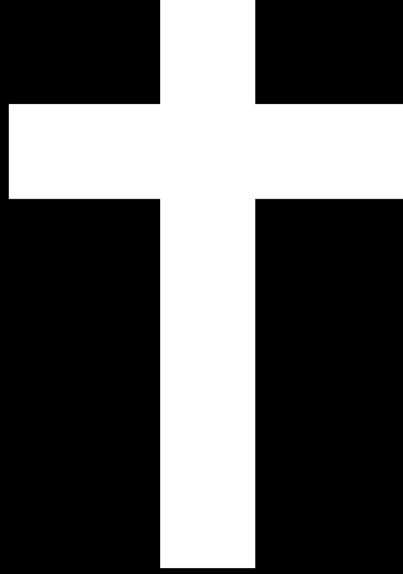

Ungbòta-Òwúta Tó
Bhǔkù

Ndrúna: Ungbòta-Òwúta Tó Bhǔkù New Testament

Ungbòta-ጋwátá Tó Bhǔkù
Ndrǔna: Ungbòta-ጋwátá Tó Bhǔkù New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ndrǔna (Ngiti)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
abb6c630-aaf1-5647-8172-605215e8fe12

Contents

Màtayò	1
Màrkò	62
Lukà	99
Yùwanì	159
Uvitatále	205
Pbàrómà	265
1 Pbàkòritò	292
2 Pbàkòritò	319
Gàlàtiyà	336
Èfèsò	345
Fìlipì	354
Kòlòsayì	361
1 Tèsàlònìkà	368
2 Tèsàlònìkà	374
1 Tìmòtewà	378
2 Tìmòtewà	386
Titò	392
Fìlimonì	396
Pbàèbrànìyà	398
Yàkòbhò	419
1 Pétèrù	427
2 Pétèrù	436
1 Yùwanì	441
2 Yùwanì	448
3 Yùwanì	450
Yudhà	452
Upfòta tó bhùkù	455

Màtayò

andí Yěsù Krístò bhà Ídzi Màkürù

Yàrí bhükù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhükù nandí ní Màtayò. Ngátsi ndi Màtayò-ovò ní'ì Lawì (Mrk 2.14). Ka ní'ì Mùyàhudi, ndirò ka ní'ì pàratà tó ndombè (9.9). Ní Yěsù náanzi ka ndínì p̀b̀indà kasu nùbhà tí, ndàdù òngò p̀b̀indà uvitatále nzínzi ǒ atdí ale tí (10.3).

Màtayò náandí p̀b̀indà bhükù f̀ỳỳò ní, yà ì nùgèrè 'à'ù Yěsù P̀b̀ỳàhúdí. Ì P̀b̀ỳàhúdí nùunì Ungbòta-Ayí tó Andítá mběyi nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kàránà p̀b̀indà andítá nípbì rǒ ndi Ungbòta-Ayí ò ka kandí dhu rǒ.

Màtayò náandí p̀b̀indà bhükù, ritè dhu kpangba Yěsù r̀r̀í ndi yà P̀b̀ỳàhúdí náaródona ìrà r̀r̀à dhu tí M̀siyà (2.6).

Yěsù ka kugù Hèròdè r̀í'ì ádrùngbǎ kamà tí P̀b̀ỳàhúdí tó p̀b̀irì, Ìsràyeli, dǒ ònà kàsùmì ǒ (2.1,15). Ní, kádù p̀b̀indà kasu òpè Gálilayà tó p̀b̀irì ò rò, ndàrà àhù nà Yèrùsalemà, Yùdeyà tó p̀b̀irì ǒ ádrùngbǎ kigò ò. Ndi kàsùmì ǒ, Ìsràyeli ní'ì P̀b̀arómá tó p̀b̀irì ǒ kámá dǒ ádrùngbǎ kamà nónyè idzi dóná ró. Ní, wò ndi ádrùngbǎ kamà nóongónà ndi ndónyè idzi dòyá p̀b̀irì ùndà yà ndi ndúli ì p̀b̀irì ǒ p̀b̀alìwálì-otù ǒ. Ní, Yěsù-ànyǎ natdì ndínì ka kohò tí ní'ì l̀walì Pilatò.

Bhükù-nyitì ka kóhù tí dhu

- Yěsù Krístò t'ábhúna-ovò mà kugù ka kí dhu màná (1.1-2.23).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì náanzì p̀b̀indà kasu tí dhu (3.1-12).
- Yěsù r̀í bàtizò àlǎ dhu mà p̀f̀òmvo Sitanì r̀í Kà-afí ùmvù dhu màná (3.13-4.11).
- Yěsù r̀í p̀b̀indà kasu ònzi Gálilayà tó p̀b̀irì ǒ dhu (4.12-18.35).
- Yěsù r̀í abhi òpè p̀b̀indà kasu nà Gálilayà rò, ndàrà àhù nà Yèrùsalemà tó kigò ò dhu (19.1-20.35).
- Yěsù r̀í p̀b̀indà kasu ùtsa ndi ndi dóná rò kasu ònzi Yèrùsalemà tó kigò ǒ, r̀àrà àhù ndùtǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu ò dhu (21.1-27.66).
- Yěsù r̀í ndìngbè ovè-bvù rò, nditè ndi p̀b̀indà ábhàlì tò, ndàdù dhu òvò f̀ỳỳò ndínì «Ídzi Màkürù» nuncó tí kóró yà adzi ǒ ale-tsù-tidò tò dhu (28.1-20).

Yěsù t'ábhúna-ovò (Luk 3.23-38)

¹ Yàrí ní Yěsù Krístò t'ábhúna-ovò. Yěsù Krístò ní'ì Dàwudì-dhú bvù ale, ndirò Dàwudì ní'ì Àbràhamù-dhú bvù ale.

² Àbràhamù náadhì Ìsakà, Ìsakà náadhì Yàkòbhò, Yàkòbhò náadhì Yudhà mà adóna màná. ³ Yudhà náadhì P̀àrezì mà Zàrà nà. Abádhì-tsánà ní'ì Tàmarì. P̀àrezì náadhì Èsròmù, Èsròmù náadhì Àramù.

⁴ Àramù náadhì Àmìnàdabhù, Àmìnàdabhù náadhì Nàsonì, Nàsonì náadhì Sàlmonì, ⁵ ndirò, Sàlmonì náadhì Bòazà. Bòazà-tsánà ní'ì Ràhabà. Bòazà náadhì ǒbedè. ǒbedè-tsánà ní'ì Rútà. ǒbedè náadhì Yěsè,

⁶ Yěsè náadhì Ádrùngbǎ kamà Dàwudì, ndirò, Dàwudì náadhì Sòlòmònì. Sòlòmònì-tsánà ní'ì yà Ùriyà-fó rò Dàwudì akò tsibhále. ⁷ Sòlòmònì náadhì Rèhòbòhamù, Rèhòbòhamù náadhì Àbiyà, Àbiyà náadhì Asà, ⁸ Asà náadhì Yòsàfatà, Yòsàfatà náadhì Yòramà, Yòramà náadhì Ùziyà, ⁹ Ùziyà náadhì Yòtamù, Yòtamù náadhì Àhazì, Àhazì náadhì Zèkíyà, ¹⁰ Zèkíyà náadhì

Mànasì, Mànasì náadhì Àmòsè, Àmòsè náadhì Yòsíyà, ¹¹ ndirò, Yòsíyà náadhì Yèkòniyà mà adóna màna, yà Pbàisràyéí ka kumba kowù nà ino tí Babelì tó pbìrì ò nínganí.

¹² Pbàisràyéí ka kumba kowù nà ino tí Babelì tó pbìrì ò dhu-dzidõ, Yèkòniyà náadhì Sàrtiyelè, Sàrtiyelè náadhì Zèrùbàbelì. ¹³ Zèrùbàbelì náadhì Àbihudì, Àbihudì náadhì Èliyàkimù, Èliyàkimù náadhì Àzòrò. ¹⁴ Àzòrò náadhì Zàdhokì, Zàdhokì náadhì Àkimù, Àkimù náadhì Èlìhudì, ¹⁵ Èlìhudì náadhì Èliyèzerì, Èliyèzerì náadhì Mátanì, Mátanì náadhì Yàkòbhò, ¹⁶ Yàkòbhò náadhì Yòzefù, ndi Yòzefù ní'ì Màriyà bhà ale. Ndi Màriyà ní ndi, Yèsù, yà Krìstò tí kátina ale nadhì.

¹⁷ Ní kórò ì rùgànda-bvù ní'ì yà dhu bhèyi: ròpè ndi Àbràhamù rǒ rò, ràrà àhù Dàwudì rǒ, ní'ì atdí kumì dóná ìfo nà rùgànda. Ròpè ndi Dàwudì rǒ rò, ràrà àhù Pbàisràyéí númba ka kí kowù nà ino tí Babelì tó pbìrì ò dhu ò, ní'ì atdí kumì dóná ìfo nà rùgànda. Ndirò ròpè ndi Pbàisràyéí ka kumba kowù nà ino tí Babelì tó pbìrì ò dhu rǒ rò, ràrà àhù Yèsù Krìstò núgu ka kí dhu ò, ní'ì atdí kumì dóná ìfo nà rùgànda.

Yèsù núgu ka kí dhu (Luk 2.1-7)

¹⁸ Yèsù Krìstò núgu ka kí dhu ní'ì yà dhu bhèyi: kà-tsánà, Màriyà, ní'ì iwà Yòzefù òrì ró. Pbétù, inzà ì àpè 'ùmbà rórò, Màriyà náatù ndi òna nà Hìlã-Alafí bhà obi nǎ. ¹⁹ Yòzefù, yà kà mà rǎ 'ùmbà nà ale, ní'ì obhónángatále. Pbétù, kázè nzá kà-nyì níwǔ ndi ndí ibí ale nzínzi ò dhu. Ní kázè ndòdhò ka inzà indrǔ núnì rórò.

²⁰ Wò dhu ní'è kà rǎ rórò ní ndi, Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndi onyù-bvù kà tò ndàti: «Yòzefù, Dàwudì-dhú bvǔ alé, inzǎ onzi Màriyà nídyì nyi nyì pbùkù tsìbhále tí dhu-òdò. Obhó tí, kà rǎ'ì nà ari ní Hìlã-Alafí bhà obi ní kòdyì. ²¹ Kǔguya kpatsìbhíngba, nyadù onvòna nóvò Yèsù tí, ka ní ndi pbìndà ale níguya fíyó nzérenga ò rò nídhunǎ.»

²² Kórò wò dhu náanzì ndi, ndínì angýì Kàgàwà núuno pbìndà nabì otù ò dhu náaká tí. Kǎti:

²³ «Kànǎ inzà àpè kpatsìbhále núnǎ tsìbhíngba ní'íya òna nà.

Ndirò kǔguya kpatsìbhá ngbángba,

kadù onvòna nóvò Mánoli tí*.»

Kà-tì ní: «Kàgàwà rǎ'ì atdíkpá àlè màna.»

²⁴ Idho ò rò ndi ndìvà ndi rò, Yòzefù náanzì yà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà núnòna fíndà dhu. Ní kǎdù Màriyà nídyì pbìndà tsìbhále tí.

²⁵ Pbétù kǔpbá nzá kà-ngbò, ràrà àhù kà rǎ kpatsìbhá ngbángba núgu dhu ò. Ní Yòzefù náadù ndi ngbángba-onvò nóvò Yèsù tí.

2

Abho inga núnì ale-akpá rǎwu Yèsù tó ngbángba nándà dhu (Luk 2.8-20)

¹ Yèsù ka kugu Yùdeyà tó pbìrì ò kigò, Bètèlèhemù tí kátina ò, ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà ato ò. Ndi nínganí, òrù-akpà-nyì rǒ rǎ 'ònzì dhu dǒ inga núnì ale-akpá níiwú adyifò náarí ndito inǎ rò, 'iwù ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò. ² Ní abádhí níiwú dhu indrǔ-tsǔ 'àti: «Yà ka kùgù Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà rǎ'ì ìngbòró? Mǎ màla kàbhà alali òrù-akpà-nyì rǒ adyifò arí ndito inǎ rò. Ní mǎ mìwǔ ka nífu.»

* 1:23 1.23 Ìsa 7.14

³ Wò dhu ì ìrì rò, ádrùngbǎ kamà Hèròdè mà kóró Yèrùsàlemà tó kigò ò bhà màná nírè nga abho nyú, dòya ràdù ndìnza atdíđ. ⁴ Ní kùndu pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó màná kóró, ndivù Krístò núgu ka kàmbèná ì nga tsùyá. ⁵ Ní abádhí náadù ɔte kà tò 'àti: «Bètèlèhemù, Yùdeyà tó pbìrì ò. Obhó tí, Kàgàwà bhà nabi náandí dhu angýí, ndàti:

⁶ «Ndirò ìnyi Bètèlèhemù, Yudhà bhà pbìrì ò nyi nyí'ì rò, nyi ní nzi pòtsò kigò Yùdeyà ò kigò nzínzi ò.

Obhó tí, ɛnú rò ní ndi atdí kamà ráhù.

Ndi kamà ní ndi Pbàìsràyélí, pbàkà ale nundaya* .»

⁷ Wò dhu-dzidò, kamà Hèròdè náanzi kòkò inga núni ale-akpá inzà ngǔkpà ale núni rórò, ndivù alali abádhí ala dòtsí òná idho tsùyá. ⁸ Ní kǎdù abádhí nóvi Bètèlèhemù tó kigò ò, ndàdù àtìná abádhí nǐ: «Nyòwu nyòme pé awáwù wò ngbángba dǒ. Ndirò ka nyí nyòtù rò, ní nyàdù nyìbho màkùrù idù, ndíní ma madù tí àrà kífù átò.»

⁹ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà ɔte ì ìrì dhu-dzidò, abádhí náadì dòya 'òwù. Nírò ní ndi yà abádhí álaná adyifò arí ndìto iná rò alali náadì angýí abádhí tò, ndámbe àrà dǒ, ndàrà ìde yà ngbángba rǐ'ì òná ngari-dòtsírò.

¹⁰ Abádhí nítdègu wò alali nálǎ, ní abádhí-dhè níika ndì atdíđ nyú. ¹¹ Ní abádhí náatsù ànyì-dza, 'àdù ngbángba mà nála íyànà Màriyà màná. Ní abádhí núuko ì ɔtdyàya dǒ, ì rífù ndi ngbángba. Wò dhu-dzidò, abádhí núunga fíyó bhòlo-tsù, 'àdù perè núbho, 'òdhè ka nǐ. I perè ní'ì: ɔrò mà, mbèyi aróngu kàzù ò ka kòbì ndì rò alindra-tidò mà, ndirò mbèyi aróngu akye-tidò, mànèmanè tí kátina màná. ¹² Wò dhu-dzidò, Kàgàwà núuno dhu ɔnyu-bvù abádhí tò, ìnzí ì nadù tí Hèròdè bhà naná. Ní abádhí adù 'àdu fíyó pbìrì ò ngàtsi otu ò.

Yèsù tó ngbángba nà ka kótse Mísri tó pbìrì ò dhu

¹³ Kòkò abho inga núni òrù-akpà-nyì rǒ arí 'ònzì dhu dǒ ale-akpá nádu ì dhu-dzidò, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndì Yòzefù tò ɔnyu-bvù, ndàdù àtìná kànǐ: «Ívǎ nyi, nyidyi ngbángba mà íyànà màná, nyàdù òkù nà Mísri tó pbìrì ò. Ndirò, nyàdù nyòko ànyì ràrà àhù ma mí nyǎví nyǎdu nyí ànyì rò dhu ò. Obhó tí, Hèròdè rǐ ngbángba nábhù kambe ònèná dǒ, ndíní ka koho tí.» ¹⁴ Ní ndi iku ò tí, Yòzefù núvǎ ndì idho ò rò, ndìdì ngbángba mà íyànà màná, ndòkù nà Mísri tò pbìrì ò. ¹⁵ Abádhí adù òko ànyì, ràrà àhù Hèròdè rǒvè dhu ò. Wòrí dhu náanzi ndì ndíní Ádrùngbǎle Kàgàwà núuno pbìndà nabi-otù ò dhu náaká tí. Kǎti: «Ma mánzi idhùdu ráhù Mísri rò* .»

Bètèlèhemù tó kigò ò kpabhá nzónzo nókye ka kí dhu

¹⁶ Hèròdè nítdègu dhu nòsù ùtrǎ tí abho inga núni òrù-akpà-nyì rǒ arí 'ònzì dhu dǒ ale-akpá rùtrǎ ndì, ní kà-afí-ònga níwa ndì atdíđ. Ní, kǎvi pbìndà pbànowí ròkyè óyǒ atò nà kpabhá nzónzo mà, inzà àpè óyǒ atò nísè kpabhá nzónzo màná kóró, Bètèlèhemù tó kigò mà, tiná arí'ì kóró pbanga màná ò rò. Kǎnzì wò dhu àdhàdhì yà ì abho inga núni ale-akpá nábhù fíndà alali ì ala òná kàsùmì dǒ awáwù rǒ. ¹⁷ Nírò ní ndi yà nabi Yèrèmiyà núuno kpangba dhu náaká. Kǎti:

¹⁸ «Ale-tù ìrì ndì Ramà tó kigò ò.

Ìndrù rǒdzi, ndàdù àmbe ndùhù dǒ atdíđ.

Ràkeli ní ndi rí pbìndà inzo nódzi.

* 2:6 2.6 Mík 5.1 * 2:15 2.15 Ɔse 11.1

Kòzè nzá kopè afína mà,
iwà i inzo núve nídhunì*.»

Yèsù tó ngbángba nà ka kíngò Mísri tó pbìrì ò rò dhu

¹⁹ Hèròdè nówè dhu-dzidò, Ádrùngbále Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndi onyü-bvù Yòzefù tó Mísri tó pbìrì ò. ²⁰ Ndi màlàyikà náati Yòzefù nì: «Ívà nyì, nyidyì ngbángba mà íyànà mànà, nyadù nyadu abádhí nà Ísráyeli tó pbìrì ò. Obhó tí, yà ndi ngbángba nazè 'òhò ale núve wà.» ²¹ Ní, Yòzefù níivà ndì, ndidyì ngbángba mà íyànà mànà, ndàdu ndì nà Ísráyeli tó pbìrì ò. ²² Pbétù, kítdegù dhu níri Àrkèlawù rərř ndi àbanà Hèròdè dzidò idzi nónyè Yùdeyà tó pbìrì ò ádrùngbá kamà tí, ní kädù ndi pbìrì ò ndi ndàrà àdi dhu-òdò nónzi. Kàgàwà òvò dhu fíndà onyü-bvù dhu-dzidò, Yòzefù náadù àrà Gálilayà tó pbìrì ò. ²³ Kädù àrà àdi Nàzàreti tí kátina atdí kigò ò. Ndi dhu náanzì ndi wò dhu bhèyi, ndínì Kàgàwà núuno pbìndà pbànábì-otù ò dhu náaká tí. Kàti: «Ka kanziya ka Nàzàreti ò ale tí*.»

3

Bàtizò nubhónà Yùwanì rř Ídzi Màkürù núno indrř tò dhu
(Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

¹ Wò ndi kàsùmì ò, bàtizò nubhónà Yùwanì níto ndi Yùdeyà tó rùngù ò. Kàmbéna Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núno dō indrř tò, ndàrà àtìna rō:
² «Nyùgèrè nyì nyùbhà fùkú nzérenga. Obhó tí, òrù-akpà ò Ádrùngbá kamà bhà idzi-tsù nínù wà ndi.»

³ Yùwanì ní ndi, yà nabì Ísayà núuno dhu dòná ale, ndàti:
«Kànì atdí ale-tù rř ndiri rùngù ò:
<Nyòbhòlo Ádrùngbále Kàgàwà bhà ngudhà,
nyütò kàbhà otu*.»

⁴ Ndi Yùwanì rō mùdzarù ní'ì ngàmiyà tí kátina ìzà-ká nì ka kódyù. Ndirò kisonà òna asé tó kùkyè nì. Kóngónà adù ndòngù indù mà, irì ò iti-dha mànà nì. ⁵ Ní indrř nóongónà iwu kà-tì'ò Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, Yùdeyà tó pbìrì ò rò kóró, ndirò Yòròdanì tó idha-akpà-bidò arí'ì kóró mùlengù ò rò màtí. ⁶ Abádhí núunónà fíyó nzérenga kpangba kóró ale-ònzì, Yùwanì ràdù bàtizò núbho fíyò Yòròdanì tó idha-akpà ò.

⁷ Bàtizò nubhónà Yùwanì náala ábhō Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mànà tina ò rówu iwu rō ndínì ì alú tí bàtizò ró. Ní kàti abádhí nì: «Nyì, ámvò tó osu-tsè! Ádhi ndi dhu nóvò fùkù ndínì nyì nyotse tí yà rìrà Kàgàwà bhà nàwì-tsù rō? ⁸ Nyònzì iwà nyì nyùgèrè nyì, nyùbhà fùkú nzérenga dhu návì rì dhu. ⁹ Ndirò, àpé nyìrè nga afíku ò, nyàti: <Àbràhamù ní abhukà!> Ma mí dhu núno kpangba fùkù, Kàgàwà ràdù kākàrí odu mà núgèrè ròngò Àbràhamù t'ídhúna tí. ¹⁰ Àlò ka kili wà itsu-pfò rō, ndínì ka kí'á tí ì itsu-ve nì. Ní kóró itsu yà ìnzì arí ídzi itsu-kpò ní'ò, nukèrè ka kí, kadù àwàna kàzu ò. ¹¹ Ima, ma mí bàtizò núbhō fùkù idha nì, ndínì iwà nyì nyùgèrè nyì nyùbhà fùkú nzérenga dhu návì tí. Pbétù, dzidu dō rìrà ale náaraya bàtizò núbho rō fùkù Kàgàwà bhà Hlìlá-Alafí nì, ndirò kàzu nì. Ndi ale rř'ì obi nà atdí dō ròsè dùdu nà. Ma màkã nzá mùwà kà-pfò rō kàyitò mà. ¹² Kàlù ònyè-ònga t'ílèta tó kanya-tidò foná. Ndirò kà rř pbìndà odhó-dònga nátsu, ndàdù nganù-kpò nípfò kéléna ò rò. Kà rř pbìndà nganù-kpò-tsù núnù òngòlì ò, ndàdù dzéngéléna núbì ìnzì aráve ádrùngbá kàzu ò.»

* 2:18 2.18 Yèr 31.15 * 2:23 2.23 Mát 21.11 * 3:3 3.3 Ísa 40.3

Yèsù rĭ bàtizò nálǔ dhu
(Mrk 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Atdíku, Yèsù níra Gálilaya tò pbìrì ò rò, ndìrà àhɛ Yùwanì-tí'ò, Yòròdanì tò idha-akpà-tsù, ndíní kǎbhù tí bàtizò fíndà. ¹⁴ Ní Yùwanì núuvò ndì kà-rǒ, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Íma ní ndì, ma mambènà bàtizò nálǔ funú, ní ádhu nyi nyádù irà kònzì fudú nǐ?» ¹⁵ Pbétù, Yèsù náadù ɔtɛ àdu kà tò, ndàtì: «Ínzì úvǒ nyi! Ítsè kà rì'ì ndì dhu bhěyi. Obhó tí, kòmbí dhu àkǎ àlě rònzì kóró dhu Kàgàwà nózè ka dhu bhěyi.» Nírò ní ndì Yùwanì náadù Yèsù núnò dhu ná'ù, ndàdù bàtizò nábhɛ kà tò.

¹⁶ Bàtizò ndì ndàlǔ rórò tí, Yèsù ráhɛ idha ò rò rò, òrù-akpà-tsù náangbe ndì kà tò. Ní kǎla Kàgàwà bhà Ǫlǎ-Alafí ɔrù rò rífo àmbò tò ǒfò ǒ ró, ndì àmbò ràdù àdì dòná. ¹⁷ Ndirò Kàgàwà-tù náadù ndìrì òrù-akpà ò rò, ndàtì: «Yàrí ní Idhùdu, atdíđǒ ma mózè, nyìkpòdu nòfò dhu ònzì arí alɛ.»

4

Pfòmvo rĭ Yèsù-afí númvǔ dhu
(Mrk 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà bhà Ǫlǎ-Alafí náabhù Yèsù ràrà rùngù ò, ndíní Pfòmvo núumvú tí afína. ² Ní Yèsù núutsi ònyù t'ónyuta-tsù ifo kumì idho tí, ìnzì ndàrà ònyù nónyù rǒ adyìbhengá màtí ndìrò kùbhingá màtí. Ní àwù náadù kàlɛ atdíđǒ. ³ Nírò ní ndì pfòmvo níra àhɛ kà-tí, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Nyi nyapé ì'ì Kàgàwà t'Ídhùnà nyú tí, ní áví kàrí odu rùgèrè ì, 'òngò mùgatì tí.» ⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándì dhu kati:

«Ínzì ní mùgatì kèlě ndì ìndrǔ tò ràdù ípìrǒnga nábhɛ,

pbétù Kàgàwà-li'ò rò àhɛ kóró ɔtɛ ní ndì ràdù ípìrǒnga nábhɛ ìndrǔ tò*.»

⁵ Tdíđǒ, Pfòmvo náará kà nà Yèrùsàlemà, Ǫlǎ kigò ò, ndàdù kàbhɛ rùpò Kàgàwà bhà idza dò-tsíró ɔrú ngari dǒ, ⁶ ndàdù àtìnà kànǐ: «Nyi nyapé ì'ì Kàgàwà t'Ídhùnà nyú tí, ní ǒbè pé nyi obvò. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándì dhu kati:

«Kàgàwà rĭ dhu núyǎ pbìndà màlàyikà tò okúnɛ dò rò,

ndíní nyi nɔkò tí ɔrú rò ɔtsúna-tsíró,

akye odu nóbena pfǒnɛ nǐ*.»

⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándì dhu átò kati:

«Dhu-àkǎ nzá nyumvǔ pbùkù Ádrùngbǎlɛ Kàgàwà-afí*.»

⁸ Wò dhu-dzidǒ, Pfòmvo abhù Yèsù rùpò ádzì pbìrì-akpà dǒ. Kǎdù kóró yà adzi dǒ ádròdrǒ kámá tò pbìrì mà, kóró òyá ònzì mànà nítè kà tò. ⁹ Kǎdù àtìnà Yèsù nǐ: «Nyi nyapé nyòkò ɔtdyùnɛ dǒ ɔnzìdú nyifɛ ma, ní kóró kòrí dhu núbhǒ ma mí ìndù.» ¹⁰ Ní Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Índrǐ nyí àwú, Sitanǐ! Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándì dhu kati:

«Dhu àkǎ nyulě Ádrùngbǎlɛ pbùkù Kàgàwà,

nyadù kà kèlě nífɛ atdíró.»

¹¹ Nírò ní ndì Pfòmvo náadù ndìvǎ, ndàrà kà-tí rò. Kàgàwà bhà màlàyíkà náadù ìwu Yèsù-tí'ò, àdù àmbɛ kà kàsǔ nónzì dǒ.

Yèsù rĭ pbìndà kasɛ nópè Gálilaya tò pbìrì ò rò dhu
(Mrk 1.14-15; Luk 4.14-15)

* 4:4 4.4 Tòr 8.3 * 4:6 4.6 Zàb 91.11-12 * 4:7 4.7 Tòr 6.16

¹² Yěsù níitdègu bàtizò nubhónà Yùwanì ka kósò imbi ò dhu níri, ní kǎdù àrà fíndá dhu nǐ Gálilayà tó p̀bìrì ò. ¹³ Ányì, kǎdì nzá Nàzàretì tó kigò ǒ, p̀bétù kǎdù àrà àdì Gálilayà tó r̀r̀r̀-̀bìdǒ arí'ì kigò, Kàp̀èrnàwumù tí kátina ò. Kàp̀èrnàwumù ní'ì Zàb̀èlonà mà, Nèftalì mànà tó mùlengù ǒ kigò.

¹⁴ Kóró wò dhu náanzì ndì, ndínì Kàgàwà núuno p̀bìndà nabì Ìsayà-otù ǒ dhu náaká tí. Kǎtì:

¹⁵ «ǪǪ! Zàb̀èlonà bhà p̀bìrì mà, Nèftalì bhà p̀bìrì mànǎ, ádr̀ungbǎ r̀r̀r̀-̀bìdò r̀r̀r̀ ngudhà, Yòr̀òdanì tó idha-akpà-adzè nǎ rò r̀í'ì p̀bìrì, Gálilayà, yà ìnzì ní P̀hàyàhúdì náaróko ònǎ p̀bìrì!

¹⁶ Yà ìnò ǒ aróko kóró ale nála wà ádr̀ungbǎ awáwù. Yà ɔve-sisì tó ìnò níbvú ndì dóná p̀bìrì ǒ aróko ale dǒnga awáwù náwù wà*.»

¹⁷ Kàp̀èrnàwumù ndì ndàrà àhu rò ní ndì, Yěsù apè ndùnò Kàgàwà bhà Ídzi Mǎk̀r̀r̀, ndàrà àtìnà r̀ò: «Nyùgèrè nyì nyùbhà fùkú nzérenga. Obhò tí, ɔr̀r̀-akpà ǒ Ádr̀ungbǎ kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndì.»

*Yěsù r̀í ìfɔ̀ àwèr̀ù núnzi dhu
(Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)*

¹⁸ Gálilayà tó r̀r̀r̀-̀bìdǒ ndì ndúbhi r̀órò, Yěsù náala atdí ale bhà óyǒ inzo. Abádhí ní'ì àwèr̀ù. Atdí-ɔvò ní'ì Sìmonì. Ngǎtsi ndì Sìmonì-ɔvò ní'ì Péterù. Ndirò kà t'ádònà-ɔvò ní'ì Àndèreyà. Abádhí ubhínà ìbhè nókýè r̀ò imbi nǐ r̀r̀r̀ ò. ¹⁹ Ní Yěsù atì abádhí nǐ: «Nyìwù owùdu ǒ! Ma mí nyùgèrè, nyòngò ìndr̀-̀tsù núndu r̀óngo, ndínì owùdu nungu tí ale tí.» ²⁰ Ní urò r̀ò tí, abádhí núubhà f̀yó ìbhè-mbì, 'àdù òwu kǒwù ǒ.

²¹ Tdítdǒ Yěsù náandri itseta ake, ndàdù Zèb̀èdayò bhà óyǒ inzo nála. Í inzo ní'ì Yàk̀obhò mà adònà Yùwanì mànà. Abádhí ní'ì f̀yó ìbhù ò, àbayà Zèb̀èdayò mànà, f̀yó ìbhè-mbì nóbholò ì í r̀ò. Ní Yěsù adù abádhí nánzi.

²² Ní ányìr̀ò r̀ò tí, abádhí adù àbayà núbhà ìbhù mànà, 'àdù òwu Yěsù-owù ǒ.

*Yěsù r̀í Kàgàwà bhà Ídzi Mǎk̀r̀r̀ núno, ndàdù anditále nígu dhu
(Mrk 1.9; Luk 4.44; 6.17-18)*

²³ Yěsù nóongónà ùbhi kóró ngari ònǎ Gálilayà tó p̀bìrì ǒ. Kǎránà dhu ùdhe r̀ò unduta-dzà ǒ rò, ndàdù àrà ɔr̀r̀-akpà ǒ Ádr̀ungbǎ kamà bhà idzi tó Ídzi Mǎk̀r̀r̀ núno r̀ò ìndr̀ tò. Ndirò kǎránà kóró andi-tidò nígu r̀ò, ndàdù kóró otsu-tidò nígu. ²⁴ Ní k̀yì náaká kóró Sìriyà tó p̀bìrì ǒ. Ndirò, ka kowúnà dhèdhèrò andi-tidò nǐ arándì ale númbà r̀ò kà-f̀'ò. Í ale ní'ì yà nzére-alafí nà arí'ì òyà ale mà, símvotále mà, ndirò ngb̀oya úve ale mànà. Ní Yěsù náarànà ì ale nígu r̀ò kóró. ²⁵ Ábhǒ ihé-yà nóowúnà iwu r̀ò Gálilayà tó p̀bìrì ò rò, Dèkàpolì tó p̀bìrì ò rò, Yèr̀usàlemà tó kigò ò rò, Yùdeyà tó p̀bìrì ò rò, ndirò Yòr̀òdanì tó idha-akpà-adzè rò màtí, ì r̀ubhi kǒwù ǒ.

5

*Yěsù r̀í Ídzi Mǎk̀r̀r̀ núno ihé-yà tò p̀bìrì dǒ rò dhu
(Mrk 3.13; Luk 6.12-13)*

¹ Yěsù níitdègu ihé-yà nálǎ, ní k̀p̀ò p̀bìrì dò, ndàdù àdì obvò. Ní kàbhà ábhàlì náadù iwu kà-tí'ò. ² Nírò ní ndì kǎdù ndòpè ndùdhe dhu abádhí tò, ndàmbe àtìnà dǒ:

* 4:16 4.16 Ìsa 8.23-9.1

*Hirò nɔnziya ale
(Luk 6.20-23)*

- ³ «Hirò nɔnziya ale ní
yà nǎkù tí arí'ì ale-afí ònǎ rò ale,
òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ní abádhí tó nídhunǐ!
- ⁴ Hirò nɔnziya ale ní,
yà kòmbí aróko nyìya-dha ǒ ale,
Kàgàwà nóopéya abádhí-afí nídhunǐ!
- ⁵ Hirò nɔnziya ale ní
yà ìyònga ǒ aróko ale,
abádhí nóokoya yà adzi-kàmǎ tí nídhunǐ.
- ⁶ Hirò nɔnziya ale ní,
yà obhónánga ònzi ì í dhu tó àwù nà arí'ì, àdhàdhì ònyè mà idha mànà-
atdyú òho ka karí dhu bhěyi ale,
Kàgàwà náadùya abádhí ózè dhu nábhɛ rǎkǎ abádhí tò nídhunǐ.
- ⁷ Hirò nɔnziya ale ní
izɛ nábà arí ɔdhíya dǒ ale,
Kàgàwà náabáya izɛ abádhí dǒ nídhunǐ.
- ⁸ Hirò nɔnziya ale ní
afíya ònǎ rò ílǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ale,
abádhí náalaya Kàgàwà-ngbò nídhunǐ.
- ⁹ Hirò nɔnziya ale ní,
màrùngà ǒ arí ìndrù nábhǔ ròkò ale,
Kàgàwà náanziya abádhí pbìndà inzo tí nídhunǐ.
- ¹⁰ Hirò nɔnziya ale ní
obhónánga ònzi ì arí dhu-okú dò rò ka karávu ròyá ale,
òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ní'iyà abádhí tó nídhunǐ.
- ¹¹ Ndirò, hirò nɔnziya ní nyǐ,
yà nyǐ nǐ ka karí dhu núno,
kavu rùkú,
kadù kóró nzére dhu-tidò náwe dükú okúdu dò rò rò.
- ¹² Ní nyìlè nyǐ, nyǎdù òko dhèdhe ǒ, nyǐ nyabáya ádrùngbǎ mùkìmbà nyé
òrù-akpà ò nídhunǐ. Wò dhu bhěyi tí ní ndi ka kavù angyi í'ì Kàgàwà
bhà pbànábí rǒ.»

*Yēsù-owù núngǔ arí ale ní yà adzi ǒ iko mà, awáwù mànà dhu
(Mrk 9.50; Luk 14.34-35)*

- ¹³ Yēsù adù àtìnà tdítǒ ihé-yà nǐ: «Nyǐ ní iko yà adzi dǒ ale nzínzi ǒ.
Pbétù, iko-òvù náapé ìku, ní ka kádù kàbhɛ ròkyè àdhu nǐ tdítǒ? Kà kàsǔ
rǐ mbǎ àdù ì'ì tdítǒ. Kà rǎdù àkǎ koyì iri, kadù àmbe ònángà nótsì dǒ
ale-pfò nǐ.
- ¹⁴ Nyǐ ní ndi awáwù yà adzi dǒ ale nzínzi ǒ. Pbìrì dǒ ka kósì kigò náarí
nzǐ ndòru. ¹⁵ Ndirò, ka kínzǐ àdù tarà nóbì, kadù àtsinà ìtǎ-tsi. Pbétù, ka
kádù kòbì, kadù ìlinà tarà ùlǐ ka karí ònà ɔrú ngari ǒ. Ndi dhu bhěyi ní
ndi kà rǎdù idzá rí'ì kóró ale-nyǐnga nǎwù. ¹⁶ Ní ndi dhu bhěyi tí, dhu àkǎ
fùkú awáwù ràwù kóró ale-nyǐnga, ndínǐ abádhí ala tí ídzi kàsǔku, 'àdù
òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà nífɛ.»

Yēsù rǐ dhu núdhě Ƴyátá nífǔ ka kí dhu dǒ dhu

- ¹⁷ Yēsù adù àtìnà tdítǒ: «Àpé nyìrè nga ma rírà Músà bhà Ƴyátá mà,
pbànábí núno dhu mànà dhu nùgolo. Ma mírà nzá abádhí nùgolo, pbétù,

ma mírà ndíní ma mabhù tí i Ùyátá núnò dhu rònzì ì. ¹⁸ Ma mí obhó dhu núnò fùkù: òko yà adzi mà òrù-akpà mànà nóko rórò, atdí andítá-nyìkpó-tútùngba mà i Ùyátá ǒ náawíya nǚ, ràrà àhù yà adzi ǒ dhu-tsù rǚ ndòdì dhu ò. ¹⁹ Nírò, atdí ale náape atdí akekpa Ùyátá-ngba mà nùkò kòrí Ùyátá nzínzì ǒ, ndàdù dhu ùdhe ngùkpà ale tò ròwù kùkò rǒ átò ndì bhèyi, ní ndi ale ní'íya ndi ákèkpá ale òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǒ. Pbétù i Ùyátá nífù rǚ, ndàdù dhu ùdhe ngùkpà ale tò rífù ka átò ndì bhèyi ale, ní ndi ale ní'íya ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǒ ádrùngbǎle.

²⁰ Obhó tí, ma mátina nyí nǚ: nyí nyarónzina obhónánga náapé nǚ òse Músà bhà Ùyátá tó málímó mà, Pbàfàrisáyó mànà tó obhónánga dònǎ, ní nyí nyotsúya nǚ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ò.»

Yèsù rǚ dhu núdhě indrǚ rǎkò dhu dǒ dhu

²¹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìnà: «Nyí nyírì wà abhúku tò Kàgàwà uyá dhu ndàti: <Dhu àkǎ nzá nyohò abvo. Abvo nòhò ale náká kòtdì ànyǎna.> ²² Pbétù, ma mí dhu òvò fùkù, mati: òdhìnà rǒ àkò ale, náká kòtdì ànyǎna. Ndirò, òdhìnà nàtì kèdhómà tí ale, náká ádròdrǒ anya nítdì arí ale ròtdì anya dòná. Ndirò, ndi ale ràtì òdhìnà nǚ: <Inyi ní àrítále!> Ní ndi ale àkǎ, kobvù yà ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò.

²³ Nyi nyapé ì'ì perè nábhǔ nyi nyí màzàbahù dǒ rò Kàgàwà tò ró, dhu ràdù ise ùnú ányirǒ rò ìnè nzére dhu ràrǚ'ì nzínzìkù ǒ adònu nà, ²⁴ ní dhu àkǎ nyubhà ndi perè màzàbahù-ònzì, nyadù nyadu, nyòwù ndi nzínzìkù ǒ rǚ'ì dhu nítdì angyi adònu mànà. Wò dhu-dzidǒ ní ndi, nyi nyádù nyadu, nyirà pbùkù perè nábhù Kàgàwà tò.

²⁵ Dhu nà nyí nyarǚ'ì nà nzínzìkù ǒ òdhìnù náapé àmbe àrà dǒ nyòbhè, nyádù òko nyámbe òwu dǒ atdíkpá ka mànà dhùwanì ò, ní dhu àkǎ nyonzì òbì, nyírì nyí, nyítò ndi dhu, ìnzá nyí nyàpè òwu ùvò anya t'ítàtì t'ále-ònzì rórò. Ìmbà kǚ'ì ndi dhu bhèyi rò, kà ràdù nyabhù kòtdì ànyǎnu, kadù nyabhù pùrùsì ròsò nyi imbi ò. ²⁶ Ma mí obhó dhu núnò indù: nyi nyí nǚ àdù àhù imbi ò rò ìnzá nyi nyùbho dùnú ka kòtdì dhu rìku kóró rórò.»

Yèsù rǚ dhu núdhě m̀nyòni dǒ dhu

(Mrk 9.43,47-48)

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà: «Nyí nyírì wà yà ka kùno dhu, kati: <Dhu àkǎ nzá nyonzì m̀nyòni.> ²⁸ Pbétù ìma, ma mátina nyí nǚ: atdí kpatsibhále náapé ngàtsi ale-ve dǒ nga nándà, ndàdù kǎtdyú nóhò, ní ndi ale nónzì wà m̀nyòni ndi tsibhále nà afina ò.

²⁹ Ní dhu náapé ì'ì, fangà tó nyìkpónù náarí nyabhǔ nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní dhu àkǎ nyitǎ ka, nyadù ìtùnà nyobvù itse rùnù rò. Obhó tí, dhu àkǎ wà nyiwǚ atdí ngbǒnu-rǒngá-ngba, ròsè kóró ngbǒnu nóbvù ka kǚ ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò dhu dònǎ. ³⁰ Ndirò, dhu náapé ì'ì, fangà tó òtsúnù náarí nyabhǔ nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní dhu àkǎ nyòtdì ka, nyadù òbvùnà itse rùnù rò. Obhó tí, dhu àkǎ wà nyiwǚ atdí ngbǒnu-rǒngá-ngba, ròsè kóró ngbǒnu nóbvù ka kǚ ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò dhu dònǎ.»

Yèsù rǚ dhu núdhě kpatsibhále mà rǚ 'ùbhǎ

pbìndà tsibhále nà dhu dǒ dhu

(Màt 19.9; Mrk 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìnà: «Ka kati átò: <Pbìndà tsibhále nódhò rí ale náká ndàndì ùbhátá tó bhàruwà, ndàdù àbhùnà kà-fó.> ³² Pbétù ìma, ma mátina nyí nǚ: <Atdí ale mà náapé pbìndà tsibhále nódhò ìnzá ní m̀nyòni

kònzìnà dhu-okú dò rò tí, ní ndi ale nítsu wà p̀b̀ìndà tsibhále m̀nỳò̀nì ò, ndi tsibhále mà r̀ád̀ù òwu '̀mba ng̀átsi kpatsibhále nà nídhuní. Ndirò, ndi òdho ka kòdhò tsibhále nà ì ǹmbá ale nádù ì'ì iwà m̀nỳò̀nì ǹnzì átò.»

Yēsù r̄ dhu núdehē dhu t'ótsota dō dhu

³³ Tdítdō Yēsù adù àtìnà: «Nyí nyírì wà yà abhúku tò ka kuyá dhu, kati: <Àpé nyùtsō dhu tìtò dō, pbétù dhu àkã nyònzì yà Ádr̀ngbále Kàgàwà-ònzì nyí nyòtsò ònzì nyí nyónzina dhu tí dhu*.> ³⁴ Pbétù, ma mátina nyí n̄: Àpé nyùtsō dhu akèkpá màtí. Àpé nyùtsō dhu òr̀-akpà-òvò r̄ò màtí, Kàgàwà náarádi dóná tombi ní ndi nídhuní. ³⁵ Àpé nyùtsō dhu yà adzi-òvò r̄ò màtí, Kàgàwà náarí pf̀ona ùl̀í r̀onga ní ndi nídhuní. Àpé nyùtsō dhu Yèr̀usàlemà tó kigò-òvò r̄ò màtí, ádr̀ngbá Ádr̀ngbá kamà bhà kigò ní ndi nídhuní. ³⁶ Ndirò, àpé nyùtsō dhu d̀uk̀-òvò r̄ò màtí, ìnzì nyí nyádù atdí àỳ-vé-ngba mà nábhũ r̀òtì, ndirò ng̀átsi n̄ r̀òpf̀ò nídhuní. ³⁷ Obhó dhu tí r̄í'ì dhu náká nyàtì obhó dhu tí. Ndirò, ìnzì ní obhó dhu tí r̄í'ì dhu náká nyàtì ìnzì ní obhó dhu tí. Wò dhu dō ka kiséna ng̀akpà dhu nádù ì'ì nzére ale, Pf̀omvo bhà rò ìrà dhu.»

Yēsù r̄ dhu núdehē nzére dhu núbhō ka kí nzére dhu n̄ dhu dō dhu
(Luk 6.29-30)

³⁸ Yēsù adù àtìnà tdítdō: «Nyí nyírì wà yà ka kuno dhu, kati: <Ale-nyìkpó ale-nyìkpó arì ò, ndirò ale-kù ale-kù arì ò*.> ³⁹ Pbétù ima, ma mátina nyí n̄, dhu r̀akã nzá nyùbho nzére dhu nzére dhu n̄. Atdí ale náapé ngàngànũ òpbi fangà dóná rò, ní dhu àkã nyugèrè ígù dóná ngàngànũ kà r̀òpbi átò. ⁴⁰ Atdí ale náapé ndòzè ndàrà nyòbhù dh̀wanì ò, ndíní ndakò tí r̀unú simisi, ní dhu àkã nyiwà r̀unú kotì átò, nyabhũ kà tò. ⁴¹ Atdí ale náapé nyut̄ òbi n̄ nyanò dóná dhu, nyarà nà atdí kilòmètèrè tí, ní dhu àkã nyanò ka, nyarà nà óȳ kilòmètèrè tí. ⁴² Atdí ale náapé dhu ònzì funú, ní dhu àkã nyabhũ ndi dhu kà tò. Ndirò, kápé dhu ònzì nd̀wũ funú, ní dhu àkã nzá nyuv̄o nyí ndi dhu r̄ò.»

Yēsù r̄ dhu núdehē òmvũ nózè ka kí dhu dō dhu
(Luk 6.27-28,32-36)

⁴³ Wò dhu-dzidō, Yēsù adù àtìnà: «Nyí nyírì wà yà ka kuno dhu átò, kati: <Dhu àkã nyoze òdhinũ, nyádù pb̀uk̀ òmvũ ǹondr̀ò.> ⁴⁴ Pbétù ima, ma mátina nyí n̄: Dhu àkã nyòzè f̀uk̀ òmvũ, nyádù òwu nyùtsò r̄ò r̀uk̀ arávu ale dō. ⁴⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù òngo òr̀-akpà ò ar̄'ì Àbakũ Kàgàwà bhà inzo tí. Obhó tí, ka ní ndi adyifò nábhũ ar̄ r̀ìkà nzére dhu ònzì ar̄ ale mà, ídzi dhu ònzì ar̄ ale mà nà dō. Ndirò k̄r̄í igye nábhũ r̀ìk̄ obhónánga ònzì ar̄ ale dō, ìnzì ar̄ k̀nzì ale mà nà. ⁴⁶ Nyí nyapé yà nyí nózè ale k̀l̄é nózè, ní ádhu Kàgàwà ad̀ya àbhunà f̀uk̀ perè tí? Pàratà tó p̀b̀andómbé mà náatí obhó dhu ǹnzì átò ndi dhu bhèyi tí? ⁴⁷ Ndirò adóku-ts̄ tí nyí nyí m̀l̀embè ǹng̀è rò, ádhu ndi ádr̀ngbá dhu tí nyí nyarónzina? Inzá Kàgàwà ná'ù ale mà náatí obhó dhu ònzì ndi dhu bhèyi tí átò? ⁴⁸ Ní, dhu àkã nyí'ì mbá afátá nà ale tí, àdhàdhì òr̀-akpà ò ar̄'ì Àbakũ Kàgàwà narí mbá afátá nà ale dhu bhèyi.»

6

Yēsù r̄ dhu núdehē perè núbho ka kádù tí dhu dō dhu

* 5:33 5.33 Law 19.12; Ọzt 30.3; Tòr 23.22-24 * 5:38 5.38 Law 24.20; Tòr 19.21

1 Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna: «Nyàndà nga mběyi ìnzì nyònzì ídzi dhu tí rí'ì dhu ìndrù tò ìndrù-nyìkpò ǒ rò, ndíní ka kala tí nyí. Ndi dhu bhěyi nyí nyapé kònzì, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbakù Kàgàwà rí nzí adù perè núbho fùkù. 2 Ní, perè nábhù nyí nyí nyònzì ìndrù-dzùnà nǐ rò, dhu àkǎ nzá nyabhù ka ìkù ǒ, àdhàdhì ɔyɔyɔ idàya nà ale náarí kònzì unduta-dzà ǒ rò ndirò ngudhà ǒ rò màtí dhu bhěyi. Abádhí náarí dhu ònzì ndi dhu bhěyi ndíní ka kifù tí ì. Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù: abádhí nábà wà fíyó mùkimbà angyangyi. 3 Pbétù inyi, perè nábhù nyí nyí nyònzì ìndrù-dzùnà nǐ rò, dhu àkǎ nzá nyabhù ígù tó ɔtsúnɔ rùnì fangà tó ɔtsúnɔ rǎbhùna dhu. 4 Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyabhù perè rǎdù àdì òdhù ò. Ndirò, Àbanù Kàgàwà, yà òdhù ò dhu nálǎ arí ale, ní rǎdù mùkimbà nábhù indù.»

*Yèsù rí ale nítsò ka kádù tí dhu núdhě dhu
(Luk 11.2-4)*

5 Tdítdò Yèsù adù àtìna: «Nyítsò nyí nyí rò, dhu àkǎ nzá nyònzì nyí ɔyɔyɔ idàya nà ale náarí 'ònzì dhu bhěyi. 'ítsò ì í rò, abádhí náarí 'òzè 'ítsò ì ɔrú ì ìkò rórò unduta-dzà ǒ rò, ndirò otu-yàgá ǒ rò màtí, ndíní kóró ale náala tí ì. Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù, abádhí nábà wà fíyó mùkimbà. 6 Pbétù inyi, nyítsò nyí nyí òná kàsùmì ǒ, dhu àkǎ nyòtsù pbùkù kàluga ò, nyadyì tsúnɔ ányì, nyadù nyítsò yà ányì rí'ì òdhù ò Àbanù Kàgàwà rǒ. Ní, òdhù ò nyí nyònzìna dhu àlǎ arí ndi Àbanù Kàgàwà, rǎdù perè nábhù indù.

7 Ní, nyítsò nyí nyí rò, dhu àkǎ nzá nyùnò ìmbǎ tǐya nà ɔte abhɔ, yà inzà Kàgàwà ná'ù ale náarónzìna dhu bhěyi. Abádhí náarí inga nírè, abhɔ ì òtè rò nga rǎrǎ ndi Kàgàwà rǎdù ì únɔna dhu nírì nǐ. 8 Ní, dhu àkǎ nzá nyònzì nyí abádhí bhěyi. Obhó tí, Àbakù Kàgàwà núnì wà àkǎ àkǎ fùkù dhu, inzà nyí nyàpè ndi dhu ònzì fóná rórò màtí.

9 Ní, kǎnǐ nyí nyádù nyítsò tí dhu:

«Òrù-akpà ò arí'ì Àbakà Kàgàwǎ,

Ábhù ɔvònu rìlè ndì,

10 ábhù idzi ònyu nyí nyí dòká òná idho rǎkǎ,

ábhù nyí nyòzè dhu róngò ndònzì yà adzi dǒ, òrù-akpà ò arí ndònzì dhu bhěyi.

11 Íbhò yà bilínganà nyí nyaríbhona ònyù indo fǎkà.

12 Ɔbà fáká afátá fáká,

àdhàdhì mǎ marí dhu núbà ɔnzìká dhu nùfǎ ale tò dhu bhěyi.

13 Ndirò àpé nyabhù pfòmvo rùmvù afika,

pbétù, ódɔ mǎ wò ndi Nzére ale rǒ rò.

[Obhó tí, Idzi t'ónyuta mà, ádrùngbǎnga tó ɔbi mà, ádrùngbǎnga tó awáwà mànà náká inyi nà tí dhòdhòdhóngà nà. Àmìnà.]

14 Obhó tí, nyí nyapé dhu núbà ɔnzìkú dhu nùfǎ ale tò, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbakù Kàgàwà rǎdù dhu núbà átò fùkù. 15 Pbétù, ìnzì nyí nyapé dhu núbà ɔnzìkú dhu nùfǎ ale tò, ní Àbakù Kàgàwà rí nzí adù dhu núbà átò fùkù.»

Yèsù rí dhu núdhě ònyù t'ónyuta-tsù nútsì ka kádù tí dhu dǒ dhu

16 Tdítdò Yèsù adù àtìna: «Ònyù t'ónyuta-tsù nyí nyùtsì rò, dhu àkǎ nzá nyòkò izàkù ǒ, ɔyɔyɔ idàya nà ale náarónzìna dhu bhěyi. Abádhí náarí nyíya wòyó nùgèrè, ndíní kóró ale náala tí ònyù t'ónyuta-tsù ì ùtsì dhu. Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù: abádhí nábà wà fíyó mùkimbà angyangyi.

17 Pbétù inyi, ònyù t'ónyuta-tsù nyí nyùtsì rò, dhu-àkǎ nyu'ò nyìnù rìlǎ, nyadù ndrùù róngu akye nútri dùnu rǒ àyí ò, 18 akye kóró ale náalana

ònyù t'ònyùta-tsù nyi nyùtsi dhu nĩ. Pbétù, Àbanu Kàgàwà yà òdhù ò rí'ì ányì, ní ndi àkã ndùni ka. Ndi dhu bhèyi ní ndi Àbanu Kàgàwà, yà òdhù ò nyi nyónzina dhu nálà arí, náadùya perè àbhu indù.»

Yèsù rĩ dhu núdhě òrù-akpà ò ka kí ongyéngá-tsù núndù dhu dǒ dhu (Luk 12.33-34)

¹⁹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna: «Dhu àkã nzá nyùndu ongyéngá-tsù fùkù yà adzi dǒ. Ányì, akuku mà kéngézé mànà náarí dhu ìnzá, ndirò ányì ogbotále náarí idza-tsù núkǒ, 'àdù óyá dhu númbà. ²⁰ Pbétù, dhu àkã nyùndu ongyéngá-tsù fùkù òrù-akpà ò, yà ìnzá akuku mà kéngézé mànà náarí dhu ìnzá i, ndirò ìnzá ogbotále náarí idza-tsù núkǒ, 'àdù óyá dhu númbà i. ²¹ Obhó tí, pbùkù ongyéngá náarí'ì i nga ní ndi afínù rǎdù 'ì i nĩ.»

Alé-nyìkpó ní alé-ngbò rǒ tarà dhu (Luk 11.34-36)

²² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna: «Alé-nyìkpó ní alé-ngbò rǒ tarà. Ní, nyìkpónù náapé 'ì ìdzì rǒ rò, ní kóró ngbǒnù rǎdù 'ì awáwù ǒ. ²³ Pbétù nyìkpónù náapé 'ì andi nà, ní kóró ngbǒnù rǎdù 'ì ìnò ǒ. Nírò, afínù ò rí'ì awáwù náapé òngò ìnò tí, ní ndi ìnò-yà tí mbá àdù 'ì àdrùngbǎ nyú?»

Kàgàwà-kàsù mà yà adzi dǒ ònzì-kàsù mànà (Luk 16.13)

²⁴ Yèsù adù àtìna tdítdǒ: «Atdí alé mà rĩ nzì àdù óyǒ ádròdrǒ alé-kàsù nónzì atdíkpá, atdí kàsùmì ǒ. Kà rǎdù atdí ádrùngbǎle nòndrò, ndàdù ngàtsi ádrùngbǎle nózè. Ndirò, kà rǎdù ndàpba atdí alé rǒ, ndàdù ngàtsi alé nídzèlè. Ní ndi dhu bhèyi tí, nyì nyí nzì àdù Kàgàwà-kàsù nónzì atdíkpá yà adzi dǒ ònzì-kàsù mànà.»

Ìnzá dhu àkã kitù alé-afí yà adzi ǒ dhu nĩ dhu (Luk 12.22-31)

²⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna tdítdǒ: «Kòní wò dhu-okú dò rò ní ndi ma mátina nyì nĩ: dhu rǎkã nzá nyítù afíkù fùkù ípìrǒnga mà ngbǒkù mànà dhu nàndà dhu nĩ, nyámbe àtìna dǒ: nyì rǎrì àdhu ònyù, nyì rǎrì àdhu òmvù, ndirò nyì rǎrì àdhu ùfǒ rùkù. Ìndrù bhà ípìrǒnga nóse tí nzá ònyù dònǎ? Ndirò, alé-ngbò nóse tí nzá mberù dònǎ? ²⁶ Nyàndà pé órú arángìlì àrè: abádhí arí nzì ìnga nóbhì, ndirò abádhí arí nzì ònyù nógu. Abádhí arí nzì ònyù-tsù mà núndù óngòlǐ ò, pbétù òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà náarí abádhí nóngù. Ní nyì, nyì nyúdà tí nzá i àrè kóró? ²⁷ Ádhi pbá alé ndi nzínzìkù ǒ, wò afína ndi nditù abhò dhu rǎdù idhòna nítro atdí idhò ní màtí yà adzi dǒ? ²⁸ Ndirò, ádhu nyì nyarí afíkù nítù rùkù nyì nyúfǒna dhu nĩ ní? Nyàndà pé ìnga ǒ màuwà náarí ìnga tí dhu: abádhí arí nzì kasù nónzì, ndirò abádhí arí nzì mberù nódyù. ²⁹ Pbétù, ma mátina nyì nĩ: kóró pbìndà ònzì-íyà ǒ, ádrùngbǎ kamà Sòlòmónì nyú mà, náafó nzá fìndá aya rǎkã àdhàdhì kǒkò màuwà nzínzì ǒ, atdí màuwà tó aya nà màtí atdí mberù mà. ³⁰ Irí-bí ní indo tí rínga ìnga ǒ, kadù òbvùnà tsútsá tí kàsù ò dhu. Pbétù, Kàgàwà náarí abádhí ùfǒ mbèyi nyú. Ní Kà tí nzì àdù nyúfǒ mbèyi nyú ròsè i irí-bí dònǎ, nyì, ákě a'uta nà alé? ³¹ Nírò, dhu àkã nzá nyítù afíkù nyàti: «Mǎ mí àdhu ònyù? Mǎ mí àdhu òmvù? Ndirò ròkà mǎ mí àdhu ùfǒ?» ³² Obhó tí, ìnzá Kàgàwà ná'ù alé ní i afíya nítù arí, àmbe kóró kǒkò dhu nóme dǒ. Pbétù, òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà núni wà nyì rǎrì'ì kóró i dhu-atdyù nà.

³³ Ní wemberè tí, dhu àkǎ pé nyǒmè òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi, fíndá obhónánga mànà. Ndirò ní ndi, Àbakù Kàgàwà ràdù kóró dhu-tsí námà àma tí fùkù. ³⁴ Ndirò, dhu àkǎ nzá nyítù afíkù tsútsǎnga tó dhu nǎ. Tsútsǎnga tó dhu nándà nga tsútsǎnga nà tí, ndirò indonga tó àpbè náká wà indonga nà tí.»

7

Yèsù rǎ dhu núdhě indrǔ-ànyǎ t'ítàtá dǒ dhu (Luk 6.37-38,41-42)

¹ Tdítdǒ Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Dhu àkǎ nzá nyítù ngǔkpà ale-ànyǎ, akye Kàgàwà náadùya ànyǎkù itdì nǎ. ² Obhó tí, Kàgàwà nítdìya ànyǎkù àdhàdhì nyí nyarí indrǔ-ànyǎ nítdì dhu bhěyi. Ndirò kǔdhěya dhu fùkù yà nyí nyarí dhu ùdhě ngǔkpà ale tò ònǎ mǔgèrè ǒ tí. ³ Ádhu nyí nyí òdhìnu-nyìkpó ǒ ìtsì kǐkǒ-ngba kèlě nálǎ, ìnzì nyadù yà nyìkpónu ǒ rǐ'ì itsukpó-tsùdó-ngba nyú nínè nǎ? ⁴ Nyí nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhěyi òdhìnu nǎ: «Ìtsè midyi wò nyìkpónu ǒ rǐ'ì kǐkǒ-ngba», àzembè itsukpó-tsùdó-ngba nyú nóongó ì'ì nyìkpónu ǒ? ⁵ Nyí ní ɔyɔɔ idàna nà ale. Ípfǒ pé nyìkpónu ǒ rǐ'ì itsukpó-tsùdó-ngba angyi, ndirò ní ndi, nyí nyádù òdhìnu-nyìkpó ǒ rǐ'ì kǐkǒ nídyi nyí nyí tí dhu nála mběyi.

⁶ Dhu àkǎ nzá nyǎbhù Kàgàwà tò ka kútri dhu ìtsè tò, ndirò dhu àkǎ nzá nyǎwà fùkù yòkpó àdù-ònzì, akye abádhí adùna kà-ǒnga òtsì pfǒya nǎ, ndirò akye abádhí adùna 'ùgèrè 'ùka nyí nǎ.»

Dhu ònzi ka kí dhu mà, dhu ònɛ ka kí dhu mà, tsǎtsù itdǒ ka kí dhu mànà (Luk 11.9-13)

⁷ Yèsù adù àtìna tdítdǒ: «Dhu àkǎ nyǒnzì nyí nyí atdyúna nóho dhu, nírdò ní ndi ka kádù kàbhù fùkù. Dhu àkǎ nyǒmè nyí nyí atdyúna nóho dhu, nírdò nǎ ndi, nyí nyádù kàbà. Ndirò dhu àkǎ nyítù tsǎtsù, nírdò ní ndi, ka kádù kàpfǒ fùkù. ⁸ Dhu nònzì ale tò ní ndi ka kádù ndi dhu nábhù. Dhu nònzì ale ní ndi ràdù ndi dhu àbà, ndirò tsǎtsù nítdǒ ale ní ndi, ka kádù kàpfǒ fíndà. ⁹ Ádhi pbá ale ndi nzínzìkù ǒ ràdù odu àbhù pbì ingba tò, mǔgati kònzì fóná rǒ? ¹⁰ Ndirò, ádhi pbá ale ndi ìbhè pbì ingba ònzi fóná rǒ ràdù osu àbhù kà tò? ¹¹ Nyí nyú, nzére ale tírdò, nyí nyarí ídzi dhu núbhǒ fùkù inzo tò. Ní, òrù-akpà ǒ arí'ì Àbakù Kàgàwà ràdù àdi ìngbǎ dhu bhěyi ìnzá ndi ndàbhù fóná ka kònzì ídzi dhu ì dhu nònzì fóná ale tò rǒrǒ?

¹² Dhu àkǎ nyǒnzì ídzi dhu ngǔkpà ale rǒ, àdhàdhì nyí nyòzè abádhí rònzì ka rùkù dhu bhěyi. Wǒrì ní ndi Músà bhà Ƴyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu mànà núnuo dhu.»

Yèsù rǒtɛ ndì nǐpbǒ tsǎtsù dǒ dhu (Luk 13.24)

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna: «Dhu àkǎ nyòtsù ndì nǐpbǒ tsǎtsù ǒ. Obhó tí, yà indrǔ bhà ípìrǒnga ráwǐ dhòdhódhóngà nà ì ka kótsù òná tsǎtsù rǐ'ì ádrùngbǎ nyú, ànyì rárà otu ràdù ì'ì ìhù nyú. Ndirò ndi tsǎtsù ǒ rótsù, 'àdù òwu ànyì ale náaràdù ì'ì ìbí nyú. ¹⁴ Pbétù, dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga nába ka kí ì, ka kótsù òná tsǎtsù narí ndì nǐpbǒ tsǎtsù, ànyì rárà otu ràdù ì'ì àkǎkpá otù-ngba nyú. Ndirò, ndi tsǎtsù àlǎ rǐ, 'òtsù òná, 'àdù òwu ndi otu ǒ ale náaràdù ì'ì ngúfe nyú.»

Itsu núnǎ ka karí kpǒna rǒ dhu (Luk 6.43-44)

¹⁵ Tdítdǒ Yěsù adù àtìna: «Nyòdò nyí mběyi tìtò tó pbànábí rǒ rò. Abádhí náarítsù nzínzìkù ǒ tàmà-ndì ì ǔfǒ ròyá rórò, pbétù afíya ònǎ rò 'àdù ì'ì òrǒrù tsamangèrě nyú. ¹⁶ Nyí nyádù abádhí núnì fíyó nzére mǔtsò rǒ. Vínyò-kpǒ nópè ka tí àdù òpè okpèna nà itsu dǒ? Ndirò m̀tini-kpǒ nópè ka tí àdù òpè ilé dǒ? ¹⁷ Kóró ídzì itsu-tidò náaródhina ní ídzì itsu-kpǒ. Pbétù nzére itsu-tidò náaródhina ní nzére itsu-kpǒ. ¹⁸ Ídzì itsu-tidò rǐ nǐ àdù nzére itsu-kpǒ nódhì, ndirò nzére itsu-tidò rǐ nǐ àdù ídzì itsu-kpǒ nódhì. ¹⁹ Kóró itsu, yà ìnzì arí ídzì itsu-kpǒ nódhì, nukérě ka karí kawà kàzù ò. ²⁰ Ní ndi dhu bhěyi tí, nyí nyádù tìtò tó pbànábí núnì fíyó nzére mǔtsò rǒ.»

*Ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ò otsúya ale
(Luk 13.25-27)*

²¹ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna: «Ìnzì ní kóró ale, yà mitdè arí 'àmbe àtìna dǒ: Ádrùngbǎle, Ádrùngbǎlé, i Ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ò otsúya, pbétù ànyì otsúya ale ní kǎkǎ Ɔrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà ózè dhu nónzi arí ale kèlè. ²² Ndi nínganí, ábhǒ ale nóowuya àtìna ró ma nǐ: «Ádrùngbǎle, Ádrùngbǎlé! Tí obhó mǎ ndi Kàgàwà bhà Ídzì M̀k̀r̀r̀ mǎ m̀ǹ òndr̀ t̀ òv̀ǹ r̀? Tí obhó mǎ ndi nzére-alafí mǎ mipfo òndr̀ ò r̀ òv̀ǹ r̀? Ndirò tí obhó mǎ ndi mǎ manzì ábhǒ wíwì nyú òv̀ǹ r̀?» ²³ Nírò ní ndi ma maraya dhu òvò rǒ kpangba abádhí tó mati: «Ìnzá ma m̀ǹ nyí akekpa màtí, nyìndr̀ nyí itse tidú rò, nyí nzérenga ònzì arí ale tírò.»

*Ɔyǒ idza-tidò tó mbólí
(Luk 6.47-49)*

²⁴ Kùtsa ndì ndí dòná rò nǐ, Yěsù adù àtìna: «Yà ma m̀ǹ dhu níri rí, ndàdù ònzìna ale, ní rǐ ndìl̀ nyìkpóna ótdyù ale, yà bhalabhala dǒ pb̀ndà idza narù bhěyi. ²⁵ Igye níkó, idha rùtù nǐ. Ní igye-dha náakpà ndi idza-pfò, awe ràdù òpili Ɔbi nyú nà ndi idza rǒ. Pbétù, ndi idza náadù nzá ndàdrù, bhalabhala dǒ ka karù kà-pfò nídhunǐ. ²⁶ Pbétù, yà ma m̀ǹ dhu níri rí ìnzì ndàdù ònzìna ale, ní rǐ ndìl̀ nyìkpóna ǒ ìwì nà ale, yà Ɔsokpó dǒ pb̀ndà idza nasì bhěyi. ²⁷ Igye níkó, idha rùtù nǐ. Ní igye-dha náakpà ndi idza-pfò, awe ràdù òpili Ɔbi nyú nà ndi idza rǒ. Ní ndi idza náadrù ndi drù!»

*Idhò rǐ òndr̀ nukǒ Yěsù núdhe dhu tí fíyò dhu dǒ dhu
(Mrk 1.22; Luk 4.32)*

²⁸ Yěsù níitdègu ihé-yà tó ndi ndùbhi ùdhenà rǒ, dhu t'údheta níto, ní idhò núuko i ihé-yà kà rǐ dhu núdhe fíyò tí dhu dǒ. ²⁹ Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta ní'ì mbǎ àdhàdhì Músà bhà Ɔyátá tó màlímó tó dhu t'údheta bhěyi, ndirò kǎránà dhu núdhe rǒ ádrùngbǎnga tó Ɔbi nyú nà.

8

*Yěsù rǐ kíkí nà atdí ale nígù dhu
(Mrk 1.40-45; Luk 5.12-16)*

¹ Yěsù níitdègu àwù pbìrì dò rò, ní ihé-yà adù òwu kǒwù ǒ. ² Nírò ní ndi kíkí nà atdí ale níto ndì, ndìtsì ndòkò Ɔtdyùna dǒ Yěsù-ònzì, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, nyi nyòzè ka nǐ, dhu òfò nga nyigù ma.» ³ Ní Yěsù agba Ɔtsúna ndàpbàlǎ kà-ngbò, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ìwà ma mòzè wò nyi nyùnò dhu. Ní ógù!» Ní ànyì rǒ rò tí, wòrí ale-rǒ kíkí náadù ògù. ⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna kà nǐ: «Íri dhu mběyi! Àpé nyùnò wò dhu

atdí ale tò màtí. Pbétù, àrà nyitè nyi nyìli nyi tí dhu pbàkùhání tò. Ndirò, nyádù nyabhù yà Músà bhà Ƴyátá núuno perè Kàgàwà tò, ndíní iwà nyi nyògù dhu navì tí kóró ale tò.»

Yèsù rǐ pbànowí dǒ ádrùngbǎle bhà kasutále nígǔ dhu

(Luk 7.1-10; Yùw 4.46-54)

⁵ Kàpèrnàwumù tò kigò ò Yèsù rǒtsù òná kàsùmì ǒ, Pbàróamá tó pbìrì ǒ, atdí miyà pbànowí dǒ atdí ádrùngbǎle níra Yèsù-tí'ò. Kǎdù ndítsò kà-rǒ, ndònzì mùdzùnà fóná, ⁶ ndàti: «Ádrùngbǎlé, pbàkà kasutále rǐ'ì ara dǒ ndì ndàyi idzá ró. Kà-ngbò núve wà, ní kà rǎndì atdí dǒ nyú.» ⁷ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Àrà ma mǎrà pbùkù, madù kǐgù.» ⁸ Pbétù, wò pbànowí tó ádrùngbǎle náadù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, dhu-àkǎ nzá nyarà àhù pbàkà, inzà ma mìli ma nyi nyádù òtsù pbì idza ale bhèyi nídhunǐ. Pbétù, òrì atdí dhù-ngba kèlě, ní pbàkà kasutále rǎdù ògù atdí dǒ. ⁹ Ima nyú, yà ma mí'ì iró rò, ma mí'ì inè dùdu-tsíró ádròdrǒ ale nà, ndirò ma mí'ì inè ma marúvǐna pbànowí nà. Ma mapé àtina atdí mùnowì nǐ: <Àrà ndǎlù!>, ní kà rǎdù àrà ányì. Ma mapé àtina ngǎtsi mùnowì nǐ: <frà àzú!> Ní ka rǎdù irà. Ndirò ma mapé àtina pbàkà kasutále nǐ: <Ɖnzi yà dhu!> Ní kà rǎdù ndi dhu ònzì.»

¹⁰ Ní wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle núno dhu ndì ndirò rò, idho núuko Yèsù atdí dǒ. Ní kǎdù àtìna owùna ǒ rúbhì iwu rǒ ale nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù. Inzá ma mapé yà dhu bhèyi a'uta-tidò nà ale nálǎ atdí màtí Pbàsràyélí tò pbìrì ǒ. ¹¹ Ní ma mátina kpangba nyǐ nǐ, ábhǒ ale nyú níiwúya adyifò náarí ndito inǎ rò màtí ndirò adyifò náarótsù inǎ rò màtí, àdù dhu ònyù atdíkpá Àbràhamù mà, Ìsakà mà, Yàkòbhò màna, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ. ¹² Pbétù, wò ndì òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi ǒ àkǎnà 'òkò ale nyú ní ka kipfoya, kawà iri inò ò. Ányì ní'iya ɔdzi mà, ale-kù t'átrita màna.»

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle nǐ: «Àrà pbùkù! Wò nyi nyà'ù ndònzì rǎdù dhu tí dhu, náká ndònzì ndì indù.» Ní wò dhu Yèsù núno òná kàsùmì ǒ tí, wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle bhà kasutále náadù ògù dòtsí.

Yèsù rǐ ábhǒ ale nígǔ fǐyó andi ǒ rò dhu

(Mrk 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù arà Péterù bhà. Ní idza ndì ndòtsù rò, kǎtù Péterù bhà aguna-ayi ara dǒ àyi ró, atdí dǒ andi àbhù kàzù rùtò ndì òna nǎ nídhunǐ. ¹⁵ Ní Yèsù apbalá kǒtsù-ngbò, kà rǎdù ògù atdí dǒ. Ní kǎdù ndìvǎ, ndàdù ndòpè ndòbhòlò ònyù Yèsù tò.

¹⁶ Pbítsòngánǎ, ka kumba ábhǒ ale yà nzéɛ-alafí nà arí'ì òyà, kiwù nà Yèsù-tí'ò. Ní Yèsù náaràna nzéɛ-alafí nípfò rǒ abádhí ò rò òtèna nǐ tí, ndàdù andi nà ale nígù kóró. ¹⁷ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà nabì Ìsayà núuno dhu náaká. Kǎti:

«Kítdu àlě tó ivívínga,
ndàdù àlě rǒ andi tó itùnga nánò*.»

Yèsù-owù nòzè 'ùngù ale

(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yèsù níitdègu ihé-yà nálǎ ngbǒna nàkpòrò ró, ní kǎdù àtìna pbìndà ábhǎlǐ nǐ: «Kàda rèrù-adzè.» ¹⁹ Nírò ní ndi Músà bhà Ƴyátá tó atdí màlimò

* 8:17 8.17 Ìsa 53.4

náandri Yěsù-ti'ò, ndàdù àtìnà kà nǎ: «Màlimò, ma móngo ùbhi owùnù ǒ kóró ngari ǒ nyi nyúbhi i nanǎ.» ²⁰ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ayíwě mà náarí inè bhúya nà, ndirò yà ɔrú arángili àrè mà náarí'ì inè idzàya nà. Pbétù, Ìndrú t'ídhùnà rǎ ndòkò, ndìli dóna obvò róngà mà náarí'ì mbǎ.» ²¹ Ndirò, kàbhà ábhàlǎ nzínzi ǒ atdí ale náati kà nǎ: «Ádrùngbǎlé, itsè mara mɔtdú pé àbadu angyi.» ²² Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «frà owù-du ǒ, úbhà kòkò abvo rùtdǔ fiyó abvo.»

Yěsù rǎ àpùpù nábhǔ rìdè dhu
(Mrk 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Yěsù nítdègu ùpo ibhú ò, ní kàbhà ábhàlǎ náadù ùpo átò kówù ǒ. ²⁴ Ní kòmbómbí tí, ádrùngbǎ àpùpù náapè ndòpìli atdídǒ rèrù dǒ, mùkurà ràdù 'òpè 'àwà ì ibhú ò. Pbétù, Yěsù náadù ì'ì òdhò ndì ndòdhò ró. ²⁵ Ní kàbhà ábhàlǎ náandri kà-ti'ò, 'ìnga ka idho ò rò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, ígǔ àlě! Kànǎ àlě kúve!» ²⁶ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ádhu nyǎ nyǎ ɔdɔ ònzi nǎ? Nyǎ ní ákě a'uta nà ale!» Nírò ní ndi Yěsù adù ndìvǎ ndidè, ndàdù ɔte ɔrú tǔna nyú nà awe mà, rèrù ǒ idha màná nǎ, inga ràdù inè bhìi. ²⁷ Idho núuko ábhàlǎ atdídǒ, ràdù 'òpè 'òtè nzínzi yà ǒ 'àmbe àtìnà dǒ: «Íngbǎgà ale-tidò yà, awe mà, rèrù ǒ idha màná dhu náarí tsùnǎ dhu níri?»

Yěsù rǎ nzéere-alafí nà arí'ì òyà óyǒ ale nígǔ dhu
(Mrk 5.1-20; Luk 6.26-39)

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù nítdègu àrà àhù rèrù-adzè, Pbàgèrasì tó pbìri ò, ní óyǒ ale yà nzéere-alafí nà arí'ì òyà, núuvò yà ìndrú ùtdǔ ka karí ònǎ ngari ò rò, 'iwǔ Yěsù-ti'ò. Ì ale ní'ì atdídǒ arí ɔrù ale, ìnzǎ atdí ale mà ràdù àrà ndòzè rǒ ndùdà ndi ngari ònǎ. ²⁹ Ní abádhí adù òkù, 'àti Yěsù nǎ: «Ádhu nyi nyòzè mǎ nà Kàgàwà t'Ídhùnǎ? Nyi nyìrà tí iró ndínǎ nyavù tí ròkǎ angyangyi, àdǎ ndi avuta-idhò nádi rórò?» ³⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ, àdù tó ádrùngbǎ màhò ní'ì itseta abádhí tí rò, ànyǔ ì ányu ró. ³¹ Ní kòkò ale ò rí'ì nzéere-alafí nítsò ì Yěsù rǒ, 'àti: «Nyi nyapè nyoze nyipfo mǎ kǎkà ale ò rò, ní óvì mǎ mǔwù òtsù ndǎkà àdù tó màhò ò.» ³² Ní Yěsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Nyòwu ányì.» Ní nzéere-alafí núuvò kòkò óyǒ ale ò rò, 'àdù òwu òtsù kòkò àdù ò. Ányìrǒ rò tí, kòrí àdù tó màhò náadrú pbìri ɔngò rǒ rò, ì rùpbà ì rèrù ò, 'àdù ùve ányì. ³³ Ndirò, ì àdù núndà rǒ rúbhi ale náatsè ɔyì nà kigò ò. Ányì abádhí náawe wò ì nònzì dhu tó màkǔrù, kòkò nzéere-alafí nà óyǒ ale-rǒ ndì nònzì dhu màná kóró. ³⁴ Ní kigò ǒ ale nívǎ ì kóró, ì rìwǔ Yěsù-ti'ò. Ní Yěsù ì àla rò, abádhí náadù Yěsù nónzì rìvǎ ndì ndàrà fiyó pbìri ǒ rò.

9

Yěsù rǎ ngbǒna úve ale nígǔ dhu
(Mrk 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Yěsù nítdègu ùpo ibhú ò, ní kǎdà rèrù-adzè, ndàdù àrà fiyó kigò nyú ò. ² Ní ányì kàrà àhù rò, ka kiwú ngbǒna úve atdí ale nà kà-ti'ò ɔtdù dǒ ka kànò rórò. Ní abádhí tó a'uta ndì ndàla rò, Yěsù náati wò ngbǒna úve ale nǎ: «Òtù afínù pbàńgbá! Pbùkù nzérenga núbà wà ndì!» ³ Nírò ní ndi ányìrǒ ì'ì Músà bhà Úyátá tó ngúfe màlímó náatè nzínziya ǒ, 'àti: «Wòrí ale rǎ dhu núno nzéere nyú Kàgàwà nǎ!» ⁴ Yěsù nítdègu abádhí tó irèta núńǎ, ní kǐvú dhu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyǎ nyǎ'ì kòrí nzéere irèta nà

afíkù ò ní? ⁵ Isó ró'ò dhu ní ìngbǎgà? Tí kati: <Pbùkù nzérenga núbà wà ndì>, ndirò, tí kati: <Ívà nyi nyubhi?> ⁶ Ma mòzè nyǔni dhu, inè Ìndrù t'ídhùnà rǎr'ì ádrùngbǎnga tó òbi nà ndùbà ìndrù bhà nzérenga yàrí adzi dǒ.» Ní Yèsù adù àtìnà wò ngbǒna úve ale nǐ: «Ívà nyi, nyitdù pbùkù ótdù, nyadù àrà pbùkù.» ⁷ Ní wò ale adù ndìvà ndidè, ndàdù àrà pbìndà. ⁸ Ní wòrí dhu ì àla rò, òdò nǐsì uró ì'ì ihé-yà ò. Ní abádhí adù Kágawà nífù wò dhu bhèyi ádrùngbǎnga tó òbi kǐbhò ìndrù tò nǐdhunǐ.

*Yèsù rǐ Màtayò nánzi dhu
(Mrk 2.13-17; Luk 5.27-32)*

⁹ Yèsù níitdègu ndìvà wò ndì ndì'ì rórò, ní ùda ndì ndúda rórò, kǎla Màtayò tí kátina atdí ale pàratà nífǒ ka karí òná idza ò àdi ró. Ní Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Írà owùdu ǒ.» Ní Màtayò adù ndìvà ányìrǒ rò tí, ndàrà kǒwù ǒ.

¹⁰ Wò dhu lutìnǎ, Yèsù adù àrà dhu ònyù Màtayò bhà idza. Ní Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà rǐ ònyù ònyù ányì-dzá rò, ábhǒ ngǔkpà ale níiwú dhu ònyù atdíkpá abádhí mànà. Í ale nǐ'ì pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, nzére fǐyó mǔtso nà ngǔkpà ale mànà. ¹¹ Ní Pbàfàrisáyó níitdègu wò dhu nǎlǎ, ní abádhí náadù dhu ìvu Yèsù bhà ábhàlǐ-tsù 'àti: «Ádhu fùkú màlimò rǐ dhu ònyù pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mànà, ndirò nzére fǐyó mǔtso nà ale mànà nǐ?» ¹² Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù dhu òvò kpanya abádhí tò ndàti: «Ìmbǎ rǐ'ì andi nà ale náarí nǐ mǎngàngà-atdyú nóho, pbétù andi nà rǐ'ì ale kèlǐ ní ndi mǎngàngà-atdyú nóho arí. ¹³ Nyòwu nyòme pé Kágawà bhà bhùkù ò ka kandí dhu-tì. Ndi andítá rǎtina: <Ma mòzè dhu ní ìndrù dǒ ka kí izù àbà dhu, ìnzǐ ní izǎ tó perè nùbhǒ ka kí idù dhu*.> Obhó tí, ma mǐrà nzá obhónángatále ale núnzi, pbétù mà mǐrà nzérengatále núnzi.»

*Yèsù bhà irèta ònyù t'ónyuta-tsù nǔtsi ka kí dhu dǒ
(Mrk 2.18-22; Luk 5.33-39)*

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlǐ níiwú Yèsù-tí'ò, 'adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Ádhu mǎ'ì, Pbàfàrisáyó mànà, mǎ marí ònyù t'ónyuta-tsù nǔtsi bilínganà, ìnzǐ pbùkù ábhàlǐ ràdù kùtsi átò nǐ?» ¹⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyìrè tí inga, àdhìngbǎ ka kùndà nǐ mǎhendù ò ìwù ale rǎràdù òko izùya ǒ, àzembè inè akpa-tsi rǐ'ì nzínziya ǒ rórò? Ìnzǐ akèkpá màtí. Pbétù, atdí idhò nǐ'ìya inè, yà akpa-tsi nódyi ka kí òná kowù nà abádhí-nzínzi ǒ rò. Ndi idhò-ǒnga ní ndi abádhí adùya ònyù t'ónyuta-tsù nǔtsi nǐ.

¹⁶ Ìnzǐ atdí ale mà ràdù ngoyì-owútá tó kèlèmù nǎpba mberù-ayí ǒ. Ndi dhu bhèyi kùpbǎ ka rò, ndi kèlèmù ràdù ndi mberù-ayí-ǒnga ùdha rùfà ndì, ndi ufàta-bhu ràdù àhù ádrùngbǎ nyú. ¹⁷ Ndirò, ìnzǐ ka kádù ònyù-owútá nǔdhò kàmudzè-ayí ò. Ndi dhu bhèyi ka kùdhò ka rò, ndi ònyù-owútá ràdù ìvù kàmudzè-ayí ò, ràdù ndi kàmudzè-ayí nùfà, ònyù ràdù ndùfù obvò. Ní dhu àkǎ kùdhò ònyù-owútá kàmudzè-owútá ò, ìnzǐ ndi kàmudzè adù tí ndùfà, ònyù ràdù ndùfù obvò.»

*Yèsù rǐ atdí tsìbhále nǐgǔ ndàdù atdí tsìbhìngba nǐkye dhu
(Mrk 5.21-43; Luk 8.40-56)*

¹⁸ Yèsù rǐ dhu nóvò Yùwanì bhà ábhàlǐ tò òná kàsùmì ǒ, Pbàyàhúdì nzínzi ǒ atdí ádrùngbǎle nǐra àhù Yèsù-tí, nditsì ndòkò kònzǐ, ndàdù àtìnà kà nǐ:

* 9:13 9.13 ǒse 6.6

«Màlimò, ma mùbhà ivàdú-ngba kòmbí tí afína itdĕ ró. Ní ma mòzè nyìrà, ndíní nyìli tí ɔtsúnɔ kà-dǒ, kà ràdù ìkye.» ¹⁹ Ní Yĕsù adù ndìvà, 'àdù òwu atdíkpá p̀b̀indà ábhàlì mànà wò ádr̀ungb̀ále-owù ǒ.

²⁰ Ní, otu ǒ abádhí r̀owu r̀órò, atdí tsibhále náandri oluná r̀ò Yĕsù-tí'ò, ndàp̀balá kà-r̀ǒ mùdzarù bidò-ngbò. Ndi tsibhále ní'ì yà vèbhále tó ɔgòbhà tó azu náarírà r̀óná, r̀àrà àhɔ atdí kumì dòná ɔyǒ nà ato tí. ²¹ Obhó tí, ka ní'ì afína ò r̀írà òte r̀ǒ, ndàmbe àtìna dǒ: «Kà-r̀ǒ mùdzarù-ngbò kèlĕ ma map̀balána gukyè, ní ma mógù ɔgù.» ²² Ní Yĕsù agéré ndì, ndàndà olunga, ndàla wò tsibhále, ndàdù dhu òvò kpangba f̀indà ndàti: «Ótù afínɔ p̀b̀à ní tsibhíngbá! P̀b̀ùkù a'uta nígù wà nyì.» Ní ànyìr̀ǒ r̀ò tí, wò tsibhále náadù ɔgù atdíidǒ.

²³ Yĕsù níitdègu àrà àhɔ wò P̀b̀àyàhúdì tó ádr̀ungb̀ále bhà, ní kàtù r̀ugĕ ùmì r̀í ale mà* ihé-yà mànà atdíidǒ tsìya náva ì ànyì-dzá ró. ²⁴ Ní kàti: «Nyùvò àwú-dza r̀ò! Wò tsibhíngba nòvè nzá, p̀b̀étù kàyì àyì tí!» Ní kòrì ale náadù kà r̀únɔna dhu gàyà nónzì ònzì tí.

²⁵ Ní kòrì ale ndì ndàbhɔ r̀uvò idza r̀ò r̀ò, Yĕsù at̀sù, ndàlĕ tsibhíngba ɔtsúna r̀ǒ, kà ràdù ìkye. ²⁶ Yĕsù ònzì dhu-òyì náadù ndùgà kóró wò ndi p̀b̀irì ǒ.

*Yĕsù r̀í ɔyǒ ndùm̀undùm̀ú-nyìkpó ǹúngbĕ dhu
(Màt 20.29-34)*

²⁷ Ɔr̀ò r̀ò Yĕsù ìvà ndì r̀ò, ɔyǒ ndùm̀undùm̀ú adù òko, 'àmbe òwu dǒ kòwù ǒ. Abádhí owúnà ùkù r̀ǒ 'àmbe àtìna dǒ: «Ábà izɔ d̀òkà, Dàwudì t'Ídhùnà!» ²⁸ Ní idza Yĕsù àrà àhɔ r̀ò, kòrì ndùm̀undùm̀ú náandri Yĕsù ì. Ní Yĕsù ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Nyì nyà'ù tí wà dhu ùngbĕ ma r̀àràdù nyìkpókɔ ǹúngbĕ?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádr̀ungb̀alé, iwà mà mà'ù.» ²⁹ Ní Yĕsù adù ɔtsúna ǹúli abádhí-nyìkpó dǒ, ndàdù àtìna: «Dhu àkà ndì dhu r̀ónzì ndì f̀ùkù yà nyì nyà'ù ka dhu bhĕyi!» ³⁰ Ní abádhí-nyìkpó náadù 'ùngbe ànyìr̀ǒ r̀ò tí. Yĕsù náadù dhu ùya ɔbi nyú nà abádhí tò, ndàti: «Nyìrì yà ma m̀únɔna dhu mbĕyi! Atdí ale mà nàkà nzá nd̀unì wò r̀ùkù ndì ǹónzì dhu!» ³¹ P̀b̀étù, abádhí níitdègu 'ìvà, 'òwù Yĕsù-tí r̀ò, ní abádhí adù 'òpè 'òwù yà Yĕsù ònzì r̀oyá dhu náwe r̀ǒ kóró ndi p̀b̀irì ǒ ale tò.

*Yĕsù r̀í atdí ìnzì arí ɔte ale nígù dhu
(Màt 12.22-24; Luk 11.14-15)*

³² Abádhí r̀uvò, àmbe òwu dǒ ònà kàsùmì ǒ, ka kiwú atdí ale, yà ònà r̀í'ì nzére-alafí ǹútsì ts̀una, ìnzì r̀òngò ɔte nà Yĕsù-tí'ò. ³³ Ní Yĕsù níitdègu nzére-alafí nípfò wò ale ò r̀ò, ní ndì ale náadù ndòpè ndòtè ànyìr̀ǒ r̀ò tí. Ní idhɔ ǹúukɔ ànyìr̀ǒ ì'ì ihé-yà atdíidǒ, ràdù àmbe àtìna dǒ: «Ìnzá mà màpè yà dhu bhĕyi dhu-tidò nálá atdíku màtì P̀b̀àisr̀ayélì tó p̀b̀irì ǒ.» ³⁴ P̀b̀étù, P̀b̀àfàrisáyó náadù àtìna: «Sitani, nzére-alafí ǒ ádr̀ungb̀ále ní ndi arí ádr̀ungb̀anga tó ɔbi nàbhù kà tò, kà r̀àmbe nzére-alafí nòdì dǒ nì.»

Yĕsù r̀í izɔ àbà ihé-yà dǒ dhu

³⁵ Yĕsù núubhì kigò ònà, ndìr̀ò p̀b̀anga ònà màtì kóró. Kàránà dhu nùdhe r̀ǒ P̀b̀àyàhúdì tó unduta-dzà ǒ r̀ò. Ndir̀ò kàránà òr̀ù-akpà ǒ Ádr̀ungb̀a kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzì M̀àk̀ur̀ù ǹúnò r̀ǒ ìndr̀ù tò, ndàdù àrà kóró andi nígu r̀ǒ, ndàdù ale-ngbò tó kóró ivívinga nígu.

* **9:23** 9.23 P̀b̀àyàhúdì-bvù, ka kongónà r̀ugĕ ùmì arí ale mà, mbĕyi aròdzi vèbhále mànà nòsò òso tí ɔdzi tò ìndr̀ù òvè ró.

³⁶ Ní Yèsù nítdègu ihé-yà núli ì tí dhu nálá, ní izu uka ka atdíđ, abádhí níngyě ì, 'àdù ìfàlà, ìmbǎ ùndana rí ale rí'ì tàrà bhěyi nídhuní. ³⁷ Nírò ní ndi kǎdù àtìná p̀b̀ndà ábhàlǐ nǐ: «̀Nyù n'ò wà, p̀b̀tù ndi ònyù-tsù núnđù rí ale rí ì ngúfe. ³⁸ Ní k̀tsò ale inga-àbadhi r'ò ndíní kasutále-bvù nitró tí ònyù-tsù t'únduta tò.»

10

Yèsù bhà atdí kumì d'óná óy'ò nà uvitatále-òvò
(Mrk 3.13-19; Luk 6.12-26)

¹ Wò dhu-dzid'ò, Yèsù náanzi p̀b̀ndà atdí kumì d'óná óy'ò nà ábhàlǐ, ndàdù nzére-alafí nípfò abádhí rǎdù nǐ ìndrù ò rò, 'àdù k'óró andi-tidò nígu nǐ k'óró ivívinga mànà ádrùngbǎnga tó òbì nábhu fíyò. ² Yàrí ní ndi ì atdí kumì d'óná óy'ò nà uvitatále-òvò. Wemberè tí ní Sìmonì, Péterù tí kátina mà, ad'ónà Àndèryà mànà. Abádhí dzid'ò ní Zèbèdayò bhà óy'ò inzo, Yàk'obhò mà, ad'ónà Yùwanì mànà, ³ Fìlipò mà, Bàrtòlòmàyò mànà, ndirò Tùmasì mà, Màtayò mànà. Angyi ndi Màtayò nǐ'ì pàratà t'úfótá tó ndombè. Ng'kpà uvitatále ní Yàk'obhò, Àlùfayò t'ídhùnà mà, Tàdayò mànà. ⁴ Ndirò Sìmonì, yà atdíđ ndi nuyénà fíyó p̀b̀irì đ'ò ale mà, Yudhà Ìskàriyotà, yà Yèsù nípfò ndàbhu òmvù-fó mànà.

Yèsù rí p̀b̀ndà atdí kumì d'óná óy'ò nà uvitatále núvì dhu
(Mrk 6.7-13; Luk 9.1-60)

⁵ Yèsù núuvì k'òkò atdí kumì d'óná óy'ò uvitatále, ndàdù dhu ùya fíyò ndàtì: «̀Apé nyòwu ìnzí ní P̀b̀yàhúdì tó p̀b̀irì ò, ndirò àpé nyòtsù Sàmàriyà tó p̀b̀irì ò atdí kigò ò màtí. ⁶ P̀b̀tù, nyòwu Ìsràyeli tó p̀b̀irì ò bhà, yà ùwùwí tàrà bhěyi ì nùli bvù. ⁷ Ányì nyí nyówu rò, nyí nyàkǎ ny'òndò Kàgàwà bhà Ídzi Màk'urù ìndrù tò, nyòwù àtìná r'ò: <̀Orù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-tsù níndù wà ndi.> ⁸ Nyí nyàkǎ nyòwù anditále nígu r'ò, ndirò nyí nyàkǎ nyòwù ùv'v'e ale níkye r'ò. Nyí nyàkǎ nyòwù kíkítále nígu r'ò, ndirò nyí nyàkǎ nyòwù nzére-alafí nípfò r'ò ìndrù ò rò. Nyí nyàbà k'òkò dhu n'ónzi nyí nyí nǐ òbì tír'ò, ní nyí nyàkǎ nyòwù ì dhu n'ónzi r'ò tír'ò. ⁹ Àpé nyùgu orò mà, fùrangà mànà ny'f'ò ngb'òku ò. ¹⁰ Àpé nyùgu bh'òlo abhi tò, ndirò àpé ny'f'ò mberù oy'oyó r'òkú. Ndirò, àpé nyùgu kàyitò mà, mùg'ò mànà. Obhó tí, kasu ònzi rí ale nákǎ ndàbà ndi nd'ony'ona dhu p̀b̀ndà kasu ò rò.

¹¹ Ìngbǎ tí ìli ndi kigò mà, ndirò ìngbǎ tí ìli ndi p̀b̀nga ò màtí nyí nyòwu ùvò rò, nyí nyowuna nyàk'ò rǎdù ale-tidò n'ómè r'ò. Ndi ale àk'ò nyí rò, nyí nyowuna òk'ò r'ò kàbhà idzá r'òrò àh'ù ányì r'ò rò nyí nyúvò, nyòwù dhu ò. ¹² Atdí ale bhà idza nyí nyòtsù rò, nyí nyowuna ányì-dzá-bhà nátsè r'ò, nyàtì: <̀Kàgàwà àkǎ ndàso nyí.> ¹³ Ányì-dzá-bhà nák'ò nyí mběyi rò, Kàgàwà arana abádhí àso r'ò. P̀b̀tù, ìnzà abádhí àk'ò nyí mběyi rò, Kàgàwà arana n'zì abádhí náso r'ò. ¹⁴ Atdí idza ò ale, ndirò atdí kigò ò ale mà n'owuna gukye 'ùvo r'ò ìnzí 'àk'ò nyí, ndirò ìnzí 'ìrì nyí nyún'ona dhu, ní nyí nyowuna òwu r'ò ányìr'ò rò, nyàdù pf'òku-tsitsíró àh'ù n'ò'ò ányìr'ò. ¹⁵ Ma mí obhó dhu n'ón'ò f'òk'ò, Kàgàwà rí ìndrù-ànyà nítdì n'nganí, ì kigò ò ale đ'ò ka kitdìya dhu ròsè yà Sòdomò mà Gòm'òrà mànà tó kigò ò bhà đ'ò ka kít'dìna dhu d'óná.»

Yèsù r'òt'e ìndrù r'ò ka kavùya, rǎdù àp̀b̀è àbà dhu đ'ò dhu
(Mrk 13.9-13; Luk 21.12-17)

16 Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna p̀b̀ìndà uvitatále n̄: «K̀on̄ ma mùv̄ nȳ tamà bh̄eyi atdidò arórù tsamangèr̄ nzínzì ò. Ní nyàbh̄ nȳkp̀ókù r̀òtdyù osu-nȳkp̀ókù ótdyù dhu bh̄eyi, nyàdù òko ỳorowà ò àmbò bh̄eyi. 17 Dhu àkà nyòdò nȳ mb̄eyi! Ìndr̄ ǹóowuya nȳpfo r̀ò, 'àdù nyàbh̄ kitdì ànyàkù. Ndirò abádhí ǹóowuya nȳv̄i r̀ò asé n̄ unduta-dzà ò r̀ò. 18 Ìndr̄ ǹóowuya òwu r̀ò nȳ nà liwalì-ònzì, ndirò ádròdrò kámá mànà dhu-ònzì okúdu d̀ò r̀ò, ndín̄ nȳ nȳ'ì tí pb̀àkà ngàm̀b̀ì tí abádhí-ònzì, ndirò ng̀k̀p̀à ale, yà ìnzì ní Pb̀àyàhúdì-ònzì màtì. 19 Nȳ nà ka k̀owù ùvò ànyàkù nítìdì ka kí ì r̀ò, àpé nyòwuya afíkù nítu r̀ò nȳ nyúnona dhu n̄, ndirò nȳ nȳ k̀on̄ tí dhu n̄. Nȳ nyowuya nȳ nyúnona dhu nábà r̀ò ndi k̀asumì ò tí. 20 Ìnzì ní nȳ ndi nȳ nyowuya òte r̀ò, pb̀étù Àbakù Kàgàwà bhà ìlìl̄-Alafí náaraya ndi òte r̀ò ùkù n̄ r̀ò.

21 Ngàtsi ale náaraya ad̀onà n̄pfo r̀ò ndín̄ ka koho tí. Ndirò nzónzo t'ábána ǹóowuya dhu ònzì r̀ò ndi dhu bh̄eyi tí f̄iyó inzo r̀ò. Nzónzo níwàya dhu ì nódhì ale r̀ò, 'àdù abádhí àbh̄ k̀okyè. 22 Kóró ale ǹóondróya nȳ okúdu d̀ò r̀ò. Pb̀étù, k̀òkò dhu-dzi òndù rí kóró, r̀àrà àh̄ kóró dhu-tsù r̄ ndòdì dhu ò ale ní ndi ògù ògúya. 23 Yà nȳ nȳ'ì ònà kigò ò ka k̀òpè kavu r̀akù, nyàmbe àpbè àbà d̀ò r̀ò, nȳ nyowuya òtse r̀ò ngàtsi kigò ò. Ma mí obhó dhu núnò f̀k̀ù, nȳ nyasòya n̄ Ìsràyeli tó pb̀iri ò kigò kóró, inzà Ìndr̄ t'ídhùnà níngò r̀órò.

24 Dhu núdhè ka kí f̀indà ale bhà ir̀eta náarí n̄ òse p̀b̀ìndà màlimò bhà ir̀eta d̀onà, ndirò kasutále bhà ádr̀ngb̀anga náarí n̄ òse kasu ònzì kà r̄ f̀indà ale bhà ádr̀ngb̀anga d̀onà. 25 Ní, inga ǹòfò dhu ní, dhu ùdhè ka kí f̀indà ale r̀ongò p̀b̀ìndà màlimò bh̄eyi. Ndirò inga ǹòfò dhu ní, kasutále r̀ongò p̀b̀ìndà kasu tó ádr̀ngb̀ale bh̄eyi. Ìndr̄ apé idza-àbadhi nȳ nánzi Bèlìzèbulì tí, ní kàbhà idzá bhà d̀ò abádhí tí n̄ òdù nzére òvo nȳ ǹòvò!»

Ádhi ndi àkàkà k̀on̄zì òd̀ona? (Luk 12.2-7)

26 Yèsù adù àtìna tdítò ábhàlì n̄: «Dhu àkà nzà nyònzì k̀òkò dhu bh̄eyi ale-òdò. Kóró dhu-tsí yà ì nuru, núuvòya kpangba. Ndirò kóró dhu-tsí, yà òdh̄ ò aróko, núuvìya ì kpangba kóró ale t̀ò. 27 Yà ìndò ò ma mùnò f̀k̀ù dhu nákà nyòwù ìpfonà r̀ò awáwù ò, ndirò yà bh̄el̄ ò ka k̀únona ró nȳ nȳr̀ì dhu nákà nyòwù ùnòndà r̀ò ìkù ò idza d̀ò r̀ò.

28 Ní dhu àkà nzà nyònzì ale-ngbò k̀èlè nóho rí, ìnzì ndàdù ale-afí nóhò átò ale-òdò. Pb̀étù, dhu àkà nyònzì Kàgàwà-òdò, yà ale-ngbò mà, ale-afí mànà nábh̄ rádù rògbè, yà ìnzì aràve dhòdhòdhóngà nà k̀az̄ ò. 29 Jȳ àrè-tútù-nzo nódzi ka ka tí obhó atdí f̀uràngà-kpò r̀ò? Pb̀étù, atdí abádhí nzínzì ò mà náarí n̄ ìtsì obvò inzà Àbakù Kàgàwà nózè r̀órò. 30 Nírò nȳ, Kàgàwà núnì wà ife màtì d̀ukù-ká-vé náarí ì'ì dhu. 31 Ní dhu àkà inzà nyònzì òdò. Obhó tí, nȳ nyàdà ábh̄ àr̄-nzo itse nȳ.»

Yèsù Krístò bhà ale tí ka kóko dhu mà, k̀òdhò ka kí dhu mànà dhu (Luk 12.8-9)

32 Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna ábhàlì n̄: «Ndi ale apé dhu òvo kpangba ibí ale-ònzì, ndàti ndi r̀ar̄ pb̀àkà ale, ní òr̀-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà-ònzì màtì, ma madùya dhu núnò átò kpangba matì, ndi ale r̀ar̄ pb̀àkà ale. 33 Pb̀étù, ndi ale núnòya gukyè dhu kpangba ìndr̄-ònzì, ndàti inzà ndi r̀únì ma, ní ma madùya dhu núnò átò kpangba òr̀-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà-ònzì matì, inzà ma r̀únì ka.»

*Ìndrũ-ǒnga rĩ ndùndò Yěsù bhà ɔte-okú dò rò dhu
(Luk 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ Tdítdǒ Yěsù adù àtìna ábhàlĩ nĩ: «Àpé nyìrè nga ma rírà yà adzi dǒ ale àbhũ ròkò màrùngà ǒ. Ma mírà inzà màrùngà nà, pbétù ma mírà nà dhu ní alì. ³⁵ Ma mírà ingba mà ǒnga núndò àbanà nà, tsìbhíngba mà ǒnga núndò íyànà nà, ndirò àdhìngbǎ mà ǒnga núndò pbìndà aguna-àyi nà. ³⁶ Ìndrũ rǒ òmvũ naraya ì'ì rǒ ndi ale bhà idzá bhà kèlě.

³⁷ Atdí ale náapé àbanà mà, ndirò íyànà mà nózè, ròsè dùdunǎ, ní ndi ale náká inzà ndàtì ndi owùdu núngu ale tí. Ndirò, atdí ale náapé idhùnà mà, ndirò ivànà mà nózè, ròsè dùdunǎ, ní ndi ale náká inzà ndàtì ndi owùdu núngu ale tí*. ³⁸ Ìnzì rí pbìndà mùsàlabhà nánò, ndàdù owùdu ùngu nà ale, náká inzà ndàtì ndi owùdu núngu ale tí. ³⁹ Pbhìndà ípìrǒnga nózè rí ndòdò fíndà ale níwíya ka, pbétù pbìndà ípìrǒnga níwí rí okúdu dò rò ale náadùya kàbà àbà tdítdǒ.»

*Yěsù-owù núngu ale nàkò ale náabáya perè
(Mrk 9.41)*

⁴⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àtìna ábhàlĩ nĩ: «Atdí ale apé nyǎkǒ, ní iwà ma nàkò átò. Ndirò, ima nàkò ale ní iwà ma nivi ale nàkò. ⁴¹ Atdí ale náapé Kàgàwà bhà nabì nákǒ, Kàgàwà bhà nabì tí kà rǐ'ì dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya Kàgàwà bhà nabì àkǎ ndàbà perè. Ndirò, atdí ale náapé obhónángatále nákǒ, obhónángatále tí kà rǐ'ì dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya obhónángatále náká ndàbà perè.

⁴² Ma mí obhó dhu núno fǎkù: atdí ale náapé ìrìre idha tó kópà-tsí dhu mà nábhũ kǎkà owùdu núngu ale nzínzì ǒ atdí àkyǎkyè ale tò, owùdu kùngu dhu-okú dò rò, ní ndi ale náabáya àbà pbìndà perè.»

11

*Bàtizò nubhónà Yùwanì rĩ pbìndà ábhàlĩ nóvì
rǒwu dhu òngù Yěsù-tsǔ dhu
(Luk 7.18-35)*

¹ Yěsù níitdègu yà pbìndà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlĩ tò ndi ndúbhi ùyanà rǒ dhu t'úyátá nító, ní kǎdù ndìvà, ndàrà ányìrǒ rò. Kǎrà dhu núdhe ìndrũ tò, ndàdù àrà Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núno rò abádhí tò Gálilayà tó pbìrì ǒ kígò òna nǎ.

² Ndi kàsùmì ǒ, bàtizò nubhónà Yùwanì ní'ì imbi ò ka kósò ró. Ní imbi ò ndi ndí'ì rórò, kǐrì Krístò rǎrà ònzìnà rǒ dhu-òyì. Ní kǎdù pbìndà ábhàlĩ nzínzì ǒ ngúfe ale nóvì, ròwù dhu ivu Yěsù-tsǔ, 'àti: ³ «Nyi tí yà mǎ máródona ndínì ìra tí ale, ndirò mǎ màkǎ tí mǒdò vurò ale?» ⁴ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyòwu nyànò yà nyì nyírìna dhu, ndirò yà nyì nyálǎna dhu Yùwanì tò. ⁵ I dhu ní: ndùmùndúmù-nyìkpó ròwu 'ùngbe rǒ, 'àdù inga àla. Òtsótsù ale ròwu ùbhi rǒ mběyi. Kíkí nà ale rǎròwu ùgu rǒ, ìwí ràdù inga níri. Èvùve ale ròwu ìkye rǒ, ndirò nǎkùtále ròwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù níri rǒ. ⁶ Hirò nonziya ale ní nzì yà ma múnona dhu rǎbhũna ròtsù nzérenga ò ale.»

⁷ Yùwanì bhà ábhàlĩ nívà ì, 'àmbe 'àdu dǒ rò, Yěsù adù ndòpè ndàwe dhu ihé-yà tò Yùwanì dǒ. Kǎpè ndòngù dhu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyì nyówù àndàrà rùngù ò? Tí awe rĩ ònángà núttyǎ izò? ⁸ Ádhi nyú nyì nyawù àndàrà? Tí atdítdǒ áya mùdzarù nùfǒ ale? Pbhétù, atdítdǒ áya

* 10:37 10.37 Tòr 33.9

mùdzarù nùfǒ ale náaróko ádròdrǒ kámá-idzà ǒ. ⁹ Ní ádhu nyú nyí nyówù àndànà? Tí Kàgàwà bhà nabi? Obhó tí, nyí nyówù Kàgàwà bhà nabi nándà. Pbétù ma mátina nyí nǐ, iwà kà ròsè Kàgàwà bhà ngǔkpà pbànábí dǒnǎ màtí. ¹⁰ Yùwanì ní ndi, yà Kàgàwà bhà Andítá rǐ dhu ùnǒ k pangba dǒnǎ ndàti:

«Kǒnǐ ma mí pbàkà mùkèngyè nóvì angyi indù,
ndínǐ pbàkù otu nǒbholo tí indù*.»

¹¹ Ma mí obhó dhu núnǒ fǔkù, yà vèbhále úgù yà adzi dǒ ale nzínzi ǒ, Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ádrùngbǎnga dǒnǎ pbìndà ádrùngbǎnga ósè ale rǐ mbǎ ì'ì. Pbétù, yà ákě ale tí ka kálǎna òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ ale, ní rǐ ádrùngbǎle nyú tí, ròsè Bàtizò ùbhǒ arí Yùwanì dǒnǎ.

¹² Ròpè ndi yà ndi Bàtizò ùbhǒ arí Yùwanì apèna ndǒnzì pbìndà kasu, rìrà àhù indo nga ò rò, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi náarí inè obi nǐ ka karúgyena ró, ndirò òrǒrù ale náarí kàpà fǐyò obi nǐ.

¹³ Músà bhà Ƴyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí mànà kóró, rìrà àhù Yùwanì ò, náapè ùnò dhu angyangyi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ. ¹⁴ Ndirò, ma múnǒna dhu ná'ù nyí nyádù nánǐ, ma màmbènà àtina nyí nǐ, Yùwanì rǎrǐ ndi Èliyà, yà ìrà rìrà dhu tí ka katì. ¹⁵ Inga t'írìta tó bǐna nà rí ale níri yà dhu mbèyi!

¹⁶ Yà indo arí ale nùdhe ma mádù àdhà bhà rǒ? Abádhí ùli ì yà pbangatsi dǒ ì nùndu nzónzo bhèyi. Atdídhená ràdù òwu òdhíya núnzi rǒ ikù ǒ àti:

¹⁷ «Mǎ mùmì mbǎ obé tó adyi rùgě ǒ màtí fǔkù,
ní nyí nyádù inzà òbè.
Ndirò mǎ mùyù mbǎ izu tó adyi mà fǔkù,
ní izu àdù inzà nyǔka.»

¹⁸ Obhó tí, Yùwanì níra, ìnzì ndàdù àrà dhu ònyu rǒ, ndirò ìnzì ndàdù àrà dhu mà nómuvè rǒ. Ní ìndrù adù àtìna nzéere-alafí rǎrǐ'ì kà'ò. ¹⁹ Ndi dhu bhèyi tí, Ìndrù t'ídùnà níra ndàrà dhu ònyu rǒ, ndàdù àrà dhu nómuvè rǒ. Ní ìndrù arádù katì òna óvò ale tí, ndirò atdídǒ arí ndòmuvè ale tí. Ndirò abádhí arádù katì pàratà tó pbàndómbé mà, yà nzéere dhu ònzì arí ale mànà ì nózè ale tí. Pbétù, Kàgàwà arí dhu-ǒnga òvò tí dhu tó obhóna náarí ndàvì k pangba kà rǒnzina dhu-nyutsi.»

Yèsù rǒrù yà òyá ale núnǒ ì ìnzì ì a'u tí ndi ndúnǒna dhu kigò dǒ dhu (Luk 10.13-15)

²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù apè ndòrù atdídǒ yà ábhǒ wiwì nyú ndi ndónzi òyá kigò dǒ, inzà ì kigò ǒ ale nùgèrè ì, 'ùbhà fǐyó nzérenga dhu-okú dǒ rò. Kǎti: ²¹ «Kòràzini mà, Bètèsàyidà mànà tó kigò, yà ùkù ndi nǒnzì wiwì ní'iyana gukyè Tirò mà, Sìdǒnà mànà tó kigò ǒ ndi nǒnzì dhu tí, ní ì kigò ǒ ale ní'iyana angyí ì úfǒ gòníyà mberù tí ròyá, 'adù ohu nátrǒ dòya ò, ndínǐ ì ùgèrè ì, 'ùbhà fǐyó nzérenga dhu navì tí ró. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, nyi nyí'ì àpbè ǒ Kòràzini, ndirò nyi nyí'ì àpbè ǒ Bètèsàyidà. ²² Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi, ma mí dhu òvò k pangba fǔkù. Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyà nítìdì nínganí, kǐtdìya dhu dǔkù abhàbhó nyú, ròsè Tirò mà, Sìdǒnà mànà tó kigò dǒ ndi ndítìdìna dhu dǒnǎ. ²³ Ndirò ìnyi, Kàpèrnàwumù tó kigò, yà ùnú ndi nǒnzì wiwì ní'iyana gukyè Sòdomò tó kigò ǒ ndi nanzì dhu tí, ní Sòdomò ní'iyana inè indo màtí. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, ìnyi, Kàpèrnàwumù tó kigò, nyi nyà'ù tí dhu, ìdzì Kàgàwà rǎràdù nyidzi òrù-akpà ǒ? Ìnzì ràdù nyidzi, akèkpá màtí. Pbétù, kà rǐ nyifǒ obvò, ndàdù nyobvù ìnzì aráve

* **11:10** 11.10 Màl 3.1; Mrk 1.2

dhòdhòdihónganà kàzɛ ò. ²⁴ Ndi dhu-okú dō rō ní ndi ma mí dhu òvɔ k pangba fùkù, Kàpèrnàwumù ǒ bhă, Kàgàwà rĭ ìndrŭ-ànyă nítđì nín ganí, kótđiya dhu Kàpèrnàwumù tò kigò dŏ abhɔ nyú, ròsè Sòdòmò tò kigò dŏ ndi ndótđina dhu dònă.»

Yēsù rĭ m̀hètù àbhɛ afĭya r̀ngyě ĭ ale núnzi tina ò dhu
(Luk 10.21-22)

²⁵ Tdítdŏ Yēsù adù àtìna: «Òɔ, Àba Kàgàwà, òrù-akpà mà, yà adzi màna ò Ádr̀ngbălé, ma m̀fɛ nyi atdítdŏ yà inga núnzi dhu tí ka kóz̀na ale-rŏ nyi nyarù dhu ní nyi nyábhɛ àkyăkyè ale nyú r̀ni nídhunĭ. ²⁶ Obhó tí Àbá, nyi nyazè ndi dhu r̀nzì ndi wò dhu bhèyi.»

²⁷ Wò dhu-dzidŏ, kădù àtìna: «Àbadu níibho wà kóró dhu tó ádr̀ngbănga fudú. Atdí ale mà núnzi nzá Kàgàwà t'ídh̀na, pbétù ka núnzi ní kà t'Ábanà kèlĕ. Ndirò atdí ale mà núnzi nzá kà t'Ábanà, pbétù ka núnzi ní ima kà t'ídh̀na kèlĕ, yà ma m̀zè m̀vò ka fĭyò ale màna.»

²⁸ Tdítdŏ kădù àtìna: «Nyiwŭ tidu ò, nyĭ kóró yà nyĭ nỳngyě nyĭ, nyădù ĭ'ĭ ì nă'ε ànò nà d̀kú rŏ. Ní ma mí asota nábhu fùkù. ²⁹ Nyòsò yà tudú rĭ'ĭ kò mò átò tukú, ndirò nyĭri fùkù ma múyăna dhu. Obhó tí, ima ní ndi ìyò arádi, ndirò yorowà tó afína nà ale. Ndirò ní ndi nyĭ nyădù asota nábà afikɛ ò. ³⁰ Obhó tí, pbàkà kò mò ní isó rŏ'ò kò mò, ndirò pbàkà ànò ní isó inzà ndi nă'ε ànò*.»

12

Yēsù bhà ir̀eta sàbatù-idhò dŏ
(Mrk 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Wò dhu-dzidŏ, sàbatù-idhò ǒ, Yēsù mà pb̀nda ábhàlĭ màna náambénà ùda dŏ nganù tó inga òna nă ùda otu ǒ. Ndi kàsɛmì ǒ, kàbhà ábhàlĭ ní'ĭ àwù nà atdítdŏ. Ní ĭ ábhàlĭ náadù 'òpè, 'òwù otu-igì dŏ rĭ'ĭ nganù náfa rŏ, 'ùtsèrĕ kpɔna liya ò, 'àdù ùkanà. ² Ní Pb̀fàrisáyó nítđègu wò dhu nálă, ní abádhí adù àtìna Yēsù nĭ: «Ándà pé pb̀kù ábhàlĭ rĭ inzà àkă konzì sàbatù-idhò ǒ dhu nónzi.» ³ Ní Yēsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyĭ nyàpè tí obhó Dàwudi mà, r̀nà ale màna náanzì atdíku àwù nà ĭ ĭ'ĭ rŏ dhu nóz̀*? ⁴ Àbadhi náatsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò m̀gatì nùgù, ĭ r̀nyù r̀nà ale màna. Wò ndi m̀gatì ní'ĭ inzà àkă àbadhi mà, r̀nà ale màna r̀nyù m̀gatì. Pbétù, k̀nyù rádù ale ní'ĭ pb̀kùhání kèlĕ vĭya dŏ rŏ*. ⁵ Ndirò, nyĭ nyózzè tí obhó Músà bhà Ÿyátá ò ka kándĭ dhu, katì: <Sàbatù-idhò ǒ arĭ kasɛ ònzi Kàgàwà bhà idzá, ìnzĭ 'ĭfɛ ndi idho pb̀kùhání, ní dŏ ka r̀rĭ nzĭ àdù ndi dhu nóz̀ afátá tí? > ⁶ Pbétù, ma mí dhu òvɔ k pangba fùkù: yà irŏ rĭ'ĭ dhu nòsè iwà Kàgàwà bhà idza dònă màtĭ. ⁷ Dhu ĭ'ĭnă gukye iwà nyĭ nyúnzi yà Kàgàwà bhà Andítá r̀nɔna dhu-tì dhu tí, yà ìtĭ rátina: <Ma m̀zè dhu ní izɛ àbà ka kí ìndrŭ dŏ dhu, ìnzĭ ní iză tó perè núbhŏ ka kí idù dhu kèlĕ* >, ní nyĭ nyàmbènà nzĭ anya nítđì yà ìmbă rĭ'ĭ afátá nà ale dŏ. ⁸ Obhó tí, Ìndrŭ t'ídh̀na ní ndi sàbatù-idhò dŏ Ádr̀ngbăle.»

Yēsù rĭ ɔtsúna ɔtsù ale nígŭ dhu
(Mrk 3.1-6; Luk 6.6-11)

* **11:30** 11.30 Kà-tì ní: ma mávina nỳnzì dhu ní isó rŏ'ò dhu, ndirò ma mábh̀na nyànò ànò ní isó rŏ'ò ànò. * **12:3** 12.3 1Sà 21.3-7 * **12:4** 12.4 Law 24.9 * **12:7** 12.7 Ÿsè 6.6

⁹ Ɖró rò Yěsù níivà ndì, ndàrà òtsù fíyó unduta-dzà ò. ¹⁰ Ní ɔtsúna ɔtsù atdí ale ní'ì ànyì idza. Ànyì rǒ ì'ì ale náazè 'òbhù Yěsù. Ní ndì dhu-okú dò rò, abádhí níivú dhu Yěsù-tsù, 'àti: «Àlě tó Ɖyátá návi tí àvì ìndrù kigù sàbatù-idhò ǒ?» ¹¹ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nzínzìkù ǒ atdí ale náapè ì'ì atdí tàrà nà tí, ndì tàrà ràdù ìtsì ádzì ibhu-akpà ò sàbatù-idhò ǒ, ní ndì ale tí nzì àdù òfo ndì ibhu-akpà ò, ndàrà kìdyì ànyì rò? ¹² Ìndrù òsè tí nzà tàrà dònǎ! Nírò, Músà bhà Ɖyátá návi wà konzì ìdzìngà ìndrù tò sàbatù-idhò ǒ.» ¹³ Ní Yěsù adù àtìná wò ɔtsúna ɔtsù ale nǐ: «fígba ɔtsúnũ.» Ní ndì ale náadù ɔtsúna nígbà, ndì kǒtsù ràdù ògù, rǒngò yà ìdzi rǒ rò rǐ'ì ngàtsì kǒtsù bhěyi.

¹⁴ Ní Pbhàfàrisáyó núuvò, 'òwù 'ùndu, ndínì ì ìrì tí ì ìngbà dhu bhěyi màtí ì ì Yěsù nábhù kohò dhu dǒ.

Yěsù ní fíndà Kàgàwà ɔpì kasutále dhu

¹⁵ Yěsù níitdègu wò dhu níri, ní kǎdù ndìvà ànyì rǒ rò ndàrà. Ní ábhǒ alé-yà náadù òwu kǒwù ǒ, kà ràdù andi nà rǐ'ì ale nígu kóró. ¹⁶ Pbhétù, kǎyá dhu ɔbì nyú nà abádhí tò, ìnzì àdhi màtí ndì ndí'ì dhu nũnɔ tí ìndrù tò. ¹⁷ Wò dhu anzì ndì ndínì yà Kàgàwà nũnɔ p̀bìndà nabì Ìsayà-otù ǒ dhu náaká tí. Kàti:

¹⁸ «Kànì ma mǒpì p̀bàkà ìnɔ-akpà, yà atdí dǒ ma mǒzè ale, ndirò afídu arí idha nómuvè p̀bìndà dhu dǒ ale. Ma mí kǐrà p̀bàkà Ìlǐlǎ-Alafí nǐ, ndirò kà rǐ obhónánga òvɔ kóró p̀bìrì ǒ ale tò.

¹⁹ Kà rǐ nzì tsùna nálè atdí ale nà màtí, ndirò kà rǐ nzì ɔte ɔrú tũna nà. Atdí ale mà rǐ nzì kà-tù ìrì ngudhà ǒ rǒte ró.

²⁰ Kà rǐ nzì ndì nàtdo ìzò nùkò, ndirò kà rǐ nzì núnúnú rǒrù tarà nívé, ràrà àhũ mùlè mà nábhù kà rǐ obhónánga tò dhu ò.

²¹ Ní kóró p̀bìrì ǒ ale náapbáya afíya kà-rǒ tí*.»

Yěsù rǐ ɔte nádù ndì nòbhù ale tò dhu (Mrk 3.22-30; Luk 11.14-23)

²² Nírò ní ndì ìndrù níiwú nzére-alafí arí ònà atdí ale nà Yěsù-tí'ò. Ndi ale ní'ì ndùmùndúmú, ndirò ìnzì arǒte ale. Ní Yěsù igú ka, ràdù ndòpè ndòtè, ndàdù inga àla. ²³ Ní idhɔ nũuko kóró ànyìrǒ ì'ì ale, abádhí ràdù àtìná: «Tí nzì Dàwudì t'ídhùnà yà?» ²⁴ Pbhétù, abádhí rǎnɔna dhu nìrì Pbhàfàrisáyó náadù àtìná: «Yàrí ale náarí nzére-alafí nódì Bèlìzèbulì tí kátina p̀fòmvo ǒ kamà bhà ádrùngbànga tó ɔbì nǐ.»

²⁵ Pbhétù Yěsù nũni abádhí rǐrèna dhu, ní kǎdù àtìná abádhí nǐ: «Atdí ádrùngbà kamà bhà p̀bìrì ǒ ale náapè ambe 'ùgyè dǒ nzínziya ǒ, ní ndì ádrùngbà kamà bhà idzi-tsù ràdù ndòdì òdì tí. Atdí kigò ǒ ale mà, ndirò atdí ɔdhi mà náapè àmbe anya nónzì dǒ nzínziya ǒ, ní ì kigò náarí nzì àpèrè, ndirò ì ale tó ɔdhi-tì náarí nzì ìde. ²⁶ Ní p̀fòmvo Sitanì náapè àdù ndòpè ndòdì p̀fòmvo, ní ka nádù ì'ì ndùgye rí ndítìrò ale. Ní kàbhà ádrùngbànga tó idzi ràdù àpèrè ìngbà dhu bhěyi? ²⁷ Ndirò, ma mapè ì'ì Bèlìzèbulì bhà ɔbì nǐ ma mǎrí nzére-alafí nódì dhu tí, ní fùkú inzo náaràdù kòdì àdhi bhà ɔbì nǐ? Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, abádhí níitdiya ndì ànyàkũ. ²⁸ Pbhétù, dhu apè ì'ì Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí bhà ɔbì nǐ ma mǎrí nzére-alafí nódì dhu tí, ní òrù-akpà ǒ Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi nírà wà àhũ bvùkù. ²⁹ Ìnzì atdí ale mà ràdù òtsù ɔbì nǐ ìdzìdzò ale bhà idza, ndàdù kàbhà idzá dhu nũmbà, ìnzà ndì ndùtsì ndì ìdzìdzò ale angyi rǒrò. Pbhétù ka ndì ndùtsì

* 12:21 12.21 Ìsa 42.1-4

dhu-dzidõ nga ní ndi kà rǎdù kóró kàbhà idzá dhu númbà nǎ. ³⁰ Ìmbǎ rí'ì tidu ònǎ rò ale ní pbàkà òmvù. Ndirò ìnzǐ rí dhu-tsù ùndù* atdíkpá ma mànà ale, ní rí dhu ìnda ìnda tí rùdú rò. ³¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kùnc k pangba fùkù: ìndrù náabáya àbà kóró fíyó nzérenga mà, Kàgàwà nǎ ì arí dhu ùnc nzére dhu mànà dhu tó ùbàta. Pbétù, Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí nǎ rí dhu ùnc nzére ale, náabáya nzǐ ùbàta akekpa màtí. ³² Ìndrù t'ídhùnà nǎ rí nzére dhu ùnc ale náabáya àbà ùbàta. Pbétù, Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí nǎ rí nzére dhu ùnc ale náabáya nzǐ ùbàta, yà kombí rí'ì kàsùmì ò màtí, ndirò olù rírà kàsùmì ò màtí.»

Itsu núnǎ ka karí kpõna rǒ

(Luk 6.43-45)

³³ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù àtìna: «Atdí itsu náapé ì'ì idzì itsu-tidò tí, ní ndi itsu rǎdù ì'onà ní idzì itsu-kpõ-tidò. Ndirò itsu náapé ì'ì nzére itsu-tidò tí, ní ndi itsu rǎdù ì'onà ní nzére itsu-kpõ-tidò. Obhó tí, itsu núnǎ ka karí kpõna rǒ. ³⁴ Nyǐ, ámvò tó osu tó rùgànda tírò, idzì òte rǎdù àhù ìngbǎ dhu bhèyi likù ò rò, àzèmbè nyǐ nongó ì'ì nzére ale nyú? Obhó tí, ale-tsù arórìna dhu ní ale-afí àlè nǎ ìrèta. ³⁵ Ídzì afina nà ale-afí ò rò aráhù dhu ní idzì dhu, ndirò nzére afina nà ale-afí ò rò aráhù dhu ní nzére dhu. ³⁶ Ma mí obhó dhu núnnc fùkù, Kàgàwà rí ìndrù-ànyǎ ìtdì nínganí, kàraya ìndrù návi rǒ ràwe yà ì ùnc ìmbǎ tǐna nà dhu mà kóró. ³⁷ Obhó tí, tsùnù-bvù rǒ ní ndi ka kòzúya nyǐ obhónángatále tí, ndirò tsùnù-bvù rǒ ní ndi ka kotdíya anya dùnù.»

Yèsù àvǐ ka kí rònzi wíwì dhu

(Mrk 8.11-12; Luk 11.29-32)

³⁸ Wò dhu-dzidõ, Músà bhà Úyátá tó ngúfe màlímó mà, ngúfe Pbàfàrisáyó mànà náati Yèsù nǎ: «Màlimõ, mà mòzè nyonzi wíwì ndínǐ mà mala tí.» ³⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìndo arí'ì ale narí nzére ale, ndirò abádhí náari nzǐ Kàgàwà ózè dhu ònzi. Abádhí ózè konzi wíwì kèlè fíyò, ní ka kí nzǐ atdí wíwì mà nónzi abádhí tò. Pbétù, abádhí tò ka kávína dhu ní nabi Yǒnà rǒ ndì nanzì wíwì kèlè. ⁴⁰ Àdhàdhì nabi Yǒnà náadhò ìbhù idhò ádrùngbǎ ìbhé-yà-ba ò dhu bhèyi tí, ní ndi dhu bhèyi tí, Ìndrù t'ídhùnà nócdhóya ìbhù idhò adzi ò. ⁴¹ Nabi Yǒnà rǎncna Kàgàwà bhà Ídzì Màkürù ì ìrì rò, Nínawè tó kígò ò bhà núugèrè ì, 'ùbhà fíyó nzérenga. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà rí ìndrù-ànyǎ nítì nínganí, Nínawè ò bhà níivàya ì 'ìkò indo arí ale-nyìkpa rǒ, 'àdù abádhí-ànyǎ nítì. Ndirò yà onzìkù idè ale nósè wà Yǒnà dònǎ. ⁴² Músùngú dònǎ rò arí'ì Sabà tí kátina pbìrì ò tsìbhá ádrùngbǎ kamà níira yà adzi-tsù ódì ndì ì rò, ndìrà yà dhu-õnga t'óvòta nuni ádrùngbǎ kamà Sòlòmònì rǎncna òte níri. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà rí ìndrù-ànyǎ nítì nínganí, íyàdhíyà níivàya ndì, ndidè indo arí ale-nyìkpa rǒ, ndàdù abádhí-ànyǎ nítì. Pbétù, yà onzìkù idè ale nósè wà Sòlòmònì dònǎ màtí.»

Nzére-alafí rǐ ndàdù tdítđ yà ndì ndáhù ònà rò ale ò dhu

(Luk 11.24-26)

⁴³ Yèsù adù àtìna tdítđ: «Nzére-alafí náapé àhù atdí ale ò rò, ní kà rǎdù àrà, ndùbhi rùngù ònǎ, ndàmbe ndì ndàrà ndàso róngà nómmè dǒ, ìnzǐ ndàdù àbànà. ⁴⁴ Ní kà rǎdù àtìna afina ò: «Ma mí madù yà ma mahù ònà rò pbàkà idza ò.» Ányì kàdu ndì rò, kà rǐ ndi idza nótu tíròrò, iwà ka

* **12:30** 12.30 Ìró dhu-tsù ùndù ka kí dhu-tì rǎdù ì'ì tàrà-tsù ùndù ka kí dhu tí, ndirò ngàtsi ní onzi-bvù ònyè-tsù ùndù ka kí dhu tí.

kàtsù ònánǵa, kadù òbhòlòná mběyi nyú ró. ⁴⁵ Nírò ní ndi kà rǎdù àrà àrùbhù ngǔkpà nzéere-alafí, yà atdíđǒ òrù ròsè dóna nǎ núnzi, 'iwù òtsù màná atdíkpá ndi ale ò. Ní wò dhu-dzidǒ, ndi ale bhà ófò rǎdù ì'ì nzéere nyú ròsè yà angyi ì'ì kàbhà ófò dónǎ. Ní ndi dhu ní'íya ndi dhu bhěyi tí yà indo arí nzéere ale tò.»

*Yēsù tsánà mà kà t'ádóna màná
(Mrk 3.31-35; Luk 8.19-21)*

⁴⁶ Yēsù rǐ dhu òvò ìndrù tò òná kàsùmì ǒ, kà-tsánà mà kà t'ádóna màná níiwú ùvò kà rǐ'ì òná idza-lí. Ní abádhí níitsi iko irinǎ rò, 'àdù 'òzè ndínì ì ɔte tí Yēsù nà. ⁴⁷ Ní atdí ale náadù àtìná Yēsù nǐ: «Íyànù mà adónù màná rǐ'ì irí, ní abádhí òzè 'òtè inyì nà.» ⁴⁸ Ní Yēsù adù dhu ìvu ndi ale-tsù ndàtì: «Íyàdu ní àdhi, ndirò adódu ní àdhi mà?» ⁴⁹ Tdítdǒ kǎdù pbìndà ábhàlǐ nítè ɔtsúna nǐ, ndàdù àtìná: «Kànǐ íyàdu mà, adódu màná. ⁵⁰ Obhó tí, adòdu, awèdu, ndirò íyàdu ní yà òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà ózè dhu ònzi arí ale.»

13

*Ɔnyù-tse òre rí ale tó mbólí
(Mrk 4.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Ndi nínǵaní tí, Yēsù náahù idza rò, ndàdù àrà àdi rèrù-bidǒ. ² Ní, ádrùngbǎ ihé-yà nyú núundu ì, ì rǎkpòrò kà-ngbò. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎdù ùpo, ndàdi ibhú ò. Ihé-yà náadù òko rèrù-bidǒ. ³ Yēsù núúnò ábhǒ dhu nyú abádhí tò mbólí ǒ, ndàtì: «Atdí ale náahù ndàmbe ònyù-tse nóre dǒ. ⁴ Ní yà ònyù-tse nóre kà rǐ pbìndà inga ǒ òná kàsùmì ǒ, atdídhená itse náawà ì otu-gì dǒ. Ní àrè náadù iwu, 'ùbhǐ ì itse otu-gì dǒ rò. ⁵ Ngǔkpà-tsí náadù 'àwà ìmbǎ adzi rǐ'ì abhò dóná odu-kengere dǒ. Ì itse níngǵa kòmbómbí, ìmbǎ adzi rǐ'ì abhò tsiyà nídhunǐ. ⁶ Pbétù, adyifò níitdègu ìka, ní kǎdù wò ìngìngà ònyù-nzo núbì, rǎdù òtdyù, ìnzá ìvéya nótsù ádzàdzí adzi ò nídhunǐ. ⁷ Atdí dhená itse náawà ì okpèya nà itsukpó-nzo nzínzi ǒ. Ì okpèya nà itsukpó-nzo náadù òvi kòmbómbí, 'àdù wò ìngìngà ìdzi ònyù nùtsì. ⁸ Pbétù ngǔkpà itse náawà ì ìdzi adzi ǒ. Ní ì itse-tsí nǎa'ò, atdí dhená ròdhì atdátdí miyà itse, ngǔkpà ròdhì azàzá kumì itse, ndirò ngǔkpà rǎdù ìbhìbhú kumì itse nódhì.»

⁹ Yēsù adù àtìná tdítdǒ ihé-yà nǐ: «Ìngǵa t'írìta tó bǐna nà rǐ'ì ale náká ndrì yà ma múnǵona dhu mběyi!»

*Ádhu Yēsù náaràná òte rǒ mbólí ǒ ní?
(Mrk 4.10-12; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ ní ndi, Yēsù bhà ábhàlǐ náandrì kà-tì'ò, 'àdù dhu nívu kà-tsù 'àtì: «Ádhu nyi nyarí dhu núúnò ihé-yà tò mbólí ǒ tí nǐ?» ¹¹ Ní Yēsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Kàgàwà nábhù wà nyǐ nyǔni òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-nyutsì ndi nórù dhu, pbétù abádhí núnì nzá ka. ¹² Obhó tí, dhu nà arí'ì ale tò, ka kabhùya dhu abhò, rǎdù ì'ì dhu nà abhò nyú ròsè. Pbétù, akèkpá arí'ì dhu nà ale, ní-fó rò ka kakòya ndi ákě fénángba mà kóró. ¹³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma márì dhu núúnò abádhí tò mbólí ǒ, ndínǐ abádhí nóowu tí inga nándà rò, ìnzǐ 'àdù dhu nála. Abádhí nóowu tí bǐya níkpèlè rǒ, ìnzǐ 'àdù dhu níri, ndirò ìnzǐ ndi dhu rǎdù dòya nálu. ¹⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nabì Ìsayà núúnò dhu rǎdù àkǎ. Kǎtì:

Kàgàwà ràtina: «Nyí nyí inga níri ìri mběyi nyú, pbétù ìnzí yà nyí nyìrì dhu ràdù dùkù àlù akekpa màtí.

Nyí nyí inga nánda àndà mběyi nyú, pbetù ìnzí nyádù atdí dhu mà nála.

¹⁵ Obhó tí, atdí dhu mà náarí nzí kàrí ale-afí-ngbò núbèlè.

Abádhí nùrì b́ya,

ndirò abádhí nùpbí nyìkpóya,

akye ì alana nga ń,

akye ì irina nga ń,

ndirò akye dhu alána d̀oya,

'àdù 'ùgèrè 'ùbhà fíyó nzérenga,

madù ì nígu ń* .>

¹⁶ Pbétù, nyí ní ndi hirò nyí nyónzì, yà nyìkpókù náarí inga nálà, ndirò b́kù ràdù inga níri rò. ¹⁷ Ma mí obhó dhu núnò f́kù, ibí pbánábí mà, obhónánga ònzì arí ale màná, náazè 'àla yà kombí nyí nyálàna dhu, pbétù abádhí náadù nzá kàla. Abádhí náazè 'ìrì yà nyí nyírina kòmbí dhu, pbétù abádhí náadù nzá kírì.»

Ọnyù-tse òre rí ale tó mbólí-tì

(Mrk 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ Yèsù adù àtina tdítđ p̀bìndà ábhàlì ń: «Nyìri pé yà ònyù-tse nóre rí ale tó mbólí-tì. ¹⁹ Ọrù-akpa ọ́ Ádrùngbá kamà Kàgàwà ŕ idzi ònyù ìndrù đđ dhu đđ ka kúnona dhu níri rí ale, ìnzí ndi dhu ràdù d̀oya àlù, nùlì ì yà itse náawà ì òyá otu-gì-dò bhěyi. P̀fòmvo ràdù ìrà, ndàdù yà abádhí-afí ò ka kòzò ọte nùwa abádhí-afí ò rò.

²⁰ Ngùkpa ale nùlì ì yà itse náawà ì òyá, ìmbá ábhò adzi nà dóná odu-kengere-dò bhěyi. Abádhí ŕ Kàgàwà bhà ọte níri, 'àdù àkónà dhèdhe nyú nà ányìrò rò tí. ²¹ Abádhí ŕ nzí adù kàbhu ivéna ròdì ndi afiya ò. Pbétù, abádhí ràdù ì àpba ndi ọte rò ákě kàsùmì kèlě tí. Ní yà àpbè mà, avuta màná nópè ì Kàgàwà bhà ọte-okú dò rò rò, abádhí ràdù fíyó a'uta nùbhà ányìrò rò tí.

²² Ngùkpa ale-tsí tdítđ, nùlì ì yà itse náawà ì nzínziya ọ́ okpèya nà itsukpó-nzo bhěyi. Abádhí ŕ Kàgàwà bhà ọte níri, pbétù yà adzi ọ́ irèta mà, yà adzi đđ ònzì náaràbhùna títò tò dhèdhe màná dhu ràdù ndi ọte nùtsì ìnzí ròdhi itse. ²³ Ndirò, ngùkpa ale nùlì ì yà itse náawà ì òná idzi adzi bhěyi. Ì ale náarí Kàgàwà bhà ọte níri, 'àdù à'ùnà. Ndirò abádhí ní ì itse òdhi ràdù: atdídhená ròdhi ka atdátđ miyà, ngùkpa ròdhi ka azàzá kumì, ndirò ngùkpa-tsí ràdù ibhìbhù kumì nódhi.»

Nganù nzínzi ọ́ ingà nzére irí-tidò tó mbólí

²⁴ Wò dhu-dzidò, Yèsù náawe ngàtsi mbólí ihé-yà tò ndàti: «Kànì ọ̀rù-akpa ọ́ Ádrùngbá kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndi nà dhu: Atdí ale náazò idzi nganù-tse p̀bìndà inga ọ́. ²⁵ Ní atdíku kùbhingánà, idho ò kóró ale ŕ'ì rórò, òmvù ńira, ndòzò nzére irí-tidò tó itse ndi nganù nzínzi ọ́, ndàdù àrà. ²⁶ Wò nganù nùitdègu inga, ndòvì, ndàdù nditù, ní wò nzére irí-tidò náadù ìnga, ndòvì átò. ²⁷ Ní wò inga-àbadhi bhà kasutále níiwú kà-tí'ò, 'ìvù dhu kà-tsù, 'àti: «Ádrùngbálé, nyí nyazò inga ọ́ dhu ní'ì tí obhó idzi nganù-tse? Olu, wò nzére irí-tidò nádù ìrà àdhà rò?» ²⁸ Wò inga-àbadhi náadù dhu àdu kasutále tò ndàti: «Òmvù ní ndi wò dhu nónzì.» Kókò kasutále náadù dhu ivu tdítđ kà-tsù 'àti: «Nyí nyòzè tí nzá m̀wù ì nzére irí nódrù?» ²⁹ Ní inga-àbadhi náadù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzá ma

* 13:15 13.15 Ìsa 6.9-10

mòzè nyòwù kòdrù, akye nyí nyadùna nganù nókpò átò kòdrù nyí nyí rò nǐ. ³⁰ Nyitse pé abádhí rovi atdíkpá, ràrà àhù nganù nótse ka kowuya òná idho ò. Ndi nínganí ní ndi ma matiya nganù nótse rí ale nǐ: Nyòdrù pé wò nzére irí nyùtsi dóna tí, ndíní kùbì tí kàzù ò. Ndirò, nyàdù nyòtse nganù, nyàdù ùndunà nyǎli óngòlǐ ò.»

Hàràdalì-kpò tó mbólí
(Mrk 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Tdítdǒ, Yèsù adù ngàtsi mbólí náwe ihé-yà tò, ndàti: «Òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndì p̀b̀indà inga ò atdí ale nídyi ndòzò hàràdalì-kpò bhěyi. ³² Ndi hàràdalì-kpò ní ákèkpá dhu-tútù-ngba nyú kóró itse nzínzi ò. P̀b̀étù kápé inga, ndàdù òvi, ní kàràdù òse yà inga ò ka karí òzòna kóró itsukpó dónǎ. Ndirò, kàràdù òngò itsú-yà-ba tí, àrè mà ràdù òwu idzàya nòsì rǒ ɔ̀p̀b̀ina nzínzi ò.»

Afi tó mbólí
(Luk 13.20-21)

³³ Yèsù adù yàrí ngàtsi mbólí náwe tdítdǒ abádhí tò, ndàti: «Òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndì yà tsìbhále rǐdyina ndàngbò nganù-ra tó óyǒ kumì dóná imbò nà kilo ò afi bhěyi. Ní ndi dhu ràdù ndi idyi nábhù rìvù kóró.»

Ádhu Yèsù náaràna òte rǒ mbólí ò nǐ?
(Mrk 4.33-34)

³⁴ Yèsù náawe kóró kòrí dhu mbólí ò ihé-yà tò. Kàránà nǐ atdí dhu mà núnò rǒ abádhí tò inzà ndì ndàwe mbólí ò rórò, ³⁵ ndíní Kàgàwà bhà nabi nùunò dhu náaká tí. Kàti: «Ma munoyà dhu abádhí tò mbólí ò, ndirò ma maweya yà òdhù ò aróko yà Kàgàwà anzina yà adzi òná idho ò rò kóró dhu abádhí tò.»

Nzére irí-tidò tó mbólí-tì

³⁶ Wò dhu-dzidò, Yèsù nùubhà wòrí ihé-yà, ndàdù òtsù idza. Ní kàbhà ábhàlǐ náadù òtsù kà-tì'ò, 'àdù àtìna kà nǐ: «Áwě pé wò inga ò inga nzére irí-tidò tó mbólí-tì fàkà.» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà idzi itse òzò rí ale ní Ìndrù t'ídhùnà. ³⁸ Itse òzò ka kí òná inga ní yà adzi. Ndi idzi itse ní òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà rǐ idzi ònyu dòyá ale. Nzére irí-tidò ní Nzére ale, P̀f̀òm̀vo bhà inzo. ³⁹ Yà ndi nzére irí-tidò nòzò òmvù ní P̀f̀òm̀vo. Nganù nótse ka kí inga ò rò dhu ní yà adzi ò dhu-tsù rǐ ndòdì òná idho. Ndirò, nganù òtse rí ale ní Kàgàwà bhà màlàyíká. ⁴⁰ Ní àdhàdhì ka karí nzére irí nùndù inga ò rò kùbì kàzù ò dhu bhěyi, ndi dhu ɔ̀nzìya ndì ndi dhu bhěyi tí, yà adzi ò dhu-tsù rǐtsi ndòdì nínganí. ⁴¹ Ní, Ìndrù t'ídhùnà náaviya p̀b̀indà màlàyíká rìwù yà ngùkpà ale nábhù arí rònzi nzérenga ale mà, yà nzérenga nónzi arí ale mànà nípfò p̀b̀indà ádrùngbǎnga tó idzi ò rò. ⁴² I màlàyíká náadùya abádhí náwà yà ònzì aráve dhòdhòdhóngà nà kàzù ò. Ányì ní'íya ɔ̀dzi mà, ale-kù t'átrita mànà. ⁴³ Ní, obhónángatále náambèya ùmbìli dǒ adyifò bhěyi òrù-akpà ò arí'ì Àbayà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó idzi ò. Inga t'írìta tó b̀ina nà rí'ì ale, náká ndìrì yà ma múnòna dhu.»

Inga ò ka kórù ábhǒ odzina nà dhu tó mbólí

⁴⁴ Tdítdǒ Yèsù atí: «Òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndì inga ò ndì nórù ábhǒ odzina nà dhu bhěyi. Atdí ale náapé kàbà, ní ndi ale

rǎdù kidyì, ndòrù tǎítǎǎ ndi inga ǎ tí. Wò dhu-dzidǎ, ábhǎ dhèdhe-okú dò rò, kà rǎdù àrà, ndùdzí kóró foná arí'ì dhu-tsí, ndàdù ìrà ndi inga nódzi fíndà.»

Ábhǎ odzina nà yòkpó tó mbólí

⁴⁵ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù ati ihé-yà nǎ: «Ǫrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǎli ndi ùyǎya yòkpó nóme rí ndòdzi dhu t'údzítátále bhéyi. ⁴⁶ Ǫrú odzina rǎ'ì atdí yòkpó ndi ndàbà rò, ní kà rǎdù àrà, ndùdzí kóró foná arí'ì dhu, ndàdù ndi yòkpó nódzi.»

Ìbhè-mbì tó mbólí

⁴⁷ Yèsù adù àtìna tǎítǎǎ abádhí nǎ: «Ǫrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nǎli ndi rèrù ǎ ka kùpe ìbhè t'óhota tó imbi bhéyi. Ndi imbi rǎdù kóró ìbhe-tidò nótisi. ⁴⁸ Kǎpé àle ìbhè nǎ, ní ka nùpenà ale rǎdù kàdhà, 'ìpfo idha-bidò, 'àdù òko obvò ìbhè-ǎnga t'óvòta tò. Abádhí rǎdù ídzi ìbhè nùdò fíyó sǎngè ǎ, 'àdù nzére-tsí nàwà.

⁴⁹ Dhu ǎnzíya ndi ndi dhu bhéyi tí yà adzi ǎ dhu-tsù rǎ ndòdì nínganí. Kàgàwà bhà màlàyíkà níwúya, 'àdù nzérena ǎnzí arí ale nípfo obhónángatále nzínzi ǎ rò. ⁵⁰ Abádhí náadùya i nzérenatále nàwà ìnzí aráve dhòdhòdhónganà kàzù ǎ. Anyì ní'íya ǎdzi mà, ale-kù t'átrita màna.»

Dhu-ǎwátá mà, dhu-ayí màna tó mbólí

⁵¹ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù adù dhu ìvu pbìndà ábhàlǎ-tsǎ, ndàti: «Yà mà màwe kóró dhu nǎlǎ tí wà dǎku?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ìwà dòka nǎlǎ.» ⁵² Ní Yèsù adù atìna abádhí nǎ: «Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ǎrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dǎ ka kúdhè dhu fíndà Músà bhà Ʋyátá tó atdí màlimò, rǎdù ndìli atdí idza-àbadhi, yà pbìndà ongyéngá nódò ndi ndarí ǎna dhu ǎ rò arí dhu-ǎwátá mà, dhu-ayí màna nípfò bhéyi.»

Nàzàretì tó kigò ǎ bhà ná'ù nzá Yèsù dhu

(Mrk 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Yèsù níitdègu kǎkò mbólí t'áweta nító, ní kǎdù ndìvà ndàrà ányìrǎ rò. ⁵⁴ Kǎdù àrà yà ndi ndavì ǎna kigò ǎ. Kǎdù ndòpè ndàrà dhu nùdhe rǎ ìndrú tò fíyó unduta-dzà ǎ rò. Ní yà kà rǎnǎna dhu níri rí ale idhò nùuko atdídǎ. Abádhí náambénà àtìna dǎ: «Wò inga t'únita-tidò mà wíwì t'ónzita tó obi màna ní kǎbà àdhà? ⁵⁵ Ka tí obhó sàpàti t'ídhùnà? Kà-tsánà-ǎvò tí obhó Màriyà? Ndirò, kà t'ádóna tí obhó Yàkòbhò mà, Yòzefù mà, Simonì mà, Yudhà màna? ⁵⁶ Ndirò kóró kà t'áwéna nǎtí obhó òko iró àlǎ-nzínzi ǎ? Ní kóró kǎkò dhu kǎbà àdhà?» ⁵⁷ Ní wò dhu-okú dò rò, abádhí nóowúnà nzí kà rǎnǎna dhu ná'ù rǎ. Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Nabì nífǎ ka karí kóró ngari ǎ. Pbéti, ndi nyú ka kadhè ǎna kigò ǎ, ndirò fí-dzá bhà nzínzi ǎ, kǎrì'ì mbǎ ifuta nà.» ⁵⁸ Ní wò ìmbá abádhí rǎ'ì a'uta nà dhu-okú dò rò, Yèsù adù nzá ábhǎ wíwì nónzi ányìrǎ.

14

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ǎve *(Mrk 6.14-29; Luk 9.7-9)*

¹ Hèrodè ní'ì Gálilayà tó pbìri ǎ lìwalì tí ǎna kàsùmì ǎ, kǎri Yèsù dǎ ka kúnǎna dhu. ² Ní kǎdù àtìna pbìndà kasutále nǎ: «Bàtizò nubhónà Yùwanì ní wò ndi nìngbè ǎve-bvù rò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kà rǎ'ì wíwì t'ónzita tó obi nà.»

³ Wò ndi Hèròdè ní ndi uyátá nabhù kosò Yùwanì, kadù ùtsìnà kidò imbi ò. Kǎnzì ndi dhu, adòná Filipò-ve, Hèròdiya-okú dò rò.

⁴ Obhó tí, Yùwanì ongónà àtìná inzà dhu ràkǎ Hèròdè rìdyì Hèròdiya venà tí. ⁵ Ní wò dhu-okú dò rò, Hèròdè nóongónà ndòzè ndàbhù Yùwanì kohò. Pbétù, kǒngónà ihé-yà òdò nónzì, kóró ale núuni dhu Yùwanì ràrǐ Kàgàwà bhà nabi nídhunǐ.

⁶ Ní atdíku, Hèròdè rǐ ndi ka kadhì òná idhò nírè nínganì, Hèròdiya bhà tsìbhíngba náabè yà Hèròdè núnzìná ale-ònzì, ndi obé ràdù Hèròdè-nyìkpó nófò atdíídǒ. ⁷ Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎdù dhu òtsò ndàtì, ndi ràrǐ kóró dhu-tsí yà ndi tsìbhíngba rǒnzìná-fóná nábhù kà tò. ⁸ Ní íyànà òvò fǐndà dhu-okú dò rò, ndi tsìbhíngba náadù àtìná Hèròdè nǐ: «Íbhò bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dò fudú iró tsàlìtsalì dǒ!» ⁹ Ní izu núuka ádrùngbǎ kamà Hèròdè atdíídǒ wò dhu-okú dò rò. Pbétù, angyangyi ndi ndòtsòná dhu yà ndi ndùnzìná ale-ònzì rò dhu-okú dò rò, kǎdù dhu ùya ndínǐ kabhù tí Yùwanì-dò kà tò. ¹⁰ Ní kǎdù atdí ale návi ràrà Yùwanì-dò nókèrè imbi ò rò. ¹¹ Wò ale adù ìrà Yùwanì-dò nà tsàlìtsalì dǒ rò, ndàdù àbhùnà wò tsìbhíngba-fó, kà ràdù àrà àbhùnà íyànà-fó. ¹² Yùwanì bhà ábhàlǐ náadù ìwu kǎ-bvò nídyì, 'òwù òtdùnà. Abádhí adù òwu wò ndi nónzì dhu òyǐ nà Yèsù tò.

Yèsù rǐ imbò lufù ale nóngù dhu

(Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

¹³ Bàtizò nubhónà Yùwanì nóvè dhu ndi ndìrì rò, Yèsù níivà ndi uró rò ibhù ǒ, ndàrà atdí rò atdí rùngù tí rǐ'ì ngari ò. Pbétù, kà ràrà dhu nìrì ihé-yà náadù ùvò fíyó kigò ǒ rò, 'òwù kǒwù ǒ pǒya dǒ, idha-gì dònǎ.

¹⁴ Ibhù ò rò ndi ndàhù rò, Yèsù náala ádrùngbǎ ihé-yà, ndàdù izu nába atdíídǒ abádhí dǒ. Ní kǎdù ndòpè ndìgù abádhí ìwù nà andítale.

¹⁵ Pbítìsòngǎnǎ, Yèsù bhà ábhàlǐ níiwù kà-ti'ò, 'adù àtìná kà nǐ: «Ínga nàtì iwà, ndirò iró nga rǐ'ì igi. Ní áví kǒkò ale ràdù ì pbanga-tsidò, ndínì ì udzì tí ònyù fíyò.» ¹⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu pbìndà ábhàlǐ tò ndàtì: «Ínzà dhu àkǎ abádhí ròwù pbanga-tsidò! Nyàbhù ònyù nyǐ-tírò abádhí tò.» ¹⁷ Pbétù, abádhí náadù dhu àdu Yèsù tò, 'àtì: «Ònyù tí mǎ mí'ì nà iró dhu ní imbò mùgatì mà, óyó ìbhè màná kèlè.» ¹⁸ Yèsù adù àtìná abádhí nǐ: «Nyíwù ì dhu nà àzú fudu ò.» ¹⁹ Nírò ní ndi Yèsù náadù kòrì alé-yà návi ròkò obvò irí dǒ. Kǎdù kǒkò imbò mùgatì nùgù, óyó ìbhè màná ndùlǐ fóná. Tdítdǒ kǎdù òrù-akpà ò nga nándà, ndàdù Kàgàwà nónzì ràso ì dhu. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù mùgatì-ònga núkò, ndùbho pbìndà ábhàlǐ-fó, abádhí ràdù ùndòná ihé-yà-fó. ²⁰ Kóró ale náanyù dhu, ì rùlè nǐ àkǎkǎ dhu-bvù. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ núundu òdòdì ònyù-go-tsù, ì rìrǎ idre dòná óyó nà sèngè nǐ. ²¹ Dhu nanyù ale-bvù ní'ì mbèmbè imbò lufù kpabhále, inzà ka kòzè vèbhále mà, nzónzo màná rórò.

Yèsù rùbhi rèrè dǒ dhu

(Mrk 6.45-52; Yùw 6.15-21)

²² Ányìrò rò tí, Yèsù náavi pbìndà ábhàlǐ rùpò ibhù ò, ndínì ada tí angyi fǐndà rèrè-adzè, ihé-yà návi ndi ndí ràdù ì ibha òna nǎ. ²³ Abádhí ndi ndàdu dhu lutìná, kǎdù ùpo pbìrì dǒ, ndàrà ndítsò. Ní inga nàtì rò, kǎtù ndi atdíró ányì. ²⁴ Ibhù náadù ì'ì iwà ndi ndàrà itse nyú idha-bidǒ rò ró. Mùkurà núubhìná ndùpbì rǒ ibhù rǒ, awe ròpili tùm̀bà tí abádhí-nyìkpa rǒ nídhunǐ.

²⁵ Ní à'ù-akpà-òngǒ ǒ, Yèsù adì ndàmbe ìrà dǒ pbìndà ábhàlǐ-ti'ò idha dǒ ndi ndùbhi rórò. ²⁶ Ní, idha dǒ kà rùbhi dhu ì àla rò, òdò níisí atdíídǒ

abádhí ò, 'àdù àtìna: «Mìgìngò ní yà!» Ní abádhí náapè 'àmbe ùkù dǒ ɔdɔ rǐ 'ònzì dhu-okú dò rò. ²⁷ Nírò ní ndi Yèsù náadù tǔna nápfò abádhí tò ndàti: «Nyòtù afíkù! Ima ní yà, ìnzì nyònzì ɔdɔ!» ²⁸ Ní Péterù adù àtìna kà nǐ: «Ádrùngbálé, ìnyi tí kǎpé ì'ì, ní áví ma marà tinu ò idha dǒ.» ²⁹ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Írà nà!» Ní Péterù ifo ibhú ò rò, ndàmbe ùbhi dǒ idha dǒ Yèsù-tí'ò ndi ndàrà rò. ³⁰ Pbéttù, awe rǒpili ɔbì nà dhu ndi ndàla rò, ɔdɔ nǐsì àbadhi ò. Ní idha ò ndi ndòpè ndòsù rò, kǎkù: «Ádrùngbálé ígǔ ma!» ³¹ Ányìrǒ rò tí, Yèsù adù ɔtsúna nágbà, ndàlǔ ka, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ínyi, ákè a'uta nà ale, ádhu afínu rǔguru nǐ?» ³² Ní abádhí náadù ùpò ɔyǒ rò kóró ibhú ò, awe ràdù opilita núbhà. ³³ Nírò ní ndi ibhú ò ì'ina Yèsù bhà ábhàlǐ núuko ì kònzì, ì rǐfù ka, 'àdù àtìna: «Obhó nyú, nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà.»

*Yèsù rǐ Gènèzàretì tó mùlengù ǒ andítale nígǔ dhu
(Mrk 6.53-56)*

³⁴ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màna níitdègu rèrù náda, ní abádhí awù ùvo Gènèzàretì tó pbìrì ò. ³⁵ Ndi pbìrì ǒ bhà núuni Yèsù. Ní abádhí náadù ìndrǔ núvi ròwù dhu nóvò kóró kyèròkyèrò rǐ'ì pbanga òna nǎ. Ní ìndrǔ náadù andi nà rǐ'ì kóró ale númbà Yèsù-tí'ò. ³⁶ Abádhí náadùna Yèsù nítdè ìtdè tí rǔbhà ì andítale rǔpbàlǎ róná mùdzarù-bidò-ngbò kèlǐ. Ní ka nùpbàlǎ ale nóowúnà ùgu rǒ dòtsí.

15

*Pbàyàhúdì t'ábhúya nóongónà ùdhenà màndu
(Mrk 7.1-13)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, Pbàfàrisáyó mà Músà bhà Úyátá tó màlímó màna níiwú Yèrùsalemà tó kígò ò rò, 'ìwù ùvò Yèsù-tí'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: ² «Ádhu pbùkù ábhàlǐ náarí nzǐ àlǐ t'ábhúna tó màndu nífǔ nǐ? Obhó tí, abádhí náarí nzǐ ɔtsúya nú'ò tdǔ ì ɔnyu dhu rò.» ³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Olu nyǐ, ádhu nyǐ nyarí nzǐ Kàgàwà bhà Úyátá nífǔ, pbétù nyǎdù abhúku tó màndu kèlǐ nífu nǐ? ⁴ Obhó tí, Kàgàwà náati: «Ífǔ àbanu mà íyànu màna.» Ndirò kǎti: «Àbanà nǐ ndirò íyàna nǐ màtí dhu nùnò ale, náká kohò, ròvè.» ⁵ Pbéttù nyǐ, nyǐ nyarí àtina, atdí ale rapé dhu òvo kpanya àbanà tò, ndirò íyàna tò màtí, ndàti: «Dzùnànu nónzi ma màmbènà nǐ fudú rǐ'ì dhu, ní ma mùtri wà perè tí Kàgàwà tò.» ⁶ Ní ndi ale rǐ mbǎ àbanà mà íyàna màna dzùnà ònzì ndi ndi dhu-atdyú nà. Ní ndi dhu bhèyi, nyǐ nyóhò wà Kàgàwà bhà Ɔte fùkú màndu-okú dò rò. ⁷ Nyǐ, ɔyɔyɔ idàya nà alé! Nabì Ísayà núuno obhó dhu nyú dǔkú, ndàti: ⁸ «Kàrí ale náarí mìfǔ tsùya-kpò dǒ tí, afíya ràdù ì'ì itse nyú rùdú rò. ⁹ Yà abádhí arí mùlǐ nǐ ulétá ní kòkórò nga tó. Abádhí náarúdhèna ìndrǔ tò ní ìndrǔ tó úyátá*.»

*Ìndrǔ nábhù ràdù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu
(Mrk 7.14-23)*

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù anzi ihé-yà, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyìrì yà ma mùnɔna dhu, nyǎdù àlunà mbèyi dǔku ò. ¹¹ Ìnzì ní ale-lí ɔtsù dhu ndi ìndrǔ nábhù ràdù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbéttù, ìndrǔ nábhù ràdù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu ní ndi ale-lí'ò rò àhu dhu.»

¹² Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù ìndri kà-tí'ò, 'àdù àtìna kà nǐ: «Nyì nyùnì tí wà Pbàfàrisáyó-ònga níwà ndi tí, wò nyì nyùnɔna dhu níri ì'ì rò dhu?» ¹³ Ní

* 15:9 15.9 Ìsa 29.13

Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Kóró itsukpó, yà inzà òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà náazò ní ka kòngbéya kóró ivéya mànà. ¹⁴ Nyùbhà abádhí. Ndùmùndúmú ní kòkò rí ndùmùndúmú nánda. Ndirò, atdí ndùmùndúmú náapè àmbe ngàtsi ndùmùndúmú nánda dǒ, ní abádhí rádù 'àwà óyǒ kóró ibhu ò.»

¹⁵ Ní Péterù adù àtìna kà nǎ: «Áwě pé wòrí mbóli-tì fǎkà.» ¹⁶ Ní Yèsù adù àtìna kà nǎ: «Nyǎ nyú mà, kàlǎ tí obhó dǎkù átò? ¹⁷ Nyǎ nyùnì tí nzá dhu kóró dhu-tsí yà ale-lí rótsù, rǎràdù ùda ale ò, ndàdù àhù ale ò rò ɔtsó dò ka kòwù rò? ¹⁸ Pbétù, ale-tsù arórìna dhu ní ale-afí ò rò àhù dhu. Ndirò ndí dhu ní ndí arádù ìndrù àbhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ¹⁹ Obhó tí, ìndrù-afí ò rò nga ní ndí nzére dhu náarúvò nǎ. Í dhu ní: nzére irèta, abvo òho ka kí dhu, mànyòni ònzi ka kí dhu, màkuni ònzi ka kí dhu, ogbo ònzi ka kí dhu, tìtò núnò ka kí ale t'ódhína dǒ dhu, ndirò ìndrù nǎ ka kí dhu ùnò nzére dhu mànà. ²⁰ Kòrí ní ì ìndrù àbhù rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, ònyè nónyù ka kí inzà ka kù'ò ale-ɔtsú rórò dhu, ní rǎ nǎ àdù ìndrù nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

*Atdí ìnzǎ ní Màyàhudì-àyi rǎ Yèsù ná'u dhu
(Mrk 7.24-30)*

²¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níivà ndí ɔró rò, ndàrà Tirò mà, Sidonà mànà tó pbìrì ò. ²² Ní ndí pbìrì ǒ arádi Kànanà tó pbìrì ǒ atdí tsìbhále níira àhù Yèsù-tí'ò, ndàdù ndòpè ndùkù, ndàmbe àtìna dǒ: «Ádrùngbǎle, Dàwudì t'Ídhùnǎ, ábà izù dudu! Nzére-alafí rǎvu atdí dǒ ivàdù-ngba rǒ.» ²³ Pbétù Yèsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò. Ní Yèsù bhà ábhàlǎ náandri Yèsù-tí'ò, 'àdù àtìna kà nǎ: «Ávì wò tsìbhále ràdu ndí àlě-owù ǒ rò, ìkù nà kà rùbhi àlě-owù ǒ nídhunǎ.» ²⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu ábhàlǎ tò, ndàti: «Kàgàwà ìvì ma Ísràyeli tó pbìrì ǒ bhà-okú dò rò, kǎkà ùwùwǎ tàrà bhèyi ì nùli ale.» ²⁵ Pbétù, wò tsìbhále náadù ìrà, ndòkò ndí ɔdyùna dǒ Yèsù-ònzǎ, ndàdù àtìna kà nǎ: «Ádrùngbǎlé, ónzi dzùnàdu!» ²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ínzà dhu òfò nga kidyì nzónzo tó ònyè, kadù òbvùnà itsé-nzo tò.» ²⁷ Wò tsìbhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Wò nyì nyùnò dhu ní obhó dhu nyú, Ádrùngbǎlé. Pbétù, itsé-nzo mà náarí abáya rǎ dhu ònyè dóná rò mizà dǒ rò ì nàwà ònyè-ú'ù nónyù.» ²⁸ Nírò ní ndí Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ígyò! Yà tsìbhále, pbùkù a'uta rǎ'ì ádrùngbǎ nyú. Wò nyì nyòzè dhu náká ndònzì ndí indù yà nyì nyú nyì nyòzè ka dhu bhèyi.» Ní, wò tsìbhále t'ívanǎ-ngba náadù ògù ányìrǒ rò tí.

*Yèsù rǎ ábhǒ ale nígǎ fǎyó andí ǒ rò dhu
(Mrk 7.31-37)*

²⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níivà ndí ɔró rò, ndàrà Gàlìlayà tó rèrù-bidò. Ní ányì kǎdù ùpo atdí pbìrì dò, ndàdù àdì obvò. ³⁰ Nírò ní ndí abhàbhó ale nà òyá ihé níiwú ngbǒya éve kóró ale mà, ndùmùndúmú mà, ɔsutále mà, ìwǎ mà, ndirò ábhǒ ngǔkpà andítale mànà nà 'ìwù ùlinà Yèsù-ònzǎ, kà ràdù abádhí ìgu. ³¹ Ní idhò nùukò ihé-yà atdí dǒ nyú ìwǎ rǒte dhu, ngbǒya éve ale-ngbò rǔgu dhu, ɔsutále rùbhi dhu, ndirò ndùmùndúmú mà rǎ inga àlǎ dhu ì àla rò. Ní abádhí náadù 'òpè ì rǐfù Pbàìsràyéli tó Kàgàwà atdí dǒ nyú.

*Yèsù rǎ ìfò lufù ale nóngù dhu
(Mrk 8.1-10)*

³² Wò dhu-dzi dǒ, Yèsù náanzi pbìndà ábhàlǎ, ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Ma mí kǎkàrí ale-izù ònzi atdí dǒ. Kòní mà mòkò ìbhùku abádhí mànà

mbàlìmbàlì, ndirò abádhí rǒnyuna dhu rǐ'ì mbă. Ní ma mòzè nzá mabhū abádhí ròwù inzá dhu nònyù rórò, akye sàzì arana abádhí àbhū ràwà ì otu ǒ nǐ.» ³³ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, 'àti: «Yàrí rǎngù ǒ, àlě kówu yà dhu bvǔ tí ihé-yà nóngù àlě kí nǐ ònyù nábà àdhà?» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyǐ nyǐ'ì mǔgati nà ife?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Àrùbhù, ndirò ngúfe ìbhè nzo mànà.» ³⁵ Nírò ní ndi Yèsù adù ihé-yà návi ròkò obvò.

³⁶ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù kǒkò àrùbhù mǔgati mà, kǒkò ìbhè mànà nǔgù ndùlǔ fóná, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tò. Tdítdǒ, kǎdù kǒkò mǔgati-ǒnga nǔkò, ndùbho pbìndà ábhàlǐ-fó, abádhí ràdù ùndòna ihé-yà tò. ³⁷ Kóró ale náanyù dhu 'ùlè nǐ àkáká dhu bvǔ. Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òdòdì ònyù-go-tsù núndu, rùlè àrùbhù sǎngè ǒ. ³⁸ Dhu nanyù ale-bvu nǐ'ì ifo lufù kpabhále, inzá ka kòzù vèbhále mà nzónzo mànà rórò. ³⁹ Kòrí ihé-yà ndi ndàvi ràdu ì ìbha dhu-dzidǒ, Yèsù adù ùpo ìbhú ò, ndàdù àrà Màngàdanì tí kátina pbìrì ǒ.

16

Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mànà rǐ Yèsù návi rǒnzì wíwì dhu (Mrk 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mànà náawù ùvò Yèsù-tí'ò. Ní kà-afì ì omvú tí nǐ, abádhí náavi ka rǐtè òrù-akpà ò rò írà atdí ize fíyò. ² Pbétù, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Inga rǎti rò, nyǐ nyáróngo àtìna: <Igye rǐ nzǐ ìkǒ, òrù-akpà-nyǐ-rǒnga nílilu tí nídhunǐ.> ³ Ndirò bhǒtsungá, nyǐ nyaràdù àtìna: <Indo igye rǒgye ògye, òrù-akpà-nyǐ-rǒnga níti ìti tí nídhunǐ.> Nyǐ nyúni dhu ní òrù-akpà-nyǐ rǒ nyǐ nyàla dhu rǐtèna dhu kèlě, ìnzǐ nyàdù ìrà rǐrà kàsùmì ǒ rǐ ndònzì dhu núnì. ⁴ Indo arí ale ní nzére ale, ndirò abádhí náarí nzǐ Kàgàwà ózè dhu ònzì. Abádhí ózè kǒnzì wíwì fíyò. Pbétù ka kí nzǐ atdí wíwì mà nónzì abádhí tò. Abádhí tò ka kávina dhu ní nabi Yǒnà rǒ ndi nanzì wíwì kèlě.» Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù abádhí nùbhà, ndàdù àrà fíndá dhu nǐ.

Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mànà tó afi (Mrk 8.14-21)

⁵ Yèsù mà, pbìndà ábhàlǐ mànà níitdègu ada rèrù-adzè, ní mǔgati nídyi ì ì dhu náadzò Yèsù bhà ábhàlǐ ònǎ rò. ⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Òo! Nyàndà nga mbèyi! Nyòdo nyǐ Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mànà tó afi rǒ rò.» ⁷ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù 'òpè 'òtè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Ka rǒte wò dhu bhèyi inzá àlě kidyì mǔgati dhu-okú dò rò.» ⁸ Ní Yèsù náasè abádhí rǎnɔna dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàti: «Ádhu nyǐ nyátina nzínziku ǒ, ìmbă àlě kí'ì mǔgati nà dhu-okú dò rò dhu rǎrǐ ndi nǐ? Nyǐ ní ákě a'uta nà ale! ⁹ Kàpè tí obhó dǔku àlǔ? Nyǐ nyàpè tí nzá imbò mǔgati-ǒnga ma mǔkò, imbò lufù ale ràdù ònyùnà dhu ìrè? Ndirò nyǐ nyìrè tí inzá yà nyǐ nyàdù òwunà òdòdì mǔgati-go tó sǎngè-bvu? ¹⁰ Nyǐ nyìrè tí inzá àrùbhù mǔgati-ǒnga ma mǔkò, ifo lufù ale rǒnyù dhu? Ndirò nyǐ nyìrè tí inzá yà nyǐ nyàdù òwunà òdòdì mǔgati-go tò sǎngè-bvu? ¹¹ Ìngbà dhu bhèyi dhu, inzá nyǐ nyàdù dhu ùni, ìnzǐ rǎrǐ mǔgati ma móte dóná, yà ma mí dhu òvo fǔkù mati, nyǐ ròdo nyǐ Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó mànà tó afi rǒ rò.» ¹² Nírò ní ndi Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ùni, Yèsù rǒte dóna dhu rǎrǐ nzǐ mǔgati nónzì ka karí nǐ afi. Pbétù, kà rǒte dóná dhu rǎrǐ Pbàfàrisáyó mà Pbàsàdùkáyó mànà náarúdhèna ìndrǔ tò dhu.

*Péterù rí Yèsù náti Krístò tí dhu
(Mrk 8.27-30; Luk 9.18-21)*

¹³ Wò dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù Kàyisàriyà-Fìlipì tò kigò-bidò rí'ì pbìrì ò. Ní kǐvú dhu pbìndà ábhàlì-tsù, ndàti: «Ádhu ìndrù nàarúnona Ìndrù t'ídhùnà dǒ?» ¹⁴ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Atdídhena ale náarátina nyi rǎrǎ Bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngǔkpà ale náarádù àtìna nyi rǎrǎ nabì Èliyà. Ndirò ngǔkpà ale-tsí náarádù àtìna nyi rǎrǎ nabì Yèrèmiyà, ndirò ngǎtsi nǎ nyi rǎrǎ Kàgàwà bhà pbànábi nzínzi ò atdí nabì.» ¹⁵ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Olu nyí, nyí nyarátina ma rǎrǎ àdhi?» ¹⁶ Ní Sìmonì Péterù náadù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyí ní Krístò, ìnzí aróvè Kàgàwà t'ídhùnà.» ¹⁷ Nírò ní ndi Yèsù adù atìna Péterù nǎ: «Nyí nyònzì wà hirò, Sìmonì, Yùwanì t'ídhùnà! Ìnzí ní ìndrù ndi wò dhu nàbhù nyuni. Pbétù ka nàbhù nyuni ní òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà. ¹⁸ Ní, ma mátina nyi nǎ: Nyi ní Péterù, bhalabhala tò odu. Ndi bhalabhala tò odu dǒ ní ndi ma mósíya pbàkà Kànìsà. Òve-bvù ka kótsù òná tsàtsù nòonziya nǎ atdí dhu mà ndi Kànìsà rǒ. ¹⁹ Ma mabhùya òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò ka kótsù nǎ fùngulá funú. Kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyi nyùtsì, nóngo ì'ì iwà ndi nùtsì òrù-akpà ò màtí. Ndirò kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyi nyùnga, nóngo ì'ì iwà ndi nùnga òrù-akpà ò màtí.» ²⁰ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù dhu nùya pbìndà ábhàlì tò ìnzí dhu nuno tí atdí ale tò màtí ndi rǎrǎ Krístò.

*Yèsù rí ndi ndóvè, kòtdù ndi, ndàdù ndìngbè dhu nòvo dhu
(Mrk 8.31-9.1; Luk 9.22-27)*

²¹ Ròpè ndi ányìrò rò, Yèsù apè ndòvò dhu kpangba pbìndà ábhàlì tò ndàti, dhu rǎkǎ wà ndàrà Yèrùsàlemà tò kigò ò, ndínì pbàkùrù mà, pbàkùhání tò ádròdrò ale mà, ndirò Músà bhà Èyátá tò màlímó mànà náabhù tí ndi ndàbà àpbè abhò ányì. Abádhí rǎrǎ ndàbhù kohò ndi, kadù ndòtdù, ndirò ìbhù idhò dzidò, ndi radùya ndìngbè òve-bvù rò. ²² Ní Péterù adù kidyì ndàrà nà igi, ndàdù ndòpè ndòrù kà-dǒ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, Kàgàwà àkǎ ndòdò ngbǒnù! Ìnzá dhu àkǎ wò dhu rònzì ndi rùnù.» ²³ Pbétù, Yèsù adù ndàgere, ndàti Péterù nǎ: «Ìndrì nyi itse tidú rò pǎmvo Sìtanì! Nyi nyí dhu ònzì nyitsu ma nzérenga ò. Obhó tí, nyi nyí nǎ inga nírè Kàgàwà náarí inga ìrè dhu bhèyi, pbétù nyi nyí inga nírè ìndrù náarí inga ìrè dhu bhèyi.»

²⁴ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù atìna pbìndà ábhàlì nǎ: «Ndi ale náapé ndòzè ndùbhi owùdu ò, ní kǎkǎ ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà mùsàlabhà, ndàdù ùbhi owùdu ò. ²⁵ Pbìndà ìpìrǒnga nòzè ndìgǔ ale níiwíya ka. Pbétù okúdu dò rò rí pbìndà ìpìrǒnga níwí ale, náadùya kàbà àbà tdítǒ. ²⁶ Ìndrù rí yà adzi ò dhu nóngyè kóró, pbìndà ìpìrǒnga ràdù àwí dhu tò ìdzìnga ní àdhu? Atdí dhu mà tí ìnè, yà ìndrù ràdù àbhùnà pbìndà ìpìrǒnga nùwù tí? ²⁷ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà níraya Àbanà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tò awáwù ò pbìndà màlàyíká mànà. Nírò ní ndi kádùya ìngbàtí ìli ndi ale mà nùbho ndi ale bhà kasù-bvù rǒ. ²⁸ Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ngǔkpà ale kǎkǎ iró rí'ì ale nzínzi ò, nùuvèya nǎ ìnzá ì àla Ìndrù t'ídhùnà rírà pbìndà idzi tò ádrùngbǎnga ò dhu rórò.»

17

*Yèsù-wòyò rí ndùgèrè dhu
(Mrk 9.2-13; Luk 9.28-36)*

¹ Azà idho dzidõ, Yèsù núugu Péterù mà, Yàkòbhò mà, ndirò Yàkòbhò t'ádònà Yùwanì màna, 'adù òwu nà lèngèlèngè ádzí pbìrì-akpà dò.

² Ní Yèsù-wòyõ núugèrè ndì abádhí-nyìkpó ò rò. Kà-nyì náadù ndòpè ndùmbìlì adyifò bhèyi, kà-rõ mùdzarù ràdù òwu tdyé awáwù bhèyi.

³ Nírò ní ndì Músà mà Èliyà màna núuto ì, 'adù àmbe òte dõ Yèsù màna.

⁴ Ní Péterù adù àtìna Yèsù nì: «Ádrùngbálé, dhu òfò nga àlě ròkò iró. Ní nyì nyòzè ka nì, ma mí ìbhù hemě-dzà núpě iró, atdí ní pbùkù, ngàtsi ní Músà bhà, ndirò ngàtsi ní Èliyà bhà.»

⁵ Wò dhu núno Péterù rí rórò ní ndì, inga àwù rí ádrùngbá àpbù níbvú ndì, ndàtsì abádhí sisìna nì. Ndirò ndì àpbù ò rò, atdí ale-tù náadù ndìrì, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdí dõ ma mózè ale. Kàrí nyìkpódu nòfò dhu ònzì. Ní, nyìrì kà-tsù dhu.»

⁶ Yèsù bhà ábhàlì níitdègu wòrì ale-tù níri, ní òdo níisí atdí dõ abádhí ò. Abádhí adù 'àwà obvò, ì rùpbá nyìya adzikpa nyú rõ. ⁷ Ní Yèsù náandri abádhí-tì'ò, ndàpbàlã abádhí-ngbò, ndàdù àtìna: «Nyìvã nyì, Ìnzì nyònzì òdo!» ⁸ Ní kòkò ábhàlì níivã ì 'àndà nga, 'adù Yèsù kèlě nála atdí rò.

⁹ Pbirì dò rò abádhí ráwù òná kàsùmì ò, Yèsù adù dhu núya abádhí tò ndàti: «Àpé nyàwe yà nyì nyàla dhu atdí ale tò màtí, ràrà àhù Ìndrù t'ídhùnà rí ndìngbè òve-bvù rò dhu ò.» ¹⁰ Wò dhu-dzidõ, Yèsù bhà ábhàlì náadù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu Músà bhà Èyátá tó màlímó náarátina Èliyà ràkã pé ndìrà angyi nì?» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Obhó tí, Èliyà náká wà ndìrà, kóró dhu nyìtì ndì ndohú tí. ¹² Pbétù, ma màtina Èliyà nírà wà àhù, ìnzì ìndrù ràdù Èliyà tí kà rí'ì dhu núni. Ndirò abádhí náadù àvu kà-rõ afíya nózè dhu bhèyi. Ní ndì dhu bhèyi tí, abádhí náavùya Ìndrù t'ídhùnà rõ.» ¹³ Nírò ní ndì Yèsù bhà ábhàlì náadù dhu ùni, yà Yèsù rùbhi òte rõ dòná fíyò ale ràrì Bàtizò nubhónà Yùwanì.

Yèsù rí símvò nà ngbángba nígù dhu (Mrk 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Yèsù mà, pbìndà ìbhù ábhàlì màna níitdègu ìwu ùvò ihé-yà rí'ì ró, ní atdí ale níindri Yèsù-tì'ò, ndòkò ndì òtdyèna dõ kònzì, ¹⁵ ndàdù àtìna kànì: «Ádrùngbálé, ábà izu idhùdu dõ. Kà rí'ì símvò nà, ndirò kàrí àndì atdí dõ. Bìlìnganà kàrí ndàwà kàzù ò, ndirò idha ò màtí. ¹⁶ Ma mìrà kà nà ndìnì pbùkù ábhàlì níigù tí, ní abádhí adù nzá kìgu.» ¹⁷ Ní Yèsù adù àtìna: «Hàkà! Nyì, ìmbã a'uta nà ale tó rùgànda, ndirò nzére ale! Àlě kokoya nyì màna ìfe kàsùmì tí? Ndirò fùkù dhu-dzi ma mondúya ràrà àhù ìfe idho tí? Nyìwù ndì ngbángba nà àzú fudu ò!» ¹⁸ Yèsù adù òte òrú tùna nyú nà wò ngbángba ò rí'ì nzére-alafí dõ, ndì nzére-alafí ràdù àhù ndì ngbángba ò rò. Ní ndì ngbángba náadù ògù ányìrò rò tí.

¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù òndri Yèsù-tì'ò atdí rò kà rí'ì rórò, 'adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Ádhu ìnzá mà mìpfo wò nzére-alafí nì?» ²⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyì nyìpfo nzá ka fùkù ákě a'uta-okú dò rò. Ma mí obhó dhu núno fùkù: fùkù a'uta ní'íná gukyè hàràdali-kpó náarí'ì dhu bvùtí màtí, ní nyì nyambènà àtina yàrí pbìrì nì: «Ìngbè nyì iró rò nyàrà ndálù,» ní ndì pbìrì àmbènà adù ndìngbè ányìrò rò. Ndirò, lèmakù nónzi rí atdí dhu mà námbènà ì'ì mbã. [²¹ Pbétù, wòrì nzére-alafí-tidò nábhù ràdù ràhù dhu ní itsòta mà, ònyù t'ónyuta-tsù t'útsita màna kèlě.»]

Yèsù rí ndì ndóvè, kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvò tdít dõ dhu (Mrk 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà níitdègu 'òtù atdíkpá Gàlìlayà tó pbìrì ò, ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Ka kí Ìndrù t'ídhùnà nípfò, kabhù ìndrù-fò. ²³ Ní i ale rí kòho, kadù òtdùnà. Pbétù ìbhù idhò dzidò, kádùya ndìngbè òve-bvù rò.» Ní wò dhu ì ìrì rò, izu náadù Yèsù bhà ábhàlì nùka atdíđ.

Yèsù mà Péterù nà rí Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà nífò dhu

²⁴ Yèsù mà, pbìndà ábhàlì mànà níitdègu owu ùvò Kàpèrnàwumù tó kigò ò, ní Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà t'úfótá tó pbàndómbé níindri Péterù-tí'ò, 'adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Fùkú màlimò náatí Kàgàwà bhà idza-dò tó pàratà nífò ùfò?» ²⁵ Ní Péterù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «'Èfò aráfóna.» Ní idza Péterù òtsù rò, Yèsù náapè òte angyi, ndivù dhu kà-tsù ndàti: «Ádhu nyi nyirè wò dhu đ, Sìmoní? Ádhi ndi yà adzi ò ádròdrò kámá tó pàratà nífò rádù? Ndirò, ádhi ndi ùdzina ndi ndi dhu-dò nátsà rádù abádhí tò? Tí abádhí tó pbìrì ò ale nyú? Ndirò ngàtsi nì, tí iwù tí iwù ndi pbìrì ò ale?» ²⁶ Ní Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìwù tí iwù ndi pbìrì ò ale.» Ní Yèsù adù àtìnà kànì: «Wòrí ní ití ka kátina, ndi pbìrì ò ale nyú ràrì nzi àdù kùfò. ²⁷ Pbétù, dhu àkà nzá àlě ràbhù abádhí ròtsù nzérenga ò. Ní, ndi dhu bhěyi kà rí'ì rò, ára rèrù ò, nyadù ínè nóbvù idha ò. Ní angyi nyi nyìbvùna ìbhè-li'ò nga nyángbě, nyadù fàrangà-kpò nídyi lina ò rò. Ndi fàrangà ní ndi nyi nyadù pàratà náfo nì àlě tò, óyò kóró.»

18

Ádrùngbà ale nyú ròsè ní àdhi?

(Mrk 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Ndi kàsùmì ò, Yèsù bhà ábhàlì níindri Yèsù-tí'ò, 'adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò, ádrùngbà ale nyú ròsè ní àdhi?» ² Ní Yèsù adù atdí ákě ngbángba nánzi, ndìli ridè abádhí-ònzì. ³ Kádù àtìnà: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ìnzì nyì nyapè nyùgèrè, nyùli nyì nìní nzónzo bhěyi, ní nyì nyotsúya nzi òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò akekpa màtí. ⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ndifò rí obvò nditírò, ndìli ndi yàrí ngbángba bhěyi ale, ní'iya ndi òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò ádrùngbà ale. ⁵ Ndirò, yà dhu bhěyi ngbángba nákö rí okúdu dò rò ale, ní iwà ima nàko ima nyú tíró ale.»

Ìndrù àbhù ka kí ròtsù nzérenga ò dhu-rò rò dhu àkà kodò ale dhu

(Mrk 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìnà ábhàlì nì: «Yà ma ná'ù nzónzo nzínzi ò, atdí ngbángba mà nábhù rí ròtsù nzérenga ò ale, ní dhu òfò nga mběyi nyú kosò ádrùngbà odu-ba ndi ale-tú, kadù ndi ale nídò ádrùngbà rèrù tó lùlù ò. ⁷ Àpbè ní ndi yàrí adzi tò, ìndrù àbhù kàrí ròtsù nzérenga ò dhu-okú dò rò. Obhó tí, ìndrù rádù òtsù òtsù nzérenga ò. Pbétù, ìndrù nábhù rí ròtsù nzérenga ò ale rí'ì àpbè ò. ⁸ Dhu apé ì'ì òtsúnù mà, ndirò pfonù mà náarí nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní ótdì ndi òtsúnù mà ndi pfonù mànà, nyadù àwàna itse nyú rànú rò. Dhu òfò nga mběyi nyú, nyotsù atdí òtsúnù nà, ndirò atdí pfonù nà dhòdhódhóngà tó ípìrónga ò, ròsè óyò òtsúnù mà, óyò pfonù mà nódo nyi nyí indù, kadù nyobvù nà ìnzì aráve dhòdhódhónganà kàzù ò dhu dòná. ⁹ Ndirò, dhu apé ì'ì nyìkpónù náarí nyabhù nyotsù nzérenga ò dhu tí, ní itá ka, nyadù iwàna nyobvù itse rànú rò. Dhu òfò nga mběyi nyú, nyotsù dhòdhódhóngà tó ípìrónga ò

atdí nyìkpónu nà, ròsè óyò nyìkpónu nódo nyi nyi indù, kadù nyobvù ìnzì aráve dhòdhóhónganà kàzù ò dhu dòná.»

Àwǎwí, ndàdù ndàbà tàrà tó mbólí
(Luk 15.3-7)

¹⁰ Tdítdò, Yèsù adù àtìná ábhàlì nǐ: «Nyòdo nyi mbèyi, ìnzì nyònzì kàkàrí nzónzo nzínzì ò atdí ngbángba mà gàyà. Ma mí obhó dhu núno fùkù: òrù-akpà ò arí'ì abádhí tó màlàyíkà náaróko bilínganà, 'àmbe òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà-nyìkpa nándà dǒ. [¹¹ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà nǐra àwǎwí ale nígu.]

¹² Ní, ádhu nyi nyírèna yà dhu dǒ? Atdí ale náapè ì'ì atdí miyà tàrà nà, atdí ràdù àwí abádhí nzínzì ò rò, ní ndi ale tí nzì àdù kòkò àrùgyètdí kumì dòná àrùgyètdí nà ngùkpà tàrà nùbhà pìrì dǒ rányu ró, ndàdù àrà yà àwǎwínà tsí nómè? ¹³ Kǎpé kàbà, ní ma mátina nyi nǐ: kà ràdù ì'ì ádrùngbǎ dhèdhe nyú nà ndi tàrà-okú dò rò, ròsè yà àrùgyètdí kumì dòná àrùgyètdí nà ngùkpà tàrà, yà ìnzà ùwínà dòná. ¹⁴ Ní ndi dhu bhèyi tí, òrù-akpà ò arí'ì Àbaku Kàgàwà nózè nzá atdí ngbángba mà ráwí kàkàrí nzónzo nzínzì ò rò dhu.»

Dhu nàfǎ nyi nǐ òdhìnu nónzì nyi nyádù tí dhu

¹⁵ Yèsù adù àtìná tdítò ábhàlì nǐ: «Òdhìnu náapè dhu àfǎ nyi nǐ, ní dhu àkǎ nyarà kòtù, nyadù kàbhà afátá nóvò kà tò óyò rò nyi nyi'ì kà màrà rórò. Kǎpé nyi nyùnò dhu níri, ní nyi nyìgù wà ndi òdhìnu. ¹⁶ Pbéù, kǎpé ndùvò ìnzì ndìrì tsùnù dhu, ní adù nyidyì atdí ale mà, ndìrò ngǎtsi nǐ óyò ale mà, nyòwù màrà kà-ti'ò, ndínì óyò, ndìrò ngǎtsi nǐ ìbhù ngàm̀bì mà núno dhu-bvu rǒ ka kadù tí ndi dhu nóbhòlò. ¹⁷ Pbéù, kǎpé ndùvò ìnzì ndìrì abádhí-tsù dhu, ní adù nyipfo ndi dhu Kàgàwà ná'ù ale tó mùtù nzínzì ò. Ndirò kǎpé ndùvò ìnzì ndìrì ì ale mà, ní adù nyozú ka ìnzà Kàgàwà ná'ù ale tí, ndìrò adù nyozú ka pàratà t'úfótá tó atdí ndòmbè bhèyi.»

Dhu ùtsi ka kí dhu mà, dhu ùngǎ ka kí dhu màrà

¹⁸ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìná ábhàlì nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyi nyùtsi, nóngo ì'ì iwà ndi nùtsi òrù-akpà ò màtí. Ndirò kóró dhu-tsí yà adzi dǒ nyi nyùnga, nóngo ì'ì iwà ndi nùnga òrù-akpà ò màtí. ¹⁹ Ma mí obhó dhu núno tdítò fùkù: nzínziku ò óyò ale mà náapè 'ìri yà adzi dǒ, 'ònzì yà ì òzè kóró dhu-tsí, ní òrù-akpà ò arí'ì Àbadu Kàgàwà ràdù ndi dhu nábhù àbhù abádhí tó. ²⁰ Obhó tí, óyò ale mà, ngǎtsi nǐ ìbhù ale mà núndu ì òvòdu rǒ ró, ní ma mí'ì ìnè abádhí nzínzì ò.»

Dhu àkǎ kùbà dhu ale t'òdhìna tò dhu

²¹ Wò dhu-dzidò, Péterù náandrì Yèsù-ti'ò ndàdù dhu ìvu kà-tsù, ndàtì: «Ádrùngbǎlé, ma mádù dhu ùbà ìfe-gùna dhu nàfǎ ònzidù òdhìdu tò? Ma tí àdù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna?» ²² Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ma mí nzì atina nyi ràràdù dhu ùbà kà tò àrùbhù-gùna. Pbéù, dhu àkǎ nyùbà dhu kà tò àrùbhù kumì, àrùbhù-ràdò-gùna.

²³ Wò dhu-okú dò rò ní ndi ma mátina, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ríli ndi atdí ádrùngbǎ kamà yà p̀bìndà wànzá nà arí'ì p̀bìndà kasutále nazè rùbho ì wànzá bhèyi. ²⁴ Ní, kítdegu ì wànzá nà arí'ì ale-òvò nópè ndùnzi, ní ka kiwú atdí kasutále, yà fùrangà tó lufù-tsù tó wànzá nà rí'ì nà kà-ti'ò. ²⁵ Wò ndi ale rí ndi wànzá nùbhò nǐ atdí dhu mà ní'ì mbà kà-fó. Ní kàbhà ádrùngbǎlé náadù dhu ùya, ndínì ka kudzi tí ndi ale mà, p̀bìndà tsìbhále mà, p̀bìndà nzónzo mà, kóró foná arí'ì dhu màrà,

ndíní ka kubhò tí ndi wànzá nǎ. ²⁶ Ní wò kasutále náakò ndì ɔtdyùna dǒ p̀b̀ìndà ádr̀ungb̀ále-ònzǐ, ndàd̀ù ndìtsò kà-rǒ ndàti: «Ádr̀ungb̀ále, ùbà dhu idù, nyad̀ù nga òd̀ò aké. Ùbhǒ ma mí wò wànzá núbhǒ kóró ind̀ù.» ²⁷ Ní wò ádr̀ungb̀ále náad̀ù izu àbà atdí dǒ kà dǒ, ndàd̀ù àtìna ìnzǐ kà r̀arǐ atdí dhu mà núbhǒ f̀ìndà. Ní kàd̀ù kùbhà r̀arà. ²⁸ Ní uró r̀ò ndìv̀à ndì r̀ò, wò kasutále náatù yà ì arí kasu ònzì mànà ale nzínzì ǒ atdí ale. Ndi ale ní'ì mbèmbè atdí miyà d̀inarì tó kàbhà wànzá nà. Ní, kàkò wò ale dàna-tsi r̀ò, ndi r̀ìpbǒ dàna-tsi, ihèna r̀òr̀ì, ndàd̀ù àtìna nǐ: «Ùbhǒ p̀b̀àkà wànzá!» ²⁹ Ní wò kà t'ódhìna náakò ndì ɔtdyùna dǒ kà-pf̀ò rǒ, ndàd̀ù ndìtsò kà-rǒ, ndàti: «Ùbà dhu idù, nyad̀ù nga òd̀ò aké. Ùbhǒ ma mí p̀b̀èkù wànzá núbhǒ.» ³⁰ P̀b̀étù, wòr̀ì ale náazè nzá ndìr̀ì kà r̀ùnɔna dhu. Ní, kàd̀ù kàbhù kosò imbi ò, kòd̀o ndì ndí r̀ùbho p̀b̀ìndà wànzá dhu òna nǎ.

³¹ Ní, yà abádhí arí kasu nónzì mànà atdíkpá ng̀èkpá kà t'ódhìna, níitdègu wò ndì ǹonzi dhu nálá, ní izu núuka abádhí atdí dǒ. Ní abádhí adù òwu wò ndì ǹonzi dhu náwe kóró f̀iyó ádr̀ungb̀ále tò. ³² Ní r̀ò ní ndi wò ádr̀ungb̀ále náavi kanzi ndi kasutále, ndàd̀ù àtìna nǐ: «Nyi ní nzére kasutále nyú! Nyi nyìtsò nyi r̀udú dhu-okú d̀ò r̀ò, ma màti ìnzǐ nyi r̀arǐ atdí dhu mà núbhǒ idù. ³³ Ní nyi nyàm̀bènà adù dhu ùbà átò ɔdhìnu tò, àdhàdhì ma mùbà dhu ind̀ù dhu bhèyi.» ³⁴ Ní wò ádr̀ungb̀ále náakó atdí dǒ, ndàd̀ù wò kasutále nábhù kosò imbi ò, kòd̀o ndì ndí ndíní kóró p̀b̀ìndà wànzá nubhò tí dhu ònǎ.»

³⁵ Yèsù adù àtìna t̀dítdǒ ábhàlǐ nǐ: «Ndi dhu bhèyi tí ní ndi, òr̀ù-akpá ò arí'ì Àbadu Kàgàwà r̀ad̀ù dhu ònzì r̀ùkù, ìnzá ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínzìkù ǒ nùbà dhu atdí afina nyú nà ad̀onà tò r̀ò.»

19

Yèsù r̀ì dhu núdhè kpatsìbhále mà r̀ì 'ùbhǎ p̀b̀ìndà tsìbhále nà dhu dǒ dhu

(Mrk 10.1-12)

¹ Yèsù níitdègu yà ndì ndúbhi ùdhenà rǒ dhu t'údheta níto, ní kǐv̀à ndì Gálìlayà tó p̀b̀ìr̀ì ò r̀ò, ndàrà Yùdèyà tó p̀b̀ìr̀ì-alàd̀o, yà Yòr̀òdanì tó idha-akpà-adzèná r̀ò arí'ì ò. ² Ní abhàbhó ale nà òyá ihé náad̀ù òwu kòwu ǒ, kà r̀ad̀ù abádhí nzínzì ǒ andi nà ale nígu anyì.

³ Ní ngúfe P̀b̀àfàrisáyó níiwú Yèsù-tí'ò ndíní ì omvú tí kà-afí. Ní, abádhí níiwú dhu kà-tsù 'àti: «Àlè tó Ùyátá návi tí wà atdí kpatsìbhále mà r̀òdhò p̀b̀ìndà tsìbhále ìngbà tí ìli ndì afátá-okú d̀ò r̀ò màti?» ⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyì nyàpè tí obhó Kàgàwà bhà Andítá náarúnɔna k̀pangba dhu nòzù? Kàrátina: «Mùhàngú ò r̀ò, Kàgàwà náanzì kpatsìbhále mà, tsìbhále nà.» ⁵ Ndirò kàrátina: «Ndi dhu-okú d̀ò r̀ò, kpatsìbhále r̀ad̀ù àbanà mà, íyànà mànà núbhà, 'ad̀ù 'ùngbò p̀b̀ìndà tsìbhále nà. Ndirò, abádhí óyǒ r̀ò r̀ad̀ù òngò atdí ale-ngbò tí.» ⁶ Ní ndi dhu bhèyi tí, abádhí ní nzi adù ì'ì óyǒ ale t̀dítdǒ, p̀b̀étù abádhí nóngò wà atdí ale-ngbò tí. Ní dhu àkà nzá atdí ale mà r̀utu Kàgàwà ùngbò ale-ònga.»

⁷ Ní P̀b̀àfàrisáyó adù dhu ìvu t̀dítdǒ kà-tsù, 'àti: «Olu, ádhu Músà núuyá dhu ndàti, dhu r̀ar̀ad̀ù àkà kandì ùbhátá tó bhàr̀uwà kabhù tsìbhále-fó, ndi tsìbhále òdì ka kí r̀ò nǐ*?» ⁸ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Músà náabhù nyì nyòngò f̀ùkù vèbhále nòdì odú afìkù náaró'ò dhu-okú d̀ò r̀ò. P̀b̀étù mùhàngú ò r̀ò, ndi dhu ní'ì mbà wò dhu bhèyi. ⁹ Ma mí obhó dhu núnɔ f̀ùkù: atdí kpatsìbhále náapè p̀b̀ìndà tsìbhále nódhò, ndàd̀ù òdìna,

* 19:7 19.7 Tòr 24.1-4

inzá ní m̀nỳǹǹ k̀l̀l̀ ǹǹz̀i ng̀tsi kpatsibhále nà dhu-okú d̀ò r̀ò r̀ò, ní ng̀tsi tsibhále nd̀i nd̀ambà r̀ò, ka nádù ì'ì iwà m̀nỳǹǹ ǹǹz̀i.»

¹⁰ Ní Yèsù bhà ábhàlì náadù àtìnà Yèsù nì: «Wò dhu bhèyi kpatsibhále mà nzínzì ò dhu rí'ì tsibhále mànà r̀ò, ìndrù rí 'ùmbà dhu tó ídzinga rí'ì mbà.» ¹¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí t̀ò, ndàti: «Ìnzì ní kóró ale wòrí Ɔte náarí d̀òya àlù, pbétù kàrí d̀òya àlù ale ní kàkà Kàgàwà ábhù kà ràlù d̀òya ale k̀l̀l̀. ¹² Kpabhále-tsù àtò rádù ìnzì rùmbà vèbhále dhu-tsù rí'ì ibí. Obhó tí, atdídhená kpabhále náarí nzì vèbhále ùmbà ùdhì tí ka kùdhì ì àmà tírò dhu-okú d̀ò r̀ò. Ngùkpà kpabhále náarí nzì vèbhále nùmbà, ɔbi nì ka ka kùgèrè ì, 'òngò àmà tí dhu-okú d̀ò r̀ò. Ndirò ngùkpà-tsí náaróko àmà bhèyi, ìnzì 'ùmbà vèbhále òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi-okú d̀ò r̀ò. Yà ma m̀ǹò dhu rí d̀ona àlù ale náká kà ràlù d̀ona!»

*Yèsù rí ǹǹi nzónzo násò dhu
(Mrk 10.13-16; Luk 18.15-17)*

¹³ Wò dhu-dzidò, ìndrù níwú ǹǹi nzónzo nà Yèsù-tí'ò, ndínì kùlì tí ɔtsùna d̀òyá, ndàdù nd̀tsò d̀òyá. Pbétù, Yèsù bhà ábhàlì náadù òko 'àmbe òrù d̀ò ì ale d̀ò. ¹⁴ Ní Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlì nì: «Nyùbhà nzónzo rìwù tidu ò, ndirò ìnzì nyàtò abádhí-tsù, òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ní abádhí bhèyi ì nùlì ale tó nídhunì.» ¹⁵ Ní Yèsù adù ɔtsùna nùlì ì nzónzo d̀ò, ndi dhu-dzidò, ndàdù nd̀ivà ndàrà ányìrò r̀ò.

*Yèsù mà r̀òte atdí ònzítàle nà dhu
(Mrk 10.17-31; Luk 18.18-30)*

¹⁶ Wò dhu-dzidò, atdí ale nùra Yèsù-tí'ò, ndàdù dhu ìvu kà-tsù ndàti: «Màlimò, àdhu ndi idzi dhu tí ma màká m̀ǹz̀i, ndínì ma mabá tí dhòdhòdhóngà tó ípìr̀ngà?» ¹⁷ Ní Yèsù adù dhu ìvu kà-tsù, ndàti: «Ádhu nyi nyí dhu ìvù tsùdù idzi dhu tí rí'ì dhu d̀ò nì? Atdí ale k̀l̀l̀ ní ndi idzi ale tí rí'ì. Nyi nyapé nyoze nyotsù dhòdhòdhóngà tó ípìr̀ngà ò, ní dhu àká nyifu Músà bhà Ɔyátá.» ¹⁸ Ní wò ale adù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «Íngbàgà Ɔyátá ì?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà t̀ò, ndàti: «Dhu àká nzá nyohò abvo, dhu àká nzá nyonzi m̀nỳǹǹ, dhu àká nzá nyonzi ogbo, ndirò dhu àká nzá nyonzi t̀t̀ò ɔdhìnù d̀ò. ¹⁹ Dhu àká nyifu àbanù mà íyànù mànà, ndirò dhu àká nyoze ɔdhìnù yà nyi nyú nyi nyóze nyi nyi-tírò dhu bhèyi*.»

²⁰ Ní wòrí kpatsibhíngba náadù àtìnà Yèsù nì: «Ma mífu wà k̀k̀k̀r̀i Ɔyátá kóró, ní ádhu ndi àkáká m̀ǹz̀i t̀d̀t̀d̀ò?» ²¹ Ní Yèsù adù àtìnà kà nì: «Nyi nyapé nyoze nyi'ì àkáká ale tí, ní árà, nyadù kóró nyi nyarí'ì nà dhu nùdzi, nyadù ì dhu ò r̀ò nyi nyòngyè f̀rangà nùndò nàkùtále t̀ò. Ndi dhu bhèyi ní ndi nyi nyadùya ònzì nábà òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidò, nyádù nyira, nyadù owùdu nùngù.» ²² Pbétù, wò kpatsibhíngba nítdègu wò ɔte níri, ní kàdù àrà ányìrò r̀ò atdídò izu nùka ndi r̀òr̀ò, atdídò ndi ndónzi nídhunì.

²³ Nírò ní ndi Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlì nì: «Ma mí obhó dhu nùno f̀k̀k̀: ònzítàle r̀òtsù òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu ní odú dhu nyú. ²⁴ Ndirò, ma mí obhó dhu nùno f̀k̀k̀ t̀d̀t̀d̀ò: ngàmiyà r̀òtsù, ndèdà sìndanì-bhu ò dhu rí'ì isó. Pbétù, ònzítàle r̀òtsù òrù-akpà ò Ádrùngbà kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu rí'ì odú nyú ròsè.»

²⁵ Ní wòrí ɔte ì ìr̀ì r̀ò, idhò nùkò Yèsù bhà ábhàlì atdídò. Ní abádhí ambénà dhu òngù d̀ò tsùyá nzínziya ò, 'àmbe àtìnà d̀ò: «Wò dhu bhèyi kà rí'ì r̀ò, ádhi pbá ale ndi ògù rádù ògù?» ²⁶ Ní Yèsù andà abádhí, ndàdù

* **19:19** 19.19 Uvt 20.12-16; Law 19.18; Tòr 5.16-20

àtìná abádhí nǎ: «Ìndrù tò ndi dhu rǎ nǎ àkǎ, pbétù Kàgàwà tò kà rǎ àkǎ.»

²⁷ Nírò ní ndi Péterù adù ote òpè, ndàti: «Íri, mà múbhà kóró dhu màdù owùnù núngù, ní ádhu ndi mà mabáya?» ²⁸ Ní Yèsù adù àtìná abádhí nǎ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: yà adzi dǎ kóró dhu rǎ 'ùwǎ, 'òngò owútána tí rò, Ìndrù t'ídhùnà náadiya pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù tó tombi dǎ. Ndi nínganí, nyǎ, yà owùdu nyǎ nyúngù rò, nyǎ nyokoya átò atdí kumì dóná óyó nà tombi dǎ, nyámbe atdí kumì dóná óyó nà Pbàisràyélí tó rùgànda-tsù-ànyǎ nítì dǎ. ²⁹ Ndirò ìngbàtí ìli ndi ale mà, yà okúdu dǎ rò rí pbìndà idza, adóna, awéna, àbanà, íyànà, pbìndà inzo, ndirò pbìndà onzibvu mà núbha, náabáya i dhu atdí miyà-gùna ròsè. Ndirò, kǎdùya dhòdhódhónga tó ípiróngà nábà. ³⁰ Pbétù, ábhǎ ale yà kòmbí arí'ì wemberè tí nóngoya olù ale tí, ndirò yà olù ale tí arí'ì kòmbí ale náadùya òngo wemberè tí.»

20

Vǎnyò tó inga ǎ kasu nanzì kasutále tó mbóli

¹ Tdítdǎ Yèsù adù àtìná pbìndà ábhǎli ní: «Obhó tí, yàrí ní ndi Òrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndi nà dhu: Atdí idza-àbadhi náahù bhòtsungánǎ idza rò, ndámbe kasutále nóme dǎ, ndíní owu tí kasu ònzì pbìndà vǎnyò tó inga ò. ² Abádhí níri ì i kasutále mànà atdí ònari-kpǎ dǎ atdíku idho tó kasu tó mùkimbà tí. Kǎdù i ale nóvi ròwù vǎnyò tó pbìndà inga-bvù.

³ Tdítdǎ, kǎhù ìbhù adyifò-sisì kútsingá nga tó ǎ, ndàdù ngǎkpà ale nála pbanga-tsidǎ róko ìmbǎ kasúna ró. ⁴ Ní kǎdù àtìná i ale nǎ: «Nyǎ mà átò, nyòwu nyònzì kasu vǎnyò tó pbàkà inga ò, tdù ma màdù fùkù mùkimbà núbho àkǎkǎ dhu bhéyi.» ⁵ Ní i ale náadù òwu ndi vǎnyò tó inga ò. Wò idza-àbadhi náahù tdítdǎ azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǎ, ndirò àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǎ nga tó ǎ, ndàdù dhu ònzì ndi dhu bhéyi tí. ⁶ Kà rǎku dóná rò nǎ, kǎhù atdí kumì dóná atdí nà adyifò-sisì pbítsòngǎ nga tó ǎ, ndàdù ngǎkpà ale nála pbanga-tsidǎ òkò, ìnzì ì i atdí dhu mà nónzì rórò ró. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu, ròpè ndi kútsingánǎ rò rǎrà àhù kòmbí, nyǎ nyòkò iró ìnzì nyǎ nyí atdí dhu mà nónzì rórò nǎ?»

⁷ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ínzá ní atdí ale mà nǎpè mìtsù pbìndà kasu ò.» Ní kǎdù àtìná i ale nǎ: «Olu nyǎ mà átò, nyòwu nà nyònzì kasu pbàkà vǎnyò tó inga ò.» ⁸ Ní pbítsòngánǎ, wò inga-àbadhi náati pbìndà kasutále tó ádrùngbǎle nǎ: «Únzì kasutále, nyadù fǎyò mùkimbà núbho. Nyí nyí kòpè yà olù kasu nòpè ale ró rò, nyadù àrà kùtsà yà angyi kasu nòpènà ale ró.» ⁹ Ní yà atdí kumì dóná atdí nà adyifò-sisì pbítsòngǎ nga tó ǎ kasu nòpè ale níwú, kǎdù ngǎtsi ale bhà atdí ònari nábhu ndi ale tò. ¹⁰ Yà angyi kasu nòpènà ale níwú ùvò átò. Abádhí níri nga fǎyò ka kùbhòna mùkimbà rǎròse òse yà olù kasu nòpènà ale tó mùkimbà dónǎ. Pbétù, abádhí mà átò náadù atdátí ònari kèlè nábà. ¹¹ Ní kǎkǎ ì i rò, kǎkò ale náapè 'ámbe ònu dǎ inga-àbadhi nǎ. ¹² Abádhí ati kà nǎ: «Kǎkà kasutále níwú ùvò olù, 'àdù kasu nónzì atdí adyifò-sisì kèlè tí. Ní nyí nyadù tí mùkimbà núbho abádhí tò àdhàdhì mà mànà, àzèmbè mà'ì ní ndi bilí mà mònzì kasu, adyifò ràdù mòbì rò?» ¹³ Ní wò ale adù dhu àdu atdí abádhí nǎnzì ǎ ale tò, ndàti: «Pbálé ma mònzì nzá nyí nzére. Nyí nyà'ùnà tí nzá atdí ònari ró nyí nyí kasu nónzì atdí idho ǎ dhu?» ¹⁴ Nírò, ákǎ ìndù mùkimbà, nyadù àrà ìndù dhu nǎ. Ma mòzè mabhù ka wò olù ìrànà ale tò àdhàdhì ìndù ma mabhù ka dhu bvù tí. ¹⁵ Ma màdù pbàkà fùrangà nùndò

ma mòzè ka dhu bhěyi. Tí nzǐ obhó? Ndirò yà ma mònzì idzì dhu nyi nyàla tí nzére dhu ma mònzì dhu tí?»

¹⁶ Ní Yěsù adù àtìna tdítđ: «Yà kòmbí arí'ì olù ale tí ale nóngoya wemberè tí, ndirò yà kòmbí arí'ì wemberè tí ale náadùya òngo olù ale tí.»

Ibhù rí kisě nř Yěsù rř ndì ndóvè kotdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo dhu (Mrk 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndúpo rórò, Yěsù náanzi pbìndà atdí kumì dòná óyò nà ábhàlǐ igì. Ní otu ǒ ì ówu rórò, kǎdù àtìna abádhí nř: ¹⁸ «Kànř àlě kúpo Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní anyì ka kí Ìndrǔ t'ídhùnà nípfǒ kabhù pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Ùyátá tó màlímó màna fó. Abádhí rř anya nótdì kà-dǒ ndínř ka koho tí ka, ¹⁹ 'àdù kàbhù ìnzǐ ní Pbàyàhúdífó. I ale rř kòzù àkyàkyè ale tí, 'àdù kùvi asé nř. Ndirò abádhí rř kùtǒ mùsàlabhà dǒ, ròvè, kadù òtdùnà. Pbétù, ìbhù idho dzidǒ, kǎdùya ndìngbè ove-bvù rò.»

Zèbèdayò bhà ingba-tsánà rř ádrùngbǎnga nónzi Yěsù-fó pbìndà óyò inzo tò dhu (Mrk 10.35-45)

²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Zèbèdayò bhà ingba-tsánà mà, pbìndà óyò inzo màna náandri Yěsù-tí'ò. Ní ndì ingba-tsánà náakò ndì ɔtdyùna dǒ Yěsù-ònzǐ, ndínř ndì ndonzi tí dhu kà-fó. ²¹ Ní Yěsù ivú dhu kà-tsǔ ndàti: «Ádhu nyi nyòzè?» Ní kǎdù dhu àdu Yěsù tò, ndàti: «Pbùkù ádrùngbǎnga tó idzi ǒ, ábhǔ kǎkà pbàkà óyò inzo ròkò tinú, atdí ràdi indú fangà dònǎ rò, ngǎtsi ràdù àdi igù dònǎ rò.» ²² Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyǐ nyùni nzá wò nyǐ nyónzina fudú dhu. Nyǐ tí àdù yà ma mómvùna àpbè tó kópà-tsù nómvù òmvù?» Ní wò ingba-tsánà mà náadù dhu àdu Yěsù tò, àti: «Òmvù mà mádù òmvùna.» ²³ Ní Yěsù adù àtìna abádhí nř: «Obhó tí, òmvù nyǐ nyòm vúya ma mómvùna kópà-tsù. Pbétù ìndrǔ nřlǐ ka kí ràdi idú fangà dònǎ rò, ndirò idú igù dònǎ rò dhu ní nzǐ òtǐdu. I ngari ní yà Àbadu náabhòlò ka fǐyò ale tó.»

²⁴ Wò dhu ì ìrì rò, atdí kumì ngǔkpà ábhàlǐ náadù àkǒ àkǒ tí kǒkò óyò atdí iya bhà ale rǒ. ²⁵ Ní Yěsù adù pbìndà ábhàlǐ nánzi tina ò, ndàdù àtìna abádhí nř: «Nyǐ nyùni wà yà ìndrǔ dǒ ádròdrǒ ale tí ka kátina ale náarádù ì ale nǔlǐ fǐyó ino tí, 'àmbe avu dǒ ròyá dhu. Ndirò, nyǐ nyùni wà yà ádròdrǒ ale náarádù ɔbìya à'è ìndrǔ dǒ tí dhu. ²⁶ Pbétù, dhu àkǎ nzá ndònzì ndì ndi dhu bhěyi nzínziku ǒ. Atdí nzínziku ǒ ale náapé ndòzè ndàdi ádrùngbǎle tí, ní kà ràdù àkǎ ndì'ì fùkú kasutále tí. ²⁷ Ndirò atdí nzínziku ǒ ale náapé ndòzè ndàdi wemberè tí, ní ndi ale ràdù àkǎ ndì'ì fùkú ino tí. ²⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndi, Ìndrǔ t'ídhùnà nǐrà nzá ndínř ka konzi tí kasu fǐndà. Pbétù kǐrà ndínř ndonzi tí kasu ngǔkpà ale tò, ndàdù pbìndà ìpìrǒnga nábhù ábhǒ ale nùwù tí.»

Yěsù rř óyò ndùmùndúmú nígǔ dhu (Mrk 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Yěsù mà rǔvò pbìndà ábhàlǐ màna Yèrikò tó kigò ò rò ònà kàsùmì ǒ, ábhǒ ihé-yà náadù òwu Yěsù-owù ǒ. ³⁰ Ní yà otu-gì dǒ ì òkò ró ì'ì óyò ndùmùndúmú nǐri Yěsù rǔda dhu. Ní abádhí adù 'òpè 'ùkǔ, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádrùngbǎle, Dàwudì-dhú bvǔ alé, àbà izu dòkǎ!» ³¹ Ihé-yà náadù òko 'àmbe òrù dǒ abádhí dǒ, 'àdù abádhí návi rìnè. Pbétù kǒkòrí ndùmùndúmú náadù ùkǔ ɔrú túya nyú nà tdítđ, 'àti: «Ádrùngbǎlé,

Dàwudì t'ídhùnǎ, ábà izu dòká!»³² Ní Yèsù adù ide, ndànzi abádhí, ndàdù dhu ivu tsùyá, ndàti: «Ádhu nyí nyòzè monzi fùkù?»³³ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, ábhù nyìkpóka rala inga.»³⁴ Ní Yèsù adù izu nábà abádhí dǒ, ndàdù abádhí-nyìkpó-ngbò nùpbala. Ní ànyìrǒ rò tí, kòrì óyǒ ale náadù 'òpè 'àla inga, 'àdù òwu Yèsù-owù ǒ.

21

Yèsù rǒtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

(Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40; Yùw 12.12-19)

¹ Íkyèrǒ Yèsù mà, p̀b̀indà ábhàlì mànà nókò Yèrùsàlemà tó kigò ò ì owu tí ùvò rórò, ní abádhí nùuto ì Bètèfagè tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga ní'ì mìzèyìtunì tí kátina itsu náarí'ì dòná p̀b̀irì-òngò rǒ. Ní Yèsù náavi óyǒ p̀b̀indà ábhàlì ròwù angyi,² ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu wò angyi rí'ì fùkù pbanga ò. Ní ndi pbanga ò nyí nyòtsù rórò, nyí nyí kayinǒ-yà nótù òsò ka kòsò ró, p̀b̀indà ingba ràdù ì'ì tiná. Ní, nyùnga ka, nyàdù iwu abádhí nà kóró tidu ǒ. ³ Ní atdí ale mà nùunona gukyè dhu abádhí dǒ, ní nyí nyadùna àtìna: «Ádrùngbǎle rí'ì abádhí-atdyú nà.» Ní ànyìrǒ rò tí, ka kadùna abádhí nùbhà nyíwù nà.»

⁴ Wòrì dhu náanzì ndì ndí nǐ angyi nabì Zàkàriyà nùuno dhu náaká tí. Kǎti:

⁵ «Nyàti Sàyunì tó kigò ǒ tsìbhíngba nǐ:

«Ándà! Kànǐ p̀b̀ùkù kamà rǐrà tinu ò!

Kà rǐrà ìyònga nyú ǒ, kayinǒ-yà dǒ ndì ndàdi rórò,

kayinǒ-yà bhà ingba dǒ ndì ndàdi rórò*.»

⁶ Ní ábhàlì náawù, 'àdù yà Yèsù àvinà fíyò dhu nónzì. ⁷ Abádhí níiwú kayinǒ-yà nà p̀b̀indà ingba mànà, 'àdù ròyá òrú m̀dzarù nùhu dòyá, Yèsù ràdù àdi dòná. ⁸ Ábhǒ ihé-yà nùuhu ròyá mberù otu ǒ. Ngǎkpà ale náadù itsu-dòká nókò, 'àdù ùhunà otu ǒ. ⁹ Ní yà angyi rówu Yèsù-ònzì ale mà, kòwù ǒ ríwu ale mànà náambénà ùkù dǒ, 'àti: «Hòsanà! Ilèta náká kabhu Dàwudì-dhú bvǔ ale tò! Kàgàwà náká ndàso Ádrùngbǎle-òvò rǒ rǐrà ale! Hòsanà! Ilèta náká kabhu òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà tò!»

¹⁰ Ní Yèsù rǒtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, kóró ale-tsi náava ndì, 'àmbe àtìna dǒ: «Wòrì ale tí àdhi?» ¹¹ Ní ihé-yà noowúnà dhu àdu rǒ abádhí tò, 'àti: «Nabì Yèsù ní yà, Nàzàreti-ale, Gàlìlayà tó p̀b̀irì ǒ.»

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu nùdzì ale nódì dhu

(Mrk 11.15-19; Luk 19.45-48; Yùw 2.13-22)

¹² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náatsù Kàgàwà bhà-dza ò, ndàdù ànyì-dzá rò rí dhu òdzi ale mà, ànyì-dzá rò rí dhu ùdzì ale mànà dhu nódì kóró. Kǎdù f̀r̀rangà-ònga nùwǔ rí ale rǐ f̀r̀rangà nùwǔ dòná rò mìzà mà, àmbò nùdzì rí ale nókò dòyá tombi mànà dhu nátdi.

¹³ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìna ì ale nǐ: «Kàgàwà bhà bhùkù ò Andítá ràtina: «P̀b̀àkà idza ní ka kanziya itsòta-dzà tí, p̀b̀étù nyí, nyí nyàdù kùgèrè r̀ngò ogbotále náarí 'ùru ònà ngari tí.»

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, ndùmùndùmú mà, otsutále mànà níiwú Yèsù-tì'ò Kàgàwà bhà idza ǒ, ka ràdù ì nígu. ¹⁵ Ní p̀b̀àkùhánì tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà náakó yà Yèsù r̀nzina wiwì ì àla rò, ndirò nzónzo r̀kù Kàgàwà bhà idzá dhu ì ìrì rò. Ì nzónzo ambénà àtìna dǒ: «Hòsanà! Ilèta náká kabhu Dàwudì dhú-bvǔ ale tò.» ¹⁶ Abádhí adù

* 21:5 21.5 Zàk 9.9

dhu ìvu Yèsù-tšǔ, 'àti: «Nyi tí kǒkò nzónzo rǎnɔna dhu níri ìri?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìri ma mírina! Nyí nyàpè tí nzá Kàgàwà bhà bhǔkù ò ka kándí dhu nózù? Ndi Andítá rǎtina: <Nyí nyábhɔ nzónzo mà, ndirò iré-nzo màna dhu ràmbe nyifɔ dǒ.»¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù ndìvǎ pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó màna tí rò, ndàdù àhu kígò ò rò, ndàrà Bètàniyà tí kátina pbanga ò. Ányì ní ndi kǎdù àrà òdhò.

*Yèsù rǐ mùtinì tí kátina itsu nófù dhu
(Mrk 11.12-14,20-25)*

¹⁸ Tsútsǎ nǎnganí kútsingánǎ Yèsù rǐngò Yèrùsalemà tó kígò ò òná kàsami ǒ, kí'ì àwù nà. ¹⁹ Ní kǎla mùtinì tí kátina atdí itsu otu-gì dǒ, ndàdù òndri tina ò. Pbétù kǎdù ndi itsu-bǐ kèlě nótù. Ní kǎdù ndi itsu nófù ndàti: «Ròpè ndi indo, atdí itsu-kpǒ mà náka nzá ndò'ò dǎnú tdítǒ.» Ní ányìrǒ rò tí wò itsu náadù òtdyù atdíǒ.

²⁰ Yèsù bhà ábhǎlǐ náala wò dhu, idho ràdù ùkò atdíǒ. Ní abádhí adù dhu ìvu Yèsù-tšǔ, 'àti: «Wòrǐ mùtinì nóttyù atdíǒ kòmbómbí tí ingbà-dhu bhěyi?» ²¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu náno fǎkù, nyí nyapé ì'ì a'uta nà ìnzǐ afiku ràdù ùguru, ní nyí nyí nzǐ adù wò itsu rǒ ma mǎnzǐ dhu kèlě nónzǐ. Pbétù, nyí nyádù àtina yà pbirì nǐ màtí: <Ingbè nyí ɔrò rò, nyadù àrà ìtsì ádrùngbǎ rèrù ò!» Ní ndi dhu ràdù ndònzǐ yà nyí nyùnò ka dhu bhěyi tí. ²² Nyí nyapé ì'ì a'uta nà, ní nyí nyádù fǎkù itsòta ǒ nyí nyònzǐ kóró dhu-tsí nábà àbà.»

*Yèsù bhà ádrùngbǎnga níra àdhà rò?
(Mrk 11.27-33; Luk 20.1-8)*

²³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù atsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì-bvǔ pbàkùrǔ màna náandri Yèsù-tǐ'ò, 'adù dhu ìvu kà-tšǔ 'àti: «Ádhi nyí návi nyongò kóró kòrǐ dhu nónzǐ? Ádhi ádrùngbǎnga tó obi nábhɔ indù nyongò i dhu nónzǐ nǐ?» ²⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí atdí dhu kèlě níwǔ tsùkù. Nyí nyapé ndi dhu nádù idù, ní ma mádù ma mǎrǐ i dhu nónzǐ pbìndà obi nǐ ale núnò fǎkù. ²⁵ Ádhi Yùwanì nivi rǐrà bàtizò núbho ìndrù tò? Tí Kàgàwà, ndirò ngǎtsi nǐ tí ìndrù?» Pbétù abádhí náadù 'òpè 'irè nga nzínziya ǒ, 'àmbe àtina dǒ: «Àlě kapé dhu àdù Kàgàwà rǎrǐ ndi ka nivi, ní kǎdùna dhu ìvu àlě-tšǔ ndàti: <Olu, ádhu ìnzá nyí nyadù Yùwanì núnò dhu ná'ù nǐ?» ²⁶ Ndirò àlě kapé àtina, ìndrù rǎrǐ ndi ka nivi, ní àlě kí ihé-yà-òdò nónzǐ, kóró ale náarǐ Yùwanì nózù Kàgàwà bhà nabì tí nídhunì.» ²⁷ Nírò ní ndi abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Ìnzá mǎ mǎni.» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìma nyú mà átò, ma mí nzǐ i dhu nónzǐ ma mǎrǐ nǐ obi núnò fǎkù.»

Atdí àba bhà óyǒ kpabhínzo tó mbólí

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu ìvu tdítǒ abádhí-tšǔ, ndàti: «Ádhu nyí nyìrè yà ma máwǎna mbólí dǒ? Atdí ale ní'ì óyǒ pbìndà kpabhínzo nà. Ní kúnò dhu atdí ingba tò ndàti: <Pbànǐngbá, àrà nyonzi kasu vinyò tó inga ò indo.» ²⁹ Wò ingba náadù dhu àdu àbanà tò, ndàti: «Ìnzǐ ma mǎrà àwólò!» Pbétù olù nyú, kǔgèrè pbìndà irèta, ndàdù ndìvǎ, ndàrà vinyò tó inga-bvǔ. ³⁰ Tdítǒ wò ale núnò àdhàdhì dhu kèlě ngǎtsi pbìndà ingba tò. Ní ndi-tsí náadù dhu àdu àbanà tò, ndàti: «Àrà ma mǎrà àbá.» Pbétù kǎdù nzá àrà ndi inga-bvǔ.» ³¹ Ní Yèsù adù dhu ìvu pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ màna-tšǔ ndàti: «Ádhi ndi kǒkò óyǒ kpabhínzo

nzínzi ǒ, àbanà òzè dhu nanzì?» Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Yà angyi àbanà àvinà ràrà kasu ònzì ingba.» Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, m̀nyòni tó vèbhále màna nóowuya ùvò angyi rùkú Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà idzi ò. ³² Obhó tí, bàtizò nubhónà Yùwanì nǐra bvùkù, ndàdù obhónánga tó otu nítè fùkù, ní nyí nyadù nzá kà r̀nɔna dhu ná'ù. Pbétù pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, m̀nyòni tó vèbhále màna ní i kà r̀nɔna dhu ná'ù. Ndirò wò ndi dhu mà nyí nyàla rò, nyí nyadù nzá nyùgèrè, nyàbhà fùkù nzérenga, nyàdù Yùwanì r̀nɔna dhu ná'ù.»

*Vĩnyò tó inga ǒ rí kasu ònzì òr̀òr̀ kasutále tó mbólí
(Mrk 12.1-12; Luk 20.9-19)*

³³ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna pbàkùhání tó ádròdrò ale mà Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrù màna nǐ: «Nyíri ngàtsi mbólí. Atdí ale náazò pbìndà vĩnyò tó inga, ndàdù ngbóna nákpòrò kòr̀wà nǐ. Kádù ndi vĩnyò-kpò náhà ka kóngò òná ibhu nógyè, ndàdù ini nòsì ndi inga ǒ odótále tò. Wò dhu-dzidò, àbadhi mà náadù 'irì ndi inga-kàsù nónzì róngo ale màna, ndínì ì owu tí ndi inga ǒ ò'ò dhu-ǒnga núndò rò i ale màna. Wò dhu-dzidò, kádù ndivà ndàrà abhi ò. ³⁴ Ní ndi vĩnyò-kpò nópè ka kí òná kàsùmì ǒ, kǎvì ngúfe ale pbìndà kasutále nzínzi ǒ ròwù fíndà ka kútù vĩnyò-kpò-tsí náko, ndi inga-kàsù nónzì arí ale-fó. ³⁵ Pbétù, kòrí ale náadù kòkò ùvì ka kùvì ale núlù ùlù tí. Abádhí náavì atdí, 'adù atdí nóhò, ndirò 'adù ìbhù rí kùsè-tsí núbvù odu nǐ. ³⁶ Tdítdò wò inga-àbadhi náavì ibí ngùkpà kasutále, ròsè yà angyi í'ì dóna nǎ. Ní kòkò vĩnyò tó inga-kàsù nónzì arí ale náadù i ale nónzì yà angyi í'ì ale ì anzì dhu bhèyi tí. ³⁷ Ní kà r̀iku dónà rò nǐ, wò inga-àbadhi náavì idhùnà nyú r̀rà kòkò pbìndà inga-kàsù nónzì arí ale-tí'ò. Kádù inga ìrè afína ò ndati: «Ifù abádhí rí idhùdu nyú nífù.» ³⁸ Pbétù, wò vĩnyò tó inga kàsù nónzì arí ale níitdègu wò inga-àbadhi t'ídhùnà nálá, ní abádhí atè nzínziya ǒ 'àti: «Kòni, inga-àbadhi tí ongoya olù ale nyú ní wò. Kòwu kòho ka, ndínì inga adù tí àdi àlè tò.» ³⁹ Ní abádhí náalù inga àbadhi t'ídhùnà, 'ìpfo inga ò rò, 'adù òhònà!»

⁴⁰ Ní Yèsù adù dhu ìvu pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrù màna-tsù, ndati: «Nyí nyùnì rò, wò inga-àbadhi r̀rà àhu nínganì, kónziya wò vĩnyò tó inga-kàsù nónzì arí ale ìngbà dhu bhèyi?» ⁴¹ Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Kòkyeya kòkò nzére ale ìmbã izú na, ndàdù ndi vĩnyò tó inga-kàsù nábhù ngùkpà ale-fó. I ale ní i, kà tò róngo àdù òwu yà kà tò ì ùtù vĩnyò-kpò-tsí nábhù rò, ndi vĩnyò-kpò ì òpè òná kàsùmì ǒ.»

⁴² Tdítdò Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndati: «Nyí nyàpè tí obhó Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándì dhu òzù? Ndi Andítá r̀tina: «Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu, ní ndi adù òngo idza-pbidò nódo rí ádrùngbã odu tí. Ádrùngbãle Kàgàwà ní ndi ndi dhu nanzì, ndirò ndi dhu ní idho rí àlè núkò nǐ.»

⁴³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mátiina nyí nǐ: ka kakòya Ádrùngbã kamà Kàgàwà bhà idzi fùkù rò, kadù àbhùnà yà ndi idzi-ǒnga nà àkã itse nódhì rádù ale tò. ⁴⁴ [Yà ndi òbvù ka kabvù odu dǒ r̀tsì ale ní ǒnga níikòya ndi ìkò tí, ndirò ndi odu r̀tsì dónà ale ní ǒnga k̀nyiriya ìnyiri tí.]

⁴⁵ Ní, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàfàrisáyó màna níitdègu kòkò Yèsù àwe mbólí nǐri, ní abádhí adù dhu nòsù ì r̀rì ndi Yèsù r̀te dòya.

⁴⁶ Ní abádhí adù 'òpè 'òmè Yèsù nálù ì'í òná otu. Pbétù, abádhí náadù ihé-yà-òdò nónzì, kòró ale núni dhu Yèsù r̀rì Kàgàwà bhà nabì nídhunì.

22

Àd̀hìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù tó mbólí

(Luk 14.15-24)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náapè ndòvò dhu tdítǒ ihé-yà tò mbólí ǒ, ndàti: ² «Kànǐ òrù-akpà ǒ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndì nà dhu: «Atdí ádr̀ngbǎ kamà náahù ndònzì m̀hèndù idhùnà bhà ndr̀-àyi ka kùndà rò. ³ Ní kǔví pb̀indà kasutále ròwù ndi m̀hèndù ǒ iwú tí ndì ndúnzì ale návi riwù. Pb̀étù, i ale náadù nzá 'òzè 'iwù m̀hèndù ǒ.» ⁴ Ní kǎdù ngǎkpà kasutále núvi tdítǒ ròwù, ndàdù dhu núya f̀iyò, ndàti: «Nyàti, yà m̀hèndù ǒ iwú tí ma múnzì ale nǐ: m̀hèndù tó ònyè níye wà, pb̀akà ìkyi-akpá mà, ivu nà ìzǎ mà nà ní ka kàzè wà. Kóró dhu-tsí àkǎ wà, ní nyìwù àd̀hìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù ǒ.» ⁵ Pb̀étù, wò ka kùnò dhu náatdú nzá kǒkò ùnzì ka kùnzì ale-afí mà. Abádhí adù òwu ì òzè dhu nyí nónzì. Atdí ale náarà pb̀ì inga-bvè, ngǎtsi ale adù àrà pb̀indà udzítá tó dhu-otù ǒ, ⁶ ngǎkpà ale-tsí náadù wò ádr̀ngbǎ kamà bhà kasutále núlu, ì ràvu ròyá nzére nyí, 'adù òkyèná. ⁷ Ní wò ádr̀ngbǎ kamà náakó atdídǒ. Kǎdù pb̀indà pb̀anówí nóvi ròwù kǒkò pb̀indà kasutále nòkyè ale nòkyè, ndirò ràdù ì ale tó kigò núbì. ⁸ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìná òdòdì kasutále nǐ: «Àd̀hìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù tó ònyè níye wà. Pb̀étù, ndi ònyè nɔnyɛ tí ma múnzì ale náká nzá 'òtsù m̀hèndù-idzà ǒ. ⁹ Ní nyòwu otu-yàgá ònǎ, nyǎdù ányì nyí nyótùna ale núnzì kóró, riwù m̀hèndù ǒ.» ¹⁰ Ní kǒkò kasutále náawù ádr̀drǒ ngudhà ǒ, ì r̀ndu kóró ányì ì otù ale, nzére dhu ònzì arí ale mà, ìdzìnga ònzì arí ale mà nà, m̀hèndù-idzà-ǒnga ràlè ìndr̀ nǐ. ¹¹ Nírò ní ndi ádr̀ngbǎ kamà náaròtsù m̀hèndù-dzà ǒ, ndàhu kǒkò ka kùnzì ale nándà. Ní kǎla atdí ale ìnzá m̀hèndù tó mberè nǎfò ró. ¹² Ní kǐvú dhu wò ale-tsù ndàti: «Pb̀alé, nyi nyìtsù ìngbǎ dhu bhèyi àzú-dza, ìmbǎ nyi nyí ì m̀hèndù tó m̀dzarè nà rórò?» Pb̀étù, wò ale ràdùna dhu nǐ ì mbǎ atdí màtí. ¹³ Ní kamà adù àtìná pb̀indà kasutále nǐ: «Nyètsi wò ale-pfò, kòtsú mà nà, nyǎdù kítù, nyòbvù iri ìnò ǒ. Ányì ní ɔdzi mà, ale-kù t'átrita mà nà tó ngari.» ¹⁴ Yèsù adù àtìná tdítǒ ihé-yà nǐ: «Ùnzì ka kùnzì ale rǐ ì abho, pb̀étù òvò ka kòvò ale rǐ ì ngúfe.»

Ìndr̀ nǐ dhu òngù Yèsù-tsù pàratà t'áfótá dǒ dhu

(Mrk 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, Pb̀àfàrisáyó náawù m̀hanurà nónzì, 'adù 'irì ìngbǎ dhu bhèyi ì'í dhu ivù Yèsù-tsù, ndínǐ ì omvú tí kà-afí nǐ dhu dǒ. ¹⁶ Ní abádhí adù ngúfe f̀iyó ábhǎlǐ mà, Hèròdè bhà ale mà nà nóvi ròwù àtìná Yèsù nǐ: «M̀alimò, mà múni wà dhu nyi rarí obhó dhu núno. Nyi nyarí obhó dhu núdhè Kàgàwà òzè ìndr̀ ròkò tí dhu dǒ. Ndirò nyi nyarí nǐ ìndr̀ ràdù ìrèná dhu ɔdò nónzì, ìnzǐ nyi nyarí ìndr̀ bhà ádr̀ngbǎnga nándà nídhunǐ. ¹⁷ Ní, ádù pé dhu fǎkà yà mà mívùna tsùnù dhu dǒ. Àlè tó Úyátá návi tí àvi àlè r̀fò ádr̀drǒ kámá dǒ kamà Kàyìsarà bhà pàratà?»

¹⁸ Pb̀étù Yèsù núuni abádhí r̀rèna nzére dhu angyangyi. Ní kǎdù àtìná abádhí nǐ: «Nyí ɔɔɔɔ idàya nà alé, ádhu nyí nyí afidu númvù nǐ? ¹⁹ Nyìtè pé ndi pàratà nífò ka kárí nǐ f̀rangà-kpò mandà.» Ní abádhí adù atdí f̀rangà-kpò nábhù Yèsù-fó. ²⁰ Ní Yèsù adù dhu ivu abádhí-tsù, ndàti: «Yà ka kòbhòlò nyina-wòyò, kǎdù ɔvòna nándi iró ale ní àdhi?» ²¹ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Ádr̀drǒ kámá dǒ kamà Kàyìsarà.» Nírò ní ndi Yèsù adù àtìná abádhí nǐ: «Nyùbho Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà-fò'ò, nyǎdù Kàgàwà bhà dhu-tsí núbho Kàgàwà-fò'ò.»

22 Wò dhu bhěyi Yěsù àdu fíyò dhu ì ìrì rò, idho náadù abádhí núko atdíđ. Ní abádhí náadù Yěsù núbhà, àdù òwu fíyó dhu nǎ.

Pbàsàdùkáyó rǎ dhu òngù Yěsù-tsǎ
ùvǎvè ale rǎ 'ùngbě ɔve-bvè rò dhu dǎ dhu
(Mrk 12.18-27; Luk 20.27-40)

23 Ndi nínganí tí ngúfe Pbàsàdùkáyó níiwú Yěsù-tǎ'ò. Abádhí ní ì arátina ìnzǐ ùvǎve ale rǎngbeya ì ɔve-bvè rò. Ní abádhí níiwú dhu Yěsù-tsǎ, 'àtǐ: 24 «Màlimò, Músà náatǐ atdí ale rapé tsibhále námba, ndàdù òvè ìnzá ì òdhì atdí ngbángba mà rórò, ní dhu rǎkǎ ndi ale t'ádòná rùndu yà pbìndà kpatsibhále óvè tsibhále-tsù. Ndi dhu bhěyi ní ndi abádhí rǎdù nzónzo nódhì wò àvǎvè adòná-ɔvò dǎ*.

25 Ní ndi dhu bhěyi tí, fàrábvǎ atdí ale ní'ì kpabhínzo nà àrùbhù. Ní sengba náambà tsibhále, ndàdù òvè ìnzá ì òdhì atdí ngbángba mà rórò. Kǎdù venà núbhà lunatǐnǎ adòná-fó. 26 Dhu adù ndònzǐ ndi dhu bhěyi tí kà-dzidǎ kà t'ádòná rǎ, ndirò ìbhu rǐ kǐsě kpatsibhíngba rǎ màtǐ, rǎrà àhu kóró kǒkò àrùbhù kpabhínzo rǐku dhu ò. 27 Kóró kǒkò kpabhínzo núve dhu lutǐnǎ, wò ndi tsibhále náadù òvè átò. 28 Ní ùvǎvè ale rǎ 'ùngbě ɔve-bvè rò nínganí, wòrǐ tsibhále ní'iya àdhi-ve, kóró kǒkò àrùbhù ale núumbá ka nídhunǐ?» 29 Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtǐ: «Nyǐ nyùwǐ itse nyú fùkú ìrèta ǎ, ìnzá nyǐ nyùnǐ Kàgàwà bhà Andítá rǎnɔna dhu mà, ndirò Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbì mà dhu-okú dò rò. 30 Obhó tí, ùvǎvè ale rǎ 'ùngbě ɔve-bvè rò nínganí, kpabhále mà vèbhále màná núumbáyá nǐ ì. Pbétù abádhí nókoya Kàgàwà bhà màlàyíká náaróko òrù-akpà ò dhu bhěyi. 31 Ndirò, yà ùvǎvè ale rǎ 'ùngbě ɔve-bvè rò dhu dǎ, nyǐ nyàpè tí nzá Kàgàwà núɔno kpangba fùkù dhu nózú? Kǎtǐ: 32 «Ima ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà.» Kàgàwà ní ìpìròrò arǐ'ì ale tó Kàgàwà, ìnzǐ ní ùvǎve ale tó Kàgàwà.»

33 Wò Yěsù ùnò dhu ì ìrì rò, idho núuko ihé-yà atdíđ kà rǐdhèna dhu dǎ.

Ádrùngbǎ Ɔyátá ròsè kóró Ɔyátá dònǎ
(Mrk 12.28-34; Luk 10.25-28)

34 Pbàfàrisáyó níitdègu Yěsù àdu Pbàsàdùkáyó tò dhu nábhù abádhí rǐnè dhu ìrì, ní abádhí náadù 'àndu 'òtè. 35 Nírò ní ndi abádhí nzínzǐ ǎ atdí ale, Músà bhà Ɔyátá tó màlimò, náazè ndòm̀vù Yěsù-afǐ. Ní kǐvú dhu Yěsù-tsǎ ndàtǐ: 36 «Màlimò, ádrùngbǎ Ɔyátá ròsè kóró Músà bhà Ɔyátá dònǎ nǐ ìngbǎ Ɔyátá?» 37 Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàtǐ: «Dhu àkǎ nyoze pbùkù Ádrùngbǎle Kàgàwà kóró afínù màná, kóró atdyúnù màná, ndirò kóró pbùkù ìrèta màná. 38 Wòrǐ ní ndi wemberè tó ádrùngbǎ Ɔyátá ròsè kóró Ɔyátá dònǎ. 39 Ndirò, yàrǐ ní ndi ɔyo rǐ kǐsě Ɔyátá, yà ndi nòfò angyi rǐ'ì Ɔyátá nà: Dhu àkǎ nyoze ɔdhìnu yà ìnyi nyú nyi nyóze nyi nyitírò dhu bhěyi. 40 Kóró Músà bhà Ɔyátá mà, Kàgàwà bhà pbànábí náarúdhèna kóró dhu màná nǐpbì ì kǒkò óyǎ Ɔyátá rǎ.»

Krístò nǎtǐ Dàwudì t'ídhùnà?
(Mrk 12.35-37; Luk 20.41-44)

41 Pbàfàrisáyó ní'ì ùndù ì ùndu ì ró. Ní Yěsù níiwú dhu abádhí-tsǎ, ndàtǐ: 42 «Ádhu Krístò dǎ nyǐ nyárí ìrèna? Ádhi t'ídhùnà ndi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àtǐ: «Krístò ní Dàwudì t'ídhùnà.» 43 Ní Yěsù adù àtànà

* 22:24 22.24 Ɔpt 38.8; Tòr 25.5-8

abádhí nǎ: «Olu ádhu, Kàgàwà bhà ǼlǼ-Alafí rǐ ndùnda rò, Dàwudì náati ka pbìndà Ádrùngbǎle tí nǎ? Ndi Dàwudì ati:

⁴⁴ <Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina pbàkà Ádrùngbǎle nǎ:

írà nyadì idú fangà dònǎ rò,

ràrà àhɯ ma mí pbùkù òmvù nábhù nyòbè dòya dhu ò*.>

⁴⁵ Ní Dàwudì rǐ'ì Ádrùngbǎle tí rǐ Krístò nánzi, ní Krístò rǎdù ì'ì ìngbǎ dhu bhèyi kà t'ídhùnà tí?»

⁴⁶ Ní Pbàfàrisáyó nǐnzì ò atdí ale mà náadù nzá atdí dhu mà nádu Yèsù tò. Ndirò ròpè ndì ányìrò rò, atdí ale mà náadù nzá ndòmvù ndòngù dhu Yèsù-tsù tdítǎ.

23

Yèsù rǐ ìndrù-nyìkpó nítidyù Pbàfàrisáyó mà Músà bhà Ʋyátá tó màlímó màná rǒ rò dhu (Mrk 12.38-40; Luk 11.39-52; 20.45-47)

¹ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù náavò dhu ihé-yà mà, pbìndà ábhǎlǐ màná tò, ndàti: ² «Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màná ní tó kasu narí 'àwe Músà bhà Ʋyátá-tì ìndrù tò. ³ Ní dhu àkǎ nyǐrì abádhí-tsù dhu, nyǎdù abádhí àvi fùkù kóró dhu ònzì. Pbétù, dhu àkǎ nzá nyònzì nyǐ abádhí náarí 'ònzì dhu bhèyi. Obhó tí, abádhí náarí nzǐ àdù yà ì údhèna ìndrù tò dhu nónzì. ⁴ Abádhí náarí ì nà'ε ànò nùtsi, 'àdù ùgbànà ìndrù-udǎ, pbétù ìnzǐ 'àdù 'òzè 'ùpbàlǎ ì ànò-ngbò ɔtsúya-do nǐ màtí. ⁵ Abádhí náarí kóró fíyó dhu nónzì ndínǐ ìndrù náala tí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi abádhí náarí yà nyíya-ndrìnǎ màtí, ndirò tsuyatsùnǎ màtí ì arúsòna ísòwǎ-nzo* nóbhòlò rǐ'ì íhìhù. Ndirò abádhí arádù fíyó mberù-bidò rǒ bhèlèbhélé nónzì rǐ'ì ádzàdzǐ nyú. ⁶ Mùhendù ò, abádhí arí 'òzè 'òkò ndàví rǐ ngari ò. Ndirò unduta-dzà ò, abádhí arí 'òzè 'òkò angyinǎ rò rǐ'ì ifuta tó tombi dǎ. ⁷ Pbanga-tsidǎ ìndrù arí 'ùndù òyá ngari ò, abádhí arádù 'òzè katsè ì ifuta nyú nà, 'àdù 'òzè kanzi ì <Màlímó> tí.

⁸ Pbétù, nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhɯ nyǐ kambe nyǔnzì dǎ <Màlímó> tí. Obhó tí, nyǐ nyǐ'ì Màlímó nà atdí tí, ndirò nyǐ ní atdí àba bhà ale. ⁹ Ndirò yà adzi dǎ, dhu àkǎ nzá nyǎnzì atdí ale mà àbakɯ tí. Obhó tí, nyǐ nyǐ'ì Àbakɯ nà atdí tí. Ndi Àbakɯ ní Kàgàwà, yà òrù-akpà ò arí'ì ale. ¹⁰ Ndirò dhu àkǎ nzá nyǎbhɯ nyǐ kambe nyǔnzì dǎ <Ìndrù ùnda arí ale> tí. Obhó tí, nyǎnda arí ní atdí ale kèlè. Ndi ale ní Krístò. ¹¹ Nzínziku ò ádrùngbǎle tí rǐ'ì ale náadiya fùkù kasutále tí. ¹² Ndidzǐ rǐ nditírò ɔrú ale, ní Kàgàwà ifoya ifò tí. Ndirò ndifò rǐ nditírò ale, ní Kàgàwà idziya idzi tí.»

Yèsù rǒrù ɔyɔyɔ ale-idà-do nà ka kí'ì dhu dǎ dhu (Mrk 12.40; Luk 11.39-42,47-52; 20.47)

¹³ Yèsù adù àtànǎ tdítǎ: «Nyǐ nyǐ'ì àpbè ò, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màná, nyǐ ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyǐ nyǎrí òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò ka kòtsù òná tsàtsù nǎpbǐ ìndrù rǒ. Nyǐ nyǎrí nzǐ òtsù ányì nyǐ-tírò màtí, ndirò nyǐ nyǎrí nzǐ àdù ányì ì nòzè 'òtsù ale mà nábhɯ ròtsù ányì. ¹⁴ [Nyǐ nyǐ'ì àpbè ò, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó màná, nyǐ ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú dò rò! Nyǐ nyǎrí abvo-ayí-fó dhu nùdhǎ kóró, nyǎdù àmbe nyǐtsò dǎ ádzàdzǐ,

* **22:44** 22.44 Zàb 110.1 * **23:5** 23.5 ì ísòwǎ-nzo ò abádhí ɛlǎnǎ dhu ní'ì Ʋyátá ka kùndǐ dòyá dhu.

ndíní kati tí nyí íd̀zì ale tí. Ndi dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi ka kotdíya anya d̀ùkú r̀osè ng̀akpà ale d̀oná!]

15 Nyí nyí'ì àp̀bè ǒ, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, P̀bàfàrisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú d̀ò r̀ò! Nyí nyarúbhi kóró ngari ǒ yà adzi d̀ǒ, ndirò r̀erè d̀oná màtí, ndíní nyí nyabá tí atdí ale mà, nyǔgèrè r̀ongò f̀ùkú ábhàlì tí. Ndi ale nyí nyabà r̀ò, nyí nyarádù kàbhù r̀ongò ìnzì aráve dhòdhòdhonganà kàzù ǒ ogbeya ale tí ɔyɔ-g̀una r̀osè d̀ùkù nà.

16 Nyí nyí'ì àp̀bè ǒ, yà ndùmùndùmú tírò nyí nyáí ìndrù nún̄da r̀ò! Nyí nyarátina, atdí ale rapé dhu ̀òtsò Kàgàwà bhà idza-òvò r̀ǒ, ní ndi dhu r̀onzina dhu r̀arí'ì mbá. P̀bétù, ndi ale rapé dhu ̀òtsò Kàgàwà bhà idzá dhu ka kòbhòlò ní ɔr̀ò-òvò r̀ó, ní dhu r̀arádù àkà ndi ale r̀onzì wò ndi ndòtsò dhu okúna d̀ò r̀ò dhu. 17 Nyí ní ìmbá d̀oya nà ale, ndirò ndùmùndùmú! Ádhu ndi ádr̀ungbá dhu nyú r̀osè? Tí ɔr̀ò, ndirò tí Kàgàwà bhà idza, wò ndi ɔr̀ò nùgèrè r̀ongò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ dhu tí? 18 Nyí nyarádù àtina átò, atdí ale rapé dhu ̀òtsò màzàbahù-òvò r̀ǒ, ní ndi dhu r̀onzina dhu r̀arí'ì mbá. P̀bétù, ndi ale rapé dhu ̀òtsò ndi màzàbahù d̀ǒ r̀í'ì perè tí ka kàbhù Kàgàwà tò dhu-òvò r̀ǒ, ní dhu r̀arádù àkà ndi ale r̀onzì wò ndi ndòtsò dhu okúna d̀ò r̀ò dhu. 19 Nyí ní ndùmùndùmú! Ádhu ndi ádr̀ungbá dhu nyú r̀osè? Tí yà Kàgàwà tò ka kàbhù perè? Ndirò, tí màzàbahù, wò ndi perè nùgèrè r̀ongò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ dhu tí? 20 Atdí ale náapé dhu ̀òtsò màzàbahù-òvò r̀ǒ, ní kòtsò wà dhu ndi màzàbahù-òvò r̀ǒ, kóró d̀oná r̀í'ì dhu màná. 21 Atdí ale náapé dhu ̀òtsò Kàgàwà bhà idza-òvò r̀ǒ, ní kòtsò wà dhu ndi Kàgàwà bhà idza-òvò r̀ǒ, ndirò ànyì-dzá arádi Kàgàwà-òvò r̀ǒ. 22 Atdí ale náapé dhu ̀òtsò òr̀ù-akpà-òvò r̀ǒ, ní kòtsò wà dhu Kàgàwà bhà tombi-òvò r̀ǒ, ndirò kòtsò wà dhu ndi tombi d̀ǒ àdi Kàgàwà-òvò r̀ǒ.

23 Nyí nyí'ì àp̀bè ǒ, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, P̀bàfàrisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú d̀ò r̀ò! Nyí nyáí ònyù-dzi nábhù arí r̀ongù mbèyi irí-bì-tidò mà, p̀babì òbhòlo ka karí ní irí-bì-tidò mà, ònyù àbhù arí r̀ovù mbèyi irí-bì-tidò màná tó atdínga idrè d̀ǒ nùbhò perè tí Kàgàwà tò. P̀bétù, nyí nyarádù Músà bhà Ƴyátá nzínzì ǒ ádr̀òdrò Ƴyátá nyú nùbhà ìnzì nyífa. I Ƴyátá ní: Obhó dhu nónzi ka kí dhu mà, izù àbà ka kí ìndrù d̀ǒ, kadù dhu ùbà f̀indà dhu mà, ndirò dhu ka kòtsò okúna d̀ò r̀ò dhu ònzi ka kí dhu màná. Kòkò ní i àkàkà nyònzì dhu, ìnzá nyí nyùbhà ng̀akpà Ƴyátá nífù nyí nyí dhu r̀órò. 24 Nyí, ndùmùndùmú tí r̀ò nyí nyáí ìndrù nún̄da r̀ò! Nyí nyáí òmv̀una nyí nyí dhu nárò ùrò tí, akye nyungunyanu mà nùudàna ònà nì, p̀bétù nyí nyarádù ngàmìyà nyú nótò ùkù!

25 Nyí nyí'ì àp̀bè ǒ, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, P̀bàfàrisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú d̀ò r̀ò! Nyí nyáí kópà mà sàni màná-ngbò nù'ò, p̀bétù i kópà mà, i sàni màná ònga ràdù ì'ì ùlè tí ì ùlè ogbo ǒ nyí nyùwè dhu mà, ìndrù-fó r̀ò nyí nyèdhá ɔbi ní dhu màná nì. 26 Inyi, ndùmùndùmú tó M̀fàrisayò, ú'ò pé kópà ò nga angyi r̀ilǎ, ndirò ní ndi kà-ngbò ràdù ìlǎ átò.

27 Nyí nyí'ì àp̀bè ǒ, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, P̀bàfàrisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú d̀ò r̀ò! Nyí nyúli nyí ùtrí ka kùtri r̀owè adzi-do bhèyi. I adzi-do ràdù ùya atdí d̀ǒ iri nà r̀ò, p̀bétù òyà r̀ò 'àdù ì'ì ùlè tí ì ùlè ùv̀v̀e ale-kpa mà, kóró ùm̀m̀m̀ dhu-tidò màná nì r̀ó. 28 Nyí nyú mà átò, nyí nyarólo íd̀zì ale bhèyi nyàndà r̀í ale-nyìkpó ǒ. P̀bétù afìkù ònà r̀ò p̀bání ùlè tí nyí nyùlè ɔyɔyɔ ale-idà mà, nzérenga màná nì r̀órò.»

29 Tdít d̀ǒ, Yèsù adù àtina abádhí nì: «Nyí nyí'ì àp̀bè ǒ, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, P̀bàfàrisáyó màná, nyí ní ɔyɔyɔ idàya nà ale dhu-okú d̀ò

rò! Nyí nyáí ibhu nógye Kàgàwà bhà pbànábí ka kutdú tí òyà, nyǎdù obhónángatále-adzì-dò tòrò nónzì. ³⁰ Ndirò nyí nyarádù àtìna: «Mǎ mí'ina gukyè yà abhúka ní'ì òná kàsùmì ǒ, ní mǎ mirina nzí mǎ abádhí mànà mǔfù Kàgàwà bhà pbànábí-azù.» ³¹ Wò dhu bhěyi ní ndi, nyí nyà'ù wà dhu nyí-tírò, nyí rǎrǎ yà Kàgàwà bhà pbànábí nakyè ale tó pbàdzukurù. ³² Nírò, nyònzì i abhúku náapè kasu, nyòwù ùtsànà!

³³ Nyí ní osu! Atdídǒ arórù ámvò! Nyí nyugùya ìngbǎ dhu bhěyi anya ìtǎ ka kí dǔkú kawà nyí yà ìnzì aráve dhòdhódhónganà kàzù ò dhu ǒ rò? ³⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí Kàgàwà bhà pbànábí mà, dhu-ǒnga t'óvòta núnì ale mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mànà núvì ròwù bvùkù. Nyí nyokyeya atdídhená ale abádhí nzínzì ǒ, nyǎdù ngǔkpà nútò mùsàlabhà dǒ. Nyí nyadùya ngǔkpà nóvì asé nǐ fùkú unduta-dzà ǒ rò, nyǎdù àvu ròyá kóró kíǒ òna nǎ. ³⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, ka kítdi ya yà ìmbǎ afátá na ndi nufu azu-ànyǎ kóró dǔkú, ròpè ndi Àbèlì, obhónángatále-azù rǒ rò, rǎrà àhu Zàkàriyà, Bèrèkiyà t'ídhùnà-azù ò. Ndi Zàkàriyà nyí nyahò màzàbahù mà yà «atdídǒ ìlǎ ngari» tí kátina kàluga mànà nzínzì ǒ rò. ³⁶ Ma mí obhó dhu núno fùkù: Kàgàwà nítdi ya kóró kòrì ale-azù-ànyǎ kǎkà indo arí'ì ale dǒ!»

*Yèsù rǐ dhu òzu Yèrùsàlemà tó kíǒ dǒ dhu
(Luk 13.34-35)*

³⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù apè ɔte ndàti: «Yèrùsàlemǎ, Yèrùsàlemǎ, Kàgàwà bhà pbànábí nókye nyi nyarí, nyǎdù Kàgàwà òvì tinu ò ale núbvù odu nǐ rò, ma mómuvù mandu ùnú aróko ale-tsù ìfe-gùna, àdhàdhì à'ǔ-yà-ba náarí pbìndà inzo nándù pékéléna-tsi dhu bhěyi. Pbétù nyi nyádù nzá ndi dhu nózè! ³⁸ Nírò, kànǐ Kàgàwà rǐ pé yà ùnú arí'ì pbìndà idza núbha ròngò rùngù tí. ³⁹ Ma mí dhu ùno fùkù: Ròpè ndi kombí nyí nyí nzí malǎ tǎtdǒ, rǎrà àhu nyí nyowuya àtìna ima nǐ: «Kàgàwà àkǎ ndàso Ádrùngbǎle-ɔvò rǒ rǎrà ale» dhu ò!»

24

*Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nóvo dhu
(Mrk 13.1-2; Luk 21.5-6)*

¹ Yèsù àhu Kàgàwà bhà idza rò ndàmbe àrà dǒ òná kàsùmì ǒ, kàbhà ábhàlǐ náandri kà-tí'ò, 'àdù Kàgàwà bhà idza ka kósì tí dhu nitè kà tò. ² Nírò ní ndi Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyàla tí wà kóró kǒkò dhu? Ma mí obhó dhu núno fùkù: ngǎtsi nínganí atdí odu mà nóodíya nzí ngǎtsi odu dǒ yà iró ka kòrù odu nzínzì ǒ, inzá ka kùgolo ndi rórò.»

*Yèsù rǒte tǎ ndi ndingo òrù-akpà ò rò rò ìndrù abáya àpbè dǒ dhu
(Mrk 13.3-13; Luk 21.7-19)*

³ Yèsù àdi Mìzèyitunì tí kátina itsu náarí'ì dòná pbìrì dǒ rórò, kàbhà ábhàlǐ náawù òyá kà-tí'ò, 'àdù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Éno pé wò dhu nóonziya ndi òná kàsùmì fǎkà. Ndirò, ádhu ndi nyi nyíngo òná, ndirò kóró yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì òná kàsùmì nitèya fǎkà?»

⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyàndà nga mběyi, ndirò àpé nyǎbhù atdí ale mà rùtrǎ nyí. ⁵ Ábhǒ ale nóowuya ìwu rǒ ɔvòdu rǒ, 'àdù àtìna: «Ìma ní Krístò.» Ndirò abádhí nùutrǎya ábhǒ ale nyú. ⁶ Nyí nyiriyà ìla-òyí mà, 'ònzì rí ìla-gìrìtí mànà. Pbétù, àpé nyǎbhùya ɔdo rìsǐ ùkù. Obhó tí, dhu àkǎ wà kóró kǒkò dhu rònzì ì. Pbétù, wòrì ní'íya nzí yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì kóró dhu. ⁷ Atdídhená ale-tidò nóowuya 'ùgyè rǒ ngǔkpà

ale-tidò màná. Ndirò atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale mà, nóowuya 'ùgyè rǒ ngǎtsi ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale màná. Àgǎyì mà mùtìtì màná ní'íya dhèdhèrò ngari òná. ⁸ Kóró ndi àpbè ní'íya àdhàdhì yà ari òpè ndàkà ndi òná tsibhále náaràbàna àpbè bhèyi.

⁹ Kǒkò dhu rǐ 'ònzì òná kàsùmì ǒ, ìndrǔ nóowuya nyǐpfo rǒ ndínì ka kavù tí rùkù, kadù nyǒkyè. Kóró ale yà ìnzá Kàgàwà núnì nòóndróya nyǐ okúdu dǒ rǒ. ¹⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ, ábhǒ ale nyú núubhàya fíyó a'uta. Abádhí nòóndróya ì nzínziya ǒ. Ndirò nzínziya ǒ, abádhí nóowuya ì nǐpfo rǒ, 'ùbho ì òmvù-fó. ¹¹ Tìtò tó ábhǒ pbànábí núunyàya ì, 'àdù ábhǒ ale nyú nátra. ¹² Nzérenga nòótróya yà adzi dǒ, ràdù ábhǒ ale tó àzè nábhù rǎzo. ¹³ Pbétù, kǒkò dhu-dzi òndù rí kóró, rǎrà àhù kóró dhu-tsù rǐ ndòdì dhu ǒ ale ní ndi ògù ògúya.

¹⁴ Ka kúnóya pé òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkǔrù angyi kóró yà adzi ǒ, ndínì kóró ale adù tí ìrìnà. Ndirò ní ndi yà adzi ǒ dhu-tsù náadùya ndòdì.»

*Yèsù rǒtè ǒdòna rǒ'ò ìndrǔ-tse ǒtdì rí dhu dǒ dhu
(Mrk 13.14-23; Luk 21.20-24)*

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì nǐ: «Nyǐ nyalaya yà Kàgàwà bhà nabi Dànyelè núuno <òdòna rǒ'ò atdí dǒ òndrò ka kóndrò atdí dǒ ale> tí ka kátina ale, Kàgàwà bhà idzá ìlǐlǎ ngari ò idè ró. Yàrí dhu òzù rí ale náká ndàlǔ ka mbèyi dóna ò! ¹⁶ Ní ndi nínganí, Yùdeya tó pbìrì ǒ ì nòtù ale náakáya òtsè pbìrì-akpá dǒ. ¹⁷ Pbi idza dǒ ka kóbhòlò okota tó ngari ò ndi nòtù ale, náakáya nzì ndifò, ndìrà pbi idzá dhu númbà ndòkù nà. ¹⁸ Ndirò, ìnga-bvù ndi nòtù ale náakáya nzì ndòngò ibha, ndàrà rónà ǒrù mùdzarè nídyì. ¹⁹ Ndi nínganí, òya nà rí'ì vèbhále mà, iba nóndo rí nzónzo rǐ'ì foyá vèbhále màná ní'íya ádrùngbǎ àpbè ǒ! ²⁰ Nyìtsò nyǐ Kàgàwà rǒ, ìnzì nyǐ nyángìlì dhu ní'íya tí yà igye àmǒ òná ádrùngbǎ gírì nà kàsùmì mà, ndirò sàbatù-idhò màná ǒ. ²¹ Ndi nínganí, ìndrǔ náabáya àpbè abho nyú, ròsè kóró yà ì abà yà Kàgàwà náanzìna yà adzi rò rìrà àhù indo àpbè dóná. Ndirò ndi àpbè-tidò ní'íya mbǎ tdít dǒ akèkpá màtì. ²² Ìnzì Kàgàwà núungòna gukyè wòrì idho-ǒnga, ní atdí ale mà náagùna nzì. Pbétù kùngò ndi idho-ǒnga ròngò ídǒ yà fǐndà oko tí ndi ndavò ale-okú dǒ rǒ.

²³ Atdí ale mà náatiya gukyè nyǐ nǐ: «Nyàndà! Kànì Krístò rǐ'ì iró!» ndirò ndàtì: «Ndǎnì kà rǐ'ì ndoró!», ní àpé nyǎ'uya ka. ²⁴ Tìtò tó Krístò mà, tìtò tó pbànábí màná núunyàya ì, 'àmbe ádròdrǒ wìwì mà, ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrǔ-nzínzi ǒ dhu màná dhu ònzì dǒ, ndínì ì utrá tí fǐndà Kàgàwà avò ale mà, àkákǎ fíyò nǐ. ²⁵ Kòní, ma mòvò wà ndi dhu angyangyi fùkù!

²⁶ Ìndrǔ owuya gukyè àtìna rǒ nyǐ nǐ: «Nyàndà, ndǎnì kà rǐ'ì ràngù ò,» ní àpé nyǒwuya òwu rǒ ányì. Ndirò, ìndrǔ owuya gukyè àtìna rǒ: «Kànì kà rǐ'ì kàluga ǒ,» ní àpé nyǎ'uya ì ale rǔnòna dhu. ²⁷ Obhó tí, Ìndrǔ t'ídhùnà rǐrà dhu níliya ndi àdhàdhì ǒvò náaràmbìlì òrù-akpà rǒ, ndìtò ndi adyifò náarì ndìtò ìnǎ rò, ndùdà adyifò náaròtsù ìnǎ rò dhu bhèyi. ²⁸ Abvo rǐ'ì róngà ní ndi pbàsègè núunduya ì òyá.»

*Ìndrǔ t'ídhùnà rǐngò dhu
(Mrk 13.24-27; Luk 21.25-28)*

²⁹ Yèsù adù àtìna tdít dǒ ábhàlì nǐ: «Wòrì ádrùngbǎ àpbè dzidǒ tí adyifò núutìya, àbí ràdù ìnga t'áwùta núbhà. Alali náawáya ì òrù-akpà-nyì rǒ rò, ndirò ádròdrǒ ǒbì nà arí'ì òrù-akpà ò dhu-tsì níviya. ³⁰ Nírò ní ndi

ka kalaya Ìndrù t'ídhùnà ríngò dhu ìtè rí dhu òrù-akpà-nyì rǒ. Ní yà adzi ǒ kóró ale-tidò náambèya 'ùhù dǒ atdíđǒ. Abádhí náalaya Ìndrù t'ídhùnà, òrù-akpà ò rò rírà ádrùngbǎ àpbù dǒ, ádrùngbǎnga tó ɔbi nà, ndirò ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ ró. ³¹ Ádrùngbǎ wàndà nóongóya, Ìndrù t'ídhùnà, ràdù pbìndà màlàyíkà núvi ifo yà adzi-pbìdò ònǎ, ndíní fíndà ndì ndavò ale-tsù nundu tí, ròpè ndì yà adzi náapè ndì i rò, ràrà àhù kà-tsù náará ndòdì i.»

Mùtini tí kátina itsu tó mbólí rǎvina dhu
(Mrk 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyìrè pé mùtini-kpa dǒ rǒtè mbólí rǎnɔna dhu: yà kà-bǐ nǐpbànà ndì tsànda ǒ rò, kǒpbí náapè ì'ǎ, bǐna ràdù ndòpè ndàtá, ní nyùnì dhu lábhú tó kàsùmì rìrà wà. ³³ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyǐ nyalaya gukyè kǒkòrí dhu rǐ 'ònzì dhu, ní nyǐ nyùnìya dhu Ìndrù t'ídhùnà ríngò ònǎ kàsùmì rǎkǎ wà, ndirò kà rǎrǐ'ì tsàtsùnǎ. ³⁴ Ma mí obhó dhu núno fùkù, kǎkǎ kòmbí rǐ'ì ale rǐ nzǐ ùvè kóró inzà kǒkò dhu nónzì ì rórò. ³⁵ Òrù-akpà mà, yà adzi mànà núudàya ùdà, pbétù pbàkà ɔtè núudàya nzǐ akekpá màtí.»

Atdí ale mà núni nzá Yèsù ingoya ònǎ idho dhu
(Mrk 13.32-37; Luk 17.26-30,34-36)

³⁶ Yèsù adù àtìnà tdítđǒ ábhàlǐ nǐ: «Atdí ale mà núni nzá i dhu nóonziya ì ɔyá idho mà ndi kàsùmì mànà, ìmbǎ rǐ'ì òrù-akpà ò arǐ'ì màlàyíkà màtí, ndirò ìmbǎ rǐ'ì Kàgàwà t'ídhùnà màtí. Pbétù ka núni ní Àba Kàgàwà kèlè atdíró.

³⁷ Obhó tí, yà Nwà bhà ató ǒ ì nanzì dhu nóonziya ì ndi dhu bhèyi tí yà Ìndrù t'ídhùnà ríngò nínganí. ³⁸ Obhó tí, angyinǎ rò, tdǔ idha núutú rǎmbilǐ kóró yà adzi rò, ìndrù ongónà 'ònyù, 'àdù 'òmvù. Abádhí ongónà 'ùmba, 'àdù fíyó nzónzo nábhù rǎmbǎ ì, ràrà àhù Nwà rǒtsù sàfinà ò ònǎ idho ò. ³⁹ Ìndrù níli nzá afíya atdí dhu dǒ màtí, ràrà àhù idha rǔtù rǎmbilǐ yà adzi, ràdù ìndrù-tse nótđì kóró dhu ò. Ní ndi dhu nóonziya ndì ndi dhu bhèyi tí Ìndrù t'ídhùnà ríngò nínganí. ⁴⁰ Ndi nínganí, ɔyǒ rò ì nòtù inga-bvǔ ale nzínzì ǒ rò, ka kowuya atdí ale nódyì rǒ, kadù ngǎtsi ale núbhà. ⁴¹ Ndirò, ɔyǒ rò ì nòtù dhu ò'ù ì'í odu dǒ ró vèbhále nzínzì ǒ rò, ka kowuya atdí tsìbhále nódyì rǒ, kadù ngǎtsi núbhà. ⁴² Nírò, nyàndà nga mbèyi, inzà nyǐ nyùnì fùkù Ádrùngbǎle níraya ònǎ idho nídhunǐ. ⁴³ Ndirò, nyàlǔ yà ma múnɔna dhu mbèyi dǎku ò: idza-àbadhi náapè àdù ogbotále rǐrà pbìndà kúbhingá ònǎ kàsùmì núni angyangyi, ní kà ràdù àdì ípìrǒ rò, ìnzǐ ndàdù pbìndà idza-tsù nábhù ogbo rǎkò, ndàdù ònǎ dhu ùmbà. ⁴⁴ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyǐ nyú mà átò, nyǐ nyàkǎ nyòkò ípìrǒ rò. Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà níraya yà inzà nyǐ nyìrè kà ràdù ìrà ònǎ dhu tí kàsùmì ǒ.»

Ídzì kasutále mà nzére kasutále mànà tó mbólí
(Luk 12.41-46)

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ádhi pbà kasutále yà ndì nífu, ndirò nyǐkpóna ótdyù, yà pbìndà kasu tó ádrùngbǎle níli kasutále dǒ ádrùngbǎle tí, róngò ònyù núbho kasutále tò àkǎkǎ kàsùmì ǒ? ⁴⁶ Hirò nonziya ní wò ndi kasutále, yà ndàdù ndì ndí rò pbìndà kasu tó ádrùngbǎle rǒtùna fíndà ka kavì kasu nónzì arǐ ró ale. ⁴⁷ Ma mí obhó dhu núno fùkù, kàbhà kasu tó ádrùngbǎle níliya ka ádrùngbǎle tí, róngò kóró pbìndà dhu-tsì nódò! ⁴⁸ Pbétù, ndi kasutále ní'íya gukyè nzére ale tí, ndàdù

àtìná afína ò: <Pbàkà kasu tó ádrùngbǎle ní nǚ ndì nadùya tsàkàtsàkà,>
⁴⁹ ndàdù ndòpè ndòvì ì arí kasu ònzì mànà atdíkpá òdhína, 'àdù òwu dhu
 ònyù rǒ, 'àdù dhu òmvù atdíkpá òri aróri ale mànà, ⁵⁰ ní kàbhà kasu tó
 ádrùngbǎle rǐ ndàdù inzà kìrènà idho ǒ, ndirò inzà kùni kàsùmì ǒ nínganí,
⁵¹ kǒdíya ka kasu ǒ rò, ndàdù ànyàna nótdì àdhàdhì ɔyɔyɔ idàya nà ale-
 ànyà nítdì ka karí dhu bhèyi. Anyì ní'íya ɔdzi mà, ale-kù t'átrita mànà.»

25

Idrè inzà àpè kpabhále núnǐ vèbhínzo tó mbólí

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìná pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níliya ndì yà dhu bhèyi: Idrè inzà àpè kpabhále núnǐ vèbhínzo núugu fíyó tarà ndínǐ ì owu tí amba-akpà-tsí náko. ² Ní imbò abádhí nǐnzì ǒ ní'ì pbàdhómá, ndirò imbò nadù ì'ì nyìkpóya ótdyù. ³ Pbàdhómá tó imbò tsí núugu fíyó tarà, ìnzǐ 'àdù olù dzùnàya nonzina tarà ò idha nídyì. ⁴ Pbétù, yà nyìkpóya ótdyù tsí, náadù fíyó tarà núgù, 'àdù olù dzùnàya nonzina tarà ò idha nídyì ngàtsi wìtù ǒ. ⁵ Ní ìnzǐ amba-akpà-tsí rǐrà tsàkàtsàkà rò, kǒkò idrè vèbhínzo-nyìkpó náapè 'òrì, idho ràdù 'òdyì.

⁶ Nírò ní ndi ikù náarà àta iku-alìkpa ǒ: <Kànǐ amba-akpà-tsí nǐrà wà! Ní nyùvò nyòwù kàko!> ⁷ Ní kǒkò idrè vèbhínzo níivà ì idho ò rò, 'àdù 'òpè 'òbhòlò fíyó tarà. ⁸ Ní pbàdhómá tó vèbhínzo náati yà nyìkpóya ótdyù tsí nǐ: <Kànǐ fàkà tarà rǎve, ní nyìbho fùkù tarà ò idha ake fàkà.> ⁹ Ní yà nyìkpóya ótdyù tsí náadù dhu àdu abádhí tò 'àti: <Ìnzǐ fàkà rǐ'ì idha rǎkà àlě tò atdíkpá nyǐ mànà! Ní nyòwu nyòdzi fùkù kùdzǐ arí ale-fó.> ¹⁰ Ní kǒkò pbàdhómá tó vèbhínzo náadù òwu tarà ò idha nódzi. Pbétù, anyì abádhí òwù ró ní ndi, amba-akpà-tsí adù ndìtò. Ní yà imbò vèbhínzo, nyìkpóya ótdyù, yà angyangyi rúbhi kòdò rǒ, náadù òtsù atdíkpá àbadhi mànà amba ka kùndà nǐ mǔhendù ò, kadù tsàtsù náphi atdídǒ. ¹¹ Ní olù nyú ní ndi, ngǔkpà imbò vèbhínzo níiwú ùvò. Abádhí nítsi 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìná dǒ: <Ádrùngbǎlé, ádrùngbǎlé, ápfo tsàtsù fàkà!> ¹² Pbétù, amba-akpà-tsí náadù dhu àdu abádhí tò ndàti: <Ma mí obhó dhu núno fùkù: Ìnzà ma mǔni nyǐ!>»

¹³ Ní Yèsù adù àtìná tdítǒ pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyòko nyìkpókù nà, inzà nyǐ nyùnì ndi idho mà, ndi kàsùmì mànà nídhunǐ.»

Atdí ale bhà ìbhù kasutále tó mbólí (Luk 19.11-27)

¹⁴ Tdítǒ Yèsù adù àtìná pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi níli ndì yà dhu bhèyi: Atdí ale náazè ndàrà abhi ò. Ní kǎnzì pbìndà kasutále, ndàdù pbìndà malì núnò foyá. ¹⁵ Atdí ale-fó kǎbhù imbò tàlatà*, ngàtsi-fó kǎbhù óyǒ tàlatà, ndirò ìbhù rǐ kǐsě ale-fó kǎbhù atdí tàlatà. Ngàtsi ale tò kǎránà kǎbhù rǒ ndi ale bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi-bvù rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kadù ndivà ndàrà abhi ò. ¹⁶ Ní anyìrǒ rò tí, yà imbò tàlatà nabà ale náarà mùtùruzì ònzì ndi fùrangà dǒ, ndàdù ngàtsi imbò tàlatà nóngyè. ¹⁷ Yà óyǒ tàlatà nabà ale náanzì dhu ndi dhu bhèyi tí, ndàdù ngàtsi óyǒ tàlatà nóngyè. ¹⁸ Pbétù, yà atdí tàlatà nabà ale náarà ìbhù nóngyè, ndàdù pbìndà kasu tó ádrùngbǎle bhà malì nótdù ònà.

* 25:15 25.15 Atdí tàlatà ní mbèmbè imbò àbǐ tó kasu tó mùkùmbà Pbàgíríkí tó pbìrì ǒ.

19 Ní ábhǒ idho nyú dzidǒ, wò kasu tó ádrùngbǎle náara ndàdu abhi ò rò. Ní kǎdù pbìndà kasutále núnzi ndíní ngǎtsi ale núuno tí ìngbǎ dhu bhěyi màtí ndì ndónzì kasu foná ka kabhù tàlatà nǐ dhu. 20 Ní yà imbò tàlatà ka kabhù foná ale níra, ndìtè yà ndì ndóngyè ngǎtsi imbò tàlatà, ndàdù àtìna: <Ádrùngbǎlé, nyi nyibho imbò tàlatà fudú, ní kǎnǐ ma móngyè ngǎtsi imbò tàlatà.> 21 Kàbhà kasu tó ádrùngbǎle náadù àtìna kà nǐ: <Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále, ndirò mběyi arí foná ka kǐli dhu òdo ale. Nyi nyódò yà funú ma mabhù ákěkpá dhu nyú mběyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyilí nyongò pbàkà ádrùngbǎ malì nyú nódò. Ìrà àlě rónzi dhèdhe atdíkpá nyi mànà!> 22 Wò dhu-dzidǒ, yà óyǒ tàlatà nabà ale níra, ndàdù àtìna: <Ádrùngbǎlé, nyi nyibho óyǒ tàlatà fudú. Ní kǎnǐ ma móngyè ngǎtsi óyǒ ngǔkpà tàlatà.> 23 Kàbhà kasu tó ádrùngbǎle náadù àtìna kà nǐ: <Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále, ndirò mběyi arí foná ka kǐli dhu òdo ale. Nyi nyódò yà funú ma mabhù ákěkpá dhu nyú mběyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyilí nyongò pbàkà ádrùngbǎ malì nyú nódò. Ní ìrà àlě rónzi dhèdhe atdíkpá nyi mànà.> 24 Kà rǐku dóná rò nǐ, yà atdí tàlatà nabà ale níra átò, ndàdù àtìna: <Ádrùngbǎlé, ma muni dhu nyi rarí atdídíǒ aróru ale. Nyi nyarí dhu ògu inzà nyi nyazò dhu òná inga ǒ, ndirò nyi nyarí ònyù-tsù nundù inzà nyi nyarè itse òná inga ǒ. 25 Ma mí'ì odo nà atdídíǒ, ní ndi dhu-okú dò rò, ma marà pbùkù tàlatà nótdù adzi ò. Ní, ákǒ pbùkù malì fudú rò.> 26 Kàbhà kasu tó ádrùngbǎle adù dhu àdu kà tò ndàti: <Nyi ní nzére, ndirò ngbǒna áyí kasutále! Nyi nyuni wà dhu ma rarí dhu ògu inzà ma mazò dhu òná inga ǒ, ndirò ma rarí ònyù-tsù ùndù inzà ma marè itse òná inga ǒ. 27 Ní dhu akána tí obhó nyarà pbàkà fùrangà nǐli yà fùrangà òdo arí ale-fó, ndíní ma mí madù nínganí, ma madùya t'itsi àkónà iwà dóná nìdò rórò.> 28 Wò kasu tó ádrùngbǎle náadù àtìna tdítǒ: <Nyàko wò atdí tàlatà kà-fó rò, nyádù àbhùnà yà idrè tàlatà nà rí'ì ale tò. 29 Obhó tí, dhu nà arí'ì ale tò ka kabhùya dhu, àbadhi ràdù ì'ì dhu nà abho nyú ròse. Pbétù, ìmbà arí'ì dhu nà ale-fó rò, ka kakòya yà akekpá kǎrì'ì nà dhù-ngba mà. 30 Ní nyìdyi wò àkyàkyè kasutále, nyòbvù iri ìnò ò. Ányì ní'ìya odzi mà ale-kù t'átrita mànà.>>

Ìndrǔ t'ídhùnà itdìya ìndrǔ-ànyǎ tí dhu

31 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ìndrǔ t'ídhùnà mà rǐwu pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ kóró pbìndà màlàyíkà mànà nínganí, kǎdìya ádrùngbǎnga tó awáwù tó pbìndà tombi dǒ. 32 Ní kóró yà adzi dǒ ale-tidò núunduya ì kónzì, kà ràdù òyánga nundò àdhàdhì tàrà nùnda arí ale náarí tàrà mà nzínzì ònga nútù ìndrì mànà dhu bhěyi. 33 Kǎliya tàrà pbìndà fangà dóná rò, ndàdù ìndrì nǐli pbìndà ìgù dóná rò. 34 Nírò ní ndi Ádrùngbǎ kamà náadùya àtìna pbìndà-fangà dóná rò rí'ì ale nǐ: <Nyiwù, nyí yà Àbadu náaso nyí rò, nyòkò yà angyangyi kǎbhòlò fùkù yà adzi ndì ndanzì nínganí Ádrùngbǎ kamà bhà idzi-kàmǎ tí. 35 Obhó tí, ma mí'ì àwù nà, ní nyí nyibho ònyù mɔnyù. Ma mí'ì idha-atdyú nà, ní nyí nyibho idha mɔmvù. Ma mí'ì olo tí, ní nyí nyakò ma mběyi. 36 Ma mí'ì tǐròrò, ní nyí nyufó ma. Ma mí'ì andi nà, ní nyí nyiwú mandà. Ndirò ma mí'ì imbi ò, ní nyí nyiwú mandà.> 37 Nírò ní ndi obhónángatále nóngúya dhu kà-tsù, 'àti: <Ádrùngbǎlé, ìngbàngá nga ndi mà mala nyi àwù nà nyí'ì ró, màdù ònyù nábhu nyɔnyù nǐ? Ìngbàngá nga ndi mà mala nyi idha-atdyú nà nyi nyí'ì ró, màdù idha nábhu nyɔmvù nǐ? 38 Ìngbàngá nga ndi

nyi nyí'ì olo tí, mǎdù nyako mběyi ní? Ndirò, íngbàngá nga ndi mǎ mala nyi tíròrò nyi nyí'ì ró, mǎdù mberù núfo rùnù nǐ? ³⁹ Íngbàngá nga ndi, mǎ mala nyi andi nà nyi nyí'ì ró, mǎdù òwu nyandà ní? Ndirò, íngbàngá nga ndi mǎ mala nyi imbi ò nyi nyí'ì ró, mǎdù òwu nyandà nǐ? ⁴⁰ Ní Ádrùngbǎ kamà, adùya dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, dhu apé ì'ì iwà nyí nyanzì kòkò dhu yà ìnzì ka karózùna dhu tí adódu nzínzì ò atdí ale rǒ màtí dhu tí, ní nyí nyanzì wà ka rùdú.»

⁴¹ Tdítdǒ, Ádrùngbǎ kamà náadùya àtìna fìndá ígù dònǎ rò rí'ì ale nǐ: «Nyìndrì nyí itse tidú rò, yà Àba Kàgàwà afù nyí rò. Nyòwu yà kǎbhòlò Pfoṃvò mà, pbìndà màlàyíkà màna tò ìnzì aráve dhòdhódhóngana kàzù ò! ⁴² Obhó tí, ma mí'ì àwù nà, ní nyí nyibho nzá dhu mɔnyù. Ma mí'ì idha-atdyú nà, ní nyí nyibho nzá idha mɔmvù. ⁴³ Ma mira olo tí bvùkù, ní nyí nyakò nzá ma. Ma mí'ì tíròrò, ní nyí nyufó nzá ma. Ma mí'ì andi nà, ndirò ma mí'ì imbi ò ka kósò ma ró, ní nyí nyiwú nzá mandà.» ⁴⁴ Ní kòkò ígù dònǎ rò ì'ìna ale náadùya dhu òngù átò kà-tsù, 'àti: «Ádrùngbǎlé, íngbàngá nga ndi mǎ mala nyi àwù rǐ nyoho ró, idha-atdyú rǐ nyoho ró, olo tí nyi nyìrà fàràbvù ró, tíròrò nyi nyí'ì ró, andi nà nyi nyí'ì ró, ndirò imbi ò ka kósò nyi ró, ìnzì mǎdù atdí dhu mà nónzì indù nǐ?» ⁴⁵ Ní Ádrùngbǎ kamà náadùya dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, kòkò ìnzá nyí nyanzì yà ìnzì ka karózùna dhu tí adódu nzínzì ò atdí ale-rǒ màtí dhu, ní nyí nyanzì nzá rùdú.» ⁴⁶ Ní abádhí nóowuya dhòdhódhóngà tó àpbè ò, pbétù obhónángatále náadùya òwu dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga ò.»

26

Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale rǐ 'ìrì Yèsù ì oho tí dhu

(Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)

¹ Yèsù níitdègu yà ndi ndúbhi ùdhenà rǒ ìndrù tò dhu t'údheta níto kóró, ní kǎdù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: ² «Nyí nyùnì wà dhu Pásìka tó Mùhendù rǎrǐ'ì óyǒ idho dzidǒ. Ní ka kí Ìndrù t'ídùnà nípfǒ, kabhu òmvù-fó, ndínì ka kutó tí mùsàlabhà dǒ.»

³ Wò ndi kàsùmì ò ní ndi, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì tó pbàkùrǔ màna, núundu ì Kàyafà bhà ádrùngbǎ idzá-yà-ba ò. Kàyafà ní'ì pbàkùhání dǒ kamà. ⁴ Ní, abádhí níri ì ndínì ì alú tí Yèsù ìnzá kóró ale núni rórò, 'àdù àbhùnà kohò. ⁵ Pbétù, abádhí náadù àtìna: «Dhu àkǎ nzá àlě rǎlǔ ka mùhendù ò rò, akye ìndrù níivàna dhu nǐ.»

Yèsù-dòtsirò nútrì atdí tsìbhále rǐ ndrùù róngu akye nǐ dhu

(Mrk 14.3-9; Yùw 12.1-8)

⁶ Yèsù ní'ì Bètànìyà tí kátina pbangá-ngba ò, Sìmonì tí kátina atdí ale bhà idzá. Ndi Sìmonì ní yà kíkí nà ì'ì ale. ⁷ Ní atdí tsìbhále náandrì kà-tì'ò. Ndi tsìbhále ní'ì àlbatrò tí kátina odu nǐ ka kóbhòlò tsúpà nà foná. Ndi tsúpà ò ì'ì dhu ní ndrùù róngu, ndirò òrú odzina nà akye. Ní ònyè nónyu Yèsù rǐ òná kàsùmì ò, kǎdhò ndi akye Yèsù-dòtsiró. ⁸ Ní wò dhu ì àla rò, Yèsù bhà ábhàlǐ náapè 'ònu nzínziya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Ádhu kà rǐ wòrì akye nínzǎ wò dhu bhěyi ní? ⁹ Ka kàmbe nà tí obhó ndi akye nábhù kodzì òrú odzi ò, kadù ndi fùrangà núndò nǎkùtále tò?» ¹⁰ Ní Yèsù níitdègu wò abádhí rùnɔna dhu nósù, ní kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Ádhu nyí nyùva wò tsìbhále-tsi nǐ? Yà rùdú kònzì dhu ní ìdzì dhu nyú ròsè. ¹¹ Obhó tí, nyí nyóngo òko nǎkùtále màna bìlìngana, pbétù àlě kí nzì ongo òko nyí

mànà bìlìnganà. ¹² Wò akye kòdhò dùdu-tsíró dhu nǐ, kòbhòlò wà ngbòdu angyangyi otú tò. ¹³ Ma mí obhó dhu núno fùkù: kóró ngari ǒ, yà Kàgàwà bhà Ídzì Mákùrù núno ka kí yà adzi ǒ inanǎ, ka kóngo yà tsibhále nónzì dhu àwe ìndrù tò, kowù kùrè rǒ róná.»

*Yudhà rǐ Yèsù ònzi ndàbhù òmvù-fó dhu
(Mrk 14.10-11; Luk 22.3-6)*

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, idre dóná óyǒ nà Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale, Yudhà Ìskàriyotà tí kátina, náarà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale-tí 'ò, ¹⁵ ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ádhu nyǐ nyòzè nyǐbhò idù ndínǐ ma mipfo tí Yèsù mabhù fùkú?» Ní abádhí náadù Pbàyàhúdì-bvù ìbhù kumì fùrangà-kpǒ nózù, 'àbhù kà-fó. ¹⁶ Ányìrǒ rò tí, Yudhà náadù Yèsù nípfǒ ndì ndí, ndàbhù abádhí-fó nǐ ídzì otu nópè ndònè.

*Yèsù rǐ Pásìka tó m̀hèndù tó ònyù návì kòbhòlò dhu
(Mrk 14.12-21; Luk 22.7-14; 6.21-23; Yùw 13.21-30)*

¹⁷ Ìmbǎ ònà afi nà m̀gatì ka konyúnà ònà m̀hèndù tó wemberè tó idho ǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ náawù dhu ìvu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhà nga ndi nyǐ nyòzè Pásìka tó ònyù m̀bhòlò indù nǐ?» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìna pb̀ndà ábhàlǐ nǐ: «Nyòwu kigò ò atdí ale bhà, nyǎdù àtìna kà nǐ, M̀limò ràtina iwà pb̀ndà òve tó kàsùmì-tsù rindù ndì. Ní ì rǎrǐ Pásìka tó m̀hèndù tó ònyù ònyù atdíkpá pb̀ndà ábhàlǐ mànà pb̀ idzá rò.» ¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náanzì yà kàvinà f̀yò dhu, 'àdù Pásìka tó m̀hèndù tó ònyù nòbhòlò.

²⁰ Ìnga nítdègu àti, ní Yèsù mà náadù òko ònyù-tsùnǎ pb̀ndà atdí kumì dóná óyǒ nà ábhàlǐ mànà. ²¹ Ní dhu nónyù ì í ònà kàsùmì ǒ, Yèsù náati abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fùkù, nzínzikù ǒ atdí ale rǐ mipfǒ, ndàbhù ma òmvù-fó.» ²² Ní izu núuka Yèsù bhà ábhàlǐ atdídǒ nyú, 'àdù 'òpè 'òngù dhu atdátírá ǒ kà-tsù, 'òwù àtìna rǒ: «Tí ima ndi Ádr̀ngbǎlé?» ²³ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Yà atdíkpá mǎ m̀fǒ otsúka nà kyàwì ò ale ní ndi rǐ mipfǒ, ndàbhù ma òmvù-fó. ²⁴ Ìndrù t'íd̀hùnà rǒvè yà Kàgàwà bhà Andítá r̀nɔna dóná dhu bhèyi. Pb̀tù, kípǒ rǐ ndàbhù òmvù-fó ale rǐ ì ádr̀ngbǎ àpbè ǒ! Dhu akána nzǐ kòdhì ndi ale mà!» ²⁵ Ní Yudhà, yà Yèsù nípfǒ rǐ ndàbhù òmvù-fó ale, náakò ɔte, ndivù dhu kà-tsù, ndàti: «Tí ima ndi M̀limò?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyǐ ní ndi ka nyǐ nyùnò.»

*Ádr̀ngbǎle Yèsù nábhù rǐ kùrè ònyù
(Mrk 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kò 11.23-25)*

²⁶ Dhu ònyù ì í ònà kàsùmì ǒ, Yèsù idyi m̀gatì, ndàlǔ fóná. Ní ɔtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kùkò kà-ǒnga, ndàdù ùndònà pb̀ndà ábhàlǐ-fó, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyàkò yà dhu, nyǎdù ònyùnà. Ngbòdu ní yà.» ²⁷ Tdítdǒ k̀dyi d̀vayì rǐ ì ònà kópà ndàlǔ fóná. Ní ɔtsò ndì ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kǎdù kàbhù abádhí tò, ndàdù àtìna: «Nyǐ ì kóró, nyòmvù ka. ²⁸ Yàrí ní azùdu, yà ìndrù ǹngbò Kàgàwà mànà azu, ndirò ábhǒ ale-okú dò rò ndì nùfù, ndínǐ Kàgàwà núubà tí ìndrù tó nzérenga abádhí tò. ²⁹ Ma mátina nyǐ nǐ: Ròpè ndì kòmbí, ma mí nzǐ yàrí d̀vayì nómvù tdítǒ, ràrà àhù d̀vayì ɔwútá nómvù àlè kowuya atdíkpá nyǐ mànà Àbadu Kàgàwà bhà ádr̀ngbǎnga tó idzi ǒ dhu ò.» ³⁰ Adyi* ì ùyù dhu-dzidǒ, abádhí adù òwu mìzèyìtunì tí kátina itsu náarǐ ì dóná pb̀rì dò.

* 26:30 26.30 Ka kuyúnà ní Zàb 113-118

*Yèsù rí Péterù rí ndòdho dhu nóvo dhu
(Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34; Yùw 13.36-38)*

³¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna p̀b̀indà ábhàlì n̄: «Indo, yàrí iku ǒ, nyí kóró, nyí nyí m̀ubha atdíró. Obhó tí, Kàgàwà bhà bhùkù ò ka kándí dhu kati:

«Ma mohoya tàrà t'úndatátale,
tàrà ràdù 'ifalà kóró ngari ònà*»

³² P̀b̀étù, ma m̀ingbè ma dhu-dzidò, ma madùya àrà nyòdò Gàlilayà tó p̀b̀iri ò rò.» ³³ Ní Péterù apè οτε, ndàdù àtìna Yèsù n̄: «Ngùkpà ale mà rí mbà nyubha, ní ma mí n̄zì nyubha akekpa m̀atí.» ³⁴ Ní Yèsù adù àtìna kà n̄: «Ma mí obhó dhu núnò indù: «Indo, yàrí iku ǒ, inzá à'ù-akpa nàpè òngò rórò, nyí nyí'ina iwà nyí nyàti ìbhu-gùna inzá nyí r̀n̄i ma ró.»» ³⁵ Ní Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ma mí n̄zì àtina akekpa m̀atí inzá ma r̀n̄i nyí, ìmbà dhu i'ina atdíkpà àlè k̀uve nyí màrà dhu m̀atí.» Ndirò kóró ngùkpà ábhàlì náadù dhu ùnò ndi dhu bhèyi tí.

*Yèsù rí ndìtsò Gètèsèmanì rò dhu
(Mrk 14.32-42; Luk 22.39-46)*

³⁶ Tdítdò, Yèsù mà p̀b̀indà ábhàlì màrà náawù ùvò Gètèsèmanì tí kátina atdí ngari ò. Ní kàdù àtìna abádhí n̄: «Nyòko iró ndálù ma màrà m̀itsò òna n̄.» ³⁷ Ní kàdù Péterù mà, Zèbèdayò bhà óyò inzo màrà núnzi, 'adù owu màrà ányì. Ní k̄'ì izu nà atdítdò, afína ràdù ndòpè ndìnza ndì. ³⁸ Nírò ní ndi kàdù àtìna abádhí n̄: «Afídu r̄'ì ábhò izu nyú nà, akye ma m̀ovè dhu bhèyi. Ní nyòko iró, ndirò nyòko ípìròrò, yà ma mádi dhu bhèyi.» ³⁹ Kàdù àrà itseta ake, ndàdù ndìbvù obvò, ndàp̀b̀à nyina adzikpa nyú r̄. Ní kàdù ndìtsò, ndàti: «Àbá, ndi dhu ràdù ndònzì nánì, índrì wò àp̀b̀è tó kópà itse r̀dù ró. P̀b̀étù, ndi dhu àkà n̄zà ndònzì ndì ma mòzè ka dhu bhèyi, kàkà ndònzì ndì yà nyí nyú nyí nyòzè ka dhu bhèyi.» ⁴⁰ Ní kàdù ndàdu kòkò ìbhu ábhàlì-tì'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdho ró. Ní kàdù dhu ìvu Péterù-tsù, ndàti: «Nyí nyàdù tí obhó òko ípìrò rò ma màrà atdí adyifò-sisì m̀atí? ⁴¹ Nyòko ípìròrò, ndirò nyìtsò nyí akye nyí nyotsúna umvútá ò n̄. Alafí nózè ndònzì ídzi dhu, p̀b̀étù ale-ngbò r̄ ndi ì'ì ivívi i dhu t'ónzita tò.»

⁴² Oyo rí k̄sè n̄, k̀indrì ndi itse tdítdò abádhí-tí rò, ndàdù ndìtsò yà dhu bhèyi: «Àbadú, yàrí àp̀b̀è tó kópà náapè ì'ì ìnzì r̀da dùdu n̄ inzá ma m̀omvè rórò dhu tí, ní itsè afínu òzè dhu r̀nzì ndì!» ⁴³ Ní, ábhàlì-tì'ò ndi ndàdu ndi rò, kàdù abádhí òtù iwà ùdho ró, atdítdò idho r̄'ì nyìkpóya ǒ n̄idhunì. ⁴⁴ Yèsù n̄ivà ndi, ndìndrì ndi itse tdítdò abádhí-tí rò. Ní ìbhu rí k̄sè n̄, kàdù ndìtsò, ndùnò yà angyi ndi ndàrà ùnòna r̄ ote k̀èlè. ⁴⁵ Tdítdò kàdù ndi ábhàlì i, ndàdù àtìna abádhí n̄: «Nyí p̀b̀aní òko nyí nyòko òdhò nyí nyòdhò ró! Nyí p̀b̀aní nyàsò nyí? Nyàndà! Kànì Ìndrù t'ídhùnà nábhù ka k̄i nzéngatátale-fó n̄ kàsùmì náká wà. ⁴⁶ Ní nyìvà nyí, kòwu! Kànì ma àbhù rí òmvù-fó ale n̄rà wà!»

*Yèsù nálù ka k̄i kosò dhu
(Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)*

⁴⁷ Yèsù r̄ote ònanà, Yudhà, atdí kumì dóná óyò nà kàbhà ábhàlì n̄zìzi ǒ atdí ale, n̄itò ndi ábhò ihé-yà màrà owùna ǒ. I ale-fó n̄'ì obhì-akpa mà, mùgò màrà. Abádhí n̄ivi n̄'ì p̀b̀akùhànì tó ádròdrò ale mà, P̀b̀àyàhúdì ǒ p̀b̀akùrù màrà. ⁴⁸ Ndi Yudhà yà Yèsù nípfò rí ndàbhu rí òmvù-fó ale, n̄'ì iwà ndi ndònzina Yèsù ka kuni tí r̀onà dhu ǹnòna ihé-yà tò. Kàti abádhí n̄: «Ma m̀ambòna ale n̄'ina ndi nyí nyí atdyúna òho ale. Ní nyàlù

* 26:31 26.31 Zàk 13.7

ka dòtsí.» ⁴⁹ Ní Yudhà náandri ányìrò ró tí Yèsù-tí'ò, ndàdù kàtsè ndàti: «Yàmbù Màlimò!» Kàdù kàmbo. ⁵⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Òdhí, ónzi nyi nyìrà ònzìnà dhu!» Nírò ní ndi ngùkpà ale náadù ìndri, àlù Yèsù, adù òsònà. ⁵¹ Ní Yèsù mà ní'ì mànà ale nzínzi ò, atdí ale nídhá pbìndà ìla tó obhi-akpà, ndù'à pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà kasutále-bì nǐ. ⁵² Ní Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Ádù pbùkù obhi fìndá ngari ò. Obhó tí, kóró ale yà obhi ùgu arí ìndrù tò, nùwèya obhi nǐ tí. ⁵³ Nyi nyìrè tí dhu ìnzì ma ràmbe nà m̀dzùnà nónzi Àbadu Kàgàwà-fó, ràdù atdí kumì dòná óyò nà dòná róse ìla t'úgyeta tó pbìndà màlàyíkà tó pikò níbhò idù ányìrò rò tí? ⁵⁴ Pbétù, ndi dhu bhèyi kí'ì rò, yà àndí ka kandí Kàgàwà bhà Andítá ò dhu náakána ìngbà dhu bhèyi? Obhó tí, ndi Andítá ràtina kà rākà ndònzì ndi ndi dhu bhèyi.»

⁵⁵ Ndi kàsùmì ò, Yèsù adù àtìnà ihé-yà nǐ: «Ádhu nyí nyíwu ma nálù fùkù obhi-akpà mà, m̀gò mànà nà, ogbotále nálù ríwu ale bhèyi nǐ? Bìlìnganà ma múbhì àdi rò mambe dhu ùdhe dǒ Kàgàwà bhà idza ò rò, ìnzì nyàdù ma àlù. ⁵⁶ Pbétù, kóró kòkò dhu nónzi ì ndíni Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu náaká tí.» Nírò ní ndi kóró ábhàlì nùwèya àbadhi, 'adù òtse.

*Yèsù rǐ'ì Pbàyàhúdì-bvù ádròdrò anya nítì arí ale-ònzì dhu
(Mrk 14.53-65; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)*

⁵⁷ Yà Yèsù nòsò ale náawù kà nà pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà, Kàyafà tí kátina bhà, yà Músà bhà Òyátá tó màlímó mà, pbàkùrù mànà nùndu ì i. ⁵⁸ Péterù adù àdi itseta ndàmbe àrà dǒ Yèsù-owù ò, ndàrà àhù pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà idza-lí'ò. Ní kàtsù idza-ngbò ka kàkpòrò nǐ kàlì ò, 'adù òko obvò atdíkpà sàndìrì mànà, ndíni ndi ndala tí wò dhu rǎrà ìku tí dhu.

⁵⁹ Ní pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàyàhúdì-bvù ádròdrò anya nítì arí ngùkpà ale mànà kóró, náambénà tìtò dǒ màtí ka kí Yèsù nóbhu dòná dhu nónè dǒ, ndíni kadù tí kòhò. ⁶⁰ Pbétù, ìmbà tìtò tó ábhò ngàm̀bì mà níiwù, 'ùnò tìtò kà-dǒ, ní abádhí náabà nzá atdí dhu mà. Nírò ní ndi óyò ale nùuto ì, ⁶¹ 'adù àtìnà: «Wòrí ale áti: ndi r̀ràdù Kàgàwà bhà idza nùgolo, ndàdù òsìnà tdítǒ ìbhù idhò ò.»

⁶² Ní pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà níivà ndi, ndidè, ndàti Yèsù nǐ: «Nyi tí obhó dhu adù? Ádhu kòkò ale r̀nóna d̀nù?» ⁶³ Pbétù, Yèsù adù ìnè ìnè tí. Ní wò kamà adù àtìnà kà nǐ: «Yà ìnzì aróvè Kàgàwà-òvò rǒ, ma mòzè nyòtsò dhu nyú. Nyi tí Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà nyú?» ⁶⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìnyi ní ndi ka nyi nyùnò. Pbétù, ma mí obhó dhu nùno fùkù: Ròpè ndi kòmbí, nyí nyí Ìndrù t'ídhùnà nálà ádr̀ngbànga tó òbì nà arí'ì Kàgàwà bhà fangà dòná rò àdi ró. Ndirò, nyí nyalaya ka átò ádr̀ngbà àpbù dǒ r̀rà òr̀-akpà ò rò ró.» ⁶⁵ Ní pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà nùufa ròná mberù-ònga, ndàdù àtìnà ihé-yà nǐ: «Kùnò dhu nzere nyú Kàgàwà nǐ! Ìmbà àlè kí'ì ngàm̀bì-atdyú nà tdítǒ. Nyí nyìrì wà kùnò Kàgàwà nǐ dhu. ⁶⁶ Ní ádhu nyí nyìrè kà dǒ?» Ní ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kàkà wà ndòvè.»

⁶⁷ Wò dhu-dzidò, abádhí nùuso iso Yèsù-nyìkpò ò, 'adù kùdù ùngùrù ì ùngùrù otsúya nǐ. Ngùkpà ale nóowùnà kùpbì rǒ, ⁶⁸ 'adù àtìnà kà nǐ: «Ìnyi Krístò, áti pé nyi nòpbì ale fàkà!»

*Péterù ràtina ìnzà ndi r̀ni Yèsù dhu
(Mrk 14.66-72; Luk 22.56-62; Yùw 18.15-18,25-27)*

⁶⁹ Péterù ní'ì irí ndi ndàdi idza-lí ró. Ní kasù tó atdí tsìbhále níndri kà-tí'ò, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Ìnyi mà átò, nyí nyí'ì atdíkpà Yèsù, Gálilayà

tó pbìrì ǒ ale mànà.» ⁷⁰ Pbéttù, Péterù adù wò dhu nágò kórò ale-ònzǐ rò, ndàti: «Inzá ma m̀̀ni wò nyi nyùnɔna dhu.»

⁷¹ Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù ndìv̀̀à, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì-lì'ò. Ní kasu tó ngàtsi tsìbhále náala ka, ndàdù àtìnà ànyìrǒ ì'ì ale nǐ: «Yàrí ale mà ní'ìnà atdíkpá Yèsù, Nàzàretì ale mànà!» ⁷² Ní Péterù adù wò tsìbhále ̀̀nò dhu nágò tdítǒ, ndàdù dhu nyú òtsò, ndàti: «Inzá ma m̀̀ni wò ale.» ⁷³ Ní inzá kàsùm̀̀i nùdà abho màtí rórò, ànyìrǒ ì'ì ale náandri Péterù-tí'ò, 'àdù àtìnà kà nǐ: «Obhó nyú, nyi ní abádhí nzínzì ǒ atdí ale. Obhó tí, mǎ m̀̀ni nyi yà nyi nyóte tí dhu rò.» ⁷⁴ Ní Péterù adù ɔte nópè, ndàti abádhí nǐ: «Kàgàwà náká ndòtdì ànyǎdu! Ma mòtsò wà dhu matì, inzá ma rúnì wò ale!» Ní ànyìrǒ rò tí à'ù-akpà náadù òngò. ⁷⁵ Nírò ní ndi Péterù adù yà Yèsù nùnɔnà fìndà dhu nírè. Kǎti: «Inzá à'ù-akpà nápè òngò rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàti ìbhù-gùna, inzá nyi rúnì ma ró.» Ní Péterù adù àhù iri, ndàdù ndòpè ndòdzì ádr̀̀ngbǎ izu nyú nà.

27

Yèsù nà ka kówu ùvò Pilatò-ònzǐ dhu (Mrk 15.1; Luk 23.1-2; Yùw 18.28-32)

¹ Kútsingánǎ nyú, pbàkùhání tó ádr̀̀drǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrù mànà kórò, níri ì atdíkpá, ndíní ì abhù tí Yèsù kohò. ² Ní abádhí náabhù ka kùtsi, 'àdù òwu àbhùnà Pilatò-fó. Ndi Pilatò ní'ì Pbàrómá tó pbìrì ǒ l̀̀walì.

Yudhà rǐ ndùtsi dhu (Kas 1.18-19)

³ Yudhà, yà Yèsù nípfò ndàbhù òmvù-fó ale, nítdègu kà-dǒ ka kòtdì anya ndíní ka kohò tí dhu níri, ní kǎpè ndìrè nga yà ndi ndònzì dhu dǒ, izu ràdù ndùka atdíǒ. Ní kǐdyi yà ndi ndàkò ìbhù kumì f̀̀rangà-kpǒ, ndàrà àdunà pbàkùhání tó ádr̀̀drǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrù mànà fò'ò. ⁴ Kǎdù àtìnà abádhí nǐ: «Ma mǎfǎ dhu nzére nyú, ìmbǎ afátá nà ale ma mípfò ɔve tò nídhunǐ.» Pbéttù, abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Inzá wò dhu àndà mǎ. Ɔtènù ní ndi!» ⁵ Ní Yudhà adù wò f̀̀rangà nívò Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àhù, ndàrà ndùtsì.

⁶ Pbàkùhání tó ádr̀̀drǒ ale núuwá wò f̀̀rangà-kpǒ, 'àdù àtìnà: «Àlè tó Ɔyátá návi nzá àlè r̀̀lì yàrí f̀̀rangà perè tí ka kùbho Kàgàwà bhà idzá f̀̀rangà nùlǐ ka karí ònà sàndukù ò. Obhó tí, ndi f̀̀rangà ní ìndrù-azu ka kòdzì r̀̀nà f̀̀rangà.» ⁷ Abádhí nítdègu 'iri ndi f̀̀rangà dǒ, ní abádhí adù òwu ìtǎ òru arí ale bhà inga nódzì kà-rǒ, ndíní ka kongó tí ìnzǐ ní Pbàyàhúdì nùtdu ònà. ⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ndi inga nánzi ka kárí indo màtí «azu tó inga» tí. ⁹ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà nabì Yèrèmiyà nùunɔ dhu náaká. Kǎti: «Abádhí nídyi ìbhù kumì f̀̀rangà-kpǒ yà Pbàìsràyélí níri ì d̀̀nà ka ka kodzi tí r̀̀nà. ¹⁰ Abádhí adù ndi f̀̀rangà nídyi, 'àbhù ìtǎ nórù arí ale bhà inga rǒ, yà Ádr̀̀ngbǎle Kàgàwà núuyá idù dhu bhèyi*.»

Pilatò rǐ dhu nóngù Yèsù-tsǔ dhu (Mrk 15.2-5; Luk 23.3-5; Yùw 18.33-38)

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níidè l̀̀walì-ònzǐ. Ní l̀̀walì níuvú dhu kà-tsǔ ndàti: «Nyi tí Pbàyàhúdì tó Ádr̀̀ngbǎ kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Inyi ní ndi ka nyi nyùnò.» ¹² Tdítǒ pbàkùhání tó ádr̀̀drǒ ale mà,

* 27:10 27.10 Yèr 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15; Zàk 11.12-13

pbàkùrě mànà náadù kòbhù, pbétù kǎdù nzá atdí dhu mà nádu. ¹³ Nírò ní ndi Pìlatò adù àtìnà kà nǎ: «Nyi nyìrì tí nzá wò kóró ka kùnò dùnú dhu?» ¹⁴ Pbétù, Yèsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò, idhò ràdù lìwalì nùkò atdíđ.

Yèsù-ànyǎ nótđì ka kí ndínǎ ka koho tí dhu

(Mrk 15.6-15; Luk 23.13-25; Yùw 18.39-19.16)

¹⁵ Bilí, yà Pásìka tó mùhendù-idhò náarìrà dhu bhěyi, lìwalì bhà màndu ní'ì ndìkòlò atdí ale, yà ihé-yà nózè kíkòlò imbi ò rí'ì ale nzínzì ǒ rò. ¹⁶ Ní ndi nínaganí, yà atdíđ ɔvòna ótò ndi Bàrabà tí kátina atdí ale, ní'ì imbi ò ka kósò ró. ¹⁷ Ní ihé-yà níitdègu 'àndù, ní Pìlatò ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhi nyǎ nyòzè mikòlò fùkù? Tí Yèsù Bàrabà? Ndirò tí Yèsù, yà Krístò tí kátina ale?» ¹⁸ Pìlatò nùuni dhu mběyi nyú abádhí rìwù kà nà fona ò kǎdhà nónzi ì í dhu-okú dò rò.

¹⁹ Ní Pìlatò àdi anya t'ítđita tó tombi dǎ rórò, kà-ve níivi tǔna kà tò, ndàti: «Nzítšù nyi wò ìmbǎ rí'ì afátá nà ale bhà dhu ò. Obhó tí, indo kúbhingá, ma màbà àpbè abhò nyú ɔnyu-bvù kókú dò rò.» ²⁰ Pbétù, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, pbàkùrě mànà níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ndínǎ Bàrabà nonzi tí kíkòlò, kadù Yèsù nóhò. ²¹ Ní lìwalì náakò ɔte tđítđ, ndivù dhu abádhí-tsù ndàti: «Ádhi ndi kǎkà ɔyò ale nzínzì ǒ nyǎ nyòzè mikòlò fùkù?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Bàrabà!» ²² Ní lìwalì adù dhu ivu tđítđ abádhí-tsù, ndàti: «Olu, ádhu ndi Yèsù Krístò tí ka kátina ale nǎ ma mónzina?» Ní kóró ale náadù dhu àdu kà tò, 'àti: «Étǒ ka mùsàlabhà dǎ!» ²³ Ní Pìlatò níivú dhu tđítđ ndàti: «Ádhu nyú ndi kǎfǎ?» Nírò ní ndi abádhí adù idù àrǐ nyú tí, 'àti: «Étǒ ka mùsàlabhà dǎ dhé!» ²⁴ Dhu ònzì lèmàna dhu mà, ìndrù-tsi àva ndi tí dhu mànà dhu ndi ndàla rò, Pìlatò níidiyi idha, ndù'o ɔtsúna nǎ ihé-yà-ònzǐ rò, ndàdù àtìnà abádhí ní: «Wò ale-azù àbhù ka kí rùfù ndi dhu ò ma mí mbǎ ì'ì! Ǔtǎka ní ndi.» ²⁵ Ní kóró ihé-yà adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kǎzù àkǎ ndàdi dǎka-tsíró fáká nzónzo mànà.» ²⁶ Nírò ní ndi Pìlatò adù Bàrabà níkòlò abádhí tò. Kǎdù Yèsù àbhù kùvi asé nǎ, ndàdù àbhunà kowù ùtónà mùsàlabhà dǎ.

Pbànowí rǎ Yèsù ìwǎ dhu

(Mrk 15.16-20; Yùw 19.2-3)

²⁷ Pìlatò bhà pbànowí náawù Yèsù nà lìwalì bhà ádrùngbǎ idzá-yà-ba ò, kóró pbànowí tó pìkò ràdù 'àndu rónà. ²⁸ Ní abádhí nùuwa kà-rǒ mùdzarè, 'adù òlòlù kanzù† náfo kà-rǒ. ²⁹ Tđítđ abádhí akpòrò okpèna nà itsukpónzo tó mùkàkú, 'adù àfónà kà-dò rǒ. Abádhí adù ízò‡ nábhù kà ràlǎ fangà tó ɔtsúna nǎ. Wò dhu-dzidǎ, abádhí nóowúnà 'ùkò rǒ ɔtdyùya dǎ kònzǐ, 'adù òwu kǐwa rǒ, 'òpbì sàlutì fǐndà, 'adù àtìnà kànǎ: «Yǎmbù Pbàyàhúdì tó Ádrùngbǎ kamà!» ³⁰ Abádhí nóowúnà iso nùso rǒ kà-dò, 'adù òwu ízò níidha rǒ kà-fó rǒ, 'ùtì kà-dòtsirò nǎ. ³¹ Wò dhu bhěyi ì àvu kà-rǒ dhu-dzidǎ, abádhí níiwa òlòlù kanzù kà-rǒ rò, 'adù kà-rǒ mùdzarè nyú nùfo kà-rǒ tđítđ. Wò dhu-dzidǎ, abádhí adù òwu kà nà, 'òwu ùtónà mùsàlabhà dǎ.

Yèsù nùtǎ ka kí mùsàlabhà dǎ dhu

(Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43; Yùw 19.17-27)

³² Yèrùsàlemà tó kigò ò rò ì úvò rórò, abádhí náatù ì Kùrenì tó kigò ǒ atdí ale nà. Ndi ale-ɔvò ní'ì Simoni. Ní pbànowí adù kùtu rànò Yèsù bhà mùsàlabhà. ³³ Ní abádhí awù ùvò atdí ngari Gòlògotà tí kátina ò.

† 27:28 27.28 Òlòlù kanzù ní'ì Pbàrómá tó pbànowí nùufónà mberù. ‡ 27:29 27.29 Ndi ízò nùuwa dhu ní'ì ádrùngbǎ kamà-fó mùgò.

Gòlògotà-tì ní ale dọ̀-kpa tó ngari. ³⁴ Ányì abádhí náabhù tdyokpó nà ka kàngbò òvayì ndíní Yèsù ɔmvú tí. Ní ka ndì ndìnè rò, Yèsù adù nzá kòzè ndòm̀vù. ³⁵ Wò dhu-dzidò, abádhí núutó ka m̀sàlabhà dǒ, 'àdù kà-rǒ m̀dzarù núndò foyá ngàlà ǒ ì òvì rórò. ³⁶ Wò dhu-dzidò, abádhí adù òko obvò, 'àmbe kà-ngbò nódò dǒ. ³⁷ Kà-dònǎ, abádhí apbá àndí ka kàndí dhu dòná bháwù-ngba. I andítá ní'ì kà-ànyǎ ka kòtdì ndíní ka koho tí okúna dò rò afátá nítè rí. Ndi andítá ní'ì: «Yàrí ní Yèsù, P̀bàyahúdí tó Ádr̀ngbǎ kamà.» ³⁸ Ndirò ka kùtò ɔyǒ ogbotále m̀sàlabhà dǒ kà mànà, atdí ale kà tó fangà dònǎ rò, ndirò ngàtsi ale kàbhà ígù dònǎ rò.

³⁹ Ányìrò rúda ale nóowúnà dhu núndò rǒ kà nǐ, 'àdù òwu d̀ya nóbhi rǒ. ⁴⁰ Abádhí owúnà àtìna rǒ ka nǐ: «Inyi, yà Kàgàwà bhà idza nyi nyátsù nyugolo, nyadù òsìnà ìbhu idho ǒ rò, ígù pé nyi nyi-tírò! Nyi nyapè ì'ì Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí, ní ífo pé m̀sàlabhà dǒ rò.»

⁴¹ P̀bàkùhání tó ádr̀drò ale mà, M̀sà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, P̀bàyahúdí ǒ p̀bàkùrù mànà núugbó ka ndi dhu bhèyi tí, 'àti: ⁴² «Kìgù ngǎkpà ale, p̀bétù kà rǐ nzi àdù ndìgù ndítírò! Ka ná tí P̀bàsràyélí tó Ádr̀ngbǎ kamà? Kìfo pé kombí m̀sàlabhà dǒ rò, ndirò ní ndi mà madùna kà'ù. ⁴³ Kǎ'u Kàgàwà, ndirò kàti: «Ima ní Kàgàwà t'ídhùnà.» Ní kàndà pé Kàgàwà rǐ kìgù kombí dhu.» ⁴⁴ Ndirò kòkò kà-tí ka kùtònà m̀sàlabhà dǒ ogbotále núunò dhu kà nǐ ndi dhu bhèyi tí.

Yèsù rǒvè dhu

(Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49; Yùw 19.28-30)

⁴⁵ Ròpè ndì azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ rò, r̀rà àhù àr̀gyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ò, ínǒ-yà níubvù ndì kóró ndi p̀bìrì ǒ. ⁴⁶ Ní mbèmbè ndi àr̀gyètdí adyifò-sisì ǒ, Yèsù náakù ɔrú t̀na nyú nà, ndàti: «Èloyì, Èloyì, lamà sàbàkàtanì?» Kà-tì ní: «P̀bàkà Kàgàwà, p̀bàkà Kàgàwǎ, ádhu nyi nyùbhà ma ní*?» ⁴⁷ Ngúfe ale kòkò ányì rǒ ì'ì ale nzínzì ǒ níri wò dhu, 'àdù àtìna: «Kà rǐ Èliyà nánzi.» ⁴⁸ Ní abádhí nzínzì ǒ atdí ale náakù, ndìdyì sifongò, ndáfǒ ɔgyógyè òvayì ò. Wò dhu-dzidò, kàdù k̀wà ndòtù ízò-tsù dǒ, ndàdù àvanà Yèsù-tsù ndíní kàndú tí ònà rí'ì òvayì. ⁴⁹ P̀bétù, ngǎkpà ale àdù àtìna: «Kàndà pé Èliyà r̀rà k̀gù dhu.» ⁵⁰ Yèsù adù òkù tdítǒ àr̀ nyú tí, afina ràdù ìtdě. ⁵¹ Ányìrò rò tí, Kàgàwà bhà idzá ka kùsò mberù náadù ndifa, ònànga r̀tù ndì ɔyò, ròpè ndì ɔr̀ rò, r̀rà àhù obvò. M̀titi náabhù adzi rivi, bhalabhala tó odu ràdù 'ùfa. ⁵² Ndirò, ìndr̀ ka kùtdú ɔyà ìbhu-li'ò náadù 'ùngbe. Ní yà Kàgàwà bhà ale tí ì arí'ì rórò ɔvè ale náadù 'ùngbe. ⁵³ Abádhí núuvò ìbhu ò rò. Ní Yèsù ìngbè ndì dhu-dzidò, abádhí àdù òtsù Yèr̀sàlemà ìl̀lǎ kigò ò ábhǒ ale nyú ràdù ì àla ányì. ⁵⁴ P̀bàrómá tó p̀bìrì ǒ atdí miyà p̀bànowí dǒ ádr̀ngbǎle mà, yà Yèsù-ngbò nódò rǒ ùbhina p̀bànowí mànà, náala m̀titi nábhù adzi r̀mbe ìvi dǒ dhu, kóró ndì nònzì dhu mànà. Ní ɔdò ǹsì atdí dǒ abádhí ò, abádhí ràdù àtìna: «Obhó nyú, yàrí ale ní'ì Kàgàwà t'ídhùnà.»

⁵⁵ Ábhǒ vèbhále ní'ì ányì rò 'àmbe 'ònzì rí dhu àndà dǒ itse rò. I vèbhále ní'ì Gálilayà tó p̀bìrì ò rò íwù Yèsù-owù ǒ, 'òwù kà-kàsù nònzì rǒ vèbhále. ⁵⁶ Abádhí nzínzì ǒ ì'ì ní: M̀gàdalà tó kigò ǒ M̀ariyà mà, M̀ariyà, Yàkòbhò mà Yòzefù mànà tsánà, ndirò Zèbèdayò bhà inzo tsánà mànà.

Yèsù nótù ka kí dhu

(Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56; Yùw 19.38-42)

* 27:46 27.46 Zàb 22.2

⁵⁷ Pbítsòngǎnǎ, atdí ònzǒnzì ale níra àhụ Pilatò bhà. Ndi ale ní'ì Àrimàtayò tí kátina kigò ǒ ale, ndirò kǒvò ní'ì Yòzefù. Ka ní'ì Yèsù bhà ábhàlǐ átò. ⁵⁸ Ní kǎrà Pilatò-ti'ò, ndàdù Yèsù-abvò nónzì. Ní Pilatò àdù ndi abvo návi kabhù kà-fó. ⁵⁹ Ní Yòzefù adù ndi abvo nídyì, ndàkpòrò ngbǒna yà abvo òtdù ka karí òná mberù-òwútá nǐ. ⁶⁰ Kǎdù àrà kòtdù yà ndi nyú ka kòtdùya tí òná ndi ndabhù kogyè bhalabhala ò ibhu ò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ádrùngbǎ odu-íyà-ba nígèrè ndàpbi ndi ibhu-li'ò nǐ, ndàdù àrà. ⁶¹ Mǎgàdalà tó kigò ǒ Mǎriyà mà, ngǎtsi Mǎriyà màná náadù òko ànyìrǒ, ibhu-tsùnǎ.

Pbànowí rǐ Yèsù-adzìdò-ngbò nódò dhu

⁶² Tsútsǎ nínganí, sàbatù-idhò tò indrù óbhòlóná ì òná idhò dzidǒ ùbho inga ǒ, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó màná náawù atdíkpá Pilatò bhà. ⁶³ Abádhí adù àtìná kà nǐ: «Ádrùngbǎlé, wò tìtò-ba núuno inzà ndi ndàpè òvè rórò dhu nísè wà òká. Kǎti, ìbhù idhò dzidǒ ndi ringbèya ndi òve-bvù rò. ⁶⁴ Ní ndi dhu-okú dǒ rò, dhu àkǎ nyavi kòdò wò adzìdò-ngbò ràrà àhù ìbhù idhò ò. Obhó tí, kàbhà ábhàlǐ rǎdù ìwu kǎ-bvò nówè, 'òwù nà, 'àdù àtìná indrù nǐ iwà kà ringbè ndi òve-bvù rò. Ní wò ndi tìtò nádù ì'ì nzére nyú, ròsè yà angyi ì'ì dònǎ.» ⁶⁵ Ní Pilatò adù àtìná abádhí nǐ: «Kǎnǐ pbànowí sàndìrì tí oko tí. Ní nyòwu, nyádù ndi adzìdò-ngbò nábhù kòdò mbèyi yà nyǐ nyòzè ka dhu bhèyi.» ⁶⁶ Ní abádhí awù, 'àdù ìze níli ibhu-tsù ka kàpbi nǐ odu rǒ, 'àdù pbànowí núli ràmbe ndi adzìdò-ngbò nódò dǒ.

28

Yèsù rǐ ndàngbè dhu

(Mrk 16.1-10; Luk 24.1-12; Yùw 20.1-10)

¹ Tsútsǎ nínganí, sàbatù-idhò dzidǒ rùbho inga ǒ, Mǎgàdalà tó kigò ǒ Mǎriyà mà, ngǎtsi Mǎriyà màná náawù màmbì ǒ Yèsù ka kòtdù róngà nándà. ² Ní uró rò tí, ádrùngbǎ mùtiti níisí, Kàgàwà bhà màlàyikà rǎdù ìfo òrù-akpá ò rò. Kǎdù odu nógèrè igi, ndàdù àdi dòná. ³ Kǐli ndi òvo námbìli dhu tó awáwù bhèyi, kà-rǒ mùdzarù rǎdù òwu tdyé, mbìlikàkù bhèyi. ⁴ Ní ádrùngbǎ òdò níisí yà ibhu-ngbò òdò rǒ rúbhi sàndìrì ò. Abádhí adù 'òpè 'àmbe ìvi dǒ, ndirò 'àdù 'àwà obvò iwà ùve ale bhèyi. ⁵ Ní màlàyikà náapè òte, ndàti vèbhále nǐ: «Ìnzǐ nyònzì òdò. Ma múnì wà dhu nyǐ nyómèna ale rǎrǐ Yèsù, yà mùsàlabhà dǒ ka kútò ale. ⁶ Kà rǐ mbǎ ì'ì iró, kìngbè wà ndi yà ndi nduno dhu bhèyi. Nyìwù nyàndà pé kǎ-bvò ka kǐli ràyi róngà. ⁷ Ní nyòwu nyuno dhu tsàkàtsàkà kàbhà ábhàlǐ tò nyàti, ka ringbè wà ndi òve-bvù rò, ndirò kà rǎrǐ àrà nyòdò kòmbí Gálilayà tó pbìrì ò rò. Ànyì nga rǎrǐ ndi nyǐ nyí ndàlǎ nǐ. Kònzǐ ma mǐ'ì nà fùkù ma muno tí dhu ní wò.»

⁸ Ní abádhí níivà ì, 'òwù tsàkàtsàkà ibhu-tsùnǎ rò, ùlè tí ì ùlè òdò mà, ábhò dhèdhe màná nǐ rórò. Ndirò abádhí adù òtse 'òwù màkùrù nà Yèsù bhà ábhàlǐ tò. ⁹ Ànyìrǒ rò tí, Yèsù ìra, ndìrà ndùsò abádhí màná, ndàdù abádhí nátsè, ndàti: «Yámù.» Abádhí adù indri kà-ti'ò, 'ùlù ì kà-pfò rǒ, 'àdù kífù. ¹⁰ Ní Yèsù adù àtìná abádhí nǐ: «Ìnzǐ nyònzì òdò. Nyòwu nyuno dhu adódu tò, ròwù Gálilayà tó pbìrì ò. Ànyì nga ní ndi, abádhí rǐ malǎ nǐ.»

Pbànowí rǒwu Yèsù ìngbè ndi dhu nódò dhu

¹¹ Otu ǒ kǒkò vèbhále rǐ'ì rórò, yà Yèsù adzìdò-ngbò nódò rǒ rúbhi pbànowí nínzì ǒ ngúfe ale náadù ì Yèrùsalemà tó kigò ò. Abádhí náawù

kǒkò kóró ì nònzì dhu náwe pbàkùhání tó ádròdrǒ ale tò. ¹² Ní i pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ mànà núundu ì, 'àdù 'ìrì ndíní ì ubhò tí ábhǒ fùrangà nyú pbànowí tò. ¹³ Abádhí adù dhu ùya i pbànowí tò 'àti: «Nyí nyowuna dhu ǒvò rǒ kpangba nyǎti, kàbhà ábhàlǐ riwǔ kǎ-bvò nówè kùbhingá òdhò nyí nyòdhò ró. ¹⁴ Ndirò lèwalì nírina gukyè ndi dhu, ní mǎ m̀ni wà mǎ mí kà-afí nábhǔ rùkò ndì tí dhu, ndirò mǎdù nyǐgu ìnzí nyábá tí àpbè!» ¹⁵ Ní kǒkò Sàndìrì náakò fùrangà, 'àdù wò fíyò ka kùyǎ dhu kèlě nónzì. Ní ndi màkǔrù náadù ndùgà Pbàyàhúdì nzínzì ǒ, rìrà àhù indo màtí.

Yèsù rǐ ndávǐ pbìndà ábhàlǐ tò dhu

(Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.5-8)

¹⁶ Yèsù bhà atdí kumì dòná atdí nà ábhàlǐ náawù Gálilayà yà kìtènà fíyò pbìrì dò. ¹⁷ Ní ábhàlǐ níitdègu Yèsù nǎlǎ, ní abádhí níifu ka. Pbétù, dhèdhè abádhí nzínzì ǒ ale náa'ù nzá dhu Yèsù nyú rǎrǐ ndi. ¹⁸ Ní Yèsù adù ìndri abádhí-tí'ò, ndàdù àtìnà abádhí ní: «Kàgàwà níibho wà kóró ádrùngbǎnga fudú òrù-akpà ò dhu-tsí dǒ, ndirò yà adzi ǒ dhu-tsí dǒ màtí. ¹⁹ Nírò, nyòwu kóró pbìrì ǒ ale-bvù, nyǎdù abádhí nábhù rùgèrè ì, 'òngò pbàkà ábhàlǐ tí. Ndirò, nyùbho bàtizò abádhí tò, Àba Kàgàwà-òvò rò, ka t'ídhùnà-òvò rò, ndirò Hìlǎ-Alafí-òvò rǒ. ²⁰ Ndirò, nyùdhe dhu abádhí tò rífù yà kóró ma muyá fùkù dhu. Ndirò, nyùni dhu ma rǎrǐ ìnè atdíkpá nyí mànà, ràrà àhù kóró yà adzi ǒ dhu-tsù náaraya ndòdì ònà idho ò.»

Märkò andí Yěsù Krístò bhà Ídzì Mākǔrù Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhǔkù nandí ní Märkò, yà átò ka kanzínà Yùwanì Märkò tí. Ka ní'ì Màriyà t'ídhùnà, ndirò ndi Màriyà ní'ì Yèrùsàlemà tó kigò ǒ Kànìsà ǒ bhà nzínzì ǒ atdí ale (Kas 12.12, 25). Märkò nyú ndítírò ní'ì nzì uvitatále, pbétù ka ní'ì Péterù t'ódhìnà, yà atdíkpá abádhí arí kasu ònzi mànà (1Pé 5.13). Ndirò, Péterù-tsù ní ndi kǐri Yěsù dǒ róte Ídzì Mākǔrù. Märkò unda andànà Bàrnabà mà uvitatále Pòlò mànà fíyó wemberè tó abhi ǒ (Kas 12.25; 13.5). Olùnǎ rò, Bàrnabà níidyì Märkò ndíní ara tí Ídzì Mākǔrù núnò tdítǒ Kipurò tó pbìrì ǒ bhà tò (Kas 15.36-39). Olùnǎ rò nyú tdítǒ ní ndi, Märkò mà náadù òwu 'òtù Pòlò nà yà wemberè tí ka kósò Pòlò Ròmà tó kigò ò òná kàsùmì ǒ (Fìl 1.24; Kòl 4.10).

Märkò andí pbìndà bhǔkù yà ìnzì ní Pbàyàhúdì tó pbàkrístò tò. Ndi bhǔkù ò, kǐlì pbìndà ǒte-ivé Yěsù-kàsù dǒ, ìnzì ní kǎrúdhèna dhu dǒ. Kítè Yěsù «Kàgàwà t'ídhùnà tí» (1.1; 15.39), pbétù Yěsù nyú ndítírò ràdù ndàtì «Ìndrù t'ídhùnà tí» (8.31,38) «Ìndrù t'ídhùnà-tì» ní, Kàgàwà ábhà kóró dhu dǒ ádrùngbǎnga tó ǒbì fóná ale. Kà rǐ dhu ìtè átò, Yěsù rǐ'ì ìndrù obhó nyú.

Yěsù apè pbìndà kasu Gàlìlayà tó pbìrì ò rò (1.1-9.50), ndàdù àrà àhù nà Yùdèyà tó pbìrì ò, ròsè dòtsí ní Yèrùsàlemà tó kigò ǒ (10.1-16.20).

Bhǔkù-nyitì ka kóhù tí dhu

- Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ Yěsù Krístò bhà Ídzì Mākǔrù núnò ìndrù tò dhu (1.1-13).
- Yěsù rǐ pbìndà kasu òpè Gàlìlayà tó pbìrì ò rò, ndàdù àrà àhù nà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu (1.14-10.52).
- Yěsù rǒvè, kòtdù ndi, ndàdù ndìngbè ǒve-bvè rò dhu (11.1-16.8).
- Yěsù rǐ nditè pbìndà ábhǎlì tò tdù ndi ndòdzí òrù-akpà ò rò dhu (16.9-20).

Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ Kàgàwà bhà

Ídzì Mākǔrù núnò ìndrù tò dhu

(Màt 3.1-12; Luk 3.1-18; Yùw 1.19-28)

¹ Yàrí ní Yěsù Krístò, Kàgàwà t'ídhùnà dǒ róte Ídzì Mākǔrù náapè ndi tí dhu. ² Àdhàdhì nabì Ìsayà náandí dhu pbìndà bhǔkù ò dhu bhèyi, ndàtì: «Kàgàwà ràtina: <Ma mí pbàkà mùkèngyè nóvì angyi indù. Kà rǐ otu nówè indù*.> ³ Ndi mùkèngyè rǐ dhu òvò ǒrú tǔna nyú nà rùngù ò, ndàtì: <Nyòbhòlò ngadhà Ádrùngbǎle tò, nyùtò kà rǔbhi òná otu*!>»

⁴ Ní Yùwanì níitò ndi rùngù ò, ndàmbe bàtizò núbho dǒ ìndrù tò, ndàdù àrà dhu nóvò rǒ abádhí tò ndàtì: «Nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenga, nyàdù bàtizò nálù, ndíní Kàgàwà adù tí fùkú nzérenga núbà fùkù.» ⁵ Yùdèyà tó pbìrì ǒ ábhǒ ale nyú, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ale mànà níiwúnà kóró kà tí'ò. Abádhí núnónà fíyó nzérenga kpangba, Yùwanì ràdù bàtizò núbho fíyò Yòròdanì tó idha-akpà ò. ⁶ Yùwanì náafónà ngàmìyà tí kátina ìzǎ-ká nǐ ka kódyù mùdzarù, ndàdù mvuna'ò níso asé tó kùkyè nǐ. Kǒngúnà ndi indù mà nǐ, irí ǒ itì-dha mànà. ⁷ Kǎránà dhu núnò rǒ ihé-yà tò ndàtì: «Olù rírà dzidu dǒ ale rǐ'ì ádrùngbǎnga tó ǒbì nà

* 1:2 1.2 Mál 3.1 * 1:3 1.3 Ìsa 40.3

atdíđ ròsè dùdună. Ma màkă nzá məkò ma munga kàpfò rǒ kàyitò-mbí* mà. ⁸ İma, ma marí bàtizò núbhǒ fǔkù idha nǐ. Pbétù, àbadhi náaraya bàtizò núbho rǒ fǔkù İlĭlă-Alafí nǐ.»

Yèsù rǐ bàtizò nálǔ dhu
(Màt 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Yùwanì arí bàtizò ùbhǒ òná kàsùmì ǒ, Yèsù nǐra Gàlilayà tó pbìrì ǒ atdí kigò, Nàzàretì tí kátina ò rò, ndìrà àhu Yòròdanì tó idha-akpà ò, Yùwanì ràdù bàtizò nábhu fǐndà. ¹⁰ Ní idha ò rò Yèsù rǎhu rò, kála òrù-akpà-li'ò ndìkpa rí ró, İlĭlă-Alafí ràdù ifo òná kà-dǒ àmbò tó ófò ǒ. ¹¹ Ndirò, kǐrì atdí ale-tù òrù-akpà ò rò róte ró, ndàti: «İnyi ní Idhùdu, yà atdíđ ma mózè ale, idhèdu náarí ndìkă okúnù dò rò.»

¹² Ní ànyìrǒ rò tí, İlĭlă-Alafí nùutu Yèsù ràrà rùngù ò. ¹³ Ní kǎnzì ifo kumì idho ànyì, Sitanì ràdù àmbe kà-afí nùmvu dǒ. Kádì irí ǒ iză náaróko òná ngari ò, màlàyíkà ràdù àmbe dzùnàna nónzì dǒ.

Yèsù rǐ wemberè tó pbìndà ábhàlǐ núnzi dhu
(Màt 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Yùwanì ka kósò imbi ò dhu-dzidǒ, Yèsù náarà Gàlilayà tó pbìrì ò, ndàmbe Kàgàwà bhà İdzi Màkǔrù núnò dǒ indrù tò. ¹⁵ Kǎránà àtìnà rǒ: «Kàsùmì nákă wà. Òrù-akpà ǒ Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà İdzi-tsù nǐndù wà ndì. Ní, nyùgèrè nyǐ nyùbhà fùkú nzérenga, ndirò nyà'u İdzi Màkǔrù.»

¹⁶ Gàlilayà tó rèrù-bidǒ ndì ndúbhi rórò, Yèsù náala óyǒ àwèrù, Sìmonì† mà adòná Àndèreyà nà, ìbhè nóho rí imbi nǐ rèrù ǒ ró. ¹⁷ Ní Yèsù náati abádhí nǐ: «Nyìwù owùdu ǒ, ma mí nyùgèrè nyòngò indrù tó àwèrù‡ tí.»

¹⁸ Ní uró rò tí, abádhí nùubhà fiyó ìbhè-mbí, 'àdù òwu kǒwù ǒ.

¹⁹ Tdítdǒ, Yèsù náandri itseta ake, ndàdù Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mà Yùwanì nà nála. Abádhí nǐ'ì fiyó ìbhù ò, fiyó ìbhè-mbí nóbhòlò ì'í ró.

²⁰ Ní ànyìrǒ rò tí, Yèsù náanzi abádhí. Ní, abádhí adù àbayà Zèbèdayò núbhà ìbhù ò kasutále màná, 'àdù òwu Yèsù-owù ǒ.

Yèsù rǐ nzére-alafí nà arí'ì atdí ale nígǔ dhu
(Luk 4.31-37)

²¹ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màná náawù ùvò Kàpèrnàwumù tí kátina kigò ò. Ní, Pbàyàhúdì tó asota-dhò ǒ, Yèsù náatsù unduta-dzà ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ànyì-dzá ì'ì ale tò. ²² Ní Yèsù rǎnɔna dhu nǐrì rí ale idho nùuko atdíđ, kàrǐ dhu nùdhě tí dhu dǒ. Obhó tí, kàbhà dhu t'údheta nǐ'ì mbă Músà bhà Hyátá tó màlímó tó dhu t'údheta bhèyi. Ndirò, kàmbénà dhu nùdhe dǒ ádrùngbănga tó obi nyú nà.

²³ Ní wò kàrǐ dhu nùdhě òná kàsùmì ǒ tí, nzére-alafí nà arí'ì atdí ale náatsù ndì unduta-dzà ò, ndàdù òkù ndàti: ²⁴ «Ádhu nyì nyòzè mà nà Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ alé? Nyì nyìrà tí tséka nyì nyotdí tí? Ma múnì wà dhu mbèyi nyú nyì rǎrǐ àdhi. Nyì ní Kàgàwà ìvì İlĭlă ale.» ²⁵ Ní Yèsù náarè wò ale ò rí'ì nzére-alafí dǒ, ndàti: «İnè, áhǔ wò ale ò rò!» ²⁶ Ní wò ndì nzére-alafí nǐyà wò ale-ǒnga obi nyú nà, ndàdù àhu kà ò rò ádrùngbă ìkù nyú nà. ²⁷ Kóró ale idho nùuko, ràmbe dhu nóngù dǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «İngbà dhu-tidò wò? Màkǔrù-owútá nyú ní yà ádrùngbănga tó obi nyú nà ka kùnò! Yàrí ale rǐ dhu náyă nzére-alafí tò màtí, ràdù tsùnà

* **1:7** 1.7 Ale-pfò rǒ kàyitò-mbí t'úngata nǐ'ì ino-kàsù. † **1:16** 1.16 Ndi Sìmonì-ovò ní Péterù átò (Mrk 3.16). ‡ **1:17** 1.17 Kà-tì ní: İndrù-tsù ùndu róngo Kàgàwà-owù nungu tí ale.

dhu níri!»²⁸ Ní Yěsù rǒnzina dhu-òyí nùugà ndì kòmbómbí kóró Gàlilayà tó pbìrì ǒ.

*Yěsù rǐ andi nà ábhǒ ale nígǔ dhu
(Màt 8.14-17; Luk 4.38-41)*

²⁹ Unduta-dzà ò rò ì 'ùvò dhu-dzidǒ, Yěsù mà náadù òwu uró rò tí Sìmonì mà Àndèreyà nà mà t'ídza. Abádhí awù atdíkpá Yàkòbhò mà Yùwanì mà nà. ³⁰ Ní ányì-dzá, Sìmonì bhà aguna-àyi ní'ì ara dò ndì ndàyi ró, atdíǒ kàzù ètò ndì òna nǎ nídhunǐ. Ní, yà Yěsù ìrà àhù rórò tí, ka kavò íyàdhiyà rǎndi dhu kà tò. ³¹ Ní Yěsù náandri kà i, ndàlǔ kǒtsú, ndàdù kiva orù. Ní kà-ǒ'ì kàzù náavè, kà ràdù àdi ndàmbe ònyè ùbho dǒ abádhí tò. ³² Pbítsòngǎ, adiyíò nòtsù dhu-dzidǒ, ka kowúnà ìwu rǒ andi nà arí'ì kóró ale nà Yěsù tí'ò, nzére-alafí nà arí'ì ale mà nà. ³³ Ní, kigò ǒ ale núundu ì kóró Yěsù rǐ'ì ònà idza-lí. ³⁴ Ní Yěsù níngú dhèdherò andi-tidò nǐ arándi ábhǒ ale nyú. Kàránà nzére-alafí nípfo rǒ átò ábhǒ ale ò rò. Ndirò, kàránà nzi ì nzére-alafí nùbhà rǒ ròtè, iwà abádhí nùni Yěsù rǎrǐ àdhi dhu nídhunǐ.

*Yěsù rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò Gàlilayà tó pbìrì ǒ dhu
(Luk 4.42-44)*

³⁵ Tsútsǎ nínganì bhǒtsungá, inzá inga nápè àwù rórò, Yěsù níwà ndì ndàhù kigò ò rò, ndàrà igi rǎngù ò ndàdù ndòpè ndìtsò ndì ányì. ³⁶ Ní, Sìmonì mà ɔdhià mà nà náawù kòmè. ³⁷ Ní Yěsù ì àla rò, abádhí náati kà nǐ: «Ádràngbǎlé, kóró ale rǐ nyɔme.» ³⁸ Pbéttù Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Kòwu kyèròkyèrò rǐ'ì ngǔkpà pbanga ò. Ányì, ma màkǎ munò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù átò, ndi dhu-okú dò rò ma mira nídhunǐ.» ³⁹ Nírò ní ndi kǎdù ùbhi Gàlilayà ǒ kóró ngari ǒ, ndàrà Ídzi Màkǔrù núnò rǒ ndi pbìrì ǒ unduta-dzà ǒ rò, ndàdù àrà nzére-alafí nípfo rǒ abádhí rǐ'ì òyà ale ò rò.

*Yěsù rǐ kíkí nà ale nábhǔ rǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu
(Màt 8.1-4; Luk 5.12-16; 17.12-19)*

⁴⁰ Atdíku, kíkí nà atdí ale ní'ira Yěsù ì, nditsì ndòkò ɔdya nà dǒ kònzǐ, ndàdù ndìtsò kǎrǒ ndàti: «Nyì nyòzè ka nǐ, nyì nyínè nyabhù ma mìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.» ⁴¹ Ní Yěsù náabà izù kàdǒ, ndàdù ɔtsúna nágbà, ndàpbàlǎ kàngbò, ndàdù àtina kà nǐ: «Iwà ma mòzè. flǎnà!» ⁴² Ní ányìrǒ rò tí, kíkí níikù wòrǐ ale rǒ rò, kà ràdù ìlǎ. ⁴³ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù uyá dhu kà tò ɔbi nyú nà, ndàdù kàvi rǎrà, ⁴⁴ ndàti nǐ: «Ándà nga mbèyi, àpé nyuno wò dhu atdí ale tò màtí. Pbéttù àrà nyitè nyì nyògù dhu kùhanì tò, ndirò nyádù nyabhù yà Músà bhà Úyátá nùuyá perè Kàgàwà tò, ndíní nyì nyògù dhu nitè tí kóró ale tò*.» ⁴⁵ Pbéttù wòrǐ ale níitdègu àrà, náadù ndòpè ndàrà róná ndì nònzì dhu náwe rǒ atdíǒ nyú, ndùgà ndi dhu-òyí kóró ngari ònǎ. Wò ndi dhu-okú dò rò, Yěsù náadúnà nzi àrà òtsù rǒ kpangba atdí kigò ò màtí, pbéttù kàránà àdi rǒ lèngèlèngè. Ní, ìndrù owúnà ìwu rǒ kà-tí'ò kóró ngari ònǎ rò.

2

*Yěsù rǐ ngbǒna úve ale nígǔ ndàdù pbìndà nzérenga nùbà dhu
(Màt 9.1-8; Luk 5.17-26)*

¹ Ngúfe idho dzidǒ, Yěsù níngò tdítdǒ Kàpèrnàwumù tó kigò ò, kóró ale ràdù dhu ìrì, ìnè kà rǎrǐ'ì idzá*.

* **1:44** 1.44 Law 14.2-31 * **2:1** 2.1 Ndi idza ní'ì ngàtsi nǐ Sìmonì mà Àndèreyà mà nà màtò (Mrk 1.29).

òná idza ǒ, ìmbǎ ale-pfò kafó róngá mà rí'ì ndi idza-lí màtí. Yèsù náadù àdi ndámbe Kàgàwà bhà Ɔte núdhe dǒ abádhí tò. ³ Nírò ní ndi ngǔkpà ale níiwú ngbǒna úve ale ná Yèsù-ti'ò, ìfo ale nánò ótdù dǒ rórò. ⁴ Pbétù, abádhí rǐ ndi ale nítsù Yèsù-ti'ò dhu ní'ì ɔbi tí ihé-yà-okú dò rò. Ní abádhí núnngbe idza-dòtsirò yà Yèsù nádi òná ngari dǒ rò, 'àdù wòrí ale nífo òná ótdù màná Yèsù-ònzǐ. ⁵ Ní kòrí ale tó a'uta ndi ndàla rò, Yèsù ati wò ngbǒna úve ale nǐ: «Ɔdhí, mà màbà wà pbùkù nzérenge.»

⁶ Ní, yà ányìrǒ ì òkò ró ì'ì Músà bhà Ɔyátá tó ngúfe màlímó, náambénà inga nírè dǒ afiyya ò, 'ámbe àtìna dǒ: ⁷ «Ádhu wò ale rǐ dhu ùno nzéere nyú Kàgàwà nǐ nǐ? Ádhi ìndrǔ bhà nzérenge núbà rádù, inzá ní Kàgàwà kèlě atdíró núbà ka rò?» ⁸ Ní uró rò tí, Yèsù núnni abádhí rǐrèna afiyya ò dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyǐ nyǐ'ì wòrí irèta-tidò ná nǐ? ⁹ Kati ngbǒna úve ale nǐ: «Mà màbà wà pbùkù nzérenge», ndirò kati: «Ívǎ nyi, ìtdù ìndú ótdù, nyadù àrà», ní kòrí óyǒ dhu nzínzì ǒ isó ró'ò dhu ní àdhu? ¹⁰ Nírò, mà mòzè nyǐni dhu, ìnè Ìndrǔ t'ídhùnà rǎrǐ'ì ádrèngbǎnga tó ɔbi ná, ndùbà ìndrǔ bhà nzérenge yà adzi dǒ.» Nírò ní ndi kǎdù àtìna wò ngbǒna úve ale nǐ: ¹¹ «Mà màtina ìnyi nǐ: ívǎ nyi, ìtdù ìndú ótdù, nyadù àrà pbùkù.» ¹² Ní ányìrǒ rò tí, wòrí ale níivà ndi kóró ale-nyǐkpó ǒ rò, nditdù fǐndá ótdù, ndàdù àrà pbìndà. Ìdho nyú núnko uró ì'ì alé-yà kóró atdíǒ, rádù Kàgàwà nífu 'àti: «Ínzá mà màpè yà dhu bhèyi dhu-tidò nálǎ!»

*Yèsù rǐ Lawì nánzi owùna nungu tí dhu
(Màt 9.9-13; Luk 5.27-32)*

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náadù ndi Gálilayà tó rèrù-bidò. Ní, ihé-yà nóowúnà ìwu rǒ kà ì, kà rádù àmbe dhu ùdhe dǒ fǐyò. ¹⁴ Ní ùda ndi ndúda rórò, kǎla Lawì†, Àlùfayò t'ídhùnà pàratà t'úfótá-dzà ǒ àdi ró. Ní Yèsù ati kà nǐ: «Írà owùdu ǒ.» Ní, Lawì adù ndivà ndàrà kǒwù ǒ.

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màná náawù dhu nónyù ndi Lawì bhà idza. Ní, pàratà tó ibí pbàndómbé mà, nzérenge tó ngǔkpà ale màná ní'ì atdíkpá abádhí màná ndi ònyù-tsùnǎ. Obhó tí, ibí ì dhu bhèyi ale-tidò nóongónà ndi ùbhi kǒwù ǒ. ¹⁶ Ní Pbàfàrisáyó nzínzì ǒ Músà bhà Ɔyátá tó màlímó ní'ì ìnè ányìrǒ. Ní abádhí níitdègu Yèsù mà rǐ dhu ònyu ì nzérengeatále mà, pàratà tó pbàndómbé màná dhu nálǎ, náati Yèsù bhà ábhàlǐ nǐ: «Ádhu kàrǐ dhu nónyu pàratà tó pbàndómbé mà ndirò nzérengeatále màná ní?» ¹⁷ Ní, wò dhu ndi ndirò rò, Yèsù adù atìna abádhí nǐ: «Ìmbǎ rǐ'ì andi ná ale náarí nzǐ mǎngangà-atdyú nóho, pbétù mǎngangà-atdyú òho arí ale ní andi ná rǐ'ì kèlě. Ínzá mà mira obhónángatále núnzì, pbétù mà mira ùnzìna ní nzérengeatále.»

*Yèsù bhà irèta ònyù t'ónyuta-tsù t'útsita dǒ
(Màt 9.14-17; Luk 5.33-39)*

¹⁸ Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlǐ mà Pbàfàrisáyó màná nóongónà ònyù t'ónyuta-tsù nǔtsì. Ní atdíku, ìndrǔ iwú dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Ádhu Yùwanì bhà ábhàlǐ mà Pbàfàrisáyó tó ábhàlǐ màná náarí ònyù t'ónyuta-tsù nǔtsì, ìnzǐ pbùkù ábhàlǐ rádù kùtsì átò nǐ?» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò mbólí ǒ ndàti: «Nyǐ nyǐrè tí nga àdhìngbǎ ka kùndà nǐ mǎhendù ò ìwù ale rǎràdù ònyù t'ónyuta-tsù nǔtsì, àzèmbè ìnè akpa-tsi rǐ'ì nzínziya ǒ rórò? Ínzǐ akèkpá màtí! Kóró kàsùmì yà ìnè ì í'ì òná atdíkpá akpa-tsi

† 2:14 2.14 Ngàtsi ndi Lawì ɔvò ní'ì Mátayò (Màt 9.9).

mànà ǒ, abádhí rǐ nǐ àdù ònyù t'ónyuta-tsù nùtsì. ²⁰ Pbéttù, atdí idho ní'íya inè, yà akpa-tsi nódyi ka kí òná abádhí nzínzi ǒ rò. Ndi idho rákǎ nínganí ní ndi, abádhí nùtsiya ònyù t'ónyuta-tsù.

²¹ Ndirò, ìnzǐ atdí ale mà rádù ngoyi-owútá tó kèlèmu nápba mberù-ayí ǒ, akye ndi kèlèmu náadùna ndàduru ndi mberù ka kù'o rò, ndàdù ndi mberù-ayí nùfà, ndi ufàta-bhu rádù àhù íhù nyú tdítǔ nǐ. ²² Ndi dhu bhèyi tí, ka kí nǐ àdù divayi-owútá nǐsi kàmudzè-ayí ò, akye ndi divayi níivùna kàmudzè-ayí ò, rádù ndi kàmudzè nùfà, ndi divayi rádù ndùfù obvò nǐ. Nírò dhu-òfò nga kisí divayi-owútá kàmudzè-owútá ò.»

Yèsù bhà irèta Pbàyàhúdí tó sàbatù-idhò dǒ

(Màt 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Atdíku Pbàyàhúdí tó sàbatù-idhò ǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náambénà òwu dǒ nganù tó inga òna nǎ údà otu ǒ. Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù 'òpè 'òwù otu-igì dǒ rǐ'ì nganù náfa rǒ. ²⁴ Ní wò dhu nàla Pbàfàrisáyó náati Yèsù nǐ: «Ándà pé dhu, ádhu pbùkù ábhàlǐ rǐ inzá àlě tó uyátá ávi dhu ònzi sàbatù-idhò ǒ ní*?» ²⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyàpè tí inzá Dàwudì náanzì dhu nózù*? Atdíku, àbadhi mà róná ale mànà ní'ì àwù nà, ìmbǎ ì ònyuna dhu rádù ì'ì. ²⁶ Ní, kǎtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò mùgati nídyi ndònyù. Obhó tí, àlě tó Uyátá ràtina wò ndi mùgati ònyù rádù ràrǐ pbàkùhání kèlě víya dǒ rò. Pbéttù Dàwudì nídyi ka ndònyù, ndàdù kàbhù átò ì ùbhi mànà pbìndà ale tò. Wò ndi dhu náanzì ndi Àbìyàtarì ní'ì pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà tí nínganí.»

²⁷ Yèsù adù àtìna tdítǔ abádhí nǐ: «Ìndrù ka kanzì nzá sàbatù-idhò tò, pbéttù sàbatù-idhò ka kanzì ìndrù tò. ²⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ima Ìndrù t'ídhùnà, ima ní ndi Ádrèngbǎle sàbatù-idhò dǒ màtí.»

3

Yèsù rǐ otsúna ótsù ale nígù sàbatù-idhò ǒ dhu

(Màt 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Ngàtsi nínganí sàbatù-idhò ǒ, Yèsù náatsù tdítǔ unduta-dzà ò. Ní otsúna ótsù atdí ale ní'ì ànyì-dza. ² Ànyìrǒ ì'ì ngùkpà ale náambénà Yèsù nándà dǒ atdyúya nyú nà, ndínǐ 'ala tí, kàrà tí wò ale nígù sàbatù-idhò ǒ, ndínǐ 'adù tí kòbhù ndi dhu-okú dò rò. ³ Ní Yèsù ati wò ndi otsúna ótsù ale nǐ: «Ívǎ nyi, nyidè uró kóró ale nzínzi ǒ.» ⁴ Tdítǔ kǎdù dhu nívu yà ànyìrǒ ì'ì ale-tsù ndàti: «Àlě tó Uyátá návi tí konzì idzi dhu ìndrù tò, ndirò tí konzì nzére dhu ìndrù tò sàbatù-idhò ǒ? Tí kígù ìndrù bhà ípìrǒnga, ndirò tí kùbhà ndi ale ròvè?» Pbéttù abádhí adù inè inè tí. ⁵ Ní, Yèsù náandà abádhí-dò nga kóró akótá nyú nà, izu rádù ndùka atdí dǒ abádhí tó odù ale-afí-okú dò rò. Ní kǎdù àtìna ndi ale nǐ: «Ígba otsúnù!» Kà rádù kìgbà. Ní kòtsù náadù ògù ànyìrǒ rò tí.

⁶ Ní ànyìrǒ rò tí, Pbàfàrisáyó núuvò unduta-dzà ò rò, 'adù 'undu Hèròdè bhà ale mànà, ndínǐ 'iri tí ì ingbǎ dhu bhèyi màtí ka kí Yèsù nábhù kohò dhu dǒ.

Ihé-yà rǐwu kóró ngari ònǎ rò Yèsù rǐ'ì ì dhu

(Màt 4.23-25; 12.15-16; Luk 6.17-19)

* 2:24 2.24 Tòr 23.25 * 2:25 2.25 1Sà 21.1-6

⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà níidhá ì Gálilayà tó rèrè-bidò, ábhǒ ale tó ihé-yà ràdù òwu owùya ǒ. Ì alé-yà níiwú Gálilayà tó pbìrì ò rò, Yùdeyà tó pbìrì ò rò, ⁸ Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, Ìdumeyà tó pbìrì ò rò, Yòròdanì tó idha-akpà-adzèñà rò arí'ì pbìrì ò rò. Ndirò abádhí iwú Tirò mà Sìdònà mànà tó kigò tó mùlengù òñà rò. Ì ábhǒ ale tó ihé-yà níiwú Yèsù ì, kǎrónzina dhu-òyǐ ì ìrì dhu-okú dò rò. ⁹ Ní, Yèsù adù pbìndà ábhàlǐ návi rìli atdí ihù fíndà, akye ndi ihé-yà níipbóna ndì nǐ. ¹⁰ Obhó tí, ibí ale nígǔ kǎrí dhu-okú dò rò, kóró ale andi nà rí'ì nóowúnà 'òdzì ró kà rí'ì ì, ndínì 'apbalá tí kàngbò. ¹¹ Ndirò Yèsù ì àla rò, nzére-alafí nóowúnà yà ì arí'ì òyà ale nábhè ró rùkò ì otidyàya dǒ Yèsù-ònzǐ, 'àdù òwu abádhí àbhè ró rùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Inyi, nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà nyá.» ¹² Pbétù Yèsù adúnà àrà dhu nùya ró ì nzére-alafí tò obi nyá nà, ìnzǐ àdhi màtí ndì ndí'ì dhu nuno tí.

*Yèsù rǐ atdí kumì dòná óyǒ nà ale nóvò ndèli uvitatále tí dhu
(Màt 10.1-4; Luk 6.12-16)*

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù núupò atdí pbìrì dǒ, ndàdù ndì ndòzè ndùnzi ale núnzi, ì ale ràdù iwu tina ò. ¹⁴ Kǎdù atdí kumì dòná óyǒ nà ale núli, ndàdù òvòya nóvò «uvitatále» tí. Kǎli abádhí ndínì 'ongó tí oko mànà atdíkpá. Kǎli abádhí, ndínì ndongó tí ùvinà ròwù Kàgàwà bhà Ídzi Màkǎrù núnò ìndrù tò, ¹⁵ ndirò ndínì ì'ì tí ádrùngbǎnga tó obi nà 'òwù nzére-alafí nípfo ró nǐ ìndrù ò rò.

¹⁶ Yàrí ní ndì yà kǎvò atdí-kumì dòná óyǒ nà Uvitatále-òvò: Sìmonì (Yèsù adù ngátsi kǎvò nóvò Péterù tí), ¹⁷ Yàkòbhò mà adònà Yùwanì nà. Abádhí óyǒ kóró ní'ì Zèbèdayò bhà inzo. Yèsù adù ngátsi abádhí-òvò nóvò Bòwànergè tí, kà-tì ní òvo bhà inzo. ¹⁸ Àndèreyà, Filipò, Bàrtòlòmàyò, Màtayò, Tùmasì, Yàkòbhò (Àlùfayò t'ídhùnà), Tàdayò, Sìmonì, yà atdídǒ ndì nugyèná fíyò pbìrì dǒ ale, ¹⁹ ndirò Yudhà Ìskàriyotà, yà Yèsù ipfo adù àrà ndàbhè òmvù-fó ale.

*Yèsù àtì ka kǐ dòná ìnza ndì dhu tí
ndirò nzére-alafí rí'ì ònà dhu tí dhu*

²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náadù ndì idza. Ní, ihé-yà náadù 'àndu tdítǒ kà-tí, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà rǐ ònyè nónyè ònà kàsúmì mà ràdù ì'ì mbá. ²¹ Ní wò dhu ì ìrì rò, kà mà t'ídzá-bhà náadù kàtì iwà dònà ìnza ndì dhu tí. Ní, abádhí adù iwu kòdyì òwùnà.

²² Ndirò, Yèrùsàlemà tó kigò ò rò iwú Yèsù-ti'ò Músà bhà Hyátá tó màlímó náambénà àtìna dǒ: «Pfòmvo Bèlizèbulì rǐ'ì kà ò.» Ndirò abádhí ambénà àtìna dǒ: «Wò ndì nzére-alafí ǒ ádrùngbǎle ní ndì arí kàbhù ròdì kókò ì nzére-alafí.» ²³ Ní Yèsù anzi abádhí, ndàdù dhu ùnò fíyò mbólí ǒ ndàtì: «Nzére-alafí dǒ ádrùngbǎle, Sìtanì, ràdù ndòdì ìngbǎ dhu bhèyi ndìtírò? ²⁴ Atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale náapè àmbe 'ùgyè dǒ nzínziyà ǒ, ní ndì kamà bhà idzi náarí nzǐ àpere. ²⁵ Ndirò, atdí òdhi náapè àmbe anyà nónzì dǒ nzínziyà ǒ, ní ì ale tó òdhi-tì náarí nzǐ ide. ²⁶ Nírò, Sìtanì náapè àdù ndòpè ndùgyè ndì ndìtírò, kàbhà idzi-ǒnga ràdù ndùtu, ní kàbhà ádrùngbǎnga rǐ nzǐ adù àpere, kàbhà idzi-tsù ràdù ndòdì.

²⁷ Ìnzǐ atdí ale mà ràdù òtsù obi nǐ ìdzidzò ale bhà idza, ndàdù kàbhà idzá dhu númbà, ìnzá ndì ndàlǔ pé ka ndùtsì angyi rórò. Ka ndì ndàlǔ ndùtsì dhu-lutinǎ ní ndì, kà ràdù kàbhà idzá dhu númbà. ²⁸ Ma mí obhó dhu núnò fǔkù, ìndrù náabáyà àbà kóró fíyò nzérenga tó ubàta, ndirò abádhí náabáyà àbà Kàgàwà nǐ ì arí dhu ùnò nzére dhu tó ubàta mà. ²⁹ Pbétù, Hìlǎ-Alafí nǐ rí dhu ùnò nzére ale náabáyà nzǐ ubàta akèkpá màtí. Obhó

tí, kàbhà nzéřęęa ní dhòdhódhóńęęa nà ráđi nzéřęęa.» ³⁰ Yěsù atè wò dhu bhěyi abáđhí nń, abáđhí àti ndì ràř'ì nzéřęęa-alafí đđ áđrűngbăle nà ònà dhu-okú dò rò.

Áđhi mà nyú ndi Yěsù-tsánà, kà t'ádóna, kà t'áwéna mànà?

(Màť 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Tđítđđ, Yěsù-tsánà mà kà t'ádóna mànà níiwú ùvò Yěsù ř'ì ònà idzalı. Abáđhí itsi ìko iriná rò, 'àđù atđí ale návi rànzi Yěsù idza rò. ³² Ihé-yà ní'ì kà-tí ì òkò, 'àkpòrò kàńgbò ró. Ní ka kadù àtìnà kà nń: «Kàń íyànũ mà adónũ mà awéńũ mànà ř'ì iri. Abáđhí ř'ì nyomę.» ³³ Ní Yěsù adù dhu àdu ndàti: «Áđhi ndi íyàdu, ndirò áđhimà ndi adódu?» ³⁴ Tđítđđ kăđù yà tìná ókò 'àkpòrò nğbõna ale dò nga nándà, ndàđù àtìnà: «Kàń íyàdu mà adódu mànà. ³⁵ Kàgàwà òzè dhu nónzi rí ale ní ndi, adòdu, awèdu, ndirò íyàdu.»

4

Ọnyù-tse òřę rí ale tó mbólí

(Màť 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Wò dhu-dzidđ, Yěsù ivà ndì ndàrà Gálilayà tó rèrù-bidò. Ní ányì ndì ndàrà àhũ rò, kăpè ndàmbe dhu ùdhe đđ tđítđđ ìndrű tò. Ní, áđrűngbă ihé-yà nyú núundu ì, 'àkpòrò kàńgbò. Ndi dhu-okú dò rò, kăđù ùpo ibhú ò, ndàđi ányì. Ndi ibhú ní'ì rèrù đđ, ihé-yà ràđù òko rèrù-bidđ. ² Ní kămbénà ábhđ dhu nyú núdhe đđ abáđhí tò mbólí đ. Ndi pbìndà dhu t'úđheta đ, kăwę dhu abáđhí tò ndàti: ³ «Nyìri pé! Atdíku, atđí ale náahù ndàrà ònyù-tse nórè inga đ. ⁴ Ní yà ònyù-tse nóvò kàř'ì ònà kàsũmì đ, atđídhená itse náawà ì otu đ. Ní, àrè adù iwu, 'ùbhí ì itse otu đ rò. ⁵ Ngăkpà-tsí náawà ì ìmbă adzi ř'ì dòná abhò odu-kengere đđ. Kòrì itse náadù ìnga kòmbómbí, ìmbă adzi ř'ì dòyá abhò níđhuní. ⁶ Ní adyifò níitdęgu ìka, náadù wò ìńgĩngà ònyũ-nzo nóbì, ràđù òtdyù, ìmbă ivéya ř'ì ádzàdzí níđhuní. ⁷ Atdídhená itse náawà ì okpèna nà itsukpó nzínzi đ, ì okpèna nà itsu náadù àta, 'adù òvi, 'adù wò ìńgĩngà ídzi ònyù nùtsì, ìnzí ràđù ò'ò. ⁸ Pbétù, ngăkpà itse náawà ì ídzi adzi đ. Ní ì ònyù níńga, 'òvi, 'adù ò'ò mběyi nyú. Atdídhená náadhì itse ìbhũ kumì-gùna ròsè, ngăkpà náadhì azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngăkpàkà-tsí náadù òdhi atđí-miyà-gùna ròsè.» ⁹ Ní Yěsù adù àtìnà abáđhí nń: «Ìńga t'írìta tó bńna nà rí'ì ale níri ka.»

Yěsù ř'ì ònyù-tse òřę rí ale tó mbólí-tì năwě dhu

(Màť 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Yěsù níitdęgu ndìndrű itse ihé-yà rđ rò, ní yà kà-tí aróko ale mà, kàbhà atđí-kumì dòná óyđ nà ábhàlì mànà náavi ka ràwę kđkò mbólí-tì. ¹¹ Ní kăđù dhu abáđhí tò ndàti: «Fűkù nyú, ka kítè wà òrù-akpà đ Áđrűngbă kamà Kàgàwà bhà Idzi-nyũ-tsi ndì nórù dhu. Pbétù, ngăkpà ale náari kóró dhu níri mbólí tó ófò đ,

¹² <ndínì ì owu tí inga àndà rđ, pbétù ìnzí 'adù atđí dhu mà nála,

ndirò 'adù nga níri, pbétù ìnzí atđí dhu mà ràđù dòya nálu,

akye ì owuna 'ùgèrè fíyó nzéřęęa đ rò, Kàgàwà ràđù dhu núbà fíyò nń*!>»

¹³ Tđítđđ, Yěsù adù àtìnà abáđhí nń: «Nyí nyùnì tí nzá yàří mbólí rűńona dhu? Olu, nyí nyàđù kóró ngăkpà mbólí rűńona dhu núnì ìńgbă dhu bhěyi?

¹⁴ Yàří ní ndi ònyù-tse nórę rí ale tó mbólí-tì: Ọnyù-tse òřę rí ale nórę dhu ní Kàgàwà bhà Ọte. ¹⁵ Ngăkpà ale núli ì yà Kàgàwà bhà Ọte náwà ì ònà

* 4:12 4.12 İsa 6.9-10

otu bhěyi. Abádhí rǐ ndi Kàgàwà bhà Ɔte níri, ányìrǒ rò tí Pƒòmvo ràdù ìrà, ndàdù ndi òre ka kòrè Ɔte níƒfo abádhí-afí ò rò. ¹⁶ Ngǔkpà ale núli ì odu-kengere-do yà ìmbǎ adzi rǐ'ì dóná abho bhěyi. Kàgàwà bhà Ɔte ì ìrì rò, abádhí ràdù kà'ù dhèdhe nyú nà ányìrǒ rò tí. ¹⁷ Pbéù, abádhí rǐ nǐ àdù kàbhù ivéna ròdì ndi afiya ò, 'àdù 'àpba kà-rǒ áké kàsùmì kèlě tí. Ní, yà àpbe mà avuta mà nà nópè ì Kàgàwà bhà Ɔte abádhí á'ù dhu-okú dò rò, abádhí ràdù 'àwà dòtsí fíyó á'uta ǒ rò. ¹⁸ Ngǔkpà ale-tsí núli ì okpèna nà itsu nzínzì ǒ itse nàwà ì ònà inga bhěyi. Abádhí náarí Kàgàwà bhà Ɔte níri, ¹⁹ pbéù, yà adzi dǒ ka kóko tí dhu tó irèta mà, ònzi náaríbhona utráta tó dhèdhe mà, ngǔkpà dhu-atdyú mà nà ràdù òtsù abádhí-afí ò. Ní, kóró kòrí dhu ràdù ndi Ɔte nùtsì, 'àdù àbhùnà ìnzì ròdhì itse. ²⁰ Ndirò ngǔkpà ale núli ì idzi adzi ǒ itse nàwà ì ònà inga bhěyi. I ale náarí Kàgàwà bhà Ɔte níri, 'àdù à'ùnà. Ndirò, ì ale náaràdù idzi itse nódhì: atdídhena ale ròdhì ka ìbhù kumì-gùna ròsè, ngǔkpà ròdhì ka azà kumì-gùna ròsè, ndirò ngǔkpà-tsí ràdù kòdhì atdí-miyà-gùna ròsè.»

Tarà tó mbóli mà Kàgàwà bhà Ɔte rǐ ìndrǔ-do àlǔ dhu tó mbóli mà nà (Luk 8.16-18)

²¹ Tdítdǒ, Yèsù ivú dhu abádhí-tsù ndàti: «Ka katí tarà òbòbi, kadù àtsìna ìtǎ-tsì? Ndirò, ka katí kòbòbi, kadù ìlinà ara-tsì? Ka katí nǐ kòbi kilì ɔrú, mběyi kàrǐ inga nàwù ró? ²² Obhó tí, kóró dhu-tsí yà ndi narù náalaya ndi kƒangba, ndirò kóró dhu-tsí yà òdhǔ ò arádi náaviya ndi kƒangba awáwù ò. ²³ Inga t'írìta tó bǐna nà rǐ'ì ale náká ndirò ka!»

²⁴ Yèsù adù àtìna tdítdǒ abádhí nǐ: «Nyàndà nga mběyi yà nyǐ nyírìna dhu nà. Ka kudhèya dhu fǔkù àdhàdhì yà nyǐ nyarí dhu núdhè ìndrǔ tò ònà mǔgèrè ǒ, kadù àmàna àma tí. ²⁵ Obhó tí, dhu nà arí'ì abho ale tò, ka kabhùya dhu abho nyú ròsè. Pbéù, ìmbǎ dhu arí'ì abho foná ale-fó rò, ka kakòya yà ake kǎrǐ'ì nà dhu mà*.»

Viyà dǒ rò rínga itse tó mbóli

²⁶ Yèsù adù àtìna tdítdǒ: «Yàrí ní ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi nófò ndi nà dhu: Atdí ale níwà ndi ndòrè nganù-tse pbi inga ǒ. ²⁷ Ní yà inga náaràti, ndàdù ùbho dhu bhěyi, kǎráyi inga náti rò, ndàdù ndivà inga núbho rò. Wò ndi kàsùmì ǒ ònyù-tse náaràta, ndàdù ìnga ìnzá àbadhi nùni ìngbǎ dhu bhěyi màtí kà rínga dhu rórò. ²⁸ Adzi ràdù wòrí nganù ní'ò ndìrò. Wemberè tí kà rǐ kàbhǔ rìngà, ɔyo rí kìsè nǐ ndàdù kàbhù ròvi, kà rǐku dò ná rò nǐ, ndàdù kàbhù rìtù ndi, ràdù ò'ò. ²⁹ Wò nganù nó'ò dhu-dzidǒ ní ndi, wò ale ràdù kasu nópè pbi ndà obhi nǐ, nganù t'ótseta tó kàsùmì náká wà nídhunǐ.»

Hàradali-kpǒ-tútǔ-ngba tó mbóli (Màt 13.31-32,34; Luk 13.18-19)

³⁰ Yèsù adù àtìna tdítdǒ: «Ádhu àlě kádù àtìna òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi nófò ndi nà dhu tí? Ndirò, ìngbà mbóli ndi kà dǒ àlě kádù àwenà rìtè ka? ³¹ Kǒfò ndi hàradali tó itsukpó-tse nà. Adzi ò ka kí kòzò ònà kàsùmì ǒ, ka ní áké dhu-tútǔ-ngba nyú ròsè kóró yà adzi ǒ itse dóná. ³² Pbéù, yà ní ka kí kòzò adzi ò, ní kà ròvi, ndàdù òngo ádrùngbǎ itsukpó tí, ròsè kóró itsukpó-tidò dóná. Kǒpbi ràdù òvi ádzàdzǐ nyú, àrè mà ràdù idzàya nòsì kà-bǐ tó sísì ǒ*.»

* **4:25** 4.25 Wò dhu-tì ní, fìndà ka kùdhe dhu arí dóna àlǔ ale, ní ka kabhùya rùnì nga abho. Pbéù, ìnzì dóna arí fìndà ka kùdhe dhu àlǔ ale, ní do ò rò ka kípfoya yà kǎrǐ'ì nà áké irètá-ngba mà kóró.

* **4:32** 4.32 Zèk 17.23; 31.6; Dàn 4.12,21

³³ Ndi dhu bhëyi tí, Yësù núúnónà Kàgàwà bhà Ɔte kóró ale tò ábhǒ yàrí mbólí-tidò ǒ. Kǔnónà ka àdhàdhì yà ndì ndúnóna dhu níri rí ale-dò nálu rádù dhu bhëyi. ³⁴ Kǒténà nzǐ abádhí nà inzà ndì ndùnò mbólí ǒ rórò. Pbéttù, òyá ì òtù ì pbindà ábhàlǐ mànà òná kàsùmì ǒ, kǒngónà àdù ì mbólí-tì náwe kóró abádhí tò.

Yësù rǐ àpùpù nábhǔ rìdè dhu

(Màt 8.18,23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Ndi nínganì tí pbitsòngǎ, Yësù náati pbindà ábhàlǐ nǐ: «Kàda rèrù-adzè.» ³⁶ Ní, Yësù bhà ábhàlǐ núubhà ihé-yà, 'àdù òtsù yà Yësù rǐ'ì òná ibhú ò, 'àdù òwu. Ngǔkpà ibhú náadù ì'ì inè ányìrǒ. ³⁷ Nírò ní ndi àpùpù náapè ndòpìlì ɔbì nyú nà, màkurà ràdù 'òpè 'àwà ì ibhú ò, ibhú ràdù àmbe ale dǒ idha nǐ. ³⁸ Yësù náadù ì'ì ibhú tó kòbhé ò ndì ndàyi ndìpbi dóna kùsé rǒ, idhò ràdù ndòdyì ró. Ní kàbhà ábhàlǐ níngà ka idhò ò rò, 'àdù àtìna kà nǐ ikǔ nyú ǒ: «Màlimǒ, yà àlè kúve dhu nátdǔ tí obhó afínù akekpa màtí?» ³⁹ Ní idhò ò rò ndì ndivà ndì rò, Yësù náarù awe dǒ, ndàdù àtìna rèrù nǐ: «Ínè! Ɔtsi tsùnè!» Ní awe náadù opilita núbhà, inga ràdù inè bhì. ⁴⁰ Ní Yësù adù àtìna pbindà ábhàlǐ nǐ: «Ádhu nyǐ nyí ɔɔ nónzi nǐ? Nyǐ nyàpè t'óbhó ì'ì a'uta nà?» ⁴¹ Ní, ádrùngbǎ ɔɔ nyú nísi abádhí ò, abádhí ràdù 'òpè 'òtè nzínziya ǒ 'àmbe àtìna dǒ: «Ádhi pbá ale yà, awe mà, rèrù mànà dhu náarí tsúná dhu níri?»

5

Yësù rǐ nzére-alafí nà arí'ì òná ale nígǔ dhu

(Màt 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yësù mà pbindà ábhàlǐ mànà náawù ùvò Gálilayà tó rèrù-adzè, Pbagèrasì* tó pbiò ò. ² Ní yà Yësù ifò ibhú ò rò rórò tí, atdí ale náahù ìndrù ùtdǔ ka karí òná ngari ò rò, ndìrà kà-tì'ò. Ndi ale ní'ì nzére-alafí nà arí'ì òná ale. ³ Kǒngónà òdhò ndi ngari ò, ndìrò kà sòwòrò nónzi rí ndùtsì àdrà-mbǐ nǐ atdí ale mà ní'ì mbǎ. ⁴ Obhó tí, bilínganà ka kùtsínà kàpfò singà-mbǐ nǐ, kàdù kǒtsú nùtsì àdrà-mbǐ nǐ. Ní kǒngónà àdù ì àdrà-mbǐ nátdì, ndàdù singà-mbǐ nátdì átò. Ndirò, kàlǔ rí ndònzì lèmana ale ní'ìna mbǎ atdí màtí. ⁵ Bilínganà, yà inga náaràti, ndàdù ùbho dhu bhëyi, kítúnà ndì ndàmbe ùbhi dǒ ìndrù nùtdǔ ka karí inanǎ, ndìrò pbiò dónǎ, ndàmbe ùkǔ dǒ, ndàdù àrà ngbǒna àzè rǒ kpùwǎkpùwǎ odu nǐ.

⁶ Ní kàla Yësù itse rò, ndàdù òkù tina ò. Kàdù, ndìbvu kònzǐ, ndùkò ndì ɔtdyàna dǒ. ⁷ Kàdù òkù àrǐ nyú tí ndàti: «Ádhu nyí nyòzè ma nà Yësù, kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà t'Ídhùnǎ? Ma màtdè nyí ìtdè tí, Kàgàwà-ɔvò rǒ, ìnzǐ àvù rùdú.» ⁸ Wò dhu kǔnò okúna dò rò dhu ní, Yësù arána àtìna rǒ kà nǐ: «Nzére-alafí, áhǔ wò ale ò rò!» ⁹ Ní Yësù adúnà àrà dhu ìvu rǒ kà-tsǔ ndàti: «Ɔvònu ní àdhi?» Kà ràdù dhu àdu Yësù tò ndàti: «Ɔvòdu ní <Ihé>, ibí rò mà mí'ì nídhunǐ.» ¹⁰ Ní, kàdúnà àrà Yësù nónzi rǒ atdyúna nyú nà, ìnzǐ ì nzére-alafí nabhù tí ròwù itse ndi pbiò ǒ rò.

¹¹ Ányìrǒ, àdù tó ádrùngbǎ màhǒ-yà ní'ì pbiò-ɔngò rǒ ì ányù ró. ¹² Ní ì nzére-alafí náadù Yësù ìtdè ìtdè tí, 'àti: «Óvì mà mǒwù ndákà àdù nzínzi ò, ndínǐ màdù tí ùtsǔ abádhí ò.» ¹³ Ní Yësù adù ndi dhu ná'ù abádhí tò. Nírò ní ndi kǒkò nzére-alafí núuvò wò ale ò rò, 'àdù òwu òtsù àdù ò. Ní kóró kǒkò àdù tó màhǒ-yà, mbèmbè óyǒ lufù, náadrú pbiò-ɔngò rǒ rò, ì rùpbà ì rèrù ò, tséya ròtdì ì. ¹⁴ Kǒkò àdù núnà rǒ rúbhi ale náatsè, 'òwù

* 5:1 5.1 Ndi pbiò ní'ì ìnzǐ ní Pbhàhúdì tó pbiò.

oyi nà kigò ò, ndirò igigi rí'ì pbanga òna nă. Ní ìndrũ náadù iwu, 'iwũ wò ndì nònzì dhu àndà. ¹⁵ Abádhí níiwú ùvò Yèsù tí, 'àdù wò ndì ibí nzére-alafí arúbhi ì'ì rǒ ònà ale nála. Ndi ale ní'ì obvò ndì ndàdi, ndùfǒ róná m̀dzarù, pbìndà irèta ràdù ndàdu ró. Ní ɔɔ náadù ìsǐ abádhí ò. ¹⁶ Yà ndì nònzì dhu nàlanà ale náadù wò nzére-alafí nà ale mà àdù mànà rǒ ì nònzì dhu náwe abádhí tò. ¹⁷ Ní abádhí náadù ɔpè 'itdè Yèsù ndíni ndì nivà tí, ndàrà fíyó pbìrì ǒ rò.

¹⁸ Ní yà Yèsù rǔpo ibhú ò ònà kàsùmì ǒ, yà nzére-alafí núvònà ònà rò ale nítdè Yèsù ndíni 'owu tí mànà atdíkpa. ¹⁹ Ní Yèsù náa'u nzá ndì dhu kà tò. Pbétù kàdù àtìnà ndì ale nǐ: «Ádù nyi pbùkù, indú ale-tí'ò, nyadù yà indù Ádr̀ngbàle ònzì kóró dhu náwe abádhí tò, izu kàbà dùnú dhu mànà.» ²⁰ Ní wò ale náadì dóna ndàrà, ndàdù ndòpè ndùnò yà Yèsù nònzì f̀ndà kóró dhu Dèkàpolì tí kátina pbìrì ǒ. Ní, yà kà r̀nɔna dhu ǹrì ale kóró ní idhɔ núuko atdídǒ.

Yàhirò bhà tsibhíngba mà Yèsù rǒ m̀dzarù-ngbò napbàlá tsibhále mànà (Màt 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Tdítdǒ Yèsù náadà ibhú ǒ r̀r̀-adzè. Ní idha-gì dǒ kidè rórò, ádr̀ngbà ihé-yà náandu ndì ndàkpòrò kà-ngbò. ²² Ní, unduta-dzà ǒ ádr̀drǒ ale nzínzì ǒ atdí ádr̀ngbàle, Yàhirò tí kátina, níira àhu ányìrǒ. Ní Yèsù ndì ndàla rò, kǐbvú ndì obvò kà-pfǒ rǒ. ²³ Kàdù k̀tdè atdyúna nyú nà, ndàtì: «Ivádú-ngba rǐ'ì afína rǒ ka kóɔna ró. Ní, írà ɔtsúnɔ nyi nyali tí kà-dǒ, ndíni kǒgú tí, ndàdù àdi nyìkpóna nà.» ²⁴ Yèsù mà náadù òwu Yàhirò nà, ádr̀ngbà ihé-yà ràdù ndìdhò owùya ǒ Yèsù ì ìpbǒ nzínziya ǒ rórò.

²⁵ I ale nzínzì ǒ ní'ì atdí tsibhále, atdí kumì dóná óyǒ nà ato tí azu nóongónà ìrà róná. ²⁶ Kàbà àpbè abhɔ nyú ibí pbàngángá-bv̀nă, ndàdù kóró fóná ongyéngá-tse nótdì ányì. Pbétù ndì dhu adúnà nzí àrà kà dzùnà nònzì rǒ, kà rǒ andì ràdù àrà òtrɔ rǒ atdídǒ. ²⁷ Ní, Yèsù dǒ ka k̀nɔna dhu ndì ndíri dhu-okú dò rò, k̀ra ihé-yà nzínzì ò, ndàpbàlá kà-rǒ m̀dzarù-ngbò olùnă rò. ²⁸ Ka ní'ì afína ò r̀rà òte rǒ ndàmbe àtìnà dǒ: «Ma mapé kà-rǒ m̀dzarù-ngbò nàpbàlá, ní ma mógù ògù.» ²⁹ Ní Yèsù rǒ m̀dzarù-ngbò kàpbàlá rórò tí, yà kà-rǒ ar̀rà azu náadù ide, kà ràdù ndìne iwà ndì ndògù pbìndà andì ǒ rò ró. ³⁰ Wò ndì kàsùmì ǒ tí, Yèsù níine ndì iwà ìndrũ t'ígútá tó pbìndà ɔbi nònzì kasu ró. Ní kǎgéré ndì ihé-yà nzínzì dò, ndìvũ dhu ndàtì: «Ádhi r̀dú m̀dzarù-ngbò nàpbàlá?» ³¹ Ní kàbhà ábhàlǐ adù dhu àdu kà tò 'àtì: «Ádr̀ngbàlé, nyi nyàla wà ihé-yà nákpòrò ngb̀nɔ 'ìpbǒ nyi tí dhu. Ní, nyi tí àdù dhu ìvu tdítǒ r̀r̀ àdhi ngb̀nɔ nàpbàlá?» ³² Pbétù Yèsù adù ndàgere ndàndà kóró ihé-yà-dò nga, ndíni ndì ndala tí r̀r̀ àdhi ndì dhu nònzì. ³³ Ní ndì tsibhále adù àdi ndàmbe ìvi dǒ ɔɔ nǐ, iwà ndì nd̀ni róná ndì nònzì dhu nídhunǐ. Ní kàdù ìrà ndìbvũ ndì Yèsù-pfǒ-rǒ, ndàdù kóró obhó dhu núnò f̀ndà. ³⁴ Yèsù adù àtìnà kà nǐ: «Pbà nǐ tsibhíngbá, pbùkù a'uta nígũ wà nyi. Ní, àrà mbèyi, nyadù ògù pbùkù àpbè ǒ rò.»

³⁵ Wò dhu núno Yèsù rǐ rórò ní ndì, oyì nà ríwu unduta-dzà ǒ ádr̀ngbàle Yàhirò bhà rò ale núuto ì, 'àdù àtìnà kà nǐ: «Pbùkù tsibhíngba nóvè wà, ní ádhu nyi nyí Màlimò-tsi àvǎ tdítǒ nǐ?» ³⁶ Pbétù Yèsù náadù nzá afína mà níli abádhí r̀nɔna dhu dǒ. Kàdù àtìnà Yàhirò nǐ: «Ìnzì ɔnzì ɔɔ, í'ì a'uta nà tí.» ³⁷ Kàdù nzá atdí ale mà nózè r̀ndà ndì ányì, pbétù kàdù ùnzìnà r̀ndà ndì ní Péterù mà, Yàkòbhò mà, adònà Yùwanì mànà kèlè. ³⁸ Ní abádhí awù ùvò unduta-dzà ǒ ádr̀ngbàle bhà. Ní ányì, Yèsù náatù ìndrũ tsìya náva ì, 'àmbe ɔdzi dǒ, 'àdù àmbe ùkù dǒ ɔrú túya nyú nà ró.

39 Ní kǎtsù idza, ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Ádhu wò dhu bhěyi tsìku náva ndì nǎ? Ádhu nyǎ nyódzi nǎ? Yàrí ngbángba nówè nzá, pbétù kòdhò òdhò tí.» 40 Pbétù, abádhí náadù Yèsù rùnɔna dhu-gàyà ònzì ònzì tí. Ní Yèsù adù abádhí nípfo idza rò kóró, ndàdù ndì ngbángba t'ábanà mà kà-tsánà, ndirò pbìndà ìbhù ábhàlǐ mànà kèlě núnzi, 'òtsù mànà ndì ngbángba-abvò rǐ'ì ònà kàluga ò. 41 Ní kǎlú ndì ngbángba ɔtsúna rǒ, ndàdù àtìna nǎ: «Tàlità kumì.» Kà-tì ní: «Tsìbhíngbá, ma mátina: <fva nyi, nyidè!» 42 Ní ányìrǒ rò tí, wò tsìbhíngba níva ndì ndidè, ndàdù ndòpè ndùbhi. Obhó tí, kàbhà atò nǐ'ì iwà áhù atdí kumì dòná óyǒ nà atò tí. Wò dhu ì àla rò, idhò núuko ányìrǒ ì'ì kóró ale atdí dǒ nyú. 43 Yèsù adù dhu núya abádhí tò atdí dǒ, ìnzì ndì dhu nabhù tí atdí ale mà rùnì. Tdítdǒ kǎdù àtìna ndì ngbángba t'ále ní: «Nyàbhù ònyù ake kà rònyù!»

6

Nàzàretì tó kigò ǒ bhà ná'ù nzá Yèsù dhu (Màt 13.53-58; Luk 4.16-30)

1 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níva ndì ányìrǒ rò, ndàrà ndì ndavì ònà kigò ò, pbìndà ábhàlǐ ràdù òwu owùna ǒ ányì. 2 Ní sàbatù-idhò ǒ, kǎdì ndàmbe dhu núdhe dǒ ìndrù tò unduta-dzà ǒ rò. Ní ábhǒ ale yà kà rùnɔna dhu ìrì rí, ní idhò núuko atdí dǒ. Abádhí ambénà àtìna dǒ: «Kóró wò ɔte-tidò nà kǐrà àdhà rò? Wòrí dhu-ɔnga t'òvòta-tidò mà, ndirò wò wíwì nónzi kǎrí nǐ ɔbì mànà dhu kǎbà àdhà? 3 Tí obhó ka ndì sàpàti, Màriyà t'ídhùnà? Ka tí obhó Yàkòbhò mà, Yòsè mà, Yudhà mà, Sìmonì mànà t'ádònà? Ndirò kà t'áwéna t'óbhò òko atdíkpá iró àlě mànà?» Ní wò dhu-okú dò rò, ìndrù nóowúnà nǎ kà rùnɔna dhu ná'ù rǒ. 4 Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Nabì nífù ka kǎrí kóró ngari ǒ. Pbétù, yà ndì nyú ka kadhì ònà kigò ǒ, ndirò fíndá ale nzínzi ǒ, ndirò pbì idzá-bhà nzínzi ǒ màtí, ka kǎrí nǎ kífù.» 5 Yèsù náadù nzá atdí wíwì mà nónzi ányìrǒ, pbétù kǎdù ɔtsúna núlì ngúfe andítale dǒ tí, ì ale ràdù ɛgu fíyó andì ǒ rò. 6 Ní idhò núuko Yèsù atdí dǒ, ìmbá fíyó kigò ǒ bhà rǐ'ì a'uta nà dhu-okú dò rò.

Yèsù rǐ pbìndà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ núvǐ dhu (Màt 9.35; 10.1,5-14; Luk 9.1-6)

Yèsù náaràna ùbhi rǒ kóró kyèròkyèrò rǐ'ì pbanga ònǎ, ndàmbe dhu ùdhe dǒ ìndrù tò. 7 Ní kǎnzi pbìndà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ, ndàdù ndòpè ndùvǐ abádhí ɔyǒyó rò. Kúvǐ abádhí iwà ndì ndàbhù nzére-alafí nòdì abádhí ràdù nǐ ádrùngbǎnga tó ɔbì fíyó rórò. 8 Kǎdù dhu núya abádhí tò ndàti: «Àpé nyìdyi atdí dhu mà abhi tò, pbétù nyùgu mùgǒ kèlě. Àpé nyùgu mùgati mà, bhòlò mà, fàrangà mà ngbòku ǒ. 9 Nyàfǒ kàyitò pfòku rǒ, pbétù àpé nyàfǒ mberù ɔyǒyó rùkú.» 10 Ndirò, kǎdù àtìna abádhí nǎ: «Nyǎ ka kàkò atdí idza ǒ rò, nyǎ nyowuna òko rǒ ányì-dzá, ràrà áhù ányìrǒ rò nyǎ nyúvò nyòwù dhu ò. 11 Atdí pbanga ǒ ale nóowuna gukyè 'ùvo rǒ ìnzì 'àko nyǎ, ndirò ìnzì 'ìrì nyǎ nyúnɔna dhu, ní nyǎ nyowuna òwu rǒ ányìrǒ rò, nyàdù pfòku-tsítsíró àhù nówò, ndínǎ abádhí tó afátá nitè tí abádhí tò.»

12 Ní kǒkò ábhàlǐ náawù Kàgàwà bhà Ídzì Màkùrù núno ìndrù tò, 'òwu àtìna rǒ, dhu rǎkǎ abádhí rùgèrè ì 'ùbhà fíyó nzérenge. 13 Abádhí nóowúnà ábhǒ nzére-alafí nípfo rǒ ìndrù ò rò, 'àdù òwu andì nà ábhǒ ale nútri rǒ akye nǎ, ì ale ràdù ɛgu.

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ɔve (Màt 14.1-12; Luk 9.7-9,19-20)

¹⁴ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè* níri Yèsù dǒ ka kúnɔna dhu, kǒvò nótò ndi kóró ngari ǒ nídhuní. Atdídhena ale nóowúnà àtìna rǒ: «Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì níngbè wà ndi ɔve-bvù rò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kǎbà wíwí t'ónzita tó ɔbi.» ¹⁵ Pbétù, ngǔkpà ale owúnà àtìna rǒ: «Èliya ní wò.» Ngǔkpà ràdù àtìna tdítǒ: «Angyí í'ì pbànábí nzínzi ǒ atdí nabi bhèyi ale ní wò.» ¹⁶ Ní wò dhu ndi ndìrì rò, Hèròdè ati: «Bàtizò ùbho rǒ arúbhi Yùwanì ní wò. Ma mábhù kàdɔ kòtdì, ní ka ní wò wà ndi nìngbè.»

¹⁷ Wò ndi Hèròdè nyú ndítírò ní ndi uyátá nabhù kosò Yùwanì, ndàdù àbhunà kùtsì, kàdù ìlìnà imbi-dzà ò. Hèròdè náanzì ndi dhu, adòna Filipò-fó rò ndi ndakò tsìbhále nóokú dò rò. Ndi tsìbhále-ɔvò ní'ì Hèròdiya. ¹⁸ Kǎnzì ndi dhu, Bàtizò nubhónà Yùwanì nóongónà àdù àtìna kà nǐ, inzà dhu rǎkǎ kà rǎkɔ adòna-ve nídhuní. ¹⁹ Hèròdiya náakó atdí dǒ Yùwanì rǒ, ndàdù kòzè ndàbhù kohò. Pbétù, ndi dhu náadù í'ì odú kà tò. ²⁰ Obhó tí, Hèròdè nóongónà Yùwanì-ɔdò nónzì obhónángatále tí, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale tí ndi ndùnì ka dhu-okú dò rò. Ní kǒngónà àdù Yùwanì-ngbò nóddò atdí dǒ. Yùwanì rǎɔna dhu níri ndi ndí rò, Hèròdè bhà irèta nóongónà àdù ndìnza atdí dǒ, pbétù kǒngónà àdù kà rǎɔna dhu òzè ndìrì atdí dǒ.

²¹ Ní atdíku, Hèròdiya náabà Yùwanì àbhù ndi ndí kohò òná otu. Ndi dhu ní'ì yà Hèròdè rǐ ndi ka kadhì òná idhɔ níre òná m̀hèndù-idhò ǒ dhu. Ní Hèròdè unzi rìwù ndi m̀hèndù ò ale ní'ì: yà ì arí kasu ònzi mànà ádròdrǒ ale mà, pbìndà pbànowí tó ádròdrǒ ale mà, ndirò Gàlilaya tó pbìrì ǒ pbangá-nzo òná arí'ì ifuta nà atdí dǒ ale mànà. ²² Ní Hèròdiya bhà tsìbhíngba náatsù m̀hèndù-dzà ò, ndàdù òbè atdí dǒ. Ndi ɔbé náafò Hèròdè-nyìkpó atdí dǒ yà ndi ndùnzìnà ale mànà. Ní ádrùngbǎ kamà Hèròdè adù àtìna wò tsìbhíngba-ɔwú nǐ: «Ónzi afínà òzè dhu fudú, ní ma mí ndi dhu àbhù àbhù indù.» ²³ Kàdù dhu nótsò ndi tsìbhíngba-ònzì ndàti: «Ma mòtsò wà dhu ndíní ma mabhù tí nyi nyónzina dhu indù, ìmbǎ í'ina yà idzi ma mónyù dóná pbìrì tó atdíngá óyǒ dǒ mà nábhù ma mí indù dhu màtí.» ²⁴ Ní wò tsìbhíngba náahù àwú-dzà rò, ndàdù dhu nívu íyànà-tsù ndàti: «Ádhu ndi ma màkǎ monzì?» Ní kà-tsánà adù dhu àdu ndàti: «Bàtizò núbhò arí Yùwanì-dɔ.» ²⁵ Ní tsìbhíngba náangbò ndi kòmbómbí ádrùngbǎ kamà-tí'ò, ndàdù dhu ònzì fóná ndàti: «Ma mòzè nyìbhò Bàtizò ùbhò arí Yùwanì-dɔ kòmbí fudú tsàlìtsalì dǒ rò.» ²⁶ Ní izu núuka ádrùngbǎ kamà atdí dǒ nyú. Pbétù, kà rǐ ndùvò Yùwanì-dɔ rǒ dhu ní'ì ɔbi tí, yà ndi ndùnzìnà ale-ònzì rò ndi ndòtsòna dhu dhu-okú dò rò. ²⁷ Ní ányìrǒ rò tí, kàdù ngbǒna nódɔ arí pbànowí nzínzi ǒ atdí mùnowì nóvì, ndùyǎ dhu fǐndà ndíní ira tí Yùwanì-dɔ nà fóná. Ní wò mùnowì níivà ndi ndàrà imbi-dzà ò, ndìtsì Yùwanì-dɔ nókèrè. ²⁸ Wò dhu-dzidǒ, kàdù irà ndi ale-dɔ nà tsàlìtsalì dǒ rò, ndàdù àbhunà wò tsìbhíngba-fó, ndi tsìbhíngba ràdù àbhunà íyànà-fó. ²⁹ Ní Yùwanì bhà ábhàlǐ níitdègu wò dhu níri, ní abádhí adù iwu, 'àdù kǎ-bvò nídyì 'òwù òtdànà.

Yèsù rǐ imbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Luk 9.10-17; Yùw 6.1-14)

³⁰ Yèsù bhà uvitatále náandu ì kà-tí, 'àdù yà ì ònzì kóró dhu mà, ndirò yà ì ùdhe ìndrù tò kóró dhu mànà dhu náwe kà tò. ³¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, abádhí-tí'ò ríwu ale mà, abádhí tí ò rò rí 'àdù ale mànà ní'ì abhɔ nyú, ònyù nónyu abádhí rǐ òná kàsùmì mà ràdù í'ì mbǎ. Ní Yèsù adù àtìna pbìndà uvitatále nǐ: «Nyìwù rùngù tí rí'ì atdí ngari ò, ndíní nyí nyaso tí

* **6:14** 6.14 Ndi Hèròdè-ɔvò ní'ì Àtipasì. Ka ní'ì Gàlilaya tó pbìrì ǒ Ádrùngbǎ kamà.

nyɛ akɛ.» ³² Ní abádhí náadù òwu vɛyà dǒ rò ibhú ǒ rùngù tí rí'ì atdí ngari ò. ³³ Pbhétù, ábhǒ ale nyú náala abádhí rǒwu dhu, 'adù abádhí rǒwu i nga núni. Ní ìndrù náadù 'ìvà kóró kigò ònǎ rò, 'òwù tsàkàtsàkà nyú pfǒya dǒ ányì, 'adù òwu ùvò angyi abádhí rǒ.

³⁴ Ní Yèsù náhu ibhú ò rò rò, kǎla wò ádrùngbǎ ihé-yà, abádhí-izù ràdù ndàlɛ atdí dǒ, ìmbǎ ùndana rí ale rí'ì tàrà tó màhò bhéyi abádhí núli ì nídhunǐ. Yèsù adù àdi ndàmbe ábhǒ dhu nyú núdhe dǒ abádhí tò. ³⁵ Inga ráti dhu nítdègu ndìndù, ní kǎbhà ábhàlǐ níndri kà-ti'ò, 'adù àtinà kà nǐ: «Író nga rí'ì rùngù tí, ndirò inga náti wà.» ³⁶ Ní, áví kǒkò ale rǒwù inga nóbhì ka karí òyà ngari ò, ndirò kyèròkyèrò rí'ì pbanga ò, ndínǐ ònyù nudzì tí fíyò. ³⁷ Yèsù adù ɔte nádu abádhí tò ndàti: «Nyàbhɛ ònyù abádhí tò nyí-tírò!» Ní ábhàlǐ náadù dhu nívu Yèsù-tsù 'àti: «Nyí nyòzè tí mǒwù mùgati nódzi óyǒ miyà ònari† rǒ, ndínǐ mà mabhù tí abádhí rǒnyù?» ³⁸ Ní Yèsù adù dhu nívu abádhí-tsù, ndàti: «Ífe mùgati nyí nyí'ì nà? Nyàndà pé ka.» Ní kà-bvu ì ùni rò, abádhí adù dhu nádu kà tò àti: «Mǎ mí'ì ìmbò mùgati nà, ndirò óyǒ ìbhè nà.» ³⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù avì pbìndà ábhàlǐ ràbhɛ kóró ale ròkò tsùna rǒ obvò irí dǒ. ⁴⁰ Abádhí adù òko tsùna tí: atdí dhená ngari ǒ atdí dǐ miyà ale, ndirò ngùkpà ngari ǒ ìmbòmbó kumì ale. ⁴¹ Nírò ní ndi Yèsù núugu kǒkò ìmbò mùgati, óyǒ ìbhè màrà ndùlǎ fóná. Ní, òrù-akpà ò nga àndà ndi ndi rórò, kǎdù òtsò nábhu Kàgàwà tò. Kǎdù mùgati-ònga núkò, ndùbho pbìndà ábhàlǐ-fó, ndínǐ abádhí núundo tí ìndrù tò. Kǎdù kǒkò óyǒ ìbhè nùndò átò abádhí-fó kóró. ⁴² Ányìrò ì'ì kóró ale náanyù dhu 'ùlè nǐ. ⁴³ Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òdì òdì mùgati-go-tsù núndu, ìbhè-go màrà, 'adù atdí kumì ònà óyǒ nà sèngè níra nǐ. ⁴⁴ Ndi mùgati nanyù ale nzínzì ǒ, kpabhàle ní'ì ìmbò lufù tí.

Yèsù rùbhi idha dǒ dhu (Màt 14.22-33; Yùw 6.16-21)

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ tí, Yèsù náabhù pbìndà ábhàlǐ rùpò ibhú ò, ndínǐ ada tí angyi fíndà rèrù-adzè, Bètèsàydà tó kigò inǎ rò, yà ndi nyú tírò ndi ndi ihé-yà návì rǒwù ìbha ònanǎ. ⁴⁶ Ihé-yà nà ì ùbhǎ ì dhu-dzidǒ, kǎdù àrà pbìrì dò, ndàrà ndìtsò. ⁴⁷ Inga náti rò, ibhú ní'ì rèrù-alìkpa ò ábhàlǐ nà, Yèsù ràdù ndùbhà atdí rò olù idha-adzè. ⁴⁸ Ní Yèsù ala ɔbi tí ibhú t'ótùta rí'ì pbìndà ábhàlǐ tò dhu, tùm̀bà tí awe rǒpili abádhí-nyìkpa rǒ nídhunǐ. Ní à'ù-akpà-òngǒ ǒ, kǎrà pbìndà ábhàlǐ-ti'ò, ndàmbe ùbhi dǒ idha dǒ. Kǎdù dhu ònzì angyi ndúda abádhí tò dhu bhéyi. ⁴⁹ Ní, kà rùbhi idha dǒ dhu ì àla rò, abádhí náadù kàti mǐngò tí, 'adù 'òpè 'ùkù, ⁵⁰ ábhǒ ɔdɔ nyú nà kǎlǎ rí kóró ale ní'ì nídhunǐ. Pbhétù uró rò tí, Yèsù adù tǔna àpfò abádhí tò ndàti: «Nyòtù afíkɛ, ima ní yà! Ìnzì nyònzì ɔdɔ!» ⁵¹ Tdítdǒ, kǎdù ùpo ibhú ò abádhí-ti'ò, awe ràdù opilita nùbhà atdí dǒ. Ní idho núukò abádhí atdí dǒ nyú. ⁵² Obhó tí, Yèsù ònzì wíwì, ndìtrǒ mùgati dhu náalú nzá abádhí-dɔ: abádhí tó irèta rí ndi dhu-tì nálǎ dhu ní'ì odù.

Yèsù rí Gènèzàretì tó pbìrì ǒ andítale nígù dhu (Màt 14.34-36; Yùw 6.22-25)

⁵³ Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ màrà nítdègu rèrù náda, ní abádhí náasò fíyó ibhú kifukù ǒ, 'adù òtsù Gènèzàretì tó pbìrì ò. ⁵⁴ Ní ibhú ò rò abádhí núvò rórò tí, ìndrù náadù Yèsù núni. ⁵⁵ Ní abádhí náadù àngìli kóró ndi pbìrì ònǎ, 'adù 'òpè 'ùmbà andítale, 'òwù òwu rǒ nà ótdù dǒ, Yèsù-bvu ka kò'ì òyà kóró ngari ònà nǎ. ⁵⁶ Ndirò, kóró ngari ǒ Yèsù rùbhi inanǎ, pbanga

† 6:37 6.37 Yèsù bhà kàsùmì ǒ, atdí ònari ní'ì atdíku idho tó kasu tó màkimbà.

òná, kígò òná, ndirò inga nóbhì ka karí iná màtí, ìndrù nóowúnà ìwu rǒ andítále ná, 'ùlì pbanga-tsidǒ ìndrù náarí 'ùndù òyá ngari ǒ. Abádhí adúnà òwu Yèsù nónzi rǒ rùbhà i ale rùpbalá róná mùdzarù-bidò-ngbò kèlě. Ní ìngbàtí ìlì ndì ale mà yà kàbhà mùdzarù-bidò-ngbò nàpbalá, náaràná ògù rǒ dòtsí.

7

Pbàyàhúdí tó màndu

(Màt 15.1-9; Luk 11.37-41)

¹ Pbàfàrisáyó mà Yèrùsàlemà tó kígò ò rò ìwǔ Músà bhà Ɖyátá tó ngúfe màlímó màná núundu ì Yèsù tí. ² Ní, abádhí náala Yèsù bhà ábhàlì nzínzi ǒ ngǔkpà ale, òtòtì ɔtsúya nǐ rówu dhu nónyù rǒ, kà-tì ní inzá ì ù'ò ɔtsúya yà fíyó sòmà tó màndu nónzi ka dhu bhěyi rórò. ³ Pbàfàrisáyó mà, kóró ngǔkpà Pbàyàhúdí màná níifu abhúya tó màndu atdíǒ. Ní, abádhí nóonyúnà nǐ ònyù inzá ì ù'ò ɔtsúya mběyi nyú rórò. ⁴ Ndirò kòbǐ ò rò ì ìngò rò, abádhí nóonyúnà nǐ dhu inzá ì ù'ò ì rórò. Abádhí níifu yà í abà ábhǒ ngǔkpà màndu átò. I màndu nǐ: kópà nú'ò ka kí mběyi nyú dhu, itá mà, suma nǐ ka kóbhòlò itá mà, dòyá ka karóyi dhu màná nú'ò ka kí mběyi nyú dhu màná. ⁵ Ní, Pbàfàrisáyó mà Músà bhà Ɖyátá tó màlímó màná níivú dhu Yèsù-tsǔ 'àti: «Ádhu inzá pbùkù ábhàlì nífu àlě t'ábhúna tó màndu, 'adù àmbe dhu nónyù dǒ òtòtì ɔtsúya nǐ ní?» ⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nabì Ìsayà núuno obhó dhu nyú dǔkú. Nyǐ ní ɔyoyó afíya ná ale yà kǎndí dhu bhěyi tí, ndàti:

<Kàgàwà ràtina: kàrí ale náarí mífǔ tsùya ǒ tí,

afíya ràdù ì itse nyú rùdú rò. ⁷ Abádhí náarí mulě kòkórò.

Abádhí arúdhèna ìndrù tò dhu ní ìndrù tó Ɖyátá kèlě*.»

⁸ Yèsù adù àtìná tdítǒ: «Nyǐ nyárí Kàgàwà bhà Ɖyátá núbha igi, nyǎdù nyǎpba ìndrù ɔvò fǔkù dhu rǒ tí. ⁹ Nyǐ nyárí Kàgàwà bhà Ɖyátá nódhò, nyǎdù afíku nápba fùkú màndu rǒ tí. ¹⁰ Obhó tí, Músà núuyá dhu fǔkù ndàti: nyi ràkǎ nyifu àbanu mà íyànù màná, ndirò àbanà mà íyànà màná nǐ dhu nùnò ale ràkǎ kohò òho tí. ¹¹ Pbétù nyǐ nyú, nyǐ nyárí dhu òvo ìndrù tò nyǎti: ndì ale rapé dhu ùno k pangba àbanà tò, ndirò íyànà tò màtí ndàti: <Dzùnànù nónzi ma màmbènà nǐ fudú rǐ'ì dhu ní Kòrbanì, kà-tì ní: Kàgàwà tò ka kùtri perè.» ¹² Ní ndì ale rǐ mbǎ àbanà mà, ndirò íyànà mà dzùnà nónzi ndì ndí dhu-atdyú ná. Ní nyǐ nyarádù ndì dhu kèlě ná'ù ndì ale tò. ¹³ Ní ndì dhu nǐ, nyǐ nyárí Kàgàwà bhà ɔte-òvǔ níto, yà nyǐ nyarúdhèna fǔkù nzínziku ǒ fùkú màndu nǐ. Ndirò, nyǐ nyarí ndì dhu bhěyi dhu-tidò nónzi abho nyú.»

Ìndrù nábhu rádù ròtì Kàgàhà-nyìkpó ǒ dhu

(Màt 15.10-20)

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náanzi ihé-yà tdítǒ, ndàdù àtìná nǐ: «Nyǐ kóró, nyǐri yà ma mùnɔna fǔkù dhu, ndirò nyálǔ ka dǔkù ò. ¹⁵ Ìnzǐ iri rò rótsù ìndrù ò atdí dhu mà, ràdù ìndrù nábhu ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, ìndrù-afí ò rò àhu dhu ní ndì kàbhù rádù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ¹⁶ [Inga t'írìta tó bǐna ná rǐ'ì ale, náká ndirò wò ma mùnò dhu*.]

¹⁷ Yèsù níitdègu ihé-yà núbha ndàdù òtsù idza, ní kàbhà ábhàlì náadù wò ndì mbólí-tì nívu kà-tsǔ. ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìná abádhí nǐ: «Nyǐ nyú mà, kálǔ t'óbhó dǔkù átò? Nyǐ nyùnì t'óbhó dhu, ìnzǐ iri rò rótsù ìndrù ò atdí

* 7:7 7.7 Ìsa 29.13 * 7:16 7.16 Wòrí andítá rǐ'ì mbǎ ábhǒ angyè andítá ò.

dhu mà ràràdù ìndrù nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ? ¹⁹ Obhó tí, ndi dhu nòtsù nzá ndi ale-afí ò, pbétù kòtsù ndi ale-fi-tsù ò, ndàdù àhù kà-ò rò otsó dò ndi ale àrà rò.» Wò ndi ndùnò ǒte ǒ, Yèsù náavò dhu k pangba ònyu ka ràràdù kóró ònyù-tidò nónyù. ²⁰ Ní kǎdù àtìna tdítǎ: «Ìndrù-afí ò rò àhù dhu ní ndi rádù ìndrù nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ²¹ Obhó tí, ìndrù-afí ò rò arúvò nzére irèta náarí ndi ìndrù nábhù rònzi nzére dhu. I nzére dhu ní: m̀nyòni t'ónzita, ogbo t'ónzita, abvo t'óhota, ²² màkuni t'ónzita, ngàtsi ale-fó rí'ì dhu dǎ ka kí ale-afí ìlì dhu, òrù ka kórù dhu, ìndrù t'útrátá, ìnzì ka kí uyátá-òdò nónzi dhu, adha t'ónzita, ìndrù nǐ ka kí dhu ùnò nzére dhu, ale òyò ka kí dhu, àrì bhèyi ka kí ale ònzi dhu. ²³ Kóró kòrì nzére dhu náarúvò ìndrù-afí ò rò, rádù ìndrù nábhù ròtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

Inzì ní M̀yàhudì-àyi rǐ Yèsù ná'u dhu
(M̀t 15.21-28)

²⁴ Ɔrò rò, Yèsù iwà ndi ndàrà Tirò tí kátina kigò tó m̀lengù ò. Ní kǎtsù atdí idza ò, ìnzì ndàdù atdí ale mà nòzè r̀ni ányìrò ndi ndí'ì dhu. Pbétù, kà rǐ ndòru dhu ní'ì odú. ²⁵ Obhó tí, atdí tsibhále yà nzére-alafí náaràvu pbìndà tsibhíngba rǒ, níri Yèsù dǎ ka káwèna dhu. Ní ányìrò rò tí, íyàdhíyà náadù irà Yèsù-ti'ò, ndàdù ndìbvù obvò kàpfò rǒ. ²⁶ Ndi tsibhále ní'ì ìnzì ní M̀yàhudì-àyi, pbétù ka ní'ì Sìrò-Fòyìnìkì tó pbìrì ǒ ale. Ní k̀tsò ndi Yèsù rǒ, ndíni nzére-alafí nìpfo tí pbìndà tsibhíngba ò rò. ²⁷ Pbétù, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ɔbhà pé nzónzo r̀nyu dhu 'ùlè nǐ angyi. Obhó tí, dhu òfò nzá nga kidyì nzónzo tó ònyù, kadù òbvùnà ìtsè-nzo tò.» ²⁸ Íyàdhíyà náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Obhó Ádr̀ngbǎle, pbétù mizà tsinǎ rí'ì ìtsè mà náarí nzónzo-fó rò ì nàwà ònyù-ú'ù-nzo mà nónyù.» ²⁹ Nìrò ní ndi Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Wò nyi nyàdu ǒte-okú dǎ rò, ádùnà nyi pb̀kù, iwà nzére-alafí náhù pb̀kù tsibhíngba ò rò.» ³⁰ Ní kǎdù ndi pbìndà, ndàdù pbì ingba nótù ara dǎ àyi ró, iwà nzére-alafí náhù ònà rò ró.

Yèsù rǐ ìnzì arí inga ìri ndìrò ìnzì ndàdù òte atdí ale nígǎ dhu
(M̀t 15.29-31)

³¹ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù iwà ndi tdítǎ Tirò tó m̀lengù ǒ rò, ndàdà Sìdònà tó kigò ònǎ, ndàdù ingo Gálilayà tó r̀r̀-òdò, Dèkàpolì tó pbìrì ònǎ ndi ndàdà r̀r̀. ³² Ní, ka kiwú ìnzì b̀ina arí nga ìri, ndìrò ìnzì aróte mbèyi atdí ale nà Yèsù ti'ò. Ka kadù k̀tdè ìtdè tí, ndíni otsúna nìlì tí ndi ale dǎ. ³³ Ní Yèsù náadù kidyì atdí r̀ ndàràna l̀ngèl̀ngè ihé-yà ǒ rò. Kǎdù otsúna-kpò nífò wò ale-bì ò, ndàdù iso nísò otsúna-kpò rǒ, ndàpbàlǎ kídà-dò-ngbò nǐ. ³⁴ Tdítǎ, Yèsù andà òrù-akpà ò nga, ndàdha ihèna, ndàdù àtìna wò ale nǐ: «Ɔfatà!» Kà-tì ní «Ángbè nyi!» ³⁵ Ní Ɔrò rò tí, wòrì ale-bì ǹungbe ì, idàna ràdù ò'ò isó ǒte tò, ndàdù ndòpè ndòtè mbèyi. ³⁶ Yèsù adù kóró ale nísò ìnzì ndi dhu ǹnò tí atdí ale tò màtí, pbétù yà kàrǐ abádhí nòsò dhu náaràna ìndrù názi rǒ àzì tí r̀ambe òte dǎ ndi dhu dǎ. ³⁷ Ní idhò náadù abádhí ǹkò atdí dǎ nyú r̀sè, 'àmbe àtìna dǎ: «Kà r̀nzina dhu ní kóró idzi dhu nyú. Nìrò, kà r̀rà b̀iya Ɔrì ale-bì mà ǹungbe rǒ, ndàdù ìnzì aróte ale mà nábhù ròtè.»

8

Yèsù rǐ ìfò lufù ale nóngù dhu
(M̀t 15.32-39; Mrk 6.30-44)

¹ Ndi nínganì, ádr̀ngbǎ ihé-yà náandu ì tdítǎ. Ní ìmbǎ abádhí rǐ'ì ònyuna ì í dhu nà nídhunǐ, Yèsù anzi pbìndà ábhàlǐ ndàdù àtìna abádhí

nǎ: ² «Ma mí'ì izu nà atdíđǎ kǎkà ale dǎ. Mǎ mòkò wà abádhí mànà ìbhuku mbàlìmbàlì, ndirò abádhí rǐ mbá ì'ì ònyuna ì ì dhu nà. ³ Ma mapé abádhí àvǐ rǒwù àwù nà firábvù, ní sàzì rǎrà abádhí nábhu rǎwà ì otu ǎ. Obhó tí, abádhí nzínzì ǎ atdíđhená ale níwù itse rò nyú.» ⁴ Ní, kàbhà ábhàlǐ náadù dhu àdu kà tò 'àti: «Ka kówu abádhí nóngù ka kí nǎ ònyù nótù àdhà yàrí rùngù ǎ?» ⁵ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Nyǐ nyǐ'ì mǔgati nà ife?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Mǎ mí'ì mǔgati nà àrùbhù.» ⁶ Ní Yèsù avǐ ihé-yà ròkò obvò. Kǎdù kǒkòrí àrùbhù mǔgati nùgù ndùlǎ fóná, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tò. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù ì mǔgati-ǎnga nǎkò ndùbho p̀b̀ndà ábhàlǐ-fó, ndínǎ abádhí undò tí ihé-yà tò. Ní ì ábhàlǐ náadù ì mǔgati nùndò ì ale tò.

⁷ Abádhí ní'ì ngúfe ìbhě-nzo nà átò. Ní Yèsù adù òtsò nábhu Kàgàwà tò kǒkòrí ìbhè dǎ, ndàdù p̀b̀ndà ábhàlǐ návi rùndò ì ìbhě-nzo átò. ⁸ Kórò ale náanyù dhu 'ùlè nǎ àkǎkǎ dhu bhěyi. Ní ábhàlǐ náadù òdòdì mǔgati-go-tsù nùndu, rùlè àrùbhù sǎngè ǎ. ⁹ Anyìrǎ, ìndrǎ ní'ì mbèmbè ìfo lufù ráhu dhu bvù. Wò dhu-dzidǎ, Yèsù adù abádhí àvi rǒwù. ¹⁰ Anyìrǎ rò tí, Yèsù mà p̀b̀ndà ábhàlǐ mànà nùpò ìbhù ǎ, 'adù òwu Dàlmànuta tí kátina p̀b̀irì ǎ.

*Pbàfàrisáyó rǐ Yèsù àvǐ rǒnzì wǐwǐ dhu
(Màt 16.1-4; 12.38-39)*

¹¹ Atdíku, Pbàfàrisáyó níiwù ùvò Yèsù-tí'ò, 'adù 'òpè 'àgò ì kà nà kǎfǐ ì omvù tí. Ní, abádhí náavi ka rǒnzì atdí wǐwǐ, ndínǎ Kàgàwà bhà rò kàbhà ádrùngbǎnga tó obi nírá dhu navǐ tí. ¹² Ní ndi dhu adù ìnze Yèsù rǎ atdíđǎ, ndàdù àtìná: «Heè! Ádhu ìndo arǐ'ì ale nózè wǐwǐ kèlǎ 'àla nǎ? Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ka kí nzǐ atdí wǐwǐ mà nǒnzì abádhí tò.» ¹³ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù ìvǎ ndi abádhí-tí rò, 'adù ùpò ìbhù ǎ p̀b̀ndà ábhàlǐ mànà, 'adù àda r̀r̀r̀-adzè.

*Pbàfàrisáyó tó afi mà, Hèròdè bhà afi mànà
(Màt 16.5-12)*

¹⁴ Mǔgati nídyì ì ì àkǎkǎ dhu bvùtǐ dhu náadzò Yèsù bhà ábhàlǐ ònǎ rò, abádhí ràdù 'òtù atdí mǔgati kèlǎ nà foyá ìbhù ǎ. ¹⁵ Ní Yèsù nùuyá dhu abádhí tò ndàti: «Nyàndà nga mběyi, nyòdò nyǐ Pbàfàrisáyó tó afi* mà, Hèròdè bhà afi mànà dhu rǎ rò.» ¹⁶ Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ náatè nzínziya ǎ, 'àmbe àtìná dǎ ìmbǎ ì rǎrǐ'ì mǔgati nà. ¹⁷ Ní Yèsù náasù abádhí rǎnɔna dhu, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù ndàti: «Ádhu nyǐ nyátina, ìmbǎ nyǐ rǎrǐ'ì mǔgati nà nǎ? Ndi dhu àpè t'óbhó d̀k̀k̀ àlǎ? Nyǐ nyàpè tí nzá ndi dhu àlǎ d̀k̀k̀ ǎ? Fùkù ìr̀t̀ta dònǎ dhu òsè t'óse tí? ¹⁸ Nyǐkpókù r̀ǹè, ní nyǐ t'óbhó ìnga nǎlǎ? Bǐkù r̀ǹè, ní nyǐ t'óbhó ìnga níri*? Nyǐ nyìrè t'óbhó ¹⁹ ife sǎngè ǎ màtǐ nyǐ nyundu òdòdì mǔgati-go-tsù rùlè dhu, yà ìmbò mǔgati-ǎnga mà m̀k̀k̀ ìmbò lufù ale tò nínganǐ?» Abádhí adù dhu àdu 'àti: «Atdí-kumì dòná óyǎ nà sǎngè ǎ.» ²⁰ Ndirò Yèsù adù dhu ìvu tdíđǎ ndàti: «Yà àrùbhù mǔgati-ǎnga mà m̀k̀k̀ ìfo lufù ale tò nínganǐ, nyǐ nyundu òdòdì mǔgati-go-tsù rùlè ife sǎngè ǎ?» Ní abádhí adù dhu àdu, 'àti: «Àrùbhù sǎngè ǎ.» ²¹ Nírò ní ndi Yèsù adù àtìná abádhí nǎ: «Ní ndi dhu àpè tí nzá d̀k̀k̀ àlǎ kòmbí màtǐ?»

*Yèsù rǐ atdí ndùmùndúmú nígǎ dhu
(Yùw 9.1-11)*

* **8:15** 8.15 Yèsù rǎtina afi tí dhu ní, ìnzǐ Pbàfàrisáyó mà, Hèròdè bhà ale mànà rǐ dhu à'u dhu.

* **8:18** 8.18 Yèr 5.21; Zèk 12.2

²² Wò dhu-dzidõ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náawù ùvò Bètèsàyidà tí kátina pbanga ò. Ní ányì, ìndrǔ níiwú atdí ndùmùndúmú nà Yèsù-tí'ò, 'àdù 'ìtsò Yèsù rǒ ndíní kà-ngbò napbálá tí. ²³ Ní Yèsù náalú wòrì ndùmùndúmú òtsúna rǒ, 'ùvò nà pbanga ò rò. Tdítdõ kádù isò nísò kànyìkpó rǒ, ndàdù òtsúna nǔlì kà dǒ. Ndirò Yèsù adù dhu nívu kà-tsǔ ndàtì: «Nyi tí atdí dhu mà nálǎ àlǎ?» ²⁴ Ní wò ndùmùndúmú náangbe nyìkpóna, ndàdù àtìnà: «Ma mí ìndrǔ nálǎ itsu bhěyi rólo ró, pbétù abádhí rǔbhi ùbhí.» ²⁵ Yèsù adù òtsúna nǔlì tdítdõ kànyìkpó dǒ, kà ràdù inga nála kpanjangba. Ndirò, kádù ògù atdítdõ, ndàdù kóró dhu àla mběyi nyú. ²⁶ Ní Yèsù adù kàvi ràdu ndì pbìndà, ndàdù àtìnà: «Àpé nyotsú wò pbanga ò.»

*Péterù rǐ Yèsù náti Krístò tí dhu
(Màt 16.13-20; Luk 9.18-21; Yùw 6.67-71)*

²⁷ Wò dhu-dzidõ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náawù Kàyisàriyà-Fìlipì tò kigò tí rǐ'ì pbangá-nzo ò. Ní otu ò, kǐvú dhu abádhí-tsǔ ndàtì: «Ìndrǔ arátina ma rǎrǐ àdhi?» ²⁸ Abádhí adù dhu àdu kà tò 'àtì: «Atdídhena ale náarátina nyi rǎrǐ bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngǔkpà ale náarádù àtìnà nyi rǎrǐ Èliyà†. Ndirò, ngǔkpà ale-tsí náarádù àtìnà nyi rǎrǐ angýí 'ì ngǔkpà pbànábí nzínzì ò atdí ale.» ²⁹ Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàtì: «Olu nyí, nyí nyarátina ma rǎrǐ àdhi?» Ní Péterù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ínyi, nyi ní Krístò.» ³⁰ Nírò ní ndi Yèsù adù abádhí nísò ìnzǐ wò dhu nuno tí atdí ale tò màtì.

*Yèsù rǐ ndì ndóvè kòtdè ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo dhu
(Màt 16.21-28; Luk 9.22-27)*

³¹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù náadì ndàmbe dhu núdhe dǒ pbìndà ábhàlǐ tò. Kǎtì: «Dhu àkǎ Ìndrǔ t'ídhùnà ràbà àpbè atdítdõ. Pbanga ò pbàkùrǔ mà, pbàkùhání tò ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Èyátá tò màlímó mànà nóodhoya ka. Ndirò, ka kohoya ka, kadù òtdùnà. Pbétù ìbhu idho dzidõ kádùya ndìngbè.» ³² Kǎno wò dhu abádhí tò kpanjangba nyú. Ní Péterù adù kidyì ndàrà nà igi, ndàdù ndòpè ndòrù dóná. ³³ Ní Yèsù agéré ndì ndàndà pbìndà ábhàlǐ, ndàdù òrù Péterù dǒ ndàtì: «Índrǐ nyi itse tidú rò Pfòmvo Sitanǐ! Nyi nyí nzǐ inga nírè Kàgàwà náarí inga ìrè dhu bhěyi nídhunǐ, pbétù nyi nyí inga nírè ìndrǔ bhěyi.»

³⁴ Tdítdõ, Yèsù náanzi ihé-yà pbìndà ábhàlǐ mànà, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Ndi ale náapè ndòzè ndùbhi owùdu ò, ní ndi ale àkǎ ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà mùsàlabhà‡, ndàdù ùbhi owùdu ò. ³⁵ Obhó tí, pbìndà ìpìrǒnga nòzè ndòdò fǐndà ale níwíya ka. Pbétù, okúdu dò rò, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù-okú dò rò rǐ pbìndà ìpìrǒnga níwǐ ale, nígúya ka. ³⁶ Ndirò, ìndrǔ rǐ yà adzi ò ònzì nába, ndàdù pbìndà ìpìrǒnga níwǐ dhu tò ìdzìnga ní àdhu? ³⁷ Ìndrǔ ràdù àbhùnà pbìndà ìpìrǒnga nduwù tí nǐ atdí dhu mà tí'ì ìnè? ³⁸ Indo arí'ì ale ní nzérénga ònzì arí ale, ndirò ìnzǐ arí 'òdo Kàgàwà tò ale. Ní ndi ale-nyì náapè ìwù okúdu dò rò, ndirò pbàkà òte-okú dò rò kòrǐ ì ale nzínzì ò, ní Ìndrǔ t'ídhùnà-nyì níwùya átò kòkú dò rò ì itsi ìwu ìlǐlǎ màlàyíkà mànà Àbanà bhà ádrùngbǎnga tò awáwù ò nínganí.»

† 8:28 Èliyà nǐ'ì mbèmbè imbò miyà ato ò angýinǎ rò Yèsù tò. Ndirò, Pbàyàhúdì ongónà inga ìrè kà riraya angýinǎ rò Màsiyà tò (Màl 3.23). ‡ 8:34 8.34 Pbìndà mùsàlabhà nánò ìndrǔ rǐ dhu-tí nǐ, ndi ale rǐ ndà'ù ndàbà àpbè àdhàdhì Yèsù abà apbè dhu bhěyi dhu.

9

¹ Yèsù adù àtìná tdítdǒ abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fǔkù: yà iró rí'ì ale nzínzi ǒ, ngǔkpà ale núuvèya nzí inzà ì àla òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi rǐrà ádrùngbǎnga tó obi nà dhu rórò.»

*Yèsù-wòyǒ rǐ ndùgèrè dhu
(Màt 17.1-13; Luk 9.28-36)*

² Azà idho dzidǒ, Yèsù náanzi Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mà, 'adù ùpo mà àdǐ pbirì-akpà dò. Anyì abádhí náatù ì òyá. Ní Yèsù-wòyǒ núugèrè ndì abádhí-nyìkpó ǒ rò. ³ Kà-rǒ mùdzarù náapè ndùmbilì atdíđ, ràdù òwù tdyé, ìnzì yàrí adzi dǒ atdí ale mà ràdù dhu òbhòlò ròwù dhu bhèyi. ⁴ Tdítdǒ, nabìÈliyà mà Músà mà nà núuto ì abádhí tí, 'adù àmbe òte dǒ Yèsù mà nà. ⁵ Nírò ní ndi Péterù náati Yèsù nǐ: «Màlimǒ, dhu òfò nga àlè ròkò iró. Mǎ mí ìbhu hemě-dzà núpě, atdí indù, atdí Músà tò, ndirò atdí Èliyà tò.» ⁶ Péterù núuni nzà àdhu mà núno ndì ndí dhu. Obhó tí, àbadhi mà ngǔkpà ábhàlǐ mà nǐ'ì odo nà atdíđ. ⁷ Ní ádrùngbǎ àpbù níbvú ndì, ndàtsì abádhí sisìna nǐ. Ndirò atdí ale-tù náadù ndirì wò àpbù ò rò, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, atdíđ ma mózè ale. Nyìri kà-tsù dhu.» ⁸ Anyìrǒ rò tí, kǒkòrí ábhàlǐ náandà tiyá nga, pbétù ìnzì àdù atdí ale mà nála. Yèsù kèlě náadù ì atdíró abádhí-tí.

⁹ Pbirì dò rò abádhí rǎwù òná kàsùmì ǒ, Yèsù núuyá dhu abádhí tò ndàti: «Àpé nyàwe yà nyí nyàla dhu atdí ale tò màtí, rǎrà àhu ima, Ìndrù t'ídhùnà, ma mí mingbè dhu ò.» ¹⁰ Ní abádhí náalú wò fǐyò ka kùyǎnà dhu dòya ò, àzembè ì í dhu òngù tsùyá nzínziya ǒ rórò, 'àmbe àtìná dǒ: «Ìndrù rǐ ndìngbè òve-bvù rò dhu-tì ní àdhu?» ¹¹ Wò dhu-dzidǒ, abádhí níwú dhu Yèsù-tsù 'àti: «Ádhu Músà bhà Èyátá tó màlímó náarátina, Èliyà rǎkǎ pé ndirà angyi nǐ*?» ¹² Ní Yèsù adù dhu abádhí tò ndàti: «Obhó tí, Èliyà nǎkǎ wà ndàdu ndì angyi, ndirà kóró dhu-nyìtì nóhù*. Pbétù, ádhu Kàgàwà bhà Andítá náarátina átò ìndrù t'Ídhùnà rabáya àpbè abho, kadù itsina nónzì nǐ?» ¹³ Pbétù, ma mí dhu òvo fǔkù: Èliyà bhèyi atdí ale níra wà àhu, ìndrù ràdù àvu ròná ì òzè dhu bhèyi*, àdhàdhì Andítá nóvò kà dǒ dhu bhèyi.

*Yèsù rǐ nzére-alafí ìpfǒ ìnzì aróte, ìnzì ndàdù inga ìrì ngbángba ò rò dhu
(Màt 17.14-21; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Yèsù mà kǒkò ìbhu ábhàlǐ mà nǐwú ùvò ngǔkpà ábhàlǐ-tí. Ní abádhí náala ádrùngbǎ ihé-yà ì ábhàlǐ-ngbò nàkpòrò ró. Ndirò Músà bhà Èyátá tó màlímó náadù òko 'àmbe 'àgò dǒ abádhí mà nà. ¹⁵ Ní, ìndrù níitdègu Yèsù nǎlǎ, ní idho núuko abádhí atdíđ, 'adù òtse 'òwù Yèsù nátsè. ¹⁶ Yèsù adù dhu ìvu pbindà ábhàlǐ-tsù ndàti: «Ádhu abádhí mà nà nyí nyí nyǎgò dóná?» ¹⁷ Ní ihé-yà nzínzi ǒ atdí ale náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Màlimǒ, ma mǐrà idhùdu nà funu ò. Nzére-alafí yà kàbhù arí ìnzì ràmbe òte dǒ ní rǐ'ì kà ò. ¹⁸ Kóró ngari ǒ, ndi nzére-alafí níwà dhu kà rǒ ró, kǎrí kà-ǒnga níbvù obvò, isó-yà rùpbò ndì liná, ràdù àmbe kùna nátri dǒ, kàngbò ràdù ndifirì ndìdzò. Ní ma màvi pbùkù ábhàlǐ rìpfo ndi nzére-alafí kà ò rò, pbétù abádhí nádù nzà kà-lèmà nónzì.» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu núno abádhí tò kpanya ndàti: «Hàkà! Nyí ìmbǎ a'uta nà alé! Àlè kokoya nyí mà nà ife kàsùmì tí tdítdǒ? Ma mí fùkù dhu-dzi nóndù rǎrà àhu ife idho tí? Nyìwù ndi ngbángba nà tidu ò.» ²⁰ Ní ka kadù ìwu kà nà Yèsù-tí'ò. Èró rò tí, wò nzére-alafí níitdègu Yèsù nǎlǎ, ní kǐyà ndi ngbángba-ǒnga obi nyú nà,

* 9:11 9.11 Màl 3.23 * 9:12 9.12 Màl 3.24 * 9:13 9.13 Mrk 6.14-29; Yùw 1.19-27

ràdù ìtsì obvò, ràmbε ndùbolo dǒ adzi ǒ, isó-yà ràdù ndùpbò liná. ²¹ Yěsù adù dhu ìvu kà t'ábanà-t्सु ndàti: «Wò dhu ópè ndì ìngbátíngá kà rǒ?» Kà t'ábanà náadù dhu àdu ndàti: «Àdǐ kàdi ngbángba nyú tí rórò. ²² Ndirò ibí-gùna nyú, nzéε-alafí náarí kàbhǔ rǎwà ndì kàzε ò mǎtí, ndirò idha ò mǎtí, ndínǐ óvé tí. Ní, ìmbǎ mǎtí dhu ì'ì, ndi dhu ònzì nyi nyádù nánǐ, ábà izε dòkǎ nyonzì dzùnàka.» ²³ Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyi pbání àtina, ndi dhu ònzì nyi nyádù nání? Kóró dhu ràdù àkǎ a'uta nà rí'ì ale tò.» ²⁴ Ní ányìrǒ rò tí, wò ngbángba t'ábanà náafà ndì ndàti: «Ìnè ma mǎ'ì a'uta nà! Ní ónzì dzùnàdu nyìrǒ ka!»

²⁵ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù ala ihé-yà tiya ò rítse ró. Ní kǎdù òrù ndi nzéε-alafí dǒ, ndàti kà nǐ: «Yà ngbángba nábhǔ arí ìnzì ràmbε òte dǒ, ndirò ìnzì ràmbε nga nírì dǒ nzéε-alafí, ma mǎtina nyi nǐ: «Áhǔ yà ngbángba ò rò, ndirò àpé nyadù nyi tdítǒ kà ò.»» ²⁶ Ní wòrí nzéε-alafí náakù, ndiyà wò ngbángba-ǒnga ǒbi nyú nà, ndàdù àhε kà ò rò. Wò ngbángba níli ndì iwà òvé ale bhéyi, ányìrǒ ì'ì ábhǒ ale ràdù àmbε àtìna dǒ: «Íwà òvé.» ²⁷ Pbétù, Yěsù náadù kǎlε ǒtsúna rǒ, ndìvǎ, ridè.

²⁸ Yěsù níitdègu ndàdù idza, kàbhà ábhàlǐ ràdù 'òtù òyá kà mànà, ní abádhí adù dhu ìvu kà-tsǔ 'àti: «Ádhu inzǎ mǎ mǐpfo wò nzéε-alafí nǐ?»

²⁹ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìnzì vurò dhu ràdù wòrí nzéε-alafí-tidò nǐpfo. Pbétù kǐpfo ràdù ní itsòta kèlě.»

Yěsù rǐ ndì ndóvé kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo tdítǒ dhu (Màt 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà níivà ì ányìrǒ rò, 'àdù ùda Gálilayà tó pbìrì òna nǎ. Kǎzè nzá kuni ìngboró mǎtí ì í'ì pbìndà ábhàlǐ mànà dhu. ³¹ Obhó tí, kǎmbénà dhu ùdhe dǒ abádhí tò, ndàmbε àtìna dǒ abádhí nǐ: «Ka kǐ mǐpǒ, ima Ìndrǔ t'Ídhùnà, kabhε ma ìndrǔ-fó. Ní ì ale rǐ moho, kadù mǒtdù. Ndirò ìbhε idhǒ dzidǒ, ma mǎdù mǐngbè ìngbè.»

³² Pbétù, wòrí ǒte náalú inzǎ kǒkò ábhàlǐ-dǒ, ndirò abádhí adù kà-tsǔ ì í dhu òngù dhu-òdò nónzì ònzì tí.

Ábhàlǐ nzínzì ǒ ádrùngbǎle nyú ròsè ní àdhi? (Màt 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Yěsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náawù ùvò Kàpèrnàwumù tí kátina kigò ò. Ní, idzá ì í'ì rórò, Yěsù níivú dhu pbìndà ábhàlǐ-tsǔ ndàti: «Ádhu nyǐ nyúbhi nyǎgò rǒ dóná otu ǒ?» ³⁴ Pbétù abádhí náadù ìnè ìnè tí. Obhó tí, otu ǒ, abádhí ubhínà 'àgò rǒ nzínziya ǒ, ndínǐ ì ǔni tí ádrùngbǎle ròsè nzínziya ǒ rǎrǐ àdhi. ³⁵ Ní Yěsù adì obvò, ndàdù atdí kumì dóná óyǒ nà ábhàlǐ núnzì, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ndi ale náapé ndòzè ndì'ì wemberè t'ále tí, ní ndi ale àkǎ ndì'ì kóró ale tò arádi olù ale tí, ndàdù ì'ì kóró ale tò arí kasε ònzì ale tí.» ³⁶ Tdítǒ, kǎdù ákě ngbángba nídyì, ndìli ridè abádhí-ònzì. Kídyi ndi ngbángba ndàtdù, ndàdù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: ³⁷ «Yàrí ngbángba bhéyi atdí ngbángba nàkò okúdu dò rò ale, nádu ì'ì iwà ima nàkò ale. Ndirò ima nàkò ale nàkò inzǎ ima kèlě, pbétù kàkò ima nívi ale átò.»

Ìmbǎ rí'ì àlě tó òmvù tí ale ní àlě-ti'òná rò rí'ì ale (Luk 9.49-50)

³⁸ Yùwanì náati Yěsù nǐ: «Màlimǒ, mǎ màla atdí ale nzéε-alafí nǐpǒ rí ìndrǔ ò rò óvònrǎ rǒ ró. Ní mǎ mǎtsǔ mǐsǒ ndi dhu kà tò, ìnzì ndi ale náarúbhi atdíkpá àlě mànà nídhunǐ.» ³⁹ Pbétù, Yěsù adù dhu àdu ndàti: «Ìnzì nyìsǒ ndi dhu kà tò, ìnzì ìndrǔ ràdù wíwì nónzì óvòdu rǒ, ndàdù òte

nzére ima nǐ kòmbómbí tí nídhunǐ. ⁴⁰ Inzǐ ndi ale náapé ì'ì àlě tó òmvǔ tí, ní ka ní àlě-tí'òná rò rí'ì ale. ⁴¹ Obhó tí, ma mí obhó dhu núno fǔkù: idha mà nábhǔ rí nyǒmvù Krístò bhà ale tí nyǐ nyí'ì dhu-okú dò rò ale, náadìya nzǐ inzà ndì ndàbà p̀b̀ndà perè rórò.»

*Nzérénga rǒrò dhu àkǎ kòdò ale dhu
(Màt 18.6-9; Luk 17.1-2)*

⁴² Yèsù adù àtìna t̀d̀t̀d̀: «Yà ma ná'ù nzónzo nzínzì ǒ atdí ngbángba mà nábhǔ rí ròtsù nzérénga ò ale-tú, dhu òfò nga mběyi nyú kosò dhu ò'ù ka karí dóná odu-ba, kadù ndi ale nídò ádr̀ngbǎ r̀r̀r̀ ò. ⁴³ Dhu apé ì'ì ɔtsúnù náarí nyabhǔ nyotsù nzérénga ò dhu tí, ní ótdì ka. Dhu òfò nga atdí d̀d̀ ò indù, nyotsù atdí ɔtsúnù nà dhòdhòdhóngà tó ípìr̀ngà ò, ròsè óyǒ ɔtsúnù nà nyi nyára ìnzǐ aráve dhòdhòdhónganà kàzù ò dhu dóná. ⁴⁴ [Ányì, ale-ngbò nónyu rí r̀p̀b̀à ndì asa náarí nzǐ ùve, ndirò ányì kàzù náarí nzǐ àve akekpa màtí.] ⁴⁵ Dhu apé ì'ì p̀f̀ǹù náarí nyabhǔ nyotsù nzérénga ò dhu tí, ní ótdì ka. Dhu òfò nga nyotsù atdí p̀f̀ǹù nà dhòdhòdhóngà tó ípìr̀ngà ò, ròsè óyǒ p̀f̀ǹù nà ka kí nyobvù ìnzǐ aráve dhòdhòdhónganà kàzù ò dhu dóná. ⁴⁶ [Ányì ale-ngbò nónyu rí r̀p̀b̀à ndì asa náarí nzǐ ùve, ndirò ányì kàzù náarí nzǐ àve akekpa màtí.] ⁴⁷ Ndirò, dhu apé ì'ì atdí nyìkpónù náarí nyabhǔ nyotsù nzérénga ò dhu tí, ní ítù ka nyobvù. Dhu òfò nga nyotsù òr̀r̀-akpa ǒ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò atdí nyìkpónù nà, ròsè óyǒ nyìkpónù nà ka kí nyobvù ìnzǐ aráve dhòdhòdhónganà kàzù ò dhu dóná. ⁴⁸ Ányì ale-ngbò nónyu arí r̀p̀b̀à ndì asa náarí nzǐ ùve, ndirò ányì kàzù náarí nzǐ àve akekpa màtí*. ⁴⁹ Obhó tí, Kàgàwà nú'oya kóró ale kàzù nǐ r̀l̀ǎ nyìkpónà ǒ, àdhàdhì ka karí perè tí ka kùbhòna kà tò dhu nú'ò iko nǐ r̀l̀ǎ kà-nyìkpó ǒ dhu bhěyi*.

⁵⁰ Iko ní ídzi dhu nyú. Pbétù, iko-òvù náapé ìku, ní ka kádù kàbhù ròkyè àdhu nǐ t̀d̀t̀d̀? Nyàbhù òvùkù r̀ì'ì iko nǐ ka kòsì dhu-òvù náarí'ì dhu bhěyi, nyòkò màr̀ngà ǒ nzínzìkù ǒ.»

10

*Yèsù rǐ dhu ùdhě kpatsìbhále mà rǐ 'ùbhǎ p̀b̀ndà tsìbhále nà dhu dǒ dhu
(Màt 19.1-12; Luk 16.18)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù níwà ndì Kàp̀èrnàwumù rò, ndàrà Yùdeyà tó p̀b̀r̀ ò, ndàdù àda Yòr̀òdanì tí kátina idha-akpa-adzè. Ní, ábhǒ ihé-yà náadù 'ùndu kátí t̀d̀t̀d̀, kà ràdù dhu òpè ndùdhe t̀d̀t̀d̀ f̀ỳò yà bil̀nganà ndì ndarónzina dhu bhěyi.

² Ní ngúfe Pbàfàrisáyó níwú kà ì ndínǐ ì omvú tí kǎfí. Abádhí níwú dhu Yèsù-tsǔ àtì: «Músà bhà Ƴyátá návi tí wà kpatsìbhále ròdhò p̀b̀ndà tsìbhále ndàdù òdìna?» ³ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàtì: «Ádhu Músà bhà Ƴyátá núno fǔkù ndi dhu dǒ?» ⁴ Abádhí adù àtìna: «Músà náatì, kpatsìbhále r̀àr̀d̀ ùbhátá tó bhàr̀wà náandi, ndàbhù ndi p̀b̀ndà tsìbhále-fó, ndàdù kòdì*.»

⁵ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Músà náandí wòr̀í Ƴyátá fǔkù odú afìkù náaró'ò dhu-okú dò rò. ⁶ Pbétù m̀hàngú ò rò, Kàgàwà náanzì kóró dhu nínganí, kǎnzì kpatsìbhále mà tsìbhále nà*. ⁷ Ní ndi dhu-okú dò rò, kpatsìbhále ràdù àbanà mà íyànà mànà núbhà, 'àdù òwu 'ùngbò atdíkpá p̀b̀ndà tsìbhále mànà, ⁸ abádhí óyǒ rò ràdù òngò atdí ale tí. Ndi dhu

* 9:48 9.48 Ìsa 66.24 * 9:49 9.49 Law 2.13 * 10:4 10.4 Tòr 24.1 * 10:6 10.6 Ɔpt 1.27; 2.24

bhěyi ní ndi, abádhí ní nzi óyǒ ale tǔítǔǒ, pbétù abádhí nǒngò iwà atdí ale tí. ⁹ Nírò, dhu àkǎ nzá atdí ale mà rùtu Kàgàwà úngbò ale-ǒnga.»

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà níitdègu 'àdǔ idza, ní kàbhà ábhàlǐ náadù dhu òngù kà-tsǔ tǔítǔǒ ndi dhu dǒ. ¹¹ Ní, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Atdí kpatsibhále náapé pbìndà tsibhále nódho, ndàdù ngǎtsi tsibhále nídyì, ní ndi kpatsibhále nónzì wà m̀nyòni, ndàdù dhu àfa angyi pbìndà tsibhále-ònzǐ. ¹² Ndi dhu bhěyi tí, atdí tsibhále náapé pbìndà kpatsibhále núbha, ndàdù ndòkù ngǎtsi kpatsibhále tò, ní ndi tsibhále nónzì wà m̀nyòni.»

*Yèsù rǐ nini nzónzo násǒ dhu
(Màt 19.13-15; Luk 18.15-17)*

¹³ Atdíku, ìndrù níiwú nzónzo nà Yèsù-ti'ò, ndínǐ kǎli tí otsúna d̀yá, ndàdù àsonà. Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òrù òrù tí i ale dǒ. ¹⁴ Ní, wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù-ǒnga náadù ndiwà pbìndà ábhàlǐ rǒ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyùbhà nzónzo riwù tidu ò, ìnzǐ nyùtò abádhí-tsù. Obhó tí, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ní abádhí bhěyi ì nùli ale tó. ¹⁵ Ma mí obhó dhu núnò fùkù: ìnzǐ rí òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi nǎkǒ ngbángba náarí dhu àkǒ dhu bhěyi ale, náadùya nzi òtsù ànyì akekpá màtí.» ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù nzónzo nùmbò, nd̀li otsúna d̀yá, ndàdù abádhí náso.

*Yèsù mà rǒte atdí ònzitále nà dhu
(Màt 19.16-30; Luk 18.18-30)*

¹⁷ Yèsù níitdègu ìsǐ otu ǒ ndàmbe àrà dǒ, ní atdí ale níiku ɔngu tí kà-ti'ò. Kǐtsi ndòkò ɔtdyàna dǒ Yèsù-ònzǐ, ndàdù dhu ìvu kà-tsǔ ndàti: «Ídzi Màlimǒ, ádhu ndi àkǎ m̀nzì ndínǐ ma mabá tí dhòdhóhóngà tó ìpìrǒnga?» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ádhu nyi nyí manzi ìdzi ale tí nǐ? Ìmbǎ ìdzi ale rǐ'ì atdí màtí, pbétù Kàgàwà kèlě atdíró. ¹⁹ Nyi nỳni wà Kàgàwà bhà Ʋyátá: <dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi m̀nyòni, ndirò dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo. Dhu àkǎ nzá nyadi t̀tò tó ngàm̀bi tí ɔdhinù rǒ, ndirò dhu àkǎ nzá nyugù ngǎkpà ale tó dhu ɔtrátá ǒ. Dhu àkǎ nyifu àbǎnù mà íyànù nà.» ²⁰ Wò ale náadù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Màlimǒ, ma mífu kǒkòrí Ʋyátá kóró r̀pè ndi idú ngbángba ò rò.» ²¹ Ní Yèsù adù kàndà àzè nyú nà, ndàdù àtìna kà nǐ: «Atdí dhu ní ndi r̀nú ndi nùbhà: Àrà, nyadù kóró nyi nyarí'ì nà dhu nùdzi, nyadù nyi nyòngyè f̀rangà nùndò nǎkùtále tò, ndi dhu bhěyi ní ndi nyi nyabáyà ònzi òrù-akpà ò. Wò dhu-dzidǒ, ádù nyira, nyadù owùdu núnghu.» ²² Pbétù wò ale níitdègu wò ɔte níri, ní k̀nyì-ǒnga náadù ìfà ìfà tí, ndàdù àrà izu nyú nà, ábhǒ ònzi nyú nà ndi ndí'ì dhu-okú d̀ rò.

²³ Ní, Yèsù náandà tiná nga, ndàdù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ònzitále r̀tsù Kàgàwà bhà Idzi ò dhu ní odú dhu nyú!» ²⁴ Ní, idho nùuko ábhàlǐ atdí dǒ nyú wò dhu ì ìrì rò. Pbétù, Yèsù adù àtìna tǔítǔǒ abádhí nǐ: «Pbànǐnzó, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ò ka kótsù dhu ní odú dhu nyú. ²⁵ Ngàm̀iyà r̀tsù ndùdà sìndanì-bhu ònǎ dhu rǐ'ì isó nyú. Pbétù ònzitále r̀tsù òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ò dhu rǐ'ì odú nyú ròsè.» ²⁶ Idho náadù ábhàlǐ nùko atdí dǒ nyú ròsè angyi ì'ìna d̀nǎ, abádhí rádù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Olu, ádhi nyú ndi ògù rádù ògù?» ²⁷ Ní, Yèsù andà pbìndà ábhàlǐ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ìndrù tò ndi dhu rǐ nzi àdù àkǎ, pbétù Kàgàwà tò kà rádù àkǎ àkǎ. Obhó tí, Kàgàwà tò kóró dhu náarí àkǎ àkǎ.»

²⁸ Nírò ní ndi Péterù apè ɔte ndàti kà nǐ: «Íri, mà múbhà kóró dhu, màdù owùnɔ núnɔ.» ²⁹ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù: atdí ale mà náapé pbìndà idza, adóna, awéna, íyànà, àbanà, pbìndà nzónzo mà, pbìndà ɔnzibvɔ mànà núbha okúdu dō rò, ndirò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù-okú dō rò, ³⁰ ní yà kòmbí àlě kí'ì ònà kàsùmì ɔ, kábáya idza, adóna, awéna, ayína, inzo, ɔnzibvɔ mànà atdí miyà-gùna ròsè, kadù àvu róná átō. Ndirò olù rírà kàsùmì ɔ, kádùya dhòdhóhóngà tó ípìrɔngà nábà. ³¹ Pbétù, ábhǒ ale yà kòmbí arí'ì wemberè tí, nóokoya olù ale tí. Ndirò yà olù ale tí arí'ì kòmbí ale nóokoya wemberè t'ále tí.»

*Ibhɔ rí kīsě nǐ, Yèsù rǐ ndì ndóvè, kòtdù ndì,
ndàdù ndìngbè dhu nóvɔ dhu
(Màt 20.17-19; Luk 18.31-34)*

³² Ndi kàsùmì ɔ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà ní'ì Yèrùsàlemà ì úpo ònà otu ɔ. Ní, Yèsù náadì ndàmbe àrà dǒ angyi abádhí tò. Ní idhɔ núukɔ kàbhà ábhàlǐ atdídǒ, ndirò kà-dzidǒ ríwu ale náadù ì'ì ɔdɔ nà. Ní Yèsù náanzi atdí-kumì dòná ɔyǒ nà ábhàlǐ tina ò tdítǒ, ndàdù ndòpè ndàwe róná rí ndònzì inzà òtrò kàsùmì ɔ dhu fíyò. ³³ Kǎti abádhí nǐ: «Nyèri dhu, kànǐ àlě kúpo Yèrùsàlemà. Ní ànyì, ka kí Ìndrù t'Ídhùnà nábhǔ pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mànà-fó. Abádhí rǐ anya ɔtdì kà-dǒ ndínǐ ka kohò tí, ndirò abádhí rǐ kàbhǔ ìnzì ní Pbàyàhúdì-fó. ³⁴ I ale rǐ kà gàyà nónzì, ì rùso iso kà-dò, 'àvì ka asé nǐ, 'àdù kòhò, kadù kòtdù. Ndirò, ìbhɔ idhɔ dzidǒ, kádùya ndìngbè.»

*Yàkòbhò mà Yùwanì nà rǐ ádrùngbǎngà nónzì Yèsù-fó dhu
(Màt 20.20-28)*

³⁵ Wò dhu-dzidǒ, Zèbèdayò bhà inzo, Yàkòbhò mà Yùwanì nà níwú Yèsù-tí'ò, àdù àtìnà kà nǐ: «Mǎ mòzè nyonzi funú mà mónzina dhu fǎkà.» ³⁶ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Ádhu nyǐ nyòzè mɔnzì fùkù?» ³⁷ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò àti: «Pbùkù Idzi tó ádrùngbǎngà tó awáwù ò nyì nyótsù nínganí, nyì nyabhùya mà mǒkò tinú, atdí ale ràdì indú fangà dònǎ rò, ngǎtsì ale ràdù àdì ígù dònǎ rò.» ³⁸ Pbétù Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Nyǐ nyànì nzá wò nyǐ nyònzì dhu. Nyǐ tí àdù yà mà mómvùna àpbè tó kópà-tsù nómvù òmvù? Ndirò nyǐ tí àdù yà mà málǔna àpbè tó bàtizò nálɔ àlǔ?» ³⁹ Ní abádhí adù dhu àdu kà tò àti: «Ònzì mà mádù lèmàna nónzì.» Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Obhó tí, òmvù nyǐ nyòmvyàya mà mómvùna àpbè tó kópà-tsù, nyǎdù mà málǔna àpbè tó bàtizò nálɔ. ⁴⁰ Pbétù, ìndrù nílǐ ka kí ràdì idú fangà dònǎ rò, ndirò idú ígù dònǎ rò dhu ní nzǐ ɔtǎdu. I ngari ní Kàgàwà náabhòlò ka fíyò ale tó.»

⁴¹ Wò dhu ì ìrì rò, atdí-kumì ngǔkpà ábhàlǐ náadù àkǒ àkǒ tí Yàkòbhò mà Yùwanì nà rǒ. ⁴² Ní Yèsù adù abádhí nánzì kóró, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Nyǐ nyúnì wà yà ìndrù ùnda rí dhu tí ka kátina ale náaràdù 'à'è yà ì úndana ale dǒ tí dhu. Ndirò, nyǐ nyúnì wà ìndrù dǒ ádròdrǒ ale tí ka kátina ale náaràdù òko 'àmbe ɔbìya kèlě nívi dǒ ìndrù tò dhu. ⁴³ Pbétù, dhu àkǎ nzá ndònzì ndì wò ndì bhèyi nzínzìkù ɔ. Atdí nzínzìkù ɔ ale náapé ndòzè ndì'ì ádrùngbǎle tí, ní kàkǎ ndì'ì fùkù kasútale tí. ⁴⁴ Ndirò, atdí nzínzìkù ɔ ale náapé ndòzè ndì'ì wemberè t'ále tí, ní kàkǎ ndì'ì kóró ale tó ìnɔ tí. ⁴⁵ Obhó tí, ìma Ìndrù t'Ídhùnà, mà mira nzá ndínǐ mà mabhù tí ìndrù rònzì kasu idù, pbétù mà mira ìndrù-kàsù mà mɔnzì tí, màdù pbàkà ípìrɔngà nábhɔ kóró ale nɔwù tí.»

Yèsù rǐ Bāràtìmàyò tí kátìna ndùmùndúmú níǵǔ dhu
(Màt 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà p̀b̀ìndà ábhàlǐ mànà níiwú ùvò Yèrikò tí kátìna kigò ò. Ní ndi kigò ò rò abádhí rǔvò p̀b̀ìndà ábhàlǐ mànà, ndirò ádr̀ngbǎ ihé-yà mànà ònà kàsùmì ǒ, atdí ndùmùndúmú Bāràtìmàyò tí kátìna, Tìmayò t'ídhùnà, náadì otu-igì dǒ ndàmbe dhu núnzi dǒ ìndr̀-ǹfó. ⁴⁷ Ní, kítdegu dhu níri Yèsù, Nàzàretì ǒ ale r̀r̀r̀ wò r̀r̀rà, ní kǎpè ndùkù, ndàmbe àtìna dǒ: «Yèsù, Dàwudì t'Ídhùnǎ, ábà izu d̀d̀d̀!» ⁴⁸ Ábhǒ ale náambénà òr̀ù dǒ kádǒ ndínǐ k̀nè tí. P̀b̀étù, kádù àdì ndàmbe ùkù dǒ àr̀ nyú tí tdítǒ, ndàmbe àtìna dǒ: «Dàwudì t'Ídhùnǎeè, ábà izu d̀d̀d̀!» ⁴⁹ Ní Yèsù adù ide, ndàdù àtìna: «Nyànzi pé ka!» Ní abádhí náadù wò ndùmùndúmú nánzi, 'adù àtìna nǐ: «Ótù afínu! Iva nyi, kànǐ kà r̀r̀ nyanzi!» ⁵⁰ Ní kǎbvù p̀b̀ìndà orú mùdzarù, ndàdù ndìbè ndidè, ndàdù àrà Yèsù-tì'ò. ⁵¹ Ní Yèsù níivú dhu kà-tsǔ ndàti: «Ádhu nyi nyòzè m̀nzì indù?» Ní wò ndùmùndúmú náadù ote kà tò ndàti: «M̀limǒ, ma mòzè mala nga tdítǒ.» ⁵² Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Árà, iwà p̀b̀ukù a'uta níǵǔ nyi.» Ní ányìr̀ò rò tí kádù nga nópè ndàla, 'adù òwu atdí otu ǒ Yèsù mànà.

11

Yèsù r̀otsù Ádr̀ngbǎ kamà bhèyi Yèr̀usàlemà tó kigò ò dhu
(Màt 21.1-11; Luk 19.28-40; Yùw 12.12-19)

¹ Yèsù mà p̀b̀ìndà ábhàlǐ mànà r̀ Yèr̀usàlemà tó kigò níndù ònà kàsùmì ǒ, abádhí náawù ùvò íkyèr̀ò Bètèfagè mà Bètànìyà mànà tí kátìna p̀bangá nzo tí. I p̀bangá nzo ní'ì Mizèyìtunì tó p̀b̀ìr̀-òngò r̀ò. Ní Yèsù avi p̀b̀ìndà ábhàlǐ nzínzi ǒ óyǒ ale, ² ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu wò angyi r̀'ì f̀kù p̀banga ò. Ní ányì nyǐ nyótsù r̀òr̀ò tí, nyǐ nyí atdí kayinǒ-ngba nótù òsò ka kòsò ró, yà inzà atdí ale mà nǎpè ùbhi d̀nà angyi. Ní nỳnga ka, nyàdù iwu nà ir̀ó. ³ Ndirò, atdí ale mà níivúna gukyè dhu tsùkù ndàti: «Ádhu nyǐ nyí wò dhu ònzi okúna dò rò?» Ní nyǐ nyadùna àtìna ndi ale nǐ: «Ádr̀ngbǎle r̀r̀ kǎtdyú nóho, ndirò kà r̀r̀ kádù kòmbí tí.» »

⁴ Ní abádhí náadù òwu, àdù kayinǒ-ngba nótù ir̀í, tsǎtsù tí ka kòsò ngudhà-bidǒ ró. Ní abádhí adù k̀nga. ⁵ Ngúfe ale, wò ányìr̀ò ì'ì ale nzínzi ǒ, níivú dhu abádhí-tsǔ 'àti: «Ádhu wò nyǐ nyónzina? Ádhu nyǐ nyí wò kayinǒ-ngba núnǵǎ nǐ?» ⁶ Ní kǒkò óyǒ ábhàlǐ náadù yà Yèsù òv̀nà f̀yò ote kèlè nádu abádhí tò, kadù abádhí nùbhà ròwù. ⁷ Abádhí níiwú wò kayinǒ-ngba nà Yèsù-tì'ò. Abádhí adù ròyá orú mùdzarù núwà, 'ùhu ndi kayinǒ-ngba dǒ, Yèsù ràdù àdì d̀nà. ⁸ Ibí ale náadù ròyá orú mùdzarù núwà, 'ùhu otu ǒ. Ndirò ng̀kpà ale náadù yà inga ǒ ì à'á àwǎ-d̀kà núhu otu ǒ. ⁹ Ní, yà angyi rówu Yèsù-ònzǐ ale mà, k̀wù ǒ r̀íwu ale mànà náambénà ùkù dǒ 'àti:

«Hòsanà*!

Ádr̀ngbǎle Kàgàwà nǎkǎ ndàso òv̀nà r̀ò r̀r̀rà ale!

¹⁰ Kàgàwà nǎkǎ ndàso yà r̀r̀rà àlè t'ábanà, ádr̀ngbǎ kamà Dàwudì bhà Idzi!

Hòsanà òr̀ù-akpà ò ar̀'ì Kàgàwà tò*!»

¹¹ Ní Yèsù náarà àhu Yèr̀usàlemà tó kigò ò, ndàdù òtsù Kàgàwà bhà idza. Ní, tiná r̀'ì k̀ró dhu ndi ndàndà dhu-dzidǒ, abádhí náadù ùvò 'òwu

* **11:9** 11.9 P̀b̀yàhúdí t'ávàna ǒ, Hòsanà-tì ní: f̀ǵǵ má kòmbí. * **11:10** 11.10 Zàb 118.25-26

pbìndà atdí-kumì dòná óyò nà ábhàlì mànà Bètàniyà tí kátina pbanga ò, inga rǐrà ndínì ndatì tí nídhunì.

*Yèsù rǐ ìnzì aró'ò m̀tini tí kátina itsu nófù dhu
(Màt 21.18-19)*

¹² Tsútsǎ nínganí, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà rǔvò Bètàniyà rò ònà kàsùmì ò, Yèsù ní'ì àwù nà. ¹³ Ní itse rò, kǎla m̀tini tí kátina itsu atdíð ò b́ina nùkù ró. Ní kǎdù àrà ndi itsu dò nga nándà, ndínì ndotú tí itsu-kpò kǎdò. Ní ìkyèrò ndi ndàrà àhù ndi itsu-tí rò, kǎtù kà-bǐ kèlè, ndi kàsùmì ní'ì ìnzì ndi itsu-tidò náaró'ò ònà nídhunì. ¹⁴ Ní Yèsù atè wò itsu ní ndatì: «Dhu àkǎ nzá atdí ale mà ròtò d̀nù ró'ò itsu-kpò ingbàngá màtì!» Kǎbhà ábhàlì náadù wò k̀nò dhu ní'ì.

*Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu nùdzì ale nódi dhu
(Màt 21.12-17; Luk 19.45-48; Yùw 2.13-22)*

¹⁵ Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náawù ùvò tdítð Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní kǎtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ndòpè ndòdì ànyì-dzá rò rí dhu nùdzì ale. Kǎránà f̀rangà-ònga nùwù ka kí dòná rò mizà nótdì rǒ†, ndàdù àmbò nùdzì rí ale nókò dòyá kitì nǎwà. ¹⁶ Ndirò kǎránà nzì atdí ale mà nábhù rǒ rànò dhu dòná, ndùdà nà Kàgàwà bhà idza òna nǎ. ¹⁷ Ní kǎdù dhu ùdhe abádhí tò ndatì: «Ìlìlǎ Andítá ò, Kàgàwà rǎtina: «Pbàkà idza ka katiya itsòta-dzà tí kóró pbìrì ò ale tò*.» Pbétù nyì, nyì nyádù k̀gèrè r̀ngò ogbotále náarì 'òtù ònà ngari tí*.»

¹⁸ Ní Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà Hyátá tó màlímó mànà ní'ì wò ndi ǹnzì dhu. Ní abádhí adù 'òpè 'ònè Yèsù nábhù ì ì kohò ònà otu. Obhó tí, abádhí àmbénà kǒdò ònzì dǒ, kóró ale nùkò rǒ idho rǎrà kà rǔdhèna dhu dǒ dhu-okú dò rò. ¹⁹ Inga rǎtì dhu-tsù dǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náadù ùvò 'òwù Yèrùsàlemà rò.

*Yèsù rǐ dhu ùdhè a'uta mà dhu t'úbàta mànà dǒ dhu
(Màt 21.20-22)*

²⁰ Tsútsǎ nínganí kútsingánǎ, otu ò 'úda rórò, Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà náala yà Yèsù ófúná m̀tini tí kátina itsu iwà òtdyù ivéna mànà ró. ²¹ Ní Péterù adù yà Yèsù únòná ndi itsu ní dhu ní'è, ndàdù àtìna k̀nì: «Màlimò, àndà pé yà nyì nyófúná m̀tini nótdyù wà atdíð dhu.» ²² Ní Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Nyà'u Kàgàwà. ²³ Ma mí obhó dhu nùkò f̀kù, atdí ale náapè atina yàrí pbìrì ní: «Ìngbè nyì uró rò, nyadù àrà ìtsì ádr̀ngbǎ r̀r̀ ò». Ní, ìnzì kǎfì náapè ùguru, pbétù kà rǎdù yà ndi nd̀nò dhu rǐ nd̀nzi dhu ná'ù, ní ndi dhu rǎdù nd̀nzi ndi dhu bhèyi tí kà tò. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mátina nyì ní, Kàgàwà-fó nyì nyónzina itsòta ò kóró dhu, nákǎ nyǎ'ù iwà nyì rǎbà ndi dhu. Ní kà rǎdù ndi dhu nábhù f̀kù. ²⁵ Ndirò, nyì nyìkò nyámbe nyìtsò dǒ Kàgàwà rǒ ònà kàsùmì ò, nyì nyapè ì ìnè dhu nà afìkù ò òdhìkù dǒ, ní dhu àkǎ nyùbà ndi dhu kà tò, ndínì òr̀-akpà ò arí'ì Àbakù náadù tí f̀kù afátá nùbà f̀kù. [²⁶ Pbétù, ìnzì nyì nyapè dhu nùba ng̀kpà ale tò, ní òr̀-akpà ò arí'ì Àbakù rǐ nzì adù f̀kù afátá nùbà f̀kù akekpa màtì.]

*Yèsù arí pbìndà kasu ònzi àdhi bhà ádr̀ngbǎnga tó obi ní?
(Màt 21.23-27; Luk 20.1-8)*

† **11:15** 11.15 F̀rangà-ònga t'úwutátale ní'ì yà Pbàyàhúdì tó f̀rangà rǒ rǎdù Pbàró má mà Pbàgiríkì mànà tó f̀rangà nùwù ale. † f̀rangà dǒ rí'ì ale-nyì-wòyò ní'ì afátá Pbàyàhúdì tò. * **11:17** 11.17 Ìsa 56.7 * **11:17** 11.17 Yèr 7.11

27 Yèsù mà p̀b̀indà ábhàlǐ màná náadù ì t̀dítdǒ Ỳerùsàlemà tó kigò ò. Ní Kàgàwà bhà idzá Yèsù rùbhi òná kàsùmì ǒ, p̀b̀àkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Ʋyátá tó màlímó mà, P̀b̀àyàhúdí tó p̀b̀àkùrǔ màná níwú kà ì. 28 Ní abádhí níwú dhu kà-tsǔ 'àti: «Kǒkòrí dhu nónzi nyí nyárí àdhi-tù rǒ? Ádhi ádr̀ngb̀anga tó ɔbi nábhu indù nyongò ì dhu nónzi nǐ?» 29 Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mí atdí dhu kèlě níwú tsùkú. Nyí nyapé ndi dhu nádù idù, ní ma mádù yà ma marí ì dhu nónzi p̀b̀indà ádr̀ngb̀anga tó ɔbi nǐ ale núnò f̀k̀k̀. 30 Ádhi Ỳùwanì níwí r̀rà bàtizò nùbho ìndr̀ tò? Tí Kàgàwà, ndirò tí ìndr̀? Nyàdu pé ka idù.» 31 P̀b̀étù abádhí náapè 'irè inga nzínziya ǒ, 'àmbe àtina dǒ: «Àlě kapé dhu àdù: <Kàgàwà ní ndi ka níwí>, ní kàdùna dhu ìvu àlě-tsǔ, ndàti: <Olu, ádhu ìnzá nyí nyádù Ỳùwanì nùwò dhu ná'ù nǐ?» 32 Ndirò, àlě kapé àtina: <Ìndr̀ ní ndi ka níwí...>» Abádhí náambénà ihé-yà-òdò nónzi dǒ, kóró ale nùwí dhu Ỳùwanì r̀r̀ Kàgàwà bhà obhóná nabì nyú nídhunǐ. 33 Ní abádhí adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Ìnzá mà m̀ni.» Ní Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Nírò, ìma mà átò, ma mí nǐ ì dhu nónzi ma marí nǐ ɔbi núnò f̀k̀k̀.»

12

*V̀inyò tó inga ǒ rí kasu ònzi òr̀òr̀ kasutále tó mbóli
(Màt 21.33-46; Luk 20.9-19)*

1 T̀dítdǒ, Yèsù náapè ndàwe ɔte mbóli ǒ abádhí tò ndàti: «Atdí ale náazò v̀inyò tó inga, ndàdù ngb̀ona nákpòrò kòr̀wà nǐ. Kàdù ndi v̀inyò-kp̀ náhà ka kóngò òná ìbhu nóbhòlò, ndàdù ìni nòsì ɔdótále tò. Wò dhu-dzidǒ, kàdù ndi inga nùbhà kasu ònzi r̀ngò kà ǒ ale-fó, ndàdù àrà abhi ò. 2 Ní ndi v̀inyò-kp̀ nópè ka kí òná kàsùmì náká rò, kàvì atdí p̀b̀indà kasutále r̀rà f̀ndà ka kútù v̀inyò-kp̀-tsí náko ndi inga-kàsù nónzi arí ale-fó. 3 P̀b̀étù, abádhí náalú wò ka k̀vinà ale 'òngb̀, 'àdù àdunà r̀ngò ɔtsùna-kpa nà. 4 Ní, inga-àbadhi náavì ngàtsi kasutále r̀rà abádhí-tí'ò. Ní abádhí nùwí ndi ale-dò-tsirò, 'àdù dhu ùnò nǐ. 5 Inga-àbadhi náavì ngàtsi ale t̀dítdǒ ànyì, abádhí r̀dù ndi-tsí nóhò. Ndirò, kùvì ìbí ng̀kpà kasutále ànyì, ní abádhí náavì atdídhéná-tsí, 'àdù ng̀kpàkà nókyè. 6 Ní, wò inga-àbadhi-fó arà òdì ní atdí kà t'ídùnà yà atdí dǒ kòzè kèlě. Ní kà r̀ku dónà rò nǐ, kàvì ndi ìdhùnà abádhí ì, ndàdù inga nírè afina ò ndàti: <Ìfù abádhí r̀ ìdhùdu nífù.> 7 P̀b̀étù, wò v̀inyò tó inga-kàsù nónzi arí ale náadù ɔte nzínziya ǒ 'àti: <Kò nǐ inga-àbadhi tí ongoya olù ale ní wò. Kòwu kòho ka, ndíní ndi inga náadìya tí àlě tò.> 8 Ní abádhí náalú kà t'ídùnà 'òhò, 'àdù abv̀ona nóbvù ìtse ndi inga ǒ rò.» 9 Ní Yèsù adù dhu ìvu ndàti: «Ádhu nyú wò inga-àbadhi r̀dù ònzìnà? Kà r̀dù ìrà, ndòkyè wò inga-kàsù nónzi arí ale, ndàdù ndi v̀inyò tó inga nábhu ng̀kpà ale-fó. 10 Nyí nyòzè tí nzá yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kàndí dhu:

<Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù ìgi odu*,
náadù òngò idza-p̀bidò nódo arí odu tí.

11 Kò nǐ Ádr̀ngb̀ale Kàgàwà náanzì dhu,
ndirò ndi dhu ní ìdho r̀ ìndr̀ ùkò nǐ atdí dǒ dhu* .>»

12 Ní P̀b̀àyàhúdí ǒ kámá náasù dhu ì r̀r̀ ndi Yèsù r̀ ì ùwò mbóli ǒ. Ní abádhí apè 'òmè Yèsù nálǔ ì ì òná otu, p̀b̀étù abádhí adù ihé-yà-òdò nónzi. Ní abádhí adù kùbhà, 'àdù òwu f̀yó dhu nǐ.

* 12:10 12.10 Odu r̀t̀na ní M̀siyà * 12:11 12.11 Zàb 118.22-23

*Ìndrũ rĩ dhu òngù Yěsù-tsũ pàratà t'áfótá dǎ dhu
(Màt 22.15-22; Luk 20.20-26)*

¹³ Pɔ̀yàhúdí ǒ kámá náavi ngúfe Pɔ̀fàrìsáyó mà Hèròdè bhà ale màna Yěsù-tí'ò, ndíní kà-ida-dò nidyi tí ǒtèna ǒ. ¹⁴ Ní abádhí náawù, 'àdù àtìna kà nǐ: «Màlimǒ, mà múnì wà dhu nyí rárí obhó dhu núnò, ndirò nyí rárí nǐ atdí ale-òdò mà nónzi. Obhó tí, nyí nyarí nǐ ìndrũ-nyí-kpa nándà, pɔ̀bétù nyí nyarí Kàgàwà bhà otu núdhè ìndrũ tò obhóngà dǎ. Ní, àlè tó Ƴyátá návi tí àví àlè rùfǒ Romà tó pɔ̀bìrì ǒ kámá dǎ ádrùngbǎ kamà bhà pàratà? Ndirò, kǐsǒ tí ka ìsǒ? Àlè tí àdù kùfò ǔfǒ, ndirò àlè tí nǐ àdù kùfò?» ¹⁵ Pɔ̀bétù, òru tí abádhí òrù yà ì ìrèna afiyya ò dhu dhu ndì ndèni rò, Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ádhu nyí nyí afídu númvǔ nǐ? Nyìbho pé atdí fùrangà-kpǒ fudu ò, ndíní mandá tí.» ¹⁶ Ní abádhí náadù ìwu fùrangà-kpǒ nà atdí Yěsù-fò ò. Yěsù adù dhu ìwu abádhí-tsũ ndàti: «Yà ka kòbhòlò nyìna-wòyǒ, kadù ǒvòna nándi ale ní àdhi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Kámá dǎ ádrùngbǎ kamà Kàyìsarà.» ¹⁷ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ndi dhu bhèyi kà rǐ'ì rò, nyùbho kámá dǎ ádrùngbǎ kamà Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà tò, nyǎdù Kàgàwà bhà dhu-tsí núbho Kàgàwà tò.» Wò dhu bhèyi Yěsù àdu dhu náadù abádhí àbhɔ̀ idhò rùko atdí dǎ.

*Pɔ̀sàdùkáyó rĩ dhu òngù Yěsù-tsũ ǔvǔvè ale núungbeya ì dhu dǎ dhu
(Màt 22.23-33; Luk 20.27-40)*

¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, ngúfe Pɔ̀sàdùkáyó níwú Yěsù-tí'ò. Abádhí ní ndi arátina ìnzí ǔvǔvè ale rùngbeya ì ǒve-bvù rò. Ní abádhí níwú dhu Yěsù-tsũ 'àti: ¹⁹ «Màlimǒ, Músà náandí dhu yà dhu bhèyi fǎkà: «Atdí ale t'ádòna náapé òvè, ndàdù tsìbhále núbhà ìmbǎ atdí ngbángba nà màtí foná, ní dhu àkǎ ndi ale rùndu adòna ǔbhà abvo-àyi-tsũ, 'àdù nzónzo nódhì nà yà òvòvè adòna-òvò dǎ*.»

²⁰ Ní, atdí ale ní'ì kpabhínzo nà àrùbhè. Ní sengba náambà tsìbhále, ndàdù òvè ìnzí ndùbhà atdí ngbángba mà. ²¹ Ní kà lutìná kpatsìbhíngba náadù wò abvo-àyi-tsũ núndu, ndàdù òvè átò ìnzí ndùbhà atdí ngbángba mà. Ndi dhu náanzì ndì ndi dhu bhèyi tí ìbhɔ̀ rí kǐsè kpatsìbhíngba rǒ. ²² Ní kóró kǒkò àrùbhè kpabhínzo wò tsìbhále númbǎ ndì fíyò, núvè kóró ìnzí 'ùbhà atdí ngbángba mà. Abádhí núvè kóró dhu-dzidǒ, wò tsìbhále náadù òvè átò. ²³ Ní kòmbí, kóró ǔvǔvè ale rǐ 'ùngbè ǒve-bvù rò nínganí, wòrì tsìbhále ní'íya àdhi bhà? Obhó tí kóró kòrì àrùbhè kpabhínzo núumbá wà ì ndi tsìbhále nà.» ²⁴ Ní, Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyí nyùwí wà fùkú ìrèta ǒ: nyí nyùni nzá Kàgàwà bhà Andítá núnò dhu mà, ndirò nyí nyùni nzá Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ǒbì mà. ²⁵ Obhó tí, ǔvǔvè ale rǐ 'ùngbè ǒve-bvù rò nínganí, kpabhále mà vèbhále màna núumbáya nǐ ì, pɔ̀bétù abádhí nóokoya Kàgàwà bhà màlàyíkà náaróko òrù-akpà ò dhu bhèyi. ²⁶ Ndirò, yà ǔvǔvè ale rǐ 'ùngbè ǒve-bvù rò dhu dǎ, nyí nyàpè tí nzá atdí ngari nózù Músà bhà Andítá ò, yà kàzɔ̀ rǒrù róná ìnzí rógbe rórò kǐdzùmbà dǎ? Ányìrǒ nga ní ndi Kàgàwà atí Músà nǐ: «Ìma, Ìma ní Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà*.» ²⁷ Yěsù adù àtìna tdít dǎ: «Kàgàwà ní nǐ ǔvǔvè ale tó Kàgàwà, pɔ̀bétù ka ní ípìrǒ rò arí'ì ale tó Kàgàwà. Ní nyí, nyí nyùwí atdí dǎ nyí fùkú ìrèta ǒ.»

* 12:19 12.19 Tòr 25.5-10 * 12:26 12.26 Uvt 3.1-6

*Ádrùngbǎ Ʋyátá ròsè kóró Ʋyátá dònǎ
(Màt 22.34-40; Luk 10.25-28)*

²⁸ Músà bhà Ʋyátá tó màlímó nzínzi ǒ atdí màlímò níri Yěsù mà rǐ 'àgò Pbàsàdùkáyó màná dhu. Kǎla Yěsù nádu dhu mběyi nyú Pbàsàdùkáyó tò dhu. Ní kǎndrì Yěsù i, ndàdù dhu ìvu tsùnà ndàti: «Íngbà Ʋyátá ndi kóró Ʋyátá dònǎ ósè?» ²⁹ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Kǎnǐ kóró Ʋyátá dònǎ ósè Ʋyátá: <Ʋri dhu Ìsràyeli, àlě tó Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi atdíró Ádrùngbǎle. ³⁰ Dhu àkǎ nyoze pbùkù Ádrùngbǎle Kàgàwà kóró afínù nà, kóró atdyúnù nà, kóró pbùkù irèta nà, ndirò kóró ɔbìnù màná*.> ³¹ Ndirò kǎnǐ ɔyò rí kǐsě Ʋyátá: <Dhu àkǎ nyoze ɔdhìnù yà nyi nyú nyi nyóze nyi nyi-tírò dhu bhěyi.> Kǒkòrí ɔyǒ Ʋyátá dònǎ róse ngǎtsi Ʋyátá rǐ'ì mbǎ*.» ³² Ní Músà bhà Ʋyátá tó màlímò náadù àtìnà Yěsù nǐ: «Nyi nyòtè mběyi nyú Màlímò. Nyi nyùnò dhu ní obhó dhu: Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ndi atdíró Ádrùngbǎle, ndirò ngǎtsi kà bhěyi Kàgàwà rǐ'ì mbǎ. ³³ Ní dhu àkǎ ìndrù ròze Kàgàwà kóró afína nyú nà, kóró pbìndà irèta nyú nà, ndirò kóró ɔbìna nyú màná. Ndirò dhu àkǎ kà ròze ɔdhìnà yà ndi nyú ndi ndóze ndi nditírò dhu bhěyi. Wòrí ní ndi ídzì dhu nyú ròsè Kàgàwà tò ka kǐ ìzǎ tò perè núbì màzàbahù dǒ, kadù kóró perè-tidò núbho kà tò dhu dònǎ.»

³⁴ Yěsù náala wò Músà bhà Ʋyátá tó màlímò nádu dhu fíndà mběyi nyú ndirò ídzì irèta nyú nà dhu. Ní kǎdù àtìnà kà nǐ: «Ímbǎ nyi nyí'ì itse òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi rǒ rò.» Wò dhu-dzidǒ, atdí ale mà náamvù nzá ndivù dhu tdítǒ Yěsù-tsǔ.

*Krístò ná tí Dàwudì t'ídhùnà nyú?
(Màt 22.41-46; Luk 20.41-44)*

³⁵ Yěsù rǐ dhu núdhě ìndrù tò Kàgàwà bhà idzá rò òná kàsùmì ǒ, kǐvú dhu ndàti: «Músà bhà Ʋyátá tó màlímò náaratina ìngbǎ dhu bhěyi Krístò rǎrǐ Dàwudì t'ídhùnà? ³⁶ Ìlǐlǎ-Alafí rǐ ndùnda rò, ádrùngbǎ kamà Dàwudì nyú nditírò náati:

<Ádrùngbǎle Kàgàwà náati pbàkà Ádrùngbǎle nǐ:

írà nyadì idú fangà dònǎ rò,

ràrà àhù ma mí pbùkù òmvù nábhù nyòbè dòya dhu ò*.>

³⁷ Dàwudì nyú nditírò rǐ kǎnzi Ádrùngbǎle tí. Ní kà rǎdù ì'ì ìngbǎ dhu bhěyi átò Dàwudì t'ídhùnà tí?»

*Yěsù rǐ ihé-yà návì ròdò ì Músà bhà Ʋyátá tó màlímó rǒ rò dhu
(Màt 23.1-36; Luk 20.45-47)*

Ábhǒ ihé-yà núubhínà Yěsù rǔnɔna dhu níri rǒ atdyúya nyú nà. ³⁸ Yà ndi ndúdhěna ìndrù tò dhu ǒ, Yěsù ubhínà àtìnà rǒ i ale nǐ: «Nyòdo nyí Músà bhà Ʋyátá tó màlímó rǒ rò. Abádhí arózèna dhu ní 'ùbhi ádzàdzí kanzù ì ùfǒ rórò, 'adù ìndrù nóze ràtsè ì ifuta nyú nà ìndrù arí 'undù ɔyá ngari ǒ. ³⁹ Unduta-dzà ǒ, abádhí arí 'òze 'òkò ádròdrǒ ale tò ka kòbhòlò ngari ǒ, ndirò màhèndù ǒ, 'adù ɔze 'òkò ifuta tó ngari ǒ. ⁴⁰ Abádhí arí abvo-ayí-idzá ǒ dhu òvo kóró, àzèmbè ì'í 'ìtsò ádzàdzí ndínǐ ka kati tí ì ídzì ale tí rórò. Wò dhu-okú dò rò, ka kǐtdiàya anya abádhí dǒ ɔbi nyú nà.»

*Nǎkù tó abvo-ayi rǐ perè nábhù Kàgàwà tò dhu
(Luk 21.1-4)*

* 12:30 12.30 Tòr 6.4-5 * 12:31 12.31 Law 19.18 * 12:36 12.36 Zàb 110.1

⁴¹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù náadì Kàgàwà bhà idzá, Kàgàwà tò ka karí perè núdõ ònà sàndukù-tí. Ní kǎdì ndàmbe ìndrù rǐ fùrangà núdõ ndì sàndukù ò tí dhu nándà dõ. Ònzì tó ibí ale nùudo fùrangà abhàbhó. ⁴² Ní nǎkù tó atdí abvo-àyi nǎira, ndàdù ìnzì rí ábhõ kasu mà nónzì óyõ fùrangà-kpõ-nzo kèlě nídò wò sàndukù ò. ⁴³ Ní Yèsù anzi pbìndà ábhàlǐ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù: Wòrì nǎkù tó abvo-àyi nídò fùrangà sàndukù ò ròsè kóró ale dònǎ. ⁴⁴ Kóró kǒkò ngùkpà ale núbho ìmbǎ rí'ì kasu nà fíyò fùrangà kèlě foyá rí'ì fùrangà dõ rò. Pbétù pbìndà nǎkù ò, wò abvo-àyi núbho dzànàna nónzì àmbènà pbìndà ípìrõnga ò foná rí'ì fùrangà kóró.»

13

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idza ka kugoloya dhu nóvo dhu (Màt 24.1-2; Luk 21.5-6)

¹ Yèsù rǎhu Kàgàwà bhà idza rò ònà kàsùmì ò, kàbhà ábhàlǐ nzínzì ò atdí ale náati kà nǐ: «Màlimõ, ándà pé! Ìngbàtí ùya odu kǎkǎ! Ìngbàtí ka kasì osí-tidò yà!» ² Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Nyì nyàla tí wà kǎkǎ osí-abábá? Kàrì osí-abábá ka kósì nǐ odu nzínzì ò, atdí odu mà rǐ nzì ndùbha ngǎtsi odu dõ. Ka kí abádhí nùgòlò kóró.»

Yèsù rǒte yà adzi ò dhu-tsù rǐ ndòdì ònà idho nitèya ize dõ dhu (Màt 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adì Mizèyitunì tó pbìrì dõ, ndàmbe Kàgàwà bhà idza nándà dõ nyìna-kpa tí. Ní òyá ì òtù ì Yèsù mànà rò, Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mà, Àndèreyà mànà níivú dhu Yèsù-tsù 'àtì: ⁴ «Éno pé ìngbǎ kàsùmì ò màtí wò nyì nyùnò dhu nóonziya ndì dhu fákà? Ndirò, ìngbà ize ndì kóró kǒkò dhu rǐ 'ònzì ònà kàsùmì nitèya?»

⁵ Ní Yèsù adù dhu òvò abádhí tò ndàtì: «Nyàndà nga mběyi, ìnzì nyǎbhu nyǐ atdí ale mà rùtrǎ nyǐ. ⁶ Ábhõ ale nóowuya iwu rǒ òvòdu rǒ, 'òwù àtìna rǒ: «Ìma ní Krístò». Ndirò abádhí nùutráya ábhõ ale nyú. ⁷ Ndirò, nyǐ nyopéya gukyè nyǐrì ìla rǐ ndònzì dhu mà, ìla dõ ka kúnona dhu mànà, ní àpé nyònzìya odo. Dhu àkǎ wà kǒkò dhu rònzì ì, pbétù wò dhu ní'íya nzì iwà yàrì adzi ò dhu-tsù nódì ndì dhu. ⁸ Atdí pbìrì ò ale núugyeya ì ngǎtsi pbìrì ò ale mànà. Ndirò atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ò ale núugyeya ì ngǎtsi ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ò ale mànà. Ndì kàsùmì ò, mùtìtì náabhàya dhèdhèrò pbìrì rivi, ndirò àgǎyì nítsiya yà adzi ò. Ndì dhu ní'íya àdhàdhì ari rǐ ndòpè ndàkà ndì uguta tò dhu bhěyi.

⁹ Pbétù nyǐ, nyàndà nga mběyi. Ka kowuya nyǎbhu rǒ anya ùno arí ale rìtdì ànyǎku. Ka kowuya nyǎbhu rǒ kavi nyǐ unduta-dzà ò rò. Ka kowuya nyǎbhu rǒ nyònzì mùsambà lǐwálì-ònzì rò, ndirò ádròdrò kámá-ònzì rò okúdu dò rò, ndínǐ nyǐ nyǐ'ì tí pbàkà ngàm̀bì tí abádhí-ònzì. ¹⁰ Obhó tí, dhu àkǎ pé kúnò Kàgàwà bhà Ídzì Màkürù angyinǎ rò kóró pbìrì ò ale tò. ¹¹ Ndirò, nyǐ nà abádhí òwù ànyǎku ka kitdì tí rò, àpé nyòwuya afikù nítu rǒ angyangyi nyǐ nyúnona dhu nǐ. Pbétù, dhu akáya nyòwù tsùku dõ ìsǐ ote kèlě núnò rǒ ndì kàsùmì ò. Obhó tí, ì ote nóowuya nzì ùvò rǒ ùkù rò, pbétù Ìlǐlǎ-Alafí náaraya ndì kìlì rǒ tsùku dõ. ¹² Ìndrù náaraya adònà nípfo rǒ ndàbhu kohò, ndirò ìngba t'ábanà náaraya dhu ònzì rǒ ndì dhu bhěyi tí pbì ìngba rǒ. Nzónzo níivàya dhu ì nódhì ale rǒ, 'adù abádhí àbhu kokyè. ¹³ Kóró ale nóondróya nyǐ okúdu dò rò. Pbétù Kàgàwà nùigúya ale ní kǒkò dhu-dzi nóndù rí kóró ràrà àhu ì dhu rǐku dhu ò ale.»

*Yèsù rǒte ádrùngbǎ àpbè dǒ dhu
(Màt 24.15-28; Luk 21.20-24)*

¹⁴ Yèsù adù àtìna tǎítǎ: «Nyí nyalaya gukyè <òdòna rǒ'ò atdíđǒ òndrò ka kóndrò atdíđǒ ale> tí ka kátina ale, yà inzà ndì ndàkànà ndidè òná ngari ǒ idè ró (Yàrí dhu òzù rí ale náká ndàlǔ ka mběyi dóna ò), ní Yùdeyà ǒ ì nòtù ale náakáya 'òtsè pbìrì-akpá dò. ¹⁵ Pbì idza dò ka kóbhòlò okota tò ngari ò ndì nòtù ale, náakáya nzí ndifò, ndirò ìnzí ndòtsù ndàhù atdí dhu mà nídyi idza rò. ¹⁶ Ndirò, onzi-bvù ndì nòtù ale náakáya nzí ndòngò ibha, ndàrà róná orú mùdzarù nídyi. ¹⁷ I idho ǒ, òya nà rí'ì vèbhále mà, ìba òndo rí nzónzo rí'ì foyá vèbhále mà nà ní'íya àpbè ǒ. ¹⁸ Nyìtsò nyí Kàgàwà rǒ, ìnzí kǒkò dhu nónziya tí ì ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ǒ. ¹⁹ Obhó tí ì idho ǒ, ìndrǔ náabáya àpbè abho, ròsè yà Kàgàwà anzina yàrí adzi rò, rìrà àhù indo ì arí àbàna àpbè dóná. Ndirò ì àpbè-tidò ní'íya ìmbà akekpa màtí tǎítǎ. ²⁰ Ìnzí Ádrùngbǎle Kàgàwà náadùna gukyè wòrí idho-ǒnga, ní atdí ale mà náagùna nzí. Pbétù kǎdù ndì idho-ǒnga ròdì idǒ, fíndà ndì ndòvò pbìkì ale-okú dò rò. ²¹ Atdí ale mà náatiya gukyè nyí nǐ: <Nyàndà, kǎnǐ Krístò rí'ì iró!> Ndirò ngǎtsi nǐ, <nyàndà, ndǎnǐ kà rí'ì ndoró!> Ní àpé nyǎ'uya ka! ²² Obhó tí, tìtò tó krístò mà, tìtò tó pbànábí mà nà núnnyàya ì ùnyà. Abádhí náambèya wiwì mà, idho rí ìndrǔ ùkǒ nǐ dhu mà nà nónzì dǒ, ndínǐ 'utrá tí yà Kàgàwà óvò fíndà ale nǐ, àkǎ ka rǎdù àkǎ fíyò nǐ. ²³ Ní nyí, nyàndà nga mběyi! Ma mòvò wà kóró dhu fǔkù angyangyi.»

*Ìndrǔ t'ídhùnà rǐngò dhu
(Màt 24.29-31; Luk 21.25-28)*

²⁴ Kǎdù àtìna tǎítǎ: «Pbétù ì idho ǒ, wò àpbè tó kàsùmì dzidǒ, adyifò núutìya, àbǐ rǎdù inga t'áwùta núbhà. ²⁵ Alalì náawáya ì òrù-akpà-nyí rǒ rò, ndirò ádròdrǒ obi nà arí'ì òrù-akpà ò dhu níiviya*. ²⁶ Nírò ní ndi ka kalaya ìndrǔ t'ídhùnà òrù-akpà ò rò rìrà ádrùngbǎ àpbù ǒ, ádrùngbǎnga tó obi nà, ndirò ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ ró*. ²⁷ Ní kǔviya pbìndà màlàyíkà ìfo yà adzi-pbidò òná, rùndu yà ndì ndavò fíndà pbìndà ale-tsù, ròpè ndì yà adzi-tsù náapè ndì ì rò, ràrà àhù kà-tsù arà ndòdì ì*.»

*Mùtinì tí kátina itsu tó mbólí rǐtèna àlě tò dhu
(Màt 24.32-35; Luk 21.29-33)*

²⁸ Tǎítǎ kǎdù àtìna: «Nyìrè pé mùtinì tí kátina itsu tó mbólí rǒvona dhu: kǒpbí náapè ì'ǎ, kà-bǐ rǎdù ndòpè ndàtá, ní nyí nyùnì wà dhu adyifò tó kàsùmì rǎrǐ'ì ìkyèrǒ. ²⁹ Ní ndi dhu bhěyi tí, nyí mà átò, nyí nyalaya gukyè kǒkòrí dhu rǐ 'ònzì dhu, ní nyí nyùnìya dhu kà rǐngò dhu rǎrǐ'ì ìkyèrǒ, ndirò kà rǎrǐ'ì tsátsùnà. ³⁰ Ma mí obhó dhu núno fǔkù, yà kòmbí rí'ì rùgànda rǐ nzí ùda inzà kóró kǒkò dhu nónzì ì rórò. ³¹ Òrù-akpà mà yà adzi mà nà núudàya ùdà, pbétù pbàkà ote núudàya nzí akekpa màtí.»

*Kàgàwà kèlě atdíró núni ndì Yèsù ingoya òná idho dhu
(Màt 24.36-44)*

³² Kǎdù àtìna tǎítǎ: «Ma míngò òná idho mà, ndì kàsùmì mà nà dhu nàndà dhu nǐ, atdí ale mà núni inzà ka, ìmbà rí'ì òrù-akpà ò rí'ì màlàyíkà màtí, ìmbà rí'ì Kàgàwà t'ídhùnà màtí. Pbétù ka nùnì ní Àba Kàgàwà kèlě atdíró.

³³ Nyàndà nga mběyi, nyòko nyìkpóku nà, inzà nyí nyùnì ndì kàsùmì nídhunǐ. ³⁴ Ndi dhu níliya ndì àdhàdhì abhi ò ràrà ale náarí dhu ònzì dhu

* **13:25** 13.25 Ìsa 13.10; 34.4; Zèk 32.7; Yòw 2.10; 3.4 * **13:26** 13.26 Dàn 7.13 * **13:27** 13.27 Tòr 30.4; Nèh 1.9; Zàk 2.10

bhëyi: kà rãhũ pbì idza rò, ndùbhà ndi idza kasutále-fó. Kà rĩ i ale nzínzi ò ngãtsi ale rǒnzina kasu nítè ndi ale tò, ndàdù dhu nũya idza-li'ò nódò rí sàndĩri tò ràdi nyìkpóna nà. ³⁵ Nírò, nyòko nyìkpókũ nà, inzà nyĩ nyùni idza-àbadhi rĩngo òná kàsùmì nídhunĩ. Nyĩ nyùni nzá dhu kà ràtí ndàdù pbítsòngǎnǎ, ngãtsi nĩ iku-alikpa ò, ngãtsi nĩ à'ě-akpà-òngǒ ò, ndirò ngãtsi nĩ kútsingánǎ. ³⁶ Kìtò ndi inzà nyĩ nyìrè kàsùmì ò nĩ, dhu àkǎ nzá kà ròtù nyĩ òdhò nyĩ nyódhò ró. ³⁷ Yà fũkũ ma m̀nò dhu ní ma m̀nò wà kóró ale tò. Nyòko nyìkpókũ nà!»

14

Pbàyàhúdì ò ádròdrò ale rĩ 'iri Yèsù nálǎ ka kí, kadù òhònà dhu dǒ dhu (Màt 26.1-5; Luk 22.1-2; Yùw 11.45-53)

¹ Pbàyàhúdì tó Pásika tó m̀hendù mà, Ìmbǎ ònà afi nà m̀gatì tó m̀hendù mà nà nĩ'ì ɔyɔ idhòya nódì ró. Ní Pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà nà náapè ònè Yèsù nálǎ ì'í inzà kóró ale ùni rórò òná otu, ndínĩ 'adù tí àbhunà kohò. ² Obhó tí, abádhí owúnà àtìnà rǒ nzínziya ò: «Dhu àkǎ nzá àlě rǎlǎ ka m̀hendù ò rò, akye ìndrũ níwàna dhu nĩ.»

Atdí tsìbhále rĩ ndrùu róngũ akye nódhò Yèsù-dòtsíró dhu (Màt 26.6-16; Luk 7.36-50; 22.3-6; Yùw 12.1-8)

³ Yèsù nĩ'ì Bètaniya tí kátina pbanga ò, Simoni tí kátina ale bhà idzá. Ndi ale nĩ'ì kíkí nà angyinǎ rò. Ní ònyù nónyũ Yèsù rĩ òná kàsùmì ò, atdí tsìbhále náatsù àlbatrò tí kátina odu nĩ ka kóbhòlò tsúpà nà foná. Ndi tsúpà ò ì'ì dhu ní ɔrú odzina nà ndrùu róngũ akye. Ndirò ndi akye nĩ'ì nardò tí kátina irí-vĩ nĩ ka kóbhòlò akye. Ní ìyàdhíyà núukò ndi tsúpà-tsù, ndàdù ndi akye nódhò Yèsù-dòtsíró. ⁴ Ní ànyìrò ì'ì ale nzínzi ò, dhèdhè ale náakó, 'adù àmbe òte dǒ nzínziya ò àti: «Ádhu kàrĩ wòrí akye nínzǎ wò dhu bhëyi nĩ? ⁵ Ka kambènà tí obhó kàbhũ kodzi ìbhũ miyà dónǎ róse fùrangà-kpǒ rǒ*, kadù ndi fùrangà núndò nǎkùtále tò!» Abádhí náadù àkò atdí dǒ nyú wòrí tsìbhále rǒ. ⁶ Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí nĩ: «Nyùbhà wò tsìbhále ràdi. Ádhu nyĩ nyùva kà-tsi nĩ? Yà rùdú kònzì dhu ní ídzi dhu nyú. ⁷ Obhó tí, nyĩ nyóngo òko nǎkùtále mà nà bìlìngànà. Ndirò, nyĩ nyòzè ka òná kóró kàsùmì ò, nyĩ nyóngo adù abádhí-dzùnà nónzì ònzì. Pbétù ima, àlě kínzì ongo òko nyĩ mà nà bìlìngànà. ⁸ Ìyàdhíyà ònzì dhu ní lèmànà nónzì ndi ndi dhu: kùtri wà ngbòdu, ndòbhòlò angyangyi ɔtdú tò. ⁹ Ma mí obhó dhu núno fũkũ: Kàgàwà bhà Ídzi Màkũrù núno ka kí yà adzi ò kóró ngari ò inanǎ, ka kóngo yà tsìbhále nónzì dhu náwe ìndrũ tò átò, kadù òwu kìrè rǒ ròná.»

Yudhà rĩ Yèsù ònzì ndipfo, ndàbhũ pbàkùhání ò ádròdrò ale-fó dhu (Màt 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Yèsù bhà idre dóná ɔyɔ nà ábhàlĩ nzínzi ò atdí ale, Yudhà Ìskàriyotà tí kátina, náarà pbàkùhání tó ádròdrò ale-tí'ò, ndínĩ ndi ndipfo tí Yèsù ndàbhũ abádhí-fó. ¹¹ Ní, Yudhà ùnò dhu ì ìrì rò, abádhí-dhè níika ndi atdí dǒ. Abádhí adù àtìnà ì rǎrĩ fùrangà nàbhũ kà tò. Ní Yudhà náadù ndòpè ndòmè Yèsù ìpfò ndi ndi ndàbhũ abádhí-fó òná ídzi kàsùmì.

Yèsù mà rĩ Pásika tó m̀hendù tó ònyù nónyũ pbìndà ábhàlĩ mà nà dhu (Màt 26.17-25; Luk 22.7-14,21-23; Yùw 13.21-30)

* 14:5 14.5 Ìbhũ miyà fùrangà-kpǒ ní mbèmbe atdí ato tó kasu tó màkimbà.

¹² Ìmbă òná afi nà m̀gati tó m̀hendù tó wemberè tó idhò, yà tààmà-akpá-nzo-ză ka kubínà òná ǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ níivú dhu kà-tsǔ 'àti: «Ádhànga ndi nyi nyòzè m̀wù P̀b̀yàhúdí tó P̀s̀ìka tó ònyù nóbhòlò òná indù?»

¹³ Ní, Yèsù adù p̀b̀ìndà ábhàlǐ nzínzi ǒ óyǒ ale nóvi, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu kigò ò, ní nyí nyí atdí ale nótù idha nàno andu ǒ ró. Ní nyàdù nyòwu kòwù ǒ. ¹⁴ Ní kà r̀rà òtsù idza ró, nyí nyatina ndi idza-àbadhi nǐ: «M̀lìmò níivú dhu ndàti: M̀ mí P̀b̀yàhúdí tó P̀s̀ìka tó ònyù nónyè òná rò p̀b̀kà ábhàlǐ m̀nà kàluga rǐ'ì ngbòró?» ¹⁵ Ní, kàd̀una ɔ̀r̀nà rò rǐ'ì ádr̀ngbă kàluga nítè f̀k̀k̀, yà angyangyi ka kòbhòlò kóró dhu òná. Ányì nga ní ndi, nyí nyòbhòlona ònyù àlè tó nǐ.» ¹⁶ Ní, kòkò óyǒ ábhàlǐ níivà ì 'òwù kigò ò. Abádhí náadù kóró dhu nótù yà Yèsù núnòná ka f̀ỳò dhu bhèyi tí, 'àdù P̀s̀ìka tó ònyù nóbhòlò.

¹⁷ P̀b̀ìtsòngánà, Yèsù mà p̀b̀ìndà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ m̀nà náawù ùvò wò ka kòbhòlòná ngari ò. ¹⁸ Ní, yà abádhí òkò 'àmbe dhu ònyù dǒ mizà dǒ rò òná kàsùmì ǒ, Yèsù ati: «Ma mí obhó dhu núnò f̀k̀k̀, nzínziku ǒ atdí ale rǐ ima nípfò ndàbhu ma òmvù-fó. Ndi ale ní yà atdíkpá m̀ mí dhu ònyè m̀nà ale.» ¹⁹ Ní, izu núnuka kòkò ábhàlǐ atdí dǒ nyú, ràdù 'òpè 'òngù dhu atdátí-rà ǒ kà-tsǔ, 'òwù àtìna rò: «Tí ima ndi?» ²⁰ Yèsù adù dhu àdu abádhí tó ndàti: «Ndi ale ní nzínziku ǒ atdí ale, yà atdí kumì dòná óyǒ nà nyí nyí'ì rò, yà atdíkpá m̀ mí ɔ̀s̀úka ̀f̀ò m̀nà s̀nì ò ale. ²¹ Obhó tí, indr̀ t'Ídhùnà r̀vè yà Kàgàwà bhà Andítá núnò dòná dhu bhèyi. P̀b̀étù, indr̀ t'Ídhùnà nípfò rǐ ndàbhu òmvù-fó ale rǐ'ì àp̀bè ǒ! Dhu akána nzǐ kodhì ndi ale mà!»

Ádr̀ngbăle Yèsù nábhǔ rǐ kirè ònyù

(M̀t 26.26-35; Luk 22.7-20; 1Kò 10.16-17; 11.23-26)

²² Yèsù mà p̀b̀ìndà ábhàlǐ m̀nà rǐ dhu ònyè òná kàsùmì ǒ, Yèsù níidiyì m̀gati ndàlǔ f̀oná. Ní ̀tsò ndi ndàbhu Kàgàwà tó dhu-dzidǒ, k̀k̀k̀ kà-ǒnga, ndàdù ùndòná p̀b̀ìndà ábhàlǐ-fó, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyàkò yà dhu, ngbòdu ní yà.» ²³ Tdítdǒ kǐdyi d̀vayì rǐ'ì òná kópà ndàlǔ f̀oná. Ní ̀tsò ndi ndàbhu Kàgàwà tó dhu-dzidǒ, kàdù kàbhu abádhí tó, abádhí kóró ràdù òmvùnà. ²⁴ Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Yàrí ní azùdu, yà indr̀ ǹngbò Kàgàwà m̀nà azu, ndirò yà ábhǒ ale-okú dò rò ndi ǹf̀ù. ²⁵ Ma mí obhó dhu núnò f̀k̀k̀, ma mí nzǐ d̀vayì nóm̀vè tdítdǒ akekpá m̀tí, r̀rà àhu d̀vayì-ɔ̀wútá nóm̀vè ma maraya ̀r̀-akpà ǒ Ádr̀ngbă kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ òná idhò ò.» ²⁶ Adyi* ì ùyù dhu-dzidǒ, abádhí náadù òwu M̀zèyìtunì tó p̀b̀ìrì dò.

Yèsù rǐ Péterù rǐ ndòdhò dhu nóvò dhu

(M̀t 26.31-35; Luk 22.31-34; Ỳw 13.36-38)

²⁷ Yèsù ati p̀b̀ìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyí kóró, nyí nyí m̀bha ̀bha. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka kándì dhu kati: «Ma mohoya tààmà t'úndatátále, tààmà ràdù 'ìfàlà kóró ngari òná.» ²⁸ P̀b̀étù, ma m̀ngbè ma dhu-dzidǒ, ma mad̀ya àrà nyòdò Gàlìlayà tó p̀b̀ìrì ò rò.» ²⁹ P̀b̀étù, Péterù adù àtìna kà nǐ: «Ng̀kpà ale mà rǐ mbă nyubha, ní ima, ma mí nzǐ nyubha.» ³⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tó ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò indù, indo yàrí iku ǒ tí, inzà à'ù-akpà nàpè ̀ngò ɔ̀yò-g̀na r̀rò, nyi nyi'ina iwà nyi nyàti ìbhug̀na inzà nyi r̀ni ima ró.» ³¹ P̀b̀étù, Péterù adù àtìna tdítdǒ obi nyú nà: «Ma matina nzǐ akekpá m̀tí inzà ma r̀ni nyi, ìmbă dhu ì'ina atdíkpá àlè

* 14:26 14.26 Zàb 113-118

kúve dhu màtí.» Ndirò kóró ngǔkpà ábhàlǐ náadù dhu ùnò ndi dhu bhěyi tí átò.

*Yèsù rǐ ndìtsò Gètèsèmanì tí kátina inga ò rò dhu
(Màt 26.36-46; Luk 22.39-46)*

³² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà náawù ùvò atdí ngari Gètèsèmanì tí kátina ò. Ní Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyòko iró mitsò ma mára ònanǎ.» ³³ Nírò ní ndi kǎdù Péterù mà, Yàkòbhò mà, Yùwanì mànà nùgù 'òwù mànà. Ní, kǎpè ndi'ì ádrùngbǎ odo nà, ndàdù ì'ì ábhǒ izu nà. ³⁴ Ní kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Afídu rǐ'ì ábhǒ izu nyú nà, akye ma móvè dhu bhěyi. Ní, nyòko iró, ndirò nyòko ípirǒ rò.» ³⁵ Kǎdù àrà itseta ake, ndàdù ndibvu obvò. Ní kǎdù ndìtsò Kàgàwà rǒ, ndíní kàkǎ nǐ, ndi àpbè tó kàsùmì nùudà tí dònà nǎ. ³⁶ Ní kǎmbénà àtìna dǒ: «Òo Àbá, lèmànù ònzi rí dhu náarí'ì mbǎ. Ní índrǐ wò àpbè tó kópà itse rùdú rò. Pbétù ndi dhu àkǎ nzá ndònzì ndi ma mòzè ka dhu bhěyi, kàkǎ ndònzì ndi nyi nyú nyi nyòzè dhu bhěyi.» ³⁷ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàdu kǒkò ìbhù ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdho ró. Ní kǎdù àtìna Péterù nǐ: «Simonì, nyi tí òdhò òdhò tí? Nyi nyàdù tí obhó àdi ípirǒ rò atdí adyi màtí? ³⁸ Nyòko ípirǒrò, ndirò nyìtsò nyǐ, akye nyǐ nyotsúna umvútá ò nǐ. Alafí nózè wà kònzì ídzì dhu, pbétù ale-ngbò rǐ'ì ivíví.» ³⁹ Tdítdǒ, Yèsù índrǐ ndi abádhí tí rò, ndàdù ndìtsò ndùnò yà angyi ndi ndùnòna ote kèlè. ⁴⁰ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàdu pbìndà ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù abádhí nótù iwà ùdho ró, atdítdǒ idho rǐ'ì nyǐkpóya ò nídhunǐ. Ní abádhí náadù nzá kà tò ì ádùna dhu núnì. ⁴¹ Ìbhù rí kisè nǐ, Yèsù adù ndi pbìndà ábhàlǐ-tí'ò, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyǐ nyòko tí òko òdhò nyǐ nyódhò ró? Nyǐ tí nyàsò nyǐ nyí ró? Iwà àkǎ wò dhu-bvùtí! Kàsùmì nákǎ wà! Nyàndà, kànǐ ka kí Índrǐ t'ídhùnà nípfǒ kabhù nzérenगतále-fó. ⁴² Nyìvǎ nyǐ, kòwu! Kànǐ ma nípfǒ rí ndàbhù ma òmvù-fó ale nírà wà àhù íkyèrǒ!»

*Yèsù nòsò ka kí dhu
(Màt 26.47-56; Luk 22.47-53; Yùw 18.3-12)*

⁴³ Ní ànyìrǒ rò tí, yà Yèsù rǒte ònanǎ, Yudhà, yà idre dòná óyǒ nà ábhàlǐ nzínzì ò atdí ale, níto ndi ihé-yà mànà owùna ò. I ale-fó ní'ì obhi-akpá, mùgǒ mànà. Abádhí nivi ní'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Músà bhà Hyátá tó màlímó mà, pbàkùrǔ mànà. ⁴⁴ Yudhà, yà Yèsù nípfǒ rí ndàbhù òmvù-fó ale, ní'ì iwà ndi ndònzina Yèsù ka kuni tí ròná dhu nùnòna ihé-yà tò. Kǎti: «Ma mámbõna ale ní'ina ndi yà nyǐ nyí atdyúna nóho ale. Ní nyǐ nyalúna ka, nyàdù òwu nà mběyi nyǐ nyódoona rórò.» ⁴⁵ Yudhà nítdègu ndìto, ní kǎndrǐ Yèsù-tí'ò, ndàdù àtìna kà nǐ: «Màlimò!» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù kàmbo. ⁴⁶ Ngǔkpà ale náadù Yèsù nálù, 'adù òsònà. ⁴⁷ Ní, ànyìrǒ ì'ì ale nzínzì ò atdí ale nídhá pbì obhi-akpá, ndìtsà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále-bì nǐ. ⁴⁸ Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ìma àlù nyǐ nyíwu rò, nyǐ nyàdù tí iwu fukú obhi-akpá nà mùgǒ mànà, ogbotále nálù ríwu ale bhěyi? ⁴⁹ Bilínganà ma múbhì àdi rǒ tikú, madù àmbe dhu núde dǒ Kàgàwà bhà idza ò rò, ìnzǐ nyàdù malù. Pbétù, wò dhu rǐ ndònzì ndíní Andítá ùnò dhu náaká tí.» ⁵⁰ Nírò ní ndi ábhàlǐ nùubhà àbadhi, 'adù òtse kóró. ⁵¹ Atdí kpatsìbhíngba náadì ndàmbe àrà dǒ Yèsù-owù ò, atsita tó mberù kèlè ndi ndòbvù ròná rórò. Ní ka kadù àbadhi nálù. ⁵² Pbétù, kǎdù ndi mberù nángòlò ròná rò, ndàdù òkù nzínzì rò.

*Yèsù rǐ'ì Pbàyàhúdì-bvǔ ádròdrǒ anya nítdì arí ale-ònzǐ dhu
(Màt 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Yùw 18.13-14,19-24)*

⁵³ Yà Yěsù nòsò ale náawù kà nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà, yà kóró pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mà, Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mànà núndu ì ì. ⁵⁴ Péterù adù àdi itseta, ndàmbe àrà dǒ Yěsù-owù ǒ, ndàrà òtsù pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ǒ. Ní ànyì, abádhí náadù òko atdíkpá sàndìrì mànà, 'àmbe kàzù nówò dǒ. ⁵⁵ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, kóró ngǔkpà ale yà Pbàyàhúdì bvǔ ádròdrǒ anya nítì arí mànà, náambénà Yěsù nóbhu ka kí dòná dhu nónè dǒ, ndíní 'adù tí ànyàna nótì kohò. Pbétù, abádhí náabà nzá atdí dhu mà. ⁵⁶ Obhó tí, ábhǒ ale nóowúnà iwu rǒ, 'adù Yěsù nóbhu títò dǒ, pbétù abádhí-òtè nóowúnà nǐ 'àsò rǒ. ⁵⁷ Ngúfe ale níivà ì, 'òbhù ka títò dǒ, 'àti: ⁵⁸ «Mǎ mírì kà rǎtina: «Ma mí yà ìndrǔ asì ɔtsúya nǐ Kàgàwà bhà idza núgòlò, madù ngǎtsi-tsí, yà ìnzì ìndrǔ rǐ kàsùna nónzi ɔtsúya nǐ nòsì ìbhù idhò ǒ.»» ⁵⁹ Ní wò ndì ɔbhuta dǒ màtí, abádhí-òtè náasò nzá ì. ⁶⁰ Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà níivà ndì ndidè kóró ale-ònzì, ndàdù dhu ìvu Yěsù-tsǔ ndàti: «Nyi t'óbhó dhu àdù kǒkò ale rǎnɔna dǎnú dhu dǒ?» ⁶¹ Pbétù, Yěsù adúnà àrà ìnè rò ìnè tí, ìnzì ndàdu atdí dhu mà. Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà níivú dhu tdítǒ kà-tsǔ ndàti: «Nyi tí Krístò, yà mǎ mǎrì ìfǔna Kàgàwà t'ídhùnà?» ⁶² Ní, Yěsù adù dhu àdu ndàti: «Obhó, ima ní ndì. Ndirò nyǐ kóró, nyǐ nyalaya Ìndrǔ t'ídhùnà ádrùngbǎnga tó ɔbi nà arí'ì Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò àdi ró. Ndirò, nyǐ nyalaya ka átò òrù-akpà-nyì rǒ àpbù ǒ rǐrà ró.» ⁶³ Ní wò dhu ndì ndìrì rò, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà núufà róná mberù-ǒnga nàwí-okú dò rò, ndàdù àtìna: «Ádhu tó ngàmì àlě kí'ì atdyúna nà tdítǒ! ⁶⁴ Nyǐ nyǐrì wà kùnò dhu nzére nyú Kàgàwà nǐ dhu. Ní, ádhu nyǐ nyǐrè kà dǒ?» Ní, kóró ale adù anya ɔtdì kà-dǒ, 'àti kà rǎkǎ kohò. ⁶⁵ Abádhí nzínzì ǒ atdídhénà ale náapè 'ùso iso Yěsù dò. Abádhí owúnà kà-nyì nátsì rǒ, 'adù kùdù ɔtsúya nǐ. Ndirò abádhí owúnà àtìna rǒ kà nǐ: «Nyi nyùnì rò, àti pé nyi nòpbì ale fǎkà.» Ndirò sàndìrì náalú Yěsù, 'adù ùpbìnà ɔtsúya nǐ.

Péterù rǎtina ìnzá ndì rúnì Yěsù dhu

(Màt 26.69-75; Luk 22.56-62; Yùw 18.15-18,25-27)

⁶⁶ Péterù àdi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà idza-lí ònà kàsùmì ǒ, ndì kamà bhà kasu tó vèbhále nzínzì ǒ atdí tsìbhále níitò ndì. ⁶⁷ Ní, kǎla Péterù kàzù nówò rí ró, ndàdù nyǐkpóna nódì róná, ndàdù àtìna nǐ: «Ìnyi átò, nyi nyǐ'ì atdíkpá Yěsù yà Nàzàretì ǒ ale mànà.» ⁶⁸ Pbétù, Péterù adù wò kùnò dhu nágò ndàti: «Ìnzá ma mǎnì, ndirò ìnzá dùdu àlǔ wò nyi nyùnò dhu.» Ní, Péterù adù ndìvà ndì idza-lí rò, ndàrà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì-lí'ò, [à'ǔ-akpà ràdù òngò.] ⁶⁹ Pbétù, wò kasu tó tsìbhále náala àbadhi, ndàdù ndòpè ndùnò dhu tdítǒ ànyìrǒ ì'ì ale tò ndàti: «Yàrí ale ní abádhí nzínzì ǒ atdí ale!» ⁷⁰ Péterù adù ndì dhu nágò àgò tí tdítǒ. Ní áké kàsùmì dzidǒ, ànyìrǒ ì'ì ale náati Péterù nǐ tdítǒ: «Obhó nyú, nyi ní abádhí nzínzì ǒ atdí ale, nyi ní Galilaya tó pbìrì ǒ ale átò nídhunì.» ⁷¹ Ní, Péterù adù ɔte ɔpè ndàti: «Dhu apé ì títò núnɔ ma mí dhu tí, ní Kàgàwà àkǎ ndòtdì ànyàdu. Ma mòtsò wà dhu nyú, ìnzá ma mǎnì wò nyǐ nyùnɔna ale.» ⁷² Wò ndì kàsùmì ǒ tí, à'ǔ-akpà náadù òngò ɔɔ rí kisè nǐ. Ní, Péterù adù yà Yěsù ùnònà fǐndà dhu níre: «Ìnzá à'ǔ-akpà náapè òngò ɔɔ-gùna rórò, nyi nyǐ'ina iwà nyi nyàti ìbhù-gùna ìnzá nyi rúnì ma ró.» Nírò ní ndì Péterù adù ndòpè ndòdzì.

15

Yèsù rǐ ì Lìwalì Pilatò-ònzǐ dhu

(Màt 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Yùw 18.28-38)

¹ Kútsingá nyú, Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà núundu ì pbàkùrǔ mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mà, kóró ngǔkpà ale yà Pbàyàhúdì bvǔ ádròdrǒ anya nítǔ arí màná, ndíní ì iri tí ì Yèsù dǒ. Ní, abádhí adù Yèsù àbhǔ kǔtsì, 'àdù òwu nà 'òwù àbhunà Pilatò-fò ò. ² Ní Pilatò iyú dhu Yèsù-tsǔ ndàti: «Ínyi, nyi tí Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ínyi ní ndì ka nyùnò.» ³ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale náambénà Yèsù nóbhù dǒ ibí otu ǒ. ⁴ Ní Pilatò adù dhu nívu kà-tsǔ tdítǔ ndàti: «Nyi nyàdu tí nzá atdí dhu mà? Nyi nyìrì wà abádhí rǐ nyòbhǔ dóná kóró dhu!» ⁵ Pbétù, Yèsù adù nzá atdí dhu mà nádu, idhò ràdù Pilatò náko atdí dǒ nyú.

Yèsù-ànyǎ nótǔ ka kí, ndíní ka koho tí dhu

(Màt 27.15-26; Luk 23.13-25; Yùw 18.39-19.16)

⁶ Yà Pbàyàhúdì tó Pásìka tó mǔhendù-idhò náarírà dhu bhěyi, Pilatò nóongónà atdí ale níkòlò yà imbi ò rǐ ì ale nzínzì ǒ rò. Ndi ale nongónà ì ì yà ihé-yà nózè kikòlò fǐyò ale. ⁷ Ní, Bàrabà tí kátina atdí ale ní ì imbi ò ka kósò ró. Ka kusó abádhí atdíkpá yà abvo nóhò ale màná. I ale náahò ndi abvo yà dhu ì ìvǎ ìnzǐ àmbè kamà-tsǔ dhu níri dǒ òná kasumì ǒ. ⁸ Ní, ihé-yà níivǎ ì 'òwù Pilatò bhà, 'àdù kàvi rìkòlò atdí ale fǐyò, yà bilí ndi ndarónzina Pásìka tó mǔhendù ǒ dhu bhěyi. ⁹ Pilatò adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐ nyòzè tí mikòlò Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà fǔkù?» ¹⁰ Obhó tí, kǔni dhu mběyi nyú, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale riwǔ Yèsù nà fona ò kǎdhà ònzì ì ì dhu-okú dǒ rò. ¹¹ Pbétù, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale níitsu dhu ihé-yà-dò ò, ndíní Bàrabà kèlě nonzi tí kikòlò fǐyò. ¹² Ní, Pilatò níivú dhu tdítǔ ihé-yà-tsǔ ndàti: «Ádhu nyú nyǐ nyòzè monzì yà Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà tí nyǐ nyarí ànzina ale ní?» ¹³ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò ìkǔ nyú ǒ àti: «Étǒ ka mǔsàlabhà dǒ!» ¹⁴ Ní, Pilatò adù dhu nívu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyú ndi kǒnzì nzére dhu tí?» Ní, abádhí adù idù àrǐ nyú tí 'àti: «Étǒ ka mǔsàlabhà dǒ!» ¹⁵ Pilatò náazè ndònzì ihé-yà-dhè níká rǐ dhu. Ní kǎdù Bàrabà níkòlò abádhí tò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù Yèsù nábhǔ kǔvi asé ní, ndàdù àbhunà kowù ètonà mǔsàlabhà dǒ.

Pbànowí rǐ Yèsù ikpǒ dhu

(Màt 27.27-31; Yùw 19.2-3)

¹⁶ Pbànowí náawù Yèsù nà lìwalì bhà ádrùngbǎ idzá-yà-ba-ngbò ka kákpòrò ní kàlì ò. Abádhí adù kóró pbànowí tó pikò núnzì riwǔ ányìrǒ. ¹⁷ Ní, abádhí náafó òlòlù ǔrú mǔdzarù Yèsù rǒ, 'àdù okpèna nà itsu-dòká tó mǔkàkú nákpòrò, 'afǒ kà-dò rǒ. ¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, abádhí náapè 'àtsè Yèsù 'òwù àtìna rǒ: «Yǎmbù, Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà!» ¹⁹ Abádhí nóowúnà kà-dòtsirò nóvì rǒ ízò ní, 'àdù isò núso kà-dò. Ndirò, abádhí adúnà òwu 'ùko rǒ ǔtdyàya dǒ, 'àgǔ ì obvò nyú kònzǐ. ²⁰ Ka ì ikpǒ dhu-lutinǎ, abádhí níwa òlòlù ǔrú mǔdzarù kàrǒ rǒ, 'àdù kàrǒ mǔdzarù nífò kàrǒ tdítǔ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù ùvò kànà iri, 'àdù òwu kùto mǔsàlabhà dǒ.

Yèsù nútǒ ka kí mǔsàlabhà dǒ dhu

(Màt 27.32-44; Luk 23.26-43; Yùw 19.17-27)

²¹ Kùrenì tó kígo ǒ atdí ale, Sìmonì tí kátina, núubhínà èda rǒ ányìrǒ inga bvǔ rò ndi ndírà rórò. Ndi ale ní ì Àlìsandurù mà Rufù nà mà t'ábanà. Ní pbànowí níutù ka rànò Yèsù bhà mǔsàlabhà. ²² Abádhí náawù Yèsù nà,

'òwù ùvò nà Gòlògotà tí kátina ngari ò. Gòlògotà-tì ní «ale-dò-kpa tó ngari.»
²³ Abádhí náatsú 'àbhù mànèmanè tí kátina itsu-dha nà ka kàngbò òvayì Yèsù tò. Pbéù, Yèsù adù nzá kòmù. ²⁴ Wò dhu-dzidò, abádhí náadù kùto mùsàlabhà dǒ. Abádhí adù kàrǒ m̀dzarù ǹndò foyá, ngalà ǒ ì òvì rórò. Abádhí avì ngalà ndínì ì ùni tí ngàtsi ale r̀r̀ ngbàgà-tsí nábà. ²⁵ Ka kutó ka mùsàlabhà dǒ ìbhù adyifò-sisì kùtsingá nga tó ǒ. ²⁶ Kòho ka kí okúna dò rò dhu ka k̀tè ònà andítá náati: «Pbàyàhúdì tó ádr̀ngbǎ kamà.» ²⁷ Ndirò, abádhí ǹutó ǒyǒ ogbotále átò mùsàlabhà dǒ Yèsù tí: atdí ale ka kutó, kodì Yèsù bhà fangà dòná rò, kadù ngàtsi ale ǹtò, kodì Yèsù bhà ígù dòná rò. ²⁸ [Ndi dhu bhèyi ní ndi, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandì dhu náaká. Ndi Andítá r̀tina: «Ka kazù ka nzéngatále nzínzi ò*.»]

²⁹ Ní, ányìrǒ r̀da ale nóowúnà d̀ya nóbhi rǒ, 'adù dhu ùnò kà nǐ, 'ati: «Òhǒ! Inyi, yà nyi nyátsù nyugolo Kàgàwà bhà idza, nyadù tí òsìnà ìbhù idho ǒ rò, ³⁰ ígǔ pé nyi nyi-tírò, nyadù ifo mùsàlabhà dǒ rò!» ³¹ Ndi dhu bhèyi tí, pbàkùhání tó ádr̀drǒ ale mà, Músà bhà Úyátá tó màlímó mànà ǹugbó Yèsù, 'adù òwu àtina rǒ nzínziya ǒ: «Kǐgù ng̀kpà ale, pbétù k̀r̀ nzi 'adù ndìgù ndìtírò!» ³² Dhu àkǎ Krístò, Pbàsràyéì tó ádr̀ngbǎ kamà, r̀fò kòmbì mùsàlabhà dǒ rò, ndínì mà mala tí, màdù kà'ù.» Yà Yèsù tí ka k̀tònà mùsàlabhà dǒ ale, náambénà dhu ùnò dǒ átò kà nǐ.

Yèsù r̀vè dhu

(Màt 27.45-56; Luk 23.44-49; Ỳw 19.28-30)

³³ Adyìbhengá nga tó azà adyifò-sisì ǒ, ínǒ-yà níbvú ndì kóró ndi pbìrì ǒ, r̀rà àhù adyidò nga tó àr̀gyètdì adyifò-sisì ò. ³⁴ Ní adyidò nga tó àr̀gyètdì adyifò-sisì ǒ, Yèsù náakù ǒr̀ túna nyú nà ndati: «Èloyì, Èloyì, lamà sàbàkàtanì.» Kàtì ní: «pbàkà Kàgàwà, pbàkà Kàgàwà, ádhu nyi nyùbhà ma ní?» ³⁵ Ányìrǒ ì'ì ale nzínzi ǒ, wò dhu ǹr̀ atdíhená ale náadù àtina: «Nỳr̀ pé, kà r̀ nabì Èliyà nánzi!» ³⁶ Atdí ale abádhí nzínzi ǒ náakù ndidyì s̀fongò, ndàfǒ ogyògyè òvayì ò. Kǎdù k̀wà ndòtù ízò-tsù-dǒ, ndàbhù ndínì Yèsù andù tí ònà r̀'ì òvayì ndòtò. Kǎdù àtina: «Nyitse pé! Kàndà pé Èliyà r̀tí kifo ifò mùsàlabhà dǒ rò!» ³⁷ Ní Yèsù adù òkù àr̀ nyú tí, afina r̀dù ìtdé.

³⁸ Kàgàwà bhà idza ǒ ka kùsò ádr̀ngbǎ mberù-ǒnga náadù ndifa ònànga r̀tù ndì ǒyò, r̀pè ndì ǒr̀ rò r̀sì obvò. ³⁹ Pbàrómá tó pbìrì ǒ atdí miyà pbànowí dǒ ádr̀ngbǎ ale ní'ì Yèsù-ònzì ndì ndidè ró. Ní Yèsù òvè tí dhu ndì ndàla rò, k̀ti: «Yàrí ale ní'ì obhó nyú Kàgàwà t'Ídhùnà!» ⁴⁰ Ngúfe vèbhále ní'ì átò ányìrǒ, 'àmbe dhu àndà dǒ itse rò. Abádhí nzínzi ǒ ì'ì ní, Màgàdalà tó pbanga ǒ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhǒ-ngba mà Yǒsè mànà-tsánà mà, Sòlòmì mànà. ⁴¹ Abádhí núubhi Yèsù-owù ǒ, 'adù òwu kà-kàsù ònzì rǒ Gálilayà tó pbìrì ò k̀'ì rò. Ibì ng̀kpà vèbhále yà kà mànà upò atdíkpá 'òwù Yèrùsàlemà tó kigò ò ní'ì inè átò ányìrǒ.

Yèsù nótdù ka kí dhu

(Màt 27.57-61; Luk 23.50-56; Ỳw 19.38-42)

⁴² Inga r̀ti dhu-tsù dǒ, yà tsùtsǎ nínganì Sàbatù ní'ina rórò ìndr̀ r̀ ì òbhòlò ònà idho ǒ, ⁴³ Yòzefù níra àhù. Ka ní'ì Àrimatayò tí kátina pbanga ǒ ale. Ndirò, ka ní'ì atdídǒ ka k̀fù Pbàyàhúdì-bvù ádr̀drǒ anya ǹtdì arí ale nzínzi ǒ atdí ale. Ndirò, ka ní'ì átò arí òr̀-akpà ǒ Ádr̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi r̀rà dhu nódo atdyúna nà ale. Ní, k̀rà ìmbǎ ònà ǒdóna Pilatò bhà, ndàdù Yèsù-abvò nónzi k̀fó. ⁴⁴ Pbéù, idho ǹukò Pilatò atdídǒ

* 15:28 15.28 Ìsa 53.12

iwà Yěsù òvè dhu ndì ndìrì rò. Ní kǎdù Pbarómá tó pbìrì ǒ atdí miyá pbànowí dǒ ádrùngbǎle návi kanzi, ndàdù angyí màtí Yěsù nówèna dhu nívu tsuná. ⁴⁵ Ní wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle nádu fíndà dhu ndì ndìrì rò, kǎdù Yòzefù návi rìdyì Yěsù-abvò. ⁴⁶ Yòzefù náadù abvo t'ótùta tó mberù* nódzi. Kǎdù Yěsù-abvò nífo mùsàlabhà dǒ rò, ndàkpòrò ndi mberù ò. Kǎdù àrà ndi abvo nà, ndàrà òtdùnà, ndìli bhalabhala ò ka kóbhì ròtsù ibhu ò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ádrùngbǎ odu-íyà-ba nígèrè, ndàpbi ndi ibhu-lí'ò nǐ. ⁴⁷ Mágàdalà tó pbanga ǒ Màriyà mà, Màriyà Yòsè-tsánà mà, náadù òko 'àmbe kòtdù ka kí ró nga nándà dǒ.

16

Yěsù rǐ ndìngbè òvè-bvù rò dhu

(Màt 28.1-8; Luk 24.1-12; Yùw 20.1-10)

¹ Sàbatù-idhò nùdà dhu-dzidǒ, Mágàdalà tó pbanga ǒ Màriyà mà, Màriyà, Yàkòbhò-tsánà mà, Sòlomì mà, nùudzì ndrùu róngu akye, ndíní 'owu tí Yěsù-abvò-ngbò nùtri nǐ. ² Ní kútsingá nyú, Sàbatù dzidǒ rúbho nga ǒ, adyifò rǐ ndìto rórò, abádhí náawù Yěsù ka kótdù i. ³ Ní otu ǒ, abádhí owúnà dhu òngù rǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Ádhi wò odu-íyà-ba nógere rí àlètò ibhu-lí rò?» ⁴ Pbétù, yà ì ùbè nga 'àndà rò, abádhí ala wò odu iwà ka kògèrè igi ró. Obhó tí, ndi odu i'ì ádrùngbǎ nyú. ⁵ Ní abádhí atsù ibhu ò, 'àdù òwòwù kanzù nàfò kpatsibhíngba* nála fangà dònǎ rò àdi ányì ró. Ní òdo náadù isì atdí dǒ abádhí ò. ⁶ Ní, wò kpatsibhíngba adù àtìnà abádhí nǐ: «Ínzì nyònzì òdo, nyí nyónena ní Yěsù, Nàzàretì ǒ ale, yà mùsàlabhà dǒ ka kútò. Kìngbè wà ndì, ní kàrì ìmbà iró. Nyàndà, kànì kǎ-bvò ka kilì ràyi ró nga. ⁷ Nyòwu nyùnò dhu Péterù mà tò, ngùkpà ábhàlǐ mà, nyàti, kà rǎrǐ àrà nyòdò Gálilayà tó pbìrì ò rò. Ányì ní ndi nyí nyí kálǎ, yà fùkù kùnò ka dhu bhèyi.» ⁸ Ní abádhí nùuvò ibhu ò rò, 'àdù òtse itse nyú ndi ibhu tí rò. Obhó tí, abádhí ambénà ìvi dǒ, idhò ràdù 'ùko atdí dǒ. Ndirò abádhí nùunò nzá atdí dhu mà atdí ale tò màtí, òdo nà ì í'ì dhu-okú dò rò.

Yěsù rǐ ndàvǐ Mágàdalà tó kigò ǒ Màriyà tò dhu

(Màt 28.9-10; Yùw 20.11-18)

⁹ [Yěsù níitdègu ndìngbè, ní sàbatù-idhò dzidǒ wemberè tó idhò ǒ, kǎvi ndì angyi Mágàdalà tó pbanga ǒ Màriyà tò. Ndi Màriyà ní ndi àrùbhù nzére-alafí kípfo ònà rò. ¹⁰ Íyàdhíyà adù àrà ndi dhu núnò yà Yěsù mà ní'ì mà, ale tò. Í ale ní'ì izu nà, 'àdù àmbe òdzi dǒ. ¹¹ Pbétù, abádhí níitdègu Màriyà rǎtina Yěsù rìngbè wà ndì, ndirò iwà ndì rala ka dhu níri, ní abádhí náadù nzá kà rùnòna dhu ná'ù.

Yěsù rǐ ndàvǐ pbìndà ábhàlǐ nzínzi ǒ óyǒ ábhàlǐ tò dhu

(Luk 24.13-35)

¹² Wò dhu-dzidǒ, Yěsù náavi ndì pbìndà ábhàlǐ nzínzi ǒ óyǒ ale tò. Kǎvi ndì abádhí tò ìnzì abádhí rǐ ndùnǐ ònà vurò woyò ǒ. Í ábhàlǐ nùubhína òwu rǒ atdí pbanga ò. ¹³ Ní ì ábhàlǐ náadù 'àdu, 'òwù ndi dhu nówò ngùkpà ábhàlǐ tò. Pbétù ì ábhàlǐ náadù nzá abádhí rùnòna dhu ná'ù.

Yěsù rǐ ndàvǐ pbìndà idre dònǎ atdí nà ábhàlǐ tò dhu

(Màt 28.16-20; Luk 24.36-49; Yùw 20.19-23; Kas 1.6-8)

* **15:46** 15.46 Abvo t'ótùta tó mberù ní'ì kitaní tí kátina itsukpó-nzo-ìmvò nǐ ka kódyù mberè.

* **16:5** 16.5 Ndi kpatsibhíngba ní'ì Kàgàwà bhà màlàyikà.

¹⁴ Kà rǐku dòná rò nǐ, Yěsù náavì ndì p̀b̀ìndà idre dòná atdí nà ábhàlǐ tò, ònyè nónyè abádhí rǐ òná kàsùmì ǎ. Ní Yěsù apè ndòrè abádhí dǒ ndàti: «Nyǐ nyǐ'ì mbǎ a'uta nà, ndirò afíkè rǐ'ì odú nyú, inzà nyǐ nyà'ù yà ma m̀ìngbè ma dhu nàla ale rǔ̀ǹona dhu dhu-okú d̀ò r̀ò.» ¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, kǎd̀ù àt̀ìnà abádhí nǐ: «Nyòwu yà adzi ǎ kóró ngari ònǎ, nyǎd̀ù Kàgàwà bhà Ídzì M̀àk̀ǔ̀r̀è núnò kóró ale tò. ¹⁶ Nyǐ nyúnona dhu ná'u rí, ndàd̀ù bàtizò nálè ale nógúya ògù. P̀b̀étù inzǐ rí nyǐ nyúnona dhu ná'u ale dǒ ka kotdíya anya. ¹⁷ Kàrí ní ì yà nyǐ nyúnona dhu ná'ù ale núnì rǒ ka kowuya ròyá ìze: abádhí nówuya nzéere-alafí nípfò rǒ ìndr̀ù ò r̀ò ɔ̀v̀òdu rǒ. Abádhí nówuya òte rǒ yà inzà ì àpè ùnǐna angyangyi aláwà ǎ. ¹⁸ Abádhí nówuya mbǎ osu mà núnè rǒ ɔ̀tsúya nǐ, 'àd̀ù ìndr̀ù òho rǐ itsu mà nóm̀v̀ù, ní atdí nzéere dhu mà náaraya nzǐ ndònzì rǒ abádhí rǒ. Abádhí nówuya ɔ̀tsúya núnì rǒ andítále dǒ, ì ale ràd̀ù ùg̀u.»

*Yěsù rǐ ndàd̀ù Kàgàwà ì òr̀ù-akpà ò dhu
(Luk 24.50-53; Kas 1.9-11)*

¹⁹ Wò dhu bhèyi Ádr̀ùngbǎle Yěsù nówò dhu p̀b̀ìndà ábhàlǐ tò dhu-dzidǒ, Kàgàwà náad̀ù kòdyì tina ò òr̀ù-akpà ò, kà ràd̀ù àdi Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. ²⁰ Ní Yěsù bhà ábhàlǐ ad̀ù òwu Kàgàwà bhà Ídzì M̀àk̀ǔ̀r̀è núnò kóró ngari ònǎ. Ádr̀ùngbǎle Kàgàwà náaràná abádhí-dz̀ùnà nónzì rǒ ndì kasu ǎ, ndàd̀ù àrà abádhí rǔ̀ǹona ɔ̀te tó obhónga nábhè rǒ ràvi ndì wìwì-otù ǎ†.]

† **16:20** 16.20 Mrk 16.9-20 rǐ'ì ìmbǎ ibí ngǔ̀kpà angyè Andítá ò.

Lukà andí Yěsù Krístò bhà Ídzì Mākūrù Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ní Lukà tí kátina ádrùngbǎ mùngangà (Kòl 4.14) náandí Yěsù Krístò bhà Ídzì Mākūrù. Kǎndí ka Ròmà tó kigò ò rò, mbèmbè azà kumì ato mà àrùbhù kumì ato mà nà nzínzì ò Yěsù Krístò ka kúgù dhu-dzidò. Ndi Lukà ní'ì nǚ Yěsù bhà uvitatále, pbétù kǎtè Yěsù nunda ale mà nà ndíní ndì nduni tí Yěsù bhà ípìrǒngà ní'ì yà adzi ò tí dhu. Ndirò, kǎnda Yěsù bhà uvitatále Pòlò Ídzì Mākūrù t'únɔta tó atdídhena kǎbhà abhi ò (Kas 16.10-17; 20.5-21.1). Ka ní'ì nǚ Mùyàhudì (Kòl 4.10-14).

Lukà andí ndi bhǔkù Tòfilò tí kátina Mùgìrikì tò. Ndi ale i'ì ɔrú ngarí ò. Kǒvò-otù ò, Lukà ambénà dhu òvò dǒ yà ìnzì ní Pbàyàhúdì-tidò tó pbàkrístò tò. Kǎzè dhu ní abádhí-dɔ ràlǔ dhu Yěsù rira ì nígu átò atdíkpá Pbàyàhúdì mà nà.

Lukà àndà nga nà atdíđǒ ale ní itsìya ònzi ka karí ale: vèbhále, nzónzo, nzéreatále, nǎkùtále, anditále, nzére-alafí írǎ ale, ndirò ìnzì ní Pbàyàhúdì. Kǎbhà ɔte-lùkpǒ ní: itsòta, Hǐlǎ-Alafí, hirò ònzi ka kí dhu, nzérenga t'úbàta, ndirò dhu àkǎ kodò ale ádrùngbǎle Yěsù ríngò dhu tò dhu.

Ungbòta-ɔwétá ò, kǎndí ndi «Uvitatále kàsù tó bhǔkù.»

Bhǔkù-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhǔkù-dòkpa (1.1-4).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì ùgu ka kí dhu mà Yěsù ùgu ka kí dhu mà nà dhu (1.5-2.52).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ Ídzì Mākūrù ùnɔ dhu (3.1-20).
- Yěsù rǐ bàtizò àlǔ dhu mà pfòmvo Sitanì rǐ kà-afí ùmvù dhu mà nà dhu (Luk 3.21-4.13).
- Gàlìlayà tó pbìrì ò Yěsù anzì kasu (4.14-9.50).
- Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndàrà ònà kàsùmì ò Yěsù anzì kasu (9.51-19.44).
- Yèrùsàlemà ndì ndàrà àhɔ rò Yěsù anzì dhu mà kǔdà òyá dhu mà nà (19.45-24.53).

Yàrí bhǔkù Lukà andí okúna dò rò dhu (Kas 1.1-3)

¹ Ádrùngbǎle Tòfilò, ábhǒ ale nyú nómvù wà ì rándí dhu yà àlǔ nzínzì ò ndì nónzì dhu dǒ. ² Abádhí nándí ì dhu àdhàdhì, yà ì dhu rǐ 'òpè 'ònzì ì dhu nala nyìkpóya nyú nǐ ale náawe àlǔ tò dhu bhéyi. I ale ní ì adù 'òpè 'ùnò ndi ɔte ìndrù tò. ³ Ní ima mà átò, ma mádù kóró ì dhu tó obhóngà nónè muni mbéyi nyú, ròpè ndì yà ì dhu náapè ì rórò. Ní ádrùngbǎle Tòfilò, ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòzè mandí yà ma mónè muni fíndá obhóngà dhu ìndù, ⁴ ndíní nyì nyuni tí dhu, yà ìndù ka kúdhe dhu ràrǐ obhó dhu nyú.

Bàtizò nubhónà Yùwanì núgu ka kí dhu tó màkūrù (Zòz 13.12; 1Sà 1.1)

⁵ Hèrɔdè ní'ì Yùdeyà tó pbìrì ò ádrùngbǎ kamà tí ònà kàsùmì ò, Zàkàriyà ní'ì kùhanì. Ndi Zàkàriyà ní'ì atdí kùhanì yà Àbiyà bhà pbàdzukurù tí ì'ì pbàkùhání nzínzì ò. Kǎbhà tsìbhále-ɔvò ní'ì Èlizàbetì, Àrǒnì-dhú bvǔ

tsibhíngba. Ndirò, ndi Àrõnì ní'ì pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà. ⁶ Ní Zàkàriyà mà Èlizàbeti mànà óyǒ kóró ní'ì obhónángatále Kàgàwà-ònzǐ, ndirò Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ùyátá nífǔ arí atdíǒ ale. ⁷ Pbétù abádhí ní'ì ìmbǎ atdí ngbángba nà màtí, Èlizàbeti ní'ì ìngò-àyi nídhuní. Ndirò abádhí óyǒ kóró ní'ì iwà óngò mùlà tí ale.

⁸ Ní atdíku, yà Zàkàriyà mà náarí kasu ònzi mànà atdíkpá pbàkùhání tó rùwu ǒ, Zàkàriyà adì ndàmbe pbìndà kasu nónzi dǒ Kàgàwà-ònzǐ. ⁹ Ní, yà pbàkùhání tó màndu núnò dhu bhěyi, òdhína náavò Zàkàriyà ngàlà nǐ, ndíní otsú tí yà pbàkùhání kèlě vǐyà dǒ rò nóotsúnà ònà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà idzá káluga ò. Kǎhù ndrùù aróngu alindra-tidò nóbì perè tí màzàbahù dǒ. ¹⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ, kóró ngǔkpà ale náadù òko àmbe 'ìtsò dǒ irinǎ rò. ¹¹ Nírò ní ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà níto ndi Zàkàriyà tí, ndàdù ide alindra núbì kà rǐ dóná rò màzàbahù tó fangà dónǎ rò. ¹² Ní wò màlàyikà ndi ndàla rò, Zàkàriyà-afí náabè ndi atdíǒ, òdo rádù isí ònà. ¹³ Pbétù màlàyikà adù àtìnà kà nǐ: «Zàkàriyǎ, nǐ onzi òdo, Kàgàwà níri wà pbùkù itsòta nídhuní. Pbùkù tsibhále Èlizàbeti rǐ kpatsibhá ngbángba nǔgu indù, nyadù òvòna nówò Yùwanì tí. ¹⁴ Ní kǒkú dǒ rò, idhènu níkaya ndi, nyadù àdi ádrùngbǎ dhèdhe nyú ǒ. Ndirò, ibí ale nyú nókoya dhèdhe ǒ, ka kùgù ka dhu-okú dǒ rò.» ¹⁵ Ndi ngbángba ní'ìya ádrùngbǎle Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Kǒmvúya nǐ òvayì mà, ndirò kǒmvúya nǐ ale òrì rádù atdí iwa-tidò mà. Kàgàwà nùráya ka pbìndà Hìlǎ-Alafí nǐ, àdàdì íyànà-fitsù ò rórò. ¹⁶ Ndirò, ka ní ndi Pbàisràyéli nínzi ǒ ibí ale nabhùya rìngò fíyó Ádrùngbǎle Kàgàwà-ti'ò. ¹⁷ Kàgàwà-ònzǐ kùbhíya nà ale-afí-tidò, ndirò ádrùngbǎnga tó òbi-tidò ní'ìya yà Kàgàwà bhà nabi Èliyà ní'ì nà ale-afí mà, ádrùngbǎnga tó òbi mànà-tidò. Kǎbhùya inzo mà rùngbò ì abáya mànà, ndàdù ìnzǐ arí Kàgàwà ózè dhu ònzi ale nábhù rùgèrè ì, 'òngò obhónángatále tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kǒbhòloya ìndrù angyangyi Ádrùngbǎle Kàgàwà tò.

¹⁸ Zàkàriyà nívú dhu màlàyikà-tsù, ndàti: «Wò nyi nyùnò dhu tó obhónga núní ma mí àdhu rǒ? Obhó tí, ima ní mùlà-akpà nyú, ndirò pbàkà tsibhále bhà ato mà nàrà wà ádzí nyú átò.» ¹⁹ Ní wò màlàyikà adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ima ní Gábriyeli, yà bilí ma marí ide Kàgàwà-ònzǐ, mambe kàbhà kasu ònzi dǒ ale. Ní Kàgàwà ìvì ma tìnu ò, mirà wòrì ídzi màkǔrù nówò indù. ²⁰ Pbétù yà inzà nyi nyà'ù yà ma mùnò indù dhu rǐ 'ònzi fíyó kàsùmì ǒ dhu dhu-okú dǒ rò, nyi nyóngo ìwǐ tí, ìnzǐ nyóngo òte, ràrà àhù ì dhu nówuya 'ònzǐ òyá idhò ò.»

²¹ Wò Zàkàriyà mà rǒte màlàyikà mànà ònà kàsùmì ǒ, ihé-yà náadù òko 'àmbe Zàkàriyà nódò dǒ irí rò. Ní, ìnzǐ kà rǎhù sese Kàgàwà bhà idzá káluga ò rò rò, idhò nùuko abádhí atdíǒ. ²² Ní Zàkàriyà nítdègu àrà àhù ànyì rò, ní kǎdù nzá òte ìndrù mànà. Pbétù kǎdù àdi ndàmbe inga nùdhò dǒ òtsúna-kpò nǐ, ìnzǐ ndi ndóte rórò. Ní ìndrù adù dhu òsù, iwà Kàgàwà ràvi ndi Zàkàriyà tò onyu rǒdzǐ kà-dò dhu bhěyi dhu tó ófò ǒ ndi káluga ǒ.

²³ Zàkàriyà mà tó rùwu nítdègu ìku, ní kǎdù ndi ndàrà àhù pbìndà. ²⁴ Ní ngúfe idhò dzidǒ, Èlizàbeti, kàbhà tsibhále náangò òna tí. Kǎdù ndòrù, ràrà àhù ìmbò àbǐ tí. Kǒngónà àtìnà afina ò: ²⁵ «Kǎnǐ Ádrùngbǎle Kàgàwà ònzǐ idù dhu. Àbadhi nípfò wà ma yà nyìdu àbhù arí ràmbe ìwu dǒ ìndrù nínzi ǒ dhu-íyà ǒ rò.»

Yèsù núgu ka kí dhu tó màkürù
(Màt 1.18-23; Ìsa 7.14)

²⁶ Atdíku, azà àbì tó òna nà Èlizàbeti rǐ'ì rórò, Kàgàwà náavì pbìndà màlàyikà Gàbrìyeli ràrà Gàlìlayà tó pbìrì ò, Nàzàretì tí kátina atdí pbanga ò. ²⁷ Ányì kàrà atdí tsìbhíngba, inzà àpè kpatsìbhále núnǐ tí'ò. Ndi tsìbhíngba ní'ì iwà Dàwudì-dhú bvǔ ale, Yòzefù òrì. Kǒvò ní'ì Màriyà. ²⁸ Màriyà tí ndì ndàrà àhù rò, wò màlàyikà náatse ka, ndàti: «Ìlè nyi Màriyà, iwà nyi nyàbà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ídzìngà, ndirò inè Kàgàwà rǐ'ì nyi nà.» ²⁹ Wò òte ndì ndirò rò, Màriyà-afí náabè ndì atdí. Kǐrè nga afina ò ndàti: «Yàrí mùlèmbè-tì nyú ní àdhu?» ³⁰ Ní màlàyikà adù àtìnà kà nǐ: «Ìnzì onzi òdo Màriyà, Kàgàwà bhà ídzìngà nyi nyàbà wà nídhunǐ. ³¹ Kòní nyi nyóngo ùnù tí, ndirò nyi nyuguya kpatsìbhà ngbángba, nyadù òvòna nóvò Yèsù tí. ³² Ka ní'ìya ádrùngbǎle, ndirò ka kanziya ka kóró dhu dǒ arǐ'ì Kàgàwà t'ídhùnà tí. Ndirò, Ádrùngbǎle Kàgàwà náadùya kili ràdi abhunà, kamà Dàwudì bhà tombi dǒ. ³³ Kǒnyuya idzi Yàkòbhò-dhú dǒ, ndirò kàbhà idzi ní'ìya dhòdhóhóngà tó.» ³⁴ Ní, Màriyà níuvú dhu màlàyikà-tsù, ndàti: «Wò dhu rǎkǎ ìngbǎ dhu bhèyi idù, yà inzà ma màpè kpatsìbhále núnǐ rò?» ³⁵ Ní, màlàyikà náadù dhu àdu kà tò ndàti: «Ìlǐlǎ-Alafí rǐfo dùnú, ndirò kóró dhu dǒ arǐ Kàgàwà rǐ nyatsì pbìndà ádrùngbǎngà tó òbì nǐ sísì bhèyi. Ní ndi dhu-okú dǒ rò, nyi nyúguna ngbángba ní'ìya Kàgàwà ópì fìndà, ndirò ka kanziya ka Kàgàwà t'ídhùnà tí. ³⁶ Kòní, a'ènu Èlizàbeti rǐ'ì azà àbì tó òna nà, àzèmbè iwà ka katì ndì ìngò-àyi tí rórò. Kà rǐ kpatsìbhíngba núgu mùlǎ dǒ rò, ³⁷ ìmbǎ Kàgàwà lèma nónzì rí dhu náarǐ'ì nídhunǐ.» ³⁸ Nírò ní ndi Màriyà náadù àtìnà màlàyikà nǐ: «Ma ní Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ìncò-àyi. Ní, ìtsè ndi dhu ronzì ndì yà nyi nyùnò ka dhu bhèyi.» Wò dhu-dzidǒ, màlàyikà náadù ndìvǎ ndàrà kà-tí rò.

Màriyà rǎrà Èlizàbeti nánda dhu

³⁹ Wò ndi kàsùmì ò tí, Màriyà náadù ndìvǎ ndàrà kòmbómbí, yà Yùdhà bhà pbìrì ò arǐ pbìrì-akpá nzínzi ò atdí kigò ò. ⁴⁰ Ní ányì, kǎtsù Zàkàriyà bhà idza, ndàdù kàbhà tsìbhále Èlizàbeti nátsè. ⁴¹ Èlizàbeti níitdègu Màriyà nátsè ndì dhu níri, ní kà-fitsù ò rǐ'ì ngbángba náadù ndòpè ndùbè nga kà'ò. Ndirò, Kàgàwà náadù Èlizàbeti níra Ìlǐlǎ-Afina nǐ. ⁴² Ní, Èlizàbeti náadù ndòpè ndòtè òrú tǔna nyú nà, ndàti Màriyà nǐ: «Kàgàwà náso wà nyi atdí òròsè kóró vèbhále dònǎ. Ndirò, kàso wà finù-tsù ò rǐ'ì ngbángba átò. ⁴³ Ìngbà dhu-bvùtí dhu yà, pbàkà Ádrùngbǎle Kàgàwà-tsánà nyú náarǐrà mandà nǐ? ⁴⁴ Ándà, nyi nyàtsè ma dhu níitdègu ìsǐ bídu ò, ní ányìrò rò tí, yà fidu-tsù ò rǐ'ì ngbángba náadù ndòpè ndùbè nga fidu-tsù ò, ádrùngbǎ dhèdhe-okú dò rò. ⁴⁵ Ìnyì, nyi nyònzì wà hirò, yà Ádrùngbǎle Kàgàwà núnò ìndù dhu rǐ ndònzì ònzì dhu nyi nyà'ù dhu-okú dò rò.»

Màriyà rǐ Kàgàwà nílè dhu
(ÌSà 2.1-10; Zàb 113)

⁴⁶ Nírò ní ndi Màriyà atì: «Ma mí Ádrùngbǎle Kàgàwà nílè atdyúdu nyú nà, ⁴⁷ ndirò afídu rǐ'ì ádrùngbǎ dhèdhe nyú ò, Kàgàwà pbàkà Ìgùba ò. ⁴⁸ Kàgàwà níre ma, yà ìnzì ìndrù ràdù òzùnà dhu tí pbìndà ìncò-àyi. Obhó tí, ròpè ndì kòmbí, kóró ale rǒngò matì hirò nónzì tsìbhíngba tí. ⁴⁹ Kóró dhu dǒ arǐ'ì òbì nà Kàgàwà nónzì ádròdrò dhu nyú idù. Kǒvò

ní ìlílǎ ɔvo. ⁵⁰ Ndirò, yà ɔdòna ònzi arí ale dǒ kǎrí izu nábà bilínganà. ⁵¹ Kǎvi ɔbìna nyú, ndòpfolò yà idzítá tó afíya nà arí'ì ale-ǒnga. ⁵² Kífo ádròdrǒ kámá fíyó ádròdrǒnga tó tombi dǒ rò, ndàdù yà ìnzǐ ka karózùna dhu tí ale nídzi, ndùli ádròdrǒ ngari ǒ. ⁵³ Kábhɛ ìmbǎ dhu arí'ì foyá ale rònzi atdíǒ, ndàdù ònzònzì ale nítu, ndòdì ròwù ɔtsúya-kpa nà. ⁵⁴ Kònzì pbìndà inɔ, Pbàisràyéli dzùna, ndàdù pbìndà izu nírè dǒyá, ⁵⁵ àdhàdhì yà angyangyi ndì ndavò àlě t'ábána, Àbràhamù mà, pbìndà pbàdzukuru màna tò, bilínganà ndì ndongó tí ònzìnà dhu bhěyi.» ⁵⁶ Ní Màriyà mà náadù òko atdíkpá Èlizàbeti màna, ràrà àhɛ mbèmbè ìbhɛ àbí tí. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìvǎ, ndàdu ndì pbìndà.

Bàtizò nubhónà Yùwanì núgɛ ka kí dhu
(Luk 1.13-17; 3.4-9)

⁵⁷ Èlizàbeti rǐ ndùgɛ òná kàsùmì níitdègu àkǎ, ní kǎdù kpatsìbhá ngbángba núgɛ. ⁵⁸ Ní, Èlizàbeti mà aróko màna atdíkpá pbanga ǒ ale mà, kà mà t'ídzá-bhà màna níitdègu Ádrùngbǎle Kàgàwà nábà izu Èlizàbeti dǒ, rùgù ngbángba dhu tó màkǔrù nírì, ní abádhí-idhè níika ndì atdíkpá Èlizàbeti màna. ⁵⁹ Ní, wò ngbángba nónzì atdí yengè rò, abádhí iwú, kǎdù kònzǐnga nóbhòlò. Ndirò, abádhí azè kilì àbanà Zàkàriyà-ɔvò kà-dǒ. ⁶⁰ Pbétù, wò ngbángba-tsánà Èlizàbeti náadù àtìnà: «Ìnzǐ ní wò dhu bhěyi. Kǎkǎ kòvò ɔvòna Yùwanì tí.» ⁶¹ Ní, kǒkò Èlizàbeti mà rǐ'ì màna ale náadù àtìnà kà nǐ: «Ìmbǎ Yùwanì tí kátina ɔvo náarí ì'ì pbùkù idzá-bhà nzínzì ǒ ale dǒ.» ⁶² Ní, abádhí adù dhu ivu kà t'ábanà-tsù ɔtsúya nǐ, ndínì ì unì tí kà ròzè kòvò pbìndà ingba-ɔvò àdhi tí. ⁶³ Ní, Zàkàriyà adù dhu àndí karí dóná odu-afǎ-ngba nónzì ɔtsúna nǐ kiwù nà, ndàdù yàrí dhu àndi dóná: «Kǒvò ní Yùwanì.» Ní idho adù kòrí ale núko kóró. ⁶⁴ Ní ányìrǒ rò tí Zàkàriyà-tsù náadù ndàngbe, Zàkàriyà ràdù ndòpè ndòtè, ndàmbe Kàgàwà nílè dǒ ɔrú tǔna nyú nà. ⁶⁵ Ɔdɔ níisí kóró ányìrǒ arí'ì kyèròkyèrò pbanga ǒ ale ɔ. Ndirò, Yùdeyà tó pbìrì ǒ arí'ì pbìrì-akpá nzínzì ǒ pbanga ǒ, ìndrù nóowúnà wò ndì nònzì kóró dhu tó màkǔrù kèlě náwe rǒ. ⁶⁶ Ní, kǒkò ì nònzì kóró dhu dǒ ka kúnɔna dhu nírì ale náadò ì dhu afíya ɔ, 'adù àmbe àtìnà dǒ: «Yàrí ngbángba ní'íya ìngbà dhu bhěyi ngbángba-tidò?» Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi ní'ì ndì ngbángba nà.

Zàkàriyà rǐ Kàgàwà nílè, Kàgàwà bhà nabi bhěyi dhu

⁶⁷ Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà nírá Zàkàriyà, wòrí ngbángba t'ábanà, Ìlílǎ-Alafí nǐ. Ní, Zàkàriyà adù ndòpè ndòtè Kàgàwà bhà nabi bhěyi, ndàti:

⁶⁸ «Ìlèta náká kabhu Ádrùngbǎle, Pbàisràyéli tó Kàgàwà tò, kǐrà pbìndà ale nándà, ndàdù ùwunà nídhunǐ.

⁶⁹ Kǎdù obhónánga tó ɛwata níbhò àlě tò, pbìndà inɔ-akpá Dàwudi bhà idzá-bhà tǐrò.

⁷⁰ Kàgàwà náavò dhu angyí nyú pbìndà ìlílǎ pbànábi-otù ǒ, ndàti:

⁷¹ Ndì rigúya àlě àlě tó òmvù-fó rò, ndirò ndì rigúya àlě kóró ale yà àlě nóndrò-fó rò.

⁷² Ndì dhu bhěyi ní ndì kǐtè pbìndà izu àlě t'ábána tò, ndàdù abádhí tò ndì ndanzì pbìndà ìlílǎ ungbòta tó làká nírè.

⁷³ Kǎnzì ndì dhu àdhàdhì yà àlě t'ábanà Àbràhamù tò ndì ndatsò dhu bhěyi.

⁷⁴ Kǎti, ndì rigúya àlě àlě tó òmvù-fó rò,

ndíní àlě kongó tí kàsùna nónzì ìnzì àlě kí ọ̀dọ̀ ọ̀nzì rórò.

⁷⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlě kokoya ìlílǎ ale tí Kàgàwà-nyìkpó ọ̀, ndirò obhónángatále tí,

kóró kàsùmì yà òko àlě kòko àlě-nyìkpó nà ọ̀nǎ ọ̀.

⁷⁶ Ndirò inyi pbàńgbá, inyi ní'íya kóró dhu dǎ arí'ì Kàgàwà bhà nabì.

Obhó tí, nyi nyadìya angyi Ádrùngbǎle tò, otu nyi nyòbholo tí kà tò.

⁷⁷ Ndirò, nyi nyadùya dhu ọ̀vò kàbhà ale tò, ndíní abádhí ẹ̀ni tí dhu, kà rǎrǎ ìrà ì nígu,

ndàdù fíyó nzérengà nùbà fíyò.

⁷⁸ Obhó tí, àlě tó Kàgàwà ní atdíđọ̀ arí ìndrù-izù nǎlǎ Kàgàwà:

kǎbhùya ọ̀rù-akpà ọ̀ awáwù rǎwù àlě-dǒngà, àdhàdhì ndìto rí adyifò náarí ale-dǒngà nǎwù dhu bhěyi.

⁷⁹ Kǎbhùya yà ìnò ọ̀ aróko, yà ọ̀ve-sisì níibvú ndì dọ̀yá ale-nyíngà rǎwù.

Ndi dhu adùya àlě àbhu àlě rùngu màrùngà tó otu.»

⁸⁰ Wòrí ngbángba náambénà ọ̀vi dǎ, afína rǎdù àmbe ọ̀bì ọ̀tsì dǎ. Kǒngónà àdi rùngù ọ̀, rǎrà àhu Pbàìsràyéìlì-ònzì ndì ndaraya ndàvi kpongba ọ̀nǎ idho ọ̀.

2

Màriyà rǎ Yēsù nùgu dhu

(Màt 1.18-25; 5.1-2; Ìsa 9.5)

¹ Ndi idho ọ̀, ádròdrò kámá dǎ kamà Kàyìsarà Ògústò náabhù ẹ̀yátá ndàti, pbìndà pbìrì ọ̀ aróko kóró ale rǎkǎ kandì físi ọ̀. ² Wò ndi wemberè tó andítá náanzì ndì yà Kùrèniyò ní'ì lǐwalì tí Siriyà tó pbìrì dǎ nínganí.

³ Kóró ale náawù ì àndi, ngǎtsi ale rǎrà ndàndi fíyó pbanga nyú ọ̀. ⁴ Ní, Yòzefù níivà ndì átò, ndùpò Gálilayà tó pbìrì ọ̀ pbanga, Nàzàretì tí kátina ọ̀ rò, ndàrà Yùdeyà tó pbìrì ọ̀, ndàrà àhu Bètèlèhemù, ádrùngbǎ kamà Dàwudì ka kùgu ọ̀nǎ pbanga ọ̀. Kǎrà ànyì Dàwudì-dhú bvù ale tí ndì ndí'ì nídhunǎ.

⁵ Àbadhi mà náawù ànyì yà ndì ndòrì pbìndà tsìbhále Màriyà nà, ọ̀nǎ nà rí'ì rórò, ndíní ka kandì tí ì físi ọ̀. ⁶ Ní ànyì ì ọ̀wù ọ̀vò rò, Màriyà rǎ ndùgu ọ̀nǎ idho náaká. ⁷ Ní, kùgu pbìndà sengba tó kpatsìbhá ngbángba, ndàdù ngbǒna nákpòrò mberù ní. Kǎdù ndi ngbángba níli rǎyi ìzǎ arí dhu ọ̀nyu ọ̀nǎ kǐwalì ọ̀, ìmbǎ ngari rǎ'ì olo-dzà ọ̀ abádhí tò nídhunǎ.

Màlàyíkà rǎ 'àvì mùtùngà t'úndatatále tò dhu

(Màt 2.1-15; Ìsa 41.27)

⁸ Ndi pbìrì ọ̀, mùtùngà t'úndatatále ní'ì fíyó tàrà tó màhò nódo ì'í kùbhingá irí ọ̀ ró. ⁹ Ní, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà níto ndì abádhí tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ádrùngbǎngà tó awáwù rǎdù ndàtsì abádhí dǎ. Ní ọ̀dọ̀ níisì abádhí-afí ọ̀ atdíđọ̀.

¹⁰ Pbétù, màlàyikà náadù àtìnà abádhí ní: «Ìnzì nyònzì ọ̀dọ̀, ma mìrà kóró ale-idhè rǎ ndìkǎ ní ìdzì màkùrù nà fùkù nídhunǎ. ¹¹ Indo yàrí iku ọ̀, ka kùgù Ọ̀gùba fùkù, Dàwudì bhà kigò ọ̀. Ndi Ọ̀gùba ní Krístò Ádrùngbǎle. ¹² Ndirò, kǎnǎ kùní nyí nyí róná dhu: nyí nyí ìrè-ngba nótu mberù ọ̀ ka kàkpòrò ngbǒna, kadù ìlìnà rǎyi ìzǎ náarí dhu ọ̀nyu ọ̀nǎ kǐwalì ọ̀ ró.» ¹³ Ànyìrò rò tí ní ndi, ọ̀rù-akpà ọ̀ màlàyíkà tó ihé-yà náandu ì wòrí màlàyikà rǎ, ì rilè Kàgàwà, àti:

¹⁴ «Ìlèta náká kabhu ọ̀rù-akpà ọ̀ arí'ì Kàgàwà tò!

Ndirò, màrùngà náká ndì'ì yà adzi dǎ ìdzì afíya nà ale tò!»

Mùtùngà t'úndatatále rǒwu Bètèlèhemù dhu

15 Mälàyíkà níwà ì tiyá rò, 'àdu ì òrù-akpà ò rò, mùtungà t'úndatátále náatè nzínziya ǒ 'àti: «Kòwu Bètèlèhemù, ndíní àlě kala tí anyì ndì nònzì dhu, yà Ádrùngbǎle Kàgàwà núnò àlě tò dhu.» 16 Ní, abádhí náawù anyì tsàkàtsàkà, 'àdù Màriyà mà nótù Yòzefù mànà, ndirò ngbángba ràdù ì ì ìzǎ arí dhu ònyu ònà kìwali ò ndì ndàyi ró. 17 Ndi ngbángba ì àla rò, abádhí náawe yà mälàyíkà núnòna fíyò kà-dǒ dhu. 18 Ní kóró ale, yà mùtungà t'úndatátále rúnona dhu nìrì ní idho núuko wò abádhí rúnona dhu dǒ. 19 Pbètù, Màriyà náadò wò dhu kóró afina ò, ndàdù àmbe inga nìrè dǒ dónà atdídǒ. 20 Wò dhu-dzidǒ, mùtungà t'úndatátále náadù ì Kàgàwà nífǔ ìí, 'àdù àmbe ilènà dǒ rórò, kóró dhu-tsí yà ì ìrì, 'àdù àlanà nónzì ì yà abádhí tò mälàyíkà núnòna dhu bhèyi tí nídhuní.

Yèsù tó ngbángba-òvò nówò ka kí dhu

21 Atdí yengè níitdègu àkǎ wò ngbángba ka kùgù dhu-dzidǒ, ní ka kadù kònzǐnga nóbhòlò. Ka kadù ndi ngbángba-òvò nówò Yèsù tí, àdhàdhì yà mälàyíkà núuno inzà kà-tsánà àpè òngò òna tí rórò dhu bhèyi.

Yèsù tó ngbángba nítè ka kówu Kàgàwà tò Kàgàwà bhà idzá rò dhu (Law 12)

22 Yòzefù mà, Màriyà nà rǐ 'ù'ò 'ilǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ònà idho náaká àdhàdhì Músà bhà Úyátá núnò ka dhu bhèyi. Ní abádhí idyi Yèsù tó ngbángba 'òwù nà Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù ìtènà Ádrùngbǎle Kàgàwà tò. 23 Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Úyátá ò ka kandí dhu katì, sengba tí ka kùgù kpatsìbhíngba nópì ka rǎrǒngò Ádrùngbǎle Kàgàwà tò. 24 Ní abádhí náadù yà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Úyátá núnò perè núbho átò. I perè ní'ì óyǒ aliri, ngǎtsì nǐ óyǒ àmbǒ-nzo. 25 Wò ndi kàsùmì ǒ, atdí ale, Sìmiyonì tí kátina ní'ì ìnè Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ndi ale ní'ì idzì ale nyú. Ka ní'ì obhónángatále, ndirò Kàgàwà nífǔ arí atdídǒ ale. Ndirò, kǒngónà Pbàìsràyélí ndì ndigú tí rǐrà ale nódò. Ní Kàgàwà nírá ka pbìndà Hìlǎ-Alafí nǐ, 26 ndi Hìlǎ-Alafí ràdù dhu òvò angyangyi kà tò ndàti: ìnzì kà rovéya inzà ndì ndàla Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐvina Krístò rórò. 27 Ní, Hìlǎ-Alafí rǐ ndùnda rò, kǎrà òtsù Kàgàwà bhà idza. Nírò ní ndi Màriyà mà, Yòzefù nà níiwú Yèsù tó ngbángba nà, ndíní yà Úyátá núnò dhu náaká tí. 28 Ní, Sìmiyonì náakò ngbángba ndàtdù, ndàdù òtsò nábhu Kàgàwà tò, ndàti:

29 «Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, kòmbí nyi nyí mbǎ pbùkù ino-akpà nábha ròvè, àdhàdhì yà angyangyi nyi nyavò idù dhu bhèyi.

30 Obhó tí, ma màla wà pbùkù rò ìrà ògù nyìkpódu nyú nǐ.

31 Ndi ògù ní yà nyi nyú nyi nyabhòlò kóró ale tò.

32 Ka ní yà inzà àpè nyuní kóró yà adzi ǒ ale-nyǐnga náwù rí awáwù.

Ndirò ka ní ádrùngbǎnga tó awáwù pbùkù ale Pbàìsràyélí tò*.»

Sìmiyonì rǐ Yèsù onziya dhu nówò angyangyi, Kàgàwà bhà nabi bhèyi dhu

33 Yèsù t'ábanà mà, kà-tsánà mànà idho núuko atdídǒ, wò Sìmiyonì rúnona Yèsù tó ngbángba nǐ dhu níri ìí rò. 34 Sìmiyonì náaso abádhí, ndàdù àtìna kà-tsánà Màriyà nǐ: «Yàrí ngbángba rǐ Pbàìsràyélí nzínzì ǒ ábhǒ ale nábhu rǎwà ì, ndàdù ábhǒ ale nídì. Ndirò, ka ní ize yà ìndrù àbhù rí ràgò ì nzínziya ǒ, 35 ndíní yà ábhǒ ale núuru affiya ò irèta núuvi tí ì kpangba. Ndirò inyi Màriyǎ, pbùkù àpbè rǐ ndìlì ìla tó obhi-akpà ka kòdù, ròsù affina ale bhà àpbè bhèyi.»

* 2:32 2.32 Ìsa 42.6; 49.6; 52.10

Tsibhá nabi Anà rǒte Yěsù tó ngbángba dǒ dhu

³⁶ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, Kàgàwà bhà atdí tsibhá nabi, Anà tí kátina, ní'ì inè átò. Anà ní'ì Àseri-dhú-bvǔ ale, Fànoli t'ívànà. Ka ní'ì mùlà-àyi-ngba nyú. Abádhí náakò yà tsibhíngba tí rò ì umbá ì nà ale nà àrùbhù atò kèlě tí, ndi ale ràdù òvè. ³⁷ Ní, kǎdù àdi abvo-àyi tí, rǎrà àhù àrù kumì dòná ìfò nà atò nónzi ndi ndí dhu ò. Kǒngónà nǚ àhù iri Kàgàwà bhà idzá rò. Pbétù, kǒngónà Kàgàwà bhà idzá kasu kèlě nónzi adyíbhengá màtí ndirò kúbhingá màtí. Kǒngónà àdù ònyù t'ónyuta-tsù nǚtsì, ndàdù àmbe ndìtsò dǒ. ³⁸ Ní, ndi tsibhá nabi Anà níto ndi wò Sìmiyonì rǒte òná kàsùmì ǒ, ndàdù ndòpè ndàbhù òtsò Kàgàwà tò. Ndirò, kǎdù ndòpè ndàwe dhu Yěsù tó ngbángba dǒ, yà Kàgàwà rǚ Yèrùsàlemà nǚwǔ dhu nódò arí kóró ale tò.

Yěsù tó ngbángba nà ka kóngò Nàzàreti dhu

³⁹ Yěsù t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà nítdegu kóró dhu nónzi yà Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Úyátá núnò ka dhu bhěyi, ní abádhí adù 'adu Yěsù tó ngbángba nà Gálilayà tó pbìrì ǒ fíyó kigò, Nàzàreti tí kátina ò. ⁴⁰ Ní, Yěsù tó ngbángba adù àdi ndàmbe ovi dǒ, ndàdù àmbe òbi àbà dǒ. Kàgàwà nírá ka dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nǚ, kóró kà rǒnzina dhu ràdù Kàgàwà-nyìkpó nófò atdí dǒ.

Yěsù rǚ'ì Kàgàwà bhà idzá, atdí kumì dòná óyǒ nà atò nà dhu (Luk 2.41; 1Sà 1.3,7,21-28)

⁴¹ Yà atò náaríra dhu bhěyi, Yěsù t'ábanà mà kà-tsánà mà nà nóngónà òwu Yèrùsàlemà tó kigò ò, Pásika tó mùhendù ò. ⁴² Ní, Yěsù nítdegu atdí kumì dòná óyǒ nà atò nísè, ní abádhí náawù atdíkpá Yěsù tó ngbángba mà nà àdhàdhì yà angyi ì arónzina dhu bhěyi. ⁴³ Ní, mùhendù ìku rò, Yěsù t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà náadù ì, 'òngò ìbha. Pbétù, Yěsù tó ngbángba náadù àdi Yèrùsàlemà tó kigò ò, inzà àbanà mà, íyànà mà nà núnì rórò. ⁴⁴ Abádhí adù Yěsù àtì inè rǚ'ì òdhína mà nà ì úbhi atdíkpá ró dhu tí. Nírò ní ndi iwà ì úbhi, ròpè ndi kútsingánǎ, rǎrà àhù pbítsòngǎ rórò, abádhí apè 'òmè Yěsù, fíyó ale mà, òdhíya mà nà nínzi ǒ. ⁴⁵ Pbétù, abádhí náadù nzá kàla. Ní, ndi dhu-okú dǒ rò, abádhí náadù ì tdítdǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù kòmè. ⁴⁶ Ní, ìbhù idhò dzidǒ ní ndi, abádhí náawù kòtù Kàgàwà bhà idzá àdi Úyátá tó màlímó nínzi ǒ ró. Kǎmbénà Úyátá tó màlímó rǎnɔna dhu níri dǒ, ndàdù àrà dhu òngù rǒ abádhí-tsǔ. ⁴⁷ Kóró ale, yà kà rǎnɔna dhu níri rǚ nùkò rǒ idhò aránà atdí dǒ, kàbhà inga t'únita mà, kà rǎrà tsùnà ka kǐvǔ dhu nádu rǒ tí dhu mà nà dhu dǒ. ⁴⁸ Ní, kà t'ábanà mà kà-tsánà mà nà nítdegu kàlǎ, ní idhò nùkò atdí dǒ. Ní, kà-tsánà adù àtì nà kà nǚ: «Pbànǎngbá, ádhu wò nyi nyònzì ròká? Ándà pé, ima, àbanù mà nà, mà mònè nyi ádrùngbǎ izù nyú nà.» ⁴⁹ Ní, Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Ádhu nyí nyúbhi mòmè rǒ fǐndá? Nyí nyùnì tí nzá dhu ma rǎrǚ'ì Àbadu bhà idzá ma mónzina kasu nà?» ⁵⁰ Pbétù, wò Yěsù núnò dhu náadù nzá kà t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà-dò nálù. ⁵¹ Ní, Yěsù mà náadù ì àdu abádhí mà nà 'òwù Nàzàreti. Kǒngónà abádhí-tsǔ dhu níri atdí dǒ, ndirò kà-tsánà ongónà àdù kǒkò dhu nódò kóró afina ò tí. ⁵² Ndirò, Yěsù tó ngbángba náadù ndàmbe òvi dǒ ngbǒna ò rò, dhu-ǒnga t'óvòta tó pbìndà irèta ràdù àmbe ndìse dǒ. Kǒngónà àdù Kàgàwà-nyìkpó nófò rǚ dhu nónzi, ndàdù ìndrǔ-nyìkpó nófò rǚ dhu nónzi átò.

3

Bàtizò nubhónà indrű tò Yùwanì núuno Ídzi Mákürű
(Màt 3.1-12; Mrk 1.1-8; Yùw 1.6-8,19-28)

¹ Tìbèriyò Kàyìsarà ní'ì Pbarómá tó pbìrì ǒ kámá dǒ ádrùngbǎ kamà. Ní, atdí kumì dóná imbò nà ato tí kǒnyù idzi ró ato náhu rórò, Pòtiyò Pilatò ní'ì Yùdeyà tó pbìrì ǒ lìwalì. Ndirò, Hèrodè ní'ì Gàlilayà tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà, Hèrodè t'ádònà, Filipò ràdù ì'ì Ìturiyò mà, Tràkònitì mà nà tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà. Ndirò, Lisàniyà ní'ì Àbilenì tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà. ² Wò ndi kàsùmì ǒ, Anà mà Kàyafà mà nà ní'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kámá. Ní, rùngù ǒ Zàkàriyà t'ídhùnà Yùwanì rǐ'ì rórò, Kàgàwà náavò pbìndà ɔte kà tò. ³ Wò dhu-dzidǒ, Yùwanì náadù ndòpè ndùbhi Yòròdanì tó idha-akpà-bidǒ arí'ì kóró pbìrì òna nǎ. Kǎránà indrű núnzi ró bàtizò tò, ndàrà àtìna rǒ: «Nyùgèrè nyǐ nyùbhà fùkú nzérenga, nyǎdù bàtizò nálù. Ní, Kàgàwà ràdù fùkú nzérenga núbà fùkù.» ⁴ Wò dhu bhèyi ní ndi, nabi Ìsayà náandí pbìndà bhùkù ǒ dhu náaká. Kǎti:

«Kòñǎ atdí ale-tù rǐ ndiri rùngù ǒ:

<Nyòbhòlò Àdrùngbǎle Kàgàwà bhà ngudhà,
nyùtǒ kà rùbhi ònà otu.

⁵ Ìbhè rǐ'ì òyá ngari náká nyùtro adzi òyá rùlè,
nyǎdù pbìrì-akpá mà pbìrì-nzo mà nà núgolo,
nyòhù ròngò kyèngyèrè tí.

Ì nútuya otu náká nyùtǒ rikò túrútúrú,
ndirò, kulukulu arí'ì òyá ngari náká nyòhù mbèyi.

⁶ Ndirò ní ndi, kóró ale rǐ Kàgàwà rǐ indrű níngǔ tí dhu nálǎ.»

⁷ Ní, ihé-yà nóowúnà ìwu rǒ Yùwanì-tì'ò, ndíñǐ Yùwanì núubhò tí bàtizò fǐyò. Ní, Yùwanì aránà àtìna rǒ abádhí nǐ: «Nyǐ ní ámvò tó osu-tsè! Ádhi ndi dhu nóvò fùkù ndàti, nyǐ rǎrǐ ùgu yà rǐrà Kàgàwà bhà anya t'ítàtì ǒ rò? ⁸ Nyònzì iwà nyǐ nyùgèrè nyǐ, nyùbhà fùkú nzére mètso dhu náví rí dhu. Ndirò, àpé nyìrè nga afiku ǒ nyámbe àtìna dǒ: <Àbràhamù ní abhukà.> Ma mí dhu núno fùkù: Kàgàwà ràdù kàrí odu mà núgèrè ròngò Àbràhamù t'ídhúna tí. ⁹ Àlǒ ka kiyá wà kili itsu-pfò rǒ. Ní kóró itsu, yà ìnzǐ arí ídzi itsu-kpǒ ní'ò, núkèrè ka kí, kǎdù àwàna kàzè ǒ.» ¹⁰ Ní ihé-yà níivú dhu Yùwanì-tsǔ 'àti: «Mǎ mí dhu ònzì ìngbǎ tí?» ¹¹ Ní, kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Oyo rǐ'ì mùdzarù nà ale, náká ndàbhu ka atdí yà ìmbǎ rǐ'ì kà nà ale tò. Ndirò, ònyù rǐ'ì fóná ale náká ndùndò ka ìmbǎ rǐ'ì kà nà ale tò.» ¹² Pàratà tó pbàndómbé níiwú átò, ndíñǐ ì alú tí bàtizò. Ní abádhí níivú dhu Yùwanì-tsǔ, 'àti: «Màlimò, mǎ mí dhu ònzì ìngbàtí?» ¹³ Ní, kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Àpé nyòwu pàratà t'úfótá tó fùrangà-bvu nótdì rǒ ɔrú nyú, ròsè yà uyátá ǒ ka kótdì ka tí dhu dónǎ.» ¹⁴ Ndirò, pbànowí níivú dhu átò Yùwanì-tsǔ 'àti: «Olu mǎ'í na, mǎ mí dhu ònzì ìngbàtí?» Ní, Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Àpé nyòwu atdí ale-fó fùrangà mà nídhà rǒ obi nǐ. Ndirò, àpé nyòwu indrű nóbhè rǒ tìtò dǒ, nyǎdù fóná fùrangà náko. Pbétù, nyòwu yà àbí dǒ ka kàrí nyùbhò nǐ fùkú mùkàmbà kèlè nóddò rǒ nyǎlǎ.»

¹⁵ Ɔró ì'ì ale kóró náambénà ndònzì rí dhu nóddò dǒ atdyúya nyú nà, ndíñǐ ì ala tí. Ndirò abádhí kóró náambénà nga níre dǒ afiyya ǒ ngàtsi nǐ Yùwanì rǎrǐ ndi Krístò. ¹⁶ Ní, Yùwanì adù àtìna kóró ì ale nǐ: «Ìma, ma mí bàtizò núbhò fùkù idha nǐ. Pbétù, dzidu dǒ rǐrà ale rǐ'ì obi nà ròsè dùdu nǎ. Ma màká nzá munga kàpfò rǒ kàyitò-mbǐ mà. Ndi ale náaraya bàtizò núbho

rõ fũkù Hìlǎ-Alafí nǎ, ndirò kàzụ nǎ. ¹⁷ Kàlǎ ònyù-ònga t'ílèta tó kanya-tidò fóná, ndíní ndipfo tí nganù-kpǒ nǎ kéléna ò rò. Ní, kùnduya nganù-kpǒ-tsù pbìndà óngòlǐ ò, ndàdù dzéngéléna núbì ìnzí aráve ádràngbǎ kàzụ ò.»

¹⁸ Wò dhu bhèyi ní ndi, Yùwanì náaràna Ídzi Màkǔrù núnò rǒ ìndrù tò. Kǎránà ìndrù àkǎ 'òkò tí dhu nówò rǒ ìndrù tò. ¹⁹ Nírò ní ndi Yùwanì adù lèwalì Hèròdè bhà nzérenga nówò kà tò, adónà-ve Hèròdiyà kàkò dhu-okú dò rò, ndirò abhò kǎfǎ ngǎkpà dhu-okú dò rò. ²⁰ Ní, Hèròdè adù dhu àfa tǎtǎdǒ atdídǒ nyú ròsè, ndàbhù Yùwanì kosò imbi ò.

Yèsù rǐ bàtizò nálǎ dhu
(Màt 3.13-17; Mrk 1.9-11; Yùw 1.32-34)

²¹ Kóró ale nítdègu bàtizò nálǎ, ní Yèsù adù bàtizò nálǎ átò. Ní, Yèsù rǐ ndǎtsò òná kàsùmì ò, òrù-akpà-tsù náangbe ndi, ²² Hìlǎ-Alafí ràdù ifo orù rò, àmbò tó ófò ò, ndàdi kàdǒ. Ndirò, ale-tù náadù ndirì òrù-akpà ò rò, ndàti: «Nyì ní Idhùdu, atdídǒ ma mózè, nyìkpódu nòfò dhu ònzí arí ale.»

Yèsù t'ábhúna-òvò
(Opt 5; 11.10-27; Màt 1.1-17)

²³ Yèsù rǐ pbìndà kasù nópè òná kàsùmì ò, kàbhà ato ní'ì mbèmbè ìbhù kumì tí ndi ndáhù ró. Ní ìndrù ongónà dhu ìrè Yèsù rǎrì Yòzefù t'ídhùnà. Yòzefù ní'ì Heli t'ídhùnà. ²⁴ Heli ní'ì Mátati t'ídhùnà. Mátati ní'ì Lawì t'ídhùnà. Lawì ní'ì Mèlekì t'ídhùnà. Mèlekì ní'ì Yanà t'ídhùnà. Yanà ní'ì Yòzefù t'ídhùnà. ²⁵ Yòzefù ní'ì Mátatiyà t'ídhùnà. Mátatiyà ní'ì Àmòsè t'ídhùnà. Àmòsè ní'ì Nàhumù t'ídhùnà. Nàhumù ní'ì Èsili t'ídhùnà. Èsili ní'ì Nàgayì t'ídhùnà. ²⁶ Nàgayì ní'ì Matì t'ídhùnà. Matì ní'ì Mátatiyà t'ídhùnà. Mátatiyà ní'ì Sìmeyì t'ídhùnà. Sìmeyì ní'ì Yòsè t'ídhùnà. Yòsè ní'ì Yudhà t'ídhùnà. ²⁷ Yudhà ní'ì Yòwanà t'ídhùnà. Yòwanà ní'ì Resà t'ídhùnà. Resà ní'ì Zèrùbàbelì t'ídhùnà. Zèrùbàbelì ní'ì Sàrtiyelè t'ídhùnà. Sàrtiyelè ní'ì Nerì t'ídhùnà. ²⁸ Nerì ní'ì Mèlekì t'ídhùnà. Mèlekì ní'ì Adì t'ídhùnà. Adì ní'ì Kòsamà t'ídhùnà. Kòsamà ní'ì Èlimàdamù t'ídhùnà. Èlimàdamù ní'ì Eri t'ídhùnà. ²⁹ Eri ní'ì Yèsuwà t'ídhùnà. Yèsuwà ní'ì Èliyèzerì t'ídhùnà. Èliyèzerì ní'ì Yòrimù t'ídhùnà. Yòrimù ní'ì Mátatà t'ídhùnà. Mátati ní'ì Lawì t'ídhùnà. ³⁰ Lawì ní'ì Sìmìyonì t'ídhùnà. Sìmìyonì ní'ì Yudhà t'ídhùnà. Yudhà ní'ì Yòzefù t'ídhùnà. Yòzefù ní'ì Yònamà t'ídhùnà. Yònamà ní'ì Èliyàkimù t'ídhùnà. ³¹ Èliyàkimù ní'ì Mèleyà t'ídhùnà. Mèleyà ní'ì Ménà t'ídhùnà. Ménà ní'ì Mátatà t'ídhùnà. Mátatà ní'ì Nàtanà t'ídhùnà. Nàtanà ní'ì Dàwudì t'ídhùnà. ³² Dàwudì ní'ì Yèsè t'ídhùnà. Yèsè ní'ì Óbedè t'ídhùnà. Óbedè ní'ì Bòazà t'ídhùnà. Bòazà ní'ì Sàlmònì t'ídhùnà. Sàlmònì ní'ì Nàsònì t'ídhùnà. ³³ Nàsònì ní'ì Àmìnàdabhù t'ídhùnà. Àmìnàdabhù ní'ì Àdìminì t'ídhùnà. Àdìminì ní'ì Arnì t'ídhùnà. Arnì ní'ì Hèsròmì t'ídhùnà. Hèsròmì ní'ì Pàrezì t'ídhùnà. Pàrezì ní'ì Yudhà t'ídhùnà. ³⁴ Yudhà ní'ì Yàkòbhò t'ídhùnà. Yàkòbhò ní'ì Ìsakà t'ídhùnà. Ìsakà ní'ì Àbràhamù t'ídhùnà. Àbràhamù ní'ì Terà t'ídhùnà. Terà ní'ì Nàhorì t'ídhùnà. ³⁵ Nàhorì ní'ì Sèrugù t'ídhùnà. Sèrugù ní'ì Rewù t'ídhùnà. Rewù ní'ì Pèlegì t'ídhùnà. Pèlegì ní'ì Èberì t'ídhùnà. Èberì ní'ì Selà t'ídhùnà. ³⁶ Selà ní'ì Kàyìnanà t'ídhùnà. Kàyìnanà ní'ì Àrùfàsadi t'ídhùnà. Àrùfàsadi ní'ì Semù t'ídhùnà. Semù ní'ì Nùwà t'ídhùnà. Nùwà ní'ì Làmekì t'ídhùnà. ³⁷ Làmekì ní'ì Mètùsilà t'ídhùnà. Mètùsilà ní'ì Ènokà t'ídhùnà. Ènokà ní'ì Yèredè t'ídhùnà. Yèredè ní'ì Màhèlèlì t'ídhùnà. Màhèlèlì ní'ì Kàyìnanà t'ídhùnà. ³⁸ Kàyìnanà ní'ì Ènosà t'ídhùnà. Ènosà ní'ì Setì t'ídhùnà. Setì ní'ì Àdamù t'ídhùnà. Àdamù nabhòlò ní'ì Kàgàwà.

4

Pfòmvo rĭ Yĕsù-afí númvũ dhu
(*Opt 3.1-6; Måt 4.1-11; Mrk 1.12-13*)

¹ Hĭlĭ-*Alafí* nĭră ndĭ rórò, Yĕsù náadù ndĭ Yòròdanĭ tó idha-akpà ò rò, ndĭ Hĭlĭ-*Alafí* ràdù ndùndà ndàrà rùngù ò. ² Nĭ ányì, Pfòmvo núumvú kà-afí ìfo kumì idho tí. Kǒkòrí idhó-yà núudà ìnzĭ kà rònyù atdí dhu mà, àwù ràdù kàlɛ atdíđ. ³ Nĭ ndĭ kàsùmì ǒ, Pfòmvo náati Yĕsù nĭ: «Nyi nyapé ì'ì Kàgàwà t'ídhùnà tí, ní úgèrè pé wòrí odu ròngò mùgati tí.» ⁴ Nĭ, Yĕsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá rătina: <Ìnzĭ ní mùgati kèlĕ ndĭ ìndrũ bhà ípìrǒnga òdò rádù.>» ⁵ Pfòmvo náadù kàbhɛ ràrà ɔrú nyú ndĭ nángbɛ ngari ò, ndàdù kàbhɛ rànà yà adzi dǒ ádròdrǒ kámá tó pbĭrĭ kóró ákĕ kàsùmì ǒ tí. ⁶ Kǎdù àtìnà Yĕsù nĭ: «Ma mí nyabhũ nyɔnyù idzi kóró kǎkàrí pbĭrĭ dǒ, nyadù àdì ì pbĭrĭ tó ádròdrǒnga mà, òyá ònzì mánà dǒ kóró. Ka kibho wà ka idù, ní ma mádù kàbhɛ ma mòzè ale tò. ⁷ Nĭrò, nyi nyapé nyòkò ɔnzidú, nyifɛ ima, ní ma mí kǒkòrí dhu núbhǒ kóró indù.» ⁸ Nĭ Yĕsù adù ɔte àdu kà tò, ndàti: «Andítá rătina: <Dhu àkǎ nyifɛ Ádrùngbǎle, pbùkù Kàgàwà, nyadù kà kèlĕ núle atdíró.>» ⁹ Tdítdǒ, Pfòmvo adù Yĕsù àbhɛ ràrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ràrà àhɛ Kàgàwà bhà idza tó mɛnarà dò. Kǎdù àtìnà Yĕsù nĭ: «Nyi nyapé ì'ì Kàgàwà t'ídhùnà tí, ní óbè nyi iró rò nyisĭ obvò. ¹⁰ Andítá rătina:

<Kàgàwà rádù pbĭndà màlàyikà návi ròdò ngbǒnɛ.>

¹¹ Ndirò, ndĭ Andítá rătina tđítdǒ:

<Abádhí rĭ nyitdù ɔtsúya-tsíró,

akye odu abhùna pfǒnɛ ràvo nĭ*.>»

¹² Nĭ, Yĕsù adù dhu àdu Pfòmvo tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Andítá rătina: <Ìnzá dhu àkǎ nyumvũ Ádrùngbǎle pbùkù Kàgàwà-afí*.>»

¹³ Nĭ Pfòmvo níitdègu Yĕsù-afí númvũ kóró otu ǒ, ní kǎdù àrà itse Yĕsù-tí rò, ràrà àhɛ ngǎtsi kàsùmì náaraya ndĭbhò dhu ò.

Yĕsù rĭ ndòpè ndùdhe dhu ìndrũ tò Gàlĭlayà tó pbĭrĭ ǒ dhu
(*Ìsa 61.1-3; Måt 4.12-17; Mrk 1.1-15*)

¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yĕsù náadù ndĭ Gàlĭlayà tó pbĭrĭ ò, iwà Hĭlĭ-*Alafí* nĭră ndĭ pbĭndà ádrùngbǎnga tó ɔbi nĭ rórò. Nĭ kà rǒnzina dhu-òyĭ núugà ndĭ kóró ndĭ pbĭrĭ ǒ. ¹⁵ Kǎránà dhu núdhe rǒ ìndrũ tò Pbàyàhúdĭ tó unduta-dzà ǒ rò, kóró ale ràdù òwu ndĭ kèlĕ nífɛ rǒ.

Nàzàretì ǒ bhà rĭ 'ùvǒ ìnzĭ 'a'u tí Yĕsù dhu
(*Måt 13.53-58; Mrk 6.1-6*)

¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yĕsù náarà Nàzàretì tó pbanga yà ndĭ nyú ndĭ ndavi òná ò. Nĭ, sàbatù-idhò ǒ, kǎtsù unduta-dzà ò, yà bilĭ ndĭ ndarĭ ònzina dhu bhĕyi. Nĭ, kĭvà ndĭ ndidè, ndĭnĭ ndĭ ndozú tí Kàgàwà bhà Andítá. ¹⁷ Nĭ, ka kǎdù nabì Ìsayà náandĭ bhũkù nábhɛ kà-fó. Nĭ, kǎngbɛ ndĭ bhũkù, ndàdù ìsĭ yà dhu bhĕyi ka kándĭ dhu òná ngari dǒ:

¹⁸ «Ádrùngbǎle bhà Hĭlĭ-*Alafí* rĭ'ì dùdú.

Kǔtri ima, ndĭnĭ ma mɛno tí pbĭndà Ídzi Màkǔrù nǎkùtále tò.

Kĭvi ima, ndĭnĭ ma mɔvo tí imbi ò ka kúsǒ ale núkòlǒ ka kí dhu ì ale tò, madù ndùmùndùmú-nyĭkpó rĭ ì núngbĕ dhu nóvò ì ndùmùndùmú tò.

Kĭvi ima, ndĭnĭ ma mɛkòlo tí yà ròyá ka karávu ale, ìno-kàsũ ǒ rò,

* **4:11** 4.11 Zàb 91.11-12 * **4:12** 4.12 Tòr 6.16

19 madù ndi, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ pbìndà ídzìnga návì ìndrǔ tò òná ato nówò ìndrǔ tò*.»

20 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù wòrí Andítá nǎpbi, ndàdù àdunà unduta-dzà ǒ arí kasu ònzì ale-fò ò, ndàdù àdi obvò. Ní wò unduta-dzà ǒ ì'ì kóró ale náadù nyìkpóya núdi Yèsù rǒ tí. 21 Nírò ní ndi Yèsù adù ǒte òpè, ndàti abádhí ní: «Wò nyí nyìrì ma mózùna ró Andítá náká wà indo.»

22 Ní kóró ale náa'u wò Yèsù rǔnǒna dhu, idho ràdù ì ùko kà-li'ò rò ráhu ídzì ǒte níri ì'ì rò. Abádhí ambénà àtìná dǒ: «Tí obhó Yòzefù t'ídhùnà nyú wò?» 23 Ní, Yèsù adù àtìná abádhí ní: «Obhó tí, nyí nyíne ì'ì nyùnò yàrí mbàyi idù, nyàti: «Mùngangǎ, ígǔ pé nyi nyi-tírò.» Ndirò, nyí nyíne ì'ì nyàti ima nǐ átò: «Mǎ mírì wà Kàpèrnàwumù tó kigò ǒ nyi nyónzì kóró dhu. Nírò, ónzì pé ì dhu átò yà fùkú kigò ǒ.» 24 Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìná: «Ma mí kùnǒ kpangba fùkù, obhó dhu nyú ní ndi: Kàgàwà bhà atdí nabì mà náká ka karí nǐ mběyi yà ndì nyú ka kùgù òná pbanga ǒ. 25 Ma mí obhó dhu núno fùkù: Nabì Èliyà bhà ato ǒ, abvo-ayí ní'ì inè ibí nyú Pbàìsràyélí tó pbìrì ǒ. Ndi ato ǒ, igye náadì ìnzì ndìkǒ ìbhù ato dóná azà àbì nà tí, ádrùngbǎ àgǎyi ràdù ìtsì kóró ndi pbìrì ǒ. 26 Ní, Kàgàwà náavi nzá nabì Èliyà ràrà kóró ì abvo-ayí-bvù. Pbétù, kǎdù kòvì ràrà pbìndà ní Sìdǒnà tó pbìrì ǒ Sàrèpatà tí kátina kigò ǒ atdí abvo-ayi kèlè. 27 Ndirò, Kàgàwà bhà nabì Èlisà bhà ato ǒ, kíkítále ní'ì inè ibí nyú Pbàìsràyélí tó pbìrì ǒ. Ní, abádhí nzínzì ǒ atdí ale mà rǒ kíkí náagù nzá. Pbétù, róná kíkí náagù ní Sìriyà tó pbìrì ǒ atdí ale, Nàmanì tí kátina kèlè*.»

28 Ní, wò Yèsù ùnò dhu ì ìrì rò, kóró wò Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ǒ ì'ì ale náakó atdíǒ. 29 Ní abádhí adù 'ìvǎ, 'àdhà Yèsù, 'ìpfo kigò ò rò. Ndi dhu-dzidǒ abádhí adù ùpo kà nà ndi kigò ka kòsì dóná pbìrì dò-tsirò ò, ndíní 'ìdzì tí ka ròbòlò pbìrì-ongò rò, ràrà ìtsì pbìrì-pfò ò. 30 Pbétù, Yèsù adù ndàwìli abádhí nzínzì ǒ rò, ndàdù àrà fìndá dhu nǐ.

Yèsù rǐ nzére-alafí náaràvu róná ale nígǔ dhu

(Màt 4.13-16; 8.14-18; Mrk 1.21-39)

31 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náarà Kàpèrnàwumù tó kigò ò, Gàlìlayà tó pbìrì ò. Ní ànyì kǎdì, ndàmbe dhu núdhe dǒ ìndrǔ tò sàbatù-idhò ǒ. 32 Ní kóró ale idho núuko atdíǒ, kà rǐ dhu núdhè ádrùngbǎle bhěyi nídhunǐ. 33 Ndirò, nzére-alafí náaràvu róná atdí ale ní'ì unduta-dzà ǒ. Ní, ndi ale akù àrǐ nyú tí ndàti: 34 «Áà! Ádhu nyi nyòzè mǎ nà Yèsù, Nàzàreti tó kigò ǒ alé? Nyi nyìrà tí tséka nyi nyòtdí tí? Ma mùni wà dhu mběyi nyú nyi rǎrǐ àdhi. Nyi ní Kàgàwà bhà Hǐlǎ ale.» 35 Ní, Yèsù náarù ǒrú tǔna nyú nà wò ale ò rǐ'ì nzére-alafí dǒ, ndàti: «Ínè! Áhù wò ale ò rò!» Ní wò nzére-alafí níibvú wò ale-ǒnga kóró ale-ònzì, ndàdù àhu kà-ò rò ìnzá ndì ndònzì atdí nzére dhu mà kà-rǒ rórò. 36 Ní, kóró ale idho núuko atdíǒ, 'àdù àmbe ǒte dǒ nzínziya ǒ, 'àmbe àtìná dǒ: «Íngbà dhu bhěyi ǒte-tidò wò? Wò ale rǐ dhu núyá nzére-alafí tò ádrùngbǎle bhěyi, ndirò ádrùngbǎnga tó ǒbi nyú nà, ì nzére-alafí ràdù ùvò ìndrǔ ò rò!» 37 Ní, Yèsù-òyǐ náadù ndùgà kóró Gàlìlayà tó pbìrì ǒ.

Yèsù rǐ ábhǒ ale nígǔ fǐyó andì ǒ rò dhu

(Màt 8.14-17; Mrk 1.29-34)

38 Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náahù unduta-dzà ò rò, ndàdù àrà Simoni bhà idza. Ànyì idzá, Simoni bhà aguna-àyi ní'ì atdíǒ kàzù ùtò ndì òna nǎ ró. Ní, ka kǎdù Yèsù návi, ndíní ka nígú tí. 39 Ní, ànyì-dza ndì ndòtsù rò, Yèsù

* 4:19 4.19 Ìsa 61.1-2 * 4:27 4.27 2Ká 5.1-14

naágú ndì aguna-ayi dǒ, ndàdù òrù orú tǔna nyú nà kàbhà andi dǒ, ndi andi ràdù ògù. Ní, wò aguna-ayi adù ndìvà ányìrǒ rò tí ndòyè ònyè ìndrǔ tò. ⁴⁰ Adyifò rǒtsù rǒrò, yà dhèdhèrò andi-tidò nà ale nà rí'ì idzàya ònǎ kóró ale, níwú i anditále nà Yèsù-ti'ò. Ní, Yèsù núuli ɔtsúna i anditále dǒ, i ale ràdù ùgù. ⁴¹ Nzéere-alafí náadù ùvò átò ibí anditále ò rò, 'àdù òwu ùkǔ rǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Nyi ní Kàgàwà t'ídhùnà!» Pbétù, Yèsù náaràna òrù rǒ i nzéere-alafí dǒ, ìnzì ndàdù abádhí à'ù ròtè, iwà abádhí núni ndi rǎrǐ Krístò nídhunǐ!

*Yèsù rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǎrù núno Yùdeyà tó pbìrì ò dhu
(Màt 4.23; Mrk 1.35-39)*

⁴² Inga níitdègu ubho, ní Yèsù ahù Kàpèrnàwumù tó kigò ò rò, ndàdù àrà atdí ngari lèngèlèngè rí'ì ò. Ní, ihé-yà adù 'òpè òmè ka. Abádhí níitdègu owu kòtù, ní abádhí adù 'ùvo kàrǒ ìnzì ara tí nzínziya ǒ rò. ⁴³ Pbétù, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ma ka kivi, ndínǐ ma mǎno tí òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkǎrù kóró kigò ònǎ. Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àkǎ marà kànò átò ngǔkpà kigò ò.» ⁴⁴ Ní kǎdù ndòpè ndùnò ka Yùdeyà tó pbìrì ǒ unduta-dzà ònǎ.

5

*Yèsù rǐ pbìndà ábhàlǐ nópè ndùnzi dhu
(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Yùw 1.35-51; 21.1-11)*

¹ Atdíku, Yèsù idè Gènzàretì tó rèrù-bidǒ. Ní, ihé-yà adù 'àndu íkyèrǒ nyú kàtí, ndínǐ ì iri tí kà rǎnɔna Kàgàwà bhà ɔte. ² Ní, Yèsù ala óyǒ ibhú rèrù-bidǒ. I ibhú ò ì'ì àwèrù náadù ifo, 'àmbe fíyó ìbhè-mbǐ nú'o dǒ. ³ Ní, Yèsù adù ùpo i ibhú nzínzi ǒ atdí ibhú ò. Ndi ibhú ní'ì Sìmonì bhà ibhú. Ní kǎdù Sìmonì àvi ròtù ibhu rèrù-bidǒ rò, rònдрì ake idha ò. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àdi ibhú ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ihé-yà tò. ⁴ Ní, Yèsù itdègu ndi ndúbhi ùdhenà rǒ dhu nító, ní kǎdù àtìna Sìmonì nǐ: «Ótù ibhú, rònдрì ádzí idha rǐ'ì ró.» Wò dhu-dzidǒ, nyàdù nyùpe fùkú ìbhè-mbǐ idha ò. ⁵ Ní, Sìmonì adù àtìna Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, mǎ mònzì kasu kura, ìnzì mǎbà atdí dhu mà. Pbétù, nyi nyàvi ka dhu bhèyi, ma mí kùpè ùpè.» ⁶ Ní, ìbhè-mbǐ ì ùpe rò, Sìmonì mà ɔdhína mǎnà náadù ábhǒ ìbhè-íyà nyú nótsì, abádhí tó ìbhè-mbǐ ràdù 'òpè 'ùdru ì ìbhè à'è ndi dhu nǐ. ⁷ Sìmonì mà adù ngǎtsi ibhú ò ì'ì ɔdhíya nánzi, rìwù dzùnàya ònzì. Ní, i abádhí t'ódhíya níwú, 'àdù kǒkò óyǒ ibhú níra ìbhè nǐ. I ibhú náadù 'òpè 'àmbe usu dǒ idha ò, ìbhè ná'è ì atdí dǒ òyà nídhunǐ. ⁸ Sìmonì Péterù níitdègu wò dhu àlǎ, ní kǎdù ndòkò ɔtdyùna dǒ Yèsù-ònzì, ndàdù àtìna kà nǐ: «Índrǐ nyi itse tidú rò, Ádrùngbǎlé, ima ní nzérenatále nídhunǐ.» ⁹ Obhó tí, ɔdo níisí atdí dǒ nyú Sìmonì mà, yà atdíkpá ì ì'ì mǎnà kóró ɔdhína mǎnà ò yà abho nyú ì òkyè ìbhè dhu-okú dò rò. ¹⁰ Sìmonì t'ódhína: Yàkòbhò mà, Yùwanì mǎnà ò ɔdo níisí ndi dhu bhèyi tí. I kà t'ódhína ní'ì Zèbèdayò bhà inzo. Pbétù, Yèsù adù àtìna Sìmonì nǐ: «Ìnzì ɔnzì ɔdo, Sìmonǐ! Ròpè ndi indo, nyi nyóngo ìndrǔ tó àwèrù tí.» ¹¹ Nírò ní ndi abádhí náawù fíyó ibhú nà inga-kpa dò, 'àdù kóró foyá ì'ì dhu núbhà ányìrǒ, ndi dhu-dzidǒ 'àdù Yèsù-owù núngù.

*Yèsù rǐ kíkí nà atdí ale nígǔ dhu
(Màt 8.1-4; Mrk 1.40-45; Luk 17.12-19)*

¹² Atdíku, Yèsù ní'ì Galilayà tó pbìrì ǒ atdí kigò ò. Ní, kíkí álǔ ngbǒna kóró atdí ale níto ndi, ndàdù Yèsù nála. Ní kǐra, ndìtsì ndìbvù Yèsù-ònzì,

ndàpba nyina adzikpa nyú rǒ, ndàdù ndìtsò Yèsù rǒ ndàti: «Ádrùngbàlé, nyi nyòzè ka nǐ, dhu òfò nga nyigǔ ma.» ¹³ Ní Yèsù agba ɔtsúna, ndàpbalá kàngbò, ndàdù àtìna kà nǐ: «ƙwà ma mòzè ka. Ní ógù nà!» Ní ányirǒ rò tí, wòrí ale rǒ kíkí náadù ndàwu. ¹⁴ Wò dhu-dzidǒ Yèsù adù dhu ùya wò ale tò, ndàti: «Àpé nyuno wò dhu atdí ale tò màtí. Pbéù, àrà nyitè nyi nyògù dhu kùhanì tò, nyadù yà Músà bhà Ɔyátá núuno perè nábhù Kàgàwà tò, ndíní iwà nyi nyògù dhu navi tí kóró ale tò.» ¹⁵ Wò Yèsù ònzì dhu-òyǐ núugà ndì atdíǒ. Ní, ihé-yà náadù àndu Yèsù tí, ndíní ì iri tí kà rǎnɔna dhu, ndirò ndíní kǐgù tí nyuyatsi rǐ'ì andi. ¹⁶ Pbéù, Yèsù adúnà àrà ndivà rǒ, ndàrà àdi lèngèlèngè rǐ'ì ngari ò, ndàdù àmbe ndìtsò dǒ ányì.

*Yèsù rǐ ngbǒna úve ale nígǔ dhu
(Zàb 103.3; Mát 9.1-8; Mrk 2.1-12)*

¹⁷ Atdíku Yèsù adì ndàmbe dhu núdhe dǒ ìndrǔ tò. Ní, Pbfàrisáyó mà, Ɔyátá tó màlímó màna níiwú, 'òkò Yèsù tí. Abádhí níiwú Gálilayà mà Yùdeyà màna tó pbìrì ǒ kóró pbanga ònǎ rò, ndirò Yèrùsàlemà tó kigò ònǎ rò màtí. Ndirò, yà Yèsù rǐ'ì nà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi náaràna kàbhù rǒ rigǔ andi nà ale fǐyó andi ǒ rò. ¹⁸ Nírò ní ndi ìndrǔ níiwú ngbǒna úve atdí ale nà ótdù dǒ ì ànò rórò. Abádhí ambénà dhu ònzì dǒ idza ì itsu tí ka, 'adù ìlinà Yèsù-ònzì. ¹⁹ Pbéù, abádhí rǐ kitsù tí ányì-dza dhu ní'ì ɔbi tí, ihé-yà-okú dǒ rò. Ní, abádhí núupò kà nà idza dǒ, 'adù idza dǒ-tsirò núngbe, 'ifo wò ale pbìndà ótdù màna imbi rǒ ònǎ, 'adù ìlinà ihé-yà nzínzì ǒ Yèsù-ònzì. ²⁰ Ní, Yèsù itdègu kòrí ale rǐ'ì nà a'uta nálǎ, ní kǎdù àtìna wò ngbǒna úve ale nǐ: «Yà alé, pbùkù nzérenga núbà wà ndì.» ²¹ Ní, Ɔyátá tó màlímó mà, Pbfàrisáyó màna náadù òko 'àmbe inga nírè dǒ afiyya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádhi pbá ale wò wò dhu bhéyi rǐ dhu ùno nzére nyú Kàgàwà nǐ? Ádhi ndi ìndrǔ tó nzérenga núbà rádù inzà ní Kàgàwà kèlè atdíró núbà ka rò?» ²² Ní, Yèsù asù abádhí tó irèta, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyǐ nyí'ì wòrí irèta-tidò nà afíkù ò nǐ? ²³ Ádhu ndi isó ró'ò ùnɔna ka kǐ rò? Tí kati: <Pbùkù nzérenga núbà wà ndì>, ndirò tí kati: <ƙvà nyi, nyubhi?> ²⁴ Pbéù ma mòzè nyèni dhu inè Ìndrǔ t'ídhùnà ràrǐ'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà yà adzi dǒ, ndùbà ìndrǔ tó nzérenga.» Nírò ní ndi kǎdù àtìna wò ngbǒna úve ale nǐ: «Ma mátina ìnyi nǐ: <ƙvà nyi, nyitdù indú ótdù, nyadù àrà pbùkù!» ²⁵ Ní ányirǒ rò tí, wòrí ale níivà ndi ndidè, kóró ale-ònzì, ndàdù yà ndi ka kànòna dóná ótdù nídyì, ndàdù àràna pbìndà Kàgàwà nílè rǒ ndi ndàrà rórò. ²⁶ Ní kóró ale idho núuko atdíǒ. Abádhí ambénà Kàgàwà nílè dǒ atdíǒ, ùlè tí ì ùlè ɔdo nǐ rórò, 'adù àmbe àtìna dǒ: «Indo mà màla dhu ní idho rǐ ìndrǔ ùkǒ nǐ dhu!»

*Yèsù rǐ Lawì nánzi dhu
(Mát 9.9-13; Mrk 2.13-22)*

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ahù idza rò, ndàdù pàratà tó atdí ndombè, Lawì tí kátina nála pàratà t'úfótá tó bìro ǒ àdi ró. Ní, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «ƙrà owùdu ǒ.» ²⁸ Ní Lawì adù ndivà, ndùbhà kóró foná ì'ì dhu-tsí, ndàdù àrà kǒwù ǒ.

²⁹ Wò dhu-dzidǒ, Lawì adù ádrùngbǎ mùhendù nónzì Yèsù tò pbìndà dzá. Ányì-dzá, abádhí ní'ì ònyù-tsàná atdíkpá pàratà t'úfótá tó ibí pbàndómbé màna, ndirò ngùkpá ale màna. ³⁰ Ní, Pbfàrisáyó mà, fǐyó Ɔyátá tó màlímó màna náambénà ònu dǒ nzínziya ǒ. Ní, abádhí ivú dhu Yèsù bhà ábhàlǐ-tsù 'àti: «Ádhu nyǐ nyí dhu ònyu, nyàdù dhu òmvù atdíkpá pàratà t'úfótá tó pbàndómbé mà, ndirò nzérengatále màna nǐ?» ³¹ Ní, Yèsù adù dhu

àdu abádhí tò, ndàti: «Ìmbà rí'ì andi nà ale náarí nzí m̀ngangà-atdyú nóho. Pbétù kátdyú òho arí ní andi nà rí'ì ale kèlě. ³² Ma mírà nzá ídzi ale núnzi. Pbétù, ma mírà ùnzìnà ní nzérenгатále, ndíní ì nùgèrè tí 'ùbhà f̀yó nzérenга.»

Yèsù bhà irèta ònyù t'ònyuta-tsù t'útsita dǒ
(Màt 9.14-17; Mrk 2.18-22)

³³ Wò dhu-dzidǒ, Pbàfàrisáyó mà, nzínziya ǒ Ùyátá tó màlímó mànà náati Yèsù ní: «Bàtizò núbhò arí Yùwanì bhà ábhàlǐ mà, fàkà ábhàlǐ mànà náarí ònyù t'ònyuta-tsù nútsi, 'àdù àmbe 'ìtsò dǒ àpàpì. Pbétù, pbùkù ábhàlǐ kèlě náaràdù òko 'àmbè dhu ònyù dǒ, 'àdù àmbe dhu òmvù dǒ.»

³⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyàrè tí dhu nyí ràràdù àd̀hngbà ka kùndà ní m̀hendù ò iwù ale nágo ɔbi ní ìnzí ònyù nɔnyu tí, àzèmbè ìnè ì ní'ì atdíkpá akpa-tsi mànà ònà kàsùmì ǒ? ³⁵ Pbétù, idho ní'íya ìnè, yà akpa-tsi níva ka kí abádhí nzínzi ǒ rò ònà. I idho ǒ ní ndi, abádhí nútsiya ònyù t'ònyuta-tsù.»

³⁶ Yèsù adù yàrí mbóli náwe átò abádhí tò. Káti: «Ìnzí atdí ale mà rádù kèlèmù tí ndi ndílna dhu nífa mberù-ɔwútá ǒ rò, ndàdù àpbanà mberù-ayí ǒ. Kàpe kònzì ndi dhu bhèyi, ní rádù ndi mberù-ɔwútá níza ìnzá tí. Ndirò, ndi kèlèmù mà rí nzí àdù ì àko mberù-ayí nà. ³⁷ Ndirò, ìnzí ka kádù ònyù-ɔwútá nùdho andu-ayí ò, akye ndi ònyù níwèna ì andu-ayí ò, rádù ì andu nótrè, ndi ònyù rádù ndùfù obvò ní. ³⁸ Nírò, dhu òfò nga kudho ònyù-ɔwútá andu-ɔwútá ò. ³⁹ Ndirò, ìnzí ònyù-ayí òmvù ale rádù ndòzè ndòmvù ònyù-ɔwútá t̀ítǒ, kà rádù àt̀nà ònyù-ayí r̀rǐ ndi òvòvù nídhunǐ.»

6

Yèsù bhà irèta sàbatù-idhò dǒ
(Màt 12.1-14; Mrk 2.23-3.6; Luk 13.10-17; 14.1-6)

¹ Atdíku, sàbatù-idhò ǒ, Yèsù mà p̀bìndà ábhàlǐ mànà náakò 'àmbè owu dǒ nghanù tó inga ònà nà údà otu ǒ. Ní kàbhà ábhàlǐ náadù 'òpè 'òwù otu-igì dǒ rí'ì nghanù náfa rǒ, 'àdù òwu ìnyìnà rǒ ɔtsúya-tsíró, 'àdù kpǒna náka.

² Ní, ngúfe Pbàfàrisáyó náadù dhu ìvu Yèsù bhà ábhàlǐ-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyí ìnzá àlě tó Ùyátá návi kònzì sàbatù-idhò ǒ dhu nònzì ní?» ³ Ní, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Nyí nyàpè tí obhó Dàwudì anzì atdíku, àwù nà ì í'ì r̀nà ale mànà rò dhu nòzù? ⁴ Ábadhi náatsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù perè tí ka kùbho Kàgàwà tò m̀gatì nùgù ndònyù. Kádù kùbhà átò r̀nà ale tò, àzèmbè àlě tó Ùyátá nóngó àt̀nà ndi m̀gatì ònyù rádù r̀rǐ p̀bàkùhání kèlě víya dǒ rò?» ⁵ Yèsù adù àt̀nà t̀ítǒ abádhí ní: «Ìndrù t'ídhùnà, ní sàbatù-idhò dǒ àdr̀ngbàle.»

Yèsù rí ɔtsúna ótsù ale nígù dhu
(Màt 12.9-14; Mrk 3.1-6)

⁶ Ngàtsi nìnganì sàbatù-idhò ǒ, Yèsù náatsù unduta-dzà ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrù tò. Ní, atdí ale, fangà tó ɔtsúna ótsù ní'ì ànyì-dzá. ⁷ Ní Músà bhà Ùyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà náambènà Yèsù nándà dǒ atdyúya nyú nà, ndíní ì ala tí kàrà tí àdù wò ale nígù ìgù sàbatù-idhò ǒ. Obhó tí, abádhí azè 'àbà kòbhù ì àdù d̀nà dhu. ⁸ Pbétù, Yèsù nùni abádhí r̀rèna dhu. Ní, kádù àt̀nà wò ɔtsúna ótsù ale ní: «Ívà nyí, nyidè ndoró kóró ale-ònzí.» Ní, wò ale adù ndìvà, ndidè wò Yèsù ìtè ró. ⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àt̀nà abádhí ní: «Ma mí dhu nívù tsùkù: àlě tó Ùyátá

návi tí àvì kǒnzì ídzì dhu mà, ndirò ngǎtsi nǐ kǒnzì nzére dhu mà ìndrù tò? Ndirò, kǎvi tí àvì kígù ìndrù bhà ípìrǒnga, ndirò ngǎtsi nǐ, kǔbhà ndì ale rǒvè?»¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù andá kóró kòrí ale dǒ nga, ndàdù àtìna wò ǒtsúna ǒtsù ale nǐ: «Ígba ǒtsúnù!» Wò ale náadù ǒtsúna nígbà: ndì ǒtsúna ràdù ndàto, ndògù.¹¹ Pbétù, abádhí náakó atdíǒ, 'àdù 'òpè 'àgò ì nzínziya ǒ, àdhu mà àkà ì rǒnzì Yèsù-rǒ dhu dǒ.

*Yèsù rǐ pbìndà atdí kumì dǒnà ǒyǒ nà uvitatále nǒvò dhu
(Màt 10.1-4; Mrk 3.13-19; Kas 1.13)*

¹² Atdíku Yèsù núupò pbìrì dǒ, ndàrà ndìtsò. Ní, kǎdì ányì, ndìtsò ndì kurà Kàgàwà rǒ.¹³ Ní inga núbho rǒ, Yèsù núunzi pbìndà ábhàlǐ, ndàdù atdí kumì dǒnà ǒyǒ nà ale nǒvò nzínziya ǒ rǒ. Kǎdù abádhí ǒvò nǒvò uvitatále tí. Yàrí ní ndì ì ale-ǒvò:¹⁴ Sìmonì, yà Yèsù adù ǒvòna nǒvò átò Péterù tí mà, adǒnà Àndèreyà màna. Yàkǒbhò mà Yùwanì nà. Filipò mà Bàrtòlòmàyò nà.¹⁵ Màtayò mà, Tùmasì nà. Yàkǒbhò, Àlùfayò t'ídhùnà mà, Sìmonì, yà atdíǒ ndì nuyénà fìyó pbìrì dǒ ale màna.¹⁶ Yudhà, Yàkǒbhò t'ídhùnà mà, Yudhà Ìskàriyotà, yà Yèsù nipfo ndàbhù òmvù-fó màna.

*Yèsù rǐ dhu núdhě, ndàdù àrà andì nà ale nígu rǒ dhu
(Màt 4.23-25; 5.2-12; Mrk 3.7-13)*

¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà, pbìndà atdí kumì dǒnà ǒyǒ nà uvitatále màna náawù pbìrì dǒ rǒ, 'iwù ùvò kyèngyèrù dǒ, yà ábhǒ ngǔkpà pbìndà ábhàlǐ rǐ'ì rǒ. Ányìrǒ, ábhǒ ihé-yà ní'ì átò. Ì ale níiwù Yùdeyà tó pbìrì ò rǒ, Yèrùsàlemà tó kígò ò rǒ, ndirò ádrùngbǎ rèrù-bidǒ arí'ì kígò, Tirò mà Sìdǒnà nà tí kátina ò rǒ.¹⁸ Abádhí níiwù, ndínǐ ì ìrì tí Yèsù rǎnǒna dhu, ndirò, ndínǐ kǐgù tí nzínziya ǒ rǐ'ì andì nà ale. Ní Yèsù adù abádhí nzínzi ǒ nzére-alafí náaravu rǒyá ale nígu.¹⁹ Kóró ale, yà andì nà rǐ'ì, nóowúnà 'òzè rǒ 'àpbàlǎ Yèsù-ngbò. Obhó tí, kà-nyutsi rǒ ráhu ádrùngbǎnga tó obi náaranà kóró ale nígu rǒ fìyó andì ǒ rǒ.

*Hirò nǒnziya ale mà, àpbè ǒ okoya ale màna
(Màt 5.1-12)*

²⁰ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù pbìndà ábhàlǐ dǒ nga àndà, ndàdù àtìna ì ábhàlǐ nǐ:

«Nyǐ nyǒnzì wà hirò yà nǎkù tí nyǐ nyǐ'ì rǒ,
Kàgàwà nǒǒnyaya idzi dǔkù nídhunǐ.

²¹ Nyǐ nyǒnzì wà hirò yà àwù nà nyǐ nyarí'ì kòmbí rǒ,
nyǐ nyulèya ònyè nǐ nídhunǐ.

Nyǐ nyǒnzì wà hirò yà nyǐ nyarí ǒdzi kòmbí rǒ,
nyǐ nyokoya ǔgbótá ǒ nídhunǐ.

²² Nyǐ nyǒnzì wà hirò yà ìndrù nǒndrò nyǐ, 'àdù nyǐtu nzínziya ǒ rǒ, 'àdù òwu dhu ùnò rǒ nyǐ nǐ, ndirò 'àdù òwu nyǒzù rǒ nzére ale tí Ìndrù t'ídhùnà-okú dǒ rǒ rǒ.

²³ Nyàbhù idhèkù rǐka ndì, ndirò nyòbhè nyǐ dhèdhe-okú dǒ rǒ, fùkù perè ní'ìya ádrùngbǎ nyú òrù-akpà ò nídhunǐ. Obhó tí wò dhu bhéyi tí abádhí t'ábáya náavù pbànábí rǒ.

²⁴ Pbétù, nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ, nyǐ ònzitále tí rǒ,
nyǐ nyábà wà nyǎbhù rǐ nyǒnzì hirò dhu nídhunǐ.

²⁵ Nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ yà kòmbí nyǐ nyarí'ì ònyè nà abhàbhó rǒ,
nyǐ nyokoya àwù nà nídhunǐ.

Nyǐ nyǐ'ì àpbè ǒ, yà kòmbí nyǐ nyarí òko ǔgbótá ǒ rǒ,
nyǐ nyokoya izù ǒ, ndirò nyǎdù àmbe ǒdzi dǒ nídhunǐ.

26 Nyĩ nyĩ'ì àpè è ò yà kóró ale náarí nyílè rò,
ndi dhu bhèyi tí, abádhí t'ábhúya nílè títò tó pbànábí nídhuní*.»

*Yèsù rĩ dhu núdhě òmvũ nózè ka kí dhu dǒ dhu
(Màt 5.38-48; 7.12a)*

27 «Pbétù, nyĩ yà nyĩ nyĩ ma múnona dhu níri rò, ma márina nyĩ nĩ: Nyòzè fùkú òmvũ. Nyònzì ídzìnga yà nyĩ nóndrò ale tò. 28 Nyàso nyǒfù arí ale. Ndirò, nyìtsò nyĩ nyǔdhũ arí ale dǒ. 29 Atdí ale náapé atdídhená binu-bhu nópbi, ní ágèrě ngátsi kà ròpbi átò. Ndirò, atdí ale náapé pbùkù orú mùdzarù nídyì, ní àpé nyúvò nyi ìnzì kà rìdyì pbùkù sìmisì átò. 30 Dhu nònzì funú ale tò dhu àkǎ nyarà ndi dhu àbhũ rǒ. Ndirò, atdí ale náapé ìndú dhu nídyì, ní dhu àkǎ nzá nyadyǒ ka. 31 Ònzì dhu ngǔkpà ale tò àdhàdhì nyi nyòzè abádhí rònzì ka ìndú dhu bhèyi. 32 Nyĩ nyapé yà nyĩ nózè ale kèlě nózè, ní nyĩ nyìrè tí nga nyĩ rǎrǎdù ídzìnga nába àbà? Nzéreatále mà nózè yà ì nózè ale átò! 33 Ndirò nyĩ nyapé ídzìnga nónzì yà fùkù arí kònzì ale tò tí, ní nyĩ nyìrè tí nga nyĩ rǎrǎdù ídzìnga nába àbà? Nzéreatále mà náarí dhu ònzì átò ndi dhu bhèyi tí! 34 Nyĩ nyapé dhu èwũ yà nyĩ nyà'ù ndi dhu àdu rádù fùkù ale tò tí, ní nyĩ nyìrè tí nga nyĩ rǎrǎdù ídzìnga nába àbà? Nzéreatále mà átò náarí dhu èwũwũ yà fíyò rádù kàdu ale tò! 35 Pbétù nyĩ, nyòzè fùkú òmvũ, nyádù ídzìnga nónzì fíyò. Ndirò, nyádù nyùwu dhu ìndrũ tò, ìnzá nyĩ nyìrè nga abádhí rǎdùna fùkù dhu dǒ rórò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyĩ nyabáya ádrùngbǎ perè. Ndirò Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ale náanziya nyĩ pbìndà inzo tí. Obhó tí, kǎrì ídzìnga nónzì yà ìnzì arí fíyò ka kònzì dhu tó ídzìnga núnì ale tò, ndirò nzére dhu ònzì arí ale tò màtí átò. 36 Nyàvi fùkú ídzìnga ìndrũ tò, àdhàdhì Àbakù Kàgàwà náarí kàvì dhu bhèyi.»

*Yèsù rĩ dhu núdhě ìndrũ-ànyǎ t'ítàta dǒ dhu
(Màt 7.1-5)*

37 «Dhu àkǎ nzá nyùnò ìndrũ-ànyǎ, akye Kàgàwà náaraya ànyǎku ùnò nĩ. Dhu àkǎ nzá nyìtdì anya ìndrũ dǒ, akye Kàgàwà náaraya anya ìtdì dũkú nĩ. Dhu àkǎ nyǔbà dhu ìndrũ tò, ndínì Kàgàwà náadùya tí dhu ùbà fùkù. 38 Dhu àkǎ nyǎbhũ fùkú rí'ì dhu ìndrũ tò, ndínì Kàgàwà adùya tí dhu àbhũ fùkù. Ka kitròya dhu fùkú ísòwũ ò ídzì mǔgèrè ò, rǎlè, ròyì ndì, kadù òsònà, kape, kadù ìranà mbèyi nyú. Obhó tí, ka kudhèya dhu fùkù àdhàdhì yà nyĩ nyarí dhu núdhě ngǔkpà ale tò òná mǔgèrè ò.»

39 Yèsù adù yàrí mbólì ùnò átò abádhí tò, ndàti: «Atdí ndùmùndùmú t'ádù ngátsi ndùmùndùmú núnà ùnda? Ìnzì akèkpá màtì: abádhí rǎdù 'àwà óyò kóró ibhu ò. 40 Ìnzì atdí ábhàlì bhà ìrèta mà náaróse pbìndà màlimò bhà ìrèta dònǎ. Pbétù, mbèyi ka kùdhe dhu fíndà ábhàlì bhà ìrèta rǎdù àkǎkǎ pbìndà màlimò bhà ìrèta nà. 41 Ádhu nyi nyádù nyozè nyala odhìnu-nyìkpó ò ìtsì kǎkò-ngba kèlě, ìnzì nyádù nyìkpónu ò ìtsì itsukpó-tsùdó-ngba nyú nínè nĩ? 42 Nyi nyádù àtìna ìngbà dhu bhèyi odhìnu nĩ: <Òdhì, ìtsè midyi nyìkpónu ò rí'ì kǎkò,> àzèmbè nyi nyongó ì'ì ìnzì nyi nyi nyìkpónu ò rí'ì itsukpó-tsùdó-ngba nyú nínè ró? Ìnyi, óyoyó idàna nà alé, ìdyì pé nyìkpónu ò rí'ì itsukpó-tsùdó-ngba angyi, ndirò ní ndi nyi nyádù odhìnu-nyìkpó ò rí'ì kǎkò nídyì nyi nyi tí dhu nála mbèyi.»

*Yèsù rĩ dhu núdhě itsu núnì ka karí kpǒna rǒ dhu dǒ dhu
(Màt 7.16-20; 12.33-35)*

* 6:26 6.26 Ìsa 5.22

⁴³ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adù àtìna: «Ìnzì ídzì itsu-tidò rǎdù nzéere itsu-kpõ ní'ò. Ndirò, ìnzì nzéere itsu-tidò rǎdù ídzì itsu-kpõ ní'ò. ⁴⁴ Kóró itsu-tidò núnì ka karí kpõna nyú rǒ. Ìnzì ka kádù mùtinì-kpõ nópè ilé dǒ, ndirò ìnzì ka kádù vinyò-kpõ nópè okpèna nà itsu dǒ. ⁴⁵ Ídzì afína nà ale náafí ò rò aráhù dhu ní ídzì dhu. Ndirò, nzéere afína nà ale náafí ò rò aráhù dhu ní nzéere dhu. Ale-tsù náarí òrìna dhu ní ale-afí rùbhi ìrèna rǒ atdíidǒ dhu.»

*Ɔyǒ idza-tidò tó mbólí
(Màt 7.24-27)*

⁴⁶ «Ádhu nyí nyáarí mitdè, nyámbe àtìna dǒ: <Ádrùngbǎle! Ádrùngbǎlé>, ìnzì nyádù ma múnona fùkù dhu ònzì ní? ⁴⁷ Ma mí pé tidu ò ríra ale, ndirò ma múnona dhu, ndàdù ndi dhu ònzì, ní rǎdù ndòfò nà ale nítè fùkù. ⁴⁸ Ndi ale níli ndi yà pbìndà idza napè ndòsì ale bhèyi. Kǎgyè pbìndà idza-bhu mbèyi nyú ndàrà isì bhalabhala dǒ, ndàdù idza-pfò nórù ndi bhalabhala dǒ. Ní, igye níkǒ, idha rùtù ní rò, idha náakpà ndi idza-pfò, ìnzì ngbõna mà rǎdù ndàyà, mbèyi nyú ka kasì ndi idza nídhunì. ⁴⁹ Pbétù, ma múnona dhu níri rí, ìnzì ndàdù ndi dhu nónzì ale, níli ndi yà adzi-vì ò pbìndà idza nasì ìnzà ndi ndògyè bhùna rórò ale bhèyi. Igye níkǒ, idha rùtù ní rò, idha náakpà ndi idza-pfò, rǎdù ndùgòlò ányìrǒ rò tí, ràdrù ndi atdíidǒ.»

7

*Yèsù rǐ pbànowí tó ádrùngbǎle bhà kasutále nígyè dhu
(Màt 8.5-13; Yùw 4.46-54)*

¹ Yèsù níitdègu yà ndi ndúbhi ùnòna rǒ ìndrù tò dhu t'únòta níto, ní kǎdù àrà Kàpèrnàwumù tó kíò ò. ² Ányì, Pbàrómá tó pbìrì ò atdí miyà pbànowí dǒ ádrùngbǎle bhà kasutále ní'ì afína rǒ ka kòdona ró. Ndirò ndi kasutále ní'ì atdíidǒ kǒzè. ³ Ní wò ádrùngbǎle níitdègu Yèsù dǒ ka kúnona dhu níri, ní kǎvì Pbàyàhúdì nzínzì ò ngúfe pbàkùrù ròwù Yèsù nánzì, ndínì ira tí pbìndà kasutále nígu. ⁴ Kǒkò pbàkùrù náawù ùvò Yèsù-tí'ò, 'àdù 'òpè 'ìtsò ì atdíidǒ Yèsù rǒ, 'àti: «Yà mà nivì tinu ò ádrùngbǎle náká wà nyonzì dzùnàna. ⁵ Àbadhi nózè tikàdò atdíidǒ. Ndirò, ka ní ndi fàká unduta-dzà nábhù kòsì.» ⁶ Ní, Yèsù mà náadù òwu atdíkpá kǒkò pbàkùrù màna. Ní, íkyèrǒ abádhí òkò wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle bhà idza-li'ò ì owu tí ùvò rórò, ndi ádrùngbǎle náadù òdhína nóvì ròwù dhu ùnò Yèsù tò, 'àti: «Pbànowí dǒ ádrùngbǎle rǎtina nyi ní: <Ádrùngbǎlé, nzitù afínu! Ìnzà ma mìli ma nyi nyádù òtsù pbìndà idza ale bhèyi.> ⁷ Ndi dhu-okú dò rò átò ní ndi, mà màdìna ìnzì màrà mà-tírò tinu ò. Pbétù, òrì atdí dhu kèlè, ní pbàkà kasutále rǎdù ògù ògù. ⁸ Ìma nyú, yà mà mí'ì rò, mà mí'ì ìnè dùdu-tsíró ádròdrǒ ale nà. Ndirò, mà mí'ì ìnè mà marúvina pbànowí nà. Mà mapé àtina atdí mùnowì ní <Àrà!> Ní kà rǎdù àrà. Ndirò mà mapé àtina ngǎtsi ní <frà!>, ní ndi tsí rǎdù ìrà. Ndirò, mà mapé àtina pbàkà kasutále ní <Ɔnzi yà dhu!>, ní kà rǎdù kònzì.» ⁹ Ní Yèsù níitdègu wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle núnò dhu ìri, ní idho núuko atdíidǒ. Ní, Yèsù adù ndàgere ndàti yà owùna ò rùbhi ìwu rǒ ihé-yà ní: «Mà màtina nyí ní: ìnzà mà màpè yà dhu bhèyi a'uta-tidò nà ale nálǎ Pbàìsràyélí tó pbìrì ò màtí.» ¹⁰ Kǒkò pbànowí dǒ ádrùngbǎle nóvina Yèsù-tí'ò òdhína níitdègu 'àdù, 'ìwù ùvò idza, ní abádhí náatù wò andi nà ì'ina kasutále iwà ògù ró.

Yèsù rǐ atdí abvo-àyi bhà ingba níkyè dhu

¹¹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù náarà Nàyina tí kátina pbanga ò. Kàbhà ábhàlì, ábhǒ ihé-yà màna náadù kùndà ányì. ¹² Ní, pbanga ò kòtsù ró kàrà àhù rò

ní ndi, ka kubhínà òwu rǒ atdí abvo nà, ndíní ka kowu tí òtdùná. Ndi abvo ní'ì atdí tí arí'ì atdí abvo-àyi-fó ngbángba-abvò. Ndi pbanga ǒ ábhǒ ale nyú ní'ì atdíkpá ì ówu ndi abvo-àyi mànà kàbhùli ò ró. ¹³ Ní ka ndi ndàla rò, Ádrùngbǎle Yèsù náabà izu atdí dǒ kàdǒ, ndàdù àtìna kà ní: «Nzǒdzi iyá!» ¹⁴ Ní kǎdù indri ndàlǔ ótdù-ngbò, ka nàno ale ràdù iko. Ní Yèsù adù àtìna: «Mǔlǔ-ngbá, ma mátina nyi ní: ívà nyi.» ¹⁵ Ní wò òvòvèná ale níivà ndi, ndàdi sùnátù dǒ, ndàdù ɔte nópè. Ní Yèsù adù kàdu íyànà-fò ò. ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, ɔdo níisí kóró ale ò. Ní, abádhí níilè Kàgàwà, 'àdù àtìna: «Kàgàwà bhà ádrùngbǎ Nabi náhu wà àlǔ-nzínzi ǒ, ndirò Kàgàwà níra iwà pbìndà ale-kùmbà nónzi.» ¹⁷ Wò Yèsù ònzì dhu-òyí náadù àkǎ kóró Yùdeyà tó pbìri ǒ, tiná arí'ì ngǔkpà pbanga mànà.

Bàtizò nubhónà Yùwanì bhà ábhàlǐ rǒwù dhu ivu Yèsù-tsǔ dhu (Mát 11.2-19)

¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yùwanì bhà ábhàlǐ náadù wò Yèsù ònzì dhu náwe kóró fíyó màlimò tò. Ní, Yùwanì náanzi óyǒ ale abádhí nzínzi ǒ, ¹⁹ ndàdù òvinà rǒwù dhu ivu Ádrùngbǎle Yèsù-tsǔ 'àti: «Nyi tí yà mǎ marí òdɔna, ndíní ira tí ale? Ndirò mǎ màkǎ tí mǒdò vurò ale?» ²⁰ Kǒkò Yùwanì nívi ale níitdègu iwu ùvò Yèsù-tí'ò, ní abádhí níivú dhu Yèsù-tsǔ 'àti: «Bàtizò núbhǒ arí Yùwanì nívi mǎ mǐwǔ dhu ivu tsùnǔ, nyi ràtí yà mǎ marí òdɔna, ndíní ira tí ale, ndirò mǎ rǎkǎ tí mǒdò vurò ale?» ²¹ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, Yèsù níngú ibí ale nyú fíyó andi mà, nzére arí ì ònzì dhu mànà ǒ rò. Kàránà nzére-alafí nípfo rǒ indrù ò rò, ndàdù ibí ndùmùndùmú-nyìkpó nábhà rùngbe ì. ²² Nírò ní ndi kǎdù dhu àdu Yùwanì ìvinà ale tò, ndàti: «Nyòwu nyàwe yà nyí nyálǎna dhu mà, yà nyí nyírìna dhu mànà Yùwanì tò. Kà tò nyí nyáwèna dhu ní: ndùmùndùmú-nyìkpó ràròwu 'ùngbe rǒ, 'àdù inga àla. Òtsòtsù ale ràròwu ùgu rǒ, 'àdù ùbhi mbéyi. Kíkí nà ale ràròwu ùgǔ rǒ, iwí ràdù òwu inga níri rǒ. Èvǔve ale ràròwu ìkye rǒ, ùtdǔ ka kùtdǔ ale ràdù 'ùngbe. Ndirò, nǎkùtǎle ràròwu Ídzi Màkǎrù níri rǒ. ²³ Hirò nɔnziya ale ní yà ìnzí rí 'àwà okúdu dò rò ale.»

²⁴ Kǒkò Yùwanì ìvinà ale níitdègu 'ivà 'òwù, ní Yèsù adù ndòpè ndàwe dhu ihé-yà tò Yùwanì dǒ. Kǎpè ndòngù dhu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhi nyí nyawù àndàna rùngù ò? Tí awe rǐ ònángà núttyǎ ízò? ²⁵ Ádhi nyú nyí nyawù àndàna? Tí ɔrú odziya nà mùdzarù nǎfǒ ale? Pbétù, ɔrú odziya nà mùdzarù nǔfǒ ale, 'àdù òko ònzì ǒ, nótù nyí nyádù ádròdrǒ kámá-idzà ǒ. ²⁶ Ní ádhi nyú nyí nyawù àndàna olu? Tí Kàgàwà bhà nabi? Obhó tí, nyí nyawù Kàgàwà bhà nabi nándà. Pbétù ma mátina nyí ní, iwà kà ròse nabi dǒnǎ màtí. ²⁷ Kǒkú dǒ rò nga ní ndi ka kandí dhu kati:

«Kòní ma mòvì pbàkà mùkèngyè angyi indù,
ndíní nyi nyúbhi òná otu nɔbhòlò tí*»

²⁸ Ma mátina nyí ní, yà tsìbhále nyú núugu yà adzi dǒ ale nzínzi ǒ, Yùwanì dǒnǎ òsè ale rǐ'ì mbǎ. Pbétù, yà ákǔ ale tí ka kálǎna òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ ale, nòsè wà Yùwanì dǒnǎ.

²⁹ Yùwanì rǎnɔna dhu níri kóró ale, pàratà tó pbàndómbé mànà, náa'u Kàgàwà ózè ì rònzi dhu, 'àdù bàtizò àlǔ Yùwanì-fó. ³⁰ Pbétù, Pbàfàrisáyó mà, Èyátá tó màlímó mànà náadhò Kàgàwà òzè 'ònzì dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí náadù nzá 'òzè 'àlǔ bàtizò Yùwanì-fó.

³¹ Yà indo arí ale nyú núdehe ma mádù àdhà bhà rǒ? Abádhí núli ì àdhà bhà bhéyi? ³² Abádhí núli ì yà pbanga-tsidǒ ì nùndu nzónzo bhéyi.

* 7:27 7.27 Uvt 23.20; Màl 3.1

Atdídhéná rǎdù òwu ɔdhíya núnzi rǒ ìkǔ ǒ, 'àti: «Mǎ mùmì mbǎ ɔbé tó adyi rùgě ǒ màtí fǔkù, ní nyí nyàdù nzá òbè. Ndirò, mǎ mùyù mbǎ làngáyí tó adyi mà fǔkù, ní nyí nyàdù nzá òdzi.»³³ Obhó tí, bàtizò nubhónà Yùwanì níira, ìnzí ndàrà ònyù nónyù rǒ, ìnzí ndàdù dhu mà nómuvè. Ní, nyí nyadù àtìna, nzére-alafí rǎrǐ'ì kà-ò.³⁴ Ndi dhu bhěyi tí, Ìndrǔ t'ídhùnà níra, ndàrà dhu ònyù rǒ, ndàdù dhu òmvè. Ní, nyí nyarádù kàtì òna óvò ale, ndirò atdíđǎ arí ndòmvè ale tí. Ndirò, nyí nyarádù kàtì pàratà tó pbàndómbé mà nzérenगतále màna ì nózè ale tí.³⁵ Pbétù, dhu-ònga t'òvòta tó obhónga náarí ndàvǐ kà-nyutsi rò àhù dhu-otù ǒ.»

*Yèsù rǐ dhu núbà nzérenга tó tsibhále tò dhu
(Màt 26.6-13; Mrk 14.3-9; Yùw 12.1-8)*

³⁶ Atdí Mùfàrisayò náanzi Yèsù 'òwù dhu ònyù màna pbìndà. Ní, Yèsù arà, ndòtsù kàbhà idza, ndàdù àdi ndàmbe dhu ònyù dǒ.³⁷ Ní kòmbómbí tí, ndi kigò ǒ nzérenга tó atdí tsibhále níiri Yèsù rǐ dhu ònyù Mùfàrisayò bhà idzá rò dhu. Ní kǎdù ìrà àlùbatrò tí kátina odu nǐ ka kóbhòlò tsúpà nà foná Yèsù-tí'ò. Ndi tsúpà ò ì'ì dhu ní ndrùù róngu akye.³⁸ Ní, kǐtsi ide Yèsù tí olù nǎ rò, ndàdù ndòpè ndòdzì. Ní òdzi ndi ndódzi rórò, kǎdù ndàgu ndàmbe Yèsù-pfò-ngbò nímɔ dǒ nyina-dha nǐ, ndàdù ùndonà dóna-ká nǐ. Tdítdǒ, kǎdù Yèsù-pfò námbo, ndàdù ndrùù róngu akye núdho dǒyá.³⁹ Ní wò Yèsù nànzina ònyù tò Mùfàrisayò níitdègu wò dhu nálǎ, náadù ndòpè ndàmbe àtìna dǒ afína ò: «Yàrí ale í'íná gukyè Kàgàwà bhà nabi nyú tí, ní kàmbèna pé wò ngbóna nùlǔ rí tsibhále rǎrǐ àdhi dhu núnǐ. Kàmbèna pé dhu núnǐ íyàdhíyà rǎrǐ nzérenга tó tsibhále.»⁴⁰ Ní, Yèsù apè ɔte ndàti wò Mùfàrisayò nǐ: «Simonǐ, ma mòzè múnò atdí dhu indù.» Ní Simonì adù àtìna: «Màlimǒ, únɔ nà ndi dhu.»⁴¹ Ní Yèsù adù àtìna: «Atdí ale náabhù fùrangà óyǒ ale rùwu foná: atdí ale tò kǎbhù imbò miyà fùrangà-kpǒ, ndirò ngàtsi ale tò kǎbhù imbò kumì fùrangà-kpǒ.⁴² Ní ìmbǎ kǒkò óyǒ ale rǐ'ì kóró, wò ì uwù fùrangà nádù ì'í nǐ fangà nà rò, wò ale náadù dhu ùbà óyǒ kóró abádhí tò, ìnzí rùbho fíyó wànzá. Ní, ádhi ndi nyi nyùnì rò, kǒkò óyǒ ale nzínzi ǒ atdíđǎ rǎdù wò fùrangà nùwù fíndà ale nózè?»⁴³ Simonì adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ma màni rò, atdíđǎ rǎdù wò ale òzè ale ní yà ábhǒ fùrangà tó wànzá ka kùbà fíndà ale.» Ní, Yèsù adù àtìna Simonì nǐ: «Nyi nyùnò wà obhó dhu nyú.»⁴⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù ndàgere, ndàndà wò tsibhále, ndàdù àtìna Simonì nǐ: «Nyi nyàla tí wà wò tsibhále, Simonǐ? Ándà, ma mìtsù pbùkù idza, ní nyi nyìbhò nzá ale-pfò tó idha mà idù. Pbétù, wò tsibhále nú'ò pfòdu nyina-dha nyú nǐ, ndàdù ngbóna núndo dóna-ká nyú nǐ.⁴⁵ Nyi nyàmbónà nzá ima, nyi nyí makǒ rò. Pbétù, yà pbùkù idza ma mìtsùnà rò, íyàdhíyà rǐ'ì inè pfòdu námbo rǒ ndi ndàrà ró.⁴⁶ Nyi nyitdèna nzá akye mà dùdu-tsí ró. Pbétù, íyàdhíyà núdho ndrùù róngu akye nyú pfòdu dǒ.⁴⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mí dhu nóvɔ kpangba indù. Wò tsibhále návi ádrùngbǎ àzè nyú idù. Ní, ndi dhu-okú dò rò, mà mǔbà wà kàbhà nzérenга kóró. Pbétù, akekpa dhu ka kùbà fíndà ale bhà àzè narí ákě kèlě yà fíndà dhu nùbà ale tò.»⁴⁸ Yèsù adù àtìna wò tsibhále nǐ: «Ma mǔbà wà pbùkù nzérenга.»

⁴⁹ Ní kǒkò Yèsù mà rùbhi dhu ònyù rǒ màna ale náadù 'òpè 'àmbe àtìna dǒ afíya ò: «Íngbà ale-tidò yà ìndrǔ bhà nzérenга mà núbà rǎdù ìndrǔ tò?»⁵⁰ Pbétù, Yèsù adù àtìna wò tsibhále nǐ: «Pbùkù a'uta nígǔ wà nyi. Ní àrà mběyi.»

8

Yèsù-owù ǒ ubhì vèbhále

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù núubhì kigò ònǎ, ndirò pbanga ònǎ màtí. Kǎránà Ídzi Màkùrù núnò rǒ, ndàdù àrà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó màkùrù nǒvò rǒ ìndrù tò. Ní, atdí kumì dóná óyǒ nà kàbhà ábhàlǐ mà, ² yà kípfo nzéε-alafí òyà rò, ndirò yà kǐgú fíyó andi ǒ rò ngúfe vèbhále mànà, nóowúnà ùbhi rǒ atdíkpá kà mànà. Yàrí ní i vèbhále-òvò: Màgàdalà tó kigò ǒ Màriyà, yà àrùbhù nzéε-alafí Yèsù ipfo ònà rò, ³ Zǎnì, Kuzà bhà ingba-tsánà. Ndi Kuzà ní'ì Hèròdè bhà malì nòdónà ale. Ndirò ní'ì Sùzanà mà, ibí ngǔkpà vèbhále mànà. I vèbhále ní yà Yèsù mà pbìndà ábhàlǐ mànà ní dzùnà ònzì rǒ owúnà foyá dhu nǐ vèbhále.

Ǫnyù-tse òre rí ale tó mbólí
(Màt 13.1-9; Mrk 4.1-9)

⁴ Atdíku, ìndrù níiwú Yèsù-tí'ò dhèdhèrò pbanga ònǎ rò. Ní, ádrùngbǎ ihé-yà náandu ì'ì Yèsù-tí. Nírò ní ndi kádù yàrí mbólí náwe abádhí tò, ndàtì: ⁵ «Atdí ale níwà ndì, ndàrà ònyù-tse nóre pbìndà inga ǒ. Ní yà ònyù-tse nóre kà rǐ inga ǒ ònǎ kàsùmì ǒ, atdídhená itse náawà ì ndi inga-gìnǎ údà otu ǒ, ìndrù ràdù òyángà nótì pǒyà nǐ. Ndirò, àrè adù iwu, 'ùbhì i itse otu ǒ rò. ⁶ Ngǔkpà-tsí náawà ì ìmbǎ adzi rǐ'ì dóná abhò odu-kengere dǒ. Ní, i tsí níinga, adyifò ràdù itdyunà, ìmbǎ òdòdù adzi rǐ'ì abhò dòyá dhu-okú dò rò. ⁷ Ndirò, ngǔkpà itse náawà ì okpèya nà itsukpó-vé rǐ'ì ònǎ adzi ǒ. Ní, i okpèya nà itsu-kpó náadù àta, 'òvì atdíkpá kò ìngingà ònyù mànà, 'àdù i òvì róvi ònyù nùtsì ìnzì ràdù ò'ò. ⁸ Pbétù, ngǔkpà itse náawà ì ídzi adzi ǒ. Ní, i tsí níinga, 'òvì, 'àdù ò'ò, ngǎtsi ràrà atdí miyà itse nódhì rǒ.» Yèsù adù àtìnà ihé-yà nǐ tdítdǒ: «Inga t'írìta tó bǐku nà nyǐ nyapè ì'ì, ní nyèri nga mběyi!»

Ádhu Yèsù náaránà òte rǒ mbólí ǒ nǐ?
(Màt 13.10-17; Mrk 4.10-12)

⁹ Ní wòrí mbólí ì ìrì dhu-lutìnǎ, Yèsù bhà ábhàlǐ níiwú ndi mbólí-tì kà-tsǔ. ¹⁰ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Nyǐ nyé, nyǐ nyéni wà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi-nyutsì ndì nórù dhu. Pbétù, ngǔkpà ale tò ka karí kàwé mbólí tó ófò ǒ, ndínì abádhí owu tí inga àndà rǒ, pbétù ìnzì 'àdù atdí dhu mà nála, 'àdù òwu inga ní rǒ, pbétù ìnzì atdí dhu mà ràdù dòya nálǎ*.»

Yèsù rǐ ònyù-tse tó mbólí-tì náwé dhu
(Màt 13.18-23; Mrk 4.13-20)

¹¹ «Yàrí ní ndi wòrí mbólí-tì: Ǫnyù-tse ní Kàgàwà bhà Ǫte. ¹² Atdídhená ale nǔlì ì yà itse náawà ì ònǎ otu bhěyi. Kàgàwà bhà Ǫte abádhí ìrì rò, Pǒmvo ràdù ìrà, ndipfo ndi Ǫte abádhí-afí ò rò, ìnzì abádhí a'u tí dhu, 'àdù ùgu. ¹³ Ngǔkpà ale nǔlì ì yà ìmbǎ adzi rǐ'ì dóná abhò odu-kengere-dò bhěyi. Kàgàwà bhà Ǫte ì ìrì rò, abádhí rǐ kà'u dhèdhe nyé nà. Pbétù, abádhí rǐ 'àpbǎ ákě kàsùmì kèlě tí Kàgàwà bhà Ǫte rǒ, ìnzì 'àdù kàbhù ivéna ròdì ndì afíya ò. Ní, ale-afí ùmvù rí dhu-tidò nópè ndì rò, abádhí ràdù fíyó a'uta nùbhà atdítdǒ. ¹⁴ Okpèna nà itsu-vé nà adzi bhěyi ì nǔlì ale ní, yà Kàgàwà bhà Ǫte ní rí arí, ìnzì yà ì ìrìnà Ǫte ràdù itse nódhì. Obhó tí, yà adzi ǒ dhu-tsí tó irèta mà, yà adzi dǒ ònzì mà, ndirò yà adzi dǒ ka kóko dhu tó dhèdhe mànà, náarádù abádhí-afí nùtsì. ¹⁵ Ídzi adzi bhěyi ì nǔlì

* 8:10 8.10 Ìsa 6.9

ale ní, yà Kàgàwà bhà ɔte níri arí atdí afíya nyú nà, 'àdù òdònà afíya ò, 'àdù 'àpba ròná ale.»

Tarà tó mbóli
(Mrk 4.21-25)

¹⁶ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna: «Atdí ale mà rí nǝ àdù tarà nóbì, ndàdù àtsì nà ìtǝ-tsi. Ndirò, kà rí nǝ àdù kòbì, ndàdù ìlinà ara-tsi. Pbétù, ka kádù kòbì kili ɔrú, ndínǝ idza rítsù ale-nyǝnga nawù tí. ¹⁷ Kóró dhu tsí, yà ùru ì nuru núuviya ì kpangba. Ndirò, kóró dhu-tsí yà òdhǝ ò aróko, ní ka kuniya kóró, ràdù 'ùvi kpangba awáwù ò. ¹⁸ Nyàndà nga mbèyi yà fùkù ka kúnona dhu níri nyǝ nyáí tí dhu nà. Obhó tí, dhu nà arí'ì abho ale náabáya dhu abho nyú ròsè. Ndirò, ìmbǝ arí'ì kà nà ale-fó rò ka kakòya yà kǝrí ìrèna ndì ndí'ì nà dhu tí dhu mà.»

Yèsù-tsánà mà Yèsù t'ádóna mà
(Màt 12.46-50; Mrk 3.31-35)

¹⁹ Wò dhu-dzidò, Yèsù-tsánà mà, kà t'ádóna mà nǝwù Yèsù rǝ'ì ì. Pbétù, abádhí rǝwu ùvò kà-tí dhu nǝ'ì ɔbi tí ihé-yà-okú dò rò. ²⁰ Ní, ka kadù dhu òvò Yèsù tò, kati: «Íyànǝ mà adónǝ mà nǝkò irí. Ní, abádhí òzè 'àla ngbǝnǝ.» ²¹ Pbétù, Yèsù adù àtìna yà tiná ì'ì kóró ale nǝ: «Íyadu mà, adódu mà nǝ ní yà Kàgàwà bhà ɔte níri arí, 'àdù kànò dhu ònzì ale.»

Yèsù rǝ àpùpù nábhǝ rǝdè dhu
(Màt 8.18,23-27; Mrk 4.35-41)

²² Atdíku, Yèsù mà, pbìndà ábhǝlǝ mà nǝ núupò atdí ibhú ò. Ní, kati abádhí nǝ: «Kàda rǝrǝ-adzè.» Ní, abádhí adù abhi òpè 'òwù ányì. ²³ Ní idha dǝ ì ówu rórò, Yèsù náayi, idho ròdyì ndì. Ní, kòmbómbì tí àpùpù náapè ndòpìli rǝrǝ dǝ, idha ràdù ndòpè ndòtsù ibhú ò. Ní, ibhú ì'ì ìkyèrǝ ndínǝ ndì ndabì tí abádhí nà idha ò. ²⁴ Nírò ní ndì ábhǝlǝ náandri Yèsù-tí'ò, 'ìnga ka idho ò rò, 'àdù àtìna: «Ádrùngbǝlé, Ádrùngbǝlé, àlè kiku wà!» Ní, Yèsù níivà ndì, ndìsǝ awe mà, mùkurà mà nǝ rǝkò. Ányìrǝ rò tí, awe núubhà opilita, idha ràdù ìnè bhì. ²⁵ Nírò ní ndì kádù àtìna pbìndà ábhǝlǝ nǝ: «Nyǝ nyàpè tí obhó ì'ì a'uta nà?» Ní ɔɔo nǝsì abádhí ò, idho ràdù 'ùko. Abádhí ambénà òte dǝ nzínzìya ǝ, 'àmbe àtìna dǝ: «Íngbà dhu bhèyi ale-tidò yà? Kǝróte awe mà, idha mà nǝ dhu dǝ, ràdù tsùnà dhu ìrì!»

Yèsù rǝ nzére-alafí náarí àvu ròná atdí ale nígǝ dhu
(Màt 8.28-34; Mrk 5.1-20)

²⁶ Yèsù mà, pbìndà ábhǝlǝ mà nǝ náawù ùvò Pbàgèrasì tó pbìrì ò. Ndi pbìrì nǝ'ì Gàlìlayà tó rǝrǝ-adzè nǝ rò. ²⁷ Ní, ibhú ò rò Yèsù ìfò, ndàhǝ idhabidò rò, kigò ǝ atdí ale nǝra àhǝ kònzǝ. Ndi ale nǝ'ì ibí nzére-alafí náarí'ì ònà. Ndirò, kǝ'ì mbǝ mberù nà ròná ábhǝ idho nyú tí. Kǝngónà nǝ àdi atdí idza ǝ màtí. Pbétù, kǝngónà àdi kàbhùlì ò. ²⁸ Ní, Yèsù ndì ndàla rò, kǝkù, ndàdù ìrà ndìbvù obvò Yèsù-ònzǝ. Ndirò, kádù dhu òvò Yèsù tò ɔrú-tùna nyú nà, ndàti: «Hǝ! Àdhu àlè nzínzì ǝ rǝ'ì Yèsù, yà kóró dhu dǝ arí'ì Kàgàwà t'Ídhùnǝ? Ma mìtsò ma ìtsò tí nyú rùnù, nǝ àvù rùdú.» ²⁹ Obhó tí, Yèsù adù àdi ndàmbe dhu nǝya dǝ wò ale ò rǝ'ì nzére-alafí tò, ndínǝ àhǝ tí kà ò rò. Ndirò, ibí-gùna ndì nzére-alafí ongónà dhu ìvà kà rǝ. Ní, ka kǝngónà àdù ndì ale nódò àdrà-mbǝ nǝ ka kùtsì rórò, ndirò sǝngà-mbǝ nǝ ka kùtsì pfǝna mà rórò. Pbétù, kǝngónà kǝkò ndì ka kùtsì nǝ imbi nátdì kóró. Ndirò, kà'ò rǝ'ì nzére-alafí nóongónà àdù kǝdzì ràrà ìmbǝ ìndrù arí'ì ì nanǝ. ³⁰ Ní, Yèsù níivú dhu wò ale-tsǝ, ndàti: «Òvòndǝ ní àdhi?» Ní, kádù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Òvòdu ní <Ihé-yà.» Obhó tí, ibí nzére-alafí nyú

náatsù kà ò. ³¹ Ndirò, ì nzéere-alafí níitsò ì Yèsù rǒ, ìnzǐ dhu nuyá tí fíyò 'òwù òyǐ ò.

³² Wò ndi kàsùmì ǒ, àdù tó màhò ní'ì inè ànyìrǒ ì ànyu pbìrì-ongò rǒ ró. Ní, kǒkò nzéere-alafí náadù 'ìtsò Yèsù rǒ, ndíní rúsà nufà tí fíyò, 'òwù òtsù ì àdù ò. Ní, kǎdù ndi rúsà ùfà abádhí tò. ³³ Kǒkò nzéere-alafí náadù 'ùnyà wò ì í'ì ònà ale ò rò, 'àdù òwu òtsù àdù ò. Nírò ní ndi ì àdù tó màhò náadù àdrù pbìrì-ongò rǒ rò, 'òwù 'ùpbà ndi pbìrì-pfò ò rǐ'ì rèrù ò, tsèya ròtdì ì. ³⁴ Wò ndi nònzì dhu ì àla rò, kǒkò àdù nándà rǒ rùbhi ale náatsè kóró, 'àdù ndi dhu òyǐ nùgà kigò ǒ bhà tò, ndirò pbanga ònǎ màtí. ³⁵ Ìndrù náawù wò ndi nònzì dhu nándà. Ní abádhí adù òwu Yèsù-tí'ò, 'àdù wò nzéere-alafí núvò ònà rò ale nótù kà-tí nyú àdi róná mberù mànà, ndirò ídzì rǒ rò nyú ró. Ní, ɔɔo náadù ìsǐ atdíǒ abádhí ò. ³⁶ Wò ì nònzì kóró dhu nàla ale náawe wò nzéere-alafí náarí àvu róná ale nógù tí dhu kǒkò iwù iwù ale tò. ³⁷ Ní Pbàgèrasì tó pbìrì ǒ ale kóró náadù Yèsù nónzì rìvà ndi fíràbvù rò, atdíǒ í'ì ɔɔo nónzì nídhunǐ. Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù ùpo íbhú ò, ndàdù ndàdu abádhí-bvù rò. ³⁸ Wò nzéere-alafí núvò ònà rò ale níitsò ndi, ndíní ì owu tí atdíkpá Yèsù mànà. Pbétù, Yèsù àdù nduvo ùvǒ tí kàrǒ, ndàtì: ³⁹ «Ádù nyi pbùkù nyadù Kàgàwà ònzì rùnù kóró dhu náwe.» Nírò ní ndi wò ale náadù àrà, ndàdù àmbe Yèsù ònzì fíndà dhu náwe dǒ ìndrù tò kigò ǒ kóró ngari ǒ.

*Yèsù rǐ Yàhirò bhà tsìbhíngba mà atdí tsìbhále mànà nígǔ dhu
(Màt 9.18-26; Mrk 5.21-43)*

⁴⁰ Yèsù níitdègu ndàdù, ndàdà rèrù-adzè, ní ànyì ihé-yà nyú náadù kàkɔ, angyangyi ì úbhi kòdò rǒ nídhunǐ. ⁴¹ Ní kombómbí tí, Yàhirò tí kátina atdí ale níira àhɔ ànyìrǒ. Ka ní'ì Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ǒ ádrùngbǎle. Ní, kǐbvú ndi Yèsù-ònzì, ndàdù ndiitsò kàrǒ, ndíní ara tí pbìndà. ⁴² Kǐtsò ndi ndi dhu bhèyi, yà atdí tí arí'ì foná tsìbhíngba rǐ'ì afína rǒ ka kóɔna ró dhu-okú dò rò. Wò ndi tsìbhíngba ì'ì mbèmbè atdí kumì dónà óyǒ nà ato nà. Ní, Yàhirò bhà Yèsù rǎrà ònà kàsùmì ǒ, ihé-yà nyú níibòlò ì kà-rǒ, 'ìpbǒ ka átsǐ. ⁴³ Ndirò, atdí tsìbhále, yà vèbhále tó ɔgóbhà tó azu náarí ìrà róná, rǎrà àhɔ atdí kumì dónà óyǒ nà ato tí, ní'ì inè abádhí nzínzì ǒ. Ka ní'ì iwà foná ongyéngá-tse nótdì pbàngángá dónǎ ndi ndarí ùbhi ró. Pbétù, atdí mùngangà mà náadù nzá kígù. ⁴⁴ Ní, wò tsìbhále náawè ndi Yèsù-dzidò nǎ rò, ndàpbalǎ kàrǒ mùdzarù-bidò-ngbò. Ní ànyìrǒ rò tí wò tsìbhále rǒ arí ìrà azu náadù ide. ⁴⁵ Ní, Yèsù ivú dhu ihé-yà-tsǔ ndàtì: «Ádhi ngbǒdu nàpbalǎ?» Ní kóró ale adù 'àgò àgò tí. Pbétù, Péterù adù dhu òvò Yèsù tò ndàtì: «Hòkò Màlimò, ihé-yà nyú ní ndi ngbǒnu nàkpòrò, 'ìpbǒ nyi átsǐ!» ⁴⁶ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Íwà atdí ale nàpbalǎ ngbǒdu! Ma m̀ni wà dhu mbèyi nyú, atdí ɔbi rǎhɔ wà nyudutsi rò.» ⁴⁷ Ní, wò tsìbhále níitdègu iwà Yèsù nósù wò ndi ndònzì dhu dhu nálǎ, nǐ kǎdù ìrà ivǐ ndi ndívi rórò, ndìbvù ndi Yèsù-ònzì: Ní, kóró ale-ònzì rò, kǎdù Yèsù rǒ mùdzarù-bidò-ngbò ndi ndàpbalǎ okúna dò rò dhu mà, ndirò ndi ndògù ànyìrǒ rò tí dhu mànà dhu náwe. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtìna íyàdhíyà nǐ: «Pbà nǐ tsìbhíngbá, iwà pbùkù a'uta nígǔ nyi! Ní àrà màrùngà ǒ.»

⁴⁹ Àzèmbè Yèsù rǒte ònà kàsùmì ǒ, atdí ale níira Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ǒ atdí ádrùngbǎle, Yàhirò tí kátina bhà rò. Ní, kǐtsi àtìna ndi Yàhirò nǐ: «Ádrùngbǎlé, ivànù-ngba nóvè wà! Ní nzǐ àvǎ Màlimò-tsi.» ⁵⁰ Pbétù, Yèsù níitdègu wò Yàhirò tò ka kùnò dhu níri, ní kǎdù àtìna ndi Yàhirò nǐ: «Nzǐ ɔnzì ɔɔo! fǐ'ì a'uta nà tí! Ní pbùkù tsìbhíngba rǒgù ògù.» ⁵¹ Ní Yàhirò bhà ndi ndàrà àhɔ rò, Yèsù náa'ù nzá atdí ale mà ròtsù idza owùna ǒ. Pbétù,

ká'u ní Péterù mà, Yùwanì mà, Yàkòbhò mà, wò ngbángba t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà kèlě. ⁵² Ányìrò ì'ì kóró ale náambénà òdzi dǒ, izu ràdù 'ùka atdí dǒ wò ngbángba bhà òve-okú dò rò. Pbétù, Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Ìnzì nyòdzi, inzá wò ngbángba nóvè! Kòdhò òdhò tí.» ⁵³ Ní ìndrù adù Yèsù rǎnɔna dhu ùgbò ùgbò tí, ì ùnì dhu iwà wò tsìbhíngba ròvè nídhunì. ⁵⁴ Pbétù, Yèsù adù wò tsìbhíngba nálɔ ɔtsúna rǒ, ndàdù dhu òvò fíndà ɔrú tǔna nyú nà, ndàtì: «Pbàńngbá, ívà nyì!» ⁵⁵ Ní, kà-afí náadù ingo, ndàdù ndìvà ndì kàsúmì ǒ tí. Ní Yèsù adù ònyù àvi kabhu kà tò. ⁵⁶ Ní wò tsìbhíngba t'ábanà mà, kà-tsánà mà nà nùko ìdho adù atdí dǒ. Ndirò, Yèsù adù abádhí nísò ìnzì wò ndì nònzì dhu nɔvò tí atdí ale tò màtí.

9

Yèsù rǐ atdí kumì dòná óyǒ nà pbìndà ábhàlǐ nùvì dhu (Màt 10.5-15; Mrk 6.7-13)

¹ Yèsù andu atdí kumì dòná óyǒ nà pbìndà ábhàlǐ-tsù, ndàbhù ádrùngbǎnga tó ɔbi fíyò. Ndi ɔbi ní'ì kóró nzéɛ-alafí nípfò abádhí ràdù ní ìndrù ò rò, 'adù dhèdhèrò andi-tidò nà ale nígu ní ádrùngbǎnga tó ɔbi. ² Ní, kǔví abádhí ròwù òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó màkǎrù núnò ìndrù tò, 'adù andi nà ale nígu. ³ Kǔyá dhu abádhí tò ndàtì: «Àpé nyìdì atdí dhu mà abhi tò. Àpé nyùgu mùgò mà, bhòlò mà, mùgatì mà, ndirò fùrangà mà nà. Ndirò, àpé nyùgu mberù ɔyǒyó. ⁴ Nyì ka kàkò ònà idza ǒ, nyì nyowuna òko rǒ, ràrà àhu ányìrò rò nyì nyì nyìvà nyòwù dhu ò. ⁵ Ndirò, inzá ka kàkò nyì ònà kígò ǒ rò, nyì nyowuna ùvò rǒ, nyàdù pfòku-tsítsírò àhù nó'ò ányìrò, ndìní abádhí tó afátá nitè tí abádhí tò.» ⁶ Ní kǒkò ábhàlǐ nívà ì 'òwù, ì rùbhi dhèdhèrò pbanga ònà nǎ, 'àmbe Ídzi Màkǎrù núnò dǒ, 'adù òwu ìndrù nígu rǒ kóró ngari ònà.

Hèròdè-dò rǐ ndìnzǎ Yèsù rǒnzina dhu ìrì ndì ndí rò dhu (Màt 14.1-12; Mrk 6.14-29)

⁷ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè níri Yèsù rǒnzina dhu-òyì. Ní ndi dhu adù kàdò àbhù rìnzà ndì atdí dǒ. Atdídhénà ale nóowúnà àtìna rǒ, bàtizò ùbho rǒ arùbhi Yùwanì rìngbè wà ndì. ⁸ Ngǔkpà ale adúnà òwu àtìna rǒ, Èliyà rǎrǐ wò ndì nìtò. Ndirò ngǔkpà-tsí náadúnà òwu àtìna rǒ, yà angyí uvè pbànábí nìnzì ǒ atdí ale rǎrǐ wò ndì nìngbè. ⁹ Pbétù, Hèròdè adù àtìna: «Ma mávi wà bàtizò ùbho rǒ arùbhi Yùwanì-dò kòkèrè. Nírò, ádhi pbá ale nyú wò ma mǎrà ònzina rí dhu-òyì níri rǒ?» Nírò ní ndi Hèròdè adù ndòzè ndàla Yèsù.

Yèsù rǐ imbò lufù ale nóngù dhu (Màt 14.13-21; Mrk 6.30-44; Yùw 6.1-15)

¹⁰ Yèsù bhà uvitatále nítdègu 'adù, ní abádhí adù ì ònzi dhu àwe Yèsù tò kóró. Ní, Yèsù mà, ì ábhàlǐ mà nà adù ùvò atdíkpá, 'òwù lèngèlèngè rǐ ì ngari ò, Bètèsàyidà tí kátina kígò-tí'ò. ¹¹ Pbétù ihé-yà nítdègu abádhí òwu ndi ngari ò dhu ìri, ní ihé-yà adù òwu ányì átò. Ní, ányì ì òwù ùvò rò, Yèsù adù abádhí àkò, ndàdù ɔte òpè ndàwe fíyò òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi dǒ. Ndirò, kǎdù ì nòzè ndìgù ì ale nígu átò. ¹² Ní inga nítdègu ndòpè ndàtì, ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù iwu kà-tí'ò. Ní abádhí adù dhu òvò kà tò, 'àtì: «Író àlě kí'ì rùngù ò. Ní, óvi ihé-yà ròwù kyèròkyèrò rí'ì pbanga mà, inga òbhi ka karí òyá ngari mà nà ònà. Ányì nga ní ndi abádhí rǐ ònyù mà, idho tó ngari mà nà dhu nábà nǐ.» ¹³ Pbétù, Yèsù adù àtìna abádhí ní: «Nyàbhù ònyù abádhí tò nyì-tírò!» Ní, ábhàlǐ adù dhu àdu kà

tò 'àti: «Mă mí imbò m̀gati mà óyǒ ìbhè kèlě mànà nà. Ní, nyi nyòzè tí mǒwù ònyù ùdzi mă-tírò kǒkò alé-yà tò kóró!» ¹⁴ Ányìrǒ kpabhále ì'ì mbèmbè imbò lufù tí. Ní, Yèsù adù pbìndà ábhàlǐ àvi ràbhà kǒkò ale, ròkò obvò, imbìmbó kumì rò tsùna tí. ¹⁵ Ì ábhàlǐ adù dhu ònzì ndì dhu bhèyi tí, 'àbhà kóró ale ròkò obvò. ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ugu kǒkò imbò m̀gati mà, óyǒ ìbhè mànà, ndùlǐ fóná. Ní, kǎdù ɔrù-akpà-ònga àndà, ndàdù wòrí ònyù náso. Tdítdǒ, kǎdù m̀gati-ònga nùkò, ndùbho pbìndà ábhàlǐ-fó, ndíní abádhí nùundò tí ihé-yà tò. ¹⁷ Ní, kóró ale náadù dhu ònyù 'ùlè nǐ. Yèsù bhà ábhàlǐ náadù òdòdì m̀gati-go mà, ìbhè-go mànà-tsù nùndu, 'adù atdí kumì dòná óyǒ nà sèngè níra nǐ.

*Péterù rǐ Yèsù náti Kàgàwà bhà Krístò tí dhu
(Màt 16.13-19; Mrk 8.27-30; Yùw 6.66-71)*

¹⁸ Atdíku, Yèsù nùubhínà ndìtsò rǒ atdírdò, ìnè pbìndà ábhàlǐ rǐ'ì tiná rórò. Ní, kǐvù dhu abádhí-tsù, ndàti: «Yà ìndrù rǒte dùdú rò, abádhí náaróngo àtìna ma rǎrǐ àdhi?» ¹⁹ Ní abádhí náadù ɔte kà tò 'àti: «Atdídhena ale náarátina nyi rǎrǐ yà bàtizò nubhónà Yùwanì. Ngǔkpà ale náarátina nyi rǎrǐ Èliya. Ndirò, ngǔkpà ale-tsí náarádù àtìna nyi rǎrǐ angyí ɔvè pbànábí nzínzì ǒ rò ndì níngbè atdí ale.» ²⁰ Ní, kǎdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Olu, nyǐ nyú, nyǐ nyarátina ma rǎrǐ àdhi?» Ní, Péterù adù dhu àdu, ndàti: «Nyí ní Kàgàwà bhà Krístò.»

*Yèsù rǐ ndì ndɔvéya kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvò dhu
(Màt 16.20-28)*

²¹ Yèsù adù abádhí nísò ɔbi nyú nà ìnzǐ ndì dhu nùno tí atdí ale tò màtí. ²² Kadù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ tdítdǒ: «Dhu àkǎ Ìndrù t'ídhùnà ràbà àpbe atdítdǒ. Pbanga ǒ pbàkùrǐ mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Ɔyátá tó màlímó mànà dhu nóodhoya ka. Ka kohoya ka, kadù òtdùnà. Ndirò, ìbhù idho ǒ, kǎdùya ndìngbè.»

*Yèsù-owù nùngǔ ka kǐ tí dhu
(Mrk 8.30-9.1)*

²³ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna ányìrǒ ì'ì kóró ale nǐ: «Ndì nòzè ndùbhi owùdu ǒ ale náká ndàdzo róná rò, ndàdù ndà'ù ndànò pbìndà màsàlabhà kóró kàsùmì ǒ, ndàdù owùdu nùngu. ²⁴ Pbìndà ìpìrǒnga nòzè ndòdò fǐndà ale níwíya ka. Pbétù, okúdu dò rò rǐ pbìndà ìpìrǒnga níwǐ ale, nígúya ka. ²⁵ Ìndrù rǐ yà adzi ǒ kóró ònzì nábà, pbìndà ìpìrǒnga ràdù ndìnza, ngǎtsi nǐ ndì nyú ndàdù àwǐ dhu tó ìdzìnga ní àdhu? ²⁶ Ìndrù-nyǐ náapè ìwà okúdu dò rò, ndirò pbàkà ɔte-okú dò rò màtí, ní Ìndrù t'ídhùnà-nyǐ níwàya átò kǒkú dò rò ndì ndítsi ìrà pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù mà Àbanà bhà awáwù mà ndirò ìlǐlǐ màlàyíká tó ádrùngbǎnga tó awáwù mànà ǒ nínganí. ²⁷ Ma mí obhó dhu nùno fùkù: ngǔkpà ale, yà ìró rǐ'ì ale nzínzì ǒ, náuvèya nzǐ ìnzá ì àla Kàgàwà rǐ idzi nónyù ìndrù dǒ dhu rórò.»

*Yèsù-wòyǒ rǐ ndùgèrè dhu
(Màt 17.1-9; Mrk 9.2-10)*

²⁸ Mbèmbè àrù idho dzidǒ, wò dhu ndì ndótè rórò, Yèsù náanzi Péterù mà, Yùwanì mà, Yàkòbhò mànà, 'adù ùpo nà pbìrì dò, ndíní ì itsò tí ì. ²⁹ Ní, Yèsù rǐ ndìtsò òná kàsùmì ǒ, kà-nyǐ-wòyǒ nùugèrè ndì, kà-ró mùdzarè ràdù òwà, ndàmbe ɔmbìlì dǒ ale-nyǐkpó nóho rǐ dhu bhèyi. ³⁰ Ní ányìrǒ, óyǒ ale nùuto ì, 'àmbe òte dǒ Yèsù mànà. Ì ale ní'ì Músà mà Èliya nà. ³¹ Ní ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ ì ɔtò ì rò, abádhí náambénà òte dǒ Yèrùsàlemà

Yèsù rǎrà p̀b̀indà kasu nùtsà nǐ abhi dǒ. ³² Péterù mà, ɔdhína màná nǐí'ì iwà idho nùdà nà atdídǒ ró. Ní, idho ò rò ì ìvà ì rò, abádhí náala Yèsù bhà ádr̀ungbǎnga tó awáwù, kǒkò tiná ikò óyǒ ale màná. ³³ Ní, kǒkòrí ale rǐ Yèsù nùbha òná kàsùmì ǒ, Péterù náadù àtìná Yèsù nǐ: «Màlimǒ, dhu òfò nga àlě ròkò iró. Kùdǐ ìbhù hemě-dzà, atdí indù, ngǎtsi Músà tò, ndirò ngǎtsi Èliyà tò.» (Péterù núuni inzà àdhu mà núno ndì ndí dhu.) ³⁴ Wò dhu nóte kà rǐ rórò ní ndì, ádr̀ungbǎ àpbù níibvù ndì, ndàtsì abádhí sisìna nǐ. Ní ɔdò nǐsì Yèsù bhà ábhàlǐ ò, wò àpbù rǐ ndàtsì dòyá dhu ì àla rò. ³⁵ Wò àpbù ò rò, atdí ale-tù níiri ndì, ndàti: «Yàrí ní Idhùdu, idù ma mǒpì ale. Ní, nyǐri kà-tsǔ dhu.» ³⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù náadù ndòtù atdíró tí ànyǐrò. Kàbhà ábhàlǐ náadù wò ì àla dhu nódo affiya ò tí, ìnzǐ àdù atdí dhu mà núno ìndrǔ tò.

*Yèsù rí nzéɛ-alafí náaràvu ròná ngbángba nígǔ dhu
(Màt 17.14-21; Mrk 9.14-29)*

³⁷ Tsùtsǎ nǐnganí, Yèsù mà, kǒkò ìbhù p̀b̀indà ábhàlǐ màná náawù p̀b̀iri dò rò. Ní, ihé-yà náadù iwu Yèsù tí ò. ³⁸ Ní, ì ihé-yà nzínzì ǒ atdí ale náavò dhu ɔrú tǔna nyú nà Yèsù tò, ndàti: «Màlimǒ, ma mìtsò mà ìtsò tí nyú rǎnú, ágèrě pé nyǐ nyàndà idhùdu. Obhó tí àbadhi arí'ì atdíró tí fudú. ³⁹ Nzéɛ-alafí òtsù kà ò rò, ní ànyǐrò rò tí kǎrókù, ndì nzéɛ-alafí ràdù ònánga níyà ɔbì nyú nà, isó-yà ràdù ndùpbò liná. Ndì nzéɛ-alafí náarí àrà kùbhà p̀b̀ǎ ngbòró rò, iwà ndì ndàbhù ka rǐngyě ndì, ndùvě kpàna atdídǒ nyú rórò. ⁴⁰ Ní, ma mìtsò ma p̀b̀ukù ábhàlǐ rǒ, ndǐnǐ wò nzéɛ-alafí nípfo tí kà ò rò. P̀b̀étù, abádhí àdù nzà kà-lèmà ònzì.» ⁴¹ Ní, Yèsù adù àtìná: «Hàkà! Nyǐ indo arí'ì ale tí rò, nyǐ ní ìmbǎ arí'ì a'uta nà ale! Ndirò, nyǐ ní nzéɛ ale! Àlě kokoya atdíkpá nyǐ màná ife kàsùmì tí? Ndirò, ma mondúya fùkú dhu-dzi rǎrà àhù ife idho tí?» Nírò ní ndì Yèsù adù àtìná wò ngbángba t'ábanà nǐ: «Írà ndì idhùnù nà iró!» ⁴² Ní, Yèsù-tí'ò ndì ngbángba rǒndri òná kàsùmì ǒ, nzéɛ-alafí níibvù kà-ǒnga obvò, ndàdù kà-ǒnga níyà ɔbì nyú nà. P̀b̀étù, Yèsù náadù òrù wò nzéɛ-alafí dǒ, wò ngbángba ràdù ògù. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndì ngbángba nádu àbanà-fò ò. ⁴³ Ní, idho núuko ɔró ì'ì kóró ale atdídǒ, Kàgàwà bhà ádr̀ungbǎnga tó ɔbì ì àla rò.

*Yèsù rǐ ndì ndóvè, kǒtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nóvo tǎtdǒ dhu
(Màt 17.22-23; Mrk 9.30-32)*

Òko ìndrǔ òko idho rǐ 'ùkǒ Yèsù ònzì dhu dǒ rórò, ní kǎdù dhu òvò p̀b̀indà ábhàlǐ tò. ⁴⁴ Kǎtí: «Nyùdǐ bǐku nyǐrì yà fùkù ma múnɔna ɔte mbèyì: Obhó tí, ka kǐ Ìndrǔ t'ídhùnà nípfo kabhù ìndrǔ-yà-fó.» ⁴⁵ P̀b̀étù, wò ɔte náadù nzà abádhí-dò àlù. Obhó tí, ndì ɔte-tì náarù ndì òru tí abádhí rǒ ìnzǐ abádhí unì tí. Ndirò, abádhí adù Yèsù-tsǔ ì'ì ndì ɔte-tì nívù dhu-ɔdò nónzì ònzì tí.

*Ádr̀ungbǎle nyú ròsè ní àdhi
(Màt 18.1-5; Mrk 9.33-37)*

⁴⁶ Ì ábhàlǐ náadù 'òpè 'àgò ì nzínziya ǒ. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìná dǒ: «Àlě nzínzì ǒ ádr̀ungbǎle nyú ròsè ní àdhi?» ⁴⁷ P̀b̀étù, Yèsù núuni abádhí tó irèta angyangyi. Ní, kǎdù ákě ngbángba nídyì ndìlì ridè tiná nyú, ⁴⁸ ndàdù dhu òvò p̀b̀indà ábhàlǐ tò, ndàti: «Yàrí ngbángba nàko ɔvòdu rǒ ale náko wà ma. Ndirò, ima nàko ale náko wà yà ima nívi ale. Obhó tí, nzínziku ǒ kóró, ákě ale tí rǐ'ì ale ní ndì ádr̀ungbǎle.»

Ìnzĩ ndi ale náapé ì'ì àlě tó òmvũ tí, ní ndi ale ní àlě nzínzì ò ale
(Mrk 9.38-41)

⁴⁹ Yùwanì adù dhu òvò Yèsù tò, ndàti: «Màlimö, mã màla atdí ale òvònw rǒ rĩ nzére-alafí nípfǒ ìndrũ ò rò ró. Ní mã mìsǒ ka ìnzĩ kǎrĩ ùbhi atdíkpá mã mànà owùnũ ǒ dhu-okú dò rò.» ⁵⁰ Pbéù, Yèsù adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ìnzĩ nyìsǒ ndi dhu kà tò. Obhó tí, ìnzĩ ndi ale náapé ì'ì àlě tó òmvũ tí, ní ndi ale ní àlě nzínzì ò ale.»

Sàmàrìyà ǒ bhà rĩ 'ùvǒ ìnzĩ 'àkò Yèsù dhu

⁵¹ Yèsù rǒdzì yà adzi ǒ rò, ndàrà òrù-akpà ò òná idho ní'ì iwà ndi ndìndù ndi ró. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎká ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵² Ní, kǎdù pbìndà mùkèngyè nóvì ròwù angyi fìndà. Ní i ale uvò 'òwù, 'òwù òtsù Pbàsàmàrìyá tó atdí pbanga ò, ndínì ì obholo tí kǎkǒ ka kí tí dhu. ⁵³ Pbéù, ndi pbanga ǒ bhà adù nzá Yèsù àkò fìràbvũ, Yèrùsàlemà tó kigò ò kà rǎrà dhu-okú dò rò. ⁵⁴ Ní, Yèsù bhà ábhàlì, Yàkòbhò mã Yùwanì mànà níitdègu wò dhu àlǎ, ní abádhí adù dhu òvò Yèsù tò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, nyi nyòzè tí wà mǒnzì kàzũ rifò òrù-akpà ò rò, ròtdì kǒkò ale-tse?» ⁵⁵ Pbéù, Yèsù adù ndàgere ndàndà abádhí dò nga, ndàdù òrù abádhí dò. ⁵⁶ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mã pbìndà ábhàlì mànà náadù ùvò, 'òwù ngǎtsi pbanga ò.

Yèsù-owù nòzè 'èngũ ale
(Màt 8.19-22)

⁵⁷ Otu ǒ kǒkò ale ròwu rórò, atdí ale náavò dhu Yèsù tò ndàti: «Ádrùngbǎlé, mã mǒngo ùbhi owùnũ ǒ, kóró ngari ǒ nyi nyúbhi i nanǎ.» ⁵⁸ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ayíwě mã náarí'ì ìnè bhũya nà. Ndirò, yà orú arángìlì àrè mã náarí'ì ìnè idzàya nà. Pbéù, Ìndrũ t'ídhùnà, rĩ ndòkò, ndìlì dóna obvò róngà mã náarí'ì ìmbǎ.» ⁵⁹ Ndirò, Yèsù adù àtìnà ngǎtsi ale nǐ: «Írà owùdu ǒ!» Pbéù, ndi ale adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, úfà rusà idù, mãrè pé àbadu òtdù angyi.» ⁶⁰ Ní, Yèsù adù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ébhà kǒkò abvo ràtdù fíyó abvo. Pbéù, àrà nyuno òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó Màkǎrù ìndrũ tò.» ⁶¹ Ngǎtsi ale náati tdítǒ Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, mã mòzè mungũ owùnũ. Pbéù, úfà pé rusà angyi idù, mãrè pbàkà idzá-bhà nóvì.» ⁶² Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Íwà inga nòpè ndòbhì ale náapé olùnga àndà, ní ndi ale àkǎ nzá ndònzì kasũ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ.»

10

Yèsù rĩ pbìndà àrùbhù kumì dóná óyǒ nà ábhàlì núvì oyòyó rò dhu
(Màt 10.7-16)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Ádrùngbǎlé Yèsù náavò àrùbhù kumì dóná óyǒ nà ngǎkpà ale. Kǎdù i ale núvì oyòyó rò ròwù angyi fìndà, yà ndi nyú ndítìrò ndi ndàkǎnà ndàrà òyà kóró kigò mã, kóró ngari mànà ò. ² Tdù abádhí òwu rò, kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Ònyù t'óguta-kàsù rĩ'ì abho nyú, pbéù ndi ònyù ògu rí ale rĩ'ì ngúfe. Ní nyìtsò nyí inga-àbadhi rǒ, ndínì ònyù t'óguta-kàsù t'ále-bvũ nitró tí. ³ Nírò, nyòwu: Kòní mã mùvì nyí tamà bhèyi tsamangèrè nzínzì ò. ⁴ Àpé nyùgu ísòwě mã, bholo mànà. Ndirò, àpé nyùgu kàyitò. Àpé nyòwu ìko rǒ ìko tí otu ǒ, atdí ale mã nátse nyí nyí rò. ⁵ Atdí idza ò nyí nyòtsù rò, nyí nyowuna ányì idzá-bhà àtsè rǒ angyi nyàti: «Màrùngà àkǎ ndi'ì àzú-dzá.» ⁶ Màrùngà nòzè atdí ale mã ní'ì ányì-dzá rò, ní wò nyí nyòzè rì'ì ányì-dzá màrùngà náarana ì'ì rǒ ndi ale

tò. Pbéttù, ìmbă nyăkǒ rǐ măr̀ngà ǒ ale ní'ì r̀ò, ndi măr̀ngà arana ndàdu r̀ò f̀uk̀u ̀ò. ⁷ Nyǐ ka kàk̀o ònà idza ǒ, nyǐ nyowuna òko r̀ò ànyì-dzá tí. Ndir̀ò nyǐ nyowuna f̀uk̀u ka kàbh̀u dhu k̀el̀é ǹónỳu r̀ò, nyăd̀ù f̀uk̀u ka kàbh̀u dhu k̀el̀é ǹóm̀v̀ù. Obhó tí kasutále nákă ndàbà p̀b̀ìndà mùk̀ìmbà. Àpé nyòwu ùda r̀ò atdí idza ̀ò r̀ò ngătsi idza ̀ò. ⁸ Atdí kigò ̀ò nyǐ nyòtsù, kadù nyăko r̀ò, nyǐ nyowuna f̀uk̀u ka kàbh̀u dhu ǹónỳu r̀ò ònỳu. ⁹ Nyǐ nyowuna ndi kigò ǒ andi nà ale nígu r̀ò, nyăd̀ù àtìnà ndi kigò ǒ bhà nǐ: <Kàgàwà rǐ idzi ònỳu d̀ùk̀ú ònà kàsùm̀ì ǹìnd̀ù wà ndì.> ¹⁰ Pbéttù, atdí kigò ̀ò nyǐ nyòtsù, ìnzǐ kadù nyăko r̀ò, nyǐ nyowuna ùvò r̀ò ndi kigò-tsidǒ ngudhà ̀ò, nyăd̀ù àtìnà ndi kigò ǒ bhà nǐ: ¹¹ <Kànǐ, mǎ mò'ò wà p̀f̀òka-tsítsírò ì ǹàp̀b̀ă f̀uk̀ú kigò ǒ àh̀ù r̀òngò d̀ùk̀ù. Pbéttù nỳ̀ni dhu, Kàgàwà rǐ idzi ǹónỳu ìndr̀ù d̀ò ònà kàsùm̀ì r̀ìnd̀ù wà ndì.> ¹² Ma mí dhu òvò f̀uk̀u: Kàgàwà rǐ ìndr̀ù-ànyă nítđì ǹínganǐ, wòrǐ kigò d̀ò kòtdíya anya, ròsè Sòdòmò tó kigò d̀ò ndì ndatđì anya dònă.»

*Ọyá ale núvǒ ì ìnzǐ 'a'u tí Yèsù dhu
(Màt 11.20-24)*

¹³ Tđítđǒ, Yèsù adù àtìnà: «Nyi nyí'ì àp̀b̀è ǒ Kòràzini tó kigò, ndir̀ò nyi nyí'ì àp̀b̀è ǒ Bètèsàyidà tó kigò! Obhó tí, yà ùk̀ú ì ǹònz̀ì wìwì ní'iyana gukyè Tirò mà, Sìdònà mànà tó kigò ǒ ì ǹónz̀ì dhu tí, ní ì kigò ǒ ale ní'iyana angyí nyú ì ugèrè ì, 'ùbhà f̀iyó nzére mùtsò ró. Abádhí ì'iyana iwà ì ẹfó g̀òníyà mberù tí ròyá, 'àd̀ù ohu ǹútrò d̀òya ̀ò ró. ¹⁴ Nírò, Kàgàwà rǐ ìndr̀ù-ànyă nítđì ǹínganǐ, kítđíya dhu d̀ùk̀ú abhàbhó nyú, ròsè Tirò mà Sìdònà mànà tó kigò d̀ò ndì nditđì dhu dònă. ¹⁵ Ndir̀ò ìnyì Kàpèrnawumù, nyi nyà'ù tí dhu idzi Kàgàwà r̀àràd̀ù nyidzi òr̀ù-akpà ̀ò? Pbéttù kà rǐ nyifò obvò, ndàd̀ù nyabh̀u nyarà àh̀u ̀v̀e-bv̀ù.

¹⁶ Tsùk̀ú dhu ǹìr̀ì ale ní'ì wà tsùdú dhu. Ndir̀ò, ìnzá nyǐ nàko ale náko nzá ìma átò. Ndir̀ò, ìnzá ìma nàko ale náko nzá yà ìma nívi ale.»

Àr̀ùbh̀ù kumì dònà ọyǒ nà ábhàlǐ rǐ ì àd̀ù dhu

¹⁷ Kòkò Yèsù ùvinà àr̀ùbh̀ù kumì dònà ọyǒ nà p̀b̀ìndà ábhàlǐ náadù ì atdíđǒ nyú idhèya níka ì r̀órò. Ní, abádhí adù àtìnà Yèsù nǐ: «Ádr̀ungbálé, nzére-alafí mà ní'ì tsùk̀á dhu, ̀v̀ònỳu r̀ò mǎ mòdì ì r̀ò!» ¹⁸ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Ma màla àlǎ Sitanì òr̀ù-akpà ̀ò r̀ò r̀ítsì, r̀ambìlì ̀v̀ò bhèyi ró. ¹⁹ Kòní ma màbh̀u wà ádr̀ungbànga tó obi f̀uk̀u, ndínǐ nyǐ nyobé tí osu mà áwìya nǐ arí ìndr̀ù ùb̀ì àwù-tidò mànà-ònga nǐ. Ndir̀ò ma màbh̀u wà obi f̀uk̀u ndínǐ nyǐ nyonzi tí wò òmvù bhà kóró obi lèmà nǐ. Ndir̀ò, nyonzi rí nzére atdí dhu mà rǐ'ì ìmbă. ²⁰ Pbéttù, dhu àkă nzá idhèk̀u r̀ìka ndì nzére-alafí r̀òwu tsùk̀ú dhu ìr̀ì r̀ò dhu-okú d̀ò r̀ò. Dhu àkă kà r̀ìka ndì iwà ka kúndì ̀v̀òk̀u òr̀ù-akpà ̀ò dhu-okú d̀ò r̀ò.»

*Yèsù-idhè rǐ ndiká dhu
(Màt 11.25-27; 13.1-17)*

²¹ Wò ndi kàsùm̀ì ǒ tí, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí náabh̀ù Yèsù idhèna r̀ìka ndì atdíđǒ. Ní kǎti: «Òò Ába Kàgàwà, òr̀ù-akpà mà yà adzi mànà ǒ Ádr̀ungbálé, ma mìlè nyi atdíđǒ nyú, yà ìnga ǹúni, 'àd̀ù dhu-ònga t'òvòta ǹúni ale r̀ò nyi nyarù dhu ní nyi nyábh̀u ìnzǐ ka kádù òz̀ànà dhu tí ale nyú r̀ànì dhu-okú d̀ò r̀ò. Obhó tí Ábá, wò dhu bhèyi ní ndi nyi nyazè ndi dhu r̀ònz̀ì ndì. ²² Àbadu níibho wà kóró dhu fudú, ndir̀ò atdí ale mà ǹúni nzá àdhi mà r̀àrǐ Kàgàwà t'íd̀hùnà, p̀b̀étù ka ǹúni ní kà t'Ábanà k̀el̀é. Ndir̀ò,

atdí ale mà nùni nzá Àba ràrì àdhi mà dhu, pbétù ka nùni ní kà t'ídhùnà kèlě, ndirò yà kòzè nditè ka fíyò ale màna.»

²³ Wò dhu-dzidò, Yèsù agéré ndì pbìndà ábhàlì dò, ndàdù dhu òvò fíyò tí òyá, ndàtì: «Hirò nònzì ale ní yà nyí nyálàna dhu àlā rí ale. ²⁴ Obhó tí, ma mátina nyí nì: ábhò pbànábí nyú, ábhò ádròdrò pbàkámá màna ní'ì dhu-atdyú nà 'àla yà nyí nyálàna dhu, pbétù abádhí adù nzá i dhu nála. Ndirò, abádhí i'ì dhu-atdyú nà 'irì yà nyí nyírìna dhu, pbétù abádhí adù nzá i dhu ní'ì.»

*Ídzì afína nà Mùsàmàriyà tó mbólí
(Màt 22.34-40; Mrk 12.28-34)*

²⁵ Ùyátá tó atdí màlimò níwà ndì ndivù dhu Yèsù-tsù kà-afí ndì ndomvú tí nì, ndàtì: «Màlimò, ádhu ndì àkàkà mɔnzì, ndínì ma mabá tí dhòdhòdhóngà tó ípìrǒngà?» ²⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ádhu àlě tó Ùyátá ò ka kándí? Ádhu kà ò nyi nyarí òzùna?» ²⁷ Wò ale náadù dhu àdu ndàtì: «Dhu àkà nyoze pbùkù Ádrùngbàlè Kàgàwà kóró afínù nyú nà, kóró atdyúnù nà, kóró ɔbìnù nà, ndirò kóró pbùkù irèta màna. Ndirò, dhu àkà nyoze ɔdhìnù yà nyi nyú nyi nyóze nyi nyi-tírò dhu bhěyi.» ²⁸ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàtì: «Nyi nyòtè mběyi nyú. Ìnzi ka, ní nyi nyádù ípìrǒngà nábà.» ²⁹ Pbétù, wò Ùyátá tó màlimò náazè ndòlè dhu fíndà. Ní kádù dhu ivu Yèsù-tsù, ndàtì: «Odhìdu ní àdhi?» ³⁰ Nírò ní ndì Yèsù adù yàrí mbólí náwɛ. Kàtì: «Atdí ale núubhínà àwù rǒ Yèrùsàlemà tó kígò ò rò, ndàmbe àrà dǒ Yèrikò tó kígò ò. Ní otu ǒ, ogbotále náakèrè ka, 'adù kòngbù, 'adù kàrǒ mùdzarè núdha, 'adù òwu fíyó dhu nì, 'ùbhà àbadhi iwà ɔvɛ-ngbò nòfò ró. ³¹ Ní pbǎ ngbòrò rò, atdí kùhanì núubhínà ùda rǒ wò otu ǒ. Ní ndì ale ndì ndàla rò, wò kùhanì núudà otu-igi dò, ndàdù àrà fíndà dhu nì. ³² Ndirò, atdí Mùlawì níra àhù ányìrǒ ndì dhu bhěyi tí. Ní, kàndrì ndàla wòrí ale, ndàdù pbìndà otu nága igi, ndàdù àrà. ³³ Pbétù, Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí ale, wò ndì otu ǒ rárà, náarà àhù wò ngbǒna àvo ale tí. Ní ka ndì ndàla rò, àbadhi náadù izu àbà atdí dǒ kádǒ. ³⁴ Ní, kádù òndrì tdítǒ ìkyèrǒ nyú kà-tí'ò, ndì rùdho akyɛ, òvayì màna kà-rǒ otú dǒ, ndàdù ndì otú nátsì. Tdítǒ, kádù kitdù ndìli pbìndà kayinò dǒ, ndàdù àràna olo-dzà ò. Ányì, kádù kàngbò nódò mběyi nyú. ³⁵ Tsútsǎ nínganí, kídyi óyǒ fùrangà-kpǒ ndàbhù olo-dzà-àbadhi-fó, ndàdù àtìna kà nì: <Ìdò yàrí ale mběyi. Tdítǒ ma múda iró rò, ma mítsi kǒkú dò rò nyi nyíwí tdítǒ dhu núbho indù ma-tírò.>» ³⁶ Wòrí mbólí dzidò, Yèsù adù dhu ivu ndàtì: «Ádhi ndì kǒkò ìbhù ale nzínzì ǒ ndì nàvi nyìkpónù ǒ wò ogbotále angbù ale t'òdhìnà tí?» ³⁷ Ní, Ùyátá tó màlimò náadù dhu àdu, ndàtì: «Yà ídzìngà nònzì kà tò ale.» Ní Yèsù adù àtìna kà nì: «Nyi nyú mà átò, àrà, nyadù dhu ònzì ndì dhu bhěyi.»

Yèsù rǐ'ì Màrità mà, Màriyà màna mà t'ídzá dhu

³⁸ Yèsù mà, pbìndà ábhàlì màna rǐ'ì abhi ǒ rò, ní abádhí awù òtsù atdí pbanga ò. Ndi pbanga ǒ, Màrità tí kátina atdí tsibhále náakò abádhí pbì idzá. ³⁹ Ndi Màrità ní'ì ìnè Màriyà tí kátina awènà nà. Ní, ndì Màriyà náadì Ádrùngbàlè Yèsù tí ìkyèrǒ nyú, ndàmbe kà rǎnɔna dhu ní'ì dǒ. ⁴⁰ Pbétù, Màrità adù ì'ì atdí dǒ idzá ábhò kasu náva tsina ró. Ní, íyàdhíyà arà Yèsù-tí'ò ndì dhu-okú dò rò. Kàtì: «Ádrùngbàlè, wò awèdu ùbhà ima, mambe kasu ònzì dǒ atdí rò dhu nónzì tí nzá atdí dhu mà rùnù? Nírò, áví ka rìrà dzùnàdu ònzì.» ⁴¹ Ní, Ádrùngbàlè Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Màrità! Màrità! Nyi nyí inga ìrè abho, tsìnù ràdù ndàva ábhò dhu-okú

dò rò. ⁴² Atdí dhu kèlě ní ndi àkākā dhu tí rǐ'ì. Màriyà òvò ídzi dhu nyú, yà ìnzǐ atdí ale mà rǎdù àkónà fóná rò.»

11

*Yēsù rǐ ale ìtsò ka kádù tí dhu núdhě p̀b̀indà ábhàlǐ tò dhu
(Màt 6.9-13; 7.7-11)*

¹ Atdíku Yēsù náadì ndàmbe ndìtsò dǒ atdí ngari ǒ rò. Ní kǐtdègu itsòta níto, ní kàbhà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale náati kà nǐ: «Ádr̀ungbàlé, údhě mà màkà mǒngò mǐtsò tí dhu fàkà, àdhàdhì Bàtizò nubhónà Yùwanì núudhè ka p̀b̀indà ábhàlǐ tò dhu bhěyi.» ² Ní Yēsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǐtsò nyǐ nyǐ rò, nyòngò àtìnà:

«Ábaká,

ǒv̀onu àkà kuni ñlǎ ǒvo tí.

Ábhě dǒkà nyǐ nyǐ idzi ònyu òná idho rākā.

³ Óngò mà'ì nà rākā ònyu níbhò fākà bilínganà.

⁴ Ʋbà fākà nzérenga fākà,

átò mà marí dhu Ʋba ǒnzìkà dhu nùfà ale tò nídhunǐ.

Ndirò, àpé nyabhù mà mǒtsù umvútá ǒ.»

⁵ Tdítdǒ, kádù àtìnà abádhí nǐ: «Atdí nzínziku ǒ ale rǐ'ì ǒdhìnà nà, ndàdù ndìvà ndàrà iku-alikpa ǒ ndi ǒdhìnà bhà, ndìtsì àtìnà kà nǐ: «ǒdhí, íbhò pé ìbhu m̀ugati m̀wuwu funú, ⁶ atdí ǒdhèdu nírà àhu pbàkà, abhi ònǎ rò, ní ma mábhuna kà r̀onyu dhu rǐ'ì ìmbǎ akèkpá màtí fudú.» ⁷ Ní, idza nǎ rò wò ale náapé àdù dhu àdu ndàti: «Inzǐ ává tsidu. Tsátsù ka kàpbi wà. Mà mòyì wà pbàkà inzo mànà. Ní, ma mí nzǐ mivà marà m̀ugati àbhu indù.» ⁸ Ní ma mí dhu ǒvo kpangba f̀k̀k̀: wò ale rǐ mbǎ àdù àdi ìnzǐ ndìvà ndì, ndìrà m̀ugati àbhu kà tò ǒdhìnà tí kà rǐ dhu-okú dò rò, pbétù kà rǎdù ndìvà, ndàdù kóró dhu yà kà rǐ atdyúna òho nábhu kà tò dhu ní, ìnzǐ ndì ndí ndìngyé r̀ór̀ò kà r̀ubhi k̀onzì r̀ó dhu.

⁹ Nírò, ma màtina nyǐ nǐ: dhu àkà nyǒnzi dhu, ndirò ní ndi ka kádù kàbhu f̀k̀k̀. Dhu àkà nyǒnè dhu, ní ndi nyǐ nyádù kàbà. Ndirò dhu àkà nyǐtdǒ tsátsù, ní ka kádù kàpfò f̀k̀k̀. ¹⁰ Obhó tí, dhu ǹonzì ale tò ka kádù dhu àbhu. Dhu ǹonè ale, rǎdù dhu àbà. Ndirò, tsátsù ǹitdǒ ale ní tò ka kádù tsátsù àpfò. ¹¹ Ádhi pbá ale t'ábanà ndi idhùnà ǹonzì ìbhè fóná rò rǎdù osu nábhu kà tò? ¹² Ndirò ngǎtsi nǐ, idhùnà ǹonzì à'ǔ-bhǐ fóná rò, kà t'ádù áwina nǐ arí ìndrù Ʋbǐ àwù-tidò nábhu àbhě kà tò? ¹³ Nírò nyǐ nyú ngà, nzére ale tírò nyǐ nyárí ídzi dhu núbhò f̀k̀k̀ nzónzo tò rò, ǒr̀u-akpa ǒ arí'ì Àbaku rǎdù àdi ìngbà dhu bhěyi ìnzǐ ndàbhu ñlǎ-Alafí ka ǹonzì fóná ale tò?»

*Yēsù rǐ ǒte nádũ ndì ǹobhù ale tò dhu
(Màt 12.22-30; Mrk 3.22-27)*

¹⁴ Atdíku Yēsù adì ndàmbe atdí ale nábhu r̀ongò iwǐ tí nzére-alafí nípfo dǒ ndi ale ò rò. Ní nzére-alafí níitdègu àhu, ní ndi ale adù ndòpè ndòtè, idho rǎdù ihé-yà núko atdítdǒ. ¹⁵ Pbétù, ngúfe ale adù àtìnà: «Kàrǐ nzére-alafí nòdì Bèlìzèbuli tí kátina nzére-alafí dǒ ádr̀ungbàle bhà ǒbi nǐ.» ¹⁶ Ng̀k̀p̀k̀à-tsí náazè 'òmvù Yēsù-afí. Ní, abádhí náavi ka r̀onzì atdí wíwì, ndíní ǒr̀u-akpa ǒ rò kàbhà ǒbi írà dhu navi tí. ¹⁷ Pbétù Yēsù núuni abádhí r̀ir̀ena dhu angyangyi. Ní kádù àtìnà abádhí nǐ: «Atdí ádr̀ungbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale-ǒnga náapé àdù ndùndò, ní ndi ádr̀ungbǎ kamà bhà idzi-tsù rǎdù ndòdì òdì tí, òná idza rǎdù 'ùgolo, atdídhená idza rǎdrù ì ng̀k̀p̀à idza dǒ. ¹⁸ Ní P̀f̀mv̀o náapé àmbe ndùgye dǒ ndìtírò, ní kàbhà idzi rǎdù

àdi ìngbà dhu bhěyi ìnzì tsùna ròdì ndì, wò nyí nyátina Bèlizèbuli bhà obi nǐ ma rarí nzéere-alafí nódì rò? ¹⁹ Ndirò, dhu apé ì'ì Bèlizèbuli bhà obi nǐ ma marí nzéere-alafí nódì dhu tí, ní fùkú ale náarádù kòdì àdhi bhà obi nǐ? Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, i fùkú ale núnɔya ndi ànyàku. ²⁰ Pbétù, dhu apé ì'ì ma marí nzéere-alafí nípfò modì ìndrù ò rò Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ dhu tí, ní nyùni dhu Kàgàwà rǐ idzi ònyu dèkú òná idho náká wà.

²¹ Obi nà atdí ale, ndàdù ì'ì kóró fíndá mǎtsùmù nà, náapè àmbè pbìndà pbanga-ngbò nódò dǒ, ní kàbhà dhu-tsí rǎdù òko mběyi, ìnzì kinza. ²² Pbétù ngǎtsi ale yà idzìdzò ròsè kà dònǎ náapè àdù ìrà àhu, ndàdù kà lèma nónzì, ndùdhǎ yà kǎrì ndòyò ròyá kóró kà-fó mǎtsùmù, ní ndi ale rǎdù kà-fó rò ndì ndùdhǎ dhu núnɔdò ɔdhína tò. ²³ Ìmbǎ rǐ'ì tidu òná rò ale ní pbàkà òmvù, ndirò ìnzì rǐ dhu-tsù ùndù atdíkpá ima mànà ale ní rǐ dhu ìnda ìnda tí.»

*Nzéere-alafí rǎdù ndàdu ndì ndahù òná rò ale-ò tdítǒ dhu
(Màt 12.43-45)*

²⁴ Yèsù adù àtìna tdítǒ: «Nzéere-alafí náapè àhu atdí ale ò rò, ní ndi nzéere-alafí náarí àrà, ndùbhi rùngù òná mǎtí ndàmbe ndì ndàrà ndàso róngà nómè dǒ. Ní inzà ndì ndàbà ka rò, kà rǎdù àtìna: «Ma mí madù yà ma mahù òná rò pbà idza ò.» ²⁵ Ányì ndì ndàrà àhu rò, kà rǐ ányì-dzá nga nótù iwà ka kǎtsù, kadù nyinatì òhù mběyi nyú ró. ²⁶ Nírò ní ndi kà rǎdù àrà àrùbhù ngǎkpà nzéere-alafí, atdíǒ fíyó nzérenga-obi ósè pbìndà obi dònà nǎ núnzì, 'iwù òko mànà atdíkpá ndi ale ò. Ní wò dhu-dzidǒ, ndi ale bhà ófò rǎdù ì'ì nzéere nyú ròsè yà angyi ì'ì kàbhà ófò dònǎ mǎtí.»

Hirò nɔnziya ale

²⁷ Wò dhu bhěyi Yèsù rǒte òná kàsùmì ǒ, atdí tsìbhále náati kà nǐ ihé-yà nzínzì ò rò: «Ìndú ari ayò finatsù ò, nyadù ibàna òndò tsìbhále nónzì wà hirò.» ²⁸ Pbétù, Yèsù adù dhu àdu ndàti: «Hirò nyú nónzì ale ní yà Kàgàwà bhà ɔte nírì arí, 'àdù ndi ɔte rǎnɔna dhu nónzì ale.»

*Yèsù rǒte ihé-yà nózè kɔnzì wíwì fíyò dhu dǒ dhu
(Màt 12.38-42)*

²⁹ Ihé-yà níitdègu 'òpè 'àndu ì Yèsù tí, ní Yèsù adù ɔte òpè ndàti: «Indo arí'ì ale narí'ì nzéere ale nyú. Abádhí nózè kɔnzì wíwì kèlě fíyò. Pbétù, ka kí nzì atdí ngǎtsi wíwì mà nítè abádhí tò, inzà ní Yónà rǒ ndì nanzì dhu kèlě nádi wíwì tí abádhí tò rò. ³⁰ Àdhàdhì yà nabi Yónà rǒ ndì nanzì dhu ní'ì wíwì tí Nìnwè ǒ bhà tò dhu bhěyi, Ìndrù t'ídhùnà rǒ rǐ ndònzì dhu ní'ìya wíwì tí kǎkà indo arí'ì ale tò. ³¹ Ndirò ìndrù-ànyǎ nítdì ka kí nínganí, Sabà tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ tsìbhá kamà níivàya ndì, ndidè indo arí ale-nyìkpa rǒ, ndàdù abádhí-ànyǎ nítdì. Obhó tí, kǐra yà adzi-tsù adì ndì ì rò, ndìrà dhu-ònga t'óvòta nùnì ádrùngbǎ kamà Sòlòmòni rǎnɔna dhu nírì. Ndirò nyùni dhu, yà ɔnzìkú idè ale nósè wà Sòlòmòni dònǎ mǎtí. ³² Ndirò, ìndrù-ànyǎ nítdì ka kí nínganí, Nìnwè ǒ bhà níivàya ì, 'ìkò kǎkà indo arí ale-nyìkpa rǒ, 'àdù abádhí-ànyǎ nítdì. Obhó tí, Nìnwè ǒ bhà núnɔgèrè ì, 'ùbhà fíyó nzéere mǎtsɔ Yónà rǎnɔna dhu ì ìrì rò. Ndirò nyùni dhu iró rǐ'ì ale rùdà wà Yónà dònǎ mǎtí.»

*Ale-nyìkpó ní ale-ngbò rǒ tarà
(Màt 5.15; 6.22-23)*

³³ Tdítǒ Yèsù adù ɔte ìse ndàti: «Atdí ale mà rǐ nzì àdù tarà nóbì, ndàdù ìlìnà ndì nórù ngari ǒ, ngǎtsi nǐ ndàdù àtsìnà ìtǎ-tsi. Pbétù kà rǎdù kòbì, ndàdù àgùrùnà ɔrú, ndínǐ idza rítsù ale-nyínga nawù tí. ³⁴ Nyìkpónu rǐ'ì

àdhàdhì ngbõnu náwù rí tarà bhëyi. Nyìkpõnu náapè ì'ì ídzì rǒ rò, ní kóró ngbõnu rǎdù ì'ì awáwù ǒ. Pbétù nyìkpõnu náapè ì'ì mbǎ ídzì rǒ rò, ní kóró ngbõnu rǎdù ì'ì ínò ǒ. ³⁵ Ní dhu ǒfò nga nyodò afínù ò rí'ì awáwù mbëyi, ìnzì ongo tí ínò tí. ³⁶ Ndirò kóró ngbõnu náapè àwù, ìmbǎ rùnù atdí ngari mà rí'ì ínò ǒ, ní kóró ngbõnu rǎdù àwù, àdhàdhì yà atdíǒ ráwù tarà nátdyi ngbõnu dhu bhëyi.»

*Yèsù rǒrù Pbàfàrisáyó mà, Hyátá tó màlímó màná dǒ dhu
(Màt 23.1-36; Mrk 12.38-40; Luk 20.45-47)*

³⁷ Wò Yèsù rǒte òná kàsùmì ǒ ní ndi, atdí Mùfàrisayò náanzi ka ràrà ònyù nónyù pbìndà. Ní, Yèsù atsù kàbhà idza, ndàdi ònyù-tsùnǎ. ³⁸ Ní, idho núuko wò Mùfàrisayò atdíǒ nyú yà Yèsù rí ònyù nópè ndònyù inzà ndì ndù'ò ɔtsúna rórò dhu ndì ndàla rò. ³⁹ Pbétù, Ádrùngbǎle Yèsù adù àtìna kànǎ: «Nyì, Pbàfàrisáyó tírò, Nyì nyáí kópà mà sǎnì màná ngbò kèlè nú'ò, pbétù afíkù òná rò nyǎdù ì'ì ulè tí nyì nyulè ogbo t'ónzita mà, nzérenga t'ónzita màná-atdyú nǎ ró. ⁴⁰ Nyì ní ìmbǎ dòya nà ale. Kàgàwà, yà ale-ngbò nanzì, náanzi tí obhó ale-afí átò? ⁴¹ Ní dhu àkǎ nyùbho afíkù nyú ò rò àhù dhu perè tí Kàgàwà tò. Ndi dhu bhëyi ní ndi nyì nyǎdù ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

⁴² Nyì Pbàfàrisáyó tírò, nyì nyí'ì àpbè ǒ! Nyì nyáí ònyù nábhù arí ròvù irí-bì-tidò mà, kóró itò-tidò màná tó atdínga idre dǒ núbhò perè tí Kàgàwà tò, nyǎdù àdzo obhónánga ònzi nyì nyí dhu mà, Kàgàwà òzè nyì nyí dhu màná dhu rǒ rò. Kǒkò ní ì àkǎkǎnà nyǒnzì dhu, inzà nyì nyǎdzo kǒkò angyangyi nyì nyarónzina ngǎkpà dhu rǒ rò rórò. ⁴³ Nyì Pbàfàrisáyó tírò, nyì nyí'ì àpbè ǒ! Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ǒ, nyì nyáí nyòzè nyòkò angyinǎ rò rí'ì tombi dǒ, ndirò ìndrù arí 'ùndù òyá ngari ǒ, nyì nyáí nyòzè kowù nyǎtsè rǒ ifuta nyú nà! ⁴⁴ Nyì nyí'ì àpbè ǒ! Nyì nyúli nyì ìnzì arí 'àlǎ adzido, yà ìndrù arúbhi dòyá inzà ì ùni rórò bhëyi.»

⁴⁵ Tdítdǒ, Hyátá tó atdí màlímò náati Yèsù nǎ: «Màlimò, wò nyì nyótèna ɔte ǒ, nyì nyùnò wà dhu mà nǎ átò.» ⁴⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyì, Hyátá tó màlímó tírò, nyì nyí'ì àpbè ǒ átò! Obhó tí, nyì nyáí odú ró'ò ànòna ka kí rò ànò núgbǎ ìndrù dǒ, ìnzì nyǎdù nyòzè nyǎpbàlǎ ì ànò-ngbò ɔtsúkù-dò nǎ màtí. ⁴⁷ Nyì nyí'ì àpbè ǒ! Nyì nyáí Kàgàwà bhà pbànábi-adzido nórù, àzembè pbánì abákù kèlè náakyè abádhí rórò! ⁴⁸ Wò dhu bhëyi ní ndi nyì nyètè dhu kpangba iwà nyì rà'ù abákù anzì dhu. Obhó tí, abádhí náakyè Kàgàwà bhà pbànábi, ndirò nyì nyaràdù ì pbànábi-adzido nórù. ⁴⁹ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà náavò dhu kpangba dhu-ǒnga t'óvòta tó pbìndà irèta nǎ ndàti: «Ma mí pbàkà pbànábi mà, pbàkà uvitatále màná núvì abádhí nzínzì ò. Ní abádhí nókkyeya kǒkò ma mòvì ale nzínzì ǒ atdídhèná ale, 'àdù àvu ngǎkpà-tsí rǒ.» ⁵⁰ Ndi dhu bhëyi ní ndi, Kàgàwà nítidiya yà indo arí'ì ale-ànyǎ, yà yà adzi Kàgàwà anzina rò ndì nufu Kàgàwà bhà pbànábi-azù-okú dò rò, ⁵¹ ròpè ndì Àbèlì-azù rǒ rò, ràrà àhù Zàkàriyà-azù ò. Ndi Zàkàriyà ka kahò Kàgàwà bhà idzá màzàbahù mà atdíǒ ìlǎ ngari màná nzínzì ǒ rò. Obhó tí, ma mí kùnò kpangba fùkù, Kàgàwà nítidiya yà àkye ka kakyè ale-abvò-ànyǎ yà indo arí'ì ale dǒ. ⁵² Nyì, Hyátá tó màlímó tírò, nyì nyí'ì àpbè ǒ! Nyì nyíwà inga t'únita tó tsǎtsù tó fàngulà, ìnzì nyǎdù nyòzè nyòtsù nyì-tírò ndi tsǎtsù ǒ, ndirò nyǎdù nyùvo ì nòzè 'òtsù kà ǒ ale rǒ ìnzì ròtsù!»

⁵³ Yèsù níitdègu ndìvà ɛró rò, ní Ƴyátá tó màlímó mà, Pɔ̀bàfàrisáyó mà̀nà náakó atdíđđ kà rǒ, 'àdù 'òpè 'òngù ábhǒ dhu nyú kà-tsù. ⁵⁴ Abádhí nóowúnà kà-afí nómvù rǒ ɔte nǐ ndínǐ ì idyi tí kà-idà-dɔ 'àdù kòbhù dóná.

12

Yèsù rǐ p̀b̀indà ábhàlǐ-nyìkpó nítdyú dhu
(Màt 10.26-27)

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, ábhǒ ihé-yà náandu ì Yèsù tí, 'àkpòrò kà-ngbò, ale-pfò kafó róngà mà ràwí. Nírò ní ndi Yèsù apè ndòtè p̀b̀indà ábhàlǐ tò angyi, ndàti: «Nyòdɔ nyǐ mbèyi Pɔ̀bàfàrisáyó tó afi rǒ rò. Ndi afi ní abádhí tó ɔyɔyɔ ale-idà. ² Kóró dhu-tsí yà ì nuru núuniya ì kpangba. Ndirò kóró dhu-tsí yà òdhù ǒ aróko núuniya ì kpangba. ³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, yà ínò ǒ rò nyǐ nyòtè kúbhingá dhu náaraya ndirì rǒ kpangba awáwà ǒ. Ndirò, yà bhèlɛ ǒ nyǐ nyòtè kàluga ǒ rò dhu núku rǒ ka kowuya ikù ǒ idza dǒ rò.»

Ádhi ndi àkǎkǎ kɔ̀nzì ɔ̀dóna?
(Màt 10.28-31)

⁴ Yèsù adù àtìnà tdítđđ: «Odhídù, ma mí yà dhu núno fùkù: dhu àkǎ nzá nyǒnzì yà ngbòkɛ kèlě nóho rí, ndi dhu-dzidǒ ìmbǎ 'àdù ì'ì rùkú ì ónzina ngàtsi dhu nà ale-ɔ̀dò. ⁵ Ma mí ɔ̀dóna àkǎ nyǒnzì ale níte fùkù. Nyǐ nyàkǎ nyǒnzì ɔ̀dóna ale ní Kàgàwà, yà ìndrù ndi ndòhò rò rádù ì'ì ádrùngbǎnga tó ɔ̀bi nà ndòbvù ndi ale ìnzǐ aráve dhòdhóhonganà kàzɛ ò ale. Obhó tí, ma mátina nyǐ nǐ: ndi ale ní ndi nyǐ nyàkǎ nyǒnzì ɔ̀dóna.

⁶ Imbò àrè-tútù-nzo nódzi ka ka tí obhó ɔ̀yǒ fùrangà-kpǒ-nzo rǒ tí? Pɔ̀bétù, atdí kǒkò àrè-tútù-nzo nzínzì ǒ mà náarí nzǐ àdzo Kàgàwà ònǎ rò ìnzǐ kà ròdò ngbòna. ⁷ Ndirò Kàgàwà ɛ̀ni wà d̀kɛ-ká-vé-bvɛ mà kóró. Ní ìnzǐ nyònzì ɔ̀dò! Obhó tí, fùkú ípìrǒnga nóse wà ábhǒ àrè-tútù-nzo tó ípìrǒnga dónǎ màtí.»

Yèsù bhà ale tí ka kóko dhu mà, kòdhɔ ka kí dhu mà̀nà
(Màt 10.32-33; 12.32)

⁸ Tdítdǒ kǎdù àtìnà: «Ma mátina nyǐ nǐ: ndi ale náapé dhu ɛ̀no kpangba ábhǒ ale-ònzǐ ndàti ndi rǎrǐ p̀b̀akà ale, ní Ìndrù t'ídhùnà náadùya àtìnà átò Kàgàwà bhà màlàyíkà-ònzǐ, ndi ale rǎrǐ p̀b̀indà ale. ⁹ Pɔ̀bétù, mòdhɔ rí ìndrù-ònzǐ ale ní ma mòdhɔya átò Kàgàwà bhà màlàyíkà-ònzǐ. ¹⁰ Ndirò, Ìndrù t'ídhùnà nǐ rí dhu ɛ̀no nzéɛ ale, náabáya àbà p̀b̀indà nzéɛnga tó ɛ̀bàta. Pɔ̀bétù Kàgàwà bhà Ʋlǎ-Alafí nǐ rí dhu ɛ̀no nzéɛ ale, náabáya nzǐ ɛ̀bàta akekpá màtí. ¹¹ Nyǐ nà ka kówu ànyàkɛ kítđì tí unduta-dzà ǒ rò màtí, p̀b̀akámá-ònzǐ rò màtí, ndirò ngàtsi nǐ p̀b̀anga ǒ ádròdrǒ ale-ònzǐ rò màtí rò, ní àpé nyòwuya afíkɛ nítu rǒ nyǐ nyí rùkú dhu nísǒ tí dhu mà, ndirò nyǐ nyúnɔ̀na dhu mà nǐ. ¹² Obhó tí, Ʋlǎ-Alafí náaraya ndi nyǐ nyúnɔ̀na ndi kàsùmì ǒ dhu núdhe rǒ fùkù.»

Kpóna ǒ iwí nà ònzitáɛ tó mbólí

¹³ Ihé-yà nzínzì ǒ rò, atdí ale náati Yèsù nǐ: «Màlimò, áví adòdu r̀andò yà àbadu núubhà òvè ndi ndóvè rò dhu-ǒnga fóká.» ¹⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ádhi ndi ima níli ndínǐ mongó tí ànyàkɛ núno, madù fùkú dhu núndò fùkú?» ¹⁵ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìnà kóró ale nǐ: «Nyàndà nga mbèyi! Nyòdɔ nyǐ ábhǒ ongyéngá-atdyú òho nyǐ nyí nyàbà dhu rǒ rò. Obhó tí, ìnzǐ ní ábhǒ ongyéngá ndi ìndrù tò rádù ípìrǒnga nábhu.»

¹⁶ Nírò ní ndi Yèsù náadù yàrí mbólí náwe ihé-yà tò. Kǎti: «Ònzònzì atdí ale bhà inga ǒ ònyù náanzì, ndàdù ǒ'ò mbèyi nyú. ¹⁷ Ní kǎdù ndòpè ndirè

nga afina ò, ndàti: «Ádhu ndi àkǎ àkǎ mǎnzì yà ìmbǎ ma mí'ì pbàkà ònyù-tsè-tsù nùndù ma mí òná ngari nà rò? ¹⁸ Kǎnǎ ma mǎnzina dhu: ma mí pbàkà óngòlǐ nùgòlò, madù ádròdrò ngǔkpà-tsí nùsi. Wò dhu-dzidò, ma mí kóró pbàkà ònyù-tsè mà, kóró pbàkà ngǔkpà ongyéngá màná nùndù mǎli i óngòlǐ ò. ¹⁹ Nírò ní ndi ma mí inga ìrè afídu ò matí: nyí nyí'ì inè nyòdo rí ibí ato nyú tí ábhò dhu-tsí-yà nà. Ní ásò nyí, ónyu nyí, ómvù nyí, ndirò ónzi mǎhendù.» ²⁰ Pbétù, Kàgàwà náadù àtìna kǎnǎ: «Ínyí, nyìkpóna ò iwí nà alé, indo yàrí iku ò, nyí nyí yàrí adzi núbha! Ní, yà nyí nyúndu nyòdù dhú-yà núbhà nyí nyí àdhi tò?» ²¹ Wò dhu bhéyi tí ní ndi ndi dhu rí'ì yà dhu-tsù ùndù arí fíndà, ìmbǎ ndàdù ì'ì ònzitále tí Kàgàwà-nyìkpó ò ale tò.»

*Kàgàwà arí pbìndà ale dzùna ònzi tí dhu
(Màt 6.25-34)*

²² Tdítdò Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǎ: «Kòni, wò dhu-okú dò rò ní ndi ma mátina nyí nǎ: dhu ràkǎ nzá nyítù afíku fùkù ípìrǒnga-okú dò rò, ndirò ngbòku-okú dò rò nyàti, nyí rǎrǎ àdhu nónyu, ndirò nyí rǎrǎ àdhu náfò rùkù. ²³ Obhó tí, ìndrù bhà ípìrǒnga nósè wà ònyù dònǎ, ndirò ale-ngbò nósè wà mǎdzarù dònǎ. ²⁴ Nyàndà pé àkǔrù! Abádhí náarí nzí dhu òzò, ndirò abádhí náarí nzí ònyù ògu ónzi-bvù rò. Ndirò abádhí-fó, ònyù òdo ka karí òyà àrò mà, óngòlǐ màná náarí'ì mbǎ. Pbétù Kàgàwà náarí ndi abádhí nóngù! Nírò, fùkù ípìrǒnga nósè wà atdítdò kòkòrí àrè tó ípìrǒnga dònǎ! ²⁵ Ádhi-pbá ale ndi nzínziku ò, wò afina ndi ditù ndàmbe ìrèná dǒ dhu bhéyi, rádù idhòna nítrò yà adzi ò atdí idhò nǎ matí? ²⁶ Ní, dhu rí'ì ìnzí nyí nyádù kòkò isó ró'ò dhu bhéyi rólo dhu sòwòrò nónzì dhu tí, ní ádhu nyí nyádù afíku nítu ngǔkpà dhu-tsí nǎ ní? ²⁷ Nyàndà pé kòkò inga ò arí inga dhu-tsí náarípfo tí dhu. Abádhí náarí nzí kasu nónzì, ndirò abádhí náarí nzí mberù nódyù. Pbétù ma mí obhó dhu núnò fùkù: ádrùngbǎ kamà Sòlòmónì nyú mà, kóró pbìndà ònzi-íyà ò, náafó nzá kòrì itsu-opfò nzínzi ò atdí itsu-opfò tó aya dònǎ matí fíndá aya rǎda mǎdzarù. ²⁸ Írì-bí ní indo tí rí ndalǎ inga ò, tsútsǎ rádù òtdyù, kadù òbvùnà kàzù ò dhu. Pbétù Kàgàwà náarádù abádhí ùfo mbéyi nyú. Ní kà tí nzí àdù nyǎfo mbéyi nyú ròsè i irí-bí dònǎ matí, nyí ákě a'uta nà alé? ²⁹ Ní nyí, dhu àkǎ nzá nyítù afíku, nyámbe nyí nyónyuna dhu mà, nyí nyómvùna dhu màná dhu nóne dǒ. ³⁰ Obhó tí, kóró kòkò dhu nóne arí ìnzí ì'ì ìngyě rórò ale ní yà adzi ò ale, yà ìnzá Kàgàwà ná'ù. Pbétù nyí, Àbaku Kàgàwà núnì wà dhu nyí rǎrǎ'ì i dhu-atdyú nà. ³¹ Nírò, nyòme pé Kàgàwà bhà idzi angyi, ndirò ní ndi kà rádù kòkò nyí nyí atdyúya òho dhu námà àma tí fùkù. ³² Ìnzí nyònzì òdo, wò ákě tàrà tó mǎhò-ngba bhéyi nyí nyí'ì ngúfe rò! Obhó tí, Àbaku-nyìkpó dhu ófò wà, ndàbhù pbìndà Idzi fùkù.»

*Órù-akpà ò ka kí ongyéngá-tsù nùndù dhu
(Màt 6.19-21)*

³³ Kádù àtìna tdítdò: «Nyùdzí fùkù arí'ì dhu-tsí, nyádù nyí nyòngyè fùrangà núbho perè tí nǎkùtále tò. Nyòbholo ìnzí rádù 'ìnza isòwě, nyádù fùkù ongyéngá-tsù nùndu òrù-akpà ò. Ányì, kà rí nzí àdù ndi ìnza, ogbotále mà rí nzí àdù òwu ùvò ányì, ndirò akuku mà rí nzí àdù dhu òbhè ányì. ³⁴ Obhó tí, pbùkù ongyéngá rí'ì i nga ní ndi afínù rádù ì'ì òná átò.»

*Kasu tó Ádrùngbǎle ríngò dhu nákǎ kodò tí dhu
(Màt 24.36-44; 25.1-30; Mrk 13.33-37)*

³⁵ Tdítdǒ Yěsù adù àtìna p̀bìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyòko kengè dǒ, nyǎdù mvukù'ò niso kùkyě nǐ, fùkù tarà ràdù òko òrù ì òrù rórò. ³⁶ Ndirò, dhu àkǎ nyùli nyǐ átò yà f̀yó kasu tó ádr̀ungbǎle nódo rí ringò àdhìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù ò rò kasutále bhèyi. Ní, k̀rà àhu, nditsi tsátsù nítò rò, abádhí ràdù tsátsù nápfò kà tò ànyìrǒ rò tí. ³⁷ Ní, hirò nonziya kasutále ní yà f̀yó ádr̀ungbǎle r̀rà àhu dhu nóotúya ípìrǒ rò ale. Ma mí obhó dhu núno f̀kù, wò kasu tó ádr̀ungbǎle r̀rà àhu rò, kǎfóya kasu tó p̀bìndà mberù róná. Wò dhu-dzidǒ, kǎdùya p̀bìndà kasutále nóhù, ròkò ònyù-tsùná, ndàdù ònyù nábhù abádhí r̀nyù. ³⁸ Iku-alikpa ǒ màtí, ngátsi nǐ à'ù-akpà-òngǒ ǒ màtí k̀rà àhu rò, hirò nonziya ní yà ípìrǒ rò kà r̀tùna ale.

³⁹ Nyàlǔ yà ma m̀nɔna dhu mbèyi d̀kù ò. Idza-àbadhi náapè adù ogbotále r̀rà òná kàsùmì ǹnì, ní r̀ nǐ adù p̀bìndà idza-tsù nábhù ogbotále r̀kò. ⁴⁰ Ní, nyǐ nyú mà átò, nyòko nyìkpókù nà, Ìndrù t'ídhùnà ǹraya inzà nyǐ nyìr̀nà ndì ndàdù ìrà òná dhu tí kàsùmì ǒ nìdhunǐ.»

*Ǹdì nífù kasutále tó mbóli
(Màt 24.45-51)*

⁴¹ Péterù adù dhu ìvu kà-tsù ndàti: «Ádr̀ungbǎlé, nyi tí wòrí mbóli náwě f̀kà tí, ndirò nyi tí kàwě kóró ale tò?» ⁴² Ní, Ádr̀ungbǎle adù dhu àdu ndàti: «Ádhi-p̀bá kasutále nyìkpóna ótdyù, yà f̀ndà ka kàvinà dhu ònzi arí? Ndi ale ní ndì yà p̀bìndà kasu tó ádr̀ungbǎle náadùya ìlinà p̀bìndà ale dǒ ádr̀ungbǎle tí, r̀rà ònyù ǹndò rǒ abádhí tò àkǎkǎ kàsùmì ǒ. ⁴³ Ní hirò nonziya kasutále ní yà p̀bìndà ádr̀ungbǎle ringo rò kà r̀tùna yà f̀ndà ka kavì kasu nónzi arí ró ale. ⁴⁴ Ma mí obhó dhu núno f̀kù, kàbhà kasu tó ádr̀ungbǎle níliya ka kóró p̀bìndà dhu-tsí dǒ ádr̀ungbǎle tí. ⁴⁵ P̀bétù, wò kasutále náapè adù inga nìrè afina ò ndàti: p̀bàkà kasu tó ádr̀ungbǎle ní dhu úmbè wà, ndàdù ndòpè ndòvì yà ì arí kasu ònzi mànà atdíkpá kpabhále mà, vèbhále mànà, ndàdù àrà ndònyù rǒ, ndàdù ndòmvù, ndòrì, ⁴⁶ ní kàbhà kasu tó ádr̀ungbǎle r̀ ndàdù inzà k̀r̀nà idho ǒ, ndirò inzà k̀nìnà kàsùmì ǒ rò, ndì ádr̀ungbǎle náabhùya atdídǒ órù màlipò kà tò*, ndàdù kòbvù yà ìnzǐ arí f̀yò ka kàvi dhu ònzi ale nzínzi ò. ⁴⁷ Ndi kasutále, yà iwà ndì ndúnì p̀bìndà kasu tó ádr̀ungbǎle-afí nózè dhu rórò rádi ìnzǐ ndòbhòlò ndì, ìnzǐ ndàdù p̀bìndà ádr̀ungbǎle ózè dhu ònzi, náabáya mùgò abho nyú ròsè. ⁴⁸ P̀bétù inzà ndì ndúnì p̀bìndà kasu tó ádr̀ungbǎle-afí ózè dhu dhu-okú dò rò rí dhu àfǎ ale, ndì afátá ràdù kòzè k̀vi, ní ndì ale náabáya mùgò ngúfe tí. Abho ka kubhò dhu fóná ale-fó ka konziya dhu abho, ndirò abho nyú ròsè ka kubhà dhu fóná ale-fó ka kadùya dhu ònzi abho nyú ròsè.»

*Ìndrù-ònga r̀ nd̀ndò Yěsù-okú dò rò dhu
(Màt 10.34-36)*

⁴⁹ «Ma mírà kàzù ma mivó tí yà adzi dǒ, ní ma mòzè wà ndì kàzù r̀r̀. ⁵⁰ Ma mí atdí bàtizò nà ma málùna. Ní, itù kà r̀'ò r̀dú dhu bhèyi, kàkà wà ndònzì ndì.»

⁵¹ «Nyǐ nyìr̀ tí nga ma r̀rà màr̀ngà níbhò yà adzi ǒ? Ìnzǐ ní ndì dhu bhèyi, akèkpá màtí. P̀bétù ma mírà ìndrù-ònga nábhù r̀ndò ì. ⁵² Obhó tí, ròpè ndì kòmbí, imbo rò aróko atdí idza ǒ ale-ònga náarana ndùtù rǒ ɔɔ, ìbhù ale r̀ndrò óyǒ ale, ndirò óyǒ ale ràdù ìbhù ale nóndrò. ⁵³ Àbanà náaraya idhùnà nóndrò rǒ, idhùnà ràdù àbanà nóndrò. f̀yànà náaraya

* **12:46** 12.46 Kà-tì ní, kàbhà kasu tó ádr̀ungbǎle ǹnù'aya kà-ònga ràhu ɔɔ.

ivàna òndrò rǒ, ivàna ràdù íyàna nóndrò. Aguna-ayi náaraya pbìndà àdhìngbǎ nóndrò rǒ, àdhìngbǎ ràdù pbìndà aguna-ayi nóndrò.»

Kombí ràdù ndònzì dhu núnǎ ka kí-dhu
(Màt 16.2-3)

⁵⁴ Yèsù adù àtìna átò ihé-yà nǎ: «Nyǎ nyapé àpbù nálǎ adyifò arótsù inǎ rò rírà ró, ní nyǎ nyarí adù àtìna ànyìrǒ rò tí ìkǒ igye rǎrǎ ìkǒ, ndi dhu ràdù ndònzì ndi dhu bhěyi tí. ⁵⁵ Ndirò, nyǎ nyapé awe àlǎ mùsùngú dònǎ rò rírà ró, ní nyǎ nyarí adù àtìna ìka adyifò rǎrǎ ìka, ndi dhu ràdù ndònzì ndi dhu bhěyi tí. ⁵⁶ Nyǎ ní ɔɔɔ-ɔɔɔ idàya nà ale. Nyǎ nyarí yà adzi dǒ rí 'ònzì dhu mà, òrù-akpà-nyǎ rǒ rí 'ònzì dhu màna dhu núnǎ mběyi nyú. Ní, ádhu ìnzǎ nyǎ nyarí adù yà kòmbí rí'ì kàsùmì ǒ rí 'ònzì dhu rǎnɔna fùkù dhu núnǎ ní?»

Ìndrǔ mà rǎ 'ìrì ndì nòbhù ale nà dhu
(Màt 5.25-26)

⁵⁷ «Ádhu ìnzǎ nyǎ nyarí dhu-ǒnga òvò nyǎ-tírò, ndínǎ nyǎ nyuni tí obhónánga tó dhu tí rí'ì dhu nǎ? ⁵⁸ Dhùwanì ò nyǎ nyówu nyǎ nòbhù ale màna rò, dhu àkǎ nyonzi obi nyǎrì nyǎ ndi ale nà, nyǎtò ndi dhu òko nyǎ nyòko otu ǒ rórò. Inzá nyǎ nyonzi ka ndi dhu bhěyi rò, kà ràdù àrà nyabhu anya t'ítàtá t'ále-fó, i ale ràdù nyabhu pùrùsi-fó, ndi pùrùsi ràdù nyosò imbi ò. ⁵⁹ Ma mí obhó dhu núnɔ indù: nyǎ nyǎ nǎ adù àhù imbi ò rò inzá nyǎ nyùbho dùnú ka kòtdì dhu, riku kóró rórò.»

13

Ìndrǔ rǎ 'ùgèrè 'ùbhà fǎyó nzére mǎtso dhu

¹ Ndi kàsùmì ǒ, ngúfe ale níwú Gálilayà tó pbìrì ǒ bhà rǒ ndi nònzì dhu náwe Yèsù tò. Abádhí atì, Pilatò ràbhù i ale kòkyè, azùya rùngbǒ ndi yà abádhí rùbhǒna perè tí ìzǎ-azù màna. ² Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǎ: «Nyǎ nyǎrè tí dhu kǒkò i Gálilayà ǒ bhà rí'ì i nzéreatále ròsè Gálilayà tó pbìrì ǒ kóró ngǎkpà ale dònǎ, wò dhu bhěyi ka kakyè abádhí dhu-okú dò rò? ³ Ma mátina nyǎ nǎ, ìmbǎ kà rí'ì ndi dhu bhěyi. Pbétù, ìnzǎ nyǎ nyapé nyǎgèrè, nyǎbhà fùkù nzére mǎtso, ní nyǎ nyúve kóró átò! ⁴ Ndirò, atdí kumì dòná àrù nà ale, yà Silòamù tó mànarà núugòlò ndi dòyá rǎve, ní nyǎ nyǎrè tí dhu abádhí rí'ì nzéreatále ròsè Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kóró ngǎkpà ale dònǎ? ⁵ Inzá akèkpá màtí. Pbétù, ìnzǎ nyǎ nyapé nyǎgèrè, nyǎbhà fùkù nzére mǎtso, ní nyǎ nyuvèya kóró ndi dhu bhěyi.»

Ìnzǎ arí ò'ò mùtini-kpa tó mbólí

⁶ Tdítdǒ Yèsù adù yàrì mbólí náwe átò ndàtì: «Atdí ale ní'ì mùtini-kpa nà pbìndà vǎnyò tó inga ǒ. Ní kǎra ndínǎ ndopé tí itsu-kpǒ ndi mùtini-kpa dǒ, pbétù kǎdù nzá atdí dhu mà nótù kà dǒ. ⁷ Ní kǎdù àtìna ndi vǎnyò tó inga kàsù nónzì arí ale nǎ: «Ándà pé! Kànǎ atò náhù wà ìbhù nyú yà ma marí ìrà mùtini-kpǒ ma mǎpé tí yàrì mùtini-kpa dǒ ró, ní ma marí nǎ atdí dhu mà nótù kà dǒ. Ní ókèrè ka, inga-ǒnga nírǎ kǎrì kòkórò dhu-okú dò rò.» ⁸ Wòrì kasutále náadù dhu àdu kà tò ndàtì: «Ádrùngbǎlé, ìtsè kà radì pé yàrì atò ǒ tí. Ma mí kà-pfò-rǒnga nòbhì, madù ìkyǎ-zì nùtrò ròná. ⁹ Ní ngàtsi nǎ, kǎdùya ò'ò ò'ò tdítdǒ rírà atò ǒ. Ndirò inzá kò'ò rò ní ndi nyǎ nyadùya kàbhù kòkèrè.»

Yèsù rǎ òtsótsù tsìbhále nígǎ dhu

¹⁰ Atdíku, sàbatù-idhò ǒ, Yèsù adì ndàmbe dhu núdhe dǒ unduta-dzà ǒ rò. ¹¹ Ní atdí tsìbhále ní'ì ìnè ànyì idzá. Ndi tsìbhále ní'ì yà ònà arí'ì nzére-alafí ábhù adzína-kpa ràtdò ndì, ìnzì róngò ndàto ake màtí, ràrà àhù atdí kumì dóná àrù nà ato tí. ¹² Ní Yèsù itdègu wò tsìbhále àlǎ, ní kǎnzi íyàdhíyà, ndàdù àtìnà nǐ: «Tsìbhálé, nyì nyògù wà pbùkù andi ǒ rò.» ¹³ Ní Yèsù adù ɔtsúna núli wòrí tsìbhále dǒ, ànyìrǒ rò tí kǎdzí-kpa ràdù ndàto, íyàdhíyà ràdù ndòpè ndìfù Kàgàwà. ¹⁴ Ní unduta-dzà ǒ ádrùngbǎle níitdègu Yèsù ìgù wòrí tsìbhále sàbatù-idhò ǒ dhu nǎlǎ, náakó atdíǒ. Ní wòrí ádrùngbǎle náati ihé-yà nǐ: «Ìndrù ràdù kasù nónzì òyá idhò náarí'ì aza. Ní nyòngò ìwu nyǐ nà kigù nyǐ i azà idhò ǒ, ìnzì ní sàbatù-idhò ǒ!» ¹⁵ Ádrùngbǎle Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Nyǐ ní ɔyoyɔ idàya nà ale! Sàbatù-idhò ǒ tí, nyǐ kóró, nyǐ nyatí nǐ fùkù ìkyì-akpá mà, fùkù kayinò mà nǎngǎ kìwalì ǒ rò rí dhu ònyu rórò, nyǎdù ùndànà ròwù idha nómvu? ¹⁶ Ní yàrí tsìbhále ní Àbràhamù-dhù-bvǔ tsìbhíngba, ndirò Sitanì núutsi ka ràrà àhù atdí kumì dóná àrù nà ato nyú tí. Ní dhu àmbènà tí obhó àkǎ kíkòlò ka Sitanì bhà imbi ǒ rò sàbatù-idhò ǒ?» ¹⁷ Wò dhu bhéyi Yèsù ìvù dhu rò, yà kà-rǒ òmvù tí rí'ì kóró ale-nyì náadù ìwu atdíǒ. Pbétù, ihé-yà-idhè náadù ndìka atdíǒ, yà Yèsù ràrà ònzìnà rǒ idhò rǐ ìndrù ùkǒ ní kóró dhu-okú dò rò.

Hàradalì-tsè tó mbólí
(Màt 13.31-32; Mrk 4.30-32)

¹⁸ Yèsù adù àtìnà tdítǒ: «Ádhu ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi nófò ndì nà? Ma mǎdù kùdhe àdhu rǒ? ¹⁹ Kìli ndì yà atdí ale níidiyi ndòzò pbìndà ìnga ǒ hàradalì-kpǒ bhéyi. Ndi hàradalì-kpǒ nǎngà, ndòvì, ndàdù òngò itsukpó tí, àrè ràdù idzàya nòsì sòbìna nǐnzì ǒ.»

Afi tó mbólí
(Màt 13.33)

²⁰ Yèsù adù dhu ìvu tdítǒ, ndàti: «Ádhu ndi ma mǎdù Kàgàwà bhà idzi nùdhè róná? ²¹ Yàrí ní ndi kófò ndì nà dhu: Kìli ndì yà atdí tsìbhále níidiyi, ndàngbǒ mbèmbè ɔyǒ kumì dóná imbò nà kilo nganù-ra tó ò afi bhéyi, ndi dhu ràdù ndi idyi nábhu rìvè kóró.»

Yèsù rǒte ndì nípbǒ tsǎtsù dǒ dhu
(Màt 7.13-14,21-23)

²² Yèsù adì ndàmbe àrà dǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní kǎránà dhu núdhe rǒ ìndrù tò yà ndì ndúda òyanǎ kigò mà pbanga mà nà ònǎ. ²³ Ní atdí ale níivú dhu kà-tsǔ ndàti: «Ádrùngbǎlé, tí ngúfe ale kèlǎ i ùgǔgùya?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: ²⁴ «Nyònzì obi nyòtsù ndì nípbǒ tsǎtsù ǒ. Obhó tí, ma mǎtina nyǐ nǐ: ábhǒ ale nyú nóowuya 'òmvù rǒ 'òtsù, pbétù ndi dhu náaraya nǐ àkǎ rǒ abádhí tò. ²⁵ Atdíku, idza-àbadhi níivàya ndì, ndàdù tsǎtsù nǎpbi idza nǎ rò. Ní iri nyǐ nyòtdì nyǐ rò, nyǐ nyokoya gukyè nyámbe tsǎtsù òtdò dǒ, nyòwù àtìnà rǒ: «Ádrùngbǎlé, ápfo tsǎtsù fǎkà,» ní idza-àbadhi náaraya dhu àdu rǒ fùkù ndàti: «Ìnzá ma m̀ni nyǐ nyìwù àdhà rò màtí dhu!» ²⁶ Nírò ní ndi nyǐ nyowuya àtìnà rǒ kànì: «Mǎ manyù tí obhó dhu, mǎdù dhu òmvù ònzìnú rò? Ndirò nyi nyarànà tí obhó dhu núdhe rǒ fǎkà fǎkà pbanga-tsidǒ ngudhà ǒ rò?» ²⁷ Ní àbadhi adùya àtìnà nyǐ nǐ tdítǒ: «Ìnzá ma m̀ni àdhà rò màtí nyǐ nyìwù dhu. Ní nyìndrì nyǐ itse nyú tidú rò, nyǐ kóró, yà nzére dhu ònzì nyǐ nyarí rò!» ²⁸ Àbràhamù mà, Ìsakà mà, Yàkòbhò mà kóró pbànábì mà nà nyǐ nyàla òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà

Kàgàwà bhà idzi ǒ òkò ró, kadù nyǒdì iri ányìrò rò ní ndi, nyí nyambèya òdzi dǒ, nyǎdù àmbe kùkù nátri dǒ. ²⁹ Ní ìndrù níwúya ìfo yà adzi-pbidò ònǎ rǒ, 'àdù dhu ònyè atdíkpá ndi òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ. ³⁰ Ní yà kòmbí arí'ì olù ale tí ale, nóokoya wemberè tí, ndirò yà wemberè tí arí kòmbí ale, nóokoya olù ale tí.»

*Yèsù rǐ dhu òzu Yèrùsàlemà tó kigò dò dhu
(Màt 23.37-39)*

³¹ Wò ndi kàsùmì ǒ tí, ngúfe Pbàfàrisáyó níwú dhu òvò Yèsù tò, 'àti: «Ívǎ nyi nyarà iró rò, Hèròdè rǐ dhu ònzi ndíní ndabhù tí nyi kohò nídhuní.»

³² Ní kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu nyàti wò ayíwè nǐ: Ròpè ndì indo, rǎrà àhù tsútsǎ, ma rǎrǐ nzére-alafí nípfò, modì ìndrù ò rò, ndirò ma rǎrǐ andi nà ale nígù. Ndirò ibho ma radùya pbàkà kasu nítò. ³³ Pbétù ròpè ndì indo, tsútsǎ, rǎrà àhù ibho, dhu àkǎ modì dùdu, mambe àrà dǒ. Obhó tí, dhu àkǎnà nzá nabì rǎrà òvè igi Yèrùsàlemà tó kigò rǒ rò.»

³⁴ «Yèrùsàlemà, Yèrùsàlemǎ, nyí nyarí pbànábí nòkye nyǎdù Kàgàwà òvì tinu ò ale núbvu odu nǐ. Abho-gùna nyú ma mómvù mandu ùnú aróko ale-tsù àdhàdhì à'ù-yà-ba náarí pbìndà inzo-tsù nándù pékéléna-tsi dhu bhèyi! Pbétù nyi nyádù nzá ndì dhu nózè. ³⁵ Nírò kòní, ka kí pé fùkú idza nábha fùkú. Ma mí obhó dhu náno fùkù: nyí nyí nǐ ma àlǎ tdítǒ, rǎrà àhù nyí nyowuya àtìna: Kàgàwà rǎkǎ ndàso Ádrùngbǎle-òvò rǒ rǐrà ale òná idho ò.»

14

Yèsù rǐ atdí ale nígù tdítǒ sàbatù-idhò ǒ dhu

¹ Atdíku sàbatù-idhò ǒ, Yèsù ira dhu ònyè Pbàfàrisáyó nzínzì ǒ atdí ádrùngbǎle bhà idzá. Ní ìndrù adù nyìkpóya núdi, 'àmbe kàndà dǒ atdyúya nyú nà. ² Ní, òna ádhà ndì atdí ale ní'ì Yèsù-ònzí. ³ Ní Yèsù, ivú dhu Úyátá tó màlímó mà Pbàfàrisáyó màna-tsù, ndàti: «Àlè tó Úyátá ná'ù tí wà ìndrù ìgu ka kǎdù sàbatù-idhò ǒ dhu? Ndirò ngǎtsi nǐ, kǎti tí ìnzí ka rǎràdù kìgu?» ⁴ Pbétù abádhí náadù ìnè, ìnzí 'àdu ote. Ní Yèsù idyi wòrí ale ndìgù, ndàdù àvinà rǎrà. ⁵ Tdítǒ Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ádhi pbá ale nzínzìku ǒ, pbìndà ingba mà, ndirò pbìndà ìkyì mà nítì dzìwò ò rò, ìnzí rǎdù kípfo ányìrò rò tí ndi dzìwò ò rò sàbatù-idhò ǒ?» ⁶ Ní abádhí rǎdùna wòrí ote dǒ dhu náadù abádhí-lèma nónzì ònzi tí.

Mùhendù ǒ ka kóko òná ngari dǒ róte mbólí

⁷ Yèsù nítdègu yà ì ka kùnzinà màna ònyè tò ale nóvò angyinǎ rò rí'ì tombi, 'àdù òko dòyá dhu nálǎ, ní kǎdù yàrí mbólí náwe ì ale tò ndàti: ⁸ «Atdí ale nánzì nyi àdhìngbǎ ka kùndà nǐ mùhendù tó ònyè tò rò, dhu àkǎ nzá nyitsì àdi angyinǎ rò rí'ì tombi dǒ. Obhó tí, ngǎtsi nǐ wòrí ale nádù ì'ì iwà ànzìnà pbùkù ifuta dònǎ pbìndà ifuta ósè ngǎtsi ale átò. ⁹ Ní wò ngǎtsi ale nítò ndì rò, wò nyí nùnzinà óyó kóró ale rǎdù àrà àtìna nyi nǐ: «Ívǎ nyi, nyubhà ngari wò ale tò.» Ní nyi nyí nyivà, nyarà àdi olù rí'ì tombi dǒ dhu rǎdù nyìnù nábhu rìwù atdíǒ. ¹⁰ Ní, nyi ka kànzi mùhendù ǒ ònyè tò rò, dhu òfò nga nyitsì àdi olùnǎ rò rí'ì tombi dǒ, ndíní yà nyi nànzìnà ale nítì rò, kítì tí ndi àtìna nyi nǐ: «Odhí, údà nyadi angyinǎ rò.» Ní, ndi dhu nádù ì'ì ádrùngbǎ ifuta nyú tí indù yà atdíkpá nyí nyí dhu ònyè màna kóró ale-ònzí. ¹¹ Obhó tí, ndìdzí rí ndìtírò orú ale ní ka kifoya. Ndirò, ndifò rí ndìtírò ale ní ka kidzìya.»

Mùhendù ò rádù àkǎ kunzì ale-tidò

¹² Tdítǎ Yèsù adù àtìna wò ndì nànzìnà ònyù tò ale nǎ: «Kútsingá nga tò ònyù, ndirò ngǎtsi nǎ adyìbhengá nga tò ònyù nyi nyòbhòlò ìndrù tò rò, dhu àkǎ nzá nyunzì òdhínù mà, adónù mà, fùkú idzá-bhà mà, ndirò ònzònzì òdhínù màna. Obhó tí, abádhí rádù òwu nyanzì átò fiyó mùhendù ò, nyadù yà abádhí tò nyi nyanzì dhu-ari ò nábà abádhí-fó. ¹³ Pbétù, òdìnyì nyi nyònzì tò, dhu òfò nga nyunzì ale ní: nǎkùtále mà, òtsòtsù ale mà, ùkele arúkele ale mà, ndùmùndùmú màna. ¹⁴ Nírò ní ndi nyi nyádù hirò ònzì, ìmbǎ abádhí rǎì ìndù ì ádùna dhu nà dhu-okú dò rò. Obhó tí, Kàgàwà náadùya ndi yà nyi nyanzì dhu-ari ò nádu ìndù, yà Kàgàwà rǎ obhónángatále nábhù rùngbe ì òvε-bvù rò nínganí.»

Ádrùngbǎ mùhendù tò mbóli
(Màt 22.1-14)

¹⁵ Wò Yèsù ùnò dhu ndì ndirò rò, kà mà rùbhi dhu ònyù rǎ màna atdíkpá ale nzínzì ò atdí ale náati Yèsù nǎ: «Hirò nònzìya ale ní, òrù-akpá ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò dhu nònyaya ale!»

¹⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Atdí ale náanzì ádrùngbǎ òdìnyì ndàdù ábhò ale nyé núnzì ònà. ¹⁷ Ní, ndi òdìnyì tò kàsùmì àkǎ rò, kǎvi pbìndà kasutále rǎrà dhu ùnò yà ndì ndúnzì ale tò, ndàti: <Kóró dhu-tsí ka kòbhòlò wà, ní nyìwù kòmbí.> ¹⁸ Pbétù, kóró kòrí ale náapè 'òwù ùbàta nónzì rǎ atdátìrà ò. Wemberè t'ále ati wò kasutále nǎ: <Ma módzì atdí ìnga, ní dhu àkǎ marà ndi ìnga nàndà. Ní, ma mìtsò ma rùnù atdí, ùbà dhu idù.> ¹⁹ Ngǎtsi ale náati: <Ma módzì ìnga t'òbhita tò ìkyì-akpá idre, ní ma mí abádhí nǎ ma móngo kasu ònzì tí dhu nómvu. Nírò, ma mìtsò ma atdí rùnù, ùbà dhu idù.> ²⁰ Ndirò, ngǎtsi ale adù àtìna kà nǎ: <Mǎ múmbǎ mǎ pbàkà tsìbhále nà ró idho náapè nzá òtro. Ní, ma mí nzì àrà àwólò.> ²¹ Ní wò kasutále náadù ndì pbìndà ádrùngbǎle ì, ndàdù kǎkò ale rǎwu àdunà rǎ fìndà dhu náwe kóró àbadhi tò. Ní wòrí idza-àbadhi náakó atdí, ndàdù àtìna pbìndà kasutále nǎ: <Àrà tsàkàtsàkà kigò ò ngudhà ònǎ, ndirò otu ònǎ màtí, nyundu nǎkùtále mà, òtsòtsù ale mà, ndùmùndùmú mà, ndirò ùkele arúkele ale màna, nyirà nà iró.> ²² Ní, ànyìrò ndì ndìngò rò, kǎtsi àtìna: <Ádrùngbǎlé, ma mònzì wà yà nyi nyàvi dhu, pbétù ngari nódi òdì tdítǎ idzá.> ²³ Ní wò kasu tò ádrùngbǎle náadù àtìna pbìndà kasutále nǎ: <Ahù, nyarà igigi pbanga ò rówu otu ònǎ, ìnga-ngbò ka kúkpòrò nǎ kòròwà ònǎ màtí, nyadù ìndrù nùtu rìtsù, ndìnyì idzá nga núupílì tí ndi ìndrù nǎ. ²⁴ Obhó tí, ma màtina nyì nǎ: atdí ale mà yà ka kùnzìnà ale nzínzì ò nínyèya nzì pbàkà òdìnyì ò ònyù-dzi mà.>»

Yèsù bhà ábhàlǎ tí ndì nòzè ndàti ale nákǎ ndònzì dhu
(Màt 10.37-38)

²⁵ Wò dhu-dzidò, ábhò ihé-yà núubhìnà òwu rǎ atdíkpá Yèsù màna. Ní Yèsù agéré ndì abádhí dò, ndàdù àtìna abádhí nǎ: ²⁶ «Owùdu ò ndì nòzè ndùbhi ale náapè nzì àbanà mà, ìyànà mà, pbìndà tsìbhále mà, pbìndà nzónzo mà, adóna mà, awéna mà, ndirò pbìndà ìpìrǎnga nyé mà nòndrò, ní rǎ nzì àdù àdi pbàkà ábhàlǎ tí. ²⁷ Ndirò, ìnzì ndi ale náapè pbìndà mùsàlabhà nánò, ndàdù ùbhi owùdu ò, ní rǎ nzì àdù àdi pbàkà ábhàlǎ tí.

²⁸ Ádhi pbá ale, nzínzìkù ò, idzá-yà-ba ndì ndòzè ndòsì rò, ìnzì rádù àdi, ndùpǎ pé ìfe màtí ndi idza t'òsita kàsù rádù fùrangà nónzì dhu angyi, ndàdù dhu àndà yà fóná rǎì fùrangà ràtì ndi kasu nító ò? ²⁹ Pbétù kápé

àdù ndi idza-pfò kèlě nòsì, ndi idza-kàsù ràdù àkpa, ní kóró ale wòrí dhu nàla ràdù 'òpè 'ùgbò ndi ale, 'òwù àtìna rò: ³⁰ <Yàrí ale náapè ndòsì yà idzá-yà-ba, pbétù kà-kàsù nító kà rí dhu nádù wà kà-lèmà nónzì.>

³¹ Ndi dhu bhèyi tí, ádhi pbá ádrùngbá kamà, ìla ùgyè ndi ndàrà ngàtsi ádrùngbá kamà nà rò, ìnzì ràdù àdi, ndàndà foná rí'ì pbànowí-bvù, ndíni nduni tí dhu, pbìndà atdí kumì lufù pbànowí ràtí àdù 'ùgyè ùgye kòkò pbìndà òmvù rìrà nà óyò kumì lufù pbànowí mànà? ³² Kǎpé ndi dhu àlǎ odú fìndà, ní kà ràdù pbìndà mùkèngyè núvi ròwù wòrí ngàtsi kamà bhà, àdi kàdì itse rórò, ròwù màrùngà ò ì óko nǎ otu nómè.

³³ Ní ndi dhu bhèyi tí, atdí ale mà nzínzìkù ò, ìnzá foná arí'ì kóró dhu nùbhà, ní rí nǎ àdù àdi pbàkà ábhàlǎ tí.»

Ìmbǎ ònà okyeta nà iko tó mbólí
(Màt 5.13; Mrk 9.50)

³⁴ Kǎdù àtìna tditdò: «Iko ní ídzì dhu nyú, pbétù iko ò okyeta náapè ìku, ní ka kádù kàbhù ròkyè àdhu nǎ tditdò? ³⁵ Kà-kàsù rí mbǎ àdù ì'ì akèkpá màtí ìnga tò màtí, ndirò ìnga ò ka kútróna ìkyí-zì tò màtí. Ní ka kádù kòyì ìrì ò. Ìnga t'írìta tó bǎna nà rí'ì ale náká ndirò dhu!»

15

Àwǎwí ndàdù ndàbà tàrà tó mbólí
(Màt 18.11-14)

¹ Alítà bhà fùrangà-tsù nùndù arí pbàndómbé mà, nzére fíyó mùtso nà ale mànà níwù kóró Yèsù tí ò, ndíni ì ìrì tí kà rùnóna dhu. ² Ní, Pbfàrisáyó mà, Ùyátá tó màlímó mànà náambénà ònu dǎ nzínziya ò, 'àmbe àtìna dǎ: «Wò ale náarí nzére fíyó mùtso nà ale náká, 'àdù àmbe dhu nónyù dǎ mànà.» ³ Ní, Yèsù adù yàrí mbólí náwe abádhí tò:

⁴ «Atdí ale nzínzìkù ò náapè àdù ì'ì atdí miyà tàrà nà, atdí ràdù àwí nzínziya ò rò. Ní, ndi ale tí nǎ àdù kòkò àrùgyètdí kumì dóná àrùgyètdí nà ngùkpá tàrà nùbhà ànyù rányù ró, ndàdù àrà àwǎwínà-tsí nónè, ràrà àhù kàbà ndi ndàrà dhu ò? ⁵ Ndirò ka ndi ndàbà rò, kà ràdù kìdyì ndìlì ùna dǎ, atdí dǎ idhèna ìka ndi rórò, ⁶ ndàdu ndi nà ìbha. Kà ràdù òdhína núnzì, tiná aróko ale mànà, ndàdù àtìna nǎ: <Nyàbhù idhèkù rìka ndi ma mànà atdíkpá, ma màbà wà àwǎwínà pbàkà tàrà nídhunǎ.> ⁷ Ndi dhu bhèyi tí, ma màtina nyí nǎ: ádrùngbá dhèdhe nyú ràdù ì'ì òrù-akpá ò, atdí nzéreatále nùgèrè ndi ndùbhà pbìndà nzérenga dhu-okú dò rò, ròsè àrùgyètdí kumì dóná àrùgyètdí nà ídzì ale, yà ìmbǎ rí'ì ì'ì 'ùgèrè 'ùbhà fíyó nzérenga dhu-atdyú nà dónǎ.»

Àwǎwí ràdù ndàbà fùrangà-kpò tó mbólí

⁸ «Ndirò, ádhi pbá tsìbhále, idre fùrangà-kpò nà ndi ndi'ì, atdí ràdù àwí nzínziya ò rò rò, ìnzì ràdù tarà nóbì, ndàtsù idzá nga, ndàdù nga nónè mbèyi nyú, ràrà àhù kàbà ndi ndàrà dhu ò? ⁹ Ndirò, ka ndi ndàbà rò, íyàdhíyà ràdù òdhína núnzì, tiná aróko ale mànà, ndàdù àtìna nǎ: <Nyàbhù idhèkù rìka ndi ma mànà atdíkpá, ma màbà wà fudú rò àwí idú fùrangà-kpò nídhunǎ.> ¹⁰ Ndi dhu bhèyi tí, ma mí kùnò fùkù, Kàgàwà bhà màlàyíkà-idhè ràdù ndìka atdí dǎ, atdí nzéreatále kèlě nùgèrè ndi, ndùbhà pbìndà nzérenga rò.»

Àwǎwí ndàdù àrà ìngo kpatsìbhíngba tó mbólí
(Màt 7.7-8; 1Yù 3.1)

11 Yèsù adù àtìná tdítdǒ: «Atdí ale ní'ì kpabhínzo nà ɔyɔ. 12 Ní olù ingba náati àbanà nǐ: «Ábá, íbhò yà pbùkù ongyéngá ǒ rò ákǎ kibhò dzákà dhu-tsí fudu ɔ.» Ní abádhí t'ábanà núundɔ pbìndà ongyéngá-ɔnga pbìndà inzófó. 13 Ní, ngúfe idhɔ dzidǒ, olù ingba núudzí fíndà ka kùbho dhu-tsí, ndàdù àrà pbìndà fùrangà nà itse nyú ngǎtsi pbìrì ɔ. Ányì, kǎtdì foná dhu-tse kóró, yà adzi dǒ dhèdhe-okú dò rò. 14 Kítègu foná fùrangà nínzǎ kóró, ní àgǎyì nǐsí wò ndi pbìrì ǒ, àbadhi-ngbò ràdù ndòtdì atdítdǒ. 15 Ní, àbadhi náarà ɔtsù ndi pbìrì ǒ atdí ale bhà kasu ɔ. Ndi ale náadù kòvì ràrà pbìndà adù nóngù inga ɔ. 16 Kǎránà ndòzè rǒ ndòngù ndi adù rǒnyuna itsu-kpǒ nǐ, ndirò kà tò rí atdí dhu mà nábhù ale náaràná ì'ì rǒ mbǎ. 17 Ní, kǎpè ndirè nga afína ɔ, ndàdù àtìná: «Ífe kasutále nyú àbadu tò arí kasu nónzi, 'adù dhu ɔnyù 'ulè nǐ gòna mà ròdì, madù àmbe ɔvè dǒ iró àwù nǐ! 18 Ma mí mìvà madu ma àbadu bhà. Ní ma mítsi àtìná àbadu nǐ: Ábá, ma máfǎ dhu ɔrù-akpà-ɔnzì, madù dhu àfa ɔnzínú. 19 Ní ma màkǎ nzá kanzi ma tdítdǒ pbùkù ingba tí. Ítsè madì pbùkù kasutále nzínzi ǒ atdí ale màtí.» 20 Ɖró rò, kǎdù ndìvǎ, ndàdu ndi àbanà bhà.

Ní àdì kǎdì itseta nyú rórò, kà t'ábanà náala ka, ndàdù izu nába atdítdǒ kǎdǒ. Ní kà t'ábanà náakù kà ì, nditsì ndìbvù kǎdǒ, ndàdù kámbo. 21 Ní kà t'ídhùnà náadù àtìná kà nǐ: «Ábá, ma máfǎ dhu ɔrù-akpà ɔnzì, madù dhu àfa ɔnzínú. Ní, ma màkǎ nzá kanzi ma pbùkù ingba tí.» 22 Pbétù, kà t'ábanà náadù àtìná pbìndà inɔ nǐ: «Nyɔnzì dhu tsàkàtsàkà nyídyì atdítdǒ àya kanzù nyǎfǒ kà-rǒ. Ndirò nyídyì petè nyǎfǒ kǒtsù-kpò rǒ, nyǎdù kàyitò núfɔ kà-pfɔ rǒ. 23 Nyìwù ɔyɔyò ìkyì-akpǎ-ngba nà nyòdù, àlè ràdù ádrùngbǎ m̀hèndù nónzi. 24 Obhó tí, yàrí pbàkà ingba náavè, ní kíkỳè wà. Ndirò kǎwí, ní kàrà wà ndàdu.» Ní, ányìrǒ rò, abádhí adù ádrùngbǎ m̀hèndù nópè ì rónzi.

25 Wò dhu rǐ ndònzì rò, wò ale bhà ádrùngbǎ ingba ní'ì inga bvù ndi ndàràná rǒ. Ní, ányìrò ndi ndàrà ingo rò, ìkyèrǒ ndi ndòdì idza-lí'ò ndito tí ndi rórò, kǐrì adyi mà, ɔbé màná tò wògò. 26 Ní kǎnzì àbanà bhà kasutále atdí, ndivù wò rí ndònzì dhu-tì tsùnà. 27 Ní ndi kasutále náadù dhu àdu kà tò ndàtì: «Adònu nírá wà àhù. Ní, ídzi rǒ rò kàrà ingo dhu-okú dò rò, àbanu adù ɔyɔyò ìkyì-akpǎ-ngba nábhù kodù.» 28 Ní, ádrùngbǎ ingba náadù àkò, ndàdù ndùvo ìnzǐ ndotsú tí idza. Kà t'ábanà náadù àhù idza rò, ndàdù kà-afí nópè ndínǐ otsú tí idza. 29 Ní, kǎdù dhu àdu àbanà tò ndàtì: «Yà atɔ-akpǎ-tsù náarí ndòvì dhu bhèyi, ma marí kasu ɔnzì indù inɔ bhèyi. Ndirò, ma màpè nzá mòbè ɔtènu dònǎ atdíku màtí. Ní, nyì nyapèna nzá ìndrì-ngba-tsí dhu mà níbhò mozè, mǒnzì m̀hèndù nǐ ɔdhídu màná! 30 Pbétù, wò pbùkù ingba, funú dhu-tse natdì kóró m̀nyòni ǒ nàrà ingo rò ní ndi, nyì nyàdù ɔyɔyò ìkyì-akpǎ-ngba nábhù kodù kà tò.» 31 Kà t'ábanà náadù àtìná kà nǐ: «Pbànǐngbá, àlè karóko nyì nà bilínganà, ndirò yà kóró fudú rí'ì dhu ní pbùkù átò. 32 Pbétù, dhu àkǎná àlè rónzi m̀hèndù, àlè-idhè ràdù ndìka. Obhó tí, yàrí àvǎvè adònu níkyè wà. Ndirò kǎwí, ní kàla wà ndi.»»

16

Nyìkpóna ɔtdyù kasutále tò mbólí

(Màt 6.24; 1Tì 6.17-19; 1Pé 5.2)

1 Yèsù adù yàrí dhu náwe átò pbìndà ábhàlǐ tò: «Atdí ɔnzítále ní'ì atdí pbìndà kasutále nà. Ndi kasutále kǐlì rì'ì kóró pbìndà dhu-tsí dǒ ádrùngbǎle tí. Ní ka kǎdù ndi kasutále nóbhù katì, kà rarí pbìndà

ádrùngbǎle bhà dhu-tsí nínzǎ. ² Ní wòrí ádrùngbǎle náanzi ka, ndàdù dhu ìvu tsùnà ndàti: <Ádhu wò ma mǎrà ìrìnà rǒ dùnù ka kúnona ró? f̀tè pé pbàkà dhu-tsí nódò nyi nyáí t́ dhu idù. Ròpè ndì kòmbí, nyí nzi adi tdítǒ pbàkà dhu-tsí dǒ ádrùngbǎle tí.> ³ Ní wòrí ale nùrè nga afina ò, ndàti: <Ma mí dhu ònzi ìngbǎ dhu bhèyi yà pbàkà ádrùngbǎle rǐ ima nípfò pbìndà dhu-tsí t'ódota-kàsǔ ò rò rò? T́ mongò inga nóbhi? Wòrí tò ma mí'ì ìmbǎ obi nà. T́ mongò dhu núnzi ìndrǔ-fó? Wòrí nǐ nyìdu rǎdù ìwǔ t́ ìwǔ.> ⁴ f̀wà ma m̀ni ma m̀onzina dhu, ndínì ìndrǔ ongó t́ mako mbèyi f̀rǎbvù nǎ, mipfò ka kí kasu ò rò rò.> ⁵ Nírò ní ndì kǎpè ndúnzi pbìndà kasu tó ádrùngbǎle bhà wǎnzá nà arí'ì ale atdátǎrà ǒ. Angyi ndì nìtò ale-tsǔ kǐvù dhu, ndàti: <Ífe dhu nyi nyí'ì nà pbàkà ádrùngbǎle bhà wǎnzá t́?> Ní wò ale adù dhu àdu kà tò ndàti: ⁶ <Atǎ míyà kàtini akye tó.> Ní wòrí kasutále adù dhu àdu kà tò ndàti: <Kànì bhàrǔwà. Ádǐ obvò nyadù ìmbò kumì kàtini akye tó nándi kà dǒ tsàkàtsàkà.> ⁷ Tdítǒ kǐvù dhu ngǎtsi ale-tsǔ, ndàti: <Olu inyi, pbùkù ní ife?> Ní wò ale adù dhu àdu ndàti: <Ma mí'ì atǎ míyà gònǐyà nganù-kpǒ tó nà.> Ní wò kasutále náadù àtìnà kà nǐ: <Kànì pbùkù bhàrǔwà. Ándǐ àrù kumì.> ⁸ Ní, ádrùngbǎle niile wò ìmbǎ obhónánga nà pbìndà kasutále atdídǒ, àbadhi ònzi dhu nyìkpóna ótdyù ale bhèyi dhu-okú dò rò. Obhó t́, yà adzi ǒ ale-nyìkpó nótdyù atdídǒ nyú. Abádhí náarí nzínziya ǒ dhu nóbhòlo màgèzi nà, ròsè yà awáwù ǒ arúbhi ale dònǎ.

⁹ Nírò, ma mátina nyí nǐ: nyùfè olo yà ìmbǎ f̀indá obhónánga nà otu ǒ nyí nyábà ongyéngá nǐ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, dhu ìtsinà ndòtdì rùkù nínganí, i olo náadùya t́ ndì nyǎko yà dhòdhóhóngà nà nyí nyóngo òko òyá idza ò. ¹⁰ Obhónánga dǒ arí akekpá dhù-ngba nódò ale, ní ndì rádù ádrùngbǎ dhu nódò átò obhónánga dǒ. Ndirò, ìnzǐ arí ákèkpá dhu nódò obhónánga dǒ ale, ní rǐ nzi àdù ádrùngbǎ dhu mà nódò átò obhónánga dǒ. ¹¹ Nírò, ìnzǐ nyí nyapé àdù yà fùkù arí'ì yà adzi dǒ ongyéngá nódò obhónánga dǒ, ní ádhi ndì ídzi ongyéngá-tidò nábhu adùya fùkù? ¹² Ndirò ìnzá nyí nyòdò fùkù ka kàbhù ngǎtsi ale bhà dhu mà mbèyi rò, ádhi ndì fùkù adùya fùkù ongyéngá nyú nábhu?

¹³ Ìnzǐ atǎ kasutále mà rǎdù óyǒ ádròdrǒ ale-kàsǔ nónzi atǎ kàsùmì ǒ t́. Obhó t́, kà rǎdù atǎ ádrùngbǎle nóndrò, ndàdù ngǎtsi nózè. Ndirò ngǎtsi nǐ, kà rǎdù ndàpba atǎ rǒ, ndàdù ngǎtsi nídzèlè. Ìnzǐ nyí nyádù Kàgàwà-kàsǔ nónzi atǎkpá f̀rangà-kàsǔ mànà.»

*Yèsù rǐ dhèdhèrò dhu-tidò núdhè dhu
(Màt 11.12-13; 5.31-32; Mrk 10.11-12)*

¹⁴ P̀bàfàrisáyó, abhò ì ózè f̀rangà dhu-okú dò rò, núubhínà Yèsù rǎnna dhu níri rǒ, 'àdù òko 'àmbe ndi dhu nùgbò dǒ. ¹⁵ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: <Nyí, nyí ní obhónángatále t́ arí 'àbhǔ ìndrǔ ròzù ì ale. P̀bétù, Kàgàwà úni wà afíku ò nyí nyírenà dhu. Obhó t́, yà ìndrǔ ròzùna ádrùngbǎ dhu t́ dhu ní ndi Kàgàwà óndrò atdídǒ dhu.> ¹⁶ Músà bhà Úyátá mà, p̀bànábí mànà tó kàsùmì-tsù náarà ìku bàtizò nubhónà Yùwanì rǒ. Ndirò, ròpè ndì ndi Yùwanì bhà kàsùmì ò rò, ka kárúnna ní òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkǔrù. Ní, ngǎtsi ale náarí obi ònzi f̀indà ndínì ndì ndotsú t́ ndì idzi ò. ¹⁷ Yà adzi mà, òrù-akpà mànà rǎdù ùda ùda isó nyú, p̀bétù yàrí Úyátá ǒ atǎ andítá-tútùngba mà náawíya nzi.

¹⁸ «Atǎ kpatsìbhále mà náapé pbìndà tsìbhále nódho, ndàdù ngǎtsi tsìbhále nókù, ní ndi ale nónzi wà m̀nyònì. Ndirò atǎ kpatsìbhále mà

náapé àdù pbìndà kpatsìbhále ódhò tsìbhále nóku, ní ndì ale ònzì wà m̀nyòni.»

Ònzítále mà Làzarù nà tó mbólí
(Zàb 49.17-21; 73.4-5,19; Luk 6.20-21,24-25)

¹⁹ «Atdí ale ní'ì ònzítále. Ndi ale nóongónà atdí d'ó úya órú odziya nà mberù núfo. Bilinganà kǒngónà àdi dhédhe ò tí, ndàdù ídzi ònyù-tidò kèlè nónyù d'ó. ²⁰ Ndirò, Làzarù tí kátina ale ní'ì nǎkùtále. Ka ní'ì otú ípbà ngbǒna kóró ale. Ní, kǒngónà àyi wò ònzítále bhà idza-lí. ²¹ Kǒngónà àdù ndòzè ndòngù ndì ònzítále rí dhu ònyu dóná rò mizà d'ó rò rí 'àwà obvò ònyù-ú'ũ-nzo ní. Ndirò itsé nóongónà àdù iwu, 'àmbe kà rò otú dǒnga nútá d'ó. ²² Ní atdíku wòrí nǎkùtále náavè, Kàgàwà bhà màlàyíkà ràdù affina nódyi, 'òwù nà òrù-akpà ò, Àbràhamù-ti'ò. Ngǎtsi idho ò, wò ònzítále náadù òvè átò, kadú òtdùnà. ²³ Ní òve-bvù, àzembè ndì ndí àpbè nábà abho nyú rórò, wò ònzítále náangbe dóna, ndàndà nga, ndàdù Àbràhamù nála itse rò, Làzarù àdi tiná ró. ²⁴ Ní wò ònzítále náafà ndì ndàti: «Àbadu Àbràhamù, àbà izu dùdú! Áví Làzarù ròdù ótsúna-kpò-do idha ò, ndàdù ìrà nà idàdu-do ma midú tí ní. Obhó tí, ma mí'ì ábhò àpbè nyú ò yàrí kàzù ò.» ²⁵ Pbéù Àbràhamù adù àtìna kà ní: «Pbànǎgbá, írè pé dhu: nyi nyábà ábhò ídzìnga nyú pbùkù ípìrǒnga ò, pbétù Làzarù í'ì àpbè ò pbìndà ípìrǒnga ò. Ní kòmbí Làzarù rí'ì ídzìnga ò, ndirò nyi nyí'ì àpbè ò. ²⁶ Ndirò ròsè kóró dhu dónà, àlè-nzínzi ò nyí mànà rí'ì dhu ní ádzí ibhu-akpà. Ní àzú dhená rò ìndrù rǎda tikù ò ní fangà rí'ì ìmbà, ndirò tikù ònǎ rò màtí ìndrù rǎda tika ò ní fangà rí'ì ìmbà átò.» ²⁷ Wò ònzítále adù àtìna tdít d'ó: «Ma màtdè nyi atdí d'ó àbadú. Áví Làzarù rǎrà àba bhà pbanga ò. ²⁸ Obhó tí, ma mí'ì ìnè ìmbò adódu nà. Ní, dhu àkǎ Làzarù rǎrà dhu òvò abádhí tò ngàmbi bhèyi, akye abádhí nóowuya iwu átò yàrí àpbè tó ngari ò ní.» ²⁹ Ní Àbràhamù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Músà mà pbànábí mànà náandí dhu rí'ì ìnè àwú. Ní ì adónu àkǎ ì rìrì ì Andítá rǎnna dhu!» ³⁰ Tdít d'ó wò ònzítále adù àtìna: «Ínzá wò dhu àkǎ wò dhu bhèyi, àbadu Àbràhamù. Òve-bvù rò ndì nìngbè atdí ale nyú náapé àrà dhu òvò abádhí tò, ní abádhí rǎdù 'ùgèrè ùgèrè, 'ùbhà fíyó nzéere mùtso.» ³¹ Pbéù Àbràhamù adù àtìna àbadhi ní: «Ínzí abádhí náapé músà mà, pbànábí mànà rǎnna dhu níri, ní abádhí rí nzí ibhu ò rò ndì nìngbè ale rǎnna dhu mà níri.»»

17

Ìndrù àbhu rǎdù ròtsù nzérenga ò dhu
(Màt 18.6-9,21-22; Mrk 9.22-28,42; 1Kò 8.9-13; 10.32)

¹ Yèsù ati pbìndà ábhàlì ní: «Ìndrù rǎdi ìmbà ndì'ì ndàbhù rí ndòtsù nzérenga ò dhu nà dhu rí'ì odú nyú. Pbéù òdhìna nábhù rí ròtsù nzérenga ò ale rí'ì àpbè ò. ² Dhu òfò nga mbèyi nyú, kosò ádrùngbǎ odu-ba ndì ale-tú, kadù ndì ale ní d'ó ádrùngbǎ rèrù ò, kì'ì kàrí nzónzo nzínzi ò atdí ngbàngba mà nábhù rí ròtsù nzérenga ò ale tí rò. ³ Nírò, nyòdo nyí mbèyi nyí-tírò!

Dhu t'úbàta
(Màt 18.15,21-22)

Òdhìnu náapé dhu àfǎ ónzínú, ní dhu àkǎ nyòvò kàbhà afátá kà tò. Kǎpé ndùgèrè ndùbhà pbìndà nzérenga, ní dhu àkǎ nyubà dhu kà tò. ⁴ Ndirò kǎpé dhu àfǎ ónzínú àrùbhù-gùna atdí adyi ò, ndàdù ndàdu àrùbhù-gùna ndìrà àtìna nyi ní: «Ma mùgèrè wà ma mùbhà pbàkà nzéere mùtso.» Ní dhu àkǎ nyarà dhu ùbà rǒ kà tò.»

*Yèsù rǐ dhu núdhě p̄bìndà ábhàlǐ tò a'uta dǔ dhu
(Màt 17.19-20)*

⁵ Wò dhu-dzidǔ, p̄bìndà uvitatále náadù àtìna Ádrùngbǎle Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, ítrǔ fàkà a'uta.» ⁶ Ní Ádrùngbǎle Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Fùkù a'uta ní'íná gukyè hàràdalì tí kátina itsu-kpǔ bvǔ màtí, ní nyǐ nyàmbènà àtina yàrí itsu nǐ: «fngbè nyi ivénu mànà, nyarà nyodì ádrùngbǎ rèrù ò», ní kàmbènà àdù tsùkù dhu nírì ìrì.»

Yèsù rǐ dhu núdhě yà f̄ndà ka kàvi dhu kèlě nònzì kasutále dǔ dhu

⁷ «Ádhi p̄bá ale nzínziku ò ndi, yà inga bvù rò ríngo, ngǎtsi nǐ tàmà ndì ndùndà ì rò ríngo p̄bìndà kasutále nǐ rádù àtìna: «f̄rà tsàkàtsàkà, ònyè nyi nyonyu tí!» ⁸ P̄bétù kà tí nzi àdù àtìna kà nǐ: «Óyè ònyè idù. Ndirò nyádù nyáfó nyi mbéyi, nyadù ònyè níbhò idù. Dhu ma m̀nyè madù dhu òmvù dhu-dzidǔ ní ndi, nyi nyadùna dhu ònyè, nyadù dhu òmvù átò.» ⁹ Wò ádrùngbǎle t'ádù òtsò àbhu àbhǔ ndi p̄bìndà kasutále tò yà kà tò ndì ndàvinà dhu kònzì dhu-okú dò rò? ¹⁰ Ní ndi dhu bhěyi tí, nyǐ nyú mà átò, nyǐ nyapé yà fùkù ka kàvinà dhu ònzi kóró, ní nyǐ nyàkà nyàtì: «Mǎ ní ìmbǎ t̄ya nà kasutále, mǎ m̀nzì yà àkǎ àkǎnà m̀nzì fàkà kasu kèlě.»

*Yèsù rǐ idrè kíkítále nígǔ dhu
(Màt 8.2-4; Luk 5.12-14)*

¹¹ Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndàrà rórò, Yèsù núudà Sàmàriyà tó p̄birì mà Gàlilayà tó p̄birì mànà nzínzì ò ifo òna nǎ. ¹² Ní atdí p̄banga ò kà ròtsù ró, idrè kíkítále náatù ì kà mànà. Ní, itseta ì ìkò rórò, ¹³ abádhí apè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǔ: «Yèsù, M̀limò, ábà izu d̀kà!» ¹⁴ Ní, abádhí ndì ndàla rò, Yèsù atì abádhí nǐ: «Nyòwu nyìtè nyǐ p̄bàkùhání tò.» Ní ànyì ì ówu rórò, abádhí náala ì iwà ì ùgu ró. ¹⁵ Ní abádhí nzínzì ò atdí ale níitdègu ndì ndògù dhu nálǎ, náadù ndì owùna-lú, Kàgàwà nífǔ ndì ndí oré t̄na nyú nà rórò. ¹⁶ Ní, k̄tsi ndibvu Yèsù-pfò rǔ, ndàp̄bǎ nyìna adzikpa nyú rǔ, ndàdù òtsò nábhu Yèsù tò. Wò ndi ale ní'ì Sàmàriyà tó p̄birì ò ale. ¹⁷ Ní, Yèsù ivú dhu ndàtì: «Ní'ì tí obhó idrè ale ì ùgǔ ùgu kóró? Ní àrùgyètdí ngǎkpà ale rǐ'ì àdhà? ¹⁸ Tí yà vurò p̄birì ò atdí ale kèlě ndi ndì nàdu ndìrà Kàgàwà nífù?» ¹⁹ Tdítđ kǎdù àtìna wò ndi ale nǐ: «f̄vǎ nyi, nyadù àrà. f̄wǎ p̄bùkù a'uta nígǔ nyi.»

*Kàgàwà bhà idzi-dhò ìndù ndì dhu nítè rí dhu
(Màt 24.23-42)*

²⁰ P̄bàfàrisáyó nívǔ Kàgàwà rǐ idzi nónyu ìndrǔ dǔ ònà idho Yèsù-tsǔ rò, kǎdù dhu àdu abádhí tò ndàtì: «Kàgàwà rǐ idzi nónyu ìndrǔ dǔ ònà idho rǐ nzi ìrà ale-nyìkpó nǐ kádù àlanà ófò ò. ²¹ Ka kí nzi àdù àtìna: «Nyàndà, kà rǐ'ì iró!» Ndirò ngǎtsi nǐ: «Kà rǐ'ì ndoró!» Obhó tí, òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ní rǐ'ì inè nzínziku ò.»

²² Tdítđ Yèsù adù àtìna ábhàlǐ nǐ: «f̄dho ní'iyà inè yà Ìndrǔ t'ídhùnà bhà idho nózè nyǐ nyí nyàla atdí màtí ònà, p̄bétù nyǐ nyadùya nzi kàla. ²³ Ka kowuya àtìna rǔ nyǐ nǐ: «Kà rǐ'ì ndálù!» ngǎtsi nǐ: «Kà rǐ'ì iró!» Ní, apé nyòwuya òwu rǔ ànyì, ndirò apé nyòwuya òtse rǔ ànyì. ²⁴ Obhó tí, àdhàdhì owo náarámbili òrù-akpà-nyì rǔ, atdídhénà adzi-igì ònǎ rò, ndùdà ngǎtsi adzi-igì ò dhu bhěyi, Ìndrǔ t'ídhùnà bhà idho ò dhu ní'iyà ndi dhu bhěyi tí. ²⁵ P̄bétù, dhu àkǎ pé kà ràbà àp̄bè abho nyú angyi, ndirò yà indo arí'ì ale rádù kòdhò. ²⁶ Nuwà bhà kàsùmì ò ndì nanzì dhu-tidò nóonziya ndì ndi dhu bhěyi tí Ìndrǔ t'ídhùnà bhà idho ò. ²⁷ Ndi kàsùmì ò, ìndrǔ

nóongónà 'ònyù, 'àdù 'òmuvù. Abádhí ongónà 'ùmba, 'àdù fíyó nzónzo nábhù rùmbá ì, ràrà àhù Nwà ròtsù sàfinà ò òná idho ò. Wò dhu-dzidò ní ndi, ádrùngbá igye níkó, idha ràdù yà adzi dǒ kóró dhu-tsí àmbili, ndàdù ìndrù-tse nótdì kóró. ²⁸ Ndirò kǒnziya ndi átò, yà Loti bhà kàsùmì ò ndi nanzi dhu bhèyi. Ndi kàsùmì ò, ìndrù nóongónà 'ònyù, 'àdù 'òmuvù. Abádhí ongónà òdhíya-fó dhu nùdzi, 'àdù òwu foyá dhu núbho rǒ òdhíya rùdzí átò. Abádhí ongónà itse núzo inga ò, 'àdù òwu idza nùsi rǒ. ²⁹ Pbéù Loti àhù Sòdomò tó kigò ò rò nínganí, Kàgàwà náabhù òrù rórù odu tó kàzù rìpbà ndi òrù-akpà ò rò, ròtdì Sòdomò ò bhà-tse kóró. ³⁰ Ní, dhu nóonziya ndi ndi dhu bhèyi tí Ìndrù t'ídhùnà rǐ ndàvì ìndrù tò nínganí.

³¹ Ndi nínganí, pbìndà idza dò ka kóbhòlò okota tò ngari ò ndi nòtù ale, pbìndà dhu-tsí ràdù ì'ì idza, náakáya nzí ndifò, ndàhù ì dhu-tsí nùgù. Ndi dhu bhèyi tí, inga bvù ndi nòtù ale náakáya nzí ndàdu ndi ìbha. ³² Nyìrè pé Loti-ve rǒ ndi nanzi dhu. ³³ Pbiñdà ìpìrǒngà nòzè ndìgǔ ale níwíya ka. Pbéù pbìndà ìpìrǒngà níwí rí ale náadùya kòdò òdò. ³⁴ Ma mí kùnò fǔkù, ndi iku ò, óyǒ rò ì nòtù atdí ara dǒ ale nzínzi ò rò ka kowuya atdí ale nódyì rǒ, kadù ngàtsi ale núbhà. ³⁵ Óyǒ rò rí dhu ò'ù atdíkpá odu dǒ ró ì nòtù vèbhále nzínzi ò rò, ka kowuya atdí nódyì rǒ, kadù ngàtsi núbhà. ³⁶ [Óyǒ rò ì nòtù inga-bvù kpabhále nzínzi ò rò, ka kowuya atdí ale nódyì rǒ, kadù ngàtsi ale núbhà.»] ³⁷ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Wòrì dhu onziya ndi àdhà Ádrùngbálé?» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Abvo rǐ'ì róngà ní ndi pbàsègè núunduya ì nǐ.»

18

Abvo-ayi mà, anya t'ítàtá t'ále màná tò mbólí

¹ Yèsù awe atdí mbólí pbìndà ábhàlǐ tò, ndínì itè tí dhu abádhí ràkǎ 'òngò 'ìtsò bìlìngà ná ìnzì ì ì ìngyè rórò. ² Kǎti: «Atdí kigò ò, anya t'ítàtá tò atdí ale ní'ì ìnè. Ndi ale ní'ì ìnzì arí Kàgàwà òdò nónzi, ndirò ìnzì arí atdí ale mà nífù ale. ³ Ndirò, ndi kigò ò, atdí abvo-ayi ní'ì ìnè átò. Ní ndi abvo-ayi ongónà ìrà anya t'ítàtá t'ále-ti'ò, ndàdù ndìtsò kà-rǒ, ndàti: «Èno ànyàka pbàkà anyatále màná.» ⁴ Ní ábhǒ idho nyú tí, wò anya t'ítàtá t'ále náazè nzá ndùnò ndi anya. Nírò ní ndi atdíku kírè nga, ndàti: «Ma mí mbá ìnzì ma marí Kàgàwà òdò nónzi dhu màtí, ndirò ìnzì ma marí atdí ale mà nífù dhu màtí, ⁵ ní, bìlì kǎrì tsìdu àvǎ dhu-okú dò rò, dhu àkǎ wà munò abádhí-ànyà pbìndà anyatále màná, akye kǒngóna ìrà dùdu-ǒngà ùkpà nǐ.» ⁶ Ádrùngbále Yèsù adù àtìná tdítdò: «Nyìrì pé wò ìmbá obhóngà ná anya t'ítàtá t'ále núuno dhu! ⁷ Ní, Kàgàwà tí nzí àdù yà adyìbhengá nga mà, kùbhingá nga màná ò arí 'ìtsò róná fíndà ndi ndavò ale rǒ dhu nùtsè? Kà tí àdù ìnè ìnè abádhí rǒ? ⁸ Ma màtina nyí nǐ: kà rǎràdù abádhí-rǒ dhu nùtsè tsàkàtsàkà nyú. Pbéù, Ìndrù t'ídhùnà rǐngò nínganí, kótúya tí tdǔ a'uta ná ale yà adzi dǒ?»

Mùfàrisayò mà pàratà tò ndombè màná tò mbólí

(Mbà 28.13; 30.12-13; Yàk 4.6,9; 1Pé 5.5-6)

⁹ Tdítdò, Yèsù awe yàrì mbólí yà obhónángatále tí arí 'òzù, 'àdù ngǔkpà ale-gàyà nónzi ale tò. ¹⁰ Kǎti: «Óyǒ ale náatsù Kàgàwà bhà idza, ndínì 'ìtsò tí ì. Atdí abádhí nzínzi ò ale ní'ì Mùfàrisayò, ndirò ngàtsi ale ní'ì pàratà tò ndombè. ¹¹ Ní, Mùfàrisayò níidè, ndàmbe ndìtsò dǒ afína ò, ndàti: «Òo Kàgàwà, mà màbhù òtsò nyú indù, ìmbá ma marí'ì ngǔkpà ale-tsí bhèyi nídhunǐ. Ì ale ní kǎkà ogbo ònzi arí ale, kǎkà ìnzì ní obhónángatále, ndirò

kàkà m̀nỳò̀nì ò̀nzì arí ale. Ndirò ma ní nzi pàratà tó yàrí ndombè bhèyi ale. ¹² Ma m̀arí ò̀nyù t'ònyuta-tsù nùtsi ɔyɔ-gùna atdí yengè rǒ. Ndirò ma marí pbàkà kóró ongyéngá tó atdínga idrè dǒ nùbhò perè tí indù.» ¹³ Pbétù, wò pàratà tó ndombè níidè itseta, ìnzì ndòzè ndàngbe dóna, ndàndà ɔrè nga mà. Pbétù, kǎdì ndàmbe odrùna-dɔ nùpbì dǒ izu nà, ndàdù àmbe àtìna dǒ: «Ɔo Kàgàwǎ, ábà izu dùdú, ima nzérenatále tírò.» ¹⁴ Ma m̀atìna nyí nǐ: wòrí pàratà tó ndombè náadù ndì pbìndà iwà Kàgàwà nòzù ndì idzi ale tí rórò. Obhó tí, ndìdžì rí ndìtìrò ɔrú ale ní ka kifoya obvò. Ndirò, ndifò rí obvò ndìtìrò ale ní ka kidziya ɔrú.»

Yèsù rǐ nìní nzónzo násǒ dhu
(M̀at 18.1-4; 19.13-15; Mrk 10.13-16)

¹⁵ Ìndrǔ nòowúnà iwu rǒ ìba-tsùnǎ nzónzo nà Yèsù-tí'ò, ndínǐ kǎli tí ɔtsúna dòyá. Pbétù, wò dhu ì àla rò, ábhàlǐ adù ɔrù ɔrù tí ì ale dǒ. ¹⁶ Ní Yèsù adù ì nzónzo nónzi kiwù nà tina ò, ndàdù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyùbhà nzónzo riwù tidu ò, ìnzì nyǎtò tsùya. Obhó tí, Kàgàwà bhà idzi ní abádhí bhèyi ì nùli ale tó. ¹⁷ Ma mí obhó dhu núnɔ fǔkù: ìnzì rí Kàgàwà bhà idzi nákwǎ ákě ngbàngba bhèyi ale, nòotsúya nzi akekpa m̀atí kà ò.»

Yèsù mà rǒtɛ ònzitále nà dhu
(M̀at 19.16-30; Mrk 10.17-31)

¹⁸ Atdí ádrùngbǎle níwú dhu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Ídzi màlimò, ádhu ndì àkǎ àkǎ m̀onzi, ndínǐ ma mabá tí dhòdhòdhóngá tó ípìrǒngá?» ¹⁹ Ní Yèsù adù dhu ìvu kà-tsǔ ndàti: «Ádhu nyi nyí ma ànzi idzi ale tí nǐ? Ìmbǎ idzi ale rǐ'ì atdí m̀atí. Kàgàwà kèlě atdíró ní ndì idzi ale. ²⁰ Nyi nyúni wà Ɔyátá: «Dhu àkǎ nzá nyonzi m̀nỳò̀nì, dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzi ogbo, dhu àkǎ nzá nyùnò tìtò ɔdhìnu dǒ. Ndirò, dhu àkǎ nyifu àbanu mà íyànù nà.» ²¹ Ní wò ale náadù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Ma mífɛ kǒkòrí Ɔyátá kóró, ròpè ndì idú ngbàngba ò rò.» ²² Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Atdí dhu ní ndì ndì nùbhà tdítǒ indù: dhu àkǎ nyudzi fùnù arí'ì dhu kóró, nyadù kà ò rò nyi nyòngyè fùrangà nùndò nǎkùtále tò, ní nyi nyádù ì'ì ònzì nà ɔrù-akpa ò. Wò dhu-dzidǒ, nyádù nyira, nyádù owùdu núnɔ.» ²³ Ní wò dhu ndì ndìrì rò, izu nùuka ka atdíǒ, abhɔ ndì ndónzi dhu-okú dò rò. ²⁴ Yèsù nítdègu izu nùka ka atdíǒ dhu nálǎ, náadù àtìna kà nǐ: «Ònzì t'ále rǒtsù Kàgàwà bhà idzi ò dhu rǐ'ì obi nyú tí. ²⁵ Obhó tí, dhu rǐ'ì isó nyú ngàmíyà rǒtsù ndùdà sìndanì-bhu ònǎ, ròsè ònzitále rǒtsù Kàgàwà bhà idzi ò dhu dònǎ.» ²⁶ Ní, wò Yèsù rǎnɔna dhu nìrì ale níwú dhu kà-tsǔ, 'àti: «Olu, ádhi nyú ndì ògù rádù ògù?» ²⁷ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìndrǔ-lèmà nònzi dhu rǐ nzi àdù Kàgàwà-lèmà nónzi.» ²⁸ Níró ní ndì Péterù adù àtìna Yèsù nǐ: «Kànǐ, mà múbhà fǒká dhu, màdù owùnɔ núnɔ.» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnɔ fǔkù: Ìndrǔ náapè pbìndà idza mà, pbìndà ingba-tsánà mà, adóna mà, àbanà mà, íyànà mà, pbìndà inzo mà nà nùbha ɔrù-akpa ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi-okú dò rò, ³⁰ ní, yà kòmbí rǐ'ì kàsùmì ǒ, kà rǐ dhu nábà abhɔ nyú ròsè. Ndirò, olù rǐrà kàsùmì ǒ, kǎdùya dhòdhòdhóngá tó ípìrǒngá nábà.»

Yèsù rǐ ndì ndóvè kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè dhu nòvɔ dhu
(M̀at 20.17-19; Mrk 10.32-34; Luk 9.22,44-45)

³¹ Yèsù núugu pbìndà atdí kumì dòná ɔyǒ nà ábhàlǐ tina ò, ndàdù àtìna nǐ: «Kànǐ àlě kúpo Yèrùsàlemà. Ní kóró dhu, yà pbànábí náandí Ìndrǔ t'ídhùnà dǒ, ní rǎkǎ ányì. ³² Obhó tí, ka kí àbadhi nípfò, kabhu yà ìnzì

ní Pbhàhúdí-fó. Ndirò ka kí kùgbò kadù àvu róná, kadù iso núso kà dò. ³³ Ndirò, asé nǐ ka kùvi ka dhu-dzidò, ka kadùya kòhò, kadù òtdùnà. Ní ìbhù idhò dzidò, kádùya ndìngbè.» ³⁴ Pbhétù wò Yèsù ùnò dhu náadù nzá abádhí-dò nálù akekpa màtí. Ndi òte-tì náarù ndì òru tí abádhí rǒ, ìnzǐ abádhí ràdù àdhu dǒ màtí Yèsù rǒte dhu núnì.

Yèsù rǐ atdí ndùmùndúmú nígǔ Yèrikò dhu
(Màt 20.29-34; Mrk 10.46-52)

³⁵ Yèsù níitdègu Yèrikò tó kigò níndù, ní kǎtù atdí ndùmùndúmú otu-igi dǒ àdì, ndàmbe dhu núnzi dǒ ìndrù-fó ró. ³⁶ Ní, wò ndùmùndúmú níri ihé-yà rǔda dhu, ndàdù dhu ivu, àdhu mà rǐ ndònzì dhu ndì ndùnì tí. ³⁷ Ní ka kadù dhu òvò kà tò kati: Yèsù, Nàzàretì ò ale rǎrǐ wò rǔda. ³⁸ Ní kǎkù, ndàtì: «Yèsù, Dàwudì nǎngbá, ábà izu dudu!» ³⁹ Ní yà angyi òkò 'àmbe òwu dǒ ale náarù kà dǒ, àdù kàvi rìnè. Pbhétù kádù òkù tdítǒ àrǐ nyú tí, ndàtì: «Dàwudì nǎngbá, ábà izu dudu!» ⁴⁰ Ní Yèsù adù ide ndàdù kàvi kiwù nà tina ò. Ní, íkyèrǒ kǐrà àhù tiná rò, Yèsù ivú dhu kà-tsǔ ndàtì: ⁴¹ «Ádhu nyi nyòzè mǎnzì indù?» Ní kádù dhu àdu ndàtì: «Ádrùngbǎlé, ma mòzè mala nga.» ⁴² Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Álǎ nà inga! Iwà pbùkù a'uta nígǔ nyi!» ⁴³ Ní ànyìrǒ rò tí, wò ndùmùndúmú-nyìkpó náadù ndòpè ndàla nga, àbadhi ràdù àrà Yèsù-owù ò, Kàgàwà-òvò nílè ndì ndí rórò. Ndirò kórò ale, wò ndì nònzì dhu nàla, náadù Kàgàwà-òvò nílè átò.

19

Zàkayò rǐ Yèsù nózè ndàla dhu
(Luk 5.32)

¹ Yèrikò tó kigò ò ndì ndòtsù rò, Yèsù náadì ndàmbe ùda dǒ ndì kigò òna nǎ. ² Ní atdí ale Zàkayò tí kátina ní'ì inè ànyì. Ndi Zàkayò ní'ì pàratà tó pbàndómbé dǒ ádrùngbǎlé, ndirò ka ní'ì ònzítále. ³ Ní kǎzè ndàla Yèsù rǎrǐ àdhi. Pbhétù, kà rǐ Yèsù nálǎ ihé-yà nzínzì ò dhu ní'ì odú, idǒ ndì ndí'ì dhu-okú dò rò. ⁴ Ní kǎkù angyi, ndàdù ùpo mùkuyù tí kátina itsu dǒ, ndínì ndì ndàla tí Yèsù, ànyìrǒ kà rǔda dhu-okú dò rò. ⁵ Ní, Yèsù níitdègu ìrà àhù ànyìrǒ, ní kǎndà òrù nga, ndàdù àtìna Zàkayò nǐ: «Zàkayò, ifo tsàkàtsàkà. Indo dhu àkǎ mǎdhò pbùkù idzá.» ⁶ Ní Zàkayò adù ifo tsàkàtsàkà, ndàdù kàkò dhèdhe nyú nà. ⁷ Ní wò dhu nàla kórò ale náanù afiyya ò, 'àmbe àtìna dǒ: «Kàrà òdhò nzérengatále bhà nyú!» ⁸ Pbhétù Zàkayò níva ndì ndidè, ndàdù àtìna Ádrùngbǎlé Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, kǎnǐ ma màbhù pbàkà ongyéngá tó atdínga óyǒ dǒ nǎkùtále tò. Ndirò dhu i'ina gukyè ìndrù bhà dhu ma makò tìtò dǒ dhu tí, ní ma mí ndì dhu nádù ifò-rà-dǒ ndì ale tò.» ⁹ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Indo ògù nírà wà àhù àzú-dzá, yàrí ale ní Àbràhamù t'ídhùnà átò nídhunì. ¹⁰ Obhó tí, Ìndrù t'ídhùnà ìrà ùwùwí ale nónè, ndínì ndadù tí ìgunà.»

Idrè fàrangà tó mbólí
(Màt 25.14-30)

¹¹ Yà ndì ndúnóna dhu ìri rí ale tò, Yèsù adù yàrí mbólí náwe tdítǒ. Obhó tí, yà íkyèrǒ Yèsù rǐ'ì Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndotsú tí dhu-okú dò rò, ìndrù náambénà inga níre dǒ afiyya ò, kòmbí nga rǎrǐ ndì òrù-akpa ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi rǐ ndòpè nǐ. ¹² Ní kǎtì: «Atdí ale ní'ì kamà-tidò. Ní ndì ale níva ndì fiyó pbìrì ò rò, ndàrà itse nyú vurò pbìrì ò, ndínì ka kùdò tí ndì ádrùngbǎ kamà tí, ndì dhu-dzidò, ndàdù ìngo fiyó pbìrì ò. ¹³ Ní, kúnzi idrè ale pbàndà kasutále nzínzì ò rò, ndàbhù idrè

fùrangà* foyá. Ndirò, kǎdù dhu ùya abádhí tò, ndàti: <Nyònzì mùtùruzì wò fùrangà dǒ, rǎrà àhù ma míngo dhu ò.> ¹⁴ Pbéttù, kà mà tó pbìrì ò ale náandrò ka atdíđ. Ní abádhí adù ìndrù òvì ròwù kòwù ò, ròwù àtìna: <Mǎ mòzè nzá wò ale rònyè idzi dòkǎ.> ¹⁵ Ní, ádrùngbǎ kamà tí ka kúdo ndì dhu-dzidǒ, ndì ndìngò fíyó pbìrì ò rò, kǎvì kunzì kǒkò fùrangà ndì ndùndo foyá pbìndà kasutále, ndíńí ndì ndùni tí ìngbǎ dhu bhěyi màtí abádhí nónzì kasu ndi fùrangà nǐ dhu. ¹⁶ Ní, wemberè tó ale níira, ndàti kà nǐ: <Ádrùngbǎlé, pbùkù fùrangà nísě ndì atdí kumì fùrangà nǐ.> ¹⁷ Ní ádrùngbǎlé adù àtìna kà nǐ: <Ídzi dhu ní wò! Nyi ní ídzi kasutále. Nyi nyódò yà funú ma mabhù ákěkpá dhù-ngba nyú mběyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyilǐ nyadi ádrùngbǎlé tí idrè kigò dǒ.> ¹⁸ Ọyọ rí kísě kasutále níira ndàdù àtìna: <Ádrùngbǎlé, pbùkù fùrangà nísě ndì imbò fùrangà nǐ.> ¹⁹ Ní ádrùngbǎlé adù àtìna kà nǐ: <Inyi nyú mà átò, nyi nyadi imbò kigò dǒ ádrùngbǎlé tí.> ²⁰ Ngǎtsi kasutále níira, ndàdù àtìna: <Ádrùngbǎlé, kǎńí pbùkù fùrangà. Ma makpọrọ ka mberù ò, madù òrùnà. ²¹ Obhó tí, ma marúbhi ọdònu nónzì rǒ, inyi ní atdíđ arórù ale nídhunǐ. Nyi nyárí dhu ìdyi inzá nyi nyilì dhu ró, ndirò nyi nyárí ònyè ògu inzá nyi nyazò dhu ró.> ²² Ní ádrùngbǎlé adù àtìna kà nǐ: <Ma mí anya òtdì dùnú tsùnu-bvù rǒ. Inyi ní nzére kasutále. Nyi nyuni wà dhu ma rǎrǐ òrù arórù ale, ma rarí dhu ìdyi inzá ma mìlì dhu ró, ndirò ma rarí ònyè ògu inzá ma mazò dhu ró. ²³ Nírò, ádhu inzá nyi nyadù àrà idú fùrangà nílì bǎkì ò nǐ, ndíńí ma mírà àhù nínganí, ma madùya tí àkónà iwà dóná níđò rórò?> ²⁴ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àtìna ànyìrǒ ì'ì ale nǐ: <Nyàkò wò kà-fó rí'ì fùrangà, nyǎdù àbhunà yà idrè rí'ì kà nà ale tò.> ²⁵ Ní i ale adù àtìna kà nǐ: <Ádrùngbǎlé, kà rǐ'ì inè idrè fùrangà nyú nà.> ²⁶ Ma mátina nyǐ nǐ, ka kabhùya dhu inè dhu rǐ'ì foná ale tò. Pbéttù yà ìmbǎ rí'ì dhu nà ale-fó rò, ka kakòya yà kà-fó rí'ì dhu mà. ²⁷ Ndirò nyiwù pé yà inzá ma nazè monyè idzi dòyá pbàkà òmvù-tsí nà iró, nyǎdù àzènà ọnzidú rò.»

Yèsù rǎrà Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

(Zàk 9.9; Mát 21.1-11; Mrk 11.1-11; Yùw 12.12-19)

²⁸ Wò dhu bhěyi ndì ndòtè dhu-dzidǒ, Yèsù adù ùda ndàdi angyi ihé-yà tò, ndàdù ùpo ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ²⁹ Ní kítdegu Bètèfagè mà Bètàniyà mànà tó pbanga níndù, Mizèyitunì tó pbìrì inǎ rò, ní kǎvì óyǒ ale pbìndà ábhàlǐ nzínzì ò rò ròwù angyi, ³⁰ ndàdù àtìna nǐ: «Nyòwu wò angyi rí'ì pbanga ò. Ní, ànyì nyǐ nyówu ùvò rò, nyǐ nyí inzá atdí ale mà nápè ùbhi dóná angyi kayinǒ-ngba nótù òsò ka kòsò ró. Ní nyǎdù nyǎnga ka, nyǎdù iwu nà iró. ³¹ Ndirò atdí ale mà níivúna gukyè dhu tsùkù ndàti: <Ádhu nyǐ nyí kùngǎ nǐ?> Ní nyǐ nyadùna dhu àdu kà tò nyǎti ádrùngbǎlé rǎrǐ'ì kǎtdyú nà.» ³² Ní kǒkò Yèsù òvì ale náawù, 'àdù kóró dhu-tsí nótù yà Yèsù núnònà fíyò dhu bhěyi tí. ³³ Ní abádhí rǐ kayinǒ-ngba núnǎ rò ní ndì, ndi kayinǒ-ngba-abádhí níivú dhu abádhí-tsù, 'àti: «Ádhu nyǐ nyí kayinǒ-ngba núnǎ nǐ?» ³⁴ Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Ádrùngbǎlé rǐ'ì kǎtdyú nà.» ³⁵ Abádhí náadù òwu wòrì kayinǒ-ngba nà Yèsù-tí'ò, 'àdù ròyá ọrú mùdzarù núwà, 'ùhu dóná, 'àdù Yèsù àbhù rùpò ndàdi ndi kayinǒ-ngba dǒ. ³⁶ Ní yà Yèsù rǎrà angyi dhu bhěyi, ìndrù nóowúnà ròyá mùdzarù núwà rǒ, 'ùhu otu ò. ³⁷ Ní Yèsù itdegu Yèrùsàlemà tó kigò níndù, yà Mizèyitunì tó pbìrì dò rò ráwù otu ò, ní kòwu ò ríwu ábhàlǐ tó ihé-yà náadù 'òpè 'ilè

* **19:13** 19.13 Ndi fùrangà-bvù ní'ì ikyi-akpà òdzi rádù fùrangà-bvù.

Kàgàwà ɔrú tǔya nyú nà, yà Yěsù rǒnzina kóró wíwì ì àla dhu-okú dò rò.
³⁸ Abádhí ambénà àtìna dǒ:

«Asota náká yà Ádrùngbǎle Kàgàwà-ɔvò rǒ rírà ádrùngbǎ kamà nà.

Màrùngà àká ndì'ì òrù-akpà ò,

ndirò, ilèta náká ndì'ì òrù-akpà ǒ ɔrú ngari ò*.»

³⁹ Ní ihé-yà nzínzi ǒ ì'ì ngúfe Pbàfàrisáyó náati Yěsù nǐ: «Màlimó, ísǒ pbùkù ábhàlì rìnè.» ⁴⁰ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mátina nyǐ nǐ: abádhí nínèna gukyè, ní odu rǐ ndì ùkù.»

Yěsù rǒdzi Yèrùsàlemà tó kigò dǒ dhu

⁴¹ Yěsù itdègu ìrà àhu íkyèrǒ Yèrùsàlemà tó kigò tí ndàdù kàla, ní kǎpè ndòdzì kà dǒ, ⁴² ndàmbe àtìna dǒ: «Yàrí idho ǒ, nyi nyú mà átò nyi nyúnǐyana gukyè màrùngà nábà nyi nyádù tí dhu! Pbétù kombí ndi dhu òrù wà ndì rùnù. ⁴³ Obhó tí, idho ní'íya inè, yà pbùkù òmvù rǐ nyòkèrè, ì rǎkpòrò ngbǒnu ònà odu tó kàlì nǐ, ì rǐlì nyi átsí, 'àdù 'òpè 'ùgyè nyi kóró ngari ònǎ rò. ⁴⁴ Abádhí rǐ nyugòlò, ì ròbè ùnúnga, inyi, kóró ùnú aróko ale màna. Ndirò, abádhí rǐ nzǐ inyi ka kasì nǐ atdí odu mà núbha ràdì ngàtsi odu dǒ, inzà nyi nyuni òrù-akpà ò rò mùdzùnà ìrà indù ònà kàsùmi nǐdhuñ.»

Yěsù rǐ Kàgàwà bhà idzá rò rí dhu ùdzǐ ale nódì dhu

(Màt 21.12-17; Mrk 11.15-17; Yùw 2.13-17)

⁴⁵ Kàgàwà bhà idza ndì ndòtsù rò, Yěsù adù ndòpè ndòdì ànyì idzá rò rí dhu ùdzǐ ale. ⁴⁶ Kǎmbénà àtìna dǒ abádhí nǐ:

«Andítá áti: «Pbàkà idza ní'íya itsòta-dzà»,

pbétù nyǐ, nyǐ nyádù kùgèrè rǒngò ogbotále náarí ì nùru ònà ngari tí*.»

⁴⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yěsù adù àdi ndàrà dhu ùdhe rǒ ìndrù tò bìlìngana Kàgàwà bhà idzá rò. Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Ʋyátá tó màlímó mà, ndirò Pbàyàhúdì nzínzi ǒ ádròdrǒ ale màna náadù 'òpè 'òmè kǎbhu ì ádù kohò ònà otu. ⁴⁸ Pbétù abádhí nùuni inzà ì ádù ònzìnà dhu, kóró ale rǒwu Yěsù rǎnɔna dhu ní'ì rǒ atdyúya nyú nà nǐdhuñ.

20

Yěsù arí pbìndà kasu ònzi àdhi bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ?

(Màt 21.23-27; Mrk 11.27-33)

¹ Kǒkòrí idho nzínzi ǒ, atdíku Yěsù adì ndàmbe dhu ùdhe dǒ, ndàdù àmbe Ídzi Màkǎrù núnò dǒ ìndrù tò Kàgàwà bhà idzá rò. Ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Ʋyátá tó màlímó mà, ndirò Pbàyàhúdì ǒ pbàkùrǔ màna náadù 'ùtò ànyìrǒ. ² Ní abádhí ivú dhu Yěsù-tsǔ 'àti: «Ʋno pé àdhi bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ màtí nyi nyá'í kǒkòrí dhu nónzi dhu fǎkà. Ndirò, ádhi nyú ndi wò ádrùngbǎnga tó obi nábhu indù?» ³ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ɛma nyú mà átò, ma mí atdí dhu ní'vù tsùkú: Nyàdu pé dhu idù. ⁴ Yùwanì bhà bàtizò ní'ì tí òrù-akpà ò rò ìrà? Ka ní'ì tí ìndrù-bvǔ rò àhu bàtizò?» ⁵ Pbétù abádhí adù 'òpè 'ìrè nga nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Àlě kapé dhu àdù òrù-akpà ò rò kà rírà, ní kǎdùna àtìna: «Olu ádhu inzà nyǐ nyadù Yùwanì rǎnɔna dhu ná'ù nǐ?» ⁶ Ndirò, àlě kapé dhu àdù ìndrù-bvǔ rò kà ráhu, ní kóró ale adùna àlě núbvu odu nǐ, iwà kóró ale ná'ù dhu Yùwanì rǐ'ì Kàgàwà bhà nabi nǐdhuñ.» ⁷ Ní, abádhí adù dhu àdu, inzà ì rúnì àdhà rò màtí ndi bàtizò ìrà dhu. ⁸ Ní Yěsù adù àtìna abádhí

* **19:38** 19.38 Zàb 118.26; Luk 2.14 * **19:46** 19.46 Ìsa 56.7; Yèr 7.11

nǎ: «Ɔma nyú mà átò, ma mí nǎ àdhi bhà ádrùngbǎnga tó obi nǎ màtí ma marí i dhu ònzi dhu náno fǔkù.»

*Vĩnyò tó inga ǎ arí kasu ònzi òrǒrù kasutále tó mbólí
(Màt 21.33-46; Mrk 12.1-12)*

⁹ Wò dhu-dzidǎ, Yèsù adù ndòpè ndàwε yàrí mbólí ihé-yà tò ndàti: «Atdí ale náazò vĩnyò tó inga, 'adù 'ìrì ndi inga-kàsǔ nónzi róngo ale mànà. Wò dhu-lutinǎ, kǎdù ndìvǎ ndàrà abhi ò ábhǒ idho nyú tí. ¹⁰ Ní vĩnyò-kpǒ t'ópèta tó kàsùmì náká rò, wòrí inga-àbadhi náavì atdí pbìndà kasutále ràrà fìndà ka kùtù vĩnyò-kpǒ náko ndi inga-kàsǔ nónzi arí ale-fó. Pbétù i kasutále náadù kòngbù, 'adù kàdu róngò ɔtsùna-kpa nà. ¹¹ Wòrí inga-àbadhi náavì ngǎtsi kasutále tdítǎ ràrà ànyì. Pbétù vĩnyò tó inga-kàsǔ nónzi arí ale náangbù ndi ale átò, 'ùnò dhu nǎ, 'adù àdunà róngò ɔtsùna-kpa nà. ¹² Tdítǎ kǎvì ìbhù rí kǐsǎ kasutále ràrà ànyì. Ní abádhí náavì ndi tsí átò, ngbǒna rùngbìli ndi otú tí, 'adù òdìnà. ¹³ Ní wò inga-àbadhi náati: «Ma mí dhu ònzi ìngbǎ tí? Ɔtsò! Ma mí idhùdu nyú, afídu-mbi nóvì ànyì. Ngǎtsi nǎ abádhí rǎ kǐfǔ ìfǔ.» ¹⁴ Pbétù, kǒkòrí kasutále níitdègu wòrí kà t'ídùnà náǎ, ní abádhí náadù ɔte nzínziya ǎ 'àti: «Kòñ inga-àbadhi tí adìya ngǎtsi nínganì ale nyú ní wò. Ní kòho ka, ndín inga adìya tí àdì àlǎ tò.» ¹⁵ Ní abádhí adù kòdì inga ò rò, 'adù òhònà. Ní, ádhu nyú ndi wòrí inga-àbadhi rǎdù ònzìnà kǒkòrí kasutále nǎ? ¹⁶ Kà rǎdù ìrà, ndàbhù abádhí kokyè, ndàdù ndi inga-kàsǔ nábhù ngǔkpà ale-fó.»

Ní ìndrǔ níitdègu wò Yèsù ùnò dhu ìrì, náadù àtìnà: «Ɔnzà wòrí dhu àká ndònzì ndi wò nyí nyúnɔna dhu bhéyi.» ¹⁷ Ní, Yèsù andà abádhí dò nga, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàti: «Yà Kàgàwà bhà Andítá núnò dhu-tì ní àdhu? Ndi Andítá àti:

«Yà odu-dzà nòsì arí ale náabvù igi odu,

ní ndi adù òngo idza-pbidò nódò rǎdù àkǎkǎ odu tí*.»

¹⁸ Ndi odu dǎ rǎtsì ale níikòya ndi ìkò tí kà dǎ. Ndirò kà rǎtsì dònà ale ní ǒnga kǎnyiriya ìnyiri tí.»

Ìndrǔ rǎ dhu òngù Yèsù-tsǔ pàratà t'áfótá dǎ dhu

¹⁹ Wò ndi kàsùmì ǎ tí, Ɔyátá tó màlímó mà, pbàkùhání tó ádròdrǎ ale mànà náatsú 'àlǎ Yèsù, pbétù abádhí náadù ihé-yà-òdò nónzi. Abádhí ní'ì iwà dhu nòsù ì rǎrǎ ndi Yèsù rǔbhi ɔte rǎ dòyá mbólí ǎ. ²⁰ Ní abádhí náapè 'àmbe Yèsù rǔnɔna dhu mà kà rǒnzina dhu mànà nándà dǎ kóró, 'adù abhábho núli ròkò Yèsù tí ídzi ale bhéyi. I abhábho akò kà-tí ndín 'adù tí kàlù nzére ale tí tsùna-bvù rǎ, 'adù kipfo 'àbhù anya t'ítàtá t'ále mà, lèwalì mànà-fó. ²¹ Ní i abhábho níivú dhu Yèsù-tsǔ, ì rǎti: «Màlimǎ, mà múni wà dhu nyi nyárí ùnɔna dhu mà, nyi nyárí ùdhèna ìndrǔ tò dhu mànà rǎrǎ obhó dhu nyú. Ndirò, nyi nyárí ìnzì ìndrǔ-ǒnga nóvò, pbétù nyi nyárí Kàgàwà ózè ìndrǔ ròkò tí dhu núdhè obhóngà dǎ. ²² Nírò, àlǎ tó ɔyátá návi tí àvì àlǎ rǔfǎ Kàyìsarà bhà pàratà?» ²³ Pbétù, abádhí rǎrèna dònà dhu ndi ndòsù rò, Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Nyìbho pé atdí dìnari fudu ò. ²⁴ Ádhi yà, nyina-wòyǎ mà pbìndà andítá mànà rǎ'ì kà dǎ?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Kàyìsarà ní ndi.» ²⁵ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǎ: «Nyùbho Kàyìsarà bhà dhu-tsí Kàyìsarà tò, nyǎdù Kàgàwà bhà-tsí nùbho Kàgàwà tò.» ²⁶ Ní abádhí rǎ kòzù nzére ale tí wò kùnò ìndrǔ tò dhu-okú dò rò dhu náadù abádhí lè mà nónzi ònzi tí. Pbétù, idho náko ì atdíidǎ fǎyò kàdu ɔte nǎ rò, abádhí adù ìnè ìnè tí.

* 20:17 20.17 Zàb 118.22

*Pbàsàdùkáyó rĭ dhu òngù ùvǔvè ale rĭ ùngbĕ dhu dǒ dhu
(Màt 22.23-33; Mrk 12.18-27; 1Kò 15)*

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Pbàsàdùkáyó nzínzi ǒ ngúfe ale níiwú Yĕsù-tí'ò. Abádhí ní'ì inzà á'ù yà ùvǔvè kutdǔ ì ale rǎdù 'ùngbĕ òve-bvù rò dhu ale. Ní abádhí níivú dhu Yĕsù-tsǔ 'àti: ²⁸ «Màlimǒ, yàrí ní Músà náandí fǎkà Ƴyátá: Atdí ale náapé òvè, ndùbhà pbìndà tsìbhále ìmbǎ atdí ngbángba nà màtí, ní dhu àkǎ kà t'ádòná rùndu ndì abvo-àyi-tsù, 'àdù nzónzo òdhì màná yà àvǎvè adòná-òvò dǒ*. ²⁹ Nírò, atdí ale ní'ì àrùbhù kpabhínzo nà. Ní ádrùngbǎ ingba náakù tsìbhále, ndàdù òvè ìnzǐ ndùbhà atdí ngbángba mà. ³⁰ Ní kà-lutinǎ kpatsìbhíngba mà, ³¹ ìbhù rí kisé màná núundu wòrí abvo-àyi-tsù, 'àdù ùve. Ndì dhu anzì ndì wò dhu bhĕyi tí kǒkòrí àrùbhù kpabhínzo rò, rùve kóró ìnzǐ 'ùbhà atdí ngbángba mà. ³² Abádhí ùve kóró dhu-dzidǒ, ndì tsìbhále náadù òvè átò. ³³ Ní, ùngbeta-idhò ǒ, wòrí tsìbhále ní'ìya àdhi bhà, yà kóró kǒkòrí àrùbhù kpabhínzo tò kǐ'ì tsìbhále tí rò?» ³⁴ Ní Yĕsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Yà kòmbí rí'ì adzi ǒ, kpabhále mà vèbhále màná náarí 'ùmbùmbá. ³⁵ Pbétù yà Kàgàwà ózù àkǎkǎnà 'òkò yà olù rírà adzi ǒ dhu tí ale, kà-tì ní yà 'ùngbĕ rí ùvǔvè ale nzínzi ǒ rò vèbhále mà kpabhále màná, nóokoya ìnzǐ 'ùmbǎ ì. ³⁶ Ndirò abádhí nùvǔvèya nzǐ tdítǒ akekpá màtí, màlàyíkà bhĕyi abádhí nùuliya ì nídhunǐ. Ndirò, abádhí ní'ìya Kàgàwà bhà inzo iwà abádhí ùngbĕ ì nídhunǐ. ³⁷ Músà avò dhu kpanya ùngbĕ ùvǔvè ale rùngbeya ì. Pbìndà andítá ò, yà kàzù rǒrù róná kìdzùmbà dǒ róte ngari ǒ, kǎnzi Ádrùngbǎle Kàgàwà Àbràhamù bhà Kàgàwà, Ìsakà bhà Kàgàwà, ndirò Yàkòbhò bhà Kàgàwà tí. ³⁸ Nírò, Kàgàwà ní nzǐ ùvǔvè ale tó Kàgàwà, pbétù ka ní ípìrǒ rò arí'ì ale tó Kàgàwà. Obhó tí, Kàgàwà tò kóró ale rĭ'ì ìnè ípìrǒ rò.» ³⁹ Ní, Ƴyátá tó ngúfe màlímó náakò òte 'àti Yĕsù nǐ: «Màlimǒ, nyi nyòtè mbĕyi nyú.» ⁴⁰ Abádhí náadù nzà 'òmvù 'ivù atdí dhu mà tdítǒ Yĕsù-tsǔ.

*Krístò nátí Dàwudì t'ídhùnà?
(Yĕr 23.5-6; Màt 22.41-46; Mrk 12.35-37)*

⁴¹ Tdítǒ Yĕsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ ndàti: «Ka kádù àtìná ìngbǎ dhu bhĕyi Krístò rǎrĭ Dàwudì t'ídhùnà? ⁴² Dàwudì nyú ndìtírò rǎtina Zàburì* tó bhǔkù ò:

<Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina pbàkà Ádrùngbǎle nǐ:

Ádǐ idú fangà dònǎ rò,

⁴³ rǎrà àhù ma mí pbùkù òmvù nábhǔ nyòbè dòya dhu ò.>

⁴⁴ Ní, Dàwudì rĭ'ì Ádrùngbǎle tí rí kǎnzi, ní kà rǎdù ì'ì ìngbǎ dhu bhĕyi Dàwudì t'ídhùnà tí?»

*Yĕsù rĭ pbìndà ábhǎlǐ nǎví ròdò ì Ƴyátá tó màlímó rǒ rò dhu
(Màt 23.1-36; Mrk 12.37-40)*

⁴⁵ Àzèmbè ihé-yà nókò 'àmbe ndì ndúnóna dhu ìrì dǒ rórò, Yĕsù adù àtìná pbìndà ábhǎlǐ nǐ: ⁴⁶ «Nyòdo nyi Ƴyátá tó màlímó rǒ rò. Abádhí arózèna dhu ní 'ùbhi ádzàdzǐ kanzù ì ùfǒ rórò, 'àdù ìndrù nózè ràtsè ì ifuta nyú nà yà ìndrù arí 'ùndu òyá ngari ǒ. Abádhí arí 'òzè 'òkò 'àví rí tombi dǒ unduta-dzà ǒ, 'àdù 'òzè 'òkò angyinǎ rò rí'ì ngari ǒ mùhendù ǒ. ⁴⁷ Abádhí arí abvo-ayí-fó dhu òvo kóró, 'àdù àmbe 'ìtsò dǒ ádzàdzǐ, ndíní ka kati tí ì idzi ale tí. Ní Kàgàwà itdìya anya abádhí dǒ obi nyú nà.»

* **20:28** 20.28 Tòr 25.5 * **20:42** 20.42 Zàb 110.1

21

Nǎkù tó abvo-ayi rĩ perè nábhě Kàgàwà tò dhu (Mrk 12.41-44)

¹ Yēsù angbe ndì ndàndà nga, ndàdù ònzítále nála perè tí ì úbhòna Kàgàwà tò fùrangà nùdǒ rí sàndukù ò ró. ² Kǎdù atdí nǎkù tó abvo-ayi nála átò rĩ óyǒ fùrangà-kpǒ-nzo nídò ndi sàndukù ò ró. ³ Ní Yēsù adù àtìna ànyì idzá ìì ale nǎ: «Ma mí obhó dhu núnò fùkù. Wòrí nǎkù tó abvo-ayi nídò fùrangà abho nyú ròsè kóró ale dònǎ. ⁴ Obhó tí, kóró kǒkòrí ngǔkpà ale núbho perè tí fùrangà ní yà ìmbǎ ríì kasu nà fíyò kèlě. Pbétù íyàdhiyà, pbìndà nǎkù ǒ, nádù kóró foná ríì fùrangà yà dzùnàna ònzi àmbènà nídò perè tí Kàgàwà tò.»

Yēsù rĩ Kàgàwà bhà idza nùgòlò ka kí dhu nóvo dhu (Màt 24.1-2; Mrk 13.1-2)

⁵ Ngúfe ale náakò 'àmbe òte dǒ Kàgàwà bhà idza dǒ. Abádhí ambénà àtìna dǒ ka rósì ka ùyǔya odu mà, Kàgàwà tò ka kúbho perè tí dhu màna nǎ. Ní, Yēsù adù àtìna: ⁶ «Ìdho níí'ya inè, yà ìnzì atdí odu mà nùubhàya ndì ngàtsi odu dǒ ìnzá ka kùgòlò rórò òyá, kǒkò nyí nyálǎna dhu nzínzì ǒ.»

Yēsù rǒte tdě ndì ndingo rò ì nǒnziya dhu dǒ dhu (Màt 24.3-14; Mrk 13.3-13)

⁷ Tdítdǒ ì ale náadù dhu ìvu Yēsù-tsǔ, 'àti: «Màlimǒ, íngbà tǐngá nga ndi kǒkòrí dhu nóonziya ì nǎ? Ádhu ndi ì dhu rĩ 'ònzì òná kàsùmì àkǎ dhu nitèya fǎkà?» ⁸ Ní Yēsù adù dhu àdu ndàti: «Nyàndà nga mběyi, ìnzì nyǎbhu nyí atdí ale mà rǔtrǎ nyí. Obhó tí, ábhǒ ale níwúya ǒvòdu rǒ, ngàtsi ale rǎrà àtìna rǒ: «Ìma ní Krístò.» Ndirò: «Yà adzi dǒ dhu-tsù rĩ ndòdì òná kàsùmì-tsù nǐndù wà ndì.» Ní, àpé nyòwu òwu rǒ ì ale-owù ǒ. ⁹ Nyí nyowuya gukyè ìla-òyí nǐrì rǒ, nyǎdù ìndrǔ ìvǎ dhu ìnzì 'àmbe fíyó kámá-tsǔ dhu ìrì dǒ dhu-òyí nǐrì rǒ, ní àpé nyòwuya ǒdò nábhù rǒ rǐsì ùkù. Obhó tí, dhu akáya kǒkòrí dhu rònzì ì angyi, pbétù ì dhu náaviya nzì dhu yà adzi ǒ dhu-tsù rǎrǐ ndòdì kòmbí tí.»

¹⁰ Tdítdǒ Yēsù adù àtìna: «Atdídhena ale-tidò nóowuya 'ùgyè rǒ ngǔkpà ale-tidò màna, ndirò atdí ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale nóowuya 'ùgyè rǒ ngàtsi ádrùngbǎ kamà bhà pbìrì ǒ ale màna. ¹¹ Ádròdrǒ mùtìtì náabhùya adzi rivi, ndirò ozokpa mà àgǎyi màna ràdù ìì dhèdhèrò ngari òná. ǒdò àbhǔ rí rǐsì ìndrǔ ò dhu nóonziya ì, ìdho rĩ ìndrǔ ùkǒ nǎ ádròdrǒ dhu ràdù 'ònzì òrù-akpà-nyì rǒ. ¹² Pbétù, tdě kǒkò dhu nóonzi ì kóró rò, ka kulúya pé nyí, kadù àvu rǔkú. Ka kubhòya nyí unduta-dzà ǒ ádròdrǒ ale-fó ndíní ka kitdì tí ànyǎkù. Ka kusóya nyí imbi ò, ndirò ka kowuya nyí nà ádròdrǒ kámá mà, lìwálí màna ònzì, ǒvòdu-okú dò rò. ¹³ Ndi kàsùmì-ònga ní ndi nyí nyowuya dùdú nyí nyúni dhu náwe rǒ abádhí tò nǎ. ¹⁴ Ní, nyí nyákǎ nyúni dhu, ìnzá dhu rǎkànà nyítù afíkù, nyí nyí mùsambà ònzi tí dhu nǎ. ¹⁵ Obhó tí, ìma ní ndi ma maraya nyí nyúnona dhu mà, àkǎ àkǎ dhu-ònga t'òvòta tó ìrèta màna dhu nábhù fùkù. Ní fùkú òmvù nóowuya nzì ìko rǒ nyíkù-kpa rǒ, 'àgò nyí nyúnona dhu. ¹⁶ Abákù mà, ayíkù mà, adókù mà, fùkú idzá-bhà mà, ǒdhíkù màna nóowuya nyípfo rǒ, 'ùbho nyí òmvù-fó, 'àdù nzínzikù ǒ ábhǒ ale nyú núbho kǒkyè. ¹⁷ Kóró ale nóonróya nyí okúdu dò rò. ¹⁸ Pbétù, dùkù rǒ atdí àyí-ngba mà náawíya nzì. ¹⁹ Nyí nyí dhu-dzi òndù tí dhu náabhùya ndi nyòdò fùkú ípìrònga.»

*Yèsù rě Yèrùsàlemà tó kigò rě ndùkò dhu nóvò dhu
(Màt 24.15-21; Mrk 13.14-19)*

²⁰ «Nyí nyalaya gukyè Yèrùsàlemà tó kigò iwà òmvù tó pbànowí àkpòrò ngbòna ró, ní nyí nyuniya dhu ndi kigò rě ndùkò òná kàsùmì-tsù rindù wà ndi. ²¹ Ní, Yùdeyà tó pbìrì ò ì nòtù ale, náakáya 'òtsè pbìrì-akpá dò. Yèrùsàlemà ì nòtù ale náakáya 'ùvò ányìrò, àdù òtse. Ndirò ngùkpà pbanga òná ì nòtù ale náakáya nzí 'òtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò. ²² Obhó tí, ì idhò ní'íya dhu t'útsèta tó idhò, ndíní yà Andítá náarúnona kóró dhu náaká tí. ²³ Ndi nínganí, òya nà rí 'òtù vèbhále mà, iba òndo rí nzónzo rě 'òtù foyá vèbhále mà, ní'íya àpbè ò. Obhó tí, Pbàisràyéí tó pbìrì ò bhà náabáya àpbè abhò nyú, ndirò Kàgàwà bhà nàwí náadùya ndàvi kpanya abádhí dǒ. ²⁴ Abádhí nzínzì ò atdídhena ale-tsè ka kotdíya obhi ní, kadù ngùkpàkà núso kumbà kóró ngùkpà pbìrì òná. Ndirò, ì ngùkpà pbìrì ò ale nóobéya Yèrùsàlemà tó kigò-dò, ràrà àhu fiyó pbìrì òná ì í 'adù òná kàsùmì rākà dhu ò.»

*Ìndrù t'ídhùnà ríngò dhu
(Màt 24.29-31; Mrk 13.24-27)*

²⁵ «Nyí nyalaya ize adyifò rǒ, àbì rǒ, ndirò alali rǒ màtí. Ndirò, yà adzi dǒ kóró pbìrì ò ale ní'íya ádrùngbá izu ò, ádrùngbá rèrù mà, mùkurà mà nà rǒnzina wògò níri ì í, ìnzí 'adù àdhu mà nónzi ì í dhu núnì rò. ²⁶ Ìndrù núuvèya ùvè tí odo ní, yà adzi rǒ rí ndònzì dhu nóvò ì í rò. Obhó tí, ádròdrònga tó obo nà arí'ì òrù-akpà-nyì rǒ dhu-tsí níviya kóró. ²⁷ Nírò ní ndi ka kalaya Ìndrù t'ídhùnà òrù-akpà ò rò rírà ró. Kíraya ádrùngbá àpbù nzínzì ò, ábhò ádrùngbànga tó obo nà, ndirò ábhò ádrùngbànga tó awáwù nà. ²⁸ Ní, kóró kǒkòrí dhu nóopéya gukyè 'ònzì ì, ní nyí nyikòya mbèyi, nyàngbe dükù, iwà nyùkòlò ka kí àpbè ò rò òná idhò níndù ndi nídhuní.»

*Mùtinì tí kátina itsu mà,
kóró ngùkpà itsu-tidò mà nà tó mbóli rävina dhu
(Màt 24.32-35; Mrk 13.28-31)*

²⁹ Yèsù adù yàrí mbóli náwe tdítǒ abádhí tò ndàti: «Nyàndà pé mùtinì tí kátina itsu mà, kóró ngùkpà itsu mà nà. ³⁰ Nyí nyapé abádhí-bí nálá iwà ì nòpè 'àtá ró, ní ka nyí nyàndà rò, nyí nyarí dhu núní nyí-tírò tí iwà lábhu tó kàsùmì rindù ndi. ³¹ Ní ndi dhu bhèyi tí, nyí mà átò, nyí nyalaya gukyè kǒkòrí dhu rě 'ònzì dhu, ní nyí nyuniya dhu Kàgàwà rě idzi ònyu ìndrù dǒ òná idhò-tsù rindù wà ndi. ³² Ma mí obhó dhu núnò fùkù: yà kòmbí rí'ì rùgànda rě nzì ùda ìnzá kǒkòrí dhu nónzi ì rórò. ³³ Òrù-akpà mà, yàrí adzi mà nà núudàya ùdà, pbétù pbàkà ote núudàya nzí akekpà màtí.»

*Yèsù rě ìndrù náví rándà nga mbèyi,
'adù àmbe 'ìtsò dǒ bìlìngànà dhu*

³⁴ «Nyàndà nga mbèyi, akye onyú mà, iwa t'órita mà, ndirò yà adzi ò dhu t'írèta mà nà náatdúna afikù ní. Ndirò, nyàndà nga mbèyi, akye ndi idhò náaraya ìsì dükù ìnzá nyí nyàni rórò ní. ³⁵ Àdhàdhì àdà náarí ìsì ìzà dǒ dhu bhèyi, ndi idhò nísiya ndi dhu bhèyi tí kóró yà adzi ò ale dǒ. ³⁶ Nírò, nyòko nyìkpókù nà, nyàdù òwu nyítsò rǒ kóró kàsùmì ò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyadùya yà rírà kóró dhu ò rò nyí nyúgu ní, ndirò Ìndrù t'ídhùnà-ònzì nyí nyíko ní obo nábà.»

³⁷ Adyíbhengá, Yèsù aránà dhu núdhe rǒ ìndrù tò Kàgàwà bhà idzá rò, ndirò kùbhingá ndàdù àrà àhu rǒ, ndàrà àyi Mìzèyìtunì tí kátina pbìrì dò.

38 Ndirò bhòtsungánă nyú, kóró ale nóowúnà 'ìvâ rǒ, 'òwù Kàgàwà bhà idza, Yèsù-tí'ò, ndíní ì iri tí kà rǔdhěna dhu.

22

Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale rǐ 'ìri ndíní 'abhù tí Yèsù kohò dhu
(Màt 26.1-5; Mrk 14.1-2; Yùw 11.45-53)

¹ Yà ìmbă òná afi nà Mùgati tó m̀hendù, Pásìka tí kátina, ní'ì iwà idhòna nindù ndì ró. ² Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Úyátá tó màlímó màna náambénà Yèsù nábhu ì ádù kohò òná otu nónè dǒ, ihé-yà-òdò nónzi ì ì nǐdhunǐ.

Yudhà rǐ Yèsù ìpfǒ ndàbhɯ Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale-fó dhu
(Màt 26.14-16; Mrk 14.10-11)

³ Nírò ní ndi Sitanì náatsù Yudhà, Ìskàriyotà tí kátina ale-afí ò. Ndi Yudhà ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale. ⁴ Ní kǎrà, òwù 'ìri pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndìrì tó ádròdrǒ ale màna, Yèsù nípfǒ ndi ndi ndàbhɯ abádhí-fó tí dhu dǒ. ⁵ Ní, abádhí-idhè níika ndi atdíǒ, 'àdù 'ìri fùrangà ì abhù tí Yudhà tò. ⁶ Ní Yudhà náadù ndi dhu ná'ù, ndàdù ndòpè ndòné Yèsù nípfǒ ndi ndi ndàbhɯ abádhí-fó òná otu, inzà ihé-yà núnì rórò.

Yèsù rǐ Pásìka tó ònyè návì kòbhòlò dhu
(Màt 26.17-25; Mrk 14.12-21; Yùw 13.21-30)

⁷ Yà ìmbă òná afi nà Mùgati tó m̀hendù-idhò náaká. Ndi idho ní'ì yà tàmbă-nzo náze ka kí Pásìka tó ònyè tí òná idho. ⁸ Ní, Yèsù avi Péterè mà Yùwanì nà ndàti nǐ: «Nyòwu nyòbholo Pásìka tó ònyè ndíní àlě konyu tí.» ⁹ Ní, abádhí ivú dhu kà-tsǔ 'àti: «Ádhà nga ndi nyi nyòzè m̀wù ndi ònyè òbhòlò òná?» ¹⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Kigò ò nyí nyótsù rò, nyí nyí nyàsò idha nàndò andu ǒ atdí ale nà. Ní, nyòwu kòwù ǒ tí, nyòwù òtsù kà rǎrà òtsù òná idza ò. ¹¹ Ní nyí nyadùna àtìna ndi idza-àbadhi nǐ: «Màlimò nívù dhu tsùnù ndàti: Mǎ mí Pásìka tó ònyè nónyè òná rò pbàkà ábhàlǐ màna kàluga rǐ'ì ádhà?» ¹² Ní kǎdùna òrùnǎ rò rǐ'ì ádrùngbǎ kàluga, yà kóró dhu ka kòbhòlò òná nítè fǔkù. Ányì nga ní ndi nyí nyòbholona ònyè àlě tò nǐ.» ¹³ Ní abádhí náawù kigò ò, 'àdù kóró dhu nótù yà Yèsù ùnòná ka fíyò dhu bhèyi tí, 'àdù Pásìka tó m̀hendù tó ònyè nóbhòlò.

Yèsù nábhu rǐ kǐrè ònyè
(Màt 26.26-30; Mrk 14.22-26; 1Kò 11.23-25)

¹⁴ Ònyè tó kàsùmì níitdègu àkǎ, ní Yèsù mà náakò 'àmbe dhu ònyè dǒ pbìndà uvitatále màna. ¹⁵ Ní Yèsù ati abádhí nǐ: «Atdyúdu ì'ìnà atdíǒ àlě rònnyè yàrí Pásìka tó ònyè atdíkpá nyí màna tdǔ ma mabá àpbè rò. ¹⁶ Obhó tí, ma mátina nyí nǐ, ma rǎrǐ nǐ kònyu tdítǒ, rǎrà àhu òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ kǎraya àkǎ dhu ò.» ¹⁷ Ní, Yèsù idyi òvayì rǐ'ì òná kópà, ndàdù òtsò àbhɯ Kàgàwà tò, ndàdù àtìna: «Nyàko yàrí kópà, nyǔdà nzínzìkù ǒ, nyòm̀vè òná rǐ'ì òvayì. ¹⁸ Obhó tí, ma mátina nyí nǐ, ma rǎrǐ nǐ òvayì òmvè tdítǒ, rǎrà àhu Kàgàwà rǐ idzi nónyè ìndrù dǒ dhu ò.» ¹⁹ Tdítǒ kǎdù mùgati nídyì, ní òtsò ndi ndàbhɯ Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kǔkò ndi mùgati-ònga, ndàdù àbhɯnà pbìndà uvitatále-fó, ndàdù àtìna: yàrí ní ngbòdu, okúkù dò rò ma màbhɯ. Nyòngò dhu ònzì ndi dhu bhèyi, nyàmbe mirè dǒ ròná. ²⁰ Ònyè dzidǒ, kǎdù òvayì rǐ'ì òná kópà nábhu ndi dhu bhèyi tí abádhí tò, ndàdù àtìna: «Yàrí kópà ní òwútána tí rǐ

nyũngbò Kàgàwà nà, yà okúkũ dò rò rí ndũfũ azùdu-otù ǒ. ²¹ Pbé̀tù, kànĩ ima níp̄f̄ò rí ndàbhũ ma òmvũ-fó ale rĩ ìnè atdíkpá ima mànà ònyè-tsùnà. ²² Obhó tí, Ìndrũ t'ídhùnà rǎrà f̄indá dhu nĩ yà dòná ka kudhé dhu bhěyi. Pbé̀tù ka níp̄fo ndàbhũ òmvũ-fó ale rĩ'ì àpbè ǒ.» ²³ Ní, Yèsù bhà uvitatále náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ 'àmbe àtìnà dǒ, rǎrĩ àdhi pbá ale nzínziya ǒ, wò dhu bhěyi dhu ònzì rádù.

Ádrùngbǎle nyú ròsè ní àdhi?

(Màt 18.1-4; Mrk 10.35-45; Yùw 13.2-17)

²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlĩ náakò 'àmbe 'àgò dǒ nzínziya ǒ obi nyú nà. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá, rǎrĩ àdhi nyú ndi ádrùngbǎle nzínziya ǒ ròsè. ²⁵ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nĩ: «Yà adzi ǒ pbìrì dǒ ádròdrǒ kámá náarí i pbìrì-dò nónyũ obi nyú nà. Ndirò i pbìrì dǒ rí'ì obi nà ale náarádù 'òzè kanzi ì idzinga ònzi arí ale tí. ²⁶ Ní, fũkù kà rĩ'ì mbǎ ndi dhu bhěyi. Pbé̀tù, ádrùngbǎle tí rí'ì nzínzikũ ǒ ale náká ndi'ì ákěkpá ale bhěyi, ndirò ìndrũ ùnda rí ale náká ndi'ì ìndrũ-kàsũ ònzi rí ale bhěyi. ²⁷ Nírò, ádrùngbǎle nyú ní àdhi? Tí yà mizà dǒ rò rí ònyè nónyũ ale? Ngǎtsi nĩ, tí yà ònyè nùlì mizà dǒ ale? Tí obhó yà ònyè nónyũ rí mizà dǒ rò ale kèlě ndi ádrùngbǎle? Pbé̀tù ma mí'ì nzínzikũ ǒ àdhàdhì yà ònyè nùlì rí mizà dǒ ale bhěyi. ²⁸ Nyĩ, nyĩ'ì ní ndi nyĩ nyádzi nyĩ, nyòndù àpbè-dzi atdíkpá ima mànà ale. ²⁹ Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mútri nyĩ ádrùngbǎ òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tò, àdhàdhì Àbadu Kàgàwà núutri ma kà tò dhu bhěyi. ³⁰ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyĩ nyònyaya dhu, nyádù dhu òmvũ atdíkpá ima mànà pbàkà idzi ǒ. Ndirò nyĩ nyadùya òko kamà tó tombi dǒ, nyámbe atdí kumì dòná óyǒ nà Pbàisràyélí tó rùgànda-tsù-ànyǎ nánò dǒ.»

Yèsù rĩ Péterù rĩ ndòdho dhu nóvo dhu

(Màt 26.31-35; Mrk 14.27-31; Yùw 13.37-38)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà Péterù nĩ: «Sìmonì, Sìmonĩ, íri pé! Sitanì nónzi nyĩ, ndínĩ ndilè tí ùkúnga, àdhàdhì nganù-ǒnga nílè ka karí dhu bhěyi. ³² Pbé̀tù ma mìtsò ma okúnũ dò rò ìnzì pbùkù a'uta nóongo tí olù. Ní, nyi nyapé ingo tidu ò, ní dhu àká nyabhũ obi adónũ-afí tò.» ³³ Ní Péterù adù àtìnà kà nĩ: «Ádrùngbǎlé, ma mà'ù wà dhu kusò àlě atdíkpá imbi ò, ndirò àlě rádù ùve atdíkpá nyi mànà.» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Péterũ, ma mátina nyi nĩ: indo, à'ũ-akpà rĩ nzì òngò inzà nyi nyòdhò ma ìbhũ-gùna nyati, inzà nyi rúni ma rórò.»

Yèsù rĩ pbìndà uvitatále návĩ rùgù ísòwũ mà, bhòlo mà, ìla tó obhi-akpá mànà dhu

³⁵ Tdítdǒ, Yèsù ivú dhu pbìndà ábhàlĩ-tsũ ndàti: «Yà ma muví nyĩ nyòwù ìmbǎ ísòwũ mà, ìmbǎ bhòlo mà, ndirò ìmbǎ kàyitò na rò, ní atdí dhu mà náawí tí àwí rùkú?» Ní abádhí adù dhu àdu 'àti: «Ínzà atdí dhu mà náawí ròká.» ³⁶ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nĩ: «Pbé̀tù kòmbí, ísòwũ nà rí'ì ale náká ndidyì ka, bhòlo nà ale rádù pbìndà bhòlo nídyì. Ndirò, ìmbǎ rí'ì ìla tó obhi-akpà nà ale náká ndàbhũ ròná m̀dzarù kodzi, ndínĩ ndadù tí ìla tó obhi-akpà nódzi ndi f̀rangà rǒ. ³⁷ Obhó tí, ma mátina nyĩ nĩ: yà Andítá núnò dùdú dhu náká wà rònzi ndi. Ndi Andítá rǎtina: «Ka kazù àbadhi nzére ale nzínzi ò.» Ní obhó tí, ima nàndà dhu ní rĩ ndònzì ònzi.» ³⁸ Ní, abádhí adù àtìnà: «Ádrùngbǎlé, kànĩ óyǒ ìla tó obhi-akpá.» Ní kǎdù àtìnà: «Íwà àká.»

Yèsù rǐ ndìtsò Mizèyituni tó pbìrì dǒ rò dhu
(Màt 26.36-46; Mrk 14.32-42; Yùw 18.1-2)

³⁹ Yèsù náahù idza rò, ndàdù àrà Mizèyituni tó pbìrì dò, yà bìlǐ ndì ndarí ònzina dhu bhèyi. Kàbhà uvitatále náadù òwu kǒwù ǒ ányì. ⁴⁰ Ní ányì ndì ndàrà àhù rò, kǎti pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyìtsò nyǐ, akye nyǐ nyotsúna umvútá ǒ nǐ.» ⁴¹ Tdítdǒ, kǐndrǐ ndì itseta abádhí tí rò, mbèmbè òbvù ka kòbvù odu námbènà ìtsì róngá adzǐ tí, ndàdù ndòkò ǒtdyàna dǒ, ndìtsò ndì, ⁴² ndàti: «Àbá, nyǐ nyòzè ka nǐ, índrǐ pé yàrí kópà itse rùdú rò. Pbétù, àpé kǐ'ì ma mòzè dhu rǐ ndònzì dhu tí, kàkǎ ndì'ì ndì nyǐ nyòzè dhu tí.» ⁴³ [Nírò ní ndì màlàyikà níto ndì òrù-akpà ònǎ rò, ndìrà ǒbi nábhù kà tò. ⁴⁴ Ádrùngbǎ izu núka ndì dhu-okú dò rò, kǎránà ndìtsò rǒ ádrùngbǎ ǒbi nyú nà tdítdǒ, róná rò rútdě adyò ràdù ndìlì azu rútdě obvò dhu bhèyi.] ⁴⁵ Itseta dzidǒ, kǐvǎ ndì, ndàdù ndàdu pbìndà ábhàlǐ-tǐ'ò, ndàdù abádhí òtù iwà ùdho ró, atdítdǒ izu núka ì nídhunǐ. ⁴⁶ Ní kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Ádhu nyǐ nyódhò nǐ? Nyìvǎ nyǐ, ndirò nyìtsò nyǐ, akye nyǐ nyotsúna umvútá ǒ nǐ.»

Yèsù nòsò ka kǐ dhu
(Màt 26.47-56; Mrk 14.43-50; Yùw 18.3-11)

⁴⁷ Àzèmbè Yèsù rǒte rórò ní ndì, ihé-yà núunya ì, Yudhà tí kátina ale ràdù àdi fíyó pìkò dò-tsíró. Ndi Yudhà ní'ì Yèsù bhà atdí kumì dóná óyǒ nà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale. Ní kǐndrǐ Yèsù-tǐ'ò, ndìnǐ ndì ndambó tí ka. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Yudhǎ, tí ambótá-otù ǒ nga ndì nyǐ nyǐ Ìndrǐ t'ídhùnà nábhù òmvù-fó nǐ?» ⁴⁹ Kǎkǎ Yèsù mànà ì'ìnà ale nítdègu wò rǐ ndàpà ndònzì ndì dhu nálǎ, níivú dhu Yèsù-tsǔ, 'àti: «Ádrùngbǎlé, dhu àkǎ tí mǔ'a ìndrǐ ìla tó obhi-akpá nǐ?» ⁵⁰ Ní, abádhí nzínzì ǒ atdí ale núu'á pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále, ndìtsà fangà dónǎ bǐna. ⁵¹ Pbétù, Yèsù adù àtìna: «Ìnzè, úbhà! Ìwǎ àkǎ wò dhu bvùtí!» Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù ndì ale-bì-ngbò nápbala, ràdù ògù. ⁵² Ní, Yèsù adù àtìna kǒkò róná iwù pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndìrǐ tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mànà nǐ: «Nyǐ nyàdù tí iwu fùkú ìla tó obhi-akpá nà, ndirò fùkú mùgò mànà ogbotále nòsò ríwu ale bhèyi?» ⁵³ Àlě kúbhì ì'ì rǒ nyǐ mànà bìlǐngànà Kàgàwà bhà idzá, ìnzǐ nyàdù malù. Pbétù kòmbí rǐ kàsùmì ní fùkú, yà ìnò ǒ arí kasu ònzì ǒbi mànà.»

Péterù ràtina ìnzá ndì rùnì Yèsù dhu
(Màt 26.57-58,69-75; Mrk 14.53-54,66-72; Yùw 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Yèsù ì àlǔ dhu-dzidǒ, abádhí náadù òwu kà nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà. Péterù adù àdi olùnǎ rò, ndàmbe àrà dǒ abádhí-owù ǒ. ⁵⁵ Kǒkòrǐ ale núuto kàzu rùwugà dǒ, 'adù òko tsùna nǎ. Péterù adù ìrà, ndàdi átò abádhí nzínzì ǒ. ⁵⁶ Ní, kasu tó atdí tsibhále náala Péterù kàzu-tsùná àdi ró. Ní kǎdì nyìkpóna kà rǒ, ndàdù àtìna: «Yàrí ale mà ní'ìnà átò kà mànà.» ⁵⁷ Pbétù, Péterù adù kà-tsǔ dhu nágò, ndàti: «Yà tsibhálé, ìnzá ma mùnì wò ale!» ⁵⁸ Ákě kàsùmì dzidǒ tí, ngǎtsi ale náala ka tdítdǒ, ndàdù àtìna kà nǐ: «Ìnyǐ nyú mà átò, nyǐ ní atdí abádhí nzínzì ǒ ale.» Pbétù Péterù adù àtìna wò ale nǐ: «Ìnzǐ ní ma abádhí nzínzì ǒ ale.» ⁵⁹ Tdítdǒ, mbèmbè iwà atdí adyifò-sisì nyú núdà rórò, ngǎtsi ale náavò dhu ǒbi nyú nà ndàti: «Obhó nyú, yàrí ale mà ní'ì atdíkpá kà mànà, ka ní Gálilayà tó pbìrì ǒ ale nídhunǐ.» ⁶⁰ Ní, Péterù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ìnzá ma mùnì wò nyǐ nyòzè nyùnò dhu.» Wò ndì kàsùmì ǒ tí, àzèmbè Péterù rǒte rórò ní ndì, à'ù-akpà náadù òngò. ⁶¹ Ní, Ádrùngbǎle Yèsù náagéré ndì, ndàndà

Péterù. Nírò ní ndi Péterù adù yà Ádrùngbǎle Yèsù núnònà fíndà dhu nírè. Kǎti: «Indo, inzà à'ǎ-akpà nǎpè òngò rórò, nyi nyi'ina iwà nyi nyòdhò ma ìbhù-ràdǒ ró.» ⁶² Ní Péterù adù àhù iri, ndàdù òdzi ádrùngbǎ izu nyú nà.

Yèsù nǎ ka kí dhu núnò, kadù àmbè òvìnà dǒ dhu
(Màt 26.57-68; Mrk 14.65; Yùw 18.12-24)

⁶³ Yà Yèsù rǎ'ì foyá ale náambénà kùgbo dǒ, 'àdù àmbè kòvì dǒ. ⁶⁴ Abádhí owúnà kà-nyì àtsì rǒ, 'àdù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: «Áti pé nyi nùtì ale fǎkà?» ⁶⁵ Ndirò abádhí náadù ábhǒ ngǎkpà nzére dhu nyú núnò kà nǎ.

Yèsù nà ka kówu ùvò Pbàyàhúdì bvǎ ádròdrǒ anya nítdì arí ale-ònzǎ dhu
(Màt 26.59-66; Mrk 14.55-64; Yùw 18.19-24)

⁶⁶ Inga níitdègu ùbho, ní Pbàyàhúdì tó pbàkùrǎ mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Úyátá tó màlímó mànà, núundu ì, 'àdù Yèsù nábhù kowù nà fíràbvǎ ádròdrǒ anya nítdì arí ale-ònzǎ. ⁶⁷ Ní, abádhí níwú dhu Yèsù-tsǔ 'àti: «Nyi nyapè ì'ì Krístò tí, ní únò pé ka fǎkà.» Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mapé kùnò fǎkù, ní nyǎ nyí nzǎ kà'u. ⁶⁸ Ndirò, ma mapé dhu ìvǔ tsùkú, ní nyǎ nyí nzǎ dhu àdu idù. ⁶⁹ Pbétù ròpè ndì kombí, Ìndrǔ t'ídhùnà rǎrà àdi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó òbì tó fangà dònǎ rò.» ⁷⁰ Ní, kóró ale adù dhu ìvu kà-tsǔ 'àti: «Olu nyi tí ndi Kàgàwà t'ídhùnà?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyǎ ní ndi nyǎ nyàti, ima rǎrǎ ndi.» ⁷¹ Ní abádhí adù àtìnà: «Àlě tí'ì inè ngàm̀bì-atdyú nà tdítǒ? Àlě k̀r̀ì wà kùnò dhu àlě-bì nyú nǎ.»

23

Yèsù rǎ mùsambà ònzì Pilatò-ònzǎ dhu

¹ Abádhí níwà ì kóró atdíkpá, 'òwù Yèsù nà, 'òwù ùvò nà Pilatò-ònzǎ. ² Ní abádhí apè 'òbhù ka, 'àmbè àtìnà dǒ: «Mǎ mòtù yàrí ale àlě tó pbìrì ò ale-dò ìdzì rí, ndínì dhu níwà tí ró. Kà rǎrà ìndrǔ-tsù nátò rǒ ìnzǎ Kàyìsarà bhà pàratà nufó tí. Ndirò kà rǎrà ndàtì rǒ ndítírò Krístò, ádrùngbǎ kamà tí.» ³ Ní Pilatò ìvú dhu Yèsù-tsǔ ndàti: «Ìnyi, nyi tí Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà?» Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ìnyi ní ndi ka nyi nyùnò.» ⁴ Ní Pilatò adù àtìnà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, ihé-yà mànà nǎ: «Ìnzà ma màla atdí afátá mà yàrí ale dǒ ka kǎdù anya òtdì okúna dò rò.» ⁵ Pbétù abádhí náadù dhu nùtu atdíǒ, 'àdù àtìnà: «Kà rǔdhèna dhu náarí ìndrǔ-dò nídzǎ. Kǒpè ka Gálilayà tó pbìrì ò rò, ndùdà nà kóró Yùdeyà tó pbìrì ònǎ, ndìrà àhù nà iró.»

Yèsù rǎ'ì ádrùngbǎ kamà Hèròdè-ònzǎ dhu

⁶ Pilatò níitdègu wò dhu ìri, náadù dhu ìvu wò ndi ale ràtí Gálilayà tó pbìrì ò ale. ⁷ Ní, ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà pbìrì ò ale tí kà rǎ'ì dhu ndi ndìrì rò, Pilatò adù kàbhù kowù nà Hèròdè-fò ò. Wò ndi kàsùmì ò, Hèròdè náadù ndòtù Yèrùsàlemà tó kigò ò ndi ndìrà átò ró. ⁸ Ní Yèsù ndi ndàla rò, Hèròdè-ìdhè níka ndi atdíǒ. Obhó ka ní'ì angyangyi tí ubhínà ndòzè rǒ ndàla Yèsù-ngbò, yà kà dǒ ka kúnòna dhu níri ndi ndarí dhu-okú dò rò. Ndirò, kǎzè ndàla kà rǒnzina atdí wìwì mà. ⁹ Ní Hèròdè náangù dhu ádzíta nyú Yèsù-tsǔ, pbétù kǎdù nzà atdí dhu mà nádu kà tò. ¹⁰ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Úyátá tó màlímó mànà ní'ì ànyìrǒ. Ní abádhí adù Yèsù òbhù òbì nyú nà. ¹¹ Nírò ní ndi Hèròdè mà, yà ngbǒna òdò rí pbànowí mànà, náambénà kùnò dǒ itsi dǒ. Ní ka ndi ndùgbǒ, ndàdù àyàya mberù náfo kà-rǒ dhu-dzidǒ, kǎdù Yèsù àdu kowù nà tdítǒ Pilatò-fò ò. ¹² Ndi

nínganí tí, Hèròdè mà Pilatò nà, náadù 'òzè òzè tí, àzèmbè òmvù tí ì árubhi ì'ì rǒ angyinǎ rò rórò.

Yèsù-ànyǎ nótdì ka kí ndínì ka koho tí dhu

¹³ Pilatò náandu pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale mà, ngǔkpà ale mà. ¹⁴ Ní kǎdù àtìná abádhí nǎ: «Nyǎ nyìwù yàrí ale nà fudu ò, nyádù àtìná kà rarí ìndrù-dò nídzi ndínì dhu nivà tí. Nírò, kǎnǎ ma mòngù dhu kà-tsù nyìkpókù ò rò. Ní ma màla nzá atdí afátá mà kà-dǒ ka kí anya nótdì okúna dò rò. Ndirò, atdí dhu mà rǎ'ì ìmbǎ yà nyǎ nyòbhù ka dòná. ¹⁵ Hèròdè nyú mà nála nzá atdí afátá mà kà dǒ, kǎdù kàdu tdítǒ àlě-fò ò nídhunì. Ní, yà kǒnzì dhu ò, atdí dhu mà rǎ'ì mbǎ, yà kàbhù rádù kohò. ¹⁶ Ní, ma mí kíkòlò iwà ma màbhù ka kǎvì rórò.» ¹⁷ [Yà Pásìka tó mùhendù-idhò náarírà dhu bhèyi, ka kongónà atdí ale níkòlò imbi ò rò abádhí tò.] ¹⁸ Ní, abádhí kóró náapè 'ùkù atdíkpá, 'àmbe àtìná dǒ: «Ábhù wò ale kohò, nyadù Bàrabà níkòlò fǎkà.» ¹⁹ Ndi Bàrabà ka kasò imbi ò, kígò ò ndì nónzì wògò-okú dò rò, ndirò ìndrù kǒhò dhu-okú dò rò.

²⁰ Pilatò abhù tǔna tdítǒ ihé-yà tò, Yèsù ndì ndòzè ndìkòlò nídhunì. ²¹ Pbétù, abádhí adù idù: «'Étǒ ka mùsàlabhà dǒ! 'Étǒ ka mùsàlabhà dǒ!» ²² 'Ibhù rí kisé nǎ, kǎti abádhí nǎ: «Ádhu nyú ndi kǎfǎ? Inzá ma màla atdí afátá mà, yà kǎkǎ kohò okúna dò rò. Ní ma mí kàbhù kǎvì, madù ìkòlònà ràrà.» ²³ Pbétù, abádhí náadù dhu ùtù, 'àmbe ùkù dǒ àrì nyú tí, ndínì ka kutó tí ka mùsàlabhà dǒ. Ní abádhí tó ìkù-òbì òsè dònà nǎ rò, ²⁴ Pilatò adù abádhí-afí òzè dhu nónzì. ²⁵ Ní kíkòlò yà imbi ò ka kósò kígò ò ndì nónzì wògò-okú dò rò, ndirò abvo nóhò dhu-okú dò rò ale. Ndi ale ní'ì yà abádhí rùbhi ònzìna rǒ kíkòlò ale. Nírò ní ndi kǎdù Yèsù nàbhù abádhí-fó, ndínì abádhí onzì tí affiya nózè dhu bhèyi.

Yèsù nútǒ ka kí mùsàlabhà dǒ dhu

²⁶ Yèsù nà ì òwu òná kàsùmì ò, abádhí náalú Sìmonì tí kátina atdí ale inga bvù rò rírà rórò. Ndi ale ní'ì Kùrenì tó kígò ò ale. Ní abádhí náadù mùsàlabhà nágba kà-dǒ, ndínì kǎnó tí, ndàmbe àrà dǒ nà Yèsù-owù ò. ²⁷ Ábhǒ ihé-yà mà, vèbhále màna náambénà òwu dǒ Yèsù owù ò. I vèbhále náambénà odrùya-dò nùpbì dǒ izu-okú dò rò, 'adù àmbe Yèsù òdzì dǒ. ²⁸ Ní Yèsù agéré ndì ndàndà abádhí, ndàdù àtìná: «Yèrùsàlemà ò vèbhínzó, ìnzì nyòdzì ma! Pbétù, nyòdzì nyǎ nyǎ-tírò, ndirò nyòdzì fùkù nzónzo. ²⁹ Obhó tí, idhò rǎ'ì inè yà òyá ka kowuya àtìná rǒ: «Hirò nònzì ní ìngò-ayí, ndirò hirò nònzì ní inzá ì nùgù vèbhále, yà inzá inzo apèna ìbàya-tsù nínđù vèbhále.» ³⁰ Ndi nínganì, ìndrù owuya àtìná rǒ pbìrì-akpá nǎ: «Nyàgbù nyǎ dòkǎ!» Ndirò abádhí owuya àtìná rǒ pbìrì nǎ: «Nyàtsì nyǎ dòkǎ!» ³¹ Obhó tí, yà dhu bhèyi ka kí dhu ònzì kázù itsu rǒ rò, òtdyòtdyù itsu rǒ ka kónzìna dhu nóloya ìngbǎ dhu bhèyi?»

³² Wò ndi kàsùmì ò tí, ka kambénà òwu dǒ átò nzére dhu ònzì arí óyǒ ale nà, ndínì ka kòkye tí atdíkpá Yèsù màna. ³³ Ní, «Ale-dò-kpa» tí kátina ngari ò ì òwù ùvò rò, abádhí nútǒ Yèsù mùsàlabhà dǒ ànyìrǒ, kǒkò nzére dhu ònzì arí óyǒ ale màna. Atdí ale ka kutó Yèsù bhà fangà dònǎ rò, kadù ngàtsì nútǒ kàbhà ìgù dònǎ rò. ³⁴ [Ní, Yèsù ambénà àtìná dǒ: «Ábá, úbà dhu abádhí tò, inzá abádhí ùni ì ònzìna dhu nídhunì.»] Abádhí náadù Yèsù rǒ mùdzarù núnđò foyá, ngàlǎ ò ì òvì rórò. ³⁵ Ìndrù náadù ìko ànyìrǒ, 'àmbe ndònzì rí dhu nàndà dǒ. Pbétù, pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náadù òko 'àmbe Yèsù nùgbo dǒ, 'àmbe àtìná dǒ: «Kǐgù ngǔkpà ale, ní kígù pé ndì ndítírò, kǎpé ì'ì Krístò, Kàgàwà ópì fìndà ale tí!» ³⁶ Pbànowí náambénà

kùgbò dǒ átò, 'àdù òwu ògyògyè dìvayì náva rǒ kà-tsǔ. ³⁷ Abádhí adúnà òwu àtìna rǒ: «Nyi nyapé ì'ì Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà tí, ní ígǔ pé nyi nyi-tírò.» ³⁸ Kà-dǒnǎ ka kadù dhu àndi yà dhu bhèyi: «Yàrí ale ní Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà.»

³⁹ Yà Yèsù tí ka kùtǒ mùsàlabhà dǒ ale nzínzì ǒ atdí ale núúnò dhu kà nǐ ndàti: «Nyi tí obhó Krístò? Ígǔ pé nyi nyi-tírò, nyadù má nígu!» ⁴⁰ Pbéù ngàtsi kà t'ódhìna náadù òrù kà dǒ ndàti: «Nyi tí obhó Kàgàwà-òdò mà nónzi, àzèmbè nyi nyongó ì'ì ndi àpbè-tidò kèlě nábà nyi nyí? ⁴¹ Àlě kí àpbè nábà obhónánga dǒ, àlě tó afátá-okú dǒ rò àlě kí kàbà nídhunǐ. Pbéù yàrí ale náfǎ nzá atdí dhu mà.» ⁴² Tdítdǒ, kǎdù àtìna: «Yèsù, ìrè nyírè ma pbùkù idzi ò nyi nyótsù rò.» ⁴³ Ní Yèsù adù dhu àdu kà tò ndàti: «Ma mí obhó dhu núúnò indù: àlě kótsù nyi mànà indo tí pàràdisò ò.»

Yèsù rǒvè dhu

⁴⁴ Mbèmbè azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ, ínǒ-yà níibvú ndì kóró ndi pbìrì ǒ, rǎrà àhù àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ò. ⁴⁵ Adyifò náavè, Kàgàwà bhà idza ǒ ka kúsò ádrùngbǎ mberù pàziyà tí kátina-ǒnga ràdù ndífa átsì rò. ⁴⁶ Ní Yèsù akù orú tǔna nyú nà ndàti: «Abá, ma màbhù afídu fúnú.» Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ ní ndi, kà-afí náadù ìtdě dòtsì. ⁴⁷ Wò ndì nònzì dhu ndì ndàla rò, Pbarómá tó pbìrì ǒ atdí miyà pbànowí dǒ ádrùngbǎle níilè Kàgàwà ndàti: «Obhó nyú, yàrí ale ní'ì obhónángatále!» ⁴⁸ Kóró alé-yà, yà ibí rò iwúnà dhu àndà, náala wò ndì nònzì dhu. Ní abádhí náadù ì ányìrǒ rò dòya-tsirò ùlǔ izu nyú nà rórò. ⁴⁹ Yà Yèsù núni kóró ale, Gàlilayà tó pbìrì ò rò ka nùndà vèbhále mànà, níikò itseta, 'àmbe ùda rúda dhu nándà dǒ.

Yèsù nótdù ka kí dhu

⁵⁰ Pbàyàhúdì-bvǔ ádròdrǒ anya nítdì arí ale nzínzì ǒ, Yòzefù tí kátina atdí ale ní'ì inè. Ndi ale ní'ì idzì ale, ndirò ka ní'ì obhónángatále. ⁵¹ Kǎtsù nzá yà Yèsù dǒ rí 'ìri ale tó ɔte ò màtí, ndirò abádhí rǒnzina dhu ò màtí. Wò ndi Yòzefù ní'ì Àrimàtayò tí kátina Pbàyàhúdì-bvǔ atdí kigò ǒ ale. Ndirò kǒngónà Kàgàwà rǐ idzi ònyu ìndrǔ dǒ òná idhò nódò. ⁵² Ní kǎrà Pìlatò bhà, ndàrà Yèsù-abvò nónzi kà-fó. ⁵³ Kǎdù Yèsù-abvò nífo mùsàlabhà dǒ rò, ndàdù ngbǒna nákpòrò mberù ò. Kǎdù àrà ndi abvo nótdù bhalabhala ò ka kóbhì ibhu ò. Ndi ibhu ní'ì inzà ka kàpè atdí ale mà nótdù ònà angyi. ⁵⁴ Wò dhu anzì ndì yà ìndrǔ rǐ 'òbhòlò ndínì sàbatù adù tí ndòpè òná idhò ǒ. ⁵⁵ Yà Gàlilayà tó pbìrì ò rò Yèsù nùndà vèbhále, náadù òwu atdíkpá Yòzefù mànà. Abádhí náala Yèsù-abvò nótdù ka kí ònà ibhu, 'àdù Yèsù ka kílì ibhu ò tí dhu nála. ⁵⁶ Wò dhu-dzidǒ, abádhí náadù 'àdu fìrǎbvù, 'òwù andròko mà, ndrùù róngu akye mànà nóbhòlò. Sàbatù-idhò ǒ, abádhí náadù 'àso yà Ʋyátá nónzi dhu bhèyi.

24

Yèsù rǐ ndìngbè dhu

(Màt 28.1-10; Mrk 16.1-8; Yùw 20.1-13)

¹ Sàbatù-idhò dzidǒ rúbho nga ǒ, vèbhále náawù kútsingá nyú kàbhùlì ò. Abádhí awù ányì yà angyangyi ì óbhòlò mbèyi róngu akye mànà foyá. ² Ní, abádhí adù odu nótù iwà ka kògèrè ibhu-lí rò ró. ³ Ní abádhí atsu ndi ibhu ò, pbéù abádhí adù nzá Ádrùngbǎle Yèsù-abvò nótù. ⁴ Ní atdítdǒ idhò núko abádhí ndi dhu dǒ rórò ní ndi, óyǒ ale núuto ì abádhí tí, atdítdǒ rúmbìlì mùdzarù nà ròyá. ⁵ Ní atdítdǒ ɔdɔ nísǐ òyà dhu-okú dǒ rò, abádhí

adù dòya nùtdò obvò. Pbéttù, kòrí ale adù dhu ivu abádhí-tsù 'àti: «Ádhu nyí nyí inè rí'ì nyìkpóna nà ale nóme ùvùve ale nzínzi ò nǐ? ⁶ Kà rǐ'ì mbǎ iró, kíngbè wà ndì òve-bvù rò. Nyìrè pé yà fùkù kùno àdì ndì ndàdì Gálilayà tó pbìrì ò rórò dhu. ⁷ Kǎti: <Dhu àkǎ kipfo Ìndrù t'ídhùnà kabhu nzérenghátale-fó, kadù ùtonà mùsàlabhà dǒ, ndirò ìbhu idho dzidǒ, kà ràdù ndìngbè.>» ⁸ Nírò ní ndi abádhí náadù yà Yèsù ùno òte nírè. ⁹ Ní abádhí adù ì ibhu-ti'ò rò, 'òwù yà ì àla kóró dhu núnò atdí kumì dóná atdí nà ábhàlǐ tò, kóró ngùkpà ale mànà. ¹⁰ Ì vèbhále ní'ì Mágàdalà tó kigò ò Màriyà mà, Zǎnì mà, Yàkòbhò-tsánà, Màriyà mànà. Ndirò, yà abádhí ì'inà mànà ngùkpà vèbhále, náadù dhu àwe ndi dhu bhèyi tí Yèsù bhà uvitatále tò. ¹¹ Pbéttù, kǒkò vèbhále ùnò fǐyò dhu nàtì uvitatále adù zèze tí. Ní abádhí adù nzá ndi dhu ná'ù. ¹² Pbéttù Péterù náadù ndivà, ndòkù kàbhùlì ò. Ní, ndì ndàgù ndì ndàndà ibhu-ònga rò, kǎla mberù-mbélémbèlè kèlè ányì. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàdu ndàrà pbìndà atdídǒ idho nùkò ndì wò ndì nònzì dhu dǒ rórò.

*Yèsù rǐ ndàvǐ óyǒ ábhàlǐ tò Èmawù rárà otu ò dhu
(Mrk 16.12-13)*

¹³ Ndi nínganì tí, Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzi ò óyǒ ale náakò 'àmbe òwu dǒ Èmawù tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga ní'ì atdí kumì dóná atdí nà kilòmètèrè tí Yèrùsàlemà tó kigò rǒ rò. ¹⁴ Abádhí ambénà òte dǒ yà ì nònzì kóró dhu-tsi dǒ. ¹⁵ Ní wò abádhí rǒte, 'adù àmbe 'àgò dǒ ònà kàsùmì ò, Yèsù nyú ndìtírò náandrì abádhí tí ò, 'adù àmbe òwu dǒ atdíkpá abádhí mànà. ¹⁶ Pbéttù, dhu adù abádhí-nyǐnga nǐtì ìnzǐ rùni Yèsù. ¹⁷ Ní Yèsù ivú dhu abádhí-tsù, ndàti: «Ádhu nyí nyí nyǎgò dóná, àzèmbè nyí nyongó òwu?» Ní kòrí ábhàlǐ náadù ìko, izu ràdù 'ùka atdídǒ. ¹⁸ Atdí abádhí nzínzi ò ale, Kìlìyòpà tí kátina, náadù dhu ivu kà-tsù ndàti: «Nyí tí ndi atdírò Yèrùsàlemà tó kigò ò bhà nzínzi ò ìnzá nyí nyùnì kàrì idho nzínzi ò ndì nònzì dhu?» ¹⁹ Kǎdù àtìnà abádhí nǐ: «Ádhu ndi?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Yà Yèsù, Nàzàretì tó kigò ò ale rǒ ndì nónzì dhu. Ndi ale ní'ì ádrùngbǎ òbi nà nabì. Kǎrà ndi pbìndà òbi návi rǒ kàsùna ò, ndirò òtèna ò màtí, Kàgàwà-ònzǐ ndirò kóró ale-ònzǐ màtí. ²⁰ Ní fàkà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, fàkà ádròdrǒ ale mànà nípfò ka, 'àbhu kòtdì anya dóná ndínǐ ka kohò tí, 'adù kàbhu kutǒ mùsàlabhà dǒ. ²¹ Mǎ nyú, mǎ múbhi dhu ìrè rǒ ka rǎrǐ ndi Pbhàisràyélí nùwǔ rí ìno-kàsù ò rò. Pbéttù ròsè kóró dhu dóná, ìndo kóró kòrí dhu ónzì ì ró idho náhu wà ìbhu. ²² Ní obhó tí, nzínzika ò ngúfe vèbhále nábhu idho rùkò mǎ atdídǒ. Abádhí òwùnà bhòtsungá kàbhùlì ò. ²³ Ní ìnzá ì òtù Yèsù-abvò rò, abádhí adù ìngo, 'adù àtìnà màlàyíkà ràvi ì fǐyò. Ní, ì màlàyíkà ràtì inè Yèsù rǎrǐ'ì nyìkpóna nà. ²⁴ Yà mǎ mǐ'ì mànà atdíkpá ale nzínzi ò, ngúfe ale nádù òwu átò kàbhùlì ò, 'adù ndi dhu nótù àdhàdhì yà vèbhále náwenà dhu bhèyi tí. Pbéttù abádhí adù nzá ndi Yèsù-ngbò nyú nála.»

²⁵ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Nyí ní ìmbǎ irèta nà ale! Ndirò nyí ní ìnzǐ arí pbànábí nùno kóró dhu ná'u tsàkàtsàkà ale! ²⁶ Dhu aká tí obhó Krístò ràbà àpbè ndi dhu bhèyi tdù ndì ndotsù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò rò?» ²⁷ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù dóná ka kandí Kàgàwà bhà Andítá ò kóró dhu-tì nópè ndàwe abádhí tò, ròpè ndì Músà bhà Andítá ò rò, ràrà àhu kóró pbànábí náandí dhu ò.

²⁸ Abádhí nítdègu yà ì úbhi òwu rǒ ònà pbanga níndù, ní Yèsù adù dhu ònzì itse rárà ale bhèyi. ²⁹ Pbéttù abádhí adù Yèsù àgo 'àti: «Ádì atdíkpá mǎ mànà. Obhó tí, adyifò àrà wà, ndirò ìnga ràtì kòmbí tí.» Ní Yèsù adù

òtsù, 'òkò atdíkpá abádhí mànà. ³⁰ Ní ònyù-tsùná ì òkò atdíkpá abádhí mànà rórò, Yèsù nídyi m̀gati ndàlě foná, ndàdù òtsò nábhũ Kàgàwà tò. Wò dhu-dzidò, kàdù m̀gati-ònga núkò ndùndò abádhí-fó. ³¹ Nírò ní ndi abádhí-nyínga náarà ndùtù, 'adù Yèsù núni. Pbétù Yèsù náadù àwí dòtsí abádhí-nyìkpó ò rò. ³² Ní abádhí adù 'òpè 'òtè nzínziya ò, 'àmbe àtìna dõ: «Àlě-afí nígbènà tí obhó àlě ò, yà otu ò kà rùbhi Kàgàwà bhà Andítá-tì náwè rò àlě tò rò?»

³³ Abádhí adù 'ivà ànyìrò rò tí, 'adu ì Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní anyì abádhí atù kòkò atdí kumì dòná atdí nà uvitatále òdhíya mànà ì nàndu ró. ³⁴ Ní ì uvitatále náadù àtìna abádhí nì: «Obhó nyú, Ádrùngbàle Yèsù níngbè wà ndi. Kàvi wà ndi Simoni tò.» ³⁵ Ní kòrí óyò ábhàlì náadù ròyá ndi nònzì otu ò dhu mà, ìngbà dhu bhèyi màtí ì òwù Yèsù núni m̀gati-ònga núkò rí ró dhu mànà dhu náwè abádhí tò.

Yèsù rí ndàvì pbìndà atdí kumì dòná atdí nà ábhàlì tò dhu

(Màt 28.16-20; Mrk 16.14-18; Yùw 20.19-23; Kas 1.1-8)

³⁶ Yà Èmawù rò iwù ale ròtè ngùkpà ábhàlì mànà òná kàsùmì ò tí ní ndi, Yèsù nyú ndìtírò náavi ndi abádhí nzínzì ò, ndàdù àtìna abádhí nì: «Kàgàwà àkà ndàbhũ nyí nyòkò m̀ràngà ò.» ³⁷ Ní atdídò ádrùngbà òdò ní sí óyà dhu-okú dõ rò, abádhí adù dhu àtì ale-mùlì ì àla dhu tí. ³⁸ Pbétù Yèsù adù dhu níyù abádhí-tsù ndàtì: «Ádhu fùkú irèta nìnzà? Ndirò ádhu wòrì irèta-tidò rí ì afíku ò nì? ³⁹ Nyàndà pé òtsùdu mà p̀fòdu mànà! Ìma nyú ní yà! Nyàpbàlã pé ngbòdu, ndirò nyàndà pé, ale-mùlì náarí'ì ìmbà ìzà nà ròná, ndirò kà-kpa mà náarí'ì ìmbà yà rùdú nyí nyálàna dhu bhèyi.» ⁴⁰ Wò dhu ùnò ndi ndí rò, kàdù òtsúna mà, p̀fòna mànà nítè abádhí tò. ⁴¹ Pbétù wò ì í'ì nà ádrùngbà dhèdhe ò, abádhí rí nzì ndi ndúnona dhu ná'u, ndirò atdídò idho àdù abádhí núkò dhu-okú dõ rò, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsù ndàtì: «Nyí tí'ì ìnè ònyùnà ka kàdù dhu nà fùkú iró?» ⁴² Ní abádhí adù ikùrù ikuru ìbhè-ròrò-ngba nábhũ kà tò. ⁴³ Kàdù ndi ìbhè náko, ndàdù à'ànà àzembè abádhí rálàna rórò. ⁴⁴ Wò dhu-dzidò, kàdù àtìna abádhí nì: «Kòní yà fùkù ma mongónà ùnònà òko ale kòko atdíkpá rórò dhu ní wò. Dhu aká yà kóró ka kandí dùdú Músà bhà Èyátá ò màtí, Kàgàwà bhà pbànábí tó Andítá ò màtí, ndirò Zàburì ò màtí dhu rònzì ì kóró.» ⁴⁵ Nírò ní ndi kàdù abádhí tó irèta núnge, ndínì abádhí alú tí Kàgàwà bhà Andítá rùnona dhu dòya ò. ⁴⁶ Tdítdò kàdù àtìna abádhí nì: «Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu kati: Krístò àkà ndàbà àpbè, kàkà ndòvè, ìbhũ rí kisè idho ò ndàdù ndìngbè. ⁴⁷ Ndirò kòvò rò, dhu àkà kùnò ìndrù rí 'ùgèrè, 'ùbhà fìyó nzérenga, Kàgàwà ràdù dhu ùbà fìyò dhu kóró pbìrì ò ale tò, ròpè ndi Yèrùsàlemà rò. ⁴⁸ Nyí ní ndi dhu tó ngàmbì. ⁴⁹ Ndirò kòní ma mí yà Àbadu náakò fìndá làkà fùkù dhu nívi fùkù. Ní nyí nyàkà nyòkò yàrí kigò ò tí, ràrà àhũ òrù-akpa ò rò rírà ádrùngbànga tó òbi nába nyí nyí dhu ò.»

Yèsù rí ndàdù òrù-akpa ò Kàgàwà ì dhu

(Mrk 16.19; Kas 1.9-11)

⁵⁰ Yèsù adù àrà pbìndà ábhàlì nà Bètàniyà tí kátina pbanga-tí'ò. Ní, kàngbe òtsúna ndàso abádhí nì. ⁵¹ Ní yà abádhí násò ndi ndi òná kàsùmì ò, àbadhi mà núubhá ì pbìndà ábhàlì mànà, ndàdù òdzì, ndàrà òrù-akpa ò. ⁵² Ní Yèsù ì ifu dhu-lutinà, abádhí náadù 'adu ádrùngbà dhèdhe nyú nà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵³ Abádhí nóongónà 'ùndu bilínganà Kàgàwà bhà idzá, 'àmbe Kàgàwà-òvò nílè dõ.

Yùwanì andí Yěsù Krístò bhà Ídzi Màkürù Yàrí bhükù ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Ungbòta-Ɔwutá ò, Yùwanì tí ka kátina ale rǐ ì ibí nyú. Pbétù, yàrí bhükù nandí tsí tí ka kìrè ní Zèbèdayò mà pbìndà tsìbhále Sàlómè màná t'ídhùnà, yà Yěsù bhà uvitatále tí ì'ì. Pbìndà bhükù ò, kà rǒte dòná ndítírò, ndàtì ndì «Yěsù ózè ábhàlǐ» tí (21.20-25). Kündí átò dhu ní'ì Upfòta tó bhükù, 1 Yùwanì, 2 Yùwanì, ndirò 3 Yùwanì tó bhàrùwà.

Yùwanì andí yàrí bhükù mbèmbè àrù kumì dòná imbò nà ato mà nzínzì ò àrùgyètdí kumì ato nà Yěsù ka kùgè dhu-dzidò. Kändí Yěsù Krístò bhà yàrí Ídzi Màkürù, ndíní ndì ndabhù tí pbàkrístò-afí ròtsì obi nǐ. Kändí ndì Màkürù átò yà iri ì'ì fíyó pbìrì ò rò Pbàyàhúdí tò. Abádhí nzínzì ò ábhò ale nyú náa'u nzá dhu Yěsù rǎrǐ Màsiyà. Yùw 20.31 ò, Yùwanì rátina, ndì randí dhu ndíní ìndrù náa'u tí dhu Yěsù rǎrǐ Màsiyà, Kàgàwà t'ídhùnà, 'àdù ì'ì ípìrǒnga nà kǒvò rǒ.

Pbìndà andítá ò, Yùwanì rǒte óyò dhu dǒ: «Pbàyàhúdí» (2.18-20, ndirò 5.10-16), yà Yěsù nugyèná atdí dǒ ale, mà «a'uta» màná. Pbàyàhúdí ní Pbàfàrisáyó mà Pbàyàhúdí tó ngǔkpà kámá màná (11.57). A'uta tó atdí ófò rǐ ì 2.23-24 ò. Ábhò ale nyú náa'u Yěsù yà kà rǎrà ònzìnà rǒ wíwì àlǎ ì í dhu-okú dò rò tí. Pbétù, kà tò inga nafò ndíní ka kí'ì tí obhóná a'utatóle tí dhu ní'ì yà ndì ndùdhe dhu ìfù ka kí atdí dǒ dhu (8.31).

Bhükù-nyiti ka kòhù tí dhu

- Yùwanì rǐ Yěsù àti Kàgàwà ìtè rí kpangba Ɔte tí dhu (1.1-18).
- Bàtizò nubhónà Yùwanì rǐ Yěsù, Màsiyà rǐrà dhu òvò dhu (1.19-34).
- Yěsù rǐ wemberè tó pbìndà ábhàlǐ òvò dhu (1.35-51).
- Yěsù rǐ àrùbhù ize nítè, rítè ndì rǎrǐ Kàgàwà t'ídhùnà nyú dhu (2.1-12.50).
- Yěsù rǐ kà rǐku dòná rò dhu ùdhě pbìndà ábhàlǐ tò, ndàdù ndìtsò abádhí dǒ dhu (13.1-17.26).
- Yěsù òsò ka kí dhu mà kà rǒvè mùsàlabhà dǒ dhu màná dhu (18.1-20.9).
- Yěsù ingbè ndì ɔve-bvè rò, ndàdù ndìtè pbìndà ábhàlǐ tò dhu (20.10-21.25).

Kàgàwà t'Ídhùnà Yěsù núugèrè ndì ndòngò ìndrù tí dhu (1Yù 1.1-3; 5.20)

¹ Ɔpè tí kóró dhu rǐ ndòpè rò, Ɔte tí ka kátina ale ní'ì ìnè. Ndi Ɔte tí ka kátina ale mà ní'ì atdíkpá Kàgàwà màná. Ndirò ndì Ɔte ní'ì Kàgàwà.

² Ɔpè tí kóró dhu rǐ ndòpè rò, kí'ì Kàgàwà-tí'ò. ³ Kàgàwà náanzì kóró dhu kǒtù ò. Ndirò Kàgàwà náanzì nzá atdí dhu mà ìnzá ndì ndònzì kǒtù ò rǒrò.

⁴ Ndi Ɔte-nyutsi ì'ì dhu ní'ì ípìrǒnga, ndì ípìrǒnga ràdù ì'ì awáwù ìndrù tò.

⁵ Ndi awáwù nátdyi nga ìnò ò rò, ìnò náadù nzá ndì awáwù náko. ⁶ Nírò ní ndì Kàgàwà ní'ì atdí ale níto ndì. Ndi ale-ɔvò ní'ì Yùwanì. ⁷ Kǐra ndíní ndì ndadì tí ngàmì tí ndì awáwù tò, ndíní kóró ale náadù tí ndì awáwù ná'ù kà rǎnɔna ndì awáwù dǒ dhu-okú dò rò. ⁸ Ndi Yùwanì nyú ndítírò ní'ì nzí awáwù, pbétù kǐra ndíní ndadì tí ngàmì tí ndì awáwù tò.

⁹ Ndi Ɔte ní'ì obhóná awáwù nyú, yà kóró ale-nyǐnga náwù ràdù yà adzi ò ndì ndìrà àhù rò awáwù. ¹⁰ Kǐ'ì ìnè yà adzi ò. Ndirò Kàgàwà náanzì yà adzi kǒtù ò, pbétù yà adzi ò ale náadù nzá kùni. ¹¹ Kǐra àhù fíyó pbìrì

ǒ ale nyú nzínzì ǒ, pbétù i ale nádù nzá kàkò. ¹² Pbétù kóró ale, yà ka nakò 'àdù kà'ù tò, kǎdù ádrùngbǎnga tó ɔbi nábhɛ rùgèrè ì 'òngò Kàgàwà bhà inzo nyú tí. ¹³ Abádhí nóngò Kàgàwà bhà inzo tí, ìnzì ní ale-ngbò tó ɔfò ǒ, ndirò ìnzì ní ìndrù-afí nózè ka dhu bhěyi ka kugɛ ì dhu-okú dò rò. Pbétù abádhí nóngò kà bhà inzo tí Kàgàwà ózè ka rì'ì ndi dhu bhěyi dhu-okú dò rò. ¹⁴ Ɖe tí ka kátina ale nùugèrè ndi, ndòngò ìndrù tí, ndàdù ìrà àdi àlě nzínzì ǒ, àlè tí ndi ndalè ídzìnga mà, obhóngà màná nǐ rórò. Àlě kala kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù. Ndi awáwù ní, yà Àbanà Kàgàwà-fó ndi atdí tí arí ì'ì kàbhà ìngba náabà. ¹⁵ Kà dǒ ndi ndi dhu àwě rò, bàtizò nubhónà Yùwanì náavò dhu àrǐ nyú tí, ndàti: «Yàrí ní ndi yà ma mɛno ale, mati: <Dzidu dǒ rírà ale rǎrǐ Ádrùngbǎle nyú, ròsè dùdunǎ. Kǐ'ì inè angyangyi inzá ka kàpè mɛgɛ rórò nídhunǐ.>»

¹⁶ Pbindà ádrùngbǎ ídzìnga-okú dò rò, kǎso àlě, àlě ràbà ídzìnga, ídzìnga dò. ¹⁷ Kàgàwà níibho pbindà Ɖyátá àlě tò, Músà-otù ǒ. Pbétù kǎdù pbindà ídzìnga mà, pbindà obhóngà màná níbhò àlě tò Yèsù Krístò-otù ǒ. ¹⁸ Atdí ale mà nàpè nzá Kàgàwà àlǎ akekpa màtí. Pbétù ka nábhɛ àlě rùni ní yà atdí tí arí'ì kà t'Ídhùnà. Ndi kà t'Ídhùnà ní ndi Àbanà tí arádi, ndirò ka ní Kàgàwà.

Bàtizò nubhónà Yùwanì náawe nditírò dòná dhu
(Màt 3.1-12; Mrk 1.1-8; Luk 3.1-18; Yùw 5.33-36)

¹⁹ Atdíku Yèrùsàlemà rò, Pbayàhúdì tó ádròdrò ale náavi pbàkùhání mà, pbàlávì màná ròwù dhu ìvu Bàtizò nubhónà Yùwanì-tsù ka rǎrǐ àdhi. Ní, yàrí ní ndi Yùwanì adù àdunà dhu. ²⁰ Inzá ndi ndàgò ndi rórò, kǎvò dhu kpangba ndàti: «Ɛma, ma ní nzì Krístò.» ²¹ Ní, abádhí adù dhu ìvu tdítǒ kà-tsù 'àti: «Olu, inyi ní àdhi? Nyi tí Èliyà?» Ní kǎdù dhu àdu, ndàti: «Ìnzì ní ma Èliyà.» Abádhí níivú dhu tdítǒ: «Nyi tí Kàgàwà bhà nabì yà mà máròdona?» Yùwanì náadù dhu àdu: «Ìnzì ní ma Kàgàwà bhà Nabì.» ²² Ní abádhí adù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Olu, nyi ní àdhi, ndínǐ mà madù tí òwu nyi nyádùna fǎkà dhu òvò yà mà nivinà ale tò? Ádhu nyi nyú nyi nyùnò nyi-tírò dùnú?» ²³ Ní, Yùwanì adù yà Kàgàwà bhà nabì Ìsayà náandí dhu nádu abádhí tò, ndàti:

«Ɛma ní yà rùngù ò rò rúkù, tǔna ràmbe ndirò dǒ ale:

<Nyutò Ádrùngbǎle bhà otu*.>» ²⁴ Kǎkò ka kivinà ale ní'ì Pbàfàrisáyó. ²⁵ Ní abádhí níivú dhu tdítǒ Yùwanì-tsù, 'àti: «Olu, ìnzì ní nyi Krístò mà, ndirò Èliyà mà, ndirò ìnzì ní nyi yà mà marí òdona Kàgàwà bhà nabì mà rò, ádhu nyi nyárí bàtizò núbhò ìndrù tò nǐ?»

²⁶ Ní Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ɛma, ma marí bàtizò núbhò ìndrù tò idha nǐ. Pbétù nzínzìkɛ ǒ atdí ale rǐ'ì inè. Ndi ale ní inzá nyi nyúni ale. ²⁷ Kà rǐrà dzidu dǒ, pbétù ma màkǎ nzá mòkò ma, munga kà-pfò rǒ kàyitò-mbǐ mà.»

²⁸ Wò dhu náanzì ndi Bètàniyà tí kátina pbanga ò, yà Yùwanì ongónà bàtizò núbho ìndrù tò òná rò, Yòròdanì tí kátina idha-akpa-adzèná rò.

Yèsù ní Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba dhu

²⁹ Tsútsǎ nìnganì, Yùwanì náala Yèsù tina ò rírà ró, ndàdù àtina: «Kànǐ Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba, yà adzi ǒ ale tó nzérenga nú'ò rí. ³⁰ Ka ní ndi yà ma mɛno dhu okúna dò rò, mati: <Dzidu dǒ rírà ale rǎrǐ Ádrùngbǎle nyú ròsè dùdunǎ, kǐ'ì inè angyangyi, inzá ka kàpè mɛgɛ rórò nídhunǐ.> ³¹ Ɛma

* 1:23 1.23 Ìsa 40.3

nyú mà ma m̀ni nzá ka. Pbétù, ma mírà bàtizò núbho ìndrù tò idha n̄, ndínì Ìsràyelì ǒ bhà nabhù tí r̀ni ka.»

³² Ní kǎdù dhu òvò tdítǎ, ndàti: «Ma mala Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí òr̀-akpà ò rò rífo àmbò tó ófò ǒ, ndàdi kà-dǎ ró. ³³ Ndirò ima nyú mà, ma m̀ni nzá ka. Pbétù Kàgàwà, yà ima nivi mírà bàtizò núbho ìndrù tò idha n̄, náati ima n̄: «Nyì nyálàna Ìlǎ-Alafí rífo, ndàdù àdi dóná ale ní ndi Ìlǎ-Alafí n̄ rí bàtizò núbho ìndrù tò ale.» ³⁴ Nírò, ma mála wà ndi dhu, ndirò ma mí dhu òvò kpangba, àbadhi ràr̀ ndi Kàgàwà t'ídhùnà.»

*Yèsù r̄ wemberè tó pbìndà ábhàl̄ núnzi dhu
(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)*

³⁵ Tsútsǎ nínganì tdítǎ, bàtizò nubhónà Yùwanì mà ní'ì yà inzi ì í'ínà òná ngari ǒ tí, pbìndà óyǒ ábhàl̄ mànà. ³⁶ Ní, Yèsù ndi ndàla ùda rúda ró rò, kǎti pbìndà ábhàl̄ n̄: «Kòní Kàgàwà bhà Tàmǎ-ngba.» ³⁷ Ní kǒkò óyǒ ábhàl̄ níri wò Yùwanì ùnò dhu, 'àdù 'ìvǎ, 'òwù Yèsù-owù ǒ. ³⁸ Ní, àrà ndi ndàrà rórò, Yèsù náagéré ndi ndàndà olùnga, ndàdù kǒkò ábhàl̄ nála owùna ǒ ríwu ró. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsǎ, ndàti: «Ádhu nyì nyónena?» Ní abádhí adù dhu ìvu Yèsù-tsǎ, 'àti: «Rabí, nyi nyarádi ìngboró?» Rabì-tì ní M̀limò. ³⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyìwù, ndínì nyì nyala tí ka.» Ní abádhí adù owù, 'àdù kǎràdi ró nga àla. Abádhí adù òko atdíkpá kà mànà ndi nínganì. Ndi dhu ní'ì mbembè idrè adyifò-sisì adyidǎ nga tó ǒ dhu. ⁴⁰ Kǒkò Yùwanì r̀nɔna dhu n̄r̀nà, 'àdù owù Yèsù-owù ǒ ale nzínzi ǒ atdí ale-òvò ní'ì Àndèreyà. Ndi Àndèreyà ní'ì Sìmonì Péterù t'ádòná. ⁴¹ Ní Yèsù-tí rò ì ìvǎ ì rò, Àndèreyà náadù àrà angyi adòná Sìmonì r̄'ì i, ndàdù àtìna kànì: «Mǎ màla M̀siyà.» M̀siyà-tì ní Krístò. ⁴² Kǎdù wò ndi adòná, Sìmonì, núnà 'òwù nà Yèsù r̄'ì i. Ní ànyì abádhí owù ùvò rò, Yèsù ɛdí nyìkpóna ndàndà Sìmonì, ndàdù àtìna n̄: «Ìnyi, nyi ní Sìmonì, Yùwanì t'ídhùnà. Ní ròpè ndi kòmbí, ka kóngo nyanzi Kefà tí.» Kà-tì ní Péterù.

Yèsù r̄ Filipò mà Nàtànèlì mànà núnzi owùna nungu tí dhu

⁴³ Tsútsǎ nínganì, Yèsù azè ndàrà Gàlilayà tó pbìri ò. Ní ànyì ndi ndàrà rórò, kǎtù Filipò, ndàdù àtìna n̄: «Filipò, ìrà owùdu ǒ.» ⁴⁴ Wò ndi Filipò ní'ì Àndèreyà mà Péterù mànà mà tó pbanga, Bètèsàyidà tí kátina ǒ ale. ⁴⁵ Ní Filipò arà, ndàrà àh̄ Nàtànèlì-tí, nditsì àtìna kànì: «Mǎ màla wà yà pbìndà Ùyátá ò Músà avò dhu okúna dò rò, ndirò yà f̄yó andítá ò Kàgàwà bhà pbànábí náavò dhu okúna dò rò ale*. Ndi ale ní Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale, Yòzefù t'ídhùnà.» ⁴⁶ Ní, Nàtànèlì adù dhu ìvu Filipò-tsǎ, ndàti: «Ídzi dhu nyú t'ádù àh̄ àh̄ Nàzàretì rò dhéè?» Ní, Filipò adù àtìna kà n̄: «Írà pé ndínì nyi nyala tí ka.»

⁴⁷ Ní, Yèsù itdègu Nàtànèlì àlǎ tina ò rírà ró, ní kǎdù dhu òvò kǒkú dò rò, ndàti: «Kànì Pbàìsràyélì tó pbìri ǒ ale nyú ní yà, ìmbǎ ɛtrátá r̄'ì nyunatsì.»

⁴⁸ Ní Nàtànèlì adù dhu ìvu Yèsù-tsǎ, ndàti: «Nyì nyànì ma ìngbǎ dhu bhèyi?» Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ìnzá Filipò àpè nyanzi rórò, ma màlanà nyi mùtini-kpa-tsìnǎ nyi nyidè ró.» ⁴⁹ Ní Nàtànèlì adù àtìna Yèsù n̄: «M̀limò, ìnyi ní Kàgàwà t'ídhùnà, ndirò nyi ní Pbàìsràyélì tó Ádr̀ngbǎ Kamà!» ⁵⁰ Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Nyì nyà'ù tí dhu, yà ma màti, ma r̀lanà nyi mùtini-kpa-tsìnǎ nyi nyidè ró dhu-okú dò rò? Pbétù, nyi nyí wò dhu dónǎ róse ádr̀dr̄ dhu nyú nálǎ!» ⁵¹ Yèsù adù

* 1:45 1.45 Tòr 18.18; Ìsa 9.5

àtìna tdítdǒ: «Ma mí obhó dhu núno fǔkù. Nyí nyí òrù-akpà-tsù nálǎ ndì nàngbe, Kàgàwà bhà màlàyíkà ràdù òwu ùpo rǒ ɔrè, 'àdù ifo obvò Ìndrù t'ídhùnà dǒ ró*.»

2

Yèsù rǐ wemberè tó pbìndà wìwì nónzi dhu

¹ Ìbhù ráhù idho ǒ, ka kanzi àdhìngbǎ ka kùndà nǐ m̀hèndù Kanà tí kátina pbanga ǒ, Gàlilayà tó pbìrì ò. Yèsù tsánà, Màriyà, ní'ì inè ndì m̀hèndù ǒ. ² Ndirò ka kadù Yèsù mà, pbìndà ábhàlǐ mànà núnzi átò rìwù ndì m̀hèndù ò. ³ Ní, yà òmvùna ka kí òvayì níku rò, Yèsù tsánà náati Yèsù nǐ: «Kàrí ale rǒmvùna òvayì rǐ'ì mbá.» ⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Iyá, ádhu ndì nyi nyòzè m̀onzi? Ìnzá pbàkà kàsùmì nápè àkǎ.» ⁵ Ní kà-tsánà adù àtìna kasutále nǐ: «Ònzi nyònzi kà ràvina nyònzi kóró dhu.» ⁶ Ányìrǒ, yà odu nǐ ka kóbhòlò andu-abábá ní'ì inè aza. Ì andu ní'ì yà Pbàyàhúdì náarí 'ù'ǒ 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ nǐ idha nùdhǒ ka karí òyà andu. Ndirò, ì andu ní'ì mbèmbè atdí miyà lítrè mà ràdù òtsù atdí ò nǐ dhu bvèti andu. ⁷ Ní Yèsù ati kókò kasutále nǐ: «Nyùtdyò idha, nyìrà kòrí andu nǐ kóró.» Ní abádhí adù ì andu níra idha nǐ rùlè liyá.

⁸ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyìtdyo pé ka ake, nyòwù nà m̀hèndù tó ádrùngbǎle rìnè.» Ní abádhí adù òwu kà nà ndì ádrùngbǎle rìnè. ⁹ Wò m̀hèndù tó ádrùngbǎle níinè yà òvayì tí Yèsù ùgèrè rǒngò idha, ìnzì ndàdù àdhà rò màtí ka kiwù ndì òvayì nà dhu núni. Pbétù yà ndì idha nùtdyòna kasutále kèlǎ ní ì iwà ka nuni. Ní wò m̀hèndù tó ádrùngbǎle náanzi akpatsi, ndàdù dhu ìvu tsuná, ndàti: ¹⁰ «Ìgyò! Kóró ale náarí atdítdǒ òvù òvayì nábhù kòpè ɔmvé róná rò angyi, kadù yà ìnzá òvù mbèyi-tsí níbhò olù, iwà ìndrù òmvé ì 'òrì rórò. Ní, nyi nyàdù tí atdítdǒ òvù òvayì nyá nódo rìrà àhù kòmbínga ò màtí?» ¹¹ Wòrí ní ndì Yèsù anzi pbìndà wemberè tó wìwì. Kánzi ka Kanà tí kátina Gàlilayà tó pbìrì ǒ atdí pbanga ò. Ndi dhu adù kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù nítè, kàbhà ábhàlǐ ràdù kà'ù.

¹² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù mà náadù òwu Kàpèrnàwumù tí kátina pbanga ò atdíkpá, íyanà mà, adóna mà, ndirò pbìndà ábhàlǐ mànà. Abádhí náadù òko ányì ngúfe idho kèlǎ tí.

Yèsù rǐ Kàgàwà bhà idzá rò rǐ dhu ùdzí ale nódi dhu (Màt 21.12-13; Mrk 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Atdíku, Pbàyàhúdì tó Pásika tó m̀hèndù-idhò ní'ì iwà ndì ndindù ndì ró. Ní Yèsù ivà ndì, ndàrà Yèrùsalemà tó kigò ò. ¹⁴ Ní ányì, kǎtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù ìkyì-akpá mà, tàrà mà, àmbò mànà nábhù rí kudzi ale mà nótu obvò òkò ró. Ndirò ányì-dza kǎtù ngǔkpà ale ní'ì fùrangà ǒ nga nábhù rí kùwu ale. ¹⁵ Ní, Yèsù akyè imbi asé bhèyi, ndàdù kòrí ale nódi nǐ kóró, ndìpfo Kàgàwà bhà idza rò, fìyó tàrà mà, ndirò fìyó ìkyì-akpá mànà. Kǎdù yà fùrangà-ǒnga nábhù rǒ rúbhi kùwu ale tó fùrangà-ǒnga núno obvò, ndàdù abádhí tó mizà nátdi ràwà ì adziya dǒ. ¹⁶ Ndirò, kǎdù àtìna àmbò nábhù rǒ rúbhi kudzi ale nǐ: «Nyìpfo kókò dhu iró rò. Ìnzì nyí nyàdù Àbadu bhà idza nùgèrè rǒngò dhu t'ùdzítá-idzà tí.» ¹⁷ Nírò ní ndì Yèsù bhà ábhàlǐ náadù yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu níre. Ndi andítá ràtina: «Pbùkù idza ma mózè nǐ àzè náarí m̀obi àdzò bhèyi*.» ¹⁸ Ní Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náadù dhu ìvu Yèsù-tsù, 'àti: «Ìngbǎgà wìwì nyi

* 1:51 1.51 ɔpt 28.12 * 2:17 2.17 Zàb 69.10

nyávina fákà wò nyi nyònzì dhu-okú dò rò?» ¹⁹ Ní Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyùgolo pé wòrí Kàgàwà bhà idza, ní ma mí kòsì rìdè ìbhù idho ò.» ²⁰ Ní, kòrí Pbayàhúdì tó ádròdrò ale náadù àtìna Yěsù nǎ: «Hòkò! Wòrí idza ka kasì ràrà àhù ìfo kumì dòná azà nà ato nyú tí, ní nyi tí àdù kòsì òsì ìbhù idho ò?» ²¹ Pbéttù, Yěsù ipbé ndàmbe àtìna dǒ idza tí dhu ní'ì ngbǒna nyú ndì ndítírò. ²² Ní, yà ndì ndóvè, kotdù ndì dhu-dzidǒ, Yěsù níitdègu ndìngbè ìbhù ò rò, nírò ní ndì kàbhà ábhàlǐ náadù yà kǎno dhu nírè. Ní abádhí adù yà Kàgàwà bhà Andítá mà, Yěsù unò fíyò ote màna dhu ná'ù.

Yěsù arí ale-afí ò dhu núnǐ kóró dhu

²³ Pbayàhúdì tó Pásika tó mǎhendù níitdègu Yěsù otù Yèrùsalemà tó kigò ò, ní ábhǒ ale nyú náa'ù ka yà kà rǎrà ònzìna rǒ wíwì-okú dò rò. ²⁴ Pbéttù, Yěsù nyú ndítírò náa'ù nzá iwà abádhí ná'ù ndì dhu, kǎni abádhí kóró nídhùnǐ. ²⁵ Ndirò, káranà mbǎ ì'ì rǒ ngàmbe-atdyú nà ìndrù bhà dhu-okú dò rò, iwà ndì ndùnì ndì ale-afí ò dhu kóró angyangyi nídhunǐ.

3

Nìkòdemù mà rǒte Yěsù nà dhu

(Màt 18.3; Yùw 1.12-13; 2Kò 5.17; Zèk 36.26)

¹ Nìkòdemù tí kátina atdí ale ní'ì Pbayàhúdì tó atdí ádrùngbǎle. ² Ní atdíku, kǐvǎ ndì ndìrà àhù kùbhingánǎ Yěsù-tí'ò, ndàdù àtìna kǎnǐ: «Màlimò, mǎ múnì wà dhu nyi rǎrǐ Kàgàwà ívì rǐrà dhu ùdhe fákà ale. Obhó tí, atdí ale mà rǐ nzǐ àdù kǒkò nyi nyarónzina wíwì-tidò nónzì ìmbǎ Kàgàwà ì'ì atdíkpá ndì nà rò.» ³ Ní Yěsù adù àtìna kǎnǐ: «Ma mí obhó dhu núnò indù. Atdí ale mà rǐ nzǐ àdù òtsù òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò inzà ka kùgù ndì owútána tó uguta nǐ rórò*.» ⁴ Ní, Nìkòdemù adù dhu ìvu Yěsù-tsǔ, ndàti: «Íwà óngò mùlà tí ale nùgù ka kádù ìngbà dhu bhěyi tdítǒ? Ndi ale tí àdù ndàdu tdítǒ íyànà-fitsù ò, kadù ndùgù oyo rí kisè uguta nǐ?» ⁵ Ní Yěsù adù dhu àdu Nìkòdemù tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnò indù: ìnzǐ ndì ale náapé ndàbhǔ kùgù ndì idha mà Hìlǎ-Alafí màna-otù ò, ní ndì ale rǐ nzǐ àdù òtsù òrù-akpà ò Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò*.» ⁶ Ìndrù òdhi arí ngbǒna ònǎ rò ní ìndrù. Ndirò ìndrù òdhi arí afína ònǎ rò ní Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí. ⁷ Ní, dhu àkǎ nzá idho rùkò nyi yà ma mátina dhu rǎkǎ kùgù nyǐ owútána tó uguta nǐ dhu-okú dò rò. ⁸ Awe náarópili, ndàmbe àrà dǒ afína òzè i, nyadù àmbe tǔna nírì dǒ. Pbéttù, nyi nyǐ nzǐ àdù àdhà rò màtí ka rǐrà dhu, ndirò àdhà màtí kà rǎrà dhu núnì. Ní ndì dhu rǐ'ì ndì dhu bhěyi tí, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí-otù ò ndì nùgù ale tò.» ⁹ Ní, Nìkòdemù adù dhu ìvu Yěsù-tsǔ, ndàti: «Wòrí dhu rǎdù ndònzì ìngbà dhu bhěyi?» ¹⁰ Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ínyi ní atdí dǒ ndì núnì Pbayàhúdì tó pbirì ò màlimò nyú, ní nyi nyúnì tí inzà wò dhu? ¹¹ Ma mí obhó dhu núnò indù. Mǎ marúnona dhu ní ùnǐ mǎ múnì dhu. Ndirò mǎ maróko fíndá ngàmbe tí dhu ní nyìkpóka nǐ mǎ mála dhu, pbéttù nyǐ nyárí nzǐ àdù mǎ múnona dhu ná'ù. ¹² Yà ìnzǐ nyǐ nyárí fǔkù ma múnona yà adzi dǒ arí 'ònzì dhu ná'ù rò, ní nyǐ nyádù fǔkù ma múnona òrù-akpà ò arí 'ònzì dhu ná'ù ìngbà dhu bhěyi? ¹³ Atdí ale mà núpò nzá ányì. Pbéttù ányì úpò ní Ìndrù t'ídhùnà kèlě, yà ányìrò ìfo ale. ¹⁴ Ní àdhàdhì Músà níidì osu-wòyǒ itsu dǒ rò orú rùngù ò dhu bhěyi*, dhu-àkǎ kídì Ìndrù t'ídhùnà orú, ¹⁵ ndínǐ ka ná'ù ìngbà tí ìlì ndì ale mà náadùya

* **3:3** 3.3 Kà-tì ní, Kàgàwà rǐ ìndrù ùgu afína ònǎ rò dhu. * **3:5** 3.5 Zèk 36.25-27; Yùw 7.37-39

* **3:14** 3.14 Ozt 21.9

tí dhòdhóhóngá tó ípìrǒngá nábà. ¹⁶ Obhó tí, Kàgàwà náazè yà adzi ǒ ale atdíǒ. Ní kǐbho yà atdí tí arí'ì Idhùnà yà adzi ǒ, ndíní ka nà'ù ìngbà tí ìlì ndì ale mà náadùya tí nzí àwí, pbétù ndi ale adùya tí dhòdhóhóngá tó ípìrǒngá nábà. ¹⁷ Obhó tí, Kàgàwà níivi nzá Idhùnà rìrà yà adzi ǒ ale-ànyá nítì, pbétù kǐvi ka rìrà ndíní yà adzi ǒ ale nùugù tí otùna ǒ. ¹⁸ Ndì ale náapé kà'u, ní ndi ale dǒ Kàgàwà adùya nzí anya ǒtì. Pbétù, inzà ka ná'ù ale dǒ kǒtì wà anya angyangyi, inzà kà'ù Idhùnà dhu-okú dò rò. ¹⁹ Yàrí ní ndi Kàgàwà nítìya anya ìndrù dǒ okúna dò rò dhu. Awáwù níira àhù yà adzi ǒ, pbétù ìndrù náadù ìnò ǒ ì óko dhu nózè atdíǒ, ròsè ndi awáwù dòná, nzére dhu ònzi ì arí dhu-okú dò rò. ²⁰ Obhó tí, nzérenga ònzi arí ale náarí awáwù òndrò òndrò tí, ìnzí ndàdù ndòzè ndàhù awáwù ò, akye ndi ndarónzina nzére dhu náadùna àrà ndàla rǒ kpangba ní. ²¹ Pbétù, obhó dhu ònzi arí ale náarí ndòzè ndùbhi awáwù ǒ, ndíní ndi ndarónzina dhu náala tí ndi Kàgàwà ózè dhu bhéyi ndi ndarónzina dhu tí.»

*Yēsù ní Àdrèngbǎle ròsè Yùwanì dòná
(Yùw 1.19-24)*

²² Wò dhu-dzidǒ, Yēsù mà pbìndà ábhàlǐ màná náawù Yùdeyà tó pbìrì ò. Ní ányì, abádhí náakò ngúfe idhò tí, 'adù òwu bàtizò nùbho rǒ ìndrù tò. ²³ Yùwanì náaráná bàtizò nùbho rǒ átò ìndrù tò Sàlimù tí kátina pbanga tí arí'ì ngàtsi pbanga, Àyìnonì tí kátina ǒ. Obhó tí, ndi pbanga ǒ idha ní'ì abhò nyé. Ní ìndrù nóowúnà iwu rǒ Yùwanì rǐ'ì ì, kà ràdù bàtizò nùbho fǐyò. ²⁴ Wò ndi kàsùmì ǒ, Yùwanì ní'ì inzà ka kàpè òsòna imbi ò ró.

²⁵ Nírò ní ndi Yùwanì bhà ábhàlǐ mà atdí Mùyàhudì màná náakò 'àmbe 'àgò dǒ ìndrù rǐ ndù'ò ndìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ tí dhu dǒ. ²⁶ Ní, ì ábhàlǐ níiwù Yùwanì-tí'ò, 'adù àtìna kànì: «Màlimò, yà Yòròdanì tó idha-akpà-adzè nyí nyí'ì màná atdíkpá ale, yà nyí nyé tírò nyí nyóvò dhu dòná fàkà ale, ní rǐ'ì bàtizò ùbhò ndi ndi ìndrù tò ró. Ndirò kóró ale rǒwu òwu rǒ kà-tí'ò.» ²⁷ Ní Yùwanì adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìndrù ràdù àbàna dhu ní òrù-akpà ò rò ka kìbhò fìndà dhu kèlè. ²⁸ Nyí nyé nyí-tírò, nyí ní yà ma m̀nò dhu tó ngàm̀bì. Ma máti ima r̀r̀r̀ nzí Krístò, pbétù ma r̀r̀r̀ Kàgàwà ìvi angyinǎ rǒ kà tò ale. ²⁹ Àdhìngbǎ-òwútá nà rǐ'ì ale ní ndi ndi àdhìngbǎ bhà ale. Pbétù ndi kà bhà ale t'ódhìnà, yà kà-tí idè ndàmbe kà r̀ǹǹna dhu ìrì dǒ, nùdhè ràdù ndìka atdíǒ kà-tù ìrì ndi ndi rò. Ndi dhu bhéyi ní ndi, ma mí'ì dhèdhe nà, ndirò ndi dhèdhe náká wà atdíǒ nyé kòmbí. ³⁰ Ní dhu àká wà Yēsù-òvò r̀m̀be ndòtò dǒ, òvòdu ràdù àmbe àwí dǒ.»

Yùwanì rǐ Yēsù àtì òrù-akpà ò rò írà ale tí dhu

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yùwanì náadù dhu-òvò tdítǒ, ndàti: «Òrù-akpà ò rò írà ale ní ndi rǐ'ì kóró ale dǒ. Pbétù, yà adzi ǒ ka kùgù ale ní yà adzi ǒ ale kèlè, ndirò kà ràdù òte yà adzi ǒ dhu dǒ tí. Òrù-akpà ò rò írà ale rǐ'ì kóró ale dǒ. ³² Kǎr̀ǹǹna dhu ní nyìkpóna nyé ní ndi ndàla dhu, ndirò ní b̀ǹna nyé ní ndi ndirò dhu. Pbétù, ìndrù arí nzí adù kà r̀ǹǹna dhu ná'ù. ³³ Kà r̀ǹǹna dhu ná'ù ale návi dhu kpangba Kàgàwà r̀r̀r̀r̀ obhó dhu ùnò arí ale. ³⁴ Obhó tí, Kàgàwà ìvi ale náarí Kàgàwà bhà òte ǹǹǹ, atdíǒ k̀r̀r̀ ndi pbìndà Hìlǎ-Alafí ní dhu-okú dò rò. ³⁵ Kàgàwà ózè Idhùnà atdíǒ. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎdù kóró dhu tó àdrèngbǎnga nábhu kà-fó. ³⁶ Kàgàwà t'ídhùnà ná'ù ale, ní ràdù dhòdhóhóngá tó ípìrǒngá nábà. Pbétù, ndi nùvò ìnzí ndirò kà t'ídhùnà-tsù dhu ale, náabáya nzí dhòdhóhóngá tó ípìrǒngá, pbétù Kàgàwà bhà nàwí r̀ngò àdi dhòdhóhóngànà ndi ale dǒ.»

4

*Yèsù mà rǒte Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí tsìbhále nà dhu
(Ìsa 55.1; Yùw 7.37-39; Kas 8.25)*

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Yùdeyà tó pbìrì ǒ Pbàfàrisáyó nírì ìndrù rǎnɔna Yèsù dǒ dhu. Abádhí ambénà àtìná dǒ, Yèsù rǎrǎ àrà íbí ale nyú nùgèrè rǒ rǒngò pbìndà ábhàlǐ tí, ndàdù àrà bàtizò núbho rǒ ábhǒ ale nyú tò, ròsè yà Yùwanì arí kònzì tí dhu dònǎ. ² Pbétù, Yèsù nyú ndìtírò náaranà nzǐ bàtizò núbho rǒ ìndrù tò, kùbho rǒ owúnà ní kàbhà ábhàlǐ. ³ Ní, Yèsù adù ndàvà Yùdeyà tó pbìrì ǒ rò, ndàdu ndì Gàlìlayà tó pbìrì ǒ. ⁴ Ní ànyì ndì ndàrà rò, kàkà ndùdà Sàmàriyà tó pbìrì ǒ nà nǎ. ⁵ Ní kǎrà àhɛ Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí pbanga, Sìkarì tí kátina ǒ. Ndi pbanga ní'ì kyèròkyèrò yà idhùnà Yòzefù tò Yàkòbhò náabhù adzi tí. ⁶ Ndirò, Yàkòbhò bhà dzìwò ní'ì ànyìrǒ. Ní, Yèsù itsi àdi wòrì dzìwò-bidǒ atdí dǒ ndì ndìngyě ndì abhi nǐ dhu-okú dò rò. Ndi dhu ní'ì mbèmbè azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ dhu. ⁷ Ní, Sàmàriyà tó pbìrì ǒ atdí tsìbhále nǐra idha nítidyò. Ní Yèsù adù àtìná kà nǐ: «Íbho pé idha mòmuvè.» ⁸ Wò ndi kàsùmì ǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù ì'ì kigò ǒ ì òwù ònyè nùdzi ndínì ì ɔnyu tí ró. ⁹ Ní, wò Sàmàriyà tó pbìrì ǒ tsìbhále náadù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Hòkò! ìngbà dhu bhèyi dhu, ìnyi Màyàhudì tí rò, nyì nyí idha nónzi fudú ndínì nyì nyòmuvé tí, àzèmbè ìma nongó ì'ì Mùsàmàriyà-àyi?» Obhó tí, ìrita ní'ì ìmbǎ Pbàyàhúdì mà nzínzi ǒ Sàmàriyà ǒ bhà mànà. ¹⁰ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò ndàti: «Nyì nyí'ìná gukyè Kàgàwà arábhùna ìndrù tò dhu núnì ale tí, nyadù yà fùnù rí idha nónzi ndòmuvè ale rǎrǎ àdhi dhu núnì, ní nyì nyàmbeà ndi idha nónzi kà-fó, kà ràdù ìpìrǒnga àbhù rí ìndrù tò idha nábhù indù.» ¹¹ Ní wò tsìbhále adù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «Ádrùngbálé, idha ìtdyò nyì nyádù nǐ ngemekù mà rǐ'ì mbǎ fùnù, ndirò yàrí dzìwò rǐ'ì ádzì nyú. Ní nyì nyí wò ndi ìpìrǒnga àbhù rí idha nába àdhà? ¹² Abhukà Yàkòbhò ní ndi yàrí dzìwò nùbhà fàkà. Ka nyú ndìtírò, kàbhà inzo mà, kà bhà mùtungà mànà, nùumvú kà ǒ idha átò. Ní ìnyi, nyì tí ndi adrùngbálé ròsè ndi abhukà Yàkòbhò dònǎ?» ¹³ Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ìngbàtí ìlì ndì ale mà yàrí dzìwò ǒ idha nòmuvè, nóhò idha-atdyú ràdù òho tdítǒ. ¹⁴ Pbétù, yà ìma nyú ma mábhùna idha nòmuvè rí ale, nóhò idha-atdyú rǐ nzǐ àdù tdítǒ akekpa màtí. Obhó tí, ma mábhùna ndi ale tò idha ràdù òngo dhòdhódhóngà tó ìpìrǒnga nábhù rí ìndrù tò idha rǒngò ìtu ǒnà rò idha-dòtì tí.» ¹⁵ Ní wò tsìbhále adù àtìná Yèsù nǐ: «Ádrùngbálé, ìbhò wòrì idha idù, ìnzǐ idha-atdyú nóongó tí mohò, ndirò ìnzǐ ma mongó tí ìrà idha nítidyò ìró tdítǒ.» ¹⁶ Ní Yèsù adù àtìná kà nǐ: «Àrà nyanzi pbùkè kpatsìbhále, nyádù ìwu mànà ìró.» ¹⁷ Ní wò tsìbhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ìmbǎ ma mí'ì kpatsìbhále nà.» Ní Yèsù adù àtìná kà nǐ: «Nyì nyàdu dhu mbèyi nyú nyati, ìmbǎ nyì rǎrǎ'ì kpatsìbhále nà. ¹⁸ Obhó tí, nyì nyàmbe nyì ìmbò kpabhále nyú tò. Ní, yà kombí nyì nyí'ì nà kpatsìbhále ní nzǐ pbùkè ale. Ní, wò nyì nyànò dhu ní obhó dhu nyú.» ¹⁹ Ní, wò tsìbhále adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbálé, iwà ma mùni dhu nyì rǎrǎ Kàgàwà bhà nabì nyú. ²⁰ Abhúka nóongónà Kàgàwà núle yàrí pbìrì dǒ rò, pbétù nyǐ Pbàyàhúdì-tírò, nyǐ nyaràdù àtìná, Yèrùsalemà tó kigò rǎrǎ ndì Kàgàwà núle ka kádù òwu ǒnà rò kigò.» ²¹ Ní, Yèsù adù àtìná kà nǐ: «Yàrí tsìbhálé, á'u yà ma mùnɔna indù dhu. Atdí kàsùmì ní'ìya ìnè, yà ìnzǐ nyǐ nyuléya àlě t'Ábanà Kàgàwà yàrí pbìrì dǒ rò màtí, ndirò Yèrùsalemà tó kigò ǒ rò màtí ǒnà. ²² Nyǐ, Sàmàriyà tó pbìrì ǒ bhà tírò,

nyí nyarí Kàgàwà nùlě inzà nyí nyùni mběyi rórò. Pbéù mǎ, Pbéyàhúdí tírò, mǎ mǎrí kùlě iwà mǎ mǎni mběyi nyú rórò. Obhó tí, Kàgàwà rìbhona ìndrù tò ògù rǎhù Pbéyàhúdí nzínzi-bvǔ rò*. ²³ Pbéù, kàsùmì nìndù wà ndì, ndirò ndi kàsùmì nákǎ wà. Wò ndi kàsùmì ní, yà Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhěyi arí Kàgàwà ùlě ale rǐ 'òpè 'ùlě ka afiya ò, ndirò obhóngà nyú dǔ ònà kàsùmì. Obhó tí, àlě t'Ábanà Kàgàwà arónena ní ndi dhu bhěyi rí ndùlě ale-tidò. ²⁴ Kàgàwà ní Alafí. Ní dhu àkǎ kùlě rí ale rùlě ka afiya ò, ndirò obhóngà nyú dǔ.» ²⁵ Ní wò tsìbhále adù àtìnà Yèsù nǐ: «Ma mǎni wà dhu Mǎsiyà, Krístò tí kátina ale riraya ìrà. Ní, kà rǐrà nínganí, kǎweya kóró dhu fǎkà.» ²⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ima ní ndi Krístò, yà inyi nà ma móte.» ²⁷ Wò ndi kàsùmì ò ní ndi, Yèsù bhà ábhàlǐ náadù 'ùtò ányìrò. Ní idhò nùukò abádhí atdí, ì àla Yèsù mǎ rǔte atdí tsìbhále nà dhu-okú dò rò. Pbéù, atdí ale mǎ abádhí nzínzi ò náadù nzà ndòmǔvù ndivǔ dhu Yèsù-tsù, rǎrǐ àdhu Yèsù rǐ'ì atdyúna nà, ndirò rǎrǐ àdhu abádhí rǔte dónà wòrí tsìbhále mǎnà. ²⁸ Nírò ní ndi wò tsìbhále nùubhà foná idha-andù urò, ndàdù òngò ndàrà kigò ò. Kǎdù àtìnà ányì ndi ndòtù ale nǐ: ²⁹ «Nyìwǔ nyàndà pé yà kóró ma marónzina dhu nàwe idù ale! Ngǎtsi nǐ, pbǎ ìnzǐ Krístò ndi.» ³⁰ Ní kòrí ale náadù 'ìvǎ, 'òwù Yèsù rǐ'ì i. ³¹ Wò ndi kàsùmì ò, pbìndà ábhàlǐ nùutu Yèsù 'àti: «Mǎlimò, ónyu dhu ake.» ³² Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ma mǐ'ì inè ma mónyuna ònyù nà. Ndi ònyù ní inzà nyí nyùni ònyù.» ³³ Ní i ábhàlǐ náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ò 'àmbe àtìnà dǔ: «Atdí ale mǎ nǐrà tí ìrà ònyù nà kàtò?» ³⁴ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Pbàkà ònyù ní mǎnzì yà ma nívi ale-afí òzè dhu, madù yà kǐbhò ndínǐ ma mǎnzì tí kasu nónzì mitò. ³⁵ Tí obhó nyí ndi nyí nyarí àtina: «Inga ò ró'ò ònyù nógu ka kí ònà àbǐ nùbhà ndi ìfò àbǐ tí.» Pbéù ima, ma mǎtina nyí nǐ, nyí rǎngbe pé dũku nyàndà inga. Ònyù nó'ò wà inga ò, ndirò kàkǎ wà oguta nà! ³⁶ Ònyù-tsù nùndu inga ò rò ale náarí pbìndà mùkimbà nábà. Ndirò kǎrǐ ònyù-tsù nùndù dhòdhòdhóngà tó ìpìrǒngà tò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà ònyù-tsè nazò inga ò ale mǎ, kà-tsù nùndu adù inga ò rò ale mǎnà-idhè rǎdù ndìka atdíkpà. ³⁷ Obhó tí, yàrí mbólí núnò dhu ní obhó dhu nyú: «Atdí ale náarí ònyù-tsè nózò inga ò, ngǎtsi ale rǎdù ndi ònyù nógù inga ò rò.» ³⁸ Ní ima, ma móvi nyí nyòwù ònyù ògù inzà nyí nyazò dhu ònà inga ò. Ngǎkpà ale náanzì ndi kasu kà ò angyinǎ rò, nyǎdù ìdzìngà nábà abádhí tó kasu-nyu-tsi.»

³⁹ Ní, wòrí kigò ò aróko Sàmàriyà ò ábhò ale nyú náa'ù Yèsù, wòrí tsìbhále náwenà fǐyò dhu-okú dò rò. Kǎti: «Kàwe ma mónzì dhu kóró idù.» ⁴⁰ Ní, Sàmàriyà ò ale níitdègu ìwu ùvò Yèsù-tí'ò, ní abádhí adù kònzì ndínǐ adì tí ì mǎnà fǐrǎbvǔ. Ní Yèsù mǎ náadù òko abádhí mǎnà óyò idhò tí. ⁴¹ Ní, ábhò ngǎkpà ale nyú náadù Yèsù ná'ù, yà kà rǎnǒna ndi nyú tírò òte-okú dò rò. ⁴² Abádhí owúnà àtìnà rǔ wò tsìbhále nǐ: «Mǎ mà'ù Yèsù, ìnzǐ ní nyí nyùnò dhu-okú dò rò tí, pbéù mǎ mà'ù ka yà bǐka nyú nǐ mǎ mǐrǐ kà rǎnǒna dhu dhu-okú dò rò. Ndirò, mǎ mǎni wà dhu ka nyú rǎrǐ ndi yà adzi ò ale tó Ògàba.»

*Yèsù rǐ Gálilayà tó pbìrì ò atdí ádràngbǎle bhà ìngba nígǔ dhu
(Màt 8.5-13; Luk 7.1-10)*

⁴³ Óyò idhò ndi ndònzì Sàmàriyà dhu-dzidò, Yèsù ivà ndi ndàrà Gálilayà. ⁴⁴ Obhó tí, ka ní'ì iwà áti ndi nyú tírò, ìnzǐ ka rarí nabì nífǔ pbìndà pbìrì nyú ò*. ⁴⁵ Pbéù, Gálilayà tó pbìrì ò Yèsù àrà àhù rò, ányì bhà náakò ka

* 4:22 4.22 Ìsa 2.3 * 4:44 4.44 Màt 13.57

mběyi nyé, iwà ì awù átò Yèrùsalemà, Pásìka tó m̀hèndù-idhò ǒ, 'àdù kà r̀nzina kóró dhu àla nídhuní.

⁴⁶ Nírò ní ndi Yèsù adù àrà t̀dítdǒ Kanà tí kátina atdí pbanga ò, Gàlilayà tó pbìrì ò. Ndi pbanga ní ndi k̀gèrè idha r̀ngò d̀vayì tí òná. Gàlilayà, Kàpèrnàwumù tí kátina pbanga ǒ, àlità bhà kasu tó atdí ádr̀ngbàlè ní'ì inè. Ndi ale t'ídhùnà ní'ì andi nà. ⁴⁷ Ní, Yèsù ìrà Yùdeyà rò ndìrà àhù Gàlilayà dhu ndi ndìrì rò, wò ádr̀ngbàlè náarà Yèsù-ti'ò. Kǎdù ndìtsò Yèsù r̀ ndíní awú tí, ndàrà idhùnà nígu Kàpèrnàwumù. Ndi kà t'ídhùnà ní'ì afína r̀ ka kódonà ró. ⁴⁸ Ní Yèsù adù àtìna kànì: «Nyí nyí nzi dhu à'u, inzà nyí nyàla wiwì mà, inzà apèna 'ònzì angyi ìndr̀ nzinzi ǒ dhu màrà dhu rò!» ⁴⁹ Ní wò ádr̀ngbàlè adù àtìna Yèsù nì: «Ádr̀ngbàlè, ìrà nyawù pbàkà inzà pbàkà ingba-afí nàpè ìtdě r̀órò.» ⁵⁰ Ní Yèsù adù àtìna kà nì: «Àrà ìbha! Ìnè idhùnù r̀'ì nyìkpóna nà.» Ní wò ádr̀ngbàlè náa'u Yèsù ùnò f̀indà dhu, ndàdù ndìvà, ndàrà. ⁵¹ Ní ìbha ndi ndóngo r̀órò, abádhí nùsò ì otu ǒ pbìndà kasutále màrà, i ale ràdù àtìna iwà kà t'ídhùnà rògù. ⁵² Ní wò ale adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Kǒgùnà ife adyifò-sisì ǒ?» Ní, abádhí adù dhu àdu kàtò 'àti: «Kǒgùnà inzì, àr̀bhù adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ.» ⁵³ Ní wò ngbángba t'ábanà adù dhu òsù ányìr̀ò rò tí, wò ndi kàsùmì ǒ tí Yèsù rátinà ndi nì: iwà pbìndà ingba rògù. Ní àbadhi mà, kóró pbìndà idzá-bhà màrà náadù Yèsù ná'ù atdítdǒ. ⁵⁴ Wò dhu bhèyi ní ndi, Yèsù anzì ɔɔ rí kisè pbìndà wiwì, Yùdeyà rò ndi ndìrà àhù Gàlilayà rò.

5

Yèsù r̀ ngbǒna úve atdí ale nígù dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, yà Pbàyàhúdì r̀ f̀iyó somà tó atdí m̀hèndù nónzi òná kàsùmì ǒ, Yèsù ivà ndi ndàrà Yèrùsalemà tó kigò ò. ² Ndi kigò ò ka kótsù òná atdí tsàtsù-òvò ní'ì «Tàmà tó Tsàtsù.» Ní, úve ka kúyè idha ní'ì ndi tsàtsù tí. Pbàyàhúdì t'ávàna ǒ, ndi idha-òvò ní'ì Bètèsàydà. Ndirò, k̀gì r̀ ka kasì imbò mbàrazà. ³ Ní, dhèdhèrò andi-tidò nà ale nóongónà òyì ì mbàrazà tsinà. I ale ní'ì ndùmùndùmù mà, òtsòtsù ale mà, ndirò ngbǒya úve ale màrà. [⁴ Ní, abádhí ongónà òyì ányìr̀ò, 'àmbe Kàgàwà bhà màlàyikà r̀ ndi idha-ǒnga nángbǒ dhu òdò dǒ. Obhó tí, atdí kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà màlàyikà nóongónà ifo òr̀-akpà ò rò, ndòtsù ndi idha ò, ndàdù ònànga àngbo. Ní, wemberè tí òtsù ndi idha ò ale nóongónà adù ògù dòtsì pbìndà andi ǒ rò.] ⁵ Ní, ányìr̀ò i'ì atdí ale ní'ì iwà andi alú ndi ró atò àrà àhù ìbhù kumì dònà àr̀ nà atò tí ale. ⁶ Ní, wò ale ndi ndàla àyàyi ró, ndàdù dhu ùni iwà ka r̀nzì ábhǒ idhò nyé andi nà rò, Yèsù ivú dhu kà-tsù, ndàti: «Nyì nyòzè tí iwà nyògù?» ⁷ Ní wò ale adù dhu àdu Yèsù tò ndàti: «Ádr̀ngbàlè, idha-ǒnga màlàyikà àngbǒ rò, ma marí mbǎ adù i'ì mitdu rí, ndàfǒ ma ndi idha ò ale nà. Ndirò, yà ma mí momvù ndíní ma mofò tí idha ò rò, ngàtsi ale kèlè náaràdù òfo angyi r̀dù ndi idha ò.» ⁸ Ní Yèsù adù àtìna wò ale nì: «Ívà nyì, nyitdù indú ara, nyadù àrà.» ⁹ Ní ányìr̀ò rò tí, wò ale náagù, ndàdù pbìndà ara nítdu ndàrà nà.

Wò dhu r̀ ndònzì òná idhò ní'ì sàbatù-idhò. ¹⁰ Ní Pbàyàhúdì tó ádr̀drǒ ale náadù àtìna wò ògògù ale nì: «Ìndo rí'ì ní sàbatù-idhò! Ní dhu àkǎ nzà nyanò pb̀kù ara nyambe ùbhi dǒ nà.» ¹¹ Ní, wò ale adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Ìma nìgù ale ní ndi àti ima nì, ma rítdu pb̀kà ara, madù àrà nà.» ¹² Ní kǒkò Pbàyàhúdì tó ádr̀drǒ ale adù dhu ìvu kà-tsù 'àti: «Ádhi pb̀ ale ndi nyì nì àti, nyì rítdu pb̀kù ara, nyadù àrà nà?» ¹³ Pbétù, wò

ka kigũ ale náadù nzá àdhi mà ùnònà ndi dhu dhu núni. Obhó tí, wò ndi kàsùmì ǒ, Yèsù adù ì'ì iwà ndi ndàwìlì ndi, ndàrà ànyìrǒ ì'ì ihé-yà nzínzì ǒ rò ró. ¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àrà wò ale nótù Kàgàwà bhà idzá, ndàdù àtìnà kà nǐ: «Kònǐ nyi nyògù wà. Ní àpé nyonzi nzérenga tdítǒ, akye nzére dhu nyú ròsè wòrí dònǎ náarana nyabà tdítǒ nǐ.» ¹⁵ Ní wò ale náadù àrà, nditsì àtìnà Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale nǐ, Yèsù ràrǐ ndi ndi nìgũnà. ¹⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, i ádròdrǒ ale náadù 'òpè 'ònè Yèsù, ndínǐ ì abhù tí kohò, sàbatù-idhò ǒ kà rǎrà indrũ ìgu rǒ nídhunǐ. ¹⁷ Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Àbadu Kàgàwà rǐ'ì ìnè kòmbí màtí ndi ndi kasu ònzi ró, ní ima mà átò, ma mí'ì kasu ònzi ma mí ró.» ¹⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náadù 'òpè 'ònè Yèsù tdítǒ atdyúya nyú nà, ndínǐ ì abhù tí kohò. Abádhí ambénà kònè dǒ, ìnzì ní ìnzá kífu sàbatù-idhò dhu-okú dò rò tí, pbétù kǎradù Kàgàwà àtì àbanà nyú tí, ndi dhu ràdù ndàbhù ì'ì àdhàdhì Kàgàwà nà dhu-okú dò rò.

Kàgàwà t'ídhùnà, Yèsù bhà ádrùngbǎnga

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìnà Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fǔkù: Kàgàwà t'Ídhùnà rǐ nǐ àdù atdí dhu mà nónzì dònà rǒ, pbétù kà ràdù ònzìnà dhu ní yà Àbanà rǒnzìna ró ndi ndálàna dhu kèlè. Obhó tí, Àbanà arónzìna dhu nónzì kà t'Ídhùnà ràdù átò. ²⁰ Obhó tí, Àbanà ózè Idhùnà, ndàdù ndi ndarónzìna kóró dhu núvi kà tò. Kàrǐ yà ndi ndónzì dhu dònǎ róse ádròdrǒ dhu núvì tdítǒ ndi Idhùnà tò, ndínǐ idho adù tí nyũko nǐ atdíǒ. ²¹ Àdhàdhì Àbadu náarí ùvǔve ale nábhũ rùngbe ì òve-bvù rò, ndàdù ípìrǒnga ùbho fíyò dhu bhéyi tí, ní ka t'Ídhùnà ràdù ípìrǒnga núbho yà ndi ndòzè ndùbho ka fíyò ale tò. ²² Ndirò, Àbadu náarí nǐ indrũ-ànyǎ nítǐ, pbétù kíbhò anya t'ítǐtǐ tó ádrùngbǎnga tó òbi kóró Idhùnà-fó, ²³ ndínǐ kóró ale níifu tí Idhùnà, àdhàdhì ì arí Àbanà nífũ dhu bhéyi. Ní, ìnzì arí Kàgàwà t'Ídhùnà nífũ ale, nífu nzá yà ka nívi Àbanà. ²⁴ Ma mí obhó dhu núno fǔkù: Yà ma múnona dhu níri rí ale, ndàdù yà ima nívi ale ná'ù, nábà wà dhòdhòdhónga tó ípìrǒnga. Ndirò, ka kotdíya nǐ anya kà dǒ, pbétù kǔdà wà òve òna nǎ, ndàdù òtsù ípìrǒnga ò. ²⁵ Ma mí obhó dhu núno fǔkù: kàsùmì níndù wà ndi, ndirò ndi kàsùmì àkǎ wà. Ndi kàsùmì ní yà ùvǔvè kutdũ ì ale rǐ Kàgàwà t'Ídhùnà-tù níri ònà, ndirò kà-tù ìri rí ale ràdù ípìrǒnga nábà. ²⁶ Obhó tí, àdhàdhì Àba Kàgàwà náarí'ì ípìrǒnga nà nyunatsi dhu bhéyi, ní kǎbhù Idhùnà rǐ'ì ípìrǒnga nà átò nyunatsi. ²⁷ Ndirò, kǎdù indrũ-ànyǎ t'ítǐtǐ tó ádrùngbǎnga tó òbi nábhù Idhùnà tò, Indrũ t'ídhùnà ní ka dhu-okú dò rò. ²⁸ Ní, àpé nyàbhù idho rùko nyí ndi dhu dǒ. Obhó tí, kàsùmì níndù wà ndi, yà kóró ale kǎkà ùvǔvè kutdũ ì rǐ túdu ìri ònà, ²⁹ 'àdù 'ùngbe òve-bvù rò. Ní yà ídzì nga ònzi ì arí rórò ùvè ale núungbeya ì, 'àdù dhòdhòdhónga tó ípìrǒnga nábà. Pbétù, yà nzérenga ònzi ì arí rórò ùvè ale, núungbeya ì, kǎdù anya nítǐ dòyá*.»

Yèsù rǐ pbìndà ádrùngbǎnga návì rí indrũ tò dhu nóvo dhu

³⁰ Tdítǒ Yèsù adù dhu òvò Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale tò, ndàtì: «Ima nyú, ma mí nǐ àdù atdí dhu mà nónzì dùdu rǒ, pbétù ma mǎdù indrũ-ànyǎ nótdì Àbadu Kàgàwà nóvò ka idù dhu bhéyi. Ndirò ndi anya nótdì ma mǎdù obhónánga dǒ. Obhó tí, ma marí nǐ ma mòzè dhu nónzì, pbétù ma marónzìna dhu ní yà ima nívi ale nózè dhu kèlè. ³¹ Ma mapé àdù

* 5:29 5.29 Dàn 12.2

àdi pbàkà ngàm̀bì tí ma-tírò, ní ma mú̀nɔ̀na dhu ní nzi àdù ì'ì obhó dhu. ³² Pbétù, ngàtsi ale ní ndi pbàkà ngàm̀bì, ndirò ma m̀ni wà dhu, kà r̀nɔ̀na dùdú dhu r̀rì obhó dhu. ³³ Nyí nyóvì ìndrù r̀wù dhu òngù bàtizò nùbhò arí Yùwanì-tsù, ní kàdù obhó dhu tí r̀'ì dhu núnò f̀kù i ale dõ. ³⁴ Ima nyú, ma mózè nzá ìndrù r̀adi pbàkà ngàm̀bì tí dhu, pbétù ma mí yàrí dhu núnò f̀kù ndínì nyí nyugù tí. ³⁵ Yùwanì í'ì nzínzikù ò àdhàdhì òbi ka kòbì r̀ambe inga náwù dõ tarà bhèyi. Ndirò, nyí nyádù idhèkù nábhu r̀ika ndì ákè kàsùmì kèlè tí kà r̀nɔ̀na f̀kù dhu tó awáwù ò. ³⁶ Ní ima nyú, ma mí'ì inè Yùwanì unò dhu dòná òsè ngàtsi dhu nà. Obhó tí, ndi dhu ní yà Àbadu Kàgàwà íbhò ndínì ma m̀nzi tí r̀akà kasu, yà inè r̀'ì ònzi ma m̀nzina ró. Ní i kasu arí ndi dhu àvì, Àbadu Kàgàwà r̀rì ndi ima nívi. ³⁷ Yà ma nívi Àbadu ní átò pbàkà ngàm̀bì. Ní, nyí nyàpè nzá kà-tù níri akekpa m̀tí, ndirò nyí nyàpè nzá kà-nyì-kpa nálá. ³⁸ Ndirò, nyí nyí'ì mbà kàbhà òte nà afíkù ò, inzà nyí nyá'ù yà kivi ale dhu-okú dõ rò. ³⁹ Nyí nyóze nyogyè Kàgàwà bhà Andítá-ònga, nyí nyá'ì inga ìrè kòtù ò nyí r̀aràdù dhòdhòdhònga tó ìpìr̀nga nábà dhu-okú dõ rò. Ní, i Andítá ní i pbàkà ngàm̀bì. ⁴⁰ Pbétù, nyí nyóze nzá nyíwù tidu ò, ndínì nyí nyabá tí obhóná ìpìr̀nga. ⁴¹ Ma mózè nzá ìndrù r̀ì milè dhu. ⁴² Pbétù, ma m̀ni wà nyí: nyí nyóze nzá Kàgàwà. ⁴³ Ima, ma mír̀à Àbadu Kàgàwà-òvò r̀ò, ní nyí nyádù nzá mako. Pbétù, ngàtsi ale náapè àdù ìrà òvòna nyú r̀ò, ní nyí nyádù ndi ale àkò akye. ⁴⁴ Nyí nyádù dhu à'ù ingbà dhu bhèyi, yà nyí nyóze nyífu nyí nyí-tírò nzínzikù ò, inzà nyádù Kàgàwà atdí r̀ì nyífu dhu ònè rò? ⁴⁵ Àpè nyìrè nga ima r̀rì ndi ma mí nyòbhu Àbadu-fó. Pbétù nyòbhu r̀ì ní Músà, yà atdí dõ nyí nyá'ù tsuná dhu ale*. ⁴⁶ Obhó tí, nyí nyá'ùyana gukyè Músà náandí dhu, ní nyí nyádùyana ma mú̀nɔ̀na dhu à'ù átò, okúdu dõ rò kàndí i dhu nídhunì. ⁴⁷ Ní yà inzà nyí nyá'ù kàndí dhu rò, nyí nyádù ma mú̀nɔ̀na òte ná'ù ingbà dhu bhèyi*?»

6

Yèsù r̀ì imbò lufù ale nóngù dhu

(Màt 14.13-21; Mrk 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Wò dhu-dzidõ, Yèsù adà Gàlilayà tó r̀èr̀-àdzè. Ndi r̀èr̀ ka kanzinà átò Tìbèriyà tí. ² Ní ádr̀ngbà ihé-yà náadù òwu kòwù ò, andi nà ale r̀ò ka r̀àrà ònzinà r̀ò wíwì nála r̀ò ì òwu nídhunì. ³ Ní Yèsù núupò pbìrì dõ, 'àdù òko obvò ányì pbìndà ábhàlì m̀nà. ⁴ Wò ndi kàsùmì ò, Pbàyàhúdì tó m̀hendù, Pásìka tí kátina-idhò ní'ì iwà ndìndù ndi ró. ⁵ Ní Yèsù ubè nga ndàndà, ndàdù ihé-yà nála tina ò r̀íwu ró. Ní kàdù dhu ìvu Filipò-tsù, ndàti: «Àlè kówu m̀gatì òdzì àdhà ndínì kàkà ale ònyu tí?» ⁶ Kívú wò dhu Filipò-tsù, àbadhi-afí kèlè ndi ndomvú tí nì. Obhó tí, k̀ni wà ndi ndàdù ònzinà dhu. ⁷ Ní Filipò adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Àlè kí mbà m̀gatì nódzi óyò miyà f̀rangà-kpò r̀ò m̀tí, kadù ùndòna nìní m̀tí kòrì ale-fó, ní r̀ì nzi àkà abádhí r̀ò.» ⁸ Yèsù bhà ábhàlì nzínzi ò, Àndèryà tí kátina atdí ale, Sìmonì Péterù t'ádòna, náadù àtina Yèsù nì: ⁹ «Atdí kpatsìbhíngba r̀'ì inè irò sàyirì tí kátina nganù-ra nì ka kòbhòlò imbò m̀gatì nà, dòná óyò ìbhè nà. Pbétù wò ndi dhu mà r̀onzina yà dhu bvù tí ale r̀ò dhu ní àdhu?» ¹⁰ Ní Yèsù adù àtina pbìndà ábhàlì nì: «Nyàvi ìndrù ròkò obvò.» Ányìr̀ò irí ní'ì inè abho. Ní ihé-yà adù òko obvò ndi irí dõ. I ale-bvu ní'ì mbèmbè imbò lufù kpabhále. ¹¹ Ní Yèsù ugu kòkò imbò m̀gatì ndùlù foná. Ní òtsò ndi

* 5:45 5.45 Tòr 31.26-27 * 5:47 5.47 Tòr 18.15

ndàbhɛ Kàgàwà tò dhu-dzidɔ̄, kǎdù i m̀gati àbhɛ kundò ɛró ì'ì ale tò. Ndirò, kǎdù ìbhè nábhu átò kundò abádhí tò, abádhí nà rákǎ dhu bhèyi. ¹² Ihé-yà níitdègu dhu ònyɛ 'ùlè nǐ, ní Yèsù adù àtìna p̀bindà ábhàlǐ nǐ: «Nyùndu òdòdì m̀gati-go-tsù, akye ndì ninzana kòkòró nǐ.» ¹³ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ náadù kòkò ònyɛ ka kònyɛ imbò m̀gati ò rò òdì m̀gati-go-tsù núndu, rùlè atdí kumì dòná óyɔ̄ nà sɛngè ɔ̄. ¹⁴ Ní wò Yèsù ònzì wíwì ì àla rò, ihé-yà adù ɔte òpè nzínziya ɔ̄, 'àmbe àtìna dɔ̄: «Obhó nyú, yàrí ale ní yà ka kuncò ìrà ìraya yà adzi ɔ̄ dhu tí Kàgàwà bhà nabì nyú.» ¹⁵ Ní Yèsù itdègu abádhí rǐ dhu ònzì ndínǐ ì alú tí ndì, 'ùdɔ̄ ndì fíyó ádr̀ngbǎ kamá tí dhu ɛnǐ, ní kǎdù ndìdha abádhí nzínzi ɔ̄ rò, ndàdù àrà atdíró p̀birì dò.

*Yèsù r̀bhi r̀r̀r̀ dɔ̄ dhu
(Màt 14.22-33; Mrk 6.45-52)*

¹⁶ Inga níitdègu àtì, ní Yèsù bhà ábhàlǐ náawù p̀birì dò rò, iwù ùvò r̀r̀r̀-
tsù. ¹⁷ Ní abádhí núupò atdí ìbhú ò, 'adù abhi òpè 'àmbe òwu dɔ̄ r̀r̀r̀-adzè,
Kàp̀rnàwumù tó pbanga ò. Inga ní'ì iwà ndì ndàtì ró, Yèsù ràdù ì'ì inzà
ndì ndàpè ìrà àhu abádhí i ró. ¹⁸ Ndirò idha adù ì'ì atdíɔ̄ tsina àva ndì awe
r̀pìlì ɔ̀bì nyú nà dhu-okú dò rò ró. ¹⁹ Ní Yèsù bhà ábhàlǐ ní'ì iwà ì òtù ìbhú
ràrà mbèmbè imbò kilòmètèrè tí, ndirò ngàtsi nǐ mbèmbè azà kilòmètèrè
tí r̀r̀r̀-alìkpa ò ró. Nírò ní ndì abádhí náala Yèsù idha dɔ̄ r̀bhi p̀f̀na dɔ̄,
ndàmbe ìrà dɔ̄ ìbhú i ró. Ní ɔdɔ̄ níisí atdíɔ̄ abádhí ò. ²⁰ P̀bétù, Yèsù adù
àtìna abádhí nǐ: «Inzì nyònzì ɔdɔ̄! Ima ní yà.» ²¹ Ní abádhí náatsú 'àbhɛ
Yèsù r̀pò ìbhú ò, ní kòmbómbì tí ìbhú náadù àrà àhu adzèná idha-bidò,
yà abádhí r̀bhi àda r̀ò inǎ rò.

*Ihé-yà rǐ Yèsù ònɛ ndínǐ ì ala tí dhu
(Màt 14.34-36; Mrk 6.53-56)*

²² Tsútsǎ nínganì, r̀r̀r̀-adzè ì núbhàná ihé-yà níirè dhu atdí tí ìbhú rǐ'ina
idha-tsùnǎ. Ndirò, abádhí ìrè dhu Yèsù r̀pòná nzà ndì ìbhú ò, 'adà atdíkpá
p̀bindà ábhàlǐ mànà, p̀bétù i ábhàlǐ r̀wùnà óyá. ²³ Ní, ngùkpa ìbhú náadù
ìwu Tìbèriyà tó kigò ònǎ rò, iwù ùvò ìkyèrɔ̄ yà òtsò ndì ndàbhɛ Kàgàwà tò
dhu-dzidɔ̄, Yèsù ábhàná m̀gati ihé-yà r̀nyɛ ró. ²⁴ Ní ihé-yà níitdègu dhu
àlǎ, ìmbǎ Yèsù mà, p̀bindà ábhàlǐ mànà ràrǐ'ì nzínziya ɔ̄, ní abádhí adù
ùpò Tìbèriyà rò iwù ìbhú ɔ̄, 'òwù Yèsù ònè Kàp̀rnàwumù tó kigò ò.

Yèsù rǐ ndàtì ípìr̀ngà nábhu ràdù ìndr̀r̀ tò m̀gati tí dhu

²⁵ Kòkò ihé-yà náawù ùvò r̀r̀r̀-adzè, 'adù Yèsù òtù ányì. Ní abádhí níivú
dhu kà-tsù 'àtì: «Màlimò! Nyi nyìrà àhu ìngbǎ tí ngá àzú?» ²⁶ Ní Yèsù adù
dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Ma mí obhó dhu núncò f̀kù: nyí nyí m̀one
dhu ní m̀gati nyí nyónyèná nyùlè nǐ dhu, ìnzì ní yà ma m̀arònzina wíwì
nyí nyála, nyǎdù à'ùnà dhu. ²⁷ Ní, dhu àkǎ nzà nyònzì kasu ndìnza ràdù
ònyè-okú dò rò. P̀bétù, dhu àkǎ nyònzì kasu dhòdhòdhònga tó ípìr̀ngà
nábhu ràdù f̀kù ònyè-okú dò rò. Ndi ònyè àbhɛ ràdù f̀kù ní Ìndr̀r̀
t'ìdhùnà. Obhó tí, ka ní ndì Àbanà Kàgàwà níli p̀bindà ádr̀ngbǎnga tó
ize r̀oná ale, ndínǐ ndì ndìvì ndì ka dhu navì tí.» ²⁸ Ní kòkò ihé-yà adù dhu
ìvu Yèsù-tsù 'àtì: «Ádhu ndì àkǎkǎ m̀onzì, ndínǐ mà m̀onzì tí Kàgàwà bhà
kasu?» ²⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàtì: «Kàgàwà bhà kasu ní,
nyǎ'ù yà ndì nyú tírò ndì ndìvì ale.» ³⁰ Abádhí adù dhu ìvu tdítɔ̄ kà-tsù
'àtì: «Ìngbà wíwì nyi nyónzina màla, ndínǐ mà madù tí nya'ù? Ádhu ndì
nyi nyónzina? ³¹ Abhúka náanyè manà tí kátina m̀gati r̀ngù ɔ̄, àdhàdhì
yà Kàgàwà bhà Andítá r̀ncòna dhu bhèyi. Ndi Andítá ràtina: «Kàgàwà

náabhù òrù-akpà ò rò ìrà m̀gati abádhi r̀nyù* .»³² Ní Ỳsù adù dhu àdu abádhi tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno f̀kù: ìnzì ní M̀sà ndi òrù-akpà ò rò ìrà m̀gati nabhù f̀kù. Pbétù, Àbadu Kàgàwà ní ndi òrù-akpà ò rò ìrà obhóná m̀gati nábhù rí f̀kù.³³ Obhó tí, Kàgàwà bhà m̀gati ní òrù-akpà ò rò ìrà m̀gati. Ndirò, ndi m̀gati ní dhòdhóhóngà tó ípìr̀ngà nábhù rí yà adzi ò ale tò m̀gati.»³⁴ Ní, ihé-yà adù àtina Ỳsù ní: «Ádr̀ngbálé, óngò wòrì m̀gati níbhò f̀kà bilínganà.»³⁵ Ní Ỳsù adù dhu òvò abádhi tò k pangba, ndàti: «Ìma ní ndi yà ípìr̀ngà nábhù rádù ìndr̀ tò m̀gati. Ndi ale náapè ìrà tidu ò, ní rí nzi àdù àwù nínè akekpa m̀tí. Ndirò, ndi ale náapè ma'u, ní rí nzi àdù òmvàna ndi ndi dhu-atdyú nóhò akekpa m̀tí.³⁶ Kòní ma m̀nò wà i dhu f̀kù. Nyí nyála wà ma, pbétù nyí nyapè nzá ma'u.³⁷ Àba Kàgàwà níbhò idù ale náká 'ìwù kóró tidu ò. Ndirò, tidu ò ìrà ale nódi ma mí nzi àdù iri.³⁸ Obhó tí, ma mírà òrù-akpà ò rò, ndini ma m̀nzi tí yà ma nívi ale-afí ózè dhu. Pbétù, ma mírà nzá ndini ma m̀nzi tí afídu ózè dhu.³⁹ Yàrí ní ndi yà ma nívi Àbadu-afí ózè dhu: «Dhu àkà nzá mabhù yà fudú k̀bhò ale nzínzi ò atdí ale mà ràwí. Pbétù, yà adzi ò dhu-tsù r̀tsi ndòdi nínganí, dhu akáya mabhù abádhi r̀ngbe ì.»⁴⁰ Tdítdò Ỳsù adù àtina: «Yàrí ní ndi Àbadu ózè dhu: kóró ale yà Idhùnà àl̀ rí, 'àdù à'ùnà, rádù dhòdhóhóngà tó ípìr̀ngà nába. Ndirò, ma madùya abádhi nábhù r̀ngbe ì yà adzi ò dhu-tsù r̀tsi ndòdi nínganí.»⁴¹ Ní wò dhu ì ìr̀ rò, Pbàyàhúdí tó ádr̀dr̀ ale náapè 'àmbe ònu d̀ nzínziya ò Ỳsù-okú dò rò. Abádhi anù wò Ỳsù àti, ndi r̀r̀ òrù-akpà ò rò ìrà m̀gati nídhuní.⁴² Ní, abádhi ambénà àtina d̀ nzínziya ò: «Tí obhó Ỳsù, Ỳzefù t'ídhùnà nyú yà? Àl̀ k̀ni wà kà t'ábanà mà, kà-tsánà màna. Ní, kà rádù àtina ìngbà dhu bhèyi ndi r̀rà òrù-akpà ò rò*?»⁴³ Ní, Ỳsù adù dhu àdu abádhi tò, ndàti: «Ìnzì nyònu nzínziku ò.⁴⁴ Ìnzì atdí ale mà rádù ìrà tidu ò, ìnzì ní yà ima nívi Àbadu Kàgàwà k̀l̀ nábhù ndi ndirà tidu ò rò. Ndi ale ní ndi ma madùya àbhunà r̀ngbè ndi, yà adzi ò dhu-tsù r̀tsi ndòdi nínganí.⁴⁵ Kàgàwà bhà pbánábí náandí dhu 'àti: «Kàgàwà nyú ndit̀r̀ò núudhèya dhu kóró ale tò*.» Àbadu Kàgàwà r̀nona dhu nìr̀, ndàdù à'ùnà ale ní ndi rádù ìrà tidu ò.⁴⁶ Atdí ale mà nàpè nzá Àbadu àl̀. Pbétù, ka nála ní yà Kàgàwà-ti'ò rò ìrà ale k̀l̀ atdí. ⁴⁷ Ma mí obhó dhu núno f̀kù: Ỳsù nà'u ale ní r̀'ì dhòdhóhóngà tó ípìr̀ngà nà. ⁴⁸ Ìma ní ndi dhòdhóhóngà tó ípìr̀ngà nábhù arí ìndr̀ tò m̀gati. ⁴⁹ Abhúku náanyù manà tí kátina m̀gati r̀ngù ò, ní abádhi adù wà ùvè. ⁵⁰ Pbétù, yàrí ní ndi òrù-akpà ò rò ìrà m̀gati. Ndi m̀gati ǹnyù ale rí nzi àdù òvè. ⁵¹ Ìma ní ndi ípìr̀ngà tó ndi m̀gati, yà òrù-akpà ò rò ìrà. Ndi ale apé ndi m̀gati nónyù, ní ndi ale adùya dhòdhóhóngà tó ípìr̀ngà nába. Ma mábhuna ndi ale r̀nyù m̀gati tí dhu ní ngbòdu. Ma mí ndi ngbòdu nábhù, ndini yà adzi ò ale náabá tí ípìr̀ngà otùna ò.»

⁵² Wò dhu ì ìr̀ rò, Pbàyàhúdí adù 'òpè 'àgò ì obi nyú nà nzínziya ò. Abádhi ambénà dhu òngù d̀ tsùyá, 'àmbe àtina d̀: «Hòkò! Yàrí ale rádù ngbòna níbhò ìngbà dhu bhèyi àl̀ r̀nyù?»

⁵³ Ní Ỳsù adù àtina abádhi ní: «Ma mí obhó dhu núno f̀kù: Ìnzì nyí nyapè Ìndr̀ t'ídhùnà-ngbò nónyù, ìnzì nyádù k̀zù nómvè, ní nyí nyí nzi àdù dhòdhóhóngà tó ípìr̀ngà nába. ⁵⁴ Ndi ale apé ngbòdu nónyù, ndàdù azùdu òmvè, ní ndi ale rádù dhòdhóhóngà tó ípìr̀ngà nába, ndirò ma

* 6:31 6.31 Uvt 16.4,15; Zàb 78.24 * 6:42 6.42 Mrk 6.3; M̀t 13.55; Luk 4.22 * 6:45 6.45 Ìsa 54.13

madùya ndi ale àbhù rìngbè ndi yà adzi ǒ dhu-tsǔ rǐtsi ndòdì nínnganí. ⁵⁵ Obhó tí, ngbǒdu ní obhóná ònyù, ndirò azùdu ní obhóná òmvù. ⁵⁶ Ní ndi ale apé ngbǒdu nónyù, ndàdù azùdu òmvù, ní ma mí'ì inè ndi ale-nyutsi, ndirò ndi ale rǐ'ì inè nyudutsi. ⁵⁷ Ima nívi Àbadu Kàgàwà náarí'ì inè ípìrǒnga nà, ndirò ma máarí'ì inè ípìrǒnga nà kǒkú dò rò. Ní ndi dhu bhěyi tí, ngbǒdu nónyù ale ní rǎdù ì'ì ípìrǒnga nà otùdu ǒ. ⁵⁸ Yàrí ní ndi òrù-akpà ǒ rò ífò m̀gati. Ndi m̀gati rǐ'ì mbà yà abhúku náanyù m̀gati bhěyi. Ndi m̀gati ì ònyù dhu-dzidǒ, abádhí náadù wà ùve. Pbétù, ndi ale náapé yàrí m̀gati nónyù, ní rǐ nzi àdù òvè ìngbǎ tí ngá matí.»

⁵⁹ Wòrí ní ndi Yèsù ɛno dhu, yà Kàpèrnàwumù tó pbanga ǒ unduta-dza ǒ rò ndi ndí dhu núdhè ìndrù tò òná kàsùmì ǒ.

Dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nábhù rí ìndrù tò ɔte
(Èbr 4.12-13)

⁶⁰ Wò Yèsù ɛno dhu ì ìrì rò, kàbhà ábhàlǐ nzínzi ǒ ábhǒ ale nyú náadù 'òpè 'àmbe àtìná dǒ: «Yàrí ale rǐdhèna ìndrù tò dhu nídzò ìdzò tí. Ní ádhi pbá ale ndi kírì rǎdù?» ⁶¹ Yèsù itdègu kǒkò ale rǒnu nzínziya ǒ yà ndi ndùdhe fíyò dhu-okú dò rò dhu núní, ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Wò ma m̀nò dhu nábhù tí nyǐ nyòtsù nzérenga ǒ? ⁶² Olu, nyǐ nyáláyana gukyè Ìndrù t'ídihùnà òrù-akpà ǒ rúpo yà angyi ndi ndi'ì ì ró, ní ádhu nyǐ nyúnòyana? ⁶³ Hǐlǎ-Alafí ní ndi dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nábhù arí ìndrù tò ale. Pbétù, ìndrù nyú rǎdù ònzìnà dhu rǐ'ì ìmbǎ. Yà fùkù ma m̀nò ɔte ní Hǐlǎ-Alafí ìbhò m̀nò fùkù ɔte. Ndirò, ndi ɔte ní dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nábhù rí ìndrù tò ɔte. ⁶⁴ Pbétù, nzínziku ǒ ngǔkpà ale ná'ù nzá ndi ɔte.» Obhó tí, angyangyi nyú, Yèsù núuni wà abádhí nzínzi ǒ ìnzá ndi ná'ù ale mà, ndi nipfoya ndàbhù ndi òmvù-fó ale màná. ⁶⁵ Ní kǎdù àtìná tdítǒ abádhí nǐ: «Kòní wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, ma m̀vò dhu fùkù mati: ìnzǐ atdí ale mà rǎrǎdù ìrà tidu ò, ìnzá Àba Kàgàwà kèlě nábhù ndi ndìrà rò.»

⁶⁶ Ní ròpè ndi ɛró rò, Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzi ǒ ábhǒ ale nyú núudhá ì olù, 'àdù 'òpè ìnzǐ 'òwù ùbhi rǒ kǒwù ǒ tdítǒ. ⁶⁷ Ní wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù adù dhu ìvu pbìndà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ-tsǔ, ndàti: «Nyǐ nyú mà nyǐ nyòzè tí nyòwù átò?» ⁶⁸ Ní Simoni Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, mà m̀wu àdhi bhà? Nyi nyarúnɔna ɔte ní dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nábhù rǎdù ìndrù tò ɔte. ⁶⁹ Ní kòmbí má'í na, mà mà'ù wà nyi. Ndirò mà m̀ni wà dhu nyi rǎrǐ Kàgàwà bhà rò ìrà Hǐlǎ ale.» ⁷⁰ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà atdí kumì dòná óyǒ nà nyǐ nyí'ì rò, tí obhó ima ndi ma mavò nyǐ? Pbétù nzínziku ǒ rǐ'ì atdí ale ní Pfmvo nyú!»

⁷¹ Yèsù ambénà òte dǒ dòná ní Yudhà, Simoni Ìskàriyotà t'ídihùnà. Obhó tí, ndi Yudhà ní'ì ndi Yèsù ìpfò rí ndàbhù òmvù-fó ale, àzèmbè ndi ndongó ì'ì kàbhà atdí kumì dòná óyǒ nà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale.

7

Yèsù t'ádóna rǐ 'ùvò ìnzǐ à'ù ka dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ubhì Gàlilayà tó pbìrì òná. Obhó tí, kǎzè nzá ndùbhi Yùdeyà tó pbìrì òná, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale rǒwu ndònè rǒ, ndínì ì abhù tí ndi kohò ndi dhu-okú dò rò. ² Wò ndi kàsùmì ǒ, Pbàyàhúdì tó hemě-dza tó m̀hendù-idhò ní'ì iwà ndìndù ndi ró. ³ Ní Yèsù t'ádóna náati kà nǐ: «Ívà nyi iró rò, nyarà Yùdeyà tó pbìrì ò, ndínì pbùkù ábhàlǐ náala tí nyi nyarónzina dhu átò. ⁴ Ìnzǐ ndi nòzè kuni ndi ale rǎdù ndi ndarónzina dhu

núrù ùru tí. Ní kǒkò nyi nyarónzina dhu àkǎ nyarà ònzìnà rǒ kóró ale ràdù àlanà.» ⁵ Obhó tí, ì Yèsù t'ádóna nyú mà ìtírò náa'ú nzá kàbhà dhu. ⁶ Ní Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Idù ídzi kàsùmì nápè nzá àkǎ. Pbétù, fùkù kóró kàsùmì ní ídzi kàsùmì. ⁷ Yà adzi ǒ ale rǐ nzǐ adù nyǒndrò. Pbétù, ìma abádhí óndrò atdídǒ, yà ma mǎrǎdù dhu ùnò kpangba mati: abádhí arónzina dhu rǎrǐ nzére dhu dhu-okú dò rò. ⁸ Ní nyǐ, nyòwu mǎhendù ò. Ìmá na, ma mí nzǐ àrà wò mǎhendù ò, ìnzá ànyì ma mǎrà nǐ pbàkà kàsùmì àpè àkǎ nídhunǐ.» ⁹ Wò dhu ndì ndùnò abádhí tò rò, Yèsù adù àdi Gàlìlayà tó pbìrì ò.

*Yèsù rǐ dhu ùdhě hemě-dzà tó mǎhendù ǒ dhu
(Law 23.34)*

¹⁰ Yèsù t'ádóna níitdègu òwu mǎhendù ò, ní kǎdù ndìvǎ ndàrà átò ànyì. Kǎrà ànyì ìnzǐ ndìtè ndì kpangba ìndrǔ tò. ¹¹ Ní, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náambénà kònè dǒ wò ndì mǎhendù ǒ. Abádhí owúnà dhu òngù rǒ 'àmbe àtìnà dǒ: «Ka nyú rǐ'ì ìngbòrǒ?»

¹² Wò ndì kàsùmì ǒ, ihé-yà náambénà 'àgò dǒ atdídǒ nyú nzínziya ǒ Yèsù nàndà dhu dǒ. Atdídhénà ale nóowúnà àtìnà rǒ: «Wòrǐ ale ní ídzi ale nyú.» Ngǔkpà ale ràdù òwu àtìnà rǒ: «Ìnzǐ ní wò dhu bhěyi! Wòrǐ ale náarǐ ìndrǔ nǎtrǎ atdídǒ.» ¹³ Pbétù, abádhí nzínzi ǒ atdí ale mà náarànà nzǐ ndì ndòzè ndùnò Yèsù dǒ dhu nóvò rǒ kpangba, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale-òdò nónzi ì'í dhu-okú dò rò.

¹⁴ Ní, iwà mǎhendù-ònga nǎli ndì rórò ní ndì, Yèsù atsù Kàgàwà bhà idza ò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrǔ tò. ¹⁵ Ní idho núuko Pbàyàhúdì atdídǒ nyú. Abádhí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá, 'àmbe àtìnà dǒ: «Yàrǐ ale nyú núni Andítá ìngbǎ dhu bhěyi, àzèmbè ìnzá ndì ndòzù dhu rórò?» ¹⁶ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà ma marúdhèna ìndrǔ tò dhu ní nzǐ dùdu ò rò àhǔ dhu, pbétù ndì dhu aráhǔ yà ma nívi Àbadu Kàgàwà-dò ò rò. ¹⁷ Kàgàwà ózè dhu nòzè ndònzì ale ní ndì ràdù dhu ùni, yà ma marúdhèna dhu rǎtí Kàgàwà údhe idù dhu, ndìrò ngǎtsi nǐ, yà ma marúnona òte rǎtí dùdu ò rò àhǔ òte. ¹⁸ Dòna ò rò àhǔ dhu dǒ tí arǐ ndòzè ndidè ale ní ndì nòzè kifù ndì ale. Pbétù, yà ndì nívi ale nòzè kifù ale ràdù obhó dhu núndò. Ndirò, nzére dhu mà rǐ nzǐ adù àhǔ kà-ò rò. ¹⁹ Músà núubhà tí nzá Hyátá fùkù? Pbétù, atdí ale mà nzínziku ǒ náarǐ nzǐ adù ndì Hyátá nífu. Ní ádhu nyǐ nyarǐ mone ndínǐ nyǐ nyabhù tí ma kohò nǐ?» ²⁰ Ní ihé-yà adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Nyi nyǐ'ì nzére-alafí nà ùnù! Ádhi ndì nyone rǐ ndínǐ ndì ndabhù tí nyǐ kohò?» ²¹ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mónzì atdí dhu kèlě sàbatù-idhò ǒ, idho ràdù nyǎko kóró. ²² Músà núuyá dhu fùkù nyǒngò fùkù kpabhínzo-ònzǐnga nóbhòlò. (Pbétù ndì dhu nyú napè ní nzǐ Músà. Ka napè ní abhúku). Ní, nyǐ nyarádù kpabhínzo-ònzǐnga nóbhòlò sàbatù-idhò ǒ màtí. ²³ Nyǐ nyarǐ fùkù kpabhínzo-ònzǐnga nóbhòlò sàbatù-idhò ǒ màtí, ìnzǐ ndì dhu ràdù nyǎbhǔ nyǎkò Músà bhà Hyátá. Ní ádhu ìndrǔ-ngbùlù nyú ma mìgǔ sàbatù-idhò ǒ rò nyǐ nyádù àkò rùdú nǐ? ²⁴ Ìnzǐ nyǒngò ìndrǔ-ànyǎ nítdì yà nyǐkpókù ǒ nyǐ nyálàna dhu-okú dò rò tí. Pbétù, nyǒngò ìndrǔ-ànyǎ nítdì obhónanga dǒ.»

*Ìndrǔ rǐ dhu òngù Yèsù rǎtí
yà Kàgàwà unò ìrǐraya dhu tí ǒgùba dhu*

²⁵ Wò Yèsù ùnò dhu ì ìrǐ rò, Yèrùsalemà tó kigò ǒ atdídhénà ale náapè 'òngù dǒ tsùyá, 'àmbe àtìnà dǒ: «Hòkò! Tí obhó yà ka kúbhi ònèna rǒ ndínǐ kabhù tí kohò ale nyú wò? ²⁶ Nyàndà pé kà rǒte kpangba, ìnzǐ kadù atdí dhu mà nónzì róná! Àlě tó ádròdrǒ ale nyú núni tí nzá wà dhu, yàrǐ

ale rǎrǎ obhó nyú Krístò? ²⁷ Pbétù, àlě kùni wà àdhà rò màtí yàrí ale nírà dhu. Krístò rǎrà nínganí, atdí ale mà núuniya ìnzǐ àdhà rò màtí kírà dhu.»

²⁸ Nírò ní ndi Kàgàwà bhà idza ǒ rò ndi ndí dhu ùdhě ìndrǔ tò rórò, Yěsù atě ǒrú tǔna nyú nà, ndàti: «Nyǐ nyùni wà ma, ndirò nyǐ nyùni wà àdhà ale màtí ma mí'ì dhu. Pbétù, ma mírà nzá ǒvòdu dǒ ma-tírò. Ima nívi ale ní àkǎ àkǎ nyá'ù ale, ndirò ndi ale ní ìnzá nyǐ nyùni ale. ²⁹ Pbétù, ma múni wà àbadhi. Obhó tí, ma mírà kà bhà rò, ndirò Ka ní ndi ima nívi ale.» ³⁰ Ní, abádhí adù dhu ònzì ndíní ì alú tí Yěsù, pbétù atdí ale mà náadù nzá ǒtsúna níli kà-rǒ, ìnzá kà bhà kàsùmì nápè àkǎ nídhunǐ.

³¹ Pbétù, ihé-yà nzínzi ǒ ábhǒ ale nyú náadù Yěsù à'ù. I ale nóowúnà àtìna rǒ: «Krístò rǎrà nínganí, kǒnziya tí ònzi idho rǐ ìndrǔ ùkǒ ní dhu ròsè yàrí ale rǎrà ònzìnà rǒ dhu dònǎ?»

³² Pbàfàrisáyó nítdègu kǒkò ihé-yà rǔnǒna obvò tǔyá na Yěsù dǒ dhu níri, ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó màna, náavi Kàgàwà bhà idza-ngbò nódo arí sàndìri, ròwù Yěsù nósò. ³³ Ní abádhí níwǔ ùvò tìná rò Yěsù ati: «Àlě kòko òko atdíkpá nyǐ màna àkě kàsùmì tí tdítǒ. Ndi dhu-dzidǒ, ma mí madǔ yà ima nívi ale-tí'ò. ³⁴ Ní, nyǐ nyowuya ima nomè rǒ, ìnzǐ nyádù mala. Obhó tí, yà ma mǎrà ì nga ní ìnzǐ nyǐ nyádù òwu ùvò ì nga.»

³⁵ Ní, Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Kà rǐ ndìvà ndàrà àdhà, ìnzǐ àlě kadù tí ndàla? Kà tí àrà yà Pbàgìríkí-bvùnǎ ì nífàlà Pbàyàhúdí-bvù? Kà tí àrà dhu ùdhe Pbàgìríkí tò? ³⁶ Nyàndà pé kàti, àlě rǎrǐ ndòne ìnzǐ àlě ràdù ndàla, ndirò ndi ndàrà ì nga rǎrǐ ìnzǐ àlě ka kádù òwu ùvò ònà ngari. Ní wò dhu-tì ní adhu?»

Yěsù rǒte dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà àbhǔ rí idha dǒ dhu

³⁷ Hemě-dzà tó mǔhendù riku ònà idho ní'ì ndi ádrùngbǎ idho nyú. Ní, ndi nínganí, Yěsù ivà ndi ndidè ihé-yà-ònzǐ, ndàdù dhu òvò abádhí tò ǒrú tǔna nyú nà, ndàti: «Idha-atdyú nà rí'ì ale náká ndìrà tidu ǒ, ndíní ndadù tí idha nómvù. ³⁸ Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà Andítá rǔnǒna dhu bhěyi tí, ima nà'ù ale-afí ò rò dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà nábhǔ rí ìndrǔ tò idha ràdù àhǔ, rǐli ndi yà bhùna ǒ rókù idha-akpà ǒ idha bhěyi.» ³⁹ Yěsù unò wò dhu, yà Kàgàwà ràdù ndi nà'ù ale ìra ní Hlǐlǎ-Alafí-okú dò rò. Wò ndi kàsùmì ǒ, Kàgàwà ní'ì ìnzá ndi ndàpè pbìndà Hlǐlǎ-Alafí nívi rǐrà yà adzi dǒ ró. Obhó tí, Kàgàwà ní'ì ìnzá ndi ndàpè Yěsù idzǐ, ndìli pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ ró.

⁴⁰ Ní wò Yěsù ùnò dhu ì ìrì rò, ihé-yà nzínzi ǒ atdídhená ale náati Yěsù ní: «Yàrí ale ní obhó nyú Kàgàwà bhà nabi nyú.» ⁴¹ Ngǔkpà ale adù àtìna: «Yàrí ale ní Krístò.» Ndirò, ngǔkpà-tsí náadù àtìna: «Hǒyì! Krístò tí adù ìrà ìrà Gálilayà tó pbìri ò rò? ⁴² Kàgàwà bhà Andítá nátí obhó àtina Krístò rahùya Dàwudì-dhú bvù rò? Ndirò, kǎtí obhó àtina àbadhi rahùya Bètèlèhemù, yà Dàwudì adì ònà pbanga ǒ rò?» ⁴³ Nírò ní ndi ihé-yà-ǒngà náadù ndùndò Yěsù-okú dò rò. ⁴⁴ Ní atdídhená abádhí nzínzi ǒ ale náatsù 'òsò Yěsù, pbétù atdí ale mà náadù nzá ǒtsúna níli kà-rǒ.

Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale rǐ 'ùvǒ ìnzǐ 'à'ù Yěsù dhu

⁴⁵ Wò dhu-dzidǒ, yà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàfàrisáyó màna nóvinà ròwù Yěsù òsò sàndìri nítdègu 'adù, ní ì ale níwù dhu ì sàndìri-tsǔ, 'àti: «Ádhu ìnzá nyǐ nyìwǔ Yěsù nà ní?» ⁴⁶ Ní kǒkò sàndìri náadù dhu àdu 'àti: «Ìnzá atdí ale mà nápè òte angyi wòrí ale rǎrà òte rǒ dhu bhěyi!»

⁴⁷ Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu abádhí-tsù 'àti: «Nyǐ nyú mà, nyǐ nyàbhà tí

nyí kà rùtrǎ nyí átò? ⁴⁸ Nyí nyála tí àlǎ àlě tó ádròdrǒ ale nzínzi ǒ atdí ale mà, ndirò Pbàfàrisáyó nzínzi ǒ atdí ale mà ka ná'ù ró? ⁴⁹ Pbétù, kǒkò ka ná'ù ihé-yà ní inzá àlě tó Ƴyátá núnì ale. Ndirò, i ale ní òfù tí ka kófù ale.»

⁵⁰ Wò ndi kàsùmì ǒ, Nìkòdemù, yà kúbhingánǎ arà àhɛ Yèsù-tí'ò ale ní'ì ìnè i Pbàfàrisáyó nzínzi ǒ. Ní kǎdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: ⁵¹ «Àlě tó Ƴyátá návi tí àví kòtdì anya ìndrǔ dǒ, inzá ka kìrì ndi ale rǔnɔna dhu mà, ndirò inzá ka kùnì ndi ale ǒnzì dhu mà rórò?» ⁵² Ní abádhí adù dhu àdu Nìkòdemù tó 'àti: «Nyí nàtí átò Gálilayà tó pbìrì ǒ ale? Ɔne pé Kàgàwà bhà Andítá ǒ nga mbèyi! Ní nyí nyí dhu àlǎ, inzá Kàgàwà bhà nabì rapè àhɛ atdí màtí Gálilayà tó pbìrì ǒ rò.» [⁵³ Wò dhu-dzidǒ, ngàtsi ale adù ndìvǎ ndòdì dɔna, ndàrà pbìndà.

8

Mùnyòni tó tsìbhále nà ka kíwu ùvò Yèsù-tí'ò dhu (Zàb 50.18)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ivà ndi ndàrà mìzèyìtunì tí kátina itsu náarí'ì dóná pbìrì dò. ² Ní, tsútsǎnìnganì kútsingá nyú, kǎdù ndi tdítǒ Kàgàwà bhà idza, kóró ale ràdù 'àndu tiná. Ní kǎdì obvò, ndàdù ndòpè ndùdhe dhu ìndrǔ tò. ³ Nírò ní ndi Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà, níwú atdí tsìbhále nà Yèsù-tí'ò, 'àdù àbhùnà ridè kóró ale-ònzǐ. Ndi tsìbhále ní'ì mùnyòni ǒnzì rí ró ka kòtdì. ⁴ Ní abádhí ati Yèsù ní: «Màlimò, yàrí tsìbhále mà ka kòtdì mùnyòni ǒnzì rí ró. ⁵ Músà núuyá dhu fǎkà ndàti, i dhu bhèyi vèbhále núbvù mà ròngò odu nǐ, rùvɛ. Ní nyi nyú, nyi nyátina ìngbǎ dhu bhèyi yàrí tsìbhále nǐ?»

⁶ Abádhí níwú wò dhu Yèsù-tsǔ, 'òmvù kà-afí nǐ, ndínì ì idyi tí kǎ-dà-dɔ, 'àdù kòbhù okúna dò rò. Pbétù, Yèsù adù ndàgu obvò, ndàdù àdi ndàmbe dhu àndi dǒ ɔtsúna-kpò nǐ adzikpa dǒ. ⁷ Ní Músà bhà Ƴyátá tó màlímó mà, Pbàfàrisáyó mànà nútù dhu, 'àmbe dhu òngù dǒ tsùnà tí rò, Yèsù angbe ndi, ndàdù àtìnà abádhí nǐ: «Nzínzikɛ ǒ, inzá àpè dhu àfǎ atdíku màtí ale náká ndi ndòpè ndùbvǔ ka wemberè tí odu nǐ.»

⁸ Yèsù adù ndàgu tdítǒ, ndàmbe dhu àndi dǒ adzikpa dǒ. ⁹ Ní abádhí níitdègu wò kùnò dhu níri, ní abádhí adù 'òpè 'ùwě ì atdátdíra ǒ ànyìrǒ rò, ròpè ndi kǎkà iwà atòya ówù angyi ale rǒ rò. Yèsù mà náadù 'ùbhà óyǒ ró tí wò ndi ɔnzínà idènà tsìbhále mànà. ¹⁰ Nírò ní ndi kǎngbe ndi tdítǒ, ndàdù àtìnà wò tsìbhále ní: «Hòkò! Kòkò nyòbhù ró rúbhi ale rǐ'ì ìngbòró? Atdí ale mà nótì tí obhó anya dùnú?» ¹¹ Ní wò tsìbhále adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, inzá atdí ale mà nótì anya dùnú.» Ní Yèsù adù àtìnà kà ní: «Ma nyú mà, ma mí nzì anya ǒtdì dùnú. Ní àrà, ndirò àpè nyonzi nzérenge tdítǒ.»]

Yèsù rǐ ndàti yà adzi ǒ ale-nyínga àwù rí awáwù tí dhu (Yùw 1.4-5; 12.46)

¹² Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu òvò tdítǒ ihé-yà tò ndàti: «Ìma ní ndi yà adzi ǒ ale-nyínga àwù rí awáwù. Ndi ale náapè owùdu núngǔ, ní rí nzì àdù ùbhi ìnò ǒ akekpá màtí, pbétù, kà ràdù ì'ì ìpìrǒnga nábhǔ rí awáwù nà.»

¹³ Ní, Pbàfàrisáyó adù àtìnà Yèsù ní: «Nyí nyaràdi nyi-tírò nyi nyarónzina dhu tó ngàmbì tí. Ní, nyi nyarúnɔna dhu ní nzì obhó dhu.»

¹⁴ Ní, Yèsù adù àtìnà abádhí ní: «Ìmbǎ dhu rǐ'ì ma marádi pbàkà ngàmbì tí ma-tírò dhu màtí, ní ma marúnɔna dhu ní obhó dhu. Obhó tí, ma múni wà àdhà rò màtí ma mírà dhu, ndirò ma múni wà àdhà màtí ma mǎrà dhu. Pbétù, nyí nyúni nzá àdhà rò màtí ma mírà dhu, ndirò nyí nyúni nzá

àdhà màtí ma mára dhu. ¹⁵ Nyí nyárí ìndrũ-ànyă nítdì yà adzi ǒ ale náarí ìndrũ-ànyă nítdì òná ófò ǒ. Pbéù, ma marí nzí atdí ale-ànyă mà nótđì. ¹⁶ Ndirò, ma mapé àdù ìndrũ-ànyă nótđì, ní ma mádù kòtdì obhónɡa dǒ. Obhó tí, ma mí'ì mbă atdírdò ndi anya t'ítđita ǒ, pbéù mă mí'ì yà ima nívi Àbadu màna. ¹⁷ Fùkú Úyátá ǒ ka kándí dhu kati, óyǒ ale rapé òko atdí dhu tó ngàmbi tí, ní i ale ùnò dhu rărădù ì'ì obhó dhu. ¹⁸ Ní ma maráđi pbàkà ngàmbi tí ma-tírò, ndirò yà ma nívi Àbadu ní átò pbàkà ngàmbi.» ¹⁹ Ní Pbàfàrisáyó adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ 'àti: «Ndi Àbanu rǐ'ì àdhà?» Ní Yèsù adù dhu àdu, ndàti: «Nyí nyúni nzá ma, ndirò nyí nyúni nzá Àbadu. Nyí nyúníyana gukyè ima, ní nyí nyúníyana ùnǎ Àbadu átò.»

²⁰ Yèsù ambénà wò dhu ùnò dǒ Kàgàwà bhà idzá ndi ndàđi ndàmbe dhu ùdhe dǒ ìndrũ tò rórò. Kăđì yà perè tí ka kúbhóna Kàgàwà tò fùrangà núdǒ ka káří òná sàndukù tí. Pbéù, atdí ale mà náadù nzá kòsò, inzà kàbhà kàsùmì nápè àkă nídhunǎ.

Yèsù rătina ìndrũ rărǐ nzí àdù òwu ndi ndàrà i dhu

²¹ Tđítđǒ, Yèsù adù àtina Pbàyàhúđi nǎ: «Kănǎ ma màrà wà, ní nyí nyí nyǒpè nyǒnè ma, pbéù, nyí nyúve ùvè tí fùkú nzérenɡa ǒ. Ma màrà i nyí nyí nzí àdù òwu ùvò.» ²² Ní, Pbàyàhúđi adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtina dǒ: «Kà tí ndòho òho tí, wò kà rătina ìnzǐ àlě rărădù òwu ùvò ndi ndàrà i rò?»

²³ Ní Yèsù adù àtina abáđhí nǎ: «Nyí ní obvò bhà, pbéù ima ní ǒrè ale. Nyí ní yà adzi ǒ bhà, pbéù ima ní nzí yà adzi ǒ ale. ²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma màtì, ùvè tí nyí rărǐve fùkú nzérenɡa ǒ nǎ. Obhó tí, ìnzǐ nyí nyapè dhu à'u ima rărǐ ndi yà ì'ì arǐ'ì ale, ní nyí nyúve ùvè tí fùkú nzérenɡa ǒ.»

²⁵ Pbàyàhúđi adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ 'àti: «Nyí nyú, nyí ní àđhi?» Ní Yèsù adù dhu àdu abáđhí tò, ndàti: «Íma ní yà mǔhàngú ǒ rò ndi napèna rò ma marúnóna fùkù ale. ²⁶ Ma mí'ì ábhǒ dhu nyú nà okúkù dò rò ma múnóna. Ndirò, ma mí'ì dükú ma mádù anya ìtdì okúya dò rò dhu nà abho nyú. Pbéù, yà ima nívi ale náarúnóna dhu ní obhó dhu. Ndirò, ma maráđù òvónà yà adzi ǒ ale tò dhu ní kà-tsǔ ma mírì dhu.»

²⁷ Ní Pbàyàhúđi náadù nzá dhu ùni Àbanà Kàgàwà-okú dò rò kà rărǐbhi òte rǒ fíyò. ²⁸ Ní Yèsù adù àtina abáđhí nǎ: «Ìndrũ t'ídhùnà nútǒ nyí nyí mǔsàlabhà dǒ nínganǐ ní ndi nyí nyúníya dhu ma rărǐ ndi yà ì'ì arǐ'ì ale. Ndirò, nyí nyadùya dhu ùni, ìnzǐ ma rarǐ atdí dhu mà nónzi ma mòzè ka dhu bhěyi, pbéù, ma marúnóna dhu rărǐ Àbadu Kàgàwà núudhè idù dhu kèlě. ²⁹ Yà ima nívi Àbadu náarǐ'ì ìnè atdíkpá ma màna. Kúbhà nzá ma atdírdò, yà ma márónzina bílinganà dhu ní kà-nyǐkpó nófò dhu kèlě nídhunǎ.» ³⁰ Nírò ní ndi wò dhu bhěyi Yèsù òtè rò, ábhǒ ale nyú náadù kà'ù.

Àbràhamù bhà pbàdzukuru nyú ní àđhi mà?

(Ròm 6.14; Gàl 3.7,29; 1Yù 3.8-10)

³¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtina yà ndi nà'ù Pbàyàhúđi nǎ: «Nyí nyapè yà ma múnò fùkù dhu nífǔ, ní nyí ní'ina obhó nyú pbàkà ábhàlǐ. ³² Nyí nyí obhónɡa núnǐ, ndi obhónɡa rądù nyăbhu nyí'ì dükú nyí-tírò.» ³³ Ní kǒkò Pbàyàhúđi náadù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, 'àti: «Mă ní Àbràhamù bhà pbàdzukuru. Ndirò, mă mapèna nzá òko atdí ale bhà ìno mà tí. Ní ádhu nyí nyátina, mă rărǐ mǔgèrè mǐ'ì dòkà mă-tírò nǎ?» ³⁴ Ní Yèsù adù dhu àdu abáđhí tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núnó fùkù: Ndi ale náapè àmbe nzérenɡa nónzì dǒ, ní ndi ale ní nzérenɡa tó ìno. ³⁵ Ìno ní ìnzǐ rądù àđi

idzá ale nyú tí bilínganà ale. Pbétù, ale t'ídhùnà nyú náarádi idzá ale tí bilínganà. ³⁶ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà nyú náapé àdù nyípfo ino-kàsù ò rò, ní nyí nyádù ì'ì obhó tí dèkú nyí-tírò. ³⁷ Ma múnì wà dhu nyí ràrì Àbràhamù bhà pbàdzukurù. Pbétù, nyí nyarádù mɔnè, ndínì nyǎbhù tí ma kohò, ìnzì yà ma múnɔna dhu náarádù ngari àbà afíkù ò dhu-okú dò rò. ³⁸ Ma marúnɔna dhu ní Àbadu Kàgàwà bhà ma mála dhu. Pbétù, nyí nyarónzina dhu ní yà àbakù núuno fùkù dhu.»

³⁹ Ní Pbàyàhúdì adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Àbakà ní'ì Àbràhamù.» Ní kádù àtìna abádhí nǐ: «Nyí nyí'iyana gukyè Àbràhamù bhà inzo nyú tí, ní nyí nyóngòyana Àbràhamù anzì kasu nónzì. ⁴⁰ Ma múnò yà Kàgàwà níitè idu obhó dhu fùkù. Pbétù, nyí nyarádù mɔnè ndínì nyí nyǎbhù tí ma kohò. Àbràhamù náanzì nzá dhu wò nyí nyarónzina dhu bhèyi. ⁴¹ Nyí nyarónzina dhu ní àbakù arónzina dhu.» Ní abádhí adù àtìna Yèsù nǐ: «Mǎ ní nzì múnɔnì ò ka kódhì nzónzo. Àbakà rǐ'ì atdí tí. Ndi Àbakà ní Kàgàwà.»

⁴² Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Kàgàwà í'iyana gukyè Àbakù tí, ní nyí nyózèyana ma òzè, Àbadhi-tí'ò rò ma mǐrà, ndirò kǐvì ndi ìma nídhunì. Ma mǐrà nzá ɔvòdu dǒ ma-tírò, pbétù ìma nívì nì Àbadhi ndítírò. ⁴³ Ní ádhu ìnzì ma múnɔna dhu náarí dèkù àlǎ nǐ? Obhó tí, kǎrì nzì dèkù àlǎ, ìnzì nyí nyádù fùkù ma múnɔna dhu ìrì dhu-okú dò rò. ⁴⁴ Nyí ní àbakù Pfòmvo bhà inzo. Ndirò, nyí nyarózèna nyónzì dhu ní ndi àbakù ózè dhu kèlǎ. Mùhàngú ò rò, àbadhi ní'ì ìndrù-tse òtdì arí ale. Kǎpèna nzá obhó dhu núno akekpa mǎtí, ìmbǎ obhóngà náarí'ì kà ò nídhunì. Títò ùno ndi ndí rò, kǎrónzina dhu ní pbìndà mǎndu nyú. Obhó tí, àbadhi ní títò ùno arí ale, ndirò ka ní títò t'ábanà. ⁴⁵ Pbétù ìma, ma marúnɔna dhu ní obhó dhu. Ní, ndi dhu-okú dò rò nyí nyárá nǐ àdù ma múnɔna dhu ná'ù. ⁴⁶ Ádhi pbá ale ndi nzínzìkù ò rádù pbàkà nzérénga níitè? Ádhu obhó dhu núno ma mí fùkù rò, nyí nyárá nǐ àdù ma múnɔna dhu ná'ù nǐ? ⁴⁷ Kàgàwà bhà inzo rádù kàbhà ɔte ìrì. Pbétù, nyí nyárá nǐ kàbhà ɔte ìrì, nyí ní nzì kàbhà inzo dhu-okú dò rò.»

Yèsù rǐ ndàti ádrùngbǎle tí Àbràhamù rǒ dhu

⁴⁸ Wò dhu-dzidǒ, Pbàyàhúdì náadù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Mǎ múnò obhó dhu nyú, yà mǎ mǎtì nyi rǎrì Sàmàriyà tó pbìrì ò ale, ndirò nzére-alafí rǎrì'ì ùnù rò.» ⁴⁹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nzére-alafí rǐ'ì mbá údù. Ma mǎrì Àbadu Kàgàwà nífù, pbétù nyí nyárá nǐ àdù mífù. ⁵⁰ Ma mǎrì nǐ ìndrù rǐ mífù dhu nónɛ. Pbétù, ìndrù rǐ mífù dhu nónɛ arí, ndàdù ìndrù-ànyǎ ìtdì atdí ale rǐ'ì ìnè. ⁵¹ Ma mí obhó dhu núno fùkù. Ndi ale náapé ma múnɔna dhu nífù, ní ndi ale náalaya nǐ ɔve-ngbò akekpa mǎtí.»

⁵² Ní Pbàyàhúdì adù àtìna Yèsù nǐ: «Òtsò! Kòmbì nga ní ndi mǎ mǎ'ù dhu ìnè nzére-alafí rǎrì'ì ùnù nǐ. Àbràhamù náavè wà, ndirò Kàgàwà bhà pbànábì mǎ núuvè wà átò. Ní nyi nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhèyi nyi nyúnɔna dhu nífù rí ale ralaya nǐ ɔve-ngbò akekpa mǎtí? ⁵³ Nyi tí ádrùngbǎle nyú, ròsè yà àvǎvè abhukà Àbràhamù dònǎ? Ndirò, Kàgàwà bhà pbànábì mǎ núuvè wà átò. Ní nyi nyú, nyi nyózù nyi àdhi tí?»

⁵⁴ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Dhu í'iyana gukyè ma-tírò ma mǎrì mífù dhu tí, ní ndi ifuta ní'iyana mbá tǐna nà. Pbétù, mífù arí ní Àbadu Kàgàwà, yà nyí nyarátina fùkù Kàgàwà tí. ⁵⁵ Nyí nyúni nzá

Àbadhi, pbétù ma múnì wà ka. Ma mapé àdù àtìna inzà ma rúnì ka, ní ma nádù ì'ì iwà ma mòngò tìtòtále tí átò nyí bhéyi. Pbétù ma múnì wà ka, ndirò ma mání kà bhà ɔte nífũ. ⁵⁶ Abhukɛ Àbràhamù núuni dhu, àhũ ndì raraya àhɛ ma mírà yà adzi ǒ òná idhɔ ò. Ní ndi idhɔ ndì ndàla pbìndà a'uta ǒ rò, kǐdhè níika ndì atdíǒ.» ⁵⁷ Ní Pbàyàhúdì adù dhu ìvu Yěsù-tsũ 'àti: «Nyí nyú, nyí nyàpè nzá imbò kumì atɔ mà nísè. Ní, nyí nyala tí àlǎ Àbràhamù?» ⁵⁸ Ní Yěsù adù àtìna abádhí nǐ: «Ma mí obhó dhu núno fũkù: Inzá ka kápè Àbràhamù núgu rórò, ma mí'ì inè.» ⁵⁹ Ní rɔ ní ndi, Pbàyàhúdì náadù 'òpè 'ùwǎ odu, ndíni ì ubvú tí ka nǐ. Pbétù, kǎdù ndòrù dòtsí, ndàdù àhɛ Kàgàwà bhà idza ò rò.

9

Yěsù rǐ ndùmùndúmú tírò ka kugu atdí ale nígu sàbatù-idhò ǒ dhu (Mrk 8.22-25; 10.46-52)

¹ Otu ǒ ì òwu pbìndà ábhàlǐ mànà rórò, Yěsù ala ndùmùndúmú tírò ka kugu atdí ale. ² Ní kàbhà ábhàlǐ náadù dhu ìvu kà-tsũ 'àti: «Màlimò, ádhi nzérenga nanzì ndíni wòrí ale nabhè tí kugu ndùmùndúmú tírò? Tí ka nyú ndi ndítìrò nzérenga nanzì? Ndirò ngàtsi nǐ, tí kà t'ábanà mà kà-tsánà mànà ì nzérenga nanzì?» ³ Ní, Yěsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Inzǐ ní àbadhi bhà nzérenga mà ndi, ndirò inzǐ ní kà t'ábanà mà kà-tsánà mànà tó nzérenga mà ndi. Pbétù, wòrí dhu anzì ndi kà-rǒ ndíni Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi náavi tí ndi kà-nyutsi. ⁴ Ní, dhu àkǎ àlǎ ronzì yà ma nívi ale bhà kasu àdì inga àdì adyíbhengá nga tí ró. Kòni inga rǐrà ndíni ndatì tí, yà inzǐ atdí ale mà rádù kasu ònzì iku ǒ nǐ. ⁵ Yà àdǐ ma màdì yà adzi dǒ òná kàsùmì ǒ, ima ní ndi yà adzi ǒ awáwù.»

⁶ Wò dhu bhéyi ndi ndòtè dhu-dzidǒ, Yěsù isò isò obvò, ndàdù ɔtɔ nòbhòlò ndi isò nǐ. Tdítdǒ, kǎdù ndi ɔtɔ nídyi ndàbòlò, ndàdù àtrinà wò ndùmùndúmú-nyìkpó rǒ. ⁷ Kǎdù àtìna kà nǐ: «Árà nyu'ò nyìkpónu Silòamù tí kátina ùye ka kúyè idha ò.» (Silòamù-tì ní: ìvi tí ka kívi ale.) Ní wò ndùmùndúmú arà idha ò, ndàdù nyìkpóna nú'ò. Ní, ányìrò kà rǐ ndàdù rò, kǎdù ndòpè ndàla inga mbéyi.

⁸ Ní, yà atdíkpá abádhí aróko mànà ale mà, yà kàlǎ arí dhu ùnzǐ rǐ ìndrũ-fó ró ale mànà, náapè 'òngù dhu tsùyá, 'àmbe àtìna dǒ: «Tí obhó yà obvò arádi, ndàmbe dhu ùnzì dǒ ìndrũ-fó ale yà?» ⁹ Atdídhénà ale náambénà àtìna dǒ: «Ka nyú ní yà,» ngùkpà rádù àtìna: «Tìtò! Inzǐ ní ka wò! Kà mà ófò ì nà ale ní wò.» Pbétù, wò ndùmùndúmú náadù dhu à'ù ndítìrò, ndàti: «Ima nyú ní yà.» ¹⁰ Ní kòrí ale adù dhu ìvu kà-tsũ 'àti: «Olu, nyìkpónu nyú nángbe ì ìngbǎ dhu bhéyi?» ¹¹ Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yěsù tí kátina ale ní ndi ɔtɔ nàbòlò, ndàtri nyìkpódu rǒ, ndàdù àtìna ma nǐ, ma ràrà maru'ò nyìkpódu Silòamù ò. Ní ma màrà ányì, mu'ò nyìkpódu, madù mɔpè mala inga dòtsí.» ¹² Kòrí ale adù dhu ìvu tdítdǒ kà-tsũ 'àti: «Wò ndi ale rǐ'ì ìngboró?» Ní kǎdù dhu àdu, ndàti: «Inzá ma múnì.»

Pbàfàrisáyó rǐ dhu òngù nyìkpóna ùngbe ndi ndùmùndúmú-tsũ dhu

¹³ Wò dhu-dzidǒ, ka kǎdù òwu wòrí ale nà, kowù ùvònà Pbàfàrisáyó-ònzǐ. ¹⁴ Obhó tí, wò Yěsù àbòlò ɔtɔ, ndùngbe ndùmùndúmú-nyìkpó nǐ òná idhɔ ní'ì sàbatù-idhò. ¹⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Pbàfàrisáyó mà átò níivú dhu wòrí ale-tsũ 'àti: «Nyìkpónu nyú nángbe-ndi ìngbǎ dhu bhéyi?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yěsù ìdyi ɔtɔ ɔtsúna-kpò rǒ,

ndàtri nyìkpódu rǒ, madù àrà nyìkpódu nú'ò idha ò. Ní, kòmbí ma mí inga nálá àlà.» ¹⁶ Ní Pbhàfàrisáyó nínzì ò atdídhéná ale náadù àtìná: «Wòrí dhu nònzì ale nírà nzá Kàgàwà bhà rò, inzà kífù sàbatù-idhò nídhunǎ.» Pbhétù, ngùkpà-tsí náadù àtìná: «Nzéréngatále rǎdù wòrí wíwì-tidò nónzì ìngbǎ dhu bhěyi*?» Wò dhu adù abádhí-ǒnga nábhù rùndò ndì ùndò tí. ¹⁷ Ní Pbhàfàrisáyó adù dhu ìvu tdítǒ wò ìgǔ Yèsù ìgǔ ndùmùndùmú-tsǔ, 'àti: «Olu ìnyì nyú, nyì nyátina ìngbǎ tí wò nyìkpónù nábhù rùngbe ì ale nǐ?» Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò ndàti. «Wòrí ale ní Kàgàwà bhà nabì.»

¹⁸ Pbhétù, ì Pbhàyàhúdì tó ádròdrǒ ale† núúvó ì dòtsí ìnzǐ à'ù dhu, wòrí ale rǐ'ì ndùmùndùmú, ní kà ròpè wà ndàla nga kòmbí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí núunzi kà t'ábanà mà, kàtsánà màna rìwǔ. ¹⁹ Ní abádhí ìwǔ ùvò rò, ì ádròdrǒ ale níúvú dhu, 'àti: «Tí yà ndùmùndùmú tírò ka kugù dhu tí nyǐ nyarátina idhùkù nyú yà? Olu kǎdù ndòpè ndàla nga ìngbǎ dhu bhěyi kòmbí?»

²⁰ Ní wò ndùmùndùmú t'ábanà mà, kàtsánà màna náadù dhu àdu abádhí tò 'àti: «Mǎ nyú, mǎ m̀ni dhu ní, yàrí ní idhùkà nyú. Ndirò, mǎ m̀gù ka ndùmùndùmú tírò. ²¹ Pbhétù, kǎdù ndòpè ndàla nga ìngbǎ dhu bhěyi màtí kòmbí dhu ní mǎ m̀ni nzá. Ndirò, àdhi mà nábhù kà-nyìkpó rùngbe ì dhu mǎ m̀ni nzá. Àbadhi ní iwà óvì ale. Ní nyìvǔ dhu kà-tsǔ, ndínǐ kǎdù tí róná dhu àwè ndìtìrò.»

²² Kà t'ábanà mà, kàtsánà màna náadù dhu wò dhu bhěyi Pbhàyàhúdì tó ádròdrǒ ale tò, abádhí-òdò nónzì ì í dhu-okú dò rò. Obhó tí, ì Pbhàyàhúdì tó ádròdrǒ ale ní'ì iwà ì nírì angyangyi ndínǐ ì ongó tí Yèsù nàtì Krístò tí ìngbátì ìli ndì ale mà nípfò, 'òdì unduta-dzà ò rò, ìnzǐ kǎdù òzùnà M̀yàhudi tí tdítǒ. ²³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, wò ndùmùndùmú t'ábanà mà, kà-tsánà màna náadù àtìná Pbhàyàhúdì tó ádròdrǒ ale nǐ: «Àbadhi ní iwà óvì ale, ní nyìvǔ dhu kà-tsǔ nyú.»

²⁴ Ní ɔyɔ rǐ kǐsě nǐ, Pbhàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náanzi wò ndùmùndùmú tí arúbhi ì'ì rò ale, 'àdù dhu òvò fǐndà 'àti: «Ótso pé dhu Kàgàwà-ònzǐ, nyì rǎrǐ obhó dhu nyú núno. Mǎ nyú, mǎ m̀ni wà dhu wòrí ale rǎrǐ nzéréngatále.» ²⁵ Ní wòrí ale adù àtìná abádhí nǐ: «Nzéréngatále mà tí kà rǐ'ì dhu ma m̀ni nzá. Pbhétù, ùnǐ tí ma m̀ni atdí dhu ní, ima ní'ì ndùmùndùmú, ní kòmbí ma mí inga nálá àlà.»

²⁶ Ní abádhí adù dhu ìvu wòrí ale-tsǔ 'àti: «Ádhu nyú wòrí ale nónzì ìndù? Kàbhù nyìkpónù rùngbe ndì ìngbǎ dhu bhěyi?» ²⁷ Ní kǎdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma màwè wà wò dhu fǔkù, pbhétù nyǐ nyàdù nzá ma m̀nɔna dhu ìrì. Ní ádhu nyǐ nyòzè màwè nyǐrì tdítǒ? Nyǐ nyòzè tí nzá wà nyǒngò átò kàbhà ábhàlǐ tí?»

²⁸ Nírò ní ndi Pbhàyàhúdì tó ádròdrǒ ale núunɔ dhu wòrí ale nǐ 'àti: «Ínyì nyú, nyì ní ndi kàbhà ábhàlǐ. Pbhétù mǎ, mǎ'ì ní Músà bhà ábhàlǐ. ²⁹ Mǎ nyú, mǎ m̀ni wà dhu Kàgàwà mà ratè Músà nà. Pbhétù, àdhà rò màtí wòrí alé ìrà dhu mǎ m̀ni nzá.» ³⁰ Ní wò ale adù àtìná kǒkò Pbhàyàhúdì tó ádròdrǒ ale nǐ: «Hòkò! Kòní idhò rǐ ìndrǔ ùkò nǐ dhu nyú ní ndi wò, wò nyǐ nyátina inzà nyǐ r̀ni àdhà rò màtí kǐrà dhu. Pbhétù nyìkpódu na kùngbe wà! ³¹ Mǎ m̀ni iwà dhu, Kàgàwà rǎrǐ nzǐ àdù nzéréngatále tó itsòta nírì. Pbhétù, ka rǎdù p̀ndà itsòta nírì ale ní, p̀ndà Úyátá nífǔ arí, ndàdù ndì

* **9:16** 9.16 Pbhàyàhúdì-bvǔ, ka kòzúnà ɔtɔò àbòlò ka kǐ kǎdù ìndrǔ ìgù nǐ dhu iwà ka kònzì kasu dhu tí. Ní ì kasu-tidò ònzì ka kǐ sàbatù-idhò ò dhu ka kǐsò ìsò tí. Ní, wò Yèsù ònzì dhu ní'ì afátá, rǎdù kàbhù kòzù nzéréngatále tí. † **9:18** 9.18 Pbhàyàhúdì tó ádròdrǒ ale tí ka kátina ìrò ale ní Pbhàfàrisáyó tí ka kàtì ale kèlě.

ndóze dhu ònzì ale. ³² Yà m̀hàngú ò rò ndì napèna rò, ka kapèna nzá dhu ìri atdí ale mà r̀ngbe yà àdhi tí ka kadhì ndùmùndùmú t̀ró ale-nyìkpó. ³³ Ìnzì dhu í'íná gukyè Kàgàwà bhà rò wòrí ale írà dhu tí, ní kàmbènà nzì atdí dhu mà nónzi.» ³⁴ Nírò ní ndì Pbàyàhúdì tó ádròdró ale adù dhu ìvu wòrí ale-tsù, 'àti: «Ìnyi nyé, ìnyi ka kadhì òdhi tí ngbùlùn nyé màna pb̀kù nzérenga ò. Ní nyi tí ndì adù dhu ùdhe f̀kà?» Wò dhu-dzidò, abádhí adù kípfo, ràhù unduta-idzà ò rò.

*Inzá Yèsù ná'ù ale ní ndùmùndùmú afina ònã rò
(Luk 10.21; 2Kò 4.3-6)*

³⁵ Yèsù itdègu Pbàyàhúdì tó ádròdró ale nípfò wòrí ale ìri unduta-idzà ò rò dhu níri, ní kàrà ndì ale-tí'ò, ndàdù ìtsi àtìna kà nì: «Ìnyi nyé, nyi nyá'ù tí wà Ìndrù t'ídhùnà?» ³⁶ Ní, kàdù dhu ìvu Yèsù-tsù, ndàti: «M̀limò, ádhi pbá ale ndì, ndínì ma madù tí à'ùnà?» ³⁷ Ní Yèsù adù dhu kàtò, ndàti: «Nyi nyàla wà ka! Ndirò ka ní yà nyí nyóte nà kòmbí ale.» ³⁸ Ní, wò ale adù dhu òvò kpangba Yèsù tò, ndàti: «Ádr̀ngbálé, iwà ma mà'ù nyi.» Kàdù ndòkò òtdyàna dõ Yèsù-ònzì, ndífù ka.

³⁹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna: «Ma mírà yà adzi ò, ndínì ma m̀no tí yà adzi ò ale-ànyá. Ma mírà, ndínì yà adzi ò ndùmùndùmú nóopé tí 'àla nga, yà inga àlã arí ale ràdù 'ùgèrè 'òngò ndùmùndùmú tí.» ⁴⁰ Nírò ní ndì yà Yèsù mà ì'ì màna atdíkpá ngúfe Pbàfàrisáyó† náadù dhu ìvu kà-tsù, 'àti: «Má nyú mà, mà nàtí ndùmùndùmú átò?» ⁴¹ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí nyúnìyana gukyè dhu nyí r̀rì ndùmùndùmú, ní ka kàmbènà nzì àtina nyí r̀rì'ì nzérenga nà. Pbétù kòmbí nyí nyaràdù àtìna àlã nyí rarí inga àlã. Ní ka k̀ni wà dhu, f̀kù nzérenga r̀rì'ì otuna nyú ò.»

10

*Tàmà t'̀ndatatále tó mbólì
(Zàb 23; Zèk 34.1-4; 1Pé 2.24-25; 5.1-4)*

¹ Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìna t̀t̀dò kòkò Pbàfàrisáyó nì: «Ma mí obhó dhu núnò f̀kù. Ìnzì arótsù kàlì-lí*, tàmà tó kàlì ò ale, pbétù yà kàlì dònã arúpo ndòyò ndì kàlì ò ale ní ogbotále, ndirò ka ní òbì nì arí dhu ùdhã ìndrù-fó rò ale. ² Pbétù, yà kàlì-lí arótsù ale ní ndì tàmà ùnda arí ale. ³ Kà tò nga ní ndì kàlì-lí'ò òdò arí ale ràdù kàlì-átù ùngbe kà ròtsù ònã kàlì ò, tàmà ràdù k̀ni t̀na rò nì. Ní, kà ràdù pb̀nda tàmà nyé núnzi òvòya rò, ndàdù ìpfonà r̀vò kàlì ò rò†. ⁴ Ní kóró ndì ndìpfò pb̀nda tàmà, r̀vò kàlì ò rò dhu-dzidò, kà ràdù àdì ndàmbe àrà dõ angyi abádhí dò-tsíró, abádhí ràdù 'òdhò owùna ò, kà-tù ì ùni dhu-okú dò rò. ⁵ Tàmà r̀ nì adù òwu olo tí r̀'ì ale-owù ò, pbétù abádhí ràdù òtse òtse tí kà-tsù rò, inzà ì ùni kà-tù nídhunì.»

⁶ Yèsù ùno wòrí mbólì Pbàfàrisáyó tò, pbétù wò k̀nò abádhí tò dhu náadù nzá abádhí-dò nálù.

Yèsù ní idzi undataba

⁷ Yèsù adù àtìna t̀t̀dò abádhí nì: «Ma mí obhó dhu núnò f̀kù, ima ní ndì tàmà tó kàlì tó tsàtsù. ⁸ Kóró ale yà angyinã rò íwù idù ní'ì ogbotále, ndirò òbì nì arí dhu ùdhã ìndrù-fó rò ale. Pbétù, tàmà adù nzá abádhí-tù núnì. ⁹ Ní, ima ní ndì kàlì tó tsàtsù. Ndi ale náapé ìtsù ùdunã, ní ràdù ògù

‡ **9:40** 9.40 Ɔzù 18 otu ò ka kàndì dhu * **10:1** 10.1 Pàlèstina tó pbìri ò, ka kitsúnà tàmà kàlì ò kùbhingá, kàdù atdí ̀ndatatále ìlì ròdò ndì kàlì-lí'ò. † **10:3** 10.3 Pàlèstina tó pbìri ò, tàmà okónà màhò ò. Ndirò kóró ì màhò nóongónà ì'ì f̀yó ̀ndatatále nyú nà.

ògù. Kà rǎdù òtsù kàlì ò, ndàdù àhù kàlì ò rò. Ndirò kà rǎdù ònyù nábà àbà. ¹⁰ Ogbotále náaríra dhu kèlě ndì nduwé tí. Ndirò kǎrí ìrà, ndíní ndì ndokye tí dhu, ndàdù dhu ìnza. Pbétù ima nyú, ma mírà ndíní ìndrù abá tí ípìrǒnga, ndirò ndíní abádhí abá tí ka abhò nyú ròsè.

¹¹ Ima ní ídzi undataba. Ídzi undataba náarí pbìndà ípìrǒnga nádzi òve tò pbìndà tàrà-okú dò rò. ¹² Tàrà ùnda arí ndíní ka kubhò tí ndì ale ní nzi tàrà-àbadhi. Kǎpé nyàmàsò rǐrà dhu nálǎ, ní kà rǎdù òkù tí òkù, ndàdù tàrà ùbhà víyà dǒ rò. Ní, nyàmàsò rǎdù atdídhena tàrà nùmbà ndàrà nà, ndàdù ngǔkpà-ǒnga nífàlà. ¹³ Obhó tí, fùrangà-okú dò rò rí kasu ònzi ale, náafí àtdù tàrà rǐve dhu rǐ nzi àdù. ¹⁴ Ima ní ndì ídzi undataba. Ma múni wà pbàkà tàrà, ndirò pbàkà tàrà nùni wà ma. ¹⁵ Àdhàdhì Àbadu nùni ma, madù Àbadu nùni dhu bhèyi, ma mǎdzi wà pbàkà ípìrǒnga òve tò pbàkà tàrà-okú dò rò. ¹⁶ Ndirò, ma mí'ì inè ngǔkpà pbàkà tàrà nà, kǎkà ìmbǎ rǐ'ì yàrí kàlì ò. Ní, ma mǎkǎ marà i tsí nídì átò madu kàlì ò. Abádhí rǎdù túdu ìrì ìrì. Ndi dhu bhèyi ní ndì, tàrà tó màhò rǎdù ì'ì atdí tí, ùndana rí ale rǎdù ì'ì atdí tí átò.

¹⁷ Àbadu ózè ma, pbàkà ípìrǒnga ma mǎdzi òve tò, ndíní madùya tí àbàrà tdítǒ dhu-okú dò rò. ¹⁸ Pbàkà ípìrǒnga nódyì rí atdí ale mà rǐ'ì mbǎ, pbétù, ma mí pbàkà ípìrǒnga nádzi ma-tírò òve tò. Ma mí'ì inè ádrùngbǎnga tó òbi nà madzi pbàkà ípìrǒnga òve tò, ndirò ma mí'ì inè òbi nà mabà ndì ípìrǒnga tdítǒ. Wòrí ní ndì Àbadu nùnyǎ idù dhu.»

¹⁹ Ní wò Yèsù ùnò òte-okú dò rò, Pbàyàhúdì-ǒnga náadù ndùndò ùndo tí tdítǒ. ²⁰ Abádhí nzínzi ò, ábhò ale nyú náambénà àtìnà dǒ: «Ìnè pfòmvo rǐ'ì yàrí ale ò. Àrí rǐ'ì kà dǒ. Ní ádhu nyí nyí kà-tsǔ dhu ìrì nǐ?» ²¹ Pbétù ngǔkpà-tsí ambénà àtìnà dǒ: «Ìnzì pfòmvo rǐ'ì ònà ale rǎdù òte wò dhu bhèyi. Pfòmvo tí àdù ndùmùndúmù-nyìkpó ùngbe ùngbè?»

Ìndrù rǐ Yèsù àpà 'ùbvù odu nǐ dhu

²² Yèrùsalemà tó kigò ò, Pbàyàhúdì náambénà yà Kàgàwà bhà idza ka kitsu tdítǒ dhu nírè ka kongónà nǐ mùhendù nónzi dǒ. Ndi kàsùmì ní'ì ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì. ²³ Ní ndì idhò ò, Yèsù ambénà ùbhi dǒ Kàgàwà bhà idza-lí, «Sòlòmònì bhà mbàrazà» tí kátina mbàrazà-tsìnǎ. ²⁴ Ní ngúfe Pbàyàhúdì andu ì, 'àkpòrò kà-ngbò, 'àdù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: «Nyí nyú, nyí nyabhùya afíka ràgùrù ndì rǎrà àhù ìfe idhò tí? Nyí nyapé ì'ì Krístò nyú tí, ní óvo pé ndì dhu kpangba fǎkà.»

²⁵ Ní Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma móvò wà wò dhu fǔkù, pbétù nyí nyá'ù nzá ndì dhu. Yà Àba Kàgàwà-òvò rǒ ma mǎrónzina wíwì, náarí ndì àdhi-pbá ale màtí ma mí'ì dhu nítè. ²⁶ Pbétù, nyí nyá'ì nzi ndì dhu ná'u, ìnzì nárì nyí pbàkà tàrà nzínzi ò tàrà dhu-okú dò rò. ²⁷ Pbàkà tàrà náarí túdu ìrì ìrì. Ma múni wà abádhí, ndirò abádhí náaràdù owùdu nùngù. ²⁸ Ndirò, ma mí dhòdhòdhóngà tó ípìrǒnga nábhù owùdu nùngù ale tò. Ní abádhí nùuwíya nzi akekpá màtí afíya ònǎ rò. Ndirò, atdí ale mà nùudháya nzi abádhí fudú rò. ²⁹ Àba Kàgàwà yà abádhí nibho fudú, ní ádrùngbǎle ròsè kórò ale dònǎ. Ndirò, atdí ale mà rǐ'ì ìmbǎ òbi nà ndìdhǎ atdí dhu mà Àbadu-fó rò. ³⁰ Ima, Àbadu Kàgàwà mànà, mà'ì ní atdí ale nyú.»

³¹ Ní, Pbàyàhúdì náadù odu ùwa tdítǒ, ndíní ì ubvù tí Yèsù nǐ. ³² Pbétù, Yèsù adù àtìnà abádhí nǐ: «Ma mǎbhù nyí nyála ábhò ídzi dhu nyú yà Àba Kàgàwà íbhò idù òbi nǐ. Ní, ádhu ndì kǒkò i dhu nzínzi ò, nyí nyí mapà

nyǔbvǔ ma odu nǐ okúna dò rò?» ³³ Ní Pbayàhúdí adù dhu àdu Yèsù tò, 'àti: «Ìnzì ní ídzì dhu-okú dò rò nga ndi mà mí màpà mübvǔ nyi nǐ. Pbéù, mà mòzè mübvǔ nyi okúna dò rò dhu ní, nyi nyànò dhu nzére nyú Kàgàwà nǐ dhu. Inyi ní ìndrǔ-tsí dhu, ní nyi nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhěyi, nyi rǎrǐ Kàgàwà!» ³⁴ Yèsù adù dhu àdu tdítǔ abádhí tò, ndàti: «Fùkú Uyátá* ò ka kándí tí nzá dhu, kati: «Ìma Kàgàwà, ma máti nyi nǐ, nyi rǎrǐ müngǔ-nzo?» ³⁵ Àlě kúni wà dhu atdí ale mà rǎrǐ nzǐ adù Kàgàwà bhà Andítá-tì núgere. Kàgàwà átì pbìndà ɔte ka kùnò fǐyò ale-ɔvò müngǔ-nzo tí. ³⁶ Ní, Àba Kàgàwà ópì ndi ìma, ndivì ma yà adzi ǔ. Ní, yà ma máti, ìma rǎrǐ kà t'Ídhùnà rò, nyi nyádù àtìna ìngbǎ dhu bhěyi ma rànò dhu nzére nyú kà nǐ? ³⁷ Dhu apé ì'ì ìnzì ma mǎrí Àbadu bhà kasu ònzi dhu tí, ní dhu àkǎ nzá nyǎ'ù ma. ³⁸ Pbéù, dhu apé ì'ì ònzi ma mǎrí kàbhà kasu ònzi dhu tí, ní ìnzá màtí nyi nyǎ'ù ìma nyú rò, dhu àkǎ nyǎ'ù yà ma mǎrónzina kasu. Ma mùnò wà dhu, ndínì ndi dhu alú tí dùku, nyádù dhu ùni mběyi nyú Àbadu rǎrǐ'ì nyudutsi, ndirò ma rǎrǐ'ì kà-nyutsi.» ³⁹ Ní, Pbayàhúdí tó ádròdrò ale náadù dhu ònzì tdítǔ ndínì ì alú tí Yèsù 'òsò. Pbéù, Yèsù adù ndàwìli abádhí-fó rò, ndàrà.

⁴⁰ Ní Yèsù adù ndàdu, ndàrà tdítǔ Yòròdanì tó idha-akpà-adzè, yà Yùwanì úbhì bàtizò ùbho rǔ angyinǎ rò ìndrǔ tò ì, ndòngò àdi ànyì. ⁴¹ Ní ànyì, ábhǔ ale nyú nóowúnà ìwu rǔ kà ì, 'adù òwu àtìna rǔ nzínziya ǔ: «Obhó tí, Yùwanì nónzì nzá atdí wìwì mà. Pbéù, yàrí ale dǔ kǎrà àwena rǔ kóró dhu ní'ì obhó dhu nyú.» ⁴² Ní ábhǔ ale nyú náadù Yèsù à'ù ànyì.

11

Làzarù bhà ɔve (Yùw 5.21; 6.40)

¹ Làzarù tí kátina atdí ale ní'ì andi nà. Ndi ale nóongónà àdi Bètaniyà tí kátina pbanga ǔ. Ndirò, Bètaniyà ní'ì Màriyà mà, awènà Màrità mà, mà tó pbanga. ² Ndi Màriyà ní ndi, yà Ádrùngbǎle Yèsù-pfò dǔ adù àrà ndrùù róngu akye nódhò, ndàdù kà-pfò-ngbò núndo dòna-ká nǐ. Ndirò, ka ní'ì ndi wò andi nà ì'ì Làzarù t'áwèna. ³ Ní, Làzarù t'áwèna náavi ìndrǔ rǎrà dhu òvò Yèsù tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, kǎnǐ yà atdí dǔ nyi nyóze ale, Làzarù rǐ'ì andi nà.» ⁴ Ní wò dhu ndi ndirò, Yèsù adù àtìna wò ale nǐ: «Wò Làzarù rǎndi nǐ andi rǐ nzǐ kàbhǔ ròvè dòtsí. Pbéù, ndi andi àlǔ ka ndínì Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi nitè tí, ndàdù kà t'Ídhùnà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi nitè átò.»

⁵ Yèsù azè Màrità mà, awènà Màriyà mà, ndàdù Làzarù nóze átò. ⁶ Ní, Làzarù rǎndi dhu ndi ndirò, Yèsù adù óyǔ idho nyú nónzì, yà ndi andi tó màkǔrù ótù ndi òná ngari ò. ⁷ Wò dhu-dzidǔ, kǎdù àtìna pbìndà ábhǎlǐ nǐ: «Kàdu àlě Yùdeyà tó pbìrì ò.» ⁸ Ní, ábhǎlǐ adù dhu ìvu kà-tsǔ 'àti: «Hòkò Màlimò! Kòmbí tí ní Pbayàhúdí nǎpà 'ùbvǔ nyi odu nǐ. Ní nyi nyòze tí nyadu nyi ànyì tdítǔ?» ⁹ Ní Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Adyíbhengá nga ǔ, adyifò-sisì náatí obhó ongo ì'ì atdí kumì dòná óyǔ nà? Ní ìndrǔ apé àmbe ùbhi dǔ adyíbhengá, ní ndi ale rǐ nzǐ adù ndàgìli nditsì, yà adzi dǔ awáwù nǎlá ndi ndi dhu-okú dò rò. ¹⁰ Pbéù, kǎpé àmbe ùbhi dǔ kúbhingá, ní kà rǎdù àrà ndàgìli rǔ nditsì, ìnzì ndi ndi ìnga nǎlá dhu-okú dò rò.» ¹¹ Wò dhu ndi ndànò dhu-dzidǔ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhǎlǐ nǐ: «Àlě t'ódhìna Làzarù nódhò òdhò tí. Pbéù, ma mǎrà ndínì ma mitsi

* 10:34 10.34 Zàb 82.6

tí k̀ingá idhò ò r̀ò.» ¹² Ní, Ỳesù bhà ábhàlì adù dhu àdu 'àti: «Ádr̀ungbàlé, k̀ápé ì'ì òdhò tí òdhò dhu tí, ní kà r̀ògù ògù.» ¹³ Obhó tí, Ỳesù azé nd̀unò dhu ní'ì, iwà Làzarù r̀ovè. Pbétù, kàbhà ábhàlì adù dhu ìrè idhò nyú d̀ò kà r̀aròtè. ¹⁴ Ní, Ỳesù adù dhu òvò k̀pangba abádhí tò, ndàti: «Làzarù òvè wà. ¹⁵ Ndirò, idhèdu nìka okúkù d̀ò r̀ò dhu ní, ìmbà ma mì'ì ányì dhu. Ní, wò ndi dhu ònzì ndi, ndínì nyì nyadù tí ma à'ù. Ní, kòwu pé ndi Làzarù òvè i.» ¹⁶ Nírò ní ndi Ỳesù bhà ábhàlì nzínzì ò atdí ale, T̀umasì tí kátina, yà ka kongónà adù ànzìnà átò D̀ìdimò* tí, náadù àtìnà ngùkpà ábhàlì ní: «Kòwu átò ányì, ndínì àlè k̀uvè tí atdíkpà M̀àlimò mànà.»

*Ỳesù ní indrù àbhù rádù r̀ingbè ndi,
ndirò ìpìr̀onga àbhù rádù indrù tò ale dhu*

¹⁷ Ỳesù itdègu àrà àhù Bètaniyà, ní kàtù Làzarù iwà ka kòtdù ka ró idhò àhù ìfò ró. ¹⁸ Ndi Bètaniyà tó pbanga ní'ì mbèmbè ìbhù kilòmètèrè tí Ỳerùsàlemà tó kigò r̀ò r̀ò. ¹⁹ Ní, Pbàyàhúdí nzínzì ò ábhò ale nyú níiwú M̀arità mà M̀ariyà mànà-tí'ò, ndínì ì opé tí abádhí-afí adòyà Làzarù bhà òvè-okú d̀ò r̀ò. ²⁰ Ní, M̀arità níitdègu Ỳesù r̀ìrà dhu ìrì, ní kàdù ndivà, ndàrà kàkò otu ò r̀ò. Pbétù, M̀ariyà adù àdi idza. ²¹ Ní, M̀arità itsi àtìnà Ỳesù ní: «Ádr̀ungbàlé, nyi nyí'iyana gukyè iró, ní adòdu óvèyana nzì. ²² Pbétù, ma m̀uni wà dhu, kòmbí m̀atí Kàgàwà r̀arì fóná nyi nyónzina kóró dhu nábhù àbhù indù.» ²³ Ní, Ỳesù adù àtìnà M̀arità ní: «Adònu r̀ì ndingbè ìngbè ìbhù ò r̀ò.» ²⁴ Ní, M̀arità adù àtìnà kà ní: «Ma m̀uni wà dhu, yà adzi ò dhu-tsù r̀ì ndòdì nánanì, yà ùv̀vè ale kóró r̀ì '̀ungbè r̀ò, àbadhi r̀ingbèya ndi ìngbè átò.» ²⁵ Ní, Ỳesù adù àtìnà kà ní: «Ìma ní ndi indrù àbhù rádù r̀ingbè ndi, ndàdù ìpìr̀onga nábhù indrù tò ale. Ní, òvè tí m̀atí ima ná'ù ale náapè òvè, ní rádù ìpìr̀onga nába àbà. ²⁶ Ndirò, ìnè r̀ì'ì pb̀indà ìpìr̀onga nà, ndàdù ma'ù ale, ní r̀ì nzì adù òvè akekpà m̀atí. Nyi nyà'ù tí wà yà ma m̀unò dhu?» ²⁷ Ní, M̀arità adù dhu àdu Ỳesù tò, ndàti: «Ìwà ma mà'ù ndi dhu Ádr̀ungbàlé. Ma mà'ù wà dhu inyi r̀arì ndi Krístò, Kàgàwà t'íd̀hunà, yà yàri adzi ò r̀ìrà dhu tí ka kati ale.»

Ỳesù r̀ì Làzarù òdzi dhu

²⁸ Wò dhu bhèyi ndi ndàdu dhu Ỳesù tò dhu-dzidò, M̀arità náadù àrà awènà M̀ariyà nánzì. Ní, idza ndi ndòtsù M̀ariyà i r̀ò, M̀arità náadù dhu òvò kàtò bhèlu ò, ndàti: «M̀àlimò ìrà wà. Ní kà r̀ì nyanzi.» ²⁹ Ní wò M̀arità ùnò dhu ndi ndirò r̀ò, M̀ariyà adù àhù àrì nyú tí, ndàrà Ỳesù r̀ì'ì i.

³⁰ Wò ndi kàsùmì ò, Ỳesù i'ì inzá ndi ndàpè itsù pbanga ò ró. Pbétù, kàdù ì'ì àdì ndi ndàdì yà M̀arità mànà ì òtùnà ì òná ngari ò ró. ³¹ Pbàyàhúdí ní'ì atdíkpà M̀ariyà mànà idzá, 'àdù àmbe kà-afí nópè d̀ò. Ní, M̀ariyà ìvà ndi, ndàhù àrì nyú tí dhu ì àla r̀ò, abádhí adù 'ìvà átò, 'òwù kòwù ò. Abádhí atí ka yà Làzarù ka kòtdù i r̀àrà, ndàrà òdzi ányìrò dhu tí.

³² Ní, yà Ỳesù r̀ì'ì ró ndi ndàrà àhù r̀ò, M̀ariyà níitdègu Ỳesù àlã, ní kàdù ndibvu obvò kà-pfò r̀ò, ndàdù àtìnà kà ní: «Ádr̀ungbàlé, nyi nyí'iyana gukyè iró, ní adòdu óvèyana nzì.» ³³ Ní M̀ariyà mà, yà owùna ò iwù Pbàyàhúdí mànà r̀òdzi dhu ndi ndàla r̀ò, ìzù núuka Ỳesù atdídò, afina r̀ambe inga ìrè d̀ò. ³⁴ Nírò ní ndi Ỳesù adù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Nyì nyótdù ka ìngbòró?» Ní abádhí adù dhu àdu kà tò 'àti: «Ádr̀ungbàlé, ìrà ndínì nyi nyala tí ányìrò nga.» ³⁵ Nírò ní ndi Ỳesù adù òdzi. ³⁶ Ní, Pbàyàhúdí adù òko 'àmbè àtìnà d̀ò: «Ìgyò! Nyàndà pé kòzè Làzarù tí dhu!» ³⁷ Pbétù, abádhí nzínzì ò atdídhená ale náadù àtìnà: «Hòkò! Wò ale nyú ní ndi

* 11:16 11.16 D̀ìdimò-tì ní ozo tí ka kùgù ale.

ndùmùndùmú-nyìkpó nábhù rùngbè ndì. Ní kǎbhùyana tí obhó Làzarù ìnzì ròvè?»

Yèsù rǎ Làzarù nábhù rùngbè ndì òvè-bvè rò dhu

³⁸ Kǒkò Pbayàhúdì rǎnǎna dhu ndì ndirì rò, izu náadù Yèsù ùka atdíđ ò nyú. Ní, abádhí adù òwu Làzarù ka kótđù ì. Ka katđù ka ònà ibhu ní'ì bhalabhala ò ka kógyè, kadù lina'ò nápbì odu-íyà-ba nǎ ibhu. ³⁹ Ní, ányì ì òwù ùvò rò, Yèsù atì yà tiná ì'ì ale nǎ: «Nyògere wò odu ibhu-lí rò.» Ní Làzarù-bvè t'áwènà Màrità náadù Yèsù ìso, ndàti: «Ìnzè Ádrùngbǎlé! Wò abvo nópè wà ndòngù atdíđ. Kònzì wà ìfo idho nyú ibhu ò.» ⁴⁰ Pbéù, Yèsù adù dhu àdu Màrità tò, ndàti: «Ma màtinà tí obhó nyi nǎ, nyi rapé ima ná'u, ní nyi rǎrǎ àdù Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwà nála?» ⁴¹ Ní, ka kadù odu nógèrè ibhu-lí rò. Wò dhu-dzidò, Yèsù adù nyìkpóna náva ndàndà òrè nga, ndàdù ndìtsò, ndàti: «Àba Kàgàwǎ, ma màbhù òtsò indù, tsùdú dhu nyi nyìrì nídhunǎ. ⁴² Obhó tí, ma màni wà dhu ìrì nyi raróngo tsùdú dhu ìrì bìlìnganà. Pbéù, ma mìtsò ma wò dhu bhéyi dhu ní, ndínǎ kǎkà ngbòdu nǎkpòrò ìró ale náa'u tí dhu inyi rǎrǎ ndì nyi nyívi ma.»

⁴³ Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidò, Yèsù adù Làzarù nánzì òrú tǔna nyú nà, ndàti: «Làzarù, áhù wòrì ibhu ò rò.» ⁴⁴ Ní, Làzarù adù àhù ibhu ò rò, òtsúna mà, pǎona mànà ka kùndìlì abvo ùtdù ka karí ònà mberù nǎ, kadù nyina níso mbèrèse nǎ rórò. Wò dhu-dzidò, Yèsù adù àtìnà ihé-yà nǎ: «Nyùnga Làzarù, nyàdù ùbhànà rǎrà ibha.»

*Yèsù ònè ka kí ndínǎ ka kohò tí dhu
(Záb 71.10; Mát 26.1-5; Mrk 14.1-2; Luk 22.1-2)*

⁴⁵ Yà Màriyà mǎrǎbvè iwùna, 'àdù Yèsù ònzì Làzarù rò dhu àla Pbayàhúdì nzínzì ò, ábhò ale nyú náadù Yèsù à'ù. ⁴⁶ Pbéù, abádhí nzínzì ò atdídhená ale náadù òwu Pbàfàrisáyó-tì'ò, 'àdù yà Yèsù ònzì dhu àwe abádhí tò. ⁴⁷ Ní, ndì dhu ì ìrì rò, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Pbàfàrisáyó mànà, náadù yà Pbayàhúdì-bvè ádròdrò anya nítdì arí ale-tsù núndu. Nírò ní ndì abádhí náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ò, 'àmbe àtìnà dǒ: «Wòrì ale rǎrà ábhò wiwè nyú nónzì rò. Ní ádhu ndì àkǎ àkǎ àlè rònzì? ⁴⁸ Àlè kapé kùbha ràmbe ndì dhu ònzì dǒ, ní kóró ale rǎ kà'u. Ndirò Pbarómá tó pbìrì ò ádròdrò ale náadùya iwu, 'ùgolo àlè tó Somǎ-dzà, 'àdù àlè tó pbìrì nínza.»

⁴⁹ Kǒkò ì Pbayàhúdì-bvè ádròdrò anya nítdì arí ale nzínzì ò, atdí ale-òvò ní'ì Kàyafà. Ní ndì ato ò, ka ní'ì ndì pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà. Ní, kǎti òdhína nǎ: «Nyí nyú nyí nyànì nzá atdí dhu mà wò dhu ò. ⁵⁰ Nyí nyànì tí obhó dhu, dhu rǎkǎnà atdí ale kèlè ròvè kóró ale tó ngari ò, ìnzì àlè tó pbìrì ò kóró ale-tsè náadù tí ndòtdì?» ⁵¹ Kǎnò nzá wòrì dhu dóna nyú ò rò àhù rórò. Pbéù, wò ndì ato ò ndì ndì'ì ndì pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà tí dhu-okú dò rò, kǎvò dhu angyangyi, Kàgàwà bhà Nabì bhéyi, ndàti: Yèsù rǎkǎ ndòvè Pbayàhúdì tó ngari ò. ⁵² Ndirò, kǎti átò kà rǎrǎ nǎ òvè Pbayàhúdì tó ngari ò tí, pbéù kà rǎkǎ ndòvè ndínǎ ndì ndundu tí yà adzi ò ì nifalà Kàgàwà bhà inzo-tsù, ròkò atdíkpá.

⁵³ Ní, ròpè ndì ndì idho ò rò, Pbayàhúdì-bvè ádròdrò ale náapè 'ònè Yèsù ndínǎ ì adù tí àbhànà kohò. ⁵⁴ Wò dhu-okú dò rò ní ndì, Yèsù adù ndòpè ìnzì ndàrà ùbhi rò kpangba Pbayàhúdì nzínzì ò. Pbéù àbadhi mà, pbìndà ábhàlǎ mànà, náadù 'ìvǎ 'òwù yà rùngù-tì'ò arí'ì mùlengù ò atdí pbanga Èfàràyimù tí kátina ò, 'àdù òko ányì.

⁵⁵ Wò ndi kàsùmì ǒ, Pbàyàhúdì tó Pásìka tó m̀hèndù-idhò ní'ì iwà ndi ndindù ndi ró. Ní, ábhǒ ale nyú níwú f̀yó pbanga ònǎ rò, 'ìwũ ùvò angyinǎ rò Pásìka tò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndíní ì u'ò tí ì, 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ†. ⁵⁶ Ní, Yèrùsàlemà ì òwù ùvò rò, abádhí ambénà Yèsù ònè dǒ. Ní Kàgàwà bhà-dzá ì í'ì rórò, abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádhu nyí nyìrè kà-dǒ? Tí ìnzí kà rǎrì ìrà m̀hèndù ò?» ⁵⁷ P̀bàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, P̀bàfàrisáyó màna náadù dhu ùya ìndrù tò 'àti: «Atdí ale mà náapè Yèsù rǐ'ì ró nga núní, náká ndìtè ka ndíní kadù tí òwu kòsò.»

12

Màriyà rǐ Yèsù-pfò nùtrǐ ndrùu róngu akye nǐ dhu
(Màt 26.6-13; Mrk 14.3-9; Luk 7.36-50)

¹ Azà idhò tí Pásìka tó m̀hèndù-idhò nùbhà ndi rórò, Yèsù ivà ndi ndàrà Bètàniyà tí kátina pbanga ò. Ndi pbanga ní'ì yà kǎbhù rìngbè ndi òve-bvù rò Làzarù mà tó pbanga. ² Ní ànyì, ka kabhù ònyù kà tò. Màrità náambénà ònyù nùndò dǒ abádhí tò, Làzarù ràdù ì'ì átò ndi ònyù ònyu rí atdíkpá Yèsù màna ale nzínzi ǒ.

³ Nírò ní ndi Màriyà níidi ndrùu róngu akye tó atdí lítrè-ǒnga ka kùndò ɔɔ tó atdínga, ndòdhò Yèsù-pfò dǒ. Ndi akye ní'ì nardò tí kátina ìrì-ví nǐ ka kóbhòlò, odzina ràdù ì'ì ɔrú nyú akye. Wò dhu-dzidǒ, Màriyà adù Yèsù-pfò-ngbò nùndo d̀ona-ká nǐ, ndi akye-dzi ràdù nditu, ndàká kóró ànyì-dzá. ⁴ Ní wò dhu ndi ndàla rò, Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale, Yudhà Ìskàriyotà tí kátina, yà Yèsù ipfo arana ndàbhù òmvũ-fó ale, níwú dhu, ndàti: ⁵ «Ádhu ìnzá ka kǎbhù wòrì akye kodzi ìbhù miyà ònari* rǒ, kadù ndi f̀rangà nùndò nákùtále tò nǐ?» ⁶ Kùno nzá wò dhu nákùtále-izù ndi ndàla dhu-okú d̀ò rò. P̀bétù, kùno ka ogbotále tí ndi ndí'ì dhu-okú d̀ò rò. Obhó tí, kǒngónà ndi f̀rangà tó ìsòwũ nódò, ndàdù àrà ndi f̀rangà núwe rǒ afina òzè dhu bhèyi. ⁷ Ní, Yèsù adù dhu àdu Yudhà tò, ndàti: «Ébhà Màriyà radì! Ítsè ka ròdo wòrì akye ima ka kòtdúya òná idhò tò. ⁸ Nyí nyóngo òko nákùtále màna bìlìnganà, p̀bétù àlè, àlè kí nzi ongo òko nyí màna bìlìnganà.»

P̀bàkùhání tó ádròdrǒ ale rǐ 'ìrì, ndíní ì abhù tí Làzarù kohò dhu

⁹ P̀bàyàhúdì tó ihé-yà níitdègu Yèsù rǐ'ì Bètàniyà dhu ìrì, ní abádhí adù òwu ànyì. Abádhí awù nzá ànyì Yèsù-okú d̀ò rò tí, p̀bétù abádhí awù ànyì ndíní ì adù tí yà Yèsù ábhù rìngbè ndi òve-bvù rò Làzarù-ngbò mà nála átò. ¹⁰ Nírò ní ndi p̀bàkùhání tó ádròdrǒ ale náadù 'ìrì ndíní ì abhù tí Làzarù kohò átò. ¹¹ Obhó tí, ábhǒ P̀bàyàhúdì nyé nóowúnà ùvò rǒ abádhí nzínzi ǒ rò, 'àdù Yèsù ná'ù kókú d̀ò rò.

Yèsù rǒtsù Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

(Màt 21.1-11; Mrk 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Tsútsǎ nínganì, yà Pásìka tó m̀hèndù ò íwũ Yèrùsàlemà tó kigò ò ihé-yà níirì dhu, Yèsù rǎrǐ'ì otu ǒ ndi ndírà átò Yèrùsàlemà tó kigò ò ró. ¹³ Ní, abádhí adù ngazì-kpa-d̀oká nókò, 'ùvò nà, 'òwù Yèsù àko nà otu ò rò. Ní, Yèsù ì àla rò, abádhí apè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Hòsanà†! Ilèta náká

† **11:55** 11.55 P̀bàyàhúdì tó màndu ní'ì 'ù'ò ì, 'ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ Pásìka tó m̀hèndù tò, àdhàdhì yà f̀yó sòmà tó màndu nózè ka dhu bhèyi (2 f̀ nanzi 30.17-20). * **12:5** 12.5 ìbhù miyà ònari ní'ì mbèmbè atdí ato nyú tó kasu tó mùkambà. † **12:13** 12.13 P̀bàyàhúdì t'ávàna ǒ, Hòsanà-tì nyú ní «f̀rà nyonzi dzànàka.» P̀bétù, ìrò kà-tì ní: «Kàgàwà àká ilèta nà.»

kabhù yà Ádrùngbǎle Kàgàwà-òvò rǒ rírà Pbhàsràyélí tó Ádrùngbǎ Kamà tò!»

¹⁴ Nírò ní ndi Yèsù abà kayinǒ-ngba, ndàdù ùpo, ndàdi dòná, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu bhěyi. I Andítá rǎtina:

¹⁵ «Nyǐ Sàyuni tó kigò‡ ǒ bhǎ, ìnzǐ nyònzi ɔdɔ.

Kòní fùkú Ádrùngbǎ Kamà rírà,
kayinǒ-ngba dǒ ndì ndàdi rórò.»

¹⁶ Wò dhu náalú nzá Yèsù bhà ábhàlǐ-dɔ. Pbhétù, Yèsù ɔdzì òrù-akpà ò pbìndà Ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ dhu-dzidǒ ní ndi, abádhí awù dhu ìrè, yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu, ka randí Yèsù-okú dò rò. Ndirò, ka rádù ndi dhu ònzi kà-rǒ ndi dhu bhěyi tí.

¹⁷ Ábhǒ ale nyú, yà Yèsù rǐ Làzarù ànzi rìngbè ndi ɔve-bvù rò ró ì'ì, náadù òko 'àmbè Yèsù ɔnzì dhu àwè dǒ ìndrù tò. ¹⁸ Ní, kǎrí wíwì ònzi dhu ì ìrì dhu-okú dò rò, ihé-yà náadù òwu Yèsù àko otu ò rò. ¹⁹ Nírò ní ndi Pbhàfàrisáyó náadù 'òpè 'òtè nzínziya ǒ, 'àmbè àtìná dǒ: «Nyǐ nyàla tí wà! Nyǐ nyǐ nzǐ yà dhu lèma ònzi. Kóró ale òkò wà 'àmbè òwu dǒ kǒwù ǒ tí.»

Ngúfe Pbhàgìríkí rǐ Yèsù ònɛ ndínǐ ì ala tí dhu

²⁰ Yà Pásika tó mùhendù ò íwù Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'ìwù Kàgàwà ùle ale nzínzi ǒ, ngúfe Pbhàgìríkí ní'ì ìnè átò. ²¹ Ní, ì Pbhàgìríkí níndri Filipò tí kátina ábhàlǐ-tí'ò. Ndi Filipò ní'ì Gálilayà tó pbìrì ǒ atdí pbanga, Bètèsàyidà tí kátina ǒ ale. Ní, abádhí avò dhu Filipò tò, 'àti: «Ádrùngbǎlé, mǎ mòzè mǎla Yèsù-ngbò.»

²² Ní Filipò adù àrà wò dhu òvò Àndèreyà tí kátina ngǎtsi ábhàlǐ tò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ìvǎ 'òwù wò dhu òvò atdíkpá Yèsù tò. ²³ Ní, Yèsù adù àtìná uró ì'ì ale nǐ: «Àba Kàgàwà rǐ Ìndrù-t'ídhùnà-òvò nábhǔ rilè ndi òná kàsùmì nírà wà. ²⁴ Ma mí obhó dhu núnɔ fùkù: ìnzǐ nganù-kpǒ náapè ìtsì adzi ò, ndàdù òmò, ní ndi nganù-kpǒ rádù àdi atdíró tí. Pbhétù kǎpè òmò, ndàdù ìnga, ní ndi rádù ábhǒ itse nyú nódhì. ²⁵ Pbhìndà ípìrǒnga nózè rí ndòdò fíndà ale níiwíya ka. Pbhétù, pbhìndà ípìrǒnga nózè rí ndi wí okúdu dò rò yà adzi ǒ ale, náadùya kòdò dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga tò. ²⁶ Ndi ale náapè ndòzè ndònzì kàsǔdu, ní ndi ale àkǎ ndùngu owùdu. Ndirò, ma mí'ì ró, pbàkà kasutále rádù ì'ì átò. Ndi ale náapè kàsǔdu ònzi, ní Àba Kàgàwà rádù ndi ale ìfu.»

Yèsù rǒtɛ ndì ndóvè dhu dǒ dhu

²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìná: «Afídu rǐ inga ìrè atdídǒ kòmbí. Ní, ma mátina ìngbà tí? Ma tí àtina: Àba Kàgàwǎ, ígǔ ma yà yàrí kàsùmì ǒ rí ndàpà ndònzì ndi rùdú dhu ǒ rò? Pbhétù, ma mírà wò ndi kòmbí rí ndàpà ndònzì ndi dhu-okú dò rò. ²⁸ Ní Àbá, ábhǔ ɔvònu rilè ndi.» Nírò ní ndi atdí ale-tù náadù ndìrì òrù-akpà ò rò, ndàti: «Ma màbhù wà ɔvòdu rilè ndi, ndirò ma mí kàbhǔ àbhǔ rilè ndi tdítǒ.» ²⁹ Ní, ànyǐrǒ ì ìkò ró ì'ì ihé-yà níri wò dhu, 'adù àtìná: «Ìgyò! ɔvɔ nyú ní wò àtà!» Ngǔkpà ale adù àtìná: «Hòkò! Kàgàwà-bhà màlàyikà ní wò dhu nùnò kà tò.» ³⁰ Pbhétù, Yèsù adù àtìná abádhí nǐ: «Wò nyǐ nyǐrì ale-tù núnò nzá dhu idù, pbhétù kùnò ka fùkù. ³¹ Kòmbí rírà kàsùmì ní yà Kàgàwà rǐ yà adzi ǒ ale-ànyǎ nítì òná kàsùmì. Ndirò, ndi kàsùmì ní ndi Kàgàwà rǐ Pfhòmvo, yà adzi ǒ ádrùngbǎle, nípfǒ òná, ndòdi yà adzi ǒ rò. ³² Pbhétù ima, yà adzi ǒ rò ka kí modyì marà ɔrè rò, ma madùya kóró ale-tsù nándu tídu ò.» ³³ Wò ndi

‡ 12:15 12.15 Sàyuni tó kigò-tì ní Yèrùsàlemà tó kigò.

ndùnò dhu ǒ, Yèsù azè ndìtè dhu ní ìngbà dhu bhěyi ɔve-tidò nǐ màtí ndì ndóvè dhu.

³⁴ Ní ihé-yà adù dhu ìvu Yèsù-tse, 'àti: «Mǎ mǒzè dhu Músà bhà Ƴyátá ò, Krístò radìya dhòdhóhonganà. Ní, ádhu nyí nyádù àtìna Ìndrǔ t'ídhùnà rǎkǎ pé ndàrà ǒrù-akpà ò nǐ? Ndirò, ndi Ìndrǔ t'ídhùnà nyé ní àdhi?»

³⁵ Ní, Yèsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Awáwè rǐ'ì inè nzínzikè ǒ ákě kàsùmì kèlě tí. Ní, dhu àkǎ nyùbhi yà inè nyí nyí'ì ndi awáwè nà ró, akye inò adùna tsùkè ǔtò nǐ. Obhó tí, inò ǒ rúbhi ale rǐ nzǐ adù àdhà màtí ndì ndàrà dhu núnì. ³⁶ Ní dhu àkǎ nyá'ù ndi awáwè, yà òko nyí nyòko atdíkpá kà mànà ònà kàsùmì ǒ, ndínì nyí nyadùya tí òko awáwè ǒ nzónzo tí.» Wò dhu ndì ndùnò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àrà ndòrù itse ihé-yà rǒ rò.

Pbàyàhúdì rǐ 'ùvǒ ìnzǐ 'à'ù Yèsù dhu

³⁷ Yèsù anzì mbǎ ábhǒ wìwì mà Pbàyàhúdì-ònzǐ, ní abádhí adù nzá kà à'ù. ³⁸ Wò ndi dhu anzì ndì ndínì yà Kàgàwà bhà nabi Ìsayà núuno dhu náaká tí. Kǎti:

«Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, ádhi tsùkǎ dhu na'u?

Ndirò, ádhi ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà níitè pbìndà ɔbi fǐndà*?»

³⁹ Ndirò, ndi Ìsayà kèlě núuno ìnzǎ Pbàyàhúdì náa'u dhu okúna dò rò dhu.

Kǎti:

⁴⁰ «Kàgàwà níiti abádhí-nyǐnga rǒngò ndùmùndúmú tí, ìnzǐ ìnga nala tí.

Ndirò, kǎdù abádhí-afí nábhè rò'ò odú, akye dhu alána dòya, ràdù 'ùgèrè 'ùbhà fíyó nzérenga, ndínì ndadù tí abádhí nígu nǐ.»

⁴¹ Nabi Ìsayà núuno wòrì dhu Yèsù bhà ádrùngbǎnga tó awáwè ndì ndala angyangyi, ndàdù ɔte kà dǒ dhu-okú dò rò.

⁴² Pbétù, nabi Ìsayà núuno mbǎ wò dhu mà, ní Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale nzínzi ǒ màtí, ábhǒ ale nyé náa'u Yèsù. Ní, abádhí adùna nzǐ òwu ndi dhu àvi rǒ kpanjangba, Pbàfàrisáyó-òdò nónzi ì í dhu-okú dò rò, akye ka kadùna òwu 'ípfo, kodi ì unduta-idzà ǒ rò nídhunì. ⁴³ Abádhí náazè ìndrǔ rǐ 'ífǔ dhu, ròsè Kàgàwà rǐ 'ífǔ dhu dònǎ.

Kàgàwà níitdìya ìndrǔ-ànyǎ Yèsù bhà ɔte-bvu rǒ dhu

⁴⁴ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù apè ɔte ɔrú tǔna nyé nà, ndàti: «Ndi ale náapè ima ná'u, ní kà'ù nzá ima kèlě, pbétù kà'ù wà yà ima nivi mirà yà adzi ǒ ale mà átò. ⁴⁵ Ndirò, ndi ale apè ima àlǎ, nála wà yà ima nivi yà adzi ǒ ale mà átò. ⁴⁶ Ima, yà adzi ǒ awáwè tǐrò, ma mirà ndínì ìnzǐ ima nà'ù ale náadù tí àdi inò ǒ. ⁴⁷ Ndi ale náapè ma múnona dhu ìri, ìnzǐ ndàdù ndi dhu níli afina ò, ní ndi ale-dǒ rádù anya ɔtdì ní nzǐ ima. Obhó tí, ma mirà nzá ndínì mitdì tí anya yà adzi ǒ ale dǒ, pbétù ma mirà ndínì ma mìgú tí yà adzi ǒ ale ìgǔ tí. ⁴⁸ Ndi ale apè ima nódho, ìnzǐ ndàdù ma múnona dhu ná'ù, ní ndi ale nába wà ànyǎna ɔtdì rí dhu. Yà ma múnò ɔte ní ndi kà-ànyǎ notdíya yà adzi ǒ dhu-tse rǐ ndòdì nínganì. ⁴⁹ Obhó tí, yà ma marúnona dhu núno ma marí nzǐ ràhè ǔdù rò ma-tǐrò. Pbétù kǎráhè Àbadu Kàgàwà, yà ima nivi mirà yà adzi ǒ ale bhà rò. Ka nyé ndítǐrò ní ndi dhu náyǎ idù ma màkǎ múnò dhu mà, ma màkǎ múnò ìndrǔ tò dhu mànà dhu dǒ. ⁵⁰ Ndirò, ma múnì wà dhu yà kǔyǎ dhu rǎrǐ ndi dhòdhóhonga tó ípìrǒnga níbhò rádù ìndrǔ tò dhu. Ní, yà ma múnona dhu núno ma mí àdhàdhì Àbadu Kàgàwà náyǎ ka idù dhu bhěyi.»

* 12:38 12.38 Ìsa 53.1

13

Yèsù rǐ pbìndà ábhàlǐ-pfò nú'ò dhu

¹ Tsútsǎ nínganí Pbàyàhúdí tó Pásìka tó m̀hèndù ní'ina rórò, Yèsù unì dhu, yà adzi ǒ rò ndì ndí ndìv̀à, ndàrà Àbanà Kàgàwà bhà ònà kàsùmì rākǎ wà. Ní Yèsù, yà atdíđǒ yà adzi ǒ arí'ì pbìndà ale nazè, náadù abádhí òzè tdítđǒ ìnzì rádù ìku àzè nǐ.

² Ní pbítsòngǎnǎ, Yèsù mà ní'ì ònyù-tsùnǎ pbìndà ábhàlǐ mànà. Nírò ní ndi Pfòmvo níitsu dhu Yudhà, Sìmonì Ìskàriyotà t'ídhùnà-afí ò, ndínì Yèsù nìpfo tí ndàbhù òmvù-fó. ³ Pbétù, Yèsù nyú nùuni dhu, iwà Àbanà Kàgàwà ribho kóró dhu đǒ ádr̀ngbǎnga tó obi foná. Ndirò, k̀ni wà dhu, ndì nyú ndì rírà Àbanà Kàgàwà-ti'ò rò, ní ndì rǎrǐ ndàdù Àbanà-ti'ò. ⁴ Ní, Yèsù iwà ndì ònyù-tsùnǎ rò, ndìwà ròná orú m̀dzarù, ndìli igi. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù b̀r̀r̀sè nídyì ndisò mv̀na 'ò nǐ. ⁵ Tdíđǒ, kǎdù idha idyì ndòdhò ádr̀ngbǎ sǎnì ǒ, ndàdù ndòpè ndù'ò pbìndà ábhàlǐ-pfò nǐ, ndàdù àrà ùndonà rǒ yà mv̀na 'ò ndì ndisònà nǐ b̀r̀r̀sè nǐ. ⁶ Ní, Yèsù níitdègu àrà àhù Sìmonì Péterù tí, ní Péterù adù dhu ivu kà-tsù, ndàti: «Inyi nyú pbàkà Ádr̀ngbǎlé tírò, nyi nyòzè tí nyu'ò pfòdu?» ⁷ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Yà ma m̀onzina dhu núnì nyi nyí nzi kòmbí, pbétù, nyi nyaraya k̀ni olù.» ⁸ Ní, Péterù adù àtìnà Yèsù nǐ: «Nyi nyí nzi pfòdu ù'ò akèkpá màtí.» Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Inzi ma mapé pfònu nú'ò, ní àlè kí'ì ìmbǎ irita nà inyi mànà.» ⁹ Ní, Sìmonì Péterù adù dhu àdu Yèsù tò, ndàti: «Ádr̀ngbǎlé, wò dhu bhèyi kà rǐ'ì rò, nyi nyí nzi pfòdu kèlè nú'ò, pbétù, nyi nyí ɔtsúdu mà, dùdu mànà nú'ò átò!» ¹⁰ Ní, Yèsù adù àtìnà k̀ni: «Iwà ndì nù'ò ale rǐ'ì mbǎ ndì ndí ndù'ò tdítđǒ dhu-atdyú nà. Pbétù kà rádù àkǎ ndù'ò pfòna kèlè, iwà ndì ndìlǎ kóró otu ǒ nídhunì. Nyí nyú, nyí nyìlǎ wà Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, nyí kóró nyí nyìlǎ nzá kà-nyìkpó ǒ.» ¹¹ Obhó tí, Yèsù nùuni ndìpfò rí ndàbhù ndì òmvù-fó ale angyangyi. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi k̀ti pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyí kóró, nyí nyìlǎ nzá Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

¹² Pbìndà ábhàlǐ-pfò ndì ndù'ò dhu lutìnǎ, Yèsù adù yà ròná rò ndì ndìwànà m̀dzarù nídyì ndàfò ròná, ndàdù ndàdu ònyù-tsù. Nírò ní ndi k̀vù dhu pbìndà ábhàlǐ-tsù, ndàti: «Nyí nyùnì tí ùnì yà ma m̀onzì r̀kù dhu-tì? ¹³ Nyí nyárì ima nánzi M̀limò tí, ndirò Ádr̀ngbǎle tí. Ní ndi dhu ní obhó dhu. Obhó tí, ima ní ndi M̀limò. Ndirò, ima ní ndi Ádr̀ngbǎle. ¹⁴ Nírò ima, f̀kù M̀limò tírò nyú, ndirò f̀kù Ádr̀ngbǎle tírò nyú, ma mù'ò pfòku rò, dhu àkǎ nyòngò pfòku ù'ò nzínziku ǒ átò. ¹⁵ Obhó tí, yà f̀kù ma m̀tè dhu ní ófò, ndínì nyí nyongó tí dhu ònzì átò ɔdhíku rǒ yà r̀kù ma m̀onzì dhu bhèyi. ¹⁶ Ma mí obhó dhu núnì f̀kù: Kasutále bhà ádr̀ngbǎnga nòsè nzá pbìndà kasu tó ádr̀ngbǎle bhà ádr̀ngbǎnga dònǎ. Ndirò, òvì ka kòvì ale bhà ádr̀ngbǎnga nòsè nzá yà ndì nòvì ale bhà ádr̀ngbǎnga dònǎ*. ¹⁷ K̀nì, kòmbí nyí nyùnì wà k̀kò dhu. Ní, nyí nyádù hirò ònzì ì dhu nyí nyònzì nǐ.»

¹⁸ Tdíđǒ Yèsù adù àtìnà pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma m̀nò nzá wò dhu okúku dò rò kóró. Ma m̀nì wà ima nyú ma m̀vò nzínziku ǒ ale. Pbétù, Kàgàwà bhà Andítá arúnona dhu nákǎ rònzi ndì. Ndi Andítá arátina: «Yà atdíkpá mà marí dhu ònyu mànà ale, nòngò wà r̀dù òmvù tí.» ¹⁹ Ma m̀vò wò dhu angyangyi f̀kù, ìnzá ndi dhu àpè ndònzì rórò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ndi dhu r̀tsi ndònzì nínganí, nyí nya'uya dhu, ima r̀rǐ «I'ì arí'ì ale.» ²⁰ Ma

* 13:16 13.16 Yùw 15.20

mí obhó dhu núno fùkù: ma mòvì ale náko ale, náko wà ima átò. Ndirò, ima náko ale náko wà yà ima nivi mirà yà adzi ǒ ale átò.»

*Yèsù rǐ Yudhà rǐ ndipfǒ, ndàbhɛ ndì òmvǔ-fǒ dhu nóvo dhu
(Màt 26.20-25; Mrk 14.17-21; Luk 22.21-23)*

²¹ Wò dhu bhěyi ndì ndòtè dhu-dzidǒ, Yèsù-afí náadù àdi ndàmbe inga nírè dǒ atdíidǒ. Ní, kǎdù dhu òvò kpanjanga pbindà ábhàlǐ tò, ndàti: «Ma mí obhó dhu núno fùkù. Nzínziku ǒ atdí ale rǐ ndì mipfǒ, ndàbhɛ ma òmvǔ-fǒ.» ²² Ní, Yèsù bhà ábhàlǐ adù òko, 'àmbe 'andà dǒ nzínziya ǒ, ìnzǐ 'adù àdhi dǒ mǎtí kà rǒte dhu núni. ²³ Wò ndì kàsùmì ǒ, yà atdíidǒ Yèsù ózè pbindà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ábhàlǐ ní'ì Yèsù-tí ndì ndàdi ònyù-tsùnǎ ró. ²⁴ Ní, Simoni Péterù adù kàvi iwina ǒ rivǔ dhu Yèsù-tsǔ, rǎrǐ àdhi ndì kà rǔbhi òte rǒ dóná. ²⁵ Ní, wò ábhàlǐ adù ndilò Yèsù dò, ndàdù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, àdhi ndì?» ²⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ndi ale ní yà ma mí mǔgati-afà nídyi modù supù ò, madù àbhunà fǐndà ale.» Nírò ní ndì Yèsù adù mǔgati-afà nídyi, ndòdù supù ò, ndàdù àbhunà Yudhà, Simoni Ìskàriyotà t'ídhùnà tò. ²⁷ Yudhà níitdègu wò mǔgati-afà àkǒ, ní Sitanì adù òtsù kà-afí ò. Ní Yèsù adù àtìna Yudhà nǐ: «Wò nyì nyòzè nyonzi dhu, náka nyonzi tsàkàtsàkà.» ²⁸ Kǒkò ɛró ì'ì ale nzínzi ǒ, atdí ale mà núni nzá àdhu-okú dò rò mǎtí Yèsù rǐ wò dhu núno kà tò dhu. ²⁹ Yà fùrangà tó ìsòwǔ nódo Yudhà arí dhu-okú dò rò, abádhí nzínzi ǒ atdíidhená ale náadù dhu àtì, Yèsù àvi ka rùdzǐ mǔhendù tò àkǎ kudzi dhu dhu tí. Ndirò ngǎtsi nǐ, abádhí adù dhu àtì Yèsù àvi ka rùndò fùrangà nǎkùtále tò dhu tí. ³⁰ Pbétù, mǔgati-afà ndì ndàko Yèsù-fǒ rò, ndàdù ònyùnà dhu-dzidǒ, Yudhà náadù àhɛ dòtsí ndàrà. Wò ndì kàsùmì ǒ, inga náadù ì'ì iwà ndì ndàti ró.

Hyátá-owátá

³¹ Yudhà àhɛ idza rò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pbindà ábhàlǐ nǐ: «Kòmbí nga ní ndì Ìndrǔ t'ídhùnà-òvò ilè ndì nǐ. Ndirò, kòmbí nga ní ndì Kàgàwà-òvò ilè ndì kà-nyutsi nǐ. ³² Kàgàwà-òvò náapé ndilè kà-nyutsi, ní Kàgàwà adùya kǒvò àbhɛ rilè ndì átò nyunatsi, ndirò kǎrǐ ndì kǒvò àbhɛ rilè ndì kòmbí tí. ³³ Pbànǐnzó, àlě kí'ì atdíkpá nyǐ mànà ákě kàsùmì kèlě tí. Nyǐ nyǐ mone òne. Ní àdhàdhì yà ma mǔnò Pbàyàhúdì tò dhu bhěyi tí, ma mǎtina nyǐ nǐ átò, yà ma mǎrà ì nyǐ rǎrǐ nzǐ adù òwu ùvò. ³⁴ Ní, kǎnǐ fùkù ma mǔbhà uyátá owátá: nyòzè nyǐ nzínziku ǒ. Àdhàdhì yà ima nyú ma mózè nyǐ dhu bhěyi, dhu àkǎ nyòzè nyǐ átò nzínziku ǒ. ³⁵ Nyǐ nyapé nyòzè nzínziku ǒ, nírò ní ndì kóró ale rǎdù dhu ùni, nyǐ rǎrǐ pbàkà ábhàlǐ nyú.»

*Yèsù rǐ Péterù rǐ ndòdho dhu nóvo dhu
(Màt 26.31-35; Mrk 14.27-31; Luk 22.31-34)*

³⁶ Wò dhu-dzidǒ, Simoni Péterù adù dhu ìvu Yèsù-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, nyǐ nyàrà àdhà?» Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Nyǐ nyǐ nzǐ ìrà owùdu ǒ kòmbí, yà ma mǎrà ì. Pbétù, nyǐ nyaraya ìrà owùdu ǒ olù.» ³⁷ Ní Péterù adù dhu ìvu tdítǒ kà-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, àdhu ìnzǐ ma mǎrà kòmbí owùnɛ ǒ okúna dò rò? Ma mózè wà miwǐ pbàkà ìpirǒnga okúnɛ dò rò.» ³⁸ Ní, Yèsù adù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàti: «Ìnyǐ nyú nyǐ nyòzè tí wà nyiwǐ pbùkù ìpirǒnga okúdu dò rò? Ma mí obhó dhu núno ìndù, ìnzá à'ù-akpà nápe òngò rórò, nyǐ nyǐ'ina iwà nyǐ nyòdhò ma ìbhɛ-gùna, nyàti ìnzá nyǐ rúnì ma ró.»

14

Yèsù ní Kàgàwà-tí'ò rǐ indrǔ àbhě ràrà àhɛ otu dhu

¹ Yèsù adù àtìna tdítđǒ pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ínzǐ nyàbhɛ afíkɛ rìrè inga abhɔ. Nyǐ nyàkǎ nyǎ'ù Àba Kàgàwà, ndirò nyǐ nyàkǎ nyǎ'ù ma átò. ² Àba Kàgàwà bhà idzá, òyá ka kóko ngari rǐ'ì abhɔ. Ìmbǎ kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi nánǐ, ma màmbènà nzǐ àtina ma ràrà wà ngari òbhòlò fǔkù. ³ Ndirò, ma mǎrà, madù ngari òbhòlò fǔkù rò, ma mí madù àdù mirà nyǔgù, ndínǐ ma mǎrà àdi ró, nyǐ nyadùya tí òwu òko átò. ⁴ Ndirò, yà ma mǎrà i ràrà otu nyǐ nyúni wà.»

⁵ Ní, Tùmasì adù àtìna Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, mǎ m̀ni nzá nyi nyàrà i nga. Olu, mǎ madù ányǐ ràrà otu núni ìngbà dhu bhěyi?» ⁶ Ní, Yèsù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìma ní ndi otu, obhóngá, ndirò ípìrǒngá. Atdí ale mà rǐ nzǐ àdù àrà àhɛ Àbadu Kàgàwà i, inzá ndi ndùdà otùdu ònǎ rórò. ⁷ Dhu apé ì'ì iwà nyǐ nyúni ma dhu tí, ní nyǐ nyúni wà Àbadu átò. Ní, ròpè ndi kòmbí, nyǐ nyúni wà ka, ndirò nyǐ nyàla wà ka.»

⁸ Ní, Filipò adù àtìna Yèsù nǐ: «Ádrùngbǎlé, ítè pé ndi Àbanɛ mǎ ràla, wòrí kèlě ní ndi àkǎ àkǎ fǎkà dhu.» ⁹ Ní, Yèsù adù dhu àdu Filipò tò, ndàti: «Hòkò, Filipò! Àlě kókò wà nyǐ mànà ábhǒ idhɔ nyú tí, ní nyi nyàpè tí nzá m̀ni? Ìma nála ale, nála wà Àbadu átò. Ní ìngbà dhu bhěyi dhu nyi nyádù àtìna, ma rìtè pé Àbadu nyala nǐ? ¹⁰ Nyi nyà'ù tí nzá dhu, ma rǎrǐ'ì Àbadu-nyutsi, ndirò Àbadu rǎrǐ'ì nyudutsi? Yà ma maráwěna fǔkù dhu ní nzǐ ùdù rò àhɛ dhu. Pbétù, yà nyudutsi arádi Àbadu ní ndi arí pbìndà kasu ònzi. ¹¹ Nyà'u ima, yà ma mǎtina nyǐ nǐ, ima rǎrǐ'ì Àbadu-nyutsi, ndirò Àbadu rǎrǐ'ì nyudutsi rò. Ìmbǎ kì'ì ndi dhu bhěyi rò, nyà'u ima yà nyudutsinǎ rò rí ndònzì kasu-okú dò rò. ¹² Ma mí obhó dhu núno fǔkù: ndi ale apé ima ná'u, ní yà ma mǎrónzina kasu nónzì ndi ale rǎdù ònzi átò. Ndirò, kà rǎdù kònzì abhɔ nyú ròsè yà ma marónzina-tsí dònǎ, Àbadu bhà ma mǎrà nídhunǐ. ¹³ Ǫvòdu rǒ nyǐ nyònzì kóró dhu-tsí, nónzì ma móngo ònzi, ndínǐ Àbadu-Ǫvò náadù tí ndilè Idhùnà-nyutsi. ¹⁴ Nyǐ nyapé óngo dhu nónzì fudú Ǫvòdu rǒ, nónzì ma móngo ònzi fǔkù.»

Yèsù rǐ Kàgàwà rǐ Ìlǐlǎ-Alafí níbhò dhu nóvo dhu (Yùw 16.5-15)

¹⁵ Tdítđǒ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Nyǐ nyapé ì'ì ima nyǐ nyózè dhu tí, ní nyǐ nyàkǎ nyǐfɛ pbàkà uyátá. ¹⁶ Ìma, ma mí Àbadu Kàgàwà nónzì rìbhò ngǎtsi Mùdzùnàba fǔkù, ndínǐ nyǐ nyongó tí òko mànà dhòdhóhonganà. ¹⁷ Ka ní obhóngá núdhě arí indrǔ tò Ìlǐlǎ-Alafí. Obhó tí, yà adzi ǒ ale rǐ nzǐ àdù kàkò, ìnzǐ ì í kǎlǎ, ndirò ìnzá ì úni ka dhu-okú dò rò. Pbétù nyǐ, nyǐ nyúni wà ka, atdíkpá nyǐ nyaróko ka mànà, ndirò afíkɛ ò kǎrádi dhu-okú dò rò.

¹⁸ Ma mí nzǐ nyǔbha ìzè tí, ma míngo ìngo tikɛ ò tdítđǒ. ¹⁹ Ìnzá òtrò idhɔ ǒ, yà adzi ǒ ale rǐ nzǐ malǎ tdítđǒ. Pbétù nyǐ, nyǐ nyǐ malǎ àlǎ, ìnè ma mí'iya nyìkpódu nà, ndirò ìnè nyǐ nyǐ'iya nyìkpókɛ nà átò dhu-okú dò rò. ²⁰ Ndi idhɔ rǎkǎ nínganǐ ní ndi, nyǐ nyuniya dhu, ima rǎrǐ'ì ìnè Àbadu-nyutsi, nyǐ rǎrǐ'ì ìnè nyudutsi, ndirò ma rǎrǐ'ì ìnè nyakutsi.

²¹ Pbàkà uyátá nà'ù, ndàdù ìfunà ale, ní ndi ma nózè ale. Ìma nózè ale, nózè Àbadu rǎdù átò. Ndirò, ma madù kòzè átò, madù mítè fǐndà.»

²² Nírò ní ndi Yudhà, ìnzí ní Yudhà Ìskàrìyotà, níivú dhu Yèsù-tsǔ, ndàtì: «Ádrùngbálé, ádhu ndi nyi nyádù nyitè fǎkà tí, ìnzí nyádù nyitè yà adzi ǒ ngǔkpà ale tò ní?» ²³ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Ndi ale náapé ima nózè, ní ndi ale rǎdù ma múnona dhu nífu. Àbadu rǎdù ndi ale nózè átò. Ndirò, mǎ mǎdù iwu Àbadu mànà ndi ale bhà, mǎdù mǎ móko róngà nóbhòlò kàbhà. ²⁴ Pbétù, ìnzí ndi ale náapé mozè, ní rǐ nzí àdù ma múnona dhu nífu. Yà nyí nyírìna ma múnona ró dhu ní rǐ nzí àhù údù rò. Pbétù, kà rǎhù yà ma nívi Àbadu ò rò.

²⁵ Kòní, ma mǎnò ndi dhu fǔkù, àdì ma mǎdì nzínzìkù ǒ rórò. ²⁶ Ní, Àbadu rǐvina ɔvòdu rǒ Mùdzùnàba, Hǐlǎ-Alafí, rǒngò kóró dhu núdhe fǔkù, ndàdù àrà yà fǔkù ma mǎnò kóró dhu nábhù rǒ nyǐrè.

²⁷ Ma mǎbhà mǎrùngà fǔkù, ma mǎbhù pbàkà mǎrùngà nyú fǔkù. Ndirò, ma mǎbhù nzá ka fǔkù àdhàdhì yà adzi ǒ ale náarí kàbhù ìndrù tò òná ǒfò ǒ. Ní, afíkù àkǎ nzá ndirè nga abhò, ndirò nyí nyàkǎ nzá nyònzì ɔdò. ²⁸ Nyí nyírì wà yà fǔkù ma mǎnò dhu, mati: «Ma mǎrà wà, ndirò ma mí madù àdù tìkù ò.» Ní nyí nyí'íná gukyè ima nyí nyóze dhu tí, ní idhèkù àmbènà ndìkǎ ìkǎ tí Àbadu i ma mǎrà rò. Obhó tí, ndi Àbadu bhà ádrùngbǎnga nóse wà pbàkà ádrùngbǎnga dònǎ. ²⁹ Kòní, ma mǎnò wà ka fǔkù kòmbí inzá ndi dhu àpè ndònzì rórò, ndíní ndi dhu rǐ ndònzì nínganí, nyí nyádùya tí dhu à'ù. ³⁰ Ma mí nzí ɔte abhò nyí mànà tdítǔ. Obhó tí, kòní yà adzi ǒ kamà Pfòmvo rǐrà. Pbétù, rùdú kà rǒnzìna atdí dhu mà rǐ'ì mbǎ. ³¹ Pbétù, kà rǐrà, ndíní yà adzi ǒ ale núuni tí dhu iwà ma róze Àbadu, ndirò ma rarí dhu ònzì kǔyǎ idù dhu bhèyi. Nírò, nyìvǎ nyí, kòwu iró rò.»

15

Yèsù rǐ ndàtì vǐnyò-kpa nyú tí dhu

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ ní: «Ima ní ndi vǐnyò-kpa nyú*. Ndirò, Àbadu Kàgàwà ní ndi vǐnyò-kpa-ngbò òbhòlò arí ale. ² Ní kóró ɔpbídu, yà ìnzí arí itsu-kpǒ ì'ǒ, nú'a kà rǎdù ǔ'ǎ tí rùdú rò. Ndirò, yà mbèyi arí itsu-kpǒ ì'ǒ ɔpbídu-ngbò núwa kà rǎdù, ndíní adù tí itsu-kpǒ ì'ǒ abhò nyú tdítǔ. ³ Ní nyí, ɔpbídu tírò, nyí nyílǎ wà Àbadu-nyìkpó ǒ, yà fǔkù ma móvò ɔte-okú dò rò. ⁴ Nírò, dhu àkǎ nyòkò nyudutsì, àdhàdhì ma marádi nyukutsì dhu bhèyi. Vǐnyò-ɔpbí rǐ nzí àdù ò'ò, ìmbǎ ndi ndí'ì ndi vǐnyò-kpa rǒ rórò. Ní, ndi dhu bhèyi tí, nyí nyí nzí àdù atdí dhu mà nónzì inzá nyí nyòkò nyudutsì rò.

⁵ Ima ní ndi vǐnyò-kpa, ndirò nyí ní vǐnyò-ɔpbí. Ní, nyudutsì rádi, madù àdi nyunatsì ale, rǎdù itse nódhì abhò nyú. Obhó tí, inzá nyí nyòkò nyudutsì rò, nyí nyí nzí àdù atdí dhu mà nónzì. ⁶ Inzá àdi nyudutsì ale, nóbvù ka kádù igi, àdhàdhì yà ìnzí arí itsu-kpǒ ì'ǒ vǐnyò-ɔpbí nú'a ka karí, kadù òbvùnà igi dhu bhèyi. Kà rǎdù ɔtdyù, kadù àndunà kawà kàzù ò, rǎdù ɔgbe. ⁷ Pbétù, nyí nyapé òko nyudutsì, nyádù pbàkà ɔte nóddò afíkù ò, ní nyònzì nyí nyòze kóró dhu Àbadu-fó, ní ka rǎdù ndi dhu àbhù fǔkù. ⁸ Nyí nyapé idzi kasù tó itse nódhì abhò, nyádù dhu ìtè nyí rarí pbàkà ábhàlǐ nyú, ní Àbadu-ɔvò rǎdù ndilè. ⁹ Àdhàdhì Àbadu óze ma dhu bhèyi, ma móze nyí átò. Ní dhu àkǎ nyòkò ndi ma móze nyí ní àze ǒ. ¹⁰ Nyí nyapé pbàkà ɔyátá nífù, ní nyí nyádù òko nyí ma móze ní àze ǒ, àdhàdhì ma mífu Àbadu bhà ɔyátá, madù àdi kòze ma ní àze ǒ dhu bhèyi.

* **15:1** 15.1 Ungbòta-Ayí ò, vǐnyò-kpa rǐtèna dhu ní Pbàìsràyélí (Ìsa 5.1-7).

11 Ma m̀nò wò dhu f̀k̀k̀ ndíní nyí nabhù tí nyí'ì pbàkà dhèdhe nà, ndi f̀k̀k̀ dhèdhe ràdù àkà. 12 Yàrí ní ndi pbàkà uyátá f̀k̀k̀: «Nyòzè nyí nzínzìkù ǒ, àdhàdhì ma m̀zè nyí dhu bhèyi.» 13 Ìndrù rí ndàdzí ndòvè òdhína tó ngari ǒ ní àzè dòná róse ngàtsi àzè rí'ì mbà. 14 Nyí nyádù òko òdhídu tí, yà f̀k̀k̀ ma m̀yà dhu nyí nyífu rò. 15 Ma mí nzí nyànzi tdítđò pbàkà kasutále tí, ìnzí kasutále ràdù pbìndà kasu tó ádr̀ngbàle r̀nzina dhu ǹni nídhuní. Pbétù, ma m̀rí nyànzi òdhídu tí, Àbadu-tsù ma mìri dhu ní ma m̀vò wà k̀r̀ó f̀k̀k̀ nídhuní. 16 Ìnzí ní nyí ndi nyí nyòvò ma, pbétù ima ní ndi ma m̀vò nyí. Ní, ma m̀vì nyí nyòwù, ndíní nyí nyòdhi tí dhòdhòdhònganà r̀ngò àdi itse. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Àbadu ràdù foná nyí nyònzì òvòdu r̀ k̀r̀ó dhu-tsí nàbhù f̀k̀k̀. 17 Nírò, f̀k̀k̀ ma m̀yà dhu ní, nyí r̀k̀k̀ nyòzè nyí nzínzìkù ǒ.»

*Yà adzi ǒ ale rí Yèsù mà pbìndà ábhàlì mànà nòndrò dhu
(Màt 10.22-33; Yùw 16.1-3,33)*

18 Tdítđò Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Yà adzi ǒ ale náapè nyòndrò, ní nỳni dhu abádhí r̀ndrò wà ima átò angyinà rò f̀k̀k̀. 19 Nyí nyí'iyana gukyè yà adzi ǒ ale tí, ní abádhí áduyana nyòzè òzè tí, f̀yò ale ní nyí nídhuní. Pbétù ima, ma m̀vò nyí abádhí nzínzì ǒ rò, m̀li nyí igi. Ní nyí ní nzí yà adzi ǒ ale tdítđò. Ní ndi dhu-okú d̀ rò ní ndi abádhí óndrò nyí. 20 Nyìrè pé yà f̀k̀k̀ ma m̀nò dhu, mati: Kasutále bhà ádr̀ngbànga róse nzá pbìndà kasu tó ádr̀ngbàle bhà ádr̀ngbànga dòná. Ní, dhu apé ì'ì abádhí ávu r̀dú dhu tí, ní abádhí rávu ávù r̀k̀k̀ átò. Ndirò, dhu apé ì'ì abádhí ífu ma múdhe f̀yò dhu dhu tí, ní abádhí rí nyí nyúdhèna f̀yò dhu nífù ífù átò. 21 Obhó tí, abádhí r̀ngò k̀r̀ó k̀k̀k̀ dhu ònzì r̀k̀k̀ okúdu d̀ rò, ìnzá ì ùni ima nívi mìrà yà adzi ǒ ale dhu-okú d̀ rò. 22 Ìnzá ma mìrà yà adzi ǒ, madù dhu òvò abádhí t̀ nání, abádhí únnyana nzí nzérenga nà ì í'ì dhu. Pbétù, k̀mbí abádhí d̀ ka kí izu àbà kubà f̀yò nzérenga tí dhu rí'ì mbà. 23 Ima nòndrò ale nòndrò wà Àbadu átò. 24 Ìnzá ma m̀nzì yà ìnzá atdí ale mà nápe ònzina dhu abádhí nzínzì ǒ nání, abádhí únnyana nzí nzérenga nà ì í'ì dhu. Pbétù, k̀mbí abádhí àla wà ma m̀nzì dhu. Ní iwà ì àla ì dhu r̀rò màtí, abádhí òko òko ima ì óndrò, 'àdù Àbadu nòndrò átò ró. 25 Abádhí ónzì k̀r̀í dhu k̀r̀ó, ndíní f̀yò uyátá ǒ ka k̀nò dhu náaká tí. Ndi uyátá ǒ ka kati: «Abádhí óndrò ima ìmbà t̀ná na*.»»

26 Tdítđò Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Àbadu Kàgàwà-tí'ò rò, ma mí M̀dz̀nàba nívi ìvi f̀k̀k̀. Ndi M̀dz̀nàba ní kà bhà rò rí'ì obhònga tó Ìlìl-Àlafí. Ní kà rí'ì àhu rò, ka ní'iya ndi pbàkà ngàm̀bì. 27 Ndirò, nyí nyú mà átò, nyí ní'iya pbàkà ngàm̀bì, yà ndi napèna rò, àlè karí'ì ìnè atdíkpá nyí mànà dhu-okú d̀ rò.»

16

1 Tdítđò, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlì ní: «Ma m̀vò wò dhu angyangyi f̀k̀k̀, akye nyí nyowuya nyàwà f̀k̀k̀ a'uta ǒ rò ní. 2 Ka kowuya nyí'pfo r̀, kodi nyí unduta-dzà ǒ rò. Ndirò, yà rí'ì k̀sumì ǒ, nyòkye rí ale nòowuya dhu ùni r̀ Kàgàwà r̀rì yà ì ùlèna. 3 Ndirò, abádhí owuya ndi dhu ònzì r̀ ìnzá ì ùni Àbadu Kàgàwà mà, ndirò ìnzá ì ùni ima mà dhu-okú d̀ rò. 4 Nírò, ma m̀vò wò dhu angyangyi f̀k̀k̀, ndíní ndi k̀sumì r̀k̀k̀ rò, nyí nyìrèya tí dhu, iwà ma ravò ka f̀k̀k̀.»

Kàgàwà bhà Ìlìl-Àlafí-kàsù

* 15:25 15.25 Zàb 69.5

Yèsù adù àtìna tdítdǒ pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ma mǒvò nzá wò dhu angyangyi fǔkù, òko àlě kòko atdíkpá nyǐ mànà dhu-okú dò rò. ⁵ Nírò, kàñǐ kòmbí ma màdu wà ma yà ma nívi mirà yà adzi ǒ ale-tí'ò. Ndirò, nzínziku ǒ atdí ale mà nívu nzá dhu tsùdú, ndàti: <Nyǐ nyàrà àdhà?> ⁶ Obhó tí, wò dhu bhèyi mà mǒvò fǔkù dhu nábhɛ wà nyǐ izɛ rùka nyǐ atdítdǒ! ⁷ Nírò, kàñǐ ma mí obhó dhu nóvɔ fǔkù kòmbí: ídzi dhu tí àkǎ atdítdǒ fǔkù dhu ní marà Àbadu Kàgàwà-tí'ò. Obhó tí, inzà ma màrà kà-tí'ò rò, kàbhà rò àmbènà ìrà Mùdzùnàba rǐ nzǐ àdù ìrà tikɛ ò. Pbétù, ma mapé àrà, ní ma màdù ndi Mùdzùnàba nívi ìvi rìrà tikɛ ò. ⁸ Ní kà rǐrà àhɛ rò, kà rǒngo yà adzi ǒ ale tó nzérenga nítè abádhí tò, ndàdù abádhí àkǎnà 'ùbhi ònà obhónánga tó otu nítè abádhí tò. Ndirò, kà rǒngo àdù Kàgàwà nítdìya anya ìndrù-dǒ tí dhu nítè átò abádhí tò. ⁹ Kà rǒngo inzà abádhí ná'ù ima dhu tó nzérenga nítè abádhí tò. ¹⁰ Kà rǒngo obhónánga nítè fǔkù, ma mí madù Àbadu-tí'ò, ìnzǐ nyàdù òwu ma àla rǒ tdítdǒ nídhunǐ. ¹¹ Ndirò, kà rǒngo Kàgàwà rǐ anya ìtdì ìndrù dǒ tí dhu nítè, iwà kàtdì anya angyangyi yà adzi ǒ ádrùngbǎle Pfòmvo dǒ dhu-okú dò rò.

¹² Ma mí'ì inè fǔkù ma múnɔna tdítdǒ ábhǒ dhu nyú nà. Pbétù, ì dhu rǐ nzǐ àdù dɛkɛ àlɛ kòmbí. ¹³ Ndi Ìlǐlǎ-Alafí, yà obhóna nítè rí ìndrù tò rǐrà àhɛ rò, kà rǒngo nyǎndà kóró obhóna* tó otu ǒ. Obhó tí, kà rǐ nzǐ ongo ònà rò nyú àhɛ dhu núnò ìndrù tò. Pbétù, kà rǒngo ùnòna fǔkù dhu ní Àbadu-tsǔ ndi ndírina dhu. Ndirò, kà rǒngo òvòna fǔkù dhu ní ì nɔnziya dhu. ¹⁴ Kǎraya ɔvòdu nábhɛ rǒ rìlè ndi, ma maraya dhu náwe rǒ kà tò, kà ràdù ùdàna fǔkù dhu-okú dò rò. ¹⁵ Àbadu-fó rǐ'ì kóró dhu ní pbàkà dhu. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma màti nyǐ nǐ, obhóna tó ndi Ìlǐlǎ-Alafí raraya ma màwe fǐndà dhu nùdà rǒ fǔkù.»

Yèsù bhà ábhàlǐ tó izɛ rǐ ndùgèrè ndòngò dhèdhe tí dhu

¹⁶ Tdítdǒ, Yèsù adù àtìna pbìndà ábhàlǐ nǐ: «Ngúfe idhɔ ǒ, nyǐ nyǐ nzǐ malǎ. Ndirò, ngúfe idhɔ dzidǒ, nyǐ nyǐ malǎ àlǎ tdítdǒ.»

¹⁷ Ní, kàbhà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdídhená ale náadù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Wò kà ráwèna àlě tò dhu-tì ní àdhu? Kà ràtina: <Ngúfe idhɔ dzidǒ, nyǐ nyǐ nzǐ malǎ, ndirò ngúfe idhɔ dzidǒ, nyǐ nyǐ malǎ àlǎ tdítdǒ.> Ndirò, kà ràtina átò: <Ma màrà Àbadu Kàgàwà-tí'ò.>»

¹⁸ Abádhí adù òko, 'àmbe dhu òngù dǒ tsùyá tdítdǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Wò kà rúnɔna ngúfe idhɔ-tì nyú ní àdhu?» Ní, abádhí adúnà òwu dhu àdu rǒ ìtírò tí, 'àti: «Inzá àlě kàni wò kà rúnɔna dhu-tì.»

¹⁹ Ní, Yèsù ɔni dhu abádhí rǎrǐ dhu ònzi ndínǐ ì ivú tí dhu tsùnà. Ní kàdù dhu ivu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyǐ nyátí dhu òngù tsùkú nzínziku ǒ, yà ma múnò dhu dǒ? Ma màti, ngúfe idhɔ dzidǒ nyǐ rǎrǐ nzǐ malǎ, ndirò, ngúfe idhɔ dzidǒ, nyǐ rǎrǐ malǎ àlǎ tdítdǒ. ²⁰ Ma mí obhó dhu núnɔ fǔkù: Nyǐ nyɔdziya, izɛ ràdù nyǎka atdítdǒ fǔkù àpbè-okú dò rò. Pbétù, ndi dhu adùya yà adzi ǒ ale-idhè nábhɛ rǐka ndi ìkǎ tí. Ndirò, nyǐ nyokoya izùkɛ ǒ, pbétù fǔkù izɛ náadùya ndùgèrè, ndòngò dhèdhe tí. ²¹ Òna rǐ ndàkà tsibhále, náaróngo ì'ì izɛ ǒ, ndi ndi ndùgu ònà kàsùmì nínù wà ndi nídhunǐ. Pbétù ndi ndùgù ndi rò, kà rǐ nzǐ àdù yà ndi ndàbànà àpbè nírè tdítdǒ, ngbàngba ndi ndùgù yà adzi ǒ dhu ìka idhèna dhu-okú dò rò. ²² Nírò, nyǐ nyú mà átò, nyǐ nyǐ'ì izɛ nà kòmbí. Pbétù, ma mí nyǎlǎ àlǎ tdítdǒ. Nírò ní ndi idhèkɛ níkaya ndi, ìnzǐ atdí ale mà ràdù ndi fǔkù dhèdhe nótdì. ²³ Ndi idhɔ rǐrà nínganí, nyǐ nyowuya nzǐ atdí dhu mà nívu rǒ tsùdú. Ma mí obhó dhu núnɔ fǔkù: ɔvòdu rǒ nyǐ nyònzì kóró dhu,

* 16:13 16.13 14.6

nábhũ Àbadu Kàgàwà rǒngo àbhũ fũkũ. ²⁴ Rìrà àhũ kòmbinga ò, nyĩ nyàpè nzá atdí dhu mà nónzi kà-fó ɔvòdu rǒ. Nírò, nyòngò dhu ònzi kà-fó, ní kà rǒngo àdù ndi dhu nábhũ àbhũ fũkũ, ndínĩ idhèkũ náadù tí ndìka atdíǎ.»

Yèsù ràtina iwà ndi rǒnzi yà adzi lè mà dhu

²⁵ Yèsù adù àtìnà tdítǎ p̀b̀indà ábhàlĩ nĩ: «Ma m̀ǹò kǒkò dhu fũkũ mbólí ǎ. P̀b̀étù, kàsùmì rìrà ìrà, yà ìnzĩ ma m̀ngò dhu ɔvò òná fũkũ mbólí ǎ. Ndi kàsùmì ǎ, ma m̀ngò Àbadu Kàgàwà dǎ dhu nòvò kpangba fũkũ. ²⁶ Ndirò, ndi kàsùmì ǎ, nyĩ nyóngò dhu ònzi ɔvòdu rǎ Àbadu-fó. Ma màti nzá nyĩ nĩ, ma r̀r̀ĩ ndi òngò m̀tsò Àbadu rǎ okúkũ dò rò. ²⁷ Obhó tí, Àbadu nyú ndítirò nòzè wà nyĩ, nyĩ nyózè ima, nyǎdù dhu à'ù, ma rìrà Kàgàwà-ti'ò rò dhu-okú dò rò. ²⁸ Ima nyú, ma m̀rà Àbadu-ti'ò rò, mirà àhũ yà adzi ǎ. Ní kòm̀bí, ma mí m̀v̀à yà adzi ǎ rò, madu ma kà ì.»

²⁹ Ní, Yèsù bhà ábhàlĩ àdù àtìnà kà nĩ: «Kòní, kòm̀bí nga ní ndi nyi nyòtè kpangba f̀k̀à, ìnzĩ nyunò atdí dhu mà mbólí ǎ nĩ. ³⁰ Ndirò kòm̀bí mǎ m̀ǹi wà dhu, nyi r̀ǹi wà kóró dhu, ndirò nyi rarí ìndrũ r̀r̀èna ndínĩ ndi ndivú tí dhu ǹǹĩ angyangyi. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mǎ mà'ù wà dhu nyi r̀r̀à Kàgàwà-ti'ò rò.»

³¹ Ní, Yèsù àdù dhu ìvu abádhí-tsũ, ndàti: «Nyĩ nyà'ù tí wà dhu kòm̀bí? ³² Kànì kàsùmì rìrà, ndirò, ndi kàsùmì nyú náká wà. Ní, nyĩ nyi nyìndà r̀d̀ú rò, ng̀tsi ale r̀dyi otùna, nyǎdù m̀bhà atdíró. P̀b̀étù, ma mí nzĩ m̀b̀ha atdíró, ìnè Àbadu r̀'̀i atdíkpá ima mànà nídhunĩ. ³³ Ma m̀v̀ò wò dhu fũkũ ndínĩ nyĩ nyabá tí màr̀ngà nyudutsi. Obhó tí, yà adzi ǎ nyĩ nyi àp̀b̀è nába àbà. P̀b̀étù, àp̀e nyònzi ɔdò, ma m̀ǹzi wà yà adzi-lè mà nídhunĩ.»

17

*Yèsù rĩ ndìtsò Àbanà rǎ p̀b̀indà ábhàlĩ-okú dò rò dhu
(Ròm 8.34; Èbr 7.24-25)*

¹ Wò dhu bhèyi ndi ndòtè dhu-dzidǎ, Yèsù agéré ndi, ndàndà òr̀-akpà ò nga, ndàdù ndìtsò, ndàti: «Àba Kàgàwà, kàsùmì náká wà. Ní, ábhũ Idhùnũ-ɔvò rìlè ndi, ndínĩ Idhùnũ adù tí ɔvònũ àbhũ rìlè ndi átò. ² Nyi nyábhũ ka r̀'̀i ádr̀ngb̀ng̀a tó ɔbi nà kóró ale dǎ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà rǒngo dhòdhòdhóngà tó ìp̀r̀ng̀a nábhũ fóná nyi nyábhũ kóró ale tò. ³ Ndi dhòdhòdhóngà tó ìp̀r̀ng̀a ní: abádhí r̀ǹi inyi kèlè atdíró r̀r̀ĩ ndi obhóná Kàgàwà, ndirò abádhí r̀ǹi Yèsù Krístò, yà nyi nyìvi r̀r̀à yà adzi ǎ ale. ⁴ Ma mábhũ wà ɔvònũ rìlè ndi yà adzi dǎ, madù yà fudú nyi nyibhò ndínĩ ma m̀ǹzi tí kasu nónzi m̀tò. ⁵ Ní kòm̀bí, inyi Àbá, ábhũ ɔvòdu rìlè ndi t̀ǹú ò, àdhàdhì yà ìnzá nyi nyàp̀e yà adzi òbhòlò r̀r̀ò, ɔvòdu níilè ndi t̀ǹú ò dhu bhèyi.

⁶ Ma mábhũ wà ɔvònũ, yà adzi ǎ ale nzínzi ǎ rò nyi nyòvò, nyibhò fudú ale r̀ǹi. Abádhí ní'̀i p̀b̀k̀ù ale, ní nyi nyǎdù abádhí níbhò fudú. Ndirò, abádhí nódò wà p̀b̀k̀ù ɔte afiyya ò. ⁷ Ní kòm̀bí, abádhí ǹǹi wà dhu, yà fudú nyi nyíbhò kóró dhu ráhũ fanú rò. ⁸ Obhó nyú, ma m̀d̀à wà yà abádhí tò ma m̀d̀à tí nyi nyíbhò fudú ɔte abádhí tò, abádhí ràdù àkòná mbèyi nyú. Abádhí ùni wà dhu, obhó tí ma rìrà t̀ǹú ò rò, 'àdù dhu à'ù átò nyi r̀v̀i ndi ima.

⁹ Abádhí-dǎ nga ní ndi ma mí m̀tsò nĩ. Ma mí nzĩ m̀tsò yà adzi ǎ ngũkpà ale-dǎ. P̀b̀étù, ma mí m̀tsò yà fudú nyi nyíbhò ale dǎ, p̀b̀k̀ù ale tí abádhí

rí'ì dhu-okú dò rò. ¹⁰ Kóró ale, yà fudú rí'ì ní pbùkù ale, ndirò yà funú rí'ì kóró ale ní pbàkà ale. Ndirò ɔvòdu náarí ndilè abádhí-nyutsi. ¹¹ Àbá, ma mí nzi àdi tdítđó yà adzi ɔ. Pbétù, abádhí nóko òko yà adzi ɔ. Ndirò kòmbí ma mára tinu ò. Ní Ìlǎ Àba Kàgàwǎ, ódo abádhí yà dùdú nyi nyóvò ɔvònu-ɔbì nǎ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí rǎdù òko atdí ale tí, àdhàdhì àlě ní atdí ale inyi mànà dhu bhěyi. ¹² Yà abádhí mànà mã mí'ì atdíkpá òná kàsùmì ɔ, ma mòdò abádhí, yà dùdú nyi nyavò ɔvònu-ɔbì nǎ. Ndirò, ma mòdò abádhí mběyi nyú, ìnzǎ atdí ale mà rǎwǎ nzínziya ɔ rò. Pbétù, abádhí nzínzi ɔ rò àwǎ atdí ale ní, yà pbùkù Andítá* ò ka kandí dhu dóná, àwǎwíya dhu tí ale kèlě, ndínǎ ndi Andítá náadù tí àkǎ. ¹³ ɔo! Àba Kàgàwǎ, kǎnǎ kòmbí ma mí madù tinu ò. Ní ma móte wò dhu bhěyi, àdi ma màdì yà adzi ɔ rórò, ndínǎ pbàkà dhédhe nírá tí abádhí. ¹⁴ Ìma, ma móvò pbùkù ɔte abádhí tò, ní yà adzi ɔ ale nádu abádhí òndrò òndrò tí. Ì ale òndrò abádhí, abádhí ní nzi yà adzi ɔ ale, àdhàdhì ìma mà átò, ìma ní nzi yà adzi ɔ ale dhu bhěyi dhu-okú dò rò. ¹⁵ Àbá, ma mí nzi mitsò rùnù, ndínǎ nyi nyugu tí abádhí yà adzi ɔ rò. Pbétù, ma mí mitsò rùnù, ndínǎ nyi nyodo tí abádhí Nzére ale, Pǎmvo rǎ rò. ¹⁶ Obhó tí Àbá, abádhí ní nzi yà adzi ɔ ale, àdhàdhì ìma mà átò, ìma ní nzi yà adzi ɔ ale dhu bhěyi. ¹⁷ Ní, útrǎ abádhí ròkò pbùkù ale tí obhóngà-otù ɔ. Ndi obhóngà ní pbùkù ɔte. ¹⁸ Nyi nyívi ma mirà yà adzi ɔ. Ní ndi dhu bhěyi tí, ma mòvi abádhí átò ròwù yà adzi ɔ ale nzínzi ò. ¹⁹ Abádhí-okú dò rò ní ndi, ma mábhu ma kóró ìma nyú tíró ìndù, ndínǎ abádhí adù tí 'àbhu átò ìndù obhóngà-otù ɔ.

Yēsù rǎ ndítsò olù ndi na'uya ngǎkpà ábhàlǎ dǎ dhu

²⁰ Àbá, ma mí nzi mitsò yà fudú nyi nyíbhò ale-okú dò rò tí. Pbétù, ma mí mitsò átò yà abádhí rǎvona pbùkù obhóngà tó ɔte níri rí, 'àdù ma'ù ale-okú dò rò màtí. ²¹ Ma mí mitsò átò, ndínǎ abádhí kóró ní'ì tí atdí ale tí, àdhàdhì inyi Àbá, nyi nyarí'ì nyudutsi, madù ì'ì nyunutsi dhu bhěyi. Ma mí mitsò átò ndínǎ abádhí ì'ì tí atdí ale tí àlě-nyutsi, ndínǎ yà adzi ɔ ale náa'ù tí dhu, nyi rívi ndi ìma, mirà yà adzi ɔ. ²² Ma mábhu wà abádhí-ɔvò rilè ndi, àdhàdhì nyi nyábhù ɔvòdu rilè ndi dhu bhěyi, ndínǎ abádhí ì'ì tí atdí ale tí, àdhàdhì àlě karí'ì atdí ale tí inyi mànà dhu bhěyi. ²³ Ma mí'ì abádhí-nyutsi, nyadù ì'ì nyudutsi, ndínǎ abádhí oko tí kóró atdí ale nyú tí, yà adzi ɔ ale rǎdù dhu ùni nyi rívi ndi ìma yà adzi ɔ. Ndirò, abádhí rǎdù dhu ùni nyi rózè ì, àdhàdhì nyi nyóze ìma dhu bhěyi.

²⁴ Ndirò Àba Kàgàwǎ, nyi nyíbhò ndi abádhí fudú. Ní, ma mòzè mǎwù òko atdíkpá abádhí mànà yà tinú ma mára àdi ró, ndínǎ abádhí ala tí pbàkà ádrùngbǎnga tó awáwù. Ndi ádrùngbǎnga tó awáwù nyi nyíbhò idù, nyi nyazè ma ìnzá nyi nyàpè yà adzi òbhòlò rórò dhu-okú dò rò. ²⁵ Obhónánga tó Àba Kàgàwǎ, yà adzi ɔ ábhǎ ale mà nókò mbǎ ìnzǎ 'ùni nyi, ní ìma, ma múnì wà nyi. Ndirò, yà fudú nyi nyíbhò ale núnì wà dhu nyi rívi ndi ma, mirà yà adzi ɔ. ²⁶ Ma mábhu wà ɔvònu abádhí rùnì. Ndirò, ma mí kàbhù àbhù olù ríwu ngǎkpà ale mà rùnì átò. Ma mí wò dhu ònzi, ndínǎ yà nyi nyóze ma nǎ àzè-tidò náadù tí àdi abádhí-afí ò, ndirò madù àdi abádhí-afí ò átò.»

* 17:12 17.12 Zàb 41.10; Yùw 13.18

18

Yèsù nálǎ ka kí kosò dhu

(Màt 26.47-56; Mrk 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Wò dhu bhèyi ndì ndìtsò ndì dhu-dzidò, Yèsù mà pbìndà ábhàlǎ mànà núuvò, 'àdù àda Kìdròni tí kátina idhá-ngba-adzè. Ní ànyì, atdí inga ní'ì inè. Ní, abádhí adù òtsù ndi inga ò. ² Yudhà, yà Yèsù ipfò rí ndàbhù òmvù-fó ábhàlǎ, ní'ì iwà ànyìrò nga nùni átò. Obhó tí, Yèsù mà pbìndà ábhàlǎ mànà, nóongónà òwu 'ùndu bilínganà ànyìrò. ³ Ní, Yudhà idè fíndá pìkò-dòtsírò ale níiwú ùvò ndi inga ò. Ndi pìkò ò ní'ì pbànowí mà, yà pbàkùhání tó ádròdrò ale mà Pbàfàrisáyó mànà nívi sàndìrì mànà. Abádhí-fó ní'ì, òrù rórù tarà mà, mùle rǒ kàzù mà, màtsùmù mànà. ⁴ Ní Yèsù, yà angyangyi róná rí ndònzì kóró dhu nùni, náandri abádhí tí ò, ndàdù dhu ivu tsùyá, ndàti: «Ádhi nyí nyónena?» ⁵ Ní, abádhí àdù dhu àdu kà tò 'àti: «Mǎ mónena ní Yèsù, Nàzàretì tó kigò ò ale.» Ní, Yèsù àdù àtìna abádhí ní: «Ìma ní ndi.» Ndi kàsùmì ò, Yudhà yà Yèsù ipfò rí ndàbhù òmvù-fó ale, ní'ì inè átò abádhí nzínzi ò. ⁶ Ní, Yèsù itdègu ndìtè abádhí tò, ndàti: «Ìma ní ndi.» Ní abádhí adù 'àdu dziyà-dò nǎ olù, 'àdù 'àwà obvò. ⁷ Yèsù ivu dhu tdítò abádhí-tsù, ndàti: «Ádhi nyí nyónena?» Ní, abádhí adù dhu àdu Yèsù tò 'àti: «Mǎ mónena ní Yèsù, Nàzàretì tó kigò ò ale.» ⁸ Ní, Yèsù àdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ma mènò wà dhu fǎkù mati, ima rǎrǎ ndi. Ní, dhu apé ì'ì ima nóne nyí nyí dhu tí, ní nyùbhà kǎkà ngǎkpà ale ròwù.» ⁹ Yèsù atè wò dhu bhèyi, ndíni yà angyinàrò ndi ndùnòna dhu náaká tí. Kǎti: «Àba Kàgàwǎ, yà fudú nyi nyìbhò ale nzínzi ò rò, ma mábhù nzá atdí ale mà ràwǎ*.»

¹⁰ Simonì Péterù ní'ì pbìndà obhi-akpà nà. Ní, kídhá ka òdhǎna ò rò, ndù'á pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà kasutále nǎ, ndìtsà fangà dònǎ bina. Ndi kasutále-òvò ní'ì Malkò. ¹¹ Pbétù, Yèsù adù àtìna Péterù ní: «Péterù, ádù pbùkù obhi-akpà òdhǎna ò! Nyi nyòzè tí obhó yà Àba Kàgàwǎ ìbhò ndíni ma mòmuvú tí àpbè tó kópà-tsù mòmuvù?» ¹² Nírò ní ndi pbànowí tó pìkò, òyá ádrùngbǎle mà, Pbàyàhúdì tó sàndìrì mànà, náalú Yèsù 'òsò, 'àdù òtsúna nùtsì.

Yèsù nà ka kówu ùvò pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà, Anà-ònzǎ dhu

(Màt 26.57-58; Mrk 14.53-54; Luk 22.54)

¹³ Wò dhu-dzidò, kókò Yèsù nòsò ale náawù kà nà wemberè tí Anà bhà. Ndi Anà ní'ì Kàyafà bhà aguna-akpà. Ndirò, wò dhu rí ndònzì òná ato ò, Kàyafà ní'ì ndi pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà. ¹⁴ Wò ndi Kàyafà ní ndi dhu navò Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale tò, ndàti: «Dhu àkǎ atdí ale kèlè ròvè àlè tó pbìrì ò kóró ale tó ngari ò.»

Péterù ràtina inzà ndì rúni Yèsù dhu

(Màt 26.69-70; Mrk 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Yèsù nà ka kówu Anà bhà òná kàsùmì ò, Simonì Péterù mà, Yèsù bhà ngǎtsi ábhàlǎ mànà, náambénà òwu dǒ átò Yèsù-owù ò ànyì. Wò ndi ngǎtsi ábhàlǎ ní'ì iwà ndi pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà ùni angyangyi. Ní, ndi ábhàlǎ adù òtsù Yèsù-owù ò, ndi pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǎ kàlì ò. ¹⁶ Péterù adù ndùbhà irinǎ rò tsàtsunǎ. Ní, wò Yèsù-owù ò òtsù ngǎtsi ábhàlǎ, yà iwà pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà ùni angyangyi náahù iri, 'iwù òtè yà tsàtsù-ngbò òdò rí tsìbhá sàndìrì nà. Ndi sàndìrì adù Péterù àvi ròtsù kàlì ò. ¹⁷ Ní, kàlì ò Péterù òtsù rò, wòrí tsìbhá sàndìrì níiwú dhu kà-tsù, ndàti: «Nyi nyí, nyi tí nzǎ átò wò ale

* 18:9 18.9 17.12

bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale?» Ní, Péterù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Hóò! Ìnzǐ ní ma kàbhà ábhàlǐ.» ¹⁸ Wò ndi kàsùmì ǒ, gírì ambénà ǒ'ò dǒ atdí dǒ. Ní, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà kasutále mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò ǒdò arí sàndírì mà, náadù òko 'àmbe yà ì ùto kàzù ǒvò dǒ. Ní, Péterù adù àdi átò, ndàmbe kàzù ǒvò dǒ atdíkpá abádhí mà.

Anà rǐ dhu òngù Yèsù-tsǔ dhu
(Màt 26.59-66; Mrk 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Wò Péterù mà rǐ kàzù ǒvò ǒnà kàsùmì ǒ, Anà, pbàkùhání dǒ ádrùngbǎ kamà, náadù ndòpè ndòngù dhu Yèsù-tsǔ, kàbhà ábhàlǐ mà, ndirò yà ìndrù tó kàrúdhèna dhu mà, náadù dhu dǒ. ²⁰ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ma mǎrà dhu ǒvò rǒ kpangba kóró ale tó. Ndirò, ma mǎrà dhu ùdhe rǒ bilìnganà Pbayàhúdì tó, yà abádhí nùndu ì fìyó unduta-dzà ǒ màtí, ndirò, Kàgàwà bhà idza ǒ màtí ǒnà kàsùmì ǒ, ìnzǐ madù àrà atdí dhu mà nórù rǒ abádhí rǒ. ²¹ Ní, ádhu nyi nyí dhu òngù tsùdú nǐ? Nyi nyàkǎ nyongù yà tsùdú abádhí ìrì fìyó ma múnɔna ró dhu abádhí-tsǔ. Abádhí ùni ndi fìyó ma múnò dhu mbéyi.»

²² Ní, wò dhu ùnɔ Yèsù rǐ ǒnà kàsùmì ǒ ní ndi, ányìrǒ ì'ì atdí sàndírì níndrì Yèsù-tǐ'ò, ndòpbi kà-bi-bhù, ndàdù dhu ìvu tsùnà, ndàti: «Nyi tí àdù ɔte àdu wò dhu bhèyi pbàkùhání tó ádrùngbǎ kamà tó?» ²³ Ní, Yèsù adù dhu àdu kàtò, ndàti: «Ma mapé ì'ì nzére ma mòtè dhu tí, ní itè pé ndi nzére ma múnò dhu. Ndirò, dhu apé ì'ì mbéyi ma màdu dhu kàtò dhu tí, ní ádhu nyi nyí ima nùpbi okúna dò rò?» ²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Anà náadù Yèsù àbhu kowù nà ùtsi ka kùtsi ɔtsúna rórò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà Kàyafà bhà.

Péterù ràtina tdítǒ ìnzá ndi rúnì Yèsù dhu
(Màt 26.71-75; Mrk 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Wò ndi Yèsù nà ka kówu Kàyafà bhà ǒnà kàsùmì ǒ, Simonì Péterù adì kàzù-tsùnǎ tí, ndàmbe kàzù ǒvò dǒ. Ní, ka kivú dhu kà-tsǔ, kati: «Nyi tí nzǐ átò wò ka kówu nà ale bhà ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale?» Ní, Péterù adù ndàgò, ndàti: «Hóò! Ìnzǐ ní ma wò ale bhà ábhàlǐ.» ²⁶ Ní, Anà bhà kasutále nzínzì ǒ atdí ale náadù dhu ìvu Péterù-tsǔ, ndàti: «Hòkò! Ma màlanà tí obhó nyí atdíkpá wò ale mà, náadù ìnga ǒ?» Wò ndi ale ní'ì, yà Péterù ù'ànà, ndìtsà bǐna ale mà t'ídzá ale. ²⁷ Ní, Péterù adù ndàgò àgò tí tdítǒ, ányìrǒ rò tí, à'ù-akpà ràdù òngò.

Pbàrómá tó pbìrì ǒ Lìwalì rǐ dhu òngù Yèsù-tsǔ dhu
(Màt 27.1-2,11-14; Mrk 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, ka kuvò Yèsù nà kùtsingá nyú Kàyafà bhà rò, kowù nà Lìwalì Pilatò bhà idzá-yà-ba ò. Pbéti, kǒkò Yèsù nà òwù ányì Pbayàhúdì náadù 'ùvo ùvò tí, ìnzǐ 'òtsù Pilatò bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì ò. Abádhí anzì ndi dhu, akye ì owuna ɔtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ìnzǐ 'àdù Pásika tó màhèndù tó ònyù nónyù nǐ. ²⁹ Ní, Pilatò náadù àbhu ndàrà abádhí-tǐ'ò, ndàdù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Ádhu nyí nyòbhù yà ale okúna dò rò?» ³⁰ Ní, abádhí adù dhu àdu Pilatò tó, 'àti: «Ìnzǐ kí'ìná gukyè nzére dhu ǒnzi arí ale tí, ní mǎ màmbènà nzǐ kòsò mǐwù nà fùnɔ ò.» ³¹ Ní, Pilatò adù àtìna abádhí nǐ: «Nyìdyi ka nyòtdì ànyàna nyí nyú tírò yà fùkú uyátá núnò ka dhu bhèyi.» Ní, kǒkò Yèsù nà òwù ányì Pbayàhúdì náadù àtìna Pilatò nǐ: «Ìmbǎ mǎ mǐ'ì ìndrù-ànyǎ nótǐ mǎ mǐ, ndínǐ ka koho tí nǐ rúsà nà.» ³² Wò

dhu anzì ndì, ndíní yà Yěsù avò angyangyi ìngbà dhu bhěyi òve-tidò nǐ màtí ndì ndòvéya dhu náaká tí*.

³³ Wò dhu-dzidò, Pilatò adù ndàdu pbìndà idzá-yà-ba ò, ndàdù Yěsù ànzì ndìvù dhu tsùnà, ndàtì: «Nyí nyú, nyí tí Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà?»

³⁴ Ní, Yěsù adù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàtì: «Nyí nyú, nyí tí wò dhu ìvù afínu nyú ò rò àhù rórò? Ndirò ngǎtsi nǐ nyí tí kìvù ngǔkpà ale náwe ndì dhu ìndù dùdù dhu-okú dò rò?»

³⁵ Pilatò ivú dhu tdítđ Yěsù-tsǔ, ndàtì: «Ima tí Mùyàhudi? Fùkú pbìrì ò ale nyú mà, pbàkùhání tó ádròdrò ale mànà nípfo ndì nyí 'ìbhò nyí fudú. Ní ádhu nyú nyí nyáfǎ?»

³⁶ Ní, Yěsù adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Pbàkà idzi ní nǐ yà adzi ò idzi-tidò. Pbàkà idzi í'ínà gukyè yà adzi ò idzi-tidò tí, ní pbàkà ale àmbènà 'ùgye ùgye dùdù ìnzǐ ka kípfo tí ima, kabhù ma Pbàyàhúdì tó ádròdrò ale-fó. Pbétù, kòmbí pbàkà idzi ní nǐ yà adzi ò idzi-tidò.»

³⁷ Pilatò adù dhu ìvu Yěsù-tsǔ tdítđ, ndàtì: «Olu ìnyí, nyí tí ádrùngbǎ kamà?» Ní Yěsù adù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ìnyí ní ndì nyí nyátina ima ràrǐ ádrùngbǎ kamà. Ima ka kùgù yà adzi ò, madù ìrà ndíní ma mongó tí obhóngà nítè ìndrù tò. Obhóngà nózè 'ùnì ale ràdù tǔdu nírì ìrì.»

³⁸ Ní, Pilatò adù dhu ìvu Yěsù-tsǔ, ndàtì: «Obhóngà nyú ní ádhu?»

*Yěsù-ànyǎ nótdì ka kí ndíní ka koho tí dhu
(Màt 27.15-31; Mrk 15.6-20; Luk 23.13-25)*

Wò dhu bhěyi ndì ndìvù dhu Yěsù-tsǔ dhu-dzidò, Pilatò adù àhù tdítđ kàlì ò rò, ndàrà Pbàyàhúdì-tí'ò. Ní kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàtì: «Ma màla nzá wò ale dǒ ka kí anya nótdì okúna dò rò atdí dhu mà. ³⁹ Pbétù, yà fùkú màndu núnò ka dhu bhěyi, ma marí imbi ò ka kòsò atdí ale níkòlò bìlìnganà fùkù yà Pásika tó mùhendù náarí ìrà dhu bhěyi. Ní, nyí nyòzè tí mikòlò Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà fùkù?»

⁴⁰ Ní, abádhí adù dhu àdu ìkù nyú ò Pilatò tò, 'àtì: «Ìnzǐ ní wò ale ndì mà mòzè kíkòlò! Pbétù, mà mòzè kíkòlò ale ní Bàrabà!» Wò ndì Bàrabà ní'ì àrǐ ònzì arí ale*.

19

¹ Wò dhu bhěyi ihé-yà nádu dhu fìndà dhu-dzidò, lìwalì Pilatò náadù Yěsù àvi kalǔ, kuvì asé nǐ. ² Nírò ní ndì pbànowí náadù okpèna nà itsu-dòkà tó mùkàkù nákpòrò, 'áfò Yěsù-dò rǒ, 'adù òlòlù kanzù náfo kà-rǒ.

³ Abádhí nóowúnà ìwu rǒ Yěsù-tí'ò, 'adù kàtsè, 'àtì: «Yǎmbù, Pbàyàhúdì tó ádrùngbǎ kamà!» Ndirò, abádhí adúnà òwu kà-bi-bhù nópbì rǒ átò.

⁴ Pilatò náahù tdítđ kàlì ò rò, ndàrà ihé-yà ì, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Kònnǐ, ma mí wò ale návì kuvò nà kàlì ò rò, ndíní nyí nyuni tí dhu ìnzá ma ràla kà-dǒ ka kí anya òtdì okúna dò rò atdí dhu mà.»

⁵ Nírò ní ndì Yěsù adù àhù kàlì ò rò dóna rǒ okpèna nà itsu-dòkà tó mùkàkù nà, ndirò rónà òlòlù kanzù nà. Ní, Pilatò adù àtìna ihé-yà nǐ: «Kànǐ ndì fùkù ale!»

⁶ Ní, pbàkùhání tó ádròdrò ale mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndìrì mànà níitdègu Yěsù àlǎ, ní abádhí náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ Pilatò nǐ: «Ábhǔ kutǒ mùsàlabhà dǒ! Ábhǔ kutǒ mùsàlabhà dǒ!»

Pilatò adù àtìna abádhí nǐ: «Nyídyi ka nyútǒ nyí-tírò ndì mùsàlabhà dǒ. Obhó tí, ima nyú, ma màla nzá kà-dǒ ka kí anya nótdì okúna dò rò atdí dhu mà.»

⁷ Ní, Pbàyàhúdì náadù dhu àdu Pilatò tò, 'àtì: «Mǎ mí'ì ìnè atdí uyátá nà. Ndi uyátá ràtina kà ràkǎ ndòvè, Kàgàwà t'Ídhùnà tí kǎrì ndàtì ndítírò dhu-okú dǒ rò.»

* **18:32** 18.32 12.32-33 * **18:40** 18.40 Ndi Bàrabà ka kasò imbi ò, kigò ò ndì nónzì wògò-okú dò rò, ndirò ìndrù kòhò dhu-okú dò rò.

⁸ Pilatò itdègu wò ɔte ìri, ní ɔɔo adù ìsì kà-ò atdííđ ròsè yà angyinǎrò kè'ina nà dònǎ màtí. ⁹ Ní, p̀b̀indà idzá-yà-ba ò ndì ndàdu ndì tdítdđ rò, Pilatò adù dhu ìvu Yēsù-tsǔ, ndàti: «Nyi ní àdhà ale?» P̀b̀étù, Yēsù adù nzá atdí dhu mà nádu kà tò. ¹⁰ Pilatò adù dhu ìvu tdítdđ kà-tsǔ, ndàti: «Nyi nyòzè tí obhó nyadu ɔte idù? Nyi nyèni tí obhó dhu, ma r̀arí'ì inè ádr̀ungbǎnga tó ɔbi nà mìkòlò nyi? Ndirò, nyi nyèni tí obhó dhu, ma r̀arí'ì inè ádr̀ungbǎnga tó ɔbi nà mabh̀u nyi kutó nyi mùsàlabhà dđ?» ¹¹ Ní, Yēsù adù dhu àdu Pilatò tò, ndàti: «Hòkò! Ìmbǎ nyi nyí'ì atdí ádr̀ungbǎnga tó ɔbi nà màtí dùdú, inzà Kàgàwà kèlè nábh̀u ka indù òr̀u-akpà ò rò rò. Ndi dhu-okú dđ rò, ma màtina nyi nì: Yà ma nìpfo ndàbh̀u ma funú ale bhà nzérenga nòsè wà p̀b̀ukù nzérenga dònǎ màtí.»

¹² Ní, r̀òpè ndì ɔrò rò, Pilatò adù ndòpè ndònè Yēsù ìkòlò ndì ndí ònà otu. P̀b̀étù, P̀b̀àyàhúdí tó ihé-yà náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtina dđ Pilatò nì: «Nyi nyú nyi nyapè wòrì ale ìkòlò, ní nyi ní'ina inzà nyi nyòzè P̀b̀arómá tó p̀birì ǒ kámá dđ ádr̀ungbǎ kamà ale. Ndi ale apé ndàti ndìtírò ádr̀ungbǎ kamà tí, ní ndi ale ní ndi kámá dđ ádr̀ungbǎ kamà nà arì ndùgye ale.» ¹³ Ní, kòkò ale ùnò dhu ndì ndìrì rò, Pilatò adù Yēsù àvi kuvò nà iri, ndàdù àdi odu ní ka kórù, rìvà ndì ɔrú ngari ǒ. P̀b̀àyàhúdí t'ávàna ǒ, ka kí kànzi G̀abatà tí. ¹⁴ Wò dhu r̀ì ndònzì ònà idhò ní'ì yà P̀ásìka tó mùhendù tò indr̀ù r̀ì 'òbhòlò ònà idhò. Ndirò, ndi dhu anzì ndì mbèmbè azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ. Ní, Pilatò ati P̀b̀àyàhúdí tó ihé-yà nì: «Kòñí f̀ùkù ádr̀ungbǎ kamà!» ¹⁵ P̀b̀étù, kòrì ihé-yà náadù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtina dđ Pilatò nì: «Kàkǎ ndòvè! Kàkǎ ndòvè! Ábh̀ù ka kutó mùsàlabhà dđ!» Pilatò adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàti: «Nyi nyòzè tí mabh̀u f̀ùkù ádr̀ungbǎ kamà kutó mùsàlabhà dđ?» Ní, p̀b̀akùhání tó ádr̀òdrò ale náadù dhu àdu Pilatò tò, 'ati: «Ìmbǎ mà mí'ì ngàtsi ádr̀ungbǎ kamà nà! F̀aká ádr̀ungbǎ kamà ní kámá dđ ádr̀ungbǎ kamà kèlè.» ¹⁶ Nìrò ní ndi Pilatò adù Yēsù àbh̀u abádhí-fò, ndíní ka kowu tí ùtònà mùsàlabhà dđ.

*Yēsù nùtò ka kí mùsàlabhà dđ dhu
(Màt 27.32-44; Mrk 15.21-32; Luk 23.26-43)*

Pilatò àvi ì dhu-okú dđ rò, Ihé-yà adù Yēsù idyì 'òwùnà kigò ǒ rò, ndíní ì owu tí ùtònà mùsàlabhà dđ. ¹⁷ Ní, kigò ò rò ì ùvò rò, Yēsù anò ndùtò ka kí dòná mùsàlabhà ndìtírò, ndàmbe àrà dđ nà ale-dò-kpa tó ngari tí ka kátina ngari ò. P̀b̀àyàhúdí t'ávàna ǒ, ka kí kànzi G̀òlògotà tí. ¹⁸ Ányì ní ndi p̀b̀anówí nùtò Yēsù mùsàlabhà dđ. Ka kutó abádhí dhèdhèrò mùsàlabhà dđ ɔyò ngùkpà ale mànà. Ka kutó atdí ale, kòdì Yēsù bhà fangà dònǎ rò, kadù ngàtsi ale nùtò, kòdì Yēsù bhà ígù dònǎ rò. ¹⁹ Pilatò adù dhu àvi kandí, kapbǎ mùsàlabhà dđ kà-dònǎ. Ndi andítá ní'ì: «ỲARÍ NÍ ỲESÙ, ǸAZ̀ARETÌ T̀O K̀IG̀O ǒ ALE, P̀B̀AỲAH̀UDÌ T̀O ÁDR̀UNGB̀A KAM̀A.» ²⁰ Ní, ábh̀ò P̀b̀àyàhúdí nyú nóowúna wò dhu òzè rò. Obhó tí, yà Yēsù ka kutó mùsàlabhà dđ róngá ní'ì íkyèrò kigò tí. Ndirò ndi dhu ka kandí P̀b̀àyàhúdí t'ávàna mà, P̀b̀arómá t'ávàna mà, ndirò P̀b̀àgìrìkí t'ávàna mànà ǒ. ²¹ Ní, p̀b̀akùhání tó ádr̀òdrò ale náadù òwu Pilatò ìsò, 'ati: «Nzǎndí dhu ka r̀arí P̀b̀àyàhúdí tó ádr̀ungbǎ kamà. P̀b̀étù, ándí dhu nyati: Àbadhi rátì ndi, ndì r̀arí P̀b̀àyàhúdí tó ádr̀ungbǎ kamà.» ²² P̀b̀étù, Pilatò adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Yà mà màndí dhu ní mà màndí wà!»

²³ Yēsù ì ùtò mùsàlabhà dđ dhu-dzidò, p̀b̀anówí adù kà-rò mùdzarè nùgù, 'ùndò ɔyànga ìfò àdhàdhì, 'adù ùndònà foyá, ngàtsi ale rìdyì atdínga ìfò dđ f̀indà. Ɔrò adù ndùbhà ní kà-rò kanzù kèlè. Ndi kanzù ní'ì inzà ka kùp̀bǎ ùp̀bǎ tí. P̀b̀étù, ka ní'ì atdí-nyina kèlè tí ka kòdyù, r̀òpè

ndì tǔna ò rò, rǎrà àhɛ pǔfɔna ò. ²⁴ Ní, kǒkò pbànowí adù òte nzínziya ǒ, 'àti: «Apé kùfa wò kanzù-ǒnga ùfǎ tí, pbétù, kàkǎ àlě ròvì ngàlà ǒ, ndíní àlě kala tí kà rǎdi fíndà ale.» Wò dhu anzi ndì, ndíní Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí. Ndi Andítá rǎtina:

«Abádhí ɛndɔ rùdú mùdzarù foyá,
'adù rùdú kanzù nòvì ngàlà ǒ*.»

Wòrí ní ndi pbànowí anzi Yèsù rǒ dhu.

²⁵ Yà Yèsù ka kùtǒ dóná mùsàlabhà tí ikò íkyèrǒ ní: Mǎriyà, Yèsù-tsánà mà, ndi kà-tsánà t'áwèná nà, ndirò ní Mǎriyà, Kìliyopà bhà ingba-tsánà mà, Mǎgàdalà tó kígò ǒ Mǎriyà màná. ²⁶ Ní Yèsù itdègu íyànà nǎlǎ, ndàdù yà atdíǒ ndi ndòzè pbìndà ábhàlǐ nála kà-tí idè átò ró, ní kǎdù àtìná íyànà nǐ: «Iyá, kòní idhùnɛ.» ²⁷ Tdítdǒ, kǎdù àtìná wò ábhàlǐ nǐ: «Pbǎlé, kòní íyànɛ.» Ní, ròpè ndi ɛró rò, wò ábhàlǐ náadù Yèsù-tsánà nídyì ndàrà nà pbìndà.

Yèsù rǒvè dhu

(Màt 27.45-56; Mrk 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ɛni dhu, yà ndi ndira ònzìnà yà adzi ǒ kasɛ rǎkǎ wà kóró. Ní, ndíní Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí, kǎdù àtìná: «Ma mí'ì idha-atdyú nà*.» ²⁹ Wò ndi kàsùmì ǒ, òdyògyè dǐvayì rǐ'ì ònà atdí andu ní'ì inè ànyìrǒ. Ní, pbànowí adù sifongò nídyì, 'òdù ndi dǐvayì ò, 'adù ndi sifongò òtè hìsopò tí kátina itsukpó-tsù-dǒ, 'àva Yèsù-tsǎ. ³⁰ Ní, Yèsù itdègu ndi dǐvayì àndǔ ndòtò, ní kǎdù àtìná: «Kóró dhu àkǎ wà.» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù dóna íyù, afína ràdù itdǔ dòtsí.

Atdí mùnowì rǐ Yèsù-ɔngò-kpa òdù àlǐ nǐ dhu

³¹ Wò dhu anzi ndi òná idho ní'ì, sàbatù tò ìndrù rǐ 'òbhòlo òná idho. Obhó tí, ndi sàbatù-idhò ní'ì ádrùngbǎ idho nyú Pbàyàhúdì tò. Ní, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale náazè nzá abvo rǒko mùsàlabhà dǒ ndi idho ǒ dhu. Ní, ndi dhu-okú dò rò, abádhí náawù Pilatò bhà, 'òwù ì abvo nónzi, ndíní ka kùko tí agàya-kpa, kadù ifonà mùsàlabhà dǒ rò. ³² Ní pbànowí náawù, 'adù itsi mùsàlabhà dǒ ì'ì Yèsù màná ale-agà-kpa nùko. Abádhí nùko wemberè t'ále-agà-kpa, 'adù ɔyo rí kǐsǎ ale-agà-kpa nùko átò. ³³ Pbétù, Yèsù-tí ì iwù ùvò rò, abádhí adù kòtù iwà afína itdǔ ró, ìnzǐ 'adù agàna-kpa nùko. ³⁴ Ní, kǒkò pbànowí nzínzi ǒ atdí mùnowì náadù Yèsù-ɔngò-kpa àlǐ nǐ. Ànyìrǒ rò tí, azu mà idha màná ràdù 'isòlò ndi kǒngò-kpa ò rò. ³⁵ Wòrí dhu rǐ ndònzì dhu nala nyìkpóna nyú nǐ ale náawe ka kpangba. Ndirò kǔni dhu, ndi ràwe obhó dhu nyú, ndíní nyǐ nyú mà nyǐ nya'u tí ka átò. ³⁶ Obhó tí, wò Yèsù-rǒ ndi nanzì dhu náanzì ndi, ndíní yà Kàgàwà bhà Andítá ò ka kandí dhu náaká tí. Ndi Andítá rǎtina: «Kà-kpa nzínzi ǒ atdí ale-kpa mà ka kùkòya nzǐ*.» ³⁷ Ndirò, ngǎtsi ngari ǒ, ndi Andítá rǎtina tdítdǒ: «Abádhí agéréya pé ì, 'àndà yà ɔngòna-kpa ì udù àlǐ nǐ ale*.»

Yèsù nótǔdù ka kǐ dhu

(Màt 27.57-61; Mrk 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yòzefù yà Àrimàtayò tí kátina kígò ǒ ale, náarà Pilatò bhà, ndàdù Yèsù-abvò nónzi kà-fó, ndíní ka kifo tí mùsàlabhà dǒ rò. Ndi Yòzefù ní'ì átò Yèsù bhà ábhàlǐ. Pbétù, kǎbhù nzá kùni ndi Yèsù bhà ábhàlǐ tí, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale-òdò nónzi ndi ndarí dhu-okú dò rò. Ní,

* 19:24 19.24 Zàb 22.19 * 19:28 19.28 Zàb 69.22 * 19:36 19.36 Uvt 12.46; Zàb 34.21 * 19:37 19.37 Zàk 12.10

Pilatò níitdègu wò Yòzefù ùnò dhu ná'ù, ní kǎdù àrà, ndàdù Yēsù-abvò nífo m̀s̀alabhà dǎ r̀ò. ³⁹ Wò ndi kàsùmì ǎ, Nìkòdemù, yà atdíku arà àhù Yēsù-tí kùbhingá àlɛ, náadù ìrà àhù átò Yòzefù-tí. Kíra yà mbèyi aróngu akye-tidò tó mbèmbè ìbhù kumì kilo nà foná. Ndi akye ní'ì m̀ǹèmanè tí kátina itsu-dha mà, kàdzagulè-dha mà nà ka kángbò atdíkpá. ⁴⁰ Ní, Yòzefù mà Nìkòdemù nà níitdu Yēsù-abvò, 'àkpòrò ngbóna wò ndi ndrùù róngu akye ì ùdho dóná mberù nǐ. Abádhí anzì ndi dhu àdhàdhì yà fíyò m̀ndù ǎ P̀b̀yàhùdí nàarónzina abvo òtdù ì í r̀ò dhu bhèyi. ⁴¹ Wò ndi Yēsù ka kùtónà m̀s̀alabhà dǎ r̀ò, atdí inga ní'ì inè. Ndirò, ndi inga ǎ, atdí ìbhù-owutá yà inzà ka kàpè ìndrù òtdù angyi ònà náadù ì'ì inè átò. ⁴² Ní, sàbatù tò P̀b̀yàhùdí rǐ 'òbhòlo dhu-okú dò r̀ò, ndirò ìkyèrò ndi ìbhù nótù ndi dhu-okú dò r̀ò, Yòzefù mà Nìkòdemù nà náadù ùvò Yēsù òtdù ndi ìbhù ò.

20

Yēsù rǐ ndàngbè dhu

(M̀t̀ 28.1-8; Mrk 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Yengè-idhò ǎ bhòtsungá, inzà inga àpè ùbho mbèyi r̀òr̀ò, M̀g̀adalà tó kigò ǎ M̀ariyà níivà ndi, ndàrà Yēsù ka kótdù ì. Ní, kátù ìbhù li'ò ka kápbi nǐ odu-íyà-ba iwà ka kògèrè igi r̀ò. ² Ní, kángbò ndi owùna-lú, ndòkù wò dhu àwɛ Sìmonì Péterù mà, ngàtsi ábhàlǐ yà atdíidǎ Yēsù azè mà nà tò, ndàti: «Iwà ka kitdù àlɛ tó Ádr̀ungb̀alɛ-abvò ìbhù ò r̀ò, kowù nà. Ní, àlɛ k̀ǹni nzà ka kòwù k̀li r̀ò-nga!» ³ Ní Péterù mà, wò ndi ngàtsi ábhàlǐ mà nà, náadù òwu Yēsù ka kótdù ì. ⁴ Abádhí ambénà òtse dǎ óyò r̀ò atdíkpá. P̀b̀étù, wò ngàtsi ábhàlǐ náadù òkù, ndùbhà Péterù olù, ndàdù àrà àhù angyi yà Yēsù ka kótdù ì. ⁵ Ní, k̀tsi ndàgu, ndàndà ìbhù-ònga, ndàdù yà Yēsù-abvò-ngbò ka kákpòrò nǐ mberù kèlɛ nála ányì. P̀b̀étù kǎdù nzà òtsù ányì. ⁶ T̀d̀itdò, yà olù ndi nùbhàna Sìmonì Péterù, níira àhù ányìrò, ndàdù òtsù ìbhù ò. Ní, kǎdù yà Yēsù-abvò-ngbò ka kákpòrò nǐ mberù mà, ⁷ yà kà-dò ka kàtsi nǐ b̀èr̀èse mà nà kèlɛ nótù ndi ìbhù ò. Ndi b̀èr̀èse mà ní'ì mbá atdíkpá abvo-ngbò ka kákpòrò nǐ mberù mà nà, p̀b̀étù kǐ'ì atdírò ka kòkò k̀li r̀ò. ⁸ Ní r̀ò ní ndi yà angyi àrà nà àhù ábhàlǐ náadù òtsù ìbhù ò átò. Ní kàla wò dhu, ndàdù dhu à'ù iwà Yēsù r̀ingbè ndi. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá ò ka k̀ǹnò Yēsù dǎ dhu ní'ì inzà ndi ndàpè kàbhà ábhàlǐ-dò àlɛ r̀ò. Ndi Andítá r̀atina: Ìngbè kà r̀ingbèya ndi òvɛ-bvù r̀ò*. ¹⁰ Wò dhu-dzidò, kòkò óyò ábhàlǐ náadù 'àdu, 'òwù firábvù.

Yēsù rǐ ndaví M̀g̀adalà tó kigò ǎ M̀ariyà tò dhu

(M̀t̀ 28.9-10; Mrk 16.9-11)

¹¹ Kòkò ábhàlǐ òwù dhu-dzidò, M̀g̀adalà tó kigò ǎ M̀ariyà níira àhù átò Yēsù ka kótdù r̀ò, ndàdù itsi ìde ndi ìbhù tí ndàmbe òdzi dǎ. Ní, òdzi ndi ndódzi r̀òr̀ò, kágú ndi, ndàndà ìbhù-ònga. ¹² Kǎdù Kàgàwà bhà óyò m̀alàyíkà nála ányì òkò r̀ò. Ì m̀alàyíkà nùufò òwòwù mberù, 'àdù òko yà Yēsù-abvò ka k̀li r̀ayi r̀ò. Atdí m̀alàyikà náadì kà-dò ka k̀li r̀ayi iná r̀ò, ngàtsi ràdù àdì kà-pfò iná r̀ò. ¹³ Ní ì m̀alàyíkà níivú dhu M̀ariyà-tsù, 'àti: «Iyá, ádhu nyi nyódzi nǐ?» Ní, M̀ariyà àdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ka kitdù wà p̀b̀akà Ádr̀ungb̀alɛ-abvò ìbhù ò r̀ò kowù nà. Ní ma m̀ǹni nzà àdhà màtǐ ka kòwù k̀li dhu.»

¹⁴ Ní wò dhu ndi ndùnò r̀ò, M̀ariyà agéré ndi, ndàndà olù nga, ndàdù Yēsù nála ìdìdè r̀ò. P̀b̀étù, k̀ǹni nzà dhu Yēsù r̀arǐ ndi. ¹⁵ Ní, Yēsù ivú dhu kà-tsù ndàti: «Iyá, ádhu nyi nyódzi nǐ? Ádhi nyi nyónena?» Ní wò Yēsù

* 20:9 20.9 Zàb 16.10-11

ka kòtdù ònà inga-àbadhi tí ndì ndí Yèsù àti rò, Màriyà adù àtìna kànì: «Pbǎlé, dhu apé ì'ì nyi nyitdù ndi pbàkà Ádrùngbǎle-abvò, nyarà nà dhu tí, ní itè nyi nyàrà kili ró nga idù, ndínì ma madù tí àrà kidyì.» ¹⁶ Ní, Yèsù adù kànzi òvòna rǒ, ndàti: «Màriyà!» Nírò ní ndi Màriyà náagéré ndì, ndàdù àtìna kà nǐ Pbàyàhúdì t'ávàna ǒ: «Ràbunì!» Kà-tì ní: «Màlimò.» ¹⁷ Ní, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ìnzì ùtò tsùdu! Obhó tí ma màpè nzá madù Àbadu-tí'ò. Pbétù, àrà nyovo dhu adódu tò nyati, ma rǎrǎ àrà Àbadu-tí'ò. Ndi Àbadu ní Àbaku átò. Ka ní pbàkà Kàgàwà, ndirò ka ní fùkú Kàgàwà átò.» ¹⁸ Ní, Màgàdalà tó kigò ǒ Màriyà náadù àrà dhu òvò Yèsù bhà ábhàlǐ tò, ndàti: «Ma màla Ádrùngbǎle!» Kǎdù yà Yèsù àvinà ndùnò abádhí tò dhu náwe abádhí tò.

Yèsù rǐ ndávì pbìndà ábhàlǐ tò dhu

(Màt 28.16-20; Mrk 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Ndi yengè-idhò ǒ tí, pbítsòngǎ, Yèsù bhà ábhàlǐ náandu ì atdí idza ǒ, 'adù tsàtsù ùpbi idzanǎ rò, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale-òdò nónzi ì í dhu-okú dò rò. Nírò ní ndi Yèsù ito ndì, ndidè abádhí nzínziya ǒ, ndàdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòko màrùngà ǒ!» ²⁰ Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ, Yèsù adù otsúna-tsirò mà, òngòna-kpa màna nítè pbìndà ábhàlǐ tò. Ní ì ábhàlǐ-idhè náadù ndìka atdí, fìyó Ádrùngbǎle ì àla nídhunì. ²¹ Yèsù adù àtìna tdítǒ abádhí nǐ: «Nyòko màrùngà ǒ. Àdhàdhì yà Àba Kàgàwà níivi ma mirà yà adzi ǒ dhu bhéyi, ma mòvì nyí átò.» ²² Wò dhu ndì ndòrì dhu-dzidǒ, kívò ihèna abádhí dǒ, ndàdù àtìna: «Nyàkò Kàgàwà bhà Hǐlǎ-Alafí! ²³ Fìyó nzérenga nyí nyùbà fìyò ale tò, Kàgàwà rǒngò dhu ùbà átò. Ndirò, inzà nyí nyùbà fìyó nzérenga fìyò ale tò, kà rǐ nzì ongo adù dhu ùbà átò.»

Yèsù rǐ ndávì Tùmasì tò dhu

²⁴ Wò Yèsù rǐ ndávì idzá pbìndà ábhàlǐ tò ònà kàsùmì ǒ, kàbhà atdí kumì dónà óyò nà ábhàlǐ nzínzi ǒ atdí ale, Tùmasì tí kátina ní'ì ìmbǎ. Ngàtsi ndi Tùmasì-òvò ní'ì Dìdimò*. ²⁵ Ní, Tùmasì irà àhù nzínziya ǒ rò, kǒkò ábhàlǐ adù àtìna kà nǐ: «Mǎ màla wà àlě tó Ádrùngbǎle!» Pbétù, Tùmasì adù àtìna abádhí nǐ: «Ìnzá ma màla kǒtsù-tsíró mùsùmalì-bhu, madù otsúdu-kpò nótù ndi mùsùmalì-bhu ò, ndirò kǒngò-kpa rǒ àlǐ-bhu ò rò, ma mí nzì wò dhu ná'u akekpá màtí!»

²⁶ Ní atdí yengè dzidǒ, Yèsù bhà ábhàlǐ náandu tsùya tdítǒ idzá, Tùmasì ràdù ì'ì átò nzínziya ǒ. Ní, àzèmbè inè tsàtsù rǐ'ì idzanǎ rò ka kàpbi ró rórò, abádhí ala Yèsù iwà idè nzínziya ǒ ró. Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyòko màrùngà ǒ!» ²⁷ Tdítǒ, kǎdù àtìna Tùmasì nǐ: «Ìrà otsúnù-kpò nà iró, ndirò, ándà pé otsúdu-tsíró nga. Ígba otsúnù, nyadù otsúnù-kpò nótù òngòdu rǒ àlǐ-bhu ò. Nzǎbhǔ afínù rùgùrù, dhu àkǎ nya'ù dhu à'u tí.» ²⁸ Ní, Tùmasì adù àtìna Yèsù nǐ: «Ìnyi ní pbàkà Ádrùngbǎle, pbàkà Kàgàwà.» ²⁹ Yèsù adù àtìna kànì: «Nyi nyà'ù tí ma nyìkpónù nyú nǐ nyi nyàla ma dhu-okú dò rò? Hirò nónzi ale ní, yà inzà ì àla dhu rórò arí dhu à'u ale!»

Yùwanì andí pbìndà bhǔkù okúna dò rò dhu

³⁰ Yèsù anzì ábhǒ ngǔkpà wìwì nyú pbìndà ábhàlǐ-ònzì. Ní, ì wìwì àndi ka kǎdù nzá yàrí bhǔkù ò. ³¹ Pbétù, yàrí bhǔkù ò ka kandí wìwì-tsí, ní ka kandí, ndínì indrù náa'u tí dhu, Yèsù rǎrǎ Krístò, Kàgàwà t'ídhunà. Ndirò ka kandí ka ndínì ka ná'ù ale, náadù tí ípirǒnga nábà kǒvò rǒ.

* **20:24** 20.24 Dìdimò-tì ní ozo tí ka kùgu ale.

21

Yèsù rě ndàvì pbìndà àrùbhù ábhàlǐ tò dhu

(Màt 4.18-22; Mrk 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù avì ndì tdítǒ àrùbhù pbìndà ábhàlǐ tò, Tìbèriyà tí kátina rèrù-bidǒ*. Yàrí ní ndì, kǎvì ndì abádhí tò tí dhu. ² Wò ndì kàsùmì ǒ, Sìmonì Péterù mà, Tùmasì Dìdimò tí kátina mà, Nàtanelì, Gálilayà tó pbìrì ǒ atdí pbanga, Kanà tí kátina ǒ ale mà, Zèbèdayò bhà inzo mà, ndìrò Yèsù bhà óyǒ ngǔkpà ábhàlǐ mànà, ní'ì atdíkpá. ³ Ní pbítsòngǎ, Sìmonì Péterù atì ǒdhína nǐ: «Ma màrà wà ìbhè ùpe.» Ní, i kà t'ódhína adù àtìna kà nǐ: «Mǎ'ì mà átò, mǎ mówu atdíkpá nyì mànà.» Ní ányìrǒ rò tí, abádhí adù 'ìvǎ 'òwù, 'àdù ùpo ìbhù ǒ. Pbétù, ndì iku ǒ, abádhí abà nzá atdí dhu mà.

⁴ Nìrò ní ndì màmbì òzè ndì rò, Yèsù idè rèrù-bidǒ. Ní, ka ì àla rò, ábhàlǐ adù nzá dhu ùnì Yèsù rǎrǐ ndì. ⁵ Ní, Yèsù adù dhu ìvu abádhí-tsǔ, ndàtì: «Nzónzǒ, nyì tí'ì inè ònyù nà ake màtì?» Ní, abádhí adù dhu adu kàtò, 'àtì: «Ìmbǎ!» ⁶ Ní Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyàpe pé imbi fangà dònǎ rò ìbhù tò, ní nyì nyì dhu nábà àbà.» Ní, abádhí adù imbi nápe yà Yèsù ìtè ró, ndì imbi ìdha abádhí rǐ dhu ràdù abádhí lèmà nónzì ònzi tí, abho ìbhè rǐ'ì kà ǒ dhu-okú dò rò. ⁷ Ní, wò dhu ndì ndàla rò, yà atdíǒ Yèsù ózè pbìndà ábhàlǐ náadù àtìna Péterù nǐ: «Hàkà! Ádrùngbǎle Yèsù ní wò!» Ní, Péterù itdègu fìyó Ádrùngbǎle tí kà rǐ'ì dhu níri, náadù mberù àfò róná, ìwa ndì ndìwà róná rò ró ndì mǔdzarù ì'ì nídhunǐ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndìbvù idha ǒ. ⁸ Ngǔkpà ábhàlǐ náadù òko 'àmbe ìwu dǒ ìbhù ǒ, ìbhè-mbǐ àdha ì í rórò. Ndi imbi ní'ì abho nyú ìbhè nòtsì, ndalè nǐ. Ndirò, i ábhàlǐ ní'ì mbǎ itseta nyú idha-bidǒ rò. Abádhí ì'ì mbèmbè atdí miyà mètèrè kèlè tí idha-bidǒ rò.

⁹ Ní, ìbhù ǒ rò ì ifò 'ùdà idha-bidǒ rò, abádhí ala kàzù-li ìbhè ka kùlì ràmbe ìbì dǒ dòná, ndìrò mǔgati ràdù ì'ì átò tiná ró. ¹⁰ Ní, Yèsù adù àtìna abádhí nǐ: «Nyìwǔ pé kǒkò nyì nyòkyè ìbhè-rǒrò nà.» ¹¹ Ní, Sìmonì Péterù adù ùpo tdítǒ ìbhù ǒ, 'àdù imbi ìpfo ìbhù ǒ rò áyà-bvudò. Ndi imbi ní'ì ìwà ndì ndalè atdí miyà, imbò kumì dòná ìbhù nà ádròdrǒ ìbhè nǐ ró. Pbétù, ìmbǎ dhu ì'ì wò dhu bvàtì màtì ìbhè àlè kà 'ò dhu tí, ní ndì imbi náadù nzá ndèdrù. ¹² Ní, ìbhè nǐbì dhu-dzidǒ, Yèsù adù pbìndà ábhàlǐ nánzì, ndàtì: «Nyìwǔ nyònyu dhu!» Wò ndì kàsùmì ǒ, ábhàlǐ nzínzì ǒ atdí ale mà náadù nzá dhu ìvu Yèsù-tsǔ ndàtì, kà rǎrǐ àdhi. Obhó tí, abádhí nùuni wà dhu fìyó Ádrùngbǎle rǎrǐ ndì. ¹³ Ní, Yèsù adù ìndri abádhí-tì'ò, ndìdyì mǔgati, ndàdù ùndònà abádhí-fó. Kǎdù ìbhè nùgù átò, ndùndò abádhí-fó. ¹⁴ Wòrǐ ní'ì ìbhù rí kìsè nǐ Yèsù rǐ ndàvì pbìndà ábhàlǐ tò, ǒvèbvà rò ndì ndíngbè ndì dhu-dzidǒ dhu.

Yèsù rǐ Péterù ìlǐ ràdì pbìndà tàrà t'úndatátálè tí dhu

¹⁵ ǒnyù pbìndà ábhàlǐ ònyù dhu-dzidǒ, Yèsù adù dhu ìvu Sìmonì Péterù-tsǔ, ndàtì: «Sìmonì, Yùwanì t'ídhùnǎ, nyì nyú, nyì nyózè tí wà ma, ròsè kóró kǎkà ngǔkpà ǒdhínu nózè ima tí dhu dònǎ?» Ní, Péterù àdù dhu àdu kà tò, ndàtì: «Ìwà Ádrùngbǎlé! Nyì nyú, nyì nyùnì wà dhu ìwà ma rózè atdíǒ.» Ní, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Óngù pbàkà tàrà.» ¹⁶ ǒyo rí kìsè nǐ, Yèsù ìvú dhu Sìmonì-tsǔ, ndàtì: «Sìmonì, Yùwanì t'ídhùnǎ, nyì nyózè tí wà ma?» Ní, Sìmonì adù dhu àdu kàtò, ndàtì: «Ìwà Ádrùngbǎlé! Nyì nyùnì wà dhu ìwà ma rózè nyì.» Ní, Yèsù adù àtìna kà nǐ: «Ádǐ pbàkà

* 21:1 21.1 Ngàtsi ndì Tìbèriyà tó rèrù-òvò ní Gálilayà tó rèrù.

tàmà t'úndatátále tí.» ¹⁷ Ìbhù rí kisě nǐ, Yěsù ivú dhu Sìmonì-tšǔ, ndàtì: «Sìmonì, Yùwanì t'ídhùnǎ, inyi nyú nyi nyóze tí wà ma?» Ní, wò dhu ndi ndirì rò, izu náadù Sìmonì ùka atdíđ, ìbhù-gùna Yěsù ivú dhu tsùná, ndàtì: «Nyi nyóze tí wà ma?» dhu-okú dò rò. Ní, Sìmonì adù dhu àdu Yěsù tò, ndàtì: «Ádrùngbǎlé, inyi nyú nyi nyùni wà kóró dhu. Ní, nyi nyùni wà dhu iwà ma róze nyi.» Ní, Yěsù adù àtìna kà nǐ: «Óngù pbàkà tàmà. ¹⁸ Ma mí obhó dhu núnò indù. Ìndrù-owú tí nyi nyi'ì òná kàsùmì ǒ, nyi nyongónà rùnù dhu iso nyi-tírò, nyadù àrà afínù òze i. Pbétù, mùlà tí nyi nyóngo rò, nyi nyóngo okùnù nùyi†, ngàtsi ale ràdù ndi rùnù dhu iso, ndàdù dùnù òtdì, ndàrà nyi nà inzà afínù òze i.» ¹⁹ Yěsù avò dhu wò dhu bhěyi Péterù tò, ndínì ìngbà dhu bhěyi ɔve-tidò nǐ mǎtì Péterù ɔvéya dhu nitè tí, ndi kǎbhà ɔve ràdù Kàgàwà-ɔvò àbhù rìlè ndi. Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidò, Yěsù adù àtìna Péterù nǐ: «Éngǔ owùdu.»

Yěsù rǐ dhu àwě Péterù tò yà atdíđ ndi ndóze pbìndà ábhàlǐ dǒ dhu

²⁰ Ní, òwu ì ówu rórò, Péterù agéré ndi, ndàndà olùnga, ndàdù yà atdíđ Yěsù òze pbìndà ábhàlǐ nála owùya ǒ rírà ró. Wò ndi ábhàlǐ ní ndi yà ònyù-tsùnà ì í'ì rórò ndi nilo Yěsù-dò, ndivù dhu kà-tsǔ, ndàtì: rǎrǐ àdhi ndi kípǒ rí ndàbhù òmvù-fó. ²¹ Ní, Péterù itdègu wò ábhàlǐ àlǎ, ní kǎdù dhu ivu Yěsù-tšǔ, ndàtì: «Olu Ádrùngbǎlé, ádhu ndi wò atdíđ nyi nyóze pbùkù ábhàlǐ rǒ ndi nɔnziya?» ²² Ní, Yěsù adù dhu àdu Péterù tò, ndàtì: «Ma mapé kòze ràdi, ìnzǐ ròvè, ràrà àhù òrù-akpà ò rò ma míngo tdítdǒ yà adzi ǒ òná idho ò, ní ndi dhu àndà tí inyi? Pbétù, ma mǎtina nyi nǐ: «Éngǔ owùdu!»» ²³ Wò dhu bhěyi Yěsù ùnò dhu-òyǐ náadù ndùgà ka ná'ù ale nzínzi ǒ, ì ale ràdù àmbè àtìna dǒ, ìnzǐ wò atdíđ kòze ábhàlǐ rǒvéya. Obhó nyú, Yěsù ati nzà ìnzǐ kà rǒvéya, pbétù, kǎtì Sìmonì nǐ: ndi rapé ndi ábhàlǐ nóze ìnzǐ ròvè, ràrà àhù òrù-akpà ò rò ndi ndíngo tdítdǒ yà adzi ǒ òná idho ò, ní ndi dhu ràndà tí ka.

²⁴ Kòrí dhu nawe, ndàdù àndinà ale ní yà atdíđ Yěsù azè ábhàlǐ. Ndirò, mǎ mà'ù wà dhu kǎndì dhu rǎrǐ obhó dhu nyú. ²⁵ Yěsù anzì ábhǒ ngǔkpà dhu nyú. Ní, ka kǎndíyana gukyè ì dhu atdátídà ǒ, ní kóró ì dhu ka kǎndì òyà bhǔkù náakána nzǐ yà adzi ǒ.

† **21:18** 21.18 Péterù rǐ okùna ùyǐ, ngàtsi ale ràdù róná dhu iso dhu tí Yěsù ati dhu ní, mùsàlabhà dǒ ka kǎtòya Péterù dhu.

Uvitatále-kàsù tó bhùkù

Yàrí bhùkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí Uvitatále-kàsù tó bhùkù nandí ní Lukà tí kátina ale. Ka kirè nga kà randí ka azà kumì ato mà azà kumì dóná ìfo nà ato mà nà nzínzì ǒ, Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ.

Kándí ndì bhùkù Tòfilò tẹ kátina ale tò. Ka kirè dhu ní ndì Tòfilò rí'ì ɔrú ngari ǒ arí'ì ìndrù nzínzì ǒ atdí Mùgirikì. Kǒvò-otù ǒ, Lukà ambénà dhu òvò dǒ pbàkrístò tí rí'ì ìnzì ní Pbàyàhúdì mà Pbàyàhúdì nyú tí rí'ì tsí mà nà tò.

Ndì bhùkù ò kándí dhu ní Yèsù Krístò adzì, ndàrà ɔrù-akpà ò tí dhu mà (1.9-11), Kàgàwà adù Hìlǎ-Alafí ìvì tí dhu mà nà (1-2). Ndì Hìlǎ-Alafí ní ndì ɔbì nabhù Uvitatále tò, ràbhù Kànìsà rùndò ndì rāká kóró ngari ònǎ, ròpè ndì Yèrùsàlemà tó kigò ǒ rò, rùdà Yùdeyà tó pbìrì ò, Sàmàriyà tó pbìrì ò, ndirò ràrà àhù ìnzì ní Pbàyàhúdì-bvù màtí. Ndì bhùkù ò ka kòtè dòyá abho nyú ale ní ɔyǒ uvitatále: yàrí ní Péterù (1-2), ndirò ní Pòlò (13-28).

Bhùkù-nyitì ka kóhù tí dhu

- Yèsù ɔdzì, ndàrà ɔrù-akpà ò dhu-dzidǒ, kàbhà ábhàlǐ rǐ Hìlǎ-Alafí rǐ 'ìrǎ dhu nódò dhu (1.1-26).
- Yèsù dǒ Ídzì Mākǔrù ùnɔ ka kí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, ndirò Yùdeyà mà, Sàmàriyà mà nà tó pbìrì ǒ dhu (2.1-12.25).
- Pòlò bhà wemberè tó abhi ǒ kà rǐ Ídzì Mākǔrù núnɔ Kìpurò tó pbìrì ǒ bhà tò, ndirò Gàlilayà tó pbìrì ǒ atdídhená kigò ǒ bhà tò dhu (13.1-14.28).
- Kànìsà ǒ pbàkùrù tó wemberè tó unduta Yèrùsàlemà tó kigò ǒ (15.1-35).
- Pòlò bhà ɔyɔ rí kùsè abhi ǒ kà rǐ Ídzì Mākǔrù núnɔ Pbàgirikì tó pbìrì ǒ bhà tò dhu (15.36-18.22).
- Pòlò bhà ìbhù rí kùsè abhi ǒ kà rǐ Ídzì Mākǔrù núnɔ Èfesò tó kigò ǒ bhà tò, Àziyǎ-Ngba tó pbìrì ò dhu (18.23-20.38).
- Pòlò rǐ Ídzì Mākǔrù ùnɔ ìnè ndì ndí'ì imbi ò rórò Yèrùsàlemà mà, Kàyìsàriyà mà, Rómà mà nà tó kigò ǒ dhu (21.1-28.31).

*Yèsù rǐ dhu ùyǎ pbìndà uvitatále tò
tdǔ ndì ndòdzí ɔrù-akpà ò rò dhu*

¹ Tòfilò pbǎlé, yà angyì ma mándí ìndù bhùkù ò, ma máwè Yèsù anzì kóró dhu, kùdhè ìndrù tò dhu mà nà, ròpè ndì dóna-kpa ò rò, ² ràrà àhù kà rǒdzì ɔrù-akpà ò ònǎ idhɔ ò. Tdǔ ndì ndòdzí rò, kùyá dhu Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí bhà ɔbì nǐ, yà fǐndà ndì ndóvò uvitatále tò abádhí rǒngò ònzìnà dhu dǒ. ³ Ndì ndóvè kòtdù ndì, ndàdù ndìngbè ɔvè-bvù rò dhu-dzidǒ, Yèsù itè ndì ibí otu nyú ǒ pbìndà uvitatále tò, ìfo kumì idhɔ nzínzì ǒ. Kǎnzì wò dhu ndíní ìnè ndì ndí'ì ìpìrǒ rò nyìkpóna nà dhu tó obhóna nitè tí abádhí tò. Kǎránà dhu òvò rǒ abádhí tò ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ.

⁴ Ní atdíku, atdíkpá Yèsù mà rǐ'ì ònyù-tsùnǎ pbìndà uvitatále mà nà rórò, kùyá dhu abádhí tò, ndàtì: «Àpé nyìvǎ nyǐ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ rò. Pbétù, nyòdɔ yà fùkù ma mǒvò Àbadu Kàgàwà náakò fùkù làkà. ⁵ Obhó tí, bàtizò nubhónà Yùwanì núubhónà bàtizò ìndrù tò idha nǐ. Pbétù ngúfe idhɔ dzidǒ, nyǐ, nyǐ nyǐ Hìlǎ-Alafí tó bàtizò nálǔ.»

*Yēsù rǒdzì òrù-akpà ò dhu**(Màt 28.18-20; Mrk 16.15-19; Luk 1.1-4; 24.33-51; Èfè 4.8-10)*

⁶ Yēsù-tí ì nùndu kàbhà uvitatále níivú dhu kà-tsǔ, 'àti: «Ádrùngbǎlé, tí kòmbí nga ndi nyí nyí Pbàisràyéli tó idzi nádù abádhí-fò ò nǐ?» ⁷ Ní, Yēsù adù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Ìnzǐ ní òtǔkù ndi nyǎni ndi idho mà, ndi kàsùmì màná. Àbadu náatdi ka atdíró pbìndà ádrùngbǎnga tó òbi-bvù rǒ. ⁸ Pbétù, nyí nyabáya ádrùngbǎnga tó òbi Ìlǎ-Alafí rífo dǔkú nínganí. Ní, nyí nyadùya òngo pbàkà ngàmì tí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, Yùdeyà tó pbìrì ǒ, ndirò Sàmàriyà tó pbìrì ǒ, ràrà àhù yà adzi-tsù náadì ndì i.» ⁹ Wò dhu ndi ndòtè dhu-dzidǒ ní ndi Yēsù náapè ndòdzì òrù-akpà ò, àzèmbè abádhí rándàna rórò, àpbù ràrà ndiwi abádhí-nyìkpó ǒ rò*. ¹⁰ Ní, òko abádhí òko nyìkpóya ì ùdǐ 'àmbe Yēsù àràná òrù-akpà ò ì nga nánda dǒ rórò ní ndi, òwǒwù mùdzarù nùfǒ ròyá óyǒ ale núuto ì abádhí-tí, ¹¹ 'adù àtìná abádhí nǐ: «Gàlìlayà ǒ bhǎ, ádhu nyí nyòkò uró, nyǎmbe òrù-akpà ònga nánda dǒ ní? Wò Yēsù, nzínziku ǒ rò ndi nìvà ndòdzì òrù-akpà ò ale, náadùya ndi ányàrò àdhàdhì wò nyí nyàla kà rǎrà ányì dhu bhèyi tí.»

*Màtíyà nóvò ka kí rùwù Yudhà Ìskàriyotà dhu**(Zàb 133; Luk 24.52-53)*

¹² Wò dhu-dzidǒ, Yēsù bhà uvitatále náadù ì pbìrì dò rò, 'òwù Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ndi pbìrì-òvò ní'ì Mizèyitunì, ndirò ndi pbìrì ì'ì ìkyèrǒ Yèrùsàlemà tó kigò tíró mbèmbè atdí kilòmètèrè tí†. ¹³ Ní, abádhí níitdègu òwu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní abádhí atsu idza, 'adù ùpo òrùnà rò ka kóbhòlò ányìdzá kàluga ò. Ndi kàluga ní'ì angyinàrò màtí abádhí arí 'ùndù òná bílìnganà kàluga. Ì uvitatále ní'ì Péterù, Yùwanì, Yàkòbhò, Àndèreyà, Filipò, Tùmasì, Bàrtòlòmàyò, Màtayò, Yàkòbhò, Àlùfayò t'ídhùnà, Sìmonì, yà atdídǒ ndi ngyénà fíyó pbìrì dǒ ale, ndirò Yudhà, Yàkòbhò t'ídhùnà. ¹⁴ Abádhí andu ì atdíkpá, 'òngò 'ìtsò bílìnganà atdyúya nyú ná. Ndirò, abádhí nzínzì ǒ ì'ì átò ní'ì Màriyà, Yēsù tsánà mà, ngǔkpà vèbhále mà, ndirò Yēsù t'ádóna màná.

¹⁵ Ní atdíku, kòrí ale núundu ì mbèmbè atdí miyà dóná óyǒ kumì ná ale tí rò. Ní ndi nínganí, Péterù ivà ndi ndidè abádhí nzínzì ǒ, ndàdù àtìná: ¹⁶ «Àbanǐnzó, dhu àkǎ wà yà Ìlǎ-Alafí náavò Ìlǎ Andítá ò dhu rǎkǎ. Ádrùngbǎ kamà Dàwudì-otù ǒ, kǎvò dhu angyangyi Yudhà-okú dò rò*. Ndi Yudhà ní ndi yà Yēsù òsò rówu ale tó pìkò-dòtsíró idè ale. ¹⁷ Ka ní'ì àlǎ nzínzì ǒ ale nyú, ndirò kà-kàsǔ ní'ì inè. ¹⁸ Kǎdzì atdí inga inzá àkǎ otu ǒ ndi ndóngyè fùrangà rǒ. Pbétù, ndi inga ǒ kǐtsì, nyìna-ndri ròpbì ndi wemberè tí adzi rǒ, òna rìkpà ndi, tsùna mǎrámàrà ràdù ndùvò adzi-bvǔ. ¹⁹ Ní Yèrùsàlemà ǒ bhà kóró níirì kà-rǒ ndi nònzì dhu, 'adù ndi inga-òvò nóvò Àkèldamà tí ávaya ǒ. Àkèldamà-tì ní: «Azu tó inga.» ²⁰ Zàburì tó bhǔkù ò ka kándí dhu, kati:

«Kàbhà pbanga rǒngo rùngù tí,

ìnzǐ atdí ale mà rùbhà ndi òná*.»

Ndirò kà rátina átò:

«Kàbhà kasu àbhǔ ka kí ngǎtsi ale tò*.»

* **1:9** 1.9 Wò ndi dhu náanzì ndi Bètaniyà tí kátina pbanga-tí arí'ì pbìrì dǒ (Luk 24.50). † **1:12** 1.12 Wòrí ní ndi sàbatù-idhò ǒ ka kavi kongò ùbhi dhu-adzì nga. Pbàgìrìkì t'ávàna ǒ ka kí kati «sàbatù tó otu» tí. * **1:16** 1.16 Zàb 41.10 * **1:20** 1.20 Zàb 69.25 * **1:20** 1.20 Zàb 109.8

21 Yà Yèsù-owù ǒ àlě kúbhì ùbhi rǒ mànà atdíkpá ale rǐ'ì inè, 22 rǒpè ndi ndi Yèsù rǐ bàtizò àlě Yùwanì-fó dhu ò rò, ràrà àhù kà rǒdzì òrù-akpà ò ònà idho ò. Ní, dhu àkǎ wà àlě ròvò abádhí nzínzì ǒ atdí ale, ndínì àlě koko tí mànà Yèsù ìngbè ndi dhu tó ngàmbì tí.»

23 Ní, abádhí adù óyǒ ale-ovò nífo: Yòzefù mà Mátíyà nà. Yòzefù ka kanzínà átò Bàrìsabà tí, ndirò itdèta tó kǒvò ní'ì Yèsitò. 24 Wò dhu-dzidǒ, Péterù mà náadù 'ìtsò ì ràti: «Àdrùngbǎle Kàgàwǎ, nyi nyúni kóró ale-afí ò dhu. Ní, itè pé kǎkǎ óyǒ ale nzínzì ǒ nyi nyú nyi nyòvò ale, 25 ndínì uvitatále tó kasu nǒnzi tí yà Yudhà úbhà ngari ǒ, ndàdù àrà yà pbìndà dhu tí ndi ndúni ngari ò.» 26 Nírò ní ndi Péterù mà odhína mànà náadù ngàlà nòvì. Ndi ngàlà adù Mátíyà àlù, Mátíyà ràdù kǒkò atdí kumì dònà atdí nà ì núbhà Yèsù bhà uvitatále-bvù níse.

2

Kàgàwà bhà Ǫlǎ-Alafí rǐfo Pèndèkòtè-idhò ǒ dhu

1 Pèndèkòtè-idhò* níitdègu àkǎ, ní Yèsù ná'ù ale ní'ì atdíkpá ì àndu tsùya atdí ngari ǒ ró. 2 Ní kòmbómbí, awe rǒpili obi nyú nà dhu bhèyi ró'ò dhu tó wògò níri ndi òrù-akpà ò rò rífo ró, ndi dhu ràdù abádhí òkò ònà idza níra. 3 Nírò ní ndi abádhí ala kàzù-idà-dò bhèyi rólo dhu-idà-dò ányìdzá, ònángà ràdù ndùndò ròkò abádhí-dòtsíró. 4 Ní Kàgàwà bhà Ǫlǎ-Alafí nírá abádhí kóró, abádhí ràdù 'òpè 'òtè dhèdhèrò ale t'ávàna-tidò àdhàdhì Ǫlǎ-Alafí nítè ka fíyò dhu bhèyi.

5 Wò dhu rǐ ndònzì ònà idho ǒ, yà adzi ǒ kóró pbìrì ònǎ rò íwù, Kàgàwà rǒ afíya nápbǎ Pbàyàhúdì, ní'ì inè átò Yèrùsàlemà tó kígò ǒ. 6 Ní, wòrì wògò ì ìrì rò, ìndrù náandu ì Yèsù ná'ù ale rǐ'ì ró, idho ràdù 'ùkò atdíidǒ ngǎtsi ale rǐ abádhí ìri ávàna nyú nóte rí ró dhu-okú dò rò. 7 Ní, idho núukò abádhí atdíidǒ, 'adù àmbe àtìna dǒ: «Hòkò! Kǒkò róte ale kóró tí obhó Gàlìlayà ǒ bhà nyú? 8 Ní, ádhu ngǎtsi ale rǐ abádhí ìri ávàna nyú nóte rí ró ní? 9 Kǎkǎ àlě nzínzì ǒ rǐ'ì atdíidhená ale níwù Pbàpartè tó pbìrì ò rò, Pbàmedì mà Pbàèlamù mànà tó pbìrì ò rò. Ndirò, ngǎkpà ale níwù Mèzòpòtamiyà mà, Yùdeyà mà, ndirò Kàpàdòkiyà mànà tó pbìrì ò rò. Ngǎkpà-tsí níwù Potò mà Àziyà mànà tó mùlengù ò rò, 10 ngǎkpà ràdù ìwu Fùrùgiyà rò, Pàfùliyà rò, Mísri rò, ndirò kyèròkyèrò Lìbiyà tó pbìrì ǒ atdí pbanga Kùrenì tí kátina ò rò. Ndirò, ngǎkpà ale íwù Romà tó kígò mà, Krètè tó pbìrì mà, Àràbiyà tó pbìrì mànà ò rò. 11 Atdíidhená ale ní Pbàyàhúdì nyú, ndirò ngǎkpàkà ní ùgèrè tí ì nùgèrè, 'òngò Pbàyàhúdì tó somà tó Ʋyátá nífu ale. Pbétù, àlě kí abádhí ìri Kàgàwà anzi ádròdrǒ dhu tó màkǎrù àwě rí àlě t'ávàna nyú ǒ ró.»

12 Ní, idho núukò kòrì ale, fíyò ìrèta riku. Abádhí ambénà dhu òngù dǒ tsùyá nzínziyà ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Wò dhu-tì nyú ní àdhu?» 13 Pbétù, ngǎkpà ale-tsí náambénà Yèsù ná'ù ale rǎnǒna dhu gàyà nónzì dǒ ònzì tí, 'adù àmbe àtìna dǒ: «Ʋwà kǒkò ale òrì atdíidǒ.»

Péterù rǐ dhu òvò ihé-yà tò dhu

14 Nírò ní ndi Yèsù bhà uvitatále tírò ì ikò atdíkpá atdí kumì dònà atdí nà ngǎkpà odhína mànà rórò, Péterù apè ndòvò dhu orú tǔna nyú nà ihé-yà tò. Kǎti: «Nyí Pbàyàhúdì tírò, ndirò nyí kóró Yèrùsàlemà tó kígò ǒ nyí nyí'ì rò, nyíkpèlè bǐku nyí'ì yà ma múnǒna dhu mbèyi. 15 Kòrì ale nóri nzá wò

* 2:1 2.1 Pbàgírìkí t'ávàna ǒ Pèndèkòtè-tì ní imbò kumì rí idho isè idho. Pbàyàhúdì tó màndu ǒ ka ní'ì Pásika tó màhendù dzidǒ rí imbò kumì rí idho isè idho ǒ ka kanzínà màhendù (Law 23.15-21; Tòr 16.9-11).

nyĩ nyĩrèna dhu bhěyi, àě kòko òko ìbhũ adyifò-sisì kútsingá nga tó ǒ tí nídhunĩ. ¹⁶ Pbéttù, wò rí ndònzì dhu ní yà Kàgàwà bhà nabì Yòwelè náavò ìndrũ tò dhu. Kàti:

¹⁷ <Kàgàwà ràtina: yà adzi ǒ dhu-tsù rĩ ndòdì nínganí, ma miráya kóró ale Afídu nĩ.

Ní fùkú kpabhínzo mà vèbhínzo mànà nóongoya pbànábí tí, Fùkú zàdhà náalaya dhu ɔnyũ bhěyi ródzì dòyà dhu tó ǒfò ǒ, Fùkú mùlà-akpá tò, madù dhu òvò ònyù ǒ.

¹⁸ Obhó tí, ndi nínganí, ma miráya pbàkà inɔ-akpá mà, pbàkà inɔ-ayí mànà Afídu nĩ,

ràdù òngo pbànábí tí.

¹⁹ Ma mɔnzìya yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrũ-nzínzì ǒ dhu òrè-akpà-nyì rǒ,

madù wìwì ònzì yà adzi dǒ. I dhu ní'ya azu mà, kàzũ mà, ndirò àpbù bhěyi ùtì iko mànà.

²⁰ Tdũ wò ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà idhɔ náaká rò,

adyifò núugèrèya ndi ndòngò ínò tí, ndirò àbì núugèrèya ndi ndòlù azu bhěyi.

Ndi idhɔ ní'ya ádrùngbǎ idhɔ nyú.

Ndirò, ndi idhɔ ní'ya Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù rĩ ndàvĩ kpanya òná idhɔ.

²¹ Nírò ní ndi Kàgàwà araya ɔvòna nànzì ìngbàtí ìlì ndi ale mà nígu rǒ* .>

²² Nyĩ Pbàlsràyélí tó pbìrì ǒ bhǎ, nyìrì yà ma mùnɔna fùkú dhu. Kàgàwà nítè wà dhu ndi rópì ndi Yèsù, yà Nàzàretì tó kigò ǒ ale. Obhó tí, kǒtù ǒ, Kàgàwà ónzì wà wìwì mà, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrũ-nzínzì ǒ dhu mànà, ndàdù ize nítè nzínzìkũ ǒ. Ní nyĩ nyúni i dhu mběyi nyú. ²³ Wò ndi ale ka kipfo kabhũ fùkú, àdhàdhì yà angyangyi Kàgàwà udhé, ndirò angyangyi kùpí dhu bhěyi. Ní, nyĩ nyípfo ka, nyǎbhũ inzà àpè Kàgàwà ùnĩ ale ròhò, 'ùtǒ mùsàlabhà dǒ. ²⁴ Ka kótdù ka, pbéttù Kàgàwà ádù kàbhũ rìngbè ndi ɔve-bvù rò, ndi dhu ràdù kàbhũ ràhũ ɔve tó àpbè ǒ rò, ìmbǎ ɔve ní'ì ɔbì nà kà dǒ nídhunĩ. ²⁵ Obhó tí, ádrùngbǎ kamà Dàwudì náavò dhu kǒkú dò rò, ndàti:

<Ma mongónà Ádrùngbǎle Kàgàwà àla ɔnzìdú bìlìnganà.

Kà rĩ'ì ìnè idú fangà dònǎ rò, ní ùdúnga rĩ nzì ivi ɔdɔ nĩ.

²⁶ Kònnĩ wò dhu-okú dò rò ní ndi afídu rĩ'ì dhèdhe nà, dhèdhe tó ɔte ràdù ì'ì idàdu dǒ.

Ndirò ma mùni wà dhu, ɔve-bvù màtí ngbǒdu ràdìya ìnga t'ódota nà tí.

²⁷ Obhó tí, nyi nyabhàya nzì afídu ràdì ɔve-bvù.

Ndirò, nyi nyadùya nzì ima, pbùkù ìlìlǎ ale-abvò nyú núbhà ròmò ibhu ò.

²⁸ Nyi nyítè wà ìpìrǒnga tó otu idù,

ndirò, ɔnzìnú ma mí motù nínganí,

ìdhèdu níikaya ndi atdíǒ nyú* .>>

²⁹ Tdítdǒ Péterù adù àtìnà ihé-yà nĩ: «Odhídù, ma mòzè mɔvò dhu kpanya fùkú àě t'ábhunà-nzínzì, ádrùngbǎ kamà Dàwudì-okú dò rò: kǎvè, kadù ndòtdù. Ndirò indo màtí, kǎ-dzìdɔ rĩ'ì ìnè àě-rábvũ. ³⁰ Pbéttù ka ní'ì Kàgàwà bhà nabì. Ní, kùni dhu angyangyi Kàgàwà ratsò dhu ndàti, ndi riliya kàbhà pbàdzukuru nzínzì ǒ atdí ale ràdì kǎrì dǒ ádrùngbǎ kamà tí. ³¹ Ádrùngbǎ kamà Dàwudì náala ndi nɔnzìya dhu angyangyi. Ní ndi

* 2:21 2.21 Yòw 3.1-5 * 2:28 2.28 Zàb 16.8-11

dhu bhëyi ní ndi kǎvò dhu angyangyi Krístò níngbèya ndi òve-bvù rò dhu dǒ. Kǎti:

«Kàgàwà núubhàya nǎ ka òve-bvù.

Ndirò, kǎ-bvò nóomóya nǎ ibhu ò*.> ³² Kàgàwà abhù wà wò ndi Yèsù rìngbè ndi òve-bvù rò. Ní àlě'í kóró, àlě ní ndi dhu tó ngàmbì. ³³ Nírò, Kàgàwà ábhù wà ka ròdzì òrù-akpà ò, ràdù àdi fíndá fangà dònǎ rò. Ndirò, kǎkò wà yà Àbanà akò fíndá làká Ìlǎ-Alafí. Ní, kírǎ wà mǎ kà nǎ. Wò ndi Ìlǎ-Alafí rǒnzina dhu ní ndi wò nyí nyálǎna nyádù àmbe ìrìnà dǒ kòmbí. ³⁴ Ádrùngbǎ kamà Dàwudì núupò nǎ òrù-akpà ò, pbétù kǎti:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà náati pbàkà Ádrùngbǎle nǎ:

Ádǐ pbàkà fangà dònǎ rò,

³⁵ rǎrà àhù ma mí pbùkù òmvù nábhù nyòbè dòya dhu ò*.> ³⁶ Nírò, kóró Pbàisràyéí tó pbìrì ò bhà náká ì rùni dhu mbéyi nyú, Yèsù wò nyí nyábhù kutò mùsàlabhà dǒ ale, ní Kàgàwà rábhù wà róngò Ádrùngbǎle tí, ndirò Másiyà tí.»

³⁷ Ní, wò Péterù òvò fíyò dhu ì ìrì rò, ndi dhu náasù ihé-yà atdíđǒ. Ní abádhí adù dhu ìvu Péterù mà ngùkpà uvitatále mànà-tsù, 'àti: «Àbanǎzò, mǎ màkǎ mǒnzì dhu ìngbàtí?» ³⁸ Ní Péterù adù dhu àdu abádhí tò ndàti: «Nyùgèrè nyí nyùbhà fùkú nzérenga. Ndirò nyálù bàtizò Yèsù Krístò-òvò rǒ, ndíní Kàgàwà ùbà tí fùkú nzérenga, nyádù kàbhà Ìlǎ-Alafí tó perè náko. ³⁹ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà náakò ndi làká fùkù fùkú nzónzo mànà. Ndirò kǎkò ka átò yà ndi ndúnzina kóró ale, yà itse arí'ì rùkú rò tò.»

⁴⁰ Péterù ùnò ábhǒ ngùkpà dhu nyú tdítđǒ abádhí tò, ndíní abádhí nabhù tí rǎ'ù ndi ndùnò dhu, ndirò ndíní abádhí-afí nabhù tí ròtsì òbi. Kǎvò dhu abádhí tò, ndàti: «Nyábhù nyí Kàgàwà rìgù nyí, ìnzí nyí nyabá tí kǎkò nzére ale tó ófò.» ⁴¹ Wò Péterù ùnò dhu nǎ'ù ale kóró náadù bàtizò à'ù kubho fíyò. Ní ndi nínganí, Yèsù ná'ù ale-bvù níisè ndi mbèmbè ìbhù lufù ale nǎ. ⁴² Ní ì ale náapbá afíya atdíđǒ, 'òngò Yèsù bhà uvitatále rùdhèna fíyò dhu ìrì. Abádhí andu tsùya, 'òngò òko atdíkpá, 'òngò dhu ònyè atdíkpá, ndirò 'òngò 'ìtsò atdíkpá.

Yèsù ná'ù ale nóongónà òko tí dhu

⁴³ Òdò ongónà ìsì kóró ale ò, yà Yèsù bhà uvitatále rǒnzina yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ò dhu mà, abádhí rǒnzina wíwì mànà dhu àlǎ ì í rò. ⁴⁴ Kóró ale, yà Yèsù ná'ù, nóongónà òko atdíkpá. Ndirò, abádhí ongónà foyá dhu ùlì atdíkpá kàsùya nǒnzì tí. ⁴⁵ Abádhí ongónà foyá dhu-tsí mà foyá ongyéngá mànà nùdzì, 'àdù ì òngyè fùrangà nùndò foyá, ngàtsì ale ràbà ka dzùnàna nyú ònzì ràdù dhu-bvùtí. ⁴⁶ Abádhí ongónà tsùya àndu kóró idhò ò Kàgàwà bhà idzá. Ndirò, abádhí ongónà idzàya ònǎ ònyè nónyè atdíkpá dhèdhe nyú nà, ndirò atdí afíya nyú nà. ⁴⁷ Abádhí ongónà Kàgàwà ilè, kóró ale ràdù abádhí ìfù. Ndirò, yà ìnga náarùbho dhu bhëyi, Ádrùngbǎle Kàgàwà nóongónà àrà abádhí-bvù níse rǒ yà òwútána tí ndi nǎ'ù ale nǎ.

3

Péterù mà Yüwanì nà rǐ atdí òtsòtsù ale nígù dhu (Kas 4.9-22; 9.32-35; 14.8-10)

* 2:31 2.31 Zàb 16.10 * 2:35 2.35 Zàb 110.1

¹ Atdíku, Péterù mà Yùwanì nà náava ì ndíní ì owu tí 'ìtsò Kàgàwà bhà idza ǒ rò, arùgyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ. ² Ní, Kàgàwà bhà idza ka kótsù òná tsàtsù-tí, abádhí atù òtsótsù rórò ka kugù atdí ale. Wò ndi tsàtsù-òvò ní'ì «Àyǎya Tsàtsù.» Bilinganà ka kongónà ndi ale nítdu, kiwù ìlinà ràdi ndi tsàtsù-tí, ràmbe m̀dzùnà núnzi dǒ ànyì dza rótsù ale-fó. ³ Ní, wò ale itdègu Péterù mà Yùwanì nà nálǎ Kàgàwà bhà idza rótsù ró, ní kǎdù ndòpè ndàmbe dhu ùnzi dǒ abádhí-fó. ⁴ Ní, Péterù mà Yùwanì nà nùdí nyìkpóya wò ale rǒ, Péterù ràdù àtìnà kà nǐ: «Àndà pé d̀kà nga.» ⁵ Ní wò ale adù abádhí d̀ nga nándà atdyúna nyú nà, dhu òdo ndi ndí ndíní ndi ndabá tí abádhí-fó dhu-okú d̀ rò. ⁶ Pbétù, Péterù adù àtìnà kà nǐ: «Ma mí'ì ìmbǎ ǒrò mà, ndirò f̀rangà tí kátina suma mà nà màtí. Indù ma mábhùna ní fudú rí'ì dhu kèlè. Ní ma mátina ìnyì nǐ: «Nàzàretì ǒ ale Yèsù Krístò-òvò rǒ, ívǎ nyì nyidè, nyadù ùbhi.»

⁷ Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù wò ale àlù fangà tó otsúna rǒ, ndivà ǒrù. Ní uró rò tí, kà-pfò mà kà-pfò-kìlità mànà náadù ǒbi nábà. ⁸ Ní wò ale ìbe ndi ndidè pfóna dǒ, ndàdù abhi òpè. Àbadhi mà náadù òtsù atdíkpá Kàgàwà bhà idza, Péterù mà Yùwanì mànà nà. Ní àrà ndi ndàrà rórò, wò ale ambénà ndòbhè dǒ òbhè tí, Kàgàwà nílè ndi ndí rórò. ⁹ Kàgàwà bhà idzá ì'ì kóró ale náala ka ùbhi rúbhi ndàdù àmbe Kàgàwà ilè dǒ ró. ¹⁰ Ní, abádhí itdègu kùnǐ yà Kàgàwà bhà idza tó «Àyǎya Tsàtsù» tí kátina tsàtsù-tí arádi ndàmbe m̀dzùnà ùnzi dǒ ìndrù-fó ale tí, ní ǒdo níisì abádhí ǒ, idho ràdù abádhí ùko atdídǒ wò ale rǒ ndi nònzì dhu-okú d̀ rò.

Péterù rǐ dhu òvo ihé-yà tò dhu
(Kas 2.22-36; 4.5-12; 5.30-32)

¹¹ Wò ale náapbá ndi atdídǒ Péterù mà Yùwanì mànà rǒ. Ní abádhí adù òwu atdíkpá, 'òwù òko Kàgàwà bhà idza tó mbàrazà-tsinǎ. Ndi mbàrazà-òvò ní'ì «Ádr̀ngbǎ kamà S̀l̀m̀onì bhà mbàrazà.» Nírò ní ndi ìndrù náadù itse, ì r̀ndu ì abádhí-tí, idho ùko ì atdídǒ dhu-okú d̀ rò. ¹² Ní, Péterù itdègu wò dhu àlǎ, náadù dhu ìvu abádhí-tsǎ ndàtì: «Nyǐ, Pbàisràyélí tó pbìrì ǒ bhà tírò, ádhu nyǐ nyàbhù nyǐ idho r̀kò nyǐ wò ale ògù dhu-okú d̀ rò ní? Ndirò, ádhu nyǐ nyùdǐ nyìkpókù r̀kǎ, nyámbe màndà dǒ f̀kǎ ádr̀ngbǎnga tó ǒbi nǐ mà màbhù ka r̀gù dhu bhèyi nǐ? Ndirò ngǎtsi nǐ, Kàgàwà ózè dhu ònzi mà marí dhu-okú d̀ rò mà màbhù ka r̀pè ndùbhi dhu bhèyi nǐ? ¹³ Àlè t'ábhúna Àbràhamù, Ísakà, Yàkòbhò mà tó Kàgàwà ní ndi pbìndà ìno-akpá Yèsù Krístò, yà nyǐ nyípfo nyàbhù òmvù-fó ale nòovò nàbhù rilè ndi. Nyǐ nyuvó nyǐ l̀walì Pilatò rǒ ìnzǐ ka nìkòlò tí imbi ò rò, àzèmbè iwà àbadhi òtdì kà-ànyǎ ndíní ndi ndikòlò tí rórò. ¹⁴ Nyǐ nyadhò yà Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale nyú, ndirò obhónángatále nyú, nyàdù abvo òkye arí ale nyú nábhu kìkòlò imbi ò rò. ¹⁵ Ní ndi dhu-otù ǒ, nyǐ nyàbhù kohò ale ní yà ìpìr̀nga nábhu arí ìndrù tò ale nyú. Pbétù, Kàgàwà ábhù wà ka r̀ngbè ndi ǒve-bvù rò. Ní mà ní ndi dhu tó ngàmbì. ¹⁶ Wò nyǐ nyálǎna ale nyǐ nyúni wà mbèyi nyú. Ní ka nàbhù ràbà ǒbi dhu ní yà mà má'ù Yèsù-òvò bhà ádr̀ngbǎnga tó ǒbi. Yèsù ná'u ka kí dhu nábhu ndi ka r̀gù atdídǒ wò nyǐ nyálǎna dhu bhèyi.

¹⁷ Ní àbanǐzó, kòmbí mà m̀ni wà dhu wò nyǐ nyónzì f̀kù ádr̀drò ale mànà Yèsù rǒ dhu, ní nyǐ r̀onzì ìnzǎ nyǐ nyùni nga dhu-okú d̀ rò. ¹⁸ Pbétù, wò Kàgàwà ádù ònzìnà kà-rǒ dhu ní yà angyangyi ndi ndavò kóró pbìndà pbànábì-otù ǒ dhu. Kǎtì pbìndà M̀siyà rabáya àpbè*. ¹⁹ Nírò,

* 3:18 3.18 Luk 24.26-27

nyùgèrè nyí nyǎbhà fùkú nzérenge, nyǎdù ingo Kàgàwà-tí'ò, ndíní kǎdù tí fùkú nzérenge nín-dò. ²⁰ Ndi dhu bhéyi ní ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ nyí nyí nyǎsò òná kàsùmì nábhǔ rǎkǎ, ndàdù Yèsù, yà angyangyi ndi ndapì Másiyà nívi rǐrà fùkù. ²¹ Kòmbí dhu àkǎ kà ràdi òrù-akpà ò, rǎrà àhù Kàgàwà rǐ kóró dhu-tsí nùgèrè róngò òwútána tí òná idho ò. Kàgàwà avò wà ndi dhu angyangyi nyú pbìndà ìlǐlǎ pbànábi-otù ǒ*. ²² Obhó tí, Músà ati: «Ádrùngbǎle fùkú Kàgàwà nípfoya ima bhéyi atdí pbìndà nabi fùkù nzínzìkù ǒ rò. Ní dhu akáya nyǒngò kà rǎnǒna fùkù kóró dhu níri. ²³ Ìnzì róngo ndi nabi rǎnǒna dhu ìrì ale-tsè nótdì Kàgàwà róngò àdù kóró pbìndà ale nzínzì ǒ rò*.»

²⁴ Péterù adù dhu ìse átò ihé-yà tò, ndàti: «Kàgàwà bhà pbànábi kóró, ròpè ndi Sàmolè rǒ rò, rǎrà àhù dzina dǒ uvò kóró ngǔkpà pbànábi ò, náavò dhu átò ì idho ǒ ì nǒnziya dhu dǒ. ²⁵ Nyí ní pbànábi tó inzo. Ní kǒkò pbìndà pbànábi-otù ǒ Kàgàwà anzì lǎkǎ ní kǎnzì fùkù. Ndirò nyí nyùngbò wà nyí Kàgàwà nà yà abhúku mànà Kàgàwà mà núungbò ì dhu-otù ǒ. Obhó tí, Kàgàwà ati Àbràhamù nǐ: «Pbùkù pbàdzukuru-otù ǒ, ma masoya yà adzi ǒ rùgànda-tsù kóró*.» ²⁶ Ndi dhu bhéyi ní ndi Kàgàwà ívi pbìndà ino-akpà Yèsù Krístò fùkù wemberè tí, ndíní nyí naso tí ndàbhù nyí nyùgèrè nyí nyǎbhà fùkú nzérenge.»

4

Péterù mà Yùwanì nà núsò ka kí, kadù dhu òngù tsùyá dhu

¹ Wò Péterù mà Yùwanì nà rǐ dhu òvo ihé-yà tò òná kàsùmì ǒ ní ndi pbàkùhání mà, Kàgàwà bhà idza-ngbò òdò arí sàndìrì tó ádrùngbǎle ale mà, Pbàsàdùkáyó mànà nùuto ì ányirò. ² Ní, abádhí-idhè níika nzá ndi wò Péterù mà Yùwanì nà rǐ dhu ùdhé ihé-yà tò Yèsù ingbè ndi òve-bvù rò dhu dǒ rò. Ndi dhu rǐtèna dhu ní ìkye ùvùve ale rǎdù ìkye dhu, ndirò ùngbè ùvùve kutdù ì ale rǎdù ùngbe òve-bvù rò dhu. ³ Ní, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà núsò. Ní inga rǎti nídhuní, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà nùlì imbi ò, rǎrà àhù tsútsǎ nínganí nga ò. ⁴ Pbétù, ihé-yà nzínzì ǒ ábhò ale nyú, kǒkò óyǒ ábhǎlǐ rúdhéna ìndrú tò dhu níri, náa'ù Yèsù, ndi dhu rǎdù Yèsù ná'ù ale-bvù nábhù rìsè ndi, rǎhù mbèmbè imbò lufù ale tí.

⁵ Tsútsǎ nínganí, Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mà, Músà bhà Hyátá tó màlímó mànà náandu ì Yèrùsàlemà tó kígò ǒ. ⁶ Abádhí náandu ì atdíkpá pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà Anà mà, Kàyafà mà, Yùwanì mà, Àlìsandurù mà, ndirò pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kámá-idzà ǒ bhà mànà. ⁷ Ní, kǒkò ì nàndu ale náavi Péterù mà Yùwanì nà kiwù nà nzínzìya ò, 'àdù dhu òpè 'òngù tsùyá. Abádhí ati: «Nyí nyú, nyí nyígù wò òtsótsù ale àdhi bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ, ndirò àdhi-òvò rǒ?»

⁸ Ní, Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí nírá Péterù, ràdù dhu àdu abádhí tò, ndàti: «Nyí ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ mànà tírò, ⁹ kòndì indo nyí nyí dhu òngù tsùkǎ wò òtsótsù ale rǒ mà mónzì ídzìnga mǐgù ka dhu-okú dò rò. ¹⁰ Nyí nyǎkǎ nyùni, nyí kóró Pbàìsráyélì tó pbìrì ǒ bhà mànà dhu ní, nyí nyábhù Yèsù Krístò, Nàzàretì tó pbanga ǒ ale, kutò mùsàlabhà dǒ dhu. Ní, Kàgàwà àdù wà kàbhù rìngbè ndi òve-bvù rò. Kǒvò-okú dò rò nga ní ndi wò ale idè onzìkù ídzì rǒ rò nǐ. ¹¹ Ndi Yèsù ní ndi Kàgàwà bhà Andítá nóvò dhu okúna dò rò ndàti:

«Yà nyí nyàbvù ìgi odu, nyí, idza òrù arí ale tírò,

* 3:21 3.21 Ìsa 34.4; 51.6; 65.17 * 3:23 3.23 Tòr 18.15,18,19 * 3:25 3.25 Òpt 22.18; 26.4

ní ndi òngò idza-pbidò nódò rádù odu tí* .>

¹² Ɔgù rǎdù ndàbà kòtù ǒ tí atdíró, ìmbǎ ngǎtsi ale-òvò rǎ'ì yà adzi ǒ atdí mǎtí, yà Kàgàwà íbhò ndíní ìndrù ugù tí otùna ǒ nídhuní.»

¹³ Ní wò dhu bhěyi Péterù mà Yùwanì nà àdu dhu fǎyò ìmbǎ òyá odó na dhu náadù Pbàyàhúdí-bvǎ ádròdrǒ anya ìtdì arí ale àbhu idho rùko atdídǒ. Ndirò, abádhí asù dhu Péterù mà Yùwanì nà rǎrǎ inzà inga núni ndirò inzà dhu nózù ale. Ndirò abádhí asù dhu átò Yèsù mànà arúbhi ùbhi ró atdíkpá ale rǎrǎ í. ¹⁴ Pbétù, wò ǒgògù òtsòtsù ale nálǎ ì í nzínziya ǒ idè ró rò, abádhí rǎnɔna dhu náadù àwí àwí tí. ¹⁵ Ní, abádhí adù Péterù mà Yùwanì nà návi rùvò dhèwaní-dzà ǒ rò, 'adù 'òpè 'àgò ì nzínziya ǒ. ¹⁶ Abádhí ambénà àtìna dǒ nzínziya ǒ: «Àlě kí kòrí ale ònzi ìngbà dhu bhěyi? Obhó tí, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ bhà kóró núni wà wò abádhí ònzi wíwí mběyi nyú. Ní, àlě kí nzi àdù ndi dhu àgò. ¹⁷ Pbétù, dhu àkǎ nzà ndi dhu-òyí rùgà ndi kóró ale nzínzi ǒ. Àlě kǎkǎ àlě rìsǒ abádhí ìnzí Yèsù-òvò nati tí tdítǒ atdí ale-bì ǒ mǎtí.»

¹⁸ Ní wò dhu-dzidǒ, kǒkò ádròdrǒ ale adù Péterù mà návi rìtsù tdítǒ tíya ǒ. Abádhí adù dhu ìso Péterù mà tò ìnzí Yèsù-òvò nati tí akekpá mǎtí, ndirò ìnzí dhu nudhè tí tdítǒ ìndrù tò Yèsù-òvò rǒ. ¹⁹ Pbétù, Péterù mà Yùwanì nà náadù dhu àdu abádhí tò, 'àti: «Nyòtdì pé yà anya nyí nyú tíró. Ádhu Kàgàwà-nyìkpó nòfò: tí kirì tsùkú dhu, ndirò, tí kirì tsùnà dhu? ²⁰ Mǎ'í na ní ndi, ìnzí mǎ mǎdù iwà mǎ màla dhu mà, ndirò iwà mǎ mǎrì dhu mà nóvɔ mǎ mí ìndrù tò dhu nùbhà.»

²¹ Ní, abádhí dǒ ì òrù tdítǒ dhu-dzidǒ, kǒkò Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ-anya ìtdì arí ale náadù abádhí ùkòlò ròwù. Í ádròdrǒ ale ala nzà abádhí dǒ ì í anya ǒtdì okúna dò rò atdí dhu mà. Obhó tí, kóró ale adù òko 'àmbe Kàgàwà ilè dǒ wò ndi nònzì dhu-okú dò rò. ²² Wò ndi Péterù mà Yùwanì nà náanzì wíwí rónà 'ìgǎ ale ní'ì iwà pbìndà ato ísè ndi ròsè ìfo kumì ato dònǎ ale.

Yèsù ná'ù ale rǎ 'ìtsò Kàgàwà rǒ dhu

²³ Í ka kùkòlò dhu-dzidǒ, Péterù mà Yùwanì nà náadù òwu odhíya rǎ'ì í, 'adù yà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrù mànà nóvò fǎyò dhu náwe abádhí tò. ²⁴ Ní wò dhu ì ìrì rò, kǒkò Yèsù ná'ù ale náadù 'ìtsò Kàgàwà rǒ, 'àti: «Ɔò Ádrùngbǎlé, nyi nyanzi ndi òrù-akpà mà, yà adzi mà, ádròdrǒ rèrù-abábá mànà òyá arí'ì kóró dhu mànà. ²⁵ Pbùkù Hìlǎ-Alafí ní nyi nyabhù pbùkù ìnɔ-akpà, abhukà, ádrùngbǎ kamà Dàwudì ròvò dhu ìndrù tò. Kǎti:

<Ádhu wò dhu bhěyi inzà Kàgàwà núni ale-tsì àva ndi nǎ?

Ndirò, ádhu ìndrù òko 'àmbe ìmbǎ tíya nà dhu ùdhe dǒ ndíní ì ɔnzi tí nǎ?

²⁶ Yà adzi ǒ ádròdrǒ ale nóbhòlò wà ì ìla t'úgyeta tò. Ndirò, kámá nádù wà 'ìrì atdíkpá, ndíní ì ugye tí ì Ádrùngbǎlé Kàgàwà nà, pbìndà Màsiyà mànà* .> ²⁷ Obhó tí, ádrùngbǎ kamà Hèròdè mà, lèwalì Pòtiyò Pilatò mà, ìnzí ní Pbàyàhúdí mà, Ìsràyelì tó pbìrì ǒ bhà mànà núndu wà ì yàrí kigò ǒ. Abádhí ùndu ì, ndíní ì ugye tí Yèsù, pbùkù Hìlǎ ìnɔ-akpà, yà nyi nyú nyi nyútri ale. ²⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndi abádhí ònzì pbùkù ádrùngbǎnga tó ɔbi nǎ yà nyi nyú nyi nyudhè ndirò nyi nyazè rònzi ndi angyangyi dhu. ²⁹ Nírò kòmbí Ádrùngbǎlé Kàgàwǎ, ándà pé kǒkò ale rǎpàna 'ònzì ròká dhu. Ábhù pbùkù ìnɔ ròwù pbùkù ɔte ǒvò rǒ ìndrù tò ìmbǎ òyá odó na. ³⁰ Ígba ɔtsúnù, ndíní ìndrù nígú tí,

* 4:11 4.11 Zàb 118.22 * 4:26 4.26 Zàb 2.1-2

ràdù wìwì mà, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu màna nónzì pbùkù Ìlìlǎ ino-akpà Yèsù-ovò rǒ.»

³¹ Ní Yèsù ná'ù kǒkò ale nítdègu itsòta nító, ní yà abádhí ì'ì ì àndu ì ró nga náadù ndòpè ndivi, Kàgàwà ràdù abádhí ìra pbìndà Ìlìlǎ-Alafí nǐ. Ní, abádhí adù 'òpè 'ùnò Kàgàwà bhà Ǫte ìmbǎ òyá odó na.

Yèsù ná'ù ale rǐ foyá dhu núlǐ atdíkpá róngò dzùnàya ònzì dhu (Luk 12.33; Kas 2.44-47; 2Kò 8.13-15; 1Yù 3.16-19)

³² Yèsù ná'ù ale ní'ì atdí ale bhèyi affiya mà, atdyúya màna ò rò. Atdí ale mà abádhí nzínzì ǒ nóongónà nǐ fóná dhu àtì pbìndà dhu nyú tí. Pbétù, abádhí ongónà kóró foyá dhu núlǐ atdíkpá. ³³ Abádhí ongónà àdù Ádrùngbǎle Yèsù ingbè ndì Ǫve-bvù rò dhu tó màkǔrù nóvò ìndrù tò ádrùngbǎ Ǫbì nyú nà. Ndirò Kàgàwà ongónà àdù abádhí àso kóró atdíǒ. ³⁴ Dhu òtdì ndì róná ale ní'ínà mbǎ abádhí nzínzì ǒ atdí màtí. Obhó tí, inga nà ale mà kóró, idza nà ale màna kóró, nóongónà ì dhu-tsí núdzi, 'àdù iwu ì òngyè fùrangà nà, ³⁵ 'ùbho Yèsù bhà uvitatále-fó. Ì uvitatále ongónà àdù ndì fùrangà nándò kóró ale tò, ngǎtsi ale ràbà ka dzùnàna ònzì rádù dhu-bvùtí.

³⁶ Ndi dhu bhèyi tí, Yòzefù tí kátina atdí Mùlawì ní'ì inga nà. Ka ní'ì Kipurò tí kátina pbìrì ò ka kugu ale. Yèsù bhà uvitatále ongónà àdù kànzi átò Bàrnabà tí. Bàrnabà-tì ní ìndrù-afí òpè arí ale. ³⁷ Ní kǎbhù pbìndà inga kodzi, ndàdù ìra ndì fùrangà nà, ndìrà àbhù nà Yèsù bhà uvitatále-fó.

5

Ànàniyà mà pbìndà tsìbhále Sàfirà nà rǒ ndì nanzì dhu (Tòr 23.21-23; 2Ká 5.20-27; Kas 4.35-37)

¹ Pbétù, Ànàniyà tí kátina ale mà níri ì pbìndà tsìbhále Sàfirà nà 'àbhù fíyó inga kodzi. ² Ní, Ànàniyà idyi ndì inga ka kodzi róná fùrangà-ròrò fíndà, iwà pbìndà tsìbhále ùni átò rórò. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àrà ndì fùrangà-go àbhù Yèsù bhà uvitatále-fó. ³ Ní Péterù ivú dhu Ànàniyà-tsù, ndàtì: «Ànàniyǎ, ádhu nyi nyàbhù pfòmvo Sitanì rìrà afínù nǐ? Nyi nyàtrǎ Kàgàwà bhà Ìlìlǎ-Alafí, nyadù inga nyi nyàbhù kodzi rò nyi nyàbà fùrangà-ròrò nídyi indù. ⁴ Inzá nyi nyàpè ndì inga àbhù kodzi rò, ka ní'ì t'óbhó pbùkù? Ndirò, iwà màtí nyi nyàbhù ka kodzi rò, nyi nyòngyè fùrangà ní'ì t'óbhó pbùkù kèlǎ? Ní, ádhu nyú nyi nàbhù nyonzi dhu wò dhu bhèyi? Nyi nyànò nzá tìtò ìndrù tò, pbétù nyi nyànò ka Kàgàwà tò.»

⁵ Ní wò Péterù ùnò dhu ndì ndìrì rórò tí, Ànàniyà nítsi obvò, ndàdù òvè dòtsí. Ní kóró ale, wò Ànàniyà rǒ ndì nònzì dhu nìrì ò odó isí atdíǒ. ⁶ Wò dhu-dzidǒ, kpabhínzo adù iwu, 'àkpòrò Ànàniyà-abvò-ngbò mberù* ò, 'àdù òwu òtdùnà.

⁷ Mbèmbè ìbhù adyifò-sisì tí Ànàniyà òvènà ró adyifò-sisì ùdà rórò ní ndì, kàbhà tsìbhále, Sàfirà náatsù tdítǒ Péterù mà-tì'ò. Kǔni nzá pbìndà ale rǒ ndì nònzì dhu. ⁸ Ní, Péterù ivú dhu kà-tsù, ndàtì: «Éno pé! Tí nyi nyàbhù inga kodzi róná fùrangà-bvù yà?» Ní, Sàfirà adù dhu àdu ndàtì: «È! Ka ní wò.»

⁹ Ní Péterù adù àtìna Sàfirà nǐ: «Nyí nyàdù nyìrì ingbà dhu bhèyi pbùkù ale nà, nyòwù Kàgàwà bhà Ìlìlǎ-Alafí nyú nùtra? Ándà! Kòní pbùkù ale òtdù òwù kpabhínzo rǐtsù kòkò dǒ. Ní, abádhí rǐ abvònà ìtdu átò, 'òwù

* 5:6 5.6 Ndi mberà-tidò ní'ì abvo-ngbò t'ákpòròta tò tí ka kapì.

òtdùnà.» ¹⁰ Ɖró rò tí, Sàfirà nítsi gbùù obvò Péterù-ònzí, ndàdù òvè dòtsí. Ní, idza ì itsù rò, kpabhínzo adù Sàfirà òtù iwà òvè ró, 'àdù kǎ-bvò itdù, 'òwù òtdùnà átò yà kàbhà ale ì òtdùnà ró.

¹¹ Ní, ɔdo níisí atdíđ ò kànísà ò, wò Ànàniyà mà Sàfirà nà rǒ ndì nònzì dhu ì ìrì rò.

Yèsù bhà uvitatále rǐ andì nà ibí ale nígǔ dhu

¹² Yèsù bhà uvitatále náanzì ábhǒ wíwì mà, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrǔ-nzínzì ǒ ábhǒ dhu mànà ìndrǔ nzínzì ǒ. Ndirò, Yèsù ná'ù ale kóró nóongónà 'àndu bilínganà. Abádhí ongónà òko atdíkpá «Ádrùngbǎ kamà Sòlòmónì bhà mbàrazà» tí kátina mbàrazà-tsinǎ. ¹³ Ndirò, yà inzà Yèsù ná'ù ale nzínzì ǒ, atdí ale mà nóongónà nzǐ ndòmù ndàngbò ndì abádhí nzínzì ò. Pbéù, ìndrǔ ongónà adù àmbe Yèsù ná'ù ale ilè dǒ atdíđ. ¹⁴ Ábhǒ kpabhále mà vèbhále mànà nóowúnà Ádrùngbǎle Yèsù à'ù rǒ, ndì dhu ràdù àrà ka ná'ù ale-bvǔ àbhǔ rǒ risě ndì atdíđ.

¹⁵ Ní, ìndrǔ nóowúnà andì nà ale númbà rǒ 'iwù nà ngudhà ò. Abádhí owúnà ì ale núlì rǒ ròyì fíyó ara mà fíyó ótdù mànà dǒ, ndíní Péterù rǔda ányǐrò ònà kàsùmì ǒ, àbadhi-sisì nyú mà náara tí ndìbvù rǒ atdí ale dǒ màtí. ¹⁶ Ábhǒ ale nyú nóowúnà ìwu rǒ andì nà ale nà, nzére-alafí náaravu ròyá ale mànà yà kyèròkyèrò rǐ'ì Yèrùsàlemà tó kígò-tí pbanga ònǎ rò. Ní ì ale owúnà ùgu rǒ kóró.

Yèsù bhà uvitatále núsǒ ka kí, kadù dhu òngù tsùyá dhu

(Ìsa 65.13; Kas 4.5-12; 12.3-11; 18.20)

¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, yà ì ì'ì mànà atdíkpá Pbàsàdùkáyó tó mùtù nzínzì ǒ ale mànà, náambénà Yèsù bhà uvitatále rǒnzina dhu-adhà ònzì dǒ atdíđ. ¹⁸ Ní abádhí adù Yèsù bhà uvitatále àbhǔ kusò, kudo kóró ale tó imbi-dzà ò. ¹⁹ Pbéù kùbhingá nǎ, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà atdí màlàyikà náadù ìrà imbi-dzà-tsù núpfo, ndàdù Yèsù bhà uvitatále àbhǔ rùvò ìrì. Ndirò, ndì màlàyikà adù àtìnà abádhí nǐ: ²⁰ «Nyòwu nyǐkò Kàgàwà bhà idzá, nyǎdù ìpìrǒnga-owútá dǒ róte kóró màkǔrù nóvò ìndrǔ tò.» ²¹ Ní, Yèsù bhà uvitatále adù 'ìvǎ bhòtsungá nyú, 'òwù Kàgàwà bhà idza ò, 'àdù 'òpè ùdhe dhu ìndrǔ tò.

Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà mà, yà ì ì'ì mànà atdíkpá ale mànà níwù ùvò rò, abádhí adù Pbàyàhúdì-bvǔ ádròdrǒ-anya itdǐ arí pbàkùrǔ-tsù àndu. Ndirò, abádhí adù sàndǐrì àvi ròwù Yèsù bhà uvitatále ùgù, 'iwù nà imbi ò rò. ²² Ní imbi-dzà ò ì iwù ùvò rò, kǒkò sàndǐrì adù nzá ì uvitatále òtù abádhí ka kudo ònà kàluga ò. Ní abádhí adù 'àdu anya t'ítàtìtì t'ále-tì'ò, 'àdù dhu òvò fíyò, 'àtì: ²³ «Mǎ mòwù ùvò imbi-dzà-li'ò, ní mǎ mòtù ndì imbi-dzà-tsù mběyi nyú ka kùpbǐ ró. Ndirò, sàndǐrì ní'ì ìnè fíyó ngari ǒ tí ì ikò ró. Pbéù, mǎ mìtdègu tsátsù ùpfo, ní mǎ màdù nzá atdí ale mà nótù kàluga ò.»

²⁴ Ní wò Kàgàwà bhà idza-ngbò òdo arí sàndǐrì tó ádrùngbǎle mà, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mànà nítdègu wò dhu ìrì, ní abádhí-dò ò nga adù ikù tí ìku. Ní abádhí adù 'òpè 'òngù dhu tsùyá nzínziya ǒ, 'àmbe àtìnà dǒ: «Ádhu nyú wò ndì nònzì kǒkò ale-rǒ?» ²⁵ Nírò ní ndì atdí ale ito ndì, nditsì àtìnà kǒkò ádròdrǒ ale nǐ: «Nyǐrì dhu! Kǒkò nyǐ nyábhǔ kusò, kudo imbi ò ale rǐ'ì Kàgàwà bhà idzá ì ikò, 'àmbe dhu ùdhe dǒ ìndrǔ tò ró.»

²⁶ Ní, sàndǐrì tó ádrùngbǎle mà, rónà ngǔkpà sàndǐrì mànà náawù Kàgàwà bhà idza, ndíní ì ugu tí Yèsù bhà uvitatále 'iwù nà anya t'ítàtìtì

t'ále-ònzĩ. Pbétù, abádhí nùulú nzá i uvitatále obi nĩ iwũ nà, ìndrũ rãdũ 'ùbvũ odu nĩ dhu-òdò ònzĩ ì 'í dhu-okú dò rò.

²⁷ Wò dhu-dzidò, sàndìrì abhù Yèsù bhà uvitatále riwũ ùvò ádròdrò anya ìtdì arí ale-ònzĩ. Ní, pbàkùhání tó ádròdrò ale dõ kamà náadù ndòpè ndòngù dhu abádhí-tsù, ndàti: ²⁸ «Mă mısõ wà nyĩ ìnzĩ nyĩ nyowu tí dhu ùdhe rõ wò ale-òvò rõ. Ní, nyàndà pé nyĩ nyónzì dhu: Yèrùsàlemà tó kigò ò bhà nùlè wà ùlè tí fíyò nyĩ nyúdhèna wò ale dõ dhu nĩ. Ndirò nyĩ nyòzè nyífo wò ale-azù dòká átò!» ²⁹ Ní Péterù mà ngùkpà uvitatále màná náadù dhu àdu kà tò, 'àti: «Àkăkă dhu tí kifũ Kàgàwà ùnò dhu, ndirò tí kifũ ìndrũ ùnò dhu? ³⁰ Nyĩ ní ndi nyĩ nyabhù Yèsù kutò mäsàlabhà dõ ròvè, kadù òtdùnà. Pbétù, abhúka tó Kàgàwà nábhu wà ka rìngbè ndì òve-bvù rò. ³¹ Ndirò, Kàgàwà ábhũ wà ka ròdzì òrù-akpà ò, ndàdù àbhunà ràdì fìndá fangà dònã rò. Kábhu ka ràdì Kamà tí ndirò Ògùba tí, ndínì otu nabhù tí Pbàisràyélí tò rùgèrè ì, 'ùbhà fíyò nzérenge, ràdù ùbàta tó otu àbà. ³² Mă ní ì ì nónzì dhu tó ngàmbì. Ndirò, Kàgàwà ùnò dhu ìfũ arí ale nírã kãrì nĩ pbìndà Ìlìlã-Alafí ní ì dhu tó ngàmbì átò.»

³³ Ní wòrì òte ì ìrì rò, ádròdrò anya ìtdì arí ale náakó atdídò, 'àdù dhu òzè ndínì ì abhù tí Yèsù bhà uvitatále kòkyè. ³⁴ Pbétù, abádhí nzínzì ò Gàmàliyeli tí kátina atdí Mùfàrisayò ní'ì ìnè. Ndi ale ní'ì Músà bhà Úyátá tó màlimò, ndirò ka ní'ì atdídò kóró ale arífuna ale. Ní, kǐvã ndì ndidè òrú ádròdrò anya ìtdì arí ale nzínzì ò, ndàdù Yèsù bhà uvitatále àvi kipfo iri ákè kàsùmì tí. ³⁵ Ní kòkò uvitatále ùvò iri dhu-dzidò, kãdù dhu òvò ádròdrò anya ìtdì arí ale tò, ndàti: «Nyĩ Pbàisràyélí tò pbìrì ò bhã, nyàndà nga mbèyi kòkò ale rõ nyĩ nyápàna nyónzì dhu nà. ³⁶ Kòñ, tdèku tí Tèwudhà nívã ndì, ndàrà ndàtì rõ ádrùngbãle tí, mbèmbè ìfo miyà ale ràdù 'òdhò owùna ò. Ní ka kóhò ka, yà kà-tsù dhu ná'ù ale ràdù 'ìfàlã, wò abádhí ìtsò dhu ràdù ìnè.

³⁷ Tèwudhà-dzidò, Gàlìlayà tó pbìrì ò atdí ale, Yudhà tí kátina nívã ndì ndi dhu bhèyi tí yà ìndrũ òzè ka kí òná kàsùmì ò, ihé-yà ràdù 'òdhò owùna ò. Pbétù, ka kòhò ka rò, yà kà-tsù dhu ná'ù ale náadù 'ìfàlã átò. ³⁸ Ní kòmbí ma mátina nyĩ nĩ: «Nyùvò kòkò ale tó dhu ò rò. Nyùbhà abádhí ròwù. Wò abádhí ùdhe ì ònzì tí dhu mà, wò abádhí rónzina dhu màná ní'ina gukyè ìndrũ ò rò àhũ dhu tí, ní ì dhu rìnè ìtírò. ³⁹ Pbétù, ì dhu apé ì'ì Kàgàwà nyá ùdhè ndì ndonzi tí dhu tí, ní nyĩ nyí nzĩ ì dhu àbhũ rìnè. Nyàndà nga mbèyi! Akye nyĩ nyowuna nyòtù Kàgàwà nà nyĩ nyí nyũgye ró.» Ní kòkò ádròdrò anya ìtdì arí ale náadù wò Gàmàliyeli òvò fíyò dhu ìrì.

⁴⁰ Abádhí adù uvitatále àvi ritsù tiya ò. Ní idza abádhí ìtsù rò, ì ádròdrò ale adù abádhí àbhũ kuvì, 'àdù dhu ìso fíyò ìnzĩ Yèsù-òvò nati tí tdítò ìndrũ nzínzì ò. Wò dhu-dzidò, ì ale adù abádhí ùkòlò, ròwù. ⁴¹ Ní Yèsù bhà uvitatále ùvò kòrì ale-ònzĩ rò dhèdhe nyú nà, ì ka kòzè iwà àkã 'àbà àpbè Yèsù-òvò-okú dò rò ale tí nídhunì. ⁴² Ndirò, Kàgàwà bhà idza ò màtì, idzàya òná màtì, abádhí ùbhà nzá kóró idhò ò ì 'í dhu ùdhè ìndrũ tò dhu. Ndirò abádhí ùbhà nzá Yèsù ràrì Màsiyà dhu tó Ídzì Màkãrù nóvo ì 'í ìndrũ tò dhu.

6

*Yèsù bhà uvitatále dzùnà ònzì róngo àrùbhù ale nóvò ka kí dhu
(Uvt 18.13-26; 1Tì 3.8-13)*

1 Kǒkò i idho ǒ, Yēsù bhà ábhàlǐ-bvɛ náadì ndàrà ndise rǒ. Ní yà Pbagìríkí t'ávàna òte arí Pbayàhúdí* náadù 'òpè 'ònú yà ávaya nyú nóte arí Pbayàhúdí† nǐ, fáyó abvo-ayí rǒwu ùdzǒ tí ùdzo rǒ bilínganà ònyù ùndo ka kí ìndrǔ tò òná kàsùmì ǒ dhu-okú dò rò. 2 Ní, atdí kumì dòná óyǒ nà Yēsù bhà uvitatále náandu Yēsù bhà ábhàlǐ-tsù kóró, 'adù àtìna nǐ: «Ínzá dhu àkǎ àlě rùbhà Kàgàwà bhà Ɔte ùno àlě kí ìndrǔ tò dhu ònyù-okú dò rò. 3 Nírò àbanǐnzó, dhu àkǎ nyǒvò àrùbhù ale nzínzíkɛ ǒ, ndínǐ mǎ madù tí ndi kasu àbhɛ foyá. † ale àkǎ ì'ì ídzì mùtsɔ nà ale tí, Kàgàwà bhà Ɔlǐlǎ-Alafí írá ale tí, ndirò dhu-ǒnga t'òvòta nǐni ale tí. 4 Ndi dhu bhèyi ní ndi kàsùka nádù ì'ì ìndrǔ dǒ mǎ mí mǐtsò dhu mà, Kàgàwà bhà Ídzì Mākǔrù ùno mǎ mí ìndrǔ tò dhu màna dhu kèlě.»

5 Ní, wò dhu adù Yēsù bhà ábhàlǐ-nyìkpó nófò kóró. Ní, abádhí avò Stìfanù ádrùngbǎ a'uta nà ale, ndirò Kàgàwà bhà Ɔlǐlǎ-Alafí írá ale mà, Filipò mà, Pòròkòrò mà, Nìkànòrà mà, Tìmonì mà, Pàràminà mà, Nìkùla màna. Nìkùla nǐ'ì Àtìyòkiyà tó kigò ǒ ale‡, yà Pbayàhúdí tó somà ò ndi nùgèrè ale. 6 Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù kǒkò ì òvò ale nítè Yēsù bhà uvitatále tò. Nírò ní ndi Yēsù bhà uvitatále adù 'ìtsò ɔtsúya ì ùlì abádhí dǒ-tsíró rórò.

7 Wò ndi kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà Ɔte adù ndànga atdí dǒ ìndrǔ nzínzì ǒ. Ndirò, Yēsù bhà ábhàlǐ-bvɛ náadù àdi ndàrà ndise rǒ atdí dǒ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, ibì pbàkùhání mà ràdù Yēsù ná'ù átò.

Stìfanù òsò ka kí dhu

8 Kàgàwà nírá Stìfanù pbindà ídzìnga mà, pbindà ádrùngbǎnga tó ɔbi màna nǐ. Ní, kàránà yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrǔ-nzínzì ǒ dhu mà, wìwì-abábá màna nónzì rǒ ìndrǔ nzínzì ǒ. 9 Ní ngúfe ale, yà «Íno-kàsù ǒ rò ka kúkòlo ale» tí kátina unduta-dzà ǒ ale nzínzì ǒ, náadù 'òpè 'àgò ì kà nà. † ale ní'ì Kùrenì tó kigò ǒ Pbayàhúdí, Àlìsàndùriyà tó kigò ǒ Pbayàhúdí, Kìlìkiyà tó kigò ǒ Pbayàhúdí, ndirò Àziyà tó mùlengù ǒ Pbayàhúdí. 10 Pbétù, abádhí anzì nzá Stìfanù lèmà, kí'ì dhu-ǒnga t'òvòta tó màgèzì nà, ndirò Kàgàwà bhà Ɔlǐlǎ-Alafí ambénà kùndà dǒ kà rǒte rò nídhunǐ. 11 Nírò ní ndi abádhí adù ìndrǔ nódzì fùrangà rǒ ndínǐ ì ale ɔvo tí dhu 'àti: «Mǎ mírì wò ale nzére nyú rí dhu ùno Músà nǐ ndirò Kàgàwà nǐ ró.» 12 Abádhí adù dhu ìtsu ihé-yà mà, pbàkùrǔ mà, Músà bhà Ɔyátá tó màlímó màna-dɔ ò, ndínǐ dhu nìvà tí Stìfanù ró. Nírò ní ndi abádhí alú ka 'òsò, 'adù òwu nà, 'òwù ùvò nà ádròdrò anya ìtdì arí ale-ònzì. 13 Abádhí adù òwu tìtò dǒ rí Stìfanù òbhɛ ale nà átò ànyì, ndínǐ ka nɔbhɛ tí 'àti: «Ínzì ndi ndí ndìngyě rórò, wò ale náarí dhu ùno nzére nyú àlě tó Kàgàwà bhà Ɔlǐlǎ idza nǐ, ndirò Músà bhà Ɔyátá nǐ. 14 Mǎ mírì wà ka ìtí rátina: Yēsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale ràrǐ Kàgàwà bhà idza nùgòlǒ, ndàdù yà Músà ùbhà àlě tò àlě tó màndu nùgerɛ.»

15 Ní, wò anya t'ítàtà-idzà ǒ ì'ì ale kóró nùudí nyìkpóya Stìfanù rǒ, 'adù kà-nyì àla Kàgàwà bhà màlàyikà-nyì bhèyi rólo ró.

7

Stìfanù rǐ dhu òvo ìndrǔ tò anya t'ítàtà-idzà ǒ rò dhu

1 Wò dhu-dzidǒ, pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà níivú dhu Stìfanù-tsù, ndàti: «Wò dùnú ka kùndò dhu tí obhó dhu?» 2 Ní Stìfanù adù

* 6:1 6.1 † ale ka kanzìna átò Èlènístè tí. † 6:1 6.1 †-tsí ní'ì Pbaèbrànìyà. ‡ 6:5 6.5 Ka kanzìna ka átò pròzèlìtè tí.

οτε οπε, ndati: «Abádũ ndirò adódũ, nyiri yà ma múnona fùkù dhu. Ádrùngbãnga tó awáwù nà arí'ì Kàgàwà náavi ndi àlě t'ábhunà Àbràhamù tó Mèzòpòtamiyà tó pbiri ò kà rí'ì rórò, tdù kàra àdi Hàranì tó pbiri ò rò. ³ Ní, kãti Àbràhamù nĩ: «Ívã nyi fùkù pbiri ò rò, ndirò fũ-dzá-bhà nzínzi ò rò, nyarà yà indù ma mítèna pbiri ò.»

⁴ Ní Àbràhamù ivà ndi Kàlìdeyà tí kátina pbiri ò rò, ndàrà àdi Hàranì. Àbràhamù t'ábanà óvè dhu-dzidõ, Kàgàwà adù Àbràhamù àbhù rìvã ndi Hàranì rò, ràrà àdi yà kòmbi nyi nyí'ì òná pbiri ò. ⁵ Ní ndi pbiri ò, kãbhù nzá atdí adzi mà, ndirò pfõna-owù kili róngã bvùtí ngarí-ngba mà kà tò. Pbétù, kãkò wà làkã Àbràhamù tò ndati, àbhù ndi rabhùya ndi pbiri kà tò pbìndà pbàdzukurù màná. Kũno wò dhu ìmbã Àbràhamù arí'ì atdí ngbángba nà màtí rórò. ⁶ Kàgàwà ati yà dhu bhèyi: «Pbùkù pbàdzukurù nóowuya òko ngùkpà ale tó pbiri ò. Ányì, ka kabhùya abádhí róngò ino tí, kadù àvu ròyá, ràrà àhù ifo miyà ato tí.» ⁷ Kàgàwà ati átò: «Ma mìtdiyya ndi anya nyãbhù óyá ale rí nyóngò ino tí pbiri ò ale-dõ. Ndi dhu-dzidõ ní ndi, ma mabhùya abádhí rùvò ndi pbiri ò rò, riwù òko, 'óngò ima núle yàrí ngari ò rò.» ⁸ Wò dhu-dzidõ, Kàgàwà adù kpabhínzo-ònzínga òbhòlo ka kí dhu nídi ize tí ndíní Àbràhamù màná ì ùngbò ì dhu nitè tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Ísakà ka kùgù rò, Àbràhamù abhù kònzínga kòbhòlò àrù rí idho isè idho ò. Ísakà anzì dhu ndi dhu bhèyi tí idhùnà Yàkòbhò-rõ, Yàkòbhò ràdù kònzì ndi dhu bhèyi tí atdí kumì dóná óyõ nà idhúna, àlě t'ábhúna-nzínzi rõ.

⁹ Adòyà Yòzefù-adhà ònzi ì arí dhu-okú dò rò, ì àlě t'ábhúna-nzínzi náabhù ka Mísri tó pbiri ò bhà ròdzì. Pbétù, Kàgàwà ì'ì inè atdíkpá kà nà. ¹⁰ Ní, kãdù kabhù ràrà ùda rõ ndi ndábàna kóró àpbè òná. Ndirò, Kàgàwà abhù ka ràbà idzìnga Mísri tó pbiri ò ádrùngbã kamà Fàrawù-ònzí, ndàdù dhu-õnga t'óvòta tó màgèzi àbhù kà tò. Ní, Fàrawù adù Yòzefù ìli Mísri tó pbiri ò ìwalì tí. Ndirò, kãdù kili ádrùngbãle tí pbìndà idzá kóró dhu-dõ.

¹¹ Wò dhu-dzidõ, àgãyì níisí Mísri tó pbiri ò ndirò Kànanà tó pbiri ò màtí. Ndi dhu ní'ì ádrùngbã àpbè nyú. Ndirò, àlě t'ábhúna rí ì ónyuna dhu mà àbà ró nga mà ní'ì ìmbã. ¹² Ní, Yàkòbhò itdègu inè ònyù rí'ì Mísri dhu ìri, náadù àlě t'ábhúna* nóvi, ròwù wemberè tó abhi nĩ ányì*. ¹³ Jyo rí abádhí tó abhi nísè ányì abhi ò, Yòzefù adù nditè abádhí tò abádhí t'ádòná nyú tí. Nírò ní ndi ádrùngbã kamà Fàrawù adù Yòzefù mã-dzá-bhà núni átò. ¹⁴ Wò dhu-dzidõ, Yòzefù adù àbanà Yàkòbhò mà, kóró fĩ-dzá-bhà màná návi riwù òko Mísri tó pbiri ò. Ì ale-bvu kóró ní'ì àrùbhù kumì dóná imbò nà ale. ¹⁵ Ní, Yàkòbhò adù òtse Mísri. Àbadhi mà, pbì inzo àlě t'ábhúna màná náawù uvè ányì. ¹⁶ Ka kadúnà òwu abádhí-abvò númbà rõ, kiwù ùtdunà Síkemù tó pbiri ò, yà àlě t'ábhunà Àbràhamù náadzì fàrangà rõ Hèmòrà bhà inzo-fó ibhu ò.

¹⁷ Ní, yà Àbràhamù tò Kàgàwà akò làkã rákã òná kàsùmì níitdègu ndìndù, ní àlě tó ale-bvu níisè ndi ndòtrò atdídõ Mísri tó pbiri ò. ¹⁸ Nírò ní ndi yà inzá Yòzefù núni ádrùngbã kamà náanyù idzi Mísri tó pbiri ò. ¹⁹ Ní ndi ádrùngbã kamà núutrá àlě tó ale, ndàdù àvu àlě t'ábhúna rõ. Kãdù abádhí ùtu átò rùbhã foyá nzónzo ndíní uvè tí. ²⁰ Wò ndi kàsùmì ò ní ndi, ka kugù Músà. Músà ní'ì atdídõ áya, ndàdù Kàgàwà-nyìkpó òfò ngbángba. Ní ka kadò ndi Músà tó ngbángba ìbhù àbì tí àbanà bhà

* 7:12 7.12 Ì àlě t'ábhúna ní'ì kàbhà inzo. * 7:12 7.12 Opt 42-45

idzá. ²¹ Ƴyànà itdègu Músà tó ngbángba ùbha, ní ádrùngbǎ kamà Fàrawù t'ívànà adù kìdyì, ndàrà ìvinà pbìndà ngbángba nyú bhěyi. ²² Ní ànyì-dzá, ka kudhè Mísri ǒ bhà tò ka karúdhèna dhu-tsí-tidò kóró Músà tò, àbadhi ràdù ì'ì ádrùngbǎnga tó ǒbi nyú nà òtēna ǒ, ndirò kàsuna ǒ màtí.

²³ Ní atdiku, ìfo kumì ato nà ndì ndí'ì rórò, Músà núudhé dhu ndì rākǎ ndàrà adóna Pbàìsràyélí nándà. ²⁴ Ní, kǎtù abádhí nzínzì ǒ atdí ale róná Mísri ǒ atdí ale rávu ró. Ní, kǎzè ndisǒ kà-rǒ dhu. Ní, adónà-rǒ dhu ndì ndutsè tí, kǎdù wò Mísri ǒ ale nóhò òho tí. ²⁵ Kǎtì dhu ùnǎ adóna Pbàìsràyélí rǎ dhu ùnǎ, Kàgàwà rívi ndì ndì, ndínǎ ndì nduwù tí ì ino-kàsù ǒ rò dhu tí. Pbétù abádhí adù nzá ndì dhu ùnǎ.

²⁶ Tsútsǎ nínnganí, Músà atù óyǒ Pbàìsràyélí 'òngbu rí ró. Ní kǎzè ndùkolo abádhí-ǒnga ròkò màrùngà ǒ. Ní, kǎtì abádhí nǎ: «Abanǎzó, nyǎ ní atdí ǒdhi! Ní ádhu nyǎ nyávu rùkù nyǎ-tírò nǎ?» ²⁷ Pbétù, yà ǒdhinà rǒ rúbhi àvu rǒ ale níidzì Músà, ndàdù àtìna nǎ: «Ádhi ndì inyi níli dòkǎ kamà tí? Ndirò ádhi ndì nyǎ níli ndínǎ nyǎ nyongó tí ànyǎka ùnò?» ²⁸ Nyǎ nyòzè tí nyohò ma yà inzì nyǎ nyóhóná Mísri tó pbìrì ǒ ale dhu bhěyi?» ²⁹ Ní, wò dhu ndì ndìrì rò, Músà akù dòtsí, ndàrà àdi Pbàmìdìyanì tó pbìrì ò. Ànyǎ kǎdhì kpabhá nzónzo ǒyǒ.

³⁰ Ƴfo kumì ato dzidǒ, Kàgàwà bhà màlàyikà náavi ndì kà tò Sinayi tí kátina pbìrì-akpà tí arí'ì rùngù ǒ, kǎzù rǒrù róná ìnzǎ rógbe rórò kǎdzùmbà ǒ. ³¹ Ní idho núuko Músà atdíǒ wò dhu ndì ndàla rò. Pbétù, yà ndì ndóndri ndínǎ ndì ndandá tí dhu mběyi rò, Músà iri Ádrùngbǎle Kàgàwà-tù wò kǎzù ò rò róte ró. ³² Kǎtì: «Ima ní abhúnù tó Kàgàwà. Ima ní Àbràhamù mà, Ìsakà mà, Yàkòbhò màna tó Kàgàwà.» Ní, ǒdò nǎ ndì ndívi dhu-okú dò rò, Músà adù nzá ndòm̀vù ndàndà ndì kǎzù-dònga mà tdítǒ. ³³ Wò dhu-dzidǒ, Ádrùngbǎle Kàgàwà adù àtìna kǎnǎ: «Ƴwa pfǒnu rǒ kàyitò, wò nyǎ nyidè ró nga ní ìlǎ ngari nídhunǎ. ³⁴ Obhó tí, ma màla wà pbàkà ale rábana Mísri tó pbìrì ǒ bhà fǒ àpbè! Ndirò, ma mìrì wà abádhí rǎ 'ùhǎ tí dhu. Ní, ma mìfò wà òrù-akpà ò rò, ndínǎ ma mìpfo tí abádhí ndì àpbè ǒ rò. Ní, írà! Kòmbí ma mí nyovì Mísri.»»

³⁵ Sùfanù adù dhu òvǒ tdítǒ, ndàtì: «Wò ndì Músà Pbàìsràyélí adhò angyinǎ rò. Abádhí atì kǎnǎ: «Ádhi ndì inyi níli dòkǎ kamà tí? Ndirò ádhi ndì nyǎ níli ndínǎ nyǎ nyongó tí ànyǎka ùnò?» Ndi Músà kèlě ní ndì Kàgàwà adù òvinà rǎrà kamà tí, ndirò Pbàìsràyélí ùkòlǒ rí ino-kàsù ǒ rò ale tí. Kǎtè ndì kà tò pbìndà màlàyikà-otù ǒ, yà ìnzǎ rógbe rórò kǎzù rǒrù róná kǎdzùmbà ǒ. ³⁶ Ndi Músà ní ndì, Pbàìsràyélí nípfo Mísri rò, yà inzǎ apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu mà, ize màna nónzì ndì ndí dhu-otù ǒ. Kǎnzì ì dhu Mísri tó pbìrì ǒ «Òlòlù ádrùngbǎ rèrù» tí kátina ádrùngbǎ rèrù ǒ, ndirò rùngù ǒ ìfo kumì ato ǒ. ³⁷ Ndi Músà kèlě ní ndì dhu navò Pbàìsràyélí tò ndàtì: «Kàgàwà níipfoya ima bhěyi atdí pbìndà nabì fùkù nzínzìkù ǒ rò.» ³⁸ Pbàìsràyélí àndu tsùya rùngù ǒ rò, kǒngónà ndì ìde àlě t'ábhúna mà nzínzì ǒ yà Sinayi tó pbìrì dò rò rí dhu òvǒ fǐndà Kàgàwà bhà màlàyikà màna. Kǎkò ndì ípìrǒnga tó ǒte, ndàdù ùdàna àlě tò. ³⁹ Pbétù, àlě t'ábhúna náazè nzá 'ìfu Músà rùnǒna dhu. Abádhí ongónà kà-tsù dhu àsà àsa tí, atdyúya ràdù ì'ì ndínǎ ì adù tí ì Mísri tó pbìrì ò.

⁴⁰ Ní atdiku, abádhí atì Àrǒnǎ† nǎ: «Mǎ m̀nì nzá yà Mísri rò mǎ nábhu m̀vò Músà rǒ ndì nìpè yà kǎrà ì dhu. Ní, ǒbhòlò m̀ngǎ-nzo-wòyǒ* fǎkà, ndínǎ ka kongó tí ànòna kambe òwu dǒ nà angyi fǎkà.» ⁴¹ Ní abádhí abhòlò

† 7:40 7.40 Àrǒnǎ ní'ì Músà t'ádòna drùngbǎ. * 7:40 7.40 Uvt 32.1-6

ìkyĩ-ngba-wòyö, 'àdù ìzǎ tó perè ùbì ndi sànamũ-ngba-ònzǐ. Ndirò abádhí anzì m̀hèndù dhèdhe nyú nà ndi ìtírò ì óbhòlò dhu-okú dò rò. ⁴² Ní, Kàgàwà ugèrè dzinà-do abádhí tò, ndùbhà r̀ngò àmbe òr̀-akpà-nyì r̀ dhu núle dǒ, Kàgàwà bhà pbànábí tó bhùkù ò ka kandí dhu bhèyi. Ndi andítá átì:

‹Ìsràyeli ò bhǎ,

yà r̀ngù ò nyì nyónzì ìfò kumì ato ò, nyì nyúbì tí ùbì ìzǎ tó perè onzìdú?

Ndirò, nyì nyúbho tí ùbhò ngùkpà dhu-tsí tó perè idù?

⁴³ Inzá akekpà màtí! Pbétù nyì nyúbhì Mòloki‡ bhà hemè nánò r̀,

nyädù òwu fùkù m̀ngũ-ngba R̀fanì§ bhà alali-wòyö nánò r̀.

† dhu-wòyö nyì nyabhòlò ndínì nyì nyongó tí ùlenà.

Ní, ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí nyàbhũ kambà nyì, karù nyì nà àr̀ tí

Bàbelì tó pbìrì ònǎ* .›

⁴⁴ R̀ngù ò ì ì'ì nínganí, àlè t'ábhúna ní'ì inè Kàgàwà r̀'ì nzínziya ò dhu ìtè r̀í hemè-dzà nà. Ndi idza ka kupe àdhàdhì yà Kàgàwà nyú níitè ka Músà tó ònǎ ófò ò. ⁴⁵ Olùnǎ rò, abáya adù ndi hemè-dzà ùdà àlè t'ábhúna-fò'ò.

Ndirò, Yèsuwà arí 'ùnda ònǎ kàsùmì ò, àlè t'ábhúna náadù kìdyì 'iwù nà yà òyá ale Kàgàwà ábhũ 'òdì pbìrì ò. Ndi hemè-dzà náadì abádhí nzínzì

ò, r̀rà àhũ ádr̀ngbǎ kamà Dàwudì bhà kàsùmì ò. ⁴⁶ Dàwudì tó Kàgàwà ìtè pbìndà ìdzìnga atdídò. Ní Dàwudì adù rusà ònzì ndínì ndi ndòbhòlò tí

adita tó ngari àlè t'ábhunà Yàkòbhò bhà Kàgàwà tó* . ⁴⁷ Pbétù, idza òsì adù Kàgàwà tó ale ní Sòlòmònì†. ⁴⁸ Pbétùngatí, yà kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà

náarí nzì àdì ìndr̀-òtsú asì idza ò. Wòrì ní ndi Kàgàwà bhà nabì núuno dhu, ndàtì:

⁴⁹ ‹Òr̀-akpà ní pbàkà tombi,

ndirò yà adzi ní pfòdu ùlì ma marí dònǎ dhu.

Ní íngbà tí ìlì ndi idza ndi idù nyì nyósìna?

Ndirò íngbà tí ìlì ndi ngari ndi ma mádù maso ònǎ?

⁵⁰ Tí obhó òtsúdu ndi ì dhu nabhòlò kóró*?»

⁵¹ Stìfanù adù àtìnǎ tditdò: «Nyì atdídò d̀ya ìdzò alé, ndirò afíya mà b̀ya mànǎ nùtsì Kàgàwà r̀ alé, bìlìnganà nyì nyarí nzì Kàgàwà bhà Hìlǎ-

Alafí r̀vona fùkù dhu ìri. Nyì nyì dhu ònzì abhúkũ bhèyi! ⁵² Ádhi pbá ale ndi Kàgàwà bhà pbànábí nzínzì ò inzá abhúkũ ávu r̀onǎ? Abádhí akyè yà

angyangyi dhu navò Obhónángatále r̀rà dhu dǒ ale. Nyì ní ndi nyì nyípfo ndi Obhónángatále nyàbhũ òmvũ-fó. Ní kòmbì, nyì nyòngò wà ka nahò

ale tí. ⁵³ Ndirò, nyì nyábà Kàgàwà bhà Úyátá kàbhà màlàyíkà-otù ò, pbétù, nyì nyádù nzǎ ndi Úyátá nífu.»

Stìfanù ùbvũ ka kí odu nǎ r̀vè dhu

⁵⁴ Anya t'ítìtì-idzà ò ì'ì ale níitdègu wò Stìfanù ùnò dhu ìri, ní abádhí akó atdídò, 'àdù k̀ya àtri Stìfanù-okú dò rò, nàwí r̀ 'òri nídhunì. ⁵⁵ Pbétù,

Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí ìrǎ ndi dhu-okú dò rò, Stìfanù adù òr̀-akpà ò nga àndà. Ní anyì, kàla Kàgàwà bhà ádr̀ngbǎnga tó awáwũ, ndàdù Yèsù àla

Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò idè ró. ⁵⁶ Ní, Stìfanù adù àtìnǎ: «Ma mí òr̀-akpà-li'ò àlǎ ndi nàngbe ró. Ndirò, ma mí Ìndr̀ t'ídhunà nálǎ Kàgàwà

bhà fangà dònǎ rò idè ró.»

‡ **7:43** 7.43 Mòloki ní Kànanà ò bhà tó m̀ngũ-ngba. § **7:43** 7.43 R̀fanì ní Mísri ò bhà ongónà ùlenà alali-òvò. * **7:43** 7.43 Àmo 5.25-27 * **7:46** 7.46 Atdídhénà andítá r̀ kàtì Yàkòbhò bhà pbàdzakuru tó ka kí idza òsì dhu tí. † **7:47** 7.47 Ndi Sòlòmònì ní'ì ádr̀ngbǎ kamà Dàwudì

t'ídhunà. * **7:50** 7.50 Ìsa 66.1-2

⁵⁷ Ní, wò dhu nìrì ale níidù ìkù nà kóró, 'àdù ɔtsúya-kpò núfo bǐya-bhu ò akye ì irina kà rǎnɔna dhu tdítǎ ñ. Abádhí náalà ì atdíkpá kàdò, 'òdì ì kà-dǎ, ⁵⁸ 'àdhà ka 'ìpfo iri kigò ò rò, 'àdù kòpè 'ùbvù odu ñ ndíní ɔvé tí. Wò dhu tó ngàmbi tí ì'ì ale, núuwa ròyá mùdzarù 'ùli Sávùlò tí kátina kpatsìbhíngba-pfò tí. ⁵⁹ Yà odu ñ ka kí ndùbvù òná kàsùmì ǎ, Stìfanù ambénà ndìtsò dǎ, ndàtì yà dhu bhèyi: «Ádrùngbǎle Yèsù, ákǎ afídu!» ⁶⁰ Wò dhu-dzidǎ, kǎdù ndòkò ɔtdyùna dǎ, ndàdù òkù ɔrú tǔna nyú nà ndàtì: «Ádrùngbǎlé, àpé nyozú wòrì nzérenga abádhí dǎ.»

Wò dhu ndì ndòrì rórò ní ndì, kà-afí náadù ìtdě atdíǎ.

8

¹ Sávùlò adù dhu òlè òlè tí kǎkò Stìfanù nòhò ale tò.

Sávùlò rǎvu Kànìsà rǎ dhu
(Yùw 6.70; Kas 11.21; Fil 1.12)

Wò Stìfanù ka kòhò òná idho ǎ tí, ka kapè kavu atdíǎ kànìsà rǎ Yèrùsàlemà tó kigò ǎ. Ní, Yèsù ná'ù ale uvò Yèrùsàlemà rò, 'ìfàlà ì Yùdeyà tó pbìrì mà Sàmàriyà mànà òná. Pbétù, Yèsù bhà uvitatále kèlě náadù 'ùbhà vǐya dǎ rò Yèrùsàlemà tó kigò ǎ. ² Kàgàwà bhà Hyátá ìfǎ arí ngǔkpà ale náadù Stìfanù-abvò ìdyì 'òwù ɔtdùnà, 'àdù kòdzì atdíǎ.

³ Pbétù, wò ndì kàsùmì ǎ tí, Sávùlò náazè ndùgolo kànìsà. Ní ndì dhu-okú dò rò, kǎlú idza tsùnà rǎ ndàrà ùtsù rǎ ɔyà, ndàdù ànyì-dzá ndì ndòtù Yèsù ná'ù kpabhále mà vèbhále mànà nípfò ɔbi ñ, ndàrà àwàná imbi-dzá ò.

⁴ Kigò ǎ rò ì nífàlà ale núubhì dhèdhèrò ngari òná, 'àmbe Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò dǎ ìndrù tò.

Filipò rǎ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnɔ Sàmàriyà tó pbìrì ǎ dhu

⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndì, Filipò* náawú Sàmàriyà tó pbìrì ǎ atdí kigò ò, ndàrà dhu ɔvò ìndrù tò Màsiyà dǎ. ⁶ Ní, ihé-yà náapbá afíya atdíkpá Filipò rǎnɔna dhu rǎ, kà rǎrà ònzìnà rǎ wíwì-ɔyí ì ìrì, 'àdù ì dhu nála nyìkpóya nyú ñ dhu-okú dò rò. ⁷ Obhó tí, nzére-alafí nóowúnà ùvò rǎ ádrùngbǎ ìkù nà yà ì arávu ròyá ábhǎ ale nyú ò rò. Ndirò, ábhǎ ale kǎkà ngbǔya úve, ndirò ɔtsótsù, nóowúnà ùgu rǎ. ⁸ Ní, ndì dhu abhù ìndrù-idhè rǐka ndì atdíǎ ndì kigò ǎ.

⁹ Wò ndì kigò ǎ, Simoni tí kátina atdí ale ní'ì ìnè. Ndi ale ní'ì màzítále. Kǒngónà Sàmàriyà ǎ bhà àbhù idho rùkò atdíǎ. Ndirò, kǒngónà adù ndàtì ndítírò ádrùngbǎle tí. ¹⁰ Ní kóró ale, nzónzo mà, ádròdrǎ ale mànà nóongónà afíya àpba atdíǎ kà rǎnɔna dhu rǎ. Abádhí adúnà òwu àtìna rǎ: «Yàrí ale ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi, yà <Ádrùngbǎ ɔbi> tí ka karátina.» ¹¹ Abádhí apbá afíya kà rǎ dhu ní, angyíta tí kǎpè ndì, ndàrà ìndrù àbhù rǎ idho rùkò atdíǎ pbìndà màzì ǎ ndì ndónzina dhu-okú dò rò dhu. ¹² Pbétù, ìndrù nítdègu Filipò rǎnɔna fíyò ɔrù-akpà ǎ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi tó Ídzi Màkǔrù mà, Yèsù Krístò dǎ Ídzi Màkǔrù mànà ná'u, ní abádhí adù bàtizò àlù Filipò-fó. I ale ní'ì kpabhále mà vèbhále mànà. ¹³ Ní, Simoni ná'u dhu átò, ndàdù bàtizò àlù. Wò dhu-dzidǎ, kǎdù ndàpba atdíǎ Filipò rǎ. Ndirò, wíwì mà, ìnzá apèna 'ònzì angyì dhu mànà dhu ndì ndàla rò, idho adúnà àrà kùkò rǎ atdíǎ nyú.

¹⁴ Ní, Yèrùsàlemà tó kigò ǎ ì nòtù Yèsù bhà uvitatále nítdègu iwà Sàmàriyà ǎ bhà nírì Kàgàwà bhà ɔte 'àdù à'ùnà dhu ùnì, ní abádhí adù

* **8:5** 8.5 Filipò ní yà Yèsù bhà uvitatále dzàná ònzì ongó tí ka kavò àrùbhù ale nzìnzi ǎ atdí ale (Kas 6.5).

Péterù mà Yùwanì nà nóvì ròwù ányì. ¹⁵ Ní, kǒkò óyǒ uvitatále nówù ùvò Sàmàriyà tó pbìrì ò rò, abádhí itsò ì ndi pbìrì ǒ Yèsù ná'ù ale dǒ ndíní Kàgàwà bhà ǼlǼ-Alafí nabá tí. ¹⁶ Obhó tí, abádhí í'ì bàtizò kèlǼ ì álǔ ÁdrùngbǼle Yèsù-òvò rǒ, 'àdù í'ì inzà Kàgàwà bhà ǼlǼ-Alafí àpè ifo nzínziya ǒ atdí ale dǒ màtí ró. ¹⁷ Ní, Péterù mà Yùwanì nà núuli ǒtsúya abádhí dǒ, ràdù Kàgàwà bhà ǼlǼ-Alafí àbà.

¹⁸ Ní, Simonì itdègu ìndrù àbà Kàgàwà bhà ǼlǼ-Alafí kǒkò óyǒ uvitatále ùli ǒtsúya dǒyá rò dhu nálǎ, ní kǎdù fùrangà àbhu Péterù mà Yùwanì mànà tò. ¹⁹ Kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Nyìbho wò nyí nyí'ì nà ádrùngbǎnga tó ǒbi-tidò átò idù, ndíní ǒtsúdu ma mìli dòná ale nóongó tí ǼlǼ-Alafí nabà átò.» ²⁰ Pbétù, Péterù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyí nyǎkǎ tsékù ròtdì ì kóró wò pbùkù fùrangà mànà, nyi nyàtì dhu fùrangà rǒ ka kádù yà tírǒrò Kàgàwà arábhǎna dhu òdzi dhu tí nídhuní. ²¹ Nyi nyí'ì ìmbǎ nyi nyábàna ndirò nyi nyónzina yà mǎ mónzina dhu ò dhu nà, ìmbǎ afínù rǐ'ì tùmǎ tí Kàgàwà-ònzǐ nídhuní. ²² Nírò, úgèrè nyi nyabhà wò pbùkù nzére irèta. Ndirò, itsò nyi ÁdrùngbǼle Kàgàwà rǒ, ndíní kǔbà tí wò afínù ò rǐ'ì nzére irèta indù, àkǎkǎ nǐ. ²³ Obhó tí, ma màla wà afínù ògyè tí dhu, ndirò ma màla wà nzérenga ùtsì afínù tí dhu.» ²⁴ Ní, Simonì adù àtìna Péterù mà Yùwanì mànà nǐ: «Nyìtsò nyí nyí-tírò dùdú ÁdrùngbǼle Kàgàwà rǒ, ìnzǐ wò nyí nyúnǒna dhu nóonzi tí ndì rùdú.»

²⁵ ÁdrùngbǼle Kàgàwà bhà ǒte tó obhóngà ì itè, 'àdù òvòna ìndrù tò dhu-dzidǒ, Péterù mà Yùwanì mànà náadù òwu Yèrùsàlemà tó kigò ò. Abádhí adúnà òwu Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núndò rǒ ìndrù tò yà ì úda òna nǎ Sàmàriyà tó pbìrì ǒ ibí pbanga ònǎ.

Filipò mà rǐ 'òtù Ètìyòpiyà tó pbìrì ǒ atdí ádrùngbǼle nà dhu

²⁶ Wò dhu-dzidǒ, ÁdrùngbǼle Kàgàwà bhà màlàyikà náavò dhu Filipò tò, ndàti: «Ívǎ nyi iró rò, nyarà mùsùngú dǒ, yà Yèrùsàlemà tó kigò ò rò ráwù ndàrà Gǎzà tí kátina kigò ò otu ò. Ndi otu ǒ ìndrù arí nzǐ ùbhi gbòkà.»

²⁷ Ní ányìrǒ rò tí, Filipò ivà ndì ndàrà ányì. Ní otu ǒ, kǎtù Ètìyòpiyà tó pbìrì ǒ atdí ale. Ndi ale ní'ì àmǎ†, ndirò ka ní'ì Ètìyòpiyà tó pbìrì ǒ tsìbhá ádrùngbǎ kamà, Kàndakè‡ tí kátina bhà kóró malì dǒ ádrùngbǼle. Ní, kǔbhínà ndàdu rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò ndì ndàrà Kàgàwà ùle inǎ rò, ²⁸ ndámbe àrà dǒ pbìndà, yà mùhàgù arádhana gèrègèrè-tidò ǒ. Ndi gèrègèrè ò kǎdì, ndàdù àmbe yà Kàgàwà bhà nabi Ìsayà náandí dhu òzù dǒ. ²⁹ Ní wò ndi kàsùmì ǒ ní ndi, Kàgàwà bhà ǼlǼ-Alafí ati Filipò nǐ: «Índrǐ nyi íkyèrǒ nyú wò gèrègèrè-tí.» ³⁰ Ní, Filipò adù òkù tsàkàtsàkà, ndàrà àhu wò gèrègèrè-tí, ndàdù wò Ètìyòpiyà tó pbìrì ǒ ale ìrì Kàgàwà bhà nabi Ìsayà andí dhu òzù rí ró. Ní, Filipò ivú dhu kà-tsǔ, ndàti: «Wò nyi nyózùna dhu àlǔ tí àlǔ dùnù?» ³¹ Ní, wò ale adù dhu àdu Filipò tò, ndàti: «Ìmbǎ ndi dhu-tì àwǎ rí idù ale í'ì rò, kà ràdù dùdu àlǔ ìngbà dhu bhèyi?» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù Filipò àvi rùpò ràdi tiná gèrègèrè ò. ³² Wò ndi kǎmbénà òzùna dǒ Andítá ò ngari ní yà dhu bhèyi rátina: «Kǐli ndì yà òzèna ka kowu tí ka kówu nà tàma bhèyi.

† **8:27** 8.27 Angyè Ungbòta ò, Àmǎ-tì ní pbànowí dǒ ádrùngbǼle. ǒyo rí kisé nǐ, àmǎ-tì ní ǒnzínánga óvè ale, ndirò ngǎtsi nǐ ǒbi ní ka kóhò ǒnzínánga ale (1Ká 22.9; 2Ká 9.32; Est 1.12; Yèr 38.7; Màt 19.12). ‡ **8:27** 8.27 Kàndakè ní Ètìyòpiyà ò ádròdrò vèbhá kámá-òvò, àdhàdhì Fàrawù ní'ì Mísri ǒ kámá-òvò dhu bhèyi.

Àdhàdhì ikána àze ka kí tà-mă-ngba náarínè ìnzì ndàpfò tsùna mà dhu bhěyi,

kǐnè ìnzì ndàpfò tsùna mà.

³³ Ka kazù nzá ka dhu tí, ndirò ka katdì nzá kà-ànyă ndi anya nyú àkănà kotdì dhu bhěyi.

Ádhi pbá ale ndi, kàbhà pbàdzukuru dǒ dhu naweya,

iwà ka kadù kàbhà ípìrǒnga níwi yà adzi ǒ rò nídhunǐ*?»

³⁴ Ní wò Ètìyòpiyà ǒ ale adù dhu ìvu Filipò-tsǔ, ndàti: «Ma mìtdè nyi ìtdè tí! Ádhi nyú ndi wò Kàgàwà bhà nabì rǐ dhu àwě dóná? Kà t'óte dóná ndítírò, ndirò kà t'óte vurò ale dǒ?» ³⁵ Ní Filipò adù ɔte ɔpè, ndòvò Yèsù dǒ Ídzì Mākūrù kà tò wò ndi Andítá tó ngari ǒ rò tí. ³⁶ Ní otu ǒ ì ówu rórò, abádhí awù ùvò idha rǐ ì òná ngari ǒ. Ní, wò Ètìyòpiyà ǒ ale adù dhu ìvu Filipò-tsǔ ndàti: «Kànǐ idha rǐ ì ìnè iró! Ní ádhu ndi ndùvo rádù rùdù ìnzì ma malú tí bàtizò funú?» ³⁷ [Ní Filipò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Nyi nyapé Yèsù à'u atdí afínu nyú nà, ní nyi nyádù bàtizò àlu àlǔ.» Ní wò ale adù àtìna Filipò nǐ: «Ma mà'ù wà dhu Yèsù Krístò rǐ Kàgàwà t'Ídhùnà.»]

³⁸ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù gèrègèrè àvi kòdì rí ale rǎlǔ ridè. Ní, abádhí adù òfo idha ò óyǒ rò Filipò mànà, Filipò rádù bàtizò àbhu kà tò. ³⁹ Ní, idha ò rò ì ùvò rò, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí adù Filipò òdyì ndàrà nà, ìnzì Ètìyòpiyà ǒ ale rádù àlanà tdítǒ. Pbétù, wò ndi Ètìyòpiyà ǒ ale náadù fíndá otu ùngǔ, ndàmbe àrà dǒ ádrùngbǎ dhédhe nyú nà.

⁴⁰ Wò dhu-dzidǒ, Filipò adù àrà ndòtù Àzotò tí kátina kigò ò. Kǎdù àdi ndàrà Kàgàwà bhà Ídzì Mākūrù núnò rǒ ìndrù tò yà ndi ndúda ònanǎ kigò ǒ, ndàrà àhu nà Kàyìsàriyà tó kigò ò.

9

Yèsù rǐ Sávùlò ànzi owùna nungu tí dhu

(Kas 22.6-16; 26.12-18)

¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Sávùlò tí kátina ale azè dhu ní ndàvu Ádrùngbǎle Yèsù bhà ábhàlǐ rǒ, ndínǐ ɛvè tí. Ní kǐvà ndi, ndàrà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà bhà. ² Kǎrà bhàruwà àko kà-fó, ndínǐ ndi ndarana tí ìtènà rǒ Dàmàsikì tó kigò ǒ unduta-dzà ǒ ádròdrǒ ale tò. I bhàruwà ní'ì rusà nùfà rǐ kà tò rùsǒ ndi kigò ǒ kà rǒtùna Ádrùngbǎle Yèsù bhà otu núngǔ arí ró kpabhále mà vèbhále mànà, ndùmbà, ndàrà nà àdrà-mbǐ dǒ ka kùsǒ rórò Yèrùsàlemà tó kigò ò. ³ Ní, otu ǒ kà rǎrà rórò, ìkyèrǒ kòdì Dàmàsikì ndi ndotsú tí rórò ní ndi, awáwù níisí òrù-akpà ò rò, ndàtdyi ka atdí. ⁴ Ní, Sávùlò itsi obvò, ndàdù atdí ale-tù ìrì, ràti: «Sávùlò, Sávùlò, ádhu nyi nyávu rùdù nǐ?» ⁵ Ní, Sávùlò adù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ìnyi nyú ní àdhi?» Ní wò ale-tù adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìma ní Yèsù, wò nyi nyávu rùdù rò. ⁶ Ní, ívà nyi nyotsù kigò ò. Ányì nga ní ndi ka kí nyi nyàkǎ nyonzi dhu nóvò ìndù nǐ.» ⁷ Kǒkò Sávùlò mà rǔbhi òwu rǒ mànà atdíkpá kà t'ódhína níikò, idho rùko ì, ìnzì 'àdù tsàya mà nǎpfò. Abádhí ambénà ale-tù kèlǐ níri dǒ, pbétù ìnzì 'àdù ndi ale mà nála. ⁸ Ní, Sávùlò ívà ndi obvò rò, ndidè. Kǎngbe nyìkpóna, ìnzì ndàdù inga àla akekpá màtí. Ní, kà t'ódhína adù kàlǔ ɔtsúna rǒ 'òwùnà, 'òwù ɔtsùnà Dàmàsikì tó kigò ò. ⁹ Ányì, kǎnzì ìbhu idho ìnzì ndi ndi inga àlǎ rórò. Ndirò kǎnyù nzá dhu mà, ìnzì ndàdù dhu mà nómvà.

* 8:33 8.33 Ìsa 53.7-8

10 Wò ndi Dàmàsikì tó kigò ǒ, Yèsù bhà atdí ábhàlǐ, Ànàniyà tí kátina ale ní'ì inè. Ní, Ádrùngbǎle Yèsù avì ndì kà tò ɔnyɛ rǒdzì kàdò dhu bhěyi dhu tó ǒfò ǒ, ndànzi ka ndàti: «Ànàniyà!» Ní Ànàniyà adù dhu àdu ndàti: «Ádrùngbǎlé, kànǐ ima iró.» 11 Ní, Ádrùngbǎle Yèsù adù àtìna kànǐ: «Ívǎ nyi nyarà yà <Túrútúrú ídè ngudhà> tí kátina ngudhà ò, nyadù òtsù Yudhà tí kátina atdí ale bhà idza. Ndirò nyádù nyivú Sávùlò, Társò tó kigò ǒ ale ànyì-dzá-bhà-tsǔ. Obhó tí, ndi ale rǐ'ì inè ndìtsò ndì ndí ró. 12 Ndirò, kà tò ma mòvò wà dhu ɔnyɛ bhěyi rǒdzì kàdò ǒfò ǒ, mati: Ànàniyà tí kátina ale rǎròtsù ànyì idza, ndàdù ɔtsúna ùlì kà-dǒ, ndínǐ kǎdù tí ndòpè ndàla nga tdítǒ.» 13 Ànàniyà adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ma mǐrì wà ábhǒ ale nyú wò ale bhà dhu àwě rí ró. Ndirò ma mǐrì wà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kǒnzì inyì ná'ù ale rǒ kóró nzére dhu. 14 Ndirò, iró kìrà nà ádrùngbǎnga tó obi ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale àbhɛ kà tò, ndínǐ kǔsò tí ɔvònyɛ rǒ rí 'ìtsò ale.»

15 Pbétù, Ádrùngbǎle Yèsù adù àtìna Ànàniyà nǐ: «Àrà yà ma mòvì nyi ì. Mà mòvò wà wòrì ale kàsǔdu nɔnzì tí: kà rǐ ɔvòdu àbhǔ ròtò ndì kóró ìnzì ní Pbàyàhúdì mà, kóró ádròdrǒ kámá mà, kóró Pbàisràyéli mà nà nzínzi ǒ. 16 Ndirò ima nyú, ma mǐ okúdu dò rò kà rǎbàna àpbè nítè kóró kà tò.» 17 Ní, Ànàniyà adù ndìvǎ, ndàrà Yudhà bhà idza. Ní ànyì, kǔlì ɔtsúna Sávùlò dǒ, ndàdù àtìna nǐ: «Àbanǐngba Sávùlò, Ádrùngbǎle Yèsù avì ndì indù otu ǒ àzú nyi nyírà rǒrò. Ní kìvì ma tɪnyɛ ò ndínǐ nyi nyala tí inga tdítǒ, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí ràdù nyira.»

18 Ní uró rò tí, ìbhè-kélé bhěyi ì nùlì dhu náadù 'ùpbà Sávùlò-nyìkpó ò rò, Sávùlò ràdù ndòpè ndàla nga tdítǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù àrà bàtizò àlɛ. 19a Nírò ní ndi kǎnyè dhu, ndàdù obi àbà tdítǒ.

Sávùlò rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnɔ ìndrǔ tò Dàmàsikì tó kigò ǒ dhu

19b Sávùlò mà náadù òko ngúfe idho tí atdíkpá ábhàlǐ mà nà Dàmàsikì tó kigò ǒ. 20 Ní ànyìrǒ rò tí, kǎdù ndòpè ndàrà dhu òvò rǒ ìndrǔ tò unduta-dzà ǒ rò, ndàrà àtìna rǒ, Yèsù rǎrǐ Kàgàwà t'Ídhùnà. 21 Ní, wò dhu nìrì ale kóró nǔkò rǒ idho aránà atdíǒ. Abádhí adúnà òwu àtìna rǒ: «Hòkò! Tí obhó yàrí ale nyú yà Yèsù-òvò rǒ ì nìtsò ale rǒ arúbhi àvu rǒ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ? Ndirò kìrà àzú okúna dò rò dhu tí obhó ndínǐ ndì ndusó tí ì ale, ndàrà nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale-fò ǒ?»

22 Pbétù, Sávùlò adúnà àrà dhu òvò rǒ abádhí tò ɔbi nyú nà. Ní, Dàmàsikì tó kigò ǒ ì nòtù Pbàyàhúdì ràdùna kà tò dhu adúnà àrà àwǐ rǒ àwǐ tí yà Sávùlò rǐ dhu ìtè kpangba Yèsù rǎrǐ Màsiyà rò.

23 Ní, ábhǒ idho nyú dzidǒ, Pbàyàhúdì adù 'ìrì ndínǐ ì oho tí Sávùlò. 24 Pbétù, Sávùlò adù abádhí ìrì ì dòná dhu ùnì angyangyi. Ì Pbàyàhúdì ambénà kigò tó tsàtsù òdò dǒ adyìbhengá nǎ ndirò kùbhingánǎ màtí, ndínǐ Sávùlò rǎhɛ rò, 'adù tí kòhò. 25 Ní, wò dhu ì ìrì rò, Sávùlò bhà ábhàlǐ adù àbadhi idyì kùbhingá, 'ìpfo iri póló ǒ, imbi rǒ ka kòsò sǎngě-yà-ba ǒ rò, ràwǔ kigò-ngbò ka kákpòrò nǐ kǎlì-kutì rǒ.

Sávùlò rǐ ndàdǔ Yèrùsàlemà tó kigò ò dhu

26 Sávùlò itdègu àrà àhɛ Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní kǎmvù ndì ndòtsù Yèsù bhà ábhàlǐ nzínzi ò. Pbétù, ì ábhàlǐ adù kǒdò ònzì ònzì tí, inzá ì à'ù dhu, iwà kà rùgèrè ndì, ndòngò Yèsù bhà ábhàlǐ nyú tí dhu-okú dò rò. 27 Ní, Bàrnabà tí kátina atdí ábhàlǐ náadù Sávùlò idyì, 'òwùnà atdíkpá Yèsù bhà uvitatále-ti'ò. Ní, kǎdù ìngbà dhu bhěyi màtí Sávùlò ála Ádrùngbǎle

Yěsù, Dàmàsìkì rárà otu ǒ dhu mà, ndirò àdhu mà ndi Ádrùngbǎle Yěsù òvò kà tò dhu mà nà dhu àwe abádhí tò. Ndirò, Bàrnabà adù ìngbà dhu bhěyi màtí Sávùlò ùnò Yěsù-òvò rǒ, ìmbǎ ònà ǒdó na Dàmàsìkì tó kigò ǒ bhà tò dhu àwe átò kóró abádhí tò. ²⁸ Ányìrǒ rò tí ní ndi, Sávùlò mà náadù òko atdíkpá Yěsù bhà uvitatále mà nà, 'adù òwu ùbhi rǒ kóró ngari ònǎ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. Kǎdúnà àrà dhu òvò rǒ Ádrùngbǎle Yěsù-òvò rǒ ìmbǎ ònà ǒdó na. ²⁹ Sávùlò mà adúnà òwu 'òtù rǒ átò yà Pbàgìrìkí t'ávàna òte arí Pbàyàhúdì mà nà, 'adù àmbe 'àgò dǒ abádhí mà nà. Pbétù, kǒkò ì Pbàyàhúdì adúnà òwu dhu ònzì rǒ, ndínì ì oho tí ka. ³⁰ Ní, wò dhu ì ìrì rò, Yěsù ná'ù ale adù kùndà, rárà Kàyìsàriyà tó kigò ò. Ányìrǒ rò, abádhí adù kàbhù rárà Tàrsò tí kátina kigò ò. ³¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Kànìsà ongónà òko màrùngà ǒ Yùdeyà tó pbìrì mà, Gàlìlayà tó pbìrì mà, Sàmàriyà tó pbìrì mà nà ǒ. Abádhí adù òko, 'àmbe ǒbi àbà dǒ afiya ònǎ rò, 'adù àmbe Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Hyátá nífu dǒ mběyi nyú. Ndirò abádhí-bvù ongónà adù àmbe ndìse dǒ, Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí rǎrà dzùnàya ònzì rǒ dhu-okú dò rò.

Péterù rǐ Àyìneyà tí kátina ale nígǔ dhu

³² Wò ndi kàsùmì ǒ, Péterù adù ndàrà ùbhi rǒ kóró pbanga ònǎ. Ní atdíku, kǎrà ùbhi átò Ludà tí kátina pbanga ǒ arí'ì Yěsù ná'ù ale-bvù. ³³ Ní ányì, kǎtù Àyìneyà tí kátina atdí ale iwà ara dǒ ndì ndaráyi ró ato árà àhù àrè ato nyú tí ró. ³⁴ Ní kǎtì wò ale nǐ: «Àyìneyǎ, Yěsù Krístò ìgǔ wà nyi. Ní, ívǎ nyi ara dǒ rò, nyadù ndi ara núhu nyi-tírò.» Ní ányìrǒ rò tí, wòrì ale iwà ndì ndidè ǒrú. ³⁵ Ní Ludà ǒ bhà mà Sàronì tó kyèngyèrù ǒ arí'ì pbanga ǒ bhà mà nà náala wò dhu, 'adù 'ùgèrè kóró, 'à'ù Ádrùngbǎle Yěsù.

Péterù rǐ Tàbìtǎ ìkyè dhu

³⁶ Yěsù ná'ù atdí tsìbhále ní'ì inè Yopà tí kátina kigò ǒ. Ndi tsìbhále-òvò ní'ì Tàbìtǎ*. Ndirò, ndi ǒvò-tì ní «Ìsà». Kǒngónà ídzi dhu ònzì abhò nyú ìndrù tò, ndàdù àrà nǎkùtále dzùnà ònzì rǒ. ³⁷ Ní atdíku, andi alú ka, ràdù òvè dòtsí. Ní ka kadù kǎ-bvò ù'ò, kufǒ, kadù ìtdùnà kupò nà, kowù ìlinà ràyi ǒrùnǎ rò rí'ì kàluga ò. ³⁸ Ludà tó pbanga ní'ì ìkyèrǒ Yopà tó kigò-tí rò. Ní Yopà rí'ì Yěsù bhà ábhǎlì níitdègu dhu ìri Péterù rǎrì'ì ndi pbanga ǒ, ní abádhí adù óyǒ ale nóvì ròwù Péterù ànzì, 'àtì: «Mǎ mìtdè nyi ìtdè tí nyú. Ìrà kòwu atdíkpá tsàkàtsàkà fàràbvù.»

³⁹ Ní ányìrǒ rò tí, Péterù mà adù òwu atdíkpá abádhí mà nà. Ní, Yopà Péterù àrà àhù rò, ka kùnda ka rùpò ndàrà àhù yà Tàbìtǎ-abvò ka kili ònà kàluga ò. Kóró abvo-ayí náadù 'àndu Péterù-tí, 'àmbe òdzi dǒ. Abádhí adúnà òwu yà àdì ndi ndàdì nyìkpóna nà rórò Tàbìtǎ óbhòlò mberù mà ǒrú mùdzarù mà nà nítè rǒ Péterù tò. ⁴⁰ Ní rǒ ní ndi Péterù avì kóró ale rùvò kàluga ò rò. Kǎdù ndòkò ǒtdyàna dǒ, ndàmbe ndìtsò dǒ Kàgàwà rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàgere abvo dò, ndàdù àtìna: «Tàbìtǎ, ívǎ nyi.» Ní, íyàdhíyà náadù nyìkpóna àngbe. Ní Péterù ndi ndàla rò, kǎdù ndàngbe, ndàdì sùnátù dǒ. ⁴¹ Péterù adù ǒtsúna nàgbà, ndàlǔ Tàbìtǎ nǐ, ndìvǎ ǒrú. Tdítdǒ, kǎdù Yěsù ná'ù ale mà abvo-ayí mà nà núnzì riwù, ndàdù Tàbìtǎ nítè fíyò iwà ìkyè rórò. ⁴² Ní Yopà tó kigò ǒ, kóró ale níri wò dhu-òyǐ, ábhǒ ale nyú ràdù Ádrùngbǎle Yěsù ná'ù. ⁴³ Wò dhu-dzidǒ, Péterù adù ábhǒ idhò nyú nónzì Yopà tó kigò ǒ, yà ǒròhò nonyínà Simoni tí kátina ale bhà idzá.

* 9:36 9.36 Pbàgìrìkí t'ávàna ǒ, kǒvò ní Dòrìkà.

10

Kòrnòliyò dò dhu rǒdzì onyè tó ófò ǒ dhu

¹ Kàyisàriyà tó kigò ǒ, Kòrnòliyò tí kátina atdí ale ní'ì inè. Ka ní'ì «Ìtaliyà tó pbìrì ǒ pbànowí tó pìkò» tí kátina pbànowí* dǒ ádrùngbǎle. ² Àbadhi mà pbì idzá-bhà màná kóró nóongónà Kàgàwà ẹ̀le, 'àdù Kòdò ònzì. Kǒngónà ábhǒ mǔdzùná nyú nǒnzì Pbàyàhúdì nzinzi ǒ nǎkùtále tó, ndàdù àrà ndìtsò rǒ Kàgàwà rǒ kóró kàsùmì ǒ.

³ Ní atdíku, àrùgyètdí adyifò-sisì adyídǒ nga tó ǒ, dhu adzì kà dò onyè tó ófò ǒ. Ní, kǎla Kàgàwà bhà màlàyikà pbì idza rítsù ró, ràdù kànzi, ndàti: «Kòrnòliyò!» ⁴ Ní, Kòrnòliyò adù nyìkpóna òdì wò màlàyikà rǒ ọ̀dọ̀ ònzì ndì ndí rórò, ndàdù dhu ìvu tsuná, ndàti: «Ádrùngbǎlé, ádhu nyi nyí ima ànzi ní?» Ní, màlàyikà adù dhu àdu kà tó, ndàti: «Kàgàwà ìrì wà pbùkù itsòta. Ndirò, nyi nyarúbhǒna nǎkùtále tó perè návi wà ndì kpangba Kàgàwà-ònzì. Ní, ndì dhu-okú dò rò, Kàgàwà ádzo nzá rùnù rò. ⁵ Ní kòmbí, óvì ìndrù ròwù Yopà, ròwù Sìmonì tí kátina ale ànzì. Ngǎtsi ndì Sìmonì-òvò ní Péterù. ⁶ Ndi ale rǐ'ì yà óròhò ònyi arí Sìmonì bhà idzá, ndì idza ràdù ì'ì ádrùngbǎ rèrù-bidǒ.»

⁷ Ní, wò Kòrnòliyò mà rǔbhi òte rǒ nà màlàyikà nítdègu àwí kà-nyìkpó ǒ rò, ní kǎdù pbìndà kasu tó óyǒ ale mà, atdí pbìndà múnowì màná núnzi. Ndi múnowì ní'ì Kàgàwà bhà Ƴyátá nífù arí ale, ndàdù Kòrnòliyò-tsù dhu ìrì atdídǒ. ⁸ Ní, Kòrnòliyò awe wò ndì nònzì dhu kóró abádhí tó, ndàdù abádhí òvì ròwù Yopà.

Péterù dò dhu rǒdzì onyè tó ófò ǒ dhu

⁹ Tsútsǎ nínganí, kǒkò Kòrnòliyò óviná ale ní'ì abhi nà tí. Ní, azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ, abádhí ì'ì íkyèrǒ ndíní ì otsú tí Yopà tó kigò ò. Nírò ní ndì Péterù upò ndàrà ndìtsò idza-dòtsirò ò ka kóbhòlò asota tó ngari ò rò*. ¹⁰ Ní àwù alú ka atdídǒ, ràdù ndòzè ndònyè dhu. Ní ònyè òyè ka kí kà tó òná kàsùmì ǒ ní ndì, dhu adzì kà-dò onyè bhěyi. ¹¹ Ní kǎla òrù-akpà-li'ò ndì nàngbe ró, ádrùngbǎ mberù bhěyi ndì nìli atdí dhu ràdù àmbe ìfo dǒ òrù-akpà ò rò ìfo pbinàdò rǒ ka kùlù ndì rórò, rìrà àhù yà adzi dǒ. ¹² Wò ndì ádrùngbǎ mberù ò ì'ì dhu ní: ìfo pfóya dǒ arúbhi ìzǎ-tidò mà kóró, òya dǒ arí 'àdha yà adzi dǒ ìzǎ-tidò mà, ọ̀rú arángìli àrè-tidò màná kóró.

¹³ Ní, Péterù ìrì atdí ale-tù dhu òvo rí fíndà ró, ndàti: «Péterù, ívà nyi nyazè kòrì ìzǎ, nyadù à'ànà.» ¹⁴ Ní, Péterù adù dhu àdu, ndàti: «Ìnzì ní wò dhu bhěyi Ádrùngbǎlé! Inzá ma mapèna yà Kàgàwà isó ìnzì ka kongó tí à'ànà ìzǎ-tidò ná'a. Ndirò, ma màpè nzá Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì ìzǎ-tidò ná'a.» ¹⁵ Ọ̀yo rí kìsě nǐ, Péterù ìrì wò ale-tù ràti: «Péterù, iwà Kàgàwà ú'ò rìlǎ nyìkpóna ǒ dhu nǎkǎ nzá nyatì òtòtì dhu tí.» ¹⁶ Wò dhu adù ndì ndònzì ndì ìbhù-gùna. Ìbhù ka nìsě dhu-dzidǒ, ka kǎdù wòrì ádrùngbǎ mberù ìdha ányìrǒ rò tí ròdzì òrù-akpà ò.

¹⁷ Péterù adì ndàmbe inga ìrè dǒ wò ndì ndàla dhu dǒ. Nírò ní ndì kǒkò Kòrnòliyò íviná ale níwú, ìtsì ìko Péterù rǐ'ì òná idza-ngbò ka kákpòrò nǐ kǎlì-lí, iwà ì òngù dhu kóró ngari ònǎ, óròhò ònyi arí Sìmonì bhà idza rǎrǐ'ì ngboró rórò. ¹⁸ Ní, abádhí anzi dhu, 'àdù dhu ìvu ànyì-dzá-bhà-tsù, 'àti: «Sìmonì Péterù tí kátina ale nǎtí àdì àzú-dzá?»

¹⁹ Wò ndì kàsùmì ǒ, Péterù ní'ì inè wò ndì ndàlanà dhu dǒ tí ndì ndì inga ìrè tdítǒ ró. Nírò ní ndì Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí adù dhu òvò kà tó,

* **10:1** 10.1 Ndi pìkò ní'ì atdátí miyà pbànowí tó azà mùtù. * **10:9** 10.9 Mrk 13.15

ndàti: «Péterù, kòní ìbhù ale rí nyòmè. ²⁰ Ní ívà nyi nyawù tsàkàtsàkà, nyàdù òwu abádhí mànà atdíkpá ìnzí afínù rùguru rórò, ima nyú ma mìvì ndi abádhí nìdhuñ.» ²¹ Ní Péterù ìfò, ndìrà àhù kòrí ale-tí'ò rò, kàti: «Ima ní ndi yà nyí nyómèna ale. Ní, ádhu nyí nyìwù iró okúna dò rò?» ²² Ní, abádhí adù dhu àdu, 'àti: «Mà nivì ní Kòrnòliyò, pbànowí dō ádrùngbále. Ndi ale ní obhónángatále, ndirò ka ní Kàgàwà-òdò ònzì arí ale. Ndirò, kóró Pbàyàhúdì arí ídzi dhu kèlě àwě kà-dō. Ní Kàgàwà bhà màlàyikà návi ndi kà tò, ndàdù kàvi rànzi ìnyi pbìndà, ndíñ ndiri tí nyi nyáwěna fíndà dhu.» ²³ Nírò ní ndi Péterù adù kòrí ale náko ròtsù idza, ndàdù abádhí àbhù ròyi mbèyi nyé.

Péterù rí'ì Kòrnòliyò bhà idzá dhu

Tsútsá nínganí, Péterù mà kòkò Kòrnòliyò ívì ale mà, Yopà tó kigò ò Yèsù ná'ù ale nzínzì ò ngúfe ale mànà níivà ì Yopà rò, 'òwù Kòrnòliyò bhà Kàyisàriyà tó kigò ò. ²⁴ Ní tsútsánínganí tdítđ, Péterù arà àhù Kàyisàriyà tó kigò ò. Ní ányì, Kòrnòliyò í'ì abádhí òdò ndi ndí ró, atdíkpá yà ndi ndünzìná kóró fí-dzá bhà mà, atdíđ ndi ndóze òdhína mànà. ²⁵ Ní, idza Péterù ròtsù òná kàsùmì ò, Kòrnòliyò ahù kàko. Ní kàkò ndi òtdyèna dō, ndìbvù ndi kònzì-tsù ò, ndùlě ka. ²⁶ Pbétù, Péterù adù kàlu ndivà orù, ndàdù àtìná kà nì: «Ívà nyi orù. Ima mà átò ní ìnyi bhèyi ale kèlě.» ²⁷ Ní, idza ì ótsù àzèmbè ì óte Kòrnòliyò nà rórò rò, Péterù atù ábhó ale nyé idzá ì nàndu ró. ²⁸ Ní, kàdù dhu òvò kpangba abádhí tò, ndàti: «Nyí, nyí nyèni wà dhu mbèyi nyé Hyátá rísò dhu atdíđ, Mùyàhudi rākā nzá ndi'ì ìnzí ní Mùyàhudi t'ódhìná tí, ndirò kà rākānà nzá ndòtsù ìnzí ní Mùyàhudi bhà idza. Pbétù, Kàgàwà nyú nditíró nòvò dhu idù, ndàti: Inzá ma rākā mōzè atdí ale mà inzá ílā nyìkpóna ò ale tí, ndirò inzá àkà kokò mànà atdíkpá ale tí. ²⁹ Nírò, kòní ndi dhu-okú dò rò nga ní ndi, yà nyí nyòvì ìndrù ròwù manzì rò, ma mìvà ma mìrà àzú ìnzí pfòdu rùguru rórò. Ní kòmbí, ma mòzè muni àdhu-okú dò rò màtí nyí nyànzi ma mìrà àzú dhu.» ³⁰ Ní Kòrnòliyò adù dhu àdu Péterù tò, ndàti: «Indo idho àhù wà ìfò, yà mbèmbè yàrí kàsùmì ò tí ma mádi mambe mìtsò dō òná pbà idzá rò àrùgyètdí adyifò-sisì adyídò nga tó ò. Ní ányìrò rò tí, ma mála atdí ale iwà idè ònzìdú, ùmbìli rùmbìli mùdzarù ndi ndùfò róná rórò. ³¹ Ní ndi ale áti ima nì: «Kòrnòliyò, Kàgàwà ìrì wà pbùkù itsòta. Ndirò, kàla wà nākùtále tò nyi nyarùbhòna perè. ³² Nírò, óvì ìndrù ròwù Yopà, ròwù Simoni tí kátina ale ànzì. Ngàtsi ndi Simoni-òvò ní Péterù. Ndi ale rí'ì yà óròhò ònyi arí Simoni bhà idzá, ndi idza ràdù ì'ì ádrùngbà rèrù-bidò.» ³³ Ní ányìrò rò tí, ma mòvì ìndrù pbùkù ròwù nyanzi. Ní, nyi nyàdù dhu ònzì mbèyi màtí nyirà. Nírò, kàní àlě kí'ì kóró kòmbí Kàgàwà-ònzì, ndíñ mà mìrì tí Ádrùngbále Kàgàwà óvò ìndù ndíñ nyi nyawe tí fākà dhu kóró.»

Péterù ròte Kòrnòliyò bhà idzá rò dhu

³⁴ Ní, Péterù apè ote, ndàti: «Kòmbí ma muni wà dhu obhó tí, ìnzí Kàgàwà rarì ìndrù-ònga òvò. ³⁵ Ndirò kóró pbìrì ò, Kàgàwà ará'una ale ní yà òdòna ònzì arí ndàdù obhónángà ònzì ale. ³⁶ Kàgàwà íbhò pbìndà ote Pbàisràyélí tò. Ndi ote ní, màràngà tó Ídzi Màkürù Yèsù Krístò-otù ò. Ndirò, ndi Yèsù Krístò ní ndi kóró ale tó Ádrùngbále. ³⁷ Nyí, nyí nyèni wà kóró Yùdeyà tó pbìrì ò ndi nónzì dhu, ròpè ndi Gálilayà tó mùlengù ò rò, yà Yùwanì óvò ìndrù tò bàtizò dzidò. ³⁸ Ndirò, nyí nyèni wà ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà írà Yèsù, Nàzàretì tó kigò ò ale pbìndà Hìlā-Alafí bhà ádrùngbànga tó obi nì dhu. Ndi Yèsù úbhi kóró ngari òná, ndàrà

ídzi dhu ònzì rǒ ìndrǔ tò, ndàdù àrà P̄f̄om̄vo arávu rǒyá kóró ale nígu rǒ, Kàgàwà í'ì ndì mànà nídhunǐ. ³⁹ Mǎ'ì ní yà Yēsù ónzì P̄bàyàhúdì tó p̄bìrì mà, Yèrùsàlemà tó kigò mànà ǒ kóró dhu tó ngàmbì. Ka kóhò ndì Yēsù, kutǒ mùsàlabhà dǒ, kadù òtdùnà. ⁴⁰ P̄bétù ìbhù rí kisě idho ǒ, Kàgàwà ádù kàbhù rìngbè ndì ìbhù ò rò, ndàdù kàbhù rìtè ndì kpangba. ⁴¹ Kítè nzá ndì kóró ale tò. P̄bétù, kítè ndì fákà yà Kàgàwà avò mǎ mǐ'ì p̄bìndà ngàmbì tí ale tírò. Kàbhà ìngbèta dzidǒ, mǎ mónyù dhu, mǎdù dhu òmvù atdíkpá kà mànà. ⁴² Ndirò, kádù dhu ùya fákà, ndínǐ mǎ m̄ov̄o tí dhu ìndrǔ tò, mǎdù dhu ìtè kpangba, ndì rǎrǐ ndì Kàgàwà avò ndì ndínǐ ndì nditdiya tí ùvǔvè ale mà, ípìrǒrò rí'ì ale mànà-ànyǎ. ⁴³ Ndirò, Kàgàwà bhà p̄bànbí náavò dhu kókú dò rò, 'àti: <Yēsù-ov̄o rǒ, Kàgàwà arí Yēsù nà'ù ìngbàtí ìli ndì ale mà ní bhà nzérénga núbà kóró ndì ale tò.>»

Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí rǐfo ìnzǐ ní P̄bàyàhúdì dǒ dhu

⁴⁴ Wò Péterù rǒtè òná kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí níifo kókò Péterù rǎn̄ona f̄iyò dhu ìrì rǒ rúbhi kóró ale dǒ. ⁴⁵ Ní, kókò Péterù mà níwù mànà atdíkpá Yēsù ná'ù P̄bàyàhúdì idho n̄úuko atdídǒ, ìnzǐ ní P̄bàyàhúdì tò Kàgàwà àbhù p̄bìndà Ìlǐlǎ-Alafí tó perè átò dhu-okú dò rò. ⁴⁶ Obhó tí, ì P̄bàyàhúdì níri kókò ì ale ìnzá ì apèna ìrina angyi aláwà-tidò òtè rí, 'àdù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga ìlè dǒ ró. Ní, Péterù adù dhu ìvu P̄bàyàhúdì-tsǔ, ndàti: ⁴⁷ «Kòmbí, kákà ale nábà wà Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí átò àlě bhěyi. Ní ádhu ndì ndùvo rádù abádhí rǒ ìnzǐ bàtizò nalú tí?» ⁴⁸ Nírò ní ndì Péterù adù bàtizò àvi kubho kókò ìnzǐ ní P̄bàyàhúdì tò Yēsù Krístò-ov̄o rǒ. Wò dhu-dzidǒ, kókò bàtizò nalǔ ale náadù Péterù àgo, 'òkò mànà atdíkpá ngúfe idho tí.

11

Yèrùsàlemà tó kigò ǒ Péterù rǐ ndì nónzì dhu àwě dhu

¹ Yùdeyá tó p̄bìrì ǒ ì nòtù uvitatále mà, Yēsù ná'ù ngǔkpà ale mànà níri dhu yà ìnzǐ ní P̄bàyàhúdì mà ní rìrì wà Kàgàwà bhà ǒtè átò. ² Ní, Péterù itdègu ndàdù Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní Yēsù ná'ù ndì kigò ǒ P̄bàyàhúdì náadù 'òpè 'àmbè òrù dǒ kà-dǒ, 'àti: ³ «Nyi nyàrà òtsù ìngbà dhu bhěyi ìnzǐ ní P̄bàyàhúdì* n̄zínzì ò, nyǎdù dhu ònyù atdíkpá abádhí mànà?»

⁴ Nírò ní ndì Péterù adù ndì nónzì dhu òpè ndàwe tsùnàrǒ abádhí tò. Kǎti: ⁵ «Ma mǐ'ì Yopà, ní ma mádi mambe mìtsò dǒ adyídǒ, dhu ràdù òdzì dùdù onyù bhěyi. Ní, ma mála ádrùngbǎ mberù bhěyi ndì n̄li atdí dhu òrù-akpà ò rò rífo, ndàmbe àwù dǒ dùdù ìfo p̄bìndà rǒ ka kùlǔ ndì rórò. ⁶ Ní, yà ma mùdǐ nyìkpódu mambe wò dhu àndà dǒ rò, ma mála yà adzi dǒ arúbhi ìfo p̄f̄oya dǒ ìzǎ mà, ìrì ǒ ìzǎ mà, òya dǒ arí 'àdha ìzǎ mà, orú arángìlì àrè mànà. ⁷ Wò dhu-dzidǒ, ma mǐrì atdí ale-tù dhu òvo rí idù ró, ndàti: <Péterù, ívà nyi nyazè kòrì ìzǎ, nyadù à'ànà.> ⁸ Ní, ma mǎdù dhu àdu, mati: <Ìnzǐ ní wò dhu bhěyi Ádrùngbǎlé! Ìnzá ma mapèna yà Kàgàwà isò ìnzǐ ka kongó tí à'ànà ìzǎ-tidò à'a. Ndirò ma mapè nzá Kàgàwà-nyìkpó ǒ òtì ìzǎ-tidò ná'a.> ⁹ ǒyo rí kisě nǐ, ma mǐrì wò ale-tù òrù-akpà ò rò rǒtè ró, ndàti: <Péterù, iwà Kàgàwà ú'o rìlǎ nyìkpóna ǒ dhu náká nzá nyatì òtòtì dhu tí.> ¹⁰ Wò dhu nádù ndì ndònzì ndì ìbhù-gùna. Ìbhù ka nìsě dhu-dzidǒ, ka kádù wòrì ádrùngbǎ mberù ìdha ànyìrǒ rò tí ròdzì òrù-akpà ò.

¹¹ Wò ndì kàsùmì ǒ tí ní ndì, rùdú ka kivi Kàyisàriyá tó kigò ò rò ìbhù ale náadù 'ùtò yà ma mǐ'ì òná idza-lí. ¹² Ní, Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí ádù

* **11:3** 11.3 Ìnzǐ ní P̄bàyàhúdì tí ka kátina ale náti ka kí átò ìnzá ka kóbhòlò onzìyángà ale tí.

dhu òvò idù ndàti, mã ròwu atdíkpá abádhí mànà ìnzí afídu rǔguru rórò. Kákà nyí nyálàna írò azà òdhídu nádù munda ànyì Kàyisàriyà, mãdù itsi òtsù yà ima nànzì Kòrnòliyò bhà idza. ¹³ Nírò ní ndi Kòrnòliyò adù ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà bhà màlàyikà àvi ndi fíndà pbìndà idzá dhu náwe fákà. Màlàyikà áti kà nǐ: «Òvi ìndrǔ ròwù Yòpà, ròwù Sìmonì tí kátina ale nánzi. Ngàtsi ndi Sìmonì-òvò ní Péterù. ¹⁴ Ndi ale rǐ ndi inyì mà, kórò pbùkù idzá-bhà mànà rǔgu nǐ òte nàwě indù.» ¹⁵ Ní, òte ma mòpè mawe ndi Kòrnòliyò bhà idzá-bhà tò dhu-dzidò, Kàgàwà bhà ǼlǼ-Alafí nádù ifo abádhí dǒ, àdhàdhì yà wemberè tí ndi ndífo àlě dǒ dhu bhèyi. ¹⁶ Ní, ndi dhu adù mabhù mirè yà Ádrùngbǎle Yèsù unction àlě tò dhu. Kǎti: «Bàtizò nubhónà Yùwanì núubhò bàtizò ìndrǔ tò idha nǐ. Pbétù nyí, nyí nyí ǼlǼ-Alafí tò bàtizò àlě.» ¹⁷ Kàgàwà úbho yà Ádrùngbǎle Yèsù Krístò àlě ka'ù nínganí ndi ndubhò àlě tò perè átò abádhí tò. Ní, ima ní'iyana àdhi ndíní ma muvó tí ma Kàgàwà rǒ ìnzí rǒnzì pbìndà kasu?»

¹⁸ Wò òte ì ìrì rò, kǒkò Péterù mà rǔbhi 'àgò rǒ mànà ale náadù afíya òtù, 'adù 'òpè 'ilè Kàgàwà, 'àmbe àtìna dǒ: «Hákà! Kàgàwà pbání àbhù rádù ìnzí ní Pbàyàhúdì mà nábhu rǔgèrè fíyó màtso, rádù obhónà ípìrǒnga nábà átò!»

Kànìsà rǐ ndòpè Àtiyòkiyà tó kigò ǒ dhu

¹⁹ Stìfanù ka kòhò dhu-dzidò, ndi nòpè Yèsù ná'ù ale rǒ avuta náabhù ì ale rǐfàlǎ ì dhèdherò kigò ònǎ. Atdídhena ale náatsè Fòyìnìkè, ngǔkpà ale náatsè Kìpurò, ndirò ngǔkpà-tsí náadù òtse Àtiyòkiyà. Abádhí owúnà Kàgàwà bhà Ídzì Mákǔrù núnò rǒ Pbàyàhúdì tò tí. ²⁰ Pbétù, yà abádhí nǐnzì ǒ ì nòtù Kùrenì ǒ ngúfe ale mà, Kìpurò ǒ ngúfe ale mànà náawù ùvò Àtiyòkiyà, 'adù 'òpè 'ùnò Ádrùngbǎle Yèsù dǒ rǒte Ídzì Mákǔrù ìnzí ní Pbàyàhúdì tò. ²¹ Ádrùngbǎle Kàgàwà náabhù òbi atdídǒ abádhí tò, ndi dhu rádù àrà yà abádhí rǐ dhu òvò fíyò ábhǒ ale nyú nábhu rǒ rǔgèrè ì, 'adù Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù.

²² Wò abádhí rǒnzina dhu-òyí níitdègu àrà òtsi Yèrùsàlemà tó kigò ǒ kànìsà ǒ bhà-bì ò, ní ì ale adù Bàrnabà nóvì rǎrà Àtiyòkiyà. ²³ Bàrnabà níitdègu àrà àhu ànyì, ndàdù Kàgàwà àso Yèsù ná'ù ale dhu nótù, ní kǐdhè adù ndìka atdídǒ. Kǎdù ì ale-afí àbhù ròtsì òbi ndíní ì nàpá tí atdídǒ Ádrùngbǎle Yèsù rǒ tí. ²⁴ Ndi Bàrnabà ní'ì ídzì ale, atdídǒ ǼlǼ-Alafí írǎ ale, ndirò ádrùngbǎ a'uta nà ale. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ábhǒ ihé-yà nyú náadù Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù.

²⁵ Wò dhu-dzidò, Bàrnabà adù àrà Sávùlò nómè Társò tí kátina kigò ò. ²⁶ Ní ka ndi ndàlǎ rò, kǎdù kǐdyì ìwǔ mànà atdíkpá, ìwǔ ùvò nà Àtiyòkiyà. Ndi Àtiyòkiyà tó kigò ǒ kànìsà ǒ, abádhí anzì atdí ato nyú. Ndirò ndi kànìsà ǒ, abádhí udhè dhu ábhǒ ale nyú tò. Wò ndi Àtiyòkiyà tó kigò ǒ nga ní ndi wemberè tí ka kapè kunzì Yèsù bhà ábhàlǐ pbàkrístò tí nǐ.

²⁷ Ndi kàsùmì ǒ, Kàgàwà bhà pbànábí núuvò Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, 'òwù Àtiyòkiyà. ²⁸ Abádhí nǐnzì ǒ atdí ale-òvò ní'ì Àgabhù. Ní, Kàgàwà bhà ǼlǼ-Alafí unction ka ròvò dhu ndàti, ádrùngbǎ àgǎyì rǎrǐ ìsǐ yà adzi dǒ kórò pbìrì ǒ. Obhó tí, ndi àgǎyì adù ìsǐ yà Klòdiyò ní'ì kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tí ònǎ kàsùmì ǒ†. ²⁹ Wò ndi kàsùmì ǒ tí ní ndi, Yèsù bhà ábhàlǐ adù 'ìrǐ, 'ìtsà foyá dhu, ngàtsi ale rǎrà kibhò rǒ fóná ndi nábà dhu-bvu rǒ, ndíní ì onzi tí òdhíya dzànà nǐ Yùdeyà tó pbìrì ò. ³⁰ Perè ì ìtsà dhu-dzidò, abádhí

† 11:28 11.28 Kǐ'ì kámá dǒ ádrùngbǎ kamà tí Pbàrómá tó pbìrì ǒ.

adù kàbhù Bàrnabà mà, Sáwúlò màná ròwù àbhùnà Yèrùsàlemà tó kigò ò kànìsà ò pbàkàrù†-fó Yèrùsàlemà tó kigò ò.

12

Yàkòbhò òho ka kí, kadù Péterù òsò dhu

¹ Wò ndi kàsùmì ò, ádrùngbǎ kamà Hèròdè apè ndàvu Kànìsà ò bhà nzínzi ò atdídhéná ale rǒ. ² Ní, kàbhù Yàkòbhò, Yùwanì t'ádònà kòkèrè dònà ila tó obhi-akpà nǐ, ròvè. ³ Kítdegù wò ndi ndàbhù kónzì dhu àlǎ Pbhàhùdí-nyìkpó nòfò ró, ní kǎdù Péterù àvi kosò. Wò ndi dhu anzì ndi yà ìmbǎ ònà afi nà mǔgati tó mǔhendù tó kàsùmì ò. ⁴ Ní, Péterù ka kòsò dhu-dzidǒ, Hèròdè adù kàbhù kídò imbi-dzà ò. Kǎdù ififó pbànowí tó ìfò mǔtù nǎli, ròdò kà-ngbò ànyì-dzá. Kǔdhè dhu ní, Pásìka tó mǔhendù-idhò rǔda rò ndi ndi kàbhù kòtdì ànyǎna ibí ale nzínzi ò rò dhu. ⁵ Ní, ka kambénà Péterù-ngbò òdò dǒ imbi-dzà ò, pbétù Kànìsà ò bhà adù òko, 'àmbe 'ìtsò dǒ Kàgàwà rǒ kǒkú dǒ rò ìnzì ì ì ònà nga òtdì rórò.

Kàgàwà bhà màlàyikà rǐ Péterù ìkòlò imbi ò rò dhu

⁶ Yà tsútsǎ nínganì Hèròdè rǐ dhu ònzi ndi ndàbhù tí Péterù kòtdì ànyǎna ònà idhò tó iku ò, Péterù ì'ì óyǒ pbànowí nzínzi ò ndi ndàyi ró, òtsúna ràdù ì'ì óyǒ àdrà-mbǐ nǐ ka kùtsì ró. Ndirò, sàndìrì adù ì'ì tsátsù-ngbò òdò ì ì ró. ⁷ Ní kòmbómbí tí, ìnzá kǒkò ale ùni kàsùmì ò, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà níto ndi, awáwù ràdù Péterù mà rǐ'ì ònà kálugá-ngba ò nga àtdyi, ràwù hwé. Ní, wò màlàyikà náaya Péterù-ngbò òngòna rǒ rò, ndìnga idhò ò rò, ndàdù àtìna nǐ: «Ívǎ nyi tsàkàtsàkà.» Ní, Péterù-òtsú rǒ ì'ì àdrà-mbǐ náadù 'ìtdì ìtírò, 'àwà ì obvò. ⁸ Wò màlàyikà adù àtìna tdítǒ kà nǐ: «Ísǒ mvunù ò, nyadù pfǒnù rǒ kàyitò-mbǐ iso mběyi.» Ní, Péterù adù wò màlàyikà àvi fǐndà dhu ònzi. Wò dhu-dzidǒ, màlàyikà adù atìna tdítǒ kà nǐ: «Áfǒ rùnù ǒrú mǔdzarù, nyadù ìrà owùdu ò.» ⁹ Ní, Péterù adù àhù, ndàrà kǒwù ò. Kǔni nzá dhu, wò màlàyikà rǒnzina dhu rǎrǐ obhó dhu. Pbhétù, kǎmbénà dhu àtì dǒ ònyù rǐ ndònyù dhu tí. ¹⁰ Ní, abádhí udà wemberè tó sàndìrì tó mǔtù tí. Tdítǒ abádhí udà ǒyǒ rǐ kǐsè sàndìrì tó mǔtù tí. Wò dhu-dzidǒ ní ndi, abádhí awù ùvò yà dòtsí ka kúvò nǐ kigò ò tsumà tó tsátsù-tí. Ní ndi tsátsù adù ndàpfò ndìtírò abádhí tò, abádhí ràdù ùvò iri, 'adù òko àmbe òwu dǒ ngudhà ò. Ní kòmbómbí tí, wò màlàyikà adù àwǐ Péterù-tí rò.

¹¹ Nírò ní ndi wò rónà ndi nònzì dhu arà Péterù-dò àlù. Ní kǎti: «Kòmbí, ma mǔni wà dhu Ádrùngbǎle Kàgàwà nyú ní yà pbìndà màlàyikà nìbhò rǐrà mikòlò Hèròdè-fó rò, ràdù mabhù mǒgù yà Pbhàhùdí rǔbhi àpànà rǒ rùdú ì ònzi tí kóró dhu ò rò.» ¹² Wò dhu àlǎ dònà rò ní ndi, kǎdù àrà Màriyà, Yùwanì-tsánà bhà. Ngǎtsi ndi Yùwanì-òvò ní'ì Mǎrkò. Ní ndi Màriyà bhà idzá, ibí ale nyú ní'ì ì àndu ì, 'àmbe 'ìtsò dǒ ró. ¹³ Ní, Péterù itsi tsátsù ìtdò irinǎ rò, Ròdhà, kasù tó atdí tsìbhíngba ràdù òndri ìkyèrǒ tsátsù tí. ¹⁴ Ní, Péterù ndi ndùni tǔna rǒ rò, kǐdhè ìka ndi atdídhǒ. Ní, ìnzá ndi ndàpfò tsátsù mà kà tó rórò, kǎdù ndàngbo, ndòkù Péterù rǐ'ì tsátsùnǎ dhu òvò idza rǐ'ì ale tó. ¹⁵ Ní ì ale adù dhu àdu Ròdhà tó, 'àti: «Tí àrǐ dǔnù rǐ'ì dhé?» Pbhétù, Ròdhà adù àdì ndàmbe ìnè Péterù rǐ'ì obhó tí tsátsùnǎ dhu kèlǎ nówò dǒ abádhí tó. Ní abádhí adù àtìna wò tsìbhíngba nǐ: «Péterù-mùlǐ ní wò.» ¹⁶ Pbhétù, Péterù adù àdì, ndàmbe tsátsù kèlǎ nótdò dǒ. Nírò ní ndi ka kawù tsátsù àpfò, kà ràdù òtsù idza. Ní, ka ì àla rò, idhò adù idza

† 11:30 11.30 Pbhàkàrù ní kànìsà ò ádròdrǒ ale.

ì'ì ale ùkò atdíđ. ¹⁷ Ní, Péterù adù abádhí nágo ɔtsúna nǐ ìnzǐ ɔte tí. Kǎdù ndòpè ndàwe ìngbà dhu bhěyi màtí Ádrùngbǎle Kàgàwà àbhù ndì ndàhù imbi ò rò dhu abádhí tò. Tdíđ, kǎdù àtìna abádhí nǐ: «Nyòwu nyàwe wò rùdú ndì nònzì dhu Yàkòbhò mà tò, ngǔkpà àlě t'ódhína màna.» Wò dhu-dzidò, kǎdù àhù idza rò, ndàdù àrà ngǎtsi ngari ò.

¹⁸ Ní inga ùbho rò, pbànowí-tsi ava ndì atdíđ, 'àmbe dhu òngù dǒ tsùyá nzínziya ò, 'àti: «Péterù nyú àrà àdhà?» ¹⁹ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè adù kàvi kòmè kóró ngari ònǎ, pbétù ka kadù nzá kàbà. Nírò ní ndi kǎdù dhu àvi kòngù Péterù-ngbò òdò rǒ rúbhi sàndìri-tšù, ndàdù àbhùnà kòkyè kóró. Wò dhu-dzidò, Hèròdè adù ndìvǎ Yùdeyà tó pbìrì ò rò, ndàrà Kàyisàriyà tó kigò ò, ndàrà àdi ànyì ákě kàsùmì tí.

Ádrùngbǎ kamà Hèròdè rǒvè dhu

²⁰ Ádrùngbǎ kamà Hèròdè náakó atdíđ Tirò mà Sìdonà màna tó kigò ò bhà rǒ. Ní, atdíku, abádhí ìrì ì ndínì ì oví tí ìndrǔ ɔvòya rǒ Kàyisàriyà tó kigò ò, ròwù ɔte Hèròdè nà. Ní, ndínì ndi dhu aká tí fǐyò, abádhí adù 'ìrì Blástò tí kátina ale nà. Ndi ale nǐ'ì ádrùngbǎ kamà bhà idhò tó kàluga ò dhu dǒ ádrùngbǎle. Ní abádhí awù 'ònzì ndínì ì oko tí màràngà ò Hèròdè màna, abádhí tó pbìrì ò bhà òngù rí ònyù ongónà ìrà ádrùngbǎ kamà Hèròdè bhà pbìrì ò rò nídhunì. ²¹ Ní, yà abádhí ìrì ì ndínì ì ɔte tí ádrùngbǎ kamà màna ònǎ idhò ò, ndi kamà núfó ndì pbìndà ádrùngbǎnga tó mùdzarù nǐ, ndàdù àdi pbìndà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ. Wò dhu-dzidò, kǎdù ɔte òpè, ndàmbe dhu òvò dǒ ihé-yà tò. ²² Ní wò kà rǒte ònǎ kàsùmì ò, ihé-yà adù idù 'àti: «Ìgyò! Ìnzǐ ní ìndrǔ nyú yà rǒte dhemǎ! Mǔngǔ-ngba nyú ní yà rǒte!» ²³ Ní ànyìrǒ rò tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà màlàyikà náapbì Hèròdè, ìnzá kàbhù ifuta Kàgàwà tò dhu-okú dò rò, asa ràdù àkanà, rǒvè dòtsí.

²⁴ Pbétù wò ndi kàsùmì ò, Kàgàwà bhà ɔte adù àdi ndàmbe ndànga dǒ, ndàdù àmbe ndàndò dǒ kóró ngari ònǎ. ²⁵ Bàrnabà mà Sávùlò màna níitdègu fǐyò ka kàvi 'òwù ònzìnà Yèrùsàlemà tó kigò ò kasu nító, ní abádhí adù 'ìvǎ, 'àdu ì Àtìyòkiyà. Ànyì abádhí adù òwu atdíkpá Yùwanì tí kátina atdí ale màna. Ngǎtsi ndi Yùwanì-òvò ní'ì Mǎrkò.

13

Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí rǐ Bàrnabà mà Sávùlò màna nòvò Kàgàwà bhà kasu tò dhu (Gàl 2.7-9; 2Tì 3.8-9)

¹ Àtìyòkiyà tó kigò ò kànìsà ò ale nzínzi ò, Kàgàwà bhà pbànbí mà, ìndrǔ tò arí dhu ùdhě ale màna ní'ì ìnè. Ì ale ní'ì Bàrnabà, Nìgerì tí kátina Sìmìyonì, Lùkiyò, Kùrenì tó kigò ò ale, Mànyenì, yà atdíkpá avì ádrùngbǎ kamà Hèròdè màna ale, ndìrò Sávùlò.

² Ní atdíku, yà abádhí rǐ Ádrùngbǎle Kàgàwà ùlě, 'adù ònyù t'ónyuta-tšù nùtsì ònǎ kàsùmì ò, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí atì abádhí nǐ: «Nyòpì Bàrnabà mà Sávùlò nà idù, nyǔli igi, ndínì yà ma munzi ì fǐyò kasu nònzì tí.»

³ Ní, ònyù t'ónyuta-tšù ì ètsì, 'adù àmbe 'ìtsò dǒ átò dhu-dzidò, abádhí adù ɔtsúya núli Bàrnabà mà dǒ Sávùlò nà, 'adù ùbhànà ròwù.

Bàrnabà mà Sávùlò nà ròwu Kàgàwà bhà Ídzi Mǎkǔrù ùnò Kìpurò tó sòngà ò bhà tò dhu

⁴ Wò Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí nóvì ì ì òwu rò, Bàrnabà mà Sávùlò nà náawù ùvò Sèlèkiyà tó kigò ò. Ní ányìrò rò, abádhí adù òtsù ádrùngbǎ ibhú ò, 'òwù Kìpurò tí kátina sòngà dò. ⁵ Ní, Sàlaminò tí kátina kigò ò ì òwu ùvò rò, abádhí apè 'ùnò Kàgàwà bhà Jte indrù tò Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ò rò. Yùwanì ní'ì inè átò atdíkpá abádhí mànà, ndàdù arà abádhí dzùnà ònzì rǒ. ⁶ Ní iwà ì ùdà Kìpurò tó sòngà ònǎ kóró rórò, abádhí awù ùvò ndì sòngà ò kigò, Pafò tí kátina ò. Ní, ndì kigò ò, abádhí atù Bǎrà-Yèsù tí kátina màzítále. Abadhi ní'ì átò Pbàyàhúdì nzínzì ò tìtò tó nabì. ⁷ Abádhí ongónà òko atdíkpá Kìpurò tó sòngà ò lìwalì, Sèrgiyò Pòlò tí kátina ale, yà atdídǒ inga núnì mànà. Ní, ndì lìwalì avì Bàrnabà mà Sávùlò nà kunzì, rìwù tina ò, Kàgàwà bhà Jte ndì ndòzè atdídǒ ndìrì nídhunǎ. ⁸ Pbétù wò màzítále, Èlemà, wòrí ní ndì kǒvò-tì Pbàgìríkì t'ávàna ò, náadù àdì, ndàmbe ndàgò dǒ abádhí mànà. Kǎdù dhu ònzì ndínǎ ndugéré tí lìwalì-afí, ìnzì dhu na'ù tí. ⁹ Nírò ní ndì Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí ìrǎ ndì rò, Sávùlò, yà Pòlò tí kátina átò núudì nyìkpóna wò màzítále Èlemà rǒ, ¹⁰ ndàdù àtìna ní: «Nyi nyarí'ì nzére màgèzì nà abho. Ndirò nyi nyarí indrù ùtrǎ abho. Inyi ní Pfòmvo t'ídhùnà nyá, ndirò inyi ní obhónánga rǒ òmvù. Nyi nyubhàya tí obhó Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà túrútúrú idè otu t'útdyata? ¹¹ Ní Kòmbí, Ádrùngbǎle Kàgàwà-òtsù ìsì wà dùnú. Nyi nyóngo ndùmùndùmú tí, ìnzì nyala adyifò-nyìkpó atdí kàsùmì ò màtí.» Ní uró rò tí, Èlemà-nyínga núutì mbìì, ìnǒ-yà rìbvù ndì dóná. Ní, kǎdù ndòpè ndòrì ndì, ndàmbe ndànda rí ale ònè dǒ. ¹² Ní, lìwalì itdègu wò ndì nònzì dhu àlǎ, náadù Yèsù à'ù, Ádrùngbǎle Yèsù bhà Ídzì Màkürù ùdhè ka kí dhu òsù ndì atdídǒ nídhunǎ.

Pòlò mà Bàrnabà nà rǒwu ùvò Àtìyòkiyà tí kátina atdí pbanga ò dhu (Kas 7.1-50; 10.36-43)

¹³ Wò dhu-dzidǒ, Pòlò mà òdhína mànà núupò ibhú ò Pafò rò, 'òwù, 'òwù ùvò Pergà tí kátina Pàfùliyà tó pbìrì ò atdí pbanga ò. Ányìrò ní ndì, Yùwanì* náadù abádhí nùbhà, ndàdù ndàdu, ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹⁴ Ní, abádhí adù abhi òpè Pergà rò, 'òwù, 'òwù ùvò Pisìdiyà tó pbìrì ò atdí pbanga, Àtìyòkiyà tí kátina ò. Ní sàbatù-idhò ò, Pòlò mà òdhína mànà náatsù unduta-dzà ò, 'àdù òko obvò.

¹⁵ Nírò ní ndì ka kazù Músà bhà Hyátá tó bhùkù ò ka kandí dhu mà, Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu mànà. Wò dhu-dzidǒ, unduta-dzà ò ádròdrǒ ale náadù indrù òvì, ròwù dhu ùnò abádhí tò, 'àtì: «Àbanǎnzò, nyì nyapè ì'ì indrù tò nyì nyóvona abádhí-afí nyì nyopé tí nǎ òte nǎ, ní nyòvo ka kòmbí.» ¹⁶ Ní, Pòlò ivà ndì ndidè, ndàdù indrù apè otsúna nǎ, rìnè. Nírò ní ndì kǎpè òte ndàtì: «Ìsràyeli tó pbìrì ò bhǎ, ndirò nyì yà Kàgàwà-òdò ònzì nyì nyarí rò, nyìri yà ma múvona dhu. ¹⁷ Àlǎ, Pbàìsràyélì tírò, àlǎ tó Kàgàwà náavò ndì àlǎ t'ábhúna. Ní, Mísri tó pbìrì ò abádhí aróko ònǎ kàsùmì ò, kǎdù abádhí àbhù ròtrò, ròngò ábhò alé-yà nyú tí. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù abádhí ipfo, rùvò ányìrò pbìndà òbì nyú nǎ. ¹⁸ Kǎdù abádhí-ngbò nódò rùngù ò, ràrà àhù mbèmbè ìfò kumì ato tí. ¹⁹ Ndirò, kǎdù àrùbhù dhèdhèrò ale-tidò-tsù tó rùgànda-tse nótdì Kànanà tó pbìrì ò rò, ndàdù ndì pbìrì àbhù àlǎ t'ábhúna tò. ²⁰ Kóró kǒkò dhu anzì ì, ràrà àhù mbèmbè ìfò miyà dóná imbò kumì nà ato tí. Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà adù àlǎ t'ábhúna-ànyǎ nítdì róngo ale núlì abádhí nzínzì ò, ràrà àhù pbìndà nabì Sàmòlè nídì ndì ndaraya abádhí nzínzì ò ònǎ kàsùmì ò. ²¹ Ndirò, ròpè

* **13:13** 13.13 Ngátsì ndì Yùwanì-òvò ní'ì Màrkò.

ndi uró rò, àlě t'ábhúna náadù kamà ònzì Kàgàwà-fó. Nírò ní ndi Kàgàwà adù Sàwulò nídì abádhí dǒ kamà tí, rònnyè idzi abádhí dǒ, ràrà àhu ifo kumì ato tí. Ndi Sàwulò ní'ì Kisì t'ídhùnà. Ndirò Kisì ní'ì Bènyàminì-dhù-bvǔ ale. ²² Kàgàwà níitdègu Sàwulò nífǒ ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ rò, ní kǎdù Dàwudì nídì tǎítǎí abádhí dǒ ádrùngbǎ kamà tí. Kǎdù dhu òvò átò Dàwudì-okú dò rò, ndàti: <Ma màbà wà Dàwudì, Yèsè t'ídhùnà, atdídǒ afídu ózè ale. Ka ní ndi ma mòzè dhu ònzì róngo kóró ale.> ²³ Dàwudì bhà pbàdzukuru nzínzi ǒ rò ní ndi, Kàgàwà ipfo Yèsù, ndidì Pbàisràyélí tó ǒgùba tí, àdhàdhì yà angyangyi ndi ndakò fíndá làká dhu bhèyi. ²⁴ Tdǔ Yèsù ira rò, bàtizò nubhónà Yùwanì náavò dhu Ìsràyeli tó pbìri ǒ bhà tò kóró, ndínì ì nùgèrè tí, 'ùbhà fíyó nzérenge, 'àdù bàtizò àlu. ²⁵ Ní, pbìndà kasu-tsù àmbènà àrà ndòdì òná kàsùmì ǒ ní ndi, Yùwanì ivú dhu Pbàisràyélí-tsù, ndàti: <Nyí nyári inga ìrè ima ràrì àdhi? Ima ní nzì wò nyí nyaródona ndínì ira tí ale. Pbétù, kànì dzidu dǒ rírá ale ní inzà ma màkǎ munga pfóna rǒ kàyitò-mbì mà ale.> ²⁶ Nírò nyí adódù, yà Àbràhamù bhà pbàdzukuru tí nyí nyí'ì rò, ndirò nyí, yà Kàgàwà-òdò ònzì nyí nyári rò, àlě tò nga ní ndi Kàgàwà íbhò yàrí ògù tó ɔte nǐ. ²⁷ Obhó tí, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ bhà mà fíyó ádròdrǒ ale mànà nùuni nzà dhu Yèsù ràrì àdhi. Ndirò, yà bìlì ka karózuna sàbatù-idhò ǒ, yà Kàgàwà bhà pbànbábi ɔno dhu mà náadù nzà abádhí-dò nálù. Pbétù, abádhí adù ì dhu àbhù rǎkǎ, yà Yèsù-dǒ ì abhù kòtdì anya ndínì ka kohò tí dhu-otù ǒ. ²⁸ Ní, inzà ì àbà atdí dhu mà, yà Yèsù-ànyǎ ɔtdì ka kǎdù okúna dò rò rórò, abádhí anzi ka Pìlatò-fó, ndínì ka nabhù tí kohò. ²⁹ Ní kǒkú dò rò ka kandí kóró dhu ì àbhù rònzi ì dhu-dzidǒ, abádhí náabhù kǎ-bvò kifo mùsàlabhà dǒ rò, 'àdù ɔtdùnà. ³⁰ Pbétù, Kàgàwà adù àbadhi àbhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò. ³¹ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù ndàvi ibí idhò nyú ǒ yà Gàlilayà rò ì iwú mànà atdíkpá, 'iwù ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò ale tò. Kòmbì ì ale ní ì kàbhà ngàmì Pbàisràyélí-ònzì. ³² Mǎ nyú mà, mǎ móvona dhu ní ndi Ídzì Màkùrù, yà àlě t'ábhúna tò Kàgàwà náakò fíndá làká. ³³ Ní, Kàgàwà náabhù wà ndi làká rǎkǎ àlě tò, abádhí tó pbàdzukuru tíró. Kǎbhù Yèsù rìngbè ndi ɔve-bvù rò, àdhàdhì yà Zàburì tó bhùkù* ò ka kandí ɔyo rí kǐsè kà tó ngari ǒ dhu bhèyi. Ndi andítá rǎtina:

<Nyí, inyí ní Idhùdu.

Ndirò indo ndi nòpè rò, ima ní Àbanù.> ³⁴ Ndirò, Yèsù nábhù ndi ndi rìngbè ndi ɔve-bvù rò ìnzì abvòna ròmò dhu kǎvò angyangyi. Kǎti:

<Ma mí nyasǒ nǐ asota ní ìlǐlǎ, ndirò kóró ale rǎ'una,

yà angyangyi ma makò fíndá làká Dàwudì tò asota*.> ³⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi kà rǎtina átò Zàburì* tó ngǎtsi ngari ǒ:

<Nyí nyabhùya nzì pbùkù Ìlǐlǎ-Ale-abvò ròmò ibhu ò.> ³⁶ Obhó tí, pbìndà idzi ǒ, ádrùngbǎ kamà Dàwudì náanzi Kàgàwà ózè dhu. Ní, kǎvè, kǎdù ndòtdù abhùna ka kùtdù ró, abvòna ràdù òmò. ³⁷ Pbétù, yà Kàgàwà àbhù rìngbè ndi ibhu ò rò Yèsù-abvò nómò nzà.

³⁸ Nírò adódù, nyùnì dhu kòtù ǒ nga ràrì ndi ìndrù tó nzérenge rǐ ndùba dhu rǐ ndòvo fùkù nǐ. Ndirò, Mùsà bhà Ƴyátá mà náabhù nzà nyí kòzù nyí obhónángatále tí. ³⁹ Yèsù-otù ǒ nga ní ndi ìngbàtí ìlì ndi ale mà yà ka nà'ù, nózù ka kǎdù obhónángatále tí nǐ. ⁴⁰ Nírò, nyàndà nga mbèyi adódù, akye yà Kàgàwà bhà pbànbábi ɔno dhu nòonzina ndi rǎkù nǐ. Abádhí atí:

⁴¹ <Nyàndà dhu, nyí, ìndrù-tsì ònzì nyí nyári rò.

* **13:33** 13.33 Zàb 2.7 * **13:34** 13.34 Ìsa 55.3 * **13:35** 13.35 Zàb 16.10

Nyàbhu nyí idho rùkò nyí, ndirò nyàbhu nyí tsèku ròtdì ndì. Obhó tí, ma mí atdí dhu ònzi, yà inè nyí nyí'ì nyìkpòku nà ònà kàsùmì ǒ.

Ndi dhu ní ìnzí nyí nyádù à'ùnà ngàtsi ale náwe fùkù rò dhu* .>>

⁴² Wò dhu-dzidǒ, Pòlò mà Bàrnabà mànà níitdègu ùvò unduta-dzà ò rò, ní iyé-yà náadù abádhí ònzi ndíní iwúya tí tdítǒ rí'ì sàbatù-idhò ǒ, 'iwù wò ǒte kèlě nádu 'àwe tdítǒ fíyò. ⁴³ Wò unduta-dzidǒ, ábhǒ Pbàyàhúdí mà ábhǒ ngùkpà ale yà Pbàyàhúdí tó dīnì ò ì nùgèrè 'òngò Kàgàwà ùle mànà, náadù ùvò, 'òwù Pòlò mà Bàrnabà mànà-owù ǒ. Nírò ní ndi kǒkò óyǒ ale adù dhu òvò abádhí tò 'òpè abádhí-afí nǐ, ndíní ì napbá tí 'òngò òko pòtsó Kàgàwà bhà ídzìnga tó otu ǒ tí.

Pbàyàhúdí rǐ Pòlò mà Bàrnabà mànà rǒvona fíyò ǒte nódho dhu

⁴⁴ Tdítǒ ì'ì sàbatù-idhò ǒ, mbèmbè Àtìyòkiyà tó pbanga ǒ kóró ale núundu ì ndíní ì iri tí Ádrùngbàle Kàgàwà bhà ǒte. ⁴⁵ Ní Pbàyàhúdí níitdègu wò ihé-yà àlǎ, ní adha tó ale-afí mà agòta mànà náadù abádhí ìra, ràdù 'òpè 'àgò Pòlò rǒvona fíyò dhu, ndirò 'àmbe dhu ùnò dǒ nzére kà nǐ. ⁴⁶ Ní Pòlò mà Bàrnabà mànà náadù dhu òvò abádhí tò ìmbà óyá odó na, 'àti: «Fùkù nga ní ndi Kàgàwà bhà yàri ǒte náka kùnò wemberè tí nǐ. Pbétù, nyí nyòdhò ka, nyádù nyòzù nyí-tírò ìnzá àkǎ 'àbà dhòdhóhonga tó ípìrǒnga ale tí dhu-okú dò rò, mà mí mǔgèrè kòmbí mǒwù kùnò rò ìnzí ní Pbàyàhúdí tò. ⁴⁷ Obhó tí, Ádrùngbàle Kàgàwà uyá wà ka ndi dhu bhèyi tí fǎkà. Kǎti:

<Ma mílì nyí kóró pbìrì ǒ ale tó awáwù tí,

ndíní nyí nyí'ì tí ògù tó Ídzì Mǎkǔrù òvò rí kóró ale tò ale tí, ràrà àhu yà adzi-tsù náadù ndì i.>>

⁴⁸ Ní, ìnzí ní Pbàyàhúdí níitdègu wò ǒte ìrì, ní abádhí-idhè náadù ndìka atdíǒ, 'adù 'òpè 'ilè Ádrùngbàle Kàgàwà bhà ǒte. Ndirò kóró ale, yà Kàgàwà apì dhòdhóhonga tó ípìrǒnga nabáya tí, náadù Kàgàwà à'ù.

⁴⁹ Ádrùngbàle Kàgàwà bhà ǒte adù ndùndò kóró ndi Pìsìdiyà tó pbìrì ǒ. ⁵⁰ Pbétù, Pbàyàhúdí adù dhu ìtsu Kàgàwà ùlě arí ì návi vèbhále mà, kigò ǒ ádròdrǒ ale mànà do ò, ndíní dhu nìvà tí Pòlò mà Bàrnabà mànà rǒ. Ní, abádhí adù 'òpè 'àvu Pòlò mà Bàrnabà mànà rǒ, 'adù ipfonà 'òdì fíyó pbìrì ǒ rò. ⁵¹ Pbétù, kǒkò óyǒ ábhǎlì náadù pfǒya-tsítsíró àhù nǒ'ò abádhí-okú dò rò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ìvà, 'òwù Ìkòniyò tó kigò ò. ⁵² Ndirò Yèsù-owù nùngu ale-idhè náadù ndìka atdíǒ, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí ràdù 'ìra.

14

Pòlò mà Bàrnabà nà rǐ Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkǔrù núnò Ìkòniyò tó kigò ò dhu

¹ Ìkòniyò tó kigò ò ì òwù ùvò rò, Pòlò mà Bàrnabà nà náatsù átò Pbàyàhúdí tó unduta-dzà ò. Ní ányìdzá, abádhí unò Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkǔrù, ndi dhu ràdù Pbàyàhúdí mà Pbàgìríkí mànà tó ábhǒ ihé-yà nyú nábhù rà'ù Yèsù. ² Pbétù, yà ì nùvò ìnzí 'à'ù Yèsù Pbàyàhúdí náadù dhu ìtsu ìnzí ní Pbàyàhúdí-do ò, 'àbhù afíya rìnza ì ndíní dhu nìvà tí kǒkò Yèsù ná'ù adóya rǒ. ³ Ní, àzèmbè wò dhu rǐ ndònzì rórò tí, Pòlò mà Bàrnabà nà náadù òko ábhǒ idho nyú tí Ìkòniyò tó kigò ǒ. Abádhí adúnà òwu Ádrùngbàle Kàgàwà bhà Ídzì Mǎkǔrù núnò rǒ kpangba, ìmbà óyá odó na,

* 13:41 13.41 Hàb 1.5

kà-rǒ ì ìpbi ì ìnídhuní. Ndirò, Ádrungbǎle Kàgàwà adúnà àrà yà abádhí rǎnǎna pǐndà ídzìnga dǒ dhu tó obhóna nábhǔ rǒ ràvi ndì kǔngba, yà abádhí rǎnzina wiwì mà yà inzà apèna 'ònzì angyì ìndrǔ-nzínzì ǒ dhu màná dhu-otù ǒ. ⁴ Ní wòrí kigò ǒ ale-ǒnga núundo ndì ɔyɔ, atdídhena ale ròlè ì Pǔyàhúdì-tí'òná rò, ngǔkpà ale ràdù 'òlè Yèsù bhà uvitatále-tí'òná rò. ⁵ Wò dhu-dzidǒ, Pǔyàhúdì mà ìnzì ní Pǔyàhúdì màná, ɔyá ádròdrǒ ale màná náadù 'ìrì ndíní ì ɔpé tí 'àvu Pòlò mà Bàrnabà màná rǒ, 'àdù abádhí àbhǔ kubvǔ odu ñ rǔve. ⁶ Ní, Pòlò mà Bàrnabà màná níitdègu wò dhu ɔsù, ní abádhí uvò Ìkòniyò ǒ rò, 'òtsè Likàòniyà tó pǐrì ǒ pbanga, Lístrà mà Dǎrbè màná, tiyá arí'ì kyèròkyèrò pǐrì màná ɔ. ⁷ Anyì abádhí adù òko 'òwù Kàgàwà bhà Ídzì Mākǔrǔ núnò rǒ ìndrǔ tò.

Pòlò mà Bàrnabà nà rǐ'ì Lístrà tó kigò ǒ dhu

⁸ Lístrà tó kigò ǒ, ìnzì aríde pǔna dǒ atdí ale ní'ì ìnè. Ndi ale ní'ì ɔdhi tí ka kadhì ɔtsòtsù rórò ale. Ndirò ka ní'ì inzà apèna ùbhi yà ka kadhina ndì rò ale. ⁹ Ní, atdíku kǎdì ndámbe Pòlò rǎnǎna dhu ìrì dǒ. Ní Pòlò udí nyìkpóna kà-rǒ, kà'ù dhu ɔgù ndì rǎmbènà ɔgù dhu ndì ndàla rò. ¹⁰ Ní, Pòlò adù dhu ɔvò kà tó ɔrú tǔna nyú nà, ndàti: «Ívǎ nyì, nyidè tǔrútǔrú pǔnu dǒ.» Ní wò ale níibe ndì ndidè, ndàdù ndòpè ndùbhi. ¹¹ Ní wò Pòlò ɔnzì dhu ì àla rò, ihé-yà náapè 'òtè ɔrú tǔya nyú nà Likàòniyà ǒ bhà t'ávana ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Mǔngǔ-nzo ɔgèrè wà ì 'òngò ìndrǔ tí, 'ìtsù àlě nzínzì ɔ.» ¹² Abádhí adù Bàrnabà nàtì Zǔwù tí, 'àdù Pòlò nàtì Hérmè tí. Obhó tí, Pòlò ní ndì aránà ɔte ɔdà rǒ ìndrǔ tò. Ndirò, yà Lístrà tó kigò ɔ ka kótsù ró ní'ì ndì Zǔwù tí kátina Pǔgírìkì tó mǔngǔ-ngba bhà sòmǎ-dzà. ¹³ Ní wò ndì kàsùmì ǒ, Zǔwù bhà atdí kùhanì náadù ìrà ìkyì-akpá nà, iwà ndì ndùkpòrò itsu-opfò tó mǔkákú ndǔfǒ dǔya rǒ rórò, ndìrà àhǔ nà kigò ɔ ka kótsù ɔyá tsàtsù tí. Abádhí ní'ì iwà ì nìrì ihé-yà màná ndíní ì ubhò tí ì ìkyì-akpá perè tí kǒkò ɔyǒ uvitatále tò. ¹⁴ Ní, Pòlò mà Bàrnabà nà níitdègu kǒkò ale rǎpàna ndíní ì ɔnzì tí dhu ìrì, núufa rǔyá ɔrú mǔdzarù-ǒnga, 'àdù ɔtse ihé-yà nzínzì ɔ, 'àmbe ùkǔ dǒ, 'àti: ¹⁵ «Hòkò! Ádhu wò nyì nyápàna nyǒnzì dhemǎ? Mǎ'ì nyú, mǎ ní ìndrǔ àdhàdhì nyì ní ìndrǔ dhu bhèyi. Ndirò, yà fǔkù mǎ mǔvò dhu ní Kàgàwà bhà Ídzì Mākǔrǔ, ndíní nyì nyubhà tí nyì nyarónzina ìmbǎ tǔya nà dhu, nyǎdù nyǔgèrè nyǒngò yà ìnzì aróvè Kàgàwà bhà ale tí. Ndi Kàgàwà ní ndì yà adzi mà ɔrù-akpà mà ndirò rèrù-abábá mà, ɔyá arí'ì kóró dhu màná nanzì ale. ¹⁶ Angyíta nyú Kàgàwà ɔbhà pé kóró pǐrì ǒ ale rǒngò ùbhi afíya ɔzè otu ǒ. ¹⁷ Pǔtù, kǔbhà nzá ndì ndì ndìtè abádhí tó yà ndì ndónzina ídzìnga-otù ǒ dhu. Obhó tí, kǎrì igye àbhǔ rǐkǒ ɔrù-akpà ɔ rò fǔkù, ndàdù inga ǒ dhu àbhǔ rò'ò fíyó kàsùmì ǒ. Ndirò indo màtì, kǎradù nyǒngù, ndàdù afíkù níra pǐndà ídzìnga tó dhèdhe ñ.» ¹⁸ Pòlò mà Bàrnabà nà náatè mbá wò dhu bhèyi màtì, ní abádhí rǐ ihé-yà nísǒ ìnzì ìzǎ tó perè nubhò tí fíyò dhu ní'ì ɔbi tí.

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, Pǔyàhúdì níwù Àtìyòkiyà* tí kátina kigò ɔ rò, ndirò Ìkòniyò tí kátina kigò ɔ rò màtì, 'iwù ùvò Lístrà. Ní abádhí níitsu dhu ihé-yà-dǒ ɔ, rǒpè 'ùbvǔ Pòlò mà odu ñ, ndíní ɔvè tí. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù Pòlò àdhà 'ìpfo ìrì kigò ɔ rò, iwà ɔvè dhu tí ì í kàtì nídhuní. ²⁰ Pǔtù Yèsù ná'ù ale níitdègu 'àndù 'àkpòrò Pòlò-ngbò, ní àbadhi adù ndìvǎ, ndidè, ndàdù ndàdu ndì kigò ɔ. Ní tsútsǎ nínganí, abádhí adù ɔwu Bàrnabà nà Dǎrbè tí kátina kigò ɔ.

* **14:19** 14.19 Ndi Àtìyòkiyà ní'ì Písidiyà tí kátina atdí pǐrì ǒ kigò.

Polò mà Bàrnabà nà rě 'adũ Àtiyòkiyà tó kigò ò dhu

²¹ Děrbè tó kigò ò ì òwù ùvò rò, Polò mà Bàrnabà nà náapè 'ùnò Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù indrù tò. Ní, ábhǒ ale nyú núugèrè ì, 'à'ù Yěsù. Wò dhu-dzidǒ, abádhí náadù 'adu Děrbè rò, 'òwù Lístrà. Lístrà rò, abádhí adù 'ìvà, 'òwù Ìkòniyò ndirò Àtiyòkiyà, Pìsidiyà tó pbìrì ò. ²² Kóró kǒkò kigò ònǎ, abádhí owúnà Yěsù ná'ù ale-afí nópè rǒ, 'adù òwu ì ale àvi rǒ rikò pòtsó fiyó a'uta ǒ. Abádhí adúnà òwu dhu òvò rǒ ì ale tò, 'àti: «Dhu àkǎ àlě rùdà ádrùngbǎ àpè nyú òna nǎ, ndíní àlě kotsú tí òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi ò.» ²³ Kóró kànísà òna nǎ, Polò mà Bàrnabà nà náadúnà òwu indrù òvò rǒ, 'ùli ndi kànísà ǒ pbàkürǔ tí. Ònyè t'ónyuta-tsù ì ùtsì, 'adù àmbe 'ìtsò dǒ dhu-dzidǒ, abádhí adúnà òwu yà ì óvò ale ùli rǒ yà ì á'ù Ádrùngbǎle Yěsù-fó.

²⁴ Wò dhu-dzidǒ, abádhí núudà Pìsidiyà tó pbìrì ònǎ, 'adù òwu ùvò Pàfùliyà tó pbìrì ò. ²⁵ Ní, Pergà tí kátina ndi pbìrì ǒ kigò ǒ bhà tò ì ùnò Kàgàwà bhà Òte dhu-dzidǒ, abádhí adù 'àsòlò, 'òwù Àtaliyà tí kátina kigò ò. ²⁶ Ndi kigò ǒ rò, abádhí adù 'ìvà 'òwù ibhú ǒ, 'òwù ùvò Àtiyòkiyà, Sìriyà tó pbìrì ò, yà abhi ì apè ònǎ rò kigò ò. Wò ndi kigò ǒ rò nga ní ndi, ka kabhu abádhí Kàgàwà raso wò abádhí òwù ùtsànà pbìndà kasu-okú dǒ rò.

²⁷ Ní, Àtiyòkiyà ì òwù ùvò rò, abádhí andu Yěsù ná'ù ale-tsù, 'adù Kàgàwà àbhu ì 'ònzì kóró dhu náwe fiyò. Ndirò, abádhí adù ìngbà dhu bhèyi màtí ì àpfò a'uta tó tsàtsù ìnzì ní Pbàyàhúdì tò dhu náwe átò abádhí tò. ²⁸ Wò dhu-dzidǒ, Polò mà Bàrnabà nà náadù òko ábhǒ idho nyú tí Yěsù ná'ù ale mànà Àtiyòkiyà tó kigò ǒ.

15

*Yěsù ná'ù ale tó unduta Yèrùsàlemà tó kigò ò
(Òpt 2.1-9)*

¹ Yùdeyà tó pbìrì ò rò iwũ Àtiyòkiyà tó kigò ò ngúfe ale, náapè 'ùdhe dhu Yěsù ná'ù ale tò, 'òwù àtìnà rǒ ìtì: «Ìnzì nyí nyapè nyàbhǔ kòbhòlò ònzìkúnga yà Músà bhà Òyátá nónzì ka dhu bhèyi, ní Kàgàwà rě nzí nyìgǔ fùkú nzérenga ǒ rò.» ² Ní Polò mà Bàrnabà nà náadù ndi dhu òdhò atdíǒ, ádrùngbǎ agòta nyú ràdù ìtsì nzínziyà ǒ ì ale mànà wò dhu-okú dǒ rò. Nírò ní ndi abádhí adù dhu ùtsì atdíkpá, ndíní Polò mà Bàrnabà nà ndirò Àtiyòkiyà ǒ ngúfe ngǔkpà ale mànà nóowu tí Yèrùsàlemà tó kigò ò, 'òwù òte ndi dhu dǒ Yěsù bhà uvitatále mà, pbàkürǔ mànà-ònzì rò. ³ Ní, Àtiyòkiyà ǒ kànísà náadù abádhí dzùnà nónzì àkǎkǎ dhu bhèyi ndi abhi tò. Ní Fòyìnìkè mà Sàmàriyà mànà tó pbìrì ònǎ ì úda ì nanǎ, abádhí owúnà ìngbà dhu bhèyi màtí ìnzì ní Pbàyàhúdì núgèrè ì Kàgàwà tò dhu nóvò rǒ indrù tò, ndi dhu ràdù àrà Yěsù ná'ù ale àbhu rǒ idhèya rìka ndi atdíǒ. ⁴ Ní, kǒkò ale níitdègu owu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní ndi kigò ǒ kànísà mà Yěsù bhà uvitatále mà ndi kànísà ǒ pbàkürǔ mànà, náakò abádhí mbèyi nyú. Abádhí náadù Kàgàwà àbhu 'ònzì dhu náwe kóró kǒkò ì nàko ale tò. ⁵ Pbétù, atdídhená ale, Yěsù ná'ù Pbàfàrisáyó tó mùtù nzínzì ǒ, náadù 'ìvà 'àti: «Dhu àkǎ kòbhòlò Yěsù ná'ù ìnzì ní Pbàyàhúdì-ònzìngà, kadù dhu ùya fiyò róngò Músà bhà Òyátá nífu.» ⁶ Nírò ní ndi Yěsù bhà uvitatále mà, Kànísà ǒ pbàkürǔ mànà, náandu ì ndíní ì andá tí kǒkò ale ùnò dhu-ònga. ⁷ Ní, atdíǒ ì agò ì dhu-dzidǒ, Péterù ìvà ndi ndidè, ndàdù àtìnà: «Àbanǐnzó, nyí nyùnì wà dhu Kàgàwà ròvò wà mà angýita tí nzínzìkù

ǒ rò, ndíní ma mongó tí pbìndà Ídzi Màkürù núnò ìnzí ní Pbàyàhúdí tò, ndíní abádhí níri tí 'àdù dhu à'ù. ⁸ Ndirò Kàgàwà, yà ìndrù-afí ò dhu mà núní arí ale, nítè wà dhu iwà ndì rákò abádhí, yà abádhí ndì ndírà pbìndà Ìlǎ-Alafí nǐ, àdhàdhì yà ndì ndírà àlě dhu bhěyi dhu-otù ǒ. ⁹ Kǔndò nzá àlě-ǒnga abádhí mànà akekpa màtí, kǔ'ò abádhí-afí rǐlǎ nyìkpóna ǒ, a'uta-otù ǒ nídhuní. ¹⁰ Nírò, ádhu kòmbí nyí nyí Kàgàwà-afí númvù wò dhu bhěyi, nyámbe ndì nà'è ànò nùgba dǒ Yěsù bhà ábhàlǐ dǒ nǐ? Nyí nyí ndì ànò nùgbà abádhí dǒ àzèmbè ìnzá àlě t'ábhúna nyú mà, ndirò àlě nyú mà àlě kanzì kànò àlě kí dhu-lèmà rórò! ¹¹ Ndirò, àlě kà'ù wà dhu àlě rùgu wà àlě tó nzénga ǒ rò, Ádrùngbǎle Yěsù bhà ídzìnga-okú dò rò, àdhàdhì abádhí nùgu dhu bhěyi.» ¹² Ní, Polò mà Bàrnabà nà rǐ Kàgàwà àbhu 'ònzì ìnzí ní Pbàyàhúdí nzínzì ǒ wíwí mà, yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu mànà dhu nàwě rò, kǒkò ì nàndunà ale náadù ìnè bhìl, 'ámbe abádhí rǎwěna dhu níri dǒ. ¹³ Ní Polò mà Bàrnabà nà níitdègu ìnè, ní Yàkòbhò apè ǒte ndàti: «Ábanǐzó, nyíri yà ma múno fùkù dhu. ¹⁴ Simiyoní náwe wà ìngbà dhu bhěyi màtí, mùhàngú ò rò, Kàgàwà arí pbìndà ale nópì ìnzí ní Pbàyàhúdí nzínzì ǒ rò tí dhu àlě tò. ¹⁵ Wò ndi dhu náko wà ndì Kàgàwà bhà pbànábí náandí dhu nà. Ndi andítá rǎtina:

¹⁶ <Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina: wò dhu-dzidǒ, ma mí madù mirà wò ndì nadrù ádrùngbǎ kamà Dàwudì bhà idza nòsì tdítǒ. Ní ma mí ndi idza-dúdù nángbě, madù ìdìnà rìdè pfóna dǒ.

¹⁷ Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà ì nùbhà ale-go rǐ 'òpè 'òmè Ádrùngbǎle, ì ale ní kǎkà ǒvòdu ka kánzì dòyá ale.

Obhó nyú, kóró ìnzí ní Pbàyàhúdí, yà pbàkà ale nyú tí oko tí ma múnzì ale rǐ 'òpè 'òmè ma.

Wòrí ní ndi yà ndi dhu ònzì rí Ádrùngbǎle núnò dhu*.

¹⁸ Ndi Ádrùngbǎle ní ndi ì dhu nábhǔ ìndrù rùni yà mùhàngú ò rò ndì napèna rò ale.»

¹⁹ Tdítǒ, Yàkòbhò adù àtìna: «Ìma, ma màla dhu ní, dhu rǎkǎ nzá kòbhìl kǒkò ì nùgèrè Kàgàwà tò ìnzí ní Pbàyàhúdí-tsù. ²⁰ Pbétù, abádhí tò dhu rǎkǎ kandí dhu, kati: <Nyí nyàkǎ nzá nyǒngò sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ ná'a*. Ndirò, nyí nyàkǎ nyǒngò nyǒdò mùnyòni rǒ rò, ìnzí nyádù dāna-tsi ka kipbǒ ǒbi nǐ rǒvè ìzǎ mà, ànzùbhà mànà ná'a.> ²¹ Obhó tí, angyi ndì napèna rò, ìndrù náarí'ì ìnè Músà bhà Ƴyátá nówò ì arí ìndrù tò kóró kigò ònǎ ró. Kóró sàbatù-idhò ǒ, abádhí náarí ì Ƴyátá nówò ìndrù tò unduta-dzà ǒ rò.»

Yèrùsàlemà ì nùndu ale rǐ bhàruwà àbhǔ Àtìyòkiyà ǒ Kànìsà tò dhu

²² Wò dhu-dzidǒ, Yěsù bhà uvitatále mà, Kànìsà ǒ pbàkùrǔ mà, Yèrùsàlemà ǒ kóró Kànìsà mànà náatè nzínziya ǒ. Abádhí níri ì ndíní ì ovó tí nzínziya ǒ ale, 'àdù òvinà ròwù atdíkpá Polò mà Bàrnabà mànà nà Àtìyòkiyà, Sìriyà tó pbìrì ò. Ní, abádhí avò Yudhà mà Sílà nà. Ngǎtsi ndi Yudhà-ǒvò ní'ì Bàrìsabà. Ƴdhíya pbàkrìstò nzínzì ǒ, abádhí óyǒ kóró ní'ì atdíǒ ka kífu ale. ²³ Ní, abádhí adù kòrí ale nówì ròwù bhàruwà nà. Ndi bhàruwà ka kandí yà dhu bhěyi: «Mǎ'ì ǒdhíkù, Yěsù bhà uvitatále mà, Kànìsà ǒ pbàkùrǔ mànà, mà mòvì nyí atdíǒ ǒdhíkǎ, ìnzí ní Pbàyàhúdí tírò nyí nyí'ì Àtìyòkiyà mà, Sìriyà mà, Kilikiyà mànà tó pbìrì ò rò. ²⁴ Mǎ mírì

* **15:17** 15.17 Àmò 9.11-12 * **15:20** 15.20 Ndi ìzǎ nótì wà Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

dhu, nzinzika ǒ rò, atdídená ale rówù inzà mã mufà rusà fíyò rórò, 'òwù dũkũ inza àwú òtẽya nĩ, ndi dhu ràdù izũ nábhu afíkũ ò. ²⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mã mĩrì mã mǒvò indrũ, mãdũ òvìnà rówù tikũ ò. Abádhí rówu atdíkpá yà atdíǒ mã mǒzè ɔdhíka, Pólò mã Bàrnabà mànà nà. ²⁶ Ndi Pólò mã nádzi wà fíyó ípirǒnga ɔve tò àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà kasu-okú dò rò. ²⁷ Nírò, kòní mã mǒvì Yudhà mã Sílà nà, ndínì yà bhàrwà ǒ mã màndì ɔte nɔvɔ tí tsùya ǒ fũkũ. ²⁸ Obhó tí, Kàgàwà bhà fílǎ-Alafí mã, mã nyú mànà, mã màla dhu ní, dhu ràkã nzá mǔgbã ndi nà'ε vurò àndò tdítǒ dũkũ, ròsè yàrí uyátá dònǎ. ²⁹ Ndi uyátá rătina: «Nyĩ nyákã nzá nyǒngò sànamù tò ka kùbho perè tí izã mã, ànzùbhà mã, dàna-tsi ka kípǒ obi nĩ rǒvè izã mànà ná'á. Ndirò nyĩ nyákã nyǒngò nyǒdò mànyòní rǒ rò. Kǒkò dhu nyĩ nyífũ dhu ní ndi àdũ ì'ì iwà nyĩ nyònzì ídzi dhu dhu. Mbeyi nyòko.» ³⁰ Nírò ní ndi kǒkò òvì ka kòvì ale níivà ì 'òwù wò bhàrwà nà Àtiyòkiyà. Ní ànyì ì 'òwù ùvò rò, abádhí andu Yèsù ná'ù ale-tsù, 'àdũ ndi bhàrwà àbhu abádhí rǒzè. ³¹ Ní wò bhàrwà ì 'òzè rò, kòrí ale-idhè níika ndi atdíǒ ndi bhàrwà ǒ ka kòpè afiya tí dhu-okú dò rò. ³² Kàgàwà bhà pbánábí tí ì àdũ 'òtù dhu-okú dò rò, Yudhà mã Sílà nà náadũ òte ádzíta nyú kǒkò Yèsù ná'ù ale mànà, ì ròpè abádhí-afí, 'àdũ abádhí àbhu ròtsi ɔbi fíyó a'uta ǒ. ³³ Ngúfe idhɔ ì ɔnzì Àtiyòkiyà dhu-dzidǒ, kǒkò abádhí t'ódhíya náadũ abádhí èbhà ràdu ì, 'òwù yà ì nívì ale-tí'ò. ³⁴ [Pbétù Sílà adũ ndòzè ndàdi Àtiyòkiyà. Ní Yudà adũ àrà atdíró Yèrùsàlemà.] ³⁵ Pólò mã Bàrnabà nà adũ òko Àtiyòkiyà. Ibí ngũkpà ale mànà, abádhí owúnà dhu ùdhe rǒ, 'àdũ Kàgàwà bhà ɔte tó Ídzi Màkũrè núnò átò indrũ tò.

Pólò mã Bàrnabà nà ɔnga rĩ ndũndũ dhu
(Màt 13.23; 18.20; Yũw 6.44-45)

³⁶ Ngúfe idhɔ-dzidǒ, Pólò ati Bàrnabà nĩ: «Ɔdhí, kàdu pé àlě, àlě rówù àlě t'ódhína nándà yà angyi àlě kúnò Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ɔte ɔyá kigò ɔna nǎ kóró, ndínì àlě kala tí ìngbà dhu bhéyi mǎtí abádhí aróko dhu.» ³⁷ Ní, Bàrnabà azè ndidyì Yũwanì Mǎrkò, ndínì ì owu tí mànà atdíkpá. ³⁸ Pbétù, Pólò adũ nzá ndi dhu òzè, Páfùliyà tó pbìrì ò rò Yũwanì Mǎrkò adũ ndi owùya ǒ rò, ìnzì ndònzì kasu atdíkpá ì mã nà dhu-okú dò rò. ³⁹ Ní wò dhu-okú dò rò, Pólò mã Bàrnabà nà náagò ì atdíǒ, ndi dhu ràdũ 'àbhu 'ùndò ì. Nírò ní ndi Bàrnabà adũ Mǎrkò nídyì, 'òwù nà atdíkpá ibhú ǒ Kipurò tó pbìrì ò. ⁴⁰ Ndirò, Pólò adũ Sílà òvò. Ní, Yèsù ná'ù ale ìtsò ì dɔyá, ndínì Ádrùngbǎle Kàgàwà aso tí ì dhu-dzidǒ, abádhí adũ 'ivà, 'òwù ànyìrǒ rò. ⁴¹ Ní, kũdà Sìriyà tó pbìrì mã, Kilikiyà tó pbìrì mànà ɔna nǎ, ndàrà kànísá-afí ɔpè rǒ, ndínì ɔbi notsi tí fíyó a'uta ǒ.

16

Timòtewù rĩ ndàpbã Pólò mã Bàrnabà mànà owù ǒ dhu
(Ròm 16.21; Gàl 4.13-15; Fìl 2.19-22)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Pólò arà àhũ Dèrbè. Ànyìrò, kǎdũ ùda Lístrà tí kátina kigò ò. Ní ànyì, kǎtù Timòtewù tí kátina atdí ale. Ndi ale ní'ì iwà Yèsù ná'ù ale. Kà-tsánà ní'ì iwà Yèsù ná'ù Màyàhudì-àyi, ndirò kà t'ábanà ní'ì Mùgìrikì. ² Ní, Lístrà mã Ìkòniyò mànà tó kigò ǒ, Yèsù ná'ù ale owúnà ídzi dhu nyú náwe rǒ Timòtewù dǒ. ³ Ní, Pólò-afí adũ ndòtdì, ndínì ì ongó tí ùbhi atdíkpá kà mànà. Ní, Pólò adũ kònzǐnga àbhu kòbhòlò, wò ndi mùlengù ǒ arí ì'ì Pbàyàhúdì-okú dò rò, ì ale ní'ì kóró iwà dhu núnì Timòtewù t'ábanà rì'ì Mùgìrikì nídhunì. ⁴ Kóró kigò, yà ì ùbhi ɔnǎ ǒ, Pólò mã Sílà nà nóowúnà

Yèsù bhà uvitatále mà, Kànìsà ǒ pbàkürǔ màná nùtsì Yèrùsàlemà tó kigò ò ì ùndu ì rò uryátá òvò rǒ Yèsù ná'ù ale tò, 'àdù òwu abádhí àvi rǒ rìfà ndi dhu. ⁵ Nírò ní ndi kànìsà apè 'àmbe idzo dǒ fìyó a'uta ǒ, bvùya ràdù àmbe ndise dǒ bìlìngà.

Ɔnyu rǐ Pòlò Ɔnyu Màkèdòniyà rò ka kí ndànzi dhu-rǒ dhu

⁶ Wò dhu-dzidǒ, Kàgàwà bhà Ìlìlǎ-Alafí náagó Pòlò mà Sílà nà, ìnzǐ owu tí Kàgàwà bhà Ɔte ùnò Àziyà tó pbìrì ò. Ní, abádhí ɔdà Fùrùgiyà mà Gàlàtiyà màná tó pbìrì ònǎ. ⁷ Ní, Mìsiyà tó pbìrì ò ì ótsù nǐ ifo ǒ ì òwù ùvò rò, abádhí azè 'òwù Bitiniyà tó pbìrì ò. Pbétù, Yèsù bhà Ìlìlǎ-Alafí adù abádhí ago ìnzǐ owu tí ányì. ⁸ Ní, abádhí ɔdà Mìsiyà tó pbìrì ònǎ, 'àdù 'àsòlò, 'òwù ùvò Tròwà tó kigò ò. ⁹ Ní atdíku kúbhìngá, dhu adzì Pòlò dò Ɔnyu bhèyi. Ndi Ɔnyu-bvù, Màkèdòniyà tó pbìrì ǒ atdí ale níidè kònzǐ, ndàmbe ndìtsò dǒ kà-rǒ, ndàti: «Áda Màkèdòniyà tó pbìrì ò nyarà dzùnàka ònzì.» ¹⁰ Ní, wò dhu Pòlò àla dhu-dzidǒ, mà madù mǒpè mǒbhòlò mà ányìrǒ rò tí, ndíní mà mowu tí Màkèdòniyà. Obhó tí, mà mǎni dhu Kàgàwà rànzi wà mà ndíní mà mowu tí pbìndà Ídzi Màkürù núnò ndi pbìrì ǒ bhà tò.

Lùdiyà rǐ Ádrùngbǎle Yèsù à'u Filipì tó kigò ǒ dhu

(Màt 13.23; 18.20; Yùw 6.44-45)

¹¹ Ní mà muvò Tròwà rò, mǔpò ibhú ǒ, mǒwù túrátúré Sàmòtiraki tí kátina sòngà dò. Òbhò nínganí, mà madù ùvò ányìrǒ rò, mǒwù ùvò Nèyàpolì tó kifukù ò. ¹² Ányìrǒ rò, mà madù òwu Filipì. Ndi Filipì ní'ì Màkèdòniyà tó pbìrì ǒ kigò nzínzi ǒ ádrùngbǎ kigò nyú, ndirò ka ní'ì Pbàrómá Ɔnyù idzi dòná kigò. Ní, mà manzi ngúfe idho ányì. ¹³ Sàbatù-idhò ǒ, mà muvò kigò ò rò, mǒwù atdí idha-akpà-bidò. Mà mirè nga ányìrǒ nga ràrǐ ndi itsòta tó ngari. Ní ányì mà mǒwù ùvò rò, mà makò obvò, màdù àmbe òte dǒ ányìrǒ ì nàndu vèbhále màná. ¹⁴ Abádhí nzínzi ǒ, Lùdiyà tí kátina tsìbhále ní'ì inè. Ka ní'ì Tùwàterà tó kigò ǒ tsìbhìngba. Ní, kǒngónà ùbhi òlòlù mǔdzarù nà ndàmbe ùdzinà dǒ, ndirò kǒngónà Kàgàwà ɔdò ònzì. Ní, kǎdì ndàmbe mà múnɔna dhu ìrì dǒ, Ádrùngbǎle Kàgàwà ràdù afína àngbe, ndíní kǎdù tí ndàpba Pòlò mà rúnɔna dhu rǒ. ¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, íyàdhiyà mà, pbìndà idzá-bhà màná níitdègu bàtizò àlǎ, ní kǎdù mǎnzi, ndàdù àtìna: «Nyì nyapé dhu ùnǐ iwà ma rà'ù Ádrùngbǎle Yèsù, ní nyiwù nyǒngò òko pbàkà idzá.» Obhó tí, kǎdù mǔtu mǒwù pbìndà.

Pòlò mà Sílà nà núsǒ ka kí dhu

(Kas 19.23-24; Fìl 1.12; 1Tè 2.2; 1Pé 4.12-13)

¹⁶ Atdíku, mà makò màmbe òwu dǒ itsòta-bhùdò. Ní kasu tó atdí tsìbhìngba níira, màdù màsò ndi màná otu ǒ. Ndi tsìbhìngba ò ì'ì nzére-alafí ní'ì ndònzì araya dhu itè arí angyangyi ìndrù tò alafí. Ní, kà rǒnzina dhu-otù ǒ, kàbhà kasu tó ádròdrǒ ale ongónà dhu òngyè abho nyú. ¹⁷ Ní, kǎdì ndàmbe ìrà dǒ owùka ǒ Pòlò nà, ndàdù àmbe ùkù dǒ, ndàrà àtìna rǒ: «Kǎkà ale ní yà kóró dhu dǒ arí'ì ɔrú Kàgàwà bhà inɔ-akpá. Ndirò, abádhí rǐ nyǐ nyúgu ònà otu òvò fǔkù.» ¹⁸ Kǎnzì wò dhu ibí idho nyú tí. Nírò ní ndi atdíku, wò dhu àrà ndìngye rò, Pòlò agéré ndi, ndàti wò tsìbhìngba ò rǐ'ì nzére-alafí nǐ: «Ma mí dhu ɔyǎ indù Yèsù Krístò-òvò rǒ, áhù wò tsìbhìngba ò rò.» ¹⁹ Ní kàbhà kasu tó ádròdrǒ ale níitdègu fìyó ongyéngá-otù rǐ ndòtdì dhu òsù, ní abádhí adù Pòlò mà Sílà nà nùlɔ, 'àdù òwu nà pbanga-tsidǒ rùwugà dò, Pbàrómá tó pbìrì ǒ anya t'ítàta tó ádròdrǒ ale-ònzì. Ní kǒkò anya t'ítàta tó kòngò-ònzì ì òwù ùvò rò, ²⁰ abádhí itè Pòlò mà Bàrnabà

nà i ale tò, 'adù àtìnà: «Kàrí ale nífí wògò àlě tó pbanga ǒ. Abádhí ní Pbàràhúdí, ²¹ ní abádhí arí yà àlě tò ka kísǒ ìnzǐ àlě ka'ù tí, ndírò ìnzǐ àlě kongó tí ònzìnà màndu núdhě àlě tò Pbàró má tírò.» ²² Ní, ányìrǒ ì'ì ihé-yà náadù dhu ìvà átò Pòlò mà rǒ Sílà nà. Ní kǒkò anya t'ítàtá t'ále adù Pòlò mà Sílà nà rǒ mberù àbhù kùwà, 'adù àvinà kùvì bhélébhélé asé nǐ. ²³ Abádhí ì àbhù kùvì atdíǒ asé nǐ dhu-dzidǒ, kǒkò anya t'ítàtá t'ále náadù abádhí àbhù kusǒ imbi ò. Ányì abádhí adù dhu ùya Sàndìrì tò, ndínì Pòlò mà Sílà nà-ngbò nòdò tí mběyi nyú. ²⁴ Ní wò uyátá ndì ndírì rò, Sàndìrì nítsu Pòlò mà Sílà nà átsì rí'ì kàluga nyú ò, ndàdù pfǒya nùbe kòmò ò. ²⁵ Ní mbèmbè iku-alikpa ǒ, Pòlò mà Sílà nà náakò 'àmbe 'ítsò dǒ, 'adù àmbe adyi nùyà dǒ, 'ìfù Kàgàwà ònà. Wò ndi kàsùmì ǒ, ùsǒ ka kùsǒ ngùkpà ale adù òko 'àmbe abádhí rǒnzina dhu kèlě níri dǒ. ²⁶ Nírò ní ndi ádràngbà mùtìtì nísí, imbi-dzà-pfò rǒpè ndivi. Wò ndi kàsùmì ǒ tí tsàtsù nùupfo ì kóró, ùsǒ ka kùsǒ ale-pfò rǒ àdrà-mbì ràdù 'ítàtá kóró. ²⁷ Nírò ní ndi wò Sàndìrì atdà idhò ò rò, ndàdù imbi-dzà-tsù nótù iwà ì nùpfò ró. Ní kǐdhá pbìndà ìla tó obhi-akpà, ndàdù dhu ònzì ndínì ndi ndodú tí ndi ndítìrò nǐ, ndòvè, iwà òtsè dhu tí ndi ndi ùsǒ ka kùsǒ ale náti rò. ²⁸ Pbétù, Pòlò adù òkù òrú tùna nyú nà, ndàti: «Pórà, nzónzi nzére dhu rùnù nyi-tírò. Ìnè mǎ mí'ì kóró iró.» ²⁹ Ní wò Sàndìrì anzì awáwù kitsè nà fíndà. Nírò ní ndi kǎlì ndi idza ìvì tí ndi ndívi òdò nǐ rórò, nditsì ndìbvù Pòlò mà Sílà nà-ònzǐ. ³⁰ Wò dhu-dzidǒ kǎdù Pòlò mà Sílà nà návi rùvò iri. Kǎdù dhu ìvu abádhí-tsù, ndàti: «Pbàkà ádròdrǒ alé, ma mí dhu ònzì ìngbà dhu bhěyi ndínì ma mǒgú tí?» ³¹ Ní, abádhí adù dhu àdu kà tò, 'àti: «Dhu àkǎ nya'ù Ádràngbàlè Yèsù, ndínì nyì nyadù tí ùgù kóró pbùkù idzá-bhà mànà.» ³² Wò dhu-dzidǒ, Pòlò mà Sílà nà náadù Ádràngbàlè Yèsù bhà ǒte nǒvò kà tò, kóró kǎbhà idzá ì'ì ale mànà. ³³ Wò ndi kàsùmì ǒ tí kùbhingánà, Sàndìrì adù Pòlò mà Sílà nà ùgù, ndù'ò ròyá otú. Kǒkò ale-rǒ otú ndi ndù'ò rórò tí, àbadhi mà kóró pbìndà idzá-bhà mànà náadù bàtizò àlù. ³⁴ Nírò ní ndi kǎdù Pòlò mà Sílà nà ùgù ndàrà nà pbìndà idza, ndàdù ònyù àbhù fíyò. Ní wò ale mà, kóró pbìndà idzá-bhà mànà-idhè náadù ndìka atdíǒ Kàgàwà ì à'ù dhu-okú dǒ rò.

³⁵ Ìnga nítdègu ùbho, ní anya t'ítàtá t'ále avì ìndrù ròwù dhu òvò Sàndìrì tò, 'àti: «Ékòlǒ kǒkò ale ròwù.» ³⁶ Ní Sàndìrì adù wò màkùrè òvò Pòlò tò, ndàti: «Ádròdrǒ ale avì wà ima, ndínì ma màkòlò tí nyì. Nírò, kòmbì dhu àkǎ nyùvò, nyàdù òwu màràngà ǒ.» ³⁷ Pbétù Pòlò adù dhu àdu kǒkò ka kìvì ale tò, ndàti: «Kǒkò anya t'ítàtá t'ále àbhù kùvì mǎ asé nǐ ibì ale nzínzì ǒ rò, ìnzá ì ùnò ànyǎka mà rórò, 'adù mùso imbi ò àzèmbè mǎ mongó ì'ì Pbàró má tó pbìrì ǒ ale nyú. Ní kòmbì abádhí òzè tí 'ùkòlò mǎ ìnzá kóró ale ùni rórò? Ìnzǐ rákǎ akekpa màtí! Abádhí àkǎ 'ìwù màkòlò ì nyú tírò.» ³⁸ Ní kǒkò ìvì ka kìvìnà ale náadù 'adu 'òwù wò Pòlò ùnò dhu náwe anya t'ítàtá t'ále tò. Ní ndi dhu ì ìrì rò, òdò nísí abádhí ò atdíǒ, Pòlò mà Sílà nà ní Pbàró má tó pbìrì ǒ ale nyú dhu ì ìrì dhu-okú dǒ rò. ³⁹ Ní kǒkò ádròdrǒ ale adù ìwu, 'adù ùbàtà ònzì Pòlò mà Sílà nà-fó. Wò dhu-dzidǒ, kǒkò ádròdrǒ ale náadù abádhí ùkòlò imbi ò rò, 'adù àvinà rùvò 'òwù kigò ǒ rò. ⁴⁰ Ní Pòlò mà Sílà nà nítdègu ùvò imbi ò rò, ní abádhí adù òwu Lùdiyà bhà. Ányì abádhí ala ì Yèsù ná'ù ale mànà. Ì ale-afì ì òpè dhu-dzidǒ, abádhí adù 'ìvà, 'òwù ányìrǒ rò.

Polò mà Sílà nà rǒwu ùvò Tèsàlònìkà tó kigò ò dhu
(Yùw 15.19-21,25; 16.2-3; Fìl 4.16; 1Tè 1.4-7; 2.11-16; 5.21)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Polò mà Sílà nà núudà Àmùfipolì mà Àpòlòniyà nà tó kigò òna nǎ, 'òwù ùvò Tèsàlònìkà tó kigò ò. Ndi kigò ǒ, Pbàyàhúdì tó atdí unduta-dzà ní'ì inè. ² Ní yà bilí ndì ndarónzina dhu bhěyi, Polò atsù ndi unduta-dzà ò. Ní, ìbhù-gùna mbàlimbàlì sàbatù-idhò ǒ, abádhí owúnà 'àgò rǒ Kàgàwà bhà Andítá dǒ unduta-dzà ǒ rò anyì-idzá rí'ì ale mànà. ³ Ndi agòta ǒ, kǎránà dhu àwε rǒ ìndrǔ tò, ndàdù àrà dhu ìtè rǒ Krístò raká wà ndàbà àpbè, ndirò kà raká wà ndìngbè ndì òvε-bvù rò. Ndirò, kǎránà àtìna rǒ: «Yà fǔkù ma mí dhu òvò okúna dò rò Yèsù ní ndi Krístò.» ⁴ Ní abádhí nzínzì ǒ ngúfe ale náa'u Polò mà Sílà nà rǎnǒna dhu, 'àdù 'àpba abádhí-rǒ. Ndirò, Kàgàwà ǒdò ònzi arí ábhǒ Pbàgìrìkì mà, atdí dǒ tǔya arí 'ìrì vèbhále mànà náadù dhu ònzi átò ndi dhu bhěyi tí. ⁵ Pbétù, Pbàyàhúdì náadù ndi dhu-adhà nónzì ònzi tí. Ní abádhí andu ngudhà ǒ arí ùbhi ìmbǎ dòya nà àkyǎkyè ale-tsù, 'àdù àbhùnà rìvà dhu ihé-yà nzínzì ǒ, ndi dhu ràdù wògò nífi kigò ǒ. Wò dhu-dzidǒ, abádhí awù Polò mà Sílà nà òmè Yàsonà bhà, ndínì ì ulú tí 'iwù nà ihé-yà-ònzì. ⁶ Pbétù anyì ì òwù ùvò rò, abádhí atù nzá kǒkò ale. Ní abádhí adù Yàsonà mà kèlè nǔlu Yèsù ná'ù ngúfe ale mànà, 'iwù nà kigò ǒ anya t'ítàtì t'ále-ònzì. Abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǒ: «Yàrí adzi dǒ kóró pbìrì-tsi náva ale níwù wà 'ùnyà átò iró kòmbí. ⁷ Ní Yàsonà áko abádhí pbì idzá. Ndirò ì ale kóró nífu nzá kámá dǒ ádrùngbǎ kamà bhà uyátá, pbétù abádhí arádù àtìna inè Yèsù tí kátina ngǎtsi ádrùngbǎ kamà ràrǐ'ì.» ⁸ Ní kǒkò ale ùnò dhu ì ìrì rò, ihé-yà mà anya t'ítàtì t'ále mànà-dò níinza ndi atdí dǒ. ⁹ Ndirò ní ndi anya t'ítàtì t'ále adù fùrangà ìtì Yàsonà mà ǒdhina mànà dǒ abádhí rùbho, 'àdù abádhí ùkòlò rǒwù.

Polò mà Sílà nà rǒwu Bèrɔyà tó kigò ò dhu

¹⁰ Inga níitdègu àtì, ní Yèsù ná'ù ale náavi Polò mà Sílà nà rǒwù Bèrɔyà. Ní anyì ì òwù ùvò rò, abádhí atsù Pbàyàhúdì tó unduta-dzà ò. ¹¹ Ndi kigò ǒ bhà ní'ì idzi afiyya nà ale ròsè Tèsàlònìkà ǒ bhà dònǎ. Abádhí a'u Kàgàwà bhà Ɔte kòmbómbí nyú. Ndirò abádhí ongónà Kàgàwà bhà Andítá òzù bilínganà, ndínì ì ala tí yà Polò mà náarúnǒna fíyò dhu ràtì obhó dhu. ¹² Ní abádhí nzínzì ǒ ábhǒ ale nyú náa'u Kàgàwà bhà Ɔte. Ndirò Pbàgìrìkì nzínzì ǒ, atdí dǒ ka kárí ìfǔna vèbhále mà ábhǒ kpabhále mànà náa'u Kàgàwà átò. ¹³ Pbétù, Tèsàlònìkà ǒ Pbàyàhúdì níitdègu Polò rǐ Kàgàwà bhà Ɔte nóvò átò Bèrɔyà ǒ bhà tò dhu ìrì, ní abádhí adù 'ìvǎ 'òwù anyì. Ní anyì ì òwù ùvò rò, abádhí itsu dhu ihé-yà-dò ò, ràdù dhu ìvǎ Polò mà rǒ. ¹⁴ Ní anyìrǒ rò tí, Yèsù ná'ù ale adù Polò àvi rǎrà ádrùngbǎ rèrù-bidò. Pbétù, Sílà mà Timòtewù nà náadù òko Bèrɔyà. ¹⁵ Kǒkò Polò nùndà ale náawù kà nà, 'òwù ùvò nà Àtenè tó kigò ò. Wò dhu-dzidǒ, abádhí adù 'àdu Bèrɔyà iwà Polò ùyǎ dhu fíyò ndínì Sílà mà Timòtewù nà navì tí rìwù ndòtù tsákàtsàkà nyú rǒrò.

Polò rǐ dhu ùdhě Àtenè tó kigò ǒ dhu
(Zàb 69.10; Kas 14.14-17; 26.17-20; 1Kò 1.18-25)

¹⁶ Àtenè tó kigò ò rò ndi ndi Sílà mà Timòtewù mànà òdò òná kàsùmì ǒ, ìdhò núuko Polò atdí dǒ àlè tí ndi kigò-ònga nálè sànamǔ-nzo ní dhu-okú dò rò. ¹⁷ Ní kǎránà dhu òvò rǒ unduta-dzà ǒ rò Pbàyàhúdì mà, Kàgàwà ùlě arí ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà tò. Ndirò bilínganà, àbadhi mà náadùna òwu 'àgò rǒ pbanga-tsidǒ rùwugà dǒ rò tiná rǒwu 'ùtò rǒ ale mànà. ¹⁸ Ndirò, yà

abho inga núni ale-akpá, Epìkurò mà Sìtòyikò màna tò irèta rǒ ì nípbì ale nzínzi ǒ ngúfe ale mà, nóowúnà iwu rǒ 'àmbe òte dǒ kà màna. Atdídhená ale abádhí nzínzi ǒ nóowúnà dhu òngù rǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádhu nyú wò tsùna arópe atdíǒ ale òzè ndùnò ìndrǔ tò?» Ndirò ngǔkpàkà adúnà òwu àtìna rǒ: «Kà rǒ'ò vurò pbìrì ǒ mǎngǔ-nzo dǒ róte dhu bhěyi.» Obhó tí, abádhí owúnà òte rǒ wò dhu bhěyi yà Polò rǐ dhu ùdhě Yèsù dǒ dhu mà, ùvǔvè ale núungbeya ì ɔve-bvù rò dhu màna dhu dǒ dhu ì ìri rò. ¹⁹ Ní, abádhí adù Polò ìdyì 'òwù nà, 'òwù ùvò nà Àrèòpagò tí kátina unduta-bhǔdò. Abádhí adù dhu ìvu kà-tsǔ, 'àti: «Nyì nyàmbèna tí tdǔ wò ɔwútána tí nyì nyúdhèna ìndrǔ tò dhu-tì àwě fǎkà? ²⁰ Obhó tí, wò nyì nyáwèna dhu rǐ ì olo nyú tí fǎkà. Ní, mǎ mòzè nyawe ì dhu-tì fǎkà.» ²¹ Wò ndi kàsùmì ǒ, Àtenè tò kigò ǒ kóró ale mà, kà-ǒ aróko iwǔ tí iwǔ ale màna, nóowúnà fǐyó ábhǒ kàsùmì nyú nǔdà rǒ òte ì óte ró, ndirò àwèna ka kí màkǔrè ɔwútá níri ì í ró. ²² Nírò ní ndi Polò ivà ndi ndidè Àrèòpagò-ònzǐ, ndàdù ɔte nópè, ndàti: «Àtenè ǒ bhǎ, ma màndà nyǐ, madù nyòtù kóró dhu-tsí-tidò ǒ atdíǒ fǐyó sòmà nífu ale tí. ²³ Obhó tí, kóró ngari ǒ ma mùbhi fùkú kigò ǒ ìnanǎ rò, ma mǎrà fùkú mǎngǔ-nzo-wòyǒ nála rǒ. Ndirò, ma mìtdě atdí fùkú màzàbahù dǒ, yà ka kándí dhu ròná, kati: «Inzá ka kùni mǎngǔ tò.» Ní Kàgàwà, yà nyì nyarúlèna ìnzá nyǐ nyàni rórò, ní ndi yà ma mǎrà òvònà fùkù. ²⁴ Kàgàwà, yà adzi nanzì ònà arí'ì kóró dhu-tsí màna ale, ní ndi yà adzi mà òrù-akpà màna dǒ Ádrùngbǎle. Kǎrí nzi àdi ìndrǔ-otsú náasi sòmá-dzà ǒ. ²⁵ Ndirò, kǎrí'ì mbǎ ìndrǔ rǎdù dzùnàna ònzì nǐ ɔtsúya nǐ ì ònzì dhu-atdyú nà. Obhó tí, Ka ní ndi kóró dhu àbhǔ arí ìndrǔ tò ale: ípìrǒnga mà, ale-ihè mà, ndirò kóró dhu-tsí màna. ²⁶ Ndirò, kǎnzì kóró ale-tidò tò mùlǒngò rùvò atdí ale-nyutsì rò, ndínǐ okoya tí yà adzi dǒ. Kǎpí abádhí tò kàsùmì-bvù, ndàdù abádhí rǒngo òko òyá pbìrì-ìfò nǔfa. ²⁷ Kǎnzì ì dhu, ndínǐ ìndrǔ ongó tí ndòmè onzi òbè ì rò, ndínǐ abádhí adù tí ndùmvu ùmvù tí màtí 'òwù ndàbà, tàmanyà pbání ìnè ndi ndí'ì ìkyèrǒ kóró ale nzínzi ǒ rórò. ²⁸ Obhó tí,

kà-nyutsì ní ndi àlě kábà ípìrǒnga, àlě kárúbhi, ndirò àlě kárí'ì.

Ndirò, fùkú andítátále nzínzi ǒ, ngúfe ale unò dhu ndi dhu bhěyi tí átò, 'àti:

«Àlě'ì átò, àlě ní kàbhà rùgànda.» ²⁹ Ní àzèmbè àlě'ì ní Kàgàwà bhà rùgànda rò, dhu àkǎ nzá àlě rìrè nga Kàgàwà bhà ófò rǐli ndi ɔrò mà, ndirò ngǎtsi nǐ fùrangà tò sùma-tidò mà nǐ ka kóbbhòlò mǎngǔ-ngba bhěyi. Ndirò ngǎtsi nǐ, dhu àkǎ nzá àlě rìrè nga kà rǐli ndi odu nǐ màtí ìndrǔ óbhòlò ɔtsúya nǐ yà fǐyó irèta nálǔ ka ònà ófò ǒ dhu bhěyi. ³⁰ Inzá ìndrǔ àpè inga ùnǐ ònà kàsùmì ǒ, Kàgàwà andà nzá nga ìndrǔ arónzina nzérenga nà. Pbétù, kòzè kòmbí dhu ní kóró ale, kóró ngari ònǎ, rǎkǎ 'ùgèrè ì 'ùbhà fǐyó nzérenga. ³¹ Obhó tí, kǐli wà atdí idho ìndrǔ-ànyǎ ndi nditdìya tí ònà obhónánga dǒ, yà ndi ndópì ndi anya nitdìya tí ale-otù ǒ. Ndi otu ǒ nga ní ndi kǐtè pbìndà obhónánga kóró ale tò. Kǎbhù ka rìngbè ndi ɔve-bvù rò.»

³² Pbétù, kòrí ale nítdègu Polò rǒte ìndrǔ rǐ 'ùngbě ɔve-bvù rò dhu dǒ dhu ìri, ní atdídhena ale náadù ndi dhu gàyà nónzì ònzì tí. Ndirò, ngǔkpàkà-tsí náadù àtìna, tdǔ ì rǎrǐ Polò rǎnɔna dhu ìri tdítǒ ngǎtsi idho ǒ. ³³ Nírò ní ndi Polò adù ndìvǎ ndàhù, ndàrà abádhí nzínzi ǒ rò. ³⁴ Pbétù, ngúfe ale adù 'àpba Polò-rǒ, 'àdù Yèsù ná'ù. I ale nzínzi ǒ ní'ì Dènesì,

Àrèòpagò* tí kátina unduta ǒ atdí ale mà, Dàmàríyà tí kátina atdí tsibhále mà, ngǔkpà ale màna.

18

Polò rǎrà Kòritò tó kigò ò dhu

(1Kò 1.1-9; 2.1-5; 2Kò 11.5-12; 12.12-13)

¹ Wò dhu-dzidǒ, Polò ivà ndì Àtenè tó kigò ǒ rò, ndàrà Kòritò tó kigò ò. ² Ní ányì ndì ndàrà àhu rò, abádhí atù ì Àkilà tí kátina atdí Mùyàhudì nà. Ndi Àkilà ní'ì Potò tí kátina pbìrì ǒ ale. Ndirò, abádhí ní'ì kòmbí tí íwǔ Itàliyà tó pbìrì ò rò pbìndà tsibhále Pèrèsílà màna, 'íwǔ ùvò Kòritò tó kigò ǒ. Obhó tí, wò ndì kàsùmì ǒ, kámá dǒ ádrùngbǎ kamà, Klòdiyò ní'ì iwà dhu nǔyǎ, ndàti: Kóró Pbàyàhúdì rǎkǎ 'ùvò Romà tó kigò ǒ rò. Ní Polò arà Àkilà mà, Pèrèsílà nà-tí'ò, ³ 'àdù 'ìrì 'òngò òko atdíkpá, 'àdù òwu kasu ònzì rǒ atdíkpá abádhí màna. Obhó tí, abádhí ní'ì atdí kasu-tidò kèlě nónzi arí ale. Ndi abádhí-kàsù ní'ì hemè t'ódyùta. ⁴ Ní, yà sàbatù-idhò náarírà dhu bhěyi, Polò ongónà àrà unduta-dzà ò, ndàrà dhu òvò rǒ Pbàyàhúdì mà Pbàgìrìkí màna tò, ndínì ì nǔgèrè tí 'à'ù ndì ndúnona fíyò dhu. ⁵ Pbétù, Síla mà Tímòtewè màna níitdègu iwu Màkèdòniyà rò, 'íwǔ ùvò Kòritò, ní Polò adù ndàpba Kàgàwà bhà ǉte t'únòta rǒ tí. Kǎránà dhu òvò rǒ kpangba Pbàyàhúdì tò, ndàti, Yèsù rǎrì ndi Krístò. ⁶ Nírò ní ndi yà atdí dǒ Pbàyàhúdì rǎ 'àgò ndì nà, 'àdù àmbè dhu ùnò dǒ nzére nyú ndì nǎ rò, Polò a'ò róná mùdzarù-ǒnga ndàdù àtìna abádhí nǎ: «Azùku àkǎ ndòdzì dũku-tsírò nyú. Ma mùtsù wà ma fùkú dhu ò rò. Ròpè ndì kòmbí, ma mí mǔgèrè mongò Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù núnò ìnzì ní Pbàyàhúdì tò.» ⁷ Wò dhu-dzidǒ, Polò adù ndìyà ndàrà Titò Yèsitò tí kátina ale bhà. Ndi ale ní'ì atdí dǒ arí Kàgàwà odò ònzì ale. Ndirò ndì ale bhà idza náadù ì'ì íkyèrǒ unduta-dzà tí. ⁸ Ní Polò rúnona Kàgàwà bhà Ídzi Màkǔrù ì ìrì rò, Krìsipò mà kóró pbìndà idzá-bhà màna náadù Yèsù ná'ù. Ndi Krìsipò ní'ì unduta-dzà ǒ ádrùngbǎle. Ndirò, Kòritò tó kigò ǒ ábhǒ ale nyú náadù Yèsù à'ù àtò, 'àdù bàtizò àlu. ⁹ Nírò ní ndi atdíku kùbhingá, Ádrùngbǎle Kàgàwà náavi ndì Polò tò ɔnyu bhěyi ródzì kà-dò dhu tó ǒfò ǒ, ndàdù àtìna kànì: «Àpé nyonzi odò Polò. Dhu àkǎ nyambe dhu kèlě òvò dǒ ìndrù tò ìnzì nyì nyìnè rórò. ¹⁰ Obhó tí, ma mí'ì ìnè atdíkpá nyì màna. Ndirò, atdí ale mà rǎ nzì ɔtsúna ìlì rùnù, ndònzì nyì nǎ nzére. Ndirò, dhu àkǎ nyuni dhu átò ìnè pbàkà ale rǎrì'ì ibì nyú yàrí kigò ǒ.» ¹¹ Ní Polò adù àdi ndi kigò ǒ atdí ato nyú tí dóná azà àbì nà, ndòngò Kàgàwà bhà ǉte núnò ìndrù tò. ¹² Gǎliyò níitdègu òngo Àkayà tó pbìrì ǒ lìwalì tí, ní kóró Pbàyàhúdì ìrì ì Polò dǒ, 'àdù kòsò 'òwù nà dhùwanì ò lìwalì Gǎliyò-ònzì. Ní abádhí ati kànì: ¹³ «Yàrí ale arí ìndrù-afí ùlě ràmbe Kàgàwà ìfu dǒ, ìnzì ní yà àlě tó ɔyátá nónzi ka dhu bhěyi.» ¹⁴ Ní yà Polò àmbènà ɔte òpè ònà kàsùmì ǒ ní ndi lìwalì Gǎliyò adù ndi ɔte òtdì òtdì tí, ndàti Pbàyàhúdì nǎ: «Dhu í'íná gukyè abvo mà kòhò dhu tí, ndirò atdí dǒ kǎfǎ dhu mà dhu tí, ní ma màmbènà madzì àdzì mirì nyì nyáwèna kà-dǒ dhu tǎna dǒ. ¹⁵ Pbétù, wò nyì nyì nyǎgò okúna dò rò dhu ní fùkú sòmà tó màndu mà, ɔvo mà, ndirò fùkú ɔyátá màna. Ní ndi dhu àndà nyì. Ìnzà ma mòzè munò kǒkò dhu bhěyi dhu-tsí-ànyǎ nzínziku ǒ.» ¹⁶ Wò dhu-dzidǒ, kǎdù abádhí ùnyà ìrì dhùwanì-dzà ò rò. ¹⁷ Nírò ní ndi kóró kòrì ale náalù unduta-dzà ǒ ádrùngbǎle, Sòsitèni tí kátina, 'àdù òpènà 'òvì

* 17:34 17.34 Àrèòpagò ní Àtenè tó kigò ǒ ka kundúnà ale anya t'ítdita tò dóná pbìrì-òvò.

dhùwanì-ònzí rò. Pbétù, lìwalì Gǎliyò náadù nzá afína mà nátdu abádhí tó dhu nǎ.

*Polò rǎ ndàdù Àtiyòkiyà dhu
(Kas 20.16; 21.23-26)*

¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, Polò mà náadù pé òko ibí idho nyú tí atdíkpá Kòritò tó kigò ǒ Yèsù ná'ù ale màna. Nírò ní ndi abádhí adù 'ìvǎ 'òwù ibhú ǒ atdíkpá Pèrèsílà mà Àkilà màna nà Sìriyà tó pbìrì ò. Ní ànyì ì ówu rórò, abádhí itdègu òwu ùvò Kèkùreyà tí kátina kifukù ǒ, ní tdù ì ɔpé abhi ànyìrò rò rò, kǎdù dóna-ká àbhɛ kakpà, angyangyi ndì ndatsò dhu Kàgàwà-ònzí dhu dhu-okú dò rò. ¹⁹ Ní Èfesò tí kátina kigò ǒ ì òwù ùvò rò, Polò adù Pèrèsílà mà Àkilà nà núbhà òyá ànyìrò, ndàdù ndìvǎ ndòtsù unduta-dzà ò. Ní ànyì-dzǎ abádhí adù 'òpè 'àgò ì Pbàyàhúdì màna. ²⁰ I Pbàyàhúdì adù kǎtdyú òhò ndínì ì oko tí màna ibí idho tí. Pbétù, Polò adù nzá ndi dhu ná'ù abádhí tó. ²¹ Abhi òpè ndì ndí rórò, kǎdù dhu àdu abádhí tó, ndàti: «Kàgàwà òzè ka nǎ, ma mí madù àdù tdítǒ mirà nyàndà.» Wò dhu-dzidǒ, Polò adù òtsù ibhú ǒ Èfesò rò, ndàrà Kàyisàriyà. ²² Ní Kàyisàriyà ndì ndàrà àhɛ rò, kǎdù pé àrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàrà kànìsà àtsè angyi. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù dóna òdì ndàrà Àtiyòkiyà, Sìriyà tó pbìrì ò. ²³ Kǎtdègu ngúfe idho òdhò Àtiyòkiyà tó kigò ǒ, ní kǎdù ndìvǎ ndi kigò ǒ rò, ndàdù ndòpè ndùbhi dhèdhèrò kigò òna nǎ, Gàlàtiyà mà Fùrùgiyà màna tó pbìrì ǒ, ndùbhi Yèsù ná'ù ale-afí òpè rǒ.

*Àpolò rǎrà àhɛ Èfesò mà Kòritò màna tó kigò ò dhu
(Kas 15.41; 16.4-6; 1Kò 3.4-8)*

²⁴ Wò ndi kàsùmì ǒ, Àpolò tí kátina atdí Mùyàhudì nǎira àhɛ Èfesò tó kigò ò. Kà nǎ'ì Àlèsàndùriyà tó kigò ǒ ale. Ndirò, ka nǎ'ì atdíǒ ɔte nótsì, ndàdù Kàgàwà bhà Andítá arúnɔna dhu ùni mběyi nyú ale. ²⁵ Ndirò, ka nǎ'ì iwà ka kúdhe dhu fǐndà atdíǒ Ádrùngbǎle Yèsù bhà otu dǒ ale. Ní, kǒngónà àdù Yèsù dǒ róte Ídzì Mākùrù nóvò ìndrù tó fǐndá obhónánga nyú dǒ atdyúna nyú nà. Pbétù, kǎni dhu ní yà bàtizò nubhónà Yùwanì bhà bàtizò kèlè. ²⁶ Ní. Èfesò ǒ unduta-dzà ò ndì ndòtsù rò, kǎpè ndòtè ìmbǎ òná ɔdó na. Ní, Pèrèsílà mà Àkilà nà níitdègu kà rǎwèna dhu ìri, ní abádhí adù kidyì 'òwù màna atdíkpá, 'àdù Kàgàwà bhà otu tó obhónánga nítè fǐndà. ²⁷ Wò dhu-dzidǒ, Àpolò náazè ndàrà Kòritò tó kigò ò, Àkayà tó pbìrì ò. Ní, kà t'ódhína náadù ndi dhu ná'ù à'u tí kà tó, 'àdù dhu àndi ndi pbìrì ǒ Yèsù ná'ù ale tó, ndínì adù tí kàkɔ mběyi nyú. Ní, Kòritò ndì ndàrà àhɛ rò, kǎnzì yà pbìndà ídzìnga-okú dò rò Kàgàwà úbà dhu fǐyò rà'ù Yèsù ale ní dzùnà atdíǒ. ²⁸ Obhó tí, yà Pbàyàhúdì màna ì í 'àgò kóró ale-ònzí rò rò, kǎdùnà àrà abádhí-lèma nónzì rǒ ònzì tí. Andítá-otù ǒ, kǎránà dhu ìtè rǒ kpangba Yèsù rǎrǎ ndi Krístò.

19

*Polò rǎ kànìsà ìdì Èfesò tó kigò ǒ dhu
(Kas 5.15-16; 8.14-17; Ròm 15.25-27)*

¹ Àdì Àpolò àdì Kòritò tó kigò ò rórò, Polò núubhi ndùdà Fùrùgiyà tó pbìrì ǒ pbìrì-akpá ònǎ, ndàrà àhɛ Èfesò tó kigò ò. Ní, ànyì ndì ndàrà àhɛ rò, kǎtù atdídhénà ábhǎlǎ, ² ndàdù dhu ìvu tsùyá ndàti: «Yà Yèsù nyí nyá'ù nínganí, Kàgàwà írǎ tí írǎ nyí pbìndà Ìlǎlǎ-Alafí nǎ?» Ní kòrí ale adù dhu àdu kà tó, 'àti: «Ínzá mǎ màpè Kàgàwà ɔpè ndìrǎ ìndrù pbìndà Ìlǎlǎ-Alafí

ní dhu ìri.» ³ Pòlò adù dhu ìvu tǎítǎǎ abádhí-tsǔ ndàti: «Olu, wò nyí nyálǔ bǎtizò ní ì ìngbà bǎtizò-tidò?» Abádhí adù dhu àdu Pòlò tò, 'àti: «Mǎ málǔ bǎtizò ní Yùwanì bhà bǎtizò.» ⁴ Ní, Pòlò adù àtìna abádhí ní: «Yùwanì úbhì ùbhonà rǒ bǎtizò ní ì yà ìndrǔ ùgèrè ndì, ndùbhà pbìndà nzérenga dhu ìtè rí bǎtizò. Ndirò kǔbhì dhu òvò rǒ ìndrǔ tò, ndínì yà olù rírà fìndà ale na' u tí. Ndi ale ní Yèsù.» ⁵ Ní, wò Pòlò ùnò dhu ì ìri rò, kǒkò ábhàlǐ adù bǎtizò àlu Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ. ⁶ Pòlò adù ɔtsúna ùli abádhí dǒ, Kàgàwà ràdù abádhí ìra pbìndà Hìlǎ-Alafí ní. Ní ányìrǒ rò tí, kòrí ale náadù 'òpè 'òtè yà ìnzá ì àpè ùnìna angyi aláwà-tidò, 'àdù òwu dhu òvò rǒ ìndrǔ tò, àdhàdhì Kàgàwà bhà pbànábí arí dhu òvò ìndrǔ tò dhu bhèyi. ⁷ Ì ale ní ì mbèmbè atdí kumì dòná óyǒ nà ale.

⁸ Wò dhu-dzidǒ, Pòlò anzì ìbhà àbí nyú, ndòngò àrà unduta-dzà ò. Ní ányì-dzá, kǎdúnà àrà Ídzi Màkǔrù nóvò rǒ atdyúna nyú nà ìndrǔ tò, 'àdù àmbe 'àgò dǒ ì ale mànà. Ndirò, kǎdúnà àrà ndòzè rǒ, ndùgèrè ìndrǔ-afí rà'ù òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ Kamà Kàgàwà bhà idzi dǒ ndì ndúnɔna dhu. ⁹ Pbétù atdídhénà ale abádhí nzínzì ǒ ní ì odú afíya nà ale. Ní, ì ale-tsí náadúnà òwu 'ùvo rǒ ìnzì ì a' u tí Pòlò rǒvɔna fíyò Ádrùngbǎ Kamà Yèsù bhà otu dǒ dhu. Abádhí adúnà òwu dhu ùnò rǒ nzére nyú ndì otu núnghà ale ní. Ní, Pòlò adù abádhí ùbhà, ndàdù ábhàlǐ kèlè nóvò, 'òwù mànà. Ní, bìlìnganà kǎdù àdì ndòngò dhu ùdhe ì ábhàlǐ tò, Tìranò tí kátina atdí ale bhà dàrasǎ-dzà ǒ rò. ¹⁰ Wò dhu anzì ndì ràrà àhu mbèmbè óyǒ ato nyú tí. Ndi dhu bhèyi ní ndì, Àziyà tó pbìrì ǒ ale, Pbàyàhúdì mà, ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà níri Ádrùngbǎle Yèsù dǒ ɔte.

Sikewà bhà inzo rǐ nzére-alafí nómvù 'òdì dhu

¹¹ Èfesò tó kigò ǒ Pòlò rǐ ì ònà kàsùmì ǒ, Kàgàwà anzì idho rǐ ìndrǔ ùkǒ ní ábhǒ wíwì nyú kǒtù ǒ. ¹² Ní ìndrǔ owúnà Pòlò-ngbò nùpbàlǎ lesò mà mberù mànà nùgù rǒ, 'òwù andì nà ale-ngbò nùpbala ní, ì ale ràdù òwu ùghà rǒ, ndirò nzére-alafí nà ale ò rò, ì nzére-alafí ràdù òwu ùvò rǒ.

¹³ Wò ndì kàsùmì ǒ, atdídhénà Pbàyàhúdì níitú ì 'òwù ùbhi rǒ kóró ngari ònǎ, ndínì ì owu tí nzére-alafí nípfò rǒ, 'òdì ìndrǔ ò rò Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ. Abádhí owúnà àtìna rǒ ì nzére-alafí ní: «Yà Pòlò arúbhi pbìndà Ídzi Màkǔrù ùnò rǒ Yèsù-òvò rǒ, nyùvò wò ale ò rò!» ¹⁴ Wò ndì dhu nanzì ale ní ì Sikewà tí kátina atdí ale bhà àrùbhù kpabhínzo. Ndi Sikewà ní ì Pbàyàhúdì tó pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ atdí kamà. ¹⁵ Nírò ní ndì atdíku, yà abádhí òtè ní nzére-alafí náadù ɔte abádhí tò, ndàti: «Yèsù ma múni wà, ndirò ma múni wà dhu Pòlò rǎrǐ àdhi pbá ale. Ní nyí nyú, nyí ní àdhi mà?» ¹⁶ Ní, wò nzére-alafí rǐ ì ònà ale náalà ndì kòrí ale dò, ndòpè ndòngbù, ndònzì lèməyà kóró. Ní kòrí ale núnnyà ì idza rò nzínzì rò, ùlè tí ngbǒya ùlè otú ní rórò, 'òtsè. ¹⁷ Ní, wò dhu-òyí níitdègu ndùgà Èfesò tó kigò ǒ, kóró Pbàyàhúdì mà, ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà dhu rìrì, ní ɔdɔ adù ìsì atdídǒ abádhí ò. Ndi dhu adù abádhí nábhà rífà Ádrùngbǎle Yèsù-òvò atdídǒ.

¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, Yèsù ná'ù ábhǒ ale nyú nóowúnà ì arónzina nzérenga nóvò rǒ kpangba. ¹⁹ Ndirò, abádhí nzínzì ǒ, yà òndrù òndrù rǒ arúbhi ábhǒ ale nyú náadù ìwu ndì òndrù òndrù ì arí ní bhǔkù nà, 'ùbì kóró ale-ònzì rò. Ní, kǒkò ùbì ka kùbì bhǔkù-odzi ka kùpǐ, náahè mbèmbè imbò

kumì lufù fùrangà tí*. ²⁰ Wò dhu bhěyi ní ndi, Ádrùngbàle Kàgàwà bhà obi náabhù kàbhà ote rùgà ndi kóró ngari ǒ, ràdù ì'ì obi nà atdíǒ.

Polò rǐrèna ndíní ndi ndonzi tí dhu
(Ovt 9.17; 1Kò 15.32; 16.8-9; 2Kò 1.8-10)

²¹ Kòkò dhu ónzi ì dhu-dzidò, Polò irè dhu afina ò, ndi rākānà ndàhù Èfesò rò, ndàrà Yèrùsàlemà tó kigò ò. Ní, ànyì ndi ndara tí, dhu rākā ndùdà Mākèdòniyà mà Àkayà mànà tó pbìrì ònǎ. Ndirò, kǎdù àtìna: Yèrùsàlemà ndi ndàrà àhù rò, ndi rārǎdù ùda átò, ndàrà àhù Rómà tó kigò ò. ²² Nírò ní ndi kǎdù yà dzùnàna ònzi arí óyǒ ale, Tímòtewù mà Rǎstò nà nóvì, ròwù angyi fǐndà Mākèdòniyà tó pbìrì ò, ndi nyé, ndàdù ndùbhà ngúfe idho tí tdítǒ Àziyà tó pbìrì ò.

Dèmètriyò rǐ Èfesò tó kigò ǒ bhà àbhě rìvǎ dhu Polò rǒ dhu

²³ Wò ndi kàsùmì ǒ, ádrùngbǎ wògò náata ìndrǔ nzínzi ǒ Èfesò tó kigò ǒ, Ádrùngbǎle Yèsù bhà otu ùngǔ ka kí dhu-okú dò rò. ²⁴ Obhó tí, ndi kigò ǒ, Dèmètriyò tí kátina atdí àlì-ba ní'ì inè. Ndi ale ongónà sùma nódu, ndàdù ùyǎya dhù-nzo-wòyǒ nóbhòlò nǐ. Ní, àbadhi mà, ì arí kasu ònzi atdíkpá mànà ale mànà nóongónà Àrìtemù tí kátina tsìbhá mǔngù bhà somǎ-dzà-wòyǒ tó sànamù nóbhòlò ndi sùma nǐ, ndi dhu ràdù àrà 'àbhù rǒ, 'ongyè fùrangà abho nyé. ²⁵ Ní atdíku, kǎndu odhína-tsù yà ndi kasu-tidò ònzi arí ngǔkpá ale mànà. Kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Àbanǐnzó, nyǐ nyèni wà dhu, yà àlě karábàna ongyéngá raràhù yà àlě kárónzina àlě tó kasu ò rò. ²⁶ Ní, nyǐ nyàla wà, ndirò nyǐ nyèrì wà Polò tí kátina ale rǎrà ábhǒ ale nyé-afí núle rǒ, rùgèrè ì àlě tó mǔngǔ-nzo rǒ rò dhu. Kà rǎrà àtìna rǒ, ale-otsú nǐ ka kóbhòlò mǔngǔ-nzo rǎrǐ nzǐ mǔngù. Wò ndi dhu kǒnzì nzá Èfesò tó kigò ǒ tí, pbétù, kǒnzì ndi dhu mbèmbè kóró Àziyà tó pbìrì ǒ. ²⁷ Ní, wò dhu rǐ'ì inè ndìbhò àpbè àlě tó kasu tò. Ndirò, kà rǐ'ì inè átò ndàbhù Àrìtemù, àlě tó ádrùngbǎ tsìbhá-mǔngù núlě ka karí ònà rò somǎ-dzà ìnzǐ kòzù dhu tí. Ndirò, kà rǐ yà ndi kóró Àziyà tó pbìrì ǒ bhà mà, kóró yà adzi ǒ ale mànà dhu náarúlěna mǔngù, Àrìtemù bhà ádrùngbǎnga nábhě rìtsì.»

²⁸ Ní, wòrì ote ì ìrì rò, kòkò Dèmètriyò àndunà-tsùya ale náakó atdíǒ, 'adù àmbe ùkù dǒ, 'àti: «Èfesò ǒ bhà tírò, àlě tó mǔngù Àrìtemù ní ádrùngbǎ tsìbhá-mǔngù nyé!» ²⁹ Wòrì dhu tó wògò náanga ndi, ndàkǎ kóró ndi kigò ǒ. Nírò ní ndi ìndrǔ núlú Mākèdòniyà tó pbìrì ǒ óyǒ ale, Gǎyò mà Àstarikò nà, ì ròmè ì nà yà ádròdrǒ ìkpa ìkpa ka karí ònà rò idza ò. I Gǎyò mà Àstarikò nà ní'ì Polò mà náarúbhi mànà atdíkpá ale. ³⁰ Ní, Polò azè ndi, ndòtsù átò ihé-yà rǐ'ì ì, pbétù Yèsù ná'ù ale náadù nzá ndi dhu ná'ù kà tò. ³¹ Ndirò, Àziyà tó pbìrì ǒ àlità tó atdídhená ale ní'ì kà mànà ì nózè. Ní, ì ale adù ìndrǔ àvi átò ròwù kǐso ìnzǐ otsú tí ìkpa-dzà ò.

³² Ndi kàsùmì ǒ, ànyì-dzá ì nàndu ale-do núnza ndi atdíǒ. Abádhí ambénà ùkù dǒ, atdídhená ale ràmbe ìnzá ndi nòfò ngǔkpá ale rǎnɔna dhu nà dhu ùnò dǒ. Ndirò, ábhǒ ale nyé abádhí nzínzi ǒ, núni nzá àdhu-okú dò rò màtí ìndrǔ àndu tsùya ànyì-dzá dhu. ³³ Nírò ní ndi Pbàyàhúdì abhè Àlìsandurù tí kátina atdí ale rùdà angyinǎ rò ihé-yà tò, ihé-yà nzínzi ǒ rò atdídhená ale ràdù wòrì ndònzì dhu-tì náwe fǐndà. Ní, kǎgò ìndrǔ otsúna nǐ, ndíní ndi ndonzo tí dhu fǐyò. ³⁴ Ní, ihé-yà itdègu dhu òsù Àlìsandurù rǎrǐ Màyàhudì, ní abádhí adù òko 'àmbe ùkù dǒ atdíkpá, rǎrà àhù mbèmbè

* 19:19 19.19 Ndi dhu ní'ì atdí miyà dónà imbò kumì nà ato ǒ ka kònzì kasu tó mùkìmbà-bvù.

oyõ adyifõ-sisì nyú tí. Abádhí ambénà àtìnà dõ: «Èfesò ǒ bhà tíró, àlě tó mǔngù Àrìtemù ní ádrùngbǎ tsibhá-mǔngù nyú!»

³⁵ Ní, wò kigò ǒ atdí ndombè náarà ìndrù àbhù rìnè. Kǎdù ɔte ɔpè, ndàtì: «Èfesò ǒ bhǎ, ádhì pbá ale ndi nzínzikù ǒ inzà àpè dhu ùnǎ, Èfesò tó kigò rǎrǎ ndi ádrùngbǎ mǔngù Àrìtemù ùlě ka karí òná rò idza-ngbò òdɔ arí, yà ɔrù-akpà ɔ rò ísì wòyóna tó sànamù mànà? ³⁶ Wò dhu àgò rí ale rǎ'ì mbǎ. Ní, dhu àkǎ pé nyìnè, nyǎdù inga ìrè tdě nyǎ nyonzi atdí dhu rò. ³⁷ Kǒkò nyǎ nyiwù nà iró ale ní inzà atdí dhu mà nǎfǎ àlě tó somǎ-dzà nǎ, ndirò abádhí ùnò nzà dhu nzére àlě tó tsibhá-mǔngù nǎ màtí. ³⁸ Ní, Dèmètriyò mà yà ì arí kasù ònzi mànà ale mànà náapè ì'ì ì ɔzè 'òbhù ale nà, ní anya t'únɔta-idhò arí inè òngo ì'ì, ndirò ádròdrò ale arí'ì inè. Ní, abádhí àkǎ 'òwù dhu ɔbhù ányì. ³⁹ Ndirò, nyǎ nyapè ì'ì nyǎ nyòzè kɔbhòlò ngǔkpà dhu-tsí nà, ní ì-tsí ɔbhòlò ka kǎdù yà kóró ale ùni unduta-dhò ǒ. ⁴⁰ Àlě kí'ì inè kɔbhù àlě yà indo ndi nònzì dhu-okú dò rò. Obhó tí, àlě kí'ì mbǎ atdí dhu nà màtí, yà iró àlě kùndu àlě okúna dò rò dhu tí àlě kǎdù àtìnà.» ⁴¹ Wò dhu bhèyi ndi ndòtè dhu-dzidò ní ndi, kǎdù kǒkò ì nàndunà ale návi rùndò ì uró rò.

20

Polò rǎrà tdítǎ Mǎkèdònyà mà Pbàgìrìkí mànà tó pbìrì ǒ
Yèsù ná'ù ale-afí àbhù ròtsì ɔbi dhu

(Ròm 15.25-27; 1Kò 16.1-7; 2Kò 7.5)

¹ Wò wògò-íyà àrà inè dhu-dzidò, Polò andu Yèsù ná'ù ale-tsù. Ní, abádhí-afí ndi ndàbhù ròtsì ɔbi dhu-dzidò, kǎdù abádhí nóvi, ndàdù ndìvǎ ndàrà Mǎkèdònyà tó pbìrì ɔ. ² Ndi pbìrì òná ndi ndúda rò, kǎránà Yèsù ná'ù ale-afí àbhù rǒ ròtsì ɔbi yà abhò-gùna ndi ndúnɔna Kàgàwà bhà ɔte nǎ. Nírò ní ndi kǎdù àrà Pbàgìrìkí tó pbìrì ɔ, ³ ndàdù ìbhù àbǎ nódhò ányì. Ní Sìriyà tó pbìrì ɔ ndi ndara tí ìbhù ǒ ndi ndí dhu ònzi rórò, kǎri dhu iwà Pbàyàhúdì rǎrǎ ì dóná. Ní, kǎdù ndàdu tdítǎ Mǎkèdònyà, ndàrà àhù ndi pbìrì ǒ kigò Filipì tí kátina ɔ. ⁴ Ndi abhi ǒ, ka nunda ale ní'ì Sòpàterè, Bèroyà tó kigò ǒ ale Pirò t'ídhùnà. Ngǔkpà ale ní'ì Tèsàlònikà tó kigò ǒ ale, Àsitarikò mà Sèkundò nà. Ngǔkpà ale ní'ì Gáyò, Dèrbè tó kigò ǒ ale mà, Timòtewù nà. Ndirò ní'ì Àziyà tó pbìrì ǒ ale Dòkíkò mà Tròfímò nà. ⁵ Ní Filipì rò, kòrí ale adù ùda angyi fǎkà*, 'òwù mǎdò Tròwà tó kigò ɔ rò. ⁶ Pbétù mǎ'í na, yà ìmbǎ òná afi nà mùgatì tó mùhendù dzidò, mǎ madù mǎvǎ Filipì tó kigò ǒ rò, mǎpè abhi ìbhù ǒ. Ní ìmbò idhò-dzidò, mǎ madù òwu abádhí òtù Tròwà tó kigò ɔ. Ndi kigò ǒ ní ndi mǎ madù atdí yengè nyú nónzì.

Polò rǎ Ètikò tí kátina kpatsìbhíngba ìkyě dhu
(1Ká 17.17-24; 2Ká 4.32-37; Kas 9.36-42)

⁷ Sàbatù-idhò ǒ pbítsòngǎ†, mǎ mundu mǎ ndínǎ mǎ mǔkɔ tí Yèsù bhà ɔve ìrè mǎ mí nǎ mùgatì-ònga, mǎdù ònyànà. Ní, Polò adù àdi ndàmbe dhu ɔvò dõ ìndrù tò. Kǎdù ndi ɔte àdhà ádzí nyú, rǎrà àhù azà adyifõ-sisì kùbhíngá nga tó ɔ, tsútsǎ nínganì ndi ndarana nídhunì. ⁸ Yà ndi mǎ mundu mǎ òná ɔrùnǎ kàluga ǒ, inga àwù rí tarà ní'ì abhò nyú. ⁹ Ní, Ètikò tí kátina atdí kpatsìbhíngba adì ndi kàluga tó atdí póló-bidò, ndàmbe ɔte ìrì dõ. Ní, ádzíta nyú ɔte rǎrà dhu-okú dò rò, Ètikò-nyǎkpó adì ndàmbe ɔrì

* **20:5** 20.5 Yàri bhùkù nandí ale, Lukà mà náawù 'òtù Polò nà Filipì tó kigò ǒ (Kas 16.12). † **20:7** 20.7 Pbàyàhúdì-bvǎ, idhò-ɔwútá nóongónà ndòpè adyifõ ròtsù ró rò. Ní Sàbatù-idhò ǒ pbítsòngǎngà ní'ì abádhí tó yengè tó wemberè tó idhò rǎ ndòpè dhu. Yèsù ná'ù ale tò ka ní yengè tó idhò.

dõ. Ní idho ò rò kǐtsi obvò, wò ìbhũ ka kágbǎ dõyá idza tó ɔrùnǎ idza tó póló ǝ rò. Ka kadù kǐvǎ iwà òvè rórò. ¹⁰ Ní, ɔrù rò ndì ndàwũ rò, Pólò itsi ndàgu kǎ dõ, ndàdù kǐvǎ ndàmbõ foná, ndàdù àtìnà: «Ìnzǐ nyitũ afíku. Ìnè kǎ rǐ'ì ípìrõnga nà.» ¹¹ Wò dhu-dzidõ, Pólò adù ùpo tdítð wò ɔrú káluga ò, ndàdù mùgati-õnga ùkò, ndàdù ònyànà. Nírò ní ndi kǎdù òte tdítð rǎrà àhũ inga rǔbho dhu ò. Wò dhu-dzidõ, kǎdù ndìvǎ ndàrà fǐndá dhu nǐ. ¹² Ní, ka kadù wò kpatsìbhíngba ùndà firábvè ípìrõrò, ndi dhu rǎdù ìndrũ àbhũ ròtù afíya atdíð.

*Pólò rǐ ndìvǎ Trɔwà rò, ndàrà Miletò Yèrùsàlemà ndúda rórò dhu
(Màt 7.15-20; 1Tè 2.1-12; Tít 1.9-14; 1Pé 5.1-4; 2Pé 2.1-3)*

¹³ Wò ndi kàsùmì ǝ tí, mǎ muvò, mǒdì dòka mǒwù angyi Àsosi ibhú ǝ, Pólò rǎdù ìrà pǔona dõ olù. Ní, mǎ mudhè dhu mǐdyi Pólò ibhú ǝ Àsosi rò. ¹⁴ Ní, kǐtdègu ìrà mǒtù Àsosi, kǔpò ibhú ò, mǎdù òwu atdíkpá mǒwù ùvò Mítìlenì. ¹⁵ Tsútsǎ nínganí, mǎ madù mǐvǎ ànyìrõ rò, mǒwù ùvò Kiyò tí kátìna sòngà-tí'ò. Ndirò ní ndi mǎ madù òwu ùvò Sàmòsì tí kátìna sòngà dõ. Tsútsǎ nínganí tdítð, mǎ madù òwu ùvò Miletò tí kátìna kigò ò. ¹⁶ Pólò azè ndì ndùbhi ibhú ǝ tí, ìnzǐ ndòtsù Èfesò tó kigò ò, akye ndì ndadùna fǐndá kàsùmì iwi Àziyà tó pbìrì ò nídhunǐ. Obhó tí, ka ní'ì iwà dhu núdhè afína ò, ndì ràm̀bènà àrà àhũ Yèrùsàlemà tó kigò ò angyinǎ rò Pèndèkotè-idhò tò, ndi dhu rǎdù àkǎ fǐndá nánǐ.

Pólò rǐ dhu òvò Èfesò tó kigò ǝ kànìsà ǝ pbàkùrũ tò dhu

¹⁷ Miletò rò, Pólò avì ìndrũ ròwù Èfesò tó kigò ǝ kànìsà ǝ pbàkùrũ ùnzì. ¹⁸ Ní, ì pbàkùrũ itdègu ìwu ùvò kà-tí, ní kǎvò dhu abádhí tò, ndàti: «Nyǐ nyùnì wà ìngbà dhu bhèyi mǎtí ma mádi nzínzìku ǝ dhu, ròpè ndì yà Àziyà tó fùkú pbìrì ǝ ma mǐra àhũ ònǎ idho ò rò. ¹⁹ Ma mǒnzì Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu ɔrɔwà nyú nà, nyidu-dha ǝ, ndirò yà Pbàyàhúdì rǐrèna ì ɔnzì tí rùdú nzére dhu tó àpbè ǝ. ²⁰ Nyǐ nyùnì wà dhu átò ìnzá ma rórù atdí dhu mà, yà dzùnàkũ ònzì rǎdù dhu nzínzì ǝ. Ma mǎrà kóró dhu òvò rǝ fùkù, madù ùdhenà fùkù rùwugà dõ rò mǎtí, ndirò fùkú idzá rò mǎtí. ²¹ Ma mǎrà dhu òvò rǝ kpangba Pbàyàhúdì tò, ndirò ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò, ndínǐ ì nùgèrè tí Kàgàwà tò, 'adù àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ná'ù.

²² Nírò, kànǐ ma mǎrà kòmbí Yèrùsàlemà tó kigò ò, àdhàdhì yà Hǐlǎ-Alafí nùtũ ìma ndínǐ ma mǒnzì tí ka dhu bhèyi. Ma m̀nì nzá àdhu mà rǐ mabà ànyì dhu. ²³ Pbétù Hǐlǎ-Alafí àbhũ m̀nì yà ma múbhi òyanǎ kóró kigò ǝ dhu ní, ìma òdò rǐ dhu rǎrǐ usótá mà àpbè mànà. ²⁴ Ma m̀zè nzá pbàkà ípìrõnga rǐ'ì ádrùngbǎ dhu tí idù. Atdí ma m̀zè dhu ní, m̀nzì pbàkà kasu yà Ádrùngbǎle Yèsù ibho fudú, màrà ùtsànà. Ndi kasu ní m̀nò Kàgàwà bhà ìzũ tó Ídzi Mǎkùrũ ìndrũ tò.

²⁵ Kòmbí, ma m̀nì wà dhu nyǐ rǎrǐ nzǐ nyìdu-kpa àlǎ tdítð, nyǐ yà ma múbhi nzínzìku ǝ, mambe ɔrù-akpá ǝ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó Mǎkùrũ nùnò dõ fùkù rò. ²⁶ Ndi dhu-okú dõ rò ní ndi indo ma mǎtìna nyǐ nǐ, nzínzìku ǝ rǐ ndàbhũ ndàwǐ àlè-azù ní'ìya ndi àlè-dò-tsíró nyú. ²⁷ Obhó tí, ma múbhà nzá atdí dhu mà ìnzá ma m̀vò fùkù rórò, yà Kàgàwà ózè kònzì dhu nzínzì ǝ. ²⁸ Nírò, nyòngò nyòdò mbèyi nyǐ-tírò, nyǎdù Hǐlǎ-Alafí éli nyǐ nyòngò ùndànà Kàgàwà bhà Kànìsà ùndà mbèyi. Ndi Kànìsà ní yà Idhùnà-azù nyú rǝ Kàgàwà adzi fǐndá Kànìsà. ²⁹ Ma m̀nì wà dhu yà nzínzìku ǝ rò ma mǐ mǐvǎ màrà dhu-dzidõ, tsamangèrè bhèyi ɔrù atdíð àlè rǎrǐ itsù nzínzìku ǝ, ìnzǐ 'adù òwu Kàgàwà bhà tàrà-ìzè ònzì rǝ. ³⁰ Ndirò,

nzínzikù ǒ rò màtí, atdídhéná ale rǔvò ùvò, 'àmbe títò ǔnò dǒ ìndrǔ tò, ndi títò ràdù àrà ìndrǔ àbhù rǒ rǔgèrè ì, 'òngò fíyó ábhàlǐ tí. ³¹ Nírò, nyàndà nga mběyi, nyàdù àmbe yà ìbhù ato ǒ ma múdhe nyìdu-dha nyú nà nzínzikù ǒ kóró ale tò, adyíbhengá nga mà kúbhingá nga mànà ǒ dhu ìrè dǒ.

³² Ní, kòmbí ma màbhà nyí Kàgàwà-fó. Ndirò, ma màbhà nyí yà Kàgàwà ózè àlè dhu dǒ róte ǔte ongó tí nyòdò. Ndi ǔte rǐ nyòsì, ndàdù nyàbhù nyàbà yà pbindà dhu tí rǐ'ì ale kóró tò Kàgàwà akò fíndá làká asota. ³³ Yà àlè kí'ì atdíkpá nyí mànà òná kàsùmì ǒ, ma móhò nzá atdí ale bhà fàrangà-atdyú mà, ǔrò-atdyú mà, ndirò mberù-atdyú mà. ³⁴ Nyí nyú mà, nyí nyúni wà dhu yà dzùnàdu nónzì dhu mà, mà marí òko mànà atdíkpá ale dzùnà nónzì dhu mànà ma rónzì kǎkà ǔtsúdu nyú nǐ. ³⁵ Ma marí dhu ìtè bìlìngànà fǔkù, dhu rǎkànà nyónzì kasu ndi dhu bhěyi, ndínǐ nyí nyadù tí òwu ìmbǎ rǐ'ì ǔbi nà ale dzùnà ònzì rǒ nǐ. Dhu àkǎ nyírè yà Ádrùngbǎle Yèsù ǔno dhu, ndàtì: dhu nàbhù ìndrǔ tò ale rónzì wà hirò, ròsè yà ndi dhu ndi ndàbhù fíndá ale dònǎ.†»

³⁶ Wò dhu ndi ndùnò dhu-dzidǒ, Pòlò mà pbàkùrǔ mànà nùuko ì ǔtdyùya dǒ, Pòlò ràdù ndítsò. ³⁷ Nírò ní ndi kóró ale adù 'òpè 'àmbe òdzi dǒ, 'adù Pòlò àmbo, ì ròvi ka nǐ. ³⁸ Abádhí nabhù izu rùka atdí dǒ dhu ní'ì Pòlò àtìnà abádhí rǎrǐ nzì nyìna-kpa àlǎ tdít dǒ dhu. Wò dhu-dzidǒ ní ndi pbàkùrǔ adù Pòlò ǔndà, rǎrà òtsù bàtó ò.

21

Pòlò rǔda Tirò mà Kàyisàriyà mànà tó kigò ònǎ
Yèrùsàlemà ndi ndàrà rórò dhu
(Kas 8.5,40; 20.22-24,36-38)

¹ Èfesò Kànìsà ǒ pbàkùrǔ mànà mà màbhǎ mà rò, mà mawù túrútúré ìbhú ǒ, mǒwù ùvò Kòsì tí kátina sòngà dò. Tsútsǎ nínganí, mà madù òwu, mǒwù ùvò Ròdò tó sòngà dò. Ányìrǒ rò, mà madù òwu Pàtarà tí kátina kigò ò. ² Ní ányì mà mǒwù ùvò rò, mà matù atdí ádrùngbǎ ìbhú abhi ndi ndopé tí, ndàrà Fòyìnìkè tó pbìrì ò rǐ dhu ònzì ró. Ní, mà madù ùpo ndi ìbhú ò, mǒwù Fòyìnìkè. ³ Mà mitdègu òwu Kìpurò tí kátina sòngà níndù, màmbè àlanà dǒ ìbhú ǒ rò, ní mà madù kànyì, màbhà ìgù dònǎ rò, màdù òwu Sìriyà tó pbìrì ò. Ní ányì mà mówu rò, mà mawù ùvò Tirò tí kátina kigò ò. Ányì nga ní ndi ka kubhínà ìbhú ò ànò ìfo rǒ nǐ. ⁴ Ndi kigò ǒ, mà matù Yèsù ná'ù ale. Ní ndi dhu adù màbhù mǒnzì atdí yengè nyú ányìrǒ. Ní Ìlǎ-Alafí òvò dhu fíyò dhu-okú dò rò, ì ale adù Pòlò ìso ìnzì ara tí Yèrùsàlemà tó kigò ò. ⁵ Pbétù wò atdí yengè itdègu ìku, ní mà madù ùvò Tirò rò, mǒwù. Ní, Yèsù ná'ù ale mà, fíyó vèbhále mà, fíyó nzónzo mànà kóró nùunda mà múvò kigò ò rò, mǒwù ádrùngbǎ rèrù-tsù. Ní ányì mà mǒwù ùvò rò, mà màkò mà ǔtdyùka dǒ atdíkpá, màdù mǐtsò. ⁶ Wò dhu-dzidǒ, mà madù mǒvi abádhí mànà, màdù ùpo ìbhú ò, mǒwù. Pbétù kǒkò mà nùndà ale adù 'àdu 'òngò bvùya nanǎ.

⁷ Tirò rò mà múvò rò, mà mawù ìbhú ǒ, mǒwù ùvò Tòlèmayì tí kátina kigò ò, màtsà idha-adzì-kpa dǒ abhi. Ndi kigò ǒ, mà matse mà Yèsù ná'ù ale mànà, màdù atdí idho ònzì atdíkpá abádhí mànà. ⁸ Tsútsǎ nínganí mà mǐvǎ mà rò, mà mawù ùvò Kàyisàriyà tí kátina kigò ò. Ndi kigò ǒ, mà matsù mǒngò òdhò Filipò tí kátina ale bhà-dzá. Ndi Filipò ní'ì Kàgàwà bhà Ídzì Màkùrù t'únòta t'ále. Ndirò ka ní'ì yà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ka

kavò indrũ dzùnà t'ónzita tò àrùbhù ale nzínzi ǒ atdí ale. ⁹ Ndirò, ndi ale i'ì inzà àpè kpabhále ùnĩ vèbhínzo nà ifo. I vèbhínzo ni'ì Kàgàwà bhà pbànábí. ¹⁰ Ní, má mitdègu ibí idho ònzi Kàyisàriyà tó kigò ǒ, ní Kàgàwà bhà nabì Àgabù ira Yùdeyà tó pbìrì ò rò, ndìrà àhũ ndi kigò ò. ¹¹ Ní tiká ndì ndìrà àhũ rò, kídýi Pòlò bhà kùkyě, ndùtsì pǎna mà otsúna màna nĩ. Kādù dhu òvò kpangba fákà ndàti: «Kànĩ Hlĩlǎ-Alafí òvò idù dhu. Kàti: <Yèrùsàlemà ò yà kùkyě àbadhi rǎrà àhũ rò, Pbàyàhúdì rĩ kùtsi yà dhu bhèyi, 'ádù àbhùnà ìnzĩ ní Pbàyàhúdì-fó.» ¹² Ní wò dhu má mìrì rò, má Kàyisàriyà ǒ bhà màna, má madù Pòlò ìso ìnzĩ ara tí Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹³ Pbétù, Pòlò adù dhu àdu fákà, ndàti: «Ádhu wò nyìkũ-dha nyú nà nyĩ nyápàna nyònzì? Nyĩ nyòzè tí nyũkò afídu? Nyĩ nyáká nyũni dhu ní ima, ma mà'ù wà ìnzĩ ní m̀tsi ka kí dhu kèlě, pbétù ma mà'ù wà mohò ka kí m̀vè Ádrùngbǎle Yèsù-òvò-okú dò rò Yèrùsàlemà tó kigò ǒ dhu mà átò.» ¹⁴ Ní, ìnzĩ kà rĩ má m̀nɔna dhu à'ù rò, má madù ìnè tí ìnè, m̀dù àtìnà: «Ádrùngbǎle Yèsù òzè dhu kèlě àkǎ ndi ndònzì ndì.»

¹⁵ Ní ngúfe idho má m̀nzì Kàyisàriyà tó kigò ǒ dhu-dzidǒ, má madù m̀bhòlò abhi tò, m̀dù máva, m̀wù Yèrùsàlemà tó kigò ò. ¹⁶ Kàyisàriyà tó kigò ǒ, Yèsù ná'ù ngúfe ale adù ùvò átò 'òwù atdíkpá má màna. Ní anyì má m̀wù ùvò rò, abádhí adù m̀ndà, m̀wù M̀nàsonì tí kátina atdí ale yà má m̀wuna òdhò rǒ pbì-dzá bhà. Ndi M̀nàsonì ni'ì Kìpurò tó sòngà ǒ ale. Ndirò, ka ni'ì angyíta tí Yèsù ná'ù ale.

Pòlò mà rĩ 'òtù Kànisa ǒ pbàkùrũ màna Yèrùsàlemà ndì ndàrà àhũ rò dhu

(1Kò 9.19-23)

¹⁷ Má mitdègu òwu ùvò Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní anyì, Yèsù ná'ù ale akò má dhèdhe nyú nà. ¹⁸ Tsútsǎ nínganí, má madù òwu Pòlò màna Yàkòbhò* bhà, ndirò kóró pbàkùrũ adù iwu átò anyìrǒ. ¹⁹ Ní abádhí màna ì àtsè ì dhu-dzidǒ, Pòlò adù ndòpè ndàwe yà ìnzĩ ní Pbàyàhúdì nzínzi ǒ Kàgàwà abhù ndònzì kóró pbìndà kasũ tí dhu atdatdí-rà ǒ abádhí tò. ²⁰ Wò Pòlò àwe dhu ì ìrì rò, abádhí ifũ Kàgàwà atdíǒ. Nírò ní ndi abádhí adù àtìnà Pòlò nĩ: «Àbanǎgbá, nyi nyàla tí wà ábhǒ Pbàyàhúdì nyú nùgèrè ì à'ù Yèsù dhu? Ndirò, nyi nyàla tí wà abádhí kóró rĩ'ì ìnè afiyya ì àpbǎ atdíǒ, 'àmbe Músà bhà Úyátá ifũ dǒ ró tí dhu? ²¹ Ka kàwe wà dhu abádhí tò okúnũ dò rò kati, nyi rǎrĩ dhu ùdhě kǎkà ìnzĩ ní Pbàyàhúdì nzínzi ǒ aróko Pbàyàhúdì tò ìnzĩ Músà bhà Úyátá nifũ tí. Ka kàwe wà dhu átò, nyi rarí dhu ùdhě abádhí tò ìnzĩ fiyó kpabhá nzónzo-ònzǎnga nabhù tí kòbhòlò, ndirò ìnzĩ àlě tó ngũkpà m̀ndũ Pbàyàhúdì tírò nifũ tí. ²² Nírò, ka kí dhu ònzi ìngbà dhu bhèyi? Obhó tí, abádhí rĩ iwà nyi nyìrà àhũ iró dhu ìrì ìrì. ²³ Ní, dhu àkǎ nyònzì yà má m̀nɔna indù dhu: Kànĩ ifo ale rĩ'ì ìnè iró. I ale ní iwà dhu nòtsò Kàgàwà-ònzĩ ale*. ²⁴ Ní, úgu abádhí nyòwù nyũ'ò màna atdíkpá, nyĩlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Ndirò, ádù nyubhò yà abádhí àmbènà ùbhòna ndínĩ ka kǎkpá tí d̀ya-ká dhu. Ndi dhu bhèyi ní ndi kóró ale rǎdù dhu ùni yà d̀nú ka kàwe dhu rǎrĩ nzi obhó dhu, pbétù nyi rarí Músà bhà Úyátá ifũ ifũ átò. ²⁵ Pbétù, Yèsù ná'ù ìnzĩ ní Pbàyàhúdì tò má mìrì wà má m̀ndì dhu m̀ti, abádhí rǎkǎ nzá 'òngò sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ mà, ànzùbhà mà, dàna-tsi ka kípò obi nĩ ròvè ìzǎ màna ná'á. Ndirò, má m̀ndì dhu átò m̀ti abádhí rǎkǎ 'òngò 'òdò m̀nyònì rǒ rò.»

* **21:18** 21.18 Ndi Yàkòbhò ni'ì Yèsù t'ádòna, ndirò ka ni'ì ndi Yèrùsàlemà ǒ Kànisa dǒ ádrùngbǎle (Kas 12.17; 15.13). * **21:23** 21.23 Ozt 6.1-21

²⁶ Ní tsútsă nínganí, Pólò adù kǒkò ale nùgù, 'òwù 'òpè 'ù'ò ì mànà atdíkpá yà fíyó somà tó mànà nózè dhu bhěyi. Wò dhu-dzidǒ, Pólò adù àrà, ndòtsù Kàgàwà bhà idza, ndàdù dhu òvò ányì idzá ndàtì ka rǎrǎ perè ùbhǒ ɔvòya dǒ kóró, yà Kàgàwà-nyìkpó ǒ ka kí ale ù'ò kilă òná dhu tí ka kópì àrùbhù idho rǎkă nínganí.

*Pbàrómá tó pbànowí rǎ Pólò ìgǔ Pbàyàhúdì-fó rò dhu
(Kas 20.23; 24.5-19; Róm 15.30-31; 1Tì 2.15)*

²⁷ Wò ale ù'ò ka kí kilă Kàgàwà-nyìkpó ǒ nǎ àrùbhù idhò-tsù níitdègu ndìndù ndínǎ ndikù tí, ní Àziyà tó pbìrì ǒ rò íwǔ ngúfe Pbàyàhúdì ala Pólò Kàgàwà bhà idza ǒ. Ní, abádhí adù dhu ìtsu ihé-yà-dò ǒ, ndínǎ dhu nìvà tí Pólò-rǒ. Ní, ihé-yà adù Pólò àlù. ²⁸ Abádhí adù 'òpè 'ùkǔ, 'àmbe àtǎnà dǒ: «Pbàìsràyélì tó pbìrì ǒ bhă, nyìmò mǎ! Kànǎ yà kóró ngari ǒ arí nzére dhu ùdhè kóró ale tò àlé tó pbìrì ǒ bhà dǒ, Músà bhà Ʋyátá dǒ màtí, ndìrò Kàgàwà bhà idza dǒ màtí ale ní yà. Ròsè kóró dhu dònǎ, kàbhù ìnzǎ ní Pbàyàhúdì mà ròtsù Kàgàwà bhà idza, ndi dhu ràdù wò Ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ngari nábhu ròtì.» ²⁹ Obhó tí, abádhí ní'ì iwà Pólò mà nàlanà kigò ǒ atdíkpá rúbhi Tròfímò tí kátina ale mànà ró. Ndi Tròfímò ní'ì Ʋfesò tó kigò ǒ ale. Ní, abádhí adù dhu àtì iwà Pólò ìtsu Tròfímò átò Kàgàwà bhà idza dhu tí.

³⁰ Ní, Yèrùsàlemà tó kigò-ǒnga-tsi náava ndì, ihé-yà ràdù ìtse ndi kigò ǒ kóró ngari ònǎ rò, 'iwù ùvò Pólò mà rǎ'ì ró. Ní, abádhí alú Pólò, 'idhà ràhu iri Kàgàwà bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǎ kàlì ǒ rò, 'adù ndi kàlì-lì'ò núpbi ányǎrǒ rò tí. ³¹ Ní, yà abádhí rǎ dhu ònzi ndínǎ ì oho tí Pólò rò, Yèrùsàlemà tó kigò-ǒnga-tsi náva ndì kóró dhu-òyǎ náara àhu Pbàrómá tó pbìrì ǒ atdí lufù pbànowí dǒ ádrùngbǎle dò. ³² Ní, ndi dhu ndì ndìrì rórò tí, wò ádrùngbǎle ugu pbànowí mà fíyó ádròdrǒ ale mànà, 'òtsè mànà kǒkò Pólò nàlǔ ale rǎ'ì ì. Ní, ihé-yà níitdègu wò ádrùngbǎle àlǎ owùna ǒ pbànowí mànà ríwu ró, ní abádhí adù Pólò t'óvìta ùbhà. ³³ Nírò ní ndi wò ádrùngbǎle andrì Pólò-tǎ'ò, ndàlǔ ka, ndàdù àvinà kùtsì óyǒ àdrà-mbǎ nǎ. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù dhu ìvu ihé-yà-tsǔ, ndàtì: «Yàrí ale nyú ní àdhi? Ádhu kònzì?» ³⁴ Pbétù, ihé-yà nzínzì ǒ atdídhená ale rǎdùna ìkǔ ǒ dhu adúnà nzǎ àrà ndòfò rǒ ngǎkpà ale rǎnɔna dhu nà. Ní, wò dhu bhěyi ihé-yà rǔkǔ dhu adù wò ádrùngbǎle àbhù ìnzǎ ùnɔna ka kí fǐndà dhu rǎlǔ dònà. Nírò ní ndi kǎdù pbìndà pbànowí návi rùndà Pólò, 'òwù nà yà ì arí òko òná ádrùngbǎ kàlì ǒ. ³⁵ Pólò ìtdegu àrà àhu ndi kàlì ǒ ka kúpo kòtsù ró, ní pbànowí adù kitdù ìtdu tí ɔrórú, ihé-yà rǎ kàpà ndínǎ ì onzi tí nzére dhu-okú dò rò. ³⁶ Obhó tí, ihé-yà ambénà òwu dǒ ìkǔ nà Pólò-owù ǒ, 'àmbe àtǎnà dǒ: «Wò ale àkǎ ndòvè!»

Pólò rǎ tǎna àwě adóna Pbàyàhúdì tò dhu

³⁷ Yà pbànowí rǎ ndònzì 'ìtsu ndì fíyó ádrùngbǎ kàlì ǒ òná kàsùmì ǒ ní ndi, Pólò ìvù dhu ì pbànowí tó ádrùngbǎle-tsǔ, ndàtì: «Ma màmbènà tí atdí dhu òvò òvò ìndù?» Ní, wò ádrùngbǎle adù dhu ìvu kà-tsǔ, ndàtì: «Nyì nyúni tí wà Pbàgìríkì t'ávàna! ³⁸ Nyì tí nzǎ Mísri tó pbìrì ǒ ale, yà tdékuta tí ìfo lufù ale yà nzére dhu ònzi arí-dò nídzǎ, ndàdù dòya òdì ndàrà nà rùngù ǒ?» ³⁹ Ní, Pólò adù ɔte òpè, ndàtì: «Ìma nyú, ìma ní Mùyàhudi, Társò tó kigò ǒ ale, Kìlìkiyà tó pbìrì ǒ. Ndi Társò ní yà atdídǒ ɔvòna ótò ndì kigò. Ní ádrùngbǎlé, ma mìtdè nyì ìtdè tí, ìtsè mɔvɔ dhu yàrí ihé-yà tò.» ⁴⁰ Ní, wò ádrùngbǎle núfà rusà fǐndà rò, Pólò idè ndi kàlì ǒ ka kúpo, kòtsù

dóná màngazì dǒ, ndàdù indrǔ àgo ɔtsúna nǐ rìnè. Ní inga ìmbè bhìi rò ní ndi, kǎpè ɔte Pbàyàhúdì t'ávàna ǒ, ndàti:

22

¹ «Abádǔ ndirò àbanǎnzó, nyìri yà ma móvɔna kòmbí, mawe tǐdu òná fǔkè dhu.» ² Ní, Pbàyàhúdì t'ávàna nyú ǒ Pòlò rǒte dhu ì ìrì rò, ihé-yà náadù ìnè atdíǒ nyú ròsè, inga ràdù ìmbè bhìi. ³ Nírò ní ndi kǎti: «Ìma ní Mùyàhudì. Ìma ka kɛgɛ Társò tó kigò ǒ, Kìlìkiyà tó pbirì ǒ. Ndirò, ma móvì òvì tí yàrí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ. Ma mábà inga t'únita màlimò Gàmàliyeli-fó. Kǔdhe ndi kóró dhu idù àlě t'ábhúna tó Ƴyátá ìfǔ ka kí atdíǒ dhu dǒ. Ìma ní atdíǒ Kàgàwà nózè ndifɛ ale, yà kóró nyí nyónzina kòmbí dhu bhěyi tí. ⁴ Ndirò, ma mávu indrǔ rǒ atdíǒ Ádrùngbǎle Yèsù bhà otu ùngǔ abádhí rǐ dhu-okú dò rò, atdíǒhená ale rùve ùvè màtí. Ma marána kpabhále mà vèbhále màna nábhɛ rǒ kusò, kɛdɔ imbi-dzà ɔ. ⁵ Pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà mà, yà ádròdrǒ anya ìtdì arí pbàkùrǔ tó mùtù màna kóró ní yà ma móvɔna dhu tó ngàmbì. Abádhí ní ì ndi bhàrɛwà nibho fudú, ndínǐ ma mara tí dóná Dàmàsikì tó kigò ɔ. Ní, ma mubhína àrà rǒ ányì, ndínǐ ma musó tí Yèsù ná'ù ale, madù ìrà nà imbi dǒ rò Yèrùsàlemà tó kigò ɔ, ndínǐ ka kadù tí àbhunà ràbà àpbè.»

*Pòlò rǐ ndi ndugèrè ndi, ndà'ù Yèsù tí dhu àwě dhu
(Kas 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ Tdíǒ, Pòlò awe dhu ndàti: «Ma mí'ì Dàmàsikì tó kigò ɔ ma mǎrà ró. Ní ìkyèrǒ ma mòdì ndínǐ ma motsú tí ndi kigò ɔ rórò ní ndi, azà adyifò-sisì adyìbhengá nga tó ǒ, ádrùngbǎ awáwù níisì òrɛ-akpà ɔ rò, ndàtdyi ma. ⁷ Ní, ma mìtsi obvò, madù atdí ale-tù ìrì manzi rí ró. Ndi ale-tù atí: «Sáwúlò, Sáwúlò, ádhu nyi nyávu rùdú nǐ?» ⁸ Ní, ma madù dhu ìvu kà-tsǔ, mati: «Ádrùngbǎlé, nyi nyú ní àdhi?» Ní, wò ale-tù adù dhu àdu idù, ndàti: «Ìma ní Yèsù, Nàzàretì tó kigò ǒ ale, wò nyi nyávu rùdú rò.» ⁹ Kǎkà atdíkpá mà mí'ì màna ale náala ndi awáwù átò, pbétù abádhí adù nzá wò idù rí dhu òvɔ ale-tù ìrì. Ní, ma madù dhu ìvu tdíǒ kà-tsǔ, mati: ¹⁰ «Ádrùngbǎlé, ádhu ndi ma màkǎ mɔnzì?» Ní Ádrùngbǎle Yèsù adù dhu àdu idù, ndàti: «Ìvǎ nyi nyarà Dàmàsikì tó kigò ɔ. Ányì nga ní ndi ka kí Kàgàwà àvi ndínǐ nyi nyɔnzì tí dhu òvɔ kóró indù nǐ.» ¹¹ Ma mubhína nzǐ atdí dhu mà nála rǒ, wò ádrùngbǎ awáwù nóhò nyìkpódu, nyìdú nga rùtì dhu-okú dò rò. Ní kǒkò mà mí'ì màna ale náadù ma àlɛ ɔtsúdu-rǒ, 'òwù ma nà, marà àhɛ Dàmàsikì tó kigò ɔ.

¹² Ányì, ma matù Ànànyà tí kátina atdí ale. Ndi ale ní'ì atdíǒ arí Kàgàwà-ɔdò ònzì, ndàdù àlě tó Ƴyátá ìfɛ ale. Ndirò ndi kigò ǒ, kóró Pbàyàhúdì ongónà ìdzì dhu kèlě náwe kǒkú dò rò. ¹³ Ní, ndi ale ìrà àhɛ tidú, ndàdù àtìna ìma nǐ: «Àbanǎngba Sáwúlò, nyìnúnga àkǎ ndùtù ndi.» Ní ányìrǒ rò tí, nyìdúnga núutù ndi, madù kàla. ¹⁴ Kǎdù àtìna tdíǒ ìma nǐ: «Àlě t'ábhúna tó Kàgàwà nóvò wà nyi, ndínǐ nyi nyuni tí ndi ndóze kɔnzì dhu. Kǒvò wà nyi ndínǐ nyi nyala tí yà obhónángatále Yèsù, nyadù lina'ò ɔte nyú níri. ¹⁵ Obhó tí, nyi nyí ndi àdi wò nyi nyàla dhu mà, wò nyi nyìrì dhu màna tó ngàmbì tí kóró ale-ònzǐ. ¹⁶ Nírò kòmbí, ádhu nyi nyóɔna? Ìvǎ nyi nyalǔ bàtizò, Yèsù ràdù pbàkù nzérenga ù'ò ɔvòna-rǒ nyi nyí nyìtsò rórò.»

Pòlò rǐ Yèsù àvi ndi ndàrà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì-bvù dhu àwě dhu

17 Wò dhu-dzidò, Pòlò adù dhu àwè, ndàti: «Ma mitdègu madù Yèrùsàlemà tó kigò ò, ní atdíku Kàgàwà bhà-dzá rò ma mí mitsò ònà kàsùmì ò, dhu adzì dùdù ònyu rĩ mɔnyu dhu bhěyi. 18 Ní ndi ònyu-bvù, ma mala Ádrùngbǎle Yēsù. Ní kǎdù àtìna ima nĩ: <Ōnzi dhu tsàkàtsàkà nyahu Yèrùsàlemà rò. Obhó tí, ndi kigò ò bhà nóowuna nzi nyi nyáwěna okúdu dò rò dhu ná'ù rǎ.>» 19 Ní ma madù dhu àdu kà tò, matì: «Hòkò Ádrùngbǎlé, abádhí úni wà dhu ima rǎrĩ ndi yà unduta-dzà òna nǎ ma múbhi ùbhi rǎ mambe inyi ná'ù ale ùso dǎ, madù àrà àbhunà rǎ kɔvi asé nĩ, kadù ùdonà imbi-dzà ò ale. 20 Ndirò yà pbùkù ngàmbì Stìfanù-azù ka kufu nínganí, ima nyú ma mí'ì inè átò ányìrǎ. Ma ma'ù kòho ka kí dhu átò. Ndirò, ma madù àdi mambe kòho rí ale ùwà ròyá rò ɔrú mùdzarù-ngbò nódò dǎ*» 21 Ní Yēsù adù àtìna ima nĩ: «Ívǎ nyi nyarà, ma mòzè nyi nyarà itse nyú inzi ní Pbàyàhúdì mànà-bvù nídhunĩ.»

*Pòlò rĩ ndìtè Pbàrómá tó pbìrì ò ale nyú tí dhu
(Kas 16.22-23; 25.16)*

22 Ihé-yà iri Pòlò rǎwěna dhu, rǎrà àhu kà rĩ àtina: «Ma mí nyovì nyarà itse nyú, inzi ní Pbàyàhúdì-bvù» dhu ò. Nírò ní ndi abádhí adù 'òpè 'ùkù, 'àmbe àtìna dǎ: «Nyòho wò ale! Inzá wò dhu bhěyi ale-tidò àkǎ kubhà ràdi nyìkpóna nà yà adzi dǎ.» 23 Abádhí ambénà ùkù dǎ, 'adù àmbe ròyá ɔrú mùdzarù òbhè dǎ, ndirò 'adù àmbe adzi-ra mà òvò dǎ ɔrú. 24 Ní wò dhu ndi ndàla rò, Pbàrómá-bvù atdí lufù pbànowí dǎ ádrùngbǎle adù Pòlò àvi kitsu kǎlì ò. Nírò ní ndi kǎdù àtìna pbànowí rǎkǎ 'òngù dhu kà-tsù, àzèmbè ì í kòvì asé nĩ rórò, ndinĩ ndi nduni tí wò dhu bhěyi ihé-yà rùkù kà-dǎ okúna dò rò dhu. 25 Ní yà ndi ka kùtsì ndinĩ ka kɔpé tí kòvì ndi asé nĩ rò ní ndi Pòlò ivú dhu wò tiná idè pbànowí tó atdí ádrùngbǎle-tsù, ndàti: «Ka kávi tí wà nyi nyòngò Pbàrómá tó pbìrì ò ale nyú òvì asé nĩ, inzá ka kòtdì ànyàna rórò?» 26 Ní wò dhu ndi ndirò rò, pbànowí tó ádrùngbǎle arà yà dóna-tsírò rí'ì ádrùngbǎle-tí'ò, ndàdù dhu òvò fìndà, ndàti: «Nyi nyàmbe nà dhu ònzi ìngbàtì? Wò ale pbánì Pbàrómá tó pbìrì ò ale!» 27 Ní wò pbànowí dǎ ádrùngbǎle andrì Pòlò-tí'ò, ndàdù dhu ìvu-tsùnà, ndàti: «Ádù pé dhu idù! Inyi nyú, nyi tí Pbàrómá tó pbìrì ò ale?» Ní Pòlò adù dhu à'ù, ndàti: «Ōo! Ima ní Pbàrómá tó pbìrì ò ale nyú.» 28 Wò ádrùngbǎle adù àtìna tǎtǎdǎ: «Ima nyú, ma madzì Pbàrómá tó pbìrì ò ale tí ma mí mɔgèrè mongò dhu ábhǎ malì nyú rǎ.» Ní Pòlò adù àtìna kànì: «Olu, imá na ní òdhi tí ka kadhì ma ndi pbìrì ò ale nyú tí ale.» 29 Ní ányìrǎ rò tí, kǎkò Pòlò-tsù àmbè nà dhu òngù pbànowí ubhà Pòlò uró. Ndirò, ɔdɔ náadù isì wò pbànowí dǎ ádrùngbǎle ò, iwà ndi ndàbhunà Pòlò kùtsì rórò ndi ndàrà dhu ùni Pbàrómá tó pbìrì ò ale nyú rǎrĩ ka dhu-okú dò rò.

Pòlò rí'ì ádròdrǎ anya itdì arí ale-ònzì dhu

30 Tsútsǎ nínganí, wò pbànowí dǎ ádrùngbǎle azè ndi nduni Pbàyàhúdì òbhù Pòlò dónà dhu tó obhóngà nyú. Ní, kǎbhù Pòlò rǎ imbi kunga. Wò dhu-dzidò, kǎdù pbàkùhání tó ádròdrǎ ale mà, Pbàyàhúdì-bvù ádròdrǎ anya itdì arí ngǔkpà ale mà nà àvi rǎndu ì. Ndi dhu-dzidò ní ndi, kǎdù Pòlò àvi kiwù nà, kiwù ùvò nà kǎkò ale-ònzì.

* 22:20 22.20 Pòlò ambénà ìrè nà dǎ dhu ní, Pbàyàhúdì rapé ndi nyú ndi ndúgèrè ndi tí dhu àlǎ, nùkò idho rǎrĩ átdidò, ràdù Yēsù ná'ù.

23

¹ Kǒkò ádròdrǒ ale-ònzí ka kìwù ùvò ndì nà rò, Pòlò ɔdí nyìkpóna abádhí rǒ ndàndà abádhí, ndàdù àtìná: «Àbanǎnzó, rìrà àhɛ indo nga ò, ma marúbhi Kàgàwà bhà otu ǒ ídzi afídu nyú nà, ìmbá nzéɛ dhu tí ka kózùna atdí dhu mà rǐ'ì nyudutsì.» ² Ní, wò dhu Pòlò ùnò rò, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, Ànàniyà, náavi Pòlò-tí ikò ale ròpbì Pòlò-tsù. ³ Nírò ní ndi Pòlò adù àtìná: «Kàgàwà rǐ ndi nyòpbi, wò mùkǔngbà nǐ ka kùtri idza-kuti bhěyi nyi nyòwù rò! Nyi nyàdi ɔró nyambe ìndrù-ànyǎ ùnò dǒ àdhàdhì Músà bhà Ʋyátá òzè ka dhu bhěyi, pbétù inyi kèlě nyadù ndi Ʋyátá nùkò ima nyi nyàvi kòpbi rò.» ⁴ Ní, Pòlò-tí ì'ì ale náadù kiso, 'àti: «Ìnzé! Nzùno dhu wò dhu bhěyi Kàgàwà bhà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà nǐ!» ⁵ Ní, Pòlò adù àtìná abádhí nǐ: «Àbanǎnzó, inzà ní ma mùni pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà tí kà rǐ'ì dhu. Obhó tí, Kàgàwà bhà Andítá rátina inzà nyi rākǎ nyùnò dhu pbùkù pbìrì ǒ ádrùngbǎle nǐ*.»

⁶ Pòlò ɔni wà dhu, kǒkò ànyǎna ɔno rí ale nzínzi ǒ, atdídhená ale rǎrǐ Pbàsàdùkáyó, ndirò ngǔkpà rǎrǐ Pbàfàrisáyó. Ndi dhu-okú dò rò, Pòlò angbe tǔna kòrí ale nzínzi ǒ, ndàti: «Àbanǎnzó, ima nyú ní Mùfàrisayó, Pbàfàrisáyó tó ingba. Ní, yà ànyǎdu ɔno ka kí okúna dò rò dhu ní, ma má'ù dhu ɔbi nyú nà ùngbè ùvǔvè kutdǔ ì ale rǎngbeya ì ɔve-bvù rò dhu.» ⁷ Wò dhu bhěyi Pòlò òrì dhu adù Pbàfàrisáyó mà, Pbàsàdùkáyó màná àbhɛ rǎmbe 'àgò dǒ atdídǒ, ndi dhu rǎdù ihé-yà-ǒnga àbhɛ rǎndò ndi. ⁸ Obhó tí, Pbàsàdùkáyó ongónà àtìná ìnzǐ ùvǔvè kutdǔ ì ale rǎngbeya ì ɔve-bvù rò. Ndirò abádhí a'ù nzà dhu ìnè màlàyíkà mà, ndirò nzéɛ-alafí mà rǎrǐ'ì. Pbétù, Pbàfàrisáyó nǐ'ì kóró kǒkò dhu ná'ù ale. ⁹ Ní, ádrùngbǎ wògò nyú níifí ndi kòrí ale nzínzi ǒ. Nírò ní ndi Pbàfàrisáyó nzínzi ǒ Músà bhà Ʋyátá tó ngúfe màlímó náapè 'àgò ì ɔbi nyú nà, 'àmbɛ àtìná dǒ: «Mǎ mabà nzà atdí afátá mà yàrí ale dǒ. Atdí alafí mà, ndirò ngǎtsi nǐ màlàyikà mà pbòvò tí nzà wà dhu kà tò!» ¹⁰ Wò dhu bhěyi Músà bhà Ʋyátá tó màlímó ùnò dhu náabhù Pbàsàdùkáyó mà, Pbàfàrisáyó màná rǎgò ì abho nyú tdítdǒ. Nírò ní ndi Pòlò àpà ka kí ndínǐ ka kudrɛ tí òná nga dhu ɔdò ònzì ndi ndí rò, pbànowí dǒ ádrùngbǎle avi pbìndà pbànowí ríwù Pòlò òdyì ihé-yà nzínzi ǒ rò, 'òwù òrùnà fíyó lubhà ǒ.

¹¹ Ndi iku ǒ tí, Ádrùngbǎle Yèsù adù ndàvi Pòlò tò, ndàti: «Ótù afínɛ! Àdhàdhì wò nyi nyidè pbàkà ngàmbì tí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ dhu bhěyi, dhu àkǎ nyònzì dhu ndi dhu bhěyi tí Rómà tó kigò ò nyi nyàrà àhɛ rò.»

*Pbàyàhúdí rǐ 'ìrì ndínǐ ì oho tí Pòlò dhu
(Zàb 3.1-7; Kas 9.22-25; 2Kò 11.23,26)*

¹² Tsútsǎ nǎnganí kútsingá, ngúfe Pbàyàhúdí ìrì ì 'òtsò dhu nyú 'àti, ìnzǐ ní Pòlò kèlě ì òhò ròvè nǐ, ì rǎrǐ nzǐ atdí dhu mà ònyɛ, ìnzǐ 'adù atdí dhu mà òmvù. ¹³ Wò dhu natsò ale ní'ì mbèmbè ìfo kumì dònǎ bvùya ròse ale. ¹⁴ Ní, abádhí awù pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, pbàkùrǔ màná-tí'ò, 'adù ìtsi dhu òvò fíyò, 'àti: «Mǎ mòtsò wà dhu atdí dǒ nyú mǎti mǎ rǎrǐ nzǐ atdí dhu mà àfǒ lika ò, inzà ní Pòlò kèlě mǎ mòhò ròvè nǐ. ¹⁵ Ní kòmbí, dhu àkǎ nyí mà, yà ádròdrǒ anya ɔno arí ngǔkpà ale màná, nyòwù Pbàrómá tó pbìrì ǒ atdí lufù pbànowí dǒ ádrùngbǎle-tí'ò. Nyí nyówu Pòlò ùtsi kà rìrà nà pbìndà dhu-ònga àndà nyí nyí mběyi dhu-abhè ǒ. Pbétù wò ndi kàsùmì ǒ, mǎ madàna ɔbi ònzì mǒhò ka inzà àpè àrà àhɛ ɔnzìkú rórò.»

* 23:5 23.5 Uvt 22.28

16 Ní Pòlò t'áwèná bh'ingba ní'ì inè wò dhu ɔte ka kí ró. Ní kǒkò ale ùyí Pòlò tí dhu ndì ndìrì rò, àbadhi arà lubhà ò Pòlò rǐ'ì ì, ndàdù kóró dhu àwe kà tò. 17 Ní wò dhu ndì ndìrì rò, Pòlò adù pbànowí tó atdí ádrùngbǎle nánzi. Kǎdù dhu òvò kà tò, ndàti: «Énda yàrí kpatsìbhíngba, nyarà nà dùkú ádrùngbǎle rǐ'ì ì, kà rǐ'ì àbadhi tò ndì ndóvona atdí dhu nà nídhuní.» 18 Ní wò ádrùngbǎle idyi wò kpatsìbhíngba ndàndà, ndàrà àhù nà wò ndi fíyó ádrùngbǎle-ti'ò. Kǎdù itsi àtìná ndi ádrùngbǎle ní: «Wò imbi ò ka kósò atdí ale, Pòlò tí kátina nánzi ima, ndàdù mivì munda yàrí kpatsìbhíngba tinu ò. Ní kà rǐ'ì indù ndì ndóvona atdí dhu nà.» 19 Ní wò pbànowí dǒ ádrùngbǎle alú wò kpatsìbhíngba ɔtsúna rǒ, ndìndrì ndì nà igi, ndàdù dhu ivu tsúná, ndàti: «Ádhu nyú nyi nyòzè nyùnò idù?» 20 Ní wò kpatsìbhíngba adù dhu àwe kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎlé, Pbàyàhúdì ìrì wà ì ndíní tsútsǎ ì iwúna tí Pòlò ùtsi, nyirà nà ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzǐ, pbìndà dhu-ònga àndà ka kí mbèyi dhu àbhè ǒ. 21 Ní, àpé nya'u abádhí rǎnna indù dhu. Wò abádhí ùpe Pòlò rǒ dhu ní àdà. Obhó tí, mbèmbè ìfo kumì dónǎ bvùya rǒse ale níri wà ì, 'òtsò dhu nyú, ì rǎrǐ nzǐ dhu ònyu, ndirò ì rǎrǐ nzǐ dhu òmvù inzǎ ì òhò Pòlò rǒvè rórò. Ní kòmbí, abádhí ùdhe wà ì 'àmbe nyi nyú nyi nyúnna fíyò dhu kèlé òdò dǒ.» 22 Ní wò ádrùngbǎle adù àtìná wò kpatsìbhíngba ní: «Àpé nyuno dhu atdí ale tò màtí, nyati iwà nyi ràwe ndi dhu dzákà.» Wò dhu-dzidǒ, kǎdù wò kpatsìbhíngba návi ràrà fíndá dhu ní.

Pbànowí dǒ ádrùngbǎle rǐ Pòlò bhà anya nábhǔ ràrà lìwalì Fèlìsì dò dhu

23 Wò kpatsìbhíngba àrà dhu-dzidǒ, pbànowí dǒ ádrùngbǎle náanzi atdátí miyà pbànowí dǒ ádròdrǒ ale ɔyo riwù tina ò. Kǎdù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Nyàndà óyǒ miyà pbànowí mà, àrùbhù kumì pbànowí, yà mùhàgù dǒ arúbhi mà, ndirò foyá àlǐ nà óyǒ miyà pbànowí màná, ndíní nyí nyopé tí abhi màná ìbhù adyifò-sisì kùbhingá nga tó ǒ, nyòwù nà Kàyisàriyà tó kigò ò. 24 Ndirò, nyàdù nyí randá mùhàgù átò Pòlò tò, ndíní ka nànda tí ìnzǐ ngbǒna ràvo akekpa màtí, ràrà àhù lìwalì Fèlìsì-ònzǐ.» 25 Wò dhu ndì ndùnò rò ní ndi, kǎdù bhàrwà àndi yà dhu bhèyi, ndàti: 26 «Ifuta nà àkǎ atdí dǒ lìwalì Fèlìsì, ima Klòdiyò Lìsiyà, ma mòvì nyi mbèyi nyú atdí dǒ. 27 Yàrí ale, yà ma mòvì kowù nà tinu ò, ní Pbàyàhúdì álǔ, 'àdù ònzìná ndíní ì oho tí. Ní, ma mítdègu dhu ùnǐ Pbàró má tó pbìrì ǒ ale nyú rǎrǐ ndi, ní ma múgù pbànowí, mǒwù kídha màná abádhí-fó rò. 28 Wò dhu-dzidǒ, ma mózè muni Pbàyàhúdì òbhù ka okúna dò rò dhu-tì. Ní, ma màdù kàbhù kowù ùvò nà yà abádhí-bvǔ ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzǐ. 29 Ní, kàbhà dhu-ònga kǒkò ale àndà rò, ma mótù dhu ní Pbàyàhúdì ròbhù ka inzǎ kǐfu fíyó Úyátá dhu-okú dò rò. Pbétù, ima nyú ma mála nzá atdí afátá mà, yà kàbhù rádù kotdì ànyàna kohò, ndirò ngàtsi ní kàbhù rádù kosò. 30 Ndirò kànǐ, ka kòvò wà dhu idù iwà Pbàyàhúdì rìrì ì ndíní ì oho tí ka rǒvè. Nírò ní ndi ma màdù kòvì ànyìrǒ rò tí kowù nà dùnù, màdù dhu ùnò kǒkò kòbhù arí ale tò, ndíní adù tí òwù kòbhù funú.»

31 Wò dhu-dzidǒ, kǒkò pbànowí anzi fíyò ádrùngbǎle àvi dhu. Ní abádhí idyi Pòlò, 'àdù àndàná kùbhingá tí, 'òwù ùvòná Àtìpatrì tí kátina kigò ò. 32 Tsútsǎ nínganí, kǒkò pfǒya dǒ ùbhi pbànowí adù 'àdu fíyó lubhà ò Yèrùsàlemá tó kigò ò, 'àdù mùhàgù dǒ rúbhi-tsí kèlé ùbhà rùndà Pòlò, 'òwù ùvò nà Kàyisàriyà tó kigò ò. 33 Ní ànyì ì òwù ùvò rò, kǒkò pbànowí abhù yà fíyó ádrùngbǎle àndìná bhàrwà lìwalì-fó, 'àdù Pòlò ìtè kà tò. 34 Ní, wò bhàrwà ndì ndòzù dhu-dzidǒ, lìwalì Fèlìsì ivú dhu Pòlò-tsǔ,

ndàti: «Inyi ní ìngbà p̀b̀irì ǒ ale?» Ní Kilikiyà tó p̀b̀irì ǒ ale tí Pòlò r̀ř̀ì dhu ndì nd̀ǹǹi r̀ò, k̀ǎd̀ù àt̀ǹà Pòlò ǹř̀: ³⁵ «T̀d̀ě ma mí p̀b̀ùk̀ù dhu-òngà ǹándà inyi ǹób̀h̀ù ale r̀ř̀wu ùvò r̀ò.» Wò dhu-dzidǒ, k̀ǎd̀ù Pòlò àbh̀ù kowù nà, kowù òd̀ònà ádr̀ngb̀ǎ kamà H̀èr̀òd̀è bhà idzá-yà-ba ò.

24

P̀b̀ỳàh̀údí tó ádr̀òdr̀ò ale r̀ř̀ Pòlò òbh̀ù l̀ř̀walì F̀èlìsì-f̀ó dhu (M̀at 5.11-12; Kas 6.11-12; 21.27-36)

¹ Imbò idhò-dzidǒ, p̀b̀àk̀ùh̀ánì tó ádr̀òdr̀ò ale d̀ǒ kamà, Àǹàniyà tí k̀átina, ǹř̀ira Ỳèr̀ùsàlemà r̀ò, nd̀ř̀rà àh̀ù K̀àyìsàriyà tó k̀igò ò. Abádhí iwú atdíkpá ngúfe p̀b̀àk̀ùr̀ǔ mà, nd̀ř̀rò T̀èrtulò tí k̀átina atdí ale mànà, nd̀ř̀ǹì ì òbh̀ù tí Pòlò l̀ř̀walì F̀èlìsì-f̀ó. Ndi T̀èrtulò ǹř̀ì àv̀ùk̀ǎ. ² Ǹř̀rò ní ndi l̀ř̀walì avì Pòlò kanzi. Ní Pòlò ìrà àh̀ù t̀iyá r̀ò, T̀èrtulò adù k̀òbh̀ù l̀ř̀walì-f̀ó, ndàti: «Ifuta nà àk̀ǎ ádr̀ngb̀ǎle F̀èlìsì, m̀ǎ maróko m̀ar̀ngà ǒ okúnù dò r̀ò. Ndirò p̀b̀ùk̀ù idzi undata-okú dò r̀ò, nyi nyàbh̀ù wà àbh̀ǒ dhu nyú r̀ùwù ì, r̀ř̀ì mb̀eyi yàrí P̀b̀ỳàh̀údí tó p̀b̀irì ǒ. ³ Ní m̀ǎ mí wò nyi nyóznina ì dhu nákǒ ádr̀ngb̀ǎ òtsò nyú nà k̀óró k̀àsùmì ǒ, ndirò k̀óró ngari ònǎ. ⁴ P̀b̀étù, akye ma miwina p̀b̀ùk̀ù k̀àsùmì abhò ǹř̀, ma m̀it̀d̀è nyi it̀d̀è tí p̀b̀ùk̀ù idzìngà ǒ, nd̀ř̀ǹì nyi nyiri tí indù ma m̀áẁèna idǒ k̀àsùmì ǒ tí dhu. ⁵ Obhó tí, yàrí ale ní nzére ale nyú ròsè. Ndirò, àbadhi ní yà ròkà r̀ò ì nútù Ǹàzàretì ǒ bhà tó ádr̀ngb̀ǎle. K̀ǎrì k̀óró P̀b̀ỳàh̀údí-dò idzì ádr̀òdr̀ò ale r̀ò k̀óró ngari ònǎ yà adzi ǒ. ⁶ Ndirò, k̀òm̀v̀ù wà ndi nd̀iti K̀àg̀àwà bhà idza mà K̀àg̀àwà-nyìkpó ǒ átò. Ní, m̀ǎ m̀ád̀ù k̀àl̀ù m̀òsò. [M̀ǎ m̀átsù m̀ǎnò k̀à-ànyà àdhàdhì yà àl̀ě tó Ƴyátá nózè ka dhu bh̀eyi. ⁷ P̀b̀étù, P̀b̀arómá tó p̀b̀ànowí d̀ǒ ádr̀ngb̀ǎle, L̀ìsiyà tí k̀átina, ǹád̀ù ìrà òbi nyú nà, nd̀idh̀ǎ ka f̀oká r̀ò. ⁸ Wò dhu-dzidǒ, ndi ádr̀ngb̀ǎle ád̀ù ka nòbh̀ù ale avì r̀ř̀wù k̀òbh̀ù funú.] Ǹř̀rò nyi nyi ndi dhu òngù k̀à-tsù nyi-t̀ř̀rò, nd̀ř̀ǹì nyi nyuni tí m̀ǎ m̀òbh̀ù ka okúna dò r̀ò dhu.» ⁹ P̀b̀ỳàh̀údí adù wò T̀èrtulò àwè dhu k̀èl̀ě ná'ù 'àti, obhó dhu r̀àr̀ř̀ ndi.

Pòlò r̀ř̀ P̀b̀ỳàh̀údí òbh̀ù ndi okúna dò r̀ò dhu àwè l̀ř̀walì F̀èlìsì-ònzì dhu (Luk 21.12-15; 1Pé 3.15-16)

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, l̀ř̀walì F̀èlìsì núfà rusà Pòlò tò, nd̀ř̀ǹì òtè tí. Ǹř̀rò ní ndi Pòlò apè òtè, ndàti: «Ádr̀ngb̀ǎlé, ma m̀ùnì wà dhu nyi nyópè nyunò yàrí p̀b̀irì ǒ ale-ànyà ró atò ráh̀ù wà abhò nyú. Ndi dhu-okú dò r̀ò ní ndi ma mí r̀údù dhu àwè ònzìnú, madù dhu à'ù ìr̀ì nyi r̀àr̀ř̀ k̀ìr̀ì mb̀eyi nyú. ¹¹ Nyi nyi'ì inè nyonè yà ma m̀úǹona dhu tó obh̀onga nyuni. Idhò apè nzá òse atdí kumì dòná óyǒ nà idhò dònǎ m̀átì, yà ma m̀arà Ỳèr̀ùsàlemà tó k̀igò ò, marà K̀àg̀àwà ùle ró. ¹² Ní ànyì, k̀ǎk̀à m̀òbh̀ù r̀ì ale mà nótù nzá ima K̀àg̀àwà bhà idzá m̀átì, unduta-dzà ǒ m̀átì, ndirò ngàtsi ngari ǒ k̀igò ǒ m̀átì m̀ǎ mí m̀ǎgò ìndr̀ù nà ró, ndirò ngàtsi ǹř̀ m̀ǎ mí ihé-yà-dò mà nídzì ró. ¹³ Ndirò k̀ǒk̀ò ì ale mà r̀ř̀ ì òbh̀ù ma k̀òmbì okúna dò r̀ò dhu tó obh̀onga itè tí dhu mà r̀ř̀ ì imbá.

¹⁴ P̀b̀étù, ùǹì tí ma m̀ùnì ònzìnú r̀ò dhu ní, ma marí ùbhi ònà otu ní Ádr̀ngb̀ǎle K̀àg̀àwà bhà otu. Ní, abádhí arádù ndi otu àtì nzére otu tí. P̀b̀étù, ma marí ùl̀èna ale ní abh̀uka tó K̀àg̀àwà. Ndirò, ma má'ù wà M̀úsà bhà Ƴyátá mà, yà K̀àg̀àwà bhà p̀b̀ànábí andi dhu mànà k̀óró. ¹⁵ Ndirò, ma má'ù wà dhu K̀àg̀àwà r̀àr̀ř̀ atdí dhu ònzi ònzi. Ndirò, abádhí mà ná'ù wà ndi dhu átò. Ndi dhu ní, atdíku K̀àg̀àwà r̀ř̀ yà idzìngà ònzi ì arí ró r̀ò wè ale mà, nzérengà ònzi ì arí r̀órò wè ale mànà nábh̀ù r̀àngbe ì òve-bv̀ù r̀ò dhu. ¹⁶ Ní ndi dhu-okú dò r̀ò ní ndi ima nyú ma-t̀ř̀rò, ma marí òbi ònzi

átò kóró kàsùmì ǒ, ìmbǎ nzéere dhu tí ka kózùna atdí dhu mà rí'ì nyùdutsì Kàgàwà-ònzì, ndirò ìndrù-ònzì.»

¹⁷ Tdítdǒ Pòlò adù àtìnà: «Ábhǒ atò nyú dzidǒ, ma mádu ma marà Yèrùsàlemà tó kigò ò, marà fàkǎ p̀bìrì ǒ bhà dzùnà ònzì fudú malì nǎ, madù perè ùbho átò Kàgàwà tò. ¹⁸ Nírò ní ndi abádhí otù ma Kàgàwà bhà idzá. Wò ndi kàsùmì ǒ, ma mí'ì iwà ma mù'ò ma mìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ró. Ndirò tidú tsùya nàndu ale mà, ndirò tsìya àva ndi ale mà ní'ì ìmbǎ. ¹⁹ P̀bétù ngúfe P̀bàyàhúdì, yà Àziyà tó p̀bìrì ò rò iwù, ní'ì inè ànyìrǒ. Ní kǒkò ì tsí ní ì àmbènà àkǎ 'iwù m̀obhù f̀unú, ma m̀onzì nzéere dhu tí dhu nà ì í'ì nánì. ²⁰ Ndirò, kǎkǎ iró rí'ì ale nyú ìtírò nákǎ ndi 'ùnò yà ádròdrǒ anya ìtdì arí ale-ònzì ma mí'ì nínganí ì ala dùdú afátá. ²¹ Ngǎtsi nǎ, p̀bǎ nzì yà abádhí nzínzì ǒ rò ma makù àrì nyú tí orú ma mìdè rórò dhu ndi. Ma makù, mati: «Indo nyí nyí ànyǎdu ùnò okúna dò rò dhu ní ma má'ù dhu ùngbǎ ùvuvè ale r̀ungbeya ì òvè-bvè rò dhu!»»

²² Wò ndi l̀walì F̀elisi ní'ì iwà dhu núni angyangyi Yèsù bhà otu dǒ ale. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kǎdù anya t'̀únòta-tsù nùtsì, ndòdi olùnga tò. Kǎti: «Ma mí f̀ukú dhu-ònga àndà P̀bàrómá tó p̀bìrì ǒ atdí l̀ufù p̀bànowí dǒ ádr̀ungbǎle, Lìsiyà r̀r̀rà àhù iró nínganí.» ²³ Wò dhu-dzidǒ, l̀walì adù tiná ì'ì p̀bànowí dǒ atdí ádr̀ungbǎle àvi r̀ràr̀à Pòlò òdò imbi-dzà ò. Kǎdù dhu ùya ndi ádr̀ungbǎle tò, r̀ubhà h̀ègùrà Pòlò tò, ìnzì ndùtsì, ndirò ìnzì ndàdù àrà kà dzùnà ònzì rí kà t'̀ódhina-tsù ùtò rǒ.

Pòlò mà r̀òte l̀walì F̀elisi mà, p̀b̀indà tsìbhále D̀urùsílà màndà dhu

(Z̀ab 95.8; Ìsa 55.6-7; Kas 17.30-32)

²⁴ Ngúfe idhò-dzidǒ, l̀walì F̀elisi mà níiwú p̀b̀indà tsìbhále D̀urùsílà màndà. f̀yàdhiyà ní'ì M̀yàhudì-àyi. Ní l̀walì adù Pòlò àvi kanzì imbi-dzà ò rò. Ní Pòlò irà àhù rò, wò l̀walì adù àdi, ndàmbe kà r̀awèna Yèsù Krístò ná'u ka kí dhu dǒ dhu ìrì dǒ. ²⁵ P̀bétù yà Pòlò r̀r̀ dhu àwè Kàgàwà ózè ìndrù ràdi tí dhu dǒ dhu mà, ìndrù àkǎ ndòdò ndi ndìtírò dhu dǒ dhu mà, ndirò Kàgàwà ìtdìya ìndrù-ànyá dhu dǒ dhu màndà náadù òdò àbhù r̀isì F̀elisi-afí ò. Ní F̀elisi adù àtìnà Pòlò nǎ: «Kòmbí, nyi nyàkǎ wà nyarà. Kàsùmì àbà ma mí rò ní ndi ma mí ìndrù àvì r̀anzì nyi.» ²⁶ F̀elisi irè nga átò àbhù Pòlò r̀ambènà f̀uràngà àbhù f̀indà. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎránà ìndrù àvi rǒ l̀òkòlòkò r̀anzì Pòlò ì r̀òtè nà.

²⁷ Jyǒ atò-dzidǒ, P̀òrkiyò F̀éstò náadù l̀walì F̀elisi ùwù. Ní, ngari ùbha ndi ndí rò, F̀elisi adù Pòlò ùbhà imbi-dzà ò, ndínì P̀bàyàhúdì-idhè nika tí.

25

*Pòlò r̀r̀ p̀b̀indà anya ònzì l̀walì F̀éstò-fǒ
r̀àrà kámá dǒ ádr̀ungbǎ kamà dò dhu*

(Z̀ab 27.12; 82.5; Kas 23.12-15,30)

¹ L̀walì F̀éstò irà àhù K̀yìsàriyà tí kátina Yùdeyà tó p̀bìrì ǒ kigò ò rò, kǎv̀à ndi ndi kigò ǒ rò ìbhù idhò-dzidǒ, ndàrà Yèrùsàlemà. ² Ní ànyì p̀b̀akùhánì tó ádròdrǒ ale mà, P̀bàyàhúdì ǒ p̀b̀akùr̀ù màndà níiwú Pòlò òbhù kà-fǒ. Ní abádhí akò 'àmbe 'ìtsò dǒ F̀éstò rǒ, ³ ndínì Pòlò navì tí kiwù nà Yèrùsàlemà yà ì nyú ì òzè ka dhu bhèyi. Obhó tí, abádhí núuyí Pòlò ndínì ì adù tí òhònà òho tí otu ǒ rò. ⁴ P̀bétù, F̀éstò adù àtìnà kǒkò ale nǎ: «Pòlò r̀r̀ ì inè imbi-dzà ǒ ka kí ngb̀ona òdò K̀yìsàriyà tó kigò ò ró. Ndirò ima nyú ma-tírò, ma mí madù kòmbí tí ànyì.» ⁵ Tdítdǒ kǎdù dhu òvò kǒkò P̀bàyàhúdì tò, ndàti: «Nzínzikù ǒ ádròdrǒ ale àkǎ 'iwù owùdu ǒ. Ndirò dhu apé ì'ì ndi Pòlò r̀r̀ ì afátá nà dhu tí, ní ì ale àkǎ ìtsì k̀obhù dòtsí.»

⁶ Féstò anzì nzá àrù idho mà, ndirò ngätsi nǐ idre dóná óyǒ nà idho mà Pbàyàhúdí nzínzì ǒ Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndàdù ndàdu Kàyisàriyà. Ní ányì ndì ndàrà àhù rò, tsútsǎ nínnganí kǎdì anya t'únòta tó pbìndà tombi dǒ, ndàdù Pòlò àvi kiwù nà ɔnzìná. ⁷ Pòlò irà àhù rò, kǒkò Yèrùsàlemà rò iwù Pbàyàhúdí adù Pòlò-ngbò nákpòrò, 'ìlì átsí. Abádhí adù Pòlò òbhù, 'àwe itù ró'ó ábhǒ afátá nyú dóná. Ndirò, abádhí rǐ kǒkò i afátá tó obhónge itè kpanjanga dhu ní'ì odú nyú. ⁸ Ní, Pòlò adù mùsambà ònzì, ndàti: «Ma màfǎ nzá atdí dhu mà Pbàyàhúdí tó Úyátá nǐ màtí, Kàgàwà bhà idza nǐ màtí, ndirò Pbàrómá tó kamà dǒ ádrùngbǎ kamà nǐ màtí.»

⁹ Lìwalì Féstò azè ndònzì Pbàyàhúdí-idhè ìkǎ rí dhu. Ní kǎdù dhu ivu Pòlò-tsǔ, ndàti: «Nyi nyòzè tí wà nyarà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndínì ka kuno tí ànyǎnɔ ɔnzidú nyú rò, wò inyì ka kòbhù dǒyá dhu-okú dǒ rò?»

¹⁰ Ní Pòlò adù dhu àdu Féstò tò, ndàti: «Yà ma nyú ma mìdè ɔnzìná ní, kámá dǒ ádrùngbǎ kamà bhà ngari ǒ rí'ì ale bhà anya t'ítàta tó tombi. Ní dhu àkǎ kuno ànyǎdu ànyǎrǒ rò. Pbàyàhúdí nǐ ma màfǎ nzá atdí dhu mà, yà nyi nyùnì ka mběyi nyú átò dhu bhěyi. ¹¹ Dhu apé ì'ì ma màfǎ dhu dhu tí, ndirò ma màfǎ dhu apé ì'ì ɔve nà àkǎ dhu tí, ní ma mòdhò nzá ima nóho ka kí dhu. Pbétù, ìmbǎ obhónge náapé ì'ì kǒkò ale òbhù ma dǒyá dhu ò, ní atdí ale mà rǐ mbǎ ndipfo ma, ndàbhù ma abádhí-fó. Ma mònzì kámá dǒ ádrùngbǎ kamà kèlě rùnò ànyǎdu.» ¹² Anya ùnò ì arí mànà atdíkpá ale nà ì òtè dhu-dzidǒ, Féstò adù dhu òvò Pòlò tò, ndàti: «Nyi nyònzì kámá dǒ ádrùngbǎ kamà rùnò ànyǎnɔ. Ní ma mí nyovì nyarà kà-tí'ò.»

*Lìwalì Féstò rǐ Pòlò bhà dhu òvò
Pbàyàhúdí tó ádrùngbǎ kamà Àgìripà tò dhu
(Kas 9.15)*

¹³ Ngúfe idho-dzidǒ, ádrùngbǎ kamà Àgìripà mà awènà Bèrènikè mànà níiwù Kàyisàriyà tó kigò ò, iwù lìwalì Féstò àtsè. ¹⁴ Ní ànyǎrǒ abádhí rǐ ábhǒ idho nyú nónzì rò, ní ndì Féstò awe Pòlò bhà dhu ndì ádrùngbǎ kamà tò. Kǎti: «Ádrùngbǎ kamá, àrà ndàrà rò, lìwalì Fèlìsì úbhà atdí ale imbi-dzà ǒ iró. ¹⁵ Ní Yèrùsàlemà ma mí'ì nínnganí, pbàkùhání tó ádròdrǒ ale mà, Pbàyàhúdí ǒ pbàkùrǔ mànà nòbhù ka fudú, 'àdù ma nónzì, ndínì ma mǒtdí tí anya kà-dǒ.» ¹⁶ Ní ma màdù dhu àdu abádhí tò, matì: «Pbàrómá tó màndù ná'ù nzá kǒtdì ìndrù-ànyǎ, ndínì ka koho tí inzá ka kàsò dǒya ndì nòbhù ale mànà rórò, ndirò inzá mùsambà nònzì rórò.» ¹⁷ Ní mà màdù iwu atdíkpá i ale mànà, mǐwù ùvò iró. Ní inzá kàsùmì mà nùdà rórò ní ndì tsútsǎ nínnganí ma mádi anya t'únòta tó pbàkà tombi dǒ, màdù ndì ale Pòlò tí kátina ònzì kiwù nà. ¹⁸ Ní yà ka nòbhù ale iwù ùvò rò, i ale ádù nzá yà ma múbhi ìrènà rǒ kǎfǎ dhu tí ádrùngbǎ afátá mà náwe. ¹⁹ Pbétù, abádhí ádù òko 'àmbe 'àgò dǒ kà mànà dóná dhu ní fíyó somà Pbàyàhúdí tírò tó dhu kèlě. Ndirò, abádhí ádù òko àmbe 'àgò dǒ dóná ngätsi dhu ní, Yèsù tí kátina atdí ale, yà iwà avè kǒtdù ndì rórò ndì Pòlò arí àdù àtìnà ìnè rí'ì nyìkpóna nà dhu tí. ²⁰ Ní ma múni nzá wò dhu bhěyi agòta dǒ ma màdù ònzìnà dhu. Ní ma màdù dhu ivu Pòlò-tsǔ, matì kà ràmbènà tí nzì ndòzè, ndàrà Yèrùsàlemà rò ka kǎdù tí ànyǎna ùnò. ²¹ Pbétù, kǎdù ndònzì kǒdò ndì imbi-dzà ǒ tí, ràrà àhù kámá dǒ ádrùngbǎ kamà araya ànyǎna ùnò dhu ò. Nírò ní ndì ma màdù kàvi kongò òdònà imbi-dzà ǒ, ràrà àhù ma maraya kòvì, kowù nà kámá dǒ ádrùngbǎ kamà-fó ò ònà idho ò. ²² Àgìripà adù àtìnà: «Ma mòzè mirì wò ale rùnɔna dhu ima nyú tírò.» Ní Féstò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Tsútsǎ tí nyi nyí kà rùnɔna dhu ìrì.»

²³ Ní tsútsă nínɡaní, ádrùngbă kamà Àgìripà mà awènà Bèrènikè mà nà nìiwú ùvò ìndrű àkǎ ka karí ònà rò ádrùngbă kàluga-lí, atdíđǎ nyú ì ùfǒ ì rórò. Ní, abádhí atsù ányì-dza, owùya ǒ Pbarómá tó pbìrì ǒ ádròdrǒ ale mà, Kàyisàriyà tó kigò ǒ ádròdrǒ ale mà. Kǒkò ale òtsù idza dhu-dzidǒ, lèwalì Féstò adù Pòlò àvi kiwű nà. ²⁴ Ní Pòlò ìrà àhụ rò, Féstò apè ɔte, ndàti: «Ádrùngbă kamà Àgìripă, ndirò nyí kóró àzú-dzá àlě kí'ì nyí mà nà rò, nyí nyàla tí wà yà ale? Àbadhi ní ndi yà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ ma mí'ì rò, ndirò yàrí kigò ǒ màtí Pbayàhúdì tó ihé-yà íwű tidu ò okúna dò rò, 'àmbe ùkű dǒ, 'àti kà rākă nzá kabhà ràdi nyìkpóna nà. ²⁵ Ní pbàkà ǒ, ma mála dhu ní inzà kà ràfă atdí dhu mà, yà kākă kohò okúna dò rò. Pbétù, yà angyangyi kǒnzì ndi nditírò ndínì kámá dǒ ádrùngbă kamà ɔtdí tí ànyàna dhu-okú dò rò, ma mádù kàvi ndínì ka kowu tí nà ndi kámá dǒ ádrùngbă kamà-fò ò. ²⁶ Pbétù, ma mí'ì ìmbă kabhà afátá nyú tí ma mándina mabhụ kámá dǒ ádrùngbă kamà tò atdí dhu nà màtí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mibhò ka kiwű nà ɔnzìkụ ǒ, ròsè dòtsì ɔnzìnụ ǒ nyú ádrùngbă kamà Àgìripă. Ní, óngù dhu kà-tsű, ndínì ma mabá tí kà-dǒ ma mádù àndinà dhu. ²⁷ Obhó tí, òsò ka kòsò ale òvì ka kí kámá dǒ ádrùngbă kamà-fò ò, ìnzì kadù pbìndà afátá itè dhu-tì rǐ'ì mbá!»

26

Pòlò rǐ Pbayàhúdì arí ndòbhụ okúna dò rò dhu-tì àwě ádrùngbă kamà Àgìripà tò dhu

(Màt 10.18-20; Kas 9.1-30; 22.1-21; 1Pé 2.12)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ádrùngbă kamà Àgìripà ati Pòlò nì: «Nyí nyàkă wà nyawe pbùkù dhu kòmbí nyi-tírò.» Nírò ní ndi Pòlò ava ɔtsúna, ndifù ádrùngbă kamà nì, ndàdù ɔte òpè, ndàti: ² «Ádrùngbă kamà Àgìripă, idhèdu níka ndi atdíđǎ indo mà màbà kàsùmì ndínì ma mawé tí yà Pbayàhúdì arí mabhụ okúna dò rò dhu-tì ɔnzìnú nídhunì. ³ Obhó tí, nyi nyúni wà àlě tó màndu kóró àlě'ì Pbayàhúdì tírò, ndirò nyi nyúni àlě kárí àlě àgò tí dhu mà nà dhu mběyi nyú. Ní ma mìtdè nyi itdè tí nyirì yà ma máwèna indù dhu.

⁴ Kóró Pbayàhúdì núnì wà idú ngbángba ò rò ndi nòpè rò ma móvì tí dhu. Ndirò, abádhí úni wà nzínziya ǒ ma mí'ì nà Yèrùsàlemà tó kigò nyú ǒ kóró pbàkà mètso, ròpè ndi dóna-kpa ò rò. ⁵ Abádhí úni wà ima angyíta tí. Ní ì òzè ka rò, abádhí rǐ'ì ìnè 'itè dhu ima rǐ'ì Mùfàrisayò, yà ɔbi nyú nà arí Músà bhà Úyátá mà, sòmà tó ngűkpà màndu mà nà nífű fāká sòmà ǒ ale-tidò. ⁶ Ní kòmbí, ka kèdì ma iró ɔnzìnú ànyădu ka kuno tí, yà àlě t'ábhúna tò Kàgàwà akò làkà mà má'ù dhu-okú dò rò. ⁷ Àlě tó atdí kumì dóná óyǒ nà rùgànda-tsù ná'ù wà ònzì ndi dhu ɔnzìya ndi dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi, abádhí arí Kàgàwà ùlě adyíbhengá màtí, ndirò kúbhingá màtí, ìnzì ì 'í ìngyě rórò. Ní ádrùngbă kamà Àgìripă, kònzì Pbayàhúdì òbhù mà okúna dò rò dhu ní wò. ⁸ Ní ádhu nyí Pbayàhúdì tírò, nyí nyózu Kàgàwà rǐ ùvűvè ale àbhű rùngbe ì ɔve-bvű rò dhu ìnzì rádù ndà'ù dhu tí nì?

⁹ Ima nyú, yà nyí nyí màndà rò, pbàkà irèta ní'ì mongò magò ɔbi nyú nà Yèsù Nàzàretì tó kigò ǒ ale-ɔvò nàtì ìngbàtí ìli ndi ale mà nà. ¹⁰ Wòrí ní ndi mà múnzì Yèrùsàlemà tó kigò ǒ dhu: pbàkùhání tó ádròdrǒ ale rǒwu movì rǒ dhu-okú dò rò, ima nyú mà mára Yèsù ná'ù ábhǒ ale nyú ábhù rǒ kusò, kudo imbi-dzà ò. Ndirò, ì ale ka kòzè kokyè rò, mà madúnà àrà ndi dhu à'ù rǒ à'ù tí. ¹¹ Ndirò, ibí-gùna nyú, mà madúnà àrà ùda rǒ unduta-dzà òna

nă, mambe àvu dǒ Yěsù ná'ù ale-rǒ. Ma madúnà àrà abádhí ùtu rǒ rùnò dhu nzéere nyú Yěsù nǎ. Ma mí'ì nàwí nà atdíđǒ abádhí rǒ. Ní ndi nàwí adù mabhù, marà àvu rǒ abádhí rǒ ìnzǐ ní Pbàyàhúdí tó kigò ònă màtí.

¹² Wò ndi bhěyi ní ndi, atdíku ma madì mambe àrà dǒ Dàmàsiki tó kigò ò. Wò ndi abhi tó rusà nufà idù, 'àdù Yěsù ná'ù ale núsò ma mí nǎ ádrùngbǎnga tó obi níbhò idù ní'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale. ¹³ Ní ádrùngbǎlé, azà adyifò-sisì adyíbhengá nga tó ǒ, otu ǒ mǎ mówu rórò, ma mala òrù-akpà ò rò rírà awáwù, ràtdye tiká nga, yà munda rí ale mànà. Ndi awáwù bhà inga t'áwàta asè adyifò arí inga àwù tí dhu dònă màtí. ¹⁴ Ní ndi dhu mǎ màla rò, mǎ mawà mǎ kóró obvò. Ndirò, ma madù atdí ale-tù ìrì Pbàyàhúdí t'ávàna ǒ rí dhu òvò idù ró. Ndi ale-tù ati: <Sáwúlò, Sáwúlò, ádhu nyi nyávu rùdú nǎ? Nyi nyi tsùdu òbhi, nyambe àpbè àbhù dǒ indù nyi-tírò, àdhàdhì ìkyì arí ndòvì rí mùgò nǎ ale-tsù òbhi dhu bhěyi.> ¹⁵ Ní ma madù dhu nívu kà-tsù, mati: <Ádrùngbǎlé, nyi nyú ní àdhi?> Ní kǎdù dhu àdu idù, ndàti: <Ima ní Yěsù, wò nyi nyávu rùdú rò. ¹⁶ Pbétù, ívà nyi nyidè pǒnù dǒ. Yàrí ní ndi ma màvi ma indù okúna dò rò dhu: Ma mòzè nyi nyadi pbàkà kasutále tí. Ndirò, ma mòzè nyi nyi'ì yà nyi nyàla ima dhu tó ngàmbì tí, ndirò nyi'ì olù ma mítèna indù dhu tó ngàmbì tí. ¹⁷ Ma mí ngbònu òdò òdò fùkù pbìrì ǒ bhà mà, ìnzǐ ní Pbàyàhúdí mànà rǒ rò. Ní, ma mòvì nyi abádhí nzínzì ò, ¹⁸ ndínǎ nyi nyungbe tí abádhí-nyìkpó rùvò ìnò ò rò, rùdà awáwù ò. Ndirò ma mòvì nyi ndínǎ abádhí uvò tí pǒmvo Sitanì bhà ádrùngbǎnga tó obi-tsi rò, 'ùdà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi-tsi. Ndirò, ma mòvì nyi ányì, ndínǎ ima abádhí à'ù rò, Kàgàwà adù tí abádhí tó nzérenga núbà abádhí tò, ràdù ngari àbà pbìndà ale mànà.>

¹⁹ Ádrùngbǎ kamà Àgìripǎ, wò dhu bhěyi ní ndi ma muvó nzá ma ìnzǐ mifu yà Ádrùngbǎle Yěsù òvò idù òrù-akpà ò rò dhu. ²⁰ Ní ma mapè munò Kàgàwà bhà Ídzi Màkùrù wemberè tí Dàmàsiki tó kigò ǒ rò. Wò dhu-dzidǒ, ma madù ùda kà nà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndirò Yùdeyà tó pbìrì ǒ kóró ngari ònă. Ndirò, ma madù kòvò átò ìnzǐ ní Pbàyàhúdí tò. Ìndrù tò, ma maránà òvòná rǒ dhu ní, abádhí rǎkǎ 'ùbhà fìyó nzérenga, 'àdù 'ùgèrè Kàgàwà tò, ndirò abádhí tó mètso rǎkǎ ndìtè dhu iwà abádhí rùgèrè ì, 'ùbhà fìyó nzérenga. ²¹ Kònnǎ wò dhu-okú dò rò nga ní ndi Pbàyàhúdí álù ma Kàgàwà bhà idza-ngbò ka kákpòrò nǎ lubhà ǒ rò, 'àdù dhu ònzì ndínǎ ì oho tí ma. ²² Pbétù, Kàgàwà ódò ndi ngbòdu dhu-okú dò rò ní ndi ma mí'ì nyìkpódu nà rìrà àhù indo nga ò, madù àmbe kàbhà Ídzi Màkùrù òvò dǒ kpanya kóró ale, nzónzo mà, ádròdrǒ ale mànà tò. Músà mà, Kàgàwà bhà ngùkpà pbànábí mànà núuno ì nɔnziya dhu. Ní wò dhu dǒ ma marí isèna atdí dhu mà rǐ'ì mbǎ. ²³ I dhu ní: Krístò rabáya àpbè ràrà àhù pbìndà ove ò, ka ringbèya ndi ndì wemberè tí ùvǎvè ale nzínzì ǒ rò, i dhu ràdù awáwù àbhù Pbàyàhúdí mà, ìnzǐ ní Pbàyàhúdí mànà tò.»

Pólò rǐ ádrùngbǎ kamà Àgìripà àvǐ rà'ù Yěsù dhu

²⁴ Wò dhu bhěyi Pólò àwe Pbàyàhúdí arí ndòbhù okúna dò rò dhu dhu-dzidǒ ní ndi lèwalì Féstò akù orú-tùna nyú nà, ndàti: «Pólò, tí àrǐ dùnú rǐ'ì? Wò abho nyú nyi nyózù dhu nídò wà àrǐ dùnú!» ²⁵ Ní Pólò adù dhu àdu, ndàti: «Ifuta nà àkǎ ádrùngbǎlé, ìmbǎ àrǐ rǐ'ì dùdú. Pbétù yà ma múnɔna dhu ní obhó dhu nyú, ndirò ndi dhu ní tǐna nà dhu nyú. ²⁶ Ádrùngbǎ kamà Àgìripà nyú núni wà ndi dhu. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mí dhu àwè kònzǐ, ìmbǎ ùdú odó na. Ma mà'ù dhu iwà kà rùnì i dhu kóró. Obhó tí, i dhu ònzì nzá ì òdhù ò. ²⁷ Ní inyi Ádrùngbǎ kamǎ, nyi nyá'ù tí

wà Kàgàwà bhà pbànábí unɔ dhu? Ma mùni dhu iwà nyi rá'ù ka.»²⁸ Ní ádrùngbǎ kamà Àgìripà adù dhu ivu Pòlò-tsù, ndàti: «Nyi nyòzè tí m̀ugèrè ma, mongò mùkrístò tí yà ákě kàsùmì ǒ tí?»²⁹ Ní Pòlò adù dhu àdu kà tò, ndàti: «Ìmbǎ àmbènà ì'ì ákě kàsùmì m̀atí, ndirò ábhǒ kàsùmì m̀atí, ní ma mí m̀itsò Kàgàwà rǒ, ìnzì ní okúnɔ d̀ò r̀ò tí. P̀bétù, ma mí m̀itsò d̀ùkú kórò, yà ma m̀únɔna dhu ìrì nyí nyí indo r̀ò, ndínì nyí nyugèrè tí nyí nyóngò ima bhèyi, ìnzì ní k̀tsì nyí àdrà-mbì nì yà ima ka k̀tsì dhu bhèyi.»

³⁰ Nírò ní ndi ádrùngbǎ kamà Àgìripà mà, l̀ìwalì Féstò mà, Bèrènikè mà, ndirò k̀kò ànyì-dzá ì'ìnà ng̀kpà ale màna adù ivà 'ìkò ɔrú. ³¹ Ní iri ì ùvò r̀ò, abádhí adù òko 'àmbè òte d̀ò nzínziya ǒ, 'àmbè àtìnà d̀ò: «Yàrí ale ónzì nzá atdí dhu mà yà k̀kǎ kosò, ndirò ng̀tsi nì k̀kǎ kohò okúna d̀ò r̀ò.»

³² Ní, ádrùngbǎ kamà Àgìripà adù àtìnà l̀ìwalì Féstò nì: «Ìkòlò ka k̀mbènà yàrí ale ìkòlò ìnzá k̀nzì ndi angyangyi ndínì kámá d̀ò ádrùngbǎ kamà unɔ tí ndi ànyàna nánì.»

27

Pòlò nà ka kówu Rómà tó kigò ò dhu

(Zàb 107.23-31; Ìsa 43.1-2; 2Kò 11.25-26)

¹ L̀ìwalì Féstò níitdègu dhu ùdhè mǎ* r̀akǎ m̀òwù bàtó ǒ Ìtaliyà tó pbìrì ò, ní ka kadù Pòlò mà, ùsò ka kúsò ng̀kpà ale màna núbho Zùlíyò tí kátina atdí ale-fó. Ndi Zùlíyò ní'ì kámá d̀ò ádrùngbǎ kamà tò arí kasu ònzi pbànowí d̀ò atdí ádrùngbǎle. ² Ní mǎ mupò Àdràmiti tó kigò ǒ atdí bàtó ò, m̀òwù atdíkpá Àstarikò tí kátina atdí ale màna. Ndi ale ní'ì M̀akèdòniyà tó pbìrì ǒ atdí kigò, Tèsalònìkà tí kátina ǒ ale. Ndi bàtó ní'ì Àziyà tó pbìrì ǒ ibi kifukù ònǎ r̀úda. ³ Ní tsútsǎ nínganí, mǎ mawù ùvò Sìdonà tó kifukù ò. Ní ànyì, Zùlíyò anzì ìdzi dhu nyú Pòlò tò, ndùbhà ka r̀àrà ɔdhína àndà, ndínì ì kà t'òdhína náadù tí kà dzèna nónzi kà r̀í'ì atdyúya nà dhu-tsí nì. ⁴ Sìdonà r̀ò mǎ mùvò r̀ò, mǎ mari Kìpurò tó sòngà-ìgì dònǎ, awe r̀òpili tumbà tí nyika-kpa rǒ, r̀adù àmbè bàtó-tsù àtò d̀ò nídhunì. ⁵ Ní mǎ mawù ádrùngbǎ r̀èrù d̀ò Kilikiyà tó pbìrì mà, Pàfùliyà màna ìgì dònǎ, m̀òwù ùvò Mirà tí kátina kifukù ò, Likiyà tó pbìrì ò. ⁶ Ndi kigò ǒ ní ndi, yà Pòlò mà ka kùbhona fóná Zùlíyò, pbànowí tó ádrùngbǎle, náatù Ìtaliyà tó pbìrì ò r̀àrà Àlèsàndùriyà tó kigò ǒ atdí bàtó. Ní wò ádrùngbǎle adù m̀avi m̀upò kà ò.

⁷ Ní mǎ mawù r̀èrù d̀ò, m̀ubhi ibi idho nyú tí, ìnzì mǎ m̀ondri r̀órò. Nírò ní ndi iwà mǎ màbà ábhǒ àpbè nyú r̀órò, mǎ mawù m̀tò Kìnidò tó kigò-nyikpa rǒ. Ní, ìnzì awe r̀ì m̀abhù m̀ambe òndri d̀ò ànyìnǎ r̀ò dhu-okú d̀ò r̀ò, mǎ madù m̀nyì m̀òwù Krètè tó sòngà tó mùsùngú dònǎ r̀ò, yà ìnzì awe r̀òpili ɔbi nà ì nǎ r̀ò, m̀dà ndi sòngà tó adzi-r̀òrò, Sàlmònà tí kátina tí. ⁸ Ní mǎ mari ɔbi nyú tí ndi pbìrì-kutì rǒ, m̀dù òwu ùvò Ìdzi kifukù tí kátina atdí kifukù ò. Wò ndi kifukù ì'ì kyèròkyèrò L̀aseyà tí kátina kigò-tí.

⁹ Mǎ miwí ábhǒ kàsùmì nyú, mǎ m̀owu abhi nà tí dhu r̀adù ì'ì odù nyú. R̀osè d̀òtsí, ònyè t'ònyeta-tsù ǹtsi ka kí òná kàsùmì náadù ì'ì iwà ndi ndùdà r̀ò, ndi dhu r̀adù dhu ìtè awe aròpili atdí d̀ò òná kàsùmì r̀akǎ wà. Ní Pòlò avò dhu ɔdhína tò, ndàti: ¹⁰ «Àbanzò, yàrí àlè tó abhi ǒ àlè kí àpbè àbà àbà abho nyú. Ndirò, àlè kíwina dhu ní nzi ní yàrí bàtó kèlè òná anò màna, àlè kí àlè tó ìpìr̀onga nyú mà nàpà àlè r̀iwí átò.» ¹¹ P̀bétù, pbànowí tó ádrùngbǎle adù wò bàtó òdì r̀í ale mà, ndi bàtó tó ádrùngbǎle

* **27:1** 27.1 Mǎ-tì ní Lukà, yàrí bhùkù nandí ale, nìrà ndùngbò Pòlò mà nzínzi ò dhu (Kas 21.18).

màna-tsu dhu kèlè níri, Pòlò ùnò dhu ìri ndi ndàm̀bènà rò. ¹² Kìfukù ǒ ka kòkò ádr̀ungbã giri tó kàsùmì ǒ dhu ní'ì mbã mběyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, ábhǒ ale nyú adù dhu à'ù ìndr̀ù r̀pè abhi 'òwù ányìr̀ǒ rò. Abádhí azè dhu ní, àkãkã f̀iyò n̄, 'òwù ùvò F̀òyìnìkè tó kífukù ò, 'adù ádr̀ungbã giri tó kàsùmì ùdà ányìr̀ǒ. Wò ndi F̀òyìnìkè ní'ì Kr̀ètè tó sòngà ǒ atdí kífukù, yà ìnzì mùsùngú mà, ngòmà nà ndir̀ò múlayí mà ngòmà nà tí kátina awe nóongónà òpili tàmbà tí nyina-kpa r̀ǒ†.

Àpùpù r̄ Pòlò nà ka kówu òná Rómà tó kigò ò bàtó-ǒnga nút̄dyã dhu

¹³ Wò dhu-dzidǒ, isó tí r̀ó'ò awe náapè ndiv̀ò nga mùsùngú dònã rò. Ní, bàtó ò ì'ì ale náadù dhu àtì àkã f̀iyò abhi àmbènà àkã dhu tí. Nír̀ò ní ndi abádhí ivà nàngà, bàtó ràdù abhi òpè ndàm̀be òr̀ì dǒ Kr̀ètè tó sòngà-bidǒ. ¹⁴ P̀bétù kòmbómbí tí, H̀èràkulò tí ka kí ǒv̀ona ànzì àpùpù náapè ndòpili ǒbi nyú nà Kr̀ètè tó sòngà dònã rò. ¹⁵ Ní ndi àpùpù náap̀bì bàtó, ndàm̀be àrà dǒ nà, ndi bàtó ùlè ka kí r̀àrà otùna ǒ dhu ràdù ì'ì odù nyú. Nír̀ò ní ndi mà madù bàtó ùbhà ùbhà tí ndi awe r̀àm̀be àrà dǒ nà. ¹⁶ Kàwudà tí kátina sòngã-ngba-tí mà mùdà rò, mà mabà ǒbi ádr̀ungbã àp̀bè dzidǒ, màlũ yà olùnã rò ka kòsò bàtó r̀ǒ ìndr̀ù t'ígútá tò ìbhú, m̀dzì bàtó ò. ¹⁷ Ní ka mà m̀dzì bàtó ò dhu-dzidǒ, bàtó ǒ arí kasu ònzì ale náadù dhu dzùnà ònzì ràdù imbi nídyì, 'adù ùkpòr̀onà bàtó r̀ǒ, 'isò ndi bàtó n̄ r̀ìdzò. Abádhí anzì Lìbiyà tó p̀birì ònã rò bàtó r̀àtsi Sír̀tì tí kátina ǒsòkpó-gùgù dǒ dhu-òdò átò. Ní abádhí adù itsu tó nàngà nídò idha dǒ, ndín̄n̄ bàtó nabhù tí r̀àm̀be àrà dǒ awe r̀àrà dhu bhěyi. Wò dhu bhěyi ní ndi abádhí ùbhà bàtó awe r̀àm̀be àrà dǒ nà ìyò. ¹⁸ Tsútsã nínganì, awe ambénà òká nga nút̄dya dǒ atdí dǒ. Ní ndi dhu-okú dò rò, bàtó ǒ arí kasu ònzì ale náadù ànò òpè 'àwà idha ò. ¹⁹ Ní ìbhù ráhù idhò ǒ, kòr̀í ale náapè 'àwà ì arí kasu ònzì n̄ dhu ì nyú tír̀ò idha ò. ²⁰ Ibí idhò nyú núudà ìnzì mà r̀àla adyifò-nyìkpó-mbì mà, ndir̀ò alali nyú mà. Ndi àpùpù adì ndàm̀be òpili dǒ atdí dǒ nyú. Ní ndi dhu-okú dò rò, mà ma'ù nzá dhu ùgũ mà r̀àr̀ì adù ùgu.

²¹ Mà ní'ì ìnzá mà màpè atdí dhu mà náf̀ǒ lika ò, r̀àrà àhù ábhǒ idhò nyú tí r̀ó. Nír̀ò ní ndi Pòlò ivà ndi ndidè nzínzika ǒ, ndàti: «Àban̄nzò, nyì nyír̀iyana gukyè ma múnc̀ona f̀ukù dhu ìnzì ale r̀ivà àlè Kr̀ètè tó sòngà ǒ rò, ní kòkò ì n̄nza dhu námbènà nzì 'ìnzá. Ndir̀ò kòkò àlè k̄iwí dhu-tsí námbènà nzì ùwí. ²² P̀bétù, ma mátina nyì n̄, nyì ròtù afíkù. Obhó tí, atdí ale mà nzínzika ǒ ní r̄ n̄zì p̀bìndà ìpìr̀ǒnga níwí. Àlè kí bàtó kèlè níwí. ²³ Obhó tí, indo kúbhingá, yà p̀bìndà ale tí ma marí'ì, ndir̀ò yà ma marúlēna Kàgàwà bhà màlàyikà nírà àhù tidú. ²⁴ Ní kàti ma ní: <Pòlò, nzònzì ǒdò! Dhu àkã wà nyarà àhù Rómà tó kigò ò, ndín̄n̄ ka k̀unò tí ànyãnu kámá dǒ ádr̀ungbã kamà-ònzì rò. Ndir̀ò, kònzì p̀bìndà ìdzìngà ǒ Kàgàwà ùbhà wà wò nyì nyúbhi màna ale kòró, ròkò nyìkpóya nà.> ²⁵ Ní ma mátina nyì n̄, nyì ròtù afíkù! Obhó tí, ma mà'ù wà dhu Kàgàwà r̀àr̀ì yà idù ndi ndòvò dhu nónzi ònzì. ²⁶ Ndir̀ò, idha r̀àrà àlè ìv̀iv̀ò atdí sòngà-ìgì dò.»

²⁷ Atdí kumì dòná ìfò nà r̄ íku nísè iku ǒ, àpùpù ì'ì ìnè òká nga ùtdyã ndi ndi Àdiriyà tí kátina ádr̀ungbã r̀èr̀ù dǒ r̀ó. Ní mbèmbè ndi iku-alikpa ǒ, wò bàtó ǒ arí kasu ònzì ale náadù dhu àtì iwà mà m̀indù idha-ìgì-dò dhu tí. ²⁸ Ní abádhí udhè idha tó ádzìngà, 'adù kòtù ìbhù kumì dòná àr̀ùbhù nà m̀ètèr̀è tí. Bàtó itdègu òndri tdít dǒ itseta, ní abádhí udhè ka tdít dǒ, ràdù àhù óyǒ kumì dòná àr̀ù nà m̀ètèr̀è tí. ²⁹ Wò dhu ì àla rò, abádhí adù bàtó r̀àrà ndòp̀bì bhalabhala r̀ǒ dhu-òdò ònzì. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí adù

† 27:12 27.12 Ngũkpà ale r̄ kàti: mùsùngú mà ngòmà nà ndir̀ò múlayí mà ngòmà nà dò nga nándà kífukù tí.

ifo nàngà núdo idha ò olunã rò bàtó tò, 'adù àmbe inga rùbho dhu òdò dǎ atdyúya nyú nà. ³⁰ Wò dhu-dzidǎ, bàtó ǎ arí kasu ònzi ale náanzì dhu ndíní ì uwé tí ì, 'òtsè. Ní abádhí ifo igútá tó ibhú bàtó ò rò rèrù ò, 'adù àtìnà: «Mǎ mówu nàngà ùdo idha ò angyinã rò bàtó tò.» ³¹ Pbétù, Pòlò adù dhu òvò pbànowí tó ádrùngbǎle mà, pbìndà pbànowí mànà tò, ndàti: «Ìnzí kǎkò ale apé òko bàtó ò, ní nyí nyí nzí ùgu.» ³² Ní ì pbànowí adù igútá tó ibhú-mbí itdì, ràdù ndùbhà rèrù dǎ.

³³ Inga òdo ì í rùbho dhu ònanã, Pòlò avì kǎkò ì í'ì mànà ale kóró rònyù dhu. Kǎvò dhu abádhí tò, ndàti: «Indo, idho àhu wà atdí kumì dóná ifo nà idho tí, yà nyí nyúbhì òko rǎ ìnzí nyǎfǎ atdí dhu mà liku ò nǐ. ³⁴ Nírò, ma mìtdè nyí itdè tí mati, nyí rònyu dhu. Obhó tí, ònyù àkànà wà nyǎnyù, ndíní nyí nyotsi tí obi nǐ, nyùgu. Ndirò nzínziku ǎ, atdí ale mà rǐ nzí dóna rǎ atdí àyí-vé-ngba mà níwí.» ³⁵ Wò dhu ndì ndòvò dhu-dzidǎ, Pòlò adù mǔgati idyì, ndàdù nditsò Kàgàwà-rǎ kóró odhína-ònzí rò. Kǎdù ndì mǔgati-ònga ùkò, ndàdù òpènà ndònyù. ³⁶ Nírò ní ndì kóró ngǔkpà ale adù obi òtsì Pòlò rǎ, 'adù ònyù ònyù átò. ³⁷ Wò ndì bàtó ǎ mǎ mí'ì kóró óyǎ miyà àrùbhù kumì dóná azà nà ale tí rò. ³⁸ Ní kóró ale ònyù dhu 'ùlè nǐ àkǎkǎ dhu bhèyi rò, abádhí adù nganù ùgù bàtó ò rò, 'àwà idha ò, ndíní bàtó nabhù tí rò'ò isó.

Bàtó rǐ ndìnzǎ ònà ale ràdù ùgu dhu

³⁹ Inga nítdègu ùbho, ní bàtó ǎ arí kasu ònzi ale unì nzá wò ì óndri tina ò pbìrì. Pbétù, abádhí ala dhu ní yà rèrù óbì ndì adzi-kpa nzínzì ǎ rónge, osokpó-gùgù ràdù í'ì ànyìrǎ. Ní abádhí adù òzènà dhu ní, àkǎkǎ fǐyò nǐ, 'àbhù bàtó ròtsù ànyì. ⁴⁰ Ní ndì dhu-okú dò rò, abádhí unga nàngà-mbí bàtó rǎrò, 'adù ì nàngà ùbhà ròsù idha ò. Ndirò wò ndì kàsùmì ǎ tí, abádhí unga ngayi-mbí, 'isó dǎldǎldǎ. Wò dhu-dzidǎ, abádhí usò awe àtò arí ihù mberù-ba, ndíní awe adù tí bàtó òpbì róná, ndàrà nà osokpó-gùgù dǎ. ⁴¹ Pbétù, bàtó adù àrà àtsì osokpó-gùgù dǎ. Ní abádhí adù bàtó ùbhà ànyìrǎ àtsì, ondìna-kpa ràfǎ ndì, ròtsù osokpó ò, ìnzí ngbǎna ràmbe ndùya dǎ ró. Ndirò, mǔkàrà-òbì náadù ndì bàtó rǎ olunã nga ùgòlò rìnza ndì.

⁴² Wò ndì kàsùmì ǎ, pbànowí anzì dhu ndíní ì okye tí usò ka kúsò ale, akye yarà nonzina 'adù òtse nǐ. ⁴³ Pbétù, ì pbànowí dǎ ádrùngbǎle azè dhu ní ndìgù Pòlò. Ní kǎdù ì pbànowí isò ìnzí wò ì írèna dhu nonzì tí. Ndirò, kǎdù dhu òvò bàtó ǎ rǐ'ì ale tò, ndíní yarà t'ónzita núni abádhí nzínzì ǎ ale núubé tí ì angyi idha ò, 'adù yarà ònzì 'ùvò ndì idha ò rò. ⁴⁴ Ndirò, kǎdù dhu òvò yà ìnzá yarà t'ónzita núni ale-tsí tò rònzì yarà bhǎwù dǎ, ndirò yà ì nùgolo bàtó rǎ rò dhu àpàkálá dǎ, 'ùvò átò idha ò rò. Wò dhu bhèyi ní ndì mǎ muvò kóró ádrùngbǎ rèrù ò rò, ìnzí mǔve.

28

Mèlità tó sòngà ǎ bhà rǐ Pòlò mà nǎkǎ dhu

(Màt 8.14-16; Luk 10.19; Kas 14.11-12; Èbr 13.2)

¹ Wò dhu bhèyi mǎ mǔgu idha ǎ rò dhu-dzidǎ ní ndì ka kǎdù dhu òvò fǎkà kati yà mǎ mí'ì ònà sòngà-òvò rǎrì Mèlità. ² Wò ndì sòngà ǎ bhà níitè fǎkà ídzìnga ní yà ìnzí kóró ale arónzina ídzìnga. Abádhí utò ádrùngbǎ kázú-yà-ba nyú fǎkà, igye rǎgye, ndì dhu ràdù girì ìbhò dhu-okú dò rò. Ní abádhí adù tsùka àndu kóró ndì kàzu-tsùnã. ³ Nírò ní ndì Pòlò ivà ndì ndàrà àkǎlì-nzo àndu, ndìrà nà okùna dǎ, ndìpbà kàzu ò. Ní kàzu igbè róná àmvò tó osu náahù wò àkǎlì ò rò, ndàpbèlè ndì Pòlò-òtsù-rǎ. ⁴ Wò pbanga ǎ bhà itdègu osu àlǎ Pòlò-òtsù-rǎ rǎbhele ró, ní abádhí adù ote

òpè nzínziya ǒ, 'àmbe àtìna dǒ: «Obhó nyú, yàrí ale ní ìndrǔ òkye arí ale. Ádhu nǐ? Kògù idha ǒ rò ìnzǐ ndòvè, ní Kàgàwà bhà làmí nózè nzá kà ràdi nyìkpóna nà!»⁵ Pbétù, Pòlò adù ọtsúna-ǒnga kèlě níyà, osu ràdù ìtsì kàzù ò, ìnzǐ Pòlò ràdù atdí nzére dhu mà nínè.⁶ Ìndrǔ ambénà Pòlò òdò dǒ, ndíní ì ala tí iwà ọtsúna òpè ró, ndirò ngàtsi nǐ iwà ìtsì ndòvè ró. Pbétù, abádhí adò nga ádzíta nyú, ìnzǐ 'adù atdí nzére dhu mà àla Pòlò-rǒ ndì nǒnzì ró. Nírò ní ndì abádhí adù fíyó irèta ẹ̀gèrè, 'àmbe àtìna dǒ: «Yàrí ale ní mǔngǔ-ngba nyú!»

⁷ Wò dhu rǐ ndònzì rórò, Mèlità tó sòngà ǒ ádrùngbǎle bhà pbanga ní'ì ìnè kyèròkyèrò. Ndi ale-ovò ní'ì Pùbliyò. Ní àbadhi akò mǎ àzè nyú nà, ndàdù mǎbhù mǒnzì ìbhù idhò pbì idzá ọdhína nyú bhèyi.⁸ Ndi Pùbliyò t'ábanà ní'ì andi àlǔ ndì, ndàdù àmbe àyi dǒ ara-dǒ ró. Kǎmbénà àndi dǒ, kàzù rùtò ndì atdí dǒ òna nǎ, ndirò ndàdù àmbe afali òpì dǒ. Ní Pòlò atsù ndàhù kàndà. Kǎdù ndìtsò kà-dǒ ọtsúna ndì ndùli kà-dǒ rórò, wò dhu ràdù kàbhù rògù dòtsí.⁹ Mèlità tó sòngà ǒ andi nà ngǔkpà ale níwú átò Pòlò-tí'ò, àbadhi ràdù ì nígu.¹⁰ Ní ìndrǔ ifu mǎ ábhǒ otu nyú ǒ. Ndirò abhi òpè mǎ mí rò, abádhí adù abhi tò mǎ mí atdyúya òho kóró dhu núbho fǎkà.

*Pòlò mà rǒwu ùvò Rómà tó kigò ò dhu
(Kas 23.11; Róm 1.9-15; 15.29)*

¹¹ Ìbhù àbì mǎ mǒnzì Mèlità dhu-dzidǒ, mǎ madù òwu Àlèsàndùriyà tí kátina kigò ǒ bàtó ǒ. Ndi bàtó-ovò ní'ì: «Ozo tí ka kódhì mǔngǔ-nzo». Ní ka kalú ka ridè Mèlità ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì ǒ.¹² Mèlità rò mǎ mùvò bàtó ǒ rò, mǎ mawù ùvò Sírakusè tí kátina kigò ǒ kifukù ò, mǎdù ìbhù idhò nǒnzì ànyìrǒ.¹³ Ndi kifukù ǒ rò mǎ mùvò rò, mǎ mawù idha-igì dònǎ, mǒwù ùvò Règiyò tí kátina kigò ǒ kifukù ò. Ní tsútsǎ nánnganí mǎ mǒpè abhi rò, mùsùngú dònǎ rò rírà awe náapè ndòpìli. Ní óyǒ idhò ǒ, mǎ madù òwu ùvò Pùtèoli tí kátina kigò ǒ kifukù ò.¹⁴ Ndi kigò ǒ, mǎ matù iwà Yèsù ná'ù ale. Ní abádhí adù mǒnzì ndíní mǎ mǒnzì tí atdí yengè ì mànà. Nírò ní ndì mǎ madù òwu Rómà tó kigò ò.¹⁵ Ndi kigò ǒ Yèsù ná'ù ale níitdègu mǎ mìwù dhu ìri, ní abádhí adù iwu mǒdò Àpiyò tí kátina kòbì ǒ rò. Ndirò ngǔkpà ale-tsí náadù iwu mǒdò Olo tó Ìbhù Idza-tí rò. Ní Pòlò níitdègu abádhí àlǎ, ní kǎdù ọtsò àbhù Kàgàwà tò, afina ràdù ọbi ọtsì.¹⁶ Ní Rómà tó kigò ò mǎ mǒwù ùvò rò, ka kǎdù Pòlò àvi ràrà òdhò rǒ atdíró yà ndì ndùbho dóna idza ǒ, atdí mùnowì kèlě ràdù àmbe ngbǒna òdò dǒ.

*Pòlò rǐ Kàgàwà bhà Idzi dǒ màkǔrù núno
Rómà tó kigò ǒ Pbàyàhúdí tò dhu*

(Ìsa 49.5-6; Róm 11.1-11; Èfe 6.19-20; Kòl 1.24-29)

¹⁷ Ìbhù idhò ndì ndònzì Rómà tó kigò ǒ dhu-dzidǒ, Pòlò unzi Pbàyàhúdí tó ádròdrǒ ale rìwù tina ò. Ní abádhí àndu ì rò, Pòlò adù dhu òvò abádhí tò, ndàti: «Àbanǐnzó, ma mǒnzì nzá atdí nzére dhu mà àlě t'ále rǒ, ndirò àlě t'ábhúna tó màndu rǒ. Pbétù ka kálǔ ma Yèrùsàlemà tó kigò ǒ, kǎdù mabhù Pbàrómá-fó, ràdù mosò.¹⁸ Ní tsùdú ì òngù dhu dhu-dzidǒ, abádhí ózè 'ìkòlò ma ìnzá ì àla yà ima nóhò ka kǎdù dòná atdí afátá mà nídhuní.¹⁹ Pbétù, Pbàyàhúdí ádù nzá kǒkò ale ùnò dhu ná'ù. Ní ma mǎdù dhu àla dhu rǎkǎ monzi kámá dǒ ádrùngbǎ kamà, ndíní ànyǎdu núnò tí. Ndirò, pbàkà irèta ní'ì nzǐ mǒbhù pbàkà pbìrì ǒ bhà.²⁰ Kònzǐ wò dhu-okú dò rò nga ní ndì, ma mòzè mala nyí, madù dhu òvò fǎkù nǐ. Obhó tí, ma mí'ì yàrí imbi ò yà Pbàìsràyélí arí atdyúna òho 'àla ale-okú dò rò.»

21 Ní, kǒkò P̀b̀ỳàh̀údí tó ádròdrǒ ale adù dhu òvò P̀olò tò 'àti: «Yùdeyà tó p̀b̀ìrì ò rò mǎ mákò nzá p̀b̀ùkù dhu dǒ róte atdí bhàr̀wà mà. Ndirò, àlě t'ádóna nzínzì ǒ rò, atdí ale mà nírà nzá atdí nzéere dhu mà náwe dùnú fǎkà. 22 P̀b̀étù, mǎ mòzè mǎrì nyí nyú nyí nyáwěna p̀b̀ùkù irèta. Obhó tí, mǎ mùni dhu ní kóró ngari ònǎ ìndrù rǐ nzéere dhu àwě nyí nyarí'ì ònǎ somà dǒ dhu.»

23 Wò dhu-dzidǒ, kǒkò ádròdrǒ ale adù idho òkò, ndíní ì otú tí ì ònǎ P̀olò nà kǎródhò ró. Ní ndi idho àkǎ rò, ábhǒ ale nyú náadù iwu, 'iwù P̀olò otù ànyìrǒ. Ní P̀olò apè ote ì ale tò, ròpè ndi kútsingá nga ò rò, r̀àrà àh̀u p̀b̀íts̀onga nga ò. Àbadhi ambénà dhu àwe dǒ abádhí tò òr̀u-akpà ǒ Ádr̀ungbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi dǒ. Ndirò kǎnè dhu ndíní kǒkò ale náa'u tí Yèsù, yà abádhí tò ndi ndáwěna Músà bhà Ƴyátá ò ka kándí ote mà, Kàgàwà bhà p̀b̀ànábí tó bhùkù ò ka kándí ote mànà-otù ǒ. 24 Abádhí nzínzì ǒ atdídhénà ale náa'u P̀olò r̀̀ǹona dhu, p̀b̀étù ngǎkpà-tsí náadù nzá kà'ù. 25 Wò dhu bhěyi ní ndi abádhí iri nzá ì nzínzìya ǒ. Ní abádhí rǐ dhu ònzi ì adù tí ì rò, P̀olò adù dhu òvò tdítǒ abádhí tò, ndàti: «Kàgàwà bhà Ƴlǎ-Alafí núuno obhó dhu nyú yà abhùku tò kǎvò dhu Kàgàwà bhà nabi Ƴsayà-otù ǒ rò! 26 Kǎti Ƴsayà nǐ kà r̀àrà kǒkò ale-tí'ò, ndàdù dhu òvò f̀ỳỳ, ndàti: Kàgàwà r̀àtina:

<Nyí nyí inga níri ìri mběyi nyú, p̀b̀étù ìnzì yà nyí nyìrì dhu ràdù d̀̀ku àl̀u akekpá màtí.

Nyí nyí inga nánda ànda mběyi nyú, p̀b̀étù ìnzì nyádù atdí dhu mà nála.

27 Obhó tí, atdí dhu mà náarí nzì kàrí ale-afì-ngbò nùbèlè.

Abádhí nùrǐ b̀ỳya,
ndirò abádhí nùp̀b̀ì nỳìkp̀óya,
akye ì alana nga nǐ,
akye ì irina nga nǐ,
ndirò akye dhu alúna d̀̀ya,
'adù 'ùgèrè 'ùbhà f̀ỳỳ ó nzérenga,
madù ì nígu nǐ.»

28 P̀olò adù ote ùtsà, ndàti: «Dhu àkǎ nyùni dhu ní, Kàgàwà r̀ívì wò ògù tó ote ìnzì ní P̀b̀ỳàh̀údí tò. Ní ì ìnzì ní P̀b̀ỳàh̀údí rǐ ndi ote níri ìri.» [29 P̀olò itdègu wò dhu ùno, ní P̀b̀ỳàh̀údí adù 'ìvǎ 'òwù atdíǒ ì 'í 'àgò nzínzìya ǒ r̀ó̀r̀ò.]

30 P̀olò anzì óyǒ ató nyú wò d̀̀na ndi ndubhò ndòngò òdhò ònǎ idza ǒ. Ndirò, kǒngónà yà ndànda iwù kóró ale àkò ànyìdzá rò. 31 Ndirò, àbadhi arána òr̀u-akpà ǒ Ádr̀ungbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi tó màk̀r̀u núnò r̀ò ìndrù tò, ndàdù dhu nùdhe abádhí tò Ádr̀ungbǎle Yèsù Krístò dǒ, ìmbǎ ònǎ odó na, ndirò ìmbǎ tsùna nútò r̀í dhu r̀í'ì r̀ó̀r̀ò.

Pbàromà tò Pòlò andí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka Kòritò tó kigò ǒ ndí ndí'ì, Àkayà tó pbirì ò rórò, mbèmbè imbò kumì dòná àrùbhè nà ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Ròmà tó kigò ní'ì inzà kàpè àrà àhà ònà angyi kigò (15.22-24).

Ndi kigò ǒ pbàkrístò nóongónà 'undu dhèdhèrò idza ǒ (16.5,10-11,14-15). Ní Pòlò andí yàrí bhàruwà kóró ì pbàkrístò tò. Ka kìrè nga Pèndèkotè-idhò ǒ ì nùgèrè 'à'ù Yèsù Pbàyàhúdì rùngbe ndi kànísá Ròmà, ndirò ngàtsi nǐ yà Pòlò ùtì ɔvòya Pbàromà 16 ò ale nzínzi ǒ atdídhéná ale rùngbe ndi ka.

Wemberè tí Yèsù na'ù Ròmà tó kigò ǒ ale nzínzi ǒ, ábhǒ ale ní'ì Pbàyàhúdì. Pbétù, Pòlò rǐ pbìndà bhàruwà andí rò, ndi Yèsù ná'ù ìnzǐ ní pbàyàhúdì-bvè náasè ndi atdíǒ Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì-bvè dòná.

Kándí yàrí bhàruwà ìbhà dhu-okú dò rò: (1) Kàgàwà arí kóró ale yà Yèsù Krístò ná'ù níǔ nǐ kàbhà ádrùngbǎnga tó ɔbi tó Ídzi Màkürù núdhè ndi ndí dhu (1.16-17), (2) Ròmà tó kigò ò ndí ndàrà nǐ pbìndà abhi nóvò ndi ndí ndi kigò ǒ bhà tò dhu (15.22-29), (3) ndirò, Spàniyà tó pbirì ò ndí ndàrà nǐ pbìndà abhi tò kà rǐ mùdzùnà ònzi abádhí-fó dhu (15.24).

Bhàruwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1-17).
- Kàgàwà arí ìndrǔ ɔzè obhónángatále tí a'uta-otù ǒ dhu (1.18-4.25).
- Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí núwà wà mùkrístò pbìndà ìpìrǒnga-ayí, yà nzérenga ì'ì ɔbi nà kà-dǒ nǐ ófò ǒ rò. Ndirò, mùkrístò mà ràdù òkò màrùngà ǒ Kàgàwà mànà Yèsù Krístò ndi ndá'ù dhu-otù-ǒ, kà ràdù ì'ì ìpìrǒnga-ɔwútá nà (5-8).
- Kàgàwà udhé ndi ndonzi tí pbìndà ale Pbàisràyélí tò, ndirò ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tò dhu (9-11).
- Kàgàwà bhà ale àkǎnà 'ònzǐ ìnzǐ ì ì ìngyě ró rò dhu (12-15).
- Bhàruwà rǐku dòná rò ovita (16).

Pòlò rǐ Ròmà tó kigò ǒ pbàkrístò nóvi dhu (Tít 1.1-4)

¹ Ìma Pòlò, Yèsù Krístò bhà ìno-akpà ní ndi yàrí bhàruwà ma màndí. Kàgàwà ánzi ma mí'ì Yèsù bhà uvitatále tí, ndàdù mɔpè ndínǐ ma muno tí pbìndà Ídzi Màkürù ìndrǔ tò.

² Ndi Ídzi Màkürù tó làká kǎkò angyangyi pbìndà pbànábí-otù ǒ Hlǎ-Andítá ò*. ³ Ndi Màkürù rǒte dòná ale ní kà t'Ídhùnà, yà ádrùngbǎ kamà Dàwudì-dhú nzínzi ǒ ka kugu ìndrǔ tó ófò ǒ ale. ⁴ Ndirò, Hlǎ-Alafí níitè ka ádrùngbǎnga tó ɔbi nyú nà Kàgàwà t'Ídhùnà tí, yà kǎngbè ndi ɔve-bvè rò dhu-otù ǒ. Ndi kà t'Ídhùnà ní àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò. ⁵ Ndi Krístò-otù ǒ, mà mábà Kàgàwà bhà ìdzìnga mǐ'ì uvitatále tí, ndínǐ mà mabhè tí kǒvò kilè, yà mà mí kóró pbirì ǒ ale ùnda rà'ù ka, ràdù kífà dhu-otù ǒ. ⁶ Nyǐ mà átò, nyǐ ní ì ale nzínzi ǒ ale, yà Kàgàwà únzi nyǐ ndínǐ nyǐ nyǐ'ì tí Yèsù Krístò bhà ale tí rò.

* 1:2 1.2 Ìsa 52.7; 61.1-3

⁷ Ma màndí dhu fùkù kóró yà atdíđ Kàgàwà ózè nyí, nyǎdù ì'ì Romà tó kigò ǒ rò. Kǎnzì nyí nyí'ì pbìndà ale tí. Ní ndi àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbǎle Yēsù Krístò màná náká 'àso nyí, 'àdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǒ.

*Polò òzè ndàrà Romà ǒ pbàkrístò-ngbò àla dhu
(Rom 15.23-32; 1Tè 1.1-3; 3.7-13)*

⁸ Wemberè tí, ma màbhù òtsò pbàkà Kàgàwà tò okúku dò rò kóró, Yēsù Krístò-òvò rǒ, fùkù a'uta tó màkùrù nùndò ndi yà adzi ǒ kóró ngari ònǎ nídhuní. ⁹ Ndi Kàgàwà, yà ma marí kàsùna ònzi kóró afídu nà kà t'Ídhùnà bhà Ídzi Màkùrù t'únòta-otù ǒ ale, ní ndi yàrí dhu tó ngàmbi: ma marí nyírè bìlìnganà, ¹⁰ kóró kàsùmì ǒ ma mí mitsò rò. Ma mí mitsò, Kàgàwà òzè nǎ, kà ràngbe otu idù marà àhù bvùkù inzà òtrò idho ǒ. ¹¹ Obhó tí, atdyúdu rí'ì atdíđ mala ngbòku, ndíní ma mabhù tí Ililá-Alafí bhà rò rírá perè fùkù, nyǎdù obi òtsì fùkù a'uta ǒ. ¹² Kà-tì ní, bvùkù ma marà àhù rò, ma mí afíku àbhù ròtsì obi pbàkà a'uta nǎ, ndíní nyí nyadù tí afídu àbhù ròtsì obi átò fùkù a'uta nǎ.

Ídzi Màkùrù ní Kàgàwà arí ìndrù ìgù nǎ obi dhu

¹³ Ábanínzó, ma mòzè nyùni dhu: ibí-gùna nyú ma rúbhì dhu ùdhe rǒ marà fùrábvù, ndíní pbàkà kasù nóodhi tí itse abho nzínzìku ǒ, àdhàdhì kǒdhì ka ngùkpà ìnzì ní Pbàyàhúdì nzínzì ǒ dhu bhèyi. Pbétù rìrà àhù kòmbí nga ò, ma mádù tsèdu ùtò rǐ dhu nábà. ¹⁴ Obhó tí, dhu àká marà kóró ale-tidò-bvù: ma màká marà yà inga nùni ale-bvù ndirò inzà inga nùni ale-bvù, dhu nózù ale-bvù ndirò inzà dhu nózù ale-bvù. ¹⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, atdyúdu rí'ì atdíđ munò Ídzi Màkùrù átò fùkù Romà tó kigò ǒ nyí nyí'ì rò. ¹⁶ Obhó tí, nyìdu rǐ nzi ìwà Ídzi Màkùrù-okú dò rò. Ka ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi, yà Kàgàwà arí kóró ale Yēsù Krístò ná'ù nígù nǎ, ròpè ndi Pbàyàhúdì rǒ rò, ràrà àhù ìnzì ní Pbàyàhúdì ò. ¹⁷ Obhó tí, wò ndi Ídzi Màkùrù ní ndi arí Kàgàwà rǐ ìndrù òzù obhónángatále tí nyìkpóna ǒ òná otu itè. Ndi obhónánga nábà ka karí a'uta-otù ǒ tí. Ndirò, ka kádù kábà òná ngàtsi otu rǐ'ì mbǎ. Àdhàdhì yà Andítá náarúnona dhu bhèyi: «Obhónángatále tí Kàgàwà òzù pbìndà a'uta-otù ǒ ale rádù ìpìrǒnga nábà*.»

Ìndrù ní nzéřengatále dhu

(Zàb 81.12-13; Ìsa 44.9-20; Èfe 4.17-19; 1Pé 4.3-5)

¹⁸ Òrù-akpà ò rò Kàgàwà rǐ dhu itè ndi rarí'ì nàwí nà ndi nódhò ale, yà nzéřenga ònzi arí rǒ. I ale ní yà obhónga tó otu-tsù ùtò arí fíyó nzéřenga nǎ ale. ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà dǒ ka kádù ùnìnà dhu rǐ'ì kpangba abádhí tò, Kàgàwà nyú nditírò nítè ka kpangba abádhí tò dhu-okú dò rò. ²⁰ Obhó tí, ìmbǎ dhu rǐ'ì ìnzì ka karí Kàgàwà-wòyǒ àlǎ yà adzi kǎnzìna rò dhu màtí, ní kàbhà dhòdhódhónga tó ádrùngbǎnga tó obi mà, Kàgàwà tí kǎrì'ì dhu itè rí dhu màná, náarí 'àlǎ kpangba yà kǎnzì dhu-otù ǒ. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí rádù 'ùgyè okúna dò rò dhu rǐ'ì ìmbǎ inzà ì ifu ka rò. ²¹ Obhó tí, iwà ì ùni Kàgàwà rórò, abádhí arí nzi kifù Kàgàwà ifù ka kàmbènà dhu bhèyi, ndirò abádhí arí nzi òtsò nábhù kà tò òtsò àkànà kabhù Kàgàwà tò dhu bhèyi. Pbétù, abádhí àdù òngo àkyàkyè ale tí fíyó irèta ǒ, ndirò abádhí-afí yà ìnzì rí dhu àlǎ nádù àdi ìnò ǒ. ²² Yà ì ì 'òzù dhu-ǒnga t'òvòtatále tí rò, abádhí àdù òngo ìmbǎ tǐya nà ale tí. ²³ Ádrùngbǎnga tó awáwù nà arí'ì

* 1:17 1.17 Háb 2.4

Kàgàwà, yà dhòdhóhónganà arádi ale nùlě ì àmbènà rò, abádhí arí yà òvè rádù òvè ale tó ófò ǒ ka kòbhòlò dhu mà, àrè mà, ififó pfóya nà ìzà mà, òya dǒ arí 'àdha ìzà mà-nà-wòyǒ nùle.

²⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádhí ràmbe afiya ózè nzére dhu ònzì dǒ, ndi dhu rádù àmbe ngbóya ìti dǒ ale-nyì ríwù nǐ ófò ǒ.

²⁵ Abádhí arí Kàgàwà bhà obhónnga nùwǔ tìtò nǐ, 'àdù àmbe Kàgàwà anzì dhu ùle dǒ 'àdù kasu ònzì fíyò, i dhu nanzì Kàgàwà ùlě ì àmbènà rò. Ilèta àkǎ kabhu ndi Kàgàwà tò tí dhòdhóhónganà! Àmìnà.

²⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà úbhà abádhí rònzì yà abádhí-afí ózè 'ònzì ale-nyì ríwù nǐ dhu. Abádhí tó vèbhále mà nùgèrě fíyó kpabhále mà-nà ì àmbènà ònzina dhu, 'ùwù ìnzì arí 'ònzì dhu-tidò nǐ, 'àmbe òdhò dǒ ì nà nzínziya ǒ vèbhále tírò. ²⁷ Ndi dhu bhěyi tí, kpabhále mà nùgèrě kpatsibhále mà tsibhále mà-nà arónzina nzínziya ǒ dhu, 'àdù àmbe atdyúya òhò dǒ nzínziya ǒ kpabhále tírò. Abádhí arí ale-nyì ríwù nǐ dhu ònzì nzínziya ǒ, ndi dhu rádù abádhí àbhù ràbà fíyó uwítá nà àkǎ mùkimbà nyuyatsì.

²⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndi, wò abádhí úvò ì ìnzì ì ifu tí Kàgàwà dhu-otù ǒ, Kàgàwà úbhà abádhí róngò ìmbǎ tǐya nà fíyó irèta-owù ùngù, ndínǐ abádhí onzi tí ìnzà àkànà ì rònzì dhu. ²⁹ Abádhí ùlè ùlè tí kóró nzérenga-tidò mà, nzére dhu-tidò mà, òdhíya-fó rí'ì dhu dǒ ì í afiya ùlě dhu mà, òrè mà, adha mà, abvo t'ókyaeta mà, anya t'ónzita mà, ùtrátá mà, akye ì í dhu ònzì dhu mà, ùdhútá mà-nà nǐ. ³⁰ Abádhí ní tìtò ùnò arí ìndrù dǒ ale, Kàgàwà rǒ òmvù, ìnzì arí ìndrù ifǔ ale, 'ìdzì arí ìtírò ale, ndirò 'òyò arí ale. Abádhí ní nyìkpóya úbho nzére dhu t'ónzita rǒ ale, ndirò ìnzì arí ì nódhì ale-tsù dhu ìrì ale. ³¹ Abádhí rǐ mbǎ inga t'irèta tó ale-afí nà, abádhí rǐ'ì mbǎ yà ì òkò fíndá làkǎ dhu t'ónzita tó ale-afí nà, abádhí rǐ mbǎ àzè tó ale-afí nà, ndirò abádhí rǐ mbǎ ìzà àbà ka kí ìndrù dǒ nǐ ale-afí nà. ³² Iwà màtí ì ùnì dhu, Kàgàwà bhà obhónánnga tó uyátá rarátina, kǒkò dhu-tidò ònzì arí ale rǎkǎ 'ùve ùvě tí rórò, abádhí arí ì dhu-tidò ònzì, 'àdù ì dhu-tidò ònzì rí ale rónzina dhu à'ù à'u tí.

2

Kàgàwà arí ìndrù-ànyǎ ùnò obhónánnga dǒ dhu

(Ovt 12.13-14; Màt 7.1-5; Kas 10.34-35; Rom 14.10-12)

¹ Ní inyi, yà nyì nyíli nyì nyongò kǒkò nzére dhu-tidò nònzì ngǔkpà ale-ànyǎ ùnò rò, nyì nyí mbǎ nyì nyádù nyugyè okúna dò rò dhu nà, ìmbǎ nyì nyí àdhi pbá ale màtí. Obhó tí, nyì nyarí ngǔkpà ale-ànyǎ ùnò, pbétù nyadù ì ale ònzì dhu-tidò kèlě nónzì. Ní ngǎtsi ale-ànyǎ ùnò nyì nyí rò, nyì nyòtdì wà ànyǎnu nyitírò. ² Àlě kùni wà dhu Kàgàwà rarí anya ìtdì kǒkò dhu-tidò nònzì ale-dǒ obhónnga dǒ. ³ Ní inyi, wò ngǔkpà ale-dǒ nyì nyarí anya ìtdì yà átò nyì nyarónzina dhu-tidò dǒ rò, nyì nyìrè tí nga obhó nyú ùwa nyì rǎrǐ nyùwa Kàgàwà rǐ anya òtdì dùnú dhu ǒ rò? ⁴ Nyì nyàla tí Kàgàwà bhà ìdzìnga tó ábhónnga mà, kǎrí dhu-dzi òndù dhu mà, ádzì afína nà kǎrí'ì dhu mà-nà dhu ìmbǎ tǐya nà dhu tí? Nyì nyùnì tí nzá dhu kàbhà ìdzìnga rǎrǐ ìnè ndàbhù nyì nyugèrè nyì, nyubhà pbùkù nzérenga? ⁵ Pbétù, inyi ní afína aró'ò odú ale, ndirò ìnzì arí afína ná'u ndùgèrè ndùbhà pbìndà nzérenga ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyì nyìdhà wà Kàgàwà bhà ábhò nàwí dùnú, kà rǐ ndi pbìndà nàwí mà pbìndà obhónánnga tó anya t'únòta mà-nà ìtè òná ìdho tò. ⁶ Ndi nínganí, kùbhòya ìngbàtí ìli ndì ale mà ndi ale bhà kasu-bvù nyú rǒ. ⁷ Kàgàwà abhùya dhòdhóhóngnga tó ìpìrónnga yà ìdzìnga t'ónzita tò

ì ádzi ì dhu-otù ǒ arí ilèta mà, ifuta mà, dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà màná ònè ale tò. ⁸ Pbétù, kítèya inzà idhèna ìka ndì dhu mà pbìndà ádrùngbá nàwí màná kákà afíya òzè dhu kèlě ònzi arí ale tò kóró. Í ale ní kákà kàbhà obhóngà àgò arí 'àdù 'ùbhà nzérenga-òbì ròsè dòya nǎ ale. ⁹ Í ale kóró yà nzére dhu ònzi arí, náabáya àpbè mà ádrùngbá izu màná: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdí, ndi dhu-dzidǒ adùya kàbà ní ìnzí ní Pbàyàhúdí. ¹⁰ Pbétù, ídzi dhu ònzi arí ale kóró náabáya ilèta mà, ifuta mà màrùngà màná: wemberè tí ka nabáya ní Pbàyàhúdí, ndi dhu-dzidǒ adùya kàbà ní ìnzí ní Pbàyàhúdí. ¹¹ Obhó tí, Kàgàwà arí nzí ìndrù-ǒngà òvò.

¹² Kóró ìnzí ní Pbàyàhúdí, kákà inzà ì ùni Músà bhà Úyátá rórò arí nzérenga ònzi ale, nùuvèya inzà Kàgàwà ìtdì ànyàya ndi Úyátá nǎ rórò. Pbétù, kóró Pbàyàhúdí, kákà iwà ì ùni ka rórò arí nzérenga ònzi ale, nányà Kàgàwà itdìya òbi nyú nà ndi Úyátá nǎ. ¹³ Obhó tí, ìnzí ní Músà bhà Úyátá ìri arí ìri tí ale ì obhónángatále tí Kàgàwà arózùna nyìkpóna ǒ, pbétù ndi Úyátá ùnò dhu nífù arí ale ní ì obhónángatále tí kǎròzùna. ¹⁴ Dhu apé ì'ì ìnzí ní Pbàyàhúdí, kákà inzà Músà bhà Úyátá nùni ale, náarí ndi Úyátá àvi dhu ònzi ràhù òyà rò ìtírò rò, inzà màtí ì ùni ndi Úyátá rórò dhu tí, ní dhu ròlo ìnè abádhí rǎ'ì ndi Úyátá nà nyuyatsì dhu bhèyi. ¹⁵ Ndi otu ǒ, abádhí ìtè dhu, Úyátá àvi kònzì dhu rùndí wà ì afíya ò. Abádhí-afí ní ndi dhu tó ngàmì. Ndirò abádhí tó ìrèta ìtírò rǎ abádhí òbhù, ndirò ngàtsi nǎ kà rǎ ndùgye abádhí dǒ. ¹⁶ Kòrí ní ndi ì nònzìya yà Kàgàwà rǎ ìndrù arí ùruna òdhù ò dhu-ànyà ùnò òná idhò ǒ dhu. Kònzìya ndi dhu Yèsù Krístò-otù ǒ, àdhàdhì yà ma maróvona ìndrù tò Ídzi Màkùrù náarúnona dhu bhèyi.

Inzá Pbàyàhúdí nífù Úyátá dhu

¹⁷ Inyi Mùyàhudì tírò, nyi nyípbì nyi Úyátá rǒ nyadù àmbe nyoyò dǒ pbùkù Kàgàwà-okú dò rò. ¹⁸ Nyi nyùnì wà kòzè kònzì dhu, ndirò nyi nyí'ì ìnè nyovò ídzi dhu tí rǎ'ì dhu, iwà Úyátá ábhù ka nyuni dhu-okú dò rò. ¹⁹ Nyi nyà'ù nyi nyi rǎrǎ ndùmùndùmú ùnda arí ale nyú, ndirò nyi rǎrǎ'ì àdhàdhì awáwù bhèyi kákà ìnò ò rǎ'ì ale tò. ²⁰ Nyi nyà'ù nyi nyi rǎrǎ inzà nga nùni ale nùdhǒ arí rùnì nga ale nyú, ndirò nzónzo tò arí dhu ùdhè màlimò, Úyátá ábhù nyi nyuni nga mbèyi nyú, nyadù obhó dhu tí rǎ'ì dhu ùni dhu-okú dò rò. ²¹ Nírò inyi, yà ngùkpà ale tò nyi nyarí dhu ùdhè rò, ádhu ìnzí nyi nyádù dhu ùdhe ìndù nyítírò nǎ? Inyi, yà nyi nyarí dhu ùdhè inzà dhu rǎkǎ kònzì ogbo rò, ní ádhu nyi nyarí ogbo ònzi nǎ? ²² Inyi, yà nyi nyarí àtina inzà dhu rǎkǎ kònzì m̀nyònì rò, ní ádhu nyi nyarí m̀nyònì ònzi nǎ? Inyi, yà nyi nyóndrò sànamù rò, ní ádhu nyi nyarí abádhí nùlě ka karí òyá rò somǎ-dzà ǒ dhu núwě nǎ*? ²³ Nyi nyarí nyidzì, nyambe àtina dǒ iwà nyi rùnì Úyátá, pbétù nyadù Kàgàwà-nyì ábhù rìwù ìnzí nyi nyí ndi Úyátá ùnò dhu ìfù rò! ²⁴ Obhó tí, àdhàdhì Ìlìlǎ Andítá ò ka kandí Pbàyàhúdí dǒ dhu bhèyi: «Okúkù dò rò, ìnzí ní Pbàyàhúdí rǎ dhu ùnò nzére nyú Kàgàwà nǎ*.»

²⁵ Obhó tí, onzínánga òbhòlo ka kí dhu rǎ'ì ídzi dhu tí ìndù Mùyàhudì tírò*, Úyátá ùnò dhu ìfù nyi nyapé rò. Pbétù, ìnzí nyi nyapé Úyátá ìfù, ní nyi nyí mbǎ iwà ka kóbhòlò onzínánga dhu màtí, ní ka kòzù wà nyi ìnzí ní Mùyàhudì, yà inzà ka kóbhòlò onzínánga ale tí. ²⁶ Ndirò inzà ka kóbhòlò onzínánga ale náapé Úyátá núnò dhu ìfù, ní Kàgàwà tí nzí àdù kòzù pbìndà ale nyú, yà iwà ka kóbhòlò onzínánga ale tí? ²⁷ Ndi ale, yà

* **2:22** 2.22 Tòr 7.25 * **2:24** 2.24 Ìsa 52.5 * **2:25** 2.25 Pbàyàhúdì tò, ale-ònzìnga òbhòlo ka kí dhu ní'ì Kàgàwà bhà ale nyú tí rǎ ìndrù ìtè ize.

Ʋyátá ùnò dhu nífú ní rǐ ndi ànyǎnu òtdì, inyi Mùyàhudì yà inzá nyi nyífú Ʋyátá rò. Ndi ale òtdíya ànyǎnu iwà mǎtí nyi nyúni Ʋyátá ò ka kándí dhu, ndirò iwà ka kóbhòlò onzinúnga rórò tí. ²⁸ Obhó tí, obhó Mùyàhudì ní nzǐ yà ngbóna ònǎ rò tí ka kálana Mùyàhudì tí ale. Ndirò obhó nyú ka kí ale-ònzǐnga òbhòlo dhu ní nzǐ yà ale-ngbò rǒ ka kònzì rǎla ndì kpanjangba dhu. ²⁹ Pbétù, obhó Mùyàhudì nyú ní nyunatsinǎ rò rǐ'ì Mùyàhudì tí ale. Ndirò obhó nyú ka kí ale-ònzǐnga òbhòlo dhu ní yà ìndrǔ-afí ònǎ rò ka kí ale òbhòlo Kàgàwà-ònzǐ dhu. Kònzì arí ní Ʋlǐlǎ-Alafí, ìnzǐ ní yà Ʋyátá ò ka kándí dhu ìfǔ ka kí dhu. Obhó Mùyàhudì rǎdù pbìndà ìfuta àbà Kàgàwà-tí'ònǎ rò, ìnzǐ ní ìndrǔ-tí'ònǎ rò.

3

¹ Nírò, Mùyàhudì tí ka kí'ì dhu núdà ìnzǐ ní Mùyàhudì tí ka kí'ì dhu àdhu nǐ? Ndirò, ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu tó ìdzìnga t'ínè ì'ì? ² Ìnè Mùyàhudì tí ka kí'ì dhu rǐ'ì ádrùngbǎ ìdzìnga nyú nà kóró ófò ǒ. Pbàyàhúdì-fó nga ní ndi Kàgàwà abhù àndí ka kándí pbìndà Ʋte angyi nǐ. ³ Nírò, àlě kí àdhu ùnò? Dhu apé ì'ì atdídhená ale abádhí nzínzì ǒ nífú nzá yà Kàgàwà mànà ì ungbò ì rò ì akò làká dhu tí, ní ndi dhu ìtè tí dhu Kàgàwà rǎrǐ ndì ndùnò dhu ùbha ìnzǐ ndífú? ⁴ Ìnzǐ akekpa mǎtí! Ìmbǎ dhu rǐ'ì kóró ale narí títòtále dhu mǎtí, ní wò dhu rǐ nzǐ ndùvò Kàgàwà rǒ ìnzǐ rǐ'ì obhó dhu ùnò arí ale tí, àdhàdhì Ʋlǐlǎ Andítá ò ka kándí kà-dǒ dhu bhěyi. † Andítá rǎtina: «Kóró ale rǐ nyunǐ Obhónángatále tí òtǎnu ǒ.

Ndirò nyi ka kòbhù rò, nyi nyí dhu lèma ònzi ònzi*.»

⁵ Pbétù, dhu apé ì'ì inzá àlě kífú yà àlě kakò làká dhu-otù ǒ Kàgàwà àla ndì rǐ'ì Obhónángatále tí dhu dhu tí, nírò àlě tí àtina Kàgàwà rǎrǐ ìmbǎ obhónángà nà, àlě ndì ndàbhù àlě rǎbà àpbè pbìndà nàwí-lú rò? (Ma móte ìndrǔ tó ófò ǒ.) ⁶ Ìnzǐ akekpa mǎtí! Obhó tí, ìmbǎ Kàgàwà ì'ì obhónángà nà rò, kàmbènà yà adzi ǒ ale-ànyǎ ìtdì ìngbà dhu bhěyi?

⁷ Pbétù, dhu apé ì'ì pbàkà tìtò, ìma Mùyàhudì tírò-otù ǒ*, Kàgàwà bhà Obhónaga àla ndì, kadù Àbadhi ìlè atdídǒ ròsè dhu tí, nírò ádhu tdítdǒ ka kádù anya òtdì dùdú nzérenгатále bhěyi nǐ? ⁸ Kǎpé ì'ì ndi dhu bhěyi, nírò dhu àkǎ tí àlě rǎtì: dhu àkǎ àlě rònzì nzére dhu, ndínǐ ìdzìnga ahù tí nyunatsi rò? Obhó tí, atdídhená ale rǐ'ì ìnè mǔdhǔ arí 'àmbe àtina dǒ, mǎ raróte ndi dhu bhěyi. † ale àkǎ Kàgàwà rǐtdì anya dòyá.

Ìmbǎ obhónángatále rǐ'ì Kàgàwà-ònzǐ dhu

⁹ Nírò, ádhu àlě kǎkǎ àlě rùnò? Àlě Pbàyàhúdì tírò, àlě kùdà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì àdhu nǐ? Àlě kùdà nzá abádhí atdí dhu nǐ mǎtí! Obhó tí, ma mǐtè wà dhu, Pbàyàhúdì mà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mànà kóró rǎrǐ'ì nzérenга bhà obi-tsìnǎ. ¹⁰ Àdhàdhì yà Ʋlǐlǎ Andítá ò ka kándí dhu bhěyi:

«Ìmbǎ atdí ale mà rǐ'ì obhónángatále tí!

¹¹ Ìmbǎ pbìndà ìrèta rǐ dhu àlǔ atdí ale mà rǐ'ì.

Ìmbǎ Kàgàwà òne rǐ atdí ale mà rǐ'ì.

¹² Kóró ale ùbhà wà Kàgàwà bhà otu, kóró ale úwǐ wà.

Ìmbǎ ìdzì dhu ònzi arí ale rǐ'ì.

Ìmbǎ rǐ'ì atdí mǎtí.

¹³ Abádhí-lí'ò rò ráhu Ʋte ní òngu róngu, àdhàdhì lina'ò ka kàngbe abvo ka kótdù ònà ibhu ò rò ráhu abvo-dzi bhěyi.

* **3:4** 3.4 Zàb 51.6 * **3:7** 3.7 Títò tí ka kátina ìró dhu ní ìmbǎ ka kí'ì obhónángà nà dhu. Ndirò Obhónaga tí ka kátina dhu ní obhónángà (Ròm 3.5).

Abádhí-idà-dò ní tìtò t'únòta tó.

Abádhí-li'ò rò ráhu òte ní atdíidò rí'ì òbí nà àdhàdhì osu-dyádyà bhěyi.

14 Abádhí-li'ò nàlè àlè tí ofúngá mà ògyögyè òte màná nǎ.

15 Abádhí-pfò rí'ì isó nyú òtsè azu ùfù.

16 Abádhí rǎ dhu ìnzǎ, 'àdù ìndrǔ ùbhà àp bè ò ì ùdà òná kóró ngari òná.

17 Abádhí ùni nzá màrùngà ìbhò rádù otu.

18 Ndirò, abádhí arí nzǎ Kàgàwà-òdò ònzi akekpa màtí†.»

19 Nírò, mà múnì wà dhu Ùyátá ùnò dhu kóró ní kà rùnò ndi Ùyátá-tsinǎ arí'ì ale tò, ndínì ìngbàtí ìli ndì ale mà-tsu nùtsi tí, ndirò ndínì kà kuni tí yà adzi ò ale kóró afátátále tí Kàgàwà-ònzǎ. 20 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, obhónángatále tí Kàgàwà rǒzùna Ùyátá nìfu dhu-okú dò rò ale rǎ'ì mbǎ. Obhó tí, Ùyátá arí ìndrǔ dzùná ònzi rùnì iwà ndi ndònzì nzérenga dhu kèlě.

Kàgàwà arí ìndrǔ òzù obhónángatále tí òná ófò

21 Pbétù kòmbí, Kàgàwà ìtè wà ndi ndádù ìndrǔ òzù obhónángatále tí ìnzǎ kà kǐpbì ale Ùyátá rǒ rórò òná otu. Ùyátá mà pbànábí tó andítá màná nítè wà ndi dhu. 22 Kàgàwà arí ìndrǔ òzù obhónángatále tí Yèsù Krístò kà kà'ù dhu-otù ò. Ndi otu Kàgàwà ángbe kóró ale yà Yèsù ná'ù tò. Obhó tí, abádhí ùdà ì nzínziya ò nǎ dhu rǎ'ì mbǎ. 23 Obhó tí, kóró ale ónzì nzérenga, 'àdù Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga tó awáwù ò ì ótsù dhu-fàngǎ níwi. 24 Pbétù, pbìndà ìdzìngà ò, Kàgàwà ózù àlě obhónángatále tí tǎrǒrò, yà àlě núwu nzérenga ò rò Yèsù Krístò-otù ò. 25 Krístò ní ndi Kàgàwà ípfo rǎ'ì nzérenga t'úbàta tó perè tí azùna-otù ò, kà'ù rí ale tò. Kàgàwà ónzì dhu ndi dhu bhěyi ndínì obhónángatále tí ndi ndí'ì dhu nitè tí. Angyinǎ rò Krístò tò, Kàgàwà ùbhà ìndrǔ tó nzérenga-ànyǎ ìnzǎ ndòngò ìtdìná. 26 Kǎ'ì dhu-dzi t'òndùta tó afína nà. Ní Krístò bhà òve-otù ò, Kàgàwà rǎ dhu ìtè kòmbí rǎ'ì kàsùmì ò átò, ndi rǎrǎ obhónángatále, ndádù Yèsù ná'ù ale òzù obhónángatále tí.

27 Nírò, ale òyò kà kǐ okúna dò rò dhu t'í'ì ìnè? Ìmbǎ rǎ'ì atdí màtí! Ádhu-okú dò rò? Àkǎkǎ dhu ní nzǎ Ùyátá ìfǔ kà kǐ dhu, pbétù Yèsù à'ù kà kǐ dhu dhu-okú dò rò. 28 Obhó tí, àlě kàla wà dhu, Kàgàwà rarí ìndrǔ òzù obhónángatále tí a'uta-otù ò, ìnzǎ ní Ùyátá ìfǔ kà kǐ dhu-otù ò. 29 Kàgàwà tí Pbàyàhúdì tó Kàgàwà kèlě? Ndirò Kà tí ìnzǎ ní Pbàyàhúdì tó Kàgàwà átò? Obhó nyú, Kà ní ìnzǎ ní Pbàyàhúdì tó Kàgàwà átò, 30 atdí tí Kàgàwà arí'ì dhu-okú dò rò. Ndirò Kà ní ndi Pbàyàhúdì mà ìnzǎ ní Pbàyàhúdì màná nòzúya obhónángatále tí a'uta-otù ò ale. 31 Nírò, wò dhu-tì tí àlě ròbvù wà Ùyátá a'uta-okú dò rò? Ìnzǎ ní ndi dhu bhěyi! Pbétù, ìdì tí nga ní ndi àlě kǐdì Ùyátá nǎ.

4

Àbràhamù ní Pbàyàhúdì mà ìnzǎ ní Pbàyàhúdì màná t'ábanà dhu (Uvt 15.5-6; Zàb 32.5-7; Gàl 3.6-9,29)

1 Nírò, ádhu ndi àlě kǎkǎ àlě rùnò Àbràhamù, ale-ngbò òná rò àlě t'ábhunà rǒ ndi nanzì dhu dǒ? 2 Dhu í'ina gukyè Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí nyìkpóna nòfò dhu ònzi kà rǎ dhu-okú dò rò dhu tí, ní kǎ'ina ìnè ndìdzǎ ndì. Pbétù, Kàgàwà-ònzǎ kà rǎ'ì mbǎ ndi dhu bhěyi. 3 Obhó tí, Ìlǎ Andítá rǎtina: «Àbràhamù náa'ù Kàgàwà ùnò fǐndà dhu.

† 3:18 3.18 Zàb 5.10; 10.7; 14.1-3; 36.2; 53.2-4; 140.4; Ìsa 59.7-8 ‡ 3:31 3.31 Ìdì tí kà kǐ Ùyátá ìdì dhu-tì ní, Yèsù kà kà'ù dhu rádù ìndrǔ àbhà ròhò Ùyátá ìfǔ ndi ndí dhu-atdyú atdíidò dhu.

Ní Kàgàwà adù kòzù obhónángatále tí ndi a'uta-okú dò rò*.» ⁴ Àlě kùni wà dhu, kasu nònzì ale tò ka rǎrǎ nzi àdù mùkimbà òzù tíròrò ka kàbhù kà tò dhu tí, pbétù ka ní àkākānà kà ràbà kàsùna-okú dò rò dhu. ⁵ Kìrè pé atdí ale, yà inzà atdí dhu mà nònzì ndíni Kàgàwà nígú tí ndi, pbétù ndàdù Àbadhi kèlě ná'ù. Ní Kàgàwà, yà nzéngatále nózù arí obhónángatále tí ale, rǎdù ndi ale bhà a'uta òzù dhu tí, ndàdù ndi ale nózù obhónángatále tí. ⁶ Ndi dhu bhěyi ní ndi adrùngbǎ kamà Dàwudì rǎ dhu òvo yà Kàgàwà òzù obhónángatále tí, inzà ndi ndàndà nga kàsùna nà rórò ale ònzì hirò dhu dǎ.

⁷ «Hirò nònzì ale ní fíyó afátá Kàgàwà úbà ale, yà fíyó nzénga kǐndò ale.

⁸ Hirò nònzì ale ní yà inzà Ádrùngbǎle Kàgàwà òzù pbìndà nzénga ale*.»

⁹ Ndi hirò ònzì rí ale tí Pbàyàhúdì, yà ònzìyànga ka kóbhòlò ale kèlě? Ndirò tí ònzì ní Pbàyàhúdì, yà inzà ka kóbhòlò ònzìyànga ale átò? Obhó tí, mà mòvò wà dhu màti, Kàgàwà razù Àbràhamù obhónángatále tí nyìkpóna ò pbìndà a'uta-otù ò. ¹⁰ Kàgàwà azù ka obhónángatále tí ìngbà kàsùmì ò? Tí iwà ka kóbhòlò kònzìnga rórò, ndirò tí inzà ka kàpè kònzìnga òbhòlò rórò? Ndi dhu anzi ndi inzà ka kàpè kònzìnga òbhòlò rórò, ònzì ní iwà ka kóbhòlò ka rórò! ¹¹ Inzá ka kàpè Àbràhamù-ònzìnga òbhòlò rórò, Kàgàwà azù ka obhónángatále tí ndi àbadhi à'ù nídhunì. Ndi dhu-dzidǎ nga kèlě ní ndi Kàgàwà adù kàvi ràbhù ònzìnánga kóbhòlò nǎ. Ndi kònzìnga òbhòlò ka kí dhu ní'ì Kàgàwà òzù ka obhónángatále tí dhu ìtè rí ize. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Àbràhamù náangò kórò ònzì ní Pbàyàhúdì yà Kàgàwà ná'ù t'ábanà tí, inzà màtí ka kàpè ònzìyànga òbhòlò rórò. Ní Kàgàwà arí inzà ka kàpè ònzìyànga òbhòlò rórò ndi ná'ù ale mà nózù átò obhónángatále tí. ¹² Àbadhi ní átò yà ònzìyànga ka kóbhòlò ngbǎya ònǎ rò rórò adù àlě t'ábanà Àbràhamù ní'ì nà a'uta-tidò-owù núngu átò Pbàyàhúdì t'ábanà. Kǐ'ì ndi a'uta nà inzà ka kàpè ònzìnánga òbhòlò rórò.

A'uta-otù ò ka karí Kàgàwà òkò fǐndá làkà dhu àbà dhu

(Gál 3.8-18,26-28; Èbr 11.8-19)

¹³ Kàgàwà akò làkà Àbràhamù mà pbìndà pbàdzukurù mànà tò ndàti, ndi rǎrǎ yà adzi àbhù kórò abádhí tò. Ndi làkà kǎkò nzà uyátá Àbràhamù ifu dhu-okú dò rò, pbétù Kǎkò ndi làkà Àbràhamù ndi ndazù obhónángatále tí kàbhà a'uta-otù ò dhu-okú dò rò. ¹⁴ Obhó tí, dhu ì'ina gukyè uyátá ka kífù dhu rǎdù ìndrù àbhù rǐ'ì yà fǐndá làkà Kàgàwà òkò dhu-kàmǎ tí dhu tí, ní Kàgàwà à'u ka kí dhu ní'ina kòkórò dhu. Ndirò Kàgàwà òkò làkà ní'ina mbǎ tǐna nà. ¹⁵ Obhó tí, uyátá arí Kàgàwà bhà nàwí àngbě, inzà ka kífù ka dhu-okú dò rò. Pbétù ìmbǎ uyátá rǐ'ì ró, ùkòndà ka kádù uyátá tí dhu rǐ'ì mbǎ*. ¹⁶ Nírò, Kàgàwà òkò fǐndá làkà dhu nábà ka karí a'uta-otù ò. Ndirò ndi dhu ní tíròrònga tó dhu nyú. Nírò Kàgàwà bhà làkà rǐ'ì tǐna nà fíyò ní yà Àbràhamù ò rò úvò pbàdzukurù kórò. Kà rǐ'ì mbǎ tǐna nà Pbàyàhúdì yà uyátá núnì ale tò tí, pbétù kà rǐ'ì tǐna nà átò kórò ale yà Àbràhamù bhěyi Kàgàwà ná'ù tò. ¹⁷ Obhó tí, Hǐlǎ Andítá rǐ'ì ndi dhu òvo ndàti: «Ma mábhù nyi nyí'ì ábhǎ pbìrì ò ale t'ábhunà tí*.» Àbràhamù ní àlě t'ábanà kórò yà ndi nda'u Kàgàwà-ònzì. Ndi Kàgàwà ní ndi ùvùve ale tò arí ípìrònga àbhù, ndirò yà ìmbǎ arí'ì dhu àbhù arí rǐ'ì ale.

* **4:3** 4.3 Òpt 15.6 * **4:8** 4.8 Zàb 32.1-2 * **4:15** 4.15 Àkākā kuni dhu ní ìmbǎ uyátá rǐ'ì ró, Kàgàwà òkò làkà rǎrǐ'ì inè. * **4:17** 4.17 Òpt 17.5

18 Ìmbă màtí ndì ndí'ì Kàgàwà akò fíndá làká fíndà dhu nábà ndì ndí òná otu nà rórò, Àbràhamù náa'ù Kàgàwà, ndàdù àmbè ndì kákò fíndá làká dhu òdò dǒ. Ní ndì dhu bhěyi ní ndì kǎngò «ábhǒ pbìrì ǒ ale t'ábhunà*» tí, àdhàdhì Kàgàwà únò Hlǎ Andítá ò dhu bhěyi: «Wò dhu bhěyi ní ndì pbùkù pbàdzukurù ní'íya abhò nyú*.» 19 Àbadhi ní'ì atò nà mbèmbè atdí miyà tí, pbétù kàbhà a'uta náadù nzá ndì olù yà iwà ingyě ndì ngbǒna ndì ndirè rò, ndirò yà ìngò-àyi tí rí'ì pbìndà tsibhále, Sàrà ndì ndirè rò. 20 Kà-afí núuguru nzá, ìmbă ndì ndí'ì a'uta nà dhu bhěyi, Kàgàwà òkò fíndá làká dǒ. Pbétù kàbhà a'uta náabhù obi kà tò, kà ràdù àmbè Kàgàwà ilè dǒ. 21 Kǔni dhu mběyi nyú Kàgàwà rǎrǎ inè obi nà ndàbhù yà ndì ndòkò fíndá làká dhu rākǎ. 22 Wò dhu-okú dò rò nga ní ndì Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí nǎ. 23 Andítá átí: «Kàgàwà azù Àbràhamù obhónángatále tí.» Ndi dhu ka kandí nzá kókú dò rò tí atdíró, 24 pbétù ka kandí ka àlě-okú dò rò átò, yà Kàgàwà àkǎ ndòzù àlě obhónángatále tí a'uta-otù ǒ rò. Obhó tí, àlě ká'ù Kàgàwà, yà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù nabhù rìngbè ndì òve-bvù rò ale. 25 Kàgàwà ipfo ndì Yèsù ròvè àlě tó nzérenga-okú dò rò, ndàdù kàbhù rìngbè ndì, ndíní ndòzù tí àlě obhónángatále tí.

5

Kàgàwà núungbò àlě ndì mànà Krístò bhà òve-otù ǒ dhu (Ròm 8.32; 1Pé 1.3-9; 1Yù 4.9-10)

1 Iwà Kàgàwà ózù àlě obhónángatále tí yà àlě ká'ù ndì dhu-okú dò rò rò, ní àlě kí'ì màrùngà nà àlě nzínzì ǒ kà mànà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ. 2 Ndi Yèsù Krístò ní ndì otu nápfò àlě tò, Kàgàwà ràdù ídzìngà ònzì àlě tò yà àlě ká'ù ndì dhu-okú dò rò. Ndi ídzìngà ǒ àlě kíkò wà pòtsó. Ndirò àlě-idhè arí ndìkǎ okúna dò rò dhu ní, Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga tó awáwù ò àlě kí ngari òdò àlě ràbà dhu. 3 Ròsè wò dhu dònǎ, àlě-idhè arí ndìkǎ átò àpbè àbà àlě kí òná kàsùmì ǒ màtí. Obhó tí, àlě kùni wà dhu àpbè rarí dhu-dzi àbhù àlě ròndù. 4 Ndirò, dhu-dzi òndù àlě kí dhu náarí àlě àbhù àlě rìkò pòtsó àlě tó a'uta ǒ, a'uta ǒ àlě kíkò dhu ràdù àlě àbhù àlě ròdò Kàgàwà rǒnzina àlě tò ídzìngà. 5 Ndi Kàgàwà rǒnzina ídzìngà òdò àlě kí àlě ràbà dhu náarí nzǎ àlě ùbha àlě-òtsù-kpa nà, Kàgàwà nírá wà àlě-afí pbìndà àzè nǎ, yà àlě tò ndì ndibho pbìndà Hlǎ-Alafí-otù ǒ nídhuní.

6 Obhó tí, Kàgàwà núudhé kàsùmì ǒ, Krístò náavè nzérenga ònzì arí ale tó ngari ǒ. Ndi kàsùmì ǒ, àlě kí'ì mbă àlě kádù àlě ìgu nǎ atdí obi nà màtí. 7 Ìndrù rǎ ndà'ù ndòvè obhónángatále tó ngari ǒ dhu rǎ'ì inè obi tí. Ngǎtsi nǎ, ìndrù rǎ'ì inè ndàbhù ndì ndòvè ídzì dhu nyú ònzì rǎ ale tó ngari ǒ. 8 Pbétù, kǎnǎ Kàgàwà itè pbìndà àzè àlě tò tí dhu: òko àlě kòko nzérengatále tí rórò, Krístò náavè àlě tó ngari ǒ. 9 Ní kòmbí, Kàgàwà ózù wà àlě obhónángatále tí nyìkpóna ǒ kǎzù ufù ndì dhu-otù ǒ. Ní ndì dhu itè dhu atdídǒ, ìgǔ Krístò rǎrǎ àlě ìgǔ Kàgàwà bhà nàwí ǒ rò*. 10 Obhó tí, yà Kàgàwà-rǒ òmvù tí àlě kí'ì rò, àbadhi ungbò àlě ndì mànà Idhùnà bhà òve-otù ǒ. Ní ndì dhu bhěyi kùngbò àlě ndì mànà rò, àlě kùgù ùgǔ kà t'Ídhùnà rǎ'ì ípìrǒ rò kòmbí dhu-otù ǒ. 11 Ròsè wò dhu dònǎ, àlě rǎ'ì dhèdhe nà Kàgàwà-okú dò rò, yà àlě núngbò kòmbí ndì mànà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ.

* 4:18 4.18 Opt 17.5 * 4:18 4.18 Opt 15.5 * 5:9 5.9 Ndi nàwí í'íya Kàgàwà rǎ ìndrù-ànyà ìtdì nínganí.

*Krístò bhà ɔve-nyutsi rò ahù dhu nósè wà
Adamù bhà nzérenge-nyutsi rò ahù dhu dònǎ dhu
(Ròm 6.23; 1Kò 15.12-22,41-49,56-57)*

¹² Nzérenge níitsu yà adzi ǒ atdí ale, Àdamù-otù ǒ, ndi nzérenge ràdù ɔve ìbhò. Ndi dhu bhèyi ní ndi ɔve ìbho ndi kóró ale tò, kóró ale anzi nzérenge Àdamù-nyutsi dhu-okú dò rò. ¹³ Nzérenge i'ì inè yà adzi ǒ inzà Kàgàwà àpè Ƴyátá àbhù Músà-fó rò. Ndirò ìmbǎ Ƴyátá rǐ'ì ró ka kí nzi àdù nzérenge òzù ìndrù dǒ. ¹⁴ Pbétù, inè mǎtí ndi dhu rǐ'ì ndi dhu bhèyi rórò, ròpè ndi wò ndi Àdamù bhà kàsùmì ò rò rìrà àhù Músà bhà kàsùmì ò, ɔve náanyù idzi kóró ale dǒ, ìmbǎ rǐ'ì yà inzà fíyó nzérenge nófò ì Àdamù bhà nzérenge nà ale mǎtí.

Ndi Àdamù ní'ì yà ka kongónà òdònà ndíní iraya tí ale, Krístò, bhà ófò ǒ ale†. ¹⁵ Pbétù, kàbhà nzérenge ò rò ahù dhu mà, Kàgàwà bhà tíròrònga tó perè, Yèsù Krístò bhà ɔve ò rò ahù dhu mà nà rǐ'ì dhèdhèrò nyú. Obhó tí, wò ndi atdí ale, Àdamù, bhà nzérenge-okú dò rò, kóró ale náarúve. Pbétù, Kàgàwà bhà ídzìnga nósè wà. Ndirò, wò ndi atdí ale, Yèsù Krístò-otù ǒ, kǎndò p̀b̀indà ídzìnga abhàbhó nyú ábhǒ ale nyú tò. ¹⁶ Ndirò, ndi perè-nyutsi rò aráhu dhu nófò nzà ndi Àdamù bhà nzérenge-nyutsi rò aráhu dhu nà. Obhó tí, ndi kàbhà nzérenge níibho dhu ní Kàgàwà rǐ'ì anya ìtdì ìndrù dǒ dhu. Pbétù, yà Kàgàwà níibho ndi p̀b̀indà ídzìnga tó perè, náabhù ábhǒ ale nyú yà nzérenge nanzì kà ròzù obhónángatále tí. ¹⁷ Obhó tí, wò ndi atdí ale kèlě, Àdamù bhà nzérenge-okú dò rò, ɔve náanyù idzi ìndrù dǒ, rìrà àhù indonga ò. Pbétù, atdí ale kèlě, Yèsù Krístò-otù ǒ, Kàgàwà abhù ábhǒ p̀b̀indà ídzìnga fíyò, ndàdù òzùnà obhónángatále tí ale, ní'íya dhòdhóhóngà tó ípìrònga nà, 'àdù idzi ònyù atdíkpá Yèsù Krístò mà nà.

¹⁸ Nírò, àdhàdhì atdí ale kèlě, Àdamù bhà nzérenge náabhù Kàgàwà rìtdì anya àlě-dǒ dhu bhèyi tí, atdí ale kèlě, Yèsù Krístò bhà obhónánga tó kasù, kà-tì ní kàbhà ɔve, rǐ'ì inè ndàbhù Kàgàwà ròzù kóró ale obhónángatále tí, ndàdù dhòdhóhóngà tó ípìrònga àbhù fíyò. ¹⁹ Atdí ale kèlě, Àdamù, níifu nzà Kàgàwà unò f̀indà dhu dhu-okú dò rò, kóró ale náangò nzérengeatále tí. Ní ndi dhu bhèyi tí, atdí ale kèlě, Yèsù Krístò, níifu ka dhu-okú dò rò, Kàgàwà adù ábhǒ ale nyú nózù obhónángatále tí.

²⁰ Ƴyátá náahù ndíní dhu nitè tí yà Àdamù anzi nzérenge ránga ndi kóró ale nzínzi ǒ. Pbétù, ìmbǎ dhu i'ì ndi nzérenge náanga ndi dhu mǎtí, ní Kàgàwà bhà ídzìnga náadù ndise atdí dǒ nyú ròsè. ²¹ Àdhàdhì nzérenge náanyù idzi àlě dǒ, ndàdù ɔve ìbhò àlě tò dhu bhèyi, ní kòmbí, Kàgàwà bhà ídzìnga nónyù wà idzi àlě dǒ. Ndirò, Yèsù Krístò ónzì àlě tò dhu-okú dò rò, Kàgàwà rǐ'ì inè ndòzù àlě obhónángatále tí, ndàdù dhòdhóhóngà tó ípìrònga níbhò àlě tò.

6

*Kàgàwà bhà ídzìnga arí ìndrù ùwǎ
nzérenge tó ɔbì-tsinǎ ka kí'ì dhu ǒ rò dhu
(Kòl 2.11-13; 3.1-10; Gàl 2.19-20; 1Pé 4.1-2)*

¹ Nírò, ádhu ndi àlě kàkǎ àlě rùnò ndi Kàgàwà bhà ídzìnga dǒ? Àlě kàkǎ tí àlě ràmbe nzérenge kèlě ònzì dǒ ndíní ndi ídzìnga náambè tí ndise dǒ

† 5:14 5.14 Àdamù anzi dhu mà Krístò anzi dhu mà nà ò rò ùvò dhu núupbá kóró ale-ngbò yà adzi ǒ, rìrà àhù indonga ò mǎtí.

àlě tò? ² Inzi akekpá màtí! Àlě kúdà wà ɔve ònǎ, ndirò ndi ɔve nínà wà àlě yà angyi àlě kí'ì nà àlě-nyutsi nzérenge tó ɔfò rǒ rò. Ní, àlě kádù òko tditdǒ ìngbà dhu bhěyi àlě ràmbe nzérenge ònzì dǒ? ³ Nyí nyùni wà dhu mběyi nyú, àlě kóró yà bàtizò àlě kalú Yèsù Krístò-nyutsi rò, àlě rǎvè wà atdíkpá kà mànà. ⁴ Obhó tí, ndi bàtizò-otù ǒ, yà angyi àlě kí'ì nà nzérenge tó ɔfò náavè, kadù ɔtdùnà kà mànà. Ní Àba Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù tó obi náabhù Krístò rìngbè ndi ɔve-bvù rò, ndíní àlě mà átò àlě kubhì tí ípìrǒnga-ɔwútá nónzì ka dhu bhěyi. ⁵ Obhó tí, àdhàdhì àlě kùngbò àlě Krístò nà kà mànà àlě kúve atdíkpá dhu-otù ǒ dhu bhěyi, ní Kàgàwà abhùya àbhù àlě rùngbe àlě ɔve-bvù rò átò, àdhàdhì ndi ndabhù ka rìngbè ndi ɔve-bvù rò dhu bhěyi. ⁶ Àlě kàkǎ àlě rùni dhu, angyè àlě tó ɔfò ravè wà yà Krístò ka kutó mùsàlabhà dǒ rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nzérenge rí'ì mbǎ obi nà àlě dǒ, ndirò àlě ní nzi kàbhà ino. ⁷ Obhó tí, atdí ale mà náapé ɔve atdíkpá Krístò mànà, ní ndi ale àhu wà nzérenge tó kòmò ǒ rò, ndí'ì dòná nditírò. ⁸ Àlě kapé ì'ì Krístò mànà àlě kúve atdíkpá dhu tí, ní àlě kà'ù wà dhu àlě rí'ya ípìrǒnga nà atdíkpá Àbadhi mànà átò. ⁹ Obhó tí, àlě kùni wà dhu Krístò rìngbè wà ndi ɔve-bvù rò, ní kà rǎrǎ nzi ɔvè tditdǒ. ɔve rí'ì mbǎ obi nà kà-dǒ akekpá màtí. ¹⁰ ɔvè ndi ndóvè rò, kǎvè atdí-gùna tí ndàdù nzérenge-obi nítò. Pbétù kòmbí kà rí'ì ípìrǒnga nà, ndirò ndi kàbhà ípìrǒnga rí'ì ndíní Kàgàwà-ɔvò nabhù tí rilè ndi. ¹¹ Ndi dhu bhěyi tí, kòmbí nyí nyàkǎ nyǒzù nyí iwà údà ɔve ònǎ ale tí, ndirò iwà ndi ɔve ìndà nzérenge rǒ rò ale tí. Ndirò Yèsù Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí nyàkǎ nyǒzù nyí kòmbí ípìrǒnga nà rí'ì ndíní Kàgàwà-ɔvò nabhù tí rilè ndi ale tí.

¹² Nírò, àpé nyùbhà nzérenge rí'ì obi nà wò ɔve tó ngbǒku dǒ, nyámbe ndi ngbǒku rí atdyúya òho nzére dhu ònzì dǒ. ¹³ Àpé nyípfo ngbǒku tditdǒ ràmbe nzérenge ònzì dǒ, àdhàdhì inzi ní obhónánga tó dhu t'ónzita tó ka kíli wàtù bhěyi. Pbétù, nyí nyàkǎ nyǎbhu nyí nyí-tírò Kàgàwà tó àdhàdhì ɔve-bvù rò ì nùngbe ale bhěyi. Ndirò, nyí nyàkǎ nyǎbhu ngbǒku rí'ì àdhàdhì obhónánga tó kasu ònzì nyí nyí nǎ dhu bhěyi. ¹⁴ Obhó tí, nzérenge rí nzi idzi ònyu tditdǒ dùkú. Nyí nyí'ì mbǎ Ɔyátá bhà ádrùngbǎnga tó obi-tsìnǎ, pbétù nyí nyí'ì Kàgàwà bhà ídzìnga tó obi-tsìnǎ.

¹⁵ Nírò, ádhu ndi ì'ì rí'ì? Dhu ɔfò tí nga àlě ràmbe nzérenge ònzì dǒ ìmbǎ àlě kí'ì Ɔyátá tó obi-tsìnǎ, pbétù àlě kí'ì Kàgàwà bhà ídzìnga tó obi-tsìnǎ dhu-okú dǒ rò? Inzi akekpá màtí! ¹⁶ Nyí nyùni tí obhó dhu, nyí rapé nyǎbhù nyí-tírò nyí'ì atdí ale tó arí kasu ònzì ale tí, nyǎdù ndi ale ìfù, ní nyí rǎrǎ wò ndi nyí nyí'ì fùna ale bhà ino? Dhu apé ì'ì nzérenge tó ino tí nyí nyí'ì dhu tí, ní nzérenge rádù nyùndà ònà dhu ní ɔve. Pbétù, nyí nyapé ì'ì Kàgàwà ìfù ka kí dhu tó ino tí, ní ndi ìfuta rádù nyǎbhu nyǒkò obhónánga ǒ. ¹⁷ Ɔtsò nyú Kàgàwà tó! Angyi nyí ní'ì nzérenge tó ino. Pbétù kòmbí, nyí nyí'ì yà fùkù ka kúthe dhu, nyǎdù àkonà atdí afiku nyú nà. ¹⁸ Nyí, yà Kàgàwà úkòlo nyí nzérenge ǒ rò rò, nyí nyúgèrè wà nyí nyǒngò obhónánga tó ino tí. ¹⁹ Ma móte ìndrù tó ɔfò ǒ, yà inzi dhu arí dùku àlě nǎ sese fùkú ivívinga-okú dǒ rò. Angyi nyí nyadzì nyí atdí dǒ, nyùli ngbǒku rǒngò nzérenge mà inzà nga nòfò dhu mànà ònzì, ndi dhu rádù nyǎbhu ìnzì nyí'ì Kàgàwà. Ní kòmbí, nyí nyàkǎ nyùli ngbǒku rǒngò obhónánga tó dhu ònzì, ndíní nyí nyoko tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale tí.

²⁰ Yà nzérenge tó ino tí nyí nyí'ì rò, ní obhónánga ònzì nyí nyí dhu ní'ì mbǎ obi nà dùkú. ²¹ Ní, ádhu ídzìnga tí nyí nyabà yà angyi nyí nyanzì dhu ò rò? Indo, i dhu rí nyíku àbhù rìwà, abádhì-nyutsi rò ráhu

dhu ní ɔve nídhuní. ²² Pbétù, kòmbí Kàgàwà ìpfo wà nyí nzérenge ɔ̀ rò, ndàdù nyǔgèrè nyǔngò p̀bìndà kasutále tí. Ndi dhu-okú dò rò, nyí nyarí Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ònzi, ndi dhu ràdù nyǎbhà nyǎbà dhòdhóhóngà tó ìpìrǒngà. ²³ Obhó tí, nzérenge arí àbhùna mùkimbà tí p̀bìndà inò tó dhu ní ɔve, pbétù Kàgàwà arí àbhùna p̀bìndà inò tó tírǒrǒngà tó perè ní dhòdhóhóngà tó ìpìrǒngà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mànà abádhí ùngbò ì dhu-otù ɔ̀.

7

Ɔwútána tó ɔ̀fò ɔ̀ ka kí Kàgàwà-kàsù ònzi dhu (Gàl 2.19-20)

¹ Àbanĩnzó, nyí nyùni wà yà fùkù ma múnɔna dhu, iwà nyí nyùni Ɔyátá dhu-okú dò rò. Ɔyátá arí'ì ɔbi nà ìndrù dǒ yà àdì ndi ale àdì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ɔ̀ tí. ² Atdí ndi dhu tó ɔ̀fò ní, iwà arà amba-bvù tsìbhále ní umbátá tó Ɔyátá nùtsì wà p̀bìndà ìpìrǒngà ɔ̀ p̀bìndà kpatsìbhále nà yà àdì ndi kpatsìbhále àdì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ɔ̀. Pbétù, ndi kàbhà kpatsìbhále náapé òvè, ní íyàdhíyà rí'ì mbǎ tdítǒ wò ndi nùtsi ndi kpatsìbhále nà Ɔyátá-tsinǎ. ³ Nírò, kápé arà amba-bvù ngǎtsi ale bhà, àdì p̀bìndà kpatsìbhále àdì nyìkpóna nà ònà kàsùmì ɔ̀, ní ka kí kòzù rí'ì m̀nyòni nònzì ale tí. Pbétù, kàbhà kpatsìbhále apé òvè, ní íyàdhíyà rí'ì mbǎ tdítǒ wò ndi nùtsi Ɔyátá-tsinǎ. Ndirò kà rí mbǎ arà amba-bvù ngǎtsi kpatsìbhále bhà, nózù ka kí nzí m̀nyòni nònzì dhu tí. ⁴ Ní nyí mà àbanĩnzó, ndi dhu rí'ì ndi dhu bhèyi tí tikù ònǎ rò. Ɔyátá nàndà dhu ní, nyí nyúdà wà ɔve ònǎ atdíkpá Krístò mànà, ndi ɔve ràdù nyíndà Ɔyátá bhà ádrùngbǎngà tó ɔbi rǒ rò. Ndirò kòmbí, nyí ní ngǎtsi ale bhà ale. Ndi ale ní Krístò, yà ndi òngbè ɔve-bvù rò ale. Àlě ní Krístò bhà ale nídhuní, àlě kádù Kàgàwà bhà kasu ònzì rìbhò itse. ⁵ Obhó tí, angyè ɔ̀fò ɔ̀ àlě kí'ì ònà kàsùmì ɔ̀, Ɔyátá rǒzùna nzére dhu tí dhu ònzi ka kí dhu-atdyú náanzì kasu àlě-nyùtsi ndàbhà àlě àlě rònzì ì nzére dhu, yà àlě ùndà rádù ɔve ò àlě-afí ònǎ rò dhu. ⁶ Angyi àlě kí'ì Ɔyátá bhà inò tí. Pbétù, àlě kúdà wà ɔve ònǎ Krístò mànà, ndi dhu ràdù àlě núwu Ɔyátá bhà inò-ka-sù ɔ̀ rò. Ní kòmbí, àlě kí'ì ìnè àlě rònzì kasu Kàgàwà tó ɔwútána tó ɔ̀fò ɔ̀, kàbhà Ɔlǎ-Ɔlǎ bhà ùndata-tsinǎ, ìnzì ní angyè ɔ̀fò yà ùtù tí Ɔyátá arí ìndrù ùtù ní ɔ̀.

Nzérenge rí ndèni Ɔyátá-otù ɔ̀ dhu (Ròm 3.19-20; 5.20; Gàl 3.21-22)

⁷ Nírò àlě kí àdhu ùnò? Ɔyátá tí nzérenge? Ìnzì akekpa m̀atí! Pbétù, nzérenge tí rí'ì dhu nábhà m̀ni ní Ɔyátá. Obhó tí, ìnzà Ɔyátá átì dhu rǎkǎ nzà ngǎtsi ale-fó rí'ì dhu ràtdù afínà nání, ma m̀niyana nzí ngǎtsi ale-fó rí'ì dhu rí ale-afí àtdù dhu rǎrǎ nzérenge ònzi ka kí dhu dhu. ⁸ Nzérenge abà otu ndi Ɔyátá-otù ɔ̀, ndàbhà ma mongò kóró nzére dhu-tidò-atdyú òhò. Obhó tí, ìmbǎ Ɔyátá na, nzérenge rí'ì àdhàdhì iwà ɔ̀vè dhu bhèyi nyudutsi. ⁹ Angyi, ìnzà ma m̀pè Ɔyátá rùnɔna dhu-tì ùnǎ mbèyi rò, ma mongónà àdì akye. Pbétù, ma mitdègu kà-tì ùnǎ, ní nzérenge adù ide p̀fóna dǒ nyudutsi, ¹⁰ ndàdù òngò ànyàdu nòtdì ɔve tó dhu tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Ɔyátá, yà ìndrù àbhù àmbènà ràbà ìpìrǒngà dhu, náadù ìbhònà idù dhu ní afídu ònǎ rò ma m̀ovè dhu. ¹¹ Obhó tí, nzérenge náabà otu Ɔyátá-otù ɔ̀ ndùtrǎ ma, ndi dhu ràdù mabhà m̀ovè afídu ònǎ rò. ¹² Kùtsa ma mí dònà rò ní, ma m̀atina: Ɔyátá ní ìlǎ dhu, ndirò kà rǎvina àlě rònzì dhu ní ìlǎ dhu, obhónánga tó dhu, ndirò ìdzì dhu. ¹³ Nírò, wò dhu t'átina wò ndi

ídzi dhu, Ƴyátá, rahò ndi ma? Inzi ní ndi dhu bhèyi! Pbétù, ima nahò ní nzérenge, ndìdyì wò ndi ídzi dhu ndòhò ma nǎ. Ní ndi Ƴyátá-otù ǒ nga ní ndi nzérenge nítè ndi nzérenge nyú tí nǎ.

Nzére dhu mà ídzi dhu màrà rǎ anya ònzi ale-nyutsi dhu

¹⁴ Obhó tí, àlě kùni wà dhu Ƴyátá nàndà dhu nǎ, Ɔlǎ-Alafí ríbhò ndi ka àlě tò. Pbétù imá na, ma ní ìndrǔ, yà iwà ka kábhù kodzi rǎ rǎ nzérenge tó ino tí ale. ¹⁵ Obhó tí, yà ma mónzina dhu náarí nzi dudu àlě: yà ma mòzè mǎnzi dhu nónzi ma marí nzi àdù, pbétù yà ma mǎndrò dhu ní ndi ma marádù ònzìnà. ¹⁶ Ma mǎni wà dhu yà ma mónzina dhu rǎ rǎ nzére dhu. Ní ndi dhu ìtè dhu iwà ma rǎ rǎ Ƴyátá ùnò dhu ídzi dhu tí. ¹⁷ Nírò kòmbí, ìnzǎ ní ima ndi ma mí ndi dhu ònzi, pbétù kònzǎ rǎ ní yà nyudutsi rǎ rǎ nzérenge. ¹⁸ Obhó tí, ma mǎni wà dhu ídzi dhu rǎ rǎ mbǎ nyudutsi. Kà-tì ní, ìndrǔ tó pbàkà ófò ǒ, atdyúdu rǎ rǎ inè mǎnzi ídzi dhu, pbétù ndi dhu ònzi ma mí nǎ obi rǎ rǎ mbǎ. ¹⁹ Obhó tí, ma marí nzi yà ma mòzè mǎnzi ídzi dhu ònzi, pbétù ma marádù ònzìnà ní nzére dhu yà inzà ma mózè mǎnzi. ²⁰ Nírò, dhu apé ì rǎ ma marí yà inzà ma mòzè mǎnzi dhu ònzi dhu tí, ní ìnzǎ ní ima ndi ndi dhu ònzi ma marí, pbétù kònzǎ arí ní yà nyudutsi rǎ rǎ nzérenge.

²¹ Nírò, ma mòsù wà nyudutsi arí ndònzǎ dhu. Ndi dhu ní: yà ma mòzè mǎnzi ídzi dhu ònà kàsùmì ǒ, ma marádù ònzìnà ní nzére dhu. ²² Afidu ònǎ rò, idhèdu nìka ní Kàgàwà bhà Ƴyátá, ²³ pbétù nyudutsi, ma mìnè nzérenge ríbhòna ngàtsi obi ndùgye rǎ ndi afidu ò rǎ rǎ ídzi irèta tó obi nà ró. Ndi dhu ònzǎ ma mí rǎ yà nyudutsinǎ rò rǎ kasù ònzi ndi nzérenge bhà obi tó imbitále tí. ²⁴ Ma mí rǎ àpbe ǒ! Ní ádhi pbá ale ndi migǔ rǎ yà oye ò rǎ munda ale-ngbò-fó rò? ²⁵ Ilèta àkǎ mabhù Kàgàwà tò! Ka ní ndi migǔ rǎ àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ!

Nírò, pbàkà irèta ònǎ rò, ima ní Kàgàwà bhà Ƴyátá tó ino, pbétù ìndrǔ tó pbàkà ófò ǒ, ima ní nzérenge bhà obi tó ino.

8

Kàgàwà bhà Ɔlǎ-Alafí-otù ǒ tí ka kádù kà-nyìkpó nǎfò dhu ònzǎ dhu

¹ Nírò kòmbí, yà Yèsù Krístò nà ì nùngbò ale dǒ Kàgàwà rǎ nzi anya òtdì akekpá màtí. ² Obhó tí, Yèsù Krístò nà àlě kùngbò ale rò, àlě kí rǎ Kàgàwà bhà Ɔlǎ-Alafí bhà obi-tsinǎ. Ndi Ɔlǎ-Alafí ní ndi àlě nùkolo nzérenge mà oye màrà tó obi ǒ rò, ndàdù ípìrǎngà-owútá níbhò àlě tò. ³ Músà bhà Ƴyátá tò ndi dhu akána nzi, àlě tó ale-ngbò tó ófò tó ivívinga núutò kà-tsù ìnzǎ rǎnzǎ ndi dhu dhu-okú dò rò*. Pbétù, Kàgàwà ní ndi adù kònzǎ. Kívi Idhùnà àlě tó ale-ngbò tó ófò ǒ, ndínǎ àlě rǎ nùkolo tí nzérenge ǒ rò. Ndi Idhùnà bhà oye-otù ǒ ní ndi kǎtdì nzérenge-ànyǎ. ⁴ Kǎnzǎ dhu ndi dhu bhèyi, ndínǎ ndabhù tí Ƴyátá ònzi obhónánga rǎkǎ àlě-nyutsi. Àlě rǎ ní nzi yà ì òzè dhu bhèyi arí 'ùnda ìtírò ale, pbétù àlě rǎ ní Ɔlǎ-Alafí arí ùndana ale. ⁵ Obhó tí, wò ì òzè dhu bhèyi arí 'ùnda ìtírò ale náarí afiyya itù ì í atdyúya òho dhu nǎ. Pbétù, Ɔlǎ-Alafí náarúndana ale, náarí afiyya itù ndi Ɔlǎ-Alafí òzè 'ònzǎ dhu nǎ. ⁶ Ale-ngbò rǎ atdyúya òho dhu nǎ ka kí ale-afí itù dhu náarí ìndrǔ ùnda oye ò. Pbétù, Ɔlǎ-Alafí òzè dhu nǎ ka kí ale-afí itù dhu náarí ìndrǔ ùnda ípìrǎngà mà mǎrùngà màrà ò. ⁷ Obhó tí, ale-ngbò rǎ atdyúya òho dhu átdù afiyya ale ní Kàgàwà-rǎ òmvù. Obhó tí, abádhí nífu

* **8:3** 8.3 Ngàtsi ófò ǒ ka kàmbènà kàno yà dhu bhèyi: ... àlě tó ale-ngbò tó ófò tó ivívinga núutò àlě-tsù ìnzǎ àlě nífu ndi Ƴyátá àkǎkǎ dhu bhèyi dhu-okú dò rò.

nzá kàbhà Úyátá, ndirò abádhí rí kifù dhu rí'ì odú nyú. ⁸ Ì òzè dhu bhèyi arí 'ùnda ìtírò ale rí Kàgàwà-idhè níká dhu rí'ì odú nyú.

⁹ Nyí'í na, nyí ní nzí ngbõya arúndana ale, pbétù nyúnda arí ní Kàgàwà bhà Ìlílá-Alafí, dhu apé ì'ì ndi Ìlílá-Alafí rí'ì nyukutsi dhu tí. Ndirò, ìmbá Krístò bhà ndi Ìlílá-Alafí náapé ì'ì nyukutsi, ní nyí ní nzí kàbhà ale. ¹⁰ Pbétù, dhu apé ì'ì Krístò rí'ì nyukutsi dhu tí, ní ngbõku mà rí mbá òvè nzérenga-okú dò rò, ní nyí nyí ípìrõnga àbà àbà Ìlílá-Alafí-otù ò, iwà Kàgàwà ózù nyí obhónángatále tí nyíkpona ò dhu-okú dò rò. ¹¹ Yà Yèsù Krístò nabhù ringbè ndi òve-bvù rò Kàgàwà ní bhà Ìlílá-Alafí náapé ì'ì nyukutsi, ní ndi Kàgàwà rí ípìrõnga àbhù átò wò òve tó ngbõku tò, yà nyukutsi rí'ì pbìndà Ìlílá-Alafí-otù ò.

¹² Nírò àbanínzó, àlè kí'ì wànzá nà. Pbétù ndi wànzá ní nzí ale-ngbò nàndà dhu tó, yà kòzè dhu bhèyi àlè kádù òko nì wànzá. ¹³ Obhó tí, nyí nyapé òko nyõnzì ale-ngbò ózè dhu, ní nyí nyádù ùve ùvè. Pbétù, nyí nyapé nyukutsi nzére mütso nókye Ìlílá Alafí bhà òbi nì, ní nyí nyádù dhòdhòdhónga tó ípìrõnga nábà àbà. ¹⁴ Obhó tí, kóró ale yà Kàgàwà bhà Alafí náarí ùndana ní Kàgàwà bhà inzo. ¹⁵ Yà nyí nyabà Ìlílá-Alafí ní nzí ino tí rí nyábhù nyòkò, ndirò òdo nà rí nyábhù nyí'ì tdítò Alafí. Pbétù, nyí nyabà Ìlílá-Alafí ní Kàgàwà bhà inzo nyú tí rí nyùgèrè nyõngò Alafí. Ndi Alafí ní ndi rí àlè àbhù àlè ràfà àlè, àlè ràtì: «Àba, Àbadu!» ¹⁶ Ndi Alafí ndítírò ní ndi rí dhu ìtè kpangba àlè-afí ò àlè ràrì Kàgàwà bhà inzo. ¹⁷ Ndirò àlè kapé ì'ì Kàgàwà bhà inzo tí, ní àlè ní'íya kàbhà dhu-kàmá. Àlè ní'íya Kàgàwà bhà dhu kàmá atdíkpá Krístò mànà. Obhó tí, dhu apé ì'ì atdíkpá àlè kí àpbè àbà Krístò mànà dhu tí, ní àlè kí'íya ngari nà átò kàbhà ádrùngbànga tó awáwù ò.

Kàgàwà náabhùya pbìndà inzo ròtsù pbìndà ádrùngbànga tó awáwù ò dhu

¹⁸ Ndirò ma màla dhu, yà kòmbí àlè kábàna àpbè ní ràkà nzá kudhe yà Kàgàwà udhé àlè tò ádrùngbànga tó awáwù nà. ¹⁹ Obhó tí, yà Kàgàwà anzì kóró dhu-tsí ròdona atdyúya nyú nà dhu ní Kàgàwà rí pbìndà inzo tí rí'ì ale ìtè òná kàsùmì. ²⁰ Ròpè ndi mùhàngú ò rò, yà Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí-ànyá kàtdì wà ìmbá rí'ì yà ì akána ì'ì nà òbi nà, 'ònzì ì àkàná 'ònzì dhu*. Ìnzì ní ì dhu-tsí ì ndi dhu nazè, pbétù Kàgàwà ní ndi ka nazè rí'ì ndi dhu bhèyi. Pbétù ì dhu-tsí ròdona rònzi ndi dhu rí'ì inè. ²¹ Obhó tí, Kàgàwà udhé wà yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí àbhù ndi ndi rùvò yà abádhí arí'ì tsinaná ádrùngbànga tó òbi yà dhu ìnzá arí ò rò òná kàsùmì. Ndi dhu bhèyi ní ndi ì dhu-tsí núugèrèya ì, 'òngò òwútána tí, 'àdù ì'ì ngari nà Kàgàwà bhà inzo tó ádrùngbànga tó awáwù ò. ²² Obhó tí, àlè kùnì wà dhu ì dhu-tsí rarí tagà ònzi kòmbí, 'àdù àmbe àpbè àbà dō àdhàdhì ndùgu rí tsìbhále náarí àpbè àbà dhu bhèyi. ²³ Pbétù, ìnzì ní Kàgàwà abhòlò kòkò dhu-tsí kèlè ì ndi tagà ònzi arí. Àlè mà àlè karí tagà ònzi átò àlè-nyutsi, àzèmbè àlè kí dhu òdo Kàgàwà rìtè àlè pbìndà inzo nyú tí, ndàdù àlè-ngbò ùgèrè ròngò òwútána tó ale-ngbò, yà ìnzì rádù òvè tí rórò. Ì dhu òdo àlè kí ònaná, àlè kábà wà Kàgàwà bhà Ìlílá-Alafí rí'ì yà kàkò fìndá làkà àlè tò perè nzínzi ò wemberè tó perè tí. ²⁴ Obhó tí, Kàgàwà ígù wà àlè, ndirò àlè kà'ù wà dhu ìbho kà ràrì kóró dhu yà ndi ndakò fìndá làkà àlè tò ìbho àlè tò. Àlè kapé yà àlè tò kàkò fìndá làkà dhu àlè, ní àlè kòdona àlè ràbà tdítò dhu rí'ì mbá. Àzèmbè àlè ka kálana ale-nyíkpo nì dhu nódo ka tí àdù òdo

* 8:20 8.20 Opt 3.17-19

ndíní ka kabá tí? ²⁵ Pbétù, àlě kapé inzà àlě kàpè àlǎna dhu òdo àlě ràbà, ní àlě kádù ndi dhu òdò àlě ràbà àlě-afí àlě kòtù rò.

²⁶ Ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà bhà Ɔlǎlǎ-Alafí rí àlě dzùnà ònzi àlě tó ivívinga ǒ, inzà àlě kùni itsòta àkǎkǎ dhu bhèyi nídhuní. Pbétù, ndi Ɔlǎlǎ-Alafí ndítírò rí ndítsò òhùna Kàgàwà-rǒ àlě-okú dò rò, yà ìnzí ka kádù àwenà ale-tsù ǒ ǒfò ǒ. ²⁷ Ndirò Kàgàwà yà àlě-afí ò dhu àlǎ arí ale, núní wà pbìndà Ɔlǎlǎ-Alafí òzè ndònzì fóná dhu. Obhó tí, ndi Alafí arí ndítsò Kàgàwà bhà ale dǒ Kàgàwà nyú nózè ka dhu bhèyi. ²⁸ Ndirò, àlě kùni wà dhu, Kàgàwà rarí kóró dhu-tsí àbhǎ rìbhò ídzìngà ndi nózè ale tò. I ale ní yà kúnzi yà ndi nyú ndi ndudhé ka dhu bhèyi ale. ²⁹ Obhó tí, Kàgàwà avò i ale angyangyi, ndàdù dhu ùdhe átò ndíní ndi ndabhùya tí abádhí rǒfò ì Idhùnà nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ndi kà t'Ídhùnà náadùya ì'ì sengba tí kóró adóna tò. ³⁰ Ndirò, i ale yà Kàgàwà avò angyangyi, ní kúnzi átò. Kǒkò kúnzi ale kǎzù átò obhónángatále tí. Ndirò, kǒkò i obhónángatále tí kǎzù ale tò kǎkò wà làká, ndi rabhùya abádhí rǒtsù átò pbìndà ádrùngbǎngà tó awáwù ò.

Kàgàwà ózè àlě nǐ àzè rǒ rò rí àlě ìndà atdí dhu mà rǐ'ì mbǎ dhu

³¹ Nírò, ádhu ndi àlě kǎkǎ àlě rùnò wò dhu-dzidǒ? Kàgàwà apé ì'ì àlě-tí'ónǎ rò, ní ádhi ndi àlě rǒ òmvù tí rádù ì'ì? ³² Àbadhi níwá nzà Idhùnà nyú mà, pbétù kǐpfo ka rìrà òvè àlě-okú dò rò kóró. Ní kà rádù àdi ìngbà dhu bhèyi ìnzí ndìbhò kóró dhu àlě tò ndi Idhùnà mànà? ³³ Ádhi pbá ale ndi Kàgàwà óvò fíndà ale nóbhù rádù? Ìmbǎ rǐ'ì atdí màtí! Obhó tí, Kàgàwà nyú ndítírò nózè wà abádhí obhónángatále tí. ³⁴ Ádhi pbá ale ndi anya òtdì rádù abádhí dǒ? Ìmbǎ rǐ'ì atdí màtí! Obhó tí, Yèsù Krístò náavè abádhí-okú dò rò, ndirò ròsè ndi dhu dónǎ, kádù ndìngbè ǒve-bvù rò. Ka ní ndi àdi kòmbí Kàgàwà bhà fangà dónǎ rò, ndámbe ndítsò dǒ àlě-dǒ. ³⁵ Ádhu ndi àlě ìndà rádù Krístò ózè àlě nǐ àzè rǒ rò? Tí àpbè, tí izu, tí avuta, tí àwù, tí ìmbǎ àfóna ka kí mberù rǐ'ì dhu, tí arita, ndirò tí ǒve? ³⁶ Àdhàdhì Ɔlǎlǎ Andítá rǒvona dhu bhèyi:

«Okúnù dò rò, ka karí màpà kòkyè mà bilínganà Kàgàwǎ.

Ka karí mǒzù àzèna ka kówu tà mà bhèyi*.» ³⁷ Pbétù kóró kǒkò dhu ǒ, àlě kábà mùlè mà atdí dǒ wò ndi àlě nózè Krístò-otù ǒ. ³⁸ Obhó tí, mà mà'ù wà dhu, ìnzí atdí dhu mà rǎràdù àlě ìndà Kàgàwà ózè àlě nǐ àzè rǒ rò: ìmbǎ rǐ'ì ǒve màtí, ìmbǎ rǐ'ì ípìrǒngà màtí, ìmbǎ rǐ'ì màlàyíkà màtí, ìmbǎ rǐ'ì nzére-alafí màtí, ìmbǎ rǐ'ì yà kòmbí rǐ'ì dhu màtí, ìmbǎ rǐ'ì ìrà rǐrà dhu màtí, ndirò ìmbǎ rǐ'ì ádrùngbǎngà tó obi nà arí'ì ale màtí. ³⁹ Ndi dhu bhèyi tí, ìmbǎ rǐ'ì òrù-akpà ǒ obi nà dhu màtí, ìmbǎ rǐ'ì yà adzi ǒ obi nà dhu màtí, ìmbǎ rǐ'ì Kàgàwà abhòlò kóró ngǔkpà dhu màtí, ní rǐ nǐ àdù àlě ìndà yà Kàgàwà itè àlě tó Yèsù Krístò, àlě tó Ádrùngbǎle-otù ǒ àzè rǒ rò.

9

Pòlò rǐ'ì izu nà ábhǒ Pbàisràyélí nyú ná'ù nzà Yèsù Krístò dhu-okú dò rò dhu

¹ Krístò nà mà mùngbò mà dhu-okú dò rò, mà mí obhó dhu ùnò, mà mí nǐ títò ùnò. Kàgàwà bhà Ɔlǎlǎ-Alafí rí munda nídhuní, afídu rí ndi dhu itè k pangba idù. ² Mà mòzè munò dhu ní, afídu rǎrǐ'ì ádrùngbǎ izu nà ndirò ìnzí ríku àpbè nà. ³ Mà màmbènà òzèna dhu ní mí'ì Kàgàwà ófù ale tí

* 8:36 8.36 Zàb 44.23

ndirò Krístò-rò rò ndì nìndà ale tí, àbanĩnzo, kǎkǎ atdí rùgànda tí mǎ mí'ì mǎnà tó ngari ǒ, ndi dhu bhěyi ma mònzì dhu dhu rǎdù abádhí ìgǔ nánì. ⁴ Ì àbanĩnzo ní Pbàisràyélí, yà Kàgàwà náavò rì'ì pbìndà inzo tí. Kǐtè pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù abádhí tò, kǎnzì ungbòta tó làkǎ abádhí t'ábhúna mǎnà, kǎbhù Úyátá abádhí tò Músà-otù ǒ, kǐtè ndùle abádhí rǎdù tí dhu abádhí tò, ndirò kǎkò ábhǒ dhu tó làkǎ abádhí tò. ⁵ Abádhí ní àlě t'ábhúnanzìnzì tó pbàdzukuru, ndirò Krístò ka kugu ale-ngbò tó ófò ǒ abádhí-dhú nzìnzì ǒ. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ale. Kǎkǎ kilè dhòdhòdhònganà! Àmìnà.

⁶ Ma màti nzá Kàgàwà akò làkǎ rǎkǎ nzá. Obhó tí, ìnzì ní kóró ale yà Pbàisràyélí ò rò úvò ndi obhóná Pbàisràyélí, ⁷ ndirò ìnzì ní Àbràhamù-dhú ò rò úvò ale kóró i obhóná Àbràhamù bhà inzo. Obhó tí, Kàgàwà akò làkǎ Àbràhamù tò, ndàti: «Ìsakà-otù ǒ nga ní ndi nyi nyabáya pbùkù dhu tí ka kózùna pbàdzukuru nǐ*.» ⁸ Kà-tì ní, ìnzì ní kǒkò ka kugu àdhàdhì ìndrù ùgu ka karí dhu bhěyi nzónzo i ka kózùna rì'ì Kàgàwà bhà inzo tí, pbétù kǒkò ka kugu Kàgàwà akò làkǎ-otù ǒ nzónzo ní i ka kòzù rì'ì kàbhà obhóná pbàdzukuru tí. ⁹ Yàrí ní ndi Kàgàwà akò làkǎ, ndàti: «Yà dhu bhěyi kàsùmì ǒ, ma mírà tdítǒ, ní Sàrà rǐ kpatsìbhá ngbángba núgu*.»

¹⁰ Ndirò, ì'ì rì'ì ní nzì wò dhu kèlě. Rùbhekà rǐ'ì inè átò. Ìyàdhíyà núugu óyǒ ozó-nzo Èsawù mà Yàkòbhò nà, atdí àba, àlě t'ábhunà Ìsakà tò. ¹¹ Pbétù, ìnzá ka kàpè i nzónzo mà núgu rórò, ndirò ìnzá i nzónzo àpè atdí ìdzi dhu mà ndirò atdí nzére dhu mà nónzi rórò, ndínì Kàgàwà udhé dhu náaká tí, àdhàdhì kǎrí dhu òvò ònà ófò ǒ, ¹² ndi ófò ní ìnzá nga nàndà ìndrù-kàsù nà, pbétù kàndà nga yà ìndrù nunzi Kàgàwà-afí òzè dhu kèlě nà. Ní Kàgàwà avò dhu Rùbhekà tò ndàti: «Ádrùngbǎ-ìngba nóonziya kasu olù-ìngba tò*.» ¹³ Ìlǐlǎ Andítá rǐ dhu òvò, ndàti: «Ma mózè Yàkòbhò, madù Èsawù nóndrò*.»

Kàgàwà arí dhu ònzi ndì ndòzè dhu bhěyi pbìndà ale nǐ dhu

¹⁴ Nírò, ádhu àlě kǎkǎ àlě rùnò? Tí ìnzì Kàgàwà rarí obhónánga ònzi? Ìnzì akèkpá màti! ¹⁵ Obhó tí, kǎvò dhu Músà tò, ndàti: «Ma mí izu àbà dóná ní ma mòzè mabà izu dóná ale, ndirò ma mí ìdzìnga ònzi fìndà ní ma mòzè mònzì ìdzìnga fìndà ale*.» ¹⁶ Nírò, Kàgàwà bhà ìdzìnga nándà nzá nga ìndrù òzè dhu nà ndirò ndi ale rǒnzina dhu nà, pbétù kàndà nga kǎ rǐ izu àbà ìndrù dǒ dhu nà. ¹⁷ Ìlǐlǎ Andítá ò, Kàgàwà rǐ dhu òvò Mísri tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà tò, ndàti: «Ma mídì nyi nyi'ì ádrùngbǎ kamà tí, ndínì ma mítè tí pbàkǎ ádrùngbǎnga tó obi otùnu ǒ, ndirò ndínì ìndrù igá tí òvòdu yà adzi ǒ kóró ngari ònǎ*.» ¹⁸ Nírò, Kàgàwà arí izu àbà ndì ndòzè ndàbà izu dóná ale-dǒ, ndirò kǎrí ndì ndòzè afína rò'ò odú ale-afí àbhě rò'ò odú.

¹⁹ Wò dhu bhěyi Kàgàwà arí dhu ònzi rò, nyi nyínè nyati ima nǐ: «Ádhu Kàgàwà rǒrù nǐ ìndrù dǒ tdítǒ okúna dò rò? Atdí ale mà tí'ì inè ndùwu kǎ-afí òzè ndònzì dhu?» ²⁰ Ní kòmbí, ìnyi ní àdhi ndínì nyi nyagò tí nyi Kàgàwà nà? Adzi nǐ ka kòbhòlò wìtù tí àdù àtìnà àti ndì nóbhòlò ale nǐ: «Ádhu nyi nyòbhòlò ima wò dhu bhěyi nǐ?» ²¹ Ìtǎ òru arí ale tí nzì àdù ndì ndòzè ndònzì dhu ònzì pbìndà anzi nǐ? Ndi atdí anzi-adì nǐ tí, kǎ tí nzì àdù ifuta nà àkǎ wìtù òbhòlò, ndàdù yà bìlìnganà ka karí ngbòya òkò wìtù òbhòlò átò?

* 9:7 9.7 Ɔpt 21.12 * 9:9 9.9 Ɔpt 18.10-14 * 9:12 9.12 Ɔpt 25.23 * 9:13 9.13 Mál 1.2-3
* 9:15 9.15 Uvt 33.19 * 9:17 9.17 Uvt 9.16

22 Ndi dhu bhëyi tí, Kàgàwà rǐ'ì inè ndònzì dhu ndì ndòzè dhu bhëyi pbìndà ale nǐ. Kǎzè nditè pbìndà nàwí yà àkākānà nditdì ànyàya ale tò, ndínǐ pbìndà ádrùngbǎnga tó obi nitè tí. Pbétù kǎdù i ale tó dhu-dzi òndù atdíđǒ. 23 Kǎzè átò nditè pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù tó ábhǒnga yà izu ndì ndábà dòyá ale tò. I ale kǎbhòlò angyangyi ndínǐ otsúya tí ndì pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò. 24 I ale ní àlě'ì. Kǔnzì nzá àlě Pbàyàhúdì nzínzì ǒ rò tí, pbétù kǔnzì àlě inzǐ ní Pbàyàhúdì nzínzì ǒ rò átò. 25 Ndi dhu rǐ'ì àdhàdhì yà nabi Ǔseyà bhà bhùkù ò Kàgàwà avò dhu bhëyi. Kǎti:

«Ìmbǎ i'ì pbàkà ale tí ale

ní ma manziya <Pbàkà Ale> tí.

Yà inzà ma matì atdíđǒ ma mózè dhu tí ale,

ní ma manziya <Atdíđǒ ma mózè Ale> tí*.

26 Ndirò abádhí tò ka kavò dhu òná rò ngari, kati: <Nyǐ ní nzǐ pbàkà ale,> ní ǒ rò ka kanziya abádhí Kàgàwà, yà Ípìrǒnga nà arí'ì ale bhà Inzo tí*.»

27 Nabi Ìsayǎ na náavò dhu k pangba Pbàìsràyélí-okú dò rò, ndàti: «Ìmbǎ Pbàìsràyélí àmbènà i'ì abho àdhàdhì ádrùngbǎ rèrù-bidǒ ǒsokpó bhëyi matí, ní ngúfe ale kèlě abádhí nzínzì ǒ rǐ ndi ùgu. 28 Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ yà adzi ǒ ale-ànyá itdì àkākā dhu bhëyi, yà ndì nyú ndì nduno ka dhu bhëyi, ndirò kà rǐ ndi dhu ònzì inzà ndì ndòdò nga ádzì rórò*.»

29 Ndirò ndi nabi Ìsayǎ náavò dhu angyinǎ rò átò ndàti:

«Inzǐ Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì obi nà ale nígyàna gukyè àlě-dhú nzínzì ǒ atdídhená ale àlě tò,

ní àlě kúlǐyana àlě Sòdomò mà Gòmòrà nà tó kigò ǒ bhà, yà kǎtdì tséya bhëyi*.»

Krístò ní yà ìndrǔ-pfò ùbě arí bhalabhala tó odu dhu

30 Nírò, ádhu ndi àlě kākā àlě rùnò? Inzǐ ní Pbàìsràyélí yà inzà dhu nanè Kàgàwà ròzù ì obhónángatále tí ale, ní kòzù wà obhónángatále tí a'uta-otù ǒ. 31 Pbétù Pbàìsràyélí, yà Ʋyátá t'ífuta-otù ǒ Kàgàwà rǐ 'òzù obhónángatále tí dhu ònè rǒ ubhínà ale, náawù nzá ùvò ndi bhëyi ka rǐ 'òzù dhu ò. 32 Ádhu-okú dò rò? Abádhí anè nzá ndi obhónánga a'uta-otù ǒ, pbétù abádhí anè ka yà ì ónzina kasu-otù ǒ dhu-okú dò rò. Abádhí-pfò onzi abè wò ìndrǔ-pfò àbhǔ arí onzi ròbè odu rǒ, 33 àdhàdhì Kàgàwà rǎnna Ìlǐlǎ Andítá ò dhu bhëyi. Kà rǎtina:

«Kànǐ ma mìlì ìndrǔ-pfò ùbě rí odu Sàyunì tó pbìrì dǒ.

Ka ní ìndrǔ àbhǔ rǐ rǎwà ì bhalabhala tó odu.

Pbétù, kà'u rǐ ale-nyì rǐ nzǐ ìwǎ*.»

10

Pbàìsràyélí núvǒ ì inzǐ 'ùngu idzi otu dhu

1 Àbanǐnzó, ma mí atdyúna òho dhu, ndirò ma mí mìtsò Kàgàwà-rǒ Pbàìsràyélí-okú dò rò nǐ dhu ní Kàgàwà rākǎ ndìgǔ abádhí. 2 Obhó tí, ima ní yà ma múnóna dhu tó ngàmbì: abádhí ní atdíđǒ Kàgàwà nózè 'ífù ale, pbétù ndi ifuta náhu nzá obhóná inga t'únita ò rò. 3 Abádhí-dò álǔ nzá ingbà dhu bhëyi matí Kàgàwà arí ìndrǔ òzù obhónángatále tí dhu, 'àdù dhu ònè idì fǐyó obhónánga itírò. Abádhí úvǒ ì inzǐ 'ùngu obhónángatále tí Kàgàwà rǐ 'òzù òná otu. 4 Obhó tí, Krístò-otù ǒ, Ʋyátá

* 9:25 9.25 Ǔse 2.25 * 9:26 9.26 Ǔse 2.1 * 9:28 9.28 Ìsa 10.22-23 * 9:29 9.29 Ǔpt 19.23-28; Ìsa 1.9 * 9:33 9.33 Ìsa 8.14; 28.16

nàrà àhụ ndi ndàkànà ndàrà àhụ ró, ndíní Krístò nà'ù ìngbàtí ìlì ndi ale mà nózù Kàgàwà adù tí obhónángatále tí.

Ògù rí'ì yà Ádrùngbàlè Yèsù ná'ù ale tò kóró dhu

⁵ Yàrí ní Músà andí Ùyátá ìfù ka kí dhu-otù ǒ Kàgàwà rí ìndrù òzù obhónángatále tí dhu dǒ dhu. Káti: «Ùyátá únò dhu ìfù rí ale, ní rǎdù ípírǒngà àbà ndi Ùyátá-otù ǒ*.» ⁶ Pbétù, Kàgàwà rí ìndrù òzù obhónángatále tí a'uta-otù ǒ dhu rí mbá ì'ì obi tí ìndrù tò. Ìlìlǎ Andítá ò ka kándí dhu ndi dhu dǒ kati, nyi rǎkǎ nzá nyati afínù ò: «Ádhi ndi òrù-akpà ò rúpo?» Ndi dhu nádù ì'ì àdhàdhì Krístò àbhù nyi nyí rìfò ányìrò dhu bhèyi dhu. ⁷ Ndirò, nyi nyàkǎ nzá nyati: «Ádhi ndi òvè-bvè rófo?» Ndi dhu nádù ì'ì àdhàdhì Krístò àbhù nyi nyí rùpò ányì rò dhu bhèyi dhu. ⁸ Pbétù, yàrí ní ndi Ìlìlǎ Andítá únò Kàgàwà rí ìndrù òzù obhónángatále tí a'uta-otù ǒ dhu dǒ dhu: «Kàgàwà bhà Ɔte rí'ì íkyèrǒ tinú, kà rí'ì linú ndirò kà rí'ì afínù ò*.» Ndi Ɔte ní Krístò à'ù ka kí dhu dǒ mà maróvona ìndrù tò Ɔte. ⁹ Nyi nyapé dhu únò kpangba tsùnù nyú ní nyati Yèsù rǎrì Ádrùngbàlè, nyadù dhu à'ù atdí afínù nyú nà iwà Kàgàwà rabhù ka rìngbè ndi òvè-bvè rò, ní nyi nyádù ògù ògù. ¹⁰ Obhó tí, ìndrù apé Yèsù Krístò ná'ù afína nyú ò rò, nózù Kàgàwà rǎdù obhónángatále tí. Ndirò, kǎpé ka ndi ndà'ù dhu únò kpangba tsùna nyú ní, ní Kàgàwà rǎdù kègu ìgù. ¹¹ Obhó tí, Ìlìlǎ Andítá rǎtina: «Ìngbàtí ìlì ndi ale mà náapé kà'u, ní ndi ale rí nzí adù dhu òzù ndàti, kòkórò ndi ra'ù ka*.» ¹² Nírò Kàgàwà-ònzí, Pbàyàhúdì mà ìnzí ní Pbàyàhúdì mànà nùdà ì ní dhu rí ìmbá ì'ì atdí màtí. Obhó tí, kóró ale rí'ì nà Ádrùngbàlè tí ale ní atdí ale kèlè, ndirò kǎrì ídzìngà ònzi kóró ale yà fóná dhu nònzì tò. ¹³ Ìlìlǎ Andítá rí dhu òvò, ndàti: «Ndi Ádrùngbàlè-rǒ ndi nìtsò ìngbàtí ìlì ndi ale mà ní rǎdù ògù ògù*.»

¹⁴ Nírò, ìndrù rǎdù 'ìtsò ìngbà dhu bhèyi yà ìnzá ì á'ù Krístò-rǒ? Ndirò, abádhí rǎdù kà'ù ìngbà dhu bhèyi ìnzá ì apé kàbhà màkürù ìrì rórò? Ndirò abádhí rǎdù kàbhà màkürù ìrì ìngbà dhu bhèyi ìmbá ndi dhu únò rí abádhí tò ale rí'ì rò? ¹⁵ Ndirò, ka kádù dhu únò abádhí tò ìngbà dhu bhèyi dhu apé ì'ì ìnzá ka kòvì ìndrù abádhí-tí'ò dhu tí? Ìlìlǎ Andítá rí dhu òvò mbèyi nyú ndàti: «Ídzì Màkürù nà ríwu ale ríwu dhu àlǎ ka kí dhu ní ídzì dhu*.» ¹⁶ Pbétù, kóró ale náa'ù nzá ndi Ídzì Màkürù. Obhó tí, nabì Ìsayà náavò dhu ndàti: «Òò Ádrùngbàlè, ádhi ndi mà múvona Ídzì Màkürù ná'ù?» ¹⁷ Ní ndi dhu bhèyi tí, ìndrù arí dhu à'ù Ídzì Màkürù ì ìrì rò, ndirò ndi Ídzì Màkürù ní Krístò dǒ rǒte Ɔte.

¹⁸ Nírò ma mí dhu ìvù, mati: Pbàyàhúdì níri tí ìnzá ndi màkürù? Abádhí ìrì wà ka! Obhó tí, Ìlìlǎ Andítá rǎtina: «Màkürù nà ríwu ale-tù níri ndi kóró yà adzi ǒ, abádhí-òtè àrà àhụ yà adzi ǒ kóró ngari ònǎ*.»

¹⁹ Ma mí dhu ìvù tdítdǒ, mati: Ndi dhu alú tí obhó Pbàìsràyélì-dò? Kǎlú wà abádhí-dò. Obhó tí, Músà ní'ì ndi wemberè t'ále, yà Kàgàwà avò dhu otùna ǒ, ndàti:

«Ma mí nyǎbhù nyí'ì adha tó ale-afí nà yà ìmbá arí'ì pbàkà ale tí ale dǒ. Ma mí nyǎbhù nyǎkǒ yà ìnzá nga núnì dhu tí nyí nyarózùna ale rǒ*.»

* **10:5** 10.5 Law 18.5 * **10:8** 10.8 Tòr 30.12-14 * **10:11** 10.11 Ìsa 28.16 * **10:13** 10.13 Yòw 3.5 * **10:15** 10.15 Ìsa 52.7 * **10:16** 10.16 Ìsa 53.1 * **10:18** 10.18 Zàb 19.5 * **10:19** 10.19 Tòr 32.21

20 Nabì Ìsayà náavò Kàgàwà ùnò fíndà ìnzí ní Pbàyàhúdì dǒ dhu átò obi nyú nà, ndàti:

«Ma mábà ma fíyò ale ní kǎkà ìnzí úbhì mǎnè rǒ ale, ma mítè ma fíyò ale ní kǎkà ìnzí úbhì dhu ònzì rǒ fudú ale*.»

21 Pbétù, Pbàìsràyélí-okú dǒ rò Kàgàwà rǎtina yà dhu bhěyi: «Bìlìnganà ma mǎrà otsúdu ìyì rǒ mambe ìnzí arí inga ìri, ndirò dǒya ídzò ale ùnzì dǒ nǐ ndíní ingo tí tídu ò*.»

11

Kàgàwà náadhò nzá pbìndà ale Pbàìsràyélí dòtsí dhu

1 Nírò, ma mí dhu ìvǔ mati: Kàgàwà náadhò tí òdho pbìndà ale? Ìnzá akekpá màtí! Obhó tí, imá na, ima ní Mùìsràyeli, Àbràhamù bhà mùdzukuru, Bènyàminì bhà rùgànda. 2 Kàgàwà náadhò nzá pbìndà ale kǎkà angyinǎ rò ndì ndapì fíndà. Nyí nyùnì tí nzá yà Ìlǎ Andítá náarúnǎ nabi Èliyà dǒ dhu? Pbàìsràyélí òbhù ndì ndí Kàgàwà-ònzí rò, kǎnò dhu ndàti: 3 «Ádrùngbǎlé, abádhí ókyè pbùkù pbànábí, 'àdù pbùkù màzàbáhù nùgolo. Ní ima, ma mòdì atdí rò, ndirò abádhí rǐ mǎne ndíní ì oho tí ma*.» 4 Ní, ádhu Kàgàwà adù àdunà kà tò? Kǎdù dhu kà tò, ndàti: «Ma mòdò wà àrùbhù lufù ale idù. I ale ní kǎkà ì nùvǒ ìnzí 'òkò ɔtdyàya-dò Bǎlì tí kátina mǎngǔ-ngba-ònzí ale*.» 5 Ndi dhu bhěyi tí, indo màtí, ì núbhà ale-go rǐ ì inè. I ale ní, yà Kàgàwà ópì fíndà pbìndà ídzìngà ǒ àdhàdhì afína nyú nózè ka dhu bhěyi ale. 6 Ní, dhu apé ì ì Kàgàwà ópì abádhí pbìndà ídzìngà-otù ǒ dhu tí, ní kǒpì nzá abádhí ònzì dhu-okú dǒ rò. Ndi dhu bhěyi kǐ ì rò, kàbhà ídzìngà ní nzí adù ì ì ídzìngà.

7 Ní, ádhu olu? Pbàìsràyélí náabà tí nzá yà ì arónena Kàgàwà bhà ídzìngà? Ngúfe ale kèlé yà Kàgàwà ópì fíndà ní ì ka nabà. Pbétù ngǔkpà, kǎkà òdòdì, nábhù kǎdù ròngò dǒya ídzò ale tí. 8 Obhó tí, Ìlǎ Andítá ò ka kandí dhu kati: «Kàgàwà abhù abádhí-afí ròngò odú, ìnzí abádhí-nyìkpó ala tí nga, ìnzí abádhí-bì ràdù inga ìri. Ní abádhí náarí'ì inè ndi dhu bhěyi tí indo màtí.» 9 Ádrùngbǎ kamà Dàwudì rǎtina átò:

«Abádhí tó mǎhendù àkǎ ndùgèrè ndì abádhí rǒ, ndòngò abádhí ɔtsi rí àdà tí, ndíní abádhí awá tí ì, 'àdù fíyó nzérenga tó perè nába.

10 Abádhí-nyíngà àkǎ ndùtì, ìnzí rǎla nga, ndirò abádhí-adzíkpa àkǎ rùtdò ì bìlìnganà*.»

Pbàìsràyélí náadhò Krístò dhu náabhù ídzìngà yà adzi ǒ ngǔkpà ale tò dhu

11 Nírò, ma mí dhu ìvǔ mati: Pbàìsràyélí-pfò dhu ubé tí, rǎrà àhù abádhí rǐ 'àwà dòtsí dhu ò? Ìnzá akekpá màtí! Pbétù, Pbàìsràyélí ódhò Krístò dhu-okú dǒ rò, ìnzí ní Pbàìsràyélí náabà ì úgù òná otu, ndíní ì Pbàìsràyélí ambè tí adhàya ònzì dǒ. 12 Ní, dhu apé ì ì Pbàìsràyélí tó afátá mà abádhí tó ìvívíngà mànà náabhù ídzìngà yà adzi ǒ ngǔkpà ale tò dhu tí, ní yà Kàgàwà ùnzì Pbàìsràyélí rǐ ògù tó otu nǎngǔ atdídǒ rò, ndi ídzìngà náadùya tí mbǎ ì ì abho nyú ròsè?

13 Kòmbí ma mí dhu ùnò fùkù ìnzí ní Pbàìsràyélí tírò. Ìma nyú, ima ní ìnzí ní Pbàìsràyélí tó uvitatále. Ní ma mí milè ndi pbàkà kasu-okú dǒ rò.

* 10:20 10.20 Ìsa 65.1 * 10:21 10.21 Ìsa 65.2 * 11:3 11.3 1Ká 19.10,14 * 11:4 11.4 1Ká 19.18
* 11:10 11.10 Zàb 69.23-24

14 Nírò, ma mí'ì inè mabhù fàká pbìrì ǒ bhà nyú rònzì ngǔkpà pbìrì ǒ ale-adhà, ìngó ma maraya tí abádhí nzínzì ǒ atdídhéná ale mà nígu. 15 Obhó tí, dhu apé ì'ì Kàgàwà ǒdhò Pbàìsràyélí dhu níbhò ungbòta Kàgàwà mà nzínzì ǒ yà adzi ǒ ngǔkpà ale màná dhu tí, ní Kàgàwà à'ù Pbàìsràyélí tdítđò dhu tí mbà àdù ì'ì àdhàdhì abádhí, kǎkà iwà uvè ale bhěyi ì'ì ale, nábà ìpìrǒnga tdítđò dhu bhěyi?

Pòlò rǐ ǒyǒ ǒfò ibho Pbàìsràyélí mà abhúya-nzínzì màná dǒ dhu

16 ǒbhòlò ka kòbhòlò mǔgati-dòkpa* nábhǔ ka kapé perè tí Kàgàwà tò, ní ndì nùbhà gòna nádù ì'ì kàbhà átò. Ndirò, Pbàìsràyélí rǐ'ì àdhàdhì òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa bhěyi. Ní, ndì mìzèyìtunì-kpa-vé náapé ì'ì kàbhà dhu tí, ní ndì mìzèyìtunì-kpa-ǒpbí nádù ì'ì kàbhà átò. 17 Ní, Kàgàwà ú'a ndì mìzèyìtunì-kpa-ǒpbí-ròrò, ndàdù nyǐ, ìnzǐ ní Pbàìsràyélí, yà irí ǒ arí ìnga mìzèyìtunì-kpa-ǒpbí núpba ndùtsì kǒkò ù'ǎ ndì ndù'a mìzèyìtunì-kpa-ǒpbí tó ngari ǒ. Ní kòmbí nyǐ, ìnzǐ ní Pbàìsràyélí tírò, nyǐ nyarí Pbàìsràyélí náabà ìdzìnga àbà átò, àdhàdhì irí ǒ mìzèyìtunì-ǒpbí náarí yà òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa-vé ò rò ráhù idha nómuvù átò dhu bhěyi. 18 Nírò, nyǐ nyàkǎ nzá nyǒnzì kǎkà ù'ǎ Kàgàwà ú'a mìzèyìtunì-ǒpbí gàyà. Nyǐ nyí mbà nyǐ nyí nyǒyò okúna dò rò dhu nà. Obhó tí, ìnzǐ ní nyǐ ndì nyǐ nyarí ǒbi àbhǔ ndì mìzèyìtunì-vé* tò, pbétù kǎ-vé náarí ndì ǒbi àbhǔ fǔkù.

19 Nyǐ nyí'ì inè nyǎti ma nǐ: kòrì mìzèyìtunì-kpa-ǒpbí ka kǔ'a, ndínǐ mǎ, mǎ mabá tí ngari ariya dǒ. 20 Ní, nyǐ nyùnò obhó dhu. Ka kǔ'a abádhí, abádhí uvó ì ìnzǐ ì a'ù tí dhu dhu-okú dò rò. Ndirò nyǐ, nyǐ nyí'ì inè pòtsó nyǐ nyùpbǎ nyǐ ndì itsu rǒ ró, a'uta nà nyǐ nyí'ì dhu-okú dò rò. Ní kòmbí, nyǐ nyàkǎ nzá nyǒyò nyǐ, pbétù nyǐ nyàkǎ nyǎndà nga mběyi! 21 Obhó tí, dhu apé ì'ì ìnzá Kàgàwà ubhà kòrì itsu-ǒpbí-ayí, rǒngò àmbè ò'ò dǒ dhu tí, ní kǎdùya nyùbhà ìngbà dhu bhěyi? 22 Nírò, nyìrè pé nga Kàgàwà bhà ìdzìnga dǒ, ndirò nyìrè pé nga kàbhà nàwí dǒ átò. Àbadhi ní pbìndà nàwí ìtè arí kǎkà ì núvò ìnzǐ 'à'ù ndì ale-okú dò rò ale. Pbétù, ka nádù ì'ì ìdzì ale fǔkù, kàbhà ìdzìnga ǒ nyǐ nyòkò rò. Ìmbǎ kǐ'ì ndì dhu bhěyi rò, ní nyǐ nyú mà kǔ'àya nyǐ átò. 23 Ndirò, Pbàìsràyélí na náapé 'ùgèrè, 'à'ù Kàgàwà tdítđò, ní kà rǐ inè ndùpbǎ abádhí tdítđò, ndùtsì yà abádhí ì'ì òyá fíyó ngari ǒ. Obhó tí, Kàgàwà rǐ'ì inè ndùpbǎ abádhí, ndùtsì tdítđò. 24 Nyǐ, ìnzǐ ní Pbàìsràyélí tírò, nyǐ nyí'ì àdhàdhì irí ǒ mìzèyìtunì-ǒpbí, yà Kàgàwà ú'à ndàdù àpbanà, ndùtsì yà òzò tí ndì ndazò mìzèyìtunì-kpa rǒ bhěyi, ìnzǐ ní yà mùhàngú ò rò ka karí kòzò òná ǒfò ǒ. Pbétù, Pbàìsràyélí rǐ'ì àdhàdhì wò ndì òzò tí Kàgàwà azò mìzèyìtunì-kpa bhěyi. Ní dhu rǐ ìmbǎ ì'ì odú Kàgàwà tò, ndùpbǎ yà ù'ǎ ndì ndù'a ndì mìzèyìtunì rǒ rò ǒpbína, ndàdù ùtsìnà kà-rǒ tdítđò.

Kàgàwà rǐ'ì izu tó afina nà

Pbàìsràyélí mà ìnzǐ ní Pbàìsràyélí màná dǒ dhu

25 Àbanǐnzó, ma mòzè nzá nyòkò ìnzǐ nyǎni yà órù ò ongónà àdi dhu, akye nyǐ nyǒzúna nyǐ atdíđò ìnga núnì ale tí nǐ. Ndi dhu yà órù ò ongónà àdi ní yàrì: atdídhéná Pbàìsràyélí nókoya afíya rǒngò ò'ò odú, ràrà àhù yà Kàgàwà únzì ìnzǐ ní Pbàìsràyélí rǐ ògù-otù ùngǔ atdíđò dhu ò. 26 Nírò ní ndì Ìsràyèlì tó pbìrì ǒ ábhǒ ale núgùya àdhàdhì yà Ìlǐlǎ Andítá ò Kàgàwà rǒvona dhu bhěyi, ndàti:

* 11:16 11.16 ǒzt 15.19-21 * 11:18 11.18 Mìzèyìtunì-kpa-vé tí ka kátina iró ní Pbàìsràyélí t'ábhúna-nzínzì.

«Ʋwutaba rĩ ndìto Sàyuni tó pbìrì dǒ.

Kàrĩ nzéere dhu ìto Yàkòbhò bhà pbàdzukuru nzínzi ǒ rò.

²⁷ Wòrí ní ndi yà abádhí mànà mà mungbòya mà nĩ ungbòta, abádhí tó nzérenga núba ma mí abádhí tò òná kàsùmì ǒ*.»

²⁸ Ídzi Màkùrù Pbàìsràyélí ǒdhò dhu ka kàndà rò, abádhí ní Kàgàwà rǒ òmvù, ndi dhu rádù ì'ì mùgàsù tí fùkù. Pbétù, Kàgàwà avò abádhí fíndà dhu ka kàndà rò, abádhí ní atdíǒ Kàgàwà ózè abhúya-okú dò rò ale.

²⁹ Obhó tí, Kàgàwà náarí nzí ìndrù tò ndi ndàbhu perè àkǒ ndi ale-fó rò. Ndirò, kàrí nzí fíndà ndi ndóvò ale òdho. ³⁰ Angyi nyí, ìnzí ní Pbàìsràyélí tírò, nyí nyuvó nyí ìnzí nyí Kàgàwà-tsù dhu, pbétù kòmbí, kùbà dhu fùkù Pbàìsràyélí úvò ì ìnzí 'ìrì kà-tsù dhu dhu-okú dò rò. ³¹ Àdhàdhì abádhí úvò ì kòmbí ìnzí 'ìrì Kàgàwà-tsù dhu dhu nábhù Kàgàwà rì'ì izu tó ale-afí nà dükú dhu bhèyi, ní kí'íya ìnè izu tó afína nà átò abádhí dǒ, abádhí rĩ 'ùgèrè 'ìngò tina ò rò. ³² Obhó tí, Kàgàwà ábhu Pbàìsràyélí mà ìnzí ní Pbàìsràyélí mànà rì'ì ìnzí rí tsuná dhu ìrì ale tí, ndíní ndi ndi'ì tí izu tó afína nà abádhí dǒ kóró.

³³ Àndà pé Kàgàwà bhà ìdzìnga náarí'ì ádrùngbǎ tí dhu! Kàrí dhu-ǒnga òvò tí dhu mà, kàbhà inga t'únita mànà rì'ì abhàbhó nyú ròsè! Ádhi pbá ale ndi kàbhà irèta àwe rádù? Ádhi pbá ale ndi kùdhè ndi ndonzi tí dhu rádù dòna àlu? ³⁴ Àdhàdhì yà fílǎ Andítá rǒvona dhu bhèyi:

«Ádhi pbá ale ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà irèta núnì?

Ádhi pbá ale ndi kà tò rádù sedzà àbhu*?»

³⁵ «Ádhi pbá ale ndi dhu nábhù angyi Kàgàwà tò,

ndíní kǎdù tí ndi dhu-ari ǒ dhu àdu fíndà*?» ³⁶ Obhó tí, kóró dhu náaràhù kà-fó rò, kóró dhu kǎbhòlò ndi, ndirò kóró dhu rì'ì kà tò. Ní, kàkǎ ìlèta nà dhòdhódhóngà nà! Àmìnà.

12

Kàgàwà bhà kasu ònzi ka kí atdí ale-afí nyú na dhu

¹ Nírò àbanìnzó, àdhàdhì Kàgàwà níitè pbìndà izu tó ale-afí àlè tò dhu bhèyi, ma mìtè nyí ìtè tí, nyùbho ngbòku kà tò, rì'ì àdhàdhì Kàgàwà tò ka kùbho ípìròrò rì'ì ìzǎ tó perè bhèyi, kà-nyìkpó ǒ ìlǎ, ndirò kà-nyìkpó nòfò perè bhèyi. Wòrí ní ndi àdù ì'ì obhónánga tó ǒfò, yà Àbadhi ùle nyí nyádù nĩ. ² Nyí nyàkǎ nzá nyònzì nyí àdhàdhì yà kòmbí arí'ì adzi ǒ ale náarí 'ònzì òná ǒfò ǒ. Pbétù, nyí nyàkǎ nyàbhu Kàgàwà rùgèrè nyí, ndàbhu fùkú irèta ròngò ɔwútána tí, ndíní nyí nyuni tí Kàgàwà ózè nyònzì dhu. † dhu ní: ìdzi dhu tí rì'ì dhu mà, Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu mà, ndirò obhónánga tó dhu nyú tí rì'ì dhu mànà.

³ Àdhàdhì yà Kàgàwà ónzìná idù ìdzìnga mì'ì uvitatále tí dhu-bvu rǒ, ma mátina nyí nĩ kóró: atdí ale mà nzínziku ǒ nákǎ nzá ndòzè ndi ɔrú nyú, ròsè yà ndi ndi'ì òná ǒfò dòná. Pbétù, nyí nyàkǎ nyòzè nyí yà nyí nyú nyí nyí'ì òná ǒfò ǒ, ìnzí nyí nyí nyídzí rórò, àdhàdhì yà Kàgàwà úndò fùkù fùkú a'uta-otù ǒ perè-bvu rǒ. ⁴ Atdí ale-ngbò rǒ, ale-ngbò-rǒngá-nzo náarí'ì ibí, ndirò ì ale-ngbò-rǒngá-nzo rĩ mbǎ ì'ì kóró atdí kasu nà tí. ⁵ Ní ndi dhu bhèyi tí, àlè kí mbǎ ì'ì ibí rò màtí, ní àlè ní atdí ale-ngbò kèlè Krístò mànà àlè kùngbò àlè dhu-otù ǒ. Ndirò àlè'ì kóró, àlè kùngbò àlè àlè rì'ì atdí ale-ngbò tí, ìngbàtí fíli ndi ale mà rì'ì pbìndà ngari ǒ àdhàdhì atdí

* 11:27 11.27 Ìsa 59.20-21 * 11:34 11.34 Ìsa 40.13-14 * 11:35 11.35 Yòb 41.3

ale-ngbò-rõnga bhëyi. ⁶ Pbìndà ídzìnga-bvụ rõ, Kàgàwà íbhò dhèdhèrò perè-tidò àlě tò. Ní, kàbhà nabì bhëyi ka kí dhu òvò ìndrù tò dhu tó perè nábà ale, náká ndàrà dhu òvò rõ ìndrù tò yà kóró àlě ká'ù obhónánga tó òte-bvụ rõ. ⁷ Ngũkpà ale dzùnà t'ónzita tó perè nábà ale, náká ndònzì ka mbëyi. Ìndrù tò ka kí dhu ùdhě dhu tó perè nábà ale, náká ndùdhe dhu mbëyi ìndrù tò. ⁸ Ngũkpà ale tò ka kí sedzà àbhě dhu tó perè nábà ale, náká ndàbhụ sedzà mbëyi abádhí tò. Ìndrù tò ka kí perè ùbhò dhu tó perè nábà ale, náká ndùbho ka ìnzì ndì ndózùna rórò. Ìndrù òdò arí ale, náká ndòdò abádhí mbëyi. Ízụ tó ale-afí nà ka kí'ì ngũkpà ale dõ dhu tó perè nábà ale, náká ndònzì ka dhèdhe nà.

Yèsù ná'ù ale àkã 'òkò tí nzínziya ò dhu

⁹ Fùkú àzè náká ndì'ì ìmbà ònà utrátá na. Nyí nyàkã nyòndrò kóró dhu-tsí kàkà nzére dhu tí rí'ì, nyädù nyäpba ídzi dhu tí rí'ì dhu rõ. ¹⁰ Nyí nyàkã nyòzè nyí nzínziku ò àdhàdhì atdí àba bhà ale náarí 'òzè nzínziya ò dhu bhëyi. Nyí nyàkã nyí'ì wemberè t'ále tí nzínziku ò nyí nyí nyífě dhu ò. ¹¹ Nyí nyàkã nyònzì Ádrùngbàle Yèsù bhà kasụ atdyúku nyú nà, ìmbà itsí na, ndirò nyí nyàkã nyònzì ka afiku nyú nà. ¹² Nyí nyàkã nyòkò dhèdhe ò, yà àlě tò Kàgàwà ókò fìndá làká dhòdhóhóngà tó ípìrõnga òdò nyí nyí nyí nyabá tí rò. Nyí nyàkã nyòndù dhu-dzi àpbè ò, nyädù ìko pòtsó itsòta ò. ¹³ Nyí nyàkã nyònzì Kàgàwà bhà ale dzùnà fiyó mēhetù ò, nyädù òwu olo tí rí'ì ale àko rõ.

Àzè àkã kítè kóró ale tò, ìmbà rì'ì òmvù tò mātí dhu

¹⁴ Nyí nyàkã nyäso rùkú rávu ale. Nyí nyàkã nyäso abádhí, ìnzì ní nyòfù abádhí òfù tí. ¹⁵ Nyí nyàkã nyònzì dhèdhe atdíkpá kàkà dhèdhe ò rí'ì ale mànà, nyädù òdzi atdíkpá kàkà òdzi ródzi ale mànà. ¹⁶ Nyí nyàkã nyòkò irita nà nzínziku ò. Nyí nyàkã nzá nyübha ale ìdzì ka kí dhu ràtdù afiku, pbétù nyí nyàkã nyübha nyí yorowà ò ka kóko dhu ràtdù ndi afiku. Nyí nyàkã nzá nyòzè nyí nyí-tírò dhu-õnga t'òvòta núnì ale tí.

¹⁷ Nyí nyàkã nzá nyädu nzére dhu ìndrù tò nzére dhu nǎ. Nyí nyàkã nyí'ì ídzìnga ònzì ka kí kóró ale tò nǎ ale-afí nà. ¹⁸ Àkãkã nǎ, tikụ ònǎ rò, nyí nyàkã nyònzì òbì nyòkò màrùngà ò kóró ale mànà. ¹⁹ Òdhídù, yà atdídõ ma mózè nyí rò, nyí nyàkã nzá nyütsè rùkú dhu nyí-tírò, pbétù nyí nyàkã nyübha ngari Kàgàwà bhà nàwí tò rònzì ndi kasụ. Obhó tí, ka kándì dhu Ìlǎ Andítá ò, kati: «Ìndrù rõ dhu ùtse ka kí dhu ní kàsùdu. Ìma, Ádrùngbàle Kàgàwà ní ndi ma mütseyà rùkú dhu*.» ²⁰ Pbétù, àdhàdhì yà Ìlǎ Andítá náarúnona dhu bhëyi: «Rùnù arí'ì òmvù tí ale náapè ì'ì àwù nà, ní nyí nyàkã nyabhụ ònyù kà tò. Kápé ì'ì idha-atdyú nà, ní nyí nyàkã nyabhụ idha kà ròmva. Obhó tí, wò dhu bhëyi nyí nyònzì dhu ràdù ì'ì àdhàdhì kàzụ-li nyí nyìtrò kà-dò-tsíró dhu bhëyi*.» ²¹ Nyí nyàkã nzá nyabhụ nzére dhu rònzì lèmanụ, pbétù nyí nyàkã nyònzì nzére dhu lèma ídzìnga t'ónzita nǎ.

13

Àlità bhà ádròdrò ale àkã kifù dhu

¹ Ìngbàtí ìli ndì ale mà náká ndifù idzi nónyù ìndrù dõ ádròdrò ale. Obhó tí, ìnzá áhụ Kàgàwà bhà rò ádrùngbànga náarí mbá ì'ì. Ndirò, kàkà idzi

* **12:19** 12.19 Tòr 32.35 * **12:20** 12.20 Mbà 25.21-22. Kà-tì ní, ngàtsi nǎ, wò dhu bhëyi nyí nyònzì dhu dhu ràdù ndi ale àbhụ nyina riwà, ràdù ndùgèrè ndàbhà pbìndà nzérenga.

nónyù ìndrù dǒ ádròdrǒ ale núli ní Kàgàwà. ² Nírò, ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì ale nà rí ndàgò ale ní Kàgàwà ùyǎ dhu nà rí ndàgò ale. Ndirò, ndi dhu bhěyi arí dhu ònzi ale ní iwà Kàgàwà rǐ anya ìtdì dǒyá dhu nìdhà dǒyà ì tǐrò ale. ³ Obhó tí, ídzì dhu ònzi arí ale náarí nzǐ ádròdrǒ ale-òdò ònzi, pbétù abádhí-òdò ònzi arí ní nzére dhu ònzi arí ale. Nyǐ nyózè tí wà nyongò àdì ìnzǐ nyǐ nyǐ ádrùngbǎle-òdò ònzi rórò? Nírò, nyǐ nyàkǎ nyonzì ídzì dhu, ní kà rǎdù nyifu. ⁴ Obhó tí, ádròdrǒ ale rǒnzina ní Kàgàwà bhà kasu, ndínǐ nyǐ nabhù tí nyonzì ídzì dhu. Pbétù, dhu apé ì'ì nzére dhu ònzi nyǐ nyarí dhu tí, ní nyǐ nyàkǎ nyonzì abádhí-òdò. Obhó tí, ìnzǐ ní kòkórò nga ndi abádhí rǐ'ì ìndrù tò ì í màlipò àbhù nǐ ádrùngbǎnga tó obi nà nǐ. Màlipò àbhù abádhí rǐ nzére dhu nònzì ale tò rò, abádhí rǒnzina ní Kàgàwà bhà kasu, ndínǐ kàbhà nàwí nitè tí ì ale tò. ⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, inga nòfò dhu nyú ní kifù ádròdrǒ ale, ìnzǐ ní Kàgàwà bhà nàwí-òdò ònzi ka kí dhu-okú dò rò tí, pbétù, ale-afí rǐ dhu ìtè átò ídzì dhu rǎrǐ ndi dhu-okú dò rò.

⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, nyǐ nyarí pàratà ùfǒ átò. Obhó tí, àlità bhà kasu ònzi arí ádròdrǒ ale náarónzina ní Kàgàwà bhà kasu. ⁷ Ní, nyǐ nyàkǎ nyǎbhù ìngbàtí ìli ndi ádrùngbǎle bhà obhónánga mà ndi ádrùngbǎle tò. Nyǐ nyàkǎ nyǎfǒ pàratà yà pàratà àbhù arí kufǒ ndombè-fó, ndirò nyǐ nyàkǎ nyǎtsà tákìsì yà tákìsì àtsà arí ale-fó. Nyǐ nyàkǎ nyǐfu ifuta nà àkǎ ádrùngbǎle, nyǎdù ìlèta nà àkǎ-tsí nílè.

Ìndrù rǐ 'òzè nzínziya ǒ dhu ní Kàgàwà bhà Ʋyátá ìfǔ ka kí dhu

⁸ Nyǐ nyàkǎ nzá nyǐ'ì atdí ale bhà wǎnzá nà màtí. Wǎnzá tí nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì nà ní atdí dhu kèlè. Ndi dhu ní, nyózè nyǐ nyǐ nzínzikù ǒ dhu. Obhó tí, òdhìnà nòzè ale nífu wà Ʋyátá atdí. ⁹ Kàgàwà bhà Ʋyátá rǐ dhu òvo, ndàtì: «Dhu àkǎ nzá nyonzì m̀nyòni, dhu àkǎ nzá nyohò abvo, dhu àkǎ nzá nyonzì ogbo, ndirò dhu àkǎ nzá nyǐli afínù ngǎtsi ale-fó rǐ'ì dhu dǒ*.» Kòkò ì Ʋyátá mà, kóró ngǔkpà-tsí màna, ní ka kútsì yàrǐ atdí Ʋyátá ò: «Nyǐ nyàkǎ nyozè òdhìnù àdhàdhì yà ìnyi nyú nyǐ nyózè nyǐ nyǐ-tǐrò dhu bhěyi*.» ¹⁰ Òdhìnà nòzè ale rǐ nzǐ àdù nzére dhu ònzi kà-rǒ. Nírò, ale t'òdhìnà òzè ka kí dhu ní Ʋyátá ìfǔ ka kí àkǎkǎ dhu bhěyi dhu.

Krístò rǐngò ònà idho àkǎ kòdò tí dhu

¹¹ Nyǐ nyàkǎ nyózè nyǐ nzínzikù ǒ, nyǐ nyùnì wà yà àlè kí'ì ònà kòmbí kàsùmì nǐdhunǐ. Obhó tí, Yèsù Krístò àlè ka'u ònà kàsùmì ǒ, àlè kùgu dòtsì ònà kàsùmì ní'ì àdì ndi ndàdì itse ró. Ní kòmbí, kǐndù wà ndi ìkyèrǒ nyú àlè tí. Nírò, kǎnǐ idho ò rò nyǐ nyǐ nyǐvǎ ònà fùkú kàsùmì nákǎ wà! ¹² Iku-ǒnga àli wà ndi, ndirò inga rǔbho dhu nǐndù wà ndi. Àlè kǎkǎ àlè rǎwà ìnò tó m̀tsò igi, àlè rǎdù ìla ùgye àlè kí nǐ awáwù ǒ m̀tsùmù nùgù. ¹³ Àlè kǎkǎ àlè rǐ'ì adyǐbhengá nga nà àkǎ ídzì m̀tsò nà, àlè rǎdù àlè òdò kǎkǎ dhu-tsí rǒrò. Ʋ dhu ní: pǐrà bhěyi ka kí dhu ònyù dhu, iwà t'òrita, kóró m̀nyòni-tidò t'ònzita, anya t'ònzita, ndirò adha tó ale-afí nà ka kí'ì dhu. ¹⁴ Nyǐ nyàkǎ nyǎfǒ yà Yèsù ìbhò àlè tó m̀tsùmù. Ndirò, nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhà yà ngbòkù rǐ atdyúya òho dhu ròvò nyǐ, nyǎmbe kòzè dhu ònzi dǒ.

14

Ìnzá ìndrù àkǎ ndòtdì òdhìnà-ànyǎ ònyù-okú dò rò dhu

* **13:9** 13.9 Uvt 20.13-15,17; Tòr 5.17-19,21 * **13:9** 13.9 Law 19.18

¹ Nyĩ nyàkã nyãko yà ivíví a'uta nà arí'ì ale inzá nyĩ nyàgò nyĩ nà pbìndà irèta dǒ rórò. ² Atdí ófò ní, atdí ale rǐ'ì inè ndònyù kóró ònyù-tidò pbìndà òbì nà a'uta-okú dò rò, pbétù ngãtsi ale ràdù ndà'ù ndònyù itò-bí* kèlě pbìndà ivíví a'uta-okú dò rò. ³ Ní, wò ndi kóró ònyù-tidò ònyù arí ale náká nzá ndònzì yà inzí arí izã ná'a ale-itsì. Ndi dhu bhěyi tí, yà inzí arí izã ná'a ale, náká nzá ndòtdì yà kóró ònyù-tidò ònyù arí ale-ànyã, Kàgàwà náko wà kònyù arí ale átò nídhuní. ⁴ Inyi, inyi ní àdhi wò ngãtsi ale bhà kasutále dǒ nyi nyarí anya itdì rò? Kàrì kóró dhu ònyù dhu mà, ndirò inzí kà rǐ kóró dhu ònyù dhu mà ní kàbhà kasu tó ádrùngbãle-òtě. Ndirò, kàbhà Ádrùngbãle Yèsù rǐ'ì inè òbì nà ndìdì ka pòtsó pbìndà a'uta ǒ.

⁵ Atdídhena ale náarí atdídhena idho òzù atdí dǒ rǐ'ì tǐya nà ròsè ngũkpà idho dònã dhu tí. Pbétù, ngũkpà ale arádù kóró idho òzù rǐ'ì àdhàdhì. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ngãtsi ale náarí dhu à'ù àdhàdhì ndi nyú ndi ndirèna nditírò dhu bhěyi. ⁶ Afina nitù atdí idho-okú dò rò ale, ní rǐ dhu ònzi ndi dhu bhěyi ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbãle Yèsù. Kóró ònyù-tidò ònyù arí ale ní rǐ dhu ònzi ndi dhu bhěyi, ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbãle Yèsù átò. Obhó tí, kà rǐ òtsò àbhù Kàgàwà tò pbìndà ònyù-okú dò rò. Ndirò, inzí arí kóró ònyù-tidò ònyù ale ní rǐ dhu ònzi ndi dhu bhěyi átò, ndíní ndi ndifu tí Ádrùngbãle Yèsù, ndàdù òtsò àbhù Kàgàwà tò. ⁷ Obhó tí, àlě karí mbã ípìrõnga nà àlě kòzè àlě rǐ'ì kà nà dhu-okú dò rò. Ndirò, àlě karí nzì ùve àlě kòzè àlě rùve dhu-okú dò rò. ⁸ Kà-tì ní, àlě kapé ì'ì ípìrõnga nà, ní àlě kí'ì kà nà Ádrùngbãle Yèsù òzè ka dhu-okú dò rò. Ndirò àlě kapé ùve, ní àlě kúve Ádrùngbãle Yèsù òzè ka dhu-okú dò rò. Nírò, dhu apé ì'ì àlě kí'ì ípìrõnga nà dhu tí, ndirò ngãtsi nǐ dhu apé ì'ì àlě kúve dhu tí, ní àlě'ì ní Ádrùngbãle Yèsù bhà ongyéngá. ⁹ Obhó tí, Krístò avè ndàdù ndìngbè, ndíní ndi ndadì tí Ádrùngbãle tí kàkà iwà ùve ale mà, ípìrõnga nà rǐ'ì ale mà nà tò. ¹⁰ Pbétù inyi, ádhu nyi nyarí anya òtdì òdhìnyù dǒ okúna dò rò? Ndirò ádhu inyi, nyi nyarí òdhìnyù-itsì ònzi okúna dò rò? Obhó tí, àlě'ì kóró àlě kikòya Kàgàwà bhà anya t'únòta tó tombi-ònzì. ¹¹ Obhó tí, ka kándì dhu Ìlìlǎ Andítá ò kati:

«Ádrùngbãle Kàgàwà rätina:

«Ima, ma mí'ì inè nyìkpódu nà. Ní, kóró ale núukoya otdyùya-do onzidú, ndirò kóró ale nóovoya dhu kpangba 'àti: ma rǐ'ì Kàgàwà*.» ¹² Ní ndi dhu bhěyi tí, ìngbàtí ìli ndi ale mà àlě nzínzi ǒ náaweya ndi ndanzì dhu nditírò Kàgàwà-ònzì.

¹³ Nírò, àlě kàkã nzá àlě rìtdì àlě-ànyã àlětírò àlě nzínzi ǒ. Pbétù, kàní nyĩ nyàkã nyõnzì dhu: nyĩ nyàkã nzá nyũli òdhíku-tsù ùtò ràdù inzí rùngu Kàgàwà bhà otu dhu abádhí-ònzì, ndirò nyĩ nyàkã nzá nyõnzì abádhí àbhù ràdù ròtsù nzérenga ò dhu. ¹⁴ Ma màni wà dhu madù dhu à'ù, Ádrùngbãle Yèsù-otù ǒ: Kàgàwà-nyìkpó ǒ ótì atdí ònyù-tidò mà rǐ'ì mbã. Pbétù, ndi ale apé atdí ònyù-tidò mà òzù Kàgàwà-nyìkpó ǒ ótì dhu tí, ní ndi ale tò ndi ònyù òtì wà. ¹⁵ Dhu apé ì'ì yà nyi nyónyuna ònyù-okú dò rò nyi nyàbhù òdhìnyù-afí rǐ'ì izu nà dhu tí, ní nyi nyí'ì ìmbã àzè tó ale-afí nà. Pbùkù ònyù-okú dò rò nyi nyàkã nzá nyabhù wò Krístò náavè okúna dò rò ale nyú ritsi pbìndà a'uta ǒ. ¹⁶ Nírò, ídzi dhu tí nyi nyòzù dhu ònzi nyi nyí dhu náká nzá ndì'ì nzére dhu ùnò yà inzá Yèsù ná'ù ale ràdù nyi nǐ okúna dò

* **14:2** 14.2 Rómà tó kígò ǒ Kànisa ǒ, ivíví a'uta nà ale náazè 'ònyù itò-bí kèlě, akye ì owuna yà iwà Músà bhà Hyátá isǒ inzí kongò à'ana izã mà mǎngũ-nzo tò ka kàbhù perè tí izã mà nà ná'a nǐ.

* **14:11** 14.11 Ìsa 45.23

rò dhu tí. ¹⁷ Obhó tí, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ní nǚ ònyù, ndirò ka ní nǚ òmvá. Pbétù ka ní yà Kàgàwà bhà Ǽlǎ-Alafí arónzina àlě-nyutsi dhu. I dhu ní: kǎrí àlě àbhǔ àlě rònzi obhónánga tó dhu, àlě ròkò màràngà ǒ àlě nzínzi ǒ, ndirò àlě ròkò dhédhe ǒ. ¹⁸ Ní wòrí ǒfò ǒ àlě kí Krístò bhà kasu ònzi dhu rǐ ndi àlě àbhǔ àlě ròfò Kàgàwà-nyìkpó, ndirò ìndrǔ-nyìkpó.

¹⁹ Ní ndi dhu-okú dò rò, àlě kàkǎ àlě rònè màràngà ìbhò rádù àlě nzínzi ǒ dhu. Ndirò, àlě kàkǎ àlě rònzi ngǔkpà ale òsì rádù fǐyó a'uta ǒ dhu. ²⁰ Nyi nyàkǎ nzá nyinza Kàgàwà rónzina àlě-nyutsi kasu ònyù-okú dò rò. Obhó tí, kórò ònyù-tidò rǐ'ì inè konyù, pbétù odhìnu àbhǔ rádù ìnzǐ rǎngu Kàgàwà bhà otu ònyù-tidò ònyu nyi nyí dhu ní nzére dhu. ²¹ Dhu rádù àkǎ mběyi nyí nyubhà ìzǎ ìnzǐ nya'á, nyubhà òvayì ìnzǐ nyòmva, nyadù àdi ìnzǐ nyonzi kórò dhu-tsí yà odhìnu-tsù ùtò rádù ìnzǐ rǎngu Kàgàwà bhà otu. ²² Inyi, nyi nyàkǎ nyòdò yà pbùkù a'uta ábhǔ nyozè ìdzi dhu tí Kàgàwà-ònzǐ dhu afínu ǒ. Hirò nónzi ale ní yà ìnzǐ arí ànyàna òtdì ndítírò yà afína ùdhè dhu ndi ndònzǐ rò. ²³ Pbétù, yà afína rǔguru ndi ndónyuna ònyù-okú dò rò ale, nányǎ Kàgàwà ǒtdì wà. Obhó tí, kà rǐ nǚ ndi dhu ònzi a'uta nónzi ka òná ǒfò ǒ. Ndirò, ònzina ka kí kórò dhu-tsí, yà ìnzǎ ndi nàko a'uta nà ní nzérenga.

15

Inzá dhu àkǎ ìndrǔ rònzi nyìkpóna nòfò ndítírò dhu kèlě dhu

¹ Àlě'ì yà ǒbi nà àlě kí'ì àlě tó a'uta ǒ rò, àlě kàkǎ àlě rònzi kǎkǎ ìmbǎ rǐ'ì ǒbi nà fǐyó a'uta ǒ ale dzùnà fǐyó ivívinga ǒ, ìnzǐ àlě rònzi àlě-nyìkpó kèlě ǒfò rǐ àlétírò dhu. ² Ìngbatí ìli ndi ale mà àlě nzínzi ǒ nǎkǎ ndònzǐ òdhìna-nyìkpó ǒfò rǐ dhu kà tò ndi ndi ìdzìnga ònzi dhu-otù ǒ, ndínǐ ndi dhu adù tí ndi ale òsì pbìndà a'uta ǒ. ³ Obhó tí, Krístò nyí mà náanzǐ nzá nyìkpóna ǒfò rǐ ndítírò dhu, àdhàdhì yà Ǽlǎ Andítá ǒ ka kandí Másiyà dǒ dhu bhěyi: «Yà abádhí arúnona inyi, Kàgàwà, nǐ nzére dhu tó itútanga náara ndà'è dùdú*.» ⁴ Ndirò kórò dhu yà angyí ka kandí Ǽlǎ Andítá ǒ, ní ka kandí ndínǐ dhu nudhè tí àlě tò. I Andítá náarí àlě àbhǔ àlě ròndù dhu-dzi, ndàdù àlě-afí àbhǔ ròtsi ǒbi, ndínǐ àlě kabá tí yà Kàgàwà akò fǐndá làkǎ àlě tò dhu. ⁵ Nírò, Kàgàwà, yà dhu-dzi t'òndùta tó ǒbi àbhǔ arí ìndrǔ tò ndàdù ale-afí òpè ale, nǎkǎ ndàbhǔ nyǐ nyǐ'ì irita nà nzínziku ǒ, Krístò Yèsù bhà ǒfò nódyi nyǐ nyí dhu-otù ǒ. ⁶ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyádù Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'ábanà, nílè atdí afíkù na ndirò atdí tǔkù na.

Krístò ira Pbàyàhúdí mà ìnzǐ ní Pbàyàhúdí màrà tò dhu

⁷ Nírò, nyǐ nyàkǎ nyòngò nyàko nzínziku ǒ àdhàdhì Krístò náakò nyǐ dhu bhěyi, ndínǐ Kàgàwà-òvò ilè tí ndi. ⁸ Obhó tí, ma mátina kpanya nyǐ nǐ, Krístò ira Pbàyàhúdí tó kasutále bhěyi, ndínǐ ndi ndabhù tí yà abádhí t'ábhúna tò Kàgàwà akò làkǎ rǎkǎ, ndi dhu rádù dhu ìtè Kàgàwà rǎrǐ yà ùno ndi ndènò dhu ifǔ arí ale. ⁹ Kǐra átò ndínǐ ìnzǐ ní Pbàyàhúdí nílè tí Kàgàwà átò pbìndà izu tó ale-afí-okú dò rò, àdhàdhì yà Ǽlǎ Andítá ǒ ka kandí ka dhu bhěyi. I Andítá rǎtina:

«Wò dhu-okú dò rò, ma móngo nyilè ìnzǐ ní Pbàyàhúdí nzínzi ǒ, ndirò ma móngo adyi ùyè mifù nyi nǐ*.»

¹⁰ Ndirò, Andítá rǎtina tdítǒ:

* **15:3** 15.3 Zàb 69.10 * **15:9** 15.9 2Sà 22.50; Zàb 18.50

«Nyĩ, ìnzĩ ní Pbàyàhúdí tírò, nyònzì dhèdhe atdíkpá Kàgàwà bhà ale màrà*!»

11 Ndirò kà ràtina tdítđò yà dhu bhèyi:

«Nyĩ ìnzĩ ní Pbàyàhúdí, nyilè Ádrùngbàle.

Nyĩ kóró alé, nyilè ka*!»

12 Ndirò, nabi Ísayà ràtina:

«Yèsè bhà mùdzukuru* nítoya ndì.

Ní, kònyaya idzi ìnzĩ ní Pbàyàhúdí dđ,

ndirò i ale adùya nyìkpóya ìli kà-rò, ndínì ì nìgú tí*.»

13 Nírò Kàgàwà, yà àlě àbhù arí àlě rùli àlě-nyìkpó ndì ndónzina dhu rđ ale, náká ndirà nyì àkáká dhèdhe nì, ndàdù nyàbhù nyòkò màràngà ǒ, ka nyì nyá'ù nídhunì. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyì nyádù nyìkpókù ùli atdíđò kà rónzina fùkù dhu rđ Ìlìlǎ-Alafí bhà ádrùngbànga tó obi nì.

Pólò rđte ìnzĩ ní Pbàyàhúdí nzínzì ǒ ndì ndónzina kasu dđ dhu

14 Àbanǎnzó, nyì nyú nàndà dhu nì, ma m̀ni wà dhu mbèyi nyú, nyì rùlè ùlè tí ídzìnga t'ónzita nì, ndirò nyì r̀ni wà obhó dhu tí r'ì'ì dhu mbèyi nyú, ndi dhu ràdù nyàbhù nyàmbe sedzà àbhù dđ fùkù nzínzìkù ǒ. 15 Yàrí bhàruwà ò ngùkpà ngari ǒ, ma m̀ndì dhu fùkù obi nyú nà, ndínì nyì nabhù tí nyìrè yà angyi ka kúdhe fùkù dhu. Ma m̀rà kònzì rđ ndi dhu bhèyi, ma m̀bàná Kàgàwà bhà ídzìnga, 16 mí'ì Yèsù Krístò bhà kasutále tí ìnzĩ ní Pbàyàhúdí tò dhu-okú dđ rò. Ma marí kùhanì tó kasu ònzì, m̀nò Kàgàwà bhà Ídzi M̀kùrù, ndínì ma mìtè tí ìnzĩ ní Pbàyàhúdí Kàgàwà tò perè tí. Kàgàwà ràdù ndi perè àkò iwà Ìlìlǎ-Alafí ú'o ka rìlǎ nyìkpóna ǒ dhu-okú dđ rò. 17 Yà Yèsù Krístò màrà m̀ m̀ngbò m̀ nídhunì, ma mí'ì ìnè mìlè ma Kàgàwà tò ma m̀nzina kasu-okú dđ rò. 18 Obhó tí, ma mí nzi momvù mìsè vurò dhu, ìnzá ní yà Krístò ónzì otùdu ǒ dhu kèlě ma m̀vò rò. Kònzì ndi dhu, ndínì ìnzĩ ní Pbàyàhúdí nùugèrè tí ì 'ìfù Kàgàwà. Ndirò kònzì ka yà ndi ndábhù m̀nò dhu mà, ndi ndábhù m̀nzì dhu màrà-otù ǒ. 19 Kònzì ka átò yà ndi ndábhù m̀nzì Kàgàwà bhà Ìlìlǎ-Alafí bhà ádrùngbànga tó obi nì ize mà yà ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzínzì ǒ dhu màrà tó ádrùngbànga tó obi-otù ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma m̀nò Krístò bhà Ídzi M̀kùrù kóró ngari ònǎ, ròpè ndi Yèrùsàlemà tó kigò ò rò, r̀rà àhù Ìlìrikò† tó mùlengù ò. 20 Ndirò, atdí ma mí'ì nà irèta ní'ì m̀nò Krístò bhà Ídzi M̀kùrù yà ìnzá ndi m̀kùrù apèna ndiri òyá kóró ngari ònǎ. Ma mazè m̀nzì ka ndi dhu bhèyi, ìnzì ma m̀nò tí Ídzi M̀kùrù yà iwà ngàtsi ale náapè ndùnò ka òyá ngari ǒ, 21 àdhàdhì yà Ìlìlǎ Andítá ò ka kàndì ka dhu bhèyi. † Andítá r'ì dhu òvò M̀siyà-okú dđ rò 'àti: «Kàkà ìnzá ka kapèna kàbhà m̀kùrù òvò f'iyò ale, náalaya ka. Kàkà ìnzá ka kapèna kàwě f'iyò ale ní i kàdùya dòya àlù*.»

Pólò rđte Yèrùsàlemà mà, Ròmà mà, Spàniyà màrà ò ndi ndàrà nì abhi dđ dhu

22 Ídzi M̀kùrù ùnò ma mí yà ìnzá apèna k'iri ale tò dhu ní ndi tsùdu nútò ibí-gùna nyú ìnzì màrà àhù àwú fùràbvù. 23 Obhó tí ibí atò nyú ǒ, ma mí'ì dhu-atdyú nà atdíđò màrà nyàndà. Ní kòmbì, ma mí mbǎ ma m̀nzina tdítđò yàrí mùlengù ǒ kasu nà. 24 Ní Spàniyà tó pbìrì ò ma m̀rà rò ma

* 15:10 15.10 Tòr 32.43 * 15:11 15.11 Zàb 117.1 * 15:12 15.12 Yèsè bhà mùdzukuru tí ka kánzina irò ale ní Krístò. * 15:12 15.12 Ìsa 11.10 † 15:19 15.19 Ìlìrikò ní'ì M̀kèdòniyà tó pbìrì tí ì'ì kyèròkyèrò atdí mùlengù. * 15:21 15.21 Ìsa 52.15

múda fǔrǎbvùnǎ òná kàsùmì ǒ, ma m̀̀ni wà dhu ma rǎrǎ ngbòkù àla àlǎ. Ndirò, iwà idhèdu ìka ndì yà atdíkpá àlě kòkò nyǐ mànà ídǒ kàsùmì tí dhu-dzidǒ rórò, ma mòzè nyǒnzì dzùnàdu ànyì ma m̀̀rà nǐ pbàkà abhi ǒ. ²⁵ Pbétù kòmbí, ma mí pé àrà mùdzùnà nà angyi Yèrùsàlemà tó kigò ò rí'ì Kàgàwà bhà ale tò. ²⁶ Obhó tí, dhu ófò M̀̀kèd̀̀niyà mà Àkayà‡ mànà tó pbìrì ǒ Kàgàwà bhà ale-nyìkpó, r̀̀ndu malì-tsù, ndíńí ì onzi tí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ rí'ì ale nzínzì ǒ rí'ì nǎkùtále dzùnà nǐ. ²⁷ Obhó tí, abádhí ònzì ndì dhu ì nyú ì òzè ka dhu bhěyi. Pbétù dhu àkànà wà atdíđǒ abádhí r̀̀onzì ì nǎkù tó Pbàyàhúdì dzùnà. Obhó tí, dhu apé ì'ì ì ìnzǐ ní Pbàyàhúdì nábà yà Pbàyàhúdì tò Kàgàwà udhé ale-afí tó asota átò dhu tí, ní dhu àkànà wà ì ìnzǐ ní Pbàyàhúdì r̀̀owù Pbàyàhúdì dzùnà ònzì r̀̀ǒ átò foyá rí'ì dhu-tsí nǐ. ²⁸ Ní, ndì kasu ìto ma mí, madù wò ndì tsùna ka k̀̀ndu malì àbhù abádhí-fó kóró ale-ònzì r̀̀ò r̀̀ò, ma múda fǔrǎbvùnǎ yà Spàniyà tó pbìrì ò ma m̀̀rà nǐ pbàkà abhi ǒ. ²⁹ Ima nyú ma m̀̀ni wà dhu, fǔrǎbvù ma m̀̀rà àhù òná kàsùmì ǒ, ma r̀̀àrà àbhǒ asota nyú nà f̀̀kù Krístò inǎ r̀̀ò.

³⁰ Àbanǐnzó, ma mìt̀̀dè nyǐ ìt̀̀dè tí àlě tó Ádr̀̀ngbǎle Yèsù Krístò-okú d̀̀ò r̀̀ò, ndirò yà Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí náarìbhona àlě r̀̀òzè àlě nǐ àzè-okú d̀̀ò r̀̀ò, k̀̀ngbò àlě atdíkpá itsòta ǒ, àlě r̀̀ìtsò àlě atdíđǒ Kàgàwà r̀̀ǒ d̀̀dú. ³¹ Nyìtsò nyǐ d̀̀dú, ndíńí ìnzǐ nzére dhu náabá tí ima k̀̀kà Yùdeyà tó pbìrì ǒ arí'ì ìnzá Yèsù ná'ù ale inǎ r̀̀ò. Ndirò nyìtsò nyǐ d̀̀dú, ndíńí Kàgàwà bhà ale náakò tí yà ma m̀̀rà nà Yèrùsàlemà tó kigò ò mùdzùnà mběyi. ³² Ndirò ndì dhu bhěyi Kàgàwà òzè ka r̀̀'ì nǐ, ma mírà àhù àhù bv̀̀kù dhèdhe ǒ, madù maso ake nzínzìkù ǒ. ³³ Ní r̀̀ò Kàgàwà, yà m̀̀r̀̀ngà ìbho arí àlě tó ale, nǎkǎ ndì'ì atdíkpá nyǐ mànà kóró. Àm̀̀nà!

16

Polò rǐ Romà tó kigò ǒ arí'ì Kàgàwà bhà ale nóvì dhu

¹ Ma mòzè mìtè a'uta ǒ àlě t'áwènà, Fòyibè f̀̀kù. Íyàdhíyà arí kasu dzùnà ònzì Kèkùreyà tó kigò ǒ k̀̀nisà ǒ. ² Ní fǔrǎbvù kà r̀̀rà àhù r̀̀ò, nyǐ nyàkǎ nyàkò íyàdhíyà àlě tó Ádr̀̀ngbǎle-ovò r̀̀ǒ, àdhàdhì Kàgàwà bhà ale àkànà ì r̀̀onzì ka dhu bhěyi. Nyǐ nyàkǎ nyǒnzì kà dzùnà kà rǐ atdyúna òho f̀̀kù kóró dhu nǐ. Obhó tí, íyàdhíyà ònzì àbhǒ ale nyú dzùnà. Ndirò k̀̀nzì dzùnàdu nyú mà átò.

³ Òvì nyòvì Pèrèsìlà mà pb̀̀ndà kpatsìbhále Àkilà nà*. Abádhí ní yà atdíkpá mǎ marí Yèsù Krístò bhà kasu ònzì mànà ale. ⁴ Abádhí átsù mbèmbè '̀̀ve pbàkà ípìr̀̀ngà àpà ì í '̀̀gù r̀̀ò. Ní ma màdu òtsò abádhí tò. Ndirò, ìnzǐ ní ima k̀̀lě ndì atdíđò ma màdu òtsò abádhí tò, pbétù ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tó pbìrì ǒ kóró k̀̀nisá nádu òtsò átò abádhí tò. ⁵ Òvì nyòvì yà abádhí mà t'ídzá arí '̀̀ndù k̀̀nisà átò. Òvì nyòvì yà atdíđǒ ma mózè Pàyinatò. Àbadhi ní ndì wemberè tí Krístò ná'u Àziyà tó pbìrì ǒ bhà nzínzì ǒ ale. ⁶ Òvì nyòvì M̀̀riyà yà atdíđǒ aránà afina ìtu r̀̀ǒ f̀̀kù dhu nǐ ale. ⁷ Òvì nyòvì Àndèr̀̀nikò mà Ỳ̀niyà nà. Abádhí ní f̀̀kà pbìrì ǒ bhà, yà atdíkpá ka kusó mǎ mànà imbi ò. Abádhí ní uvitatále yà atdíđǒ ka k̀̀rì ìf̀̀na, ndirò abádhí ní angyinǎ r̀̀ò Krístò ná'ù r̀̀dú ale.

⁸ Òvì nyòvì Àp̀̀liyatò, yà atdíđǒ ma mózè Ádr̀̀ngbǎle-nyutsì ale. ⁹ Òvì nyòvì R̀̀banù, Krístò bhà kasu ònzì mǎ marí nà odhìkà. Ndirò, òvì nyòvì

‡ 15:26 15.26 Pbàromà tò ndì ndí bhàr̀̀wà àndì òná kàsùmì ǒ, Polò ì'ì Kòritò tó kigò ǒ Àkayà tó pbìrì ò. * 16:3 16.3 Kas 18.1-3

Sitakì, yà atdíđǒ ma mózè ale. ¹⁰ Òvi nyòvi Àpelè, yà Krístò-nyutsi pbìndà a'uta tó obhóngà nitè k pangba ale. Òvi nyòvi Àrìstòbulò bhà idzá aróko ale. ¹¹ Òvi nyòvi Yèrèđiyò, fàkà pbìrì ǒ ale. Òvi nyòvi Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù ale, kǎkà Nàrkisò bhà idzá aróko. ¹² Òvi nyòvi Tìrifenà mà Tìrifòsà mà, yà atdíđǒ Ádrùngbǎle bhà dhu arí afiya àtdű vèbhále. Òvi nyòvi yà atdíđǒ ma mózè Persi átò, yà atdíđǒ Ádrùngbǎle bhà dhu arí afina àtdű tsìbhále. ¹³ Òvi nyòvi Rufù, yà Ádrùngbǎle ópì fìndà ale. Ndirò òvi nyòvi kà-tsána yà ma marózuna átò íyàdu bhèyi ale. ¹⁴ Òvi nyòvi Àsìkritò mà, Fùlegò mà, Hérmè mà, Pàtròbà mà, Érmà mà, yà atdíkpá abádhí arí'ì mà, nà òdhíya mà. ¹⁵ Òvi nyòvi Filòlogò mà Yùliya nà, nyǎdù Nèrewù mà òvi awèna mà. Ndirò òvi nyòvi Òlipà mà yà ì arí'ì mà atdíkpá Kàgàwà bhà kóró ale mà. ¹⁶ Òvi nyòvi nyí mbèyi nzínzikù ǒ, nyǎtsè nyí àdhàdhì òdhi arónzina dhu bhèyi. Krístò bhà kànísá kóró nóvi nyí.

Kà rǐku dòná rò nǐ, Polò rǐ sedzà àbhǔ Ròmà ǒ pbàkrístò tò dhu

¹⁷ Àbanǐnzó, ma mìtdè nyí ìtdè tí, nyàndà nga mbèyi kǎkà ìndrű-ǒnga àpà arí 'ùndò ale nà. I ale ní kǎkà ngǔkpà ale àbhù rádù rùvò ídzì otu ǒ rò, 'àdù àmbè yà fǔkù ka kúdhe dhu àgò dǒ ale. Ní nyí nyákǎ nyùtù nyí, nyòkò itse abádhí rǒ rò. ¹⁸ Obhó tí, i dhu bhèyi ale-tidò náarí kàsùna ònzi ní nzí àlě tó Ádrùngbǎle Krístò, pbétù abádhí arí kàsùna ònzi dhu ní òya kèlě. Ndirò, abádhí arádù kǎkà isísó afiya nà ale núra òvòvù ndirò ùtrátá tó òtèya nǐ. ¹⁹ Nyí nàndà dhu nǐ, kóró ale ùni wà ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyarí Ádrùngbǎle ìfű dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, idhèdu ìka ndi atdíđǒ okúkù dò rò. Pbétù, ma mózè nyí'ì dhu-ǒnga t'òvòtatále tí ídzìnga t'ònzita-otù ǒ. Ndirò nyí nyákǎ nyòkò ìlǐlǎ ale tí, nyíndà nyí nzére dhu rǒ rò. ²⁰ Ndi dhu bhèyi nyí nyònzì dhu rò, Kàgàwà, yà màrùngà ìbho arí ale, rǐ pfòmvo Sitanì-òbì ito, ndàbhù nyòbè dònà pfòkù-tsítsíró ìnzá òtrò idho ǒ.

Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìnga nákǎ ndi'ì atdíkpá nyí mà! nà!

²¹ Tìmòtewù, kasù tó òdhidu nóvi nyí'ì. Ndirò fàkà pbìrì ǒ bhà: Lùkiyò, Yàsonà, Sòsipàtrò mà nà nóvi nyí átò.

²² Yàrì bhàruwà Polò ávi rándí fǔkù ní ima, Tèrtiyò. Ní ma mòvi nyí yà àlě nùngbò Ádrùngbǎle-òvò rǒ.

²³ Gǎyò, yà ima, Polò nakò pbì idzá ndirò yà kànísá ǒ kóró ale nákǒ arí ròngò 'ùndu pbì idzá ale, nóvi nyí'ì. Àlě t'adònà Kwartò mà, Rǎstò yà kigò ǒ malì òdo arí ale mà nà nóvi nyí.

[²⁴ Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìnga nákǎ ndi'ì nyí nà kóró. Àmìnà.]

Atdíró tí Kàgàwà àkǎ ilèta nà dhu

²⁵ Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Àbadhi rǐ'ì ìnè òbi nà ndàbhù nyí nyíko pòtsó a'uta ǒ yà ma maróvona ìndrű tò Yèsù Krístò bhà Ídzì Mákǔrù-otù ǒ. Ndi Mákǔrù-otù ǒ, Kàgàwà ábhù kuni yà mùhàngú ò rò okónà órù ò dhu. ²⁶ Ní kòmbí, àdhàdhì Àbadhi, yà dhòdhòdhóngà nà arádi ale nùuyá dhu bhèyi, mà móvò yà pbànábi andí Krístò-okú dò rò dhu, ndí nǐ kóró pbìrì ǒ ale nàa'ù tí ka, 'àdù kífù.

²⁷ Nírò Kàgàwà, yà atdíró tí arí'ì dhu-ǒnga t'òvòtatále tí ale, nákǎ ilèta nà dhòdhòdhóngà Yèsù Krístò-otù ǒ kǎnzì dhu-okú dò rò! Àmìnà.

Kòritò

ǝ Kànisa tò Pòlò andí wemberè tí bhàrɔwà Yàrí bhàrɔwà ǝ ì nòtù ádròdrǝ dhu tí dhu

Yàrí bhàrɔwà nandí ní Pòlò, Yèsù bhà uvitatále. Kángbe ndi Kòritò tó kigò ǝ Kànisa wemberè tí, mbembè iwà imbò kumì ato núdà Yèsù ka kúgù dhu-dzidǝ rórò (Kas 18.1-3). Kándí bhàrɔwà ndi Kànisa tò mbembè iwà imbò ato núdà rórò. Ndi kàsùmì ǝ kätù ndi Efesò tó kigò ǝ.

Kòritò ni'ì Àkayà tó pbìrì ǝ ádrùngbǝ kigò (Kòmbí ka kárí ndi pbìrì ànzi Pbàgìrìkí tó pbìrì tí). Ndi kigò ǝ ì'ì ale-tidò ni'ì dhèdhèrò pbìrì ǝ bhà: Pbàgìrìkí mà, Pbàróamá mà, Pbàyàhúdì mà. Tdǝ ì a'ù Yèsù rò, ì ale nzínzi ǝ ábhǝ ale nyú nóongónà sànamǝ-nzo-owù núngu, 'adù dhèdhèrò irèta-tidò-owù núngu átò.

Pòlò náabà màkùrù dhèdhèrò ale-ti'òná rò Kòritò tó kigò ǝ Kànisa ǝ arí ndònzì dhu dǝ (1Kò 1.11; 5.1). Ndi kigò ǝ pbàkrístò náazè dhu ní Pòlò rìtè ìngbà dhu bhèyi màtí ì adù òko inzà Yèsù ná'ù ale nzínzi ǝ dhu fíyò. Ní wemberè tó pbìndà bhàrɔwà ǝ, Pòlò rǝ dhu àndí yà ndi ndábà màkùrù dǝ, ndàdù dhu àdu yà tsùnà ka kóngù dhu dǝ.

Bhàrɔwà-nyiti ka kóhù tí dhu

- Bhàrɔwà-dòkpa (1.1-9).
- Ìndrǝ-ǝnga rǝ ndùndò Kànisa ǝ dhu (1.10-4.21).
- Ìnzà ìndrǝ àkǝ 'ònzì mànyòni dhu mà, ì núbǝ ale àkǝnà 'òkò tí fǝ-dzà dhu mànà dhu (5.1-7.40).
- Pbàkrístò rǝ ì dòyá ìtírò Kàgàwà-nyìkpó ǝ dhu (8.1-11.1).
- Somǝ-dzà ǝ vèbhále mà kpabhále mànà àkǝ 'ì'ì nà ófò mà, Ádrùngbǝle Yèsù àbhǝ rí kirè ònyè dǝ dhu mànà (11.2-34).
- Hǝlǝ-Alafí arúbhòna dhèdhèrò perè-tidò, kà nǝ ka kádù kasu ònzì tí Kànisa ǝ dhu mànà (12.1-14.40).
- Krístò ìngbè ndi ǝve-bvè rò dhu dǝ Yèsù ná'ù ale núngbeya ì dhu nídè dhu (15.1-58).
- Bhàrɔwà rǝku dònà rò dhu (16.1-24).

*Pòlò rǝ Kòritò tó kigò ǝ pbàkrístò nóvi dhu
(1Kò 1.1-7; Kas 18.1-11; Fìl 1.3-6; Kòl 1.3-6)*

¹ Yàrí bhàrɔwà nàndí ní ima, Pòlò, yà Kàgàwà ànzi ndi nyú ndi ndóze ka dhu bhèyi rǝ'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí ale. Mǝ mí'ì atdíkpá àlǝ t'ádònà Sòsitèni* mànà. ² Ma màndí dhu fùkù, Kòritò tó kigò ǝ rǝ'ì Kàgàwà bhà kànisa tírò. Nyǝ ní yà nyǝ nyú'ò nyǝ nyǝlǝ Kàgàwà-nyìkpó ǝ Yèsù Krístò nyǝ nyá'ù dhu-otù ǝ ale. Kàgàwà únzi nyǝ ndíni nyǝ nyoko tí pbìndà ale tí, kóró ngǝkpà ale kǝkǝ àlǝ tó Ádrùngbǝle Yèsù Krístò-ǝvò ìfǝ arí kóró ngari ǝ mànà. Ndi Yèsù Krístò ní abádhí tó Ádrùngbǝle, ndirò ka ní àlǝ tó Ádrùngbǝle átò. ³ Àlǝ t'Ábanà Kàgàwà mà, ndi àlǝ tó Ádrùngbǝle Yèsù Krístò mànà náká 'àso nyǝ, 'adù nyǝbhǝ nyòkò màrùngà ǝ.

Yèsù Krístò-otù ǝ àlǝ karábàna asota

⁴ Ma marí òtso àbhǝ bìlìnganà pbàkà Kàgàwà tò okúku dò rò, yà Kàgàwà àbhǝ nyǝbà Yèsù Krístò-otù ǝ ìdzìnga-okú dò rò. ⁵ Obhó tí, Krístò mànà fùkù ungbòta-otù ǝ, Kàgàwà ìrǝ nyǝ kóró dhu nǝ, ròsè dòtsí ní yà ale-do

* 1:1 1.1 Kas 18.17

àlǔ rí ɔte ùno nyí nyá rí dhu mà, inga nyí nyúni dhu mà nà dhu nǎ. ⁶ Krístò dǔ ka káwe dhu nábà ngari obi nyú nà afíkú ò. ⁷ Ndi dhu bhéyi ní ndi, yà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò rǎ nditè kpangba ònà idho òdo nyí nyí ònanǎ, rùkú ndi nòtdì Hlǎ-Alafí aríbhona ìndrǔ tò perè rǎ mbǎ ì'ì atdí màtí. ⁸ Ka ní ndi nyí nabhùya nyìkò pòtsó, ràrà àhu yà adzi ǔ dhu-tsù rǎ ndòdì dhu ò. Ndi dhu bhéyi ní ndi, nyòbhu rí atdí afátá dǔ màtí atdí ale mà ní'íya ìmbǎ, wò ndi àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò rǎngò ònà idho ǔ. ⁹ Kàgàwà ní ndi ndùnò dhu ìfǔ arí ale. Àbadhi ní ndi nyí nunzi nyùngbò nyí Idhùnà Yèsù Krístò, àlě tó Ádrùngbǎle mà nà.

Ìndrǔ-ǔnga rǎ ndùnò Kànisa ǔ dhu

¹⁰ Àbanǎnzó, ma mìtdè nyí ìtdè tí àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-ɔvò rǔ, ndíní nyí kóró nyí nyowu tí ɔte rǔ atdí dhu dǔ, ìmbǎ ìndrǔ-ǔnga rǎ ndùnò dhu ràdù ì'ì nzínzikú ǔ. Nyí nyàkǎ nyòkò atdínga ǔ, nyí'ì atdí inga t'únita nà, nyǎdù ì'ì atdí irèta nà. ¹¹ Obhó tí, àbanǎnzó, Klǔè bhà-dzá-bhà-tsǔ, ma mǐrì dhu atsù rarí'ì nzínzikú ǔ. ¹² Ma màtina yà dhu bhéyi: ìngbàtí ìlì ndi ale mà nzínzikú ǔ náarí vurò dhu ùno ngǎtsi ale rǎnɔna dhu nà. Atdí ale náarátina: «Ìma, ma ní Polò bhà ale,» ngǎtsi ale ràdù àtina: «Ìma, ma ní Apolò bhà ale.» Ndirò ngǎtsi ale arátina: «Ìma, ma ní Kefà* bhà ale,» ngǎtsi-tsí ràdù àtina: «Ìma, ma ní Krístò bhà ale.» ¹³ Ní, Krístò-ǔnga núndò tí ùndò ndi? Tí ima Polò ndi ka kutó ma mùsàlabhà dǔ okúkú dò rò? Nyí nyalú tí bàtizò, ima, Polò nòvò rǔ? ¹⁴ Ma marí ɔtsò àbhǔ Kàgàwà tò, inzà ma mábhù bàtizò nzínzikú ǔ atdí ale tò màtí dhu-okú dò rò, pbétù, ma múbho ka fíyò ní Krìsipò* mà kèlě Gǎyò* nà, ¹⁵ akye atdí ale mà náarana àtina, nyí rálǔ bàtizò ɔvòdu rǔ nǎ. ¹⁶ Mbembè àdzo dhu ní, ma múbho bàtizò átò Stifanù bhà-dzá-bhà tò dhu*. Ròsè kòrì ale dònǎ, ma mùni nzá iwà ma mábhù bàtizò ngǎtsi ale tò màtí dhu.

Yèsù Krístò ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi mà, kàbhà dhu-ǔnga t'òvòta tó ǔfò mà nà

¹⁷ Krístò nívi nzá ma mǐrà bàtizò ùbho ìndrǔ tò, pbétù kǐvi ma ndíní ma mɔvɔ tí Ídzì Mǎkǔrù ìndrǔ tò. Kǐvi ma ndíní ma mara tí kòvò rǔ inzà ma mìtsu ìndrǔ arí'ì nà dhu-ǔnga t'òvòta tó irèta ɔtèdu ò rórò. Ndi dhu bhéyi ní ndi, Krístò avè mùsàlabhà dǔ dhu níwì nzá ndi ndí'ì nà ádrùngbǎnga tó obi. ¹⁸ Obhó tí, Krístò avè mùsàlabhà dǔ dhu tó mǎkǔrù ɔvɔ ka kǐ ìndrǔ tò dhu, nòzù kǎkà dhòdhódhonganà ì uwiya tí arówu ale náaràdù ìmbǎ tǎna nà dhu tí. Pbétù àlě tò, yà àlě ìgǔ kà rǎ rò, ndi mǎkǔrù rǐtèna ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi. ¹⁹ Obhó tí, Hlǎ Andítá ò Kàgàwà rǎtina:

«Ma minzaya dhu-ǔnga t'òvòta núni ale tó dhu-ǔnga t'òvòta.

Ma mabhùya yà inga t'únita nà arí'ì ale tó inga t'únita rùwǎ* .»

²⁰ Nírò, ádhi pbá ale ndi dhu-ǔnga t'òvòta tó irèta nà arí'ì? Ádhi pbá ale ndi Úyátá tó mǎlimò tí rí'ì? Ádhi pbá ale ndi yà kòmbí arí'ì adzi ǔ ka kádù ɔzùnà ɔte tó kòngò tí? Kàgàwà nábhu tí nzá yà adzi ǔ dhu-ǔnga t'òvòta rǐ'ì ìmbǎ tǎna nà dhu tí?

²¹ Obhó tí, ìnzí ní ìndrǔ arí dhu-ǔnga ɔvò nǎ irèta-otù ǔ nga ndi ìndrǔ ràdù Kàgàwà ùni Kàgàwà bhà dhu-ǔnga t'òvòta tó ǔfò ǔ nǎ. Pbétù, yà àlě karóvɔna ìndrǔ tò Ídzì Mǎkǔrù-otù ǔ nga ní ndi, Kàgàwà núudhé ndìgǔ ndi ná'ù ale nǎ, ìmbǎ atdídhena ale mà ràmbe ndi Mǎkǔrù ɔzù dǔ ìmbǎ

* **1:12** 1.12 Kefà ní Péterù Pbàgíríkí t'ávàna ǔ. * **1:14** 1.14 Kas 18.8 * **1:14** 1.14 Kas 19.29

* **1:16** 1.16 1Kò 16.15-17 * **1:19** 1.19 Ìsa 29.14

tĩna nà dhu tí. ²² Tdũ ì a'ù Ídzì Mākūrù rò, Pbàyàhúdì náarózèna dhu ní, 'àla pé idho rĩ 'ùkõ nĩ ize angyi, ndirò ìnzì ní Pbàyàhúdì náarónèna dhu ní, 'irì pé dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta tó ɔte. ²³ Pbétù mǎ'i, mǎ mǎrí pbìndà Ídzì Mākūrù ùno ale ní Krístò, yà mùsàlabhà dǒ ka kutó ale. Ní, ndi Ídzì Mākūrù ùno ka kí ìndrù tò dhu náarádù Pbàyàhúdì-ǒnga iwà iwà tí, ìnzì ní Pbàyàhúdì ràdù kòzù ìmbǎ tĩna nà dhu tí. ²⁴ Pbétù, kǎkǎ Kàgàwà núunzi rì'ì pbìndà ale tí ale tò, ìmbǎ rì'ì Pbàyàhúdì mǎtí, ndirò ngǎtsi nĩ ìnzì ní Pbàyàhúdì mǎtí, Krístò rītèna dhu ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi mà, kǎbhà dhu-ǒnga t'òvòta tó ɔfò màna. ²⁵ Obhó tí, yà ìndrù rǒzùna rì'ì ìmbǎ tĩna nà dhu tí Kàgàwà bhà Mākūrù nùdà wà ìndrù tò dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta. Ndirò yà abádhí rǒzùna rì'ì ivívì dhu tí Kàgàwà bhà Mākūrù rì'ì ɔbi nà ròsè ìndrù rì'ì nà ɔbi dònǎ.

²⁶ Nírò àbanǐnzó, nyìrè pé nyí nyí'ì òná ɔfò, yà Kàgàwà únzì nyí nyí'ì pbìndà ale tí rò: ìnzì ní ábhǒ ale i nzínziku ǒ rì'ì dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nà àdhàdhì yà ìndrù rìrèna dhu bhěyi. Ìnzì ní ábhǒ ale mà i nzínziku ǒ rì'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà, ndirò ìnzì ní ábhǒ ale i nzínziku ǒ ka kádù ɔzùna kámá-tidò tí. ²⁷ Pbétù, Kàgàwà óvò yà adzi ǒ ale ràdù ɔzùna ìmbǎ tĩya nà dhu tí ale, ndínì dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nà ale-nyì niwɔ tí. Ndirò kǒvò ivívì dhu tí yà adzi ǒ ale ràdù ɔzùna ale, ndínì ɔbi nà ale-nyì niwɔ tí. ²⁸ Kǎvò yà adzi ǒ ale ràdù ɔzùna àkyǎkyè dhu tí dhu, ndirò gàyàna ònzi abádhí rì dhu, yà ìmbǎ tĩya nà dhu tí rì'ì ìndrù-nyìkpó ǒ dhu, ndínì yà àkǎkǎ dhu tí ìndrù rǒzùna dhu nugolo tí. ²⁹ Kǎnzì ka ndi dhu bhěyi, akye atdí ale mà náarana ndìdzi nditírò ɔnzìná nĩ. ³⁰ Kàgàwà ní ndi nyí nùngbò Yèsù Krístò màna. Kǎbhu Krístò rì'ì àlě tò yà ndi ndarí dhu-ǒnga òvò nĩ irèta tí. Kà-tì ní, Krístò-otù ǒ kòzù àlě obhónángatále tí, kù'ò àlě àlě rìlǎ nyìkpóna ǒ, ndirò kùwɔ àlě àlě tó nzérenga ǒ rò. ³¹ Àdhàdhì yà Ìlǎlǎ Andítá náarúnɔna dhu bhěyi: «Ndi nòzè ndìdzi ndi ale, náká ndìdzi ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà-okú dò rò tí*.»

2

*Krístò yà mùsàlabhà dǒ ka kutó dǒ mākūrù
(2Kò 4.5-7; Èfè 3.2-11; 1Yù 2.20,27)*

¹ Àbanǐnzó, ima nyú mà, yà fǔrǎbvù ma mǎrà àhu, madù àrà órù ɔ aróko dhu yà Kàgàwà itè àlě tò nóvò rǒ fùkù òná kàsùmì ǒ, ma mǎrà nzá i dhu òvò rǒ fùkù ìdzidzò ɔte-tidò ǒ, ndirò ma mǎrà nzá kòvò rǒ yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta-tidò ǒ. ² Obhó tí, yà atdíkpá àlě kí'ì nyí màna òná kàsùmì ǒ, ma mudhé ndínì ma mara tí ɔte rǒ dòná ní atdí dhu kèlě. Ndi dhu ní Yèsù Krístò, yà mùsàlabhà dǒ kutó dǒ mākūrù. ³ Ndirò, fǔrǎbvù ma mí'ì nínganí, ma mí'ì ivívìnga nà, ma mí'ì ɔdo nà, madù àmbè ìvi dǒ*. ⁴ Ma mǎrà dhu ùdhe rǒ, madù dhu òvò fùkù rò, ma mónzì nzá i dhu ndínì ma midha tí afíkɔ nyá'ù dhu yà dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta náarìbhona ìndrù tò òvòvù ɔte nĩ. Pbétù ma mónzì i dhu Kàgàwà bhà Ìlǎlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi nĩ, ⁵ ìnzì fùkù a'uta níidè tí ìndrù arí dhu-ǒnga òvò nĩ irèta dǒ, pbétù ndínì kídè tí Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi dǒ.

Ìlǎlǎ-Alafí rì Kàgàwà arí dhu-ǒnga òvò tí dhu itè àlě tò dhu

⁶ Ìnè mǎtí kà rì'ì ndi dhu bhěyi rò, mǎ mǎrí dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta tó dhu nóvò kǎkǎ iwà ɔ'ò afíya òná rò ale tò. I dhu ní nzì yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta-tidò, ndirò ka ní nzì yà adzi dǒ idzi nónyù, yà nzì fíyó

* 1:31 1.31 Yèr 9.23 * 2:3 2.3 Kas 18.8-10

idzi rádù àpèrè ale tó irèta-tidò. ⁷ Mǎ maróvona ní Kàgàwà bhà dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta yà órù ò okónà. Inzá ndì ndàpè yà adzi òbhòlò rórò, kǎvò wò ndì dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta ndíni àlě kotsúya tí pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò otùna ǒ. ⁸ Yà adzi dǒ idzi nónyà ale nzínzi ǒ, wò ndì dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta dǒ dhu núnì atdí ale mà ní'ì mbǎ. Dhu i'ina gukyè abádhí ùni ka dhu tí, ní abádhí utóna nzǐ wò ádrùngbǎnga tó awáwù nà Ádrùngbǎle mùsàlabhà dǒ. ⁹ Kàgàwà anzì dhu rǐ'ì àdhàdhì yà Ǽlǎ Andítá náarúnona dhu bhěyi:

«Yà inzá atdí ale mà náapèna àlǎna, ndirò inzá atdí ale mà náapèna ìrina dhu,
yà inzá apèna ìse atdí ale-afí ò màtí dhu,
ní ndì, Kàgàwà abhòlò angyangyi kǎkà ndì nózè ale tò*.»

¹⁰ Àlě tò ní ndì Kàgàwà itè yà órù ò ndì ndìli pbìndà dhu pbìndà Ǽlǎ-Alafí-otù ǒ. Obhó tí, Ǽlǎ-Alafí arí kóró dhu àndà, ìmbǎ rǐ'ì Kàgàwà údhè ndì ndonzi tí dhu, yà atdí dǒ kǎdù òrùnà màtí. ¹¹ Ádhi pbá ale ndì ìndrù nzínzi ǒ, ngǎtsi ale-afí rǐrèna dhu ùni rádù, inzá ní ndì ale-afí yà kà'ò rǐ'ì kèlě núnì ka rò? Ndirò, Kàgàwà bhà irèta núnì rádù atdí ale mà rǐ'ì ìmbǎ, inzá ní kabhà Ǽlǎ-Alafí kèlě núnì ka rò. ¹² Ndirò àlě, àlě kí'ì nà ní nzǐ yà adzi ǒ ale arí'ì nà ale-afí-tidò, pbétù àlě kí'ì nà ní Ǽlǎ-Alafí yà Kàgàwà bhà rò írà, ndíni àlě kuni tí àlě tò Kàgàwà íbhò kóró dhu. ¹³ Ndirò, yà mà mí Kàgàwà bhà màkǔrù òvò ìndrù tò rò, mà marí nzǐ kòvò ìndrù tó dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta ò rò àhù ǝte-tidò ǒ, pbétù mà marí kòvò Kàgàwà bhà Ǽlǎ-Alafí níbhò fǎkà obhóná ǝte-tidò ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndì, mà marí Ǽlǎ-Alafí nàndà dhu àwě ìndrù tò ndì Ǽlǎ-Alafí íbhò fǎkà ǝte-tidò ǒ.

¹⁴ Pbétù, yà adzi dǒ pbìndà ófò ǒ tí arúbhi ale, ní rǐ nzǐ àdù ndì Kàgàwà bhà Ǽlǎ-Alafí ò rò ráhù ǝte à'ù. Obhó tí kà rádù kàla rǐ'ì ìmbǎ tǐna nà dhu tí fǐndà, inzi ndì dhu rádù dóna àlù, ndirò Ǽlǎ-Alafí-otù ǒ tí ndì dhu rádù ale-dò àlù nídhunì. ¹⁵ Kàgàwà bhà Ǽlǎ-Alafí nà rǐ'ì ale rǐ'ì inè ìndrù-nyutsi rǐ'ì kóró dhu ràlǔ dóna, pbétù ìmbǎ rǐ'ì Ǽlǎ-Alafí nà ale-dò nálǔ ndì Alafí nà rǐ'ì ale-nyutsi rǐ'ì dhu rǐ nzǐ.

¹⁶ Ǽlǎ Andítá rǎtina:

«Ádhi pbá ale ndì Ádrùngbǎle bhà irèta núnì?

Ádhi pbá ale ndì kà tò rádù sedzà àbhù?»

Pbétù àlě'ì, yà Ǽlǎ-Alafí nà àlě kí'ì rò, àlě kí'ì nà irèta ní Krístò bhà rò írà irèta.

3

Kàgàwà bhà kasutále (1Kò 4.1-6; Ǽbr 5.11-14)

¹ Pbàkà ǒ àbanǎnzó, nzínziku ǒ ma mí'ì nínganí, mà mábà nzá fangà mótè nyǐ mànà àdhàdhì Kàgàwà bhà Ǽlǎ-Alafí nà rǐ'ì ale bhěyi. Pbétù mà mótè nyǐ mànà àdhàdhì yà adzi ǒ dhu átdù afíya ale bhěyi, ndirò òko òko ire tí fíyó a'uta ǒ Krístò-nyutsi ale bhěyi. ² Mà mábhù nyǐ nyòmuvù dhu ní'ì màkyí*. Mà mábhù nzá odù ró'ò ònyù nyòmuvù, ìnzǐ nyǐ nyádù kà-lèmà ònzi ale tí nyǐ nyí'ì dhu-okú dò rò. Ndirò kòmbí màtí nyǐ nyǐ nzǐ àdù kà-lèmà ònzi, ³ òko nyǐ nyòko yà adzi ǒ dhu átdù afíku ró nídhunì. Obhó tí, yà òko adha mà anya mànà nóko nzínziku ǒ dhu, nítè tí nzá dhu, yà adzi ǒ dhu rátdù afíku, ndirò nyǐ raróko yà inzá Kàgàwà núnì ale náaróko ònà ófò ǒ?

* 2:9 2.9 Ìsa 64.3; 52.15 * 3:2 3.2 Màkyí tí Pòlò rǎtina dhu ní yà ndì ndudhè kǎkà inzá àpè ò'ò fíyó a'uta ǒ ale tò ìsísó ró'ò dhu.

4 Wò nzínzíkù ǒ atdí ale rätina: İma, İma ní Pòlò bhà ale, ngätsi ale ràdù àtìnà: İma, İma ní Apòlò bhà ale rò, ní wò nyí nyónzina dhu tí nzí inzá Kàgàwà nùni ale tó ǒfò ǒ dhu?

5 Nírò, Apòlò ní àdhi? Ndirò, Pòlò ní àdhi? Mǎ'ì ní Kàgàwà bhà kasutále, yà nyí nyá'ù Krístò otùya ǒ ale. Mǎ mónzì ndi kasu, ngätsi ale rònzì ka yà Ádrùngbǎle abhù fíndà perè-bvù rǒ. 6 Mǎ mí'ì àdhàdhì yà inga ǒ kasu nanzì ale bhèyi: İma, ma mazò itse, ndirò Apòlò adù idha ùdho kà dǒ. Pbéttù, Kàgàwà ní ndi adù kàbhù ròvì. 7 Ní, wò ndi itse nòzò ale mà, kà-dǒ idha nùdho ale mànà, kóró ní nzí dhu. Kàgàwà ní ndi rí'ì ngari nà, kàbhù ndi ndi itse ròvì dhu-okú dò rò. 8 Itse nòzò ale mà, kà-dǒ idha nùdho ale mànà kóró rí'ì àdhàdhì: ndirò, Kàgàwà núubhòya ìngbàtí ìli ndi ale bhà mùkìmbà mà, àdhàdhì ndi ale anzì kasu-bvù rǒ. 9 Obhó tí, mǎ, mǎ'ì ní atdíkpá arí Kàgàwà bhà kasu ònzi ale. Nyí, nyí ní Kàgàwà bhà ɔnzibvù.

Kàgàwà udhèya pbindà kasutále-kàsǎ kàzù nǎ dhu

Nyí ní átò Kàgàwà rǒsina idza. 10 Ní, yà idù Kàgàwà ìbhò ídzìnga-bvù rǒ, ndirò àdhàdhì yà idza òsì arí nyìkpóna ótdyù ale bhèyi, ma mópè ndi mǒrù idza-pfò [Ídzi Mǎkǔrù t'únòta-otù ǒ.] Ndirò kòmbí, ngätsi ale nádù ndi ndi idza òsì kà-dǒ. Pbéttù dhu àkǎ ìngbàtí ìli ndi ale mà rándà nga mbèyi, ìngbà dhu bhèyi màtí ndi ndòsì kà-dǒ dhu nà. 11 Obhó tí, ìmbǎ ngätsi idza-pfò òpè rádù ndòrù, yà iwà ka kórù-tsí tó ngari ǒ ale rí'ì. Ndi idza-pfò ní Yèsù Krístò. 12 Ìndrù rí'ì ìnè ndòsì wò ndi òru ka kórù idza-pfò dǒ abho rádù òdhò dhu-tidò nǎ: ɔrò, tsumà, ndirò ɔrù odzìna nà odu-tidò mà. Ngätsi ale rí'ì ìnè ndòsì kà-dǒ ìnzí rádù òdhò abho dhu-tidò nǎ: itsu, tsítsò, ayi mà. 13 Kàgàwà rí ìndrù-ànyǎ ìtdì nínganí rí ndònzì dhu nítèya ìngbà tí ìli ndi ale bhà kasu tó ǒfò kpangba. Obhó tí ndi nínganí, Kàgàwà núudhèya ìngbàtí ìli ndi ale bhà kasu mà kàzù nǎ, kàzù ràdù ndi ndi ale bhà kasu tó ǒfò nítè. 14 Ní, dhu ì'iyà gukyè inzá yà ndi ale asì wò ndi idza-pfò dǒ dhu nógbè kàzù ò dhu tí, ní ndi ale náabáyà mùkìmbà. 15 Pbéttù yà ndi ale asì dhu nógbeya gukyè, ní ndi ale náabáyà nzí mùkìmbà. Àbadhi nyú nditírò nóogúya ògù, pbéttù ndi dhu ní'iyà àdhàdhì kàzù ònǎ ndi nòtò ndàdù ògù ale bhèyi.

16 Nyí nyúni tí obhó dhu nyí rǎrǎ Kàgàwà bhà idza, ndirò kàbhà Ìlǎ-Àlafí rarádi nyakutsì? 17 Obhó tí Kàgàwà bhà idza ní ìlǎ idza, ní nyí ní ndi kàbhà idza. Nírò, ndi ale apé Kàgàwà bhà idza ùgòlò, ní Kàgàwà adùya ndi ale ùgolo átò.

Kàgàwà ìbhò kóró dhu fùkù fùkù ídzìnga-okú dò rò

18 Atdí ale mà àkǎ nzá ndùtrǎ ndi nditírò. Nzínzíkù ǒ atdí ale mà náapè ndòzù iwà ndi ndùni dhu-ǒnga t'òvòta yà adzi ǒ ale tó ǒfò ǒ dhu tí, ní ndi ale àkǎ ndùbhà ndi dhu-ǒnga t'òvòta-tidò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, kà rádù ì'ì obhónà dhu-ǒnga t'òvòta nùni ale tí. 19 Obhó tí, yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta-tidò ní ìmbǎ tǎna nà irèta Kàgàwà-ònzí. Ìlǎ Andítá náarátina: «Kàgàwà arí dhu-ǒnga t'òvòta ì ùni dhu tí arí 'àti ale nòtsi yà ìtírò abádhí ùpe fíyò àdà ǒ*.» 20 Ndirò Andítá rätina átò: «Ádrùngbǎle Kàgàwà nùni wà dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nà ale tí rí 'òzù ale tó irèta. Kùni wà dhu, ndi irèta rǎrǎ mbǎ tǎna nà dhu*.»

21 Nírò, atdí ale mà àkǎ nzá ndòyò ndi ngätsi ale-okú dò rò. Obhó tí, kóró dhu rí'ì fùkù ídzìnga tò. 22 İma Pòlò, Apòlò, Péterù, Kàgàwà ìbhò mǎ fùkù fùkù ídzìnga tò. Ndirò yà adzi, ípìrǒnga, ɔve, yà kòmbí rí'ì dhu, olù ríwu

* 3:19 3.19 Yòb 5.13 * 3:20 3.20 Zàb 94.11

dhu màná kóró Kàgàwà íbhò fùkù fùkù ídzìngà tò. ²³ Ndirò nyí'ína, nyí ní Krístò bhà ale, ndirò Krístò ní Kàgàwà bhà ale.

4

Inzá dhu àkǎ kǎnzì Krístò bhà kasutále gàyà dhu (Ròm 14.10-12; 1Kò 3.5-9)

¹ Nírò, dhu àkǎ ìndrù ròzù mà'ì Krístò bhà kasutále tí, ndirò Kàgàwà bhà obhónɡa ùdhě arí ìndrù tò ale tí. Rìrà àhù kòmbí nga ò, ì obhónɡa náaróko órù ò. ² Nyí nyùnì wà dhu, wò ndì ádrùngbǎnga-tidò ka kábhù foná ale rǎràdù àkǎ ndì'ì yà fíndà ka kàvi dhu ònzì arí ale tí. ³ Pbàkǎ ǒ, ìnzì ní àpbè ndì akèkpá màtí nyùnò ànyǎdu, ndirò ngǎtsì nǐ, ìndrù-bvǔ dhùwanì rùnò ndì ànyǎdu. Ndirò ìma nyú matírò ma mí nzì àdù ànyǎdu ùnò. ⁴ Obhó tí, pbàkǎ irèta nyú mà nóbhù nzá ma atdí dhu-okú dò rò màtí, pbétù ndì dhu rǐ nzì àtina, ìma rǎrǐ obhónángatále. Ádrùngbǎle ní ndì ànyǎdu ùnò rádù. ⁵ Ní ndì dhu-okú dò rò, nyí nyàkǎ nzá nyùnò ìndrù-ànyǎ angyinǎ rò, ìnzá àkò ka kàkò kàsùmì àpè àkǎ rórò. Nyí nyàkǎ nyòdò nga, rǎrà àhù Ádrùngbǎle rǐngò dhu ò. Ka ní ndì kóró dhu yà ùru ka kuru ìnò ò nitèya k pangba awáwù ò, ndàdù yà ìndrù aródona afiyya ò dhu núpfo k pangba. Ní Kàgàwà níifuya ìngbàtí ìli ndì ale mà ndì ale bhà kasu-bvu rǒ.

⁶ Àbanǎnzó, ma mùnò wò dhu fùkù, midyì Apolò bhà ófò mà pbàkǎ ófò nyú màná okúku dò rò. Ma midyì ì ófò, ndínì ròkǎ nyí nyùnì tí dhu, nyí rǎkǎ nzá nyòwù igi Andítá rǒ rò, ndirò nzínzìku ǒ atdí ale mà rǎkǎ nzá ndìdzì ndì, ndòlè ndì atdí ale ìnǎ rò, ndàdù ngǎtsì ale nídzèlè. ⁷ Ádhi pbá ale ndì nyí nǐli nyí'ì ádrùngbǎle tí ròsè ngǎkpá ale dònǎ? Tí obhó Kàgàwà ndì yà nyí nyarí'ì nà kóró dhu nubhò ìndù? Kǎpé ì'ì wò dhu bhěyi, ní ádhu-okú dò rò nga ndì nyí nyádù àmbe nyoyò dǒ, ìnzá nyí nyabà ì dhu Kàgàwà-fó dhu bhěyi nǐ?

⁸ Nyí pbánì iwà nyí nyábà yà nyí nyí atdyúya òho kóró dhu! Nyí pbánì iwà nyí nyóngò ònzítále tí! Nyí pbánì iwà nyí nyóngò ádròdrǒ kámá tí! Pbétù mà'ì na, mà ní nzì ádròdrǒ kámá. Nyí nyí'íná gukyè obhónɡatí ádròdrǒ kámá tí, ní mà màmbènà ì'ì átò ádròdrǒ kámá tí atdíkpá nyí màná. ⁹ Obhó tí, ìma nǐ dhu rǒlo Kàgàwà ùli mà'ì, mà uvitatále tírò, mà'ì olù ale tí kóró ale rǒ dhu bhěyi. Mà mà'ì àdhàdhì ànyǎya ka kítì ndínì ka kòkye tí ale bhěyi. Obhó tí, mà mà'ì àdhàdhì kóró yà adzi ǒ ale mà, màlàyíká màná dhu rǐ ròyá rí ndònzì dhu àndà ale bhěyi*. ¹⁰ Mà pbánì ndì àkyǎkyè ale Krístò-okú dò rò, nyádù ì'ì dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà ale Krístò-nyutsì. Mà pbánì ndì ìvívì ale, nyádù ì'ì obi nà ale. Ìndrù arí itsìka ònzì, pbétù, abádhí arádù nyífu! ¹¹ Rìrà àhù kòmbí nga ò, mà mà'ì àwù nà, mà mà'ì òmvàna mà mí dhu-atdyú nà, mà mà'ì ìmbǎ mùdzarù nà ròkǎ. Ka karávu ròkǎ, màdù àmbe ùbhi dǒ, ìmbǎ mà móko ró nga rǐ'ì rórò. ¹² Mà márì adyò ìvò, màmbe kasu ònzì dǒ ǒtsúka nyú nǐ ònyù mà mabá tí. Mà'ì nǐ ka kí dhu ùnò rò, mà márì ì ale àsò àsò tí. Ìndrù rǐ màbhǔ màbà àpbè rò, mà márì dhu-dzi òndù òndù tí. ¹³ Mà'ì ka kùdhǔ rò, mà márì ǒte àdù ìyònga ǒ. Kòmbí màtí ka kí mǒzù àdhàdhì yà adzi ǒ tsítsò bhěyi, ndirò kóró ale mà náarì mǒzù mà'ì yà adzi ǒ andrita bhěyi.

Polò bhà irèta yà atdíǒ ndì ndózè pbìndà nzónzo-okú dò rò

* **4:9** 4.9 Ànyǎya ka kítì ndínì ka kòkye tí ale ka kabhùná rùvò rùwagà dò, ndínì ì nuyè tí òrù tó ìzǎ nà, ìndrù rádù 'àndu 'àmbe ì ale rǒ rí ndònzì dhu àndà dǒ.

¹⁴ Ma màndí nzá yà dhu fùkù ndíní nyìkù nabhù tí rìwù, pbétù ma màndí ka ndíní nyìkpókù nabhù tí ròtdyù àdhàdhì pbàkà nzónzo yà atdíđ ma mózè bhèyi. ¹⁵ Obhó tí, atdí kumì lufù ale mà rí mbà dhu ùdhé fùkù Krístò-nyutsi ka kóko tí dhu dǒ, ní abákù rí mbà ì'ì ibí. Obhó tí, ima ní ndi ma módhì nyí Ídzì Màkùrù ma múnò fùkù dhu-otù ǒ, ndíní nyí nyoko tí Yèsù Krístò-nyutsi. ¹⁶ Nírò, ma mìtdè nyí ìtdè tí, nyí nyàkǎ nyódyì pbàkà ófò. ¹⁷ Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi, ma mòvì Tímòtewù tikù ǒ. Ka ní pbàńńgba yà atdíđ ma mózè, ndirò mbèyi arí foná ka kàbhù Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasù ònzi. Kàrì ndi Krístò-nyutsi ma marádi tí dhu tó gílímá àbhù nyírè. Ndi gílímá ní ndi ma marúdhèna kóró ngari ònǎ kóró kànísá ǒ.

¹⁸ Nzínzikù ǒ atdídhèná ale nópè 'àmbe inga ìrè dǒ ìnzí ma rǎrǎrà nyǎndà, ndi dhu ràdù 'àbhù 'àmbe 'ìdzi dǒ. ¹⁹ Pbétù, ma mǎrà àhù fùrǎbvù ìnzá òtrò idho ǒ, Ádrùngbǎle òzè ka nǐ. Ní ànyìrò ní ndi, ma mí nzí kǒkò ì 'ìdzí arí ìtírò ale arúnona dhu kèlè núní, pbétù ma mí abádhí ràdù ònzínà dhu nálá átò! ²⁰ Obhó tí, òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi náarí nzí nditè yà ale-tsù ǒ ka kúnona dhu-otù ǒ tí, pbétù kǎrí nditè ádrùngbǎnga tó obi-otù ǒ. ²¹ Nírò, nyí nyòzè ní àdhu? Tí marà àhù fùrǎbvù fudú mùgò nà, ndirò ngǎtsi nǐ, tí marà àhù àzè mà ìyònga mànà nǐ àlè afídu nà?

5

Mùnyòní ònzi rí ale àkǎ kodì Kànísà ǒ rò dhu (Gàl 5.9; 1Tì 1.19-20; Èbr 10.22)

¹ Dhu arí ndirí kóró ngari ònǎ kambe àtìná dǒ, nzínzikù ǒ atdídhèná ale rarí mùnyòní ònzi. Ndi mùnyòní-tidò ní yà ìnzí arí ndònzì kákà ìnzá Kàgàwà ná'ù ale nzínzì ǒ màtí: ka karátina nzínzikù ǒ atdí ale ródyì olù-íyànà* ràdi pbìndà tsìbhále tí! ² Ní àzèmbè izu àmbènà nyùkǎ, nyǎdù ndi dhu nònzì ale ìpfo, nyódi nzínzikù ǒ rò rò, nyí nyarádù òko nyàmbe nyóyò dǒ òyò tí! ³ Ima, ma mí'ì itse rùkú rò ale-ngbò ònǎ rò, pbétù ma mí'ì ìnè atdíkpá nyí mànà ale-afí ònǎ rò. Ní, ma mòtdì wà ndi dhu nónzì ale-ànyǎ, àdhàdhì ìnè àlè kí'ì atdíkpá nyí mànà dhu bhèyi. ⁴ Ma mòtdì ndi ale-ànyǎ àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǒ. Ndirò, nyùndù nyí nyí rò, ma mí'íya ìnè átò atdíkpá nyí mànà ale-afí ònǎ rò, ndirò Ádrùngbǎle Yèsù bhà ádrùngbǎnga tó obi ní'íya ìnè nzínzikù ǒ. ⁵ Nyí nyàkǎ nyípfo wò ndi ale, nyàbhù pfòmvo Sitanì tò*, ndíní kà-nyutsi rí'ì nzérenga nabhù tí rìku yà kà rǎbàna àpbè-otù ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi kà ràdù ògù Ádrùngbǎle Yèsù rìngo ònǎ idho ǒ.

⁶ Nyí nyí nyóyò nzérenga-okú dǒ rò dhu ní nzí ìdzi dhu! Nyí nyúni tí obhó dhu, àkè afí-ngba rarí ábhǒ idyi nyú nábhù ràmǒ? ⁷ Nírò, nyí nyàkǎ nyípfo wòrì nzérenga tó afi-ayí nyukutsi rò, ndíní nyí nyílá tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù ì'ì àdhàdhì idyi-òwátá, yà ìnzá ka kàngbǒ afi ònǎ bhèyi, yà kòmbí nyí nyí'ì ònǎ ófò bhèyi. Obhó tí, Kàgàwà ú'ò wà nyí nyílǎ nyìkpóna ǒ. Kàbhù wà Krístò perè tí àlè-okú dǒ rò àdhàdhì Pásìka tó mùhendù tò Pbàyàhúdì arózèna 'à'à tàmbà-ngba bhèyi*. ⁸ Ní ndi dhu-okú dǒ rò, àlè kákǎ àlè rònzì àlè tó Pásìka tó mùhendù ìnzí ní afi-ayí rí'ì ònǎ mùgatì nǐ. Kà-tì ní, nzérenga mà nzére dhu mànà tó afi-ayí nǐ. Pbétù, àlè kákǎ àlè rònzì ka ìmbǎ ònǎ afi nà mùgatì nǐ. Kà-tì ní, àlè kákǎ àlè ròkò ìlǎ àlè kílǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ rórò, ndirò obhóná dhu ònzi àlè kí rórò.

* 5:1 5.1 Law 18.8; Tòr 23.1 * 5:5 5.5 Màt 18.15-20 * 5:7 5.7 Uvt 13.7; 12.21

⁹ Yà olù ma mándí fùkù bhàrùwà ǒ, ma mándí dhu matí, nyí rākă nzá nyòwù òko rǒ atdíkpá m̀nyò̀nítále mànà. ¹⁰ Ndi bhàrùwà ò ma mótè nzá yà adzi ǒ m̀nyò̀nítále dǒ, ɔdhíya-fó rí'ì dhu dǒ arí afíya ùlì ale dǒ, ìndrù-fó dhu ùdhǎ arí ɔbì nǐ ale dǒ, ndirò sànamù ùlě arí ale dǒ. Obhó tí, ndíní nyí nyìndà tí nyí abádhí rǒ rò, dhu àkànà nyùvò yà adzi ǒ rò! ¹¹ Pbétù ma mándí dhu fùkù okúya dò rò ní kākà pbàkrístò tí arí 'àti ale. Ndi ale apé àtina ndì rǎrǎ mùkrístò, pbétù ndàdù ì'ì m̀nyò̀nì ònzi arí ale tí, ndirò ɔdhína-fó rí'ì dhu dǒ arí afina ìlì ale tí, kapé ì'ì sànamù ùlě arí ale tí, ndàdù ì'ì dhu ùnɔ arí ìndrù nǐ ale tí, kapé ì'ì iwa òri arí ale tí, ndirò ɔbì nǐ arí dhu ùdhǎ ìndrù-fó rò ale tí, ní wò dhu bhěyi ale-tidò nà nyí nyākă nzá nyònyè ònyè mà atdíkpá! ¹² Inzá Yèsù ná'ù ale-ànyǎ t'únɔta tí ɔtědu? Tí obhó pbàkrístò nyú i nyí nyádù ànyǎya núnò? ¹³ Inzá Yèsù ná'ù ale-ànyǎ núnò rǎdù ní Kàgàwà. Obhó tí, Ililá Andítá rǎtina: «Nyí nyākă nyípfo nzéere ale nyòdì nzínziku ǒ rò*.»

6

Mùkrístò àkă nzá ndòbhù ɔdhìnà mùkrístò inzá Yèsù ná'ù anya t'ítàta t'ále-fó dhu

(Mbà 20.3; Mát 5.23-24; Róm 12.17-18; Èfe 5.3-8; Yàk 4.1)

¹ Nzínziku ǒ atdí ale mà náapé ì'ì anya nà iwà Yèsù ná'ù ɔdhìnà nà, ní dhu ɔfò tí nga kà rǎrà ndi ɔdhìnà òbhù inzá Yèsù ná'ù anya t'ítàta t'ále-fó? Inga nòfò dhu ní kà rǎrà kòbhù Kàgàwà bhà ale-fó. ² Nyí nyúni tí nzá dhu, Kàgàwà bhà ale rǎrǎ ndi yà adzi ǒ ale-ànyǎ nitdiya? Nírò, yà adzi ǒ ale-ànyǎ nyí nyitdiya dhu bhěyi, ádhu ìnzí nyí nyádù kókò dhu bhěyi àkyàkyè dhu nùfǎ ale-ànyǎ nítì nǐ? ³ Nyí nyúni tí nzá dhu àlě ritdiya màlàyíkà mà-ànyǎ? Ní ndi dhu bhěyi kà rí'ì rò, àlě ní ùnɔ àlě kádù yà adzi ǒ ì nònzì dhu-ànyǎ ùnò olu! ⁴ Ní dhu apé ì'ì nyí nyí'ì anya nà nzínziku ǒ dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi nyí nyádù òwu i anya nà kókò ìnzí arí ɔte pbàkrístò nzínzì ǒ dhu ò ale-ònzí nǐ? ⁵ Ma m̀nò dhu wò dhu bhěyi ndíní nyíku nabhù tí rìwè. Obhó tí, nzínziku ǒ yà Yèsù ná'ù ɔdhína nzínzì ǒ dhu-ànyǎ ùnò rǎdù dhu-ònga t'òvòta núnì atdí ale mà t'í'ì mbǎ? ⁶ Pbétù, ùkú nyí nyàmbènà nzínziku ǒ dhu-ònga àndà rò, nyí nyarádù òwu nyòbhù inzá Yèsù ná'ù ale-fó dhu-tì ní àdhu?

⁷ Obhó tí, anya nà nyí nyí'ì nzínziku ǒ dhu nítè wà dhu kpanjangba, iwà dhu rónzì lèmakù atdí dǒ. Ní ádhu ìnzí nyí nyádù nzéere dhu-dzi òndù nǐ? Ádhu ìnzí nyí nyádù nyùbhà kudhǎ fùkú ongyéngá mà nǐ? ⁸ Pbétù nyí, nyí ní ndi nyí nyarí nzéere dhu ònzi, nyòwù Yèsù ná'ù ɔdhíku òbhù iri ale-fó! Ndirò nyí ní ndi nyí nyarí i ale tó obhónánga ùdhǎ ɔbì nǐ! ⁹ Nyí nyúni wà dhu mběyi nyú, nzéere dhu ònzi arí ale ní rabáya nǐ ngari òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ. Inzí nyàbhù kutrǎ nyí: m̀nyò̀nì ònzi arí ale mà, sànamù ùlě arí ale mà, kākà inzá ì ɔmbǎ ì nà ale nà arí m̀nyò̀nì ònzi ale mà, ndirò m̀nyò̀nì ònzi arí nzínziya ǒ kpabhále-tírò, ndirò vèbhále-tírò ale mà, náabáya nǐ ngari Kàgàwà bhà Idzi ǒ. ¹⁰ Ndirò, ogbo ònzi arí ale mà, ɔdhíya-fó rí'ì dhu dǒ arí afíya ùlì ale mà, iwa òri arí ale mà, dhu ùnɔ arí ìndrù nǐ ale mà, kākà ìndrù-fó dhu ùdhǎ arí ɔbì nǐ ale mànà, ní kòrí ale kórò, náabáya nǐ ngari òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ átò. ¹¹ Angyi, nzínziku ǒ atdí dhená ale nóongónà dhu ònzì ndi dhu bhěyi tí. Pbétù kòmbí, àlě tó Kàgàwà nú'ò wà nyí, nyílǎ fùkú nzéerega ǒ rò. Kǎbhù nyí nyòngò pbìndà ale tí, ndàdù nyòzù obhónángatále tí. Kònzì

* 5:13 5.13 Tòr 17.7

kóró i dhu àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò nyí nyá'ù dhu-okú dò rò, ndirò Hlǎ-Alafí-otù ǒ.

*Yěsù ná'ù ale ní Krístò-ngbò-rǒnga dhu
(1Tè 4.1-17; 1Pé 1.14-19)*

¹² Nyí nyarátina: «Kóró dhu t'ónzita tó rusà ka kúfà wà fǎkà pbàkrístò tírò.» Ndi dhu ní obhó dhu, pbétù kóró dhu ní nzí àkǎkǎ kǒnzì dhu. Ima mà átò ma mínè mati: «Kóró dhu t'ónzita tó rusà ka kúfà wà idù,» pbétù ma mí nzí àdù dhu à'ù mí'ì atdí dhu mà tó ino tí. ¹³ Ndirò nyí nyarátina átò: «Kàgàwà anzì ònyù ale-ò tò, ndirò kǎnzì ale-ò ònyù tò.» Pbétù, ma mátina kà ritòya kǒkò óyǒ dhu kóró. Ale-ngbò Kàgàwà anzì nzá m̀nyòni t'ónzita tò, pbétù kǎnzì ka Ádrùngbǎle Yěsù bhà kasu t'ónzita tò. Ndirò ndi Ádrùngbǎle rǐ'ì ale-ngbò t'úndata tò. ¹⁴ Ndirò ròsè dòtsí, Kàgàwà yà Ádrùngbǎle Yěsù nabhù r̀ngbè ndì ɔve-bvù rò pbìndà ádrùngbǎnga tó obi ní, náabhùya àlě-ngbò r̀ngbe ì átò.

¹⁵ Nyí nỳni tí nzá dhu, ngbòku r̀rǐ Krístò-ngbò-rǒnga? Nírò ma tí àdù Krístò-ngbò-rǒnga nyú idyi idyi, mugèrè r̀ngò m̀nyòni tó tsibhále-ngbò-rǒnga tí? Inzì akekpa màtí! ¹⁶ Ndirò, nyí nỳni tí nzá dhu ndi ale mà rapé '̀ngbò m̀nyòni tó tsibhále nà, ní r̀ngò wà atdí ale-ngbò tí kà mànà? Obhó tí, Hlǎ Andítá náarátina: «Abádhí óyǒ rò r̀dù '̀gèrè '̀ngò atdí ale-ngbò tí*.» ¹⁷ Pbétù, Ádrùngbǎle mànà ì ǹngbò ale, ní r̀dù ndùgèrè '̀ngò atdí ale tí kà mànà, ale-afí ònǎ rò.

¹⁸ Nyí nỳkǎ, nyòtsè m̀nyòni-tsù rò! Yà ìndrù r̀nzina kóró ngùkpa nzérenga rǐ'ì igi ndi ale-ngbò rǒ rò. Pbétù m̀nyòni ǹnzì ale ǹnzì wà nzérenga ngbòna nyú rǒ ndítírò*. ¹⁹ Nyí nỳni tí nzá dhu ngbòku r̀rǐ yà nyakutsi arádi Hlǎ-Alafí bhà idza? Ndi Hlǎ-Alafí nábhù f̀kù ní Kàgàwà. Ndirò nyí ní nzí kàmàku nyí-tírò. ²⁰ Obhó tí, Kàgàwà náadzì nyí ɔrú odzi nyú ǒ. Ní nyí nỳkǎ nỳlè ka ngbòku ní.

7

*Pòlò rǐ Pbàkòritò arí'ì nà umbátá dǒ nzére irèta òbhòlo dhu
(ɔpt 2.18-25; Màt 19.3-12; Ròm 6.18-22)*

¹ Kòmbí, ma mí dhu ɔvo f̀kù yà idù nyí nyándí dhu dǒ. Nyí nyátí: «Inga nòfò dhu ní kpatsibhále àkǎ nzá ndòdhò pbìndà tsibhále nà.» ² Pbétù, ndíní ìndrù oko tí ìmbǎ m̀nyòni rǐ'ì nzínziya ǒ, ma mátina dhu r̀kǎ ìngbátí ìli ndi kpatsibhále mà rǐ'ì pbìndà tsibhále nyú nà, ndirò ìngbátí ìli ndi tsibhále mà rǐ'ì pbìndà kpatsibhále nyú nà. ³ Kpatsibhále nákǎ ndònzì pbìndà tsibhále rǐ atdyúna òho dhu, ndirò tsibhále mà nákǎ ndònzì pbìndà kpatsibhále rǐ atdyúna òho dhu átò. ⁴ Tsibhále-ngbò ní nzí ndi tsibhále bhà, pbétù ka ní kàbhà kpatsibhále bhà. Ndirò kpatsibhále-ngbò ní nzí ndi kpatsibhále bhà, pbétù ka ní kàbhà tsibhále bhà. ⁵ Ní, nyí nỳkǎ nzá nỳlè nyí, inzà ní itsòta tó kàsùmì ǒ tí nyí nỳrì nyí nỳbhà ka ákě kàsùmì tí rò. Ndi itsòta tó kàsùmì dzidǒ, nyí nỳdù ingo nyòkò atdíkpá tdítǒ, akye p̀fòmvò Sitanì náarana nỳtra f̀kù ivívinga ǒ ní. ⁶ Wò ma mànò f̀kù dhu ní nzí uyátá, pbétù ndi dhu bhèyi nyí nỳnzì dhu dhu ní nzí nzére dhu.

⁷ Obhó tí, ma màmbènà òzèna dhu ní kóró ale ròkò ima bhèyi, ìmbǎ vèbhálé na. Pbétù ìngbátí ìli ndi ale mà nába pbìndà perè nyú atdíró

* **6:16** 6.16 ɔpt 2.24 * **6:18** 6.18 Ka kí'ì inè kugèrè ka átò yà dhu bhèyi: «Nyí nyarátina: «Yà ìndrù r̀nzina kóró nzérenga rǐ'ì igi ndi ale-ngbò rǒ rò.» Pbétù ma mátina: m̀nyòni ǹnzì ale r̀nzì wà nzérenga ngbòna nyú rǒ ndítírò.»

Kàgàwà-fó: atdí ale ràbà tsìbhále nà ndì ndádi dhu tó perè-tidò, ngàtsi ale ràdù ìmbà tsìbhále na ndì ndádi dhu tó perè nábà.

⁸ Ndirò kàkà ìmbà rí'ì vèbhále nà ale mà, abvo-ayí mànà tò, ma mí dhu òvo matì, dhu ràmbènà àkà mbèyi nyú abádhí tò abádhí róngò òko yà ma marádi dhu bhèyi, ìnzí 'òhò ùmbátá-atdyú. ⁹ Pbéù dhu apé ì'ì ìnzí abádhí ràdù afiýa òtò ìtírò dhu tí, ní abádhí ràdù àkà 'ùmbà ì. Obhó tí, dhu ràdù àkà mbèyi nyú, ndi ale rí'ì p̀b̀indà tsìbhále nyú nà, ròsè ndì ndarana àdi ndàmbe tsìbhále-atdyú òhò dǔ dhu dònà.

¹⁰ Kàkà iwà ì nùmbà ale tò, ma mábhùna ní yàrí uyátá, yà ìnzá àhù fudú rò, pbéù k̀r̀à Ádr̀ungb̀ále Kàgàwà bhà rò: tsìbhále àkà nzá ndùbhà p̀b̀indà kpatsìbhále. ¹¹ Pbéù, tsìbhále náapé p̀b̀indà kpatsìbhále ùbha, ní ndi tsìbhále àkà nzá ndàrà amba-bvù tdítǔ. Ìmbà k̀r̀ì'ì ndi dhu bhèyi rò, dhu àkà abádhí r̀ungb̀ò ì tdítǔ p̀b̀indà kpatsìbhále nà. Ndirò, kpatsìbhále àkà nzá ndùbhà p̀b̀indà tsìbhále.

Pòlò rǔ sedzà àbhǔ ìnzá Yèsù ná'ù ale mànà ì nùmbà Yèsù ná'ù ale tò dhu

¹² Ndirò ngǔkpà ale tò, ima, ma mí yà dhu òvo, ndi dhu àhù nzá Ádr̀ungb̀ále Yèsù ò rò, pbéù k̀ah̀ù ùdù rò. Ní ma mátina: iwà Yèsù ná'ù kpatsìbhále náapé ì'ì ìnzá Yèsù ná'ù tsìbhále nà, ndi tsìbhále ràdù ndà'ù 'òngò òko kà mànà, ní ndi kpatsìbhále àkà nzá ndùbhà ndi tsìbhále. ¹³ Ndi dhu bhèyi tí, Yèsù ná'ù tsìbhále náapé ì'ì ìnzá Yèsù ná'ù kpatsìbhále nà, ndi kpatsìbhále ràdù ndà'ù 'òngò òko kà mànà, ní kàkà nzá ndùbhà p̀b̀indà kpatsìbhále. ¹⁴ Obhó tí, ìnzá Yèsù ná'ù kpatsìbhále rǔ'ì ìnè ábhǔ onzi nà ndùgèrè ndì ndòngò Kàgàwà bhà ale tí Yèsù ná'ù p̀b̀indà tsìbhále-otù ǔ. Ndi dhu bhèyi tí, ìnzá Yèsù ná'ù tsìbhále rǔ'ì ìnè ábhǔ onzi nà ndùgèrè ndì ndòngò Kàgàwà bhà ale tí Yèsù ná'ù p̀b̀indà kpatsìbhále-otù ǔ. Ìmbà kà rǔ'ì ndi dhu bhèyi nánǔ, abádhí tó nzónzo nózù ka kádù Kàgàwà-nyìkpó ǔ òtì ale tí. Pbéù obhónánga nyú ǔ, ì nzónzo ní Kàgàwà-nyìkpó ǔ ìlǎ ale. ¹⁵ Pbéù dhu apé ì'ì ìnzá Yèsù ná'ù ale nózè ndùbhà yà ì ùmbà ì nà Yèsù ná'ù ale dhu tí, ní ndi ale àkà wà ndùbhà ì ùmbà ì nà ale. Kòrí dhu-tidò nàndà dhu nǔ, Yèsù ná'ù ale nùtsì ì ùmbà ì mànà ìnzá Yèsù ná'ù ale nà dhu rǔ mbá. Pbéù dhu òfò nga nyòkò atdíkpá, Kàgàwà núunzi nyǔ ndínǔ nyǔ nyoko tí m̀ar̀ungà ǔ ngǔkpà ale mànà dhu-okú dò rò. ¹⁶ Ìnyi Yèsù ná'ù tsìbhálé, nyi nyànǔ tí obhó ìgǔ nyi nyádù p̀b̀uk̀ù kpatsìbhále nígù dhu? Ndirò ngàtsi nǔ, ìnyi Yèsù ná'ù kpatsìbhálé, nyi nyànǔ tí obhó ìgǔ nyi nyádù p̀b̀uk̀ù tsìbhále nígù dhu?

Pòlò rǔ dhu àndǔ ìnzá dhu àkà kokò ìndrǔ tó uyátá tó ìno tí dhu dǔ dhu

¹⁷ Ròsè yà angyi ma mànò dhu dònà, ìngbàtǔ ìlǔ ndì ale mà nákà ndòngò àdi àdhàdhì yà Ádr̀ungb̀ále Yèsù abhù f̀indà ófò ǔ: ndi ófò ní, yà Kàgàwà rǔ ndànzi rò kǔ'ì òná ófò*. Wòrí ní ndi àkàkànà kifù dhu tí ma marúdhèna kóró kànísá ǔ dhu. ¹⁸ Kàgàwà rǔ nyanzi òná kàsùmì ǔ, nyi nyi'ì tí iwà ka kòbhòlò onzínúnga ró? Ní nyi nyàkà nyadi ndi ófò ǔ. Kàgàwà rǔ nyanzi òná kàsùmì ǔ, nyi nyi'ì tí ìnzá ka kòbhòlò onzínúnga ró? Ní nyi nyàkà nzá nyabhù ka kòbhòlò. ¹⁹ Ale-ònzǔnga òbhòlo ka kí dhu nónzì nzá atdí dhu mà. Ndirò, ìnzǔ ka kí kòbhòlo dhu nónzì nzá atdí dhu mà átò. Àkàkà

* **7:17** 7.17 Kàgàwà rǔ nyanzi rò nyǔ nyi'ì òná ófò tí ka kátina dhu-tǔ ní: Ale-ònzǔnga òbhòlo ka kí dhu mà, ìnzǔ ka kí kòbhòlo dhu mà, ndirò ìno tí ka kí'ì dhu mà, ìmbà ka kí'ì ìno tí dhu mànà. Kùtò nzá Kàgàwà àvi dhu ònzi ka kí dhu-tsù. Wòrí ní nǔ ìtǔ ka kátina, Kàgàwà rǔ ndànzi dhu atù nzérenga ǔ ale ràkànà ndòngò àdi ndi nzérenga ǔ tí.

dhu ní kifù Kàgàwà àvi kònzì dhu. ²⁰ Dhu àkǎ ìngbàtí ìlì ndì ale mà ràdì yà Kàgàwà rǐ ndànzi rò ndì ndí'ì òná ófò ǒ. ²¹ Dhu apé ì'ì nyi nyi'ì ino tí Kàgàwà rǐ nyanzi rò dhu tí, ní nyi nyàkǎ nzá nyitù afínà. Pbhétù dhu apé ì'ì inè nyi nyí nyadi dùnú nyi-tírò dhu tí, ní nyi nyàkǎ nzá nyiwǐ ndì onzi. ²² Obhó tí, ino tí arí'ì ale, yà Kàgàwà ànzì rùngbò ì Ádrùngbǎle Yèsù nà, ní nzí ino Yèsù-nyìkpó ǒ. Ndi dhu bhèyi tí, dòná arí'ì ndìtírò ale, yà Kàgàwà ànzì, ní Krístò bhà ino. ²³ Kàgàwà náadzi nyí orú odzi nyú ǒ. Nírò, nyí nyàkǎ nzá nyí'ì tdítǒ ìndrǔ tó uyátá tó ino tí. ²⁴ Àbanǎnzó, ìngbàtí ìlì ndì ale mà nákǎ ndàdi Kàgàwà-ònzǐ yà kà rǐ ndànzi rò ndì ndí'ì òná ófò ǒ.

Inzá àpè 'ùmbǎ ale àkǎ 'òkò òná ófò
(Èbr 13.4; 1Pé 4.7)

²⁵ Kǎkǎ inzá àpè vèbhále ùnǐ kpabhínzo mà, inzá àpè kpabhále ùnǐ vèbhínzo màná tò, ma múyǎna Ádrùngbǎle Yèsù òvò idù dhu tí dhu nà ma mí'ì ìmbǎ. Pbhétù, tidu òná rò, ma mábhǔna abádhí tò dhu ní pbàkǎ irèta. Ndi irèta ní, yà Ádrùngbǎle Yèsù ónzì ìdzìngǎ fǐndà rǐ'ì tsùnà dhu ìrì ka kádù dhu tí ale bhà. ²⁶ Obhó tí, yà kòmbí rǐ'ì àpbè-okú dò rò, ma mìrè nga ìdzì dhu rǎrǐ ìndrǔ ròkò yà ì'ì òná ófò ǒ. ²⁷ Dhu apé ì'ì inè nyi nyarí'ì tsìbhále nà dhu tí, ní nyi nyàkǎ nzá nyonè ndi tsìbhále ùbha nyi nyí dhu. Dhu apé ì'ì ìmbǎ nyi nyarí'ì tsìbhále nà dhu tí, ní nyi nyàkǎ nzá nyonè tsìbhále. ²⁸ Pbhétù, dhu apé ì'ì nyǔmbǎ nyí nyí dhu-atdyú nà nyi nyí'ì dhu tí, ní nyi nyònzì nzá nzérenga. Ndirò, inzá àpè kpatsìbhále ùnǐ tsìbhíngba náapè àrà amba-bvù, ní íyádhíyà nónzì nzá nzérenga átò. Pbhétù kǎkǎ iwà ì nùmbǎ ale ní rǒngò ì'ì inè àpbè nà fíyó ípìrǒngǎ ǒ. Ní ima, ma mòzè modò nyí ì àpbè rǒ rò.

Inzá yà adzi ǒ dhu àkǎ ndàtdǔ ìndrǔ-afí dhu

²⁹ Àbanǎnzó, ma mòzè mati yà dhu bhèyi: kàsùmì ùbhà ndì ìdò. Ní ròpè ndì kòmbí, tsìbhále nà arí'ì kpatsìbhále, nákǎ ndàdi ìmbǎ arí'ì tsìbhále nà ale bhèyi. ³⁰ Ǫdzi ródzi ale nákǎ 'òkò ìnzǐ ródzi ale bhèyi. Dhèdhe nà rǐ'ì ale nákǎ 'òkò ìmbǎ rǐ'ì dhèdhe nà ale bhèyi. Dhu òdzi rí ale nákǎ 'òkò ìmbǎ rǐ'ì dhu nà ale bhèyi. ³¹ Yà adzi ǒ malì nǐ arí kasu ònzì ale, nákǎ 'òkò ìnzǐ arí kasu ònzì kà nǐ ale bhèyi. Obhó tí, yà ndì ndí'ì òná ófò ǒ, yà adzi rǎrà tsùna rǐ ndòdì dhu ò.

³² Ma mòzè dhu ní, nyòkò ìmbǎ afíkù itù rí dhu rǐ'ì rórò. Ìmbǎ arí'ì tsìbhále nà ale náarí afína itù nǐ ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà dhu kèlě, ndàdù ndòzè ndòzè kà-nyìkpó nòfò dhu ònzì ndì ndí dhu kèlě. ³³ Pbhétù tsìbhále nà ale náarí afína àtdǔ nǐ ní yà adzi ǒ dhu, ndàdù ndòzè ndòzè pbìndà tsìbhále-nyìkpó nòfò dhu ònzì ndì ndí dhu, ³⁴ pbìndà irèta ràdù ndàndò ùndo tí. Ndi dhu bhèyi tí, ìmbǎ arí'ì kpatsìbhále nà tsìbhále mà, inzá àpè kpatsìbhále ùnǐ tsìbhíngba màná náarí afíya itù nǐ ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà dhu kèlě. Abádhí ózè dhu ní 'àbhù afíya mà ngbǒya màná Ádrùngbǎle Yèsù tò. Pbhétù kpatsìbhále nà tsìbhále náarí afína itù nǐ ní yà adzi ǒ dhu, ndàdù ndòzè ndòzè pbìndà ale-nyìkpó nòfò dhu ònzì ndì ndí dhu. ³⁵ Wò ma múnò fùkù dhu ní ma múnò ndínǐ ì'ì tí mùgàsù tí fùkù, ìnzǐ ní ndínǐ ì'ì tí àdà ma mùpe rùkú dhu tí. Ma mòzè mìtè ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyádù òko inga nòfò dhu bhèyi dhu fùkù, nyádù nyǎpba Ádrùngbǎle Yèsù rò tí ìmbǎ fùkù irèta-ǒngǎ ùndo rí atdí dhu mà rǐ'ì rórò.

Órì nàndà dhu

³⁶ Ndi ale apé dhu àlă, inzá ndì rónzì yà ndì ndòrì tsibhíngba-nyìkpó nòfò dhu, yà inzá ì ùmbă ì kà nà dhu-otù ǒ, íyàdhíyà mànà ì ì 'ùmbă dhu-atdyú ràdù ndàlù tdítđǒ, ní abádhí àkă 'ùmbă ì, yà ndi kpatsibhíngba òzè ka dhu bhěyi. Àbadhi ònzì nzá nzérenga. ³⁷ Pbétù, ndi kpatsibhíngba apé dhu ùdhě afína nyú ò inzá ka kùtu ndì ùtǔ tí rórò, ndà'ù dhu ìnzì ì rǎrǐ 'ùmbă, ndirò ìnzì ì rǎrǐ ngbǒya ùpbă yà ndì ndòrì tsibhíngba nà, ndàdù ndi dhu ònzì yà ndì nyú ndì ndòzè ka dhu bhěyi, ní ndi ale ònzì dhu mběyi. ³⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà ndì ndòrì tsibhíngba nà ì nùmbă ale nónzì dhu mběyi, ndirò wò ndi tsibhíngba nòdhò ìnzì 'ùmbă ì nà ale, nónzì dhu mběyi nyú ròsè.

Abvo-ayí nàndà dhu

³⁹ Íwà árà amba-bvù tsibhále náaradi Úyátá-tsină yà ìnè pbìndà ale rǐ'ì nyìkpóna nà òná kàsùmì ǒ. Pbétù kabhà kpatsibhále náapé òvè, ní íyàdhíyà rǐ'ì dóná ndítírò 'ùmbă ì ndì ndòzè ale nà. Pbétù, ndi kpatsibhále àkă ndì'ì mùkrístò tí. ⁴⁰ Pbétù pbàkà ǒ, kà ràdù hirò ònzì, yà ndì ndí'ì òná ófò ǒ tí ndì ndàdi rò. Wòrì ní ndi pbàkà irèta, ndirò ima nyú ma mà'ù wà dhu átò, ma rǎrǐ'ì ìnè Kàgàwà bhà flǐlǎ-Alafí nà.

8

Perè tí ka kùbho sànamù tò ìzǎ nàndà dhu (Ròm 14.13-23; 1Kò 10.19-33)

¹ Sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ nàndà dhu nǐ, nyǐ nyándí dhu, nyǎti: «Mǎ'ì kóró, mǎ múnì wà dhu ndi dhu dǒ.» Pbétù ma mátina: inga ùnǐ ka kí dhu náarí ale àbhǔ kambi ale ìdzi dǒ ale-tírò, pbétù ale òzè ka kí dhu náarí ale òsì òsì tí. ² Ndi ale apé ndòzù ndítírò inga ndì ndúnì dhu tí, ní ndi ale ní inzá inga núnì obhóná nyú yà ndì nyú ndì ndàkànà ndùnì ka dhu bhěyi ale. ³ Pbétù ndi ale apé Kàgàwà òzè, ní Kàgàwà ùnì wà ndi ale.

⁴ Nírò, ka tí àdù sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ ná'a à'a? Àlě'ì nyú, àlě kúnì wà dhu sànamù rarí'ì mbă yà adzi ǒ, ndirò àlě kúnì wà dhu Kàgàwà rarí'ì atdí tí. ⁵ Pbétù, ngǔkpà ale arátina mǔngǔ-nzo rarí'ì ìnè òrù-akpà ò ndirò yà adzi ǒ. Ní obhó tí, abádhí tò mǔngǔ-nzo rǐ'ì ibí, ádròdrǒ ale ràdù ì'ì ibí. ⁶ Pbétù àlě tò, Kàgàwà rǐ'ì atdí tí. Ka ní àlě t'Ábanà yà kóró dhu nanzì, ndirò àlě karóko kà tò. Ndi dhu bhěyi tí, Ádrùngbǎle rǐ'ì atdí tí. Ndi Ádrùngbǎle ní Yèsù Krístò, yà kóró dhu anzì ndì otùna ǒ. Ndirò ka ní ndi ìpìrǒnga ìbho arí àlě tò.

⁷ Pbétù ìnzì ní kóró ale ì ndi dhu núnì. Rìrà àhù kòmbí nga ò, nzínzìkù ǒ atdídhénà ale kǎkà iwà avù 'òngò sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ ná'a, náarí'ì ìnè sànamù ì á'ù obhó dhu tí ró. Abádhí arí ndi ìzǎ ná'a, 'àdù àmbe dhu ìrè dǒ ndi ìzǎ ka ràbhù perè tí yà ìnè rǐ'ì ádrùngbǎnga tó obi nà dòyá sànamù tò. Ní olùnă rò, ndi dhu arádù abádhí àbhù ròzù ì iwà ndi ìzǎ àbhù ì 'òtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu tí. Wò dhu ìtè dhu abádhí tó irèta rǎrǐ'ì iví. ⁸ Obhó tí, ìnzì ní ònyù ndi àlě ìndri ràdù àlě rǐ'ì ìkyèrǒ Kàgàwà tí. Àlě kapé ònyù ùbha ìnzì àlě rònyù, ní àlě rǒ ndì nòtdì dhu rǐ'ì ìmbă. Ndirò àlě kapé ndi ònyù ònyù, ní àlě kábàna atdí dhu mà rǐ'ì ìmbă. ⁹ Pbétù, nyàndà nga mběyi, akye yà nyǐ nyí'ì dükú nyí-tírò, nyádù àmbe nyǐ nyòzè dhu ònzì dǒ dhu náarana kǎkà iví fíyó a'uta nà ale àbhù ràwà ì nzérenga ò nǐ. ¹⁰ Obhó tí, iví pbìndà a'uta nà ale náapé inyì, inga núnì ale nyú nálă sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ ná'a nyì nyí sànamù ùlě ka karí òná rò somă-dzà ǒ rò ró, ní kabhà irèta tí nzì àdù kùtu rònyù sànamù

tò ka kùbho perè tí ònyù? ¹¹ Ndi dhu bhěyi ní ndi, pbùkù inga t'únita-okú dò rò, wò ndi ivívi a'uta nà ale, ndirò yà Krístò nyú náavè okúna dò rò, ní rǎdù àwí atdíđ. ¹² Wò dhu bhěyi ní ndi, nyí nyí dhu ùfǎ adókù mà awéku màná ònzí, nyǎdù afíya ìnza dhu, rǎdù ì'ì àdhàdhì iwà nyí nyǎfǎ dhu Krístò-ònzí nyú dhu bhěyi. ¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò, ònyù náapè Yèsù ná'ù adòdu mà ndirò ngǎtsi nǎ awèdu mà nábhě rìtsì nzérenga ò, ní ma mádù àdi ìnzí mongò ìzǎ à'à kóró idho ǒ, akye ndi dhu arana abádhí àbhù rùwí nǎ.

9

Uvitatále àkǎ àbà fíyó ípìrǒnga òdo rí dhu yà ì arónzina kasu-nyutsi dhu (Luk 10.7; Kas 20.34-35; 2Kò 11.7-12; Gàl 6.6; 1Tì 5.17-18)

¹ Ima tí obhó uvitatále ngǔkpà uvitatále bhěyi? Ma mátí obhó ì'ì dùdú matírò? Ima mála tí nzá Yèsù, àlě tó Ádrùngbǎle? Nyí nyú, nyí tí obhó yà Ádrùngbǎle Yèsù tò ma mónzì kasu-nyutsi rò úvò ale? ² Ngǔkpà ale tò ma mapé ì'ì ìnzí ní uvitatále tí, ní fùkù ima ní uvitatále nyú. Obhó tí, nyí ní yà ma mónzì uvitatále tó kasu ìtè rí ale Ádrùngbǎle-nyutsi.

³ Yàrí ní ndi ìndrù rǎ mǎbhù rò, ma marí mugye dùdú tí dhu: ⁴ mǎ'ì uvitatále tíró, mǎ tí nzí àdù àkǎ mǎnyù dhu, mádù dhu òmvù fáká kasu-otù ǒ? ⁵ Tsibhále nà ma mǎ'ì rò, ma màkǎnà tí nzá ndi tsibhále rùndà ma abhi ò ma mǎrà rò, àdhàdhì ngǔkpà uvitatále mà, Ádrùngbǎle Yèsù t'ádóna mà Péterù màná náarónzina dhu bhěyi? ⁶ Tí mǎ'ì kèlě ndi Bàrnabà nà mǎ mádù àkǎ mǎnzì kasu ǒtsúka nyú nǎ ndíní mǎ mabá tí ònyù? ⁷ Ádhi pbá mùnowì ndi kàsùna ùbhǒ arí ndítírò? Ádhi pbá ale ndi vǎnyò-kpa òzò arí ìnzí ndi ndí ndi vǎnyò-kpǒ òto rórò? Ndirò ádhi pbá ale ndi ìkyì ùnda arí ìnzí ndi ndí fíndá màkyì òmvù rórò?

⁸ Yà ma mènò dhu tí obhó ìndrù arónzina dhu? Músà bhà Úyátá náatí nzí àdhàdhì dhu kèlě núno átò? ⁹ Obhó tí, ndi Úyátá ò ka kándí dhu kati: «Nyí nyákǎ nzá nyutsi nganù-ǒnga òtsi rí, ndíní kpǒna uvò tí kéléna ò rò ìkyì-akpà-tsù ìnzí ndi nganù nonyu tí*.» Kàgàwà náatí afína ìtù ìkyì-akpá tó dhu nǎ? ¹⁰ Ròsè dòtsí, kǎno tí ìnzá wò dhu àlě-okú dò rò? Obhó tí, wò dhu ka kándí àlě-okú dò rò. Inga òbhì rí ale náká ndòbhì inga ndàdù dhu à'ù àbà ndi rǎrǎ ndi inga ǒ ró'ò dhu-rǎrò nábà fíndá átò. Ndirò inga ǒ rò rí dhu ògu ale náká ndà'ù dhu, àbà ndi rǎrǎ ndi inga ǒ ka kògù dhu-rǎrò nábà. ¹¹ Dhu apé ì'ì ale-afí tó itse mǎ mǎzò afíku ò dhu tí, ní mǎ mí ale-ngbò dzùnà ònzì rí dhu nábà fùkú dhu tí nzére dhu? ¹² Dhu apé ì'ì ngǔkpà uvitatále náarí ì dhu àbà fùkú dhu tí, ní ròsè dòtsí, mǎ nyú, mǎ màkǎ tí nzá màbà ka átò? Pbétù mǎ mónzì nzá nyí nyǒnzì dzùnàka atdí dhu nǎ matí. Mǎ mǎndù kóró dhu-dzi akye mǎ mowuna Krístò bhà Ídzi Màkǎrù-tsù ùtò nǎ. ¹³ Nyí nyùnì tí obhó dhu Kàgàwà bhà-dzá arí kasu ònzì ale rarí fíyó ònyù nábà ànyì-dzá ì ónzina kasu ò rò? Ndirò, nyí nyùnì tí obhó dhu màzàbahù dǒ arí kasu ònzì ale rarí fíyó ònyù àbà ndi màzàbahù dǒ ì úbina perè tí ìzǎ ò rò? ¹⁴ Ní ndi dhu bhěyi tí, Ádrùngbǎle Yèsù núnyá dhu kǎkà Ídzi Màkǎrù ùno arí ìndrù tò ale tò ndàti, abádhí rǎrǎdù fíyó ípìrǒnga òdo rí dhu-tsí àbà ndi Ídzi Màkǎrù-otù ǒ.

¹⁵ Pbétù ima, ma mónzì nzá atdí dhu mà kǎnzì dzùnàdu nǎ. Ní ma mí milè ndi dhu-okú dò rò. Ndirò yà ma màndí dhu, ní ma màndí nzá, ndíní nyí nyibho tí dhu idù. Inga nòfò idù dhu nyú ní mǎvè òvè tí, dhu ùnzì dǒ

* 9:9 9.9 Tòr 25.4

ma mambèna ìndrù-fó rò. Atdí ale mà rí nzi wò ma mí milè okúna dò rò dhu àkǒ fudú rò. ¹⁶ Ídzi Màkürù ùno ma mí ìndrù tò dhu ní nzi mabhù rí midzi ma dhu. Ndi dhu ní iwà àkànà atdíǒ nyú munò ìndrù tò dhu. Ìnzì ma mí Ídzi Màkürù núnò ìndrù tò dhu, ní rǎdù ìì àpǒ nyú tí idù. ¹⁷ Dhu í'iyána gukyè ma nyú tírò ma mǒvò yàrí kasu mongò ònzìnà dhu tí, ní ma mákàna mabà pbàkà mùkimbà. Pbétù, ma mí kònzì Kàgàwà íbhò ndi ndi kasu mongò ònzìnà dhu-okú dò rò. ¹⁸ Nírò, pbàkà mùkimbà nyú ní àdhu? Pbàkà mùkimbà ní mǒvò Ídzi Màkürù ìndrù tò ìnzì ka kí mubhò rórò. Kà-tì ní mǒvò Ídzi Màkürù ìndrù tò ìnzì ma mí kòtù ò àkànà mabà dhu ònzì rórò.

¹⁹ Ma mí'ì dùdú matírò kórò ale-ònzì. Pbétù, ma mǒnzì ma matírò mí'ì kórò ale tó ìno tí, ndínì ma mabá tí ábhò ale Yèsù Krístò tò. ²⁰ Pbàyàhúdì nzínzì ò, ma marádi Mùyàhudi bhèyi, ndínì ma mabá tí Pbàyàhúdì. Músà bhà Úyátá ìfù abádhí rí rò, mà maróko abádhí mànà ndi Úyátá ìfù ma mí dhu bhèyi, pbétù ima nyú, ìmbà ma mí'ì ndi Úyátá-tsinǎ rórò. Ma marí kònzì ndi dhu bhèyi, ndínì ma mabá tí ndi Úyátá ìfù arí ale. ²¹ Ndirò ìnzì arí Músà bhà Úyátá ìfù ale nzínzì ò, ma marádi ìnzì arí ndi Úyátá ìfù ale bhèyi, ndínì ma mabá tí abádhí Ádrùngbǎle Yèsù tò. Wò dhu rí nzi atina ìnzà ma rífu Kàgàwà bhà Úyátá. Ma marí kifù ìfù, Krístò bhà Úyátá ìfù ma marí dhu-okú dò rò. ²² Ndirò kǎkà ìvívì fíyó a'uta arí'ì ale nzínzì ò, ma marí mǒnzì matírò ìvívì a'uta nà ale bhèyi, ndínì ma mabá tí ì ìvívì a'uta nà ale Ádrùngbǎle Yèsù tò. Ní, kórò ale tò, ma marà mǒnzì rǒ abádhí rí'ì òná kórò ófò ò, ndínì ma mara tí abádhí nzínzì ò atdíǒhená ale ìgu rǒ dhèdhèrò otu ò. ²³ Ma marí kórò dhu ònzì Ídzi Màkürù-okú dò rò, ndínì ma mabá tí kà-nyutsì rí'ì ìdzìnga átò.

²⁴ Nyí nyùnì tí obhó dhu ikpa tó odhó dǒ, kórò ale rarí ongu tó kàsùsù ònzì, pbétù atdí ale kèlǎ rarí ndi àrà mùlèmà tó perè àbà? Nírò, nyí nyàkǎ nyámbe òtse dǒ, ndínì nyí nyabá tí mùlèmà tó perè. ²⁵ Kàsùsù tó ikpa nòzè 'ìkpà ale kórò náarí kórò ngǎkpà dhu ùbha, 'àdù affiya àpba ongu t'údheta rǒ. Abádhí arí dhu ònzì ndi dhu bhèyi, ndínì ì abá tí mùkàkù, àzèmbè pbánì ndìnza rádù mùkàkù kèlǎ. Pbétù àlǎ'ì, àlǎ káarí kàsùsù ònzì ndi dhu bhèyi, ndínì àlǎ kabá tí yà ìnzì rádù ndìnza mùkàkù. ²⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ima, ma marí nzi àngìlì, mambe mubi dǒ akye. Ma mí'ì àdhàdhì òtsúna ndi ndàngürù rórò rí anya ònzì, ìnzì ndòpbì mbàrátanga ale bhèyi. ²⁷ Pbétù, ma marávu ngbǒdu rǒ ma-tírò ìdzídzò ikpa-tidò nì, madù lèmàna ònzì, akye Kàgàwà araya mǒdhò ìnzì mabà perè nì, ima yà ngǎkpà ale tò ma marí Ídzi Màkürù núnò rò.

10

Sànamù àkǎ nzá kǎlǎ dhu
(Zàb 78.13-33; 106.9-22; Èbr 3.7-19)

¹ Àbanǎnzò, ma mòzè nzá nyǎdzo yà Músà-owù nungu àlǎ t'ábhúna rǒ ndi nanzì dhu rǒ rò. Abádhí kórò núubhì yà 'ùnda rí àpbù tó sísì tsinǎ*, ndirò abádhí kórò núudà pfóya dǒ ádrùngbǎ rèrù òná ònánga ùtù ndi oyo rórò*. ² Àpbù-tsinǎ abádhí ubhì dhu mà ádrùngbǎ rèrù òná abádhí udà dhu mànà, ní'ì àdhàdhì iwà Kàgàwà ùbho bàtizò abádhí tò kórò ndínì Músà-owù nungu tí dhu bhèyi. ³ Abádhí kórò náanyù Kàgàwà àbhu fíyò atdí ònyù-tidò*. ⁴ Abádhí kórò náamvù Kàgàwà àbhu ràhu bhalabhala tó

* **10:1** 10.1 Uvt 13.21-22 * **10:1** 10.1 Uvt 14.21-22 * **10:3** 10.3 Uvt 16.4-35

odu ò rò fíyò idha. Wò ndi bhalabhala tó odu ní'ì Krístò yà abádhí nunda*.
⁵ Pbétù, ábhò ale nyú abádhí nzínzì ò náafò nzá Kàgàwà-nyìkpó. Ní ndi dhu-okú dò rò, abádhí núuvè, abvòya ròyì rùngù ò.

⁶ Kòkò dhu náanzì ì ndínì í'ì tí ídzì ófò tí àlě tò, ìnzì àlě kadù tí nzére dhu ònzi àlě kí dhu-atdyú nóhò, àdhàdhì abádhí náahò kátdyú dhu bhèyi*.
⁷ Nírò nyí nyàkà nzá nyí'ì sànamù ùlě arí ale tí, àdhàdhì abádhí nzínzì ò atdídhená ale núulénà sànamù dhu bhèyi*. Àdhàdhì Hlǎ Andítá náarúnona dhu bhèyi: «Ìndrù náakò obvò ònyù t'ónyuta tò ndirò dhu t'ómvuta tò. Wò dhu-dzidò, abádhí adù 'ìvà orú, 'òbè sànamù-ònzì*.»

⁸ Àlě kàkà nzá àlě rònzì m̀nyòni, àdhàdhì atdídhená ale abádhí nzínzì ò náanzì dhu bhèyi. Ní abádhí nzínzì ò, óyò kumì dòná ìbhu nà lufù ale núuvè atdí idho ò tí*.
⁹ Àlě kàkà nzá àlě rùmvù Krístò-afí àdhàdhì abádhí nzínzì ò atdídhená ale náanzì dhu bhèyi. Ní, osu núubhí abádhí, r̀ve*.
¹⁰ Nyí nyàkà nzá nyònu, àdhàdhì atdídhená ale abádhí nzínzì ò náanu dhu bhèyi. Ní ìndrù-tse òtdì arí màlàyikà náatdì abádhí-tse kóró*.

¹¹ Kòkò dhu náanzì ì abádhí r̀, ndínì í'ì tí atdí ófò tí ìndrù tò. Ndirò ka kandí ka ndínì àlě-nyìkpó nitdyu tí, yà ípìròrò àlě kí'ì yà adzi ò dhu-tsù r̀rà ndínì ndì ndara tí ndòdì ònà kàsùmì ò rò.
¹² Ní ndi dhu-okú dò rò, ndì nìrè iwà ndì ndidè pbìndà a'uta ò dhu tí ale, nákà ndòdò ndì ìnzì ndìtsì pbìndà a'uta ò rò.
¹³ Wò pfòmvo Sitanì náarí afíkù ùmvù nì umvútá ní yà kóró ngàkpà ale-afí ùmvù kàrí nì. Kàgàwà ní yà ndì ndùnò dhu ìfù arí ale, ní kà r̀ nì àdù nyàbhu pfòmvo r̀mvù afíkù ròsè obìkù dòná. Pfòmvo náapé afíkù ùmvù, ní Kàgàwà r̀dù obi àbhu f̀kù nyòndù ndi dhu-dzi, nyàdù lèmana ònzi.
¹⁴ Ní ndi dhu-okú dò rò, yà atdídò ma mòzè nyí rò, nyí nyàkà nyìndà nyí itse sànamù t'úlétá r̀ rò.

Inzá dhu àkà kungbò ale pfòmvo nà dhu

¹⁵ Ma mí dhu òvo f̀kù àdhàdhì dhu-ònga t'òvòta núni ale bhèyi. Ní nyàrè pé yà ma mòvona f̀kù dhu-ònga nyí-tírò.
¹⁶ Yà Kàgàwà tò àlě kí òtsò àbhù nì kópà-tsù àlě kòmvù rò, ndi kópà-otù ò àlě kungbò tí nzá àlě Krístò-azù mànà? Ndirò, yà àlě kí m̀gatì-ònga ùkò àlě r̀dù ònyànà rò, ndi m̀gatì-otù ò àlě kungbò tí nzá àlě Krístò-ngbò nà?
¹⁷ Obhó tí, m̀gatì r̀'ì atdí tí. Ndirò, abho rò màtí àlě kí mbà ì'ì, ní àlě'ì kóró ní atdí ale-ngbò, àlě'ì kóró àlě kí ndi atdí m̀gatì kèlě nónyu dhu-okú dò rò.

¹⁸ Nyàndà pé Pbàìsràyélí tó ófò átò: perè tí ka kùbho màzàbahù d̀ Kàgàwà tò ìzà ná'a abádhí arí ndínì ì ungbò tí ì otùna ò Kàgàwà nà.

¹⁹ Nírò, ádhu ndi ma mòzè m̀nò wò ma m̀nò dhu ò? Tí ìnè sànamù tò ka kùbho perè tí ìzà r̀rì'ì m̀gàsù nà? Ndirò tí ìnè sànamù r̀rì'ì m̀gàsù nà?
²⁰ Ìnzì akekpa màtí! Pbétù, ma màtina yà màzàbahù d̀ ìnzà Yèsù ná'ù ale arí ùbhòna perè tí dhu núbhò abádhí rarí pfòmvo tò, ìnzì ní Kàgàwà tò. Ní, ima nyú ma mòzè nzá nyungbò nyí pfòmvo nà.
²¹ Nyí nyí nì àdù Ádr̀ngbàle Yèsù Krístò bhà kópà-tsù òmvù, nyàdù pfòmvo bhà kópà-tsù nóm̀vù átò. Ndi dhu bhèyi tí, nyí nyí nì àdù Ádr̀ngbàle bhà ònyù nónyu, nyàdù pfòmvo bhà-tsí nónyu átò.
²² Ndirò àlě kòzè tí àlě r̀ngbe Ádr̀ngbàle bhà nàwí? Àlě tí'ì obi nà ròsè kà dòná?

Dhu àkà kònzì kóró dhu Kàgàwà-òvò nilè tí dhu

* **10:4** 10.4 Uvt 17.5,6; 20.7-11 * **10:6** 10.6 20.7 11.4,34 * **10:7** 10.7 Uvt 32.1-5 * **10:7** 10.7 Uvt 32.6 * **10:8** 10.8 20.7; 25.1-9 * **10:9** 10.9 20.7 21.5-6 * **10:10** 10.10 20.7 17.6-14

²³ Atdídená ale arátina: «Kóró dhu tó rusà ka kúfà wà.» Ndi dhu ní obhó dhu nyú, pbétù kóró dhu ní nzi dhu-dzùná ònzi rádù dhu. «Kóró dhu tó rusà ka kúfà wà», pbétù kóró dhu ní nzi ìndrù òsì rádù dhu. ²⁴ Atdí ale mà náká nzá ndòné fíndà tí rí ídzìnga àbhù dhu, pbétù kàká ndòné ngùkpà ale tò rí ídzìnga àbhù dhu.

²⁵ Nyí nyí'ì inè nyònyù ìngbàtí ìlì ndì dhu mà yà kòbì ò ka kòdzi, inzà nyí nyòngù dhu dóná afíku ò rí'ì irèta-okú dò rò rórò. ²⁶ Obhó tí, yà adzi òná rí'ì kóró dhu màná ní Ádrùngbàle bhà malì*.

²⁷ Dhu apé ì'ì inzà Kàgàwà ná'ù ale nzínzi ò atdí ale nánzi nyí ònyù tò dhu tí, nyádù nyá'ù nyòwù ányì, ní nyí nyàká nyònyù kóró dhu yà àbadhi àbhù fùkù inzà nyí nyòngù tina yà afíku ò rí'ì irèta-okú dò rò rórò. ²⁸ Pbétù, ndi ale apé dhu òvo fùkù, ndàti: «Yàrí ìzá ní perè tí ka kàbhù sànamù tò,» ní nyí nyàká nzá nyá'á ndi ìzá, wò ndi dhu nòvò fùkù ale-okú dò rò, ndirò yà ale-afí ò rí'ì irèta-okú dò rò. ²⁹ Ma mòtè nzá afíku ò rí'ì irèta dǒ, pbétù mà mòtè yà ndi dhu nòvòná fùkù ale-afí ò rí'ì irèta dǒ.

Tí ídzi dhu ndi, inyì màkrístò tíró, nyí nyíde ìngbàtí ìlì ndì dhu mà ònyù nyí nyí dhu tó irèta dǒ tí, àzembè odhìnu rí kòzù nzérenga tí rórò? ³⁰ Tí ídzi dhu ndi átò nyí nyíde pbùkù irèta dǒ tí, nyònyù yà iwà nyí nyàbhù òtsò Kàgàwà tò okúna dò rò dhu, àzembè odhìnu rǒrù dùnú ndi dhu-okú dò rò rórò?

³¹ Nírò, dhu apé ì'ì nyí nyí dhu ònyù dhu tí, nyí nyí dhu òmvù dhu tí, ndirò nyí nyí kóró dhu-tsí ònzi dhu tí, ní nyí nyàká nyònzì kóró ì dhu Kàgàwà-òvò nilè tí. ³² Nyí nyàká nzá nyàbhù Pbhàhúdì mà, ìnzì ní Pbhàhúdì mà, ndirò Kàgàwà bhà Kànìsà mà ròtsù nzérenga ò nyí nyònzina dhu-otù ò. ³³ Nyí nyàká nyònzì dhu yà ima nyú mà marí dhu ònzi dhu bhèyi: mà marí obi ònzi atdí, ndínì mà mónzina kóró dhu nòfó tí kóró ale-nyìkpò. Obhó tí, mà marí nzi idù rí ídzìnga ìbho atdíró dhu òne, pbétù mà marí àbhò ale tò rí ídzìnga àbhù dhu òne, ndínì Kàgàwà igú tí abádhì.

11

¹ Nyí nyàká nyòdyì pbàkà ófò, àdhàdhì ima nyú mà mídyì Krístò bhà ófò dhu bhèyi.

*Vèbhále mà kpabhále màná nákána 'ì'ì nà somá-dzá ò ófò
(1Kò 14.40; Èfè 5.22-24; 1Tì 2.8-14)*

² Mà mìfù nyí ifù tí nyí nyárí mìrè kóró dhu ò, nyádù yà fùkù mà múdhe dhu òdò àdhàdhì yà mà nyú mà múdhe ka fùkù dhu bhèyi dhu-okú dò rò. ³ Pbétù mà mòzè nyùni yàrí dhu: Krístò ní ndi ìngbàtí ìlì ndì kpatsìbhále-dò, kpatsìbhále ní pbìndà tsìbhále-dò, ndirò Kàgàwà ní Krístò-dò. ⁴ Nírò, ìngbàtí ìlì ndì kpatsìbhále mà náapé dóna àtsì Kàgàwà rǒ ndi ndí ndìtsò òná kàsùmì ò, ndirò ngàtsi nǐ nabì bhèyi ndi ndí dhu òvo ìndrù tò òná kàsùmì ò, ní ndi ale ní Krístò yà dóna tí rí'ì gàyà nònzì ale. ⁵ Pbétù ìngbàtí ìlì ndi tsìbhále mà náapé nzi dóna àtsì Kàgàwà rǒ ndi ndí ndìtsò òná kàsùmì ò, ndirò ngàtsi nǐ ìndrù tò ndi ndí dhu òvo nabì bhèyi òná kàsùmì ò, ní ndi tsìbhále ní pbìndà kpatsìbhále yà dóna tí rí'ì gàyà nònzì*. Wò dhu rádù ndàla àdhàdhì kà-dòká ka kàkpà dhu bhèyi†. ⁶ Dhu apé ì'ì inzà tsìbhále àtsì dóna dhu tí, ní kàkána ndàbhù dóna-ká kazè! Pbétù, tsìbhále-dòká

* **10:26** 10.26 Zàb 24.1 * **11:5** 11.5 Polò bhà kàsùmì ò, tsìbhále rí dóna àtsì dhu ní'ì ifuta itè íyàdhíyà rí ní ìndrù nzínzi ò, ndirò pbìndà kpatsìbhále-ònzì nǐ ize. † **11:5** 11.5 Pbhàgìrìkí-bvù ka kàkpàna dóna-ká tsìbhále ní mùyòni ònzi rí ró ka kòtdì. Ka kàkpàna ka, ndínì kà-nyì nabhù tí rìwù.

ka kàzè dhu, ndirò ngätsi nĩ kà-dòká ka kàkpà dhu rĩ ale-nyì àbhũ rìwù dhu-okú dò rò, dhu àkã kà ràtsi dòna.

⁷ Kpatsibhále na náká nzá ndàtsi dòna. Ka ní Kàgàwà-wòyò, ndirò ka ní Kàgàwà bhà ádrùngbãnga tó awáwù. Ndirò tsibhále ní pbìndà kpatsibhále bhà ádrùngbãnga tó awáwù. ⁸ Obhó tí, Kàgàwà náabhòlò nzá kpatsibhále ràhũ tsibhále-ongò-kpa ò rò, pbétù tsibhále ní ndi kãbhòlò ràhũ kpatsibhále-ongò-kpa ò rò. ⁹ Ndirò, Kàgàwà náabhòlò nzá kpatsibhále tsibhále-okú dò rò, pbétù tsibhále ní ndi kãbhòlò kpatsibhále-okú dò rò. ¹⁰ Ní, tsibhále rĩ'ì pbìndà kpatsibhále bhà ádrùngbãnga tó awáwù tí dhu-okú dò rò, dhu àkã kà ràtsi dòna rĩ'ì pbìndà kpatsibhále bhà ádrùngbãnga-tsinã ndi ndarí'ì dhu ìtè rí dhu tí, màlàyíkà-okú dò rò*. ¹¹ Ádrùngbãle Kàgàwà udhé dhu-bvũ rǒ, tsibhále rĩ nzì àdù àtìna ìmbã ndi ràrĩ'ì kpatsibhále-atdyú nà, ndirò kpatsibhále rĩ nzì àdù àtìna ìmbã ndi ràrĩ'ì tsibhále-atdyú nà. ¹² Obhó tí, àdhàdhì tsibhále Kàgàwà náabhòlò ràhũ kpatsibhále-ongò-kpa ò rò dhu bhěyi tí, kpatsibhále aráhũ tsibhále-nyutsi rò uguta-otù ǒ. Ndirò Kàgàwà ní ndi abádhí nanzì óyǒ rò kóró.

¹³ Nyòtdì pé yà anya nyì nyú tíró: tsibhále rĩ ndìtsò Kàgàwà rǒ inzà ndi ndàtsi dòna rórò dhu tí idzi dhu? ¹⁴ Yà Kàgàwà abhòlò ale-dòká òná ófò nítè tí nzá dhu, kpatsibhále rĩ dòna-ká ìvì ádzàdzì dhu ràrĩ kà-nyì àbhũ rí rìwù dhu? ¹⁵ Pbétù tsibhále tò, dòna-ká rǒvi ádzàdzì dhu ní ifata. Obhó tí, ádzàdzì aróvi àyì Kàgàwà abhũ tsibhále tò, rĩ'ì dòna àtsi kà rádù nĩ mberũ bhěyi. ¹⁶ Ndirò, ndi ale apé ndòzè ndàgò ndi wòrì ote dǒ, náká ndùni dhu àlě'ì mà, àlě ràrĩ'ì mbã ngätsi ndi màndũ nà, ndirò Kàgàwà bhà kànísà nyú mà ràrĩ'ì mbã kà nà.

Ònzitále rĩ izu àbhũ nãkùtále-afì ò àzè nítè rí ònyù-otù ǒ dhu

¹⁷ Yà kòmbí ma móvona fũkù ote ǒ, ma mí nzì nyífũ ìfũ tí. Obhó tí, yà nyì nyùndu nyì nĩ fũkù unduta náarìbhona fũkù ní nzì idzi dhu, pbétù kàrìbhona ní nzére dhu. ¹⁸ Angyìnã rò ma mírì wà dhu yà nyì nyùndu nyì òná kàsùmì ǒ, ùkúnga rarí ndùndò ùndò tí. Ní ma mà'ù wà ndi dhu gòna tí. ¹⁹ Obhó tí, dhu àkãna wà ùkúnga rùndò ndi, ndínĩ ka kuni tí atdí afíya nyú nà arí Yèsù-owù ùngũ ale. ²⁰ Yà nyì nyùndu nyì rò, nyì nyárónyuna ní nzì Ádrùngbãle Yèsù bhà ònyù. ²¹ Obhó tí, ònyù ònyũ nyì nyì rò, ngätsi ale arí ndàpà ndònyù pbìndà ònyù nyú ndìtíró angyi. Ní ndi dhu bhěyi, nzínziku ǒ atdídhena ale náarádù òko àwù nà, ngũkpà ale rádù dhu òmvù 'òri nĩ. ²² Nírò, nyì nyátí mbã ì'ì idza nà, yà nyì nyádù dhu ònyù, nyádù dhu òmvù òyá rò? Ndirò, nyì nyòzè tí Kàgàwà bhà Kànísà àkyäkyè dhu tí? Nyì nyòzè tí nyìwũ kãkà ìmbã dhu arí'ì foyá ale-nyì? Ádhu nyú ndi nyì nyòzè munò fũkù? Dhu àkã tí mifũ nyì ìfũ tí? Ma mí nzì nyífũ akèkpá màtí wò dhu-okú dò rò!

Ádrùngbãle Yèsù nábhũ rí kirè ònyù

(Màt 26.26-29; Mrk 14.22-25; Luk 22.15-20)

²³ Obhó tí, yàrì ní ndi Ádrùngbãle Yèsù udhè idù dhu, yà ma madù àbhùnà nyùni átò. Yà ndi ka kipfona kabhũ ndi òmvù-fó òná iku ǒ, Ádrùngbãle Yèsù idyi m̀gati ndalũ fóná. ²⁴ Ní, òtsò ndi ndàbhũ Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kũkò kà-ǒnga, ndàdù àtìna: «Yàrì ní ngbòdu, yà fũkù mà màbhũ. Nyòngò dhu ònzì ndi dhu bhěyi, nyámbe mirè dǒ róná.» ²⁵ Ndi

* **11:10** 11.10 Ìsa 6.2; Màt 18.10; Èfe 3.9-10 † **11:21** 11.21 Fiyó unduta ǒ, Yèsù ná'ù ale nóongónà iwù ònyù nà foyá, 'àndu tsùna, 'àdù ònyùnà atdíkpá, tdũ ì onyũ Ádrùngbãle Yèsù ìrè ka kí nĩ ònyù rò.

dhu bhëyi tí, ònyù ì ònyù dhu-dzidǒ, kǐdyi ònyù rǐ'ì òná kópà ndàlǔ foná, ndàdù àtìnà: «Yàrí kópà rǐtèna ní yà Kàgàwà mànà ìndrǔ ùngbò ì nǐ ùngbòta-òwútá, yà azùdu-otù ǒ ndì nàvi kpangba. Bilinganà kòm̀vù nyǐ nyǐ rò, nyòngò kònzì wò dhu bhëyi, ima nyǐ nyirè tí ròná. ²⁶ Obhó tí, yà nyǐ nyǐ yàrí m̀gati ònyù nyǎdù yàrí ònyù òmvù òná kóró kàsùmì ǒ, nyǐ nyǐ Ádr̀ngbǎle Yèsù bhà òve-òyǐ nígǎ, r̀ràrà àhù k̀raya ingo òná idho ò.»

²⁷ Nírò, ìngbàtí ìli ndì ale mà yà Ádr̀ngbǎle Yèsù bhà m̀gati ònyù rǐ, ndirò kàbhà kópà-tsù òmvù rǐ inzà ndì ndàkànà ndònyù ka ndirò inzà ndì ndàkànà ndòmvù ka rórò, ní ndì ale àfǎ wà dhu inzà ndì ndìfù kà-ngbò mà kǎ-zù mànà dhu-otù ǒ. ²⁸ Ní ìngbàtí ìli ndì ale mà nàkànà ndàndà pé nyùnatsi nga ndìtírò angyi, tdù ndì ndònyù yàrí m̀gati ndàdù yàrí kópà-tsù nóm̀vù rò. ²⁹ Obhó tí, ndì ale apé m̀gati ònyù ndàdù kópà-tsù òmvù inzà ndì ndùnì Ádr̀ngbǎle-ngbò-tì rórò, ní kòtdì wà anya ndìtírò dòná wò m̀gati ndì ndònyù, ndàdù ndì kópà-tsù òmvù dhu-otù ǒ. ³⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, ábhǒ ale nzínziku ǒ náarí'ì andi nà 'àdù ì'ì ivívi. Ndirò, ábhǒ ale nyú núve wà. ³¹ Àlě kándàna gukyè àlě-nyutsi nga àlětírò angyangyi, ní Kàgàwà ítdiyana nzǐ anya àlě-dǒ. ³² Pbé̀tù Ádr̀ngbǎle Kàgàwà arí anya nítì àlě-dǒ, ndínì ndutó tí àlě, akye ndì ndadùya àrà anya ìtdì àlě-dǒ atdíkpá yà adzi ǒ ale mànà nǐ.

³³ Ní ndì dhu-okú dò rò, àbanǐnzó, yà nyǐ nyùndu nyǐ ònyù nyǐ nyònyù tí atdíkpá òná kóró kàsùmì ǒ, dhu àkǎ wà nyòdò nyǐ nzínziku ǒ. ³⁴ Dhu apé ì'ì ndì ale rǐ'ì àwù nà dhu tí, ní ndì ale àkànà ndònyù pé dhu angyi pbì idzá, akye nyǐ nyowuna nyùndu Kàgàwà ràdù anya ìtdì d̀kú nǐ.

Nírò ngǔkpà dhu yà òdòdì, nóbhòlò ma mítsi f̀r̀abvù ma m̀ràrà àhù rò.

12

Ìlǎ-Alafí r̀ndana ale ùni ka kádù ròná dhu (Èfè 4.6; Fìl 2.1-4; 1Pé 4.10-11)

¹ Àbanǐnzó, Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí arábhùna ìndrǔ tò perè nàndà dhu nǐ, ma mòzè nzá nyòkò ìnzǐ nyùni dhu ì perè dǒ. ² Nyǐ nyùni wà dhu yà inzà nyǐ nyàpè Yèsù Krístò ná'ù òná kàsùmì ǒ, nyǐ r̀bhà nyǐ dhu r̀mbe nỳku nyòwù kǎkà ìnzǐ túya arí 'ìri s̀namù ì. ³ Wò dhu-okú dò rò ní ndì, ma mòzè nyùni dhu: Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí nyú r̀ndana ale r̀rǐ nzǐ àdù àtìnà: «Yèsù àkǎ ofúngá nà!» Ndirò inzà Ìlǎ-Alafí kèlě ǹndà ndì rò, atdí ale mà rǐ nzǐ àdù àtìnà: «Yèsù ní Ádr̀ngbǎle!»

Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí arábhùna ìndrǔ tò perè

⁴ Ìlǎ-Alafí arábhùna ìndrǔ tò perè-tidò rǐ'ì dhèdhèrò, pbé̀tù k̀ndò arí ní atdí Ìlǎ-Alafí kèlě. ⁵ Kànisa ǒ ka kádù ònzìnà kasu-tidò rǐ'ì dhèdhèrò, pbé̀tù ì kasu ònzì ka kí f̀ndà ní atdí Ádr̀ngbǎle Yèsù kèlě. ⁶ Kànisa ǒ kasu ònzì ka kí tí dhu rǐ'ì dhèdhèrò, pbé̀tù ì kasu àbhù arí rònzì ì kóró, ní atdí Kàgàwà kèlě. ⁷ Ìngbàtí ìli ndì ale mà náarí Ìlǎ-Alafí bhà ádr̀ngbǎnga tó òbì ìtè rǐ perè nábà, ndínì ndì perè ì'ì tí m̀gàsù tí kóró ale tò. ⁸ Nírò, atdí ale tò Ìlǎ-Alafí ábhù ní dhu-ònga t'òvòta tó òte tó perè, ndirò ngǎtsi ale tò wò ndì atdí Ìlǎ-Alafí kèlě ábhù ní, inga t'únita tó òte tó perè. ⁹ Ngǎtsi ale ábà wò ndì Ìlǎ-Alafí-fó tí ní òbì nà a'uta tó perè, ndirò ngǎtsi ale-tsí nábà ní andi nà ale t'ígútá tó perè. ¹⁰ Ngǎtsi ale ábà ní wiwì t'ònzita tó perè, ngǎtsi ale ràdù nabi bhëyi ka kí dhu òvo ìndrǔ tò nǐ perè nábà. Ndirò, ngǎtsi ale ábà ní t̀tò tó ale-afí mà ònga nábhù rǐ k̀ndò mbëyi obhóngà tó Alafí mànà perè. Ngǎtsi ale ábà ní inzà ka k̀ni aláva-tidò ǒ ka kòte dhu

tó perè, ndirò ngätsi ale tsí adù àbàna ní i aláva-tì náwě ka kí dhu tó perè.
 11 Wò ndi atdí Ìlilá-Alafí kèlě ní ndi kóró kòkò dhu ònzi arí, ndùndò ìngbàtí ìli ndi ale mà dhèdhèrò perè-tidò nǐ àdhàdhì ndi ndòzè ka dhu bhěyi.

Yèsù ná'ù ale kóró rǐ'ì àdhàdhì atdí ale-ngbò-rǒngá-nzo bhěyi dhu

12 Obhó tí, àlě kùni wà dhu ale-ngbò rarí'ì atdí tí, róná-ngá-nzo ràdù ì'ì ibí nyú. Ìmbă dhu rǐ'ì ibí ndi ale-ngbò-rǒngá-nzo rǐ'ì dhu màtí, ní ka ní atdí ale-ngbò kèlě. Ní ndi dhu bhěyi tí, Krístò mà yà ndi ná'ù ale màna ní atdí ale-ngbò átò. 13 Àlě'ì kóró, ìmbă rǐ'ì Pbàyàhúdí màtí, ìnzǐ ní Pbàyàhúdí màtí, ìno tí arí'ì ale màtí, ndirò dòyá arí'ì ìtírò ale màtí, àlě kalú bàtizò wò ndi atdí Ìlilá-Alafí-nyutsi tí, ndínǐ àlě kí'ì tí atdí ale-ngbò tí. Ndirò àlě-nyutsi rǐ'ì ní wò ndi atdí Ìlilá-Alafí kèlě.

14 Ale-ngbò rǒngá rǐ'ì mbă atdí tí, pbétù kà rǐ'ì ibí nyú. 15 Ale-pfò náapé àdù àtìna: «Ìnzǐ ní ma ale-otsú dhu-okú dò rò, ima ní nzǐ ale-ngbò-rǒngá,» ní wò dhu rǐ nzǐ àdù kàbhù ràdi ìnzǐ ní ale-ngbò-rǒngá tí. 16 Ndirò, ale-bì apé àdù àtìna: «Ìnzǐ ní ima ale-nyìkpó dhu-okú dò rò, ima ní nzǐ ale-ngbò-rǒngá,» ní wò dhu rǐ nzǐ àdù kàbhù ràdi ìnzǐ ní ale-ngbò-rǒngá tí. 17 Dhu apé ì'ì ale-ngbò kóró rǐ'ì ale-nyìkpó tí dhu tí, ní ndi ale ràdù ìnga ìrì ìngbà dhu bhěyi? Ndirò dhu apé ì'ì ale-ngbò kóró rǐ'ì ale-bì tí dhu tí, ní ndi ale ràdù dhu àni ìngbà dhu bhěyi? 18 Obhó tí, Kàgàwà núuli ìngbàtí ìli ndi ale-ngbò-rǒngá-nzo àdhàdhì ndi nyú ndi ndazè ka dhu bhěyi. 19 Ale-ngbò kóró náapé àdù ì'ì atdí ale-ngbò-rǒngá-ngba kèlě tí, ní ale-ngbò ràdù ì'ì ìmbă! 20 Nírò, ale-ngbò-rǒngá-nzo rǐ'ì ibí, pbétù ale-ngbò nyú rǐ'ì atdí tí.

21 Ale-nyìkpó rǐ nzǐ àdù àtìna ale-otsú nǐ: «Ma mí'ì ìmbă atdyúnù nà!» Ndirò ale-do rǐ nzǐ àdù àtìna ale-pfò nǐ: «Ma mí'ì ìmbă atdyúku nà!» 22 Pbétù, kàkà ivíví dhu nyú tí ka karózùna ale-ngbò-rǒngá-nzo mà ní i atdídǒ ka karí'ì atdyúya nà. 23 Ndirò, kàkà ìnzá àkà ifuta nà dhu tí àlě karózùna ale-ngbò-rǒngá-nzo ní i atdídǒ àlě karádù òbhòlòna. Ndirò kàkà ìnzǐ ka kádù òvòya ùtì dhu tí àlě karózùna ale-ngbò-rǒngá-nzo, ní i yà atdídǒ àlě karádù àndàna. 24 Kàkà akye ka karí òvòya ùtì ale-ngbò-rǒngá-nzo, rǐ'ì mbă ngbòya òbhòlò ka kí atdídǒ dhu-atdyú nà. Kàgàwà náanzì ale-ngbò, ndínǐ àlě kongó tí yà ìmbă rǐ'ì ifuta nà ale-ngbò-rǒngá-nzo nándà atdídǒ. 25 Kǎnzì ka ndi dhu bhěyi, ìnzǐ ale-ngbò-ǒngá núundo tí ndi, pbétù ndínǐ kà-rǒngá-nzo kóró nóowu tí dzùnàya ònzì rǒ àdhàdhì nzínziya ǒ. 26 Ale-ngbò-rǒ atdí ngarí-ngba mà náapé ì'ì àpbè ǒ, ní ale-ngbò rǒ ngùkpà ngari kóró ràdù ì'ì àpbè ǒ. Ale-ngbò rǒ atdí ngarí-ngba náapé ifuta nábà, ní ale-ngbò-rǒ kóró ngùkpà ngari ràdù ì'ì dhèdhe ǒ átò.

27 Ní nyǐ, nyǐ ní Krístò-ngbò, ndirò ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínziku ǒ ní ndi Krístò-ngbò-rǒngá-ngba. 28 Ndi dhu bhěyi ní ndi wemberè tí, Kàgàwà núuli uvitatáleKànisa ǒ. Oyo rí kisé nǐ, kùli ní pbànábí. Ndirò ìbhù rí kisé nǐ kádù ùlinà ní màlímó. Kòrí ale-dzidǒ rǐ'ì ní wiwì t'ónzita tó perè nà arí'ì ale mà, andi t'ígútá tó perè nà arí'ì ale màna. I dzidǒ rǐ'ì ní ngùkpà ale dzùnà t'ónzita tó perè nà arí'ì ale mà, ngùkpà ale t'úndata tó perè nà arí'ì ale màna. Kà rǐku dóná rò nǐ, kùli dhèdhèrò aláva-tidò t'óteta tó perè nà arí'ì ale. 29 Abádhí kóró tí uvitatále? Abádhí kóró tí pbànábí? Abádhí kóró tí màlímó? Ndirò abádhí kóró tí wiwì t'ónzita tó ádrùngbànga tó obi nà ale? 30 Abádhí kóró tí andi t'ígútá tó perè nà ale? Ndirò abádhí kóró tí dhèdhèrò aláva-tidò t'óteta tó perè nà ale? Abádhí kóró tí dhèdhèrò aláva-tidò t'úgérétá tó perè nà ale? Ìnzǐ ní ndi dhu bhěyi akekpá màtí. 31 Nírò, nyǐ nyákă nyòhò atdyúya atdídǒ perè ní, kàkà idzi dhu nyú tí rǐ'ì ròsè.

Pbétù kòmbí, ma mí kóró ngǔkpà otu dònǎ òsè otu nítè fǔkù.

13

*Alé òzè ka kí dhu nósè kóró dhu dònǎ dhu
(Màt 22.36-40; Ròm 13.8-10; 1Yù 3.16-19; 4.7-21)*

¹ Ma mí mbǎ àdù ì'ì ìndrǔ arótèna kóró aláwà-tidò t'óteta tó perè nà ma marí'ì dhu tí, ngǎtsi nǎ màlàyíká t'ávàna t'óteta tó perè nà ma marí'ì dhu tí, pbétù ìnzǐ madù òdhídu nózè, ní òtǎdu rǐ'ì kòkórò dhu tí àdhàdhì òngò róngò ndùrǐ alé-bì kòkórò idzi-tù mà, ngèlèngelè-tù màná bhěyi. ² Ma mí'ì ìnè mí'ì nabì bhěyi ma mí dhu òvo ìndrǔ tò nǎ perè nà. Ma mí'ì ìnè muni kóró dhu-tsí mà. Ma mí'ì ìnè muni Kàgàwà udhé kóró dhu-tsí yà órù ò ongónà òko. Ndirò ma mí'ì ìnè mí'ì ádrùngbǎ a'uta, yà pbìrì àbhù rádù rìngbè ndì fíndá ngari ǒ rò, ràrà ndòdì vurò ngari ǒ nà màtí. Pbétù ìnzǐ ma mapé òdhídu nózè, ní ima ní kòkórò dhu nyú. ³ Ma mí mbǎ àdù kóró pbàkà ongyéngá nùndò nǎkùtále tò, madù ngbòdu nádzi ndíní ogbeya tí kàzù ò*, pbétù ìnzǐ madù òdhídu nózè, ní ma mábàna mǔgàsù tí dhu rǐ'ì mbǎ.

⁴ Àzè arí afína òtù, ndirò àzè arí ìndrǔ dzùnà ònzi. Àzè arí nzǐ adha ònzi, àzè arí nzǐ ndòyò, ndirò àzè arí nzǐ ndidzǐ. ⁵ Àzè arí nzǐ alé-nyǐ rǐwù nǎ dhu ònzi, ndirò kǎrǐ nzǐ gàsàna ònzi rí atdíró dhu ònè. Àzè arí nzǐ àkò akye, ndirò kǎrǐ nzǐ ìndrǔ ònzi róná nzére dhu òdo afína ò. ⁶ Àzè idhè arí nzǐ ndìkǎ nzére dhu-okú dò rò, pbétù kǎ-dhè náarǐ ndìkǎ obhóngà-okú dò rò. ⁷ Àzè arí kóró dhu ùba, ndirò kǎrǐ a'uta òdo kóró kàsùmì ǒ. Àzè arí òdona ka kí kabà kóró dhu à'u, ndàdù kóró dhu-dzi òndù.

⁸ Àzè arí nzǐ ìku akekpa màtí. Pbétù, ìndrǔ tò ka kí dhu òvo nabì bhěyi dhu rádù ùda ùda. Dhèdhèrò aláwà-tidò ǒ ka kóte dhu tó perè rádù ìku ìkù, ndirò ìnga t'únita rádù ìku ìkù. ⁹ Obhó tí, àlě karǐ dhu ùnǐ gòna kèlě tí, ndirò àlě karǐ dhu òvo ìndrǔ tò nabì bhěyi gòna kèlě tí. ¹⁰ Pbétù, Kàgàwà rǐ kóró dhu òbhòlo rǐ'ì mběyi nyú rò, yà gòya kèlě tí arǐ'ì dhu-tsí níikùya ìkù.

¹¹ Ngbángba tí ma mí'ì òná kàsùmì ǒ, ma mongónà òte ngbángba bhěyi, ma mongónà ìnga ìrè ngbángba bhěyi, ndirò ma mongónà dhu-ǒnga òvò ngbángba bhěyi. Pbétù ma mitdègu òngo ádrùngbǎle tí, ní ma mabhà wà ngbángba tó ófò ǒ ma mí dhu ònzi dhu. ¹² Obhó tí, yà kòmbí rǐ'ì kàsùmì ǒ, àlě tò kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi tí. Àlě kí nzǐ dhu àlǎ mběyi, pbétù àlě kí dhu àndà ìnzǐ rí dhu-wòyò nyú nítè kiyó ǒ. Olù rírà kàsùmì ǒ, àlě kalaya dhu k pangba. Kòmbí ma muni Kàgàwà gòna kèlě tí, pbétù olù rírà kàsùmì ǒ, ma muniya ka àkǎkǎ dhu bhěyi, àdhàdhì kùni ma dhu bhěyi.

¹³ Nírò kòmbí màtí, kǎkà ìbhù dhu rǐ'ì ìnè atdíkpá tí. I dhu ní: a'uta, òdona ka kí ndíní ka kabá tí dhu, àzè màná. Pbétù ádrùngbǎ dhu nyú ròsè kòkò ìbhù dhu nzínzi ǒ ní àzè.

14

*Nabì bhěyi ka kí dhu òvo ìndrǔ tò dhu tó perè mà
inzá ka kùni aláwà ǒ ka kóte dhu tó perè màná
(Ròm 14.19; 1Kò 12.4-7,27-31; 1Pé 4.10-11)*

¹ Nyǐ nyàkǎ nyǒnè òdhíkù òzè nyǐ nyí dhu. Ndirò nyǐ nyàkǎ nyòhò Hlǎ-Alafí bhà perè àbà nyǐ nyí dhu-atdyú atdíð, ròsè dòtsí ní nyǐ'ì yà ìndrǔ

* **13:3** 13.3 Ngǎtsi ófò ǒ, ka kàm̀b̀nà «ndíní ogbeya tí kàzù ò» nùgèrè kati: «ndíní ma mambè tí milè dǒ okúna dò rò.»

tò ka kí dhu òvò nabi bhěyi nř perè nà. ² Obhó tí, ndi ale apé àmbè òte dǒ Hlǎ-Alafí ibhò fíndà inzà ka kúni aláva-tidò ǒ, ní ndi ale rř nř òte indrǔ tò, pbétù kà rǒte Kàgàwà tò. Kà rǔnǒna Hlǎ-Alafí bhà ádrǔngbǎnga tó obi nř, yà Kàgàwà uli órù ò dhu rř òna àlǔ ale rř ìmbǎ. ³ Pbétù, nabi bhěyi rř dhu òvò indrǔ tò ale rǔnǒna indrǔ tò dhu ní, abádhí òsì rř fíyó a'uta ǒ dhu, abádhí-afí òpè rř dhu, ndirò abádhí-afí rř obi òtsi nř dhu. ⁴ Yà Hlǎ-Alafí ibhò inzà ka kúni aláva-tidò ǒ rǒte ale, ní rř ndòsì nditǔrò. Pbétù, nabi bhěyi rř dhu òvò indrǔ tò ale rǒsina ní Kànisa ǒ kóró ale nyú. ⁵ Ma mòzè nyí kóró nyǒngò òte Hlǎ-Alafí ibhò inzà ka kúni aláva-tidò ǒ, pbétù ròsè dǒtsí ma mòzè ní, nyǒngò dhu òvò indrǔ tò pbánábí bhěyi. Obhó tí, nabi bhěyi rř dhu òvò indrǔ tò ale nǔdà wà yà Hlǎ-Alafí ibhò inzà ka kúni aláva-tidò òte rř ale, ìmbǎ dhu apé ì ì ka kádù wò kùnò dhu-tì àwe ndíní Kànisa ǒ kóró ale nǒsì tí dhu tí.

⁶ Nírò àbanǎnzó, dhu apé ì ì ma mǎrà àhu fǔrǎbvù, madù òte nyí mǎnà Hlǎ-Alafí ibhò yà inzà nyí nyúni aláva-tidò ǒ dhu tí, ní ma mǎdù dzúnàku ònzì ìngbà dhu bhěyi? Ma mí nř àdù dzúnàku ònzì, inzà ní Kàgàwà itè idù dhu ma mòvò fǔkù rò, inzà ní ma múni dhu ma mòvò fǔkù rò, inzà ní nabi bhěyi ma mòvò dhu fǔkù rò, ndirò inzà ní dhu kèlě mà mùdhe fǔkù rò.

⁷ Kàndà pé adyi ùyu ka karí òyá dhu tó ófò, àdhàdhì rǔgě mà ndirò ngǎtsi nř dùmù mà bhěyi. Inř kǒkò dhu tó òngò apé àdù ì ì dhèdhèrò ófò ǒ, ní ka kádù rǔgě tí dhu rř ì dhu mà ndirò ngǎtsi nř dùmù tí dhu rř ì dhu mà múni ìngbà dhu bhěyi? ⁸ Inř ka kapé leku òmi ila tó dhu bhěyi, ní ádhi pbá ale ndi ndòbhòlò rádù ila t'úgyeta tò? ⁹ Ní, ndi dhu rř ì ndi dhu bhěyi tí fǔkù átò. Dhu apé ì ì wò nyí nyáwěna Hlǎ-Alafí ibhò fǔkù inzà ka kúni aláva-tidò ǒ dhu-tì rř ì ìmbǎ kpangba dhu tí, ní nyí nyúnǒna dhu rádù ale-dò àlu ìngbà dhu bhěyi? Obhó tí, nyí nyádù ì ì àdhàdhì awe ǒ rǒte inř òtěna rř ndiri rórò ale bhěyi. ¹⁰ Yà adzi ǒ, aláva-tidò rř ì ibí nyú. Pbétù yà ìmbǎ tǎna rádù ì ì atdí aláva-tidò mà rř ì mbǎ. ¹¹ Nírò dhu apé ì ì inzà ma múni aláva-tidò òte rř ale nà mǎ móte dhu tí, ní ma mǎdù ì ì ile tí ndi ale tò, ndi ale rádù ì ì átò ile tí idù. ¹² Ní ndi dhu bhěyi tí, nyí nyú mà átò, yà nyí nyí Hlǎ-Alafí bhà perè-atdyú òho atdí dǒ nyǎbà dhu bhěyi, nyí nyákǎ nyǒnzì obi nyǎbà dǒtsí perè ní kǎkà Kànisa àbhu rádù rò'ò a'uta ǒ.

¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àkǎ wò ndi Hlǎ-Alafí ibhò inzà ka kúni aláva-tidò ǒ rǒte ale rǒnzì Kàgàwà rǎbhu kà-tì t'áweta tó perè fíndà. ¹⁴ Obhó tí, dhu apé ì ì ma mí mitsò Hlǎ-Alafí ibhò idù inzà ka kúni aláva-tidò ǒ dhu tí, ní ma mí mitsò afidu ò, pbétù inř pbàkà irèta rádù kasu ònzì. ¹⁵ Nírò, ádhu ndi ma màkǎ mǒnzì? Ma màkǎ mitsò ma yà Hlǎ-Alafí àbhu mitsò ma ònà inzà ma múni aláva-tidò ǒ, madù mitsò átò yà ùnř ma múni aláva-tidò ǒ. Ma màkǎ mǔyù adyi yà Hlǎ-Alafí àbhu mǔyù adyi ònà inzà ma múni aláva-tidò ǒ, madù kùyù átò yà ùnř ma múni aláva-tidò ǒ. ¹⁶ Obhó tí, dhu apé ì ì nyi nyí nyitsò nyambe òtsò àbhu dǒ Kàgàwà tò yà Hlǎ-Alafí àbhu indù inzà ka kúni aláva-tidò ǒ dhu tí, ní inzà ndi aláva nùni ale, yà tinú ndi nòtù unduta ǒ, rádù dhu à'ù ìngbà dhu bhěyi ndàti «Àmìnà» ndi òtsò nyí nyàbhu dhu dǒ? Kà rř nř àdù kà'ù ndi dhu bhěyi, inzà ndi ndiri nyí nyúnǒna dhu dhu-okú dò rò. ¹⁷ Obhó tí inyi, nyí nyí òtsò àdù Kàgàwà tò dhu rř ì ìnè mběyi, pbétù kà rř nř ngǎtsi ale nǒsì. ¹⁸ Ma màbhu òtsò Kàgàwà tò, ma mǎrí Hlǎ-Alafí ibhò idù inzà ka kúni aláva-tidò òte ròsè dǔkunǎ kóró nídhuní. ¹⁹ Pbétù, unduta ǒ ma mózè dhu ní, mori ndiri rř òte ake tí, ndíní ma mudhè tí dhu ònà ngǎkpà ale tò, ròsè Hlǎ-Alafí ibhò idù inzà ka kúni aláva ǒ ma màmbènà òte abho nyú dhu dǒnǎ.

²⁰ Àbanǎnzó, nyǎ nyàkǎ nzá nyǎrè nga nzónzo bhěyi, pbétù nyǎ nyàkǎ nyǎrè nga iwà ó'ò ale bhěyi. Nzére dhu t'ónzita ǒ, nyǎ nyàkǎ obhó tí nyǎ'ì iré-nzo bhěyi, yà inzá nzére dhu t'ónzita nǎni ale. ²¹ Ǽlǎ Andítá ò ka kándí dhu kati:

«Ádrùngbǎle rǎtina:

«Ma mǎngò òte kàrí ale, Pbàisràyélí tò vurò aláwà òte arí ale-otù ǒ, yà olo tí rǎ'ì ale-otù ǒ.

Ní, ndi dhu bhěyi màtí, abádhí rǎngò 'ùvo ìnzǎ 'ìrì ma mǎnǎna dhu*.»

²² Nírò, yà Ǽlǎ-Alafí ìbhò inzá ka kúni aláwà-tidò òte ka kí dhu tó perè ní Kàgàwà itdǎya ìndrù-ànyǎ dhu ìtè rí ize kǎkǎ 'ùvǒ arí ìnzǎ a'ù tí Kàgàwà ale tò, pbétù ìnzǎ ní kǎkǎ iwà ka ná'ù ale tò. Ndirò yà ìndrù tò ka kí dhu òvo nabì bhěyi ní perè ní Kàgàwà bhà ìdzìngǎ ìtè rí ize kǎkǎ iwà Kàgàwà ná'ù ale tò, pbétù ìnzǎ ní kǎkǎ ì núvǒ ìnzǎ 'à'ù ka ale tò. ²³ Dhu apé 'ì'ì kànìsà ǒ nyǎ nyàndu nyǎ kóró dhu tí, nyǎdù nyǒpè nyǒtè kóró Ǽlǎ-Alafí ìbhò fǔkù inzá ka kúni aláwà-tidò ǒ, ndi kàsùmì ǒ, inzá ì aláwà nǎni ale, ndirò ngǎtsi ní inzá Yèsù ná'ù ale ràdù ìtsù fǔkù unduta ò, ní ì ale tí nzǎ àdù àtìnà nyǎ rǎrǎ àrítále? ²⁴ Pbétù dhu apé 'ì'ì kóró ale rǎ dhu òvo ìndrù tò nabì bhěyi dhu tí, atdí ale yà inzá Kàgàwà ná'ù ndirò ngǎtsi ní, ìtsù tí ìtsù atdí ale ràdù ndòtù ndi unduta ǒ, ní ndi dhu ndi ndirò dhu ràdù kàbhù rǎni pbìndà nzérengǎ, kà ràdù ndìnè kóró ale òtdǎ ànyǎna yà ì ótena dhu-otù ǒ ale tí. ²⁵ Kà-nyǎtsì ì nuru kóró dhu ràdù 'ìtè kpanyǎ kà tò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kà ràdù ndàgu ndàpbǎ nyǎna adzi nyǎ rǒ, ndàdù Kàgàwà ifu, ndàtì: «Obhó tí, Kàgàwà rǎ'ì ìnè nzínzìkǎ ǒ!»

Kàgàwà bhà idza ǒ ìndrù àkǎ 'ì'ì nà mùtsò

²⁶ Àbanǎnzó, ádhu ndi àkǎkǎ nyǒnzǎ? Yà nyǎ nyùndu nyǎ somà tò ònǎ kàsùmì ǒ, atdí ale ràdù 'ì'ì ìnè ndùyù adyi, ngǎtsi ale ràdù dhu ùdhe ìndrù tò. Ngǎtsi ale rǎ'ì ìnè ndòvò Kàgàwà ìtè fǎndà dhu ìndrù tò nabì bhěyi, ngǎtsi ale ràdù òte Ǽlǎ-Alafí ìbhò inzá ka kúni aláwà-tidò ǒ, vurò ale ràdù ndi òte ùgèrè. Nírò kòrí dhu kóró àkǎ rǎnzǎ ì ndínǎ Kànìsà ǒ kóró ale nosí tí. ²⁷ Dhu apé 'ì'ì Ǽlǎ-Alafí ìbhò inzá ka kúni aláwà-tidò òte rí ale rǎ'ì dhu tí, ní dhu àkǎ óyǒ ale kèlè, ndirò òsosè ní, ìbhù ale ròtè. Abádhí àkǎ 'òtè, atdátdírà ǒ, ndirò dhu àkǎ wò ka kúnǎna òte ùgèrè rí atdí ale ràdù 'ì'ì. ²⁸ Dhu apé 'ì'ì ìmbǎ ndi òte ùgèrè rí ale rǎ'ì unduta ǒ dhu tí, ní ìngbàtǎ ìlì ndi ale mà abádhí nzínzì ǒ nǎkǎ ndìnè ìnè tí, ndàmbe òte dǒ afina ò tí pbìndà Kàgàwà nà. ²⁹ Ndirò, nabì bhěyi rí dhu òvo ìndrù tò ale 'ì'ì rò, dhu àkǎ óyǒ ale ndirò ngǎtsi ní ìbhù ale kèlè ròtè, ngǎkpà ale ràdù wò abádhí ùnò dhu-ǒngǎ nóvò. ³⁰ Pbétù atdí ale apé 'ì'ì òte ndi ndóte ró, kà-tí àdi ngǎtsi ale ràdù 'ì'ì Kàgàwà ìtè fǎndà, ndínǎ ndi ndòvo tí ìndrù tò dhu nà, ní dhu àkǎ wò ndi òte rúbhi òte rǒ ale rìnè. ³¹ Nyǎ nyǎ'ì ìnè kóró nyǒvò dhu ìndrù tò pbànábì bhěyi. Ní dhu ràdù àkǎ, atdí ale ròvò ka ngǎtsi ale dzidǒ, ndínǎ kóró ale ùni tí fǎyò ka kùdhe dhu, afiǎya ràdù obi òtsì. ³² Nabì bhěyi ka kí dhu òvo ìndrù tò ní perè nà arǎ'ì ale rǎ'ì ìnè ndòdò ndi ndàmbe nà òvǎna ìndrù tò dhu afina ò, ìnzǎ ndòvò. ³³ Obhó tí, Kàgàwà ní nzǎ pbàdzangǎ tí arǎ dhu ònzǎ ale. Pbétù, Àbadhi ní màrùngǎ t'ále.

Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà ale tó kóró Kànìsà ǒ arǎ ndònzǎ dhu bhěyi tí, ³⁴ vèbhǎle àkǎ 'ì'ì ìnè ìnè tí Kànìsà tó unduta ǒ*. Abádhí tò ka kúfà nzá rusǎ

* **14:21** 14.21 Ǫsa 28.11-12 * **14:34** 14.34 «Vèbhǎle àkǎ 'ì'ì ìnè ìnè tí Kànìsà tó unduta ǒ» rǎ'ì ìnè átò kugèrè kati: «Vèbhǎle àkǎ nzá 'àbèlè nabì bhěyi ka kóvǎna Kànìsà tó unduta ǒ dhu-ǒngǎ»

ròngò òte Kànisa ǒ, pbétù abádhí àkǎ 'ìfu ì, àdhàdhì Ƴyátá núnò ka dhu bhèyi. ³⁵ Dhu apé ì'ì abádhí rǐ'ì ì ívũna dhu nà dhu tí, ní abádhí àkǎ 'òngù ì dhu fíyò kpabhále-tsù fí-dzá rò. Tsibhále rǒte ìndrũ ùndu ì Kànisa ǒ ró dhu ní inzà nga nõfò dhu.

³⁶ Nyǐ nyìrè tí dhu Kàgàwà bhà Ƴte ráhu fǔrábvù rò? Ndirò nyǐ nyìrè tí dhu kà rírà àhu fǔkù vǐkù dǒ rò tí? ³⁷ Ndi ale apé dhu ìrè ndì rǎrǐ nabì, ndirò ngǎtsi nǐ, Ɔlǐlǎ-Alafí rǎrǐ ndùnda, ní ndi ale àkǎ ndùni dhu, yà ma mándí fǔkù dhu rǎrǐ Ádrùngbǎle Yèsù bhà Ƴyátá. ³⁸ Pbétù ìnzǐ kǎpé ndi dhu ùnǐ, ní Kàgàwà rǐ nzǐ àdù ndi ale ùni. ³⁹ Nírò àbanǐnzó, nyǐ nyàkǎ nyòhò nabì tí nyǐ nyí'ì dhu-atdyú, ndirò nyǐ nyàkǎ nzá nyùtò ìndrũ-tsù, ìnzǐ rǒtè Ɔlǐlǎ-Alafí ìbhò fíyò inzà ka kúni aláwà-tidò. ⁴⁰ Pbétù kóró dhu náká ndònzǐ ndì yà ndi dhu nyú àkǎnà ndònzǐ ndì dhu bhèyi, ndirò nyìnatì ròhù ndì mbèyi.

15

Krístò ingbè ndì ɔve-bvù rò dhu tó Ídzi Màkǔrù

¹ Àbanǐnzó, ma mòzè misè yà fǔkù ma móvò Ídzi Màkǔrù, yà nyǐ nyáko, nyǎdù afíkù àpba róná. ² Kótù-ǒnga ní ndi Kàgàwà rǐ nyǐgù nǐ, yà fǔkù ma móvò ka dhu bhèyi nyǐ nyòdò ka rò. Ìmbǎ kǐ'ì ndi dhu bhèyi nánǐ, fùkú a'uta nàmbènà ì'ì kòkórò dhu.

³ Ádrùngbǎ dhu nyú tí ma múdà fǔkù dhu ní yà idù ka kúdhe átò dhu. Ndi dhu ní: Krístò avè àlè tó nzérenga-okú dò rò, àdhàdhì yà Ɔlǐlǎ Andítá núnò ka dhu bhèyi*. ⁴ Ka katdù ka, ràdù ndìngbè ɔve-bvù rò ìbhù ráhu idho ǒ, àdhàdhì yà Ɔlǐlǎ Andítá núnò ka dhu bhèyi*. ⁵ Kǐtè ndì Péterù tò, ndi dhu-dzidǒ ndàdù ndìtè atdí kumì dòná óyǒ nà pbìndà uvitatále tò. ⁶ Tdítdǒ, kǎdù ndìtè ìmbò miyà dònǎ róse ndì ná'ù ale tò atdíkpá. Ábhǒ ale nyú ì ale nzínzì ǒ, rǐ'ì ìnè nyǐkpóya nà kòmbí màtí, ndirò atdídhená ale núve wà. ⁷ Wò dhu-dzidǒ, kǐtè ndì Yàkòbhò tò*, ndàdù ndìtè kóró uvitatále tò.

⁸ Kùtsa ndì ndí dòná rò nǐ, kǎdù àrà ndìtè idù átò, ima kàtorogò-ngba tíró†. ⁹ Obhó tí, ima ní ìmbǎ tǐna nà ale nyú ròsè kóró uvitatále nzínzì ǒ. Ndirò, ma màkǎnà nzá kanzi ma uvitatále mà tí, Kàgàwà bhà Kànisa rǒ ma mavù dhu-okú dò rò. ¹⁰ Pbétù, Kàgàwà bhà ídzìnga-okú dò rò nga ní ndi ma mí'ì yà nyǐ nyí malǎ kòmbí ònǎ ófò ǒ. Ndirò kàbhà ídzìnga idù ní'ì nzǐ kòkórò nga tó. Ma mónzǐ kasu ròsè kóró ngǎkpà uvitatále dònǎ. Obhó tí, ìnzǐ ní ima ndi ma mónzǐ ndi kasu, pbétù ka nónzǐ ní yà nyùdutsì rí kasu ònzi Kàgàwà bhà ídzìnga. ¹¹ Nírò, dhu rǐ mbǎ ì'ì ima màtí, ngǎtsi nǐ abádhí màtí, ní kònǐ mà'ì kóró mà marúnona Ídzi Màkǔrù, ndirò kònǐ ndi Ídzi Màkǔrù ní ndi nyǐ nyá'ù.

Kàgàwà náabhùya ùvǔve ale rùngbè ì ɔve-bvù rò dhu

¹² Dhu apé ì'ì àlè karí dhu ɔvo ìndrũ tò àlè ràtì Krístò ríngbè wà ndì dhu tí, ní íngbà dhu bhèyi dhu nzínzìkù ǒ ngǎkpà ale náaradù àtìna ìnzǐ ùvǔvè ale rùngbeya ì ɔve-bvù rò nǐ? ¹³ Ní, dhu apé ì'ì obhó tí ìnzǐ ùvǔvè ale ràdù 'ùngbè dhu tí, ní Krístò níngbè nzá ndì átò ɔve-bvù rò. ¹⁴ Ndirò dhu apé ì'ì inzà Krístò ingbè ndì dhu tí, ní yà mà marúnona ìndrũ tò Ídzi Màkǔrù ní kòkórò dhu, ndirò fùkú a'uta ní kòkórò dhu átò. ¹⁵ Ndirò ròsè dòtsí, ka

* **15:3** 15.3 Ìsa 52.13-53.12. * **15:4** 15.4 Zàb 16.9-11; Ƴse 6.2 * **15:7** 15.7 Kas 12.17 † **15:8** 15.8 Kàtorogò ní inzà fíndá àbì ìku rórò ka kùgù ngbángba. Polò ɔzù ndì kàtorogò tí uvitatále nzínzì ǒ, iwà Yèsù ɔvè ndàdù ndìngbè dhu-dzidǒ ndì ndarà uvitatále-kàsù ɔpè dhu-okú dò rò.

kòzè wà mà Kàgàwà-ovò rǒ arí tìtò ùno ale tí, yà mà mǒvò dhu ìndrǔ tò mà ràti kà rábhɥ Krístò rìngbè ndì ɔve-bvù rò dhu-okú dò rò. Ní dhu apé ì'ì ìnzì ùvǔvè ale rǎdù 'ùngbɛ ɔve-bvù rò dhu tí, ní ndi dhu rǐtèna dhu ní Kàgàwà rabhù nzá Krístò rìngbè ndì ɔve-bvù rò. ¹⁶ Ma mí dhu òvo tǎítǎo mati: dhu apé ì'ì ìnzì ùvǔvè ale rǎdù 'ùngbɛ ɔve-bvù rò dhu tí, ní Krístò ndìtírò níngbè nzá ndì. ¹⁷ Ndirò, dhu apé ì'ì ìnzá Krístò ingbè ndì dhu tí, ní fùkú a'uta ní kòkórò dhu, ndirò nyǐ nyòko òko fùkú nzérenga ǒ. ¹⁸ Ndirò ròsè wòrí dǒnǎ, kǎkà ùvǔvè Krístò ì á'ù rórò ale núwí wà atdíǎ. ¹⁹ Dhu apé ì'ì àlè kúli àlè tó a'uta Krístò ò yà àlè kí'ì nà yà adzi dǒ ípìrǒnga-okú dò rò tí dhu tí, ní àlè'ì ní ndi izɥ rǎdù ùkanà ròsè kóró ale dǒnǎ ale.

²⁰ Pbétù obhó nyú, Krístò níngbè wà ndì ɔve-bvù rò, ndì'ì ùvǔvè ale tò ngàngàyi† tí. ²¹ Obhó tí, àdhàdhì ìndrǔ rǎvɛ dhu níibho ndì atdí ale-otù ǒ dhu bhéyi, ní ndi dhu bhéyi tí ùvǔvè ale rǐ 'ùngbɛ dhu níbhò ndì atdí ale-otù ǒ. ²² Àdhàdhì kóró ale náarúve Àdamù mànà ì ungbò ì dhu-okú dò rò dhu bhéyi tí, kóró ale náabáya ípìrǒnga Krístò mànà ì ungbò ì dhu-okú dò rò. ²³ Pbétù, ìngbatí ìli ndì ale mà níngbèya ndì fǐndà ka kudhé kàsùmì ǒ: Krístò níngbè wà ndì ndì'ì ngàngàyi tí. Ndirò kà rǐngo nínganí, kàbhà ale tí ì nòtù ale núngbeya ì átò. ²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Krístò níitòya yà ìndrǔ dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà kóró nzére-alafí mà òyá ádròdrǒ ale mànà. ²⁵ Obhó tí, Krístò nǎkǎ wà ndònyù idzi, rǎrà àhɥ Kàgàwà rǐ kóró pbìndà òmvù àbhù ndòbè dòya dhu* ò. Nírò ní ndi yà adzi dǒ kóró dhu-tsù náadùya ndòdì, Krístò rǎdù Idzi àdu Àbanà Kàgàwà-fo ò. ²⁶ Kà rǐku dǒnǎ rò òmvù, yà Kàgàwà itòya ní ɔve. ²⁷ Obhó tí, Hǐlǎ Andítá rǎtina: «Kàgàwà ábhɥ wà kóró dhu kà ròbè dòya*.» Pbétù, Krístò rǎtina: «Íwà ma móbè kóró dhu dɔ» rò, ní ní'íya ka kátina: Kà ròbè kóró dhu-dɔ, Kàgàwà yà kóró dhu nábhɥ kà ròbè dòya kèlè ròdì. ²⁸ Ndirò, Kàgàwà rǐ kóró dhu nábhù kà ròbè dòya rò ní ndi, ndi kà t'Ídhùnà nyú ndìtírò, yà Kàgàwà ábhɥ ròbè kóró dhu dɔ, náadùya àdi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga-tsinǎ, ndíni Kàgàwà nǒonyɥ tí idzi dòtsí kóró dhu dǒ.

²⁹ Dhu apé ì'ì ìnzì ìndrǔ rǎdù 'ùngbɛ ɔve-bvù rò dhu tí, ní nzínziku ǒ ale kǎkà bàtizò àlǔ arí ùvǔvè ale-okú dò rò náarónzina dhu-tì nádù ì'ì àdhuŒ? Dhu apé ì'ì ìnzì ùvǔvè ale náarí 'ùngbɛ dòtsí dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi ìndrǔ arádù bàtizò àlɥ abádhí-okú dò rò ní? ³⁰ Ndirò ádhu-okú dò rò nga ndi àlè'ì nyú àlè kádù àlè tó ípìrǒnga ìli àpbè ǒ kóró kàsùmì ǒ ní? ³¹ Àbanǐnzó, bílǐnganà ma mǎrí motù ɔve-ònzǐ. Ndi dhu ní obhó dhu. Ndirò, obhó dhu tí rǐ'ì ngǎtsi dhu ní, ma mǎrí mǔyò okúku dò rò àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mànà àlè kúngbò àlè nídhuní. ³² Ma mábà àpbè abhɔ nyú yàrí Èfesò tó kigò ǒ, tsùdú dhu àgò rǐ írǐ ǒ izǎ bhéyi órù ale-okú dò rò. Ní ádhu-okú dò rò nga ndi ma mádù àpbè àbà ndi dhu bhéyi, ìnzá ka kà'ù dhu ùngbɛ ùvǔvè ale rùngbeya ì ɔve-bvù rò ní? Dhu apé ì'ì ìnzì ùvǔvè ale náarí 'ùngbɛ dhu tí, níró: kònyɥ àlè wúgúwúgú, ndirò kòmvù àlè bhélébhélé tsútsǎ tí àlè kúve nídhuní*. ³³ Ìnzì nyàbhɥ nyǐ kutrǎ nyǐ wò dhu nǎndà dhu ní: nzére ale t'ódhína náarí ìndrǔ tó ídzì mètso nínzǎ. ³⁴ Ní, nyǐ nyákǎ nyǔgèrè fùkú irèta, nyádu nyǐ ídzì ófò ò, nyádù nzérenga t'ónzita ùbhà. Obhó tí, atdídhená ale nzínziku ǒ núnì nzá Kàgàwà. Ma mí

† **15:20** 15.20 Ngàngàyi ní wemberè tí ǒ'ò inga ǒ ònyè-dòkpa. Yèsù ní ndi wemberè tí ndi níngbè ɔve-bvù rò. * **15:25** 15.25 Zàb 110.1 * **15:27** 15.27 Zàb 8.7 § **15:29** 15.29 Kòkò ì ùvǔvè ale tí kátina iró ale ní ngǎtsi ní atdídhená ale yà Yèsù ná'ù, 'àdù ùve ìnzá ì àpè bàtizò àlǔ rórò, ndirò ní kǎkà ìnzá ì á'ù Yèsù rórò ùvè atdídhená ale. * **15:32** 15.32 Ìsa 22.13

kùno ndínì nyìku nabhù tí rìwù.

Ɔve-bvù rò rí 'ùngbě ale ní'iyà nà ale-ngbò-tidò

³⁵ Pbéù, atdí ale rí'ì inè ndivù dhu ndàti: «Èvǎve ale núungbeya ì ìngbà dhu bhěyi? Ndirò, abádhí ní'iyà ìngbà dhu bhěyi ale-ngbò-tidò nà ì í 'ùngbě rò?» ³⁶ Ní ndi dhu nivù ale ní màdhomà nyú! Itse nyi nyòzò rò, ndi itse rí nzi àdù ìnga ìnzá ndi ndòvè pé angyi rórò. ³⁷ Wò nyi nyòzòna dhu ní nzi ìnga rádù ìnga itsu nyú, pbéù nyi nyòzòna ní áké itsé-ngba kèlé. Kà rádù ì'ì nganù tó itse mǎtí, ngǎtsi nǐ vurò itse-tidò mǎtí. ³⁸ Tdítdǒ, Kàgàwà rádù àbhùnà ndi itse ò rò ráhu itsu tò ngbòna ní yà ndi ndòzè. Ìngbàtí ìli ndi itse ò rò rádù àhu itsu-ngbò ní ndi itse nà àkǎ tinàdo kèlé.

³⁹ Kàgàwà anzì dhu-tsí náarí'ì ìmbǎ kóró àdhàdhì ale-ngbò tó ófò nà: ìndrù-ngbò tó ófò rí'ì atdíró, ìzǎ-ngbò rí'ì atdíró, àrè-ngbò rí'ì atdíró, ndirò ìbhè-ngbò rí'ì atdíró.

⁴⁰ Ɔrù-akpà ǒ ale-ngbò mà, yà adzi ǒ ale-ngbò mà nà rí'ì inè átò. Ɔrù-akpà ǒ ale-ngbò tó aya mà rí'ì dhèdhèrò yà adzi ǒ ale-ngbò tó aya nà. ⁴¹ Adyifò bhà ìnga t'áwùta rí'ì atdíró, àbǐ bhà tsí rí'ì atdíró, ndirò alali tó rí'ì òyá tí. Í alali nzínzi ǒ mǎtí, ìnga t'áwùta nùdǎ wà ì.

⁴² Ní, dhu í'iyà yà dhu bhěyi yà ùvǎvè ale rí 'ùngbě rò: yà adzi ǒ àlé kí'ì nà ale-ngbò ní ndìnzǎ arí ale-ngbò. Pbéù, àlé ùngbě àlé kí Ɔve-bvù rò rò, àlé kí'iyà nà ale-ngbò ní ìnzǐ rádù ndìnzà ale-ngbò. ⁴³ Ka kí kòtdù itsina ònzi ka kí òná ófò ǒ kà rí'ì rórò, kà rádù ndìngbè ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ. Ka kí kòtdù ìvívínga ǒ kà rí'ì rórò, kà rádù ndìngbè ádrùngbǎnga tó obi nà. ⁴⁴ Ka kí kòtdù rò, kà rí'ì nà ní yà adzi ǒ ale-ngbò. Pbéù kà rí ndìngbè rò, kà rádù ì'ì nà ní Ɔrù-akpà ǒ ale-ngbò. Dhu apé ì'ì inè yà adzi ǒ ale-ngbò náarí'ì dhu tí, ní Ɔrù-akpà ǒ ale-ngbò rí'ì inè átò. ⁴⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi Andítá rǎtina: «Wemberè t'ále, Àdamù, ní'ì àbà tí ìpìrǒnga nába ale*.» Pbéù, olùnǎ rò ì'ì Àdamù, Krístò, ní'ì ìpìrǒnga àbhǔ rí ìndrù tò Ìlǐlǎ-Alafí-otù ǒ ale. ⁴⁶ Wemberè tí àlé kabà ale-ngbò ní yà adzi ǒ ale-ngbò ìnzǐ ní Ɔrù-akpà ǒ ale-ngbò. Ndi-tsí rǐrà olùnǎ rò. ⁴⁷ Wemberè t'ále, Àdamù, ní'ì yà adzi ǒ ale. Kàgàwà náabhòlò ka adzi nǐ. Pbéù, Ɔyo rí kisé Àdamù nǐra Ɔrù-akpà ò rò. ⁴⁸ Yà adzi ǒ ale nófò ì yà adzi nǐ Kàgàwà abhòlò Àdamù nà. Ndirò Ɔrù-akpà ò owuya ì nùngbe ale, nófóya ì wò Ɔrù-akpà ò rò ira ale nà. ⁴⁹ Àdhàdhì àlé kófò àlé wò adzi nǐ Kàgàwà abhòlò ale nà dhu bhěyi, ní àlé kófóya àlé átò wò Ɔrù-akpà ò rò ira ale nà.

⁵⁰ Àbanǐnzò, kǎnǐ ma móvǒna fǔkù dhu: Ìzǎ mà azu mà nà nà rí'ì ale-ngbò rí mbǎ àdù ì'ì ngari nà Ɔrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ. Ndirò òmò rádù òmò dhu mà ní rí nzi àdù òko atdíkpá ìnzǐ rádù òmò dhu mà nà.

⁵¹ Kǎnǐ ma mí òdhǔ ò okónà dhu òvò fǔkù: àlé'ì kóró àlé kǎvèya nzi, pbéù àlé'ì kóró àlé kǎwàya àlé. ⁵² Ndi dhu Ɔnziya ndi áké kàsǔmǐ-ngba ǒ, àdhàdhì yà ìndrù rí nyìkpóna àpbǐ, ndàdù àngbenà dhu bhěyi, yà adzi ǒ kóró dhu-tsù rí ndòdì nǐ wàndà rǒngò nínganí. Obhó tí, ndi wàndà rǒngò rò, ùvǎvè ale núungbeya ì yà ìnzǐ rádù òmò ale-ngbò tó ófò nà. Ndirò àlé'ì, yà àlé-nyìkpó nà àlé kòtù àlé rò, àlé kadùya àlé núwǎ átò. ⁵³ Obhó tí, dhu àkǎ òmò rádù òmò ale-ngbò rǎfǒ yà ìnzǐ rádù òmò ale-ngbò. Wò ndi òvè rádù òvè ale-ngbò náká wà ndǎfǒ yà ìnzǐ rádù òvè ale-ngbò. ⁵⁴ Yà ndìnzà rádù ale-ngbò náafóya gukyè yà ìnzǐ rádù ndìnzà ale-ngbò, wò ndi òvè rádù òvè ale-ngbò rádù ìnzǐ rádù òvè ale-ngbò náfo, níró ní ndi yà Ìlǐlǎ

* 15:45 15.45 Ɔpt 2.7

Andítá ò ka kandí ote náakáya. Ndi ote rǎtina: «Ove dhu òtò wà. Ove lè mà dhu ònzì wà dòtsí*.

⁵⁵ Inyi òvé, pbùkù m̀lè mà rǐ'ì ngboró?

Inyi òvé, okpènu rǐ'ì ngboró*?»

⁵⁶ Ove-okpè ní nzérenge, ndirò nzérenge bhà ádr̀ngbǎnga tó obi ní Úyátá*.

⁵⁷ Ilèta àkǎ àlě rǎbhũ Kàgàwà tò. Ka ní ndi àlě àbhũ arí àlě r̀nzì ove lè mà àlě tó Ádr̀ngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ!

⁵⁸ Nírò àbanǎnzó, yà atdíđǒ ma mózè nyǐ r̀ò, nyǐ nyàkǎ nyìkò pòtsó wò f̀kù ma mòvò obhónge ǒ, ìnzì nyǎbhũ nyǐ k̀mbe nyìkũ akýe. Nyǐ nyàkǎ nyǎmbe òwu đǒ angyi tí àlě tó Ádr̀ngbǎle Yèsù bhà kasũ t'ónzita nà, nyǎđũ dhu ùni wò kà-nyutsi nyǐ nyǐ'ì dhu-okú dò r̀ò nyǐ nyónzina kasũ r̀arǐ nǐ àwǐ k̀kórò.

16

Pbàkrístò rǐ f̀rangà àtsà Yèr̀sàlemà tó kigò ǒ Kànísà dz̀nà ì onzi tí nǐ dhu

¹ Yèr̀sàlemà tó kigò ǒ rǐ'ì Kàgàwà bhà ale dz̀nà nonzi tí ka kátsàna f̀rangà nàndà dhu nǐ, nyǐ nyàkǎ nyònzì dhu átò àdhàdhì Galàtiyà tó pbìrì ǒ kànísà tò ma múyǎ dhu dhu bhèyi*. ² Yà yengè idhò náaríku dhu bhèyi, ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínzìkũ ǒ nákǎ ndàrà yà ndì ndòngyè f̀rangà-go níli r̀ò ndòdò pb̀ndà, tsángbátí nyǐ nyowuna bv̀kù ma mǎrà àhũ dhu òdò ndínǐ nyǐ nyatsá tí f̀rangà nǐ. ³ Ní bv̀kù ma mǎrà àhũ r̀ò, ma mí nyǐ nyóvona ale òvì bhàr̀wà nà, ròwù f̀kù perè nà Yèr̀sàlemà tó kigò ò. ⁴ Dhu apé ì'ì iwà ma màkǎ marà átò ànyì dhu tí, ní mǎ màkǎ mòwù atdíkpá abádhí mànà.

Pòlò rǐ abhi ò ndì ndàrà dhu ùdhě angyangyi dhu

⁵ Ma mǎrà àhũ bv̀kù iwà ma mùdà M̀kèd̀niyà tó pbìrì ònǎ r̀órò. Obhó tí, ma mùdà ùda ànyì nanǎ. ⁶ Ngǎtsi nǐ ma mádi àđì f̀r̀abv̀ àkě k̀sumì tí. Ndirò ngǎtsi nǐ, ma mádi àđì átò ádr̀ngbǎ g̀rì tó k̀sumì ǒ bv̀kù, ndínǐ nyǐ nyibho tí dz̀nàdu ònzi rǐ pbàkà abhi ǒ dhu-tsí idù. ⁷ Obhó tí, ma mòzè nzá àlě r̀ala àlě nyǐ mànà ùda ma mùdà ònǎ k̀sumì ǒ tí. Ma mòzè dhu ní àlě ròkò pé atdíkpá nyǐ mànà ngúfe idho tí, Ádr̀ngbǎle òzè ka nǐ.

⁸ Pbétù, ma mòzè madi iró Èfesò tó kigò ǒ r̀arà àhũ Pèndèkòtè-idhò ò. ⁹ Obhó tí, ádr̀ngbǎ kasũ ònzi ma mí iró nǐ dhu tó tsàtsù àpfò wà ndì idù, ndirò ima nà rǐ 'ùgye ale rǐ'ì ìnè abho nyǎ.

¹⁰ Tìmòtewù apé ìrà àhũ, ní nyǐ nyàkǎ nyòdò ka mbèyi nzínzìkũ ò ìnzì r̀onzì odo. Obhó tí, àbadhi arí Ádr̀ngbǎle Yèsù bhà kasũ ònzi àdhàdhì ma marí k̀onzi dhu bhèyi. ¹¹ Nírò, atdí ale mà àkǎ nzá ndònzì kà g̀yà. Pbétù nyǐ nyàkǎ nyònzì kà dz̀nà r̀adu ndì tidu ò màr̀ngà ǒ afina rǐ'ì r̀órò. Obhó tí, ma mí àbadhi mà nódo r̀iwù atdíkpá Yèsù ná'ù adódu mànà.

¹² Àlě t'ádòná Apòlò nàndà dhu nǐ, ma mìtdè ka atdíđǒ ndínǐ owu tí f̀r̀abv̀ atdíkpá ng̀kpá àlě t'ádóna mànà, pbétù kàdù nzá ndòzè ndàrà k̀ombí ànyì. Ní kà r̀arà ànyì k̀sumì àbà ndì ndí r̀ò.

Kà r̀iku d̀oná r̀ò sedzà mà, ovita mànà

* **15:54** 15.54 Ìsa 25.8 * **15:55** 15.55 Ìsa 25.8; Ose 13.14 * **15:56** 15.56 Nzérenge bhà ádr̀ngbǎnga tó obi ní Úyátá dhu-tí ní, Úyátá arí ndi nzérenge tí rǐ'ì dhu ìtè ìndr̀ tò. * **16:1** 16.1 Gal 2.10

¹³ Nyĩ nyàkǎ nyǒkò ípìrǒ rò nyìkpókũ nà, nyǎdù ìkò pòtsó fùkú a'uta ǒ. Nyĩ nyàkǎ nyĩ'ì mǎnzì tó ale-afí nà, nyǎdù ì'ì obi nà ale tí. ¹⁴ Nyĩ nyàkǎ nyǒnzì kóró dhu àzè ǒ.

¹⁵ Abanĩnzó, nyĩ nyúni wà Stifanà mà pbì idzá-bhà mǎnà kóró. Abádhí ní'ì ndi wemberè tí Yěsù na'ú fùkú pbìrì Àkayà ǒ ale nzínzì ǒ. Ndirò abádhí adzi ì Kàgawà bhà ale-kàsù t'ónzita tò. Ní ma mìtdè nyĩ ìtdè tí, ¹⁶ nyĩ nyàkǎ nyĩrì kǒkò dhu bhěyi ale-tidò-tsù dhu. Ndirò, nyĩ nyàkǎ nyĩrì kǎkà atdyúya nyú nà arí kasu ònzì, 'ìvò adyo nyú atdíkpá abádhí mǎnà ale-tsù dhu átò.

¹⁷ Ìdhèdu ìka wà ndi Stifanà mà, Fòrtùnato mà Àkàyikò mǎnà níwù ùvò tidú dhu dǒ. Abádhí ìwù oko fùkú ngari ǒ tidú. ¹⁸ Ndirò abádhí nábhũ afídu ràyi àdhàdhì abádhí ábhũ afíkũ ràyi dhu bhěyi. Nírò, dhu àkǎnà wà kuni kǒkò dhu bhěyi ale tó ídzìnga.

¹⁹ Àziyà tó mùlengù ǒ Kànísá nóvì nyĩ. Ndirò Àkilà mà Pèrèsílà nà, atdíkpá kǎkà fí-dzá arí 'ùndũ kànísà mǎnà, nóvì nyĩ atdídǒ Ádrùngbǎle Yěsù-nyutsì. ²⁰ Kǎkà iró rí'ì àlě t'ádóna kóró nóvì nyĩ. Ndirò nyĩ mà átò nyĩ nyàkǎ nyǒvì nyĩ nzínzìkũ ǒ mběyi nyú.

²¹ Ìma Pòlò, yàrí ní ndi ɔtsúdu nyú nǎ ma màndí fùkù dhu, movì nyĩ òná.

²² Ndi ale apé nzí Ádrùngbǎle Yěsù nózè, ní ndi ale àkǎ ofúngá nà.

Màrànatà! Kà-tì ní: Àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù àkǎ ndìrà!

²³ Àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù nǎkǎ ndàso nyĩ!

²⁴ Ma mózè nyĩ kóró Yěsù Krístò-nyutsì.

Kòritò

ǒ Kànìsà tò Pòlò andí ɔyɔ rí kīsě nǐ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ǒ ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kándí ka imbò kumì ato mà azà kumì ato mà nà nínzì ǒ Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ. Timòtewù tí ka kátina kà t'ódhìnà ì ì kòmbíta tí árà Kòritò tó kigò ǒ pbhàkrístò àndà ró (1.1).

Pòlò andí ndi bhàruwà Màkèdòniyà tó p̀bìrì ǒ ndì ndí'ì rórò.

Kándí ka Kòritò tó kigò ǒ Kànìsà tò. Ndi Kòritò ní'ì Àkayà tó p̀bìrì ǒ ádrùngbǎ kigò. Kòmbí ka kárí ndi p̀bìrì ànzì Pbhàgìríkí tó p̀bìrì tí. Pòlò rǐ ndi bhàruwà andí ònà kàsùmì ǒ, títò tó màlímó ní'ì vurò dhu ùdhě ì ì p̀bàkrístò tò yà Pòlò udhé abádhí tò dhu rǒrò ró (11.3-4). Ní, ábhǒ p̀bàkrístò ní'ì iwà kǒkò títò tó màlímó rùdhěna dhu nátdù afíya ró, 'àdù yà Pòlò rùdhěna fíyò dhu násà àsa tí. Ní Pòlò adù abádhí-nyìkpó nítduyù ì títò tó màlímó rǒ rò.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǒte fíyò irita dǒ Kòritò tó kigò ǒ Kànìsà mànà dhu. Kà rǐ Yèsù Krístò bhà uvitatále rǐ'ì nà kasu tó ádrùngbǎnga ìse. Kà rǐ yà atdíđǒ ndì ndórù ònà bhàruwà nà ndì ndávi Titò ràrà okúna dò rò dhu-tì àwě. Ndirò, kà rǐ atdíđǒ idhèna ìka ndì yà p̀bàkrístò úgèrè fíyò irèta mběyi tina ònà rò dhu òvò (1-7).
- Pòlò rǐ dhu òvò yà Yèrùsàlemà tó kigò ǒ Kànìsà tò ka kí dhu àtsà tí dhu dǒ dhu (8-9).
- Pòlò rǐ ndùgye p̀bìndà uvitatále tó kasu tó ádrùngbǎnga dǒ dhu. Kà rǐtina Yèsù Krístò bhà obhónà uvitatále rǎkǎ ndòzù ndì ndí'ì ákě ale tí. Kàkǎ ndà'ù kòzù ndì ìvíví ale tí, Kàgàwà rǎdù obi àbhù fíndà dhu-okú dò rò. Kàkǎ nzá ndònzì atdí dhu mà fíndà ndítírò (10-13).

Pòlò rǐ Kòritò tó kigò ǒ Kànìsà nóvì dhu
(Gál 1.1-5; Kòl 1.1-8)

¹ Yàrí bhàruwà nandí fùkù ní ima Pòlò, yà Kàgàwà ànzì rǐ'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí, ndì ndòzè ka dhu bhěyi ale. Mǎ mí'ì atdíkpá àlě t'ádònà Timòtewù mànà. Ní ma màndí ka fùkù Kòritò tó kigò ǒ rǐ'ì Kàgàwà bhà kànìsà tírò, ndirò fùkù p̀bìrì Àkayà ǒ rǐ'ì Kàgàwà bhà kóró ngùkpà ale tò.

² Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mànà nákǎ 'àsò nyǐ, 'àdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǒ.

Kàgàwà arí p̀bìndà ale-afí òpè fíyò àpbè ǒ dhu

³ Ilèta àkǎ kabhù Kàgàwà, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà tò. Ka ní ndi àlě t'Ábanà yà izu tó ale-afí nà arí'ì ndirò kóró dhu-tsí ǒ arí ale-afí òpè ale! ⁴ Kǎrí àlě-afí òpè àlě tó kóró àpbè-tidò ǒ, ndíní àlě kowu tí kóró àpbè-tidò ǒ rǐ'ì ale-afí òpè rǒ, yà Kàgàwà ópè àlě-afí nǐ ale-afí t'ópèta-tidò nǐ. ⁵ Obhó tí, àdhàdhì àlě kí Krístò abà ábhǒ àpbè-tidò abà dhu bhěyi tí, Krístò rǐ àlě-afí òpè átò abhò. ⁶ Dhu apé ì'ì mǎ mí àpbè abà mǎ mónzina kasu ǒ dhu tí, ní mǎ mí kàbà ndíní ndi dhu-otù ǒ Kàgàwà opé tí afíku, ndàdù nyǐgu. Kǎpé afíka nyú nópè, ní ndi dhu rǐ afíku òpè átò, nyǎdù obi abà rònzì dzùnàkù, nyòndù mǎ mábà àpbè-tidò-dzi. ⁷ Ndirò, mǎ mí'ì a'uta nà atdíđǒ nyùkùtsì. Obhó tí, mǎ màni wà dhu àdhàdhì nyǐ nyùngbò nyǐ

atdíkpá mǎ mànà fàká àpbè ǒ dhu bhěyi, nyí rùngbò wà nyí átò mǎ mànà Krístò ópè afíka dhu-nyutsi.

⁸ Àbanǎnzó, mǎ mòzè nzá nyǎdzo Aziyà tó pbìrì ǒ mǎ mabà àpbè rǒrò. Ndi àpbè-òbì asè dòkanǎ atdíǎ. Mǎ ma'ù nzá dhu òko mǎ rǎròko nyìkpóka nà. ⁹ Obhó tí, mǎ mambénà inga ìrè dǒ, ka ròtdì wà anya dòká ndínì ka kòkye tí mǎ'ì. Ndi dhu anzì ndì ndi dhu bhěyi, ìnzì mǎ mìlì tí nyìkpóka òbìka rǒ tí, pbétù ndínì mǎ mìlì tí nyìkpóka yà ùvùvè ale ùngbě arí ɔve-bvè rò Kàgàwà-rǒ tí. ¹⁰ Àbadhi, yà mǎ nukolo müvò wòrì ɔve-tidò ǒ rò ale, rǐ mükòlǒ ùkòlǒ tdítdǒ kà-ǒ rò. Obhó tí, mǎ ma'ù wà dhu atdíǎ, kà rukoloya mǎ ùkòlǒ. ¹¹ Nyí mà átò, nyí nyí dzùnàka ònzi dòká nyí nyí nyítsò rò. Ní, ábhǒ ale tó itsòta-bvè rǒ, Kàgàwà rǐ ídzinga àbhǔ mǎbà. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ábhǒ ale rǎdù òtsò nádu Kàgàwà ònzì ròká dhu-okú dò rò.

Polò rǐ ndùgye fǐyó kasu dǒ ndì nà rí 'àgò ale-ònzì dhu

¹² Idhèka ìka ndì okúna dò rò dhu ní yàrí: mǎ m̀ni dhu afíka ò mǎ rókò yà adzi ǒ, ndirò ròsè dòtsí, mǎ rókò nzínziku ǒ obhónka tó afíka nà, ndirò ìlǎ mǎ mìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ rórò. Mǎ'ì núndà ní nzì yà adzi ǒ ale tó dhu-ònga t'òvòta tó irèta, pbétù mǎ'ì núndà ní Kàgàwà bhà ídzinga. ¹³ Obhó tí, fàká bhàruwà ǒ mǎ màndì nzá vurò dhu fùkù, pbétù mǎ màndì dhu ní yà nyí nyádù òzùnà rǎdù d̀ku àl̀ dhu kèlě. Ndirò, ma mà'ù wà dhu ndi dhu rǎrǐ d̀ku àl̀ àl̀ àkǎkǎ dhu bhěyi, ¹⁴ ìmbǎ dhu rǐ'ì kà rǐ d̀ku àl̀ gòna kèlě tí kòmbì dhu màtì. Yàrí ní ndi wò ma mòtè dòná dhu: àlě tó Àdrùngbǎle Yèsù rǐngo òná idho ǒ, idhèku níkaya ndì okúka dò rò àdhàdhì idhèka níkaya ndì okúka dò rò dhu bhěyi.

¹⁵ Ndi a'uta-bvè rǒ, ma mazè marà bvùkù wemberè tí, ndínì nyí nyabá tí ídzinga nyǎla ngbǒdu ɔɔ-gùna. ¹⁶ Obhó tí, ma múdhe dhu, mudà fùrǎbvùnǎ M̀kèd̀niyà tó pbìrì ò ma mǎrà rò, ndi dhu-dzidǒ, madù madu M̀kèd̀niyà rò, mirà àhu fùrǎbvù tdítdǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyónzìyana dzùnàdu fùkù dhu-tsí nǐ, Yùdeyà tó pbìrì ò ma mǎrà nǐ pbàkà abhi ǒ. ¹⁷ Ní, wò dhu bhěyi ma múdhě dhu ma rǎrǐ dhu ònzi rò, ma mǒngò tí nzá ìmbǎ tǐna nà dhu ònzi rí ale tí? Ndirò ngǎtsi nǐ, ma mí ma mǒnzina atdí dhu ùdhě rò, ma matì kònzì yà adzi ǒ ale arí dhu ònzi dhu bhěyi, matì atdí nyìnǎ tí: «Obhó» ndirò «Ìnzì» atdí dhu dǒ tí? ¹⁸ Kàgàwà ní yà ma múnɔna dhu tó ngàm̀bì: yà fùkù mǎ múnò dhu ní'ì nzì atdí nyìnǎ tí mǎ mátina: «Obhó» ndirò «Ìnzì». ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà t'Ídhùnà, Yèsù Krístò, yà ìma Polò, Sìlivanù*, Tìmòtewù mànà mǎ mǒvò f̀ndá dhu fùkù, ní'ì nzì pb̀ndà ìrèta ùwù arí ale, ndàtì atdí nyìnǎ tí: «Obhó» ndirò «Ìnzì». Pbétù, kà-nyutsi rǐ'ì dhu ní «Obhó» dhu kèlě. ²⁰ Obhó tí, ka ní ndi yà nyùnatsì Kàgàwà ati «Obhó», yà ndì ndakò f̀ndá làká kóró dhu tò. Ndi dhu bhěyi tí átò, Yèsù Krístò-otù ǒ nga ní ndi àlě kátina «Àm̀nà», àlě rilè Kàgàwà nǐ. ²¹ Kàgàwà nyú ndìtìrò ní ndi mǎbhǔ rí mǎ ròtsì òbì atdíkpá nyí mànà Krístò mànà àlě kùngbò àlě dhu-nyutsi, ndirò ka ní ndi ndìtìrò àlě nútri pb̀ndà kasu tò. ²² Kǐlì pb̀ndà ale tí rí àlě ìtè ize àlě rǒ, ndàdù pb̀ndà Hìlǎ-Alafì ìlì àlě-afì ò, rǐ'ì àlě tò ndì nduli kóró dhu tó tsènzerù tí.

²³ Kàgàwà ní yà ma múnɔna dhu tó ngàm̀bì. Ma mà'ù wà m̀vè, t̀tò tí ma múnɔna dhu apé ì'ì rò. Ma múdhě dhu ìnzì madu ma tdítdǒ Kòritò tó kigò ò, akye ma mabhùnà izu afíku ò òtèdu ǒ nǐ. ²⁴ Mǎ mòzè nzá akekpá màtì m̀tu nyí ùtù tí fùkù a'uta nàndà dhu nǐ. Mǎ m̀ni wà dhu nyí ríkò

* **1:19** 1.19 Sìlivanù ní yà Sìlǎ tí ka kátina Uvitatǎle-kàsù tó bhùkù ò ale (Kas 15.22-40; 16.19-29).

wà pòtsó fùkú a'uta ǒ. Pbéttù, àlě kí kasu ònzi atdíkpá nyí mànà, ndíní idhèkú adù tí ndìka.

2

¹ Nírò, ma múdhě dhu ìnzí madu ma tdítđǒ bvùkù, akye ma mabhùna izu rùka nyí tdítđǒ nǐ. ² Obhó tí, ma mapé nyăbhě izu rùka nyí, ní ádhi ndi idhèdu àbhù rádù rìka ndi tdítđǒ? Tí nzí yà ma mábhù izu rùka ale kèlě? ³ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mándí dhu fùkú wò ma mónzì ka dhu bhéyi: bvùkù ma mára àhù rò, ma mózè nzá yà idhèdu àbhù àmbènà rìka ndi ale rí izu àbhù rùka ma dhu. Obhó tí, ma muni wà dhu, idhèdu ìka ndi rò, nyí kóró idhèkú ráràdù ndìka átò. ⁴ Ma mándí dhu fùkú atdíđǒ ma mí'ì izu nà ndirò atdíđǒ afídu rí inga ìrè rórò. Ma mándí ka ábhǒ nyídu-dha nyú nà, ìnzí ní izu nabhù tí fùkú, pbéttù ndíní nyí nyuni tí ma mózè nyí atdíđǒ tí dhu.

*Dhu àkǎ kùbà dhu Pòlò nǐ dhu nàfǎ ale tò dhu
(Luk 17.3; 2Kò 7.5-16)*

⁵ Atdí ale apé ì'ì ìndrù nábhù izu rùka dhu tí, ní kàbhù nzá ka rùka ima kèlě, pbéttù ròsè dūdunǎ, kàbhù izu rùka nyí mbèmbè kóró. Pbéttù, dhu àkǎ nzá kizì ndi dhu ìzi tí. ⁶ Ndi dhu bhéyi dhu nónzì ale tò, nzínzikú ǒ ábhǒ ale ábhù màlipò dhu nákǎ wà. ⁷ Nírò kòmbí, dhu òfò nga nyúbà dhu kà tò, nyádù kà-afí àbhù ròtsì obi, akye ádrùngbǎ izu ukana ka afína ràdù ndòbè nǐ. ⁸ Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mìtdè nyí ìtdè tí nyítè fùkú àzè tó obhónánga ndi ale tò. ⁹ Obhó tí, ma mándí ngátsi bhàruwà fùkú okúna dò rò dhu ní, ma mózè mudhe nyí, ndíní ma muni tí dhu, nyí ràtí'ì ìnè nyírì tsùdú dhu kóró dhu ǒ. ¹⁰ Nyí nyúbà dhu fíndà ale tò, ma mádù dhu ùbà átò. Obhó tí, ma múbà wà dhu ndi ale tò, yà ní ndi ale tò ma múbana dhu ì'ì nǐ. Ndi dhu ma mónzì okúkú dò rò Krístò-ònzí. ¹¹ Ndi dhu bhéyi ní ndi, p̄f̄om̄vo Sitanì rí nzí àdù àlě lèma ònzi ndi ndí òná otu nába. Obhó tí, àlě kàdzo nzá kàbhà nzére ìrèta rǒ rò.

Pòlò rí Titò rírà nà Kòritò rò màkǎrù òdò izu nyú nà Tròwà rò dhu

¹² Ma mívǎ ma marà Tròwà tó kigò ò Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkǎrù ma m̄no tí. Ní ànyì ma mǎrà àhù rò, ma mótù dhu ní Ádrùngbǎle Yèsù róbhòlò wà otu idù ka ma m̄no tí. ¹³ Ìnè màtí kà rí'ì ndi dhu bhéyi rórò, afídu ìrè nga atdíđǒ ìnzá ma mótù adòdu Titò ànyì dhu-okú dò rò. Ní ma mádù ndi kigò ǒ ale òvì, madù àrà Màkèdòniyà tó pbìrì ò.

¹⁴ Kàgàwà àkǎ kabhù òtsò fíndà! Krístò-otù ǒ, kǎrúbhi mǎ mànà ndi Krístò ònzì dhu lèma nǐ gǎràsìsì tó obé ǒ. Kǎrí kasu ònzi nyukatsi, ndàbhù Krístò kuni kóró ngari ònǎ àdhàdhì kóró ngari ònǎ dzina òtò ndi ndrùù róngu akye bhéyi. ¹⁵ Obhó tí, mǎ mí'ì àdhàdhì Kàgàwà tò Krístò àbhù ndrùù dzina róngu akye bhéyi. Ndi akye-dzi rǎrà òtsi yà Kàgàwà òzè ndìgǎ ale-òndì ò, ndirò ùwí rúwí itse Kàgàwà rǒ rò ale-òndì ò átò. ¹⁶ Ùwí rúwí ale tò, ka ní òve-dzi, yà òve ìbhò rádù ìndrù tò. Ndirò yà Kàgàwà òzè ndìgǎ ale tò, ka ní ìpìrònga-dzi, yà ìpìrònga ìbhò rádù ìndrù tò. Ní, ádhi pbá ale ndi obi nà rí'ì ndònzì wò dhu bhéyi kasu-tidò ráká? ¹⁷ Nírò, mǎ mí'ì mbǎ àdhàdhì ábhǒ ngǎkpà ale, yà Kàgàwà bhà ǒte ùno arí ndíní ì onzì tí otuna ǒ bhéyi. Pbéttù Kàgàwà ìvì ndi mǎ dhu-okú dò rò, mǎ marí obhó dhu ùno Kàgàwà-ònzí Krístò-nyutsì.

3

Pòlò mà ní Ungbòta-owútá tó kasutále dhu
(1Kò 9.1-3; 2Kò 5.18-21)

¹ Wò dhu bhěyi ma màndí dhu àti tí iwà mǎ'í ròpè mǎmbe mǐtè dǒ mǎ-tírò? Atídíhená màlímó arí 'ítè rí bhàrùwà-atdyú òho 'ítè fùkù, ndirò ngàtsi nǐ, 'ònzì ndi bhàrùwà fùkù. Ní, mǎ'í tí i bhàrùwà-atdyú òho átò?

² Nyí nyú kèlě ní ndi fàkà bhàrùwà, yà Krístò ándí afika ò. Ndi bhàrùwà rǐ'í inè kóró ale rùni 'àdù òzùnà. ³ Dhu àla ndi kpanjangba Krístò rándí ndi ndi bhàrùwà, ndirò kà ríbhò ka fóká mǒwù nà. Ndi bhàrùwà kǎndí nzá wínò nǐ, pbétù kǎndí ka yà Ípìròrò arí'í Kàgàwà bhà ǪlǪlǪ-Alafí nǐ. Ndi bhàrùwà kǎndí nzá odu-afǎ-nzo dǒ, pbétù kǎndí ka afikù ò.

⁴ Wòrì ní ndi Krístò-otù ǒ mǎ mǐ'í nà Kàgàwà-ònzì a'uta. ⁵ Mǎ m̀ni wà dhu mběyi nyú, mǎ'í rǎkǎ nzá mǎ-tírò mǒnzì wò kasu obìka nyú nǐ. Kàgàwà ní ndi obi ìbho arí fǎkà mǒnzì ka nǐ. ⁶ Ka ní ndi obi níbhò fǎkà mǐ'í pbìndà kasutále tí, ndíní mǎ m̀no tí ndi ndónzì ungbòta-owútá tó màkùrù ìndrù tò. Ndi ungbòta-owútá rǐ'í mbǎ àdhàdhì yà angyi Músà andí Ʋyátá bhěyi, pbétù kídè dóná ní Kàgàwà bhà ǪlǪlǪ-Alafí rǒnzina kasu. Yà angyi Músà andí Ʋyátá arí ìndrù ̀nda oye ò, pbétù Kàgàwà bhà ǪlǪlǪ-Alafí arí obhóná ípìrǒnga ìbho ìndrù tò.

⁷ Músà andí wò ndi ìndrù àbhù rí ròvè Ʋyátá odu-afǎ-nzo dǒ. Ndirò, ndi dhu ònzi kà rǐ rò, Kàgàwà adù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù àbhù ràmbe ̀mbìli dǒ. Ndi kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù abhù Músà-nyì ràmbe ̀mbìli dǒ átò. Ní atídí ǒ kà r̀mbìli nídhuní, Phàìsràyélí nóowúnà nzì 'òmvù rǒ 'àndà Músà-nyì-kpa tùm̀bà tí. Pbétù, ndi ̀mbìlita ní'í nzì ní ádzì kàsùmì mà tí rádù àdi. Ní dhu rǐ'í wò dhu bhěyi ìndrù ̀nda rí oye ò Ʋyátá níitè wà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ìndrù tò dhu tí, ⁸ ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù rádù nditè ìngbà dhu bvù tí ròsè àlě tò kàbhà ǪlǪlǪ-Alafí nyú rǐ kasu ònzì rò? ⁹ Ma màtina tdítǒ, yà ìndrù-dǒ rí anya àbhù Kàgàwà ròtdì oye tò Ʋyátá kàsù ònzi ka kí dhu ní'í ádrùngbǎnga tó awáwù nà. Ní Kàgàwà àbhù rí ròzù ìndrù obhónángatále tí ̀nzìná ungbòta-owútá tí nzì àdù Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù itè àlě tò abho nyú ròsè? ¹⁰ Àlě kí'í inè àlě ràti, yà Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù níitè ongónà ìndrù tò Músà bhà Ʋyátá rarí nzì kítè kòmbí, yà atídí ǒ pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù nóse ungbòta-owútá níitè ndi dhu-okú dò rò. ¹¹ Dhu apé 'í'í yà ídǒ kàsùmì kèlě tí adì tí Kàgàwà ìbho ungbòta-ayí ní'í ádrùngbǎnga tó awáwù nà dhu tí, ní yà dhòdhóhóngà nà rádi ungbòta-owútá tó ádrùngbǎnga tó awáwù ní'í'ya abho nyú ròsè. ¹² Ní wò dhu bhěyi àlě kí dhu òdò àlě ràbà rò, àlě kí'í mbǎ odo nà ìndrù tò àlě kí dhu òvo kpanjangba rò. ¹³ Àlě kí nzì dhu ònzi àdhàdhì Músà aránà dhu ònzì rǒ dhu bhěyi. Kǎránà nyina àtsì rǒ b̀r̀r̀sè nǐ, ìnzì Phàìsràyélí nabhù tí ràla yà ídǒ kàsùmì kèlě tí rádi ádrùngbǎnga tó awáwù rǐku nyina-ndri rǒ rò tí dhu. ¹⁴ I Phàìsràyélí tó irèta ní'í itù dhu t'únita tò. Obhó tí, rǐrà àhù indo màtí, ndi dhu rǐ'í ndi bhěyi tí abádhí tò. Abádhí apé Ungbòta-Ayí tó bhùkù òzù, ní abádhí-dò arí nzì òzù dhu àlù, àdhàdhì Músà atsi nyina nǐ b̀r̀r̀sè nǐ ò atsi f̀yó irèta dhu bhěyi. Ndi b̀r̀r̀sè arí àhù ale tó irèta ò rò Yèsù Krístò nà ka kùngbò ale rò tí. ¹⁵ Obhó tí, rǐrà àhù indo nga ò màtí, Músà andí bhùkù òzù abádhí rǐ rò, abádhí rǐ'í àdhàdhì b̀r̀r̀sè nǐ f̀yó irèta nàtsi ale bhěyi. ¹⁶ Pbétù, ndi ale apé ndùgèrè Ádrùngbǎle tò, ní ndi b̀r̀r̀sè arí àhù tí àhù. ¹⁷ Ádrùngbǎle tí kátina iró ní ǪlǪlǪ-Alafí. ǪlǪlǪ-Alafí rǐ'í nyuyatsi ale rǐ'í

mbà Músà bhà Ƴyátá-tsină. ¹⁸ Àlě'i kóró, àlě kùtsi nzá àlě-nyì bĕrĕse nĭ. Ní àlě-nyì rĕmbili, ndàmbe Ádrùngbăle Yĕsù bhà ádrùngbănga tó awáwù ìtè dŏ àdhàdhì kiyó arí awáwù ìtè dhu bhĕyi. Ndi Ádrùngbăle ní Ƴlĭlă-Alafí. Ní kà rãmbē àlě ùwù dŏ, ndàbhù àlě rùli àlě ndi bhĕyi, ndínĭ pĕndà ádrùngbănga tó awáwù ambè tí ndìtè dŏ dònàràdŏ àlě-nyutsi.

4

*Kàgàwà bhà ádrùngbănga tó awáwù
náarí ndìtè kàbhà kasutále tó ivívínga ǒ dhu
(2Kò 2.14-17; 1Tè 2.1-6)*

¹ Pĕndà ábhŏ ídzìnga-okú dò rò, Kàgàwà íbhò wò Ungbòta-ɔwútá tó màkürù òvɔ mã mí ìndrŭ tó dhu tó kasu fóká. Ní afíka rĭ nzĭ ndìngyĕ ndi kasu t'ónzita rŏ rò. ² Mã mãsà wà òdhŭ ò ka kónzina ale-nyì rĭwù nĭ dhu. Mã mí'ì mbà utrátá tó mùtsɔ nà, ndirò mã mùgĕrĕ nzá Kàgàwà bhà Ƴte-ngbò. Pĕtù, mã mí obhó dhu òvɔ kpangba ìndrŭ tò. Ní ndi dhu bhĕyi, mã mòzè kóró ale rùni dhu mã rărĭ obhóngatále Kàgàwà-ònzĭ. ³ Pĕtù, dhu apé ì'ì ngŭkpà ale arátina, yà mã múnɔna Ídzi Màkürù-dŏnga rófù ndi ìnzĭ rãmbē dŏya àlɛ dŏ dhu tí, ní kŏfù ndi fĭyò ale ní uwítá tó otu nãngu Kàgàwà rŏ rò ale kĕlĕ. ⁴ Ƴ ale ná'ù nzá Ídzi Màkürù, Pfòmvo, yà adzi ǒ mŭngŭ, nŭtsi fĭyó irèta dhu-okú dò rò. Kiti abádhí-nyĭnga ìnzĭ ala tí dŏyá nga átdyi rí Ídzi Màkürù rĭbhona Krístò bhà ádrùngbănga tó awáwù. Ndi Krístò ní ndi Kàgàwà-wòyŏ nyú. ⁵ Ídzi Màkürù òvɔ mã mí rò, mã marí nzĭ òte dòká mã-tírò, pĕtù mã marí òte dòná ní Ádrùngbăle Yĕsù Krístò. Mã'í na, mã'í ní fùkú ìvɔ Yĕsù Krístò-okú dò rò. ⁶ Yà adzi òbhòlò ndi ndi rò, Kàgàwà náavò dhu ndàti: «Awáwù àkă ndàtdyi nga ìnò ǒ*.» Ní, àbadhi ní ndi afíka ò nga natdyi, ndàdù mãbhù mŭni yà Krístò-nyì rŏ rĕmbili pĕndà ádrùngbănga tó awáwù.

⁷ Pĕtù mã'í, yà ndi awáwù tó ongyéngá nà mã mí'ì nyukatsi rò, mã'í ní ivíví ale àdhàdhì yà anzi nĭ ka kóbhòlò wìtù bhĕyi. Kàgàwà ónzĭ dhu ndi dhu bhĕyi, ndínĭ ìndrŭ ala tí dhu ádrùngbănga tó obi yà kóró obi dònă ósè rírà pĕndà rò, ìnzĭ ní bvùkà rò. ⁸ Ìndrŭ áva tsika kóró ngari ònă rò, pĕtù abádhí ónzĭ nzá lèmakà. Abádhí arí afíka àbhŭ rãmbē òri dŏ akye, pĕtù ìnzĭ afíka ràdù ndìngye. ⁹ Ìndrŭ arávu ròká, pĕtù ìnzĭ Kàgàwà ràdù mŭbhà. Abádhí arí òkángà òvì obvò, pĕtù ìnzĭ mãdù ùve. ¹⁰ Kóró kàsùmi ǒ, ka kárí mŏne ka kŏkye tí mã àdhàdhì ka kanè Yĕsù ndínĭ ka koho tí dhu bhĕyi, ndínĭ Yĕsù bhà ípìrŏnga ala tí ndi átò nyukatsi. ¹¹ Obhó tí, fàká ípìrŏnga ǒ kóró, mã marí'ì ɔve tó àpĕè ǒ Yĕsù-okú dò rò, ndínĭ kàbhà ípìrŏnga itè tí ndi átò ngbŏka ò. ¹² Ní ndi dhu bhĕyi tí, mã marí mŏtù ɔve-ònzĭ kàsŭka ǒ, pĕtù ndi dhu ràdù nyãbhù nyãbà dhòdhódhóngà tó ípìrŏnga.

¹³ Kàgàwà bhà Bhŭkù ò ka kándĭ dhu kati: «Ma má'ù wà Kàgàwà, ní ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mótè*.» Ní, wò Kàgàwà ná'ù ale bhĕyi tí, mã mà átò, mã má'ù wà Kàgàwà. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mã mà átò mã mótè. ¹⁴ Mã mŭni wà dhu, Kàgàwà, yà Ádrùngbăle Yĕsù nabhù rìngbè ndi ɔve-bvù rò, rărĭ àlě àbhŭ àbhŭ àlě rùngbe àlě átò, Yĕsù mànà àlě kùngbò àlě dhu-okú dò rò, ndàdù mãbhù mŏwù ùvò atdíkpá nyĭ mànà Yĕsù-ònzĭ. ¹⁵ Obhó tí, yà ròká rí ndònzĭ kóró dhu rĭ ndònzĭ okúkù dò rò, ndínĭ Kàgàwà

* 4:6 4.6 Ƴpt 1.3 * 4:13 4.13 Zàb 116.10

bhà ídzinga níisè tí ndì atdíídǒ ábhǒ ale tò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, òtsò àbhǔ rí Kàgàwà tò kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwà-okú dò rò ale-bvù ràdù ndise.

¹⁶ Wò dhu-okú dò rò, afika rí nǚ ndingyě akekpà mǎtí. Ndirò àzèmbè irinǎ ngbǒka rǎrà ndámbe ndingye dǒ rǒrò, Kàgàwà arí obi íbho bílinganà fǎkà afika ònǎ rò. ¹⁷ Obhó tí, yà mǎ mábàna kòmbí àpbè rǐ'ì isó tí, ndirò ka rǐ'ì ngúfe idho kèlě tí. Pbéttù ndi àpbè rǐbhona mǎbà ní itù rǒ'ò, ndirò dhòdhódhóngà nà rádi ádrùngbǎnga tó awáwà. ¹⁸ Mǎ míli nyìkpóka ròyá dhu ní yà ìnzì arí 'àlǎ dhu, pbéttù mǎ míli nzá ka yà 'àlǎ arí dhu rǒ. Obhó tí, yà kpangba rí 'àlǎ dhu náaróko ngúfe idho kèlě tí, pbéttù ìnzì rí 'àlǎ dhu náaróko dhòdhódhónganà.

5

Yà adzi ǒ ale-ngbò mà òrù-akpà ǒ ale-ngbò màna

¹ Obhó tí, àlě-ngbò, yà adzi ǒ àlě karóko ònǎ hemě-dzà náapé ndùgòlò, ní àlě kùni wà dhu, àlě rǎrǐ'ì inè Kàgàwà ósì àlě tò idza nà òrù-akpà ò. Ndi idza ní dhòdhódhóngà nà rádi idza, yà ìnzì ní ìndrǔ-òtsú ósì. ² Kòmbí àlě karí àlě ùhǔ ndi hemě-dzà tó ale-ngbò ǒ, Kàgàwà rǐbhona ndi òrù-akpà ǒ ale-ngbò òdò àlě kí àlě-atdyú nyú nà àlě rǎfǒ àlě rǒ dhu-okú dò rò. ³ Ndi ale-ngbò àlě kùfǒ rò, Kàgàwà adùya nǚ àlě òtù nzìnzì rò, ìmbǎ àlě-ngbǒ na. ⁴ Obhó tí, yà òko àlě kòko yà adzi ǒ ale-ngbò tó hemě-dzà ǒ ònǎ kàsùmì ǒ, àlě kí àlě ùhǔ tǔ rǒ'ò ànò nàndò ale bhěyi. Ndi dhu ní nǚ àlě kòzè àlě rùvò yà adzi ǒ àlě-ngbò ò rò dhu, pbéttù ka ní àlě kòzè àlě rǎfǒ òrù-akpà ǒ ale-ngbò dhu, ndíń dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga tó ale-ngbò nǒotò tí yà òvè ràdù òvè ale-ngbò. ⁵ Kàgàwà nyú ndítírò ní ndi àlě núli ndi ípìrǒnga tò. Kǎdù Ìlǎ-Alafí ìli àlě-nyutsì rǐ'ì àlě tò ndi nduli àlě kabáya tí kóró dhu tó tsènzèrù tí.

⁶ Nírò, àlě kí'ì inè a'uta nà atdíídǒ kóró kàsùmì ǒ, iwà mǎtí àlě kùni dhu, yà òko àlě kòko ale-ngbò ò tí ònǎ kàsùmì ǒ, àlě ròko òko itse Ádrùngbǎle Yèsù rǒ rò rǒrò. ⁷ Àlě ùnda arí dhu ní a'uta, ìnzì ní yà ale-nyìkpó ǒ ka kálǎna dhu. ⁸ Obhó tí, àlě kí'ì inè a'uta nà tí atdíídǒ, ndirò àlě kòzè àlě rùvò yà ale-ngbò ò rò, àlě ràdù òwu òko Ádrùngbǎle Yèsù-tí'ò. ⁹ Nírò, ale-ngbò tó ófò ǒ àlě kóko dhu mǎtí dhu ì'ì nǚ, ndirò ngǎtsi nǚ ndi ale-ngbò tó ófò ò rò àlě kùvò dhu mǎtí dhu ì'ì nǚ, atdíídǒ àlě kòzè dhu ní àlě rǒnzì Ádrùngbǎle-nyìkpó òfò rí dhu. ¹⁰ Obhó tí, àlě'ì kóró àlě kikòya Krístò bhà anya t'únòta tó tombi-ònzì. Ányìrǒ rò, kóró ale abáya perè àdhàdhì yà òko ì òko yà adzi ǒ ngbǒya ǒ rǒrò ì anzì ídzì dhu mà ndirò nzére dhu mà-bvù rǒ.

Kàgàwà ózè ndùngbò kóró ale ndi màna Krístò-nyutsì dhu (Ròm 5.1-11; 6.2-13; Èfe 4.20-24)

¹¹ Ádrùngbǎle Kàgàwà-òdò àkǎ kǒnzì dhu mǎ mǎni dhu-okú dò rò, mǎ mǎrì dhu òne ìndrǔ rà'ù yà mǎ mǎnǒna dhu rǎrǐ obhó dhu. Kàgàwà ùni wà mǎ mběyi nyú, ndirò ma mà'ù dhu nyí nyú mà nyí rùni wà mǎ'ì átò mběyi nyú afiku ò. ¹² Mǎ'ì nyú, mǎ mòzè nzá mǎmbe mǐtè dǒ mǎ-tírò ɔnzìkú, pbéttù mǎ mòzè mǎbhù fǔkù dhu ní ngǔkpà ale-ònzì nyí nyí nyìlè okúka dò rò ònǎ otu. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyí yà ngbǒka ùnò arí ale tò nyí nyádùna dhu nába. † ale náarí 'òyò yà fǐyó màndu arábhùna 'ònzì kpangba rí 'àlǎ dhu-okú dò rò, ìnzì ní afíya nyú ò rǐ'ì dhu-okú dò rò*.

¹³ Dhu apé ì'ì atdíídhénà ale ála mǎ ìmbǎ irèta nà ale tí dhu tí, ní kà rǐ'ì ndi

* **5:12** 5.12 † màndu ní'ì: Pbhàsràyélí nyú tí ka kí ale òzè dhu mà, ale-ònzìnga òbhòlo ka kí dhu mà, sòmà tó màndu ìfǔ ka kí dhu màna.

dhu bhëyi Kàgàwà bhà kasu ònzi mã mári dhu-okú dò rò. Pbéttù mã mapé ì'ì ìnè ídzi irèta nà, ní kà rǐ'ì ndi dhu bhëyi nzínziku ò mã mári Kàgàwà bhà kasu ònzi dhu-okú dò rò. ¹⁴ Obhó tí, Krístò ózè àlě nǐ àzè rǐ mǐttù mǒnzì kasu, yà mã má'ù dhu atdíđ, atdí ale kèlě, Krístò, rǎrǐ ndi kóró ale tó ngari ò avè rò. Nírò, kóró ale núve wà atdíkpá kà mànà†. ¹⁵ Àbadhi avè kóró ale tó ngari ò, ndínǐ ípìrǒnga-òwútá nábà ale nóoko tí ìnzǐ nyìkpóya nòfò ìtírò dhu bhëyi, pbéttù ndínǐ abádhí oko tí yà fǐyó ngari ò avè, ndàdù ndìngbè òve-bvù rò ale-nyìkpó nòfò dhu bhëyi.

¹⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, yà obhóna mã múniná rò, mã mári nzǐ atdí ale mã nózù yà adzi ò ndi ale rǐ'ì nà nyunatsì ófò ò. Dhu rǐ mbǎ ì'ì angyi mã mazù Krístò yà adzi ò kǐ'ì nà ófò ò dhu màtí, ní kòmbí mã mòzù nzá ka ndi ófò ò. ¹⁷ Nírò, ìngbatí ìli ndi ale mã náape ndùngbò Yèsù Krístò nà, ní ndi ale òngò wà ìndrù-òwútá tí. Angyi kǐ'ì nà nyunatsì ófò núdà wà, pbéttù kòmbí kà rǐ'ì nà nyunatsì ófò ní òwútána tó. ¹⁸ Kǒkò dhu kóró nanzì ní Kàgàwà. Kǔngbò àlě ndi mànà Krístò-otù ò, ndàdù ngǔkpà ale àbhǔ àlě kǐ rùngbò ì ndi mànà dhu tó kasu ìbhò fóká. ¹⁹ Kàgàwà nívi Krístò yà adzi ò ndínǐ kóró ale nabhù tí rùngbò ì ndi mànà. Krístò-okú dò rò, kǎrí nzǐ ì ale tó afátá nózù. Ndirò, kǐbhò ndi òte t'òvota tó kasu fóká.

²⁰ Nírò, mã'ì ní Krístò ívi òvòna rǒ ongó tí òte ale. Ndi dhu rǐ'ì àdhàdhì Kàgàwà nyú ndìtírò rǐ ìndrù ùnzi otùka ò dhu bhëyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, mã mí ìndrù ìtdè ìtdè tí Krístò-òvò rǒ, rùngbò ì Kàgàwà nà. ²¹ Krístò nyú ndìtírò ní'ì mbǎ nzérenga nà. Pbéttù, Kàgàwà abhù ka rànò àlě tó nzérenga tó tǔtànga, ndínǐ kà-nyetsì Kàgàwà òzú tí àlě obhónángatále tí.

6

Polò mã rǎbàna àpbè rǐ abádhí ìtè Kàgàwà bhà obhóná kasutále tí dhu

¹ Nírò, mã'ì, yà atdíkpá mã mári kasu ònzi Kàgàwà mànà rò, mã mǐtdè nyǐ ìtdè tí, mãtì: àpé nyǐ rǎbhù Kàgàwà áso nyǐ nǐ asota rǐ'ì kòkórònga tó asota tí. ² Obhó tí, Kàgàwà rǐ dhu òvo yà dhu bhëyi ìlǐlǎ Andítá ò, ndàtì: «Ídzìnga àkǎ mǒnzì ìndrù tò òná kàsùmì àkǎ rò, ma mǐrì tsùnù dhu. Abádhí àkǎ mǐgǔ òná ìdho àkǎ rò, ma manzì dzùnànù*.»

Nírò àbanǐnzó, kǎnǐ kòmbí rǐ'ì kàsùmì ní ndi Kàgàwà òzè ndònzì ìdzìnga ìndrù tò òná. Ndirò kǎnǐ ìndo rǐ'ì ìdho ní ndi kà rǐ ì ale ìgǔ òná ìdho. ³ Mã mári nzǐ atdí dhu mã ònzi, yà ìndrù-tsù ùtò rádù ìnzǐ rùngbò Kàgàwà bhà otu, ìnzǐ atdí ale mã náadù tí òte nzére kàsǔka nǐ. ⁴ Pbéttù, mã mári mǐtè kóró kàsǔka ò mã rǎrǐ Kàgàwà bhà obhóná kasutále. Ní, mã mári kóró dhu-dzi òndù atdíđ: mǒndù àpbè-dzi mã, ìmbǎ mã mí'ì dhu nà fóká dhu-dzi mã, ndirò òdo àbhǔ rǐ rǐsǐ ìndrù ò dhu-dzi mànà. ⁵ Ka kóvì mã, kúsò mã ìmbi ò, kadù mãbhù ìndrù rǐvà dhu ròkǎ. Mã mǒnzì mãbhù rǐ mǐngyè mã atdíđ kasu, ìdho mã rádù mǐpe, ndirò mãdù òko átò ìnzǐ mǒnyù ònyù mã. ⁶ Mã mǐtè mã Kàgàwà bhà obhóná kasutále tí, Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ ófò ò mã móko dhu-otù ò, Kàgàwà đǒ mã múni dhu dhu-otù ò, dhu-dzi t'òndùta-otù ò, ìdzìnga ònzi mã mí dhu-otù ò, ìlǐlǎ-Alafí ìrǎ mã dhu-otù ò, ngǔkpà ale mã mózè obhóná àzè nǐ dhu-otù ò, ⁷ obhóná òte òvo mã mí ìndrù tò dhu-otù ò, ndirò Kàgàwà ìbhò pbìndà ádrùngbǎnga tó òbi fáká dhu-otù ò. Mã mídyì obhónánga t'ònzìta rǐ'ì àdhàdhì fangà dònǎ òtsúka

† 5:14 5.14 Kóró ale núve wà atdíkpá Krístò mànà dhu-tì ní: Kàbhà òve-nyetsì, kóró ale rǐ'ì àdhàdhì ìwà úve ale bhëyi Kàgàwà-nyìkpó ò. * 6:2 6.2 Yàrí Andítá rǒte dòná ní Kàgàwà bhà Kasutále (Ìsa 49.8). Ní ìró, Polò ìli ndi ndi kasutále bhà ngari ò.

nǎ mǎ mí ròká òmvũ ùgye nǎ màtsùmù bhěyi, ndirò ígù dònǎ ɔtsúka nǎ mǎ mí ròká òmvũ-tsù ùtò nǎ màtsùmù bhěyi. ⁸ Atdídhená ale náarí mǐfě, ngǔkpà ale ràdù itsika ònzì. Atdídhená ale arí nzéere dhu àwě dòká, ngǔkpà ale ràdù ídzì dhu àwe dòká. Ka karí mǔzù títòtále tí, àzembè mǎ mí obhó dhu ùno rórò. ⁹ Atdídhená ale ùni nzá mǎ marí'ì nà ádròdróngá, àzembè iwà ngǔkpà ale ùni ka mběyi nyú rórò. Mǎ marí mǔtù bilínganà ɔve-kù-bhu ǔ, pbétù mǎdù ì'ì nyìkpóka nà tí. Ka karávu ròká, pbétù ìnzì kadù mǔkyè. ¹⁰ Ka karí izu àbhù rùka mǎ, pbétù mǎdù ì'ì atdídǔ idhèka ìka ndì ró. Ka karí mǔzù nǎkùtále tí, pbétù mǎ marí ábhǔ ale ìnzì Kàgàwà bhà otu ǔ. Ka karí mǔzù ìmbǎ mǎ mí'ì dhu-tsí nà ale tí, pbétù mǎ mí'ì kóró dhu-tsí nà.

¹¹ Nyǐ Kòritò tó kíǔò ǔ bhǎ, mǎ mǔvò dhu kpangba fǔkù, ndirò mǎ mǎpfò afíka rǐ'ì kpangba fǔkù. ¹² Mǎ'ì, mǎ mǔtsì nzá afíka ìnzì mǔzè nyǐ, pbétù nyǐ ní ndi nyǐ nyútsì afíku ròká ìnzì nyǔzè mǎ. ¹³ Kòmbí ma mí dhu òvo fǔkù àdhàdhì pbàkà inzo bhěyi: nyǐ nyàkǎ nyǔnzì dhu mǎ bhěyi, nyǎpfò afíku nyǔzè mǎ àdhàdhì mǎ mǔzè nyǐ dhu bhěyi.

Nzéere dhu rǔ rò dhu àkǎ kǐndà ale dhu

¹⁴ Nyǐ nyàkǎ nzá nyúso idàku atdíkpá inzà Yēsù ná'ù ale mànà. Obhó tí, ìngbà irita ndi ràdù ì'ì obhónánga mà nzínzì ǔ nzéenga mànà? Ìngbà irita ndi ràdù ì'ì awáwù mà nzínzì ǔ ìnò mànà? ¹⁵ Ìngbà irita ndi ràdù ì'ì Krístò mà nzínzì ǔ Bèliyalì† mànà? Ndirò, ìngbà irita Yēsù ná'ù ale mà nzínzì ǔ ràdù ì'ì inzà Yēsù ná'ù ale mànà? ¹⁶ Ìngbà irita ndi ràdù ì'ì Kàgàwà bhà idza‡ mà nzínzì ǔ sànamù mànà? Obhó tí, àlě nyú, àlě ní yà Ípìrǔrò arí'ì Kàgàwà bhà idza, àdhàdhì àbadhi nyú ndítírò náavò dhu dhu bhěyi. Kǎti: «Ma madìya abádhí nzínzì ǔ, mǎdù ùbhi atdíkpá abádhí mànà. Ìma nǐ'ìya abádhí tó Kàgàwà, abádhí ràdù ì'ì pbàkà ale*.»

¹⁷ Ndi dhu-okú dò rò, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvo pbìndà ale tò, ndàti: «Nyùvò inzà dhu ná'ù ale nzínzì ǔ rò, nyǐndà nyǐ abádhí rǔ rò. Àpé nyùpbàlǎ yà ɔtòtì dhu tí rǐ'ì nyìkpódu ǔ dhu-ngbò*, nǐrò ní ndi ma mǎdù nyǎko*.»

¹⁸ Ndirò, wò kóró dhu dǔ arí'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvo tdítǔ ndàti: «Ma mádi Ábaku tí, nyǎdù òko idhúdu mà ivádu mànà tí*.»

7

¹ Ní yà atdídǔ ma mǔzè nyǐ rò, nyùni dhu, Kàgàwà rókò kóró kǔkò dhu tó làká àlě tò. Dhu àkǎ àlě rù'ò àlě, àlě rǐlǎ yà àlě-ngbò mà àlě-afí mànà nábhu ròtì kà-nyìkpó ǔ kóró dhu ǔ rò. Ndirò dhu àkǎ àlě rònzì ɔbi, àlě rǐ'ì kà-nyìkpó ǔ ìlǎ atdídǔ ale tí, kǔdò ònzì àlě kí rórò.

Pòlò mà Kòritò tó kíǔò ǔ bhà mànà rǐ 'ùngò dhu (Mbà 25.25; 1Tè 3.6-9; Èbr 13.17)

² Nyùbhà mǎ mǎbà ngari afíku ò, nyǔzè mǎ! Mǎ mǎfǎ nzá dhu atdí ale nǐ màtí, mǎ mǎbhù nzá atdí ale mà ràwí pbìndà a'uta ǔ, ndirò mǎ mǔtrǎ nzá atdí ale mà foná ongyéngá mǎ mabá tí. ³ Ma mùnò nzá wò dhu ànyǎku ma motdí tí. Obhó tí, àdhàdhì yà ma mùnò fǔkù dhu bhěyi tí, nyǐ ní atdídǔ mǎ

† **6:15** 6.15 Pbhàgìríkí t'ávana ǔ ka kí pfòmvo Sitanì àti Bèliyalì tí. ‡ **6:16** 6.16 Kàgàwà bhà idza tí ka kátina iró ní, ndi idza ǔ atdídǔ ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǔ kàluga. * **6:16** 6.16 Law 26.11-12; Zèk 37.27 * **6:17** 6.17 Ìsa 52.11 * **6:17** 6.17 Zèk 20.34,41 * **6:18** 6.18 2Sà 7.8,14

móze nyí ale, ìmbà rí'ì ípìrõnga ǒ màtí ndirò ɔve ǒ màtí. ⁴ Ma mí'ì a'uta nà atdíǒ nyukutsi, idhèdu ràdù ndika atdíǒ okúku dò rò. Kóró fàká àpbè ǒ, ma marádi iwà afídu òpè ndì rórò, ndirò iwà idhèdu ìka ndì atdíǒ rórò.

⁵ Màkèdòniyà mǎ mítdègu òwu ùvò, ní mǎ máso nzá ngbõka akèkpà màtí. Mǎ mábà àpbè kóró ngari ònǎ rò, ìndrù úgyè ì mǎ mànà, ndirò mǎ mí'ì ɔdò nà afíka ò. ⁶ Ní, Kàgàwà yà afíya ìngyè ì ale-afí òpè arí, nópè ndi afíka Titò ìrà àhù tika ò dhu-otù ǒ. ⁷ Kǒpè nzá afíka ndi dhu-otù ǒ tí, pbétù kǒpè ka Titò ìrà òvòná fàká dhu-otù ǒ. Titò áwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyópè afína dhu fàká. Ndirò kǎwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyí'ì dhu-atdyú nà atdíǒ nyàla ngbõdu dhu. Kǎwe ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyí'ì izu nà ndì nónzì dhu-okú dò rò dhu*, ndirò ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyádzi nyí okúdu dò rò dhu. Ní ndi dhu ádù idhèdu àbhù ríka ndì atdíǒ.

⁸ Ma m̀ni wà dhu yà angyi ma mándí fùkù bhàr̀wà rábhù wà izu r̀ka nyí, pbétù ma mòzù nzá ndi dhu. Ma mózùyana dhu izu ma màbhù r̀ka nyí ákè kàsùmì tí rò. ⁹ Ní kòmbí idhèdu ìka wà ndì. K̀ka ndì ìnzì ní yà fùkù ma mándí bhàr̀wà ábhù izu r̀ka nyí dhu-okú dò rò, pbétù ndi izu ábhù nyí nyǎgèrè nyí, nyǎbhà fùkù nzérenga dhu-okú dò rò. Obhó tí, izu úka nyí àdhàdhì Kàgàwà ózè ka dhu bhèyi. Nírò, mǎ m̀nzì nzá atdí nzére dhu mà r̀kù wò fùkù ma mándí bhàr̀wà nǐ. ¹⁰ Obhó tí, Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhèyi rí ìndrù ùkǎ izu, ràdù ìndrù àbhù r̀gèrè ndì ndùbhà pbìndà nzérenga, ndi dhu ràdù Kàgàwà àbhù r̀gù ndi ale. Ní ndi dhu rí nzì àdù ìndrù àbhù ròzù dhu. Pbétù, yà adzi àbhù r̀ka ìndrù izu náarí ìndrù ùnda ɔve ò Kàgàwà-nyìkpó ǒ. ¹¹ Nyàndà pé, yà nyí ǹka izu-otù ǒ Kàgàwà ónzì ìdzìnga: kòmbí, kǎbhù nyí nyòzè atdíǒ ìnzá nyí nyàfǎ dhu yà ndì nónzì dhu ǒ dhu ìtè rí ale tí. Kǎbhù nyí nyí'ì nzére ka kónzì dhu-okú dò rò òyànga rí ìwa ale tí, ndirò ndi dhu-okú dò rò ràdù ndìpè dhu ɔdò ònzì rí ale tí. Kǎbhù nyí nyí'ì abhò atdyúya rí'ì 'àla ngbõdu ale tí, ma màbhù fíyò sedzà nífu ale tí, ndirò nzére ka kónzì dhu nísò màlipò nǐ ale tí. Nyí nyítè dhu kóró otu ǒ nyí r̀rǐ mbǎ afátá nà nzére ka kónzì dhu ǒ.

¹² Nírò, ma mándí nzá dhu fùkù ndi dhu náfǎ ale-okú dò rò, ndirò ma mándí nzá ka ndi dhu ka káfǎ nǐ ale-okú dò rò. Pbétù, ma mándí ka ndìní ìngbà dhu bhèyi màtí nyí nyòzè mǎ'ì atdíǒ dhu nitè tí kpanya Kàgàwà-ònzì. ¹³ Wò dhu-okú dò rò nga ní ndi, afíka ótsì ɔbi nǐ.

Afíka ótsì ɔbi dhu-ògù dǒ, idhèka ìka ndì atdíǒ Titò í'ina dhèdhe-okú dò rò. Obhó tí, nyí kóró, nyí nyábhù kà-afí ròtsì ɔbi. ¹⁴ Angyinǎ rò ma móvò dhu kà tò matì, ma r̀rǐ dhèdhe nà okúku dò rò. Ní ma móyò nzá ma kòkórò. Mǎ m̀nò kóró dhu ní'ì obhó dhu. Ndirò, nyí'ì mǎ mílè nǐ Titò-ònzì ilèta ní'ì obhó ilèta átò. Ndi dhu ónzì ndì yà mǎ m̀nò ka dhu bhèyi. ¹⁵ Kǎbhà àzè arí ndisè atdíǒ okúku dò rò, nyí nyífu ndì kóró kàsùmì ǒ tí dhu mà, nyí nyáko ndì ifuta nyú nà ìvì ngbõku rívi rórò tí dhu mànà dhu ndì ndirè rò. ¹⁶ Ma mí'ì dhèdhe nà a'uta nà ma mí'ì ùkù kóró dhu-tsí ǒ dhu-okú dò rò.

8

Pbàkrístò àkǎ í'ì ìndrù dz̀nà t'ònzìta tó ale-afí nà dhu (Mrk 12.41-44)

¹ Àbanǐnzò, mǎ mòzè nỳni Màkèdòniyà tó pbìrì ǒ kànísá tò* Kàgàwà ónzì ìdzìnga. ² Abádhí ábà àpbè abhò, pbétù 'àdù òko dhèdhe ǒ tí atdíǒ.

* **7:7** 7.7 2Kò 2.5-11 * **8:1** 8.1 Màkèdòniyà tó pbìrì ǒ kànísá ní'ì: Filipì mà, Tèsàlònìkà mà, Bèroyà mà ngǎkpà kígò mànà ǒ kànísá .

Ìnè màtí ì í'ì nǎkù nyú tí atdíđ rórò, abádhí rǐ'ì nà ìndrũ dzùná t'ónzita tó ale-afí náadù òse tí òse. ³ Abádhí úbho perè yà ì nyú ì í'ì nà dhu-bvũ rǒ, ndirò ròsè òse tí màtí yà ì nyú ì àmbènà ònzina dhu dòná. Ìma ní ndi dhu tó ngàmbì. Abádhí ònzì ka inzà atdí ale mà àvi 'ònzì rórò. ⁴ Abádhí itdè mà mà'ù dhu fǐyò 'ùngbò ì ngǔkpà ale màná 'ònzì Yèrùsàlemà tó kigò ò rǐ'ì Kàgàwà bhà ale dzùná. ⁵ Abádhí ònzì dhu ósè òse tí yà foyá mà múbhi òdòná rǒ mà mabá tí dhu dòná. Wemberè tí, abádhí ádzi ì ì nyú tíró Ádrùngbǎle Yèsù tò, ndi dhu-dzidǒ, 'àdù 'àdzi ì nyú tíró fǎkà átò àdhàdhì Kàgàwà ózè ka dhu bhěyi. ⁶ Nyǐ nàndà dhu nǐ, Titò ópè wà ndòtè ìndrũ nà ndínì mùdzùná ònzì ka kí nǐ dhu nìtsà tí. Ní ndi dhu-okú dò rò, mà mìtdè ka itdè tí átò ràdu ndi bvũkù, ndínì wò ùkù rǐ'ì ìndrũ dzùná t'ónzita tó ale-afí tó kasu nànda tí ndàrà ùtsàná mběyi. ⁷ Obhó tí, nyǐ nyí'ì kóró dhu-tsí nà abhàbhó. Ì dhu ní: Yèsù Krístò nyǐ nyá'ù òbi nyú nà dhu, ale-dò àlǔ rǐ òte ùno nyǐ nyá'í dhu, Kàgàwà ábhũ inga nyěni dhu, nyǐ nyábhũ òbikũ kóró Kàgàwà bhà kasu t'ónzita tò dhu, ndirò àzè mà mángbe atdíđ nyakutsi dhu. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyǐ nyákǎ nyí'ì ìndrũ dzùná ònzì nyǐ nyí dhu tó ale-afí nà atdíđ nyú átò.

⁸ Ma mànò nzá wò dhu fǔkù uyátá tí. Pbéttù ma màwe fǔkù dhu ní, ngǔkpà ale ábhũ òbiya kóró Kàgàwà bhà kasu t'ónzita tò dhu kèlě, ndínì fǔkù àzè tó obhóngà nitè tí. ⁹ Nyǐ nyúni wà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìnga. Àbadhi ní'ì ònzitále, pbéttù kǎdù ndònzì ndi'ì nǎkùtále tí okúkũ dò rò, ndínì nyǐ nyadù tí'ì ònzitále tí pbìndà nǎkù-otù ǒ.

¹⁰ Wò nyǐ nyítsàna dhu nàndà dhu nǐ, yà ma móvona fǔkù dhu ní pbàkà irèta. Ndi irèta ní àkǎkǎ fǔkù irèta. Yà inzi í'íná ato ǒ, nyǐ ní'íná ndi wemberè t'ále yà ndi dhu nòzè 'ìtsà, ndirò nyǐ ní'íná ndi wemberè t'ále átò yà ndi dhu nópèná 'ìtsà. ¹¹ Ní kòmbí, nyǐ nyákǎ nyòwù kà nà nyòwù ùtsàná. Àdhàdhì nyǐ nyí'ì ídzi afikũ nà nyúdhè ka nyònzì dhu bhěyi, nyǐ nyákǎ nyí'ì ídzi afikũ nà, nyònzì ka àdhàdhì yà nyǐ nyí'ì nà ongyéngá-bvũ rǒ. ¹² Obhó tí, ìndrũ apé ì'ì ídzi afina nà Kàgàwà tò ndi ndi dhu àbhũ rǒ, ní Kàgàwà rǐ kàbhũ dhu à'u àdhàdhì yà kà rǐ'ì nà dhu-bvũ rǒ, inzi ní yà ìmbǎ kà rǐ'ì nà dhu-bvũ rǒ. ¹³ Wò dhu rǐ nǐ àtina nyǐ rǎkǎ nyòkò àpbè ǒ ngǔkpà ale dzùná t'ónzita-okú dò rò, pbéttù dhu àkǎ kóró ale rǐ'ì dhu-tsí nà àdhàdhì. ¹⁴ Ndirò kòmbí, yà nyǐ nyí'ì nà abho ròsè dhu-tsí nǐ, nyǐ nyíne nyònzì ìmbǎ rǐ'ì dhu nà ale dzùná. Ndirò atdíku, yà abádhí rǐ'ì dhu-tsí nà abho ròsè òná kàsùmì ǒ, abádhí í'íya inè 'ònzì dzùnakũ átò rǎkù dhu òtdì ndi rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kóró ale rǎdù ì'ì àdhàdhì. ¹⁵ Àdhàdhì yà Ìlǎ Andítá rǎnɔna dhu bhěyi:

«Abho dhu nùwǎ ale ní'ì mbǎ dhu nà abho nyú ròsè, ndirò ake ka nùwǎ ale ní rǒ dhu atdì nzá ndi*.»

Titò mà rǒwu mùdzùná ònè Kòritò tó kigò ò Yèrùsàlemà ì owu tí nà dhu (1Kò 16.1-4; 2Kò 9.1-5)

¹⁶ Titò ózè ndònzì dzùnakũ abho, àdhàdhì mà mózè mǎnzì dzùnakũ átò dhu bhěyi. Kàgàwà ní ndi kà-afí nábhu rǐ'ì ndi dhu bhěyi. Ní mà mí òtsò àbhũ Kàgàwà tò ndi dhu-okú dò rò. ¹⁷ Kǎ'ù mà mànzì ndi ndínì ndara tí fǔrǎbvù Kòritò tó kigò ò dhu. Ndirò ròsè dòtsí, kí'ì iwà ndi ndùdhe dhu nditíró afina ò fǔrǎbvù ndi ndara tí ró. ¹⁸ Mà mòvì atdíkpá kà màná ní, yà atdíđ kóró kànísá arífuna Ídzi Màkǔrù dzùná t'ónzita ǒ àlě t'áđòná. ¹⁹ Wò dhu-ògù dǒ, kànísá óvò ka, ndínì mà nànda tí mówù yà ùbhò ka kúbho

* 8:15 8.15 Uvt 16.18

mùdzùná ùndò màná. Wò ndi ídzi kasu rĩ Ádrùngbǎle-ovò ilè, ndàdù ngǎkpà ale dzùná mà mózè mǎnzì dhu itè átò.

²⁰ Mà mózè mǎdò mà róná rò dhu ní, ìndrù rĩ ngbǒka ùno wò ndi ábhǒ fùrangà-tsùkǎ òdo mà mí tí dhu-okú dò rò dhu. ²¹ Obhó tí, mà mózè mǎnzì ídzi dhu, ìnzì ní ròfò Ádrùngbǎle-nyìkpó kèlě, pbétù ròfò ìndrù-nyìkpó átò.

²² Mà mòvì ngǎtsi àlě t'ádónà atdíkpá abádhí màná. Mà múdhe wà kà kàsù íbì-gùna nyú, màdù kòtù ngǎkpà ale dzùná nózè ndònzì kóró kàsùmì ò ale tí. Ní, kòmbí kàbhù ndi atdíđò ndi kasu tò, ndàdù ì'ì a'uta nà atdíđò nyakutsi átò. ²³ Titò nàndà dhu nǎ, ma màtina kà rǎrĩ òdhìdu, ndirò mà marí kasu ònzì atdíkpá kà màná fùkú ídzìnga tò. Ndirò kǒkò àbadhi nàndà ngǎkpà àlě t'ádóna ní kànísá úvì ale. Abádhí rǒnzina kasu arí Krístò-ovò àbhǔ ìndrù rilè. ²⁴ Nírò, nyí nyàkǎ nyítè dhu, iwà nyí rózè abádhí obhó tí, ndínì yà abádhí núvì kànísá a'u tí dhu, 'adù dhu ùni yà okúku dò rò mà mí ídzi dhu àwě rò, mà rǎwe wà obhó dhu.

9

Dhèdhe nà rí dhu àbhǔ ìndrù tò ale Kàgàwà ózè dhu (Mbà 19.17; 1Tì 6.17-19; 1Yù 3.16-18)

¹ Ma mùni wà dhu, Yèrùsàlemà tó kigò ò rĩ'ì Kàgàwà bhà ale tò ka kí tsùya ùndù mùdzùná-okú dò rò ma mí dhu àndì fùkù dhu rǎrĩ kǒkórò dhu.

² Obhó tí, ma mùni wà nyí nyí'ì ídzi afíku nà abádhí dzùná nyí nyonzi tí dhu. Ní ma mìlè ma ilè tí okúku dò rò Màkèdòniyá* tó pbìrì ò bhà ònzì, mati: nyí, Àkayà tó pbìrì ò rĩ'ì pbàkrístò tíró, nyí ròbhòlò wà nyí Kàgàwà bhà ale dzùná nyí nyonzi tí Yèrùsàlemà tó kigò ò, ròpè ndi inzi údàná atò ò rò. Ní nyí nyí'ì nà dhu dzùná t'ónzita tó afíku tó dhu ì ìrì dhu, nàdù abádhí nzínzì ò ábhǒ ale-atdyú nángbe rònzì dhu dzùná átò.

³ Ní, yà angyi ma mùnò fùkù dhu bhěyi tí, ma mòvì kàrì ìbhù àlě t'ádóna* ròwù bvùkù, ndínì nyí nyundu tí mùdzùná ònzì ka kí nǎ dhu-tsù angyangyi, yà ma mùnò nyí nyónzina dhu tí dhu bhěyi. Ní okúku dò rò ma mìlè ma nǎ ilèta ní'ina nǎ kǒkórò dhu. ⁴ Obhó tí, yà mà mówu màná atdíkpá Màkèdòniyà ò bhà náape nyòtù inzà nyí nyundu ì dhu-tsù angyangyi ró, ní nyíka iwuna atdíđò abádhí-ònzì, mà mǎvò wà dhu abádhí tò nyí rǎrĩ kònzonzi angyangyi nídhunì. Ndirò, ma mùni dhu nyíka radùna iwà átò abádhí-ònzì. ⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi, ma màla àkǎkǎ dhu tí dhu ní, movì kǒkò ìbhù àlě t'ádóna ròwù angyi idù, 'òwù ùvò fùrǎbvù, ndínì undu tí wò nyí nyókò fìndá làkà nyí nyùbhòna dhu tí dhu-tsí-tsù angyangyi. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ma màrà àhù rò, ma mí kòtù iwà nyí nyundu tsùya ró, ndi dhu ràdù dhu itè, nyí rùbho ka ídzi afíku nà, ìnzì ní ùtù tí ka kùtu nyí dhu-okú dò rò.

⁶ Nyirè pé yàrì òtè: ake itse nòzò ale, náarí dhu ògu ake tí, ndirò abho itse nòzò ale náarí dhu ògu abho tí átò. ⁷ Dhu àkǎ dhu àbhǔ rí ale rǎbhù ka àdhàdhì ndi nyú ndi ndùdhèná ka afina ò dhu bhěyi. Kàkǎ nzà ndàbhù ka afina rǔguru rórò, ndirò ùtù tí ka kùtu ndi rórò. Obhó tí, Kàgàwà ózè ale ní dhèdhe nà rí dhu àbhǔ ale. ⁸ Ndirò, Kàgàwà rĩ'ì inè òbi nà ndònzì kóró ídzìnga-tidò abho nyú fùkù, ndínì nyí nyongó tí nyí nyí atdyúna òho kóró dhu àbà kóró kàsùmì ò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyádù ì'ì dhu-tsí nà abho nyú ròsè, nyádù àmbe kóró ídzi kasu ònzì đǎ nǎ. ⁹ Ídzi ale-okú dò rò, Ìlǎ Andítá rǎtina:

* **9:2** 9.2 Màkèdòniyà tó pbìrì ò bhà ní'ì: Filipi mà, Tèsalònìkà mà, Bèroyà màná ò bhà. * **9:3** 9.3 2Kò 8.17,18,22

«Kǎrí dhu àbhǔ ídzì afíná na nǎkùtále tò, kǎbhà ídzìnga náarádi dhòdhóhóngá nà*.»

¹⁰ Kàgàwà ní ndi itse òzò arí ale tò arí itse àbhǔ, ndirò ònyè àbhǔ arí ìndrǔ tò. Ní kà rǐ itse àbhǔ fǔkù átò, ndàdù kǎbhǔ ròtrò atdíđ, ndínǐ fǔkù ídzìnga òdhi tí itse abhò. ¹¹ Kà rǐ nyǎbhǔ nyóngò ònzítále tí kóró dhu ǒ, ndínǐ nyǐ nyongó tí dhu àbhǔ ngǔkpà ale tò ídzì afíkù nà. Ndi dhu bhěyi ní ndi ábhǒ ale rǐngò àdù òtsò àbhǔ Kàgàwà tò fǔrábvà rò mǎ mòwùnà fǐyò mùdzùnà-okú dò rò. ¹² Obhó tí, wò nyǐ nyónzina dhu t'átsàta tó kasù rǐ nzǐ Kàgàwà bhà ale rǐ atdyúna òho dhu dzùnà kèlě ònzi, pbétù kà rǐ ábhǒ ale àbhǔ ràdu òtsò átò Kàgàwà tò. ¹³ Nyǐ nyǐ Krístò bhà Ídzì Mǎkǔrù nyǐ nyǐfù dhu itè yà ìndrǔ dzùnà t'ónzita tó ídzì afíkù nyú nà nyǐ nyúbho fǔkù dhu-tsí Yèrùsàlemà tó kigò ǒ pbàkrístò mà, kóró ngǔkpà òdhíkù pbàkrístò mà nà tò dhu-otù ǒ. Ní ndi dhu-okú dò rò, i ale rǐ ndi kasù tó ídzìnga ùnǐ, 'àdù Kàgàwà-òvò ilè. ¹⁴ Abádhí rǐ 'ítsò dǔkù, rìtè fǐyò àzè fǔkù, yà Kàgàwà ónzi fǔkù atdíđò bvùna ósè pbìndà ídzìnga-okú dò rò. ¹⁵ Ní, Kàgàwà àkǎ àlě rǎbhǔ òtsò fǐndà, yà àlě tò kǐbhò perè tí Idhùnà, yà ìnzǐ pbìndà dhu rǐ ndàwě kóró okú dò rò!

10

*Polò rǐ ndùgye uvitatále tó pbìndà kasù dǒ dhu
(Ròm 15.17-19; 1Kò 2.1-5; 2Kò 6.4-7; 13.2-4,10)*

¹ Ima Polò, ma mí atdí dhu ònzi ima nyú tírò fǔkù. Ìndrǔ arátina ma rarí àdi ìyò nzínziku ǒ ma mí'ì rò, pbétù itse ma mí'ì rǎkù rò rò, ma raràdù ngbòdu ìdzidzo tí! Ní, Krístò bhà ìyònga mà kǎbhà ídzìnga mà nà-otù ǒ, ² ma mìtdè nyǐ itdè tí mati: nyǐ rǎkà nzá nyětù ma mìdzò ngbòdu ìdzo tí bvùkù ma mǎrà àhǔ rò. Obhó tí, ma mùdhe dhu mǎnzì dhu ndi dhu bhěyi yà ìnga ìrè arí 'àti, mǎ rarí dhu ònzi ale-ngbò tó ófò ǒ atdíđhená ale tò. ³ Mǎ'ì ní yà adzi ǒ ale, pbétù mǎ mí nzǐ ìla ùgye yà adzi ǒ ale tó ófò ǒ. ⁴ Mǎ mí ìla ùgye nǐ mǎtsùmù ní nzǐ yà adzi ǒ ale náarí ìla ùgye nǐ mǎtsùmù-tìdò, pbétù Kàgàwà arí ndi òbi àbhǔ i mǎtsùmù tò rǔgolo róná òmvù arí 'ùru òyà ngari. Ndirò, i mǎtsùmù nǐ mǎ mí'ì ìnè mǔgolo abádhí rǔdhèna tìtò tó dhu, ⁵ ndirò mǔgolo abádhí rǐ'ì nà ìdzítá tó ìrèta, yà ìndrǔ-tsù ùtò arí ìnzǐ rùnì Kàgàwà. Mǎ mòzè mǔgèrè kóró ale tó ìrèta, ndínǐ Krístò-tsù dhu nifù tí. ⁶ Àkǎkǎ dhu bhěyi nyǐ nyǐ kǐfǔ dhu mǎ màla rò, mǎ mùdhe wà dhu mǎ raràdù màlipò àbhǔ ìnzǐ rǐ kǐfǔ ale tò.

⁷ Nyǐ nyarí atdí dhu àndà yà ndi dhu rǐ ndàlǎ òná ófò ǒ! Ìndrǔ apé dhu à'u ndi rǎrǐ Krístò bhà ale, ní ndi ale àkǎ ndùnì dhu, mǎ mà átò, mǎ rǎrǐ Krístò bhà ale ndi bhěyi. ⁸ Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ìbhò ádrùngbǎnga tó òbi fǎkà, ndínǐ mǎ mìdì tí nyǐ nǐ, ìnzǐ ní ndínǐ mǎ mǐnza tí nyǐ ìnzǎ tí nǐ. Ní, nyǐ nyǐ mbǎ mǎzù atdíđò ma mìdzǐ ma ndi ádrùngbǎnga tó òbi-okú dò rò dhu tí, ní nyǐdu rǐ nzǐ ìwù ndi kà nǐ ma mí kasù ònzi rò. ⁹ Ma mòzè nzá nyǐrè dhu ma ròzè mìdò òdò ùkù ma mùndǐna bhàrùwà nǐ. ¹⁰ Obhó tí, atdíđhená ale arátina: ima Polò, ma mùndǐ itse rò bhàrùwà raróru, 'àdù ì'ì òbi nà. Pbétù, nzínziya ǒ ma mí'ì rò, ngbòdu rarí'ì ìvíví, ndirò òtèdu ò rò kadù gàyàdu ònzi ònzi tí. ¹¹ Wò dhu bhěyi rǐtè ale àkǎ 'ùnì dhu: yà itse rò mǎ mùndǐ bhàrùwà fǔkù òná ófò mà rǐ'ìya àdhàdhì nzínziku ǒ mǎ mòwu ùvò rò mǎ mí dhu ònzi òná ófò mà nà.

¹² Obhó tí, i ale arí 'itè ádròdrò ale tí itírò. Ní mǎ mí nzǐ mòmvù mǎkǎ àdhàdhì abádhí nà, ndirò mǎ mí nzǐ mùdhě abádhí rǐ. Abádhí arí 'òzù

* 9:9 9.9 Zàb 112.9

ìtírò 'ùdhe ì ádù ìtírò nǐ udheta tó dhu tí. Ndirò abádhí arí 'ùdhě nà ní ì kělě. Ní, abádhí ní pbàdhómá. ¹³ Mǎ'í na, mǎ mí nǐ mǐdǐ ròsè atdíđ. Pbéttù mǎ mí mǐdǐ okúna dò rò ní yà Kàgàwà íbhò fóká kasu kělě. Yà Kàgàwà ábhù mǎ mǒwù ùvò wemberè tí fǔrábvù rò, kǐlǐ wà kàsùka nùtsà mǎ mǒwu ròyá ifo. Ní, ì ifo ní ì mǎ mífùna. ¹⁴ Mǎ mǎdà nzá ì ifo, mǎ nyé ní ndi wemberè tí mǎ mǒwù ùvò Yēsù Krístò bhà Ídzi Mākǔrù nà fǔrábvù nǐdhuñí. ¹⁵ Nírò, mǎ mí nǐ mǐdǐ ròsè atdíđ ngǔkpà ale ònzì kasu-okú dò rò. Pbéttù, mǎ mí mǒđo fǐndà dhu ní, fùkú a'uta rǐ ndisě rò, nzínziku ò mǎ mǒnzina kasu-bvu rǎrǐ ndisě isě, rǎrà àhù yà fǎkà Kàgàwà itè ifo ò. ¹⁶ Wò dhu-dzidò, mǎ mǐ'íya inè mǒwù Ídzi Mākǔrù ùnò fùkú mǎlengù-dòtsíró rǐ'ì mǎlengù ò. Mǎ mǒzè nzá mǒnzì kasu yà iwà ngǔkpà ale ònzì kasu òyá mǎlengù ò, mǎdù mǐdǐ abádhí ònzì angyangyi kasu-okú dò rò.

¹⁷ Ìlǐlǎ Andítá rǎtina: «Ndi nòzè ndìdzǐ ndi ndìtírò ale náká ndìdzǐ ndi Ádrùngbǎle Kàgàwà-okú dò rò tí*.» ¹⁸ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎdù à'ùnà àkǎkǎ ale tí ale ní nǐ yà ndìtírò rǐ ndìtè ale, pbéttù yà ndìtírò Ádrùngbǎle Kàgàwà itè ale.

11

Pòlò rǐ Kòritò tó kigò ò Kànísà-nyìkpó itdyǔ tìtò tó uvitatále rǒ rò dhu (Màt 7.15-20; Ròm 16.17-18; 2Kò 12.11-15; Gàl 1.6-9)

¹ Kòmbí ma mǒzè mǒtè àrítále bhěyi! Ní ma mǒnzì nyǐ nyǎ'ù ma mǒtè! Dhu àkǎ nyǎ'ù ma mǒtè! ² Ma mǒzè nyǐ nǐ àzè ní yà Kàgàwà ózè nyǐ nǐ àzè-tidò. Ma mǒrì nyǐ atdí kpatsibhále tó tí. Ndi kpatsibhále ní Yēsù Krístò. Ní ma mǒzè nzá ngǎtsi kpatsibhále ròzè nyǐ. Ma mǒzè mǐtè nyǐ Yēsù Krístò tò àdhàdhì yà inzà àpè kpatsibhále ùnǐ tsìbhíngba bhěyi. ³ Àdhàdhì osu ɛtrá Èvǎ pbìndà mǎgèzì nǐ dhu bhěyi, ma mí ɔdòna ònzì dhu ní fùkú irèta rǐ ndìnzǎ, nyǎdù nyǐndà Krístò-owù ùngǔ nyǐ nyǐ kà tò nyǐ nyǐ nyǔđo ró rò dhu, ndirò ìlǎ nyǐ nyǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ò rórò dhu. ⁴ Ìndrù apé iwu vurò Yēsù bhà mākǔrù ùnò fùkú, yà fùkú mǎ múnò pbìndà mākǔrù Yēsù rǒ rò, ní nyǐ nyarádù ì ale ná'ù isó tí ròtè. Abádhí arí òtè dóná fùkú ale-afí ní nǐ yà angyi nyǐ nyábà Ìlǐlǎ-Alafí. Ndirò abádhí arúnona mākǔrù ní nǐ yà fùkú mǎ múnò Ídzi Mākǔrù.

⁵ Ma mǎ'ù dhu ì ale, kókò ádròdrò uvitatále tí nyǐ nyarí àtina, rúdà nzá ma atdí dhu nǐ màtí. ⁶ Dhu rǐ'ì inè mǐ'ì inzà ɔtè nótsi abádhí bhěyi ale tí, pbéttù inga t'únita ò kà rǐ'ì mbǎ ndi dhu bhěyi akekpá màtí. Mǎ mǐtè ndi dhu kpangba fùkú kóró kàsùmì ò, ndirò kóró ófò ò.

⁷ Ma múnò Kàgàwà bhà Ídzi Mākǔrù fùkú ìnzǐ monzì mùkimbà. Ma mǐfo ma mǐ'ì ákě ale tí ndínǐ nyǐ nyǐ'ì tí ádròdrò ale tí. Nírò, wò dhu bhěyi ma mǐfo ma dhu ní'ì tí nzérenga ma mǒnzì dhu? ⁸ Ma máko ngǔkpà kànísá-fó dhu rònzì dzùnàdu mùkimbà tí yà fùkú ma múbhì kasu ònzì rǒ rò. ⁹ Fǔrábvù ma mǐ'ì òná kàsùmì ò, dhu òtdì ndi rùdú rò, ma máko nzá dhu nzínziku ò atdí ale-fó màtí. Obhó tí, Mākèdònyà tó pbìrì ò rò iwù àlě t'ádóna nǐbhò ndi ma mí atdyúya òho kóró dhu-tsí idù. Ma módò ma mběyi kóró dhu-tsí ò, ìnzǐ mǐ'ì ànò tí dǔkú, ndirò ma mǒngo mǒđò ndi dhu bhěyi tí. ¹⁰ Yà nyadutsi rǐ'ì Krístò bhà obhóngà-otù ò, ma mí dhu òtso kpangba mati: ìmbǎ tsùdu ùtò rǎdù ìnzǐ ma mǐdǐ tí ma wò ma múnò dhu-okú dò rò atdí ale mà rǐ'ì Àkayà tó fùkú pbìrì ò kóró mǎlengù ò. ¹¹ Ádhu ma múnò wò dhu okúna dò rò? Tí inzà ma mǒzè nyǐ dhu? Ìnzǐ akekpá màtí. Kàgàwà nyú núnì wà ma mǒzè nyǐ dhu!

* 10:17 10.17 Yèr 9.23

12 Ní ma móngo dhu ònzì yà kòmbí ma mónzina dhu bhěyi tí, ndíní ma mutsi tí kóró otu kǒkò 'àpà rí 'àmbe 'òyò dǒ 'àti, ì rǎrǎ kasu ònzì mǎ'ì bhěyi ale rǒ. 13 I ale ní tìtò tó uvitatále. Abádhí arí ìndrǔ ùtrǎ kàsǔya nǎ, 'àdǔ àmbe 'ònzì dǒ Krístò bhà obhóná uvitatále bhěyi. 14 Ndi dhu àkǎ nzá idho rǔkò nyǎ nǎ. Obhó tí, pǎmvo Sitanì ndítírò náarí ndònzì awáwù tó mǎlàyikà bhěyi. 15 Nírò, idho àkǎ nzá ndùkò nyǎ kǒkò kàbhà kasutále rǎ 'ònzì 'ùli ì Kàgàwà bhà obhónánga tó kasutále bhěyi rò. Yà adzi ǒ dhu-tsù rǎ ndòdì rò, abádhí tó ípirǒnga níikuya àdhàdhì abádhí-kàsǔ-bvǔ rǒ.

Pòlò rǎ ndídǎ ndì ndóndù àpbè-dzi dhu-okú dò rò dhu

(Kas 20.18-27; 2Kò 4.9-13; 6.3-10)

16 Ma mí dhu àdǔ mǎvò tdítǒ fǔkù, mati: atdí ale mà rǎkǎ nzá ndirè nga ma rǎrǎ àritále. Ìmbǎ kǐ'ì ndi dhu bhěyi rò, nyǎ nyàkǎ nyǎ'ù dhu ma rǎrǎ àritále, ndíní ma midzǐ tí ma ake átò kǒkò tìtò tó kasutále bhěyi. 17 Yà ma múnoa kòmbí dhu núno ma mí nzǎ Ádrùngbǎle Kàgàwà òzè ka dhu bhěyi, pbétù ma mí kùnò àdhàdhì àritále bhěyi. Obhó tí, ma mà'ù dhu inè ma rǎrǎ ma mí midzǐ okúna dò rò dhu nà. 18 Ábhǒ ale arí 'idzǐ ale-ngbò tó ófò ǒ. Ní ma mí midzǐ átò. 19 Nyǎ, yà dhu-ǒnga t'òvòtatále tí nyǎ nyǎ'ì rò, nyǎ nyarí kǒkò ì àritále rǎnoa dhu à'u à'u tí! 20 Nyǎ nyarí abádhí à'u rǎvu rǔkú ino bhěyi, rǎbhǔ nyǎ nyǒnzì kòkòrònga tó kasu, rùdhǎ fukú dhu mà, ròzù nyǎ àkyàkyè ale tí, rǎdù nyǎkpókù-mbi mà ùwa. 21 Nyǎdu rǎwǔ tí ìwǔ yà dhu ùno ma mí rò: Nyǎ pbàla tí nzá wà mǎ ivíví ale tí inzá mǎ mǎnzì dhu wò dhu bhěyi dhu okú dò rò! Ní nyùbà dhu fǎkà!

Kǒkò rǔkú arávu ale apé 'òmvù 'idzǐ ì ìngbàtǐ ìli ndi dhu-okú dò rò màtí, ní ima mà átò ma mí midzǐ idzǐ. Kòmbí ma móte àritále bhěyi. 22 Kǒkò ì ale tí Pbàèbrànyá? Ní ima mà átò, ima ní Mùèbrànyà. Abádhí tí Pbàisràyélí? Ní ima mà átò, ima ní Mùisràyeli. Abádhí tí Àbràhamù bhà pbàdzukurù? Ìma mà átò, ma ní Àbràhamù bhà mùdzukurù. 23 Abádhí arátina ì rǎrǎ Krístò bhà kasutále. Ní, kòmbí ma móte àdhàdhì àritále bhěyi: ima ní Krístò bhà kasutále ròsè atdí dǒ abádhí dònǎ. Ma mǎnzì kasu abho nyú ròsè abádhí dònǎ. Ka kúsò ma ibí-gùna imbi ò ròsè abádhí dònǎ. Ka kóvì ma asé nǎ ròsè abádhí dònǎ, ndirò ma máhǔ ibí-gùna nyú òve-kù-bhu ǒ rò. 24 Pbàyàhúdì tó ádròdrǒ ale úvì ma imbò-gùna, 'òwù matǐ rǒ ìbhǔ kumì dònǎ àrùgyètdí nà asé nǎ*. 25 Pbàrómá tó ádròdrǒ ale úvì ma mùgǒ nǎ ìbhǔ-gùna, ndirò abádhí úbvù ma atdí-gùna odu nǎ ndíní ma mǎvè tí. Ìbhǔ-gùna, ma múbhi ònǎ bàtò nábi idha ò ndinza ndì, ndirò atdí-gùna ma múdà atdí iku mà atdí adyifò mànà ádrùngbǎ rèrù ǒ. 26 Pǎdù dǒ ma múbhi nǎ ábhǒ pbàkà abhi ǒ, ma mábà ibí-gùna nyú àpbè ní idha-akpá rǔtǔ nǎ rùdú. Ma mábà àpbè ní òbi nǎ arí dhu ùdhǎ ìndrǔ-fó rò ale rǎbhòna idù àpbè. Ma mábà àpbè ní adódu Pbàyàhúdì nyú rǎbhona idù, ndirò ní ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mà rǎbhona idù àpbè. Ma mí'ì àpbè ǒ kigò ǒ màtí, rùngù ǒ màtí, ádrùngbǎ rèrù ǒ màtí, ndirò tìtò tó pbàkrístò nzínzì ǒ màtí. 27 Ma mǎnzì ale ìngyè rí ododu kasu, ndirò ma mǎrà àdì rǒ idho rògù ma ibí-gùna nyú. Ibí-gùna àwù ma, idha-atdyú mànà nóhò ma. Ibí-gùna ma mǎrà àdì rǒ ìnzǐ mǎnyù dhu, ìmbǎ ma mǎnyùna dhu rǎ'ì dhu-okú dò rò. Gírì óhò ma, ìmbǎ ma mǎfǒna rùdú mberù rǎdù ì'ì. 28 Ndirò inzá ma mòvò kóró ngǔkpà dhu rórò, ma marí ìrèna atdí dǒ bìlìnganà ní kóró kànísá. 29 Atdí ale náapè ì'ì ivívínga nà Kàgàwà bhà otu t'únguta ǒ, ní ma marí'ì ivívínga nà átò. Atdí ale náapè ìtsì nzérenga ò, ní afídu arándì atdí dǒ ndi dhu-okú dò rò.

* 11:24 11.24 Tòr 25.3

³⁰ Dhu apé ǐ'ǐ ale ǐdzǐ ka kí dhu tí, ní dhu àkǎ midzǐ ma pbàkà ivívinga-okú dò rò. ³¹ Kàgàwà, Ádrùngbǎle Yèsù t'Ábanà, nùni wà dhu inzà ma rùnò tìtò. Ní, Ábadhi àkǎ ilèta nà dhòdhóhóngà nà. ³² Dàmàsikì tó kigò ò ma mí'ǐ òná kàsùmì ǒ, ádrùngbǎ kamà Àretà bhà lèwalì núulì sàndìrì ndi kigò ò ka kótsù òyá tsátsù-lí ndínì ima nalú tí. ³³ Pbétù, ka kipfo ma póló ǒ, kadù mifo imbi rǒ ka kòsò sǎngǎ-yà-ba ǒ irinǎ, mawǔ ndi kigò-ngbò ka kákpòrò nǐ kàlì-kutì rǒ, madù otu àbà mawǐ kà-rǒ rò*.

12

*Krístò arí pbìndà obi àbhǔ ivívinga nà rǐ'ǐ ale tò dhu
(1Kò 2.3-5; 2Kò 4.7-10)*

¹ Dhu òfò tí nga midzǐ ma? Ndi dhu rǐbhòna ǐdzìnga rǐ'ǐ mbǎ. Ìnè màtí kà rǐ'ǐ ndi dhu bhèyi rò, kòmbí ma móte yà Ádrùngbǎle arábhǔna mala ɔnyu bhèyi ródzì dùdù dhu tó ófò ǒ dhu-tsí mà, kǎrítèna idù órù ò aróko dhu màná dhu-tsí dǒ. ² Ma m̀ni wà Yèsù Krístò nà ì nùngbò atdí ale. Kàgàwà ábhù ndi ale ròdzì ɔrù, ràrà àhù ìbhù rí kisé òrù-akpà ò*. Ndi dhu ónzì ndi ró atò náhù wà atdí kumì dóná ìfo nà atò tí. Ndi ale ódzì tí ale-ngbò tó ófò ǒ? Ndirò ngǎtsi nǐ, kǒdzì tí ìnzì ní ale-ngbò tó ófò ǒ? Ma m̀ni nzá ka, pbétù ka ǹni ní Kàgàwà. ³ Ma m̀ni dhu Kàgàwà rábhù ndi ale ròdzì ndàrà àhù pàràdisò † ò. Ndi dhu pbí'ǐ tí ale-ngbò tó ófò ǒ dhu, ndirò ngǎtsi nǐ kà pbí'ǐ tí ìnzì ní ale-ngbò tó ófò ǒ dhu. Ma m̀ni nzá ka, pbétù ka ǹni ní Kàgàwà. ⁴ Anyì ndi ndàrà àhù rò, ndi ale ìrì ìnzì rí ndàwǎ ale-tsù ǒ dhu, ndirò inzà àkǎnà ìndrǔ ràwe akye dhu. ⁵ Ní ma mí midzǐ ǐdzǐ wò ndi ale rǒ ndi nónzì dhu-okú dò rò. Pbétù ima nyú nàndà dhu-tsí nǐ, ma mí midzǐ yà mìtè rí ivívi ale tí dhu-okú dò rò tí. ⁶ Ma mózèyana gukyè midzǐ ma, ní ma ní'yana nzì àrítále. Ma m̀nɔyana dhu ní'yana obhó dhu kèlǎ. Pbétù, ma mòdhò wà midzǐ ma mí dhu. Ma mòzè nzá ìndrǔ rǐ m̀zè ádrùngbǎle tí, midzǐ ma mí okúya dò rò dhu-okú dò rò dhu. Ma mòzè abádhí rífù ma ma m̀nɔna ró ì ìrì dhu mà, ma m̀nzina ró ì ála dhu màná okú dò rò.

⁷ Kàgàwà arítèna idù órù ò aróko dhu-tsí ní idhò rǐ ìndrǔ ̀kǒ nǐ dhu. Pbétù, kǎdù dhu-okpè bhèyi rí mutǔ dhu ̀fo zǎdu ò, ìnzì ma midzǐ tí ma ròsè atdí dǒ. Kǒnzì ndi dhu p̀m̀vɔ Sitanì bhà màlàyikà otù ǒ, ndàbhù ròpbì ma ndi dhu bhèyi ìnzì ma midzǐ tí ma. ⁸ Wò dhu-okú dò rò, ma mítsò ma ìbhù-gùna Ádrùngbǎle Kàgàwà rǒ, ndínì ndi dhu nipfo tí zǎdu ò rò. ⁹ Ní, kǎdù dhu àdu idù, ndàti: «Pbàkà ǐdzìnga náká wà ìndù. Pbàkà ádrùngbǎnga tó obi arí kasu ònzì atdí dǒ ivívinga ǒ ìndrǔ rǐ'ǐ rò.» Nírò, ma mà'ù wà midzǐ ma atdí dǒ pbàkà ivívinga ǒ, ndínì Krístò bhà ádrùngbǎnga tó obi nónzì tí kasu atdí dǒ nyudutsì. ¹⁰ Ní idhèdu ìka wà ndi pbàkà ivívinga ǒ, ima nǐ ka kí dhu ̀no dhu ǒ, dhu-obì ròse dùdunǎ dhu ǒ, rùdú ka kávu dhu ǒ, ndirò odú ró'ɔ rùdú dhu ǒ. Ma mí kóró kòrì dhu-dzi òndù Krístò-okú dò rò. Obhó tí, ivívinga nà ma mí'ǐ rò nga ní ndi, kǎrì pbìndà obi ìbho idù nǐ.

Polò-afí rǐ inga ìrè atdí dǒ Kòritò ǒ pbàkrístò-okú dò rò dhu

* **11:33** 11.33 Kas 9.25 * **12:2** 12.2 ìbhù rí kisé òrù-akpà tí Bìbìliya rǎtina dhu-tì ní: wemberè tí rǐ'ǐ ní yà àpbù rǐ'ǐ òná òrù-akpà. ɔyo rí kisé òrù-akpà ní yà àbí mà, adiyí fò mà, alalì màná rǐ'ǐ òná òrù-akpà. Ndirò ìbhù rí kisé ní ndi Kàgàwà nyú arádi òná òrù-akpà. † **12:3** 12.3 Pàràdisò tí kátina ní Kàgàwà nózè ale náarowu òko kà màná ɔve dzidǒ òná ngari. Ka kí kàti átò ìbhù rí kisé òrù-akpà tí.

11 Ma mòtè àrítále bhěyi, pbétù nyí nyùtu ndi ma mǎnzì dhu ndi dhu bhěyi. Nyí ní ndi nyí nyákàna nyídzi ma ngǔkpà ɔdhíkù-ònzì, ìnzì ní ima ma-tírò. Obhó tí, ìmbǎ ma mí'ì àkyàkyè ale màtí, ní kǔkò fùkú ádròdrò uvitatále tí nyí nyózùna ale núdà nzá ma atdí dhu nǐ màtí. 12 Obhó tí, fǔrábvù ma mí'ì òná kàsùmì ɔ, ma mǎnzì kasu dhu-dzi t'òndùta nyú nà. Ndirò Kàgàwà itè ábhǒ ize mà, wìwì mà, ìnzá apèna 'ònzì angyi ìndrù-nzìnzì ɔ dhu mànà otùdu ɔ. Ní, ì dhu ní ì rí dhu itè ma rǎrǎ uvitatále nyú. 13 Ádhu nyú ndi ma mǎnzì ngǔkpà kànísá tò, yà ìnzá ma mádù ònzìnzà fùkù? Ìnzá ma mǎnzì fùkù ní atdí dhu kèlě: ma mǎnzì nzá nyí nyùbho kàsùdu. Ní, nyùbà ndi afátá idù!

14 Yàrí ní ìbhù rí pbàkà abhi isě abhi yà ma mí mǎbholo nǐ ndínǐ ma mara tí àhù fǔrábvù‡. Ndirò ndi abhi ɔ màtí, ma mòzè nzá nyùbho kàsùdu. Obhó tí, ma mí nzì fùkú ongyéngá-atdyú òho, pbétù ma mí atdyúya òho ní nyí nyú. Ìnzì ní nzónzo-kàsù ndi, 'ùlì dhu ì nódhì ale nòdo tí. Pbétù, inzo nódhì ale ní ndi arí dhu ùlǐ fíyó inzo nòdo tí. 15 Ìmá na ní ndi, ìnè ma mí'ì mubho ma mí'ì nà kóró dhu fùkù, madù pbàkà ìpìrǒnga nyú nádzi okúkù dò rò. Ní dhu apé 'ì'ì ma mòzè nyí wò dhu bhěyi dhu tí, ní fùkú àzè àkàna tí ndùngù ùngu tí tidu-òná rò?

16 Ma mìrè dhu, à'u nyí rǎmbènà dhu à'u, ìmbǎ ma rí'ì ànò tí dùkú. Pbétù, ngǔkpà ale rǐ dhu ìrè ma rǎrǐ ìndrù ùtrǎ arí ale, nírò ma ròtsì wà nyí pbàkà màgèzì nǐ. 17 Ní, ma máko tí àkǒ fùkú dhu títò dǒ yà fǔrábvù ma múvǐ ale nzìnzì ɔ atdí ale-otù ɔ? 18 Ma mítdè Titò itdè tí, movì ròwù fǔrábvù atdíkpá ngǎtsi àlè t'ádòná mànà. Ní, ndi Titò áko tí ndi fùkú dhu títò dǒ? Nírò, mà'ì atdíkpá àbadhi mànà, mà mí'ì tí obhó atdí ìrèta nà tí mà mǎnzìnzà dhu ɔ? Ndirò mà múngu tí obhó atdí owu kèlě?

19 Ròpè ndi angyíta tí, nyí nyarí inga ìrè mà rarí mǔgye mà-tírò dòkà ɔnzìkú. Ní kà rǐ'ì mbǎ ndi dhu bhěyi. Kàgàwà-ònzì nga ní ndi mà móte Krístò-nyutsinǎ rò nǐ. ɔdhídù, yà atdí dǒ ma mòzè nyí rò, mà mí kóró kǔkò dhu ùno ndínǐ nyí nòsì tí a'uta ɔ. 20 Obhó tí, ma mí ɔdòna ònzì dhu ní, fǔrábvù ma mǎrà àhù rò, ma mí nzì nyòtù àdhàdhì yà ma nyú ma mòzènà nyí'ì òná ófò ɔ dhu, ndirò nyí nyí nzì motù àdhàdhì yà nyí nyú nyí nyòzènà mí'ì òná ófò ɔ dhu. Ma mí ɔdòna ònzì dhu ní, ma mí nyòtù ìnzì nyí nyarí nyíri nzìnzìkù ɔ ró, adha ònzì nyí nyarí nzìnzìkù ɔ ró, nàwí nà nyí nyaróko nzìnzìkù ɔ ró, anya ònzì nyí nyarí nzìnzìkù ɔ ró, ìndrù-ngbò ùno nyí nyarí ró, títò ùno nyí nyarí dùkú ró, nyídzi nyí nyarí nyí-tírò ró, ndirò akye nyí nyarí dhu ònzì ró dhu. 21 Obhó tí, ma mí ɔdòna ònzì wò ndi ngǎtsi pbàkà abhi ɔ dhu ní, pbàkà Kàgàwà rǐ nyìdu àbhǔ rìwù ɔnzìkú dhu. Ndi dhu rǎdù mabhù mǎdzì yà òko òko nzérenga ònzì ì arí yà angyi ì ɔnzìnzà dhu bhěyi ró nzìnzìkù ɔ ábhǒ ale-okú dò rò. † ale ní kǎkà ìnzá àpè 'ùgèrè 'ùbhà mǎnyònnì mà, kóró ngǔkpà nzére dhu-tidò mànà ale.

13

*Polò rǐ Kòritò ɔ pbàkrístò ònzì rǎndà nyuyatsì nga itírò dhu
(2Kò 10.1-11; 12.19-21)*

1 Yàrí ní ìbhù rí pbàkà abhi isě fǔrábvù abhi yà*. Ìlǎ Andítá rǐ dhu òvo ndàti: «Ìngbàtí ìlì ndi ɔte mà náká óyó ale, ndirò ngǎtsi nǐ ìbhù ale mà rǐ'ì

‡ 12:14 12.14 Polò bhà wemberè tò abhi Kòritò tò kigò ò ní'ì Kànísá òpè kǎrà nǐ abhi (Kas 18). ɔyo rí kǐsě abhi ní'ì ndi Kànísá ɔ bhà àndà kǎrà nǐ abhi. * 13:1 13.1 Àndà 2Kò 12.14 ò ka kàndí dhu.

fíndá ngàm̀bì tí†.» ² Yà ɔyɔ p̀bàkà abhi nísě bv̀k̀k̀ abhi ǒ, ma m̀óv̀ò dhu k̀k̀k̀ angyínà r̀ò nzéřęga ǹónzì ale t̀ò k̀óró ng̀k̀p̀a ale m̀ànà. Ní k̀òmbí yà itse ma mí'ì r̀ùk̀ú r̀ò ònà k̀asumì ǒ, ma mí dhu ɔv̀ɔ t̀dítd̀ǒ f̀ùk̀ú mati: f̀urábv̀ù ma m̀ará àh̀u t̀dítd̀ǒ r̀ò, ma r̀arí nzi atdí ale mà núbha i nzéřęga ǹónzì ale nzínzì ǒ ìnzì kòtdì anya d̀ónà. ³ Ma mí dhu ɔnzi ndi dhu bhěyi, nyí nyòzè nỳni dhu obhóná nyú Krístò r̀arǒte nyudutsinà r̀ò dhu-okú d̀ò r̀ò. Nzínziku ǒ ndi ndi kasu ɔnzi otudu ǒ r̀ò, ka ní'ina nzi ivíví ale, pbétù kà rí p̀bìndà ádr̀ungbãnga t̀ò ɔbi itè nzínziku ǒ. ⁴ Obhó tí, Krístò ka kutó m̀usalabhà d̀ǒ r̀ò, kí'ì ale-ngb̀ò t̀ò ivívínga nà. P̀bétù k̀òmbí kà rí'ì íp̀irǒnga nà Kàgàwà bhà ádr̀ungbãnga t̀ò ɔbi nì. Mǎ nàndà dhu nì, mǎ m̀ungb̀ò wà mǎ kà m̀ànà. Ní, atdídená r̀ò, mǎ mí'ì ivívínga nà átò, p̀bétù mǎ mí'iya íp̀irǒnga nà kà m̀ànà Kàgàwà bhà ádr̀ungbãnga t̀ò ɔbi nì. Ndirò ndi ɔbi nì ní ndi, mǎ mí kasu ɔnzi f̀urábv̀ù.

⁵ Nyàndà pé nyukutsi nga nyí-tírò, ndíní nyí nỳni tí iwà nyí nyá'ù Yèsù dhu. Nyudhe pé nyí nyí-tírò. Nyí nỳni tí obhó dhu Yèsù Krístò r̀arí'ì inè nyukutsi, ìnzì dhu í'ina gukyè nyukutsi nga nyí nyàndà r̀ò, nyí nyòtù nyí ìmbà nyí nyí'ì a'uta ǒ dhu tí r̀ò! ⁶ P̀bétù, ma mà'ù dhu nyí r̀arí dhu ùǹǹǹ, mǎ'ì na, mǎ r̀arí'ì inè obhóná nyú a'uta ǒ. ⁷ Mǎ mí m̀itsò Kàgàwà r̀ò, ndíní nyí nabhù tí ìnzì nỳnzì ìngbàtí ìli ndi nzéřę dhu mà akèkpá matí. Mǎ mí nzi m̀itsò ndi dhu bhěyi, mǎ mòzè m̀tè dhu, mǎ r̀onzì uvitatále t̀ò f̀aká kasu mběyi nyú nzínziku ǒ dhu-okú d̀ò r̀ò. P̀bétù, mǎ mòzè dhu ní nỳnzì idzi dhu, ìmbà dhu rí ndalà ìndr̀ù t̀ò ìnzà mǎ r̀onzì ndi kasu mběyi dhu matí. ⁸ Obhó tí, mǎ mí nzi àd̀ù obhó dhu nà rí ndùgye ìngbàtí ìli ndi dhu mà ǹónzì. Mǎ m̀ád̀ù ɔnzìnà dhu ní obhó dhu k̀èl̀è. ⁹ Mǎ mí'ì dhèdhę nà ivívínga nà mǎ mí'ì nyàd̀ù í'ì ɔbi nà Kàgàwà bhà otu ǒ r̀ò. Ní, mǎ mí m̀itsò Kàgàwà r̀ò, ndíní nyí nabhù tí nyí'ì àk̀k̀k̀ atdítd̀ǒ ale tí nyìkp̀óna ǒ. ¹⁰ Ndi dhu-okú d̀ò r̀ò ní ndi, ma m̀andí yàrí bhàr̀uwà f̀ùk̀ú àd̀ì ma m̀ad̀ì itse r̀órò, ndíní bv̀k̀k̀ ma m̀ará àh̀u r̀ò, ìnzì ma m̀orú tí ɔr̀ù tí d̀ùk̀ú. Obhó tí, Ádr̀ungbãle Kàgàwà íbhò wà d̀ùk̀ú ma m̀or̀ù nì dhu t̀ò ádr̀ungbãnga t̀ò ɔbi idù. Ndi ádr̀ungbãnga k̀ìbhò nzà tsèku ma m̀otdí tí nì, p̀bétù k̀ìbhò ka ndíní nyí nidì tí Kàgàwà bhà otu ǒ.

Polò rí Kòritò ǒ p̀bàkrístò nóvì dhu

¹¹ Kà ríku d̀ónà r̀ò nì, àbaǹnzò, nyòko dhèdhę ǒ. Nyí nyàk̀ nỳnzì ɔbi nyí'ì àk̀k̀k̀ atdítd̀ǒ ale tí Kàgàwà-nyìkp̀ó ǒ. Nyòwu afíku àbhù r̀ò r̀òtsì ɔbi nzínziku ǒ nyàd̀ù í'ì atdí irèta nà. Nyí nyàk̀ nyòkò m̀ar̀ungà ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi Kàgàwà, yà ìndr̀ù nózè, ndirò m̀ar̀ungà ǒ arí ìndr̀ù àbhù r̀òkò ale, r̀ad̀ù í'ì atdíkpá nyí m̀ànà.

¹² Òvì nyòvì nyí nzínziku ǒ p̀bàkrístò bhěyi. Kàgàwà bhà ale k̀óró nóvì nyí.

¹³ Ádr̀ungbãle Yèsù Krístò bhà idzìnga mà, Kàgàwà bhà àzè mà, àl̀è ǹungb̀ò Ìl̀l̀à-Alafí m̀ànà nàk̀ ì'ì nyí m̀ànà k̀óró.

† **13:1** 13.1 Polò ɔzè ndòvò dhu, ìndr̀ù-ànyà ɔtdì ndi ndi r̀ò, ndi r̀aràd̀ù kòtdì àdhàdhì Ìl̀l̀à Andítá ǹunò dhu-bv̀a r̀ò (Tòr 19.15).

Gàlàtiyà

ǒ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàrɔwà

Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàrɔwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kǎndí ka ìfo kumì dòná àrù nà ato mà imbò kumì dòná àrùbhù nà ato mà nà nzínzi ǒ, ndí Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ.

Kǎndí ka Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ pbàkrístò tò, kà-tì ní kà randí ka Àtiyòkiyà mà, Dèrbè mà, Ìkòniyò mà, Lístrà mà nà tó kigò ǒ pbàkrístò tò (Kas 13.13-14.26).

Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ Kànísá ǒ, atdí dhená Pbhàhúdì nòowúnà dhu òvò rǒ 'àti, dhu rǎkǎ kifù Músà bhà Ʋyátá, ròsè dòtsí ní, ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu, ndíní Kàgàwà a'ù tí ìndrǔ pbìndà ale nyú tí. Ní, Pòlò andí yàrí bhàrɔwà, ndòvò dhu ònà ìndrǔ tò ndàti ìnzǐ rǎrǐ Músà bhà Ʋyátá mà, ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu mà nà dhu ndí ìndrǔ àbhɔ rǎdù Kàgàwà rǎ'ù pbìndà ale nyú tí, pbétù Kàgàwà bhà ale tí ka kóko dhu ní dè dòná atdí dhu rǎrǐ Yèsù Krístò ná'ù ka kí dhu kèlǐ.

Bhàrɔwà-nyiti ka kòhù tí dhu

- Pòlò rǐ Gàlàtiyà ǒ pbàkrístò nòvì dhu (1.1-5).
- Krístò bhà Ídzì Mǎkǔrù arí'ì atdí tí dhu (1.6-10).
- Pòlò bhà ádrùngbǎnga uvitatále tí rǒ (1.11-2.21).
- Dhu àkǎ tí kifù Ʋyátá, ndirò tí kí'ì a'uta nà dhu (3.1-4.31).
- Mùkrístò rǐ'ì dòná nditírò dhu (5.1-26).
- Ìndrǔ àkǎ 'ònzì dzùnàya nzínziya ǒ dhu (6.1-10).
- Bhàrɔwà rǐku dòná rò dhu t'òvota mà, ovita mà nà (6.11-18).

Pòlò rǐ Gàlàtiyà ǒ pbàkrístò nòvì dhu

(Ròm 1.1-2)

¹ Yàrí bhàrɔwà nandí ale ní ima Pòlò, Yèsù bhà uvitatále. Ìnzǐ ní ìndrǔ ndí ma nòvò mí'ì uvitatále tí, ndirò ìnzǐ ní atdí ale-otù ǒ nga mà ndí ka kòvò ma nǐ. Pbhétù, ima nòvò ní Yèsù Krístò mà Àba Kàgàwà yà ka nabhù rìngbè ndí ɔve-bvù rò mà nà. ² Ndirò, yà atdíkpá mǎ mí'ì mà nà kóró àlǐ t'ádóna mà nà, mǎ màndí ndí bhàrɔwà fǔkù Gàlàtiyà tó pbìrì ǒ kànísá tí rǒ.

³ Àlǐ t'Ábanà Kàgàwà mà, àlǐ tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mà nà nǎkǎ 'àso nyǐ, 'àdù nyǎbhɔ nyòkò màrùngà ǒ afíkù ò. ⁴ Ndi Ádrùngbǎle Yèsù Krístò níipfo ndí nditírò àlǐ tó nzérenga-okú dò rò, ndíní ndí nduwù tí àlǐ yà kòmbí arí'ì nzére adzi tó obi ǒ rò, yà àlǐ t'Ábanà Kàgàwà nyú náazè ka dhu bhèyi. ⁵ Ilèta àkǎ àlǐ rǎbhɔ Kàgàwà tò dhòdhóhóngà nà! Àmìnà.

Krístò bhà Ídzì Mǎkǔrù arí'ì atdí tí dhu

(Gál 3.1-5; 4.9-20; 5.1-12)

⁶ Ídho ùkò ma atdí dǒ, nyǐ nyúgèrè nyǐ kòmbómbí tí nyǎbhà yà nyǐ nanzi Krístò bhà ídzìnga-otù ǒ Kàgàwà, nyǎdù Ídzì Mǎkǔrù tí nyǐ nyátina vurò ɔte-owù núngu dhu-okú dò rò. ⁷ Obhó tí, vurò Ídzì Mǎkǔrù rǐ mbǎ, pbétù dǎku nínza atdí dhená ale rǐ'ì ìnè. I ale ní yà ì nòzè 'ùgèrè Krístò bhà Ídzì Mǎkǔrù ale. ⁸ Pbhétù, dhu apé ì'ì mǎ'ì mà, ndirò òrù-akpá ǒ màlàyikà mà rǎnɔna fǔkù Ídzì Mǎkǔrù rǐ'ì ìnzá ndí nòfò yà fǔkù mǎ múno Ídzì Mǎkǔrù nà dhu tí, ní ndí màkǔrù nùnò fǔkù ale ní iwà ndí nòfù ale! ⁹ Mǎ mòvò

wà wò dhu fùkù angyi, ní ima, ma mí kàdù mɔvò tdítđ fùkù, mati: ndi ale rapé inzà ndì nòfò yà tsùkà nyí nyírì Ídzi Màkürù nà ɔte núno fùkù, ní ndi ale ní iwà ndì nòfù ale!

¹⁰ Nírò kòmbí, wò dhu bhěyi ma mòvò dhu dhu nítè tí dhu ma mónena dhu rărì ìndrù ròzù ma àkākă ale tí, ndirò ngătsi nǐ, Kàgàwà ròzù ndi ma àkākă ale tí dhu? Ndirò ngătsi nǐ, ma mónena dhu tí ìndrù-idhè àbhě ma mí rìka ndì dhu? Ma mí'íná gukyè àdì ma màdì ìndrù-idhè àbhě ma mí rìka ndì dhu òne ma mí ró dhu tí, ní ma màmbènà mbă ì'ì Krístò bhà ìno-akpà tí.

Pɔlò rě Kàgàwà avò ndì tí ndì'ì uvitatále tí dhu àwě dhu

¹¹ Abanǎnzó, ma mòzè nyǎni dhu ní, yà ma mòvò fùkù Ídzi Màkürù rí'ì nzí ìndrù ìtsò màkürù. ¹² Ma mirì nzá ka ìndrù-tsù, ndirò ka núdhe idù ní nzí ìndrù, pbétù Yèsù Krístò ní ndi ka navò idù.

¹³ Obhó tí, nyí nyírì wà angyinǎ rò yà Pbàyàhúdí tó dǐni ò ma mí'ì òná kàsùmì ǒ, pbàkà màtso ì'ì tí dhu. Nyí nyǎni wà Kàgàwà bhà Kànìsà rǒ ma mavù atdíđó tí dhu, ndirò ma manzì obi atdíđó ndíní ma mugolo tí ka dhu.

¹⁴ Ima nyé, ma màmbènà àrà dǒ angyi tí mběyi màtí atdíđó Pbàyàhúdí tó dǐni ǒ, ròsè kóró àbhǒ ngǔkpà ale yà tikàdo nzínzì ǒ rǐ'ì mɔzódù tí dònǎ. Ma madzì ma atdíđó mongò abhúdu tó màndu ìfu.

¹⁵ Pbétù, pbìndà ìdzìngà ǒ, Kàgàwà náapì ma fìndà inzà ka kàpè mugu rórò, ndàdù manzì kàsùna tò. ¹⁶ Ndirò, kítè Idhùnà idù, ndíní ma mɔvo tí dòná màkürù ìnzì ní Pbàyàhúdí tó. Ní ma manzì nzá sedzà tí rí'ì dhu atdí ale-fó màtí. ¹⁷ Ndirò, ma marà nzá Yèrùsàlemà ndíní mà mala tí mà uvitatále tí ì'ì angyinǎ rò idù ale nà màtí, pbétù ma madù àrà Pbààrabhù tó pbìrì ò. Wò dhu-dzidǒ ma madù madu tdítđ Dàmàsiki tó kigò ò.

¹⁸ Ibhù ato níitdègu ùda wò dhu-dzidǒ, ní ma madù àrà Yèrùsàlemà tó kigò ò, ndíní mà muni tí mà Péterù nà. Ní ima, ma madù àdì kà-tí atdí kumì dòná imbò nà idho tí. ¹⁹ Ma mala nzá vurò ale mà uvitatále nzínzì ǒ, pbétù ma mala ní Yàkòbhò, Ádrùngbàle Yèsù t'ádònà kèlě. ²⁰ Kàgàwà-ònzì ma màtina, wò fùkù ma màndí dhu ò, ma mànò nzá tìtò.

²¹ Wò dhu-dzidǒ, ma madù àrà Siriyà mà Kilikiyà mànà tó pbìrì tó mùlengù ò. ²² I idho ǒ, Yùdeyà tó pbìrì ǒ Krístò bhà kànìsà ní'ì inzà ì 'àpè ima mà núní ró, ²³ pbétù abádhí ì'ì yàrí ɔyi kèlě níri ì í ró: «Yà angyi úbhì àvu rǒ àlě-rǒ ale, rǐ'ì yà ndì ndúbhì ùgolonà rǒ a'uta tó màkürù ùno ndì ndí kòmbí ró.» ²⁴ Ní abádhí adù òko 'àmbe Kàgàwà ìlè dǒ okúdu dǒ rò.

2

*Pɔlò rě ngǔkpà uvitatále mànà ì iri ì tí dhu àwě dhu
(Kas 15.1-29)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, atdí kumì dòná ìfo nà ato níitdègu ùda, ní mà madù madu tdítđ Yèrùsàlemà tó kigò ò atdíkpá Bàrnabà mànà. Mà madù Titò nídyì átò mǔwù mànà atdíkpá. ² Ma marà ányì yà Kàgàwà návi ka mɔnzì dhu bhěyi. Ní, ma mawé yà ìnzì ní Pbàyàhúdí tó ma mànò Ídzi Màkürù pbàkrístò tò. Ndirò, Kànìsà ùnda arí adròdrǒ ale mànà mà màndu mà òká rò, ma madù kàwe átò abádhí tò, akye yà angyi ma mɔnzì pbàkà kasu mà, yà kòmbí ma mɔnzina mànà ní'ina kòkórò dhu tí nǐ. ³ Ndirò, yà atdíkpá mà mǔwù mànà Titò ka kutu nzá ràbhù ɔnzíná nga kòbhòlò, àzèmbè ìnè kà rǐ'ì Mùgìrikì tí rórò. ⁴ Pbétù, tìtò tó atdídhená odhika náazè 'òbhòlò kònzìngà. I ale ní'ì òdhě ò ì nùngbò mà mànà ale. Abádhí níitsu abhábho

bhëyi nzínzika ò, ndínì ì unì tí mǎ maróko tí, mǐ'ì dòká mǎ-tírò Yësù Krístò-nyutsi dhu. Abádhí azè 'ùli mǎ Músà bhà Ƴyátá tó ino tí. ⁵ Pbétù, mǎ ma'ù nzá mǐfù abádhí rǎnɔna dhu akekpa màtí, ndínì Ídzì Mǎkǔrù tó obhónɡa náadì tí fùkù.

⁶ Pbétù, Kànìsà ùnda arí ale tí ka kózùna ale ní'ì inè átò. Abádhí ì'ì nà ádrùngbǎnga náandà nzá nga ma nà, Kàgàwà arí nzǐ ìndrù-ǒnga òvò nídhunì. Kǒkò ì ale náutu nzá ma mɔnzì dhu-ɔwúta. ⁷ Pbétù, abádhí náala dhu, Kàgàwà ríbhò wà ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tó ma mí Ídzì Mǎkǔrù núnɔ dhu tó kasu fudú, àdhàdhì yà ndì ndabhù Pbàyàhúdì tó ka kí ndì Ídzì Mǎkǔrù núnɔ dhu-kàsù Péterù-fó dhu bhëyi. ⁸ Obhó tí, Péterù-nyutsi nǎ rò kasu nanzì rì'ì uvitatále tí Pbàyàhúdì tó Kàgàwà ní ndì nyudutsi nǎ rò kasu nanzì átò, mǐ'ì uvitatále tí ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tó. ⁹ Nírò ní ndì Yàkòbhò, Péterù ndirò Yùwanì, yà kànìsà ǒ ingu tí ka kazè mǎ, náala Kàgàwà nítè pbìndà ídzìnga idù dhu, 'adù ɔtsúka nùlu Bàrnabà mànà, ì mànà mǎ mùngbò mǎ dhu nitè tí, ndínì mǎ mowu tí Ídzì Mǎkǔrù ùnò ìnzǐ ní Pbàyàhúdì tó, abádhí ràdù òwu kùnò Pbàyàhúdì tó. ¹⁰ Pbétù, abádhí adù ònzìnà fóká atdí dhu ní, Yèrùsàlemà tó kigò ǒ arí'ì pbàkrístò nzínzì ǒ nǎkùtále ìrè mǎ mí dhu kèlě. Ní ma madù ndì dhu ònzì atdí afidu nyú nà.

*Pólò rǐ Péterù dǒ ndì ndórù tí Àtiyòkiyà tó kigò ǒ dhu nǎwě dhu
(Kas 9.1-20,23-30; 22.3-16; 26.9-20)*

¹¹ Péterù itdègu àrà àhu Àtiyòkiyà tó kigò ò, ní ma marù àbadhi-dǒ ábhò ale-ònzǐ rò, kǎnzì dhu ní'ì nzǐ ídzì dhu dhu-okú dò rò. ¹² Obhó tí, Péterù mà náavù 'òngò dhu ònyù atdíkpá ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mànà. Ní Yàkòbhò avì atdídhená ale ròwù ùvò Àtiyòkiyà. Pbétù, ì ale níitdègu òwu ùvò ányì, ní Péterù adù ndìndà, ndàdù atdíkpá ì óngo ònyù ònyù ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mànà dhu ùbhà, ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu ùtù arí ale-ɔdò ònzì ndì ndì dhu-okú dǒ rò. ¹³ Ndirò, Yësù ná'ù ngǎkpá Pbàyàhúdì náapè 'ònzì dhu ɔyɔyɔ idàya nà Péterù bhëyi. Ndirò, Bàrnabà mà náangbò ndì abádhí mànà ndì abádhí tó ɔyɔyɔ ale-idà tó ǒfò ǒ. ¹⁴ Pbétù, ma mala dhu abádhí rǎrǐ nzǐ ùbhi yà Ídzì Mǎkǔrù tó obhónɡa ózè kubhi dhu bhëyi. Ní ma madù dhu òvò Péterù tó kóró ale-ònzǐ rò, matì: «Dhu apé ì'ì inyì Màyàhudì tírò, nyì nyarí nyonzi ìnzǐ ní Màyàhudì bhëyi, ìnzǐ nyifù Pbàyàhúdì tó màndu dhu tí, ní íngbà dhu bhëyi dhu nyì nyádù ìnzǐ ní Pbàyàhúdì ùtù, rífù Pbàyàhúdì tó màndu ní?»

Ìnzǐ ní Pbàyàhúdì rǎgù Yësù ì à'ù dhu-otù ǒ dhu

¹⁵ Mǎ, mǎ'ì ní ùgu tí ka kùgù mǎ'ì Pbàyàhúdì tí ale. Mǎ'ì ní nzǐ ìnzǐ ní Pbàyàhúdì, kǒkò inzà Kàgàwà bhà Ƴyátá núnì nzérenɡatále. ¹⁶ Pbétù mǎ múnì dhu ní, ìndrù òzù ka kí nzǐ àdù obhónánɡatále tí Kàgàwà-ònzǐ Ƴyátá t'ífuta-otù ǒ, pbétù Yësù Krístò ka kà'ù dhu-otù ǒ tí. Mǎ'ì átò mǎ má'ù Yësù Krístò, ndínì ka kɔzú tí mǎ obhónánɡatále tí Àbadhi mǎ mà'ù dhu-otù ǒ, ìnzǐ ní Ƴyátá t'ífuta-otù ǒ. Obhó tí, obhónánɡatále tí ka kózùna Ƴyátá t'ífuta-otù ǒ atdí ale ma rǐ'ì mbǎ. ¹⁷ Pbétù, àlě kí dhu òne ndínì ka kɔzú tí àlě obhónánɡatále tí Krístò-nyutsi. Ní dhu apé ì'ì ka kàla àlě'ì nzérenɡatále tí dhu tí, ní wò dhu ìtè tí dhu Krístò rǎrǐ àlě núnɔna nzérenɡa t'ónzita ò? Ìnzǐ, akekpa màtí! ¹⁸ Obhó tí, dhu apé ì'ì ma mósìna tdítǒ dhu rǐ'ì yà iwà ma múgolo dhu tí, ní ma mòngò wà ma-tírò Ƴyátá nùkò ale tí. ¹⁹ Obhó tí, Ƴyátá nàndà dhu nǐ, ima, ma mòvè nǐ ɔve ní ndì Ƴyátá kèlě ìbhò idù, ndínì ma mǐ'ì tí ípìrɔnɡa nà Kàgàwà tó. Mǎ ka kutó wà mùsàlabhà dǒ atdíkpá Krístò mànà. ²⁰ Ndirò kòmbí, ma mí'ì ípìrɔnɡa nà, pbétù ìnzǐ ní

ima ndi ípìrǒngà nà ma mí'ì, Krístò ní ndi nyɔdutsì rǐ'ì ípìrǒngà nà. Obhó tí, yà kòmbí ma mí'ì nà ale-ngbò tó ípìrǒngà nà ma mí'ì Kàgàwà t'Ídhùnà ma má'ù dhu-otù ǒ. Kázè ma, ndàdù p̀b̀ìndà ípìrǒngà àd̀zi okúdu d̀ò r̀ò. ²¹ Ima, ma màsà wà Kàgàwà bhà ídzìngà òd̀ho ma mí dhu. P̀b̀étù, dhu apé ì'ì ìnè abádhí rǐ'ì kòzù ì obhónángatále tí Kàgàwà-ònzì Ʋyátá t'ífuta-otù ǒ dhu tí, nírò Krístò avè kòkórò nga dǒ.

3

*Dhu àkǎ tí kif̀ Ʋyátá, ndirò tí kí'ì a'uta nà
(Èfè 1.9-10; Kòl 1.24-29; 1Pé 1.10-12)*

¹ Ɔo nyí Gàlātiyà tó p̀b̀ìrì ǒ bhǎ, nyí ní mbǎ d̀òya-òngà nà ale! Ádhi p̀b̀á ale ndi nyí nówè, ndàbhù nyí nyũwí, àzèmbè iwà ka kitè Yèsù Krístò ka kùtò mùsàlabhà dǒ dhu kpangba f̀k̀k̀ r̀òr̀ò? ² Ní, ma mòzè nyádu atdí dhu kèlè idù: Nyí nyáko tí Kàgàwà bhà Ʋlǎ-Ʋlafí, Ʋyátá nyí nyífu dhu-okú d̀ò r̀ò, ndirò ngǎtsi nǐ, nyí nyáko tí ka Ídzì M̀k̀k̀r̀ù nyí nyíri, nyádu à'ùnà dhu-okú d̀ò r̀ò? ³ Ʋngbà dhu bhèyi dhu, nyí nyí'ì mbǎ d̀òya-òngà nà ale tí wò dhu bhèyi nǐ? Kàgàwà bhà Ʋlǎ-Ʋlafí tó obi nǐ nyí nyópè dhu, ní nyí nyòzè tí nyàbhù r̀ak̀ k̀òmbí ob̀k̀ nǐ? ⁴ Nyí nyádu òyá dhu kóró ní'ì tí kòkórò nga tó? Obhó nyú, ka ní'ì nzì kòkórò nga tó dhu. ⁵ Kàgàwà nírá tí nyí p̀b̀ìndà Ʋlǎ-Ʋlafí nǐ, ndàdù wiwì ònzì nzínzìkù ǒ Ʋyátá nyí nyífu dhu-okú d̀ò r̀ò, ndirò ngǎtsi nǐ, kírá tí nyí Ídzì M̀k̀k̀r̀ù nyí nyíri, nyádu à'ùnà dhu-okú d̀ò r̀ò?

⁶ Ní ndi dhu bhèyi tí, Àbràhamù náa'ù Kàgàwà, ndi dhu ràdù ndàbhù Kàgàwà r̀òzù ndi, obhónángatále tí*. ⁷ Nírò, nyí nyáká nyèni dhu ní: obhó nyú, Àbràhamù bhà p̀b̀àdzukuru tí rí'ì ale r̀àr̀ Kàgàwà nà'ù ale. ⁸ Ʋlǎ Andítá náavò wà dhu angyangyi, ndàti: Kàgàwà r̀òzùya ìnzì ní P̀b̀àyàhúdí obhónángatále tí, f̀yó a'uta-okú d̀ò r̀ò. Obhó tí, Kàgàwà náavò yàrí Ídzì M̀k̀k̀r̀ù wemberè tí Àbràhamù tò, ndàti: «Nyunutsi nǎ r̀ò Kàgàwà náasoya kóró p̀b̀ìrì ǒ ale*.» ⁹ Ní, Kàgàwà náasoya ndi nà'ù ale kóró àdhàdhì ndi ndaso Àbràhamù, a'utatále dhu bhèyi.

¹⁰ P̀b̀étù, k̀k̀k̀ ì ní p̀b̀ì Ʋyátá t'ífuta r̀ò ale, nófù wà ì kóró. Obhó tí, Ʋlǎ Andítá r̀atina: «Ìnzì r̀ì yàrí Ʋyátá tó bhùkù ò ka kándì kóró dhu ìfù ale nófù wà ndi*.» ¹¹ Ndirò, kpangba rǐ'ì dhu ní, Ʋyátá-otù ǒ, ka kòzùna obhónángatále tí Kàgàwà-ònzì atdí ale mà rǐ'ì mbǎ. Obhó tí, obhónángatále náabáya ípìrǒngà p̀b̀ìndà a'uta-otù ǒ*. ¹² Ndirò, Ʋyátá náhu nzá a'uta-nyutsi r̀ò, p̀b̀étù Ʋyátá ìfù rí ale bhà ípìrǒngà ní'ìya ndi Ʋyátá-otù ǒ*.

¹³ Yà ndi ndùgèrè ndi, ndòngò ofúngá tí àlè tó ngari ǒ dhu-otù ǒ, Krístò núuwù àlè'ì Ʋyátá bhà ofúngá ǒ r̀ò. Obhó tí, Ʋlǎ Andítá r̀atina: ìndrù òho ka kapé, kadù abvona ùto mùsàlabhà dǒ, ní ndi ale rǐ'ì Kàgàwà bhà ofúngá ǒ*. ¹⁴ Ndi dhu anzì ndi wò dhu bhèyi, ndínì yà Kàgàwà akò f̀ndá làkà Àbràhamù tò asota nabhù tí r̀àrà àhu ìnzì ní P̀b̀àyàhúdí d̀ò Yèsù Krístò-otù ǒ. Ndirò, ndi dhu anzì ndi, ndínì àlè'ì kóró àlè kabá tí yà Kàgàwà akò f̀ndá làkà Ʋlǎ-Ʋlafí a'uta-otù ǒ.

*Ʋyátá rǐ'ì nzì àdù Kàgàwà òkò làkà núkò dhu
(Mík 7.20; Ròm 4.13-17; 10.4-13; Èfè 3.6)*

* **3:6** 3.6 Ɔpt 15.6 * **3:8** 3.8 Ɔpt 12.3 * **3:10** 3.10 Tòr 27.26 * **3:11** 3.11 Hàb 2.4 * **3:12** 3.12 Law 18.5 * **3:13** 3.13 Tòr 21.23

¹⁵ Àbanǎnzó, ma mí yà dhu-tì àwě fűkù indrű tó ófò ǒ: indrű apé afína ò dhu àndí angyangyi yà ka nyú àkǎ ndì'ì dhu bhěyi, ní ndi andítá ùkò rǐ ale rǐ'ì mbǎ, ndirò kà dǒ rí ngǎtsi dhu isě ale rǐ'ì mbǎ. ¹⁶ Nírò, Kàgàwà náakò làká Àbràhamù mà pbìndà mùdzukuru mànà tò. Hìlǎ-Andítá àti nzá: «pbìndà pbàdzukuru tò», àdhàdhì ábhǒ ale tò Kà rǐ kònzì dhu bhěyi. Pbétù, kàti: «pbùkù mùdzukuru tò». Kà-tì ní: atdí ale tò tí, ndi ale ní Krístò. ¹⁷ Yàrí ní ndi ma mòzè munò dhu: Kàgàwà núnò wà afína ò dhu angyangyi Àbràhamù tò, yà ndi dhu àkǎnà ndì'ì dhu bhěyi, Músà bhà Úyátá ràdù ndìtò ìfò miyà dònà ìbhu kumì nà ato-dzidǒ olù nǎ rò. Ní ndi Úyátá rǐ nzǐ àdù Kàgàwà unò dhu ùkò, ndirò kà rǐ nzǐ àdù Kàgàwà bhà làká nùkò. ¹⁸ Obhó tí, dhu apé ì'ì Kàgàwà bhà dhu-tsí-kàmǎ tí ka kóko dhu rǎhu Músà bhà Úyátá-nyutsinǎ rò dhu tí, ní kà rǐ nzǐ àdù àhu tdítǒ làká-nyutsinǎ rò. Pbétù, làká-otù ǒ, Kàgàwà itè wà pbìndà ídzìnga Àbràhamù tò.

¹⁹ Nírò, Úyátá-kàsǔ ní'ì àdhu? Ka kisé ka olù nǎ rò ndínì indrű tó afátá nitè tí, rǎrà àhu yà Kàgàwà akò fìndá làká Àbràhamù bhà mùdzukuru rǐrà àhu dhu ò. Màlàyíká náavò ndi Úyátá indrű tò, yà indrű nzínzì ǒ idè ì mànà Músà-otù ǒ. ²⁰ Indrű nzínzì ǒ ríde ale-atdyú nà ka ka rǐ'ì óyǒ rò rǐ'ì ale tò. Pbétù, Àbràhamù tò ndi ndí làká òkò rò, Kàgàwà ì'ì atdíró tí.

Úyátá-kàsǔ tí ì'ì dhu

²¹ Nírò, wò dhu tí àtina, Músà bhà Úyátá ràko nzá ndi Kàgàwà bhà làká nà? Ìnzǐ, akèkpá màtí! Ípìrǒnga ìbho rí indrű tò Úyátá ka kíbhòyana gukyè, ní indrű ka kózùyana òzù obhónángatále tí Kàgàwà-ònzǐ Úyátá-otù ǒ. ²² Pbétù, Hìlǎ Andítá ràtina, kóró ale rǎrǐ'ì nzérenga bhà obi-tsi nǎ, ndínì yà Kàgàwà akò làká náaká tí pbàkrístò tò, Yèsù Krístò ì ale ná'ù dhu-okú dò rò.

²³ Ìnzá Yèsù à'ù ka kí dhu tó kàsùmì nǎpè àkǎ rò, mà'ì ní'ì Úyátá útsì ale, màmbè inga òdò dǒ, rǎrà àhu Kàgàwà rǐ ndi a'uta àbhǔ mà rùnì dhu ò. ²⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, Úyátá ì'ì àdhàdhì dòká-nga àndà rǐ ale bhěyi, rǎrà àhu Krístò rǐrà àhu dhu ò, ndínì Kàgàwà ɔzú tí mà obhónángatále tí a'uta-otù ǒ. ²⁵ Pbétù, ròpè ndi a'uta írà àhu dhu ò rò, mà mí'ì mbǎ tdítǒ wò ndi àlě-dǒnga àndà rǐ ale bhà obi-tsi nǎ.

²⁶ Obhó tí, nyǐ kóró nyǐ ní Kàgàwà bhà inzo, Yèsù Krístò nyǐ nyà'ù dhu-otù ǒ. ²⁷ Nyǐ kóró, yà nyǐ nyúngbò nyǐ Yèsù Krístò mànà, bàtizò nyǐ nyálǔ dhu-otù ǒ rò, nyǐ nyófò wà nyǐ Krístò nà. ²⁸ Dhèdhèrò nga rǐ mbǎ ì'ì tdítǒ Pbàyàhúdì mà nzínzì ǒ ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mànà, ino mà nzínzì ǒ dòyá arǐ'ì ìtírò ale mànà, kpabhále mà nzínzì ǒ vèbhále mànà. Obhó tí nyǐ kóró, nyǐ ní atdí ale Yèsù Krístò-nyutsì. ²⁹ Nyǐ nyapè ì'ì Krístò bhà ale tí, ní nyǐ ní Àbràhamù bhà pbàdzukuru, ndirò nyǐ ní yà Kàgàwà akò fìndá làká Àbràhamù tò ndi ndábhǔna dhu tí kóró dhu-tsí-kàmǎ.

4

Kàgàwà bhà inzo ní nzǐ Úyátá tó ino

(Ròm 8.14-17)

¹ Nírò, ma màtina yà dhu bhěyi: ingba, yà àbanà bhà dhu-tsí-kàmǎ tí àkǎnà ndàdi, náapè ì'ì àdì ndi ndàdì ngbángba tí ró, ní bhà ófò mà nùdà nzá ì ino bhà ófò nà, àzèmbè ìnè ndi ndí'ì dhu-kàmǎ tí rórò. ² Ndi kàsùmì ǒ, àbadhi rǐ'ì yà kivi arǐ ndàdù kàbhà dhu-tsí òdò ale bhà ádrùngbǎngatsinǎ, rǎrà àhu kà t'ábanà udhè kàsùmì araya àkǎ dhu ò. ³ Ní àlě'ì nyú mà

átò, àlě kǐ'ì nzónzo bhěyi angyi, àlě nǐ'ì yà adzi dǒ obi nà dhu-tsí tó ino. ⁴ Pbéttù, Kàgàwà udhè kàsùmì níitdègu àkǎ, ní Kívi Idhùnà: tsìbhále ugu ka, ràdù àdi ndòngò òvi Músà bhà Ʋyátá-tsìnǎ, ⁵ ndínǐ ndì nduwù tí ndi Ʋyátá-tsìnǎ aróko ale, ndirò ndínǐ mà mi'ì tí Kàgàwà bhà inzo nyú tí.

⁶ Nyǐ ní Kàgàwà bhà inzo nyú. Ndi dhu itè rí dhu ní, Kívi Idhùnà bhà Alafí rìrà àdi àlě-afí ò. Ndi Alafí ní ndi rí àlě àbhǔ àlě ràti: Àba! Àbadu! ⁷ Nírò, ìngbatí ìli ndì ale mà nzínzikù ò ní nzi ino tdítǒ, pbéttù ka ní Kàgàwà bhà ingba, ndirò Kàbhà ingba tí nyi nyí'ì dhu bhěyi, Kàbhèya pbìndà inzo tò ndì ndaródona dhu-tsí átò indù.

Polò bhà irèta Gàlàtiyà ò Kànísá ò bhà dǒ
(Gàl 3.1-4; 5.1-12)

⁸ Angyinǎ rò nyǐ nyùnì nzá Kàgàwà, ní nyǐ nǐ'ì tìtò tó mǔngǔ-nzo tó ino. ⁹ Pbéttù, kòmbí nyǐ nyùnì wà Kàgàwà, ndirò ngǎtsi nǐ, Kàgàwà ùni wà nyǐ. Nírò, ìngbà dhu bhěyi dhu, nyǐ nyádù nyǎdu tdítǒ, kǒkò ìmbǎ arí'ì obi nà, ndirò àkyàkyè dhu-tsí-tí'ò nǐ? Nyǐ nyòzè tí nyòkò i dhu-tsí tó ino tí tdítǒ?

¹⁰ Nyǐ nyòzè nyǎbhù ifuta atdíǒ atdíthená idho mà, àbǐ mà, kàsùmì mà ato mànà tò. ¹¹ Obhó tí, ma mí odo ònzi, akye dhu arana ì'ì kòkórò ma mí kasu ònzi okúkù dò rò dhu tí nǐ!

¹² Àbanǐnzó, ma mìtè nyǐ itdè tí, dhu àkǎ nyǒngò dhu ònzi yà ma marí dhu ònzi dhu bhěyi, àdhàdhì ma marí dhu ònzi wò nyǐ nyarí dhu ònzi dhu bhěyi ònà ófò ò. Nyǐ, nyǐ nyónzi nzá atdí nzére dhu-tidò mà rùdú. ¹³ Nyǐ nyùnì wà yà wemberè tí ma muno Ídzi Màkǔrù fùkù ònà kàsùmì ò, ma mi'ì andi nà dhu. ¹⁴ Nyǐ nyí'iyana ìnè nyónzi itsidu, ngǎtsi nǐ minze rùkú, yà ma mi'ì nà andi-okú dò rò. Pbéttù, nyǐ nyónzi nzá itsidu, ndirò ma minze nzá rùkú rò. Pbéttù, nyǐ nyádù makò àdhàdhì nyǐ nyàmbènà Kàgàwà bhà màlàyikà mà nákò, ndirò ngǎtsi nǐ, nyǐ nyàmbènà Yèsù Krístò nyú nditírò nákò dhu bhěyi! ¹⁵ Nírò, angye fùkú dhèdhe nyú nàrà àdhà? Obhó tí, ma mà'ù wà dhu: nyǐ rózèyana gukye nyǔwà nyìkpókù mà, nyádù ùbhonà perè tí idù, ní nyǐ nyúwayana ùwa! ¹⁶ Ní kòmbí ma mǔgèrè tí ima, mongò fùkú òmvù tí, yà obhó dhu ma mòvò fùkù dhu-okú dò rò?

¹⁷ Kòrì ale àpbǎ afiyya rùkú, pbéttù abádhí tó irèta rǐ'ì mbǎ mběyi. Abádhí ózè dhu ní, 'ìndà nyǐ rùdú rò, ndínǐ nyǐ nyongó tí àdù afíkù àpba ròyá tí.

¹⁸ Ídzi dhu tí rádù ì'ì dhu ní, ale-afí àpbǎ ka kí ídzi dhu t'ónzita rǒ bilínganà dhu, ìnzǐ ní yà atdíkpá àlě kí'ì nyǐ mànà ònà kàsùmì ò tí. ¹⁹ Pbanǐnzó, ma mí àpbè àbà okúkù dò rò tdítǒ, àdhàdhì ndùgu rí tsìbhále náarí àpbè àbà dhu bhěyi, ràrà àhu Krístò rǎrà ngari àbà afíkù ò dhu ò. ²⁰ Ma màmbènà òzèna dhu ní, mi'ì atdíkpá nyǐ mànà kòmbí, madù òte nyǐ mànà vurò tǔdú na. Obhó tí, ma mǔni nzá àdhu mà ònzi ma màdù okúkù dò rò dhu.

Hàgarì mà Sàrà nà rǐtèna óyǒ ungbòta-tidò
(Ɔpt 21.1-12; Èbr 12.18-24)

²¹ Nyùnò pé dhu idù, nyǐ yà Músà bhà Ʋyátá-tsìnǎ nyǐ nyòzè nyòkò rò, nyǐ nyírì tí inzà ndi Ʋyátá arúnona dhu? ²² Ka kándí dhu, kati: Àbràhamù ì'ì kpabhínzo nà oyo. Atdí ingba nugu kà tò nǐ'ì kàbhà ino-ayi, Hagarì, ndirò ngǎtsi ingba nugu kà tò nǐ'ì Sàrà, yà ìnzǐ ní ino-ayi. ²³ Wò ndi ino-ayi bhà ingba ka kugu àdhàdhì kóró ngùkpà ale nugu ka karí dhu bhěyi, pbéttù wò ìnzǐ ní ino-ayi bhà-tsí ka kugu àdhàdhì yà Kàgàwà anzi làkà-otù ò. ²⁴ Wòrì dhu-tì rǐ'ì ìnè: kǒkò óyǒ vèbhále nítè dhu ní óyǒ ungbòta-tidò. Wemberè tó ungbòta, yà Sìnayì tó pbìrì dǒ rò ndì nanzì, nítè ní Hagarì. Ndi ungbòta-nyutsi rò arúvò nzónzo ní ino. ²⁵ Ndirò Hagarì ní Sìnayì tí

kátina Pbaàrabhù-bvù pbirì. Ndirò, kòfò ndì yà kòmbí arí'ì Yèrùsàlemà tó kigò, yà ino tí arí'ì pòndà inzo mànà nà. ²⁶ Pbétù, yà òrù-akpà ò arí'ì Yèrùsàlemà tó kigò rí'ì dòná ndítírò, ndirò ka ní ndi àlě tsánà. ²⁷ Obhó tí, Ìlǎ Andítá rätina:

«Ábhù idhènu rika ndì, inyi ìngò-ayí, ìnzí nyi nyarí nyugu rò, óvì dhèdhe tó ikù, inyi, ìnzá nyi nyapèna uguta tó àpè inè rò.

Obhó tí, yà kpatsibhále ubhà tsibhále,

ní'íya inzo nà abho nyá, ròsè yà kpatsibhále nà arí'ì tsibhále dòná*!»

²⁸ Nyí mà àbanǎzó, nyí ní yà Kàgàwà bhà làká-otù ò ka kugu inzo, àdhàdhì Ìsakà ka kugu dhu bhèyi. ²⁹ Pbétù angyi, yà kóró ngùkpà ale núgu ka karí dhu bhèyi ka kugu ngbàngba náavù yà Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí bhà òbì nǎ ka kugu ngbàngba-rò. Ndirò ndi dhu rí'ì inè ndi ndí ndónzi ndi dhu bhèyi tí kòmbí mǎtí ró. ³⁰ Ní, Ìlǎ Andítá rí àdhu èno? Kà rätina: «Ódì wò ino-ayi mà idhùnà mànà. Obhó tí, ino-ayi t'ídhùnà mà rí nzí àdù òko àbayà bhà dhu-tsí-kámǎ tí atdíkpá, yà ìnzí ní ino-ayi t'ídhùnà mànà*.»

³¹ Ní ndi dhu bhèyi tí àbanǎzó, àlě ní nzí ino-ayi bhà inzo, pbétù àlě ní yà ìnzí ní ino-ayi bhà inzo.

5

Krístò-nyutsi indrù rí'ì dòná ndítírò dhu

(Gàl 2.3-5; 3.1-7,12)

¹ Krístò núuwù àlě ino-kàsù ò rò, ndíní àlě kí'ì tí àlě dǒ àlétírò dòtsí. Nírò, nyìkò dòtsí. Àpé nyàbhu nyí kitsu nyí tdítǒ ino-kàsù tó kòmà ò.

² Nyíri dhu! Ima Polò ma mòzè munò dhu fùkù mati, nyí nyapé nyòzè kòbhòlò onzìkù nga, ndíní Kàgàwà a'ù tí nyí, ní Krístò anzí fùkù dhu rí'ì mbǎ atdí mǎgàsù nà mǎtí. ³ Ima, ma mí dhu èno tdítǒ kpangba: ìngbàtí ìlì ndì ale mà náapé ndòzè ndàbhu onzìná nga kòbhòlò, náká ndifu Úyátá kóró. ⁴ Nyí nyapé nyòzè kozù nyí obhónángatále tí Kàgàwà-ònzí Úyátá t'ífuta-otù ò, ní nyí nyìndà wà nyí itse Krístò rò rò, nyádù Kàgàwà àmbènà ònzina fùkù ídzìnga ìwi. ⁵ Pbétù mǎ'í na, mǎ módonà atdyúka nyú nà dhu ní, Kàgàwà nócúya mǎ obhónángatále tí a'uta-otù ò dhu. Ndi dhu ní ndi mǎ módonà Ìlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó òbì nǎ. ⁶ Obhó tí, Yèsù Krístò mànà ì nùngbò ale tò, ale-ònzìnga òbhòlo ka kí dhu mà, ndirò ìnzí ka kí kòbhòlo dhu mànà nónzì nzá atdí dhu mà. Àkǎká dhu ní, ka'ù Yèsù Krístò, kadù ndi a'uta nítè ale òzè ka kí dhu-otù ò.

⁷ Nyí, nyí nyí'ì mbèyi nyú nyí nyówu angyi fùkù a'uta ò ró! Ní, ádhi ndi tsùku nútò ìnzí nyífu obhó dhu? ⁸ Wò tsùku ètò rí dhu nírà nzá yà nyúnzi rí Kàgàwà bhà rò. ⁹ Ákě afi-ngba náarí ndi ábhò idyi nyú nábhù ràmò. ¹⁰ Pbétù, Ádrùngbǎle Yèsù àbhu ma mí'ì a'uta nà èkù: nyí nyí nzí vurò dhu ìrè yà ma mǐrèna dhu rò rò. Pbétù, wò nzìnzìku ònga òngbò arí ale dǒ Kàgàwà rí pé anya òtdì, ìmbǎ í'ina àdhi pbá ale mǎtí.

¹¹ Pbàkà ò àbanǎzó, dhu apé ì'ì inè ma marí'ì dhu òvo ma marí indrù tò, ale-ònzìnga òbhòlo ka kí dhu dǒ dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi ka kádù òko kambe àvu dǒ rùdú nǎ? Ndi dhu bhèyi kí'ì rò, atdí ale mà rí'ì mbǎ ì'ì, yà Yèsù Krístò ka kutó mǎsàlabhà dǒ dhu rádù àbhùnà ròtsù nzérenga ò.

¹² Ì kǒkò nzìnzìku ònga òngbò arí ale, nákanà 'itò kpabhále-òbì* ròyá rò.

* **4:27** 4.27 Ìsa 54.1 * **4:30** 4.30 Opt 21.10 * **5:12** 5.12 Kpabhále-òbì ito ka kí dhu-tì ní: ale-omù-kpò nútá ka kí dhu.

¹³ Obhó tí àbanǎnzó, Kàgàwà núunzi nyǎ, ndínǎ nyǎ nyoko tí d̀̀kú nyǎ-tírò. Nírò, nyǎ nyàkǎ nzá nyǎdyì wò d̀̀kú nyǎ nyarí'ì nyǎ-tírò dhu, rí'ì rusà ùfà rí f̀̀kù, nyǎnzì yà ngbòkù rǎ atdyúya òho dhu dhu tí. Pbétù nyǎ nyàkǎ nyǎwù dz̀̀nàkù ònzì rǎ nzínzìkù ò àzè ò. ¹⁴ Obhó tí, Músà bhà kóró Úyátá ka káandu yàrí atdí Úyátá ò. Ndi Úyátá rǎtina: «Nyǎ nyàkǎ nyoze òd̀̀hinu yà nyǎ nyú nyǎ nyòze nyǎ nyǎ-tírò dhu bhèyi.» ¹⁵ Pbétù, dhu apé ì'ì nyǎ nyarí nyàkǎ, nyádù àmbè nyá'à d̀̀ ìrì ò ìzǎ bhèyi dhu tí, ní nyàndà nga mbèyi, ìnzì nyǎtdí tí tsèkù nzínzìkù ò.

Ìlǎ-Alafí nákǎ ndi nd̀̀ndà ìndrù dhu

¹⁶ Nírò, ma mí dhu ùno f̀̀kù, mati: nyǎ nyàkǎ nyǎbhà Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí r̀̀ndà nyǎ. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyǎ nyǎ nzǎ àdù yà ngbòkù rǎ atdyúya òho dhu àbhù r̀̀ndà nyǎ. ¹⁷ Obhó tí, ale-ngbò rǎ atdyúya òho dhu mà náarí 'àgò Ìlǎ-Alafí rǎ atdyúya òho dhu nà. Ndirò, Ìlǎ-Alafí rǎ atdyúya òho dhu mà náarí 'àgò ale-ngbò rǎ atdyúya òho dhu nà. Kòkòrí óyò dhu náarí 'àgò, ndi dhu ràdù nyǎbhù ìnzì nyǎnzì yà nyǎ nyòze nyǎnzì dhu. ¹⁸ Pbétù, dhu apé ì'ì Ìlǎ-Alafí arí nyǎnda dhu tí, ní nyǎ nyǎ nzǎ àdù òko tdítò Úyátá-tsìnǎ.

¹⁹ Ale-ngbò arábhùna konzì dhu núni wà ì kpangba. I dhu ní: m̀̀nyòni, Kàgàwà-nyǎkpó ò ka kótì dhu, ale-ngbò rǎ atdyúya òho dhu rǎ ale ùnda dhu, ²⁰ sànamù-ònzì ka kí ale ùkò dhu, adhi òwè ka kí dhu, òmvù tí ka kóko dhu, anya t'ònzita, adha tó ale-afí, akótá, agòta, ìndrù-ònga rǎ nd̀̀ndo dhu, ale-tì t'áfàta, ²¹ ngǎtsi ale-fó rí'ì dhu-atdyú t'òhota, iwa òri ka kí dhu, ònyè ònyè ka kí òbìna ròsè dhu, ndirò ngǎkpà dhu-tsí kòrí dhu nà ì nófò màna. Ní, ma mí dhu òvo f̀̀kù tdítò àdhàdhì yà angyi ma m̀̀vò ka dhu bhèyi mati, kòrí dhu ònzì arí ale, náabáya nzǎ ngari òrù-akpà ò Ádr̀̀ngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ò.

²² Pbétù, Ìlǎ-Alafí arí ì'òna itse ní: àzè, dhèdhe, màr̀̀ngà, dhu-dzi t'òndùta, ìdzìnga, ìndrù dz̀̀nà t'ònzita, ìndrù rǎ'ì a'uta nà ale ò dhu, ²³ ìyònga, ìnzì ka kí ale ìtsù akye atdí dhu ò dhu. Músà bhà Úyátá násà nzá kòkò dhu! ²⁴ Ní, Krístò Yèsù bhà ale nùtò wà f̀̀yó ale-ngbò tó ófò mà, yà ì nùtsi kóró nzére dhu-atdyú t'òhota tó imbi màna mùsàlabhà d̀̀. ²⁵ Ní, dhu apé ì'ì Ìlǎ-Alafí bhà òbi nǎ àlè karóko dhu tí, ní àlè kàkǎ àlè r̀̀bhi átò Ìlǎ-Alafí rǎ àlè ùnda òná otu ò. ²⁶ Àlè kàkǎ nzá àlè ròyò àlè, àlè kàkǎ nzá àlè r̀̀nzì àlè r̀̀sǎ, ndirò àlè kàkǎ nzá àlè r̀̀nzì àlè-adhà.

6

Ìndrù àkǎ 'ònzì dz̀̀nàya nzínziya ò dhu (Ròm 12.1-11; 2Kò 9.6; Èbr 6.10-12)

¹ Àbanǎnzó, dhu apé ì'ì atdí ale nába ndi atdí afátá nà dhu tí, ní nyǎ, yà Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí arí nyǎnda rò, nyǎ nyàkǎ nyǎdu ndi ale ìdzi otu ò yòròwà tó af̀̀kù nà. Ndirò, nyǎ nyàkǎ nyǎdò nyǎ nyǎ-tírò, akye nyǎ nyádùna òtsù átò pf̀̀mvo rǎ af̀̀kù ùmvù dhu ò nǎ. ² Nyòngò dz̀̀nàkù ònzì nzínzìkù ò, nyǎnò f̀̀kù ànò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyǎ nyádù Krístò bhà Úyátá nífu. ³ Atdí ale mà náapè ndòzù nditírò dhu tí, àzèmbè mbǎ ndi ndí'ì dhu tí r̀̀rò, ní ndi ale ní nditírò rí nd̀̀trǎ ale. ⁴ Ìngbàtí ìli ndi ale mà nákǎ ndàndà kàsùna nditírò. Ndirò, kǎpè ì'ì ìdhèna rǎ ndikǎ okúna d̀̀ rò dhu nà, ní kǎ-dhè àkǎ ndikǎ ndi kàsùna-bvu nyú r̀̀, ìnzì ní ndùdhe ndi ngǎtsi ale r̀̀. ⁵ Obhó tí, ìngbàtí ìli ndi ale mà náanóya pb̀̀ndà ànò nditírò.

⁶ Ídzi Màkürù ka kùdhe fíndà ale náká ndàrà ndì ndòngyè kóró pbìndà ongyéngá-ǎnga ùndò rǎ yà ndi dhu nùdhe fíndà ale mànà.

⁷ Ìnzì nyùtrá nyí nyí-tírò: Ìnzì Kàgàwà arí ndùbha kíkpa ndì nà! Yà ndì ndózòna dhu-tidò ní ndi ndi ale adùya ògùnà inga ǎ rò. ⁸ Ngbǎna ózè dhu tó ófò ǎ rí dhu òzò ale nóoguya ní ndi ale-ngbò tó ófò ǎ ndì ndí'ǎ itse: ndi itse ní ovc. Pbétù, Ìlìlǎ-Alafí ózè ka dhu bhěyi rí dhu òzò ale nóoguya ní ndi Ìlìlǎ-Alafí rí'ǎna itse: ndi itse ní dhòdhódhóngà tó ípìrǎnga. ⁹ Àpé kìngyě àlě ídzìnga t'ónzita nǎ. Obhó tí, kàsùmì rākǎ nínganí, àlě koguya àlě tó itse inzá àlǎfí ìngyě ndì kasu rǎrò nǎ. ¹⁰ Nírò, òko àlě kòko kàsùmì nà ró, dhu àkǎ àlě rǎnzì ídzìnga kóró ale tò. Ròsè dòtsí, àlě kākǎ àlě rǎnzì ka a'uta ǎ arí'ì àlě t'ádóna tò.

Bhàrɔwà rǐku dòná rò dhu t'óvota mà, ovita mànà
(Fìl 3.2-11)

¹¹ Nyàndà pé ìngbà dhu bhěyi màtí ma màndí bhàrɔwà otsúdu nyú nǎ fǔkù, ádròdrò nyìkpóya nà andítá nyú nǎ dhu! ¹² Kóró kòrí ale, kǒkò nyùtǎ arí kòbhòlò onzìkú nga ale, ní ì ì nózè 'itè ì ale-ngbò tó ófò ǎ rí ndònzì dhu ǎ ale. Pbétù, abádhí arí dhu ònzì ndi dhu bhěyi tí, ndíní ìnzì ka kavù tí ròyá Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò. ¹³ Ì ale, kǒkò onzìyá nga ka kòbhòlò ale, náarí nzì Músà bhà Ʋyátá nífǔ ì nyú tírò. Pbétù abádhí ózè dhu ní, kòbhòlò onzìkú nga, ndíní ì ambè tí 'òyò dǎ, ì rǎrǎ ndi ì útɔ nyí nyí'ì wò ndi ize nà rùkú. ¹⁴ Ní, imá na ní ndi, ma mòzè nzá midzǎ ma, inzá ní àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà mùsàlabhà-okú dò rò tí ma midzǎ ma rò. Obhó tí, wò ndi mùsàlabhà-otù ǎ ní ndi, ma mòzè yà adzi àdhàdhì iwà òvè dhu tí, ndirò yà adzi ràdù mòzè átò iwà ma mòvè dhu tí. ¹⁵ Ìndrǔ-ònzìnga òbhòlò ka kí dhu mà, ìnzì ka kí kòbhòlò dhu mànà, nónzì nzá atdí dhu mà. Àkākǎ atdí'ǎ dhu ní Kàgàwà rìbhò ípìrǎnga-ɔwátá àlě tò. ¹⁶ Ndirò kóró ale, yà ma múdhèna dhu ìfǔ arí fíyó ípìrǎnga ǎ, ndirò Pbàìsràyélí Kàgàwà bhà ale mànà tò ma mátina, Kàgàwà bhà màrùngà mà, Kàbhà ídzìnga mànà rākǎ ì'ì abádhí dǎ kóró.

¹⁷ Nírò kòmbí, atdí ale mà náká nzá ndàva tsìdu tdítǎ. Obhó tí, yà ma mí'ì nà rùdú otú-bhu ní, Yèsù-okú dò rò ma mábà.

¹⁸ Àbanǎnzó, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìnga àkǎ ndì'ì nyí nà. Àmìnà.

Efesò

ò pbàkrístò tò Polò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrö dhu tí dhu

Kas 19.1-41; 20.17-38 ò ka kózùna dhu ní Polò adì Àziyã-Ngba tó pbìrì ò ádrùngbã kigò Efesò ò ìbhù ato tí dhu. Kòmbí ka karí ndi pbìrì àti Tùrùkiyà tí. Kǎdì ndi kigò ò ndíñí ndì ndũno tí Ídzì Mákürù. Ní olù nyú, mbèmbè iwà azà kumì ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidö rórò, kǎndí yàrí bhàruwà imbi ò ndì ndí'ì Romà tó kigò ò rórò (Efes 3.1; 4.1; 6.20) Efesò ò rí'ì kànísà mà, kǎ-gì rǒ rí'ì kóró kànísà màna tò (Upf 1.11). Ì kànísà ò ábhö pbàkrístò ní'ì ìnzì ní Phàyàhúdì.

Polò azè nditè Efesò ò pbàkrístò tò dhu ní iwà Kàgàwà údhè ndi ndónzina dhu tí dhu. Wemberè tí ní, Kàgàwà ózè ndìli yà ndì ndanzì kóró dhu-tsí yà adzì ò arí'ì mà, òrù-akpà ò arí'ì màna atdí ale kèlè, Krístò, rònnyè idzi dòyá.

Ọyọ rí kisé ní, Polò azè pbàkrístò ròkò atdínga ò, àdhàdhì yà fíyó ìpìrõnga-owútá Yèsù Krístò bhà ale tírò nónzi ka dhu bhèyi.

Polò nídyi karí ìbhù ófò, ndíñí Yèsù ná'ù ale nùgèrè ì 'òngò atdí ale nyú tí Kàgàwà tò dhu nitè tí: yà ní, Kànísà arí'ì àdhàdhì ale-ngbò bhèyi, Krístò ràdù ì'ì ndi ale-dò dhu, Kànísà arí'ì àdhàdhì idza bhèyi, Krístò ràdù ì'ì ndi idza-pbidò òdò arí odu dhu, ndirò ní Kànísà ní Krístò bhà tsibhále bhèyi dhu.

Ndi dhu bhèyi ní ndi, dhu àkǎna pbàkrístò rùngbò ì, 'òkò atdíkpá fíyó Ádrùngbãle Krístò màna.

Bhàruwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Polò rí Efesò tó kigò ò pbàkrístò nóvi dhu (1.1-2).
- Krístò-otù ò Kàgàwà rǒnzina pbìndà ale tò ídzìnga (1.3-3.21).
- Kàgàwà únzì ale nǐ anzita nà àkǎ ófò ò dhu àkǎ kokò dhu (4.1-6.20).
- Polò rí pbàkrístò òvi bhàruwà ríku dóná rò ovita nǐ dhu (6.21-24).

Polò rí Efesò tó kigò ò pbàkrístò nóvi dhu

(Kas 18.19-21; 19.1-7; 20.17)

¹ Yàrí bhàruwà nàndí ní ima Polò, yà Kàgàwà nyú azè rì'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí ale. Ma màndí dhu yà Efesò tó kigò ò aróko Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù Krístò màna ì úngbò ì nǐ fíyó ungbòta ò íkò pòtsó ale tò. ² Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbãle Yèsù Krístò màna náká 'àso nyí, 'àdù nyàbhù nyòkò màrùngà ò afíku ò.

Krístò-otù ò Kàgàwà rǒnzina pbìndà ale tò ídzìnga

(Ròm 8.15-17,28-30; 2Tè 2.13-14; 2Tì 1.9-10)

³ Dhu àkǎ àlè rilè Kàgàwà, àlè tó Ádrùngbãle Yèsù Krístò t'Ábanà! Ka ní ndi àlè'ì náso òrù-akpà ò rò ìrà ale-afí tó kóró asota-tidò nǐ, Krístò màna àlè kùngbò àlè dhu-otù ò. ⁴ Inzá ndi ndàpè yà adzi ònzì rórò, Kàgàwà náavò àlè, àlè rì'ì pbìndà ale tí Krístò-nyutsì. Kǎnzì ndi dhu ndíñí àlè koko tí ìlìlǎ ale tí onzíná, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna onzíná dhu rí'ì nyuyatsì ale tí, ndi ndózè àlè dhu-okú dò rò. ⁵ Kàgàwà náapì àlè mùhàngú ò rò, àlè rì'ì pbìndà inzo tí Yèsù Krístò-otù ò. Kǎnzì dhu ndi dhu bhèyi àdhàdhì ndi nyú ndi ndózè ka dhu bhèyi. ⁶ Nírò, àlè kákǎ àlè rilè Kàgàwà yà àlè

tò kǐbho p̀b̀indà ídzìnga tó ádr̀ungb̀ãnga-okú dò rò. Kǐbho ka tír̀òr̀ò, yà atdíđ ò ndì ndazè Idhùnà-otù ǒ.

⁷ Krístò-azù-otù ǒ, Kàgàwà ǹúukòlò àlě'ì nzére dhu ǒ rò, ndàdù àlě tó nzérenga ǹúbà àlě tó. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà ǹítè p̀b̀indà ídzìnga tó ábh̀õnga àlě tó, ⁸ ndìbhò dhu-õnga t'óvòta mà, àkàkà inga t'únita mànà àlě tó. ⁹ Kàbhù àlě r̀ùnì òdhù ò ndì ndudhé dhu. Ndi dhu kùdhé angyangyi p̀b̀indà ídzìnga ǒ ndì ndonziya tí Krístò-otù ǒ. ¹⁰ Ndi Kàgàwà udhé dhu ní, yà ndì ndakò kàsùmì ǒ, ndì r̀àr̀ì yà ndì ndabhòlò kóró dhu-tsí, kàkà òr̀ù-akpà ò arí'ì mà, yà adzi ǒ arí'ì mànà-tsù ǹúndù, Krístò r̀ònyè idzi d̀oyá.

¹¹ Ndirò Krístò-nyutsi, Kàgàwà ǹíibho wà yà ndì ndudhé mà moko tí kàmàna tí dhu f̀ákà, ndòvò mà angyangyi yà ndì nyú ndì ndudhé ka dhu bhěyi. Kànzì kóró i dhu, àdhàdhì ndì ndudhé ka ndirò ndì ndazè ka dhu bhěyi. ¹² Nírò, yà wemberè t'ále tí mà mi'ì Krístò d̀ǒ atdyúya ǹíli ale tí rò, mà màkà mìlè Kàgàwà bhà ádr̀ungb̀ãnga tó awáwà.

¹³ Nyí mà átò, nyí nyitdègu obhõnga tó màkùr̀ù ìri, ní nyí nyadù Krístò ná'ù. Ndi màkùr̀ù ní Kàgàwà bhà Ídzi Màkùr̀ù yà ògù nibho f̀ùkù. Ndirò, Kàgàwà adù Ìl̀l̀ã-Alafí yà ndì ndakò f̀indá làkà ǹíbhò f̀ùkù, r̀ì'ì p̀b̀indà ale tí nyí nyí'ì d̀òtsí dhu ìtè rí p̀b̀indà ize tí. ¹⁴ Wò ndi Ìl̀l̀ã-Alafí ní ndi rí dhu ìtè àlě rabáya ongyéngá*, yà p̀b̀indà ale tó Kàgàwà akò f̀indá làkà ongyéngá nzínzi ǒ. Àlě kabáya ka Kàgàwà r̀ì àlě'ì ǹúwù d̀òtsí nzérenga ǒ rò ǹínganì. Nírò, àlě kàkà àlě r̀ilè Kàgàwà bhà ádr̀ungb̀ãnga tó awáwà.

*Pòlò r̀ì ndìtsò Efesò tó k̀igò ǒ p̀b̀akrístò d̀ǒ dhu
(Fìl 2.9-11; Kòl 1.3-6,9-13,18-19; 1Pé 1.3-4)*

¹⁵ Kàgàwà ónzì dhu-okú dò rò ní ndi, yà ma m̀ír̀inà nyí nyá'ù Ádr̀ungb̀ãle Yèsù tí dhu mà, nyí nyóze Kàgàwà bhà ale kóró tí dhu mànà rò, ¹⁶ ma m̀arí nyìr̀è p̀b̀akà itsòta ǒ, ndirò ma m̀arí ǹzì m̀ingyè òtsò àbhù ma mí Kàgàwà tó okúkù dò rò rò. ¹⁷ Ma mí m̀itsò yà ádr̀ungb̀ãnga tó awáwà nà arí'ì àlě t'Ábanà, àlě tó Ádr̀ungb̀ãle Yèsù Krístò bhà Kàgàwà r̀ǒ, ndínì dhu-õnga t'óvòta tó p̀b̀indà Alafí nabhù tí f̀ùkù. Ndi Alafí r̀ì Kàgàwà ìtè f̀ùkù, ndàdù àbhùnà nyùnì mběyi nyú. ¹⁸ Ma mí m̀itsò Kàgàwà r̀ǒ, ndínì f̀ùkù ir̀èta-nyìkpó nungbe tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi k̀unzi nyí ndínì nyí nyùnì tí yà nyí nyúli atdyúkù d̀oyá dhu, nyádù yà p̀b̀indà ale tó k̀ili dhu-tsí tó ùyùya ongyéngá ǹúnì. ¹⁹ Ndirò, nyí nyí ìngbà dhu bhěyi màtí kàbhà ádr̀ungb̀ãnga tó òbi náarí'ì ádr̀ungb̀ã nyú àlě tó dhu ǹúnì, yà ka àlě ká'ù rò. Ndi p̀b̀indà ádr̀ungb̀ãnga tó òbi Kàgàwà ìtè òbi nyú nà, ²⁰ yà Krístò ndì ndabhù r̀ìngbè ndì òvè-bvù rò, ndàdù àbhùnà r̀adi p̀b̀indà fangà dònã rò òr̀ù-akpà ò ónà kàsùmì ǒ. ²¹ Ányì nga ní ndi, Kàgàwà ìli Krístò kóró màlàyíkà mà f̀iyó kámá mànà d̀ǒ, yà ádr̀ungb̀ãnga tó òbi nà arí'ì kóró ale d̀ǒ, ndirò kóró ádr̀òdr̀ǒ p̀b̀akámá d̀ǒ. Ndirò Kàgàwà ìli ka kóró òvò, yà òvò ka kádù òvònà kòmbí màtí, ndirò olù màtí ka kòvòya d̀ǒ. ²² Kàgàwà ábhù wà Krístò r̀òbè kóró dhu-tsí-dò, ndàdù k̀ili r̀ì'ì Kànìsà-d̀òtsirò tí. ²³ Kànìsà ní Krístò-ngbò. Krístò arádi ngbùlùna nyú nà Kà-nyutsi, Kàgàwà r̀adù àdi ngbùlùna nyú nà Krístò-nyutsi.

2

*Kàgàwà bhà ídzìnga-okú dò rò àlě kugù dhu
(Kòl 2.12-13; 3.1-3; Tit 3.3-8)*

* 1:14 1.14 Ndi ongyéngá ní ògù mà, dhòdhòdhõnga tó ìpìr̀õnga mà, ngàkpà dhu-tsí mànà.

¹ Angyi, nyí ni'ì iwà úve ale Kàgàwà-nyìkpó ǒ, fùkú afátá mà fùkú nzérenge màná-okú dò rò. ² Nyí nyongónà òko òná ǒfò náafò ndì yà adzi ǒ ale náaróko òná ǒfò nà. Nyí nyifu awe ǒ aróko nzére-alafí ǒ ádrùngbàle, yà kòmbí idzi nónyù kǎkà ìnzí arí Kàgàwà-tsù dhu ìri ale dǒ. ³ Angyi, àlě'ì kóró, àlě kí'ì átò abádhí bhěyi. Àlě kongónà òko àdhàdhì yà àlě kí'ì nà ìndrù tó ǒfò rǐ atdyúya òho dhu bhěyi, àlě ràdù àmbe dhu ònzì dǒ àdhàdhì àlě-afí mà àlě-ngbò màná nózè ka dhu bhěyi. Ndi ǒfò ǒ àlě karóko dhu-okú dò rò, àlě'ì ni'ì iwà dhu ípfo ngùkpà ale bhěyi tí, ndíni Kàgàwà itdì tí àlě-ànyà p̀b̀indà nàwí ǒ ale.

⁴ P̀b̀étù, Kàgàwà bhà izu náarí'ì ádrùngbǎ nyú ìndrù tò. Kòzè àlě atdídǒ. ⁵ Yà àlě kí'ì iwà àlě kúve Kàgàwà-nyìkpó ǒ àlě tó afátá-okú dò rò ale rórò, kǎbhù àlě, àlě rì'ì ípìr̀ngà nà atdíkpá Krístò màná. Ní Kàgàwà níngú nyí p̀b̀indà ídzìngà ǒ. ⁶ Yèsù Krístò màná àlě kùngbò àlě dhu-otù ǒ, Kàgàwà ábhu àlě rùngbe àlě ɔve-bvù rò atdíkpá Krístò màná, ndíni àlě konyuya tí idzi atdíkpá kà màná ɔr̀ù-akpà ò. ⁷ Ndi àlě tò ndì ndanzì Yèsù Krístò-nyutsi ídzìngà-otù ǒ, kǎzè nditè idho rǐ ìndrù ùkò nǐ p̀b̀indà ídzìngà tó ádrùngbǎngà olùnǎ rò rírà kóró ato ǒ. ⁸ Obhó tí, nyí nyúgu Kàgàwà bhà ídzìngà-okú dò rò a'uta-otù ǒ. Wò ndi ɔgù náhu nzá nyí nyónzì dhu-okú dò rò, p̀b̀étù ka ní Kàgàwà bhà perè. ⁹ Ìnzí ní kàsùku-okú dò rò dhu ndi, akye atdí ale mà náarana àdi ndàmbe ndòyò dǒ nǐ. ¹⁰ Obhó tí, àlě'ì ní Kàgàwà-otsù-tsírò kasu, ndirò Yèsù Krístò màná àlě kùngbò àlě dhu-otù ǒ, Kàgàwà anzì àlě ndíni àlě kongó tí ídzi dhu ònzì. I idzi dhu ní yà angyangyi Kǎhu nyiá-tì, ndíni àlě kongó tí ònzì dhu.

*Krístò-nyutsi ìndrù rǐ'ì atdí ale tí dhu
(Kòl 1.20-22; Èbr 10.19-22; 1Pé 2.4-7)*

¹¹ Nírò, nyirè pé ìngbà dhu bhěyi ale-tidò màtí nyí nyi'ì angyi dhu. Ɔnzìyànga ka kóbhòlò dhu-okú dò rò, P̀b̀àyàhúdì arí nyáti ìnzá ka kóbhòlò ɔnzìyànga ale tí. P̀b̀étù, abádhí aróte yà ìrinǎ rò ìndrù arónzina ròyá ize dǒ tí. ¹² Wò ndi kàsùmì ǒ, nyí nyuni nzá Krístò. Nyí nyi'ì olo tí Kàgàwà bhà ale, P̀b̀àisràyéli nzínzì ǒ. Kàgàwà mà núngbò ì p̀b̀indà ale màná, ndàdù ndì ndɔnzìya dhu tó làkà nókò abádhí tò ndi ungbòta-nyutsi. P̀b̀étù nyí nyi'ì olo tí ndi ungbòta ǒ. Nyí nyi'ì mbǎ yà adzi ǒ nyí nyádù ɔdòná nyí nyabá tí dhu nà, ndirò nyí nyuni nzá Kàgàwà. ¹³ P̀b̀étù kòmbí, yà Yèsù Krístò màná nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí, yà itse nyí nyi'ì angyi Kàgàwà rǒ rò rò, nyí nyi'ì íkyèrò Kàgàwà-tí, yà ndi nufu okúku dò rò Krístò-azù-otù ǒ. ¹⁴ Obhó tí, Krístò nyú nditírò ní ndi màr̀ngà nibho àlě tò. Kǎbhù P̀b̀àyàhúdì mà ìnzí ní P̀b̀àyàhúdì màná r̀ngò atdí p̀b̀irì ǒ ale tí. Yà ndi ndabhù ndi nditírò ɔve tò dhu-otù ǒ, kùgolo wà abádhí nzínzì-ǔngà nutu, ndàbhù r̀'ì òmvù tí imvù. ¹⁵ Àbadhi núugolo Músà bhà Úyátá mà, i Úyátá arávina ka konzi tí dhu mà, kǎròzèna kifù dhu màná, ndíni ndi ndabhù tí kòkò P̀b̀àyàhúdì mà ìnzí ní P̀b̀àyàhúdì màná r̀ngò atdí p̀b̀irì ǒ ale-ɔwátá tí, ndi màná abádhí ùngbò ì dhu-otù ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kǐbho màr̀ngà abádhí nzínzì ǒ. ¹⁶ Mùsàlabhà dǒ ndi ndòvè dhu-otù ǒ, Krístò náandu abádhí-tsù r̀ngò atdí ale-ngbò tí, ndàdù abádhí ùngbò Kàgàwà nà. Ndi mùsàlabhà-otù ǒ, Kítò abádhí nzínzì ǒ i'ì òmvù. ¹⁷ Krístò ira màr̀ngà tó Ídzi Màkùrù núnò, nyí ìnzí ní P̀b̀àyàhúdì, yà itse nyí nyi'ì Kàgàwà rǒ rò tò, ndirò P̀b̀àyàhúdì, yà íkyèrò i'ì Kà-tí tò. ¹⁸ Obhó tí, Krístò-otù ǒ nga ní ndi, àlě'ì P̀b̀àyàhúdì mà ìnzí ní P̀b̀àyàhúdì màná, àlě kádù òwu ùvò àlě t'Ábanà-ònzì yà atdí tí arí'ì Ìlǐlǎ-Alafí-otù ǒ.

¹⁹ Nírò kòmbí, nyí, ìnzí ní Pbàyàhúdí tírò, nyí ní nzí olo tdítdò ndirò nyí ní nzí iwù tí iwù vurò ngari ò rò ale. Pbétù kòmbí, nyí nyóngò wà pbìrì ò ale nyú tí, atdíkpá Kàgàwà bhà ale mànà, ndirò nyí nyóngò wà atdí idza ò bhà tí Kàgàwà bhà ale mànà. ²⁰ Àdhàdhì odu nì ka kòsì idza bhěyi, nyí mà átò, nyí ní idza ka kórù nì odu. Uvitatále mà pbànábí mànà ní ndi idza-pfò ka kórù nì odu, ndirò Yèsù Krístò nyú ndítírò ní ndi ndi idza-pbidò òdò rí ádrùngbã odu. ²¹ Ndi Krístò ní ndi, idza ka kòsì nì odu nábhù arí rùpbã ì atdíkpá, ndi idza ràdù òtrò, ràrà àhu Kàgàwà-nyìkpó ò ìlã Kàbhà idza, yà Kàrádi òná tí. ²² Krístò mànà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ò, nyí, nyí nyúngbò wà nyí átò atdíkpá kóró ngùkpà ale mànà, nyí'ì Kàgàwà arádi òná ngari tí, Kàbhà Ìlã-Alafí-otù ò.

3

*Polò anzì ìnzí ní Pbàyàhúdí nzínzì ò kasu
(Èfè 1.9-10; Kòl 1.24-29; 1Pé 1.10-12)*

¹ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ima Polò, ma mári mitsò Kàgàwà rò dükú. Ma marí'ì imbi ò Yèsù Krístò tò ma mári kasu ònzi, mambe Ídzi Màkürù núnò dõ fùkù nyí ìnzí ní Pbàyàhúdí tò dhu-okú dò rò. ² Obhó tí, nyí nyí'ì wà dhu mběyi nyú, pbìndà ídzìnga ò, Kàgàwà ríbhò wà fùkù ma mádù ònzìnà kasu fudú. ³ Kàgàwà ítè ndi idù, ndínì ma muni tí yà òdhù ò arádi ndi ndudhé ndínì ndi ndonziya tí dhu. Ní ma mándí wà dhu ake tí fùkù ndi dhu dõ. ⁴ Nyí nyapé ì andítá nózù, ní nyí nyádù ìngbà dhu bhěyi màtí ma muni Krístò dõ dhu yà òdhù ò arádi núnì ùnì. ⁵ Angyí, Kàgàwà níitè nzá wò ndi òdhù ò arádi dhu ìndrù tò. Pbétù kòmbí, kítè ka pbìndà ìlã uvitatále mà, pbìndà ìlã pbànábí mànà tò, pbìndà Ìlã-Alafí-otù ò. ⁶ Ndirò, wò ndi òdhù ò arádi dhu-tì ní: Ídzi Màkürù-otù ò, ìnzí ní Pbàyàhúdí mà rabáya Kàgàwà apì pbìndà ale tò asota atdíkpá Pbàyàhúdí mànà. Abádhí nóngò wà atdí ale-ngbò-rõnga tí, ndirò abádhí nába wà yà Kàgàwà akò fíndá làkà Yèsù Krístò-otù ò dhu-tsí átò.

⁷ Kàgàwà ìli ma mí'ì Ídzi Màkürù-kàsù t'ále tí, yà pbìndà ádrùngbãnga tó obi nì ndi ndíbhò idù pbìndà ídzìnga tó perè-otù ò. ⁸ Ima ní ìmbã tina nà ale nyú Kàgàwà bhà ale nzínzì ò kóró. Pbétù, Kàgàwà bhà ídzìnga ní ndi ma nábhù mongò Krístò bhà asota nówò ìnzí ní Pbàyàhúdí tò. Ndi asota ní yà ìnzí fíndá ádrùngbãnga rì ndùnì. ⁹ Kíbhò ma mí ndi ndarí òdhù ò arádi dhu àbhù rākã tí dhu òvo ma mí awáwù ò kóró ale tò nì ídzìnga átò idù. Ndi Kàgàwà, yà kóró dhu nanzì ale, náarù wò ndi ndi ndudhé dhu róngò àdi òdhù ò nyunatsi dhòdhóhonganà, ¹⁰ ndínì kòmbí Kànìsà-otù ò, kóró màlàyíkà mà fìyó kámá mànà núnì tí dhu Kàgàwà rarí dhu-õnga òvò dhèdhèrò òfò ò. ¹¹ Kàgàwà ábhù ndi dhu rākã àlě tó Ádrùngbãle Yèsù Krístò-otù ò, yà ròpè ndi m̀hàngù ò rò ndi ndudhé ka dhu bhěyi. ¹² Yà Yèsù Krístò mànà àlě kúngbò àlě dhu-otù ò, ndirò ka àlě ká'ù dhu-otù ò, àlě kábà wà ìmbã àlě-tsù ùtò rí dhu rí'ì rórò àlě kádù òwu ùvò Kàgàwà-ònzí a'uta nyú nà òná otu. ¹³ Nírò, ma mìtdè nyí itdè tí, àpè nyàbhù afìkù rìngyè ndi, yà okúkù dò rò ma mábàna àpbè nì, ndi àpbè ní ndi ádrùngbãnga tó awáwù nábhù rí fùkù nídhunì.

Polò rì nditsò Efesò tó kigò ò pbàkrístò dõ dhu

¹⁴ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòkò ma otdyùdu dõ Àba Kàgàwà-ònzí. ¹⁵ Àbadhi ní ndi kóró rùgànda-tsù yà òrù-akpà ò arí'ì mà, yà adzi dõ arí'ì mànà t'Ábanà, yà abádhí dõ arí òvo ùvò ale. ¹⁶ Ma mí mitsò Kàgàwà rò,

ndíní nyí nírà tí nyúkùtsì nǎ rò pbìndà Ẹlǎ-Alafí tó ádrùngbǎnga tó obi nǎ, pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù tó ábhǒnga-bvù rǒ. ¹⁷ Ma mí mitsò, ndíní Krístò ongó tí àdi afíkù ò a'uta-otù ǒ. Ma mí mitsò átò, ndíní nyí nyí'í tí ivéya ódì ì, 'àdù ìko àzè dǒ ale tí. ¹⁸ Ndi dhu bhéyi ní ndi, nyí, yà atdíkpá nyí nyí'í mànà Kàgàwà bhà ngǔkpà ale mànà, nyí nyádù Krístò bhà àzè tó íhùnga mà, kà tó ádzínga mà, kà tó ádzínga ràrà ɔrù mà, kà tó ádzínga ròfò obvò mà núnì. ¹⁹ Ma mí mitsò, ndíní nyúni tí Krístò bhà àzè, yà kóró ale tó inga t'únita dònǎ ósè àzè. Ndirò ma mí mitsò ndíní Kàgàwà bhà dhu tí arí'í kóró dhu ní'í tí fùkù dhu tí átò.

²⁰ Kàgàwà arí kasu ònzi àlě-nyutsì pbìndà ádrùngbǎnga tó obi nǎ. Ndirò Kà-fó àlě kònzì dhu rò, Kà rǐ'í inè ndònzì ka abho nyú ròsè. Obhó tí, Kàbhà ádrùngbǎnga tó obi nòsè wà àlě kádù ìrènà kóró dhu dònǎ. ²¹ Dhu àkǎ àlě rìlè Kàgàwà Kànìsà ǒ, ndirò Yèsù Krístò-nyutsì, kóró rùgànda ǒ, ndirò dhòdhòhónganà. Àmìnà.

4

*Atdí ale-ngbò tí ka kí'í Krístò-nyutsì dhu
(Ròm 12.4-8; 1Kò 12.4-31; Kòl 3.12-14)*

¹ Nírò ima, yà imbitále tí ma mí'í, Ádrùngbǎle-kàsù ònzi ma márí dhu-okú dò rò rò, ma mìtdè nyí ìtdè tí, nyí, yà Kàgàwà únzì nyí rò, nyí nyàkǎ nyòkò ndi anzita nà àkǎ ófò ǒ. ² Nyí nyàkǎ nyí'í yorowà t'ále tí atdídǒ, iyò aróko ale tí, ndirò dhu-dzi òndù arí ale tí. Nyí nyàkǎ nyòndù dzikù nzínzìkù ǒ àzè ǒ. ³ Nyí nyàkǎ nyònzì obi atdídǒ, nyòdò yà Ẹlǎ-Alafí ábhù fùkù màrùngà-otù ǒ atdínga. ⁴ Obhó tí, ale-ngbò rǐ'í atdí tí, ndirò Ẹlǎ-Alafí rǐ'í atdí tí. Ndi dhu bhéyi tí, Kàgàwà únzì nyí fíndà ndíní nyí nyabá tí dhu rǐ'í atdí tí. ⁵ Ádrùngbǎle rǐ'í atdí tí, a'uta rǐ'í atdí tí, bàtizò rǐ'í atdí tí, ⁶ Kàgàwà rǐ'í atdí tí. Ka ní kóró ale t'Ábanà. Kǒnyè idzi kóró ale dǒ, Kǎrì kasu ònzi kóró ale-otù ǒ, ndirò Kǎràdì kóró ale-nyutsì.

⁷ Pbétù ìngbàtì ìlì ndì ale mà àlě nzínzì ǒ náabà àkǎkǎ perè, àdhàdhì yà Krístò náabhù ka fíndà ònà mǎgèrè ǒ. ⁸ Ẹlǎ Andítá rǎtina:
«Kítdègu ùpo ɔrù,
ní kǔgu imbi ò ka kúsò ale ndàrà nà fóná,
ndirò kǔbhò perè ìndrù tò*.»

⁹ Nírò, yàrí ɔte: «kǔpò ɔrù-tì» ní àdhu? Kà-tì ní, kà rifo pé angyi yà adzi dǒ, ndàdù òtsù kà-tsi nyú. ¹⁰ Wò ndi ififo ale ní ndi wò ùpǔpò ɔrù nyú, ròsè ɔrù-akpà dònǎ, ndíní ndi ndonyu tí idzi yà adzi mà ɔrù-akpà mànà dǒ. ¹¹ Àbadhi ní ndi àkǎkǎ perè nubhò ìndrù tò. Atdídhénà ale tò kǎbhù ní uvitatále tí ì ale rǐ'í nǎ perè, ngǔkpà ale tò kǎbhù ní pbànábí tí ì ale rǐ'í nǎ perè. Ngǔkpà ale-tsí tò kǎbhù ní Ídzi Màkǔrù t'únnotatále tí ì ale rǐ'í nǎ perè, ndirò ngǔkpà ale tò kǎbhù ní Kàgàwà bhà ale t'úndatátale mà màlímó mànà tí abádhí rǐ'í nǎ perè. ¹² Àbadhi náanzì dhu ndi dhu bhéyi, ndíní Kàgàwà bhà ale-nyitì nohú tí angyangyi Kàgàwà bhà kasu tò. Kǎnzì ndi dhu, ndíní Krístò-ngbò nòsí tí. ¹³ Ndi dhu bhéyi ní ndi, àlě'í kóró àlě kádù àlě òtù atdínga ǒ àlě tó a'uta-otù ǒ, àlě ràdù Kàgàwà t'Ídhùnà ùni atdídǒ. Ndirò, àlě kádù ò'ò a'uta ǒ, àlě ròwù ùvò Krístò bhà àkǎkǎ ófò tó mǎgèrè nyú ǒ. ¹⁴ Ní, àlě kí nzi òko tdítdǒ nzónzo tó ófò ǒ, yà ìndrù ùtrá rí fíyó ùtrátá tó mǎgèzì nǎ rùwí atdídhénà ale rǔdhèna dhu ràmbe àlě ùmbà dǒ akye. ¹⁵ Pbétù, àlě kapé àmbe obhó dhu núnò dǒ ìndrù tò àzè ǒ, ní àlě

* 4:8 4.8 Zàb 68.19

kádù ò'ò kóró dhu ǒ, ràrà àhù yà àlě-do tí arí'ì Krístò bhà ófò ò àlě kówu ùvò dhu ò. ¹⁶ Kótù ǒ nga ní ndi, ale-ngbò-rǒngá-nzo kóró núpá ì 'òkò atdíkpá 'ìdzò, yà ì únzì ì dhu bhěyi. Ní, ìngbàtí ìlì ndì ale-ngbò-rǒngá-ngba mà náapé kàsùna ònzi àkáká dhu bhěyi, ní ale-ngbò kóró rádù òvi, ndàdù àmbe ndòsì dǒ ndìtírò àzè ǒ.

*Ípìrǒngá-owútá nà pbàkrístò rǐ'ì Krístò-nyutsi dhu
(Gàl 5.16-25; Kòl 3.1-13; 1Yù 3.16-18; 4.7-11)*

¹⁷ Nírò, ma mí dhu òvo fùkù atdyúdu nyú nà àlě tó Ádrùngbàlě-ovò rǒ: nyí nyàkà nzá nyòkò tdítǒ inzà Kàgàwà nùni ale bhěyi. I ale ní kákà kòkórònga tó fíyò irèta dǒ tí aríko ale, ¹⁸ ndirò, abádhí tó irèta náarí nzì dhu àlǔ. I ale rǐ'ì mbá yà Kàgàwà arìbhona ípìrǒngá nà nyuyatsi, abádhí ùni nzá atdí dhu mà, ndirò abádhí ní dǒya ídzò ale dhu-okú dǒ rò. ¹⁹ Abádhí-nyì náarí nzì iwu akekpá màtí, ndirò abádhí ádzi wà ì 'àmbe nzéere dhu ònzi dǒ, 'adù àmbe Kàgàwà-nyìkpó ǒ ótì dhu ònzi dǒ, ìmbá tsùya ùtò rí atdí dhu mà rǐ'ì rórò.

²⁰ Pbétù, ìnzì ní wò dhu bhěyi nga ndi ka kúdhe dhu fùkù Krístò-okú dǒ rò nǐ! ²¹ Obhó tí, nyí nyírì wà kà dǒ màkùrù. Ní ka kúdhe wà Yèsù-nyutsi arí'ì obhóngá fùkù. ²² Nírò, nyí nyàkà nyàwà wò angyi nyí nyí'ì nà fùkù ófò itse nyú, wò angyi nyí nyí'ì nà ófò-ayí, wò nyùnda arí nyòwù igi, ndàdù nyítsu ìndrù àbhù rí rìnza ì utrátá tó dhu-atdyú ò. ²³ Dhu àkà nyùgèrè nyí dòtsí, nyòngò ìndrù-owútá tí afíku ònà rò, ndirò fùkù irèta ònà rò. ²⁴ Nyí nyàkà nyí'ì owútána tó ófò nà. Ndi ófò ní yà Kàgàwà bhà woyò rǒ ka kanzi ófò. Obhóngá ní ndi ófò-owútá ùnda rí, rìtè obhónánga tó ípìrǒngá, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ípìrǒngá.

²⁵ Ní ndi dhu-okú dǒ rò, nyùbhà tìtò t'únòta! Ìngbàtí ìlì ndì ale mà náká ndùnò obhó dhu odhìnà tò, àlě'ì kóró, àlě ní atdí ale-ngbò-rǒngá dhu-okú dǒ rò. ²⁶ Dhu apé ì'ì nyí nyàkò dhu tí, ní nyí nyàkà nzá nyòtsù nzérenga ò. Adyifò àkànà nzá ndàrà òtsù ngòmà ò, inzà afíku ò nàwí nàpè ìku rórò. ²⁷ Nyí nyàkà nzá nyùbhà ngari Pfòmvo Sitanì tò. ²⁸ Ogbo ònzi rǒ úbhì ale, náká nzá ndònzì ogbo tdítǒ, pbétù, kákà ndònzì kasu otsùna nyú nǐ, ndíní ndì ndabá tí dhu òtdì ndì rǒyá ale-dzùnà ònzi ndì ndádù nǐ dhu. ²⁹ Nzéere ote àkà nzá ndàhù liku ò rò, pbétù, nyí nyàkà nyòwù ùnònà rǒ ní ídzi ote kèlě, yà ìndrù-dzùnà ònzi rádù ndòsì ngùkpá ale, ndàdù ídzìnga ìbhò yà ndi ote ìrì rí ale tò. ³⁰ Nyí nyàkà nzá nyàbhù izu rùka Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí. Obhó tí, Ìlǎ-Alafí ní ize, yà nyukutsi Kàgàwà ìlì, ndíní ongó tí dhu ìtè kpanya nyí ràrì pbìndà ale, ràrà àhù Kàgàwà rǐ nyùwù dòtsí nzéere dhu ǒ rò ònà idho ò. ³¹ Nyí nyàkà nzá nyòdò rùkù ka kònzì nzéere dhu afíku ò. Nyí nyàkà nzá ùkù nga rìwà ndì, ndirò nyí nyàkà nzá nyònzì nàwí. Nyí nyàkà nzá nyàngburu nzínziku ǒ, nyí nyàkà nzá nyùnò dhu ìndrù nǐ, ndirò nyí nyàkà nyòdò nyí kóró nzéere dhu-tidò rǒ rò. ³² Nyí nyàkà nyònzì ídzìnga fùkù, nyàdù ì'ì àzè nà nzínziku ǒ. Nyí nyàkà nyùbà dhu fùkù, àdhàdhì Kàgàwà nùbà dhu fùkù Krístò-nyutsi dhu bhěyi.

5

Awáwù ǒ ka kóko dhu

¹ Nyí ní Kàgàwà bhà nzónzo, yà atdí dǒ kǒzè ale. Ní, nyí nyàkà nyòkò kàbhà ófò ǒ. ² Nyí nyàkà nyòzè nyí nzínziku ǒ, àdhàdhì Krístò náazè àlě dhu bhěyi: Kǎzè àlě, ndàdù pbìndà ípìrǒngá àdzi ote tò àlě-okú dǒ rò, rǐ'ì perè tí ndirò rǐ'ì kàzu ò ka kòbì ìzǎ tó perè yà mběyi róngu ndrùù, rádù Kàgàwà-nyìkpó òfò tí.

³ Nyí ní Kàgàwà bhà ale. Ní m̀nỳǹǹ t'ónzita mà, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ótì kóró dhu mà, ngàtsi ale-fó rí'ì dhu-atdyú òho ka kí dhu mà nà náká nzá ndìrì ndì nzínzìkù ǒ. ⁴ Ndirò, nzére ɔte nóte ka kí ìndrù n̄ dhu mà, ìmbà t̄ya nà ɔte nóte ka kí dhu mà, ndirò nzére zèze mà, náká nzá ndìrì ndì nzínzìkù ǒ. Pbé̀tù àkáká dhu ní kadu ɔtsò Kàgàwà tò. ⁵ Obhó tí, nyí nyàkà nyǎni dhu ní: m̀nỳǹǹ ɔnzi arí ale mà, Kàgàwà-nyìkpó ǒ rí ìndrù àbhǔ ròtì ngǔkpà dhu ɔnzi arí ale mà, ndirò kóró dhu-atdyú òho arí rí'ì fíndà tí ale mà ní rokoya n̄ atdí dhu-kàmá màtí Kàgàwà bhà, ndirò Krístò bhà Idzi ǒ. Obhó tí, kóró dhu-atdyú òho arí rí'ì fíndà tí ale rí'ì àdhàdhì sànam̀-ɔnzi arí ndùkó ale bhèyi.

⁶ Atdí ale mà náká nzá ndètrá nyí ìmbà t̄ya nà ɔte n̄. Kòrí nzérengatidò-okú dò rò ní ndì, Kàgàwà arí kákà ìnzì arí tsuná dhu ìrì ale-ànyá nítì p̀bìndà nàwí-lú n̄. ⁷ Nírò, nyí nyàkà nzá nyòwù nyìrì rǒ kòrí dhu bhèyi ale mà nà. ⁸ Angyi, nyí nyongónà òko ìnò ǒ, pbé̀tù kòmbí, yà Ádr̀ngbàle mà nà nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, nyí nyárokò awáwù ǒ. Ní nyí nyàkà nyòkò àdhàdhì awáwù ǒ nzónzo bhèyi. ⁹ Obhó tí, awáwù aródhina itse ní dhèdhèrò ídzìngatidò mà, obhónánga mà, obhónga mà nà. ¹⁰ Nyí nyàkà nyòwù ɔbi ɔnzi rǒ nyǎni Ádr̀ngbàle-nyìkpó nófò rádù dhu. ¹¹ Nyí nyàkà nzá nyítsu nyí yà ìnzá nga nófò ìnò tó m̀tsò ɔ, pbé̀tù nyí nyàkà nyúpfò kà-d̀ngà kpangba. ¹² Obhó tí, wò ɔdhù ɔ ìndrù r̀nzina dhu dǒ ka kóte dhu náarí ale-nyí àbhǔ rìwù. ¹³ Pbé̀tù, d̀yá nga ka kùpfò kpangba kóró dhu rádù 'àla yà i dhu nyú rí'ì dhu bhèyi. ¹⁴ Obhó tí, kóró dhu, yà awáwù ǒ rí'ì ní rádù ɔngo awáwù tí. Ndi dhu-okú dò rò ní ndì, ka kátina yà dhu bhèyi:

«Ív̀à nyi idho ɔ rò, wò ɔdhò nyi nyódhò rò!
 ìngbè nyi, nyah̀ ɔve-bv̀ù rò,
 ní, Krístò rádù nyìnù nga àwù.»

¹⁵ Nyí nyàkà nyǎndà f̀kù m̀tsò mbèyi. Nyí nyàkà nzá nyòkò pbàdhómá bhèyi, pbé̀tù nyí nyàkà nyòkò àdhàdhì dhu-ɔnga t'òvòta ǹnì ale bhèyi. ¹⁶ Nyí nyàkà nyònzì kasu mbèyi yà nyí nyí'ì nà kòmbí kàsùmì ǒ, kàrí idho ní nzére idho nídhunì. ¹⁷ Ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkà nzá nyí'ì pbàdhómá tí, pbé̀tù nyí nyàkà nyǎni Ádr̀ngbàle-afí ɔzè nyònzì dhu. ¹⁸ Nyí nyàkà nzá nyòrì iwa n̄, iwa ɔmvù ka kí korì n̄ dhu náarí ìndrù bhà ípìr̀ngà ìnzá nídhunì. Pbé̀tù, nyí nyàkà nyǎbh̀ Hìl̀-Àlafí r̀rà nyí. ¹⁹ Nzínzìkù ǒ nyí nyóte rò, nyí nyàkà nyǎnò dhu ní Zàburì ɔ rò ráh̀ dhu, ndirò nyí nyàkà nyǎyù yà Hìl̀-Àlafí àbh̀ nyámbe ùyùnà dǒ adyi. Nyí nyàkà nyǎyù adyi mà Zàburì mà nà nyámbe Ádr̀ngbàle nílè dǒ n̄ atdí afíkù nà. ²⁰ Nyí nyàkà nyòngò ɔtsò àbh̀ bìlìngà Àba Kàgàwà tò kóró dhu-tsí dǒ, àlè tó Ádr̀ngbàle Yèsù Krístò-ɔvò rǒ.

*Vèbhále mà f̀yó kpabhále mà nà àkà 'òkò nzínziya ǒ tí dhu
 (ɔpt 2.21-24; Kòl 3.18-19; 1Pé 3.1-7)*

²¹ Nyí nyàkà nyòngò tsùkù dhu ìrì nzínzìkù ǒ, Krístò nyí nyífu dhu-okú dò rò.

²² Nyí vèbhálé, nyí nyàkà nyìrì f̀kù kpabhále-tsù dhu, Ádr̀ngbàle Yèsù ɔzè dhu nyí nyònzì dhu tí. ²³ Obhó tí, kpatsìbhále ní p̀bìndà tsìbhále-dò, àdhàdhì Krístò narí Kànìsà-dò dhu bhèyi. Ndirò Krístò nyú ndítìrò ní Kànìsà tó ɔg̀ba, ndi Kànìsà rádù ì'ì kà-ngbò. ²⁴ Vèbhále àkà 'ìrì f̀yó kpabhále-tsù dhu kóró dhu ǒ màtí, àdhàdhì Kànìsà náarí Krístò-tsù dhu ìrì dhu bhèyi.

²⁵ Ndirò nyí kpabhálě, nyí nyàkă nyòzè fùkú vèbhále àdhàdhì Krístò ózè Kànisa, ndàdù pbìndà ípìrõnga nyú àbhù ndítírò kà tò dhu bhěyi, ²⁶ ndíní ndì ndu'ò tí ka idha* nì ndirò òtèna nì rìlă Kàgàwà tò. ²⁷ Kăzè ka ndíní Kànisa náara tí àhù Yèsù nyú ndítírò-ònzí ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ, ìmbǎ atdí andrita nà mǎtí, ìmbǎ nyìna rǒ mǔsìngírí nà mǎtí, ndirò ìmbǎ atdí otsu nà mǎtí. Kăzè ka rì'ì Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rì'ì nyùnatsì dhu tí. ²⁸ Ndi dhu bhěyi tí, kpabhále àkă 'òzè fìyó vèbhále àdhàdhì ì ózè ngbǒya nyú ìtírò dhu bhěyi. Pbìndà tsibhále nòzè ale nòzè wà ndì ndì nyú tírò. ²⁹ Obhó tí, ngbǒna nyú òndrò rí ndítírò atdí ale mà rì'ì mbǎ. Pbétù kà rì kòngù, ndàdù òdòna mběyi, àdhàdhì Krístò náarónzina ngbǒna, Kànisa rǒ dhu bhěyi, ³⁰ àlě'ì ní kà-ngbò-rǒngá-nzo nídhuní. ³¹ Hìlǎ Andítá† ò ka kándí dhu kati: «Wò dhu-okú dò rò ní ndì, kpatsibhále rǒngo àbanà mà íyànà màna nùbhà, 'àdù 'ùngbò pbìndà tsibhále nà, abádhí óyǒ rò kóró ràdù òngo atdí ale-ngbò tí*.» ³² Wò ndi Andítá-nyutsì ndì nórù obhó dhu ní ádrùngbǎ dhu nyú. Pbétù ma mòtè dóná dhu ní Krístò mà Kànisa nà nàndà dhu. ³³ Ní ndi dhu bhěyi tí, tikù ònǎ rò átò, ìngbàtí ìlì ndì kpatsibhále mà nákă ndòzè pbìndà tsibhále àdhàdhì yà ndì nyú ndì ndòzè ndì ndítírò dhu bhěyi. Ndirò, ìngbàtí ìlì ndì tsibhále mà, nákă ndifù pbìndà kpatsibhále.

6

Nzónzo mà ì nódhì ale màna nákă ì'ì nà nzínziya ǒ ìrita
(Uvt 27.16; Mbà 6.20; Kòl 3.20-21)

¹ Nyí nzónzò, nyí nyàkă nyìrì nyí nódhì ale-tsù dhu Ádrùngbǎle Yèsù nòzè ka dhu bhěyi. Obhó tí, wòrì ní ndi inga nòfò dhu. ² «Dhu àkă nyifù àbanù mà íyànù màna.» Wòrì ní ndi idrè Hyátá nzínzi ǒ wemberè tó uyátá, yà Kàgàwà ísè yàrí làkà dóná, ndàtí: ³ «ndíní nyí nyónziya tí hirò, nyadù ábhǒ idhò nyú nódhò yà adzi dǒ*.»

⁴ Ndirò nyí nzónzo t'ábáná, nyí nyàkă nzá nyòwù fùkú nzónzo àbhù rǒ ràkò. Pbétù, nyí nyàkă nyívi abádhí, nyámbe nzére dhu òsò dǒ fìyò, nyádù òwu Ádrùngbǎle Yèsù ózè dhu nòvò rǒ fìyò.

Ino tí arí'ì ale mà fìyó ádròdrǒ ale màna nákă ì'ì nà nzínziya ǒ ìrita

⁵ Nyí ino tí arí'ì alé, nyí nyàkă nyìrì yà adzi ǒ fùkú ádròdrǒ ale-tsù dhu ádrùngbǎ ifuta nyú nà, obhónga tó afìkù nà, àdhàdhì Krístò tò nyí nyí ndi kasu ònzì dhu bhěyi. ⁶ Nyí nyàkă nzá nyámbe kasu ònzì dǒ yà dǔkù nga àndà fùkú ádròdrǒ ale rì ònà kàsùmì ǒ tí, ndíní abádhí-nyìkpó kèlě nǒfó tí. Àdhàdhì nyí ní Krístò bhà ino dhu bhěyi, nyí nyàkă nyónzì Kàgàwà-afí òzè dhu atdí afìkù nyú nà. ⁷ Nyí nyàkă nyónzì fùkú ino-kàsù ídzì afìkù nà, àdhàdhì Ádrùngbǎle Yèsù tò nyí nyí kasu ònzì dhu bhěyi, ìnzì ní ìndrù tò nyí nyí kònzì dhu bhěyi. ⁸ Nyí nyàkă nyùni dhu ní, Ádrùngbǎle rubhòya perè ìngbàtí ìlì ndì ale mà tò, àdhàdhì ndi ale bhà ídzì kasu-bvù rǒ, ìmbǎ rì'ì dóná arí'ì ndítírò ale mǎtí, ndirò ngǎtsi nì ino tí arí'ì ale mǎtí.

⁹ Ndirò nyí ino nà arí'ì ádròdrǒ alé, nyí nyàkă nyónzì dhu ndi dhu bhěyi tí fùkú ino rǒ. Nyí nyàkă nzá nyámbe àvu dǒ abádhí-rǒ. Ndirò nyí nyàkă nyùni dhu, nyí nyú mà fùkú ino màna, nyí rarí'ì inè fùkú Ádrùngbǎle nà atdí tí òrù-akpà ò. Ndi Ádrùngbǎle ní ìnzì arí ìndrù-õnga òvò ale.

* 5:26 5.26 idha rìtèna dhu ní mbèmbè bàtizò àlě ka kí dhu. † 5:31 5.31 Hìlǎ Andítá tí kátina ní Ungbòta-ayí. * 5:31 5.31 ǒpt 2.24 * 6:3 6.3 Uvt 20.12; Tòr 5.16

*Kàgàwà bhà màtsùmù**(Ròm 13.12; 1Tè 5.8; 1Pé 5.8-9)*

¹⁰ Kà rïku dòná rò nǎ, nyǎ nyàkǎ nyǎbà fùkú obi Ádrùngbǎle Yèsù màná nyǎ nyúngbò nyǎ dhu-nyutsi. Nyǎ nyàkǎ nyǎ'ì obi ná kàbhà ádrùngbǎnga tó obi-nyutsi. ¹¹ Nyǎ nyàkǎ nyǎfǒ yà Kàgàwà úbho fùkú màtsùmù kóró rùkú, ndínǎ nyǎ nyodí tí pfǒku Pfòmvo bhà nzére màgèzi-ònzǎ. ¹² Obhó tí, àlě kárí nǎ ıla ùgye yà adzi ǒ ale màná. Pbétù, àlě kárí kùgye ná ní òrù-akpà-nyǎ rǒ aróko nzére-alafí mà, nzére-alafí tó ádròdrǒ ale mà, abádhí nzínzi ǒ ádròdrǒnga tó obi ná arí'ì nzére-alafí mà, ndirò yà ínò tó adzi ǒ arí'ì ádròdrǒ ale tí nzére-alafí màná. ¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò kòmbí, nyǎ nyàkǎ nyǎgù Kàgàwà bhà kóró màtsùmù. Ndi otu ǒ ní ndi, nyǎ nyǎ pfǒku òdì fùkú òmvù-ònzǎ yà rírà nzére idho ǒ, nyǎdù iko pòtsó, ıla nyǎ nyúgye nyòwù ùtsànà dhu-dzidǒ.

¹⁴ Nírò, nyǎkò dòtsí nyǎdì pfǒku: nyǎsǒ mvùkú'ò obhónga nǎ kùkyě tí, nyǎdù obhónanga ùfò odrùku dǒ látú tí. ¹⁵ Ndirò, nyǎ nyàkǎ nyǎfǒ màrùngà tó Ídzi Màkùrù t'únòta tó obi, kàyitò tí pfǒku rǒ. ¹⁶ Ndirò kóró kàsùmì ǒ, nyǎ nyàkǎ nyǎdò fùkú a'uta, rǎ'ì àdhàdhì iva nyǎ nyàlǎ fùkú dhu bhěyi, ndínǎ nyǎ nyivé tí wò pfòmvo bhà kàzu tó mbàra nǎ kóró. ¹⁷ Nyǎ nyàkǎ nyǎko fùkú ǒgù rǎ'ì àdhàdhì tsumà tó kòpìlò nyǎ nyǎfǒ dùku rǒ dhu bhěyi. Ndirò nyǎ nyàkǎ nyǎko Kàgàwà bhà ǒte rǎ'ì àdhàdhì yà Ìlǎ-Alafí àbhu fùkú pangà bhěyi. ¹⁸ Nyǎ nyàkǎ nyǎtsò nyǎ Kàgàwà rǒ kóró kàsùmì ǒ, Ìlǎ-Alafí rǎ nyǎnda rórò. Nyǎ nyàkǎ nyǎtsò nyǎ Kà-rǒ, nyǎdù kítde kóró ǒfò ǒ. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyǎ nyàkǎ nyǎbhu nyǎkpòku ròtdyù, nyǎdù àmbè nyǎtsò dǒ Kàgàwà bhà ale dǒ kóró. ¹⁹ Nyǎ nyàkǎ nyǎtsò nyǎ dùdú átò, ndínǎ Kàgàwà ìli tí ùno àkǎ munò ǒte lidú. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ma màdù àrà Ídzi Màkùrù-nyutsi ndi narù dhu nóvò rǒ ìndrù tò ìmbǎ ùdú odó na. ²⁰ Ìma ní Yèsù Krístò ìvì ǒvòna rǒ ale, ìmbǎ dhu rǎ'ì ìmbi-dzà ò ma mí'ì kòmbí dhu màtí. Nírò, nyǎtsò nyǎ dùdú, ndínǎ ma mabá tí obi, motè ìmbǎ ùdú odó na, àdhàdhì ma màkànà motè dhu bhěyi.

*Bhàrùwà rǎku dòná rò ovita**(Kòl 4.7-9)*

²¹ Dòkíkò, yà atdídǒ ma mózè adòdu, àkǎkǎ dhu bhěyi arí àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu ònzǎ kóró kàsùmì ǒ kasutále, ní rǎ ndi pbàkà màkùrù òvo fùkú, ndínǎ nyǎ nyuni tí ìngbà ǒfò ǒ màtí ma mí'ì dhu mà, ìngbà dhu bhěyi màtí ma mí dhu ònzǎ dhu màná. ²² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòvì ka tikú ò, ndínǎ mà múda òná dhu nòvo tí fùkú, ndàdù afìku àbhu ròtsi obi.

²³ Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò màná nǎkǎ 'àbhu nyǎ, kóró adódu tírò, nyǎkò màrùngà ǒ, àzè ǒ, ndirò a'uta màná dhu ǒ. ²⁴ Kàgàwà bhà ìdzìnga nǎkǎ ndi'ì yà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò nózè ìnzǎ rádù ìku àzè nǎ ale ná kóró.

Fìlipi

ǒ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàrɔwà

Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yèsù bhà uvitatále Pòlò mà ɔdhìná Sílà màná náapè ndi ùnò Ídzi Màkürù wemberè tí Fìlipi tó kigò ǒ bhà tò, abádhí ràdù kànisa àngbe i ale tò (Kas 16.12-40). Ndi kigò ì ì Màkèdòniyà tó pbìrì ò, ndi Màkèdòniyà ràdù ì ì Pbagìríkí tó pbìrì-ròrò. Fìlipi tó kigò ǒ kànisa ní ì ndi wemberè tí ka kangbe Ùlayà tó pbìrì ò kànisa.

Pòlò andí yàrí bhàrɔwà imbi ò ndi ndí ì rórò, mbèmbè azà kumì dòná atdí nà ato údá ndi Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Ka kirè nga ndi imbi rí ì Rómà tó kigò ò. Fìlipi tó kigò ǒ ábhǒ pbàkrístò ní ì ìnzì ní Pbayàhúdì. Ní Pòlò andí bhàrɔwà abádhí tò, ndí ì ndi ndabhù tí abádhí-afí ròtsi obi nǐ, ndirò ndí ì ndi ndonzi tí abádhí rikò pòtsó fìyó a'uta ǒ, ndirò ròkò dhèdhe ǒ (Fìl 1.25). Ròsè dòtsí, kǎdù òtsò àbhù abádhí tò, yà fìndà abádhí úbho perè-okú dò rò (1.5; 4.10-20).

Bhàrɔwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǐ òtsò àdù Kàgàwà tò Fìlipi tó kigò ǒ pbàkrístò-okú dò rò, ndàdù abádhí ndi ndóze tí dhu òvò abádhí tò dhu (1.1-11).
- Pòlò rǐ ì imbi ò Ídzi Màkürù ùnò ndi ndarí dhu-okú dò rò, pbétù, inè kà rǐ ì imbi ò rórò, ndi Ídzi Màkürù ràdù àmbe àrà dǒ angyi tí dhu (1.12-26).
- Pòlò rǐ Fìlipi ǒ pbàkrístò ònzi ròkò atdínga ǒ, ndirò ròkò yòròwà ǒ Yèsù bhà ófò ǒ dhu (1.27-2.18).
- Pòlò rǐ ɔdhìna Tímòtewù mà Èpàfròditò màná ònzi ndòvi Fìlipi, ndí ì anyì pbàkrístò-afí nabhù tí ròtsi obi dhu (2.19-30).
- Pòlò rǐ pbàkrístò ònzi ròdò ì tìtò tó màlímó rǒ rò dhu mà, kà rǐ abádhí ònzi rikò pòtsó fìyó a'uta ǒ dhu màná dhu (3.1-4.9).
- Pòlò rǐ òtsò àbhù Fìlipi ǒ pbàkrístò tò abádhí íbhò fìndà perè-okú dò rò dhu (4.10-20).
- Bhàrɔwà ríku dòná rò ovita nǐ Pòlò rǐ pbàkrístò òvi dhu (4.21-23).

Pòlò rǐ Fìlipi ǒ pbàkrístò nóvi dhu

¹ Ìma Pòlò, Tímòtewù màná, mà ì ní Yèsù Krístò bhà ìnò. Ma màndí yàrí bhàrɔwà fùkù, nyǐ kóró, yà Fìlipi tó kigò ǒ nyǐ nyáróko, ndirò yà Yèsù Krístò-nyutsi nyǐ nyarí ì Kàgàwà bhà ale tí rò. Ndirò, ma màndí ka átò fùkù ádròdrǒ ale mà diyàkónó màná tò. ² Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbàle Yèsù Krístò màná náká 'àsò nyǐ, 'àdù nyàbhù nyòkò màrùngà ǒ.

Pòlò rǐ ndìtsò Fìlipi tó kigò ǒ pbàkrístò dǒ dhu (Kòl 1.3-11)

³ Ma marí òtsò àbhù bìlìnganà pbàkà Kàgàwà tò nyǐ ma mìrè rò. ⁴ Kóró kàsùmì ǒ ma mí mìtsò dùkù kóró rò, ma marí mìtsò dhèdhe nà. ⁵ Obhó tí, ròpè ndi yà nyǐ nyakò Ídzi Màkürù òná idho ò rò, rìrà àhù kòmbí nga ò, àlè kùngbò àlè nyǐ màná ndi Ídzi Màkürù t'únòta-kàsù ǒ. ⁶ Obhó dhu tí ma mà'ù dhu ní: Kàgàwà, a'uta tó yàrí ídzi kasù nópè nyùkùtsi ale, rǎrǐ kònzì ònzi, ndàrà ìtònà Yèsù Krístò rìngò òná idho ǒ. ⁷ Dhu àká obhónanga dǒ mì'ì wòrí irèta nà okúkù dò rò nyǐ kóró, ma marí nyǐrè afídu ò bìlìnganà

dhu-okú dò rò. Obhó tí, nyí nyúngbò nyí atdíkpá ima mànà yà Kàgàwà íbhò idù ídzìngà ǒ, yà ìnè ma mí'ì kòmbí imbi-dzà ò ònà kàsùmì ǒ mǎtí, yà ma múbhì mugyè rǒ Ídzi Mākūrù-okú dò rò, mambe kùnò dǒ ìndrù tò ǒbi nyú nà ònà kàsùmì ǒ mǎtí. ⁸ Obhó tí, Kàgàwà nyú mà núnì wà dhu ma rózè nyí atdíǒ, nyí kóró yà Yèsù Krístò ózè nyí nǐ ádrùngbǎ àzè-tidò nǐ.

⁹ Ndirò yàrí ní ndi Kàgàwà-fó ma mónzina pbàkà itsòta ǒ dhu: kà rākà ndàbhù fùkú àzè risè ndi atdíǒ nzínziku ǒ, inga t'únita ǒ ndirò dhu-ǒnga t'òvòta ǒ, ¹⁰ ndínì nyí nyadù tí ídzi dhu tí nyí nyākǎ nyǒnzì dhu nóvò. Ndi dhu bhèyi ní ndi, Krístò rǐngò yà adzi ǒ nínganì, nyí nyíláya kà-nyìkpó ǒ, nyí'ì mbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu nà nyùkutsì. ¹¹ Fùkú ípìrǒngà ǒ, nyí nyádù ì'ì obhónánga tó mùtsò nà abhàbhó nyú, Yèsù Krístò rǐ kasu ònzi nyùkutsì nídhunì. Ndirò ndi dhu ì àla rò, ìndrù rádù Kàgàwà ilè, 'àdù ìfunà.

*Ídzi Mākūrù rǎrà angyi tí àzèmbè Polò rǐ'ì imbi ò rórò dhu
(Mrk 9.38-40; Ròm 14.7-8; 2Kò 5.1-9)*

¹² Àba Kàgàwà-nǐnzó, ma mòzè nyúni dhu ní, yà rùdú ndi nónzì dhu rónzì Ídzi Mākūrù dzùnà obhó nyú rǎrà angyi. ¹³ Obhó tí, lèwalì bhà idzá ale kóró, kóró ngùkpà ale mànà, núnì wà dhu ma rǎrǐ'ì imbi-dzà ò Krístò tò ma mǎrí kasu ònzi dhu-okú dò rò. ¹⁴ Ima ka kósò dhu-okú dò rò, ábhǒ pbàkrístò nyú nǎpbǎ afíya Ádrùngbǎle Yèsù rǒ, 'àdù ì'ì ǒbi nà atdíǒ, 'ùnò Kàgàwà bhà ǒte ìmbǎ òyá ǒdóna. ¹⁵ Obhó tí, abádhí nzínzì ǒ atdídhená ale rǐ Krístò dǒ Ídzi Mākūrù ùnò adha tó afíya nà, ndirò agòta tó afíya nà. Pbétù, ngùkpà ale rǐ kùnò ídzi afíya nà. ¹⁶ I ale rǐ kùnò ì ózè ma nǐ àzè-okú dò rò, abádhí núnì wà dhu, ma rǎrǐ'ì imbi ò ndínì ma mugye tí ima Ídzi Mākūrù dǒ dhu-okú dò rò. ¹⁷ Pbétù, kǒkò ngùkpà ale rǐ Krístò dǒ Ídzi Mākūrù ùnò agòta tó afíya nà, ndirò abádhí tó irèta rǐ'ì nzére. Abádhí rǐ inga irè ì rǎrǐ àpbè ìtrǒ dùdú imbi-dzà ǒ. ¹⁸ Nírò, ndi dhu mà rǒnzina dhu rǐ'ì mbǎ! Dhu apé ì'ì abádhí tó irèta rǐ'ì nzére dhu tí, ndirò ngǎtsi nǐ obhó dhu tí, ní Krístò dǒ mākūrù ka kòvò wà. Ní ndi dhu-okú dò rò idhèdu ìka wà ndi. Ndirò idhèdu rǎmbe ndìka dǒ ìkǎ tí tí.

*Polò òzè ndilè Krístò nyìkpóna nà ndi ndí'ì rò,
ndirò ǒve mǎtí dhu rǐ'ì rò dhu*

¹⁹ Obhó tí, ma múnì wà dhu fùkú itsòta-okú dò rò, ndirò Yèsù Krístò bhà Alafí tó mùdzùnà-okú dò rò, ma rǎrǐ ògù ògù. ²⁰ Yà ma mí dhu òdò, ndirò yà ma mí dhu-atdyú òho atdíǒ dhu bhèyi tí, nyèdu àbhù rí rìwà atdí dhu mà rǐ'ì mbǎ. Pbétù yà kóró idho ǒ ma mǎrí Krístò ilè dhu bhèyi tí, ma móngo kilè kóró pbàkà ǒbi nà, dhu apé ì'ì ma mǎdi nyìkpódu nà ndirò ngǎtsi nǐ ma mǒvè dhu mǎtí. ²¹ Obhó tí, idù, pbàkà ípìrǒngà ní Krístò, ndirò òvè ma mǒvè dhu ní ídzi dhu nyú ròsè. ²² Pbétù dhu apé ì'ì ípìrǒngà nà ma mí'ì dhu rǐ'ì atdíǒ àkǎ pbàkà kasu-okú dò rò dhu tí, ní ma múnì nzá ma mǎdù òvòna dhu. ²³ Obhó tí ma mí'ì óyǒ dhu nzínzì ǒ: ma mí atdyúna òho dhu ní mahù yàrí ípìrǒngà ǒ rò, mǒwù òko atdíkpá Krístò mànà. Ndi nàmbènà ndi ì'ì ídzi dhu nyú ròsè atdíǒ. ²⁴ Pbétù àkǎkǎ dhu nyú ròsè atdíǒ ní, mǎdi ípìrǒrò okúku dò rò. ²⁵ Nírò ìnè ma mí'ì a'uta nà wò dhu dǒ nídhunì, ma múnì dhu àdì ma rǎrǐ àdi. Mǎ móko atdíkpá nyí mànà dzùnàku t'ónzita tò, ndínì nyí nyabá tí otu nyǒwù angyi, nyádù ì'ì dhèdhe nà fùkú a'uta ǒ. ²⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndi, idhèku rǐ ndìkǎ atdíǒ Yèsù Krístò-nyutsì, nyí nyí kàdu ma tdítdǒ tikù ò dhu àlǎ rò.

Pótsó ka kíkò a'uta ǒ dhu

27 Nyí nyàkǎ nyí'ì Krístò bhà Ídzì Mākūrù rǔdhěna dhu nà ndì nàko mǔtso nà. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ìmbǎ ma mǐrà nyǎnda ndirò ngǎtsi nǐ, ìmbǎ ma mǎdi ìnzǐ mirà nyǎnda, ní ma mòzè dòtsí mirì dhu ní, nyí ríkò wà pòtsó fùkú atdí irèta ǒ, ndirò nyí kóró atdíkpá, nyí rǎrǐ ìla ùgye atdyúku nyú nà, yà àlě ká'ù Ídzì Mākūrù-okú dò rò. 28 Àpé nyàbhu fùkú òmvũ-òdò rìsǐ ùkù akèkpá mǎtí. Ní fùkú mǎnzì rǎdù dhu ìtè abádhí tò iwà abádhí rùwǐ, pbétù fùkù kǎ rǐtèna dhu ní iwà nyí rǔgu. Ndirò ndi dhu náhu Kàgàwà bhà rò. 29 Obhó tí, Krístò nànda dhu nǐ Kàgàwà ábhu ídzìnga fùkù. Ndi ídzìnga ní nzǐ ká'u nyí nyí dhu kèlě, pbétù kòkú dò rò nyí nyí àpbè àbà dhu mà átò. 30 Kòmbí nyí nyùngbò wà nyí atdíkpá ìma màna ìla t'úgyeta-otù ǒ. Ndi ìla ní yà iwà nyí nyála ma múgyena ró, ndirò yà inè ma mí'ì ma múgyena ró kòmbí mǎtí ìla.

2

Krístò bhà yorowà mà, kàbhà ádrùngbǎnga màna
(Ròm 15.1-7; 2Kò 8.9; Kòl 1.15-20; Èbr 1.1-4)

1 Àbanǎnzó, nyí nyapé ì'ì Krístò-nyutsi nyí nyóko dhu nábhu nyí nyòtsi ɔbi dhu tí, nyí nyapé ì'ì kàbhà àzè nábhu afíkù ròtsi ɔbi dhu tí, nyí nyapé ì'ì Hǐlǎ-Alafí màna nyí nyùngbò nyí dhu tí, nyí nyapé ì'ì izu àbà ka kí ìndrù dǒ dhu tó ale-afí nà nyí nyí'ì dhu tí, 2 nírò, nyàbhu idhèdu rìka ndì atdídǒ, atdí irèta ǒ nyí nyóko dhu-otù ǒ. Nyòzè nyí nzínzìkù ǒ Krístò náazè nyí dhu bhěyi, atdyúku rǎdù ì'ì atdí dhu dǒ tí. 3 Àpé nyòngò atdí dhu mà nónzì agòta tó ale-afí nà, ndirò ìmbǎ tǐna nà ivita tó ale-afí nà. Nyòngò òko yorowà nà nzínzìkù ǒ, ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínzìkù ǒ ròzù ɔdhìna ádrùngbǎle tí ròsè dóna nǎ ndìtírò. 4 Ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínzìkù ǒ nǎkǎ nzá ndònè ídzìnga fǐnda tí ndìtírò, pbétù kǎkǎ ndònè ka ngǔkpà ale tò átò.

5 Nyí nyàkǎ nyí'ì nà nzínzìkù ǒ ófò ní, Yèsù Krístò ì'ì nà nyunatsi ófò.

6 Ròpè ndì dóna-kpa ò rò, Àbadhi ní'ì Kàgàwà nyú bhěyi, pbétù kǎzù nzá Kàgàwà bhěyi ndì ndí'ì dhu, rì'ì ndi ndì ndádù ndìpbì róná dhu tí.

7 Kǔbhà pbìnda ádrùngbǎnga kóró, kugù ndì ìndrù bhěyi, ndádù ndùgèrè ndòngò ìno tí.

8 Kífo ndì obvò ndìtírò ndífù Kàgàwà, rǎrà àhu ndì ndóvè dhu ò. Ndi kàbhà ɔve ní'ì mùsàlabhà dǒ ɔve*.

9 Ní ndi dhu-okú dǒ rò, Kàgàwà nyú ndìtírò níidzì ka ɔrú nyú atdídǒ, ndàbhu kóró ɔvo dónǎ ósè ɔvo kà tò.

10 Kàgàwà avò ndi ɔvo kà-dǒ, ndíni ndi ɔvo rǒ, yà ndì ndabhòlò kóró dhu-tsi: yà òrù-akpà ò arí'ì ípìrǒnga nà ale mà, yà adzi dǒ arí'ì ale mà, kà-tsi arí'ì ale màna kóró núuko tí ɔtdyàya-do kònzǐ.†

11 Ndirò kǎnzì ka, ndíni kóró ale nóɔvo tí dhu, 'àti: Yèsù Krístò rǎrǐ ndi Ádrùngbǎle. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kóró ale rǎdù Kàgàwà Àba nílè.

Krístò bhà yorowà tó ófò idyi ka kí dhu

12 Nírò odhídù, yà atdídǒ ma mòzè nyí rò, nyí nyí'ì ifuta nà yà tikú ma mí'ì òná kóró kàsùmì ǒ. Ní, nyí nyàkǎ nyònzì ka atdídǒ ròsè kòmbí, yà ìmbǎ ma mí'ì atdíkpá nyí màna rò. Nyí nyàkǎ nyòngò iwà nyí nyábà ògù dhu ìtè kàsùku tó ídzì itse-otù ǒ. Nyí nyàkǎ nyònzì kasu fùkú a'uta nǐ kóró ifuta nà Kàgàwà-ònzǐ. 13 Obhó tí, Kàgàwà ní ndi rí kasu ònzì nyukutsi,

* 2:8 2.8 Mùsàlabhà dǒ Pbàróma núutóna ale ní, ádrùngbǎ afátá-okú dò rò ka kòtdì ànyàna ndíni ka koho tí ale. † 2:10 2.10 Ìsa 45.23-24. Adzi-tsi nga tí ka kátina ní ùvǎve ale náarowu ì nga.

ndàbhũ nyí nyõzè dhu nyädù dhu ònzì àdhàdhì ndì nyú ndì ndùdhe ka dhu bhèyi.

¹⁴ Nyí nyākã nyõnzì ìngbàtí ìlì ndì dhu mà ìmbã onungonùngã na, ndirò ìmbã agòtá na. ¹⁵ Ndi dhu bhèyi ní ndì nyí nyädù ì'ì ìmbã nzére dhu tí ka kózùna dhu rí'ì nyuyatsì ale tí, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlã ale tí. Nyí nyädù ì'ì Kàgàwà bhà nzónzo nyú, yà ìmbã arí'ì otsu nà yà adzi ǒ nzérenгатále, ndirò iwà úwí Kàgàwà rǒ rò ale nzínzì ǒ ale tí. I ale nzínzì ǒ, nyí nyí'ì àdhàdhì awáwù bhèyi yà adzi ǒ, ¹⁶ nyámbe ípìrǒnga àbhù rí Ǔte nóvò dǒ abádhí tò. Ndi dhu bhèyi ní ndì, Krístò ríngò nínganí, ma madùya mìlè okúku dò rò, inzà nzínzìku ǒ ma mónzì kasu mà, ǒbìdu mànà núwí kòkórò nídhuní. ¹⁷ Ka kí mbã ima mà òho, ní azùdu ní'ina àdhàdhì yà perè tí ka kúbina Kàgàwà tò ìzã dǒ ka karúdhǒna òvayì bhèyi. Ndi perè ní yà Kàgàwà nyí nyá'ù ní fùkú a'uta mà, Kà tò nyí nyarónzina kasu mànà. Ní idhèdu níka wà ndì, ndirò àlè-idhè níka wà ndì atdíkpá nyí mànà kóró. ¹⁸ Nyí mà átò idhèku náka ndìka ndì, ndirò ndì idhèku àkã ndìka ndì atdíkpá ima mànà.

*Polò rí Timòtewù mà Èpàfròditò mànà-kàsù ifù dhu
(1Tè 3.1-11; 1Kò 16.15-18)*

¹⁹ Ádrùngbãle Yèsù òzè nǐ, ma mòhò dhu-atdyú movì Timòtewù ngúfe idho dzidǒ tikù ò, ndíní afídu abá tí ǒbì dùkú ma mábàna màkùrù nǐ. ²⁰ Obhó tí, ma mí mbã ì'ì ngàtsi ale yà fáká ìrèta rádù ndàko mànà nà, ndirò yà nyí nàndà dhu dǒ rádù atdyúna ìlì obhó nyú ale. ²¹ Ngùkpà ale kóró náarónena dhu ní gàsàya ònzì rádù ìtírò dhu, pbétù abádhí arí nzí inga ìrè Yèsù Krístò bhà dhu dǒ. ²² Nyí nyú, nyí nyùnì wà ìngbà dhu bhèyi màtí Timòtewù nyú ndítírò nítè ndì, iwà àkã ale tí dhu. Obhó tí, kǒnzì Ídzì Màkùrù t'únòta tó kasu atdíkpá ma mànà, àdhàdhì ngbángba arí kasu ònzì àbanà mànà dhu bhèyi. ²³ Nírò, ma mòzè dhu ní, movì ka tikù ò, rùdú rí ndònzì yà ima ka kósò rò dhu dǒ ma mí awáwù àbà rórò tí. ²⁴ Ima, ma mà'ù wà dhu atdídǒ, Ádrùngbãle Yèsù òzè nǐ, ima nyú ma-tírò ma ràrì àrà àrà nyàndà átò ngúfe idho dzidǒ.

²⁵ Pbétù, ma mála àkãkã dhu tí dhu ní'ì madu àlè t'ádòna Èpàfròditò: tikù ò. Ka ní ndì kasu tó ǒdhèdu, yà atdíkpá mà marí Ídzì Màkùrù tó ìla ùgye mànà ale. Ka ní ndì nyí nyívi kàsùdu nǒnzì tí mùdzùna-atdyú nà ma mí'ì rò ale. ²⁶ Kí'ì dhu-atdyú nà atdídǒ ndàla nyí kóró tdítǒ, ndirò kà-afí úbhì inga ìrè rǒ atdídǒ iwà nyí nyírì ndì ndí'ì andì nà dhu dhu-okú dò rò. ²⁷ Obhó tí, kí'ì andì nà mbèmbè ndòvè, pbétù Kàgàwà nábà izu kà-dǒ, ndirò ìnzì ní kà-dǒ tí atdíró, pbétù, dùdú màtí átò, ndíní ìmbã ma mí'ì tí izu nà ngàtsi izu dò. ²⁸ Nírò ma móvi ka tikù ò tsàkàtsàkà, ndíní idhèku ìka tí ndì kàlã nyí nyí tdítǒ rò, ndirò ndíní pbàkà izu adù tí òngo ake olù. ²⁹ Nírò, dhu àkã nyàko àbadhi ádrùngbã dhèdhe nà atdídǒ Ádrùngbãle Yèsù-nyutsì. Nyí nyākã wà nyàbhũ ifuta wò dhu bhèyi ale-tidò tò. ³⁰ Obhó tí, Krístò bhà kasu-okú dò rò nga ní ndì kàtsù ndòvè nǐ. Kàtsù ndiwí pbìndà ípìrǒnga yà ìnzì nyí nyàmbe nà iwu nà nyí-tírò idù mùdzùna tó dhu nà ndì ndàrà ìrà rǒ idù rò.

3

Kàgàwà arí ìndrù òzè obhónángatále tí nǐ ìdzì ófò

‡ 2:25 2.25 Èpàfròditò ní ndì Filipì tó kígò ǒ pbàkrístò náavi ràrà fíyó perè nà Polò tò imbi ò. Ní ka ní ndì ubhìna ndàdu rǒ Polò àndì bhàrwà nà.

1 Ní kòmbí àbanǎnzó, idhèkù àkǎ ndìka ndì Ádrùngbǎle Yèsù-nyùtsì. Mabhù rí ìnzì mandì dhu fùkù tdítǎ, yà iwà ma mándì angyi fùkù dhu dǎ dhu rǐ'ì mbǎ. Ndirò fùkù, ndi dhu ní nyòdò rádù dhu. ² Nyàndà nga mbèyi nzére dhu ònzi arí ale nà, kǒkò itsè, yà ale-ònzǎnga òbhòlo ka kí dhu tó màndù dǎ tí ikò ale. ³ Àlě ní ndi obhóná ale-ònzǎnga t'òbhòlota nǐ ka kòbhòlò onzìyànga ale. Obhó tí, àlě kǎrí Kàgàwà ùlě kàbhà Alafí bhà ɛndata nǐ, ndirò àlě-idhè náarí ndìkǎ Yèsù Krístò-nyùtsì. Àlě nyú, àlě kǎlí nzá àlě-atdyú ale-ngbò tó dhu dǎ tí ndínì àlě kabá tí ògù otùna ǎ. ⁴ Pbétù ima mà átò, ma mí'ì ìnè mìli atdyúdu ale-ngbò tó dhu dǎ. Ní ngǎtsi ale mà náapé atdyúna ìlì ale-ngbò tó dhu dǎ, ní atdyúdu nósè wà kàbhà-tsí dònǎ. ⁵ Onzìdú nga ka kabhòlò àrù rí idhòdu isè idhò ǎ. Ima ní Mùisràyeli, Bènyàminì-dhú bvù ale. Ndirò ima ní Mùèbràniyà nyú, Pbàèbràniyá tó mùdzukuru. Ndirò Pbàyàhúdì tó Ʋyátá nàndà dhu ǎ, ima ní'ì Mùfàrisayò. ⁶ Fàkǎ Ʋyátá Pbàyàhúdì tírò ma mífù atdí dǎ dhu-okú dò rò, ma mí'ì nà ɔbì ní Kànìsà rǎ ma mávu atdí dǎ nǐ. Ndi Ʋyátá ávi kongò ifunà obhónánga tó dhu nàndà dhu nǐ, nzére dhu tí ka kádù òzùnà dhu ní'ì ìmbǎ nyùdutsì.

⁷ Pbétù kóró kòrí dhu ní'ì ídzi dhu idù. Ní kòmbí, Krístò-okú dò rò ma mòzù i dhu rǐ'ì ìmbǎ tǐya nà dhu tí. ⁸ Obhó tí, ìnzì afídu rǔguru rórò, ma mòzù kóró dhu rǐ'ì ìmbǎ tǐya nà dhu tí, yà Yèsù Krístò pbàkà Ádrùngbǎle ma muni dhu tó ádrùngbǎnga-okú dò rò. Kòkú dò rò, ma ma'ù wà midzò mà kóró dhu rǎ rò, madù òzùnà rǐ'ì àdhàdhì izi bhèyi, ndínì ma mabá tí Krístò, ⁹ madù motù nyùnatsì. Kàgàwà arí mòzù obhónángatále tí, ìnzì ní Ʋyátá ifù ma marí dhu-okú dò rò. Pbétù kǎrí mòzù obhónángatále tí Krístò-okú dò rò. Kàgàwà ní ndi obhónánga tó perè ɛndò arí ìndrù tò ale. Ndirò, Kǎrí kùndò fǐyò ale ní Krístò ná'ù ale. ¹⁰ Ma mòzè dhu ní, muni Krístò, Kà rádù kasu ònzì nyùdutsì ádrùngbǎnga tó ɔbì nà àdhàdhì Kàgàwà anzì kasu ádrùngbǎnga tó ɔbì nà, ndàbhù Krístò rìngbè ndì ɔve-bvù rò dhu bhèyi. Ngǎtsi dhu ma mòzè ní, mabà àpbè Krístò-okú dò rò àdhàdhì Kǎbà àpbè okúdu dò rò dhu bhèyi, madù ma'ù mòvè Kòkú dò rò àdhàdhì Kǎvè okúdu dò rò dhu bhèyi. ¹¹ Ndi dhu bhèyi ní ndi, ma mí'ì a'uta nà ìngbè ma rìngbèya ma átò ɔve-bvù rò.

Dhu àkǎ kadzi ale ongu nà tí, ràrà àhù kùtsà ka kówu dhu ò

¹² Ma mòzè nzá matì iwà ma ràrà àhù Krístò ɛnǐ ma mí àkǎ àkǎ dhu bhèyi dhu ò, ndirò ngǎtsi nǐ, iwà ma ròngò àkǎkǎ ale tí. Pbétù ma màdzi wà ma ongu nà tí, ndínì ma mìli tí ma Krístò bhèyi. Obhó tí, Yèsù Krístò nópì wà ma mí'ì pbìndà ale tí. ¹³ Àbanǎnzó, ma mòzù nzá ma ma-tírò iwà ma màrà àhù ndi ófò ǎ dhu tí, pbétù ma mònzì atdí dhu kèlè: ma màdzo dzidu dò ma mùbhà dhu rǎ rò, madù àmbe ɔbì ònzì dǎ ndínì ma mabá tí yà angyinǎ rò rǐ'ì idù dhu. ¹⁴ Ní, ma màdzi wà ma ongu nà tí, ndínì ma mabá tí idù perè ndi ongu ɛtsà ma màrà i. Kàgàwà rǐ àlě ùnzi òrù-akpà ò rò ndínì àlě kabá tí ndi perè Yèsù Krístò-otù ǎ. ¹⁵ Nírò àlě'ì kóró, yà iwà àlě kó'ò àlě-affì ònǎ rò rò, àlě kàkǎ àlě rǐ'ì wò atdí irèta nà tí. Ndirò dhu apé ì'ì ìnè nyǐ nyǐ'ì vurò irèta nà dhu tí, ní Kàgàwà rǐ awáwù itè itè fùkù ndi dhu dǎ. ¹⁶ Ìnè màtì i dhu rǐ'ì rò, dhu àkǎ àlě ràmbe òtse dǎ angyi tí yà iwà àlě kópè ongu nà.

¹⁷ Àbanǎnzó, nyùngu pbàkà ófò. Ndirò, nyùdì nyìkpókù yà mà mítè fùkù ófò ǎ arúbhi ale-rò. ¹⁸ Obhó tí, àbhò ale nyú rǐ ìnè yà Krístò bhà mùsàlabhà dǎ róte Ídzi Màkùrù násà. Ní, ma mòvò wà dhu fùkù ibí-gùna, ndirò kànì ma mí kòvò kòmbí fùkù tdítǎ nyìdu-dha nyú nà, ¹⁹ abádhì rǐ fǐyò

ìpìrõnga iwĩ yà ìnzĩ aráve dhòdhóhóngà nà kàzũ ò. Abádhí tó mǔngù ní òya. Abádhí rĩ 'ilè nĩ ilèta ní nyiya àbhũ rí rìwù. Ndirò, abádhí tó irèta rĩ'ì yà adzi ǒ dhu dǒ tí. ²⁰ Àlě'í na, àlě ní òrù-akpà ǒ bhà. Ndirò, yà àlě karódonà àlě tó Ɔgùba, Ádrùngbǎle Yèsù Krístò níraya ányìrò. ²¹ Kǔwèya yà ivívinga tó àlě-ngbò, ndùgèrè ròfò ndì ádrùngbǎ awáwù tó ngbõna nà. Kõnziya ndi dhu nĩ obi ní yà kóró dhu dǒ ndì ndarí'ì ádrùngbǎnga nà nĩ obi.

4

Polò rĩ sedzà àbhũ Filipì ǒ bhà tò dhu

(Fìl 2.1-3; Kòl 4.2; 1Tè 5.16; Yàk 3.17-18; 1Pé 5.7)

¹ Ní wò dhu-okú dò rò, yà atdíđǒ ma mòzè nyĩ rò àbanĩnzó, ma mònzi nyĩ nyìkò pòtsó Ádrùngbǎle Yèsù-nyutsi. Nyĩ ní ndi nyĩ nyĩ'ì pbàkà dhèdhe tí, ndirò ma mabáya mùlèmà tó perè tí. ² Ma mìtdè nyi Èòdiyǎ, ndirò ma mìtdè nyi Sènetùkǎ, nyĩ nyàkǎ nyòkò irita ǒ Ádrùngbǎle-nyutsi. ³ Ndirò inyi átò, yà atdíđǒ ndì nífu kasu tó odhídú, ma mònzi nyi nyonzi kǒkò vèbhále dzùnà, rùngbò ì fiyó irèta ǒ. Obhó tí, abádhí adzi ì atdíđǒ atdíkpá ima mànà Ídzi Màkùrù t'únòta tò. Abádhí nzínzi ǒ rĩ'ì átò ní Kèlèmeti mà, kasu tó ngǎkpà odhídu mànà. Abádhí kóró nóovò rĩ'ì inè ìpìrõnga tó bhũkù* ò.

⁴ Idhèkũ àkǎ rìka ndì kóró idho ǒ Ádrùngbǎle Yèsù-nyutsi. Tdítdǒ ma mátina: Idhèkũ ràkǎ rìka ndì!

⁵ Fùkú iyõnga nákǎ kóró ale rùni. Ádrùngbǎle rĩngo dhu rĩ'ì íkyèrò. ⁶ Nyĩ nyàkǎ nzá nyitũ afikũ atdí dhu nĩ matí. Pbétù kóró dhu ǒ, nyĩ nyàkǎ nyõnzì nyĩ nyĩ atdyúna òho dhu Kàgàwà-fó itsòta ǒ ndirò kìtdè nyĩ nyĩ ró rò, nyǎdù òwu òtsò àbhũ rǒ kà tò. ⁷ Nírò ní ndi Kàgàwà bhà màràngà, yà kóró ale tó irèta dònǎ ósè, ní rádù afikũ mà fùkú irèta mànà nóđò Yèsù Krístò-nyutsi.

⁸ Kà rĩku dòná rò nĩ àbanĩnzó, nyòngò fùkú irèta ùli obhóná dhu tí rĩ'ì kóró dhu dǒ, ifata tó kóró dhu dǒ, obhónánga tó kóró dhu dǒ, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ kóró dhu dǒ, ale-nyìkpó nòfò kóró dhu dǒ, àkǎkǎ kũnò ídzi kóró dhu dǒ, ndirò kóró dhu ilèta nà àkǎ mà, mùtsemèrè nà àkǎ mànà dǒ. ⁹ Ní, nyĩ nyàkǎ nyòngò ònzìnà dhu ní yà fùkù ma múdhe dhu, yà fudú rò nyĩ nyáko dhu, yà nyĩ nyìrì tsùdú dhu, ndirò ma mónzina ró nyĩ nyála dhu. Ní màràngà ìbho arí Kàgàwà rádù ì'ì atdíkpá nyĩ mànà.

Polò rĩ òtsò àbhũ Filipì ǒ bhà tò dhu

(2Kò 9.6-15; Fìl 1.7; Èbr 13.5,16)

¹⁰ Ma mábà dhèdhe abho Ádrùngbǎle Yèsù-nyutsi, ma màla nyĩ nyìrè ma, nyõnzì dzùnàdu tdítdǒ rò. Obhó tí, ma mòzè nzá matì, nyĩ rádzo rùdú rò, pbétù nyĩ nyábà nzá ndi fangà, nyitè inè nyĩ nyĩ'ì mìrè nyĩ nyĩ ró dhu idù. ¹¹ Ndirò, ma mùnò nzá dhu wò dhu bhèyi, dhu òtdì ndì rùdú dhu-okú dò rò. Obhó tí, ma mùni wà ma ìnzĩ yà ma mí'ì òná ófò rĩ mònzi nzére dhu nà. ¹² Ma mùni wà ma ìmbǎ dhu rĩ'ì fudú rórò ma mádi dhu nà, ndirò ma mùni wà ma ònzi ǒ ma mádi dhu nà. Kóró ngari ǒ, ndirò kóró ófò ǒ, ngbõdu ófò wà ndì àle ma mále, ndirò àwù nà ma mádi dhu nà, ònzi ǒ ma mádi, ndirò ngǎtsi nĩ dhu òtdì ndì rùdú dhu nà. ¹³ Ádrùngbǎle arí ndi obi ìbho idù mònzi kóró kǒkò dhu nĩ. ¹⁴ Pbétù, nyĩ nyõnzì dhu mbèyi nyǎpbò nyĩ atdíkpá ima mànà pbàkà àpbè ǒ.

* 4:3 4.3 Upf 3.5

¹⁵ Nyí, Fìlipì ǒ bhă, nyí nyùni wà yà dhu mběyi nyú: ma ráhũ fùkú pbìrì Mākèdòniyà ǒ rò yà ma mópè munò Ídzi Mākūrù fùkú dhu-dzidǒ. Ndi kàsùmì ǒ rò ndi nòpè rò, nyí'ì kèlě ní ndi kóró kànísá nzínzi ǒ nyí nyónzì dzùnàdu nyí nyíbhona ndirò ma mábàna fùkú rò dhu-otù ǒ. ¹⁶ Tèsàlònìkà tó kigò ǒ ma mí'ì rò màtí, nyí nyívi m̀dzùnà idù ibí-g̀na nyú, ma mí atdyúna òho dhu-okú dò rò. ¹⁷ Ma mòzè nzá matì, ma mónena dhu r̀r̀ makò perè kèlě, pbétù ma mòzè dhu ní Kàgàwà r̀aso nyí atdídǒ yà idù nyí nyónzì ídzìnga-okú dò rò. ¹⁸ Obhó tí, ma mí'ì inè kóró dhu nà, ndirò ma mí'ì kà nà atdídǒ ròsè. Kòmbí, iwà Èpàfr̀ditò níbhò fùkú perè kóró idù dhu-okú dò rò, ma màkă wà ma mí atdyúna òho dhu nĩ. I perè r̀'̀ àdhàdhì yà mběyi r̀ngũ akye bhěyi, ndirò yà iwà Kàgàwà à'̀, r̀d̀ nyìkp̀na òfò kàzũ ò ka k̀b̀ ìzà tó perè bhěyi. ¹⁹ Ní, pbàkà Kàgàwà r̀ nyí nyí atdyúna òho kóró dhu nítr̀ fùkú, Yèsù Krístò-otù ǒ, pbìndà ònzì tó ádr̀ngb̀nga tó awáwù ka kàndà rò. ²⁰ Kàgàwà, àlě t'̀Ábanà nákă ilèta nà dhòdhóhónga nà. Àmìnà.

Bhàr̀wà r̀iku d̀nà rò ovita

²¹ Òvi nyòvi Kàgàwà bhà ale kóró, Yèsù Krístò-ovò r̀. Mă mí'ì mànà atdíkpà adódu nóvi nyí. ²² Ndirò, Kàgàwà bhà ale kóró, ròsè d̀tsí ní k̀k̀ kámá d̀ ádr̀ngb̀ kamà, Kàyìsarà bhà idzá r̀'̀ ale nóvi nyí átò.

²³ Ádr̀ngb̀le Yèsù Krístò àkă ndàso nyí.

Kòlòsayì

ǎ pbàkrístò tò Pòlò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàruwà nandí ní Pòlò, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kǎndí ka mbèmbè azà kumì ato údà ndi Yèsù ka kúgù dhu-dzidǒ rórò. Ka kàrè nga kà randí bhàruwà Rómà tó kigò ò ndi ndí'ì imbi ò rórò (4.3,10,18). Ányì kǐ'ì dóna ùbhǒ ka karí atdí idza ǎ (Kas 28.14-31). Ka ní'ì inzà àpè àrà Kòlòsayì tó kigò ò atdíku màtí ndítírò ale. Pbétù, kasu tó atdí kà t'ódhàna, Èpafrà tí kátina ale (Kòl 1.7), níira ndi ndi kigò ǎ kànisa ǎ bhà tó màkürù òvò kà tò (Flm 23; Kòl 1.7-8).

Pòlò andí yàrí bhàruwà Àziyǎ-Ngba tí kátina pbìrì ǎ, Kòlòsayì tó kigò ǎ pbàkrístò tò (Kòmbí ka karí ndi pbìrì ànzi Tùrùkiyà tí). Ndi kigò ǎ ábhǒ pbàkrístò ní'ì inzà ní Pbàyàhúdì (Kòl 1.27). Èpafrà mà Filèmonà màna ùno ndi Ídzi Màkürù abádhí tò (1.7; Flm 19). Kòlòsayì tó kigò ǎ pbàkrístò nóongónà 'ùndu Filèmonà bh'ìdzá (Flm 2).

Pòlò andí yàrí pbìndà bhàruwà okúna dò rò dhu rǐ'ì Kòl 2.1-3 ò. I dhu ní: Atdídhena ale náapè 'ùtrǎ Kòlòsayì tó kigò ǎ pbàkrístò 'àti, dhu rǎkǎ abádhí rifu Pbàyàhúdì tó màndu, ndínì ì ùni tí Kàgàwà mbèyi nyú (2.16-23). Ndirò, abádhí rǎkǎ nzá 'ùlǎ Krístò kèlǎ atdíró, pbétù abádhí rǎkǎ 'ùlǎ màlàyíkà mà átò (1.16; 2.10,15). Ní Pòlò rǐ dhu àndí abádhí tò ndàti, Krístò rǎrǐ mbǎ atdí àlǐkyè dǒ kǒkò obi nà ngǔkpà dhu-tsí màna, pbétù kàbhà obi ròsè kóró dhu-tsí-obi dónǎ. Ndirò, Kàgàwà nyú ndítírò rǎrǐ'ì kà-nyutsi (Kòl 2.9). Ní Krístò nǎkǎ wà atdíró indrǔ t'ígútá tò.

Bhàruwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǐ Kòlòsayì tó kigò ǎ pbàkrístò nóvi dhu (1.1-2).
- Pòlò rǐ òtsò àbhǔ Kàgàwà tò Ídzi Màkürù rǐ abádhí ùwǔ dhu-okú dò rò dhu (1.3-14).
- Pòlò rǐ Krístò-òvò ilè ka kí yà adzi mà kànisa màna tó Ádrùngbǎle tí òná atdí adyi nándí Kòlòsayì tó kigò ǎ pbàkrístò tò dhu (1.15-20).
- Pòlò rǐ pbàkrístò-okú dò rò ndi ndi ndügye dhu ìse dhu (1.21-2.5).
- Pòlò rǐ Kòlòsayì tó kigò ǎ Kànisa isǒ inzà rìrì tìtò tó dhu ùdhǎ rí fǐyò ale-tsǔ dhu, ndàdù àvinà átò ròdò ì Krístò tò tí dhu (2.6-23).
- Pbàkrístò àkǎ 'òkò tí ípìrǒnga-òwútá ǎ Kànisa ǎ, fǐ-dzá, ndirò inzà àpè Yèsù à'u ale nzínzi ǎ dhu (3.1-4.6).
- Pòlò rǐ pbìndà bhàruwà ùtsa indrǔ t'òvita rǒrò dhu (4.7-18).

Pòlò rǐ Kòlòsayì tó kigò ǎ pbàkrístò nóvi dhu

¹ Yàrí bhàruwà nándí ní ima Pòlò, yà Kàgàwà náanzi ma ndi nyú ndi ndóze ka dhu bhèyi mí'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí rò. Mǎ mí'ì atdíkpà àlǎ t'ádónà Tímòtewù màna. ² Ní, ma màndí dhu fǔkù Kàgàwà bhà ale tíró yà Kòlòsayì tó kigò ǎ nyí nyaróko rò. Nyí ní àbanǐnzo, yà Krístò màna ì núngbò 'àdù kǒwù ùngu atdí afiya nyú nà ale. Àlǎ t'Ábanà Kàgàwà àkǎ ndàsò nyí, ndàdù nyǎbhu nyòkò màrùngà ǎ.

Pòlò rǐ òtsò àdù Kàgàwà tò Kòlòsayì tó kigò ǎ pbàkrístò-okú dò rò dhu (Èfe 1.15-19; Fìl 1.3-6; 1Tè 1.2-4; 3.5-11)

³ Mǎ mǎrí òtsò àdũ bìlìnganà Kàgàwà àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò t'Ábanà tò dükú mǎ mí mǐtsò rò. ⁴ Mǎ mǎrí òtsò àdũ kà tò, mǎ mǐrì ìngbà dhu bhěyi màtí nyí nyá'ù Yěsù Krístò, ndirò ìngbà dhu bhěyi màtí nyí nyózè Kàgàwà bhà ale kóró dhu dhu-okú dò rò. ⁵ Nyí nábhu nyá'ù ndi Yěsù Krístò, nyǎdù Kàgàwà bhà ale òzè wò dhu bhěyi dhu ní, nyí nyíli atdyúku Kàgàwà ìli fùkù òrù-akpà ò dhu dǒ dhu. Ndi atdyúku rí'ì dóná dhu ka kóvò fùkù yà obhóngà tó Ïte, Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù-otù ǒ. ⁶ Ndi Ídzi Màkürù ódhì itse, ndàdù àkǎ yà adzi ǒ kóró ngari ǒ. Fǔrǎbvǔ ndi dhu ónzì ndi dhu bhěyi tí, ròpè ndi yà nyí nyírì Kàgàwà bhà ìdzinga dǒ ka káwěna dhu, nyǎdù fíndá obhóngà núnì òná idhò ò rò. ⁷ Èpafrà, kasu tó odhìkà, yà atdídǒ mǎ mózè ale, ní ndi wò ndi màkürù núdhe fùkù. Àbadhi ní Krístò bhà kasutále, atdídǒ ndi nífu, yà fàkǎ ngari ǒ arí kasu ònzì nyí mànà ale. ⁸ Àbadhi ní ndi yà Ìlǎ-Alafí írǎ nyí nǐ fùkù àzè tó màkürù nówò fàkǎ.

⁹ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, yà fùkù màkürù mǎ mǐríná rò, mǎ mà átò mǎ mǎrí nzí mǐngyě mǐtsò mǎ mí dükú rò. Ní mǎ mí mǐtsò Kàgàwà rǒ, ndíní nyí nabhù tí nyūni ndi nyú ndi ndózè kónzì dhu, ndàdù nyíra dhu-ǒnga t'óvòta mà, ìnga t'únita mànà nǐ, pbìndà Ìlǎ-Alafí-otù ǒ. ¹⁰ Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyǎdù òko àdhàdhì Ádrùngbǎle ózè ka dhu bhěyi, nyǎdù kóró dhu ònzì kà-nyìkpó nòfò dhu bhěyi. Wórì otu ǒ ní ndi, nyí nyǎdù kóró ìdzi dhu-tidò nónzì, nyǎdù àmbè Kàgàwà ùni dǒ mběyi nyú. ¹¹ Kàgàwà ràdù obi àbhu fùkù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù tó obi nǐ, ndíní nyí nyongó tí kóró dhu-dzi òndù, ìnzì nyí nyí nyíngyě rórò. Nírò dhèdhe ǒ, ¹² nyí nyàkǎ nyǎbhu òtsò Àba Kàgàwà tò. Àbadhi ní ndi nyí nábhu nyí'ì iwà nyí nyàkǎ nyàbà yà pbìndà ale tò kǎli pbìndà awáwù tó idzi ǒ ongyéngá ale tí. ¹³ Obhó tí kǎkòlò àlě, àlě rùvò pfòmvo Sitanì arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà òná ìnò ǒ rò, ndàdù àlě itsu Idhùnà, yà atdídǒ ndi ndazè ale bhà idzi ò. ¹⁴ Ndi Idhùnà bhà òve-nyutsinǎ nga ní ndi, kǎkòlò àlě'ì, ndàdù àlě tó nzérenga nábà àlě tò nǐ.

Krístò ní kóró dhu-tsí dǒ Ádrùngbǎle dhu

¹⁵ Krístò ní Kàgàwà, yà ìnzì arí ndalǎ ale bhà ófò nyú. Àbadhi ní ndi yà Kàgàwà anzì kóró dhu-tsí tó sengba*. ¹⁶ Obhó tí, kǒtù ǒ, Kàgàwà anzì òrù-akpà ò ndirò yà adzi ǒ arí'ì kóró dhu, yà ì àlǎ rí dhu mà, ìnzì arí ì àlǎ dhu mànà: ìmbǎ rí'ì ádròdrǒ kámá tó Tombi màtí, Ádròdrǒnga màtí, ndirò ìmbǎ rí'ì kóró màlàyíká mà òyá kámá mànà màtí. Kàgàwà anzì kóró dhu kǒtù ǒ, ndirò kǒkú dò rò. ¹⁷ Krístò ní'ì ìnè angyi ìnzá kóró dhu àpè ì'ì rórò, ndirò yà ì'ì arí'ì kóró dhu-tsí náarí'ì kǒtù ǒ. ¹⁸ Ka ní Kànìsà-dò, ndi Kànìsà ràdù ì'ì kà-ngbò. Ndirò ka ní ndi wò ndi ngbǒna tò ípirǒnga nabhù. Ndirò ka ní ndi wemberè tí ndi ìngbè òve-bvù rò, ndíní ndi ndi'ì tí kóró dhu-tsí dò-tsíró wemberè t'ále tí. ¹⁹ Obhó tí, Kàgàwà nyú nditírò náazè kóró pbìndà ófò rí'ì ndi Idhùnà-nyutsi. ²⁰ Idhùnà-otù ǒ, Kàgàwà azè ndùngbò kóró dhu-tsí ndi mànà. Ndi Idhùnà azù yà mùsàlabhà dǒ ndi nufu-otù ǒ, Kàgàwà níibho màrùngà yà adzi ǒ ndirò òrù-akpà ò.

²¹ Ndirò nyí mà átò, angyi nyí nyí'ì itse Kàgàwà rǒ rò, ndirò nyí ní'ì kǎbhà òmvù, fùkù nzére ìrèta yà nyǎbhù rí nyámbe nzére dhu ònzì dǒ nókú dò rò. ²² Pbétù kòmbí, Kàgàwà nùngbò wà nyí ndi mànà, Idhùnà bhà òve-otù ǒ, ndíní nyí nabhù tí nyótù nyí kónzì ìlǎ ale tí, ìmbǎ nzére

* **1:15** 1.15 Sengba-tì ní kóró dhu tò ì'ì angyinǎ rò ale, ndirò kóró dhu dǒ arí'ì òsòsè ádrùngbǎnga nà ale (Zàb 89.28).

dhu tí ka kózùna dhu rí'ì nyuyatsi, ndirò ìmbă rí'ì atdí afátá nà mătí ale tí. ²³ Pbéti, nyí nyákă nyòdì pfòkù, nyădù ìko pòtsó fùkù a'uta ǒ. Ndirò, nyí nyákă nzá nyíndà nyí ndi Ídzì Mākūrù rǒ rò. Ka ní ndi àlě tó a'uta ídè dòná dhu. Ndi Ídzì Mākūrù ka kuncò yà òrù-akpà-tsină arí'ì kóró ale tò. Ní ima Polò, Kàgàwà ìli ma mí'ì kùnò rí ìndrù tò ale tí.

Polò rí kasu ònzi, ndàmbe ndügyè dǒ Kànisa tó idzinga-okú dò rò dhu (1Kò 2.7-13; Èfè 3.1-13)

²⁴ Kòmbí idhèdu ìka wà ndi yà fùkù ma mí Ídzì Mākūrù ùnò dhu rābhūna mabà àpbè-okú dò rò. Ndi ngbòdu ònă rò ma mábàna àpbè-otù ǒ, ma mí Krístò abà àpbè-tsù ìndrì. Ma mí ndi àpbè abà kà-ngbò tò idzinga nabhù tí. Ndi kà-ngbò ní Kànisa. ²⁵ Ima, ma móngò wà Kànisa-kàsù t'ónzitatále tí, àdhàdhì yà Kàgàwà udhè ka mɔnzì ndíní idzinga nabhù tí fùkù dhu bhèyi. Kídì ma ndíní ma muncò tí pbìndà Ɔte kóró fùkù. ²⁶ Ndi Ɔte ní ndi yà ròpè ndi angýí mùhàngú ǒ rò kărù ràdi órù ǒ kóró ale tó rùgànda rǒ Ɔte. Pbéti kòmbí, kítè wà ka kpangba pbìndà ale tò. ²⁷ Obhó tí, Kàgàwà náazè nditè yà ndi ndudhé òdhù ǒ ndíní ndi ndonzi tí dhu tó ábhǒnga mà, kà tó aya màna ìnzì ní Pbàyàhúdì tò. Yàrí ní ndi ndi òdhù ǒ kărù dhu: Krístò rí'ì afíkù ǒ, ndirò ndi dhu àbhù nyí nyá'ù dhu ìnè nyí rārì'ì ngari nà Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ. ²⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi mǎ mǎrí Krístò dǒ Ɔte òvo kóró ale tò. Mǎ mǎrí dhu òvo ìngbatì ìli ndi ale mà tò mǎtyu nyìkpóna, mǎdù dhu ùdhe fíndà dhu-ǒnga t'òvòta tó kóró ófò ǒ, ndíní mǎ mɔnzì tí kóró ale dzùnà, rǒ'ò Krístò-nyutsì. ²⁹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mǎrí kasu ònzi, madù àmbe mugyè dǒ Krístò íbhò idù ɔbi, yà nyadutsì rí kasu ònzì ádrùngbǎnga tó ɔbi nyú nà nǎ.

2

¹ Ma mòzè nyūni dhu ma rarí kasu ònzi ɔbi nyú nà okúkù dò rò, nyí Kòlòsàyì ǒ pbàkrístò mà, Làwòdikiyà ǒ Yèsù ná'ù ale mà, ndirò kóró ngǎkpà ale kǎkà ìnzà apèna nyìdu-kpa mà nálă màna. ² Ma mòzè dhu ní afíkù ròtsì ɔbi, ndirò nyí rùngbò nyí atdí dǒ àzè ǒ. Ma mòzè dhu ní nyùlè Kàgàwà bhà Ɔte t'únita nǎ abhò nyú. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyădù Kàgàwà ùdhe ndonzi dhu yà órù ǒ ongónà àdi núnì*. Ndi órù ǒ ongónà àdi dhu ní Krístò nyú nditírò. ³ Kà-nyutsì tí ní ndi, àlě kádù àbàna dhu-ǒnga t'òvòta mà, ìnga t'únita màna tó kóró ongyéngá nùrù ì. ⁴ Ma mí ndi dhu òvo fùkù, ìnzì atdí ale mà nùutrà tí nyí pbìndà òvòvù Ɔte nǎ. ⁵ Ìmbă dhu rí'ì itse ma mí'ì rùkù rò ale-ngbò ònă rò dhu mătí, ní ma mí'ì ìnè atdíkpà nyí màna ale-afí ònă rò. Ndirò idhèdu ìka ndi atdí dǒ, nyí nyáróko mbèyi àkăkă ófò ǒ, nyădù ìko pòtsó Krístò nyí nyá'ù nǎ a'uta ǒ dhu ma màla rò.

Krístò dǒ tí dhu àkă kòsì ale bhà ípìrǒnga dhu

⁶ Nírò, yà nyí nyá'ù Yèsù Krístò rí'ì fùkù Ádrùngbǎle tí dhu bhèyi, nyí nyákă nyóngò òko àbadhi ózè nyóngò òko dhu bhèyi. ⁷ Nyí nyákă nyòdì ivékù kà-nyutsì, nyădù fùkù ípìrǒnga òsì kà dǒ. Nyí nyákă nyìkò pòtsó a'uta ǒ, yà fùkù ka kúdhe ka dhu bhèyi. Ndirò nyí nyákă nyí'ì òtsò àdù arí atdí dǒ Kàgàwà tò ale tí.

⁸ Nyí nyákă nyăndà nga mbèyi, akye atdí ale mà nùutràna nyí yà ìndrù arí'ì nà ìmbă tina nà dhu-ǒnga t'òvòta-tidò nǎ nǎ. Ndi dhu-ǒnga t'òvòta-tidò ní yà ìndrù tó màndu mà, yà adzi dǒ ɔbi nà dhu-tsí màna rǒ ndi nípbi, pbétù ìnzì ndàdù ndìpbi Krístò rǒ. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà bhà ófò rí'ì kóró

* 2:2 2.2 Kòl 1.26

nyú Krístò-nyútsì, kà-tì ní, kà-ngbò ò. ¹⁰ Ka ní ndi òrù-akpà ò arí'ì kóró màlàyíkà mà, òyá kámá màná dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi ná. Ndirò, kà màná nyí nyúngbò nyí dhu-otù ǒ, ka kózù wà nyí àkākǎ obhó nyú ale tí.

¹¹ Krístò màná nyí nyúngbò dhu-otù ǒ, Kàgàwà ílì wà pbìndà ale tí rí nyítè ìndrù tò ize afíkù ò. Angyí kǐtè Pbàyàhúdì tò ize tí dhu ní'ì onzìyànga òbhòlò abádhí rǒngo dhu. Pbétù, rùkù kǐlì ize ní nzì ìndrù-otsù ílì, ka nílì ní Krístò. Ní ndi dhu-otù ǒ, kípfo wà yà angyi nyí nyí'ì nà nzére ófò nyakútsì rò. ¹² Obhó tí, bàtizò nyí nyálǎ dhu-otù ǒ, nyí nyúve, kadù nyútdù atdíkpá Krístò màná. Ndirò nyí nyádù nyǔngbe átò atdíkpá kà màná, yà ka nabhù rìngbè ndi òve-bvè rò Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi nyí nyá'ù dhu-okú dò rò. ¹³ Angyi nyí, ìnzì ní Pbàyàhúdì tírò, nyí ní'ì iwà nyí nyúve fùkù afátá-okú dò rò, ndirò ìmbǎ nyí nyí'ì Kàgàwà bhà ale tó ize nà rùkù dhu-okú dò rò ale. Pbétù kòmbí, Kàgàwà nábhu wà ípìrǒnga fùkù atdíkpá Krístò màná, ndàdù fùkù nzérenga mà fàkà nzérenga màná nùbà kóró. ¹⁴ Àlě ní'ì afátá nà ale, ìnzá àlě kifù kàbhà Úyátá dhu-okú dò rò. Pbétù, kǎkyè yà àlě òbhù ka karí okúya dò rò i afátá ka kundí ònà bhàruwà. Kǎkyè ka dòtsí, Krístò ndi ndàbhù kutǒ mùsàlabhà dǒ dhu-otù ǒ. ¹⁵ Ndi dhu-otù ǒ, Kàgàwà nùudhá òrù-akpà ǒ màlàyíkà mà òyá kámá màná tó obi, ndàdù abádhí nùte k pangba kóró ale-ònzì, àdrà-mbí-akpà dǒ ka kùsò rórò, ndíni Idhùnà ònzì dhu-lè mà dhu nitè tí.

Inzá dhu àkǎ kifù ìndrù rǔdhèna tìtò tó dhu dhu

¹⁶ Nírò, dhu àkǎ nzá atdí ale mà ròtdì-ànyǎkù nyí nyónyuna dhu-okú dò rò, ndirò nyí nyómuvàna dhu-okú dò rò. Ndirò, atdí ale mà àkǎ nzá ndòtdì ànyǎkù ìnzá nyí nyífu Pbàyàhúdì tó atdí mùhendù-ìdhò mà, àbì-kudò tó mùhendù mà, ndirò sàbatù-ìdhò mà dhu-okú dò rò. ¹⁷ Kòrí dhu kóró ní'ì ìrà rírà dhu-sisì kèlě. Pbétù, kóró i dhu-tsí tó obhóngà ní Krístò ndi nyú tírò. ¹⁸ Àpé nyàbhù nyí ìngbàtí ílì ndi ale mà, yà iriná rò rí nditè yorowà t'ále tí ràmbe ànyǎkù ìtdì dǒ. Ndirò, àpé nyàbhù nyí màlàyíkà ùlě arí ale mà ràmbe ànyǎkù ìtdì dǒ. Wò dhu bhèyi ale-tidò ní, yà ndi ndálàna onyù òdzì dònà dhu bhèyi dhu rǒ tí arí afína àpbǎ ale, ndàdù àmbe ndòyò dǒ kòkórò pbìndà ìndrù tó ófò ǒ ndi ndí'ì nà ìrèta-okú dò rò. ¹⁹ I ale nùpbǎ nzá i Krístò rǒ. Krístò ní ndi Kànìsà-dò, ndirò kànìsà ní kà-ngbò. Ka ní ndi arí pbìndà ale nóngù, ndàdù abádhì-tsù àndu ròkò atdíkpá, àdhàdhì ale-ngbò-rǒngá-nzo náarí 'ùnzi ngìngò ǒ rò, ndi ale-ngbò ràdù àmbe òvi dǒ Kàgàwà-afí ózè dhu bhèyi.

²⁰ Nyí, nyí nyúve wà atdíkpá Krístò màná, nyádù ùvò yà adzi dǒ obi nà dhu-tsí tó ádrùngbǎnga tó obi ǒ rò. Ní ádhu nyí nyarádù nyǒnzì yà adzi ǒ ale bhèyi fùkù okota ǒ, nyádù nyòzè nyífu kǎkà dhu bhèyi úyátá-tidò ní? ²¹ I úyátá ràtina: «Àpé nyónyù yà dhu! Àpé nyinè yà dhu! Àpé nyalú yà dhu-ngbò!» ²² Kòrí dhu kóró nípbi i ròyá dhu ní 'ìnzà ràdù atdí-gùna tí ka kònzì kasu i ní rò dhu. Ndirò i dhu kóró ní ìndrù tó úyátá mà, ìndrù rǔdhèna dhu màná kèlě. ²³ Obhó tí, kòkò i úyátá rǐ 'àlǎ dhu-ǒnga t'òvòta tó ófò bhèyi. I úyátá rǐ ìndrù àvì rùlě ndi ndòzè dhu-tsí kèlě, ràdi yorowà tó ófò bhèyi rí ndàlǎ ófò ǒ, ndirò ràbhù ngbòna ràbà àpbè Kàgàwà-okú dò rò. Pbétù, kòkò i úyátá rǐ'ì mbǎ tǐya nà, abádhì ràbhùna ìndrù rònzì ní i i atdyúya òho dhu-tsí kèlě nídhunì.

3

Krístò, òrù-akpà ò arí'ì ale, náafí nózè dhu ònzì ka kí dhu

¹ Nyí nyapé ì'ì iwà nyí nyungbe nyí atdíkpá Krístò mànà dhu tí, ní nyí nyàkǎ nyòmè òrù-akpà ò arí'ì dhu, yà Krístò arádi Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò ì. ² Nyí nyàkǎ nyíli afíku atdíǎ òrù-akpà ò dhu dǎ, ìnzí ní nyíli afíku yà adzi ǎ dhu dǎ. ³ Obhó tí, nyí nyáve wà, Kàgàwà ràdù nyàbhu nyungbe nyí òve-bvù rò. Ní kòmbí, nyí nyórù wà fùkù ípìrǒnga atdíkpá Krístò mànà Kàgàwà-nyutsi. ⁴ Krístò ní ndi fùkù obhóná ípìrǒnga. Ndirò kà rí ndàvì kpanjangba tdíǎ nínganí, nyí mà átò nyí nyaviya nyí atdíkpá kà mànà, kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwà ǎ.

⁵ Nírò, nyí nyàkǎ nyòkyè yà adzi ǎ kóró dhu-tsí kǎkà nyukutsi arí'ì: m̀nyòni t'ónzita mà, Kàgàwà-nyìkpó ǎ ka kótì dhu mà, ale-nyì ríwà nì nzére dhu-atdyú t'óhota mà, ndirò ongyéngá-atdyú t'óhota mànà. Ndi ongyéngá-atdyú t'óhota rí'ì àdhàdhì yà sànamù ùlè ka kí dhu bhèyi. ⁶ Kókò nzérenga-okú dò rò ní ndi Kàgàwà bhà nàwí níisiya yà ìnzí arí tsuná dhu ìri ale dǎ. ⁷ Angyi, nyí nyongónà dhu ònzì ndi dhu bhèyi, yà ì nzérenga-òbì náasè d̀kùnà nínganí.

⁸ Pbéti kòmbí, nyí nyàkǎ nyípfo kǎkà dhu-tsí kóró nyukutsi rò. Ì dhu ní: nàwí ònzì nyí nyí dhu, ùkúnga rí ndiwa dhu, nzére dhu ònzì nyí nyí dhu, ìndrù ùdhù nyí nyí dhu, ndirò ìndrù nì nyí nyí dhu ùno nì òte-tidò ráhu líku ò rò dhu. ⁹ Nyí nyàkǎ nzá nyùnò tìtò fùkù nzínziku ǎ. Obhó tí, nyí nyípfo wà yà angyi nyí nyí'ì nà fùkù ìndrù-ayí tó ófò nyukutsi rò, pb̀ndà m̀tso mànà, ¹⁰ nyádù ìndrù-òwútá tó ófò núfò r̀kù. Obhó tí, nyí ní ìndrù-òwútá. Kàgàwà, yà àlè nabhòlò ale, náarí nyàbhù nyóngò ìndrù-òwútá tí bilínganà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyádù àmbe nyúli dǎ kà bhèyi atdíǎ, nyádù k̀ni mbèyi nyú. ¹¹ Ní wò dhu-okú dò rò, ìnzí ní P̀yàhúdí mà, P̀yàhúdí mànà ònga ùndò ka kí dhu-tì rí'ì ìmbǎ. Kà rí'ì ndi dhu bhèyi tí ònzìyànga ka kòbhòlò ale mà nzínzì ǎ, ìnzá ka kòbhòlò ònzìyànga ale mànà, iwà inga núni ake ale mà nzínzì ǎ, ìnzá inga núni akekpá màtí ale mànà, ndirò ìno tí arí'ì ale mà nzínzì ǎ, ìtírò arí'ì d̀yá ale mànà. Obhó tí, Krístò ní ndi kóró dhu dǎ idzi nónyù ale, ndirò kà rí'ì ìngbatí ìli ndi ale mà yà ndi ná'ù nyutsi.

Kànisa ǎ pb̀krístò àkǎ 'òkò tí nzínziya ǎ dhu

¹² Nírò nyí yà Kàgàwà óvò fíndà ale tí rò, nyí ní kàbhà ale, yà atdíǎ kòzè ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyàkǎ nyí'ì nà ní izu àbà nyí nyí ìndrù dǎ nì afíku, ìdzìnga ònzì nyí nyí ìndrù tò nì afíku, yòròwà nà nyí nyóko nì afíku, ìyònga ǎ nyí nyóko nì afíku, ndirò dhu-dzi òndù nyí nyí nì afíku. ¹³ Nyí nyàkǎ nyòndù dziku nzínziku ǎ. Ndirò òdhiku òbhu nyí nyí okúna dò rò dhu nà nyí nyí'ì rò, nyí nyàkǎ nyòwù dhu ùbà rǎ fùkù nzínziku ǎ, àdhàdhì Ádrùngbǎle Yèsù núubà dhu fùkù dhu bhèyi. ¹⁴ Ròsè kóró kòrí dhu dònǎ, nyí nyàkǎ nyí'ì àzè nà. Obhó tí, àzè náarí ndi kóró ale ùngbò rí'ì atdí ale nyú tí. ¹⁵ Nyí nyàkǎ nyí'ì Krístò bhà màràngà nà afíku ò. Obhó tí, Kàgàwà únzì nyí nyí'ì ndi màràngà nà, ndinì nyí nyí'ì tí atdí ale-ngbò tí. Ndirò, nyí nyàkǎ nyí'ì òtsò àdù arí Kàgàwà tò ale tí. ¹⁶ Krístò bhà òte àkǎ ndàdi abho nyú nzínziku ǎ. Nyí nyàkǎ nyòwù dhu ùdhe rǎ fùkù, nyádù sedzà ùbho fùkù nzínziku ǎ dhu-ònga t'óvòta tó irèta nyú nà. Nyí nyàkǎ nyòwù adyi ùyè rǎ Kàgàwà tò atdí afíku nyú nà, nyádù òwu òtsò àdu rǎ kà tò Zàburì mà, ilèta tó adyi mà, Ìlìlǎ Alafí rí nyàbhù nyúyù ngùkpà adyi mànà ǎ. ¹⁷ Ìngbatí ìli ndi dhu mà nyí nyónzina, òtè-ku ǎ màtí, ndirò m̀tsòku ǎ màtí, nákǎ nyònzì kóró Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rǎ, nyádù òwu òtsò àdu rǎ Àba Kàgàwà tò kòtù ǎ.

FẸ-dzá pbàkrístò àkǎ 'òkò tí dhu

(Èfẹ 5.22-33; 6.1-9; 1Tì 6.1-2; Tit 2.9-10; 1Pé 2.18-25; 3.1-7)

¹⁸ Nyí vèbhálé, nyí nyàkǎ nyírì fùkú kpabhále-tsù dhu àkǎkǎ dhu bhéyi, Ádrùngbǎle Yèsù-ònzí.

¹⁹ Nyí kpabhálé, nyí nyàkǎ nyòzè fùkú vèbhále, ìnzí nyǎdù òwu òko rǒ abádhí mànà ìdzo tí nyí nyídzo ngbǒku rórò.

²⁰ Nyí nzónzò, nyí nyàkǎ nyífu nyí nódhì ale kóró dhu ǒ. Obhó tí, wòrí ní ndi Ádrùngbǎle-nyìkpó nófò dhu.

²¹ Nyí nzónzo t'ábánǎ, nyí nyàkǎ nzá nyòwù fùkú nzónzo àbhù rǒ rǎkǒ, akye nyí nyabhùna abádhí-afí rìngyě ì ní.

²² Nyí ìno tí arí'ì alé, nyí nyàkǎ nyífu yà adzi ǒ fùkú ádròdrǒ ale kóró dhu ǒ. Nyí nyàkǎ nzá nyífu abádhí yà abádhí rí nyǎlǎ nyìkpóya ǒ òná kàsùmì ǒ tí, àdhàdhì abádhí-nyìkpó ǒ tí nyí nyí nyífu dhu bhéyi. Pbétù nyí nyàkǎ nyífu abádhí ìdzi afíku nyú nà, Ádrùngbǎle ìfù nyí nyarí dhu-okú dò rò.

²³ Ndirò nyí nyónzina ìngbàtí ìlì ndì dhu mà, nákǎ nyónzì atdí afíku nyú nà, àdhàdhì Ádrùngbǎle tò nyí nyí kasu ònzì dhu bhéyi, ìnzí ní ìndrù tò nyí nyí kasu ònzì dhu bhéyi. ²⁴ Nyí nyàkǎ nyírè dhu ní, Ádrùngbǎle rubhòya yà pbìndà ale tò ndì ndulì perè tí dhu fùkú. Obhó tí Krístò, yà nyí nyarí kàsùna ònzì ale ní ndi obhónánga tó Ádrùngbǎle. ²⁵ Pbétù, nzére dhu ònzì arí ale bhà perè Kàgàwà ubhòya àdhàdhì yà kǎnzì nzére dhu-bvù rǒ, kǎrí nzí dhu òlè ìndrù tò nídhuní.

4

¹ Nyí ádròdrǒ alé, nyí nyàkǎ nyónzì dhu fùkú ìno tò obhónánga dǒ, ndirò àkǎkǎ mǔgèrè ǒ, nyǎdù dhu ùnì nyí mà átò nyí rǎrǎ'ì ìnè dùkú Ádrùngbǎle nà òrù-akpà ò.

Pbàkrístò àkǎ 'òkò ìnzá àpè Yèsù à'u ale nzínzì ǒ tí dhu

(Èfẹ 5.14-17; 6.18-20)

² Nyí nyàkǎ nyòkò pòtsó itsòta ǒ. Ndirò nyítsò nyí nyí rò, nyí nyàkǎ nyòdò Kàgàwà rǎdùna fùkú dhu òtsò àdù nyí nyí kà tò rórò. ³ Nyí nyàkǎ nyítsò nyí dòkǎ átò, ndínì Kàgàwà angbe tí pbìndà Ǔte òvo mǎ mí ìndrù tò ní otu fǎkǎ. Ndi Ǔte ní Krístò nàndà Ǔte, yà òdhù ò ongónà àdì. Wò ndi Ǔte-okú dò rò ní ndi ma mí'ì kòmbí imbi ò. ⁴ Nírò, nyítsò nyí dùdú, ndínì ma mara tí kòvò rǒ kpangba, àdhàdhì kǎkǎnà mǔvò dhu bhéyi.

⁵ Nyí nyàkǎ nyí'ì dhu-ǒnga t'òvòta tó mǔtsò nà ìnzá àpè Yèsù à'u ale-ònzí, nyòwù ìdzinga ònzì rǒ abádhí tò nyí nyàbà kóró kàsùmì ǒ. ⁶ Ǔtǎku àkǎnà ndí'ì ìnga nòfò Ǔte tí bìlìnganà, ndàdù òvù iko ní ka kòsì dhu bhéyi. Nyí nyàkǎ nyòwù Ǔte àdu rǒ ìngbàtí ìlì ndì ale mà tò àkǎkǎ dhu bhéyi.

Bhàrùwà rǐku dòná rò ovita

(Èfẹ 6.21-22)

⁷ Ìma nàndà kóró dhu nòvo rí fùkú ní àlě t'ádònà Dòkíkò. Àbadhi ní atdídǒ ma mózè ale, atdídǒ pbìndà kasu nífu kasutále, ndirò atdíkpá mǎ mǎrí Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasu ònzì mànà ale. ⁸ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ma mòvì ka tikù ò, ndínì mǎ múda òná dhu nòvo tí fùkú, ndàdù afíku àbhù ròtsì òbì. ⁹ Ma mòvì abádhí atdíkpá atdídǒ ma mózè, ndirò atdídǒ ndì nífu àlě t'ádònà Ǔnèsimò mànà. Ndi Ǔnèsimò ní àwú fǎrábvù ale. Abádhí ní ì rí ìró ì nónzì kóró dhu àwě fùkú.

¹⁰ Ǔdhìdu Àsitarikò, yà atdíkpá ka kúsò mǎ mànà ale, nóvì nyí. Ndirò Mǎrkò, Bàrnabà t'ádònà nóvì nyí átò. Nyí nyàbà wà Mǎrkò-okú dò rò ma

múnò fùkù dhu. Ní fǔrǎbvù kà rǎrà àhù rò, nyàkò ka mběyi. ¹¹ Ndirò Yèsù, yà Yèsitò tí kátina ale, nóvì nyǐ átò. Kǎkà Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì nzínzì ǒ, kǒkò ìbhù ale kèlě ní ì atdíkpá arí kasu ònzì ima mànà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi-okú dò rò. Ndirò abádhí ní ì afídu nópè.

¹² Fǔrǎbvù ale Èpafrà nóvì nyǐ átò. Ka ní Yèsù Krístò bhà kasutále. Kǎrí nzǐ ndìngyě ndítsò ndì ndí dǔkú bìlìnganà rò, ndínǐ nyǐ nyikò tí pótso fùkú a'uta ǒ, ndínǐ nyǐ nyò'ó tí afíkù ònǎ rò, nyǎdù àmbè Kàgàwà-afí òzè kóró dhu ònzì dǒ. ¹³ Ma mí dhu òvò kpangba kǒkú dò rò matì, kà rarí ndùgye atdíđǒ okúkù dò rò. Ndirò kǎrí ndùgye Làwòdikiyà mà Hiyèròpòlì mànà tó kigò ǒ arí'ì pbàkrístò-okú dò rò. ¹⁴ Lukà, yà atdíđǒ àlě kózè àlě tó mǎngangà mà, Dǐmà mànà nóvì nyǐ.

¹⁵ Òvì nyòvì Làwòdikiyà tó kigò ǒ rí'ì àlě t'ádóna pbàkrístò, atdíkpá Nifà mà, yà pbì idzá arí 'ùndǔ pbàkrístò mànà. ¹⁶ Yàrí bhàrùwà ka kòzúna gukyè nzínzìkù ǒ, ní nyònzì kóró ǒbì, kòzù ka átò Làwòdikiyà ǒ kànìsà ǒ. Ndirò nyǐ, tikù ònǎ rò, nyǐ nyàkǎ nyǒzù wò ndì kànìsà ǒ bhà tò ma mǎndǐ bhàrùwà átò. ¹⁷ Ǫvò nyòvò dhu Àrkipò tò nyǎtì: kà rǎkǎ ndàndà nga mběyi yà fóná Ádrùngbǎle Yèsù ábhù kasu nà, ndínǐ ndadù tí kònzì mběyi.

¹⁸ Ima Pòlò, ma mǎndǐ dhu ɔtsúdu nyú nǐ, movì nyǐ nǐ. Àpé nyàdzo àdì ma mǎdì imbi ò dhu rǒ rò. Kàgàwà àkǎ ndàso nyǐ!

Tèsàlònìkà

ǒ Kànìsà tò Pòlò andí wemberè tí bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ǒ ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tí Pòlò andí Tèsàlònìkà tó kigò ǒ pbàkrístò tò bhàrùwà. Kándí ka mbèmbè imbò kumì dóná atdí nà ato údà Yèsù ka kúgù dhu-dzidǒ rórò. Obhó tí, Pòlò mà, Sílà nà náawù ùvò ndi kigò ǒ, Pòlò ràdù Yèsù Krístò bhà Ídzì Mákùrù núnò abádhí tò (Kas 17.1-10). Tèsàlònìkà tó kigò ǒ kànìsà ǒ, ìnzì ní Pbàyàhúdì ní'ì abhò nyú, pbétù Pbàyàhúdì nyú ràdù ì'ì ngúfe. Ngúfe idhò dzidǒ, Pbàyàhúdì nzínzì ǒ atdídhéná ale náadù dhu ùya ìndrù tò, ìnzì Pòlò mà, Sílà nà rǎnǎna dhu niri tí.

Jyǒ ato dzidǒ, Pòlò avì Timòtewù ràrà Tèsàlònìkà arí Yèsù ná'ù ale arí òko tí dhu andà. Ní ányì Timòtewù àrà àhù, ndàdù ndàdu rò, kítsi àtìná Pòlò nǐ inè abádhí rǎrǐ'ì fíyó a'uta nódo ì arí ró. Kǎtì átò abádhí nzínzì ǒ atdídhéná ale tó irèta nánza dhu rǎrǐ abáya mà, ayíya mà, ndirò odhíya màná náve inzà Yèsù àpè ìngo rórò dhu. Ní abádhí rǎrǒwu dhu òngù rò tsùyá kǒkò ùvùve ale ralaya tí tdǔ Yèsù-ngbò. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Pòlò náandí bhàrùwà abádhí tò, ndínì abádhí-afí otsi tí obi nǐ, abádhí uní tí Yèsù Krístò rǐngo dhu ní'íya tí dhu, ndirò ndi ná'ù ale kǒnzíya tí dhu. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí rǐ dhu à'ù inè ì rǐ'íya atdíkpá ndi Ádrùngbǎle màná dhòdhódhónganà.

Bhàrùwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Pòlò mà rǐ Tèsàlònìkà ǒ Kànìsà nóvì dhu mà abádhí rǐ òtsò àbhù Kàgàwà tò abádhí-okú dò rò dhu màná dhu (1.1-10).
- Pòlò mà anzì kasu tí Tèsàlònìkà ǒ kànìsà ǒ dhu (2.1-16).
- Pòlò rǐ Tèsàlònìkà ǒ bhà nózè ndàla dhu mà kǎvì Timòtewù ràrà abádhí-afí òpè dhu màná dhu (2.17-3.13).
- Pòlò rǐ Yèsù ná'ù ale ònzi ròkò Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu bhèyi dhu (4.1-12).
- Yèsù ì a'ù rórò uvè ale núungbeya ì dhu (4.13-18).
- Ádrùngbǎle Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí kà rǐngo òná idhò òdo ì ì ònanǎ dhu (5.1-22).
- Pòlò rǐ pbàkrístò òvì dhu (5.23-28).

Pòlò mà rǐ Tèsàlònìkà ǒ Kànìsà nóvì dhu

¹ Ima Pòlò, Sílìvanù, Timòtewù màná, mà màndí yàrí bhàrùwà fùkù, Tèsàlònìkà tó kigò ǒ kànìsà tírò. Nyí ní Àba Kàgàwà bhà ale, ndirò nyí ní Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ale. Ní, Kàgàwà àkǎ ndàso nyí, ndàdù nyǎbhù nyòkò màrùngà ǒ.

² Mà márì òtsò nábhù bìlìnganà Kàgàwà tò okúkù dò rò, màdù àmbe nyìrè dǒ fàkǎ itsòta ǒ. ³ Ndirò, mǐtsò mà mí àlè t'Ábanà Kàgàwà-ònzì rò, mà máròngo ìrèná ìnzì mà múbhana rórò dhu ní, fùkù a'uta-kàsù mà, fùkù àzè arí nyǎbhù nyònzì kasu tí dhu mà, ndirò ní, nyí nyá'ù dhu obi nyú nà ìngo àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ringoya dhu. ⁴ Adódù, yà atdídhé ma mózè nyí rò, mà mǎni dhu Kàgàwà rózè wà nyí, ndirò kà rívò wà nyí, nyí'ì pbìndà ale tí. ⁵ Obhó tí, yà fùkù mà móvò fàkǎ Ídzì Mákùrù ní mà móvò nzà ote ǒ tí. Pbétù, mà móvò ka Hìlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi mà, kàbhà mùdzànà màná nǐ, màdù dhu à'ù wò mà móvò fùkù dhu rǎrǐ obhó dhu nyú. Ndirò, nyí nyùnì wà ìngbà dhu bhèyi màtí nzínzìkù ǒ

mă mókò dhu nábhu ídzìnga fùkù dhu. ⁶ Ndi dhu bhěyi ní ndi, fùkù okota nófò ndi fàkà okota nà, ndàdù ndòfò Ádrùngbàle Yèsù bhà adita nà. Ndirò, ábhò àpbè nyú ò rò, nyí nyádù Kàgàwà bhà òte náko, Hìlǎ-Alafí nírǎ nyí nǎ dhèdhe nyú nà. ⁷ Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà nyí nyónzina dhu nádi wà ídzi ófò tí Màkèdòniyà mà Àkayà mànà tó pbìrì ò Yèsù ná'ù ale tò. ⁸ Obhó tí, fùrǎbvě rò nga ní ndi, Ádrùngbàle Yèsù dǒ róte Ídzi Mākǔrù nùndò ndi nǎ. Kùndò nzá ndi Màkèdòniyà mà Àkayà mànà ò tí, pbétù, nyí nyá'ù Kàgàwà tí dhu-òyí náká ábhò ngari nyú ò. Ní, wò dhu dǒ mă múncna tdítǒ dhu rǐ'ì mbǎ. ⁹ Ndirò, ìndrǔ rǒwu àwenà rǒ dhu ní, fùrǎbvě mă mówù ùvò tí dhu. Ndirò, abádhí rǒwu àwenà rǒ dhu ní, nyí nyúgèrè nyí nyá'ù Kàgàwà, nyádù sànamù núbhà dhu. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nyá'í ípìrǒnga mà obhóngà mànà tó Kàgàwà-kàsǔ nónzi. ¹⁰ Ndirò, nyí nyá'í Kàgàwà t'Ídhùnà, Yèsù rǐngo òrù-akpà ò rò dhu nódo. Ndi Yèsù ní ndi Kàgàwà ábhù rǐngbè ndi ìbhu ò rò, ndíní àlě nǔwù tí yà rǐrǎ ìndrǔ-ànyǎ t'ítǒtǎ tó pbìndà nàwí ò rò.

2

Pòlò rǐ Kàgàwà bhà Ídzi Mākǔrù núnò Tèsàlònikà ò dhu

¹ Adódǔ, nyí nyú mà nyí nyùnì wà dhu inzà mă rǒwù ùvò kòkórò fùrǎbvě. ² Nyí nyùnì wà dhu átò, tdǔ mă mowu ùvò fùrǎbvě rò, mă rábà àpbè, kadù dhu ùnò mă nǎ Filipì tó kigò ò. Pbétù, ábhò àpbè nzínzi ò rò tí, Kàgàwà ábhù afíka ròtsì òbi, mǔnò pbìndà Ídzi Mākǔrù fùkù. ³ Obhó tí, yà fùkù mă múyǎ dhu ní'ì nǎ afátá, ka ní'ì nǎ nzére ìrèta mà, ndirò ka ní'ì nǎ ùtrátá mà. ⁴ Pbétù, Kàgàwà ózù ndi mă iwà mă màká mǔnò pbìndà Ídzi Mākǔrù ìndrǔ tò ale tí. Ní mă mí nǎ àdù kùnò ìndrǔ-nyìkpó nófó tí, pbétù mă mádù kùnò Kàgàwà-nyìkpó nófó tí. Ka ní ndi ale-afí-tsi dhu mà núní arí ale. ⁵ Obhó tí, nyí nyùnì wà dhu inzà mă rǔhà ìndrǔ akekpá màtí òtǔka ò. Ndirò òtǔka ò, mă mónè nzá ìndrǔ-fó mă mí dhu òngyè dhu. Kàgàwà nyú ndítìrò ní ndi yà mă múncna dhu tó ngàmbì. ⁶ Ndirò mă manè nzá ìndrǔ rǐ mǐfǔ dhu, ìmbǎ rǐ'ì nyí nyú màtí, ìmbǎ rǐ'ì ngǔkpà ale màtí. Mă mí'iyana ìnè mà'è mă dǔkù àzèmbè Krístò bhà uvitatále nyú ní mă rò. ⁷ Pbétù mă mádù òko nzínziku ò yǒrǒwà nyú nà. Àdhàdhì ndi ndaróngùna inzo nózè ìngba-tsàna bhěyi, ⁸ mă mózè nyí atdídǒ. Ní, mă mazè nzá mǔnò Kàgàwà bhà Ídzi Mākǔrù kèlě fùkù, pbétù atdyúka nadù ì'ì átò màdzi fàkà ípìrǒnga nyú okúku dǒ rò, fàkà àzè nǐtrǒ ndi abho nyú fùkù nǐdhuní. ⁹ Adódǔ, nyí nyìrè wà mă mónzi kasu tí dhu mà, yà mă mábà àpbè mànà. Mă mówù Kàgàwà bhà Ídzi Mākǔrù núnò rǒ fùkù àzèmbè mă mí kasu ònzi adyìbhengá, ndirò kùbhingá màtí rǒrò, akye mă mowuna ì'ì ànò tí nzínziku ò atdí ale dǒ màtí nǎ.

¹⁰ Nyí, Yèsù ná'ù ale tírò, mă mókò nzínziku ò ìlǐlǎ ófò ò, àkǎkǎ ófò ò ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì ònà ófò ò. Nyí ní ndi dhu tó ngàmbì, ndirò Kàgàwà ní átò ndi dhu tó ngàmbì. ¹¹ Nyí nyùnì wà dhu átò mă rókò kóró nzínziku ò ale mànà àdhàdhì inzo t'ábanà mà náaróko pbì inzo mànà dhu bhěyi. ¹² Mă mówù dhu ùyǎ rǒ fùkù, màdù òwu afíku òpè rǒ. Ndirò, mă mówù nyónzi rǒ òbi nyú nà, ndíní nyí nyubhì tí Kàgàwà ózè dhu bhěyi. Ndi Kàgàwà ní ndi nyí núnzi ndíní nyí nyotsú tí pbìndà ádrùngbǎnga tó idzi ò, nyádù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù nála.

¹³ Ndirò, yà'í ní ndi yà ìnzí mă mí mǐngyè rǒrò mă má'í òtsò nábhu nǎ Kàgàwà tò okúna dǒ rò dhu: Nyí nyìrì yà fùkù mă mǔnò Kàgàwà bhà Ídzi

Màkürù. Ní, nyí nyädù kàkò ìnzí ní ìndrù-li'ò rò àhù ɔte bhëyi, pbétù nyí nyáko ka Kàgàwà-li'ò rò àhù ɔte bhëyi. Ní, ndi ɔte ní Kàgàwà bhà ɔte. Ndi ɔte ní ndi nyukutsi rí kasu ònzí nyí Yèsù ná'ù ale tíró. ¹⁴ Adódù, ndi dhu nìtè dhu ní, yà Yùdeyà tó pbìrì ɔ, Kàgàwà bhà kànisà ɔ Yèsù Krístò ná'ù ale ró ndi nanzì dhu, nónzì wà ndi átò rùkú dhu. Nyí nyábà àpbè fùkú pbìrì ɔ bhà nyú fò, àdhàdhì abádhí náabà àpbè ìnzá Yèsù ná'ù Pbàyàhúdì-fó dhu bhëyi tí. ¹⁵ I Pbàyàhúdì ní ndi Ádrùngbàle Yèsù nabhù kohò, ì ràdù pbànábì nábhù kòkyè. Abádhí ní ndi ròkà ávu. Abádhí rónzina dhu arí nzí Kàgàwà-nyìpkó nófò, ndirò abádhí nóngò kóró ale tó òmvù tí. ¹⁶ Abádhí arí tsùka àpà 'ùtò ìnzí mǎ mɔvo tí ògù tó ɔte ìnzí ní pbàyàhúdì tò, akye abádhí adùna ùgu nǎ. Ndi dhu bhëyi ní ndi, abádhí nísè yà angyangyi ì arónzina fíyó nzérenga-bvu. Pbétù, Kàgàwà bhà nàwí rísì isì abádhí dǎ.

Polò rǎ Tèsàlònikà ɔ bhà nózè ndàla dhu

¹⁷ Adódù, ka kùtu mǎ mǔbhǎ mǎ nyí mànà ale-ngbò ò rò idò kàsùmì kèlè tí. Pbétù ale-afí ònǎ rò, àlè kí'ì ìnè atdíkpá. Atdyúka nyú ní'ì àlè ràla àlè nyí mànà. Ní mǎ mónzì kóró ɔbì ndíní ndi dhu náaká tí fàkà. ¹⁸ Ndi dhu ìtè rí dhu ní, mǎ mómvu mǎ mǔwù fǔrǎbvù. Ndirò ìma nyú Polò, ma mómvu wà dhu ibí-gùna nyú, ndíní ma mara tí fǔrǎbvù. Ní, pǔmvo Sitanì adù ndi otu nútò ròkà. ¹⁹ Nírò, ádhi mà nyú ndi fàkà a'uta rǎ'ì dǔyá? Ádhi mà nyú ndi idhèka rǎ ndìka okúya dǎ rò? Ndirò, fàkà mùlèmà tó mùkimbà ní àdhi mà? Ní'íya tí obhó nyí ndi, yà àlè tó Ádrùngbàle Yèsù ríngò nínganì? ²⁰ Obhó nyú, okúku dǎ rò nga ní ndi mǎ mǎrí mìlè, idhèka ràdù ndìka nǎ.

3

Polò rǎ Tímòtewù òvì rǎrà Tèsàlònikà ɔ bhà-afí nópè dhu

¹ Ádzì mǎ mí inga òdo dhu níngyè mǎ rò, mǎ mála dhu mǎ rǎkǎ mǔkò víka dǎ rò Àtenè tó kígo ò. ² Ní, mǎ mádu adòkà Tímòtewù nóvì rǎrà fǔrǎbvù. Àbadhi ní ndi Kàgàwà bhà ìno, yà atdíkpá mǎ mǎrí Krístò dǎ róte Ídzi Màkürù núno mànà ìndrù tó ale. Ní mǎ móvì ka fǔrǎbvù, ndíní afíku nabhù tí ròtsì ɔbì ndàdù nyídi fùkú a'uta ɔ, ³ ndirò, ìnzí yà kòmbí nyí nyábàna àpbè adù tí atdí ale mà nábhù rùbhà pbìndà a'uta. Obhó tí, nyí nyùnì wà dhu, àlè rǎrǎ ndi àpbè-tidò nábà àbà. ⁴ Ndirò, fǔrǎbvù mǎ mí'ì ònǎ kàsùmì ɔ, mǎ móvò wà dhu fùkú mǎti: àlè rǎrǎ àpbè nábà. Ní, nyí nyùnì wà dhu ì dhu rǎrǎ kǔkò rí 'ònzì. ⁵ Wò dhu-okú dǎ rò ní ndi, ìma nyú mà átò ma mítdègu mingyè inga t'ódota nǎ, ní ma móvì Tímòtewù rǎrà fǔrǎbvù. Ma móvì ka ndíní adù tí ìngo nyí nyáróko tí fùkú a'uta ɔ dhu tó màkürù nà idù. Obhó tí, ma mónzì ɔdòna dhu ní, akye utrátàba Sitanì ràdù àrà nyǎtra, ɔbìka ràdù àwí kòkórò dhu.

Tímòtewù àdu ndì nà màkürù rǎ Polò-idhè nábhù ríka ndì dhu

⁶ Pbétù, kòmbí Tímòtewù níra wà àhù fǔrǎbvù rò. Ní, kàwe wà ídzi dhu nyú fùkú a'uta mà, fùkú àzè mànà dǎ. Kàti, atdído nyí rarí mìrè bìlìnganà, ndirò atdyúku nyú rí'ì nyála mǎ tdítǎ, àdhàdhì mǎ mòzè mǎ ràla nyí átò tdítǎ dhu bhëyi tí. ⁷ Ní ndi dhu bhëyi tí adódù, yà mǎ mí'ì ònǎ àpbè mà, avuta mànà nzínzì ɔ, fùkú a'uta ɔ nyí nyíkò tí dhu níbhò ndi ɔbì afíka tò. ⁸ Kòmbí, mǎ mí mìne mbëyi nyú, nyí nyíkò pòtsó Ádrùngbàle Yèsù ò nídhuní. ⁹ Ìngbà òtsò-tidò ndi mǎ mádu àdunà Kàgàwà tó okúku dǎ rò, yà nyí nyú nyí nyàbhù idhèka ríka ndì tí Kàgàwà-ònzì okúku dǎ rò dhu dǎ? ¹⁰ Kùbhìngánǎ ndirò adyìbhengá mǎti, mǎ mǎrí mìtsò atdyúka nyú

nà Kàgàwà rǒ, ndíní mǎ nabhù tí mǎla ngbǒku tdítǒ, mǎdù fùkú a'uta dǒ òdì dhu níse fùkù.

¹¹ Kàgàwà àlě t'Ábanà nyú ndítírò, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù mànà, náká ì rànge otu fǎkà ndíní mǎ mowu tí ùvò fùrábvè. ¹² Ádrùngbǎle Yèsù àkǎ nditrǒ nyí nyózè nyí nǐ nzínziku ǒ àzè, ndàdù kóró ngǔkpà ale nyí nyózè nǐ àzè nítró átò, àdhàdhì mǎ mózè nyí dhu bhèyi. ¹³ Kákǎ ndàbhù afíku ròtsì ɔbì, ndíní adùya tí ì'ì ìlǐlǎ ró, ndirò ìmbǎ afátá na àlě t'Ábanà Kàgàwà-ònzí, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù rǐngo, ì rìwù atdíkpá róná ale mànà nínganí.

4

Pólò rǐ Yèsù ná'ù ale ònzi ròkò Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu bhèyi dhu

¹ Adódù, ngǎtsi dhu ní, mǎ móvò wà nyí nyàkǎnà nyùbhi Kàgàwà-nyìkpó nǒfò rádù dhu bhèyi dhu fùkù. Obhó tí, nyí nyárí ndi dhu ònzi ònzi. Ní, kòmbí mǎ mǒnzi fùkú, mǎdù ùyanà fùkù Ádrùngbǎle Yèsù-ɔvò rǒ dhu ní yàrí: Nyí nyàkǎ nyǒnzì ka mbèyi nyú ròsè. ² Obhó tí, nyí nyùni wà yà fùkù mǎ múyǎ ìngbǎ dhu bhèyi dhu-tidò mà rírà Ádrùngbǎle Yèsù bhà rò. ³ Kàgàwà ózè dhu ní, nyílǎ nyìkpóna ǒ, ndirò ní nyǒdò nyí m̀nyòni rǒ rò. ⁴ Ndirò kǒzè dhu ní, ngǎtsi ale ròdò ngbǒna ilátá ǒ Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ndirò ifuta mànà dhu ǒ, ⁵ ìnzì ndàbhù ndi m̀nyòni ràtdù afína yà ìnzá Kàgàwà nùni ale náarónzina dhu bhèyi. ⁶ Wò ndi m̀tsɔ-tidò ǒ, dhu àkǎ nzá atdí ale mà rǒnzì nzérénga ɔdhìna rǒ, ndùpò pbìndà ara dǒ. Obhó tí, Ádrùngbǎle Yèsù nítdià kóró ì dhu bhèyi dhu-ànyǎ yà angyinǎ rò mǎ m̀nò fùkù, mǎdù ùyanà mbèyi nyú fùkù dhu bhèyi. ⁷ Obhó tí, Kàgàwà núnzi nzá àlě m̀nyòni t'ónzita tò. Pbétù, kúnzi àlě ndíní àlě koko tí ìlǐlǎ ale tí nyìkpóna ǒ. ⁸ Ndi dhu bhèyi ní ndi, yàrí uyátá nòdhò ale, nódhò nzá ìndrù-tsù dhu, pbétù kòdhò dhu ní Kàgàwà bhà uyátá. Ka ní ndi pbìndà Ìlǐlǎ-Alafí níbho arí fùkù.

⁹ Yèsù ná'ù ale rǐ 'òzè nzínziya ǒ dhu dǒ, nyí nyí'ì mbǎ fùkù ka kí dhu àndí dhu-atdyú nà. Obhó tí, nyí nyú nyí-tírò, nyí nyùni wà nyí nyádù nyózè nzínziku ǒ tí dhu Kàgàwà-rǒ. ¹⁰ Kòni ndi dhu kèlé ní ndi nyí nyarónzina M̀kèdòniyà tó pbìri ǒ arí'ì Yèsù ná'ù ale-rǒ kóró. Ní, mǎ mǒnzi nyí nyǒngò kònzì mbèyi nyú tdítǒ. ¹¹ Nyònzi ɔbì nyǒkò m̀aràngà ǒ: nyǎndà nyí nyóko tí dhu nyí-tírò, nyádù kasu ònzì ɔtsúku nyú nǐ dzùnàku nɔnzi tí yà ma múyǎ fùkù dhu bhèyi. ¹² Ndi dhu bhèyi ní ndi, nyí nyónzina dhu rádù nyǎbhù iri ale rífù nyí, ìmbǎ nyádù ì'ì ìndrù rǐ dzùnàku ònzi dhu-atdyú nà.

Pólò rǐ dhu àndí Yèsù ì a'u rórò uvè ale nùngbeya ì dhu dǒ dhu

¹³ Adódù, mǎ mózè nzá nyǒkò ìnzì nyùni iwà ì a'u Yèsù rórò uvè ale dǒ dhu, akye nyí nyowuya òko izu ǒ, yà ìmbǎ arí'ì a'uta nà ngǔkpà ale bhèyi nǐ. ¹⁴ Obhó tí, àlě ká'ù wà dhu Yèsù ravè ndàdù ndìngbè. Ní ndi dhu bhèyi tí, Kàgàwà abhùya kákà iwà ì a'u Yèsù rórò uvè ale, rànge ì átò, 'àdù 'ùngbò Yèsù mànà.

¹⁵ Kànì Ádrùngbǎle Yèsù unɔ dhu-bvu rǒ mǎ móvona fùkù dhu. Yèsù rǐngo dhu rǒtuna nyìkpóya nà àlě nzínzi ǒ ale tírò, àlě kokoya nzí angyi ùvùvè ale tò òrù-akpà-otù ǒ. ¹⁶ Obhó tí, m̀làyíkà dǒ atdí ádrùngbǎle-tù mà, Kàgàwà bhà wàndà-tù mànà rǐ 'ìri rò, Ádrùngbǎle Yèsù nyú ndítírò níifoya òrù-akpà ò rò. Ndirò kákà Yèsù Krístò ì a'u rórò uvè ale náadùya 'ùngbe angyi. ¹⁷ Ndi dhu-dzidǒ ní ndi, yà àlě-nyìkpó nà àlě kòtù àlě ndi kàsùmì ǒ rò, àlě kadùya òdzì atdíkpá abádhí mànà àpbù ǒ, àlě rádù àlě

òtù Ádrùngbǎle Yěsù mànà awe ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlě kóró àlě kadùya òko bilínganà Ádrùngbǎle mànà òrù-akpà ò. ¹⁸ Ní, nyòngò afíkù nópè nzínzìkù ǒ wòrí ɔte nǐ.

5

Ádrùngbǎle Yěsù ríngò ònà idhò

¹ Adódù, Ádrùngbǎle Yěsù níngoya ònà idhò mà, ndi kàsùmì mànà dǒ, nyí nyí ìmbǎ dhu-atdyú nà mǎndí dhu fùkù. ² Obhó tí, nyí nyú, nyí nyùnì wà dhu mběyi nyú, Ádrùngbǎle Yěsù ríngò ònà idhò risíya inzà ka kùnì angyangyi rórò, ogbotále náarótsù idza kúbhingánǎ dhu bhěyi. ³ Yà ìndrù rǎtina màrùngà rǎrǐ'ì kòmbí, ndirò ɔdòna ònzi ka kí dhu rǎrǐ'ì ìmbǎ rò ní ndi, dhu inzà rí dhu adùya ìsì abádhí dǒ. Abádhí rǎbàna àpè náapíríya ndi ndisì àdhàdhì ari nà tsibhále-ò náarí ndàpírí uguta tò dhu bhěyi. Ní, atdí ale mà nógúya nzí abádhí nzínzi ǒ. ⁴ Pbétù nyí adódù, nyí nyí'ì ìmbǎ ìnò ǒ, ndíní wòrí idhò adùya tí nyòtdì ogbotále bhěyi. ⁵ Obhó tí, nyí kóró nyí ní awáwù ǒ ale, adyíbhengá nga ǒ ale. Àlě ní nzí kúbhingá nga ǒ ale, ìnò ǒ ale. ⁶ Ní, dhu àkǎ nzà àlě ròdhò ngùkpà ale-tsí bhěyi. Pbétù dhu àkǎ àlě ròkò àlě-nyìkpó nà, àlě ràdù àmbe àlě òdò dǒ mběyi. ⁷ Obhó tí, òdhò aródhò ale náaródhò kúbhingá, ndirò, òri aróri ale náaróri kúbhingá. ⁸ Pbétù àlě, adyíbhengá nga ǒ ale tíró, dhu àkǎ àlě ròdò àlě mběyi. Dhu àkǎ àlě rùfǒ a'uta mà àzè mànà làtú tí àlě-odrù dǒ, àlě ràdù ògù àlě ká'ù dhu náfo sàbù tí àlě-dò rǒ. ⁹ Obhó tí, Kàgàwà núutri nzà àlě ndíní ìndrù-ànyà nítì ndi ní nǐ pòndà nàwí núsíya tí àlě-dǒ. Pbétù, kùtri àlě ndíní àlě kabáya tí ògù àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò-òtù ǒ. ¹⁰ Yěsù avè àlě-okú dò rò ndíní ndi ndíngò dhu nótù àlě àlě-nyìkpó nà màtí rò, ndirò kòtù àlě iwà àlě kàve ró màtí rò, àlě kadùya tí òko ípìrǒnga ǒ atdíkpà ndi mànà. ¹¹ Nírò, dhu àkǎ nyòwù afíkù òpè rǒ nzínzìkù ǒ, nyǎdù òwu nyídì rǒ átò a'uta ǒ nzínzìkù ǒ yà nyí nyáí kònzì dhu bhěyi tí.

Yěsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu

¹² Adódù, mà mònzi fùkù ngàtsi dhu ní, nyòngò kǒkò nzínzìkù ǒ arí kasu ònzi ale nífu. I ale ní kǒkò nyǎnda arí Ádrùngbǎle Yěsù-òvò rǒ, 'àdù àmbe nyìkpókù itdyu dǒ nzérenga rǒ rò ale. ¹³ Nyí nyàkǎ nyífu abádhí atdí dǒ ròsè, nyǎdù abádhí nózè yà abádhí arónzina kasu-okú dò rò. Nyí nyàkǎ nyòkò màrùngà ǒ nzínzìkù ǒ.

¹⁴ Ndirò adódù, mà mònzi nyí nyòvò dhu inzà inga nòfò dhu bhěyi aróko ale tò, nyǎdù afíya níngyě ì ale-afí nópè. Mà mònzi nyí nyònzì ivivi ngbǒya nà ale dzùnà, nyǎdù kóró ale-dzi nóndù. ¹⁵ Mà mònzi nyí átò nyòdò nyí, ìnzì atdí ale mà ràdu nzérenga nzérenga nǐ. Pbétù dhu àkǎ nyòné ídzìnga ònzi nyí nyí bilínganà nzínzìkù ǒ màtí ndirò kóró ale nzínzi ǒ màtí dhu kèlě.

¹⁶ Nyòngò òko bilínganà dhèdhe ǒ tí. ¹⁷ Nyòngò nyítsò ìnzì nyí nyúbhana rórò. ¹⁸ Rùkù ndi nònzi kóró dhu ǒ, nyòngò òtsò kèlě nádu Kàgàwà tò. Obhó tí, kǒkòrí ní ndi Kàgàwà ózè nyònzì Yěsù Krístò-òvò rǒ dhu.

¹⁹ Ìlǐlǎ-Alafí rónzina kasu àkǎ nzà nyùtò tsùna.

²⁰ Kàgàwà bhà pbanábí núuno dhu àkǎ nzà nyònzì gàyàna.

²¹ Pbétù, kóró dhu-ònga àkǎ nyòvò, nyǎdù ídzì dhu tí rí'ì dhu ònzi.

²² Ndirò, nyòdò nyí kóró nzére dhu-tidò rǒ rò.

Pòlò rǐ Kàgàwà ònzi ràso Tèsàlònìkà ǒ Kànìsà dhu

²³ M̀ar̀ungà ìbho arí ìndrũ tò Kàgàwà nyú ndìtírò náká ndàbhũ nyĩ nyòkò p̀b̀ìndà ale nyú tí. Kàká ndòdò f̀ùkú ìp̀ìr̀õnga, afìkũ, atdyúkũ, ndìrò ngbòkũ mànà, ròkò ìmbã nzére dhu tí ka kózùna dhu rì'ì òyà, àlě tó Ádr̀ungbãle Ỳesù Krístò rĩngo òná ìdho tò. ²⁴ Nyĩ nunzi Kàgàwà ní ìnzĩ arí p̀b̀ìndà ìr̀eta núwũ ale. Ní ka ní ndì rí ì dhu nónzi.

²⁵ Adódũ, nyòngò nyĩtsò d̀òká átò.

²⁶ Nyòvì Ỳesù ná'ù ale kóró atdyúkũ nyú nà.

²⁷ Ma mìtdè nyĩ ìtdè tí Ádr̀ungbãle Ỳesù-òvò r̀õ ndínĩ nyĩ nyozú tí yàrí bhàr̀uwà Ỳesù ná'ù ale tò kóró.

²⁸ Àlě tó Ádr̀ungbãle Ỳesù Krístò àká ndàso nyĩ.

Tèsàlònìkà

ǒ Kànisà tò Pòlò andí ɔyɔ rí kisé nǐ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádrùngrǒ dhu tí dhu

Uvitatále Pòlò náandí ndi Tèsàlònìkà tó kigò ǒ kànisà tò ka kandí ɔyɔ bhàruwà. Kángbe ndi kànisà ɔyɔ rí Ídzi Màkürù t'únɔta tó pbindà abhi isě abhi ǒ (Kas 17.1-9).

Tèsàlònìkà tó kigò ǒ kànisà ǒ i'ì ní Pbhàyahúdí mà ábhǒ ìnzǐ ní Pbhàyahúdí màná. Pòlò andí dhu abádhí tò mbèmbè imbò kumì atɔ údà Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidǒ rǒrò.

Yàrí ɔyɔ rí kisé bhàruwà ò Pòlò àdu ndàndí dhu ní iwà ndì ndóvò wemberè tó pbindà bhàruwà ò dhu. Kàsùmì àdì ndàmbe ùda tí ùda dǒ rò, pbàkrístò-tsi náava ndì atdíǒ ìnzǐ Ádrùngrǒ Yèsù ríngò dhu nǐ. Tèsàlònìkà ǒ atdíǒhená ale nóowúnà àtìná rǒ ndi Ádrùngrǒ bhà idhò rákǎ iwà (2.2). Ngǔkpà ale nóowúnà dhu ìrè rǒ 'àtì ìnzá dhu rákǎ konzì kasu ìnzá òtrò idhò ǒ kà ríngò nídhunǐ (3.6-12). Nírò, Pòlò rǐ ndì ndúdhèna dhu àngǎ atdíǒ. Kà rǐ dhu òvɔ Kàgàwà rǒ òmvù, Nzére ale nyú tí ka kátìna ale nàndà dhu dǒ. Ndi ale rǐ ndìtɔ angyinǎ rò Krístò ríngò dhu tò (2.3-4). Ndirò, Pòlò rǐ pbàkrístò-afí àbhǔ ròtsì ɔbi ndàtì Ádrùngrǒ rǎrǐ ìnzǐ arí ùnɔ ndì ndùnò dhu núbha ìnzá ndì ndònzì rǒrò ale. Ní kà rǎrǐ abádhí àbhǔ ròtsì ɔbi, ndàdù abádhí ɔdò pfmvɔ Sitanì rǒ rò (3.3).

Bhàruwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Pòlò rǐ Tèsàlònìkà tó kigò ǒ pbàkrístò nóvì dhu (1.1-2).
- Ndì ndíngò rò Ádrùngrǒ Yèsù nóɔtdíya ìngbàtí ìlì ndì ale-ànyǎ obhónánga dǒ dhu (1.3-12).
- Ìnzá Ádrùngrǒ Yèsù àpè ndàdù dhu mà, Kà ríngò iwà Nzére ale nyú tí ka kátìna ale ítò ndì dhu-dzidǒ dhu màná (2.1-12).
- Pbhàkrístò àkǎ ìkò pòtsó fíyó a'uta ǒ dhu (2.13-17).
- Pbhàkrístò àkǎ 'àbhǔ ì atdíǒ itsòta tò dhu mà, abádhí àkǎ 'ònzì kasu fíyó ìpìrǒnga nòdɔ tí dhu màná dhu (3.1-15).
- Pòlò rǐ ndìtɔ Tèsàlònìkà ǒ pbàkrístò dǒ ndàdù abádhí nóvì dhu (3.16-18).

Pòlò rǐ Tèsàlònìkà tó kigò ǒ Kànisà nóvì dhu

¹ Ima Pòlò, atdíkpá Sìlìvanù mà Tìmòtewù màná, mà màndí yàrí bhàruwà fùkù Tèsàlònìkà tó kigò ǒ Kànisà tǐrò. Nyǐ ní àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngrǒ Yèsù Krístò màná bhà ale. ² Ndi àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, àlě tó Ádrùngrǒ Yèsù Krístò màná náká 'àso nyǐ, 'àdù nyǎbhǔ nyòkò màrùngà ǒ.

Pòlò rǐ Tèsàlònìkà ǒ kànisà nílè fíyó a'uta-okú dò rò dhu (Màt 13.40-43; 25.31-45; Fìl 1.3-6,27-30; 1Tè 1.3-7)

³ Adódù, mà màká mǒngò òtò àdu bìlìnganà Kàgàwà tò okúku dò rò. Ní, dhu àkǎ àlě rònzì ka ndi dhu bhèyi tí, fùkù a'uta rǐ ndisě, nyǐ nyóze nyǐ nǐ nzínzìku ǒ àzè ràdù àmbe ndise dǒ nídhunǐ. ⁴ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi mà márí mìlè okúku dò rò Kàgàwà bhà kànisà ǒ. Mà márí mìlè átò, nyǐ nyíkò pòtsó, nyámbe fùkù a'uta nóddò dǒ, àpbè mà avuta màná-dzi t'òndùta ǒ nídhunǐ.

5 Wò dhu bhěyi nyĩ nyónzina dhu ní ndi rí dhu àvĩ, Kàgàwà ritdiya kóró ale-ànyà obhónánga dǒ, ndàdù nyòzù iwà nyĩ nyàkànà nyòtsù yà nyĩ nyárí àpbè àbà okúna dò rò pbìndà ádrùngbǎnga tó idzi ò ale tí. 6 Obhó tí, Kàgàwà ní obhónánga dǒ arí indrù-ànyà nítdì ale. Ní, kǎvùya átò yà rùkú arávu ale-rǒ. 7 Ndirò nyĩ, yà rùkú ka karávu rò, àlě kadùya àbàna nyĩ mànà atdíkpá ní àpbè ǒ rò àlě kí àlě àsǒ dhu, yà Ádrùngbǎle Yèsù rĩ nditè òrù-akpà ò rò ì íwu pbìndà ádrùngbǎnga tó obi tó màlàyíkà mànà nínnganí. 8 Kǎraya ádrùngbǎ kàzù ǒ, ndàdù yà inzà Kàgàwà nùni ale-ànyà nítdì. Ndirò kǎtdiya yà inzà Ádrùngbǎle Yèsù bhà Ídzi Màkùrù nífu ale-ànyà átò. 9 Fiyó nzérenga tó perè tí, abádhí núuwíya dhòdhódhónganà, ì ròkò itse nyú Ádrùngbǎle Yèsù rǒ rò, ndirò kàbhà obi tó ádrùngbǎnga tó awáwù rǒ rò màtí. 10 Ndi dhu onziya ndi Yèsù ríngò ndínì pbìndà ale-tsí níilè tí ndi, ndi ná'ù ale kóró ràdù ndifù nínnganí. Nyĩ nyí'íya ì ale nzínzi ǒ átò, iwà nyĩ nya'u fùkù mà muno ote nídhunì.

11 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, mà mǎrí mǐtsò bìlínnganà okúku dò rò, ndínì àlě tó Kàgàwà nóozú tí nyĩ pbìndà anzita nà àkà ale tí. Ndirò mà mǎrí mǐtsò ndínì pbìndà ádrùngbǎnga tó obi nǐ kǎbhù tí nyĩ nyárí atdyúna òho kóró ídzìnga mà, fùkú a'uta-kàsù mànà rākǎ. 12 Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù-òvò rĩ ndilè okúku dò rò, òvòku ràdù ndilè átò kókú dò rò. Ndi dhu ràdù ndònzì àlě tó Kàgàwà bhà ídzìnga mà, Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ídzìnga mànà nóokú dò rò.

2

Pfòmvo ìvì nzére ale nóonziya tdǎ Ádrùngbǎle Yèsù ingo rò dhu (Màt 24.23-44; 1Yù 2.18; 4.1-3)

1 Adódù, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ríngò, ndàdù àlě-tsù nándu tina ò ònà idho dǒ, mà mìtdè nyĩ ìtdè tí: 2 àpé nyàbhu dùku rìnza ndi isó tí nyámbe odo ònzì dǒ yà indrù ràtina iwà Ádrùngbǎle Yèsù ríngò ònà idho rākǎ rò. Àpé nya'u ka, ìmbǎ ka kátina pbànábí núnò dhu rǎrĩ ndi, ndirò mà múnò dhu rǎrĩ ndi, ndirò ngǎtsi nǐ, mà màndì bhàrùwà rǎrĩ ndi ka núnò rò. 3 Àpé nyàbhu atdí ale mà rùtrǎ nyĩ ìngbǎ ófò ǒ màtí. Obhó tí, dhu àkǎ pé indrù rìvǎ dhu ì ròdhò Kàgàwà angyinǎ rò tdǎ ndi idho náaká rò, pfòmvo ìvì nzére ale nyú ràdù nditè. Ndi ale ní iwà Kàgàwà utri angyangyi dhòdhódhónganà tó ove tò ale. 4 Ka ní òmvù, yà Kàgàwà tí ka karózùna, kadù ùlenà kóró dhu-tsí dǒ arí ndidzì orú ale. Kǎraya àhù ndi ndádi Kàgàwà bhà idza nyú ǒ, ndàdù ndàtì nditírò Kàgàwà nyú tí dhu ò.

5 Nyĩ nyìrè tí obhó yà fùkù ma mongónà òvòna àdì ma màdì nzínziku ǒ rórò dhu? 6 Ndirò kòmbí nyĩ nyùnì wà kà-tsù nútò arí ìnzì rònzi ndi dhu. Ní kǎraya nditè pbìndà kàsùmì rākǎ rò tí. 7 Obhó tí, nzére ale bhà obi rǐ ì ìnè kasu ònzi ndi ndi inzà ka kùnì rórò ró. Pbétù dhu àkǎ yà kà-tsù nútò rí kòmbí ale rìndrǐ pé ndi ànyìrǒ rò. 8 Nírò ní ndi ndi nzére ale nítdi ndi kpanya. Ndirò, Ádrùngbǎle Yèsù náadùya kòhò ihèna nǐ, nditò kàsùna pbìndà ingota tó awáwù nǐ. 9 Wò ndi nzére ale níraya pfòmvo Sìtanì bhà ádrùngbǎnga tó obi nǐ. Kónziya kóró wiwì-tidò, dhu ìtè rí ize mà, inzà apèna 'ònzì angyi indrù-nzínzi ǒ dhu-tidò mànà, ndùtrǎ indrù nǐ. 10 Ndirò kónziya kóró nzérenga-tidò, ndùtrǎ ùwǐ rúwǐ ale nǐ. Ì ale núuwíya inzà ì azè 'àko, ndirò inzà ì òzè yà 'ìgu ràdù obhónganà dhu-okú dò rò. 11 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà arí abádhí rúwǐ nǐ ádrùngbǎnga tó obi nívi,

ndíní abádhí náa'ú tí tìtò. ¹² Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà adùya anya nítà yà inzà obhóngà ná'ù, pbétù 'àdù nzéřnga kèlě nózè ale dǒ.

Polò rě Kànìsà nónzi rìkò fìyó a'uta ǒ dhu
(1Pé 1.3-9; 5.10-11)

¹³ Pbétù mǎ'í na adódù, mǎ màkǎ mǒngò òtsò nádu bilínganà Kàgàwà tò okúku dǒ rò, yà atdíǒ Ádrùngbǎle Yèsù ózè nyí rò. Obhó tí, mǎhàngú ò rò Kàgàwà náapì wà nyí ògù tò, yà nyú'ò rí nyílǎ nyìkpóna ǒ pbìndà Hìlǎ-Alafì-otù ǒ. Ndirò kǎpì nyí ògù tò obhóngà nyí nyá'ù dhu-otù ǒ. ¹⁴ Kòní i dhu tò nga ní ndi Kàgàwà únzì nyí yà fùkù mǎ múnò Ídzi Màkǎrù-otù ǒ nǐ, ndíní nyí nyí'iyà tí ngari nà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà ádrùngbǎnga tó awáwù ò. ¹⁵ Nírò adódù, nyìkò pòtsó fùkù a'uta ǒ. Ndirò nyálǎ yà fùkù mǎ múyǎ tsùka ǒ mǎtí, ndirò andítá ǒ mǎtí dhu mběyi dǎku ò.

¹⁶ Àlě t'Ábanà Kàgàwà náazè àlě atdíǒ. Ndirò pbìndà ídzìnga-otù ǒ, kǐbhò dhòdhódhóngà tó ale-afí t'ópèta mà, ídzi a'uta mànà àlě tò. Ní, àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò nyú ndàtírò, àlě t'Ábanà Kàgàwà mànà, ¹⁷ náká ì ròpè afìku, 'àdù nyídì kóró kàsùku mà ídzi òtèku mànà ǒ.

3

Polò rě itsòta nónzi Kànìsà-fó dhu
(Ròm 15.30-32; 1Tì 2.9-10; 4.11-12)

¹ Kùbha mǎ mí dóná rò nǐ adódù, nyòngò nyítsò dòká, ndíní Ádrùngbǎle Yèsù bhà ɔte núundò tí ndì tsàkàtsàkà, kadù ìfunà kóró ngari ǒ yà fǔrǎbvě kǎrì ndònzì dhu bhěyi. ² Ndirò dhu àkǎ nyítsò nyí dòká, ndíní Kàgàwà igú tí mǎ'í òròrù ndirò nzéř-ale-fó rò. Obhó tí, ìnzì ní kóró ale ndi Yèsù ná'ù. ³ Pbétù, Ádrùngbǎle Yèsù ní ìnzì arí ùnò ndì ndùnò dhu núbha ìnzà ndì ndònzì rórò ale. Ní kà rě nyídì, ndàdù nyòdò Nzéř ale rǒ rò. ⁴ Ádrùngbǎle Yèsù-okú dǒ rò, mǎ mà'ù dhu nyí rarí fùkù mǎ múyǎ dhu ònzì ònzì, ndirò nyí rǎròngo kònzì ònzì. ⁵ Ádrùngbǎle Yèsù àkǎ ndàbhù nyí nyùni ìngbǎ dhu bvě mǎtí Kàgàwà ózè nyí dhu, ndàdù nyǎbhù nyòndù àpbè-dzi àdhàdhì ndì ndandù ka dhu bhěyi.

Polò rě dhu ùyǎ Tèsàlònìkà ǒ Kànìsà tò kasu dǒ dhu

⁶ Adódù, mǎ mí dhu ùyǎ fùkù àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-ɔvò rǒ: nyìndà nyí yà ngbǒya úyí, ìnzì 'àdù yà fùkù mǎ múyǎ dhu nífu kóró ɔdhíku rǒ rò. ⁷ Nyí nyùni wà dhu, nyí rǎkǎnà nyòkò mǎ mǎrì òko dhu bhěyi. Obhó tí, nzínzìku ǒ mǎ mí'ì rò, mǎ mókò nzá itsi nà. ⁸ Mǎ mónyù nzá atdí ale bhà ònyù mà tǐròrò. Pbétù, mǎ mónzì kasu ɔbi nyú nà ndirò ìngyétá mànà, kùbhingá mǎtí, ndirò adyíbhengá mǎtí, akye mǎ mowuna ì'ì ànò tí nzínzìku ǒ atdí ale dǒ mǎtí nǐ. ⁹ Mǎ mónzì wòrì dhu àzèmbè iwà nyí nyàkǎnà nyònzì dzùnàka rórò tí. Pbétù, mǎ mazè dhu ní mǐtè nyí nyàkǎ nyòngò ònzìndà dhu yà mǎ mónzìna dhu-nyutsì. ¹⁰ Obhó tí, fǔrǎbvě mǎ mí'ì ònà kàsùmì ǒ, mǎ múyǎ dhu fùkù mǎtì: «Ìnzì arí kasu ònzì ale ní rǎkǎnà nzá ndònyù dhu.»

¹¹ Mǎ mǎrì dhu, nzínzìku ǒ atdídhénà ale-ngbò rúyí, ìnzì 'àmbe kasu ònzì dǒ. Ndirò kasu ònzì ì àmbènà rò, abádhí rarádù 'itsu ngǔkpà ale rǒnzìna kóró dhu ò. ¹² Ní, mǎ mònzì i ale-tsí, mǎdù dhu ùya fìyò Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-ɔvò rǒ, ròwù kasu ònzì rǒ ìyònga ǒ, 'àdù fìyó ònyù nyú nónyù.

¹³ Pbétù, nyí adódù, nyí nyàkǎ nzá nyǎngyě nyí ídzìnga t'ónzìta nǐ. ¹⁴ Ìnzì rí yà mǎ múnò yàrí bhàrùwà ǒ dhu nífù ale, náká nyǎwě dònánnga, ìnzì

nyǎdù nyírì mànà, ndíní nyìna adù tí ìwẹ. ¹⁵ Àpé nyàdù nyòzù ka òmvù tí. Pbétù, nyí nyádù dhu òvò kà tò odhìkẹ bhěyi tí.

Polò rí ndìtsò Tèsàlònikà 3 bhà dǎ ndàdù abádí nóvì dhu

¹⁶ Mārùngà ìbho arí ìndrù tò Ádrùngbǎle Yěsù náǎ ndàbhẹ mārùngà ndìtírò fǔkù kóró kàsùmì ǎ ndìrò kóró ófò ǎ. Ádrùngbǎle Yěsù àǎ ndìì nyí mànà kóró.

¹⁷ Ìma Polò, yàrí ní ndì ọtsúdu nyú nǎ ma mándìna fǔkù dhu, movì nyí òná. Ma marí ọtsúdu ìlǎ ndì dhu bhěyi kóró bhàrẹwà ò. Kànì ọtsúdu-dò nyú.

¹⁸ Àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò àǎ ndàso nyí kóró.

Timòtewù tò Pòlò andí wemberè tí bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tí Pòlò andí Timòtewù tí kátina kpatsibhíngba tò bhàrùwà. Ndi Timòtewù ní'ì Àziyá-Ngba tó pbìrì ǒ, Lístrà tí kátina kigò ǒ ale. Kòmbí ka karí ndi pbìrì ànzi Tùrùkiyà tí. Kà t'ábanà ní'ì Mùgìrikì, kà-tsánà Èwùnikè ràdù ì'ì Mùyàhudi-àyi (Kas 16.1). fyardhíyà mà íyànà màrà ní'ì pbàkrístò (2Tì 1.5).

Pòlò arà Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núnò Lístrà. Ní Timòtewù iri kà ráwèna Yèsù dǒ dhu, ndàdù ndi Yèsù à'ù (Kas 16.10). Ndi dhu-dzidǒ, Pòlò adù kòvò 'òngò kasu ònzì màrà atdíkpá.

Timòtewù unda Pòlò ibí-gùna nyú pbìndà abhi ǒ (Kas 16.1-5). Ndirò, Yèsù ná'ù ale tó a'uta nádù ndi olù, ngàtsi nǐ vurò dhu ùdhè ka kí ìndrù tò Yèsù bhà Ídzi Màkürù rǒ rò òná atdí kigò mà ndi ndirò rò, Pòlò ongónà ndi Timòtewù òvì ràrà ìndrù-afí nópè anyì. Ndi dhu bhèyi ní ndi kǎvì ka atdíku ràdi Èfesò tó kigò ǒ, pbàkrístò-afí nópè tí (1Tì 1.3). Ní yàrí bhàrùwà náatù ka anyì. Ka kirè nga Pòlò randí ka azà kumì dóná ìbhù nà atò mà azà kumì dóná imbò nà atò màrà nzínzì ǒ Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ. Ndi kàsùmì ǒ Pòlò ì'ì iwà ndi ndóngò màrà tí ró, Timòtewù ràdù ì'ì mbèmbè ìbhù kumì dóná imbò nà atò nà.

Bhàrùwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàrùwà-dòkpa (1.1-2).
- Pòlò rǐ Timòtewù àvì ròsò tìtò tó màlímó dhu (1.3-11).
- Pòlò rǐ òtsò àbhù Ádrùngbǎle Kàgàwà tò kàbhà ídzìngà-okú dò rò dhu (1.12-20).
- Pòlò rǐ ròngò 'ìtsò kóró ale dǒ dhu (2.1-15).
- Kànìsà ǒ ádròdrǒ ale àkǎ kovò tí dhu (3.1-16).
- Timòtewù àkǎ ndòngò dhu ùdhe pbàkrístò tò òná ófò (4.1-16).
- Timòtewù àkǎ ndònzì kasu kànìsà ǒ kóró ale-tidò màrà tí dhu (5.1-6.2).
- Pòlò rǐ Timòtewù-nyìkpó nítidyù tìtò tó màlímó rǒ rò dhu mà kàkǎ ndàbhù sedzà ònzítàle tò ìnzì rùlì fíyó a'uta fíyó ònzì ò dhu màrà dhu (6.3-21).

Pòlò rǐ Timòtewù nóvì dhu

¹ Ìma Pòlò, ìma ní Yèsù Krístò bhà uvitatále. Ìma nóvò ní Kàgàwà àlè tó ǒgùba mà, Yèsù Krístò, yà àlè kíli àlè-nyìkpó róná ale màrà. ² Timòtewù, mà mí yàrí bhàrùwà andí ìndù. Ìnyi ní idhùdu nyú a'uta-otù ǒ. Kàgàwà àlè t'Ábanà mà, Yèsù Krístò àlè tó Ádrùngbǎle màrà náká ìtè fíyó ídzìngà ìndù, àbà izu dùnú, àdù nyabhù nyadi màràngà ǒ.

Pòlò rǐ Timòtewù àvì ròsò tìtò tó màlímó dhu

³ Yà Màkèdòniyà tó pbìrì ò mà màrà rórò mà mávi nyonzì dhu bhèyi tí, mà mòzè nyadi Èfesò tó kigò ò, ndíní nyi nyosó tí atdídhéná ale, ìnzì ràmbe tìtò tó dhu nùdhe dǒ ìndrù tò. ⁴ Nyi nyàkǎ nyosò abádhí átò ìnzì ràmbe ì tìtò tó imbe t'áweta mà, fíyó rùgànda-tsù náalè ndi tí dhu màrà dhu náwè ì ì ìnzì ríku rórò dhu rǒ. Ì dhu àwè ka kí dhu náarí agòta ìbho ìndrù nzínzì ǒ, àzèmbè a'uta-otù ǒ ka kùni Kàgàwà ózè dhu nónzì ka kàmbènà rò. ⁵ Mà mí wò dhu èyá okúna dò rò dhu ní, ndíní ìndrù nóozé tí ì nzínziyà ǒ. Ndi àzè ráhù ìlílá ale-afí mà, ídzi irèta mà, obhónánga tó a'uta màrà

ò rò. ⁶ Atdídhéná ale nínà ì kòkò i dhu rǒ rò, ndi dhu ràdù 'àbhà 'àmbe ìmbà tǐya nà dhu núnò dǒ ìndrù tò. ⁷ Abádhí ózè ì'ì Kàgàwà bhà Úyátá tó màlímó tí. Pbéù, abádhí únì nzá wò ì únóna dhu-tì mà, ndirò abádhí únì nzá wò ì údhèna òbi nyú nà dhu mà.

⁸ Àlě kúni wà dhu Úyátá ràrǐ ìdzì dhu, Kàgàwà ózè dhu bhèyi ka kùdhe ka ìndrù tò rò. ⁹ Àlě kàkà àlě rànì dhu átò, Kàgàwà ranzi nzá p̀b̀ndà Úyátá obhónánga ònzi arí ale tò. Pbéù kǎnzi ka fíyò ale ní ìnzì arí Úyátá nífù ale, ìnzì arí Kàgàwà ùnò dhu ìfù ale, ìnzì arí Kàgàwà ná'ù ale, ndirò nzéreatále. Kǎnzi ka átò ìnzì arí Kàgàwà ìfù ale tò, yà adzi ò dhu nátdù affiya ale tò, abáya mà ayíya mà nókýe arí ale mà ngǎkpà ale òkýe arí ale mà nà tò. ¹⁰ Kàgàwà anzi Úyátá átò okúya dò rò ale ní m̀nỳònitále mà, kpabhále tírò arí m̀nỳòni ònzi nzínziya ò ale mà, ndirò vèbhále tírò arí m̀nỳòni ònzi nzínziya ò ale mà nà. Kǎnzi ka átò ìndrù ùdzì arí ìno tí ale mà, tìtò ùno arí ale mà, tìtò dǒ arí dhu nùtsò ale mà, ndirò Kàgàwà bhà obhónánga tó òte nà rí 'àgò ngǎkpà dhu-tsí nónzi arí ale mà nà-okú dò rò. ¹¹ Ndi obhónánga tó òte náko ndi yà hirò nónzi Kàgàwà ìbhò fudú, ndínì ma mongó tí ùnò nà ìndrù tò p̀b̀ndà ádr̀ng̀b̀nga tó awáwè tó Ídzi Màkǎrù nà.

Polò rǐ òtsò àbhà Yèsù Krístò tò, kàbhà ìdzìnga-okú dò rò dhu

¹² Ma màbhà òtsò yà òbi níbhò idù àlě tó Ádr̀ng̀b̀ale Yèsù Krístò tò, kǒzè ma àkàkà ale tí, ndidì ma p̀b̀ndà kasu ò dhu-okú dò rò. ¹³ Angyi ima ní'ì Yèsù nǐ arí dhu ùno ale, Yèsù ná'ù ale rǒ arávu ale, ndirò àrì dò arí dhu ònzi ale. Pbéù Kàgàwà ábà izu dùdú, ìnzà ma má'ù Yèsù dhu nábhà ma mongò ìnzà ma m̀ni dhu ònzi dhu-okú dò rò. ¹⁴ Ndi àlě tó Ádr̀ng̀b̀ale Kàgàwà nítè p̀b̀ndà ìdzìnga abho nyú idù. Ní, kǎdù dz̀ǹadu ònzi ma'ù ndi, madù ngǎkpà ale nózè, Yèsù Krístò mà nà mà múngbò mà dhu-okú dò rò.

¹⁵ Yàrì ní ndi àkàkà ka'ù, ndirò kóró ale àkà ì ràko òte. Ndi òte ní: Yèsù Krístò ìrà yà adzi ò ndínì ndi ndigú tí nzéreatále, yà ima nyú ma mí'ì nzére ale nyú tí ròsè nzínziya ò ale. ¹⁶ Pbéù, ndi dhu-okú dò rò ní ndi Kàgàwà ábà izu dùdú. Kǒnzi ka ndi dhu bhèyi, ndínì otùdu ò, ima, nzére ale nyú nzéreatále nzínzi ò tírò, Yèsù Krístò nítè tí kóró p̀b̀ndà dhu-dzi t'òndùta. Kǒnzi dhu ndi dhu bhèyi, ndínì ndi nditè tí dhu ngǎkpà ale tò abádhí ràrǐ'ì ìnè 'à'ù ndi, 'àdù dhòdhóhóngà tó ìp̀ìr̀ng̀a nába. ¹⁷ Kàgàwà dhòdhóhóngà tó Ádr̀ng̀b̀ Kamà, yà ìnzì aróvè, yà ìnzì atdí ale mà arálana, ndirò yà atdí rǐ arí'ì Kàgàwà nákà ifuta nà ìlèta mà nà dhòdhóhóngà nà. Àm̀nà!

¹⁸ Timòtewǎ p̀b̀ǹng̀b̀a, ma mí yàrì dhu àvì nyonzi, àdhàdhì yà angyangyi p̀b̀ǹbí avò okúnà dò rò dhu bhèyi, ndínì ndi òte-otù ò nyi nyugye tí ale-afí tó ìdzì ìla. ¹⁹ Nyi nyàkà nyòdò p̀b̀k̀ù a'uta mà p̀b̀k̀ù ìdzì ìrèta mà nà mbèyi. Atdídhéná ale nódhò fíyó ìdzì ìrèta, ndi dhu ràdù 'àbhà 'ùwǐ fíyó a'uta ò rò. ²⁰ Kò ì ùwǐwǐ ale nzínzi ò ní, Hìm̀neyò mà Àlìsandurù mà nà. Ma mípfo wà abádhí màbhà p̀f̀m̀vo Sitanì tò, ndínì fíyò mùtsò nùgèrè tí, ndirò ìnzì 'ongó tí dhu ùnò Kàgàwà nǐ tdítǒ.

2

Yèsù ná'ù ale àkà òngò ìtsò kóró ale dǒ dhu

¹ Nírò, angyinǎ rò nyú ma m̀ǹzi fukú dhu ní, nyòngò nyítsò kóró ale dǒ. Nyítsò nyí nyí rò, nyòngò dhu ònzi Kàgàwà-fó, nyàdù nyítsò Kàgàwà rǒ

abádhí-okú dò rò. Nyòngò Kàgàwà ònzì rònzì kóró ale rǒ m̀hètù dz̀nà, nyàdù òtsò àdu Kàgàwà tò abádhí-okú dò rò. ² Nyòngò nyìtsò ndi dhu bhèyi átò ádròdrǒ kámá mà, ìndrù ùnda arí kóró ngǔkpà ale màna dǒ, ndínì àlě nabhù tí àlě ròkò ìyònga ǒ, ndirò màr̀ngà ǒ, àzembè àlě kí Kàgàwà ózè dhu ònzì, àlě ràdù ìf̀na ka kí dhu ònzì ngǔkpà ale-rǒ rórò. ³ Wò dhu bhèyi ní ndi, nyí nyí àyàya dhu, ndirò Kàgàwà àlě tó ǒg̀ba-nyìkpó nòfò dhu nónzì. ⁴ Kǒzè dhu ní kóró ale ràbà òg̀ù, 'àdù obhónga ùnì. ⁵ Obhó tí, Kàgàwà arí'ì atdí tí, ndirò kà màna rí ìndrù ùngbò ale rǐ'ì atdí tí. Ndi ale ní ìndrù, Yèsù Krístò. ⁶ Kǎbhù pb̀indà ìpìr̀ngà nditírò ǒve tò, kóró ale ndi nduwù tí nǐ. Wòrì ní ndi, Kàgàwà apì kàsùmì àkǎ rò, Yèsù itè yà adzi ǒ ale tò dhu. ⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ìli ma uvitatále tí, ndirò ndi Ídzì M̀kǔr̀ù t'̀únòtatále tí. Kǐli ma átò ndínì ma mudhè tí dhu ìnzì ní Pb̀ayàhúdì tò, rà'ù Kàgàwà, 'àdù obhónga ùnì. Yà ma m̀nɔna dhu ní obhó dhu nyú, ìnzì ní t̀tò.

Kpabhále mà vèbhále màna àkǎ ì'ì nà Kànìsà ǒ ǒfò

⁸ Nírò, ma mòzè kóró ngari ǒ kpabhále r̀ngò ìtsò Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ afiyya nà, ɔtsúya ì ùva ɔr̀ù rórò, ìmbǎ nàwí na, ndirò ìmbǎ agòtá na.

⁹ Ndi dhu bhèyi tí, ma mòzè vèbhále r̀ngò '̀fò inga nòfò dhu bhèyi, ndirò isísó ǒfò ǒ. Abádhí àkǎ nzá '̀dhà ìndrù-afí d̀yà, d̀ya-ká t'̀ókyèta mà, ɔr̀ò nǐ ka kóbhòlò dhu t'̀úfótá mà, ɔr̀ú odziya nà yòkpó mà, ɔr̀ú odziya nà mberù màna t'̀úfótá-otù ǒ. ¹⁰ Pbétù, abádhí àkǎ '̀tè f̀yó aya ídzì kasu ònzì ì í dhu-otù ǒ, àdhàdhì Kàgàwà-òdò ònzì ì arí dhu tí arí '̀atì vèbhále náarónzina dhu bhèyi.

¹¹ Vèbhále àkǎ ìnè ìnè tí kpabhále rǐ dhu ùdhè f̀yò rò, '̀adù f̀yò rí dhu ùdhè ale r̀nɔna dhu níf̀. ¹² Ma màvi nzá vèbhále r̀dhe dhu kpabhále tò, ndirò ngǎtsi nǐ rǐ'ì ádròdrǒ ale tí kpabhále dǒ. Pbétù abádhí àkǎ '̀nè ìnè tí. ¹³ Obhó tí, Àdamù ní ndi wemberè tí Kàgàwà abhòlò, ndàdù Èvà òbhòlò dzina dǒ. ¹⁴ Ndirò, ìnzì ní Àdamù ndi pf̀mvo Sitanì ɔtrá, pbétù tsìbhále ní ndi k̀trá, ndirò tsìbhále ní ndi ndi ka k̀trá dhu abhù r̀kò Kàgàwà bhà Ɔyátá. ¹⁵ Pbétù Kàgàwà igúya vèbhále uguta-otù ǒ, f̀yó a'uta mà àzè màna abádhí òdò, '̀adù ùbhi Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ, ndirò inga nòfò dhu bhèyi rò.

3

Kànìsà ǒ ádròdrǒ ale àkǎ ì'ì nà ǒfò

¹ Kànì obhó dhu ùnɔ rí ɔte: Kànìsà d̀nga àndà arí ádr̀ngbǎle tí ndi nòzè ndòngò ale nòzè ní ídzì kasu nyú. ² Ndi ádr̀ngbǎle nákǎ ìmbǎ nzére dhu tí ka kóznà dhu rǐ'ì nyunatsì. Kàkǎ ndi'ì atdí tsìbhále kèlè nà ale tí. Kàkǎ ndi'ì afina òtò rí ale tí, ìnzì arí dhu òmɔ òmɔ tí ale tí, ndirò ifuta nà àkǎ ale tí. Kàkǎ ndi'ì mbèyi arí olo àkǎ ale tí, ndirò mbèyi arí Kàgàwà bhà Ɔte ùdhè ìndrù tò ale tí. ³ Kàkǎ nzá ndi'ì iwa óvò ale tí, ndirò ngǎtsi nǐ anya ònzì arí ìndrù nà ale tí. Pbétù, kàkǎ ndi'ì ìyò arádi ale tí, màr̀ngà nòzè ale tí, ndirò ìnzá f̀rangà átdù afina ale tí. ⁴ Kàkǎ ndi'ì mbèyi arí pb̀ì idzá-bhà òdò, ndàdù pb̀ì inzo àbhù r̀r̀ tsùnà dhu ifuta nyú nà ale tí. ⁵ Obhó tí, ìnzì arí pb̀ì idzá-bhà nyú nòdò mbèyi ale ràdù Kàgàwà bhà kànìsà nòdò ìngbà dhu bhèyi? ⁶ Kànìsà dǒ ádr̀ngbǎle àkǎ nzá ndi'ì ɔwátana tí Yèsù ná'ù ale tí, akye k̀rana ndidzi, Kàgàwà ràdù anya òtdì d̀nà yà Pf̀mvo dǒ ndi ndatdì anya dhu bhèyi nǐ. ⁷ Kàkǎ ndi'ì ìnzá Yèsù ná'ù ale mà ràdù ídzì dhu

ùnò dòná átò ale tí, akye i ale owuna òko ìnzì ifu ka nǐ, ndirò akye kàrana àtsi Pfòmvo bhà àdà ò nǐ.

Diyàkónó àkǎ ì'ì nà ófò

⁸ Ndi dhu bhěyi tí, diyàkónó àkǎ ì'ì ifuta nà àkǎ ale tí, ndirò ìnzì ní oyoyò idàya nà ale tí. Abádhí àkǎ nzá ì'ì iwa óvò ale tí, ndirò tìtò tó otu ǒ ka kóngyèna malì átdù afiya ale tí. ⁹ Abádhí àkǎ 'òdò yà Kàgàwà itè àlě tò a'uta tó obhónánga ìlǐlǎ afiya nyú nà. ¹⁰ Abádhí àkǎ pé kandà m̀tsòya angyi, ndi dhu-dzidò, inzà ka kàbà nzére dhu abádhí-nyutsì rò, kadù ndi kasu àbhù abádhí r̀nzì.

¹¹ Ndi dhu bhěyi tí, abádhí tó vèbhále* nákǎ ì'ì ifuta nà àkǎ ale tí, ndirò ìnzì arí ìndr̀-ngbò ùno ale tí. Abádhí àkǎ ì'ì afiya òto rí ale tí, ndirò f̀yò ka kàvi kóró kasu ònzì arí mběyi ale tí.

¹² Diyàkónó àkǎ ì'ì atdátí tí arí'ì vèbhále nà ale tí, ndirò mběyi arí f̀yò inzo mà, f̀-dzá arí'ì ng̀kpà ale mànà dhu òdo ale tí. ¹³ Mběyi arí f̀yò kasu ònzì diyàkónó, nífù kóró ale arí. Abádhí r̀dù òwu dhu àwe r̀ òndr̀ tò ìmbà òyá odónà, Yèsù Krístò ì á'ù dhu dǒ.

Àlě tó a'uta idè dòná ádr̀ngbǎ ote

¹⁴ Ma màndí yàrí bhàruwà ìndù iwà ma mà'ù dhu òto ma r̀r̀ m̀to tinu ò inzà òtrò idho ǒ r̀r̀. ¹⁵ Pbétù, inzà ma màrà àhu sese rò, yàrí bhàruwà r̀ ndi ìngbà dhu bhěyi màtí dhu àkǎ kokò Kàgàwà bhà ale nzínzì ǒ dhu nítè ìndù. I ale ní Kàgàwà, yà ìpìr̀ngà nà arí'ì dhòdhòhóngà nà ale bhà Kànìsà, yà obhóngà idè dòná átsùta. ¹⁶ Obhó dhu nyú ní yà. Kàgàwà itè àlě tò ní ádr̀ngbǎ ote nyú. Àlě tó a'uta idè ndi ote dǒ:

Yèsù Krístò itè ndi ìndr̀ tó ófò ǒ,

ndirò ka ní ndi ìlǐlǎ-Alafí itè Kàgàwà ózù ìmbà afátá nà nyunatsì ale tí.

Kàvi ndi màlàyíkà-ònzì,

ndirò kàbhà Ídzì Màkür̀ ní ndi ka kuno ìnzì ní Pbàyàhúdì nzínzì ǒ.

Ka ní ndi yà adzi ǒ ale a'u,

ndirò Kàgàwà adù àbhunà r̀dzì òr̀-akpà ò, ádr̀ngbǎnga tó awáwù ò.

4

Tìtò tó dhu ùdhě rí ale r̀ rò ka kí ale òdo dhu

¹ ìlǐlǎ-Alafí r̀ dhu òvo kpangba ndàtì, yà adzi ǒ dhu-tsù r̀ ndòdì ònà kàsùmì ǒ, atdídhená ale r̀bhàya f̀yò a'uta. Abádhí apbàya ì ìndr̀ ùtrà rí ale-afí mà, pfòmvo údhe dhu f̀yò ale r̀dhèna dhu mànà r̀. ² I ale nùubhàya f̀yò idzi otu, 'adù tìtò tó ndirò oyoyò idàya nà màlímó-owù nungu. I tìtò tó màlímó ní iwà f̀yò ir̀eta nínza ndi àdhàdhì kàzu ò ka kòbì rilù sùma nǐ ka kòbì dhu bhěyi. ³ Abádhí ǹisóya ìndr̀ ìnzì ongó tí 'ùmba, ndirò ìnzì ongó tí atdídhená ònyù-tidò nónyù. Pbétù Kàgàwà ónzì kóró ònyù-tidò. Ní a'uta nà ale, ndirò obhóngà ǹni ale r̀dù kònyù òtsò nà. ⁴ Kóró dhu-tsí yà Kàgàwà ónzì ní idzi dhu. Ní ì dhu nzínzì ǒ, òdhona ka kí dhu r̀'ì ìmbà atdí màtí, Kàgàwà tò ka kí òtsò àbhù r̀r̀ ka kònzì ka rò. ⁵ Obhó tí Kàgàwà bhà ote mà, itsòta mànà nú'ò wà yà kònzì kóró dhu-tsí r̀lǎ kà-nyìkpó ǒ.

Mběyi arí kasu ònzì Yèsù Krístò tò ale

⁶ Timòtewù, nyi nyapé wò ma mànò ìndù dhu nùdhě Yèsù ná'ù ale tò, ní nyi ní'ina mběyi arí kasu ònzì Yèsù Krístò tò ale. Ndi dhu itèna dhu, iwà

* **3:11** 3.11 Pbàgìr̀kí t'ávàna ǒ, vèbhále tí ka kátina dhu r̀dù ì'ì diyàkónó tó vèbhále tí, ngàtsi nǐ diyàkònìsí tí.

nyi ró'ò a'uta tó ote ǒ, ndirò iwà nyi rífu indù ka kúdhe obhónánga. ⁷ Nyi nyàkǎ nzá nyirì ìmbǎ tǐya nà imbe, yà ìnzǐ rí 'àkǒ a'uta nà imbe. Pbétù, nyi nyàkǎ nyonzi obi nyifu Kàgàwà ózè dhu. ⁸ Ale-ngbò àbhǔ rí rìdzò dhu ònzi ka kí dhu ní ídzi dhu ngúfe otu ǒ, pbétù Kàgàwà ózè dhu ònzi ka kí dhu ní ídzi dhu nyú ròsè kóró otu ǒ. Obhó tí, ndi dhu ònzi rí ale tò Kàgàwà ókò wà ípìrǒnga tó làkǎ yà kòmbí rí'ì kàsùmì ǒ, ndirò olù iraya kàsùmì ǒ. ⁹ Yà ma mòvò indù ote ní obhó ote nyú, ndirò kóró ale àkǎ 'à'ù ote. ¹⁰ Àlě kǎrí adyo ìvò, ndirò àlě kǎrí àlě ùgye Kàgàwà, yà ípìrǒnga nà arí'ì dhòdhódhóngà nà ale ò àlě kǎlí àlě tó a'uta dhu-okú dò rò. Ndi Kàgàwà ní kóró ale tó ǒgùba, ròsè ní Yèsù ná'ù ale tó ǒgùba. ¹¹ Kǒkò dhu àkǎ nyuyǎ, nyadù ùdhenà ìndrǔ tò.

¹² Atdí ale mà nǎkǎ nzá ndònzì gàyànù zàdhà tí nyi nyí'ì dhu-okú dò rò. Pbétù, nyi nyàkǎ nyí'ì ídzi ófò tí Yèsù ná'ù ale tò, òtǎnù ǒ, màtsǒnù ǒ, pbùkù àzè ǒ, Kàgàwà nyi nyá'ù nǐ pbùkù a'uta ǒ, ndirò kà-nyìkpó ǒ pbùkù ípìrǒnga ìlǎ tí dhu ǒ. ¹³ Nyi nyàkǎ nyadzi nyi nyongò Andítá òzù ìndrǔ tò, nyongò abádhí-afí àbhù ròtsì obi, ndirò nyongò dhu ùdhe abádhí tò, rǎrà àhù ma mǎrà àhù dhu ò. ¹⁴ Apé nyubhà nyunutsì rí'ì Ìlǎ-Alafí àbhù indù perè ìnzǐ nyonzi kasu nǐ. Ndi perè nyi nyábà yà pbànábí avò dhu okúnù dò rò, Kànisa ǒ pbàkùrù tó màtù ràdù otsúya ùlì dùnú rò. ¹⁵ Nyi nyàkǎ nyapbǎ afínù kǒkò dhu rǒ, nyadù nyadzi atdídǒ kasu tò, ndínǐ kóró ale ala tí angyi tí kàsùnù rǎrà mběyi dhu. ¹⁶ Nyi nyàkǎ nyòdò nyi mběyi nyi-tírò, nyandà inga mběyi nyi nyúdhèna ìndrǔ tò dhu nà, nyadù nyapba atdídǒ i dhu t'ónzita rǒ. Wò dhu bhěyi nyi nyònzì dhu rò nyi nyí nyigǔ nyi-tírò, nyadù nyi nyúnona dhu ìri rí ale ìgu átò.

5

Yèsù ná'ù ale àkǎ ndì'ì nà màtso

¹ Mùlǎ-akpà tò nyi nyí dhu òvò rò, nyi nyàkǎ nzá nyorù òrù tí kà dǒ, pbétù nyi nyàkǎ nyovò dhu kà tò àbanù bhěyi. Ndirò ìndrǔ-owú tò nyi nyàkǎ nyarà dhu òvò rǒ adónù bhěyi. ² Kǎkǎ iwà atòya ówù angyi vèbhále tò, nyi nyàkǎ nyarà dhu òvò rǒ ayínù bhěyi, vèbhále-owú tò nyadù dhu òvò awénù bhěyi Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ófò ǒ.

³ Nyi nyàkǎ nyandà kǎkǎ ìmbǎ arí'ì dzùnàya ònzì ràdù ale nà abvo-ayí mběyi. ⁴ Atdí abvo-ayi apé ì'ì inè inzo nà, ndàdù ì'ì pbì inzo tó inzo nà, ní i inzo àkǎ 'ònzì yà Kàgàwà ózè konzi ídzìnga angyi fí-dzá-bhà nyú rǒ. Abádhí àkǎ 'òdò fíyó ale mběyi, yà ròyá i fíyó ale anzì ka dhu bhěyi. Obhó tí, wòrí ní ndi Kàgàwà-nyìkpó nófò dhu. ⁵ Abvo-ayi nyú tí rí'ì ale ní, yà atdíró tí arí'ì, yà Kàgàwà ò arí pbìndà a'uta ìlǐ ale. Ndirò, ndi ale ní Kàgàwà-fó tí arí ndi ndi atdyúna òho dhu ònzi, ndàdù àrà ndìtsò rǒ adyìbhengá nga mà kúbhingá nga mànà ǒ Kàgàwà rǒ. ⁶ Pbétù, ndàbhǔ rí yà adzi ǒ dhèdhe ràtdù afína abvo-ayi ní iwà óvè angyangyi àdì ndàdì nyìkpóna nà rórò abvo-ayi. ⁷ Kònzì nyi nyàkǎ nyuyǎ abvo-ayí tò dhu ní wò, ìnzǐ kambè tí nzére dhu àwe dǒ dòyá. ⁸ Ìnzǐ ndi ale apé fíndá ale òdò mběyi, ròsè ìnzǐ ndòdò pbì idzá-bhà nyú mběyi, ní ndi ale ùbhà wà pbìndà a'uta, ndàdù ì'ì nzére ale nyú tí ròsè ìnzá apè Yèsù à'ù ale dònǎ màtí.

⁹ Ndínǐ ka kandí tí atdí abvo-ayi-ovò Kànisa arí dzùnàya ònzi abvo-ayí nzínzi ò, kǎkǎ ndì'ì iwà pbìndà atò ísè azà kumì atò abvo-ayi tí. Kǎkǎ ndì'ì átò atdí tí ì'ì kpatsìbhále nà abvo-ayi tí. ¹⁰ Kǎkǎ ndì'ì iwà ka kúnì mběyi arí dhu ònzi ale tí: ndòdò pbì inzo mběyi, ndàdù pbì idzá iwù olo àkǒ mběyi.

Kàkă ndì'ì átò idha ìsì arí ndù'ò Yèsù ná'ù ale-pfò* nǎ ale tí, àpè è ǒ rí'ì ale dzùná ònzi arí ale tí, ndirò kóró ngùkpà ídzi dhu-tidò ònzi arí ale tí.

¹¹ Pbéù, abvo-ayí-owú náká nzá nyandí owòya Kànisa arí dzùnáya ònzi abvo-ayí nzínzi ò. Obhó tí amba-bvù ì owu dhu-atdyú àlù ì tdítđ rò, abádhí rǎdù owu Yèsù bhà kasu ìvò foyá rò. ¹² Wò dhu bhéyi ì ònzi dhu rǎ abádhí àbhù Kàgàwà ròtdì anya dòyá, inzà abádhí ifu Yèsù tò ì ókò wemberè tí làká dhu-okú dò rò. ¹³ Ndirò ngàtsi dhu ní, Kànisa náapè àmbe abádhí dzùná nónzi dǒ, ní ìnzì ì í kasu ònzi rórò ì óko dhu rǎ abádhí àbhù ràmbe ùbhi dǒ idza-tsù rò. Ndirò, ròsè wò dhu dòná, abádhí ràmbe ìndrù-ngbò ùnò dǒ ìnzì ì í tsùya òdò rórò, 'àdù àmbe inzà àkànà kùnò dhu mà núnò dǒ. ¹⁴ Nírò, ma mòzè abvo-ayí-owú ròwù amba-bvù tdítđ. Dhu àká abádhí rǎbà nzónzo, 'àdù fíyó idza òdò mbéyi, ìnzì 'ubhà tí otu àlè tó òmvù tò rùnò nzére dhu àlè dǒ. ¹⁵ Obhó tí, atdíthená abvo-ayí úbhà wà ídzi otu, 'àdù pfòmvo Sitanì-owù núngu. ¹⁶ Yèsù ná'ù atdí tsìbhále náapè ì'ì abvo-ayí nà fí-dzá-bhà nzínzi ǒ, náká ndònzì ì abvo-ayí dzùná. Kàkă nzá ndùbhà abádhí kànisa-fó, ndínì kànisa ara tí kàkà ìmbà rí'ì dzùnáya ònzi rí ale nà abvo-ayí-tsí kèlè nándà rǒ.

¹⁷ Mbéyi arí kànisa òdò pbàkùrù náká kabhu ifuta fíyò owò-rà dǒ†. Ròsè dòtsí ní, kàkà ì nádzi 'òngò Kàgàwà bhà ǒte núnò, 'àdù ndi ǒte núdhe ìndrù tò pbàkùrù. ¹⁸ Obhó tí, Andítá átì: «Nyi nyàkă nzá nyutsì dzùnànù ònzi rí ndòtsì nganù-ǒnga kpóna rùvò kéléna ò rò ìkyì-akpà-tsù. Nyi nyàkă nyabhà ka rònyù nganù.» Ndirò kǎti: «Kasu ònzi arí ale náká kubho pbìndà mùkìmbà.»

¹⁹ Nyi nyàkă nzá nya'ù Kànisa ǒ mùkùrù nòbhù ale-tsù dhu, inzà óyǒ ale, ngàtsi nǎ ìbhù ale mà ní'ì ndi dhu tó ngàmbì tí rò. ²⁰ Dhu náfà ale dǒ, nyi nyàkă nyorù kóró ale-ònzì rò, ndínì ngùkpà ale adù tí nzérenga-òdò nónzi átò. ²¹ Ma mí dhu ùyá indù Kàgàwà-ònzì rò, Yèsù Krístò-ònzì rò, ndirò Kàgàwà avò màlàyíkà-ònzì rò, nyi nyàkă nyifu kàkàrí uyátá ìmbà angyinà vurò ìrètá na, ndirò ìnzì nyi nyí dhu òlè atdí ale tò màtí rórò. ²² Nyi nyàkă nzá nyili ǒtsúnù kòmbómbí ìndrù dǒ kasu nònzì tí Kànisa ǒ. Nyi nyàkă nzá nyotsù akye ngàtsi ale bhà afátá ò. Ndirò, nyi nyàkă nyòdò nyi nyi-tírò nyilá Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

²³ Nyi nyàkă nzá nyarà idha-ví kèlè nómuvè rǒ, pbéù nyi nyàkă nyarà òvayì òmvù rǒ ake, yà kòmbómbí ivívinga aróngo àrà ìngo rǒ nyunutsì ní finu-tsù dzùná nònzì tí.

²⁴ Atdíthená ale tó nzérenga náarí ndálá kpangba inzà ka kàpè anya mà ìtdì dòyá rórò. Pbéù, ngùkpà ale-tsí tó nzérenga náarà ndàvi ànyáya ka kùnò dhu-dzidǒ tí. ²⁵ Ndi dhu bhéyi tí, ídzi kasu náarí 'itè kpangba kóró ale tò, ndirò kàkà ìnzì rí 'àvì kóró ale tò tsí, ní rǎ nǎ òdù òko òdhù ò bìlìnganà.

6

Ino àká ifu fíyó ádròdrǒ ale

¹ Ino tí rí'ì kóró ale, yà Yèsù ná'ù, náká ifu fíyó ádròdrǒ ale atdíđ, ìnzì ìndrù adù tí dhu ùnò nzére Kàgàwà nǎ, ndirò yà àlè karúdhèna ìndrù tò dhu nǎ. ² Ndirò, kàkà Yèsù ná'ù ale rǎ'ì fíyó ádròdrǒ ale tí ino, náká nzá

* **5:10** 5.10 Pòlò bhà kàsùmì ǒ, ino nóongónà idha nísì ndù'ò olo tí iwù idzá ale-pfò nǎ. Pòlò àbhàlì-pfò ndi ndù'ò dhu-otù ǒ, Yèsù itè dhu ní ìndrù rǎ ndifò, ndàdù pbìndà àzè nítè òdhànà tò dhu. † **5:17** 5.17 Ifuta àká kabhu owò-rà dǒ pbàkùrù tò dhu-tì ní: abádhí tò ka kábhùna ifuta náká ndì'ì owò-gùna òsè ngùkpà ale tò ka kábhùna ifuta dòná dhu tí. Ndirò perè tí dhu ì'ì rò, dhu àká kabhu perè abádhí tò owò-gùna ròsè ngùkpà ale tò ka kábhùna perè dòná.

'ònzì abádhí gàyà, adóya tí abádhí rí'ì a'uta-otù ǒ dhu-okú dò rò. Pbétù, abádhí àkǎ 'ònzì fíyó ádròdrǒ ale-kàsǔ mběyi nyú ròsè, abádhí tó ídzi kasu tó ídzinga àbà rí ní iwà Yèsù ná'ù ale, ndirò atdíǒ Kàgàwà ózè ale dhu-okú dò rò.

Tìtò tó màlímò náarúdhěna dhu dǒ dhu mà ònzì dǒ dhu mànà dhu

Wòrí ní ndi nyi nyàkǎ nyudhe nyadù ùyanà indrù tò dhu. ³ Atdí ale náapè vurò dhu ùdhě indrù tò, ìnzì ndàdù ndòzè ndùbhi yà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà obhónánga tó ɔte nózè dhu bhěyi, ndirò ìnzì ndàdù ndòzè ndùbhi Kàgàwà ózè àlě rònzì dhu nà rí ndàkǒ dhu t'údheta bhěyi, ⁴ ní, ndi ale ní ndìdzì rí ndìtírò, ndirò ìnzá atdí dhu mà nùni. Ndirò kà rí'ì agòta mà, ɔte-tì dǒ ka kónzina anya mànà tó andi nà. Ndi dhu aríbhona dhu ní ale-afí ìlì ka kí atdí dhu dǒ dhu mà, agòta mà, indrù nǐ ka kí dhu ùnɔ dhu mà, nzére dhu ìrè ka kí indrù dǒ dhu mànà. ⁵ Ndirò, kà ò rò aráhu átò dhu ní, yà fíyó irèta ínza ì, ndirò iwà ádzò obhónga rò rò ale rí 'àgò ìnzì ríku rórò dhu. I ale ózù Kàgàwà ózè dhu ònzì ka kí dhu ònzì àbà ka kí ònà dhu tí.

⁶ Obhó tí, Kàgàwà ózè dhu ònzì ka kí dhu ní ádrùngbǎ ongyéngá nyú, ale-fó rí'ì dhu nǐ tí ale-idhè ìka ndì rò. ⁷ Obhó tí, àlě kíwù nzá atdí dhu nà màtí yà adzi ǒ, ndirò àlě kùve rò, àlě kádù òwunà kà ǒ rò atdí dhu mà rí'ì ìmbǎ. ⁸ Nírò, àlě kapé ì'ì àlě kónyuna dhu mà, àlě rǒ àlě káfóna dhu mànà, ní i dhu àkǎ wà àlě tò. ⁹ Pbétù, ì nózè 'ònzì ale nùtrǎ pfòmvo arí, ràdù àtsi ibí ìmbǎ tǐya nà dhu mà, ndirò nzére dhu mànà-atdyú tó àdà ò. I dhu-atdyú arí àpbè ìbho indrù tò, ndirò kǎrí indrù àbhù rùve. ¹⁰ Obhó tí, fùrangà nózè ka kí dhu ní ndi kóró nzére dhu náaráhu ònà rò. Kà tò ì nábhu atdídhena ale nùbhà fíyó a'uta itse nyú, 'àdù ábhǒ àpbè àbhù fíyò.

Kàgàwà bhà ale àkǎ ndònzì dhu

¹¹ Pbétù inyi Timòtewǎ, Kàgàwà bhà ale tírò, nyi nyàkǎ nyindrǐ nyi itse kòrí nzére dhu rǒ rò. Nyi nyàkǎ nyonè obhónánga ònzì nyí dhu, nyonzi Kàgàwà ózè dhu, ndirò pbùkù a'uta ǒ nyi nyádi dhu. Nyi nyàkǎ nyonè indrù òzè nyi nyí dhu, dhu-dzi òndù nyi nyí dhu, ndirò ìyònga ǒ nyi nyádi dhu. ¹² Nyi nyàkǎ nyugyè a'uta tó ídzi ìla. Nyi nyàkǎ nyodò dhòdhóhónga tó ípìrònga yà Kàgàwà anzi nyi fíndà, ndirò yà nyi nyitè pbùkù ídzi a'uta kpanya ibí ngàmbi-ònzì okúna dò rò.

¹³ Ma mí yàrí dhu ùyǎ indù yà kóró dhu tò arí ípìrònga àbhù Kàgàwà-ònzì rò, ndirò yà Pòtiyò Pilatò-ònzì pbìndà a'uta nitè mběyi kpanya Yèsù Krístò-ònzì rò: ¹⁴ nyi nyàkǎ nyifù Kàgàwà bhà Úyátá ìnzì ròtì, ndirò ìnzì kala nzére dhu nyunutsi, ràrà àhu àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò ríngo dhu ò. ¹⁵ Kàgàwà abhèya ka rìtè ndì yà ndì ndakò kà tò kàsùmì ǒ. Ka ní kóró dhu dǒ arí'ì Kàgàwà, yà atdíǒ hirò nónzì, ndirò atdíró tí arí'ì ale. Ka ní kámá dǒ Ádrùngbǎ Kamà, ndirò kóró ádròdrǒ ale dǒ Ádrùngbǎle. ¹⁶ Ka ní atdíró tí ìnzì ɔvéya ale, ndirò yà ìnzì atdí ale mà ràdù àrà àhu ònà awáwù ǒ arádi ale. Ka ní ìnzá atdí ale mà àpè àlǎna ale, ndirò yà ìnzì atdí ale mà ràdù àlanà ale. Kàkǎ ifuta nà, ndirò dhòdhóhónga tó ádrùngbǎnga tó obi nà! Àmìnà!

Ònzitále àkǎ ì'ì nà ǒfò

¹⁷ Nyi nyàkǎ nyuyǎ dhu yà indo arí'ì adzi ǒ ònzitále tò, ìnzá abádhí ràkǎ àmbe 'ìdzi dǒ ì tírò, ndirò ìnzá abádhí ràkǎ 'ìlì fíyó a'uta ònzì ò, ìkù ndi ònzì ràdù ìku dhu-okú dò rò. Pbétù abádhí àkǎ ìlì fíyó a'uta Kàgàwà ò. Kǎrí ndi kóró dhu ìbho abho nyú àlě tò, ndínì àlě-idhè ìka tí ndì nǐ. ¹⁸ Abádhí

àkǎ 'ònzì ídzì dhu, 'àdù ì'ì ònzìtáɛ tí ídzì kasu ònzì ì'í dhu ǒ. Abádhí àkǎ 'ònzì mùhètù ǒ rí'ì aɛ dzùná, 'àdù òwu ì'ì rǒ isó 'ùndò foyá ndì nòtù dhu ngǎkpà aɛ tò. ¹⁹ Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí rǎdù ídzì, ndirò yà ìnzì ríku ongyéngá-tsù núndu fíyò olù iraya idhò tò, ndínì 'abáya tí obhóngá tó ípìrǒngá.

²⁰ ƆƆ Tì mò tɛ wǎ, nyi nyàkǎ nyòdò yà fúnú Kàgàwà ábhɛ dhu mběyi afínɛ ò. Nyi nyàkǎ nyindrì nyi itse yà ìmbǎ tǎya nà ndirò ìnzì rí Kàgàwà-ɔvò ìfě agòta rǒ rò. Nyi nyàkǎ nyindrì nyi itse tìtò tó inga t'únìtatáɛ rí 'àgò dhu rǒ rò. ²¹ Atdídhéná aɛ, yà ì dhu bhěyi inga t'únìta-tidò tò ì nǎdzi, núbhà wà fíyó a'uta itse nyú.

Kàgàwà àkǎ ndìtè p̀b̀ìndà ídzìngá fǎkù.

Timòtewù tò Polò andí ογο rí kisé nǐ bhàrwà

Yàrí bhàrwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí nǐ ογο rí kisé nǐ Polò andí Timòtewù tò bhàrwà. Kǎndí ka imbi ò ndì ndí'ì Romà tó kigò ò rórò (1.16-17), íkyèrǒ kàbhà ογε-dhò ùbhà ndì rórò. Kǎni dhu nǐ inzà òtrò idhò ò pβìrì ò ádròdrǒ ale rǎrǐ ndàbhǔ àbhǔ kohò ndì Krístò ndì ndá'ù dhu-okú dò rò (4.6-7). Obhó tí, kóró kà t'ódhína náatsè, 'ùbhà ka atdíró. Pβétù Lukà, ádrùngbǎ mùngangà kèlǔ atdíró nǐ ndì inzà ka nùbhà. Nǐ Polò ala dhu yà adzi ò ndì ndónzina idhò rǐku wà, nǐ ndì nùbhà dhu rǎrǐ ndì ndóvè dhu kèlǔ. Ndi dhu-okú dò rò nǐ ndì kǎzè ndàndí bhàrwà tdítǒ Timòtewù tò kà-afí ndì ndopé tí nǐ, idhùnà nyú tí kǎzè ka nǐdhunǐ. Yàrí bhàrwà-dzidǒ, Polò adù nzá ngǎtsi dhu àndi tdítǒ.

Ndi bhàrwà ò, Polò azè atdíǒ dhu nǐ'ì Timòtewù rǎkǎ ndìrǎ tina ò, kà rǎkǎ ndidè pòtsó pβìndà a'uta ò, yà ndì nyú ndì ndidè dhu bhěyi. Kǎvò dhu átò kà rǎkǎ ndàmbe àrà dǒ angyi tí Yèsù bhà Ídzi Màkǔrù t'únota nà, ìmbǎ kavu róná. Ndirò kǎti kà rǎkǎ ndàndà nga mběyi yà ìnzǐ rí ndàkǒ Ídzi Màkǔrù nà dhu nà. Polò isé átò dhu nǐ ndàti ndì rúgyè ìla, ndirò ì rǎrǐ 'òtù Ádrùngbǎle Yèsù nà inzà òtrò idhò ò. Nǐ, Yèsù ná'ù ale rǎkǎ ndònzì dhu ndì bhěyi.

Bhàrwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàrwà-dòkpa (1.1-2).
- Polò rǐ Timòtewù àvǐ ìnzǐ nyìna rìwù Ídzi Màkǔrù t'únota-okú dò rò dhu (1.3-18).
- Polò rǐ Timòtewù àvǐ rǎdi Yèsù Krístò bhà múnowì kèlǔ tí dhu (2.1-13).
- Polò rǐ Timòtewù àvǐ rǐ'ì Kàgàwà bhà obhóná οτε ùno rí otùna ò ìndrǔ tò ale tí dhu (2.14-26).
- Polò rǐ Timòtewù àvǐ ròdò ndì mběyi yà adzi ò dhu-tsù rǐ ndìndù ndínǐ ndodí tí ndì òná idhò ò atdíǒhená ale i'íya nà nzére mǎtso rǒ rò dhu (3.1-9).
- Polò rǐ Timòtewù àvǐ rùngǔ pβìndà ófò-owù dhu ndirò rǎpǎ afína fǐndà ndì ndúdhe Hǐlǎ Andítá mànà rǒ dhu (3.10-4.8).
- Polò rǐ àkǎkǎ Timòtewù rònzì dhu rǐku dóná rò dhu οvo kà tò dhu (4.9-18).
- Polò rǐ ìndrǔ òvì bhàrwà rǐku dóná rò ovita nǐ dhu (4.19-22).

Polò rǐ Timòtewù nóvì dhu

¹ Ima Polò, ima nǐ Yèsù Krístò bhà uvitatále, Kàgàwà óvò ima ndì kasu tò nǐdhunǐ. Kǐvì ima ndínǐ ma movo tí Yèsù Krístò ka kà'ù rò ka kábàna ípìrònga tó làká ìndrǔ tò.

² Timòtewù, ma mí yàrí bhàrwà àndí ìndù. Inyi nǐ idhùdu a'uta-otù ò, atdíǒ ma mózè ale. Àlǔ t'Ábanà Kàgàwà mà, àlǔ tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mànà náká 'itè fiyó ídzinga ìndù, 'àbà izu dùnú, 'àdù nyabhu nyadi màrùngà ò.

Polò rǐ Timòtewù-afí àbhǔ ròtsi obi Kàgàwà bhà kasu tò dhu

(Kas 16.1-3; Efe 1.3-7; 2Tè 2.13-15; 2Tì 2.1-12)

³ Ma màbhù òtsò Kàgàwà tò okúnù dò rò. Ma marí kà-kàsǔ ònzì ìlǐlǎ afídu nà, abhúdu náanzì ka dhu bhěyi. Bìlìnganà, adyíbhengá màtí ndirò kúbhingá màtí ma mí mǐtsò rò, ma marí nzǐ àdi inzà ma màtì οvònu rórò.

⁴ Àlě kí àlě ùbhǎ rò nyi nyadzì tí dhu ma mìrè rò, atdyúdu rǐ'ì atdídǒ, àlě rǎla àlě-ngbò tdítǒ, ndínǐ idhèdu ika tí ndì atdídǒ. ⁵ Ma mìrè kóró afínũ nyú nà nyi nyá'ù Ádrùngbǎle Kàgàwà tí dhu. Ndi a'uta ní yà angyinǎ rò íyànũ-tsánà Lòyisì mà, íyànũ Èwùnìkè mà nà ní'ì nà a'uta-tidò. Ní, mà mà'ù dhu nyi nyú mà, nyi rǎrǐ'ì inè ndi a'uta nà átò.

Ídzi Màkürù-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu

⁶ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, mà mònzi nyi nyigbè nyànutsi arí'ì Kàgàwà bhà perè-ngbò. Ndi perè nyi nyabà yà otsúdu mà muli dùnú nínaganí. Nyi nyàkǎ nyigbè kà-ngbò dhu ní, ⁷ Kàgàwà íbhò àlě tò ìlǐlǎ-Alafí ní nzǐ ìndrũ àbhũ rí rònzi òdò Alafí. Pbéù kǐbhò ní ádrùngbǎnga tó obi tó, àzè tó, ndirò inga nòfò dhu bhèyi àlě kóko nǐ Alafí.

⁸ Nírò, nyi nyàkǎ nzá nyìnũ rìwù àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù dǒ nyi nyí dhu àwě ìndrũ tò rò, ndirò nyìnũ àkǎ nzá ndìwù okúdu dò rò, yà kókú dò rò ka kósò mà rò. Pbéù, nyi nyàkǎ nyabà àpbè Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkürù-okú dò rò, àdhàdhì mà mí kàbà dhu bhèyi. Nyi nyí i àpbè-dzi òndù Kàgàwà rǎbhũna indù ádrùngbǎnga tó obi nǐ. ⁹ Ka ní ndi àlě nígũ, ndàdù àlě ùnzi ndínǐ àlě koko tí pbìndà ìlǐlǎ ale tí. Kǒnzì ndi dhu, ìnzǐ ní ídzi dhu àlě kǒnzì dhu-okú dò rò. Pbéù kǒnzì ka angyangyi ndì ndudhé ka, ndirò yà ìnzá ndì ndàpè yà adzi ònzi rórò ndì ndazè ndìtè pbìndà ídzìnga àlě tò Yèsù Krístò-otù ǒ dhu-okú dò rò. ¹⁰ Ndi ídzìnga Kàgàwà nítè wà àlě tò kòmbí, yà àlě tó ǒgùba Yèsù Krístò nírà àhũ yà adzi ǒ rò. Kǐtò òve-òbì, ndàdù dhòdhòdhóngà tó ípìrǒnga tó otu nítè ìndrũ tò, Ídzi Màkürù-otù ǒ.

¹¹ Ní, Kàgàwà ìli ima ndi Ídzi Màkürù t'únòtatále tí, uvitatále tí, ndirò màlimò tí. ¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi mà mí kǎkǎrí àpbè nábà. Pbéù nyèdu rǐ nzǐ ìwũ ndi dhu-okú dò rò, ìwà mà m̀ni mà mà'ù ale nídhunǐ. Ndirò, mà mà'ù wà dhu kà rǎrǐ'ì inè obi nà ndòdò yà fudú ndì ndìbhò Ídzi Màkürù tó kasũ, rǎrà àhũ yà adzi ǒ ale-ànyǎ ndì ndìtǐya òná idhò ǒ.

¹³ Nyi nyàkǎ nyalũ yà indù mà múdhe obhónánga tó òte, ndínǐ i'ì tí ídzi ǒfò tí indù. Nyi nyàkǎ nyòdò ndi òte, yà Yèsù Krístò-nyutsi àlě kí'ì nà a'uta nà, ndirò àzè nà. ¹⁴ Nyi nyàkǎ nyòdò yà indù ka kúdhe ídzi dhu, yà àlě-afí ǒ rǐ'ì ìlǐlǎ-Alafí bhà obi nǐ.

¹⁵ Nyi nyùnì wà dhu, Áziyà tó pbìrì ǒ Yèsù ná'ù ale rúbhà wà mà kóró. I ale nzínzi ǒ ale ní Figelò mà Hèrmògenè mà nà. ¹⁶ Ádrùngbǎle Yèsù àkǎ ndìtè pbìndà ídzìnga ǒnèsfòrò bhà idzá-bhà tò, kǎrà ndi afídu òpè rǒ, ndirò kà-nyí arà nzǐ ìwũ rǒ imbi ǒ ndì ndí malǎ rò nídhunǐ. ¹⁷ Pbéù, Ròmà tó kigò ǒ ndì ndìrà àhũ rò, kǒmè ima atdyúna nyú nà, ndàdù mà nála. ¹⁸ Ní, Ádrùngbǎle Yèsù àkǎ ndàbhũ àbadhi rábà Kàgàwà bhà ídzìnga, yà adzi ǒ ale-ànyǎ ìtdì ndì ndí òná idhò ǒ. Ndirò ìnyi Timòtewǎ, nyi nyùnì Èfesò tó kigò ǒ kǒnzì idù kóró dhu mbèyi nyú.

2

*Yèsù Krístò bhà ídzi mùnowì bhà ǒfò
(Màt 10.32-33; 1Kò 9.24-25)*

¹ Nírò ìnyi, idhùdu Timòtewǎ, nyi nyàkǎ nyí'ì obi nà afínũ ǒ, yà Yèsù Krístò mà nà nyí nyúngbò nyí rò Kàgàwà arítèna indù ídzìnga-otù ǒ. ² Ndirò, nyi nyí'ì wà ìbì ngàm̀bi-ònzǐ rò mà múdhe dhu. Ní nyi nyàkǎ nyudhe ka átò kóró yà nyi nyà'ù kǐfũ rí dhu tí, 'àdù inè 'ùdhe ka átò ngǎkpà ale tò dhu tí ale tò.

³ Yèsù Krístò bhà ídzi múnòwì bhěyi, nyi nyàkă nyondù àp̀bè-dzi átò, yà ma mí kòndù dhu bhěyi. ⁴ Múnòwì-kàsù ònzi rí ale nákă nzá ndàbhù yà ìnzì rí múnòwì-kàsù ònzi ale tó dhu ràtdù afína, ndì ndòzè kàsùna rìka p̀bìndà ádr̀ngbàle-idhè rò. ⁵ Ndi dhu bhěyi tí, mùlè mà tó ikpa ikpa rí ale tó ka kí nzì àdù dhu lè mà kònzì nì perè nàbhù, inzà kífù ndì ikpa-tidò tó ɔyátá rò. ⁶ Ndirò, inga òbhì ndì ndí rò àp̀bè nàbà ale, nákă ndì ndàbà ndì inga ɔ'ò'ò dhu angyi. ⁷ Tì mò tewa, nyi nyàkă nyirè nga mběyi wò indù ma múnò dhu dɔ, Ádr̀ngbàle Kàgàwà rí nyabhù nyani i dhu kóró nìdhuñi.

⁸ Nyi nyàkă nyirè yà ndì ningbè ibhu ò rò Yèsù Krístò, Dàwudì-dhù bvù ale, àdhàdhì yà ma marúnona ìndrù tó Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù arónona dhu bhěyi. ⁹ Ndi Ídzi Màkürù-okú dò rò ní ndi ma mí àp̀bè àbà, ràrà àhù ka kí mosò nzére dhu ònzi arí ale bhěyi dhu ò. P̀bétù, ka kí nzì àdù Kàgàwà bhà ɔte nòsò. ¹⁰ Wò dhu-okú dò rò ní ndi ma mí kóró dhu-dzi òndù, Kàgàwà óvò f̀ndà ale-okú dò rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi abádhí átò ràdù ògù nàbà Yèsù Krístò-otù ɔ, 'àdù kàbhà dhòdhódhóngà tó ádr̀ngbànga tó awáwù nàbà. ¹¹ Yàrí ní ndi àkăkă ka'ù ɔte:

Àlè kapé ì'ì atdíkpá àlè kúve kà mànà dhu tí, ní àlè kokoya átò atdíkpá ìp̀irònga ɔ kà mànà.

¹² Àlè kapé àp̀bè-dzi òndù atdíkpá kà mànà, ní àlè konyaya idzi átò atdíkpá kà mànà.

Àlè kapé àtina inzà àlè rúnì ka, ní kádùya àtina átò, inzà ndì rúnì àlè.

¹³ Ìnzì àlè kapé Kàgàwà ùnò àlè tó dhu ònzi, ní àbadhi ní yà ndì ndùnò dhu ìfù arí ale. Obhó tí, àbadhi ní ìnzì ràdù vurò dhu ònzì ndì ndùnò dhu rɔ rò ale.

*Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ònzi arí kasutále
(1Tì 1.3-7,18-20; Yàk 5.19-20)*

¹⁴ Nyi nyàkă nyisè kòkò indù ma múnò dhu ìndrù tó. Nyi nyàkă nyòvò dhu abádhí tó Kàgàwà-ònzì rò nyati, abádhí rākă nzá 'ònzì anya ɔte-tì t'óngùta dɔ. Obhó tí, i agòta ò ka kábàna ídzinga rí'ì ìmbă. P̀bétù, kàrí i dhu níri rí ale tó a'uta àbhù rùgolo ndì. ¹⁵ Nyi nyàkă nyònzì obi nyitè nyi Kàgàwà-ònzì iwà kùdhe, ndàdù à'ùnà àkăkă dhu tí ale tí, ndirò ìnzì nyina ríwù kàbhà kasu-okú dò rò ale tí. Nyi nyàkă nyitè nyi átò Kàgàwà bhà obhóná ɔte ùnò rí otùna ɔ ìndrù tó ale tí. ¹⁶ Nyi nyàkă nyindrì nyi itse nyé ìmbă tìya nà, ndirò ìnzì rí Kàgàwà-òvò ìfù agòta rɔ rò. Obhó tí, i dhu ònzi arí ale ròngo òwu angyi tí inzà Kàgàwà ózè dhu t'ónzita ɔ. ¹⁷ Abádhí-òtè ròngo ìndrù ìnza, àdhàdhì ìtritrè otú náarí ale-ngbò ìnzà dhu bhěyi. I ale nzínzi ɔ ale ní Hìmèneyò mà Fìletò nà. ¹⁸ Abádhí ìndrì wà ì itse obhóngà rɔ rò, 'àmbe àtina dɔ iwà Kàgàwà rúngbe àlè ibhu ò rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi abádhí arí atdídhená ale tó a'uta ìnzà. ¹⁹ P̀bétù, Kàgàwà ódì tsùkpòna idza náaride pòtso p̀fòna dɔ. Ndirò, yàrí ní ndi kà-rɔ ka kándì ize tí dhu: «Ádr̀ngbàle Kàgàwà ùni wà p̀bìndà ale tí arí'ì ale.» Ndirò ngàtsi andítá ní: «Ádr̀ngbàle Kàgàwà-òvò ìlè rí ale, nákă ndìndà ndì nzérenga rɔ rò.»

²⁰ Ádr̀ngbà idza ɔ ka kí nzì àdù ɔrò mà, ɔrú odziya nà ngùkpà suma-tidò mànà nì ka kòbhòlò wìtù kèlè nótù. P̀bétù, ka kádù òtùna átò ní, itsu nì màtí, ndirò anzi nì màtí ka kòbhòlò dhu. Angyina rò rí'ì tsí nì ka karí kasu ònzi ifuta nà àkă idhò ɔ, ndirò olunà rò rí'ì tsí nì, ka karí kasu ònzi kóró ngùkpà idhò ɔ.

²¹ Nírò, ndi ale apé ndù'ò ndilá Kàgàwà-nyìkpó ɔ kóró kòkò ma múnò dhu ɔ rò, ní ràdù ndìli ifuta nà àkă idhò ɔ ka karí kasu ònzi nì wìtù bhěyi.

Ndi wìtù ní yà idza-àbadhi ópì fíndà ndìli igi, kà dzùnà ònzì rǎdù, ndirò kà rǎdù idyìnà ndònzì kóró ídzì kasu nǐ wìtù.

²² Nyi nyākǎ nyokù yà zàdhà-atdyú arí'ì dòyá nzére dhu-tsǔ rò, nyadù obhónánga ònzì nyi nyí dhu nónè. Nyi nyākǎ nyí'ì a'uta nà, àzè nà, nyadù àdi màrùngà ǒ kākà ìlǐlǎ afíya nà arí 'ìtsò Ádrùngbǎle Kàgàwà rǒ ale mànà. ²³ Nyi nyākǎ nyodhò ìmbǎ tǐya nà ndirò ìmbǎ ídzì dhu mà arí'ì òyà agòta. Nyi nyùnì wà dhu, kà rarí anya ìbho. ²⁴ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà ino rǐ nzǐ àdù anya ònzì. Pbétù kākǎ ndì'ì ìyò arádi kóró ale mànà ale tí, ndirò dhu ùdhe rádù ìndrǔ tò, ndàdù ìndrǔ tó dhu-dzi òndù ale tí. ²⁵ Kà rǎdù àrà dhu òvò rǒ ìyònga ǒ ndì ndúnona dhu àgò rí ale tò. Obhó tí, ngǎtsi nǐ Kàgàwà rǎdù abádhí àbhu rùgèrè ì 'ùbhà fíyó nzérenga, ndínì abádhí unì tí obhóna. ²⁶ Ndi dhu bhèyi ní ndì abádhí rǐ 'àdǔ fíyó ídzì irèta ò, 'àdù ùvò yà ì átsi ònà Pfòmvo bhà àdà ò rò. Kǒtsì abádhí ndínì ongó tí ndì ndòzè dhu ònzì.

3

Ìndrǔ rǎbàna tdǔ Yēsù ingo rò àpbè
(Tít 1.10-16; 2Pé 2.1-22; Yud 1-3)

¹ Timòtewǔ, nyi nyākǎ nyùnì dhu, tdǔ Yēsù ingo yà adzi ǒ rò, ìndrǔ rǎda òyá idho* rarí àpbè tó. ² Obhó tí, ndì kàsùmì ǒ, ìndrǔ rǒngo a'itale tí, ndirò fùrangà nózè ale tí. Abádhí rǒngo ì tǐrò arí 'ìfǔ ale tí, ndirò 'ìdzǐ arí ale tí. Abádhí rǒngo átò Kàgàwà nǐ arí dhu unò ale tí, ndirò ìnzǐ arí ì nódhì ale-tsǔ dhu ìrì ale tí. Abádhí rǒngo ìnzǐ arí òtsò àbhǔ ale tí, ndirò ìnzǐ arí Kàgàwà ìfǔ ale tí. ³ Abádhí rǒngo ìmbǎ arí'ì àzè nà atdí ale nà màtí ale tí, ndirò ìnzǐ arí dhu ùba ìndrǔ tò ale tí. Abádhí rǒngo ìndrǔ ùdhǔ arí, ndirò ìmbǎ itsína arí nzére dhu ònzì ale tí. Abádhí rǒngo òrǒrè ale, ndirò ídzì dhu nóndrò ale tí. ⁴ Abádhí rǒngo odhíya ipfò arí 'àbhu òmvǔ tò ale tí, ndirò ìnzǎ 'irè nga rórò arí dhu ònzì ale tí. Abádhí rǒngo 'ìdzǐ arí ale tí, ndirò yà adzi ǒ arí ìndrǔ-idhè ìkǎ nzére dhu-tidò nózè Kàgàwà òzè 'àmbènà rò ale tí. ⁵ Abádhí rǐ 'ùlǐ Kàgàwà ózè dhu ònzì arí ale bhèyi, pbétù ìnzǐ 'àdù Kàgàwà ózè dhu tó ádrùngbǎnga tó obi ná'ù. Ní nyi nyākǎ nyìndà nyi ì ale rǒ rò.

⁶ Obhó tí, abádhí nzínzì ǒ atdídhénà ale rǒwu ùtsǔ rǒ ìndrǔ-idzà ò, 'àdù ivívì fíyó irèta nà vèbhále nótsì fíyó àdà ò. † vèbhále ní kākà atdídhǔ fíyó nzérenga-òbì ósè, ndirò yà adzi dǒ kóró dhu-tidò-atdyú òho arí. ⁷ Abádhí òzè kudhe dhu fíyò bìlìngànà, pbétù ìnzǐ 'àdù òwu ùvò obhóna núnì ì 'í akekpá màtí dhu ò. ⁸ Kǒkò ìndrǔ-dzà ò rǒwu ùtsǔ rǒ màlímó rǒwu 'àgò rǒ obhóna nà àdhàdhì Yǎnì mà Yàmburè mànà náagò ì Músà nà dhu bhèyi. Abádhí ní iwà fíyó irèta ínza ì, ndirò iwà fíyó a'uta óngò ivívì ale. ⁹ Pbétù abádhí rǐ nzǐ òndri angyi tdítǒ, kóró ale rǐ abádhí rǒnzìna àrì núnì, àdhàdhì ka kunì Yǎnì mà Yàmburè† mànà rǒnzìna àrì dhu bhèyi nídhunì.

Polò rǐ Timòtewù àvǐ rǎpbǎ afína fíndà ka kúdhe dhu rǒ dhu

¹⁰ Pbétù ìnyi Timòtewǔ, nyi nyírì wà ìndrǔ tò ma múdhèna dhu, ndirò nyi nyála wà ma m'ì nà mètso. Nyi nyùnì wà ma múdhe ndínì ma monzi tí dhu, nyadù pbàkà a'uta àla. Nyi nyála wà ma mónù dhu-dzi tí dhu, ma

* **3:1** 3.1 Tdǔ Yēsù ingo yà adzi ǒ rò, ìndrǔ rǎda òyá idho tí Polò rǎtina ní yà Yēsù írà wemberè tí yà adzi ǒ dhu-dzidǒ rò ndì nópè idho, rǎrà àhu kà rǐngo ònà idho ò. † **3:9** 3.9 Yǎnì mà, Yàmburè mànà ní Mísri tó pbìrì ǒ ì'ì màzì tó óyò ale-òvò. Abádhí anzì títò tó wíwì Músà mà, Fàrawù mànà ònzì. Ndi Fàrawù ní'ì Mísri tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà (Uvt 7.11-22; 8.7-19).

mí'ì àzè nà tí dhu, ndirò ma mápba afidu pbàkà kasu t'ónzita rǒ tí dhu. ¹¹ Nyi nyúni wà rùdú ka kávu tí, ndirò ma mábà àpbè tí Àtiyòkiyà mà, Ìkòniyò mà, Lístrà mà nà tó kigò ǒ dhu. Ma mábà i àpbè, pbétù Ádrùngbàle Yèsù ràdù migu òyá rò kóró. ¹² Obhó tí, yà Kàgàwà ózè dhu bhèyi i nózè 'òkò Yèsù Krístò nà i úngbò i dhu-otù ǒ kóró ale-rǒ ka kávu àvù. ¹³ Pbétù, nzére dhu ònzi arí ale mà, indrù ùtrá arí ale mà nà rǒko 'àmbe òwu dǒ angyi tí i nzére dhu t'ónzita ǒ. Abádhí rǐ indrù ùtrá, indrù ràdù 'ùtra átò. ¹⁴ Pbétù inyi, nyi nyàkà nyapba nyi yà indù ka kúdhe, ndirò yà nyi nyá'ù obhó dhu tí dhu rǒ. Obhó tí, nyi nyúni wà i dhu núdhe indù ale. ¹⁵ Ndirò, rǒpè ndi indú ngbángba ò rò, nyi nyúni wà Kàgàwà bhà Hlǎ Andítá. I Andítá rǐ nyabhù nyuni dhu-ǒnga t'òvota, ndíní nyadù tí ògù Yèsù Krístò nyi nyá'ù dhu-otù ǒ. ¹⁶ Kàgàwà ùnda ndi kóró pbìndà Andítá nandí ale. Ndirò, ndi Andítá tó ídzìnga ní: ndùdhe obhó dhu indrù tò, ndàdù indrù bhà afátá nítè ndi ale tò. Kà rǐ nzére dhu òsò indrù tò, ndàdù Kàgàwà ózè dhu bhèyi ka kóko dhu ùdhe indrù tò átò. ¹⁷ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà rǐ pbìndà dhu tí rǐ'ì ale ònzi, rǐ'ì dǒtsí ndi nóbhòlò kóró ídzi kasu t'ónzita tò ale tí.

4

Kàgàwà bhà Ɔte t'únota dǒ ùyátá

¹ Ma mí dhu ùyá indù Kàgàwà-ònzǐ rò, ndirò Yèsù Krístò-ònzǐ rò. Ndi Yèsù Krístò ní ndi ípirǒ rò rǐ 'òtù ale mà, ùvǔvè ale mà nà ànyá nitdìya, yà adzi ǒ ndi ndírà, ndàdù pbìndà Ádrùngbànga tó idzi idì rò. ² Ma múyàna dhu ní: Nyi ràkà nyongò Kàgàwà bhà Ɔte ùnò indrù tò. Nyi nyàkà nyongò kùnò bìlìnganà, àkàkà kàsùmì ǒ, ndirò inzà àkà kàsùmì ǒ màtí. Indrù tò nyi nyí dhu ùdhè rò, nyi nyàkà nyongò indrù bhà afátá nítè ndi ale tò, nyadù òrù nzére dhu nònzǐ ale dǒ. Nyi nyàkà nyongò dhu òvò indrù tò rǒnzǐ ídzi dhu. Ndirò, nyi nyàkà nyongò i dhu ònzǐ indrù tó dhu-dzi òndù nyi nyí rórò. ³ Obhó tí, kàsùmì i'íya inè yà indrù rǐ 'ùvǒ inzǐ 'ìrì fǐyò ka kúdhèna obhónánga tó Ɔte òná. Pbétù abádhí owuya i 'í atdyúna òho dhu ònzi rǒ, 'àdù bǐya nǒfò dhu ùdhè rǐ fǐyò màlímó-tsù nándù. ⁴ Abádhí owuya 'ùvo rǒ inzǐ òrì obhónánga tó Ɔte, 'àdù 'òzè 'ìrì tìtò tó imbe kèlè. ⁵ Pbétù inyi, nyi nyàkà nyotò afínù kóró dhu ǒ, nyadù àpbè-dzi nóndù. Nyi nyàkà nyunò Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkǔrù, nyadù funú Kàgàwà ábhù ngǔkpà kasu ònzǐ mbèyi kóró.

Pòlò rǐ ndi ndóvè dhu nóvo dhu

⁶ Ima nàndà dhu ní, ma mà'ù wà mabhù pbàkà ípirǒnga Kàgàwà tó kà-nyìkpó nǒfò perè tí. Ndirò, ma mǒvè òná kàsùmì níndù wà ndi. ⁷ Ma mǔgyè ídzi ila. Ma mǔtsà wà pbàkà ǒngu. Ma mǒdò pbàkà a'uta. ⁸ Rǒpè ndi kòmbí, ka kǐlì wà mùlè mà tó mùkàkú idù. Ndi mùkàkú ní obhónánga ònzi arí ale tó, yà obhónánga dǒ arí indrù-ànyá ìtdì Ádrùngbàle níbhoya idù, yà adzi ǒ ale-ànyá ìtdì ndi ndi nínganí. Ndirò, kǐbhoya nzǐ ka idù tí, pbétù kǐbhoya ka átò kóró ale tò. I ale ní kǎkà kà rǐngò dhu nózè 'àla ale.

Pòlò òzè Timòtewù rǐrà tina ò dhu

⁹ Timòtewù, ònzi òbì nyírà tsàkàtsàkà tidu ò. ¹⁰ Obhó tí, Dǐmà núbhà wà ima atdíró, yà kòmbí arí adzi ǒ dhu ndi ndózè dhu-okú dǒ rò. Ní, kàrà wà Tèsalònìkà tó kigò ò. Ndirò, Krǐskè àrà wà Galàtiyà tó pbìrì ò, Tìtò ràdù àrà Dàlmàtiyà tó pbìrì ò. ¹¹ Ní, Lukà rǐ'ì atdíró tí tidú. Nírò, ídyi Màrkò nyiwù mà nà àzú, kà rǐ dzùnàdu ònzi ònzi abho Kàgàwà bhà kasu

ǒ nídhunǐ. ¹² Ma móvì Dòkíkò ràrà Efesò tó kigò ò. ¹³ Ní, àzú nyi nyírà rò, ìdyì nyídyì yà Kárpò bhà ma múbhà Tròwà tó kigò ò rùdú orú mùdzarè nyírà nà. Ìrà nyírà pbàkà bhùkù nà átò, ròsè dòtsí ní yà ìzà-ndì nǐ ka kóbhòlò, kadù ùkpòrònà bhùkù.

¹⁴ Àlìsandurè, kyèkyè-àba, nónzì nzéere dhu abho nyé rùdú. Ní Ádrùngbǎle Yèsù rǐ ndì àbadhi ùbhò rùdú kǒnzì dhu-bvè rǒ. ¹⁵ Nyi nyàkǎ nyondò nyi kà rǒrò átò, kǎgò àlě kúdhe dhu obi nyé nà nídhunǐ.

¹⁶ Wemberè tí ma mǎrà anyà ùnò nínganí, atdí ale mà níde nzá dzidu dǒ. Pbétù, kóró ale úbhà ma. Ní, Kàgàwà àkǎ nzá ndòzè ndi dhu afátá tí abádhí dǒ. ¹⁷ Pbétù, Ádrùngbǎle Yèsù ónzì ndi dzùnàdu ndìbhò obi idù, ndínǐ ma muno tí pbìndà Ídzi Màkǔrè marà ùtsànà, kóró ìnzǐ ní Pbàyàhúdì mà ràdù ìrìnà. Ndirò, kǐpfo ima àrì-li'ò rò. ¹⁸ Ádrùngbǎle Yèsù rǐ mipfò kóró nzéere dhu ǒ rò, ndàdù mìgù ndàbhè ma motsù pbìndà Ádrùngbǎnga tó idzi ò òrù-akpà ò. Kàkǎ ilèta nà dhòdhóhóngà nà! Àmìnà.

Bhàrɔwà rǐku dòná rò ovìta

¹⁹ Ovi nyóvì Pèrèsílà mà Àkilà nà, ndirò Ònèsfòrò bhà idzá-bhà mànà. ²⁰ Rǎstò òdì wà Kòritò tó kigò ò. Ndirò, ma múbhà Tròfímò Miletò tó kigò ò, andì nà kà rǐ'ì dhu-okú dò rò. ²¹ Nyi nyàkǎ nyonzì obi, nyírà àhè àzú angyinǎ rò ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì tò.

Èyùbulò mà, Pudè mà, Linò mà, Klòdiyà mà, Yèsù ná'ù àlě t'ádóna mànà kóró, nóvì nyi atdí dǒ.

²² Ádrùngbǎle àkǎ ndì'ì nyi nà! Kàkǎ ndìtè pbìndà ídzìngà fǔkù!

Titò tò Pòlò andí bhàrwà Yàrí bhàrwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní Pòlò andí Titò tò bhàrwà, azà kumì dóná ìbhà nà ato mà azà kumì dóná imbò nà ato mà nà nzínzi ò Yèsù ka kúgù dhu-dzidò. Ndi Titò ní ì inzi ní Mùyàhudì, pbétù ká'u Yèsù. Ndirò, kóngónà Pòlò ùndà ibí-gùna nyú pbìndà abhi ò.

Ní yàrí bhàrwà Pòlò andí Titò tò Krètè tó sòngà dò kà rí'ì rórò. Pòlò ùbhà ka ányì, ndíní pbàkùrù novó tí Yèsù ná'ù ale nzínzi ò, ndùli ányì kànísá dò.

Bhàrwà-nyìtì ka kóhù tí dhu:

- Bhàrwà-dòkpa (1.1-4).
- Kànísá ò àkà ndì'ì mùkùrù tí ale-tidò (1.5-9).
- Pòlò rí Titò-nyìkpó itdyù tìtò tó dhu ùdhé arí màlímó rò rò dhu (1.10-16).
- Pòlò rí dhu òvo Titò tò kàkà ndòngò dhu ùdhe kànísá ò dhèdhèrò ale-tidò mà nà tò tí dhu dō dhu (2.1-15).
- Yèsù ná'ù ale àkà 'òkò tí dhu (3.1-11).
- Bhàrwà ríku dóná rò ùyátá mà, ovita mà nà (3.12-15).

Pòlò rí Titò nóvi dhu

¹ Ima Pòlò, Kàgàwà bhà ino, ndirò Yèsù Krístò bhà uvitatále, ma màndí ndi yàrí bhàrwà. Kàgàwà ívi ma ndíní ma mɔnzi tí yà ndi ndóvò fíndá ale dzùnà rà'ù ndi, madù abádhí àbhà rùni Kàgàwà-nyìkpó nòfò okota-tidò dō obhóngà. ² Ndi dhu bhéyi ní ndi, abádhí rí dhu à'u àbà ì ràrí dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà àbà, àdhàdhì yà inzi arí tìtò ùno Kàgàwà náakò ndi ípìrǒngà tó làkà àlè tò mùhàngú ò rò dhu bhéyi. ³ Ndi ndàla àkàkà dhu tí kàsùmì ò, Kàgàwà àbhà ìndrù rùni pbìndà ote yà ma múnɔna ìndrù tò pbìndà màkùrù-otù ò. Ndi kasu ní yà Kàgàwà àlè tó ɔgùba níbhò fudú ndíní ma mongó tí ònzìnà.

⁴ Ní ma màndí yàrí bhàrwà ìndù Titò. Nyi ní idhùdu nyú, óyò rò kóró àlè ká'ù Yèsù Krístò dhu-okú dò rò. Àlè t'Ábanà Kàgàwà, àlè tó ɔgùba Yèsù Krístò mà nà nákà 'àso nyi, 'àdù nyabhà nyadi màrùngà ò.

Kànísá ò àkà ndì'ì mùkùrù tí ale-tidò (Tit 3.7; 1Pé 5.1-5)

⁵ Ma múbhà nyi Krètè tó sòngà dò, ndíní nyi nyohú tí ányì Kànísá ònǎ ì nùbhà dhu-nyìtì, ndirò ndíní nyi nyovó tí pbàkùrù nyuli Kànísá ò kóró kigò ònǎ, àdhàdhì yà ima nyú ma móvò ìndù dhu bhéyi. ⁶ Mùkùrù tí nyi nyóvòna ale àkà ndì'ì ìmbá nzéere dhu tí ka kózùna dhu rí'ì nyunatsi ale tí. Kàkà ndì'ì atdí tí arí'ì tsìbhále nà ale tí. Kàbhà inzo àkà ì'ì Yèsù ná'ù ale tí, inzi ì'ì nzéere mùtso dō, ndirò ngàtsi ní mùgàyì dō ka karóbhuna ale tí. ⁷ Kànísá dǒngà àndà arí ádrùngbǎle nákà nzá nzéere dhu tí ka kózùna dhu rí'ì nyunatsi, ka ní Kàgàwà nyú ìli pbìndà kasu dō ádrùngbǎle nídhuní. Kàkà nzá ndì'ì òtèna kèlè nózè kirì ale tí, ndirò kàkà nzá ndì'ì akye arákò ale tí. Kàkà nzá ndì'ì iwa óvò ale tí, ndirò kàkà nzá ndì'ì àrì dō arí dhu ònzi ale tí. Kàkà nzá ndì'ì inzá ákà otu ò ka kóngyèna malì átdù afína ale tí. ⁸ Pbétù kàkà ndì'ì olo àkò arí mbéyi ale tí, ndirò ídzìngà nózè ndònzì ìndrù tò ale tí. Kàkà ndì'ì mbéyi arí inga ìrè ale tí, ndirò obhónánga dō arí dhu ònzi ale tí. Kàkà ndì'ì Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ ale tí, ndirò afína òtò

rádù ale tí. ⁹ Kànisa ùnda arí ádrùngbàle náká ndà'ù obhónánga tó ɔte atdyúna nyú ná yà fíndà ka kúdhe ka dhu bhěyi. Ndi dhu bhěyi ní ndi, ka rádù indrù dzùná ònzì mběyi nyú, rífɛ obhónánga tó ɔte, ndàdù 'àgò rí ndi ná ale nábhɛ rùni ì ka kútrá ró nga.

Pólò rě dhu ùdhě tìtò tó màlímó dǎ dhu

¹⁰ Obhó tí, Yēsù ná'ù Pbàyàhúdì nzínzì ǎ, ìnzì arí Kànisa tó ádròdrǎ ale rùdhěna dhu ìfǔ ale rǐ'ì inè ibí nyú. Abádhí rě inzà àká dhu ùdhě indrù tò, 'àdù indrù àbhɛ rà'ù tìtò tó ɔte. ¹¹ Ní, dhu àká nyabhɛ abádhí rìnè, abádhí rǒwu idzá ale nùgere rǎ kóró inzà àká kudhe indrù tò dhu-otù ǎ, ndínì 'ongyé tí malì inzà àká otu ǎ nídhunì. ¹² Abádhí nzínzì ǎ atdí ale, abádhí tó atdí nabì nyú nóvò dhu ndàti: «Krětè ǎ bhà narí tìtò ùno arí ale. Abádhí arí 'ònzì òrǒrù ìzà bhěyi. Abádhí ózè nzà 'ònzì atdí kasɛ mà, pbétù abádhí ózè ní ònyù ònyu ì'í dhu kèlě.» ¹³ Ní wò ale ùnò dhu ní obhó dhu nyú. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, dhu àká nyorù obi nyú ná ì ale dǎ, ndínì fíyó a'uta ì'ì tí otùna ǎ, ¹⁴ ìnzì ì nùmbè tí Pbàyàhúdì aráwěna angyinǎ rò údà dhu t'írìta rǎ, ndirò ìnzì 'adù tí obhóna rǒrò úwì ale tó uyátá nífɛ. ¹⁵ Kàgàwà-nyìkpó ǎ ìlǎ ale tò, kóró dhu ìlǎ wà. Pbétù Kàgàwà-nyìkpó ǎ ótì ale mà, yà inzà ka ná'ù ale mànà tò, kóró dhu rǐ'ì indrù ìtí rí dhu tí, abádhí tó inga t'únìta mà, abádhí tó inga t'írètà mànà nótì wà Kàgàwà-nyìkpó ǎ nídhunì. ¹⁶ Abádhí arí 'àti iwà ì ùni Kàgàwà dhu tí, pbétù abádhí-kàsù nítè wà dhu kpangba inzà abádhí rùni Kàgàwà. Abádhí ní kóró ale óndrò ale. Abádhí arí nzì Kàgàwà ìfǔ, ndirò abádhí rǒnzina atdí idzì dhu mà rǐ'ì mbá.

2

Yēsù ná'ù ale àká 'òkò tí dhu

(Èfè 6.5-8; 1Tì 2.9-15; 1Pé 2.18-20; 3.1-6)

¹ Pbétù inyi Titò, nyi nyàká nyudhe obhónánga tó ɔte indrù tò. ² Mùlà-akpá tò nyi nyúdhěna dhu ní, abádhí ràká ì'ì afíya otù rádù ale tí, ifuta ná àká ale tí, ndirò idzì irètà ná ale tí. Abádhí ràká ì'ì iwà ó'ò a'uta ǎ, àzè ǎ, ndirò dhu-dzi t'óndùta ǎ ale tí. ³ Iwà atòya ówù angyi vèbhále tò nyi nyúdhěna dhu ní, abádhí ràká átò ì'ì Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu bhěyi aróko ale tí. Abádhí ràká nzà ì'ì ale-ngbò t'únótatále tí, abádhí ràká nzà ì'ì iwa òmvù arí 'òrì nǎ ale tí, pbétù abádhí ràká ì'ì ale-afí rǐ obi òtsi nǎ idzì ɔte òvo rí indrù tò ale tí. ⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí rǐ dhu ùdhě vèbhále-ɔwú tò, ròzè fíyó kpabhále mà fíyó nzónzo mànà. ⁵ Abádhí rǐ dhu ùdhě vèbhále-ɔwú tò rǐ'ì idzì irètà ná, ròdò ì fíyó kpabhále tò tí, ròdò fíyó idza mběyi, rǐ'ì idzì mǔtsò ná, ngǎtsi ale rífɛ pbìndà kpatsìbhále. Wò dhu ní ndi rí dhu àbhǔ ìnzì kùnò nzére dhu Kàgàwà bhà ɔte nǎ.

⁶ Ndi dhu bhěyi tí, indrù-ɔwú tò àká nyudhe dhu ní: abádhí ràká ì'ì idzì irètà ná ⁷ kóró dhu-tsí ǎ. Ndirò nyi nyú nyi-tírò, nyi nyàká nyi'ì idzì ófò tí, ngǔkpà ale tò ka kí idzìnga ònzì dhu ǎ. Ndirò abádhí tò nyi nyúdhěna dhu àká rǐ'ì obhó dhu nyú tí, ndirò inga nǒfò dhu tí. ⁸ Ndirò, nyi nyúnɔna dhu àkànà rǐ'ì obhó dhu nyú, yà ìnzì ka kí ale àgò dòná tí, ndínì 'àgò rí inyi ná ale-nyì níiwú tí, ìmbá àdù ì'ì nzére dhu tí ì ùnɔna àlě dǎ dhu ná.

⁹ Dhu àká inɔ rífɛ fíyó ádròdrǎ ale kóró dhu ǎ, 'àdù abádhí-nyìkpó òfò rí dhu nónzì. Abádhí àká nzà 'àgò ì fíyó ádròdrǎ ale ná. ¹⁰ Ndirò dhu àká nzà abádhí rùwě fíyó ádròdrǎ ale tó dhu. Pbétù kóró kàsùmì ǎ, dhu àká abádhí rìtè ì idzì ale tí, 'àdù fíyó ádròdrǎ ale ùnò fíyò kóró dhu nónzì, ndínì

kóró dhu ò abádhí rǒnzina dhu abhù tí kirì yà mã marúdhèna Kàgàwà àlě tó Ɔgùba dǒ dhu.

Kàgàwà arí indrǔ ìgǔ nzéřnga ò rò dhu

¹¹ Obhó tí, Kàgàwà ítè yà kóró ale ìgu rádù pbìndà ídzìnga. ¹² Ndi ídzìnga rǐ àlě àbhǔ, àlě rùbhà nzéře mùtso mà, ale-afí àtdu rádù yà adzi ò dhu màna, ndínǐ àlě kadù tí òko dhu-ǒnga t'òvòta nà, obhónánga ò, ndirò Kàgàwà t'ífuta ò, yà kòmbí rǐ'ì adzi ò. ¹³ Ndi dhu bhěyi ní ndi, àlě kádù àmbe yà àlě ká'ù idho, yà àlě tó Ádrùngbǎ Kàgàwà, Ɔgùba Yèsù Krístò bhà ádrùngbǎnga tó awáwù rǐrà òná nódò dǒ. ¹⁴ Ndi Yèsù Krístò ní ndi ndi nabhù nditirò nyú, ndòvè àlě-okú dò rò, ndínǐ ndawù tí àlě kóró nzéřnga ò rò, ndàdù àlě ùgèrè àlě rǒngò pbìndà ale nyú tí, yà ndi ndú'o rǐlǎ nyìkpóna ò, ndirò ídzi kasu ònzi rǐ obi nyú nà ale tí.

¹⁵ Wò dhu bhěyi ní ndi nyi nyàkǎ nyudhe yà indù ma mávi dhu Yèsù ná'ù ale tò. Nyúyǎ dhu abádhí tò, nyadù dhu òsò obi nyú nà abádhí tò. Atdí ale mà náká nzá ìnzǐ ndifù nyi.

3

Yèsù ná'ù ale àkǎ 'òkò tí dhu

(Ròm 16.17-18; Èfè 2.1-10; 1Pé 2.13-16)

¹ Titò, nyi nyàkǎ nyarà dhu isè rǒ bilìnganà Yèsù ná'ù ale tò, abádhí ràkǎ ìfù pbìrì ò ádròdrǒ ale mà, pbanga ò ádròdrǒ ale màna. Abádhí àkǎ 'ìfù ádròdrǒ ale rǔyǎna fǐyò dhu, 'adù 'òzè 'ònzì ídzìnga ngǔkpà ale tò.

² Abádhí àkǎ nzá 'ùnò dhu atdí ale nǐ màtí. Abádhí àkǎ 'òkò màrùngà ò odhíya màna, 'adù ídzìnga ònzi. Abádhí àkǎ 'òkò yorowà ò kóró ale màna. ³ Obhó tí, angyinǎ rò àlě nyú mà átò, àlě ní'ì ìmbǎ dòya nà ale, ìnzá Kàgàwà nífù ale, ndirò nzéře otu ò arúbhi ale. Àlě ní'ì dhèdhèrò nzéře dhu-atdyú mà, ale-dhè ìkǎ arí dhu-atdyú màna dhu tó ìno. Àlě kongóna òko nzéře ófò ò, àlě ràmbe ngǔkpà ale-adhà ònzi dǒ. Àlě ongóna òko tí dhu náabhù ngǔkpà ale ròndrò àlě, àlě rádù àlě òndrò àlě nzinzi ò màtí.

⁴ Pbétù Kàgàwà, àlě tó Ɔgùba, níitdègu pbìndà ídzìnga mà, pbìndà àzè màna nítè indrǔ tò, ⁵ ní kǐgú àlě, ìnzǐ ní ídzìnga àlě kónzi dhu-okú dò rò, pbétù izu ndi ndábà àlě dǒ dhu-okú dò rò. Kǐgú àlě, ndìbhò Hǐlǎ-Alafí rù'o àlě tó nzéřnga, ndàdù ípìrǒnga-owútá mà, owútána tó okota màna níbhò àlě tò. ⁶ Kàgàwà írǎ àlě atdí dǒ nyú ndi Hǐlǎ-Alafí nǐ, àlě tó Ɔgùba Yèsù Krístò-otù ò. ⁷ Kónzi ndi dhu ndínǐ pbìndà izu-okú dò rò ndi ndòzù àlě ìmbǎ nzéře dhu tí ka kózùna dhu rǐ'ì nyuyatsi ale tí rò, àlě kadù tí yà àlě karódonà àlě ràbà dhòdhódhóna tó ípìrǒnga nábà.

⁸ Wòrì ní ndi obhónánga tó ote nyú. Ndirò, ma mòzè nyarà kòvò rǒ obi nyú nà indrǔ tò, ndínǐ Kàgàwà ná'ù ale náapbá tí ì ídzi kasu t'ónzita rǒ. Kòrì ní ì àkǎkǎ kudhe indrǔ tò dhu, ndirò kóró ale dzùnà ònzi rádù dhu.

⁹ Pbétù, nyi nyàkǎ nzá nyitsu nyi ìmbǎ tǐna nà agòta ò, rùgànda-tsù dǒ agòta ò, anya ò, ndirò Músà bhà Hyátá dǒ ka kí ale agò dhu ò. Obhó tí ì dhu ní ìnzǐ ka kí ídzìnga àbà òyà dhu, ndirò ìmbǎ tǐya nà dhu. ¹⁰ Nyi nyàkǎ nyisò dhu atdí-gùna indrǔ-ǒnga àpà rǐ ndùndò ale tò. Ndirò oyo-gùna nyi nyisò ka ìnzǐ kà rádù nyirì rò, nyadù kipfo nyodi Yèsù ná'ù ale nzinzi ò rò.

¹¹ Nyi nyùnì wà dhu, wò dhu bhěyi rǐ ndònzi ale rùbhà wà ídzi otu. Ndirò wò kǎrúfǎna dhu-okú dò rò, kà rǒtdì wà ànyǎna nditirò.

⁸ Wòrì ní ndi obhónánga tó ote nyú. Ndirò, ma mòzè nyarà kòvò rǒ obi nyú nà indrǔ tò, ndínǐ Kàgàwà ná'ù ale náapbá tí ì ídzi kasu t'ónzita rǒ. Kòrì ní ì àkǎkǎ kudhe indrǔ tò dhu, ndirò kóró ale dzùnà ònzi rádù dhu.

⁹ Pbétù, nyi nyàkǎ nzá nyitsu nyi ìmbǎ tǐna nà agòta ò, rùgànda-tsù dǒ agòta ò, anya ò, ndirò Músà bhà Hyátá dǒ ka kí ale agò dhu ò. Obhó tí ì dhu ní ìnzǐ ka kí ídzìnga àbà òyà dhu, ndirò ìmbǎ tǐya nà dhu. ¹⁰ Nyi nyàkǎ nyisò dhu atdí-gùna indrǔ-ǒnga àpà rǐ ndùndò ale tò. Ndirò oyo-gùna nyi nyisò ka ìnzǐ kà rádù nyirì rò, nyadù kipfo nyodi Yèsù ná'ù ale nzinzi ò rò.

¹¹ Nyi nyùnì wà dhu, wò dhu bhěyi rǐ ndònzi ale rùbhà wà ídzi otu. Ndirò wò kǎrúfǎna dhu-okú dò rò, kà rǒtdì wà ànyǎna nditirò.

Bhàrùwà rǐku dòná rò uyátá mà ovita màna

(1Kò 16.20-24)

¹² Ma mí Àrtēmà ndirò ngătsi nĭ Dòkíkò nóvì tinu ò. Ní tinú kà rǎrà àhù rò, nyi nyàkǎ nyonzì kóró ɔbi, nyirà motù Nìkòpolì tí kátina kigò ò, ányì ma mòzè mudà ádrùngbǎ gírì tó kàsùmì nídhunĭ. ¹³ Úyátá tó atdí màlimò Zĕnà tí kátina mà, Apolò mànà rĭ abhi òpè Krĕtè rò rò, nyi nyàkǎ nyonzì abádhí dzùná fĭyó abhi tò abádhí rĭ'ì atdyúna nà dhu nĭ, akye atdí dhu mà arana ndòtdì abádhí rǒ nĭ. ¹⁴ Àě tó ale nyú átò náká 'ùni ídzì kasu t'ónzita atdíđ, ndínĭ 'adù tí òwu dhu òtdì ì ròyá ale dzùná nónzì rǒ nĭ, akye ì okona ìnzĭ 'ònzì ìndrŭ dzùná, ìmbǎ itsu-kpǒ nà dòyá itsu bhĕyi nĭ.

¹⁵ Kǎkà atdíkpá mǎ mí'ì mànà Yĕsù ná'ù ale kóró nóvì nyi. Òvì nyóvì mǎ nózè a'uta ǒ arí'ì ale. Kàgàwà àká ndàso nyĭ kóró.

Filimoni tò Pòlò andí bhàrwà Yàrí bhàrwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Filimoni, Kòlòsayì tó kigò ǒ ale ní'ì Pòlò t'ódhìnà. Ní Pòlò uno Ádrùngbǎle Yèsù dǒ róte Ídzì Mákürù kà tò, kà ràdù ndi Ádrùngbǎle à'ù. Ndi Filimoni i'ì Ònèsímò tí kátina atdí pbìndà ino nà. Ní ndi Ònèsímò náakù pbìndà ádrùngbǎle bhà idzá rò, ndàrà àhu Rómà tó kigò ò. Ní ányì, abádhí adù owu 'òtù Pòlò nà imbi ǒ, kǎrádi ró. Ní, ndi ndúnò Ídzì Mákürù Ònèsímò tò, rà'ù Yèsù dhu-dzidǒ, Pòlò adù kòzè ndàdu pbìndà ádrùngbǎle Filimoni-fó'ò. Wò dhu-okú dò rò ní ndi, Pòlò andí yàrí bhàrwà Filimoni tò, mbèmbè azà kumì dòná atdí nà ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Kǎndí ka ndítèdè ka ìtèdè tí ònà, ndíní dhu nwbà tí Ònèsímò tò, ndàdù kàko mbéyi, ìnzì ní pbìndà ino-akpà kèlè bhéyi, pbétù odhìnà nyú bhéyi, ndirò adònà bhéyi Krístò-nyutsi.

Bhàrwà-nyiti ka kòhù tí dhu

- Pòlò mà Timòtewù màrà rǐ Filimoni òvì dhu (1-3).
- Pòlò rǐ òtsò àbhù Kàgàwà tò Filimoni bhà àzè mà, kàbhà a'uta màrà-okú dò rò dhu (4-7).
- Pòlò rǐ ndìtsò Filimoni rǒ ndíní Ònèsímò nakò tí dhu (8-22).
- Bhàrwà rǐku dòná rò ovita (23-25).

Pòlò mà rǐ Filimoni mà òvì dhu (2Tì 1.3-5; 3Yù 2,6)

¹ Yàrí bhàrwà nàndí ní ima Pòlò, yà òsò ka kòsò ma Yèsù Krístò-okú dò rò ale, ndirò ní àlè t'ádònà Timòtewù. Mǎ màndí ka indù adòkà Filimoni, yà atdídǒ mǎ móze nyi, ndirò kasu tó odhìkà tírò. ² Ndirò mǎ màndí ka àlè tó dadánà Àpiyà mà, Àrkipò, yà ìla ùgye arí atdíkpá àlè màrà ale mà, ndirò kǒkò pbùkù idzá ì nùndu kànìsà ǒ bhà màrà tò. ³ Àlè t'Ábanà Kàgàwà mà, àlè tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò màrà náká 'àso nyí, 'adù nyábhù nyòkò màrùngà ǒ.

Pòlò rǐ òtsò àbhù Kàgàwà tò Filimoni bhà àzè mà, kàbhà a'uta màrà-okú dò rò dhu

⁴ Adò Filimoni, ma marí òtsò àbhù bilínganà pbàkà Kàgàwà tò, pbàkà itsòta ǒ ma mí nyirè rò. ⁵ Obhó tí, ma mìrì wà indrù rǐ dhu àwè Ádrùngbǎle Yèsù nyi nyá'ù nǐ a'uta dǒ dhu, ndirò nyi nyóze Kàgàwà bhà ale kóró dhu dǒ dhu. ⁶ Ní, ma mí mìtsò Kàgàwà rǒ, ndíní yà atdíkpá àlè kí'ì nà a'uta ní'ì tí àkǎkǎ itse òdhì rádù a'uta tí, nyadù kóró ídzìngà, yà àlè karí'ì nà, Krístò màrà àlè tó ungbòta-otù ǒ núnì. ⁷ Adòdú, pbùkù àzè níka idhèdu atdídǒ, ndàdù afídu opè, nyi nyábhù Kàgàwà bhà ale-afí ròtsì obi nídhuní.

Pòlò rǐ ndìtsò Filimoni rǒ ndíní Ònèsímò nakò tí dhu (1Kò 13.4-7; Kòl 4.7-9)

⁸ Nírò, Yèsù Krístò-nyutsi, ma mí'ì ìmbǎ tsùdu ùtò rádù ìnzì muyǎ dhu indù nyi nyàkànà nyonzi dhu dǒ atdí dhu nà màtí. ⁹ Pbétù, ma mòzè monzi atdí dhu fanú àlè tó àzè-okú dò rò. Ima nyú Pòlò, ima ní mùlà-akpà, ndirò, kòmbí ma mí'ì Yèsù Krístò-okú dò rò ka kòsò ma ró. ¹⁰ Ní, ma mìtèdè nyi ìtèdè tí pbànngba Ònèsímò-okú dò rò, yà Yèsù Krístò ndi ndá'ù fudú dhu-otù ǒ óngò idhèdu tí, inè ma mí'ì imbi-dzá ǒ rórò. ¹¹ Angyi, àbadhi nyú

ní'ì mbă indù ndì ndónzina atdí dhu nà màtí, pbétù kòmbí kà rĭ dhu ònzì ònzì indù, ndirò idù màtí átò.

¹² Kòmbí, ma màdu wà ka tĭnù ò, ndirò àbadhi ní afídu-mbi nyú. ¹³ Ma màmbènà òzèna dhu ní Ònèsimò ràdi tidú, ndínĭ ara tí dzùnàdu ònzì rǒ indú ngari ǒ, yà àdì ma màdì imbi-dzà ò Ídzi Màkürù-okú dò rò òná kàsùmì ǒ. ¹⁴ Pbétù, ma mòzèna nzá mǒnzì atdí dhu mà, inzá nyi nyà'ù rórò, akye dhu arana ì'ì ùtǔ tí ma mí nyutǔ nyonzi ídzìnga idù dhu tí nĭ. Ma màmbènà òzèna dhu ní, nyonzi ka afínù nyú ò rò àhù rórò.

¹⁵ Ngătsi nĭ, pbăní nzi ndi dhu-okú dò rò nga ndi, Ònèsimò mà úbhă ì inyi màna àkě kàsùmì tí nĭ, ndínĭ nyĭ nyongó tí òko tdítǒ atdíkpá ndi màna bìlĭnganà. ¹⁶ Obhó tí, kòmbí ka ní nzi ino kèlě, pbétù ròsè ino dònă, kǒngò wà yà atdíǒ àlě kóze àlě t'ádònà tí. İma, ma móze ka atdíǒ. Ní inyi, nyi nyĭ kòze atdíǒ ròsè, ka ní indrǔ nyú, ndirò ka ní Ádrùngbăle Yèsù bhă ale átò àlě'ì bhěyi nídhunĭ.

¹⁷ Nírò, àdhàdhì nyi nyarí mǒzè odhìnù tí dhu bhěyi, nyi nyăkă nyako ka átò, àdhàdhì nyi nyàmbènà makǒ, ima nyú tĭrò dhu bhěyi. ¹⁸ Dhu apé ì'ì kăfă dhu onzinú dhu tí, ndirò ngătsi nĭ, dhu apé ì'ì kăřĭ'ì pbùkù wànzá nà màtí dhu tí, ní àndĭ ndi pbùkù wànzá dùdú. ¹⁹ İma Pòlò, ma màndĭ yàri dhu ɔtsúdu nyú nĭ: ma mí ndi kùbhǒ indù. Ma mòze nzá misè dhu dùnú matì, nyi rărĭ'ì átò pbàkà wànzá nà. Ndi wànzá ní pbùkù ípìrǒnga. ²⁰ Obhó tí, adòdú, ònzì dzùnàdu wòrĭ otu ǒ Ádrùngbăle-okú dò rò, nyabhù afídu ròtsì obi.

²¹ Indù ma mí dhu àndĭ rò, ma mà'ù wà dhu, ìri nyi rărĭ ma múnona dhu ìri, ndirò nyi rărĭ ndi dhu ònzonzi ròsè wò ma mànò dhu dònă màtí. ²² Ndirò, atdíkpá wòrĭ dhu màna, òbhòlo nyóbhòlo idhò tó ngari idù. Obhó tí, ma mà'ù wà dhu, ka rărĭ madú àdǔ tdítǒ fărábvâ, fùkú itsòta-okú dò rò.

Bhàruwà rĭku dònà rò ovita

²³ Èpafrà nóvi nyi. Ka ní odhìdu yà atdíkpá ka kúsò mă màna, Yèsù Krístò-okú dò rò. ²⁴ Ndirò odhìdu, yà atdíkpá mă marĭ kasu ònzì màna Mărkò mà, Àsitarikò mà, Dĕmà mà, Lukà màna, nóvi nyi.

²⁵ Àlě tó Ádrùngbăle Yèsù Krístò àkă ndàso nyĭ.

Pbàèbràniyà tò ka kandí bhàruwà Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí andítá àtí ka karí bhàruwà tí atdíđ. Pbétù, ndi bhàruwà-dòkpa nítè nzá ka nandí ale mà, ndirò ka kandí ka fíyò ale mà. Káří ndálá Kàgàwà bhà Ɔte núno ka kí ìndrù tò dhu bhéyi.

Dhu arí ndálá ndi bhàruwà nandí ale ràrř Mùyàhudì tó atdí mùkrístò, kà rř dhu àtí «àlě t'ábhúna» tí nídhunř (1.1). Kǔni Ungbòta-Ayí tó Andítá mběyi nyú, pbétù kǔni nzá Yěsù ndì nyú tírò. Ídzi Màkǔrù navò kà tò ní kǎkà wemberè tí í'ì ndi Yěsù Krístò bhà dhu tó ngàmbì tí ale (2.3).

Yàrí bhàruwà ò kóró ngari ǒ rř ndálá ní ka nandí ale rǔni wà ndì ndàndì dhu fíyò ale mběyi nyú dhu. Ndi bhàruwà-ɔvò ní «Pbàèbràniyà», yà angyí nyú ka kongónà Pbàyàhúdì ànzì róná ɔvo (Uvt 2.11). Kà rř ndálá mbèmbè Yěsù ná'ù Pbàyàhúdì tó atdí mùtù tò ka kàndí dhu bhéyi. I pbàkrístò rǒ ka kavù atdíđ, ràdù àmbe dhu ònzì đđ ndínř ì adù tí ì fíyó somà tó angye màndu ò.

Bìbìliyà đđ dhu nózù ábhǒ ale nyú ná'ù dhu yàrí bhàruwà nandí ale randí ka angyinǎ rò àrùbhù kumì ato tò Yěsù Krístò ka kùgù dhu-dzidǒ.

Bhàruwà nandí ale azè ndòvò ní óyǒ ɔte-lùkpǒ. Kǎzè ndítè dhu, Kàgàwà rivi Idhùnà Yěsù Krístò yà adzi ǒ rì'ì àkǎkǎ Ádrùngbǎ Kùhanì tí, ndirò rì'ì àlě tó nzérenga ùba Kàgàwà rř nř àkǎkǎ perè tí. Yěsù-otù ǒ, Kàgàwà anzì Ungbòta-Ɔwútá àlě'ì mànà. Ndi Ungbòta-Ɔwútá nósè wà yà ayína tó tsí dònǎ, ndirò kùwǎ wà wò ndi ayína tó tsí. Ndirò kǎzè dhu ní ndàbhù ndi bhàruwà òzù rí ale-afí ròtsì obi, ndínř ikò tí pòtsó fíyó a'uta ǒ, ndirò ndínř oko tí atdí irita ǒ tí nzínziyà ǒ.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Yěsù Krístò-otù ǒ, yà adzi ǒ ale ràdù 'ungbò Kàgàwà mànà dhu (1.1-2.18).
- Krístò-otù ǒ, Yěsù ná'ù ale rǔnè 'ìndrì Kàgàwà-ti'ò a'uta nà dhu (3.1-5.10).
- Yěsù ní àlě tó obhóná Ádrùngbǎ Kùhanì Ungbòta-Ɔwútá ǒ dhu (5.11-10.39).
- Yěsù ní Ádrùngbǎ Kùhanì dhòdhódhóngà nà dhu (14.17-20).
- Yěsù ná'ù ale àkǎ 'òko tí Kàgàwà mànà, ngǔkpà ale mànà, angyìbhà tó ófò ǒ dhu (11.1-14).

Kàgàwà avò dhu ìndrù tò Idhùnà-otù ǒ dhu

(Yùw 1.1-14; Fìl 2.6-11; Kòl 1.15-17; Èbr 10.12-14)

¹ Angyi, Kàgàwà nóongónà dhu òvò àlě t'ábhúna tò pbànábí-otù ǒ. Kǒngónà ì dhu òvò ibí-gùna ndirò ibí ófò ǒ. ² Kòmbí, yà yà adzi ǒ dhu-tsù rř ndòdì òná idho ǒ, kǎvò dhu àlě tò Idhùnà-otù ǒ. Ndi Idhùnà-otù ǒ ní ndi kǎbhòlò yà adzi, ndirò ka ní ndi kǎdù ìdìnà rònyè idzi kóró dhu đđ. ³ Àbadhi ní ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù arí ndítè kpangba nyunatsì ale. Ndirò, àbadhi ní ndi Kàgàwà nyú arí'ì tí dhu nítè. Káří yà adzi ǒ kóró dhu òdo Ɔtèna, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì nř. Ndirò, àbadhi níitdègu ìndrù nú'ò rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ fíyó nzérenga ǒ rò, ní kǎdù òdzì òrù-akpà ò, ndàdù àdi Kàgàwà yà kóró dhu đđ arí'ì ádrùngbǎnga nà ale bhà fangà dònǎ rò. ⁴ Ndi dhu bhéyi ní ndi, Kàgàwà t'ídùnà náangò

Ádrùngbǎle tí ròsè màlàyíká dònǎ. Obhó tí, Kàgàwà abhù kà tò ɔvɔ ní abádhi-ɔvɔ dònǎ fíndá ádrùngbǎnga rǒse ɔvɔ.

Kàgàwà t'ídhùnà ní Ádrùngbǎle ròsè màlàyíká dònǎ dhu
(Zàb 2.6-12; Ìsa 9.5)

⁵ Obhó tí, Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbìndà màlàyíká nzínzì ǒ atdí màlàyíkà tò, ndàtì:

«Ìnyi, ìnyi ní Idhùdu.

Ndirò indo ndì nòpè rò, ima ní Àbanu*.»

Ndirò kǎvò nzá dhu atdí màlàyíkà mà nàndà dhu nǐ, ndàtì:

«Ìma, ima ní'ìya kà t'Ábanà,

ndirò àbadhi ní'ìya Idhùdu*.»

⁶ Ndirò, yà ndì ndivi Idhùnà pbìndà sengba yà adzi dǒ òná kàsùmì ǒ, kǎvò dhu tdítǒ ka nàndà dhu nǐ, ndàtì:

«Pbàkà màlàyíká kóró nǎkǎ wà 'ùlě ka*.»

⁷ Màlàyíkà nàndà dhu nǐ, kǎvò dhu ndàtì:

«Ma mónzì i pbàkà màlàyíká, pbàkà kasutále,

rì'ì awe bhěyi ndirò, rì'ì ùla rúla kàzu-idà-dɔ bhěyi*.»

⁸ Pbétù, Idhùnà tò Kàgàwà náavò dhu ndàtì:

«Òo ìnyi Kàgàwǎ, Ádrùngbǎ kamà tó pbùkù tombi rǒngo àdi dhòdhóhonganà.

Nyi nyarí pbùkù Ádrùngbǎ kamà tó idzi ùnda obhónánga tó mùgǒ nǐ.

⁹ Nyi nyózè obhónánga tó dhu, nyadù nzére dhu nóndrò.

Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ɔo Kàgàwǎ, ima pbùkù Kàgàwà,

ma mútri nyi nyi'ì ádrùngbǎ kamà tí,

mòdhò dhèdhe àbhù rí indù akye dùnu-tsíró,

madù nyidzi ɔrú, nyosè kóró ɔdhínu dònǎ*.»

¹⁰ Kàgàwà náavò dhu átò, ndàtì:

«Ìnyi Ádrùngbǎlé, ɔpè tí kóró dhu rǐ 'òpè rò nyi nyabhòlò ndi yà adzi,

ndirò nyi nyabhòlò ndi ɔrù-akpà ɔtsúnu nǐ.

¹¹ Kóró kǒkò dhu rǐku ikù,

pbétù ìnyi, nyi nyádi sékú.

Ndirò abádhi rǐ 'ìngyě ìngyě àdhàdhì ale-rǒ mùdzarù arí 'ìngyě dhu bhěyi.

¹² Nyi nyí abádhi-ǒnga nákpɔɔ àdhàdhì ka karí ɔbvùna ka kí ndì nìngyě mùdzarù àkpɔɔ dhu bhěyi.

Nyi nyí abádhi ùwǔ àdhàdhì ka karí ale-rǒ mùdzarù ùwǔ dhu bhěyi.

Pbétù ìnyi, nyi nyádi ìnyi kèlě tí, ndirò pbùkù ípìrǒnga rǐ nzǐ iku*.»

¹³ Kàgàwà náavò nzá dhu atdíku màtí pbìndà màlàyíká nzínzì ǒ atdí màlàyíkà tò, ndàtì:

«Ádǐ idú fangà dònǎ rò,

ràrà àhu ma mí pbùkù ɔmvǔ nábhù nyɔbè dòya dhu ɔ*.»

¹⁴ Nírò, màlàyíká ní àdhi mà? Abádhi kóró ní Kàgàwà bhà mùkèngyè kèlě, kǎkà ìnzǐ ka karí àlǎna ale-nyìkpó nǐ ale. Kǎrí abádhi ùvǐ ròwù ndì ndàkǎ ndìgǔ ale dzùna nónzì.

* 1:5 1.5 Zàb 2.7 * 1:5 1.5 2Sà 7.14; 1 Ì nanzì 17.13 * 1:6 1.6 Tòr 32.43 * 1:7 1.7 Zàb 104.4
* 1:9 1.9 Zàb 45.7-8 * 1:12 1.12 Zàb 102.26-28 * 1:13 1.13 Zàb 110.1

2

*Inzá dhu àkǎ kǎnzì Ádrùngbǎle Yèsù íbhò Ɔgù tó Ɔte gàyà dhu
(Èbr 4.1; 12.25)*

¹ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi*, àlě kǎkǎ àlě ràpbǎ àlě-afí atdíđǒ yà àlě kíri màkǔrù rǒ, akye àlě kuwína nǎ. ² Yà Kàgàwà avò àlě t'ábhúna tò màlàyíká-otù ǒ Ɔte náavi ndi àkǎkǎ kifù Ɔte tí†. Ní, inzà ka niri, ìnzǐ 'àdù kùnò dhu ifù ale tò Kàgàwà abhù màlipò àkǎkǎnà abádhí ràbà dhu bhěyi. ³ Nírò àlě nyú, àlě kugùya ìngbà dhu bhěyi ndi màlipò ǒ rò, wò dhu bhěyi ádrùngbǎ Ɔgù nyú gàyà àlě kǎnzì rò? Ádrùngbǎle Yèsù nyú nditírò ní ndi wemberè tí ndi Ɔgù tó màkǔrù napè ndòvò ìndrǔ tò. Ndirò kǎvò dhu niri ale náavò dhu kpangba àlě tò 'àti, ndi Ɔte ràrǐ àkǎkǎ kifù Ɔte. ⁴ Kàgàwà nyú nditírò níitè dhu kpangba átò abádhí ùnò dhu ràrǐ obhó dhu. Ndi dhu kítè ize-otù ǒ, yà inzà apèna 'ònzì angyi ìndrǔ-nzínzì ǒ dhu-otù ǒ, ndirò dhèdhèrò wìwì-tidò-otù ǒ. Kítè ka átò yà ndi ndòzè dhu bhěyi ndi ndí ìlǐlǎ-Alafí bhà perè ùndo ìndrǔ tò dhu-otù ǒ.

*Yèsù avè yà adzi ǒ ale ndi ndigú tí dhu
(Gál 4.4-5; Fìl 2.6-11; Èbr 4.15-16; 5.7-10)*

⁵ Obhó tí, ìnzǐ ní màlàyíká i Kàgàwà ùli ndínǐ okoya tí kámá tí yà àlě kóte dóná ìrǐraya dhu tí adzi ǒ. ⁶ ìlǐlǎ Andítá ò, atdí ale nóvò wà dhu kpangba atdí ngari ǒ, ndàti:

«Kàgàwǎ, ìndrǔ ní àdhu ndínǐ nyi nyirè tí?

Yà adzi ǒ ale ní àdhu ndínǐ pbìndà dhu ava tí tsinǔ?

⁷ Nyi nyábhù ka rǐ'ì obvòbvonǎ rò ake màlàyíká tò ákě kàsùmì tí, ndirò, nyi nyábhù ka rǐ'ì ádrùngbǎnga mà ifùta mànà nà.

⁸ Nyi nyíli ka rǎnyù idzi yà nyi nyabhòlò kóró dhu-tsí dǒ*.»

Ní, Kàgàwà abhù ka rǎnyù idzi yà ndi ndabhòlò kóró dhu-tsí dǒ dhu ràtina, ìmbǎ inzà kǎbhù kà rǎnyù idzi dóná atdí dhu mà ràrǐ'ì. Pbétè, kòmbí màtí àlě kàla nzà dhu iwà Kàgàwà rábhù kóró dhu kà rǎnyù idzi dòyá. ⁹ Àlě kàla dhu ní, Kàgàwà rabhù wà Yèsù rǐ'ì obvòbvonǎ rò ake màlàyíká tò ákě kàsùmì tí, ndínǐ pbìndà ìdzìnga-otù ǒ, ndi ndabhù tí ka rìnè Ɔve-dzi kóró ale-okú dò rò. Wò ndi kàbhà Ɔve-otù ǒ, kǎbhù wà ka rǐ'ì ádrùngbǎnga mà ifùta mànà nà.

¹⁰ Kàgàwà abhòlò ndi kóró dhu-tsí, ndirò i kóró dhu-tsí náarí'ì kà tò tí. Ní, dhu afò nga kà ràbhù Yèsù rǐ'ì àkǎkǎ ale tí yà ndi Yèsù abà àpbè-otù ǒ, ndínǐ ábhǒ ale nabhù tí rǐ'ì pbìndà inzo tí, ràdù òtsù pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò. Obhó tí, Yèsù ní ndi ìndrǔ ùnda arí ndínǐ Kàgàwà igú tí ale.

¹¹ Kǎrí ìndrǔ ù'ò rǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ fíyó nzérenga ǒ rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Yèsù, ìndrǔ nù'ò ale mà, kǎkǎ ù'ò ndi ndù'ò rǐlǎ ale mànà kóró ní atdí Àba bhà ale. Ní ndi dhu-okú dò rò, Yèsù-nyì rǐ nzǐ iwù abádhí ànzi ndi ndí àbanà bhà inzo tí rò. ¹² Obhó tí, kà ràtina:

«Ɔò Àba Kàgàwǎ, mà mí Ɔvòvò nígǎ adódu nzínzì ǒ.

Ma mí nyi nífǔ pbùkù ale nzínzì ǒ*.»

¹³ Tdítdǒ Yèsù ràtina:

«Ìma, mà mí atdyúdu ìlǐ dóná ní Kàgàwà.»

Ndirò kà ràtina:

«Mǎ mí'ì iró atdíkpá yà idù Kàgàwà íbhò nzónzo mànà*.»

* **2:1** 2.1 «Ndi dhu-okú dò rò ní ndi» rǐ'ì ìnè kozù átò «Yèsù Krístò ní ádrùngbǎle ròsè màlàyíká dóná dhu-okú dò rò.» † **2:2** 2.2 Ɔte tí ka kátina iró ní Kàgàwà bhà Hyátá (Tòr 33.2). * **2:8** 2.8 Zàb 8.5-7 * **2:12** 2.12 Zàb 22.23 * **2:13** 2.13 Ìsa 8.17-18

14 Ɔ nzónzo ní ìndrũ nyú kǎkǎ ìnè rí'ì ngbùlũya nà ndirò azu màna nyayatsi ale. Ní Yèsù idyi ndi ìndrũ tó ófò átò. Kǎnzì dhu ndi dhu bhěyi ndíní pbìndà ɔve-otù ǒ, ndi nditò tí yà ɔve t'íbhòta tó ɔbi nà i'ì Pfòmvo-ɔbi atdíǒ, 15 ndirò ndíní ndi ndukolo tí yà ɔve-ɔdò ònzi ì í dhu náabhù róngò òko ìno bhěyi kóró fíyó ípìrǒnga ǒ ale. 16 Obhó tí, dòtsí nyú kǎra nzá màlàyíká-dzùna ndi ndonzi tí, pbétù kǎra yà adzi ǒ ale, Àbràhamù bhà pbàdzukurù dzùna ndi ndonzi tí*. 17 Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu aká àbadhi mà ròfò ì àbanà bhà inzo màna kóró dhu ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kǎdùna òngo Kàgàwà tò arí kasu ònzi pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ Kamà tí, ndíní ndi ndu'ò tí ìndrũ tó nzérénga. Ndi ádrùngbǎ kùhanì ní yà pbìndà kasu ìfũ arí, ndàdù ì'ì ìndrũ dǒ ka kí izu àbà nǐ ale-afí nà ale. 18 Ndirò, àpbè kǎbà ndàdù ùda umvútá ònǎ dhu-okú dò rò, kǎ rí'ì ìnè ndonzi umvútá ǒ ì nòtù ale dzùna.

3

Yèsù ní àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmǎ, ndirò ndi idza ní àlě'ì dhu (Ɔzt 12.7; Mát 21.33-38)

1 Àbanǎnzó, nyí ní yà nyí nunzi òrù-akpà ò rò Kàgàwà bhà ale. Ní, nyí nyàkǎ nyíli fùkú irèta Yèsù dǒ tí. Kǎ ní ndi Kàgàwà bhà uvitatále, ndirò yà àlě karóvona ìndrũ tò a'uta tó pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà. 2 Ka nidì ndi kasu t'ónzita tò ní Kàgàwà. Ní kifù ndi kasu ònzi ndi ndi ònǎ ófò, àdhàdhì Músà níifù kóró ale tò ndi ndónzina Kàgàwà bhà idzá kasu dhu bhěyi*. 3 Ní, Yèsù àkǎ kifù atdíǒ ròsè Músà dònǎ. Obhó tí, ka karí idza nòsì ale níifù atdíǒ ròsè ndi idza nyú dònǎ. 4 Ìngbàtí ìli ndi idza mà nòsì arí ní ìndrũ, pbétù kóró dhu nanzì ale ní Kàgàwà. 5 Músà níifù Kàgàwà bhà idzá ndi ndónzina kóró ale tò kasu, ndíní ndi kàsùna ní'íya tí Kàgàwà rǎnɔna ìndrũ tò olùnǎ rò dhu tó ngàm̀bì tí. Ka ní'ì kasutále kèlě. 6 Pbétù, Krístò ífù ndi ndónzina kasu àdhàdhì àbanà Kàgàwà bhà idza-kàmǎ tí rí'ì ìngba tírò. Ndirò àlě'ì ní ndi ndi idza, àlě kapé ìko pòtsó mànzì tó ale-afí nà, àlě ràdù àmbè yà àlě kódonà ndíní àlě kabá tí dhu òdò dǒ dhèdhe nyú nà rò.

Inzá dhu àkǎ kabhu ale-afí rò'ò odú, ìnzǐ kifù Kàgàwà ùnò dhu dhu (1Kò 10.1-12)

7 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àdhàdhì Ìlǎ-Alafí náavò angyí dhu bhěyi: «Indo nyí nyapé Kàgàwà-tù ìri,
8 ní nyí nyàkǎ nzá nyàbhu afíku rò'ò odú, àdhàdhì abhúku náamvù Kàgàwà-afí rùngù ǒ dhu bhěyi.
Abádhí náanzì kùnò dhu gàyà ìnzǐ 'ífù.»
9 Ndirò kǎvò dhu ndàti: «Rùngù ǒ abhúku náamvù afídu, àzèmbè iwà ì ala ìfo kumì ato ǒ ma manzì fíyò dhu rórò tí.
10 Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mì'ì nàwí nà abádhí rǒ, mati: <Kàrí ale-afí arúwí bilínganà.
Ndirò abádhí arí nzǐ pbàkà otu ùngǎ.>
11 Ndirò, ma matsò dhu nàwí-okú dò rò, mati: abádhí rotsúya nzǐ fíyò ma mabhòlò asota tò ngari ò*!»

12 Nírò àbanǎnzó, nyàndà nga mběyi! Nzínzìku ǒ atdí ale mà nákǎ nzá ndi'ì nzére afína nà, yà ndàbhu ràdù ndùbhà pbìndà a'uta, ndàdù ndìndà itse Kàgàwà, yà ípìrǒnga nà arí'ì dhòdhóhonganà ale rǒ rò. 13 Pbétù, nyí

* 2:16 2.16 Ìsa 41.8-9 * 3:2 3.2 Ɔzt 12.7 * 3:11 3.11 Zàb 9.7-11

nyàkǎ nyǒngò afíkũ àbhũ ròtsì obi bìlǐnganà nzínzìkũ ǒ, yà àdì «indonga» tí Hlǐlǎ Andítá rǎtina idhò àdì àlě tò mǎtí átò rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyǐ nyǐ nzǐ àdù nyǔbhà nzérenge rǔtrǎ nyǐ, ndàbhũ afíkũ rò'ò odú, ìnzǐ nyǐrì Kàgàwà-tsǔ dhu. ¹⁴ Obhó tí, dhu apé ì'ì ìnè àlě karí'ì yà dǒna-kpa ò rò àlě kǐ'ì nà a'uta òdò àlě karí pòtsó, rǎrà àhũ àlě tó ípìrǒnga-tsù rǐ ndòdì dhu ò dhu tí, ní àlě kádù òko atdíkpá arí'ì Krístò mǎnà ale tí.

¹⁵ Hlǐlǎ Andítá rǐ dhu òvo ndàti:

«Indo nyǐ nyapé Kàgàwà-tù ìrì,

ní nyǐ nyàkǎ nzá nyǔbhũ afíkũ rò'ò odú, àdhàdhì abhúkũ náanzì kùnò dhu gàyà ìnzǐ 'ìfũ dhu bhěyi. ¹⁶ Ádhi mà i Kàgàwà ùnò dhu niri 'àdù gàyàna ònzì ìnzǐ 'ìfũ? Tí nzǐ yà Músà unda rùvò Mísri tó pbìrì ò rò ale kóró? ¹⁷ Ndirò, ádhi mà i Kàgàwà nabhù rǎkò ìfo kumì ato ǒ? Tí nzǐ yà nzérenge nanzì, ndi dhu rǎdù 'àbhũ 'ùve rùngù ǒ ale kóró? ¹⁸ Ádhi mà i Kàgàwà atsò dhu okúya dò rò ndàti, ìnzǐ abádhí rotsúya yà fǐyò ndì ndabhòlò asota tò ngari ò? Tí nzǐ yà ì nuvo ìnzǐ 'ìrì kà-tsǔ dhu ale*?» ¹⁹ Nírò àbanǐnzó, mǎ mǎla dhu ní, abádhí ratsù nzá ndi asota tó ngari ò ìnzá ì à'ù Kàgàwà dhu-okú dòrò.

4

Kàgàwà óbhòlò asota tó ngari pbìndà ale tò dhu

¹ Kàgàwà akò wà ndi asota tó ngari ò àlě kótsù nǐ dhu tó làkǎ àlě tò. Ní dhu àkǎ nyǎndà nga mběyi, ndínǐ ìmbǎ ìnzǐ ròtsù ányì atdí ale mà ní'ì tí nzínzìkũ ǒ. ² Obhó tí, ka kùnò Kàgàwà bhà Ǔte àlě tò àdhàdhì àlě t'ábhúna tò ka kuno ka dhu bhěyi. Abádhí ìrì ndi Ǔte, pbétù ìnzǐ rǎdù atdí dhu mà nónzì fǐyò. Obhó tí, ka ì ìrì rò, abádhí adù nzá kà'ù. ³ Pbétù kòmbí àlě, yà àlě kà'ù ka rò, àlě kótsù òtsù ndi asota tó ngari ò. Ndi asota tó ngari nàndà dhu nǐ, Kàgàwà avò dhu àlě t'ábhúna tò, ndàti: ndì ròtsò wà dhu nàwí-okú dò rò, ìnzǐ abádhí rotsúya akekpá mǎtí yà fǐyò ndì ndabhòlò asota tò ngari ò*.

Kǎvò dhu ndi dhu bhěyi, àzèmbè iwà ndì nditò yà adzi ndì ndabhòlò nǐ pbìndà kasu rórò. ⁴ Obhó tí, Hlǐlǎ Andítá rǐ dhu òvo atdí ngari ǒ àrùbhù rǐ idhò ìsè idhò nàndà dhu nǐ, ndàti: «Àrùbhù rǐ idhò ìsè idhò ǒ, Kàgàwà náaso ndì, iwà ndì nditò pbìndà kasu kóró rórò*.» ⁵ Ndirò, Kàgàwà rǎtina átò ndi Andítá ò: «Abádhí rǐ nzǐ òtsù akekpá mǎtí fǐyò ma mabhòlò asota tò ngari ò.» ⁶ Angyinǎ rò ka kuno Kàgàwà bhà Ǔte fǐyò ale náatsù nzá ndi asota tó ngari ò, abádhí uvó ì ìnzǐ 'ìrì Kàgàwà-tsǔ dhu dhu-okú dò rò. Ìnè mǎtí kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi rórò, ngǔkpá ale rǐ'ì ìnè 'òtsù ndi asota tó ngari ò. ⁷ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ìlì «Indonga» tí kátina ngǎtsi idhò tdítǒ. Àbadhi náavò dhu ndi idhò nàndà dhu nǐ angyinǎ rò, ádràngbǎ kamà Dàwudì-otù ǒ, yà iwà ka kòvò angyinǎ rò dhu bhěyi. Kǎti:

Indo nyǐ nyapé Kàgàwà-tù ìrì,

ní nyǐ nyàkǎ nzá nyǔbhũ afíkũ rò'ò odú.

⁸ Obhó tí, dhu í'iyana gukyè iwà Yèsuwà arà àhũ ìndrũ nà asota tó ngari ò dhu tí, ní Kàgàwà óvòyana nzǐ dhu tdítǒ ndi dhu-dzidǒ asota tó ngǎtsi idhò dǒ*. ⁹ Nírò, Kàgàwà aródona pbìndà ale tò sàbatù nyú rǐ'ì ìnè. Ndi idhò rǐ'ì àdhàdhì yà kǎso ndì ònà àrùbhù rǐ idhò ìsè idhò bhěyi. ¹⁰ Obhó tí,

* **3:18** 3.18 Ǔzt 14.1-35; Zàb 95.11 * **4:3** 4.3 Zàb 95.11 * **4:4** 4.4 Ǔpt 2.2 * **4:8** 4.8 Obhó tí, Yèsuwà nyú náarà wà àhũ ìndrũ nà Kànanà tó pbìrì ò. Pbétù, iró ka kòzè kitè dhu ní, ndi Kànanà rǐ'ì yà obhóná asota tó ngari nyú-sisì kèlè.

wò Kàgàwà óbhòlò asota tó ngari ò òtsù ale, náso wà ndì pbìndà kasu ǒ rò, àdhàdhì Kàgàwà náaso ndì pbìndà kasu ndì ndìtò dhu-dzidǒ dhu bhèyi.

¹¹ Nírò, dhu àkǎ àlě rònzi òbi, àlě ròtsù ndì asota tó ngari ò, ìnzì àlě nzínzi ǒ atdí ale mà rònzi dhu àlě t'ábhúna náanzi dhu bhèyi.

¹² Obhó tí, Kàgàwà bhà Ɔte ní ípìrǒnga ìbho arí ìndrǔ tò Ɔte. Ndirò kà rǐ'ì òbi nà, ndàdù ndàkà ròsè yà ƆyƆyƆ kunàdò nǐ rí dhu ù'à ìla tó obhi-akpà dònǎ. Kǎròtsù bhélébhélé ale-nyatsi, ndàrà òtsi ale-afí nyú rǒ. Ndirò, kǎrí ale-kpa únzi ì ró nga mà ǒnga núndò, ndàdù àrà òtsi ale-kpa ò tètè mà rǒ. Kǎrí ìndrǔ rǐrèna afína ò ndíní ndì ndonzi tí dhu nábhǔ rǎni ndì k pangba.

¹³ Ìmbǎ Kàgàwà rǒ rò arí ndòru atdí dhu mà rǐ'ì. Kóró dhu arí'ì k pangba kà tò. Kà-nyìkpó arí kóró dhu àlǎ. Ndirò Àbadhi ní ndì àlě k ƆvƆya àlě kanzi kóró dhu Ɔnzíná ale.

Yèsù ní pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà nyú ròsè dhu

¹⁴ Àlě kí'ì inè atdíǒ ósè pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà, yà òrù-akpà ò atsù ndàrà àhu Kàgàwà-tí'ò nà. Ndi pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà ní Yèsù, Kàgàwà t'ídhùnà. Ní, dhu àkǎ àlě rikò pòtsó yà ka àlě ká'ù nǐ àlě tó a'uta ǒ. ¹⁵ Obhó tí, ndì àlě kí'ì nà pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà ní yà ànò rádù àlě tó ivívinga nánò átò ale. Pƒòmvo Sitanì umvú àbadhi-afí kóró otu ǒ, àdhàdhì ndì ndarí àlě-afí ùmvú dhu bhèyi. Pbétù kǎnzì nzá nzérenga. ¹⁶ Ní, dhu àkǎ àlě ròndrì a'uta nyú nà Kàgàwà bhà Ádrùngbǎ kamà tó tombi-tí'ò. Ka ní ndì ídzìnga ònzi arí ìndrǔ tò ale. Ndi dhu bhèyi ní ndì, kà rǎdù ì'ì izu tó afína nà àlě dǒ, ndàdù àrà ídzìnga ònzi rǒ àlě tò àkǎkǎ kàsùmì ǒ.

5

Yèsù ní Ádrùngbǎ Kùhanì Mèlkisèdekì bhà ǒfò ǒ dhu

¹ Ìngbàtì ìli ndì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ kamà mà nóvò ka karí ìndrǔ nzínzi ǒ rò, ndíní ongó tí kasu ònzi ìndrǔ-Ɔvò rǒ Kàgàwà-ònzì. Ndi kùhanì bhà kasu ní ndùbho ìnzì ka kùbina ùbi tí perè mà, ùbi tí ka kùbina ìzǎ tó perè mànà Kàgàwà tò ìndrǔ ǒnzi nzérenga-okú dò rò. ² Ndi nyú tírò ka ní ivivi ale afína ǒnǎ rò. Ní ndì dhu-okú dò rò, kà rǐ'ì inè yà ìnzá ì òzè rórò úwí ídzi otu rǒ rò ale tó dhu rǎlǔ dònà. ³ Ndirò wò ndì nyú tírò kà rǐ'ì ivívi dhu-okú dò rò, kǎkǎ nzá ndùbho ìzǎ tó perè ngǔkpà ale tó nzérenga-okú dò rò rò tí, pbétù kǎkǎ ndùbho ka pbìndà nzérenga-okú dò rò màtí átò. ⁴ Ìmbǎ ndìtírò arí ádrùngbǎ kùhanì tó ifuta àbhǔ fìndà atdí ale mà náarí'ì. Pbétù, Kàgàwà arí ndì ìndrǔ ànzi, ndìli ádrùngbǎ kùhanì tí, àdhàdhì kǎnzi Àrǒnì, ndìli ádrùngbǎ kùhanì tí dhu bhèyi.

⁵ Ndi dhu bhèyi tí átò, Krístò náabhù nzá pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà tó ádrùngbǎnga tó awáwù ndìtírò fìndà. Pbétù, Kàgàwà ní ndì ka nabhù kà tò. Kǎtì kà nǐ:
«Ìnyi, ìnyi ní Idhùdu.

Ndirò, ìndo ndì nòpè rò, ìma ní Àbanu*.»

⁶ Ndi dhu bhèyi tí, kǎvò dhu átò Yèsù nàndà dhu nǐ ngǎtsi ngari ǒ Ìlǎ Andítá ò, ndàtì:

«Ìnyi ní kùhanì dhòdhóhonganà
àdhàdhì Mèlkisèdekì ì'ì òná ǒfò ǒ*.»

⁷ Yà adzi ǒ Yèsù ì'ì òná kàsùmì ǒ, kǐtsò ndì Kàgàwà, yà ìnè ì'ì ndìgǔ ndì Ɔve ǒ rò ale-rǒ, ndàdù kàtdè Ɔrú-tùna nyú nà ndirò nyìna-dha nà. Ní

* 5:5 5.5 Zàb 2.7 * 5:6 5.6 Ɔpt 14.17-20; Zàb 110.4; Èbr 7.1-17

Kàgàwà iri kàbhà itsòta, tsùnà dhu kǐfù dhu-okú dò rò. ⁸ Ìnè màtí ndì ndí'ì Kàgàwà t'ídhùnà nyú tí rórò, kǔdhè Kàgàwà-tsǔ dhu iri arí ale tí ndì ndí'ì dhu yà ndì ndabà àpbè-otù ǔ. ⁹ Kàgàwà itdègu kà-nyutsì ndì ndudhé kóró dhu nábhǔ rākǎ, ní kǎdù òngo kóró ale yà tsùnà dhu iri rí nígǔ rí, ndàbhù ràbà dhòdhóhóngà tó ípìrǒngà ale tí. ¹⁰ Ndi dhu bhèyi ní ndi, Kàgàwà idì ka rì'ì pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǔ Kamà tí, Mèlkisèdekì bhà ófò ǔ.

Inzá dhu àkǎ kokò nzónzo tí a'uta ǔ dhu
(1Kò 3.1-3)

¹¹ Mèlkisèdekì nàndà dhu nǐ, mǎ mí'ì ábhǒ dhu nà fǔkù mǎ múnona. Pbétù, mǎ mí i dhu-tì àwě tí fǔkù dhu rǐ'ì odú, ìnzǐ bǐkù arí inga iri dhu-okú dò rò. ¹² Obhó tí, yà nyǐ nyúdà kóró kàsùmì ǔ, nyǐ nyǐ'ì ìnè nyǒngò Kàgàwà bhà Ǔte ùdhè arí ìndrǔ tò màlímó tí. Pbétù kòmbí, nyǐ nyòko òko yà dònà-kpa ò rò ka kapè kudhe fǔkù dhu-atdyú òho nyǐ nyarí kudhe tdítǔ fǔkù ró. Nyǐ nyùgèrè nyǐ nyǒngò màkyǐ nózè 'òmvù iré-nzo bhèyi ale tí, àzèmbè ododu ònyù ònyu nyǐ nyàmbènà rò. ¹³ Obhó tí, ìngbatí ìlì ndì ale mà, yà màkyǐ kèlè nózè ndòmvù ní àdì àdì iré-ngba tí obhónánga tó Ǔte ǔ ale. Ka ní inzá úni ídzì dhu t'ónzita mà, nzére dhu t'ónzita mànà ǔnga t'óvòta ale. ¹⁴ Pbétù, ododu ònyù ònyu arí ale ní iwà ó'ò ale. I ale ní kǎkǎ ì ónzina kóró dhu ǔ, iwà úni ídzì dhu mà, nzére dhu mànà ǔnga t'óvòta ale.

6

¹ Ní ndi dhu bhèyi kà rǐ'ì rò, dhu àkǎ àlè rùdà yà dònà-kpa ò rò ka kudhe àlè tò Krístò dǔ isísó dhu-dóná, àlè rǎdù àmbe òwu dǔ angyi yà iwà ó'ò ale tò àkǎnà kudhe dhu-tidò ùnǐ àlè kí dhu ǔ. Dhu àkǎ nzá àlè rǎpbǎ àlè tdítǔ yà dònà-kpa ò rò ka kudhe àlè tò dhu t'únita rǒ. I dhu ní: yà Ǔve ò rǎdù ìndrǔ ùndà mùtso-tidò ò rò ka kí ale ùgèrè kùbhà dhu mà, Kàgàwà à'u ka kí dhu mànà. ² Ndirò ní bàtizò dǔ ka kí dhu ùdhè ìndrǔ tò dhu mà, ale-Ǔtsú ùlǐ ka kí ìndrǔ dǔ dhu mànà*. Ngǔkpa dhu ní ìndrǔ rǐ 'ùngbè Ǔve-bvù rò dhu dǔ ka kí dhu ùdhè ìndrǔ tò dhu mà, Kàgàwà itdìya ìndrǔ-ànyǎ dhu dǔ ka kí dhu ùdhè dhu mànà. ³ Àlè kǎkǎ àlè ràmbe òwu dǔ angyi tí yà iwà ó'ò ale tò àkǎnà kudhe dhu-tidò t'únita ǔ, Kàgàwà òzè ka nǐ.

A'uta ùbha ka kí dhu tó nzérenga

⁴ Kìdyi pé yà iwà ì á'ù Kàgàwà rórò ì nádu angyè fǐyó mùtso ò ale tó ófò. Abádhí ála wà Kàgàwà bhà awáwù, abádhí ábà wà yà pbìndà ale tò Kàgàwà arí àbhǔna perè átò, ndirò Kàgàwà ábhù wà abádhí ràbà pbìndà Hǐlǎ-Alafí. ⁵ Abádhí nínè wà Kàgàwà bhà Ǔte tó ídzìnga, 'àdù yà irà rírà adzi tó ádrùngbǎnga tó Ǔbi ìnè. ⁶ Pbétù, abádhí ádù 'àdu fǐyó angyè mùtso ò. Ní i dhu bhèyi ale-tidò àbhǔ ka kí rùgèrè ì tdítǔ rùbhà fǐyó nzérenga dhu rǐ'ì odú nyú. Obhó tí, abádhí rǐ'ì àdhàdhì Kàgàwà t'ídhùnà àbhǔ rí kǔtǔ tdítǔ mùsàlabhà dǔ ale bhèyi, ndirò ìndrǔ àbhǔ rí ràmbe dhu ùnò dǔ nzére nyú Yèsù nǐ ale bhèyi.

⁷ Inga tí ka kòbhì adzi náapè àmbe dòná rárà ìkǒ rǒ igye-dha òmvù dǔ, ndàdù dòná ka kòzò ònyù ì'ò ndì nabhì ale tò, ní ndi dhu ìtè dhu Kàgàwà ràso wà ndi adzi. ⁸ Pbétù, kǎpé okpèna nà itsukpó-nzo mà nzére irí-tidò mànà ní'ǔ, ní ndi dhu ìtè dhu ndi adzi rǎrǐ mbǎ tǐna nà, ndirò Kàgàwà rǐ kòfù ònà idhò rìndù wà ndì. Ndirò Kàgàwà rǎrà dhu ùtsà kùbì ndì ndí kàzù nǐ dhu rǒ.

* **6:2** 6.2 Iró, ale-Ǔtsú ùlǐ ka kí ìndrǔ dǔ dhu-tì ní: Kàgàwà ònzi ka kí rírà ndi ale Hǐlǎ Alafí nǐ dhu.

⁹ Ɔdhídù, yà atdídù mǎ mózè nyǎ rò, mǎ mí mbǎ òte wò dhu bhěyi mǎtí, mǎ m̀ni wà dhu mběyi nyú nyǎ rǎrǎ'ì inè ídzì otu ǒ. Ndi otu ní ògù tó otu. ¹⁰ Kàgàwà ní obhónánga tó dhu ònzi arí ìndrù tò ale. Ní kà rǎ nzi àdzo nyǎ nyònzì kasu rǒ rò. Obhó tí, nyǎ nyónzì kàbhà ale dzùna, ndirò nyǎ nyòko òko abádhí dzùna ònzi nyǎ nyarí ró tí. Ní ndi dhu itè dhu iwà nyǎ róze Kàgàwà. ¹¹ Ndirò, mǎ mí atdyúna òho dhu ní, ìngbàtí ìli ndi ale mà nzínziku ǒ rǎkǎ ndàmbe Kàgàwà bhà ale dzùna ònzi dǒ wò dhu bhěyi tí, rǎrà àhu yà adzi ǒ dhu-tsù rǎ ndòdì dhu ò. Nírò ní ndi nyǎ nyádù yà nyǎ nyòdona Kàgàwà rònzì fùkù dhu àbà nǎ. ¹² Nírò, nyǎ nyàkǎ nzá nyǎ'ì ngbõya úyí ale tí, pbétù nyǎ nyàkǎ nyòkò Kàgàwà ná'ù ale bhěyi, ndirò dhu-dzi òndù arí ale bhěyi. Ndi dhu bhěyi aróko ale ní ndi Kàgàwà òkò fíndá làkǎ fíyò dhu àbà arí.

*Kàgàwà arí nzi ndi ndòkò làkǎ ùwǎ dhu
(Èbr 10.23-24,32-36)*

¹³ Kàgàwà rǎ làkǎ òkò Àbràhamù tò rò, kǎtsò dhu ɔvòna rǒ nditírò. Kǎnzì dhu ndi dhu bhěyi ìmbǎ ɔvòna rǒ ndi ndádù dhu òtsò ngǎtsi dònà nǎ ósè ádrùngbǎle ní'ì nídhuní. ¹⁴ Kǎtí: «Ma m̀tsò wà dhu obhó nyú, ma mí nyasò àsò atdídù, madù pbùkù pbàdzukuru-bvǎ níse atdídù átò*.» ¹⁵ Ní, ìnzì ndi ndi ndingyè rórò ndi ndòdò Kàgàwà ùnò fíndá dhu rò, Àbràhamù adù yà Kàgàwà akò fíndá làkǎ fíndá dhu àbà. ¹⁶ Obhó tí, ìndrù apé dhu òtsò, ní abádhí arí ndi dhu òtsò yà ádrùngbǎle tí rǎ'ì ròsè dõyanǎ ale-ɔvò rǒ. Ndirò, òtsò abádhí òtsò dhu náarí kóró agòta ito abádhí nzínzì ǒ rò. ¹⁷ Ndirò ndi ófò ǒ tí, Kàgàwà azè nditè dhu kpangba yà ndi ndòkò fíndá làkǎ dhu àbà rí ale tò, ìnzì ndi rǎràdù pbìndá ɔte ùwǎ akekpa mǎtí. Ní kǐtè ndi làkǎ tó obhónaga dhu ndi ndòtsò ndisè ka nǎ dhu-otù ǒ. ¹⁸ Nírò, ìnzì arí 'ùwǎ dhu yà ìnzì Kàgàwà rǎdù títò ùnò óyá rǎ'ì ɔyɔ. I dhu ní làkǎ t'ókòta mà dhu t'ótsota màna. Ní, yà kà-nyutsi àlè kúrù àlè rò, kǒkò óyò dhu-okú dò rò, àlè-afí nòtsi wà ɔbi atdídù, ndíní àlè kodo tí àlè rǎbà yà kǒkò fíndá làkǎ àlè tò dhu àlè-atdyú nyú nà. ¹⁹ Ndi àlè kòdona àlè rǎbà dhu rǎ àlè àbhù àlè rìkò pòtsó Kàgàwà-ònzì àlè-afí ònǎ rò, àdhàdhì nàngà náarí bàtò àbhù rìdè pòtsó atdí ngari ǒ idha dǒ dhu bhěyi. Kǎbhù àlè àlè rùdà àlè-afí ònǎ rò pàziyà ònǎ, àlè ròtsù atdídù ìlǎ ngari ò, yà Kàgàwà arádi òrù-akpa ò i. ²⁰ Yèsù atsù ndi angyi ányì àlè tò, ndàdù òngo pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ Kamà tí dhòdhódhónganà, Mèlkisèdekì bhà ófò ǒ.

7

Mèlkisèdekì ní ádrùngbǎ kamà ndirò ádrùngbǎ kùhanì dhu

¹ Mèlkisèdekì ní'ì Sàlemù tó kigò ǒ ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní'ì Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ɔrú ale bhà kùhanì. Ní atdíku, Àbràhamù rǎ ndàdù ádròdrò kámá màna ndi ndúgyè ìla, ndàdù abádhí lèma ònzi dhu-dzidò rò, Mèlkisèdekì arà, 'òwù 'ùsò kà màna otu ǒ rò, ndàdù kàso. ² Ní Àbràhamù adù ndi ndàko ìla ǒ dhu kóró tó atdínga idre dǒ nábhu kà tò. Mèlkisèdekì tí kátina ɔvò-tì ní obhónánga tó ádrùngbǎ kamà. Ndirò ka ní Sàlemù tó kigò ǒ ádrùngbǎ kamà*. Sàlemù-tì ní mǎrùngà. ³ Ka kúni nzá Mèlkisèdekì t'ábanà mà, kà-tsánà mà ndirò atdí kà t'ábhunà mà. Ndirò, ka kúni nzá ìngbàngá ka kugù ka dhu mà, ndirò ìngbàngá kǎdù òvè dhu mà. Kòfò ndi Kàgàwà t'ídhùnà nà ka ní kùhanì dhòdhódhóngà nà nídhuní.

* 6:14 6.14 Ɔpt 22.16-17 * 7:2 7.2 Ɔpt 14.17-20

⁴ Nírò, nyàndà pé wò ale i'ì ádrùngbǎle nyú tí òná ófò! Àbràhamù, àlě t'ábhunà-nzìnzì nyú mà, náabhù ila ǒ ndì ndakò kóró dhu-tidò tó atdínga idrè dǒ kà tò. ⁵ Pbàyàhúdì-bvǔ pbàkùhání ni'ì Lawì bhà pbàdzukuru, ndi Lawì ràdù i'ì Àbràhamù bhà mùdzukuru. Ní Músà bhà Úyátá nùuyá dhu pbàkùhání tò róngò adóya, Pbàisràyélí, nónzi rùbho ì àbà kóró dhu-tidò tó atdínga idrè dǒ fíyò*. ⁶ Ndirò, Mèlkisèdekì ni'ì nzǐ Lawì bhà pbàdzukuru nzínzi ǒ ale. Pbétù, Àbràhamù abhù ndì ndàbà kóró dhu-tidò tó atdínga idre dǒ kà tò. Ndirò kǎdù ndi Àbràhamù, yà Kàgàwà akò làkà fíndà ale náso. ⁷ Inzá ka kàgò ale dòná rórò, àkě ale àsò arí narí ádrùngbǎle. ⁸ Lawì bhà pbàdzukuru nzínzi ǒ i'ì pbàkùhání tí ale, yà kóró dhu-tidò tó atdínga idrè dǒ tó perè nùbho ka kongónà fíyò ale, ní'ì ùvǔ ràdù ùve atdíku ale. Pbétù Mèlkisèdekì, yà Àbràhamù abhù ndì ndàbà kóró dhu tó atdínga idrè dǒ fíndà ale, ní dhòdhóhóngà nà arí'ì ípìrǒngà nà ale, àdhàdhì Hlǎ Andítá rǎnǒna dhu bhěyi. ⁹ Nírò, àlě kìnè àlě ràti, Lawì, yà pbìndà pbàdzukuru tò adóya Pbàisràyélí nóongónà kóró dhu-tidò tó atdínga idrè dǒ nùbho perè tí fíyò ale, ní rabhù wà kóró dhu-tidò tó atdínga idrè dǒ átò perè tí Mèlkisèdekì tò Àbràhamù-nyutsì. ¹⁰ Obhó tí, inzá màtí ka kàpè ndùgu rórò, Lawì i'ì inè abhunà-nzìnzì Àbràhamù-nyutsì, Mèlkisèdekì mànà ndi abhunà-nzìnzì mà rǐ 'ùsò, ràdù perè àbhù fíndà òná kàsùmì ǒ.

Kàgàwà rǐ Mèlkisèdekì bhěyi ngǎtsi ádrùngbǎ kùhanì, Yèsù, ìlǐ dhu

¹¹ Pbàisràyélí tó Úyátá ò, ka kongónà pbàkùhání òvò Lawì bhà pbàdzukuru nzínzi ǒ. Abádhí ni'ì pbàkùhání Àrǒnì bhà ófò ǒ. Pbétù pbàkùhání tí abádhí i'ì òná ófò ni'ì inzá àkǎ ófò. Àkǎ àkǎ dhu tí kí'ì nánì, ka kahòna nzǐ Mèlkisèdekì bhà ófò ǒ rí kasu ònzi kùhanì-atdyú tdítǒ. Ndi dhu i'ìna mbǎ tǐna nà. ¹² Obhó tí, kùhanì tó kasu ùwù ndì rò, Úyátá àkǎ wà ndùwù ndì átò. ¹³ Ndirò, wò ka kòtè pbìndà dhu dǒ àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù ni'ì vurò ale-dhú-tidò. Ndirò kà mà tó dhu-dhú nzínzi ǒ, màzàbahù dǒ kùhanì tó kasu nanzì atdí ale mà ní'ì ìmbá. ¹⁴ Obhó tí, dhu ùni wà ndì kpanya àlě tó Ádrùngbǎle rahù Yudhà-dhú nzínzi ǒ rò. Ndirò ndi ale-dhú nàndà dhu nǐ, Músà náavò nzá kùhanì tó kasu tó dhu nàndà atdí ǒtè mà.

¹⁵ Ndirò, yàrí ní ndi ndi dhu nìtè kpanya tdítǒ dhu: Mèlkisèdekì nà ndì nòfò ngǎtsi kùhanì nítò wà ndì. ¹⁶ Ndi kùhanì-tsí ka kili nzá rì'ì kùhanì tí ìndrù tó màndù nónzi ka dhu-okú dò rò. Pbétù, ka kili ka rì'ì kùhanì tí dhòdhóhóngànà arádi ípìrǒngà bhà ádrùngbǎngà tó ǒbi nǐ. ¹⁷ Obhó tí, Hlǎ Andítá rǐ dhu ìtè kpanya, ndàti:

«Inyi ní dhòdhóhóngànà arádi kùhanì

Mèlkisèdekì bhà ófò ǒ* ale.»

¹⁸ Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà ahò angyè uyátá, ndi uyátá i'ì ivívinga nà ndirò kǎnzì nzá ìndrù-dzùnà dhu dhu-okú dò rò. ¹⁹ Obhó tí, wò ndi Músà bhà Úyátá náabhù nzá ìndrù Kàgàwà ròzù àkǎkǎ ale tí nyìkpóna ǒ. Pbétù kòmbí, Kàgàwà íbhò wà àlě kǎdù òdònà àlě kabá tí atdíǒ àkǎ dhu. Ndi dhu-otù ǒ nga ní ndi àlě kí'ì inè àlě ròndrì Kàgàwà-ti'ò nǐ.

²⁰ Ròsè wò dhu dònǎ, Yèsù ìlǐ ndì ndi ràdi Ádrùngbǎ Kùhanì tí rò, Kàgàwà atsò pé dhu angyi. Pbétù, Lawì bhà pbàdzuru nzínzi ǒ ale ùlǐ ka kí kùhanì tó kasu ǒ rò, ka katsò nzá dhu ndi dhu bhěyi. ²¹ Pbétù, Kàgàwà ìlǐ Yèsù rì'ì Kùhanì tí yà ndì ndòtsò dhu dhu-otù ǒ. Kǎti kà nǐ:

«Ima Ádrùngbǎle Kàgàwà, ma mòtsò wà dhu,

* 7:5 7.5 ǒzt 18.21 * 7:17 7.17 Zàb 110.4

ndirò ma mí nzi madũ tdítdõ ndi dhu dõ:
nyi nyádi Kùhanì tí dhòdhóhónganà*.»

²² Ndi dhu bhèyi Kàgàwà òtsò dhu dhu-otù ǒ, Yèsù ní ndi àlě àbhũ rí àlě rà'ù dhu inè àlě rari'ì Kàgàwà mànà àlě núngbò atdíđõ àkã ungbòta ɔwúta nà ale.

²³ Ndirò ngãtsi dhu rí'ì inè átò: ngũkpà pbàkùhání ní'ì abho rò. Ní abádhí owúnà ùve rǒ, kadù 'èwɛ pbàkùhání-ɔwúta nǐ. Ní ndi dhu arána abádhí àbhũ rǒ ìnzì rònzi kùhanì tó fiyó kasu dhòdhóhónganà.

²⁴ Pbétù, Yèsù tò ndi dhu rí'ì ìmbã ndi dhu bhèyi: Kà rí'ì ípìrõnga nà dhòdhóhónganà, ndirò kàwũ rí kùhanì tó kàbhà kasu ǒ rò atdí ale mà rí'ì ìmbã. ²⁵ Ndi dhu-okú dõ rò ní ndi, kà rí'ì inè ndìgũ Kàgàwà-tí'ò iwũ otùna ǒ ale atdíđõ. Obhó tí, kà rí'ì ípìrõnga nà dhòdhóhónganà, ndirò kãrì ndìtsò Kàgàwà rǒ abádhí-okú dõ rò. ²⁶ Nírò, Yèsù ní ndi àkãkã àlě tò pbàkùhání tò ádròdrǒ ale dõ Kamà. Ka ní ñlǎ ale Kàgàwà-nyìkpó ǒ, ìmbã afátá nà ale, ndirò ìmbã nzére dhu tí ka kózùna atdí dhu mà rí'ì nyunatsi ale. Kàgàwà ìndà ka nzérengatále rǒ rò, ndàdù kídzi, ndìli ɔrú ngari nyú ǒ ɔrù-akpà ò. ²⁷ Kà rí nzi bilínganà ndi ndí perè ùbhõ Kàgàwà tò dhu-atdyú òho, àdhàdhì pbàkùhání tò ádròdrǒ ale dõ ngũkpà kámá nóonzínà ka bhèyi. Abádhí ubhónà pé perè fiyó nzérenga nyú-okú dõ rò ìtírò, ndirò ndi dhu-dzidõ 'àdù kùbho ngũkpà ale tó nzérenga-okú dõ rò. Obhó tí, Yèsù anzì dhu ndi dhu bhèyi atdí-gùna kèlě tí, yà ndi ndipfo ndi ndìtírò ɔve tò dhu-otù ǒ. ²⁸ Músà bhà Ʋyátá náabhù kuli inè nzére dhu tí ka kózùna dhu rí'ì nyuyatsi ale mà rí'ì ádròdrǒ pbàkùhání tí. Pbétù, Kàgàwà atsò dhu* núuwè ndi Músà bhà Ʋyátá. Wò ndi kãtsò dhu nǐ, kíđì Idhùnà ràdi pbàkùhání tò ádròdrǒ ale dõ Kamà tí. Ndi kà t'ídhùnà ní ndi àkãkã dhu bhèyi rí pbàkùhání tò ádròdrǒ ale dõ Kamà tó pbìndà kasu ònzi dhòdhóhónganà ale.

8

*Yèsù ní àlě tó obhóná pbàkùhání tò ádròdrǒ ale dõ Kamà
Ungbòta-ɔwúta ǒ dhu*

(Ìsa 55.3; Ɛbr 9.6-12; 12.24)

¹ Yàrí ní ndi wò mà mòzè mǔnò fũkù dhu nzínzi ǒ ádrùngbã dhu: àlě kí'ì nà pbàkùhání tò ádròdrǒ ale dõ Kamà tí ní ndi Yèsù nyú. Ʋrù-akpà ò, kãdi Kàgàwà bhà ifuta tó ádrùngbã kamà tó tombi tó fangà dònã rò. ² Kãrì Ádrùngbã Kùhanì tó pbìndà kasu ònzi atdíđõ ìlã ngari ò Kàgàwà arádi ì, kà-tì ní, kà rari'ì ndi kasu ònzi obhóná hemě-dzà ǒ. Ndi hemě-dzà ní wò ndi Ádrùngbãle Kàgàwà úpe, ìnzì ní ìndrũ úpe.

³ Ìngbatí ìli ndi ádrùngbã kùhanì mà ka kilínà ndíní ongó tí yà ùbi tí ka kùbina ìzã tó perè mà ngũkpà perè-tidò mànà núbho Kàgàwà tò. Ní ndi perè nàndà dhu nǐ, dhu akána Yèsù, àlě tó pbàkùhání tò ádròdrǒ ale dõ Kamà, rí'ì perè tí ndi ndábhùna ìndrũ-ɔvò rǒ dhu nà. ⁴ Yà adzi ǒ ndi ndí'ì nání, kí'yana mbã kùhanì tí, inè Músà bhà Ʋyátá ávi dhu bhèyi rí perè ùbhõ Kàgàwà tò ngũkpà pbàkùhání rí'ì nídhuní. ⁵ Ʋ pbàkùhání rónzina ñlǎ ngari ò kasu ní'ì yà ɔrù-akpà ò arí 'ònzi obhóná dhu tó ófò kèlě. Obhó tí, yà ìkyèrǒ Músà rí'ì ndíní ndi ndosí tí hemě-dzà òná kàsùmì ǒ, Kàgàwà avò dhu kà tò ndàti: «Ándà yàrí dhu mbèyi. Nyi nyí hemě-dzà ùpě yà pbìrì dõ rò ma mitè ìndù idza tó ófò ǒ*.» ⁶ Ní kòmbí, Yèsù tò Kàgàwà ábhũ

* **7:21** 7.21 Zàb 110.4 * **7:28** 7.28 Kàgàwà atsò dhu rí'ì 7.21 ò. * **8:5** 8.5 Uvt 25.40.

kasu ní ídzi kasu nyú ròsè ngǔkpà pbàkùhání tó kasu dònǎ. Obhó tí, kǐdè ìndrǔ nzínzi ǒ Kàgàwà mànà, ndíní ndì ndungbò tí ìndrǔ fíndá ídzìngà ósè angyè ungbòta tó ídzìngà dònǎ ungbòta nǐ. Ndi ungbòta ní yà Kàgàwà akò fíndá làkà ìndrǔ tò àkǎ àkǎ ungbòta.

⁷ Wemberè tó ungbòta† ní'iyana gukyè iwà ìndrǔ nabhù rì'ì àkǎ àkǎ ale tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu tí, ní Kàgàwà ahòna nǚ ngǎtsi ungbòta-atdyú ndònzì pbìndà ale mànà. ⁸ Pbétù, yàrí ní ndi Kàgàwà arù pbìndà ale dǒ tí dhu. Kǎti:

«Kànǐ idho ìrà wà.

Ndi idho ní yà mǎ mí mǔngbò ɔwútána tí Ìsràyeli tó pbìrì ǒ bhà mà, Yùdeyà tó pbìrì ǒ bhà mànà òná idho.

⁹ Ndi ungbòta rǐ mbǎ ì'ì àdhàdhì yà abádhí t'ábhúya mànà ma manzi ungbòta bhěyi,

yà ma mǎlú abádhí ɔtsúya rǒ,

mipfo Mísri tó pbìrì ǒ rò òná idho ǒ dhu bhěyi.

Ínzá abádhí akò 'òngò ndi ungbòta ìfà bilíngàna dhu-okú dò rò, ìma mà átò, ma madù abádhí ùbhà.»

¹⁰ Ndirò kǎti:

«Ndi idho dzidǒ, yàrí ní ndi Ìsràyeli tó pbìrì ǒ bhà mànà mǎ mungbòya mǎ nǐ ungbòta-tidò.

Ma mabhùya abádhí rùni pbàkà Ɔyátá,

madù àndinà átò abádhí-afí ò.

Ma ní'iya abádhí tó Kàgàwà,

ndirò abádhí ní'iya pbàkà ale.

¹¹ Atdí ale mà náaraya nǚ dhu ùdhe rǒ atdí ɔdhìna tò màtí, ndirò adòna tò màtí, ndàti:

«Nyi nyàkǎ nyuni Ádrùngbǎle Kàgàwà!»

Obhó tí, kóró ale núnúya ma,

ròpè ndi àkǎkpá ngbángba ò rò, ràrà àhu abádhí nzínzi ǒ ádrùngbǎle ò.

¹² Ma mubàya abádhí tó afátá,

ìnzì madù abádhí tó nzérenga ìrè*.»

¹³ Kàgàwà rǒte Ungbòta ɔwútá dǒ dhu náadù wemberè tó Ungbòta àbhù ròngò ayína tí. Ndirò ayína tí òngò dhu, yà iwà ndi níngyě dhu, ní ìkyèrò òdì ndíní ndi ndawí tí dhu.

9

Ungbòta-ɔwútá tó ídzìngà nǚdà wà Ungbòta-ayí tó ídzìngà dhu

(Uvt 24.3-8; 25; 26; 40.17-33; Ɛbr 12.24)

¹ Wemberè tó ungbòta ǒ, Kàgàwà rǒ ìndrǔ arí 'ìtsò yà adzi dǒ òná rò ngari mà, abádhí àkǎ 'ònzì somà tí dhu mànà dǒ ɔyátá ní'ì ìnè. ² Ndi dhu bhěyi ní ndi, abádhí upe hemě-dzà. Ányì-dzá, wemberè tó kàluga-ɔvò ní'ì

«Èlǐlǎ Ngari». Ndi kàluga ǒ ka kulì dhu ní àrùbhù ɔpbína nà ádrùngbǎ tarà-ba mà, Kàgàwà tò ka kùbhòna perè tí mǔgatì ka kulínà dòná mizà mànà*. ³ Ndirò, ndi wemberè tó kàluga mà ɔyo rí kisě kàluga mànà-ònga ka kundò ádrùngbǎ mberù-ba nǐ. Wò ndi ɔyo rí kisě kàluga-ɔvò ní'ì

«Atdídǒ Èlǎ Ngari.» ⁴ Ndi kàluga ò ì'ì dhu ní ɔrò nǐ ka kóbhòlò màzàbahù-tidò, yà mběyi aróngu kàzu ò ka kòbì ndi rò alindra-tidò tó perè ka kòbína

dòná rò màzàbahù. Ngǎtsi dhu ní'ì ɔrò nǐ ka kútri kóró ngbòna sàndukù,

† 8:7 8.7 Wemberè tó ungbòta ní yà Sinayi tí kátina pbìrì-dǒ rò Kàgàwà anzi pbìndà ale mànà ungbòta (Uvt 24.3-8). * 8:12 8.12 Yèr 31.31-34 * 9:2 9.2 Law 24.5-9

yà «Ungbòta tó Sàndukù» tí ka kátina sàndukù. Ndi sàndukù ò i'ì dhu ní, orò ní ka kóbhòlò kópà, yà mànà tí kátina m̀̀gati-tidò rí'ì ònà mà, Àr̀̀nì bhà m̀̀gò, yà ɔ̀̀pbína atà, ndàdù ìpfò mànà*. Ndirò, kà'ò i'ì ng̀̀kpà dhu ní óyò odu-afã-nzo, yà ndì mànà ìndr̀̀ ǹ̀ngbò Ƴ̀̀yátá Kàgàwà andí d̀̀yá*.⁵ Ndi sàndukù d̀̀ ka kuli dhu ní Kàgàwà bhà ádr̀̀ngbãnga tó awáwù ìtè rí àtsà ka kátsà màk̀̀rubi tí kátina màlàyíká tó óyò woyò. I màk̀̀rubi ǹ̀ungbe pékéléya, sisìya ràdù ndìbvu yà perè tí ka kùbho Kàgàwà tò, ndínì kùbà tí ìndr̀̀ tó nzérenga ìzã-azù ǹ̀fù ka kongónà ònà ngari d̀̀. Pbétù kòmbí rí'ì kàsùmì ní nzì yà kóró kòkò dhu àwě ka kí ònà atdátírà ò kàsùmì.

⁶ Wò dhu bhèyi ní ndi ka kahù kòkò dhu-nyèti kóró. Ní, pbàkùhání nóongónà òtsù bilínganà wò wemberè tó kàluga ò, fíyó kasu ònzi ì í rò. ⁷ Pbétù, pbàkùhání tó ádr̀̀drò ale d̀̀ Kamà kèlè atdírà ní ndi ongónà òtsù wò ɔ̀̀yó rí kisè kàluga ò atdí-g̀̀na kèlè tí, yà atò náarí ìrà dhu bhèyi. Àbadhi ongónà òtsù nà fóná ànyì dhu ní, yà perè tí ndì ndìpfo ndì nyé tírò pb̀̀ndà nzérenga-okú dò rò ìzã-azù mà, yà ng̀̀kpà ale ìpfo perè tí fíyó nzérenga-okú dò rò ìzã-azù mànà*. ⁸ Wò dhu-otù ò, Ƴ̀̀lã-Alafí azè ndìtè dhu ní, «Atdídò Ƴ̀̀ Ngari» ò ìndr̀̀ ròtsù Kàgàwà-tí'ò ònà otu rí'ì inzà ndì ndàpè ndàngbè ró dhu. Ndi dhu ní'ì àdì yà adzi d̀̀ hemè-dzà àdì kasu ònzi ndì ndí ró ònà kàsùmì ò dhu. ⁹ Wòrì ní ndi yà kòmbí arí 'ònzi dhu nitè ófò. Ndi dhu ní'ì, Kàgàwà tó ka kubhónà ng̀̀kpà perè-tidò mà, ùbi tí ka kùbina ìzã tó perè mànà rongónà nzì àdù Kàgàwà ùlè arí ale àbhu rí'ì àkàkà atdídò afína ònà rò kònzì ale tí. ¹⁰ Kòkò Ƴ̀̀yátá ní i ìndr̀̀ ongónà ìfanà ì ónyuna dhu mà, ì ómvuna dhu mà, ndirò fíyó somà tó màndu nóze dhu bhèyi ì í 'ù'ò 'ìlã Kàgàwà-nyìkpó ò dhu mànà nàndà dhu ní. I Ƴ̀̀yátá i'ì ngari nà r̀̀rà àhu Kàgàwà rí kóró dhu ùwě, r̀̀ngò ɔ̀̀wítána tí ònà kàsùmì ò.

¹¹ Pbétù, Krístò ira pbàkùhání tó ádr̀̀drò ale d̀̀ Kamà tí, ndínì ndì ndìbho tí yà ìnè àlè kí'ì nà kòmbí màtí ìdzìnga àlè tò. Kátsù ádr̀̀ngbã, ndirò atdídò àkà hemè-dzà ò. Ndi hemè-dzà ní nzì yà ìndr̀̀ nyé núpe. Kà-tì ní, ka ní nzì yà adzi d̀̀ hemè-dzà. ¹² Kátsù atdí-g̀̀na kèlè tí ndi idza ò Atdídò Ƴ̀̀ Ngari ò. Kátsù nzà ànyì ùbi tí ka kùbina perè tí ìndr̀̀-akpá-azù nà ndirò ìkyì-akpá-nzo-azù nà, pbétù kátsù ànyì azùna nyé otù ò ndítìrò. Ndirò, ndi otu ò ní ndi, k̀̀wù àlè dhòdhóhonganà àlè tó nzérenga ò rò. ¹³ Angyi ka kongónà perè tí ka kùbho Kàgàwà tó ìndr̀̀-akpá-azù mà, ìkyì-akpá-nzo-azù mà, kàzu ò ka kùbì ìkyì-ivá-nzo-ohù mànà núvo Kàgàwà-nyìkpó ò òtì ale dò, ndínì abádhí nu'ò tí rìlã ngbòya ònà rò kà-nyìkpó ò. ¹⁴ Ní, dhu apé i'ì ndi dhu bhèyi kòkò ìzã-azù nóongónà dhu ònzi dhu tí, ní Krístò-azù nyé tí mbá àdù i'ì ɔ̀̀bi nà atdídò ròsè, ndù'ò àlè, àlè rìlã Kàgàwà-nyìkpó ò? Obhó tí, Kàgàwà, yà dhòdhóhonganà arí'ì ale bhà Ƴ̀̀lã Alafí-otù ò, Krístò níipfo ndì ndítìrò perè tí Kàgàwà tò. Ndirò, kàzù nú'ò àlè tó ìrèta rìlã Kàgàwà-nyìkpó ò inzà àkà mùtsò ò rò, ndínì àlè kònzì tí Kàgàwà, yà ìpìr̀̀nga nà arí'ì dhòdhóhonganà ale bhà kasu.

¹⁵ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Krístò ní ìndr̀̀ nzínzi ò arí ìde Kàgàwà mànà ale, ndi Kàgàwà ónzi ìndr̀̀ mànà ɔ̀̀wítána tó ungbòta ò. Ndi dhu otù ò ní ndi, kòkò Kàgàwà únzi ale rí'ì ìnè 'àbà dhòdhóhonga nà rádi dhu, yà kàkò f̀̀ndá làká fíyò dhu. Kóró i dhu ràdù àkà Krístò náavè ndínì ndì nduwè tí kàkà wemberè tó ungbòta tó kàsùmì ò dhu nufá ale mà fíyó

* 9:4 9.4 ɔ̀̀zt 17.9-15 * 9:4 9.4 Tòr 10.3-5 * 9:7 9.7 Law 6.11,15

afátá ǒ rò dhu-okú dò rò. ¹⁶ ǒvè ndì ndóvè rórò ìndrù avò dhu náape ì'ì ìnè, ní dhu àkǎ wà kitè dhu wò ndi dhu navò ale róvè wà, tdǔ ka konzi ndi ale unò dhu rò. ¹⁷ Obhó tí, òvè ndì ndóvè rórò ìndrù òvò dhu rǐ'ì tǐna nà ndi ale òvè dhu-dzidǒ. Pbétù, kà rǐ mbǎ kà nà àdì ndi ale àdì ípìrǒnga nà ònà kàsùmì ǒ. ¹⁸ Ní ndi dhu bhěyi tí, wemberè tó Ungbòta mà Kàgàwà ili nzá inzà azu àpè ndùfu rórò. ¹⁹ Obhó tí, wemberè tí Músà náavò yà Kàgàwà abhù fóná Ʋyátá kóró kóró ale tò. Wò dhu-dzidǒ, kǐdyi ìkyì-akpá-nzo-azù mà ìndrì-akpá-azù mànà, ndàngbǒ atdíkpá idha nà. Ndirò, kǐdyi hìsòpò tí kátina itsu-dòkǎ, ndisǒ àlǎlǎ tàrà-iká nǐ ka kóbhòlò imbi nǐ, ndàdù ndi azu ùvò nǐ Ʋyátá tó bhùkù-dǒ ndirò kóró ale dò. ²⁰ Ndirò kǎdù àtìna: «Yàrí ní ndi Kàgàwà Ʋyá ndíni nyǐ nyongó tí ìfunà Ungbòta itè rí azu*.» ²¹ Músà núvvo ndi azu átò Hemě-dzà dǒ ndirò kǎvò ka sòmà tó dhu-tsí dǒ kóró. ²² Ndirò, Ʋyátá ka kàndà rò, mbèmbè kóró dhu ù'ò arí rǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu ní perè tí ka kàbhù ìzǎ-azù ùfù ndi dhu. Ndirò, inzà azu ùfù ndi rò, Kàgàwà rǐ nzǐ àdù ìndrù tó nzérénga núbà.

²³ Nírò, ndi nàla dhu ní yà òrù-akpà ò arí'ì dhu tó ófò itè arí dhu nú'ò ka rarí azu nǐ rǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Pbétù, obhóna dǒ ka kǐ Kàgàwà ùlǎ dhu rǒnzina ní yà atdídǒ fǐndá ìdzìnga ósè ìzǎ-azù tó perè dònǎ perè. ²⁴ Obhó tí, Krístò atsù ònà Atdídǒ Ɔlǎ Ngari ní nzǐ yà ìndrù-òtsú ósì ngari. Yà ìndrù-òtsú ósì ngari ní'ì yà obhóná Atdídǒ Ɔlǎ Ngari nyú tó ófò kèlǎ nítè rí ngari. Pbétù, kǎtsù òrù-akpà ò yà Kàgàwà arádi i, ndòngò àmbè ndìtsò dǒ Kàgàwà-rǒ àlǎ-okú dò rò. ²⁵ Yà ato náarírà dhu bhěyi, Pbàyàhúdì tó pbàkùhání tó ádròdrǒ ale dǒ Kamà nóongónà òtsù atdí-gùna tí Atdídǒ Ɔlǎ Ngari ò. Kǒngónà òtsù ànyì perè tí ndi ndàbhùna Kàgàwà tó ìzǎ-azù nà fóná. Pbétù, Krístò náatsù nzá Atdídǒ Ɔlǎ Ngari ò òrù-akpà ò, ndíni ndi ndongó tí ndàbhù ndìtírò perè tí Kàgàwà tó ibí-gùna. ²⁶ Kǐ'ina gukyè ndi dhu bhěyi, ní kǎkàna ndàbà àpbè ibí-gùna ròpè ndi yà adzi Kàgàwà anzina dhu ò rò. Pbétù, yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndàpà ndòdì ndi ònà kàsùmì ǒ, Krístò níitè ndi atdí-gùna kèlǎ tí, ndíni ndi ndàbà tí ìndrù tó nzérénga, yà ndi nyú tírò ndi ndi ndìpfò, ndàbhù ndi perè tí Kàgàwà tó dhu-otù ǒ. ²⁷ Ingbàtí Ɔlǎ ndi ale mà rǒdona dhu ní, ndi ndóvè atdí-gùna kèlǎ tí dhu, ndi òvè-dzidǒ, Kàgàwà ràdù ànyàna òtdì. ²⁸ Ndi dhu bhěyi tí átò, Krístò níipfo ndi ndòvè atdí-gùna kèlǎ tí, ndíni ndi ndàbà tí ábhǒ ale tó nzérénga. Ndirò kǐngoya ìngo tdítǒ. Ní, kǐngoya nzǐ ndíni ndi ndàbà tí ìndrù tó nzérénga, pbétù kǐngoya ndíni ndi ndigú tí ndòdo arí ale.

10

Krístò abhù ndi ndìtírò perè tí Kàgàwà tó dhu (Ɔbr 9.7-15,23-28)

¹ Músà bhà Ʋyátá ní'ì ìrà rírà ìdzì dhu tó ófò itè rí àlǎ tó dhu, pbétù ka ní'ì nzǐ i dhu nyú ìtírò. Ndi Ʋyátá náazè ní kongò atdí perè-tidò kèlǎ núbho Kàgàwà tó yà ato náarí ìrà dhu bhěyi. Ní ndi dhu-okú dò rò, kàránà nzǐ Kàgàwà-tí'ò ríwu ale nábhù rǒ rǐ'ì àkǎkǎ ale tí. ² Dhu ì'ina gukyè wò dhu bhěyi rí Kàgàwà ùlǎ ale ràdù 'ù'ò 'ìlǎ dòtsí Kàgàwà-nyìkpó ǒ atdí-gùna tí dhu tí, ní i ale náawùna nzǐ 'òzù rǒ tdítǒ nzéréngatále tí. Ndirò abádhí Ʋbhàna ìzǎ tó perè ùbhǒ ì í Kàgàwà tó dhu atdídǒ. ³ Pbétù, ndi ìzǎ tó perè-otù ǒ, ìndrù owúnà fǐyó nzérénga nísè rǒ yà ato náarírà rǒ. ⁴ Obhó tí, ìkyì-akpá-azù mà ìndrì-akpá-azù mànà rǐ nzǐ àdù ìndrù tó nzérénga ìndò akekpá màtí.

* 9:20 9.20 Uvt 24.8

⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, Krístò ira yà adzi ǒ òná kàsùmì ǒ, kǎvò dhu Kàgàwà tò, ndàti:

«Inyi, nyi nyazè nzá ùbi tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà, ngǔkpà perè-tidò màna kubho indù.

Pbétù, nyi nyabhòlò ní ngbòdu ndíní ma mabhù tí perè tí indù.

⁶ Kàzù ò ka kúbina ìzǎ tó perè mà, nzérenga t'úbàta tó perè màna

náafò nzá nyìkpónu.

⁷ Ní, ma madù àtìna inyi nǐ:

«Kàgàwǎ, kànǐ ma mìrà ma-tírò,

ndíní ma mǎnzi tí nyi nyòzè dhu,

àdhàdhì okúdu dò rò ka kandí pbùkù bhùkù ò dhu bhěyi*.»

⁸ Àlě kàla wà dhu, Krístò ravò dhu, ndàti: «Nyi nyazè nzá, ìzǎ tó perè mà, ngǔkpà perè-tidò màna. Ndirò nyi nyazè nzá ùbi tí ka kúbina ìzǎ tó perè mà nzérenga t'úbàta tó perè màna. Kóró kòrí dhu náafò nzá nyìkpónu.»

Kǎvò dhu ndi dhu bhěyi àzèmbè kóró kǒkò perè núbhò ka karí àdhàdhì Ƴyátá nónzi ka dhu bhěyi rórò tí. ⁹ Wò dhu-dzidǒ kǎdù àtìna: «Kàgàwǎ, kànǐ ma mìrà, ndíní ma mǎnzi tí nyi nyòzè dhu.» Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà ìpfo kǒkò ìzǎ t'úbhota tó angyè perè kóró, ndàdù ùwunà Krístò nyú nǐ. ¹⁰ Ndì Krístò anzì Kàgàwà òzè dhu dhu-okú dò rò, àlě'i, àlě kú'o wà àlě, àlě rìlǎ nzérenga ǒ rò, yà kǐpfo ngbòna ndàbhù perè tí Kàgàwà tò atdí-gùna kèlě tí dhu-otù ǒ.

¹¹ Pbàyahúdí-bvǎ, ìngbàtí ìli ndì kùhanì mà nóongónà ìde bìlìnganà Kàgàwà-ònzǐ pbìndà kasu ònzi ndì ndí rò. Kǒngónà atdí perè-tidò kèlě núbho ibí-gùna Kàgàwà tò, ìnzǐ i perè ràdù ìndrù tó nzérenga ìtò akekpá màtí. ¹² Pbétù, Krístò náabhù perè atdí tí Kàgàwà tò. Ndi perè nǐ'ì yà ádrùngbǎnga tó obi nà rǐ'ì, ndìtò ìndrù tó nzérenga perè. Ndirò, kǎràdi pòtsó ifuta tó ngari ǒ Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. ¹³ Anyì, kà rǒdona kòmbí dhu ní, Kàgàwà rǐ kóró kàbhà òmvù àbhǎ kà ròbè dòya dhu. ¹⁴ Obhó tí, yà ndì ndabhù Kàgàwà tò atdí tí perè-otù ǒ, kàbhù kǒkò ndì ndú'o rìlǎ fǐyó nzérenga ǒ rò ale, rǐ'ì àkǎkǎ atdídǒ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhòdhódhonganà ale tí.

¹⁵ Ndirò, Hìlǎ-Alafí rǐ ndi dhu òvo àlě tò átò. Wemberè tí, kà rǐ dhu òvo ndàti:

¹⁶ «Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐ dhu òvo ndàti:

«Kǒkòrí idho dzidǒ, yàrí ní ndi mà mí mǔngbò abádhí màna nǐ ungbòta.

Ma mí pbàkà Ƴyátá nándí abádhí-afí ò,

madù àbhunà abádhí rùnì.»

¹⁷ Ima, ma mí nǐ abádhí tó nzérenga mà, abádhí tó afátá màna nǐrè tdítǒ akekpá màtí*.»

¹⁸ Kàgàwà ùbà ìndrù tó nzérenga rò, ka kí mbǎ perè t'úbhota-atdyú nà ndíní kùbà tí nzérenga.

Àlě kàkǎ àlě ròwù Kàgàwà-tí'ò atdí àlě-afí nà dhu

(Ɛfe 2.13,18; Ɛbr 4.4-16; 6.4-20; 12.25-29)

¹⁹ Nírò àbanǐnzó, àlě kà'ù wà dhu, Yèsù-azù-otù ǒ, àlě rǎrǐ òtsù òtsù Atdídǒ Hǎ Ngari ò. ²⁰ Àbadhi ángbe ípirǒnga-òwútá tó otu àlě tò, ndi ngari-tsù ka kútò nǐ mberù-ba-ǒnga ndì ndàbhù rùfà ndì dhu-otù ǒ. Kà-tì ní, ndi dhu rónzì ndì yà kàbhù ngbòna nyú ndìtírò kutǒ mùsàlabhà dǒ dhu-otù

* **10:7** 10.7 Zàb 40.7-8 * **10:17** 10.17 Yèr 31.33-34

ǒ. ²¹ Obhó tí, àlě kǐ'ì Kàgàwà bhà idzá kóró dhu dǒ rí'ì ádrùngbǎle tí wò ndi Ádrùngbǎ Kùhanì nà. ²² Ní, dhu àkǎ àlě ròwù Kàgàwà-tí'ò atdí àlě-afí nà, ndirò àkǎkǎ atdí dǒ a'uta nà. Yèsù núu'ò àlě-afí azùna nǐ, rìlǎ atdí dǒ nzére irèta ǒ rò, ndàdù àlě-ngbò ù'ò ìlǐlǎ idha nǐ*. ²³ Kàgàwà akò àlě tò ndi ndónzina dhu tó làká àlě tò. Ndirò ka ní ndi ndùnò dhu ìfǔ arí ale. Ní dhu àkǎ àlě ròwò wò ndi àlě kòdona ndínì àlě kabá tí dhu kpangba ìnzì àlě kǐ àlě ìngyě rórò. ²⁴ Ndirò, dhu àkǎ àlě rándà àlě dò nga mběyi àlě nzínzì ǒ, ndínì ndi dhu abhù tí àlě àlě ròzè àlě àlě nzínzì ǒ, àlě ràdù àmbe idzi dhu ònzì dǒ. ²⁵ Dhu àkǎ nzá àlě rùbhà atdíkpá àlě kǐ àlě-tsù undù dhu, àdhàdhì atdídhená ale arónzina dhu bhěyi. Ndirò, dhu àkǎ àlě róngò àlě-afí àbhù ròtsì obi àlě nzínzì ǒ. Àlě kǎkǎ àlě rònzì dhu ndi dhu bhěyi, nyǐ nyàla wà Ádrùngbǎle Yèsù rǐngo òná idho rǐ ndìndù dhu dhu-okú dǒ rò.

²⁶ Obhó tí, àlě kapé àmbe nzérenga ònzì dǒ kǐsì tí, iwà àlě kùni obhónge rórò, ní Kàgàwà tò àlě kádù ùbhona àlě tó nzérenga kùbà tí ngǎtsi perè rǐ mbǎ tdít dǒ. ²⁷ Pbétù, ndùbhà ràdù àlě tò dhu ní, àlě ǒ odóna, àlě kǐ Kàgàwà rǐ anya òtdì àlě dǒ, ndòtdì àlě'ì, róná òmvù-tsè atdí dǒ órù kàzu nǐ dhu òdo dhu. ²⁸ Angyi ka kongónà Músà bhà Uyátá nùkò ìngbàtí ìlì ndi ale mà, nóhò ìmbǎ izu tó ale-afí na, óyǒ ale mà, ndirò ngǎtsi nǐ ìbhù ale mà níkò kònzì dhu tó ngàmbì tí rò*. ²⁹ Nírò, Kàgàwà t'ídhùnà gàyà nònzì ale tí nzǐ àdù ododu màlipò nyú nábà? Obhó tí, ndi ale nífu nzá yà ndi nú'ò ndìlǎ nzérenga ǒ rò Kàgàwà t'ídhùnà-azù, yà ìndrù nábhu rùngbò ì Kàgàwà màná azu. Ndirò ndi ale ùnò dhu nzére yà ìndrù àbhù arí rùnì Kàgàwà bhà ídzinga kàbhà Ìlǐlǎ Alafí nǐ. ³⁰ Obhó tí, àlě kùni wà yàrí dhu navò ìndrù tò ale. Kǎtì:

«Nzére dhu ùbhò ka kǐ nzére dhu nǐ dhu ní pbàkà kasu.

Ndirò ima, ma mubhòya ìngbàtí ìlì ndi ale mà ndi ale ónzì dhu-bvu rǒ.

Ima Ádrùngbǎle Kàgàwà, ma mìtdiya ndi pbàkà ale-ànyǎ*.» ³¹ Kàgàwà, yà ìpìrǒnga nà arí'ì dhòdhòdhónganà ale-fó ìndrù rǐsì dhu ní odóna àkǎ kònzì atdí dǒ dhu!

³² Nyìrè pé yà angyi ndi nanzì rùkú dhu, yà Kàgàwà awù nyìkú nga òná kàsùmì ǒ. Nyǐ nyabà àpbè abho nyú ìndrù-fó, pbétù nyǐ nyandù ì àpbè-dzi kóró. ³³ Atdí dhená kàsùmì ǒ, ka kowúnà dhu ùnò rǒ nzére nyǐ nǐ, kadù àvu rùkú ábhò ale-ònzì rò. Ndirò ngùkpà kàsùmì ǒ, nyǐ nyowúnà nyǎpbò rǒ atdíkpá kǒkò ròyá ka kávu ale màná. ³⁴ Nyǐ nyabà izu kǒkò imbi-dzà ò ì'ì ale dǒ, nyǎdù fukú dhu-tsí ùdhǎ ka kǐ dhu ná'ù dhèdhe nyú nà, nyǐ nyuni dhu inè nyǐ rǎrǐ'ì idzi dhu-tsí, yà mběyi nyú rí'ì ndirò dhòdhòdhónganà ràdì nà dhu-okú dǒ rò. ³⁵ Nírò, nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhà fukú a'uta, ndi a'uta rǐ ádrùngbǎ perè nyú nábhu nyǎbà nídhunì. ³⁶ Nyǐ nyàkǎ nyǎdò afiku obvò, ndínì nyǐ nyonzi tí Kàgàwà ózè dhu, kà ràdù yà ndi ndakò fíndá làká fùkù dhu nábhu fùkù. ³⁷ Obhó tí, Ìlǐlǎ Andítá ò Kàgàwà rǎtina:

«Kàsùmì ùbhà ndi akekpa nyú!

Ndi kàsùmì ní yà àkǎkǎ ndirà ale rǐrà òná.

Kà rǐ nzǐ àdì ádzì ìnzá ndi ndirà rórò*.

³⁸ Obhónángatále tí rí'ì nyìkpódu ǒ ale,

rǎdù ì'ì ìpìrǒnga nà ima ndi ndà'ù dhu-otù ǒ.

Pbétù, kapé ndàdù olù pbìndà a'uta ǒ,

ní afídu rǐ mbǎ àdù ì'ì dhèdhe nà kà dǒ*.»

* **10:22** 10.22 Uvt 29.4; Zèk 36.25; Èfe 5.26 * **10:28** 10.28 Tòr 19.15 * **10:30** 10.30 Tòr 32.35-36

* **10:37** 10.37 Ìrà rǐrà dhu tí ka kátina iró ale ní Masiyà. * **10:38** 10.38 Hàb 2.3-4

³⁹ Pbétù, àlě'í na, àlě ní nzi olù rádù 'àdu, 'àdù ùwí ale. Àlě ní iwà Kàgàwà ná'ù ale, ndíní ndi a'uta nóodo tí àlě tó ípìrõnga.

11

Pbàìsràyélí t'ábhúya nzínzi ǒ Kàgàwà na'u ale
(Zàb 33.6,9; Yùw 8.56; 1Pé 1.8)

¹ Kàgàwà à'u ìndrù rí dhu-tì ní, ndi ale rà'ù dhu, àbà ndi rari yà ndi ndódoña Kàgàwà abhù tí fíndà dhu nába. Ndirò kà-tì ní, inè rí'í dhu tí ka kí inzà ka kàpè àlãna dhu à'u dhu. ² Ndi a'uta-tidò nà àlě t'ábhúna í'í dhu-okú dò rò, Kàgàwà awe ídzi dhu abádhí dǒ.

³ Kàgàwà àlě ká'ù dhu-otù ǒ, àlě kùni dhu, Kàgàwà ranzi òrù-akpà mà yà adzi màna òtèna ní tí. Kà-tì ní, yà adzi ǒ àlě karálãna kóró dhu-tsí Kàgàwà rabhòlo í òtèna, yà ìnzí rí 'alã dhu ní.

⁴ Àbèli náa'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, kàbhà ídzi perè nyú Kàgàwà tò, ròsè Kàyinà àbhù perè dònã. Ní kàbhà a'uta-okú dò rò, Kàgàwà azù ka obhónángatále tí, ndi nyú tírò ndi nda'u kàbhà perè ídzi dhu tí nídhuní. Ndirò ndi a'uta-bvù rǒ, iwà màtí ndi ndavè rórò Àbèli arí'í inè àlě tò ndi ndarí dhu òvò indo màtí rǒ*.

⁵ Ènokà náa'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà adyi ka yà adzi ǒ rò, ròdzì òrù-akpà ò inzà òvè-dzi nìne rórò. Ka kala nzà ka tdítǒ, Kàgàwà adyi ka, ròdzì òrù-akpà ò dhu-okú dò rò. Obhó tí, Hìlã Andítá rí dhu òvò ndàtì, tdě Kàgàwà odyí ka, ròdzì òrù-akpà ò rò, Kàgàwà razù ka nyìkpóna nòfò dhu ònzi arí ale tí*. ⁶ Nírò, ìmbã a'utá na, ìndrù rí nzi àdù Kàgàwà-nyìkpó nòfò dhu ònzi. Obhó tí, Kàgàwà-tí'ò ndi nòzè ndòndri ale náká nda'ù dhu, inè kà rarí'í, ndirò kà rarí ídzi dhu ònzi ndòne rí ndíní ì ala tí ndi ale tò.

⁷ Nwà náa'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, Kàgàwà avò dhu kà tò yà inzà ka kàpè àlãna angyi dhu dǒ. Ní ká'u Kàgàwà òvò fíndà dhu obhó dhu tí, ndàdù ì úgu ònà atdíkpá pbì idzá-bhà màna sàfinà nòsì. Ndi dhu-otù ǒ, ndi Nwà abhù Kàgàwà ròtdì anya yà adzi ǒ kóró ngǔkpà ale dǒ, ndi Kàgàwà ràdù kòzù obhónángatále tí kàbhà a'uta-okú dò rò.

⁸ Àbràhamù náa'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, kífu Kàgàwà ànzi ndi dhu, ndivà ndi ndarà yà Kàgàwà òkò fíndá làká fíndà, ndíní ndi ndadì tí kàmàna tí pbìrì ò. Kùbhà pbìndà pbìrì nyú, ndàdù àrà inzà ndi ndùni ndi ndarà ì nga mà rórò. ⁹ Pbìndà a'uta-okú dò rò, kǒngónà àdi wò fíndá làká Kàgàwà akò fíndà pbìrì ǒ àdhàdhì olo bhěyi. Anyì kǒngónà àdi hemě-dzà ǒ, àdhàdhì Ìsakà mà Yàkòbhò màna náadù òko átò hemě-dzà ǒ dhu bhěyi. Abádhí tò Kàgàwà akò ndi làká átò. ¹⁰ Obhó tí, Àbràhamù ambénà òdòna dǒ ndàla dhu ní'í, Kàgàwà nyú nditírò udhé, ndàdù òsìnà pbanga, yà atdíđ kǒrù pfóna rìdzò pbanga*.

¹¹ Sàrà nyú mà átò náa'u Kàgàwà. Ní, inè kà rí'í ìngò-àyi tí, ndirò mùlàyì-ngba nyú tí rórò, Kàgàwà abhù ka ràbà pbàdzukurù àbà kà rí nǐ onzi. Kàbà ndi onzi, ká'u dhu àbhù Kàgàwà rari yà ndi ndakò làká àbhù rākā dhu-okú dò rò. ¹² Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, Àbràhamù, àzèmbè òvè kèlě òdo rí ale bhà pbàdzukurù ní'í abhò nyú àdhàdhì yà ìnzí rí 'òzù òrù-akpà-nyì rǒ alalì, ndirò ádrùngbã rèrù-bidǒ òsòkpó-bvù tí.

¹³ Kǒkò ale kóró nùuvè fíyò a'uta ǒ, inzà ì àbà yà Kàgàwà akò fíndá làká fíyò dhu rórò. Pbétù, abádhí ala ka itse rò, idhèya ràdù ndika ní. Abádhí avò dhu kpangba 'àti, yà adzi ǒ ì rari'í àdhàdhì olo bhěyi, ndirò abhi ǒ

* 11:4 11.4 Opt 4.4 * 11:5 11.5 Opt 5.24 * 11:10 11.10 Ebr 12.22

rí'ì ale bhěyi. ¹⁴ Obhó tí, wò dhu bhěyi róte ale rítèna k pangba dhu ní, ì rārř fíyó pbìrì nyú nóne. ¹⁵ Abádhí irèna gukyè angyíta tí ì uvò 'òwù fíyó pbìrì ǒ rò dhu, ní abádhí ábàyana àbà ányì ì í 'àdù òná kàsùmì. ¹⁶ Pbétù, abádhí-atdyú nyú ní'ì yà mběyi nyú rí'ì atdíđ ròsè pbìrì dǒ. Ndi pbìrì ní òrù-akpà ò nga. Ní ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà-nyì rř nř ìwà abádhí tó Kàgàwà tí ka kí ndànzi rò, iwà ndì ndabhòlò pbanga abádhí tò nídhunǎ.

¹⁷ Pbìndà a'uta-okú dò rò, Àbràhamù nípfò idhùnà Ìsakà, ndàbhù perè tí Kàgàwà tò yà Kàgàwà amvù kàbhà a'uta òná kàsùmì ǒ. Kǎ'u, ndìpfò ndi atdí tí rř'ì idhùnà, ndàbhù perè tí, àzèmbè iwà Kàgàwà akò làkà fíndà rórò.

¹⁸ Kàgàwà avò dhu kà tò ndàti: «Ìsakà-otù ǒ nga ní ndi nyi nyí pbùkù dhu tí ka kátina pbàdzukurù àbà nǎ*.» ¹⁹ Àbràhamù náa'u dhu Kàgàwà rārř'ì ìnè ndàbhù Ìsakà rìngbè ndì òve-bvù rò. Ndi dhu bhěyi ní ndi Kàgàwà adù Ìsakà àdu tdíđd kà-fò ò, àdhàdhì òve-bvù rò ndì nìngbè ale bhěyi.

²⁰ Ìsakà náa'u Kàgàwà dhu-okú dò rò, kǎso idhúna Yàkòbhò mà Èsawè mànà, ndòvò olùnǎ rò ì nònzìya abádhí rǒ dhu abádhí tò.

²¹ Yàkòbhò náa'u Kàgàwà. Ní, íkyèrǒ ndì ndòdì ndínì ndì ndòvé tí rórò, kǎso idhùnà Yòzefù bhà inzo atdíđdìrǎ ǒ, pbìndà mùgǒ-tsùdǒ ndì ndàgù ndì, ndàmbe Kàgàwà ùle dǒ rórò.

²² Yòzefù náa'u Kàgàwà. Ní, íkyèrǒ ndì ndòdì ndínì ndì ndòvé tí rórò, kǎvò dhu Mísri tó pbìrì ò rò Pbàìsràyélí rǔvò òná kàsùmì dǒ. Ndirò, kǔyá dhu kpàna ka kònzìya tí dhu dǒ.

²³ Músà t'ábanà mà kà-tsánà mànà náa'u Kàgàwà. Ní Músà tó ngbàngba íyànà ùgù rò, abádhí anzì nzá Mísri tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà bhà uyátá ùkò ì í dhu-òdò. Ní, abádhí arù ndi ngbàngba ràrà àhù ìbhù àbǐ tí. Obhó tí, abádhí ala dhu ka rārř atdíđd áya ngbàngba.

²⁴ Músà náa'u Kàgàwà. Ní kítègu òvi ndàhù ádrùngbǎ, ní kǔvò ndì dòtsì ìnzì kanzi ndì Mísri tó pbìrì ǒ ádrùngbǎ kamà t'ivànà bhà ingba tí. ²⁵ Kǎzè dhu ní 'òngò àpbè àbà atdíkpá Kàgàwà bhà ale mànà, ròsè Mísri tó pbìrì ǒ bhà tó nzérenga ǒ idhèna rř ndìkǎ ídǒ kàsùmì ǒ tí dhu dònǎ. ²⁶ Ndirò, Músà tò, ndì nǎ ka kí dhu ùnò nzére àdhàdhì Màsiyà nǎ ka kànɔya dhu nzére dhu bhěyi dhu ní'ì ídzi dhu, ròsè Mísri tó pbìrì ǒ ònzì àbà ndì ndí dhu dònǎ. Obhó tí, kǎmbénà òdònà dǒ dhu ní, Kàgàwà ubhòya ndì nǎ perè. ²⁷ Pbìndà a'uta-okú dò rò, kǎhù Mísri tó pbìrì ò rò, ìnzì ndònzì ádrùngbǎ kamà bhà nàwí-òdò. Ndirò kǎdù nzá ndì olù yà ndì ndùdhè ndì ndònzì tí dhu ǒ, àdhàdhì àlǎ rí Kàgàwà, yà ìnzì ka karí àlǎna ale àlǎ ale bhěyi. ²⁸ Ndi pbìndà a'uta-okú dò rò, kǎpè Pásika tó mùhendù. Kǔyá dhu Pbàìsràyélí tò, rǔvò ìzǎ-azù fíyó tsǎtsù rǒ, ndínì yà ìndrù-tse òtdì rí màlàyikà nókye tí nř abádhí tó senzo tó kpabhá nzónzo.

²⁹ Ì Pbàìsràyélí náa'u Kàgàwà. Ní abádhí ùdà Òlòlù ádrùngbǎ rèrù òná àdhàdhì adzi-kpa dǒ ì ùdà dhu bhěyi. Pbétù, Mísri ǒ bhà níitègu dhu àpà 'ònzì ndi dhu bhěyi, ní idha agbù ndì abádhí dǒ, tséya ròtdì ndì.

³⁰ Pbàìsràyélí tó a'uta-okú dò rò, Yèrikò tó kigò-ngbò ka kǎkpòrò nǎ odu tó kǎlì núugòlò ndì, ndìtsì obvò, àrùbhù idhò tí abádhí àkpòrò ngbòna rò.

³¹ Mùnyòni tó atdí tsibhále, Ràhabà tí kátina náa'u Kàgàwà. Ní, íyàdhíyà mà ka kakyè nzá atdíkpá fíyó kigò ǒ bhà kǎkà ì nuvò ìnzì 'òngò Kàgàwà-tsù dhu nífu ale mànà, íyàdhíyà akò abhábhò màrùngà ǒ dhu-okú dò rò.

³² Nírò, ma mí àdhu ùnò tdíđdǒ? Obhó tí, kàsùmì àbhù nzá ma mawè dhu Gìdiyoni mà, Bàrakà mà, Sàmusonì mà, Yèfutà mà, Dàwudì mà, Sàmòlè

* 11:18 11.18 Opt 21.12; 22.1-14

mà pbànábí mànà nàndà dhu dǒ. ³³ Kàgàwà ì a'ù dhu-okú dò rò, kǒkò ale nzínzi ǒ atdídhéná ale náanzì ádròdrǒ kámá tó pbìrì ǒ ale lè mà, ngǔkpà ale ràdù obhónánga tó dhu ònzì. Ngǔkpà ale abà Kàgàwà akò fíndá làká fíyò dhu, ngǔkpà ale utsi àrì-tsù, ³⁴ ngǔkpà ale ivé atdíđ rórù kàzu, ngǔkpà ale ùgu ì àpà ka kí kòkyè ìla tó ìla tó obhi-akpá nǐ dhu ǒ rò, ngǔkpà ale ì'ì mbǎ obi nà, pbétù Kàgàwà adù ì-tsí àbhù ròtsì obi. Fla t'úgyeta ǒ, ngǔkpà ale itè ì obitále tí, 'adù ìnzì ní fíyò pbìrì ǒ pbànowí lè mà ònzì, 'òdì ròtsè. ³⁵ Atdídhéná vèbhále náa'ù Kàgàwà. Ní abádhí ala ì tdíđđ nzínziyà ǒ rò ǔvè ale mànà, iwà Kàgàwà àbhù rùngbe ì ǔve-bvù rò rórò.

Ngǔkpà ale-tsí rǒ ka kavù atdíđđ ràla ǔve-ngbò nyú. Pbétù, abádhí uvò ì ìnzì kukòlo ì àpbè ǒ rò, ndínì ì ǔve dhu-dzidǒ Kàgàwà abhùya tí 'ùngbe ì ǔve-bvù rò, 'adù ìdzi ìpìrǒnga nyú nába. ³⁶ Ngǔkpà ale-tsí ka kingò, kadù ùvinà asé nǐ. Ndirò ngǔkpà ale ka kusó àdrà-mbí dǒ, kadù ùdonà imbi-dzà ò. ³⁷ Ngǔkpà ale-tsí ka kakyè, kubvù odu nǐ, ngǔkpà ale-ǒnga àzè kadù isí nǐ. Ndirò ngǔkpà ale ka kakyè ìla tó obhi-akpá nǐ. Ngǔkpà ubhì 'àmbe òrì dǒ akye, tàrà-ndì mà, ndirò ìndrì-ndì mà ì ǔfǒ ròyá rórò. Abádhí rǒ kóró dhu atdì ndì. Ndirò ka kavù abádhí rǒ, konzì nzére dhu nyú ròyá. ³⁸ Kǒkò dhu bhèyi ale-tidò náaká nzá 'òkò yà nzére adzi ǒ. Abádhí arì akye rùngù ǒ ndirò pbìrì dònǎ. Ndirò abádhí ongónà òko odu ò rí'ì ibhu ònǎ ndirò adzi ò rí'ì ibhu ònǎ.

³⁹ Kǒkò ale kóró náa'ù Kàgàwà. Ní ndi dhu-okú dò rò, kǎwe ìdzi dhu abádhí dǒ. Pbétù, ì ale náabà nzá yà kǎkò fíndá làká fíyò dhu. ⁴⁰ Kàgàwà ì'ì iwà ndì ndùdhe ìdzi dhu nyú àlě tò ró. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, kǎzè nzá ndi dhu rǎkǎ abádhí tò víya dǒ rò ìmbǎ àlě'í na.

12

Kàgàwà arí nzére dhu isǒ àlě tò màlipò nǐ ndínì ìdzìnga nibho tí àlě tò dhu

(1Kò 9.24-27; Fìl 3.11-14; 1Pé 2.21-24)

¹ Àlě nàndà dhu nǐ, kǒkò fíyò a'uta nitè kpangba ale tó ádrùngbǎ ihé nyú nákpòrò àlě-ngbò átò. Nírò dhu àkǎ àlě ràwà yà àlě-tsù ùtò ràdù ìnzì àlě ràmbe òwu dǒ angyi a'uta ǒ kóró dhu-tsí. Ndirò, dhu àkǎ àlě ràwà nzérenga yà isó tí arí ndàpbǎ àlě-rǒ dhu, àlě ràdù àmbe òtse dǒ yà Kàgàwà ávi àlě ròtsè ònǎ ǔngu ǒ, ìnzì àlě kí àlě ìngyè rórò. ² Dhu àkǎ àlě rùdǐ àlě-nyìkpó Yèsù-rǒ tí. Ka ní ndi àlě tó a'uta apè ndì dònǎ rò ale, ndirò kàbhù ràdù rí'ì àkǎkǎ a'uta tí ale. Obhó tí, kándù mùsàlabhà dǒ ka kí ndùtò ndòvè dhu-dzi, ìnzì ndàbhù nyina rìwù ndi ǔve-tidò nǐ. Kánzì ndi dhu iwà ndì ndùni olùnǎ rò ndì ndábàna dhèdhe nídhunì. Ní kòmbí, kà rí'ì òrù-akpà ò ndì ndàdì Kàgàwà bhà Ádrùngbǎ kamà tó tombi tó fangà dònǎ rò ró. ³ Dhu àkǎ nyìrè ka, yà nzérengatále náandrò ndì atdíđđ dhu-dzi nandù ale. Ndi dhu bhèyi ní ndi afíkù rí nǐ adù ndìngye, ndi dhu ràdù nyádu olù. ⁴ Obhó tí, wò nzérenga lè mà nyí nyonzi tí nyí nyúgyena ìla ǒ, nyí nyàpè nzá nyúgye rǎrà àhù nyí nyúve dhu ò. ⁵ Ndirò, nyí nyàdzo tí nzá wà yà pbìndà inzo bhèyi Kàgàwà rí afíkù àbhù ròtsì obi nǐ ǔte rǒ rò? Kà ràtina: «Pbànǐngbá, àpé nyala Ádrùngbǎle Kàgàwà rí nyisǒ màlipò nǐ dhu nzére dhu tí.

Ndirò, àpé nyabhù afínù rìngyè ndì dùnú kà rǒrù rò.

⁶ Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà arísóna màlipò nǐ ale ní òzè ndì ndózè ale. Ndirò, àbadhi arí itína ale ní pbìndà inzo tí ndì ndùni kóró ale*.»

* 12:6 12.6 Mbà 3.11-12

7 Nyí nyàkǎ nyǒndù Kàgàwà rǐ nyísǒ màlipò nǐ dhu-dzi òndù tí, kǎrí dhu ònzi rùkú pbìndà inzo bhèyi nídhuní. Ádhi pbá ingba ndi ìnzǐ àbanà arí nzére dhu isǒ fǐndà màlipò nǐ? 8 Ìnzǐ Kàgàwà apé àdù nzére dhu isǒ fùkù màlipò nǐ kóró pbìndà inzo isǒ ndi ndarí dhu bhèyi, ní nyí ní nzǐ kàbhà obhóná nzónzo, pbétù nyí ní iri nzónzo. 9 Ndirò yà adzi dǒ àlě t'ábáya náarí nzére dhu isǒ àlě tò màlipò nǐ àlě ràdù 'ífù. Nírò dhu òfò tí nzá nga àlě rǐfù àlě t'Ábanà Kàgàwà, ndíní àlě nabhù tí àlě ràbà dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga? 10 Obhó tí, àlě t'ábáya náarí nzére dhu isǒ àlě tò màlipò nǐ ákě kàsùmì kèlě tí, nyìkpóya nòfò dhu bhèyi. Pbétù Kàgàwà arí kǐsǒ àlě tò ndíní ídzinga nibho tí àlě tò, ndàdù àlě àbhù àlě rǐ'ì ìlǐlǎ ale tí ndi bhèyi. 11 Àlě isǒ ka kǐ màlipò nǐ ònà kàsùmì ǒ, àlě karí nzǐ ndi dhu àlě dhèdhe tí àlě tò, pbétù àlě karí kàlǎ izù ibho rǐ àlě tò dhu tí. Pbétù olùnǎ rò, ídzi dhu nàla ndi màlipò-nyutsì ale náarí àbàna itse tí dhu ní màrùngà ǒ afíya ròko dhu mà, obhónánga tó dhu ònzi ì í Kàgàwà-ònzǐ dhu mànà.

12 Nírò, dhu àkǎ nyǎbhù kǒkò ì nìngyě okùkù mà, kǒkò ìvǐ rǐvǐ ǒtdyùkù mànà rǐdzò. 13 Dhu àkǎ nyǒbhòlò túrútúrú ìkò otu pfòkù tò, ìnzǐ òtsòtsù ale-pfò nabhù tí ràvo, pbétù ndíní abádhí nabhù tí rùgu ùgǔ tí.

Inzá dhu àkǎ ìndrǔ ròkò ìnzǐ ìfù Kàgàwà-tsǔ dhu dhu

14 Dhu àkǎ nyǒnè màrùngà ǒ nyí nyóko kóró ale mànà dhu, ndirò Kàgàwà-nyìkpó ǒ nyí nyóko ìlǎ nyí nyǐlǎ rórò dhu. Ìmbǎ kǐ'ì ndi dhu bhèyi rò, Ádrùngbǎle Kàgàwà-nyìkpa àlǎ rǐ ale rǐ'ì ìmbǎ atdí màtí nzínzìkù ǒ. 15 Dhu àkǎ nyǎndà nga mbèyi ìnzǐ nzínzìkù ǒ atdí ale mà ràsà Kàgàwà rǐ ndàsò nǐ asota. Ndirò dhu àkǎ nyǎndà nga mbèyi átò, ìnzǐ nzínzìkù ǒ atdí ale mà ní'ì tí ábhǒ ale ìnzǎ rǐ ale tí, àdhàdhì ògyògyè atdídhená itsu-vé náarí dhu ìnzǎ dhu bhèyi. 16 Nzínzìkù ǒ atdí ale mà nákǎ nzá ndi'ì m̀nyònitále tí, ndirò ìnzǐ arí Kàgàwà bhà dhu-tsí ìfǔ ale tí. Nyí nyàkǎ nzá nyǒnzǐ dhu Èsawù náanzǐ dhu bhèyi: kǎbhù sengba tí ndi ndí'ì dhu tó pbìndà obhónánga kodzǐ ákě ònyǔ-ngba rǒ dhu bhèyi. 17 Àdhàdhì nyí nyúni dhu bhèyi, olùnǎ rò, kǎzè àbanà ràso ndi, pbétù ndi kà t'ábanà adù ndi dhu àsà àsa tí. Kǎmvù mbǎ ndòdzǐ ndíní àbanà ǔgèrè tí pbìndà irèta, ní ndi dhu aká nzá kà tò.

18 Obhó tí, nyí nyówù nzá ùvò yà ngbǒna àpbala ka kádù yà adzi ǒ pbìrì-tǐ'ò, àdhàdhì Pbàìsràyélí náawù ùvò Sìnayì tí kátina pbìrì-pfò rǒ dhu bhèyi. Abádhí ala ndi pbìrì dǒ rórù atdí dǒ kàzù, ndi pbìrì dǒ ndi nibvù mbii ùtì ìnò-íyà, ndirò kà dǒ rópili àpùpú. 19 Abádhí iri wàndà-tù mà, Kàgàwà-tù mànà. Ní kǒkò dhu ì ìrǐ rò, abádhí itsò ì Kàgàwà rǒ ìnzǐ ǒte tí fǐyò tdítǒ. 20 Abádhí andù nzá fǐyò ka kùyǎ dhu-dzi. Ndi Ʋyátá ní'ì: «Yàrí pbìrì-ngbò àpbàlǎ rǐ dhu kóró ní'ina mbǎ ìzǎ màtí, nákǎ kubvù odu nǐ ròvè*.» 21 Ndirò, abádhí ala ndònzǐ rǐ ró dhu ní'ì ǒdò àbhù rǐ rǐsǐ atdí dǒ ìndrǔ ò dhu. Ní Músà adù àtìna: «Ma mí'ì ǒdò nà* ndirò ma mívi ìvǐ tí.»

22 Pbétù, nyí nyówù ùvò ìkyèrǒ tiná ní Sàyuni tí kátina pbìrì, yà Kàgàwà, dhòdhóhóngànà arí'ì ípìrǒnga nà ale bhà pbanga náarí'ì dònà pbìrì. Ndi pbanga ní òrù-akpa ǒ Yèrùsàlemà tó kigò, yà màlàyíkà tó lufù-tsù náarí 'ùndù, 'ònyǔ mèhendù ònà pbanga. 23 Nyí nyówù wà ùvò ìkyèrǒ Kàgàwà bhà senzo, yà iwà kùndǐ ǒvòya òrù-akpa ò ale tó mùtù-tí. Nyí nyówù wà ùvò átò ìkyèrǒ Kàgàwà, yà kóró ale-ànyǎ nitdìya ale-tí. Ndirò nyí nyówù wà ùvò kǎkà atdí dǒ àkǎ obhónángatále-tí. 24 Nyí nyówù wà ùvò ìkyèrǒ Yèsù, yà àlě nungbò Kàgàwà mànà ǒwútána tó ungbòta nǐ ale-tí. Ndirò

* 12:20 12.20 Uvt 19.12-13 * 12:21 12.21 Tòr 9.19

nyí nyòwù wà ùvò íkyèrǒ yà ndì nufu kǎzù-tí. Ndi kǎzù rǐtèna àlě tò dhu ní atdíǒ ósè Abèlì-azù rǐtèna àlě tò dhu ònǎ dhu*.

²⁵ Nírò, nyàndà nga mběyi. Dhu àkǎ nzá nyǔvǒ nyí, ìnzí nyǐrì wò fǔkù rí dhu òvǒ Kàgàwà-tsǔ dhu. Obhó tí, angyi ìndrǔ núuvó ì, ìnzí 'ìrì fǐyò rí kǎbhà ǒte òvǒ yà adzi dǒ ale-tsǔ dhu. Ní ì ale núugù nzá Kàgàwà rábhùna fǐyò màlípò ǒ rò. Ní àlě'í, yà àlě karí òrù-akpà ò rò rí dhu òvǒ àlě tò ndi Kàgàwà-tù ìrì rò, àlě kádù ùgu ìngbà dhu bhěyi ìnzí àlě ràbà kǎbhà màlípò?

²⁶ Angyi kà-tù náabhù yà adzi rivi. Pbétù kòmbí, kǒkò làkà àlě tò ndàti: «Ma mabhùya yà adzi rivi atdí-gùna tí tdítǒ, ndirò ma mabhùya òrù-akpà rivi átò*.» ²⁷ «Atdí-gùna tí tdítǒ» tí kà rǎtina dhu-tì ní, Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí rivìya, 'àdù ùwí, ndíní kǎkà ìnzí rádù ìvi dhu-tsí náadù tí ndi òko.

²⁸ Nírò, àlě kǎkǎ àlě ràbhù òtsò Kàgàwà tò, kǐbhò yà ìnzí ònángà rádù ìvi ádrùngbǎnga tó idzi àlě tò dhu-okú dǒ rò. Ní àlě kǎkǎ àlě rùlě ka kà-nyìkpó nǒfò ulétá ní, ifata nà, ndirò kǒdò ònzi àlě kí rórò. ²⁹ Obhó tí, àlě tò Kàgàwà ní kǎzù arí dhu ùbì dhu bhěyi arí dhu ùbì ale.

13

Dhu àkǎ kǒnzì Kàgàwà-nyìkpó nǒfò dhu ìndrǔ nzínzì ǒ
(Màt 19.4-6; Ròm 12.10,15; 1Tè 4.3-7; 1Tì 6.6-10)

¹ Dhu àkǎ nyǒzè nyí nzínzìkù ǒ atdí àba bhà inzo bhěyi. ² Dhu àkǎ nzá nyǎdzo olo t'ákota rǒ rò. Ndi dhu bhěyi ì í dhu ònzì dhu náabhù atdíhená ale ràkò màlàyíká ìnzá ì ùni rórò. ³ Dhu àkǎ nyǐrè imbi-dzà ò ka kúsò ale, àdhàdhì atdíkpá ka kúsò nyí mànà ale bhěyi. Ndirò, dhu àkǎ nyǐrè ròyá ka kávu ale, ìnè nyí nyí'ì átò ròyá ka kádù àvu ale-ngbò nà dhu-okú dǒ rò.

⁴ Dhu àkǎ kóró ale rífù yà Kàgàwà unò umbátá-okú dǒ rò dhu. Kpatsibhále mà pbìndà tsibhále mànà náká 'òdò ì fǐyò tí. Obhó tí, Kàgàwà nǐtǎiya mǔnyònnì ònzi arí ale-ànyǎ, ìmbǎ rì'ì yà iwà ì númbǎ ale mà ndirò ìnzá ì númbǎ ale màtí.

⁵ Dhu àkǎ nzá nyǒzè fùrangà atdíǒ. Dhu àkǎ idhèkù rìka ndì yà nyí nyí'ì nà fùkú dhu ní tí. Obhó tí, Kàgàwà nyú ndítirò rǐ dhu òvǒ ndàti: «Ma mí nzí àdzo rùnù rò, ndirò ma mí nzí nyubha akekpa màtí*.» ⁶ Ndi dhu-okú dǒ rò, àlě kí'ì ìnè àlě ràtì obi nyú nà:

«Ádrùngbǎle ní ndi pbàkà Mùdzùnàba,
ní ma mí nzí atdí dhu-òdò mà ònzi.
Yà adzi ǒ ale rádù àdhu ònzì rùdú*?»

Dhu àkǎ àlě ràbhà Pbàyàhúdì tó màndu-owù t'únguta dhu

⁷ Dhu àkǎ nyǐrè yà angyi nyí nunda fùkú ádròdrǒ ale, kǎkǎ Kàgàwà bhà ǒte navò fǔkù ale. Dhu àkǎ nyàndà ìngbà dhu bhěyi màtí abádhí awù fǐyó ìpìrǒnga ùtsà dhu, nyǎdù ì'ì abádhí ì'ì nà a'uta-tidò nà. ⁸ Yèsù Krístò ní ìnzí arí ndùwǔ ale. Kà rǐ'ì indo àdhàdhì yà inzi ndì ndí'íná dhu bhěyi, ndirò kí'ìya ndi dhu bhěyi tí dhòdhódhónganà. ⁹ Àpé nyàbhù nyí kutrà nyí yà olo tí rí'ì fǔkù dhèdhèrò dhu t'údheta-tidò nǐ. Obhó tí, afíkù àkǎ ròtsì obi Kàgàwà bhà ìdzìnga-otù ǒ, ìnzí ní ònyù-okú dǒ rò ka kùyá dhu ìfǔ ka kí dhu-otù ǒ. I uyátá ìfǔ arí ale dzànà ònzì ndi dhu rǐ nzí àdù akekpa màtí. ¹⁰ Hemě-dzà ǒ rí kasù ònzi Pbàyàhúdì tó pbàkùhání náká nzá 'ònyù àlě tó màzàbahù dǒ ka kùbho perè tí Kàgàwà tò dhu*. ¹¹ Obhó tí, ndi hemě-dzà

* 12:24 12.24 ǒpt 4.10 * 12:26 12.26 Hǎg 2.6 * 13:5 13.5 Tòr 31.6,8; Yàk 1.5 * 13:6 13.6 Zàb 118.6 * 13:10 13.10 Kà-tì ní, Pbàyàhúdì tó somà tó màndu ìfǔ arí ale ràrǐ nzí àdù àlě'ì pbàkrístò tírò àlě kábàna Yèsù avè mùsàlabhà dǒ dhu-nyutsi asota nábà.

ò, pbàkùhání tó ádròdrò ale dǒ kamà ongónà òtsù ìzǎ-azù nà Atdídǒ flǎ Ngari tí kátina ngari ò, ndíní ndì ndabhù tí Kàgàwà tò, rì'ì kà rǐ nzérenga ùba nǐ perè tí. Pbétù, ìzǎ-ngbǒna núbì ka kongónà àdù òwu kàzɛ nǐ kóró, igi pbanga rǒ rò. ¹² Ndi dhu-okú dǒ rò ní ndi ka kahò Yèsù átò igi kigò rǒ rò, ndíní pbìndà ale nu'ò tí azùna nyú nǐ, rǐlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

¹³ Nírò, dhu àkǎ nzá àlě rùngu Pbàyàhúdì tó màndu-owù. Dhu àkǎ àlě ròwù àlě ùsò Yèsù màna, àzembè àlě kí àlě-itsì ònzi ka kí dhu-dzi òndù yà kǎndù itsìna ònzi ka kí dhu-dzi dhu bhèyi rórò. ¹⁴ Obhó tí, yà adzi ǒ àlě kí'ì mbǎ ádzì rádù àdì pbanga nà, pbétù àlě kí ònena pbanga ní yà ìrà rǐrà-tsí.

¹⁵ Nírò, Yèsù-otù ǒ, dhu àkǎ àlě rùbho perè tí Kàgàwà tò dhu ní, kǒvò ìlè àlě kí bilínganà dhu. Kà-tì ní, dhu rǎkǎ àlě ròngò kǒvò ìlè kpbanga. ¹⁶ Ndirò, dhu àkǎ nzá nyǎdzo ìdzìnga t'ónzita mà dzùnàkɛ ònzi nyǐ nyí nzínzìkɛ ǒ dhu màna rǒ rò. Obhó tí, wò dhu bhèyi perè-tidò núbhò nyǐ nyí dhu ní ndi rádù Kàgàwà-ìdhè àbhɛ rǐka ndì.

¹⁷ Dhu àkǎ nyǒngò nyǎnda arí ale-tsǔ dhu ìrì, nyǎdù abádhí ìfɛ. Abádhí arí ndi nyǒdò, ì ùnì dhu ì rɔvɔya ndi okúkɛ dǒ rò ì anzi kasɛ tó màkǔrù Kàgàwà-ònzì dhu-okú dǒ rò. Wò dhu bhèyi nyǐ nyònzì dhu dhu ní ndi rádù abádhí àbhɛ rònzì fɛyó kasɛ dhèdhe nà, ìnzì ì ì 'ùhǔ rórò. Obhó tí, 'ùhǔ ì ì rórò abádhí rǐ fɛyó kasɛ ònzi dhu-nyutsì nyǐ nyábàna ìdzì dhu tí dhu rǐ'ì mbǎ.

¹⁸ Dhu àkǎ nyǐtsò nyǐ dǒkǎ. Mǎ mà'ù wà dhu mǎ rǎrǐ'ì ìnè ìdzì ìrèta nà, mǎ mǒzè mǐ'ì ìdzì màtso nà kóró dhu-tsí ǒ nǐdhunǐ. ¹⁹ Ma mǐtdè nyǐ atdídǒ, dhu rǎkǎ nyǐtsò nyǐ Kàgàwà-rǒ, ndíní kǎbhù tí ima madu mà tikɛ ò tsàkàtsàkà.

Itsòta

(Ròm 15.30-32; Kòl 1.9-11; 1Pé 5.10-11)

²⁰ Kàgàwà arí ndi màrùngà ìbho àlě tò. Kǎbhù àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù rìngbè ndi ɔve-bvù rò. Ndi Yèsù ní ndi àlě tó ádrùngbǎ undataba, àlě'ì pbìndà tàma tírò. Yà ndi nufu kǎzù-otù ǒ, Kàgàwà abhù àlě rùngbò àlě ndi màna dhòdhódhóngà tó ungbòta nǐ. ²¹ Kàgàwà àkǎ ndàbhɛ nyǐ nyǒngò ìdzì dhu ònzì bilínganà, ndíní nyǐ nyònzì tí kǒzè dhu. Kàkǎ ndàbhɛ nyìkpóna nòfò dhu rǎkǎ àlě-nyutsì Yèsù Krístò-otù ǒ. Ndi Yèsù àkǎ ìlèta nà dhòdhódhónganà. Àmìnà.

Bhàruwà rǐku dòná rò andítá mà ovita màna

²² Àbanǐnzó, ma mǐtdè nyǐ ìtdè tí, dhu àkǎ nyòndù kǒkò fǔkù ma màndǐ afíkɛ otsi tí ɔbi nǐ ɔte-dzi òndù tí, ma màndǐ ka ìdǒ tí fǔkù nǐdhunǐ. ²³ Ma mǒzè mǒvò fǔkù dhu ní, àlě t'ádònà Timòtewù ka kǐkòlò wà imbi ò rò dhu. Ní kǎpé ìrà àhɛ tidu ò tsàkàtsàkà, ní mǎ màdù òwu atdíkpá àbadhi màna, mǒwù ngbǒkɛ àla.

²⁴ Òvì nyòvì nyǎnda arí ádròdrò ale kóró, Kàgàwà bhà kóró ngǔkpà ale màna. Ìtaliyà tó pbìrì ǒ àlě t'ádóna nòvì nyǐ átò.

²⁵ Kàgàwà àkǎ ndàso nyǐ kóró!

Yàkòbhò andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Dhu àla ndì kpanjangba yàrí bhàruwà nandí ale ràrí Yàkòbhò tí kátina ale. Ábhò ale arí dhu ìrè ndì Yàkòbhò ràrí Yèsù t'ádóna nzínzì ò atdí ale (Mrk 6.3). Ka ní'ì Yèrùsàlemà tó kigò ò kànìsà ò ádròdrò ale nzínzì ò atdí ale (Kas 1.14; 12.17; 15.13; 21.18; Gàl 2.9).

Ka kárí dhu ìrè, kà randí yàrí bhàruwà mbèmbè ìfo kumì ato údà Yèsù ka kúgù dhu-dzidò rórò. Ndì kàsùmì ò, «ka kapè kavu atdí ò Yèsù ná'ù ale rò Yèrùsàlemà tó kigò ò» (Kas 8.1).

Yàkòbhò andí dhu fíyò ní «atdí kumì dóná óyò nà rùgànda-tsù» (1.1). Ungbòta-Ayí ò, ì «atdí kumì dóná óyò nà rùgànda-tsù» tí ka kátina ale ní kóró Pàìsràyélí, yà Pàlèstìnà tó pbìrì ò aróko Pbhàyahúdí mà, ngùkpà pbìrì ònà ì nífàlà-tsí mànà. Pbhétù, Ungbòta-Ōwútá ò, kà-tì ní kóró pbàkrìstò, Pbhàyahúdí mà, ìnzì ní Pbhàyahúdí mànà (Gàl 6.16).

Yàkòbhò andí dhu fíyò pbàkrìstò nzínzì ò, ábhò ale nyú ní'ì nàkùtále. Atdí dhená-tsí nóongónà kasu ònzì ònzònzì Pbhàyahúdí tó inga-abábá ò (5.1-6). I ale-rò ka kávu dhu náabhù abádhí rìfàlà ì yà adzi ò. Ní Yàkòbhò andí dhu abádhí tò, ndínì abádhí-afí nabhù tí ròtsì òbì a'uta ò. Kàti: ìnzì ka kárí ídzì dhu ònzì ní ìndrù tò a'uta ràrí iwà óvè a'uta (2.26).

Bhàruwà-nyìtì ka kòhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1.1).
- Umvútá-ònzì dhu àkà kíkò pòtsó a'uta ò dhu (1.2-12).
- Ìnzì Kàgàwà arí atdí ale mà nàbhù rònzì nzére dhu dhu (1.13-18).
- Kàgàwà bhà Ōte àkà kírì, kadù kùnò dhu ònzì dhu (1.19-27).
- Ìnzà dhu àkà kí'ì ìndrù-ònga t'òvòta tó ale-afí nà dhu (2.1-13).
- Ìnzì ka kárí ídzì dhu ònzì ní a'uta ní iwà óvè a'uta dhu (2.14-26).
- Ale-idà-dò àkà kòdò mběyi dhu (3.1-12).
- Dhu-ònga t'òvòta tó obhóná ìrèta (3.13-18).
- Yà adzi ò dhu-tsí nòzè ale ní Kàgàwà rò òmvù dhu (4.1-5.6).
- Dhu-dzi òndù ka kí dhu mà ìtsòta mànà (5.7-20).

Yàkòbhò rì ìndrù nòvì dhu

¹ Yàrí bhàruwà nandí fùkù ní ima Yàkòbhò, Kàgàwà bhà, ndirò Ádrùngbàle Yèsù Krìstò bhà ìno-akpà. Ma mòvì nyí kóró, yà atdí kumì dóná óyò nà rùgànda-tsù tírò nyí nyífàlà nyí yà adzi ò rò*.

Umvútá-ònzì dhu àkà kíkò pòtsó a'uta ò dhu (Ōpt 3.6; 4.7; Zèk 7.19; Mát 7.7-11)

² Àbanìnzó, nyí nyàkà nyòzù yà nyí nyí dhèdhèrò umvútá-tidò nábà dhu rì'ì dhèdhe tí atdí ò fùkù. ³ Obhó tí, nyí nyàkà nyùni dhu nyí rapé ìko pòtsó fùkù a'uta ò umvútá-ònzì, ní ndì dhu ràrí dhu-dzi t'òndùta tó òbì nàbhù fùkù. ⁴ Dhu àkà wà fùkù dhu-dzi t'òndùta rìtè ndì kpanjangba, ndínì nyí nyí'ì tí àkàkà ale nyú tí, ndirò ìmbà ròyá ndì nùbhà ndínì ì onzi tí atdí dhu mà rì'ì ale tí. ⁵ Pbhétù, dhu apé ì'ì nzínzìkù ò atdí ale mà nòtù ndì ìmbà ndì'ì dhu-ònga t'òvòta tó ìrèta nà dhu tí, ní ndì ale àkà ndònzì ka Kàgàwà-fó. Ní kà rádù kàbhù àbhù kà tò. Obhó tí, kárí dhu ùbhò kóró ale tò, ìnzì ndì

* **1:1** 1.1 Atdí kumì dóná óyò nà rùgànda-tsù tí ka kátina ìrò ní pbàkrìstò, ìmbà rì'ì Pbhàyahúdí màtí ndirò ìnzì ní Pbhàyahúdí màtí.

ndí ìndrù-ònga òvò rórò, ndirò ìnzí ndí ndí òngyě rórò. ⁶ Ndirò, kàkà ndònzì ka a'uta nà, ìnzí afína rǔguru rórò. Obhó tí, afína rǔguru ale, nǎlì ndí yà rèrù dǒ rópilì àpúpú rǎbhǎna ràmbe ndàwà dǒ mùkùrà tó idha bhěyi. ⁷ Ndi dhu bhěyi ale-tidò nákà nzá ndirè nga ndí ràràdù atdí dhu mà nábà Ádrùngbǎle Kàgàwà-fó, ⁸ ndi ale-tidò ní pbìndà irèta-ònga úndò ndí ale, ndirò ùgèrě tí arí ndùgèrě pbìndà mùtsò ǒ ale nídhuní.

Nǎkùtále mà ònzitále mà nàndà dhu

⁹ Nákù tí ndí nòtù àlě t'ádòná mùkrístò nákà ndí'ì dhèdhe nà, Kàgàwà ìdzí ndí ǒrú nídhuní. ¹⁰ Ndirò, ònzitále tí ndí nòtù àlě t'ádòná mùkrístò nákà ndí'ì dhèdhe nà, Kàgàwà ifo ndí obvò nídhuní. Obhó tí, ònzitále rǎdù ùda akye tí àdhàdhì irí ǒ itsu-opfò náarúda akye tí dhu bhěyi. ¹¹ Adyifò náarí ndìtò, ndàdù itsu itdyu, ndi itsu-opfò rǎdù 'àwà obvò, fiyó aya rǎdù ìku. Ndi dhu bhěyi tí ní ndi, ònzitále rǎdù àrà òvè yà bilínganà ndí ndarónzina pbìndà kasu úmbè ndí rórò.

¹² Hirò nónzì ale ní, umvúta-dzi òndù arí pbìndà a'uta ǒ ale. Obhó tí, ndi umvútá lè mà ndí ndònzì dhu-dzidǒ, ndi ale abáya yà Kàgàwà akò fíndà làkà ndí nòzè ale tò dhòdhòdhóngà tó ípìrònga tó mùkàkú.

Ìnzí Kàgàwà arí atdí ale mà nábhǎ rònzì nzére dhu dhu
(Yǒb 29.12-13; Màt 7.21-27; Gàl 6.7-10; 1Pé 2.1-2)

¹³ Nzére dhu-atdyú òho rí ndòzì ale nákà nzá ndàtì: Kàgàwà rǎrǎ ndi ndí nábhu ndònzì nzére dhu. Obhó tí, Kàgàwà arí nzí nzére dhu ònzì. Ndirò, kǎrì nzí atdí ale mà nábhǎ rònzì nzére dhu. ¹⁴ Ìngbàtí ìlì ndí ale mà nábhǎ arí rònzì nzére dhu dhu ní, yà ndi ale nyú rǎ atdyúna òho ndònzì nzére dhu. Ndi nzére dhu náarí kídha, ndàdù òtsìnà. ¹⁵ Ní, ndi nzére dhu-atdyú òho ka kí dhu náapé ndisè, náaródhina dhu ní nzérenga. Ndirò, nzérenga náapé òtrò, náaródhina dhu ní ǒve.

¹⁶ Yà atdí dǒ ma móze nyí rò àbanǎnzó, nyí nyàkà nzá nyǎbhu nyí kùtrǎ nyí! ¹⁷ Àlě rǒ arí ndònzì ìdzì dhu kóró, àlě arí àbàna àkàkà atdí dǒ kóró pèrè-tidò mà nà náaríwu òrù-akpà ò rò. I dhu náaríwu yà òrù-akpà-nyí rǒ arí ìnga nǎwù kóró dhu nanzì Àba Kàgàwà bhà rò. Ndi Kàgàwà ní ìnzí arí ndùwǎ, ndirò ìnzí arí ndùgèrě ndùbhà nyí ìndò ǒ i dhu-tsí bhěyi ale. ¹⁸ Ndi nyú ndí ndòzè ka dhu bhěyi, kǐbho ípìrònga-ǒwútá àlě tò, pbìndà obhóngà tó ǒte-otù ǒ, ndíní àlě koko tí wemberè tó ngari ǒ yà ndí ndanzì kóró dhu-tsí nzínzì ǒ.

Kàgàwà bhà ǒte àkà kirí, kadù kùnò dhu ònzì dhu
(Yúw 3.27)

¹⁹ Yà atdí dǒ ma móze nyí rò àbanǎnzó, nyirè yàrí ǒte: ìngbàtí ìlì ndí ale mà nákà ndí'ì isó rǎdù dhu ìrì ale tí, ìnzí rǎdù ǒte òrì isó tí ale tí, ndirò ìnzí arákò akye ale tí. ²⁰ Obhó tí, akye arákò ale náarí nzí obhónánga tó dhu ònzì Kàgàwà-ònzí. ²¹ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, nyí nyàkà nyǎwà òtǒtì dhu kóró itse nyukutsi rò, fùkú nzére mùtsò, yà isè tí arí ndisè nyukutsi mà nà. Nyí nyàkà nyáko yà nyukutsi ka kózò ǒte yorowà ǒ. Ndi ǒte ní yà nyígu rǎdù ǒte. ²² Nyí nyàkà nzá nyí'ì bíya nǎ tí arí Kàgàwà bhà ǒte ìrì ale tí, pbétù nyí nyàkà nyí'ì ndi ǒte ùndò dhu ònzì arí ale tí, ìnzí dhu ì'ì tí nyí nyí nyǔtrǎ nyí-tírò dhu tí. ²³ Obhó tí, fíndà ka kúnona Kàgàwà bhà ǒte kélě ìrì arí, ìnzí ndí ndí ndi ǒte ùndò dhu ònzì rórò ale, nǎlì ndí yà ndí ka kadhìnà nyina-wòyǒ àndà rí ndítírò kiyó ǒ ale bhěyi. ²⁴ Nyina-wòyǒ ndí ndàndà ndàdù àrà dhu-dzidǒ, kà rǎdù àdzo ányìrǒ rò tí nyina-wòyǒ ì'ìnà tí dhu rǒ rò. ²⁵ Pbétù, atdyúna nyú nà arí Kàgàwà bhà uyátá-ònga àndà

ndíní ndì nduni tí ale náso Kàgàwà rǎdù kà rǎnzina kóró dhu ǒ. Ndi ɥyátá ní àkǎkǎ atdíǎ ɥyátá, ndirò ìndrǔ àbhɥ rí rífɥ Kàgàwà inzá ka kùtɥ ndì ɥtǔ tí rórò ɥyátá. Kǎkǎ ndàpǎ ndì ndi ɥyátá t'ífɥta rǒ, ndàrà kùnò dhu ònzì rǒ mběyi ndìtò. Kǎkǎ nzá ndàrà kírì rǒ ìrì tí, rǎdù àdzo òna nǎ rò.

²⁶ Ndi ale apé ndòzù àkǎkǎ dhu bhěyi ndì ndarí Kàgàwà ɔlě dhu tí, pbétù ìnzì ndàdù tsùna òdò, ní ndi ale ní ndìtírò rí ndùtrǎ, ndirò kǎrì Kàgàwà ɔlě ní ɔlétá ní kòkórò dhu. ²⁷ Àba Kàgàwà rǎdù òzùnà àkǎkǎ dhu bhěyi ndirò ìmbǎ afátá na arí ndùlě dhu tí ale ní, yà ìzǔ-nzo mà abvo-ayí mànà dzùnà ònzì arí fíyó àpǎbè ǒ, ndàdù ndòdò kà-nyìkpó ǒ ótì yà adzi ǒ kóró dhu rǒ rò ale.

2

Inzá dhu àkǎ kǐ'ì ìndrǔ-ǒnga t'òvòta tó ale-afí nà dhu (Law 19.15; Zàb 82.1-4)

¹ Àbanǎnzó, àdhàdhì yà nyí nyá'ù ilèta nà àkǎ àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò dhu bhěyi, nyí nyàkǎ nzá nyí'ì ìndrǔ-ǒnga t'òvòta tó ale-afí nà. ² Atdí ófò ní yàrì: Nyìrè pé dhu, ònzì tó atdí ale, yà ɔrò tó petè mà idzi mùdzarè mànà nùfò róná rítsù wà nyí nyùndu nyí òná idza ò, wò dhu-dzidǒ, ndì nùfa mberù-fí nùfò róná nǎkùtǎle rǎdù ìtsù átò ànyì-dza. ³ Ní, nyí nyáarí ifɥta àbhɥ atdíǎ wò mběyi ndì nùfò ale tò, nyìtè àyǎya ngari fíndà nyàtì: «Ádì iró yà idzi ngari ǒ.» Pbetù, nyí nyarádù àtìna wò nǎkùtǎle nǐ: «Inyi! Ídè ɔrò, ndirò ngǎtsi nǐ, ádì iró obvò mǎtì, yà pfǒdu ma mùlì ró.» ⁴ Ní, wò dhu ìtè tí nzá dhu nyí rarí ìndrǔ-ǒnga òvò, ndirò ndi dhu bhěyi nyí nyónzina dhu ǒ, nyùnda arí dhu rǎrǐ fùkú nzére irèta?

⁵ Yà atdíǎ ma mózè nyí rò àbanǎnzó, nyìrì dhu! Kàgàwà náavò tí nzá nǎkùtǎle yà adzi ǒ, ndíní okoya tí ònzitǎle tí a'uta ǒ, 'àdù òko yà ndì nózè ale tò Kàgàwà akò fíndá làkǎ Idzi-kàmǎ tí? ⁶ Pbetù nyí, nyí nyáarí nǎkùtǎle-itsì ònzì, nyǎdù àmbe ònzitǎle ifɥ dǒ! Ní tí obhó ì ònzitǎle ì rùkú arávu, 'àdù àmbe nyòbhù dǒ dhùwanì ǒ? ⁷ Ndirò, tí obhó abádhí ì yà pbàkrístò tí ka karí nyùnzì nǐ dùkú arí'ì idzi ɔvò nǐ arí dhu ɔnò nzére?

⁸ Hǐlǎ Andítá rǐ dhu òvò ndàtì: «Nyí nyàkǎ nyoze ɔdhìnɥ àdhàdhì nyí nyá nyí nyóze nyí nyí-tírò dhu bhěyi*.» Wòrì ní ndi ɔrù-akpà ǒ Idzi tó ɥyátá. Ní, nyí nyapé ndi ɥyátá ifɥ, ní nyí nyònzì wà idzi dhu. ⁹ Pbetù, nyí nyapé dhu ònzì ìndrǔ-ǒnga t'òvòta nà, ní nyí nyònzì wà nzérenga ɥyátá nyí nyùkò dhu-okú dò rò. Ní ndi ɥyátá rǎdù anya òtdì dùkú. ¹⁰ Obhó tí, ndi ale apé kóró ɥyátá ifɥ, pbétù ndàdù atdí ɥyátá kèlě nùkò ì ɥyátá nzínzì ǒ, ní ndi ale ɔkò wà kóró ɥyátá. ¹¹ Obhó tí, Kàgàwà rǎtina: «Dhu àkǎ nzá nyònzì m̀nyònì.» Ní kàtì wà átò: «Dhu àkǎ nzá nyohò abvo.» Nírò, dhu apé ì'ì inzá nyí nyònzì m̀nyònì dhu tí, pbétù nyadù abvo òhò, ní nyí nyùkò wà ɥyátá. ¹² Nírò, nyí nyàkǎ nyòwù òte rǒ, nyǎdù dhu ònzì àdhàdhì ànyǎya Kàgàwà ɔnɔya ale bhěyi. Ndi anya kǎnɔya ròfò ndì yà ìndrǔ àbhɥ rí rífɥ ndì inzá ka kùtɥ ndì ɥtǔ tí rórò ɥyátá nónzì ka dhu bhěyi. ¹³ Obhó tí, ìzɥ àbà arí ngùkpà ale dǒ ale rǐ nzǐ àdù ànyǎna ɔnò Kàgàwà rǐ dhu-ɔdò ònzì. Pbetù, Kàgàwà náabáyà nzǐ ìzɥ yà ìnzì arí ìzɥ àbà ngùkpà ale dǒ ale dǒ.

*A'uta mà kàsǔna mànà
(Yòb 31.16-22; Gàl 5.6; Èbr 11.17,19,31)*

* 2:8 2.8 Law 19.18

14 Àbanǎnzó, atdí ale rǐ'ì inè ndàti: «Ma má'ù wà Kàgàwà,» pbétù, ìnzǐ ndàdù ndi a'uta itè pbìndà ídzi dhu ònzi ndi ndi ìndrǔ tò dhu-otù ǒ. Ní ndi dhu tó mùgàsù ní àdhu? A'uta tí àdù ndi ale ìgu ìgǔ wòrí ófò ǒ? 15 Nyìrè pé dhu atdí adòkù mà, ndirò ngàtsi nǐ, atdí awèkù mà rǎrǐ'ì mbǎ mùdzarè nà, ndirò ngàtsi nǐ, kà rǎrǐ'ì mbǎ bìlìnganà ndi ndóngo ònyànà ònyè nà. 16 Ní, atdí nzínzikù ǒ ale apé àdù àtìna kà nǐ: «Àrà mběyi, óvo kàzù, nyadù dhu ònyè nyalè nǐ,» pbétù ìnzǐ ndàdù ka dzùnà nónzi atdí dhu nǐ màtí, ní ndi dhu tó mùgàsù nádù ì'ì àdhu? 17 Ní a'uta tò, kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi tí átò. A'uta kèlě nà ka kí'ì vǐna dǒ rò, ìnzǐ kadù àmbe ídzi dhu ònzi dǒ ìndrǔ tò dhu ní iwà óvè atdídǒ a'uta nà ka kí'ì dhu.

18 Pbétù, ìndrǔ rǐ'ì inè ndàti: «Ìnyi, nyi nyí'ì a'uta nà, ndirò ima, ma márí ídzi dhu ònzi ìndrǔ tò.» Ní, ma mádù dhu àdu kà tò, matí: «Ítè pé yà ìnzǐ nyi nyarí ídzi dhu ònzi nǐ ìndrǔ tò pbàkù a'uta idù. Ní ima, ma mí dhu itè indù yà ma marónzina ìndrǔ tò ídzi dhu-otù ǒ, inè ma rǎrǐ'ì a'uta nà.»

19 Nyi nyá'ù tí nzá dhu, Kàgàwà rarí'ì atdí tí? Ní wòrí ní ídzi dhu! Pbétù, nyi nyàkǎ nyuni dhu pǎmvo nyú mà rá'ù wà ka átò, ngbǒya ràdù àmbe ìvǐ nyú ìvi dǒ odo nǐ. 20 Ìnyi ní mùdhómà! Nyi nyòzè tí wà nyuni dhu ìnzǐ ka kí Kàgàwà ózè ídzi dhu ònzi rórò ka kí'ì a'uta nà dhu rǎrǐ kòkórò dhu?

21 Kàgàwà azù tí nzá àlě t'ábhunà Àbràhamù obhónángatále tí, yà kídyi idhùnà Ìsakà ndàbhù ràyi màzàbahù dǒ, ndínǐ ndubì tí perè tí Kàgàwà tò dhu-okú dǒ rò? 22 Nírò, nyi nyàla wà dhu kàbhà a'uta mà ranzi kasu atdíkpá kǎnzì ídzi dhu mànà. Ndirò, ndi kǎnzì ídzi dhu abhù kàbhà a'uta rǐ'ì àkǎkǎ a'uta tí. 23 Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà Andítá rǒvona dhu náadù àkǎ. Ndi Andítá ràtina: «Àbràhamù náa'ù Kàgàwà, Kàgàwà ràdù ndòzù obhónángatále tí*.» Ndirò, Kàgàwà adù kǎnzì pbìndà olo tí. 24 Nírò, nyí nyàla wà dhu Kàgàwà rarí ìndrǔ òzù obhónángatále tí ndi ndòzè ídzi dhu ònzi ndi ale rǐ dhu-otù ǒ, ìnzǐ ní ndi ale bhà a'uta-otù ǒ tí.

25 Ndi dhu ì'ì ndi dhu bhěyi tí átò Ràhabà tí kátina mǎnyòni-àyi tò. Kàgàwà azù ka obhónángatále tí yà kǎnzì ídzi dhu ndàkò abhábho pbì idzá, ndàdù àbhùnà ròtsè vurò otu ònǎ dhu-okú dǒ rò*. 26 Obhó tí, àdhàdhì yà ìmbǎ ale-ihè rǐ'ì ònà ale-ngbò narí iwà óvè ale-ngbò dhu bhěyi, yà ìnzǐ ka karí ídzi dhu ònzi nǐ ìndrǔ tò a'uta ní iwà óvè a'uta.

3

Ale-idà-dò àkǎ kòdò mběyi dhu

(Mbà 10.10; Màt 12.33-37; 13.3; Ròm 3.13-14)

1 Àbanǎnzó, nyí nyàkǎ nzá nyí'ì ibí rò kànisa ǒ màlímó tí. Obhó tí, nyí nyúni wà dhu mběyi nyú, mà màlímó tírò, Kàgàwà runoya ànyàka òrè nà atdídǒ ròsè ngǔkpà ale dònǎ òtēka-okú dǒ rò. 2 Àlě'ì kóró, àlě karí dhu ùfǎ abho nyú àlě-òtē ǒ. Ìnzǐ arí dhu àfǎ òtēna ǒ ale ní ndi àkǎkǎ ale tí ka kádù òzùnà ale. Ndirò ndi ale ní inè rǐ'ì ndòdò kóró ngbǒna ìnzǐ ròtsù nzérenga ò ale. 3 Kídyi pé mùhàgù tó ófò. Àlě kapé suma-dyí-ngba ùsò imbi nǐ kà-tsu rǒ ndínǐ àlě kòzè dhu nonzi tí, ní ndi dhu arí kóró kà-ngbulù nábhǔ àlě rùndà átò. 4 Nyàndà pé idha dǒ arúbhi bàtó átò. Ndi bàtó rǐ ìmbǎ ì'ì inè ádrùngbǎ màtí, òpili rópili ǒbi nyú nà awe ràdù àmbe idzina dǒ, ní kà-rǒ ka kósò idha-tsi ákě itsu-afǎ-ngba kèlě ràdù kàbhù ùndana rí ale rǎrà dóna àtdya rǒ rǎrà ndi ndòzè ì. 5 Ní ndi dhu bhěyi tí, ale-idà ní ale-ngbò rǒ ákě

* 2:23 2.23 Opt 15.6 * 2:25 2.25 Yàk 2.1-24

dhú-ngba nyú, pbétù, kàradù ndòyò ndì ndònzì ádròdrò dhu nyú-okú dò rò.

Nyàndà pé, ákě kàzú-ngba rǎdù ádrùngbǎ irí-yà-ba nyú nóbì! ⁶ Ndirò, dhu rǐ'ì ndì dhu bhěyi tí yà àlě-idà-dò ròrina ɔte tò. Ndi ɔte rǐ'ì inè ndùbì nga àdhàdhì kàzù arí nga ùbì dhu bhěyi. Obhó tí, àlě-idà-dò rǐ'ì inè ndònzì kóró nzére dhu-tidò ròsè àlě-ngbò ró ngùkpà ngarí-nzo dòná. Ní àlě-idà-dò ròrina nzére ɔte náarírà p̄fòmvo Sitanì bhà rò, ndirò kǎrí àlě tó ípìrǒnga ìnzǎ. ⁷ Ìndrù rǐ'ì inè ndivù kóró ìzǎ-tidò ròngò dhu ònzì ndì ndòzè dhu bhěyi. Obhó tí kǎrí irí ò ìzǎ-tidò mà, àrè-tidò mà, òya dǒ arí 'àdha ìzǎ-tidò mà, ndirò idha ò aróko ìzǎ-tidò mà nà kóró nívù ìvù. ⁸ Pbétù, idàna ìvu rǎdù atdí ale mà rǐ'ì mbǎ. Obhó tí, ale-idà ní ìnzǐ arí ndìngyě nzére dhu t'únɔta nǐ dhu, ndirò àlè tí àlè ìndrù òhò rǎdù itsu nǐ dhu. ⁹ Àlě-idà nǐ àlě karí Ádrùngbǎle àlě t'Ábanà Kàgàwà nílè, ndirò àlě-idà nǐ tí, àlě karádù yà wòyòna nyú rǒ kǎbhòlò ale nófù. ¹⁰ Asota tó ɔte mà ofúngá tó ɔte mà nà náarúvò atdí ale-li'ò rò tí. Àbanǐnzó, wòrí dhu àkǎnà nzá ndì'ì wò dhu bhěyi. ¹¹ Òvǒvù idha mà, ìnzǎ óvù idha mà nà tí àdù ùvò ùvò atdí idha-bhu ò rò tí? Ìnzǐ akèkpá màtí! ¹² Àbanǐnzó, mùtini-kpǒ ì'ò arí itsu tí àdù mìzèyìtuni-kpǒ ì'ò ì'ò? Ndirò ngǎtsi nǐ vǐnyò-kpa tí àdù mùtini-kpǒ ì'ò ì'ò? Ìnzǐ akèkpá màtí! Ndi dhu bhěyi tí, ìnzǎ óvù idha náaráhù ònà rò idha-dòtí ní rǐ nǐ àdù òvǒvù idha nípfo.

Dhu àkǎ kí'ì òrù-akpà ò rò ìrà dhu-ǒnga t'òvòta tó ìrèta nà dhu (Ròm 14.19; 1Kò 3.3; Èfè 4.1-3; Fìl 2.3; 1Pé 3.4)

¹³ Dhu-ǒnga t'òvòta tó ìrèta mà, ìnga t'únita mà nà nà arí'ì atdí ale mà tí'ì inè nzínzìkù ò? Ndi ale-tidò ní'ì rò, dhu àkǎ kà rìtè ndi dhu-ǒnga t'òvòta tó pbìndà ìrèta pbìndà ìdzi mùtso mà, pbìndà ìyònga mà nà-otù ò. ¹⁴ Pbétù, nyǐ nyapè ì'ì atdí dǒ ógyè adha tó afíkù nà, ndirò anya tó afíkù nà nzínzìkù ò, ní nyǐ nyàkǎ nzá nyǐdzǐ nyǐ, nyǒzù nyǐ dhu-ǒnga t'òvòta núnì ale tí. Ndi dhu bhěyi nyǐ nyǐ dhu ònzì dhu rǎdù nyǎbhù nyǐ'ì tìtòtále tí. ¹⁵ Wòrí dhu-ǒnga t'òvòta tó ìrèta-tidò ní nǐ òrù-akpà ò rò ìrà ìrèta-tidò, pbétù ka ní yà adzi ò ìrèta-tidò. Ka ní ìndrù tó ófò tó ìrèta, ndirò ka ní nzére-alafí bhà ófò tó ìrèta. ¹⁶ Obhó tí, adha tó ale-afí mà anya tó ale-afí mà nà rǐ'ì ró rǎdù ì'ì dhu ní pbàdzangà tí ka kí dhu ònzì dhu mà, kóró nzére dhu-tidò mà nà. ¹⁷ Pbétù, òrù-akpà ò rò ìrà dhu-ǒnga t'òvòta tó ìrèta-tidò nà arí'ì ale ní dònà-kpa ò rò Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ ale. Ndi ale ní màrùngà ìbho arí ìndrù nzínzì ò ale, ìyònga t'ále, ndirò, ngùkpà ale rǎnɔna dhu nózè ndìfu ale. Ndi ale ní àlè tí àlè ìzù àbà ka kí ìndrù dǒ nǐ ale-afí mà, ìdzi dhu ònzì ka kí abádhí tò nǐ ale-afí mà nà nǐ ale. Ndirò ka ní ìnzǐ arí ìndrù-ǒnga òvò, ìnzǐ ndàdù ìndrù ùtra ale. ¹⁸ Ì aróko atdíkpá mà nà ale àbhù arí ròkò màrùngà ò ale, náarózòna dhu ní màrùngà. Ní itse tí abádhí arádù ògùnà dhu ní obhónánga tó dhu ònzì ì ale rǐ dhu.

4

Ìnzǎ dhu àkǎ kozè yà adzi ò dhu-tsí dhu (Law 19.16; Zàb 66.18; Luk 18.13-14; 1Tì 2.8; 1Yù 2.15-17)

¹ Yà nzínzìkù ò arí'ì angburata mà anya mà nà náarúvò àdhà rò? Abádhí náatí nǐ ùvò yà nyǐ nyǐ atdyúya òho dhu-tsí, yà nyakutsinà rò arí anya ònzì nzínziya ò ò rò? ² Nyǐ nyarí dhu-atdyú òho nyǎbà, pbétù ìnzǐ nyǎdù ì dhu nábà. Nyǐ nyarí'ì adha tó ale-afí na nyǎdù nyǎpà nyǒkyè abvo, pbétù ìnzǐ nyǎdù atdí dhu mà nábà. Nyǐ nyarí anya ònzì nzínzìkù ò, nyǎdù àmbe

àngburu dǒ. Nyí nyarí nǚ nyí nyí atdyúna òho dhu àbà, ìnzí nyí nyarí ndi dhu ònzi Kàgàwà-fó dhu-okú dǒ rǒ. ³ Dhu nyí nyònzì Kàgàwà-fó rǒ, nyí nyarí nǚ àdù ndi dhu àbà, nzéere nyí nyarí ndi dhu ònzi dhu-okú dǒ rǒ. Kà-tì ní, nyí nyarí dhu ònzi ndíní nyí nyabá tí idhèku ìkǎ rí nyí-tírò nzéere dhu kèlě. ⁴ Nyí, nyí ní ìnzí arí 'òdò Kàgàwà tò ale! Nyí nyúni tí nzá dhu, yà adzi ǒ dhu-tsí òzè ka kí dhu rǎrǎ Kàgàwà òndrò ka kí dhu? Nírò, yà adzi ǒ dhu-tsí ná'u rí ndòzè ale ní iwà ndi nùgèrè ndítírò ndòngò Kàgàwà rǒ òmvù tí ale. ⁵ Nyí nyirè tí nga kòkórò Ìlǎ Andítá rarátina: Kàgàwà òzè dhu rǎrǎ àlě rùbho àlě fíndà tí atdíró, yà àlě-nyutsi ongó tí àdi ndi ndìli pbìndà Ìlǎ-Alafí-okú dǒ rǒ*? ⁶ Kàgàwà arí ìbhona àlě tò ní àdrùngbǎ idzìnga nyú. Ndi dhu okú dǒ rǒ nga ní ndi Ìlǎ Andítá arátina: «Kàgàwà arí ndùgye yà 'idzì arí itírò ale nà, pbétù kǎradù pbìndà idzìnga itè yòròwà nà aróko ale tò*.» ⁷ Nírò, nyí nyàkǎ nyírì Kàgàwà-tsù dhu. Ndirò, nyí nyàkǎ nyòdì pfókù Pfòmvo-ònzí, ní kà rǎdù òku tí òku tsùkú rǒ. ⁸ Nyí nyàkǎ nyíngò Kàgàwà-tí'ò, ní kà rǎdù ìngo tikù ò. Nyí nzérengatálě, yà fíyó irèta-ònga úndò ndi ale tíró, nyí nyàkǎ nyú'o ɔtsùku mà afíku mànà rìlǎ! ⁹ Nyí nyàkǎ nyúni nyí nyí'ì ònǎ fùkú nzérenga-okú dǒ rǒ àpbè! Nyí nyàkǎ nyòkò izùku ǒ, nyǎdù òko nyíku-dha ǒ! Fùkú ugbótá nákǎ ndùgèrè ndi ndòngò ɔdzi tí, fùkú dhèdhe rǎdù ndùgèrè ndòngò izu tí! ¹⁰ Nyí nyàkǎ nyífo nyí nyí-tírò obvò Àdrùngbǎle Kàgàwà-ònzí, ní kà rǎdù nyídzi ɔrú.

*Inzá dhu àkǎ katì ale t'òdhìna nzéere ale tí dhu
(Mbà 27.1; Luk 12.16-20)*

¹¹ Àbanǎnzó, nyí nyàkǎ nzá nyòtè nzéere nyí nǚ nzínzìku ǒ. Ɔdhìna nǚ rǒte nzéere ale, ndirò ngǎtsi nǚ ɔdhìna àti rí nzéere ale tí ale, nótè wà nzéere yà àzè dǒ rǒte ɔyátá nǚ, ndirò katì wà ndi ɔyátá nzéere ɔyátá tí*. Ní ndi dhu bhèyi nyí nyònzì dhu rǒ, inyi ní nǚ ɔyátá ifù arí ale, pbétù inyi ní ndi ɔyátá àti arí nzéere ɔyátá tí ale. ¹² Kàgàwà kèlě atdíró ní ndi Ɔyátá idì arí ale, ndirò ka atdíró ní ndi ìndrù àti rǎdù idzì ale tí ndirò nzéere ale tí. Ndirò ka kèlě atdíró ní ndi ìndrù ìgu rǎdù, ndirò ìndrù òhò rǎdù ale. Nírò inyi, yà ɔdhìnu àti nyí nyarí nzéere ale tí rǒ, nyí nyarí nyozù àdhi tí?

Inzá dhu àkǎ kidzì ale ale-tírò ka kòzè kònzì dhu ùdhě ka kí rǒ dhu

¹³ Nyírì yà ma múnona dhu kòmbí, nyí yà nyí nyarátina: «Ìndo, ndirò ngǎtsi nǚ tsútsǎ, mà mowuna atdí kigò ò. Ní mà móko ányì rǎrà àhu atdí atò nyú tí. Mà mí mùtùruzi ònzi, màdù màgòwè† àbà ònǎ rǒ.» ¹⁴ Nyí, nyí nyúni nzá ìngbà dhu bhèyi màtí fùkú ípìrǒnga ní'ina tsútsǎ dhu! Obhó tí, nyí nyí'ì àdhàdhì òtò rǒtò idha-ihè bhèyi, yà ákě kàsùmì kèlě tí arí ndàlǎ, ndàdù àwí ale-nyìkpó ǒ rǒ. ¹⁵ Nyí nyàkǎnà nyáti: «Àdrùngbǎle òzè ka nǚ, mà mí'ina ìnè ípìrǒrò nga nà. Ní mà mǎnzina yàrí dhu, màdù ndǎgà-tsí nǒnzì.» ¹⁶ Pbétù, nyí nyáróko nyámbe nyídzi dǒ idzì tí, nyí nyòzè nyònzì dhu ùdhě nyí nyí rǒ. Ní kóró kòrí idzítá-tidò ní nzéere. ¹⁷ Nyí nyàkǎ nyúni dhu ní, idzìnga t'ònzìta núnì ale rapé nǚ ndi idzìnga ònzi, ní ndi ale rǒnzì wà nzérenga.

5

*Ònzítále-nyìkpó itdyú ka kí dhu
(Yòb 20.5; Àmò 5.11-12; Mál 3.5)*

* **4:5** 4.5 Író rí'ì dhu ka kidyì òyà rǒ ní Tòr 4.24 mà Ɔpt 6.3 mànà. * **4:6** 4.6 Mbà 3.34 * **4:11** 4.11 2.8 † **4:13** 4.13 Màgòwè ní mùtùruzi ka kònzì rǒ arí ndisè dhu ka kòdzì rǒnǎ dhu-bvu dǒ dhu.

¹ Nyí ònzítálě, nyírì yà ma múnɔna kòmbí fùkù dhu! Nyí nyàkǎ nyòdzì, nyámbe nyǎhu dǒ izu nǐ, dùkù rírà àpbè-okú dò rò. ² Fùkù ongyéngá nómò wà, ndirò rùkù màdzarù kereze nónyù wà. ³ Fùkù ɔrò mà fùkù fùrangà màná kéngézé ònyù wà. Ndi kéngézé ní ndi nyí nɔbhuya, wò nyí nyarí kóró dhu-tsí-tsù ùndù fùkù tí rò. Nyí nyúndu ì ongyéngá-tsù kòkórò. Ní àdhàdhì kéngézé mà kàzɛ màná náarí dhu ìnzǎ dhu bhěyi, Kàgàwà nítǎya ànyàkù ɔbi nyú nà yà adzi ǒ kóró dhu-tsù rǐ ndòdì nínganí. ⁴ Kòñí, nyí nyúvò nyí ìnzǐ nyúbho yà fùkù ɔnzi-bvɛ-abábá ǒ kasu nónzì kasutále tó mùkimbà. Ní, abádhí rǐ 'èhǔ dhu mà, abádhí rùkù dhu màná nàrà wà òtsi yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà-bì ò! ⁵ Yà adzi ǒ, nyí nyávu nyǒngò òko ònzì ǒ, ndirò nyí nyábhɛ yà adzi ǒ dhèdhe ràtdù afíkù. Nyí nyóngù nyí, nyǎyo ìnzǎ nyí nyùni Kàgàwà rǔtdíya òtdì ànyàkù atdíku dhu rórò, àdhàdhì yà ìnzǎ ɛni ì àze ka kí atdíku dhu rórò róko ìzǎ bhěyi. ⁶ Nyí nyábhɛ obhónánga ònzi arí ale-ànyǎ kitdì, nyǎdù àbhunà kòkyè. I ale í'ì mbǎ nyí màná ì í àgò nǐ ɔbi nà.

Dhu àkǎ kondù dhu-dzi ràrà àhu Ádrùngbǎle Yèsù rǐngo dhu ò dhu (Màt 5.33-37; Èbr 6.12; 10.35-37; Yàk 1.12)

⁷ Nírò àbanǐnzó, nyí nyàkǎ nyòndù dhu-dzi, ràrà àhu Ádrùngbǎle Yèsù rǐngo dhu ò. Nyàndà pé ìngbà dhu bhěyi màtí ìnga òbhì rí ale náarí ìnga ǒ dhu náaraya ò'ò dhu òdò dhu. Ndi dhu ò'ò dhu rǎdù ì'ì ádrùngbǎ mùgàsù tí kà tò. Kà rǐ dhu-dzi òndù ràrà àhu wemberè tó igye mà, kà riku dóná rò igye màná nóowuya ìkò dhu ò. ⁸ Ní nyí mà átò, nyòndù dhu-dzi nyábhɛ afíkù rǐ'ì ɔbi nà, Ádrùngbǎle Yèsù rǐngo dhu rǐ'ì ìkyèrò dhu-okú dò rò.

⁹ Àbanǐnzó, nyí nyàkǎ nzá nyámbe nyǎhu dǒ nyí nǐ nzínziku ǒ, akye Ádrùngbǎle Yèsù arana ànyàkù ìtdì nǐ. Nyàndà pé, kòñí kide wà tsátsunǎ ànyàkù ndi nditdì tí! ¹⁰ Àbanǐnzó, nyírè pé kǎkà Ádrùngbǎle Kàgàwà-ɔvò rǒ owúnà dhu ɔvò rǒ ìndrù tò pbànábí náanzì dhu. Abádhí andù dhu-dzi àpbè ǒ. Ní, nyí nyàkǎ nyòdyì abádhí tó ǒfò. ¹¹ Àlě kárí ì ale ànzi hirò nónzì ale tí, abádhí andù dhu-dzi dhu-okú dò rò. Nyí nyírì wà Yòbù tí kátina ale andù àpbè-dzi tí dhu tó màkǎrù. Ndirò nyí nyírì wà ìngbà dhu bhěyi màtí Ádrùngbǎle Kàgàwà adù àrà dhu ònzì kà tò olùnǎ rò dhu. Obhó tí, ndi Ádrùngbǎle ní àlè tí àlè izu tó afína mà, ìdzìnga màná nǐ ale.

¹² Pbétù àbanǐnzó, ádrùngbǎ dhu tí nyí nyàkǎ nzá nyòtsò dhu ɔrù-akpà-ɔvò rǒ màtí, yà adzi-ɔvò rǒ màtí, ndirò ìngbátí ìlì ndi dhu t'ótsota tó ngátsi ǒfò ǒ màtí. Obhó dhu tí rǐ'ì dhu nákǎ nyǎtì obhó dhu tí. Ndirò, ìnzǐ ní obhó dhu tí rǐ'ì dhu nákǎ nyǎtì ìnzǐ ní obhó dhu tí, akye Kàgàwà arana ànyàkù ìtdì nǐ.

Andì nà ale dǒ dhu àkǎ kitsò ale dhu

¹³ Àpbè ǒ rǐ'ì atdí ale mà t'í'ì ìnè nzínziku ǒ? Ndi ale àkǎ ndìtsò ndi Kàgàwà rǒ. Ndirò ngátsi nǐ, dhèdhe ǒ rǐ'ì atdí ale mà t'í'ì ìnè nzínziku ǒ? Ndi ale àkǎ ndùyù ifuta tó adyi. ¹⁴ Andì nà rǐ'ì atdí ale mà tí ì'ì ìnè nzínziku ǒ? Ndi ale àkǎ ndùnzi kànisa ǒ pbàkùrù, ndínì adù tí 'ìtsò dóná, 'adù ndùtri akye nǐ Ádrùngbǎle Yèsù-ɔvò rǒ. ¹⁵ Abádhí ìtsò ì a'uta nyú nà dhu rǎdù ndi ale nábhɛ rògù, ndi Ádrùngbǎle rǎdù kà dzùnà ònzì rìvǎ ndi tdítǒ. Ndirò, dhu apé ì'ì ndi ale ǒnzì nzérenga dhu tí, ní Ádrùngbǎle rǎdù ndi nzérenga núbà ùbà kà tò. ¹⁶ Nírò, nyí nyàkǎ nyòwù fùkù nzérenga ɔvò rǒ k pangba fùkù nzínziku ǒ, nyǎdù òwu nyòtsò rǒ dùkù, ndínì nyí nyadù tí ùgù. Obhónángatále bhà ìtsòta náarí kasu ònzi ádrùngbǎ ɔbi nyú nà.

¹⁷ Nabì Èliyà ní'ì àlě'ì bhěyi ale kèlě. Ní, kítsò ndì atdyúna nyú nà ìnzì igye nííkó tí. Ní, igye agyè nzá yà adzi ǒ, ràrà àhụ ìbhụ atò dòná azà àbì nà tí.

¹⁸ Wò dhu-dzidǒ, kádù ndìtsò tdítǒ. Ní, igye adù ìkǒ òrù-akpà ò rò, yà adzi ràdù ònyù ì'ò.

Àwǎwǐ ndàrà itse obhónɡa rǒ rò ale nádǔ ka kí obhónɡa tó otu ò dhu

¹⁹ Àbanǐnzó, atdí nzínzíkù ǒ ale rǐ'ì ìnè ndàwǐ, ndàrà itse obhónɡa rǒ rò, ngǎtsi ale ràdù kàbhù ràdu ndì obhónɡa tó otu ò. ²⁰ Ní nyǐ nyàkǎ nyǎni dhu, wò ndi nzérenɡatále dzùná nònzì ràdu ndì awítá tó otu ò rò ale, rìgǔ wà ndi ale bhà ípìrǒnɡa ɔve ǒ rò, ndirò Kàgàwà rùbà wà ndi ale bhà ábhǒ nzérenɡa-íyà.

Péterù andí wemberè tí bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhàrùwà nandí ale ní Péterù, Yèsù bhà uvitatále (1.1; 5.1), mbembè azà kumì dóná imbò nà ato údà Yèsù ka kùgù dhu-dzidò rórò. Uvitatále tírò, abádhí ongónà ùbhi atdíkpá Yèsù mànà yà adzi dǒ kí'ì ònà kàsùmì ǒ. Yèsù ódzì ndàrà òrù-akpà ò dhu-dzidò, Péterù adù àrà Ídzì-Màkürù núnò ìndrù tò (Kas 1-6; 9.32-12.19).

Ka karí dhu ìrè Péterù randí yàrí wemberè tó pbìndà bhàrùwà Romà tó kígò ò ndì ndí'ì rórò, Nerò tí kátina Pbàrómá tó pbìrì ǒ kámá dǒ kamà náapè ndàvu pbàkrístò rǒ ònà kàsùmì ǒ.

Kándí ka fiyò ní Àziyà-Ngba tó pbìrì tó múlayí ònà ì nífàlà ale. Kòmbí ka kárí kànzi Tùrùkiyà tí. I pbàkrístò ní'ì Pbàyàhúdì mà ìnzì ní Pbàyàhúdì mànà. Péterù rǐ abádhí ati olo tí, pbàkrístò tí abádhí rǐ'ì dhu-okú dò rò, ndirò abádhí mǎtíràbvù nga nyú ní òrù-akpà ò nga nídhunǐ (1.1; 2.11). Ìnzì ní pbàkrístò tí ì nòtù ale nóongónà abádhí-itsì ònzì ònzì tí, 'adù àmbe òbhùnà dǒ títò dǒ.

Péterù andí dhu kpàkrístò tò, ndínì abádhí tó a'uta nidì tí, ràdù òbí àbhù abádhí-afí tò ròkò Kàgàwà bhà ale bhèyi, ìnè mǎtí ka kí'ì abádhí rǒ ka kávu òbí nyú nà ró rórò.

Bhàrùwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàrùwà-dòkpa (1.1-2).
- Kàgàwà igù àlè dhu níse ka kí dhu (1.3-12).
- Ìndrù àkǎ 'òkò ìlǎ ì ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ rórò dhu (1.13-2.10).
- Mùkrístò àkǎnà ndònzì àpbè ǒ dhu (2.11-4.19).
- Yorowà nà mùkrístò àkǎ ndàdi dhu mà, kà-kàsù mànà (5.1-11).
- Bhàrùwà rǐku dónà rò ovita (5.12-14).

Péterù rǐ ìndrù nóvì dhu

(Ròm 8.17-18; 16.25-26; 2Kò 4.17-18; Èfè 2.4-8)

¹ Yàrí bhàrùwà nandí ní ima Péterù, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Ma màndí ndi bhàrùwà fùkù, nyí yà Kàgàwà óvò nyí nyí'ì pbìndà ale tí rò. Nyí nyífàlà nyí yà adzi ǒ olo tírò, nyǒngò òko Pòtò mà, Gàlǎtiyà mà, Kàpàdòkiyà mà, Àziyà mà, Bitìniyà mànà tó pbìrì ò. ² Àba Kàgàwà náavò nyí ròpè ndì angyinǎ rò àdhàdhì ndì nyú ndì ndudhé ka dhu bhèyi. Kǎbhù nyí nyí'ì pbìndà ale tí pbìndà Ìlǎ-Alafí-otù ǒ, ndínì nyí nyí'ì tí Yèsù Krístò-tsù dhu, ndirò ndínì Yèsù-azù yà ndì nufu náadù tí nyú'ò nyílǎ. Kàgàwà àkǎ ndàso nyí, ndàdù nyǎbhù nyǒkò màrùngà ǒ atdídǒ.

Kàgàwà ungbeya àlè òvè-bvù rò dhu nákǎ àlè ròdò dhèdhe nà dhu

(1Kò 2.6; Èfè 5.1; 1Tè 5.8-9; Tit 2.11-14)

³ Dhu àkǎ àlè rilè Kàgàwà, àlè tó Àdrùngbǎle Yèsù Krístò t'Ábanà! Pbìndà àdrùngbǎ izu tó ale-afí-okú dò rò, kíbhò ípìrǒnga-òwútá àlè tò, yà ndì ndábhù ndi Yèsù Krístò rìngbè ndì òvè-bvù rò dhu-otù ǒ. Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, àlè kí dhu òdò a'uta nyú nà ungbé àlè rùngbeya àlè átò òvè-bvù rò, ⁴ ndínì àlè kabá tí yà Kàgàwà uli angyangyi ndínì àlè kokoya tí kàmǎna tí dhu*. I dhu ní yà ìnzì ràdù 'ìnza dhu, ìnzì ràdù òtì dhu, ndirò

* **1:4** 1.4 I dhu tí ka kátina iró ní Kàgàwà rǐ ìndrù igù ndàdù dhòdhòdhóngà tó ípìrǒnga àbhù fiyò dhu.

ìnzí fíyó aya rádù iku dhu. Ndirò, Kàgàwà arí i dhu òdo fùkù òrù-akpà ò. ⁵ Nyí yà Kàgàwà nyí nyá'ù rò, kàrí ngbòku òdo pbìndà ádrùngbànga tó obi nì, ndíní ndì nditèya tí ndì ndígù nyí dhu kpanjanga yà adzi ò dhu-tsù rí ndòdì òná idho ò.

⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi nyí nyí'ì dhèdhe nà, ìmbà dhu rí'ì kòmbí nyí nyóko izu ò yà ákě kàsùmì ò yà nyí nyábàna dhèdherò umvútá-tidò-okú dò rò dhu màtí. ⁷ Wò i umvútá rí'ì rùkù, ndíní fùkù a'uta-obì nomvú tí. Orò ní ndìnza rádù dhu, pbétù ka karí kùda kàzù òna nà, ndíní ka kuni tí orò nyú tí kà rí'ì dhu. Ní fùkù a'uta tò kà rí'ì ndi dhu bhèyi tí. Ndi fùkù a'uta, yà atdídò fíndá ídzìnga ósè orò bhà ídzìnga dònà màtí, ní rádù àkà komvù obina, ndíní ka kuni tí obhóngà tó a'uta tí kà rí'ì dhu. Ndirò, fùkù a'uta ò nyí nyìkò pòtsó dhu-okú dò rò ní ndi, Kàgàwà ifuya nyí, kónziya siràku ndàdù nyìlè Yèsù Krístò ritsi ìngo nínganí. ⁸ Nyí nyózè wà Yèsù, ìmbà dhu rí'ì inzà nyí nyàpè kàlã dhu màtí. Ndirò, nyí nyá'ù wà ka, ìmbà dhu rí'ì ìnzí nyí nyí kàlã kòmbí dhu màtí. Ní, nyí nyí'ì dhèdhe nà atdídò. Ndi dhèdhe ní ìnzí rádù ndàwe ale-tsù ò dhèdhe-tidò. ⁹ Nyí nyí'ì ndi dhèdhe nà Kàgàwà ígù nyí dhu-okú dò rò. Wòrí ní ndi Yèsù nyí nyá'ù dhu tó perè.

¹⁰ Wò ndi Kàgàwà rí ìndrù ígù dhu dõ, pbànábí náanè dhu abho nyú 'ùni, 'adù dhu òvò angyangyi nyí nyakána nyàbà ídzìnga dõ. ¹¹ Krístò bhà Hìlã Alafí ní'ì abádhí-nyutsi. Ní ndi Hìlã-Alafí náabhù abádhí ròvò dhu angyangyi Krístò náabáya àpbè mà, kàdùya àbànà olùnã rò ádrùngbànga tó awáwù mànà dõ. Ndirò i pbànábí náadzi ì, ndíní ì ùni tí ìngbà kàsùmì ò màtí ndirò ìngbà dhu bhèyi màtí kòrí dhu nóonziya ì dhu. ¹² Ní Kàgàwà níitè dhu abádhí tò rùni dhu, wò abádhí avò ìndrù tò Ídzi Màkürù ní abádhí ravò nzá fíyò ìtírò, pbétù abádhí ravò ka fùkù. Ndirò, yà kòmbí arí kòvo fùkù ale náarí kòvo yà òrù-akpà ò rò Kàgàwà ivi Hìlã-Alafí bhà obi nyú nì. Ní màlàyíkà nyú mà nózè 'ùni wò ndi dhu átò.

Dhu àkã kokò Kàgàwà-nyìkpó ò ìlã ófò ò dhu

(1Kò 6.20)

¹³ Wò Kàgàwà ónzì fùkù dhu kóró nóokú dò rò, nyí nyàkã nyí'ì ònzì nyí nyádù kasu ònzì fùkù irèta nì ale tí. Nyí nyàkã nyòkò ípìrò rò nyìkpókù nà, nyádù kóró atdyúkù ìlì yà Yèsù rìngo nínganí nyí nyabáya ídzìnga dõ.

¹⁴ Àdhàdhì àbayà ùnò dhu ifù arí nzónzo bhèyi, nyí nyàkã nzá nyàbhu nyí yà inzà nyí nyàpè Kàgàwà bhà Ídzi Màkürù núní rò nyí nyongónà atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyëndà dõ. ¹⁵ Ndirò, àdhàdhì Kàgàwà yà nyí nunzi nyí'ì pbìndà ale tí ale ní Hìlã ale dhu bhèyi, nyí mà átò nyí nyàkã nyí'ì Hìlã Kàgàwà-nyìkpó ò ale tí kóró fùkù màtso ò. ¹⁶ Obhó tí, Hìlã Andítá ò Kàgàwà rí dhu òvo, ndàti: «Nyí nyàkã nyí'ì Hìlã ale tí, ima ní Hìlã ale nídhuní*.»

¹⁷ Ndirò, nyítsò nyí nyí rò, nyí nyarí Kàgàwà ànzi Àbakù tí. Ní ndi dhu bhèyi kà rí'ì rò, nyí nyàkã nyóngò kifù atdídò yà òko nyí nyòko olo tí yà adzi ò òná kàsùmì ò. Obhó tí, kàrí ìndrù-ànyã ìtdì ndi ale nyú ónzì dhubvù rõ, ìnzí ndì ndí ìndrù-ònga òvò rórò. ¹⁸ Obhó tí, nyí nyúni wà ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà wù nyí, nyüvò yà abhúkù-nyutsi rò nyí nyabà àkyàkyè màtso ò rò dhu. Kùwù nzá nyí kàkà 'ìnza rádù fàrangà tí kátina suma-tidò mà, orò mànà dhu bhèyi dhu nì. ¹⁹ Pbétù, kùwù nyí nì ní Krístò-azù, yà atdídò fíndá ídzìnga ósè azu. Ndi Krístò ní'ì àdhàdhì Kàgàwà tò ka kàbhu perè tí tàrà-ngba bhèyi, yà ìmbà rí'ì atdí otsu nà màtí, ndirò ìmbà rí'ì ngàtsi nzére dhu nà màtí tàrà-ngba. ²⁰ Kàgàwà náapì ka angyinã

* 1:16 1.16 Law 19.2

rò, inzà ndì ndàpè yà adzi ònzi rórò. Ndirò kòmbí kǎdù kìtè kpingba fùkù yà adzi ò dhu-tsù rǐ ndàpà ndíní ndì ndara tí ndòdì òyá idho ò. Kǒnzì ndì dhu ndíní ídzìnga nabhù tí fùkù. ²¹ Krístò-otù ò, nyǐ nyá'ù Kàgàwà yà ka nabhù rìngbè ndì ɔve-bvù rò, ndàdù ádrùngbǎnga tó awáwù àbhù kà tò ale. Ndirò, wò dhu-okú dò rò ní ndì, nyǐ nyá'ù Kàgàwà nyǎdù kóró atdyúkù ìlì kà-fó nyǐ nyódonà nyǎbà dhu dǒ.

²² Obhóna tó Ɔte nyǐ nyífu dhu-otù ò, nyǐ nyóngò wà Kàgàwà-nyìkpó ò ìlǎ ale tí, nyǎdù adókù òzè ìmbǎ òná utrátá nà àzè nǐ. Nírò nyǐ nyákǎ nyòzè nyǐ atdí afíkù nyú nà nzìnzìkù ò. ²³ Obhó tí, Kàgàwà àbhù ípìrǒnga-ɔwútá fùkù pbìndà Ɔte-otù ò. Ndi Ɔte rǐ'ì mbǎ àdhàdhì òmò rádù òmò itse bhèyi, pbétù ka ní ìnzì arómò itse. Ndi Ɔte ní ípìrǒnga àbhù arí ìndrù tò Ɔte, ndirò ka ní dhòdhóhóna nà arádi Ɔte. ²⁴ Obhó tí, ndì Ɔte rǎtina: «Kóró ale rǐ'ì àdhàdhì irí-bǐ bhèyi.

Ndirò abádhí tó aya rǐ'ì àdhàdhì itsu-opfò tó aya bhèyi.

Írì-bǐ rádù òtdyù, itsu-opfò rádù ndìpbà obvò.

²⁵ Pbétù, Ádrùngbǎle Kàgàwà bhà Ɔte arádi dhòdhóhóna nà*.»

Ndirò, ndì Ɔte ní Ídzì Màkürù yà fùkù ka kuno.

2

Dhu àkǎ kongù ale Kàgàwà bhà Ɔte nǐ dhu

(Màt 21.42-44; Kas 4.11-12; Róm 9.24-26; Èfe 2.20-22)

¹ Kàgàwà àbhù ípìrǒnga-ɔwútá fùkù dhu-okú dò rò, nyǐ nyákǎ nyǎwà kóró òrù-tidò mà, ìndrù t'útrátá mà, ɔyɔyɔ ale-idà-dò nà ka kí'ì dhu mà, ngǎtsi ale-fó dhu dǒ ka kí ale-afí ìlì dhu mà, ìndrù t'údhútá tó irèta mànà.

² Àdhàdhì iré-nzo náarí màkyǐ-atdyú òho dhu bhèyi, nyǐ nyákǎ nyòhò yà inzà ndì nàngbò ngǎtsi dhu nà màkyǐ-atdyú, kà-tì ní, nyǐ rǎkǎ nyòhò Kàgàwà bhà Ɔte-atdyú. Ndi dhu bhèyi ní ndì, nyǐ nyádù àmbe òvi dǒ nǐ fùkù a'uta ò, rǎrà àhù Kàgàwà ígù nyǐ dhu tó dhèdhe rǎkǎ dòtsì òná idho ò. ³ Àdhàdhì Ìlǎ Andítá rǎnɔna dhu bhèyi: «Nyǐ nyínè wà Ádrùngbǎle bhà ídzìnga-dzi*.»

Yèsù mà ndì ná'ù ale mànà narí ípìrǒnga nà arí'ì nyuyatsì odu bhèyi ale dhu

⁴ Ní nyǐ nyákǎ nyǐndrì ìkyèrò Ádrùngbǎle Yèsù-tì'ò. Àbadhi ní ípìrǒnga ìbho arí ìndrù tò odu, yà ìndrù adù òbvùnà igi odu. Pbétù Kàgàwà adù kòvò, ndàdù òzùnà atdí dǒ fìndá ídzìnga ósè nyìkpóna ò odu tí. ⁵ Ní nyǐ mà átò, àdhàdhì ípìrǒnga nà rǐ'ì nyuyatsì odu bhèyi, nyǐ nyákǎ nyǎbà ngari Kàgàwà rǐ pbìndà Ìlǎ Alafí rǎdi òná idza òsì nyǐ nǐ odu nzìnzì ò. Ní ànyì-dzá, nyǐ nádù ì'ì kàbhà pbàkùhání, ndíní nyǐ nyongó tí perè ùbho kà tò Ìlǎ Alafí òzè dhu bhèyi. Ní Kàgàwà rǎdù ì perè à'ù Yèsù Krístò-otù ò. ⁶ Obhó tí, Ìlǎ Andítá ò Kàgàwà rǎtina:

«Kànǐ ma mòpì atdí dǒ fìndá ídzìnga ósè odu.

Ní ma mí kǐlǐ Sàyunì tó pbìrì dǒ rǐ'ì idza-pbìdò òdò rí odu tí.

Ndirò, ndì odu dǒ rí pbìndà a'uta nòsì ale-nyì rǐ nǐ ìwù*.»

⁷ Nírò, fùkù Yèsù ná'ù ale tírò, ndì odu ní Kàgàwà àbhù rí rífù nyǐ odu.

Pbétù, kǎkǎ inzà ka ná'ù ale tò,

«yà idza òsì arí ale náabvù igi odu

nádù òngo kòmbí idza-pbìdò òdò rí ádrùngbǎ odu tí*.»

* 1:25 1.25 Ìsa 40.6-8 * 2:3 2.3 Zàb 34.9 * 2:6 2.6 Ìsa 28.16 * 2:7 2.7 Zàb 118.22

⁸ Ndirò, ka kándí dhu átò i ale-okú dò rò kati:

«Ndi odu ní ìndrù-pfò-dò núbě rí odu,

yà abádhí àbhù rí ràwà i bhalabhala tó odu*.»

Dhu úbě abádhí-pfò-dò, inzà abádhí á'ù Kàgàwà bhà Ɔte dhu-okú dò rò. Wòrí ní ndi Kàgàwà udhé abádhí tò mùhàngú ò rò dhu.

⁹ Pbétù nyí, nyí ní yà Kàgàwà apì fíndà rùgànda ǒ ale, ndirò nyí ní kamà-idzà ǒ pbàkùhání tó mùtù. Nyí ní Kàgàwà ónyù idzi dòyá ale, kà-nyìkpó ǒ ílǎ ale, ndirò kùwu rì'ì pbìndà ale nyú tí ale. Kùnzì nyí nyùvò atdíǒ ùtì mbii ínò ò rò, ndàdù nyítsu idhò rí ìndrù ùkò nǐ húwé ráwù awáwù ò, ndíní nyí nyowò tí yà ndì ndanzì idhò rí ìndrù ùkò nǐ kasu ìndrù tò*.

¹⁰ Angyi nyí ní'ì ìnzì Kàgàwà bhà ale, pbétù kòmbí nyí nyóngò wà kàbhà ale tí. Angyi Kàgàwà i'ì mbǎ izu tó affina nà dükú, pbétù kòmbí kà rí'ì inè izu tó affina nà dükú*.

*Kàgàwà bhà ale àkǎnà 'òkò yà inzà ka ná'ù ale nzínzì ǒ tí dhu
(Ròm 13.1-8; Èfe 6.5-8; Tit 2.9-10; 1Pé 3.14-18)*

¹¹ Ɔdhídhù, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, ma mìtdè nyí itdè tí àdhàdhì olo tí arí'ì, ndirò abhi ǒ arí'ì yà adzi ǒ ale bhèyi. Nyí nyàkǎ nyíndà nyí itse yà ale-ngbò ózè kònzì nzére dhu rǒ rò. I dhu ní yà ale-afí ózè kònzì Kàgàwà-nyìkpó nófò dhu nà arí 'ùgye dhu. ¹² Nyí nyàkǎ nyí'ì idzi mùtsò nà yà inzà Kàgàwà núnì ale-nzínzì ǒ, ndíní nyí mà abádhí ùdhù nzére dhu ònzì nyí nyá rí dhu tí rò, abádhí adù tí nyí nyónzina idzi dhu nála, 'adù Kàgàwà nílè yà kà rǐrà òná idhò ǒ.

¹³ Àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-okú dò rò, nyí nyàkǎ nyí'ì ádròdrònga ǒ arí'ì kóró ale-tsù dhu: nyí nyàkǎ nyí'ì ádrùngbǎ kamà-tsù dhu, kóró ale dǒ kà rí'ì kamà tí nídhuní. ¹⁴ Ndirò, nyí nyàkǎ nyí'ì pbàlìwálì-tsù dhu, ádrùngbǎ kamà úlì ndi abádhí, ndíní ongó tí anya òtdì nzére dhu nònzì ale dǒ, 'adù idzi dhu nònzì ale tsemèrà nònzì nídhuní. ¹⁵ Obhó tí, Kàgàwà ózè dhu ní: mbèyi nyí nyónzina dhu-otù ǒ nyòwù pbàdhómá, yà inzà nga núnì ale-tsù nùtsì rǒ ìnzì ròtè. ¹⁶ Nyí nyàkǎ nyòkò àdhàdhì dòyá arí'ì itírò ale bhèyi. Pbétù, nyí nyàkǎ nzà nyídyì wò dükú nyí nyarí'ì nyí-tírò dhu rí'ì fùkú nzére dhu-dǒnga òfù rí dhu tí. Pbétù nyí nyàkǎ nyòkò àdhàdhì Kàgàwà bhà inò tí arí'ì ale bhèyi. ¹⁷ Nyí nyàkǎ nyífu kóró ale. Nyí nyàkǎ nyòzè a'uta nà Ɔdhíku. Nyí nyàkǎ nyónzì Kàgàwà-òdò. Ndirò nyí nyàkǎ nyífu ádrùngbǎ kamà.

Yèsù Krístò bhà àpbè tó ófò

¹⁸ Nyí kasutále tíró, nyí nyàkǎ nyí'ì fùkú kasu tó ádròdrò ale-tsù dhu, nyádù kóró ifuta nábhu fíyò, ìnzì ní nyí'ì kǎkà idzi ale tí ndirò yowà t'ále tí arí'ì-tsí-tsù dhu kèlě. Pbétù, nyí nyàkǎ nyí'ì kǎkà òrù arórù-tsí-tsù dhu mà átò. ¹⁹ Obhó tí, nyí nyapè inzà nyí nyàkǎnà nyàbà àpbè-dzi nóndù Kàgàwà nyí nyífu dhu-okú dò rò, ní nyí nyónzì wà kà-nyìkpó nófò dhu. ²⁰ Nzére dhu nyí nyónzì dhu-okú dò rò ka kí nyòvì dhu-dzi nyí nyòndù rò, íngbà ifuta ndi nyí nyádù àbàná? Pbétù, nyí nyapè àpbè-dzi òndù idzìnga nyí nyónzì dhu-okú dò rò, ní ndi dhu rádù Kàgàwà-nyìkpó nófò. ²¹ Ndi dhu tò nga ní ndi Kàgàwà núunzi nyí nǐ. Obhó tí, Krístò náabà àpbè átò okúku dò rò, rí'ì idzi ófò tí fùkù, ndíní nyí nyàngu tí owùna. ²² Àbadhi náanzì nzà nzérenga, ndirò utrátá tó Ɔte mà náahù nzà kà-li'ò rò. ²³ Ìndrù ùnò dhu ndi nǐ rò, kùno nzà dhu i ale nǐ. Àpbè àbà ndi ndi ìndrù-fó rò, kǐvǎ nzà

* **2:8** 2.8 Ìsa 8.14 * **2:9** 2.9 Uvt 19.5-6; Tòr 4.20; 7.6; Ìsa 9.1; 43.20-21 * **2:10** 2.10 Ɔse 1.6,9; 2.1,23,25

dhu i ale rǒ. Pbétù, kǔbhà ndì Kàgàwà, yà obhónánga dǒ arí ìndrù-ànyǎ ìtdì ale-fó. ²⁴ Krístò nyú ndítírò náanò àlě tó nzéřnga tó tǔtánga ngbǒna rǒ, àpbè ndì ndabà mùsàlabhà dǒ rò, ndíní nzéřnga tó àlě kí'í tí iwà úve ale bhěyi, àlě ràdù òko àlě rǒngò obhónánga tó dhu nónzì àlě tó ípírǒnga ǒ. Kǎbà otú dhu náabhù ndì nyí Kàgàwà rìgǔ nyí. ²⁵ Obhó tí, angyi nyí nyí'ì àdhàdhì ùwǔwí tàrà bhěyi, pbétù kòmbí nyí nyíngò wà nyǒdò arí ndàdù dǔkú-nga àndà ale-tí'ò*.

3

Vèbhále mà fíyó kpabhále màrà náká 'òkò tí dhu (Èfè 5.22-23; Kòl 3.18-19; 1Tì 2.9-11)

¹ Nyí mà átò vèbhálé, nyí nyàkǎ nyírì fùkú kpabhále-tsù dhu. Ní, inzà màtí abádhí nzínzì ǒ atdídhénà ale ná'ù Kàgàwà bhà Ǔte rò, fùkú ídzì mǔtsò nǐ, nyí nyádù abádhí ìdhà, nyǎbhù rà'ù ndì Ǔte, inzà màtí nyí nyǒvò dhu fíyò rórò. ² Abádhí ìdhà ràdù rà'ù ndì Ǔte dhu ní, fùkú ídzì ndirò ifuta tó mǔtsò nálǎ ì í dhu. ³ Fùkú izo náká nzá ndì'ì ale-ngbò rǒ tí ka kálǎna dhu tí, àdhàdhì ale-dòká òkyè ka kí dhu mà, ǒrò tó lèngètù mà petè màrà ùfǒ ka kí dhu mà, ndirò ngǎtsi nǐ, ǒrú odzina nà mùdzarù ùfǒ ka kí dhu màrà bhěyi. ⁴ Pbétù, fùkú izo náká rì'ì ale-afí-òná rò ka kí ale torò nónzì nǐ izo, yà ìnzì ràdù ndìnza tí. Ndi izo àká rì'ì màrùngà tó ndirò yorowà tó ale-afí òná rò àhù izo tí. Wò dhu bhěyi izo-tidò nózù Kàgàwà arí ǒrú odzina nà izo tí. ⁵ Angyi, Kàgàwà nà'ù vèbhále, 'àdù kóró atdyúya ìlì dóná, nóongónà toròya ònzì, 'àdù òko ifuta ǒ fíyó kpabhále-ònzì wò dhu bhěyi. ⁶ Atdí ófò ní, Sàrà ongónà pbìndà kpatsibhále Àbràhamù-tsù dhu ìrì, ndòngò ànzìnà ádrùngbǎle tí*. Ní, nyí nyádù ì'ì àdhàdhì kàbhà vèbhínzo bhěyi, nyí nyapè ídzìngà ònzì ìnzì nyí nyí ǒdò ìdò rí ìndrù ò atdí dhu mà-ǒdò ònzì rórò.

⁷ Ndirò nyí kpabhálé, nyí nyàkǎ nyòkò fùkú vèbhále màrà ìrita ǒ, nyádù dhu ùnì abádhí rǎrǐ ivivi ale, ròsè dǔkù nǎ. Nyí nyàkǎ átò nyǎbhù ifuta abádhí tò, abádhí nábà wà ípírǒnga tó ídzìngà atdíkpá nyí màrà nídhuní. Nyí nyàkǎ nyǒnzì dhu wò dhu bhěyi, akye dhu arana fùkú itsòta-tsù nútò nǐ.

Obhónánga ònzì ka kí dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu (Màt 10.24-31; Ròm 6.3-4; 12.14-21; Èbr 11.7; 1Pé 2.12,19-20,21-24)

⁸ Kùtsa ma mí dóná rò nǐ, nyí kóró nyí nyàkǎ nyírì nyí atdí dhu dǒ, ndirò nyí nyàkǎ nyí'ì ǒdhíya rǐ'ì òná izu ùndo arí atdíkpá abádhí màrà ale tí. Nyí nyàkǎ nyòzè nyí atdí àba bhà ale bhěyi, nyí nyàkǎ nyí'ì izu tó afíya nà ale tí, ndirò nyí nyàkǎ nyí'ì yorowà t'ále tí nzínzìkù ǒ. ⁹ Nyí nyàkǎ nzá nyǔbho nzéře dhu nzéře dhu nǐ nzínzìkù ǒ, ndirò nyí nyàkǎ nzá nyǔnò dhu nyí nǐ dhu nùndò ale nǐ. Pbétù nyí nyàkǎ nyǒwù Kàgàwà ònzì rǒ ràso ì dhu nònzì rùkú ale. Obhó tí, yà ndì ndunzi nyí owùna nyí nyungu tí rò, Kàgàwà náakò làká fùkù ndàtì, ndì rǎrǐ nyǎsò. ¹⁰ Obhó tí, Ìlǎ Andítà rǎtina:

«Ndì nózè ndì'ì ípírǒnga nà ndàdù hirò ònzì kóró pbìndà idho ǒ ale, náká ndòdò idàna nzéře ǒte òte ndì ndí dhu rǒ rò, ndirò tǐtò ùnò ndì ndí dhu rǒ rò.

¹¹ Kàká ndìndà ndì nzéře dhu ònzì ndì ndí dhu rǒ rò, ndàdù ídzì dhu ònzì. Kàká ndòné màrùngà, ndàdù owùna ùngù atdíǒ.

¹² Obhó tí, Ádrùngbǎle-nyìkpó rǐ'ì obhónánga ònzì arí ale dǒ.

* 2:25 2.25 Ìsa 53.4-9 * 3:6 3.6 Ǔpt 6.8-12

Ndirò, kà-bì rǐ'ì abádhí tó itsòta ìri ndì ndí ró.
Pbétù, kǎrí dzinà-dò nùgèrè nzérenga ònzi arí ale tò*.»

¹³ Ádhi pbá ale ndi nzére dhu ònzi rádù rùkú ídzi dhu ònzi arí atdyúya nyú ná ale tí nyǐ nyǐ'ì rò? ¹⁴ Nyǐ nyònzì wà hirò dhu apé ì'ì obhónánga nyǐ nyònzì dhu-okú dò rò nyǐ nyǐ àpbè àbà dhu tí. Nyǐ nyàkǎ nzá nyònzì ìndrù-òdò, ndirò nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhù dùkù rìnza ndì. ¹⁵ Pbétù, nyǐ nyàkǎ nyǐfù Krístò afíkù ò Ádrùngbǎle tí. Tsùkú ka kivú dhu kà-rǒ nyǐ nyápǎ afíkù okúna dò rò dhu dǒ rò, nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì ndi ale tò nyǐ nyádùna ndi dhu dǒ dhu ná. ¹⁶ Pbétù, nyǐ nyàkǎ nyònzì ndi dhu ìyònga ǒ, ndirò ifata ǒ, ídzi afíkù ná nyǐ nyǐ'ì rórò. Ndi dhu bhéyi ní ndi, kǎkǎ nyǔdhǔ rí 'àdù àmbe dhu ùnò dǒ nyǐ nǐ pbàkrístò tí nyǐ nyǐ'ì nyádù ì'ì ídzi mǎtso ná dhu-okú dò rò ale-nyǐ rádù iwù. ¹⁷ Obhó tí, ídzi dhu ònzi ka kí dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà, ndi dhu rádù ì'ì, Kàgàwà-nyǐkpó nòfò dhu tí dhu ní ídzi dhu nyú, ròsè nzére dhu ka kònzì dhu-okú dò rò ka kí àpbè àbà dhu dònǎ.

Krístò ónyù idzi òrù-akpà ǒ kóró dhu-tsí dǒ dhu

¹⁸ Krístò nyú náabà àpbè atdí-gùna tí ìndrù anzi nzérenga-okú dò rò. Ka ní'ì obhónángatále. Ní kǎvè nzére ale-okú dò rò, ndínǐ ndì ndabhù tí nyǐ nyòwù ùvò Kàgàwà-tí'ò. Ka kahò ka, ròvè ngbǒna ònǎ rò, pbétù Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí adù ípìrǒnga àbhù kà tò tdítǒ. ¹⁹ Nírò ní ndi kǎdù àrà dhu òvò òvè-bvù ka kúsò ró ì nòtù ùvǔvè ale tò*. ²⁰ I ale ní'ì kǎkǎ angyinǎ rò ì nuvo ìnzǐ 'ìrì Kàgàwà-tsǔ dhu ale, yà Kàgàwà andù fiyó dhu-dzi Nwà rǐ ádrùngbǎ bàtò-íyà-ba nóbholo òná kàsùmì ǒ. Ní, ngúfe ale kèlè, kà-tì ní àrù ale náatsù ndi bàtò-íyà-ba ò, 'àdù ùgu idha rǐ tséya òtdì dhu ǒ rò*. ²¹ Wò ndi kàsùmì ǒ ndi nanzì dhu rǐtèna ní bàtizò tó ófò, yà kòmbí arí nyǐgǔ fùkú nzérenga ǒ rò ófò. Ndi bàtizò-tì ní nzǐ ale-ngbò rǒ andrita nú'ò ka kí idha nǐ dhu, pbétù ka ní ale àbhǔ ka kí Kàgàwà tò ídzi ale-afí na dhu. Ndirò, Kàgàwà rádù nyǐgu ndi bàtizò-otù ǒ, Yèsù Krístò ingbè ndi òvè-bvù rò dhu-okú dò rò. ²² Kùpò wà òrù-akpà ò, ndirò kǎrádi ádrùngbǎnga tó ngari ǒ Kàgàwà bhà fangà dònǎ rò. Ndirò kǒnyù idzi mǎlàyíkà mà, òrù-akpà ò arí'ì ádrùngbǎnga mà, ádrùngbǎnga tó òbi màná ná dhu-tsí dǒ.

4

Krístò ná'ù ale náabáya dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga fiyó àpbè dzidǒ dhu (Ròm 6.6-13; Èfè 4.17-24)

¹ Krístò náabà àpbè ngbǒna ònǎ rò. Nírò nyǐ mà átò nyǐ nyàkǎ nyǔdhǔ nyǐ mbéyi nyǐ nyábàna àpbè-dzi t'òndùta tò. Obhó tí, ngbǒna òná rò rí àpbè-dzi nóndù ale rǐtèna dhu ní ndi ròzè ndùbhà nzérenga t'ónzita. ² Ní kòmbí, yà onzìkú ndi nùbhà ndínǐ nyǐ nyoko tí yà adzi dǒ òná kàsùmì ǒ, nyǐ nyàkǎ nzá nyòkò tdítǒ yà nyǐ nyádù atdyúya òhò nzére dhu ràmbe nyǔndà dǒ. Pbétù, nyǐ nyàkǎ nyòkò àdhàdhì Kàgàwà-afí ózè dhu bhéyi. ³ Obhó tí, angyinǎ rò nyǐ nyádà ábhǒ idho nyú nyǒngò dhu ònzi àdhàdhì ìnzá Kàgàwà ná'ù ale náarónzina dhu bhéyi. Nyǐ nyávu nyǒngò òko mǎnyònnì tó ófò mà, nzére dhu-atdyú t'óhota mà, iwa t'órita mà, ònyù ònyu nyǐ nyǐ wúgúwúgú dhu mà, iwa òmvù nyǐ nyǐ bhélébhélé dhu mà, sànamù ùlè nyǐ nyǐ dhu màná dhu tó ófò ǒ. ⁴ Pbétù kòmbí, idho rǎrà kǒkò ìnzá Kàgàwà ná'ù ale ùkò rǒ ùkǒ tí, ìnzǐ nyǐ nyǐ nyǔngbò atdíkpá ì màná

* **3:12** 3.12 Zàb 34.13-17 * **3:19** 3.19 Atdídhena ale arí ìrèna dhu ní Yèsù rarà Ídzi Mǎkǎrù núnò òvè-bvù. Ndirò ngǔkpàkà ale-tsí arírèna ní kà rarà pbìndà mǎlèmà tó dhu òvò ànyì. * **3:20** 3.20 Opt 6.1-7.24

tdítđǒ i nzéere dhu t'ónzita ǒ rò. Ndirò, abádhí rǒwu dhu ùnò rǒ ùnò tí nyí nǐ. ⁵ Kǒkò i ale náaweya ì anzì dhu ìtírò Kàgàwà-ònzǐ. Ndi Kàgàwà rǒdona ní ùvǔvè ale mà ípírǒ rò rǐ'ì ale mànà-ànyǎ nítdì ndì ndí dhu. ⁶ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ka kǔnò Ídzì Mákǔrù ùvǔvè ale tò átǒ*. Ìmbǎ dhu rǐ'ì abádhí uvè kóró ale-ànyǎ ka kítđì rǒngò uvè dhu-okú dò rò dhu màtí, ní abádhí rǐ ípírǒnga àbà àbà dhòdhóhónganà Ìlǐlǎ Alafí-otù ǒ Kàgàwà arǐ'ì nà dhu bhěyi.

Kàgàwà arǐ dhèdhèrò perè-tidò ùbhǒ ìndrǔ tò kóró ale tò ídzìnga nabhù tí dhu (Luk 21.34-36; Rom 12.5-11; Gàl 6.10)

⁷ Kóró dhu-tsù rǐ ndòđì ònǎ kàsùmì nǐndù wà ndì. Ní ndi dhu-okú dò rò nyí nyákǎ nyí'ì dhu-ǒnga t'òvòta núni ale tí. Ndirò nyí nyákǎ nyòkò nyǐkpókù nà, ndínǐ nyǎmbè tí nyítsò dǒ. ⁸ Ndirò ròsè kóró dhu dǒnǎ, nyí nyákǎ nyòzè nyí atdídǒ nzínzìkù ǒ, àzè náarǐ ábhǒ nzérenga-dǒnga nófù nídhunǐ. ⁹ Nyí nyákǎ nyǒwù nyákò rǒ nzínzìkù ǒ, ìnzǐ nyí nyónu nyí nǐ rórò. ¹⁰ Nzínzìkù ǒ ìngbàtí ìlì ndì ale mà nákǎ ndònzì kasu yà pbindà ídzìnga-otù ǒ Kàgàwà ábhù fónǎ perè nǐ, ndínǐ kóró ale tò ídzìnga nabhù tí. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyí nádù ì'ì mběyi arǐ kasu ònzì foyá Kàgàwà úbho ábhǒ dhèdhèrò perè-tidò nǐ kasutále. ¹¹ Ɔte òvò ka kí ìndrǔ tò nǐ perè nà rǐ'ì ale, nákǎ ndòvò ìndrǔ tò ní Kàgàwà bhà Ɔte. Ndirò ìndrǔ tò ka kí kasu ònzì nǐ perè nà rǐ'ì ale, nákǎ ndònzì ka yà Kàgàwà ábhù fǐndà ɔbi nǐ, ndínǐ ìndrǔ ilè tí Kàgàwà-òvò kóró dhu ǒ Yèsù Krístò-nyutsì. Ilèta nákǎ kabhù kà tò tí, ndirò kǎrǐ'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà dhòdhóhónganà. Àminà.

Àpbè àbà arǐ Krístò-okú dò rò ale nóonziya hirò dhu (Màt 5.10-12; Kas 5.41; 14.22; 2Tè 1.4-12)

¹² Adódù, yà atdídǒ ma mózè nyí rò, nyí nyákǎ nzá idho rùkò nyí yà ododu àpbè tó umvútá rǐ nyàbà rò. Nyí nyákǎ nzá nyǒzù ndi dhu rǐ'ì olo tí fùkù. ¹³ Pbéttù, idhèkù àkǎ ndìka ndì Krístò mànà nyí nyúngbò nyí kàbhà àpbè-otù ǒ dhu-okú dò rò. Ní, kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù rǐ nditè kóró ale tò nǐnganǐ, idhèkù níikaya ndì atdídǒ nyú ròsè. ¹⁴ Nyí nyákǎ nyǒzù nyí hirò nónzì ale tí yà ìndrǔ rǐ dhu ùnò nyí nǐ Krístò-okú dò rò rò. Obhó tí, ndi dhu rǐtèna dhu ní Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí, yà ádrùngbǎnga tó awáwù nà arǐ'ì ale rarǐ àdì nyakutsì. ¹⁵ Nzínzìkù ǒ atdí ale mà nákǎ nzá ndàbà àpbè abvo òkye ndì ndarǐ dhu-okú dò rò, ogbo ònzì ndì ndarǐ dhu-okú dò rò, nzéere dhu ònzì ndì ndarǐ dhu-okú dò rò, ndirò ngǎtsi nǐ, ngǔkpà ale tó dhu ò ndì ndarǐ nditsù dhu-okú dò rò. ¹⁶ Pbéttù, ndi ale apé àpbè àbà mùkrístò tí ndì ndí'ì dhu-okú dò rò, nákǎ nzá nyina rìwù. Pbéttù kàkǎ ndilè Kàgàwà, Krístò-òvò rǐ'ì dǒnǎ nídhunǐ.

¹⁷ Kàgàwà rǐ ìndrǔ-ànyǎ ìtdì ònǎ kàsùmì nǐndù wà ndì. Ndirò kà rǐ ndi anya t'ítđita nópè àlě'ì pbindà ale nyú rǒ rò. Ní dhu apé ì'ì àlě-rǒ rò ndi anya t'ítđita rǐ ndòpè dhu tí, ní yà ì núvǒ ìnzǐ 'à'ù Kàgàwà bhà Ídzì Mákǔrù ale-rǒ dhu rǒlo ìngbǎ dhu bhěyi? ¹⁸ Ìlǐlǎ Andítá rǐ dhu òvò ndàti: «Dhu apé ì'ì obhónángatále nyú náarógù ádrùngbǎ àpbè ǒ ndì ndùdà rórò dhu tí, ní nzérengatále, yà ìnzá Kàgàwà ná'ù ale-rǒ dhu nóloya ìngbà dhu bhěyi?»

* 4:6 4.6 Ɔvǔvè ale tí ka kǐrèna iró ní, kǎkǎ iwà ì ìrì Ídzì Mákǔrù rórò uvè ale.

¹⁹ Nírò, yà àpbè àbà arí Kàgàwà ózè dhu ònzi ì arí dhu-okú dò rò ale, náká 'ùbho ì Kàgàwà yà ì nanzì ale tò ídzi dhu ònzi ì í rórò. Ndi Kàgàwà ní yà ndì ndùnò dhu ìfù arí ale.

5

*Kànìsà ǒ pbàkùrǔ mà kóró ngǔkpà pbàkrístò mànà
tò Péterù rǐ sedzà àbhǔ dhu*

(Kas 20.28; Èfè 6.10,18; 1Tè 5.6-8; 1Tì 3.1-7; Yàk 4.6,10)

¹ Ma mí dhu òwò kàkà nzínzìkù ǒ rǐ'ì kànìsà ǒ pbàkùrǔ tò mati: ima mà átò ma rǎrǐ mùkùrǔ-akpà. Ima ní Krístò bhà àpbè tó ngàmbì, ndirò ròsè wòrí dònǎ, ma mi'íya inè ngari nà átò wò rǐrà ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ. ² Ní nyǐ pbàkùrǔ tírò, nyǐ nyàkǎ nyǒdò wò Kàgàwà ábhù fùkú pbìndà ale mběyi, àdhàdhì tàrà t'úndatátàle náarǐ pbìndà tàrà tó màhò òdò dhu bhěyi. Nyǐ nyàkǎ nyǒnzì ka ìnzì ní ùtǔ tí ka kí nyǔtǔ dhu-okú dò rò, pbétù nyǐ nyàkǎ nyǒnzì ka ídzi afíkú na, Kàgàwà nózè ka dhu bhěyi. Nyǐ nyàkǎ nzá nyǒnzì ndi kasu ongyéngá nyǐ nyabá tí ònà, pbétù nyǐ nyàkǎ nyǒnzì ka nyǐ nyúbho nyǐ ndi kasu t'ónzita tò dhu-okú dò rò. ³ Nyǐ nyàkǎ nzá nyǒnyù idzi obi nà kǒkò ì Kàgàwà ábhù fùkú ale dǒ, pbétù nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì ídzi ófò tí abádhí tò. ⁴ Nírò ní ndi nyǐ nyabáya ádrùngbǎnga tó awáwù tó mùkàkú, yà ìnzì fǐndá aya rǎdù ìku, Ádrùngbǎ Ùndataba Yèsù Krístò rǐrà nínganí.

⁵ Nyǐ mà átò ìndrǔ-owú tírò, nyǐ nyàkǎ nyǐfù kòrí pbàkùrǔ. Nyǐ'ì abádhí mànà kóró, nyǐ nyàkǎ nyǒkò yorowà nà nzínzìkù ǒ. Obhó tí, Ìlǐlá Andítá náarátina: «Kàgàwà arí ndùgye yà 'ìdzǐ arí ìtírò ale nà, pbétù kǎradù pbìndà ídzìnga ìtè yorowà nà aróko ale tò*.» ⁶ Nírò, nyǐ nyàkǎ nyǒkò yorowà nà Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì ale-ònzì, ndínǐ kǎdùya tí nyǐdzi orú àkǎkǎ kàsùmì ǒ. ⁷ Nyǐ nyàkǎ nyǎbhù kóró fùkú mùhetù kà-fó, Àbadhi rǐ'ì inè nyǒdò ndi ndí ró nídhunǐ.

⁸ Nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì affiya òtò rǎdù ale tí, nyǎdù nga àndà mběyi. Obhó tí, fùkú òmvù Pǔmvo rǐ'ì inè ngbǒkù òrì ndi ndí ró, ndàmbe òndru dǒ òhònà ndi ndarana ndà'á ale òmè rǐ àrì bhěyi. ⁹ Ní, nyǐ nyàkǎ nyǒdì pfǒkù kònzǐ, nyǐkò pòtsó fùkú a'uta ǒ. Nyǐ nyùnì wà dhu kóró ngari ònǎ yà adzi ǒ, Yèsù ná'ù odhíkù rarí wòrí àpbè-tidò nábà átò. ¹⁰ Nyǐ nyǐ àpbè àbà àbà áké kàsùmì tí. Pbétù, Kàgàwà yà kóró ídzìnga-tidò ìbho arí ìndrǔ tò ale, núnzì nyǐ ndínǐ nyǐ nyabá tí ngari pbìndà dhòdhódhóngà nà arádi ádrùngbǎnga tó awáwù ò, Krístò mànà nyǐ nyúngbò nyǐ dhu-otù ǒ. Ndi àpbè àbà nyǐ nyǐ òná kàsùmì ǒ, kà rǐ nyǎbhù nyǐ'ì àkǎkǎ ale tí, ndàdù fùkú a'uta nábhu ròtsì obi. Ndirò kà rǐ nyǎbhù nyòtsì obi, ndàdù nyǎbhù nyǐkò pòtsó ìnzì ùkúnga rǐvì rórò. ¹¹ Àbadhi ní ndi ádrùngbǎnga tó obi nà àkǎ ndi'ì dhòdhódhóngà nà ale. Àmìnà.

*Bhàrǔwà rǐku dòná rò ovita
(1Tè 5.23-28)*

¹² Ma màbhù rándǐ yà ídò bhàrǔwǎ-ngba fùkù ní Sílà*. Ma márì àbadhi òzù adòdu yà ifuta nà àkǎ ale nyú tí. Ma màndǐ ka ndínǐ nyǐ nabhù tí nyòtsì obi afíkù ònǎ rò, nyǎdù dhu ùnì Kàgàwà bhà ídzìnga nyú rǎrǐ ndi wò nyǐ nyùpbǎ nyǐ ròná.

* 5:5 5.5 Mbà 3.34 * 5:12 5.12 Pbarómá t'ávàna ǒ, ka kí Sílà nánzi átò Sílvanù tí (Kas 15.22,27,40; 1Tè 1.1; 2Tè 1.1).

¹³ Babeli† tó kigò ǒ arí'ì Kànìsà, yà Kàgàwà ópì fíndà àdhàdhì ndì ndapì nyí átò dhu bhěyi, nòvì nyí. Ndirò Mǎrkò, p̀b̀anngba a'uta ǒ, nòvì nyí‡. ¹⁴ Àtse nyàtse nyí nzínzìkù ǒ àzè tó dhèdhe nyú nà atdí àba bhà ale bhěyi. Ndirò nyí Krístò bhà ale tírò kóró, Kàgàwà àkǎ ndàbhù nyí nyǒkò màr̀ngà ǒ.

† **5:13** 5.13 Babeli tí Péterù ìp̀b̀ě iró ní Romà tó kigò. ‡ **5:13** 5.13 Mǎrkò ní yà Kàgàwà bhà Ídzi M̀ak̀r̀ù nandí ìfo ale nzínzì ǒ atdí ale.

Péterù andí ɔɔ rí kisě nǐ bhàrɔwà

Yàrí bhàrɔwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Yàrí bhàrɔwà nandí ní Simoni Péterù, Yèsù Krístò bhà kasutále ndirò kàbhà uvitatále (1.1). Kándí ka azà kumi dóná imbò nà atò mà azà kumi dóná àrùgyètdí nà atò mà nà nzínzi ǒ Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ.

Péterù andí ndi ɔɔ rí kisě p̀b̀indà bhàrɔwà kóró p̀b̀akrístò tò, ndíní abádhí irè tí yà f̀ỳỳò ndi ndúdhe dhu (1.12).

Kàzè dhu ní abádhí rùgyè ì t̀t̀ò tò màlímó mà nà abádhí tò nzére màtso mà nà (2.1-22).

Bhàrɔwà-nyitì ka kóhù tí dhu

- Bhàrɔwà-dòkpa (1.1-2).
- Kàgàwà rǐ ìndrǔ ùnzi dhu mà ì ale àkǎ ò'ò a'uta ǒ dhu mà nà dhu (1.3-15).
- Kàgàwà bhà ɔte rǒ dhu àkǎ kapbǎ ale-afí dhu (1.16-21).
- Ìnzá dhu àkǎ kirì t̀t̀ò tò màlímó rǔdhena dhu dhu (2.1-22).
- Ìngo Ádr̀ngbǎle Yèsù níngoya dhu (3.1-18).

Péterù rǐ ìndrǔ nóvì dhu

¹ Yàrí bhàrɔwà nàndí f̀k̀k̀ù ní ima Simiyoni Péterù. Ima ní Yèsù Krístò bhà kasutále, ndirò ima ní kàbhà uvitatále. Nyǐ nyá'ù Yèsù Krístò àdhàdhì mà má'ù ka átò dhu bhěyi. Ndi a'uta rǐ'ì ábhǒ ìdzìnga nyú nà f̀k̀k̀ù, àdhàdhì kà rǐ'ì ábhǒ ìdzìnga nà f̀k̀k̀à átò dhu bhěyi. Yèsù Krístò ábhù àlě rǐ'ì ndi a'uta nà, obhónángatále tí ndi ndí'ì dhu-okú dò rò. Àbadhi ní Kàgàwà ndirò ka ní àlě tò ɔgùba. ² Ní, Kàgàwà àkǎ ndàso nyǐ ndàdù nyàbhù nyòkò màr̀ngà ǒ atdíđǒ, ndi mà, àlě tò Ádr̀ngbǎle Yèsù Krístò mà nà nyǐ nyúni atdíđǒ dhu-otù ǒ.

Kàgàwà rǐ ìndrǔ ùnzi dhu mà a'uta ǒ dhu àkǎ kò'ò dhu mà nà dhu

(Yùw 17.2-3; 2Tì 3.16; Tít 2.11-14; Fìl 1.9-11; 3.8-14; Èbr 6.11-12; 1Pé 1.10-12)

³ Kàgàwà tò p̀b̀indà ádr̀ngbǎnga tò ɔbi nǐ, Ádr̀ngbǎle Yèsù ìbhò kóró dhu-tsí yà àlě kí atdyúya òho àlě tò, ndíní àlě koko tí Kàgàwà-rǒ àlě kàpǎ àlě-afí rórò. Obhó tí, kàbhù àlě'ì àlě r̀ǹni ndi Kàgàwà, yà àlě nunzi ndíní àlě kabá tí p̀b̀indà ádr̀ngbǎnga tò awáwù mà p̀b̀indà ìdzìnga mà nà ale.

⁴ Ndi dhu bhěyi ní ndi, Kàgàwà ìbhò yà ndi ndakò f̀ndá làkǎ ɔrú odziya nà ádròdrǒ dhu àlě tò. Ndi làkǎ nyǐ nyábà nídhunǐ, nyǐ nyí'ì ìnè nyòtsè yà adzi ǒ nzére dhu-atdyú òho nyǐ nyí dhu-tsǔ rò, nyǎdù yà Kàgàwà bhà ale tí rǐ nyitè ófò nódyì. ⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyǐ nyàkǎ nyònzì ɔbi nyisě f̀k̀k̀ú a'uta dǒ dhu ní ìdzìnga t'ónzita. Ìdzìnga t'ónzita dǒ, nyǐ nyàkǎ nyisě dhu ní Kàgàwà ùnǐ nyǐ nyí mběyi nyú dhu. ⁶ Kàgàwà ùnǐ nyǐ nyí mběyi nyú dhu dǒ, nyǐ nyàkǎ nyisě dhu ní ìnzǐ nyǐ nyí nyitsǔ akye atdí dhu ò dhu. Ìnzǐ nyǐ nyí nyitsǔ akye atdí dhu ò dhu dǒ, nyǐ nyàkǎ nyisě dhu ní dhu-dzi t'òndùta. Dhu-dzi t'òndùta dǒ nyǐ nyàkǎ nyisě ní Kàgàwà ózè dhu ònzi nyǐ nyí dhu. ⁷ Kàgàwà ózè dhu ònzi nyǐ nyí dhu dǒ nyǐ nyàkǎ nyisě dhu ní atdí àba bhà ale bhěyi nyǐ nyí nyòzè dhu. Ndirò, atdí àba bhà ale bhěyi nyǐ nyí nyòzè dhu dǒ, nyǐ nyàkǎ nyisě dhu ní kóró ale òzè nyǐ nyí dhu.

⁸ Obhó tí, nyǐ nyapè ì'ì kòrì màtso nà abhò nyú, ní nyǐ nyònzina kasu rǎdù

ábhõ itse nyú nódhì, nyädù àmbè àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò nùni dõ mběyi nyú. ⁹ Pbétù, ìmbǎ arí'ì kǒkò mùtso-tidò nà ale ní ndùmùndúmú, yà ìnzì rádù inga àla ale. Ndi ale ònǎ rò, iwà ndì ndú'ò ndì ndìlǎ yà angyi ì'ì pbìndà nzérenga ǒ rò dhu nádzo wà. ¹⁰ Ní ndì dhu-okú dò rò àbanǎnzó, àdhàdhì yà Kàgàwà óvò nyǎ, ndàdù nyǔnzì dhu bhěyi, nyǎ nyàkǎ nyǔnzì obi atdídǒ ndínì nyǎ nyoko tí àkǎkǎ ale tí wò ndi otu ǒ. Nyǎ nyapé kòrí dhu ònzi, ní nyǎ nyǎ nzì àdù nyǎwà akekpá mǎtí nzére dhu ò. ¹¹ Obhó tí, ndì dhu bhěyi nyǎ nyǔnzì dhu rò ní ndì nyǎ nyádù rusà àbà atdídǒ, nyǔtsù nǎ àlě tó Ádrùngbǎle, Ǔgùba Yěsù Krístò bhà dhòdhóhóngà tó Idzi ò.

¹² Wò dhu-okú dò rò ní ndì, ma mádi mongò àmbè ì dhu isè dõ fùkù bìlǎnganà, iwà mǎtí nyǎ nyúni ì dhu, nyädù ìko pòtsó yà nyǎ nyábà obhóngà ǒ rórò. ¹³ Ní, ma màla dhu mběyi nyú marà fùkù irèta nángbè rǒ, misè ì dhu fùkù yà àdì ma màdì nyǎkpódu nà ònǎ kàsùmì ǒ. ¹⁴ Obhó tí, ma màni wà dhu, ma mǔvè ònǎ idho rindù wà ndì, àdhàdhì àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò itè ka k pangba idù dhu bhěyi. ¹⁵ Ní, ma mí obi ònzi atdídǒ mìtè nyǎ nyóngo ì dhu irè bìlǎnganà iwà ma mǔvè rórò mǎtí ònǎ otu fùkù.

Kàgàwà bhà Ǔte rǒ dhu àkǎ kapbǎ ale-afí dhu

¹⁶ Obhó tí, yà mǎ mǔvò àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò iraya ádrùngbǎnga tó obi nà dhu tó màkùrù fùkù rò, mǎ mǔvò nzá ka yà ìndrù ìtsǒ tìtò tó imbe ǒ. Pbétù, mǎ màla wà kàbhà ádrùngbǎnga tó obi nyǎkpóka nyú nǎ. ¹⁷ Obhó tí, kǎbà ifuta mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mànà Àbanà Kàgàwà-fó, yà ndì ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì Kàgàwà-tù níri ndì nínganì. Ndi ale-tù ati: «Yàrí ní Idhùdu, atdídǒ ma mǔzè ale. Kǎrí nyǎkpódu nòfò dhu ònzi*.» ¹⁸ Mǎ'ì nyú mǎ-tírò, mǎ miri wòrí ale-tù òrù-akpà ò rò rǎrà ró, yà atdíkpa mǎ mí'ì kà mànà ìlǎlǎ pbìrì dõ rò.

¹⁹ Ndirò, mǎ má'ù wà yà pbànábí núnno angyangyi Ǔte atdídǒ. Ní nyǎ, nyǎ nyǔnzì dhu mběyi nyǎpbǎ afíkù ndi Ǔte rǒ. Wò ndì abádhí avò dhu rǎ'ì àdhàdhì tarà bhěyi, yà ìnò ǒ rádù inga àwù, ràrà àhù inga rùbho dhu ò, rádù àrà àhù kútsingá nga tó alalí† rǎ afíkù-ònga àtdye ònǎ kàsùmì ò. ²⁰ Nyǎ nyàkǎ nyǎni angyi kóró dhu tó dhu ní, pbànábí avò ìndrù tó angyangyi ìlǎlǎ Andítá ò rǎ'ì dhu, ní abádhí ravò nzá rǎhù dǔya ò rò ìtírò. ²¹ Obhó tí, ì pbànábí avò ìndrù tó dhu náahù nzá ìndrù ò rò. Pbétù, Kàgàwà bhà ìlǎlǎ Alafí ní ndì abádhí àbhù ongónà ròvò Kàgàwà itè fǎyò dhu ìndrù tò.

2

Inzá dhu àkǎ kirì tìtò tó màlímó rǔdhena dhu dhu (Kas 20.29-30; 2Tì 3.1-9; Yúd 3-16; Upf 2.14,15)

¹ Angyí, tìtò tó pbànábí núnnya ì Pbàìsràyélí nzínzi ǒ. Ní ndì dhu bhěyi tí, tìtò tó màlímó núnnya ì ùnyà nzínzikù ǒ átò. Ì ale níitsuya tìtò tó nzére dhu t'údheta-tidò nà nzínzikù ǒ inzá nyǎ nyǎni rórò, 'àdù yà ì nǎwà Ádrùngbǎle Yěsù nyú mà nódhò. Ndi dhu bhěyi ní ndì, abádhí nídhaya Kàgàwà rǎ tsěya òtdì kòmbómbí dhu ìtírò dǔya. ² Ábhõ ale núnnguya abádhí-owù fǎyó nzére mùtso ǒ. Ndirò abádhí-okú dò rò, ka kowuya dhu ùnò rǒ nzére Kàgàwà bhà obhóná otu nǎ. ³ Ndirò, atdídǒ ì ì ongyéngá-atdyú nóho 'àbà dhu-okú dò rò, abádhí nóowuya nyǎtra rǒ ìtsǒ ì ìtsǒ tìtò

* 1:17 1.17 Ìsa 42.1; Mǎt 17.5; Mrk 9.7; Luk 9.35 † 1:19 1.19 Ǔzt 24.17; Luk 1.78; Upf 2.18; 22.16

tó ote nĩ. Pbétù ròpè ndì m̀hàngú ò rò, Kàgàwà rĩ abádhí-ànyà ìtdì, ndàdù abádhí-tse òtdì ònà idho rĩ'ì ìkyèř.

⁴ Obhó tí, Kàgàwà náabà nzá izu kǎkà nzérenga nanzi màlàyíká dǒ màtí*. Pbétù, kǎwà abádhí ìnzĩ aráve dhòdhóhóngà nà kàzu ò. Kǎrĩ abádhí òdo atdíđ ùtì mbìì ìnǒ-yà-ba ǒ, iwà ka kusó àdrà-mbĩ dǒ rórò, róngò àmbe ànyàya ìtdì ndì ndaraya ònà idho òdò dǒ. ⁵ Kàgàwà náabà nzá izu yà angyinǎ rò nzérenga nanzi yà adzi ǒ ale dǒ màtí átò. Pbétù, yà ndì ndàbhù idha ròtù, ràwìlĩ nzére ale tó yàrí adzi ònà kàsùmì ǒ, kǎdò Nwà mà ngbò àrùbhù ngǎkpà ale mànà. Ndi Nwà ni'ì yà obhónánga tó Ídzì Mǎkǎrù núnónà ale*. ⁶ Ndirò Kàgàwà náatdì Sòdòmò mà Gòmòrà nà tó kigò ǒ ale-ànyà, ndòtdì tsèya kàzu nĩ*. Kǎnzì ndi dhu ndínĩ ì'ì tí atdí ófò tí kóró ale yà adzi ǒ arí nzérenga ònzi tò. ⁷ Pbétù kǐgú obhónángatále, Loti, yà atdíđ akó kǒkò nzére ale tó nzére m̀tsò-okú dǒ rò ale. ⁸ Obhó tí, wò ndì obhónángatále nóongónà àdì ì nzére ale nzínzì ǒ, ndàmbe abádhí rǒnzina nzére dhu àndà dǒ, ndàdù àmbe abádhí rǎnɔna nzére dhu ìrì dǒ bìlìngànà. Ní ndi dhu ongónà àdù kà-afì ìnza atdíđ. ⁹ Ní wò dhu rǐtèna dhu ní, Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎrĩ'ì ìnè ndìgũ yà ndì ndózè dhu ònzi arí ale umvútá ǒ rò. Pbétù, kà rĩ'ì ìnè ndòdò nzére dhu ònzi arí ale, ndínĩ ndì ndàbhùya tí ràbà àpbè yà adzi ǒ ale-ànyà ìtdì ndì ndí ònà idho ǒ. ¹⁰ Ndirò, kǐtdàya ànyàya atdíđ ròsè ale ní kǎkà ngbǒya rĩ atdyúya òho nzére dhu ǒ tí aróko, 'àdù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga gàyà ònzi dǒ ale.

Kǒkò ì tìtò tó màlímó ní 'ìdzì arí ìtírò ale, 'òyò arí ale, ndirò ìnzĩ arí odo ònzi ádrùngbǎnga tó awáwù nà arí'ì òrù-akpà ǒ ìpìrǒnga nà dhu-tsí nĩ ì ì dhu ùnò nzére rò ale. ¹¹ Yà abádhí nyú nùdà ɔbi nĩ, 'àdù ì'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà màlàyíká mà náarí nzĩ abádhí òbhù, 'àmbe dhu ùnò dǒ nĩ nzére Ádrùngbǎle-ònzĩ. ¹² Ì tìtò tó màlímó arí dhu ònzi àdhàdhì ìrì ǒ ìzǎ arí dhu ònzi ìmbǎ ìrètá na dhu bhèyi, 'àmbe dhu ùnò dǒ ìnzá ì ùnì dhu nĩ màtí. Ìrì ǒ ìzǎ núpè ka karí ràtsi àzèmbè ì àlána àdà ò, kadù òkyènà. Ní ndi dhu bhèyi tí, ì tìtò tó màlímó-tse nóotdiya ndì tsèkè fiyó nzérenga nyú-okú dǒ rò ì ìrì ǒ ìzǎ bhèyi. ¹³ Kàgàwà abhùya abádhí ràbà àpbè àdhàdhì abádhí arí ngǎkpà ale àbhù ràbà àpbè foyá dhu bhèyi. Abádhí-idhè náarí ndìkǎ ìkǎ tí yà ngbǒya ònǎ rò ì ì atdyúna òho nzére dhu ònzi ì ì adyi-panga rò. M̀hendù ǒ nyí nyí'ì atdíkpá abádhí mànà rò, abádhí-idhè arí ndìkǎ ìkǎ tí nyǎtrǎ ì ì rò. Ní m̀hendù ǒ abádhí rĩ'ì dhu náarádù ìnze ìnzè tí rǎkú, ndi dhu ràdù nyìkù àbhù rìwù. ¹⁴ Abádhí-nyìkpó arónena ale ní m̀nyònì ònzi ì ì nà vèbhále kèlè, ndirò abádhí náarí nzĩ 'ìngyè nzérenga t'ònzita nĩ. Abádhí náarí kǎkà ìvívì a'uta nà ale nídha ròtsù nzérenga t'ònzita ò. Abádhí àbhù ongyéngá òne ì ì dhu ràtdù afíya atdíđ. Ì ale ní iwà Kàgàwà ófù ale! ¹⁵ Abádhí úbhà obhóngà tó otu, 'àdù òwu igi Balamà, Bèorì* t'ìdhùnà núubhì ònà otu ǒ. Ndi Balamà azè dhu ní ndòngyè malì nzére dhu ònzi ndì ndí dhu-otù ǒ. ¹⁶ Ní Kàgàwà arù kà dǒ ndi kǎbhà nzérenga-okú dǒ rò: kǎbhù kayinò, yà ìnzĩ aróte ìzǎ nyú ròtè ìndrù bhèyi kà tò, rìsǒ wò kà rǎpàna ndònzì ìnzá nga nòfò dhu.

¹⁷ Kǒkò ì tìtò tó màlímó rĩ'ì àdhàdhì yà ìmbǎ idha arí'ì òyà idha-bhu bhèyi. Abádhí rĩ'ì àdhàdhì yà àpùpù ròpilina àpbù bhèyi. Kàgàwà óbhòlò wà ngari abádhí tò atdíđ ùtì mbìì ìnò ò. ¹⁸ Abádhí arí 'ìdzì 'àmbe ìmbǎ tǐya nà ote òvò dǒ ìndrù tò orú tǐya nyú nà. Ndi dhu bhèyi ní ndi, abádhí arí yà iwà ì nútù nzére dhu ònzi arí ale rǒ rò ale nídha tǐya ò, ndínĩ ì nadù

* 2:4 2.4 ɔpt 6.1-2; Yud 6 * 2:5 2.5 ɔpt 6.1-7.24 * 2:6 2.6 ɔpt 19.24-29 * 2:15 2.15 ɔzt 22.4-35

tí tdítđǒ 'àmbe yà ngbǒya rǐ atdyúya òho nzéere dhu ònzì dǒ. ¹⁹ Abádhí arí làká òkò ngǔkpà ale tò 'àti, i ale ràròko dòyá ìtírò, tàmanyà pbání ì nyú ìtírò ní ìndrǔ àbhǔ arí rìnza ì dhu tó ìno rórò. Obhó tí, atdí dhu náapé ìndrǔ àgye, ní ndi ale ní wò ndi ndi nágye dhu bhà ìno. ²⁰ Obhó tí, atdí dhená ale núbhà wà yà adzi ǒ nzéere dhu t'ónzita, Yèsù Krístò ì úni fíyó Ádrùngbǎle tí ndirò Ǫgùba tí dhu-otù ǒ. Pbétù, abádhí apé 'àdù ì nzéere dhu ò tdítđǒ, ì dhu ràdù 'àgye, ní abádhí tó ǒfò ràdù ì'ì nzéere nyú ròsè angyi abádhí arí'ì nà ǒfò dònǎ. ²¹ Abádhí úni wà obhónánga tó otu, pbétù abádhí ádù yà fíyò ka kavò Kàgàwà bhà ìlǐlǎ Úyátá núbhà ìnzǐ 'ífù. Ní ndi dhu bhěyi kí'ina rò, dhu akána ìnzǐ abádhí rànì ndi obhónánga tó otu. ²² Wò ndi abádhí tó ǒfò náko wà ndi kákà mbàyi ǒ ka kòvò dhu nà kpangba. I mbàyi ràtina: «Ìtsè nádu wà ndi, ndònyè yà ndi ndàdyo ònà rò dhu tdítđǒ*.» Ndirò: «Ìwà ndi nù'ò mběyi àdù-íyà-ba nángbǒ wà ndi tdítđǒ, ndàmbe ndàhà dǒ ǒtdo ǒ.»

3

Ìngo Ádrùngbǎle Yèsù nùngoya dhu

(Ìsa 51.6; 65.17; Màt 24.37-38; Luk 21.34-36; 1Tè 5.1-10; 2Tè 1.7-10; Yud 17-19; Upf 20.11; 21.1)

¹ Yà atdíđǒ ma mózè nyǐ rò ǒdhídù, yàrí ní ǒyo rí kisé bhàruwà yà ma màndí fùkù. Kǒkò ǒyo ma màndí fùkù bhàruwà ǒ, ma mózè misè fùkù dhu ní iwà nyǐ nyúni dhu, ndínǐ nyǐ nabhù tí nyǐrè ì dhu tdítđǒ àkákà dhu bhěyi. ² Ma mózè nyǐrè yà angyangyi ìlǐlǎ pbánábí núnno ǒte mà, Ádrùngbǎle, Ǫgùba Yèsù Krístò bhà Úyátá, yà kàbhà uvitatále nùudhè fùkù mànà. ³ Ròsè kóró dhu dònǎ, nyǐ nyákà nyúni dhu ní, kàrí idho, yà yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndàpà ndòdì ndi ǒyá ǒ rí'ì ale ràrǐ afíya òzè dhu bhěyi tí ì nózè 'òkò ale. Abádhí nóowuna nyǔgbo rǒ, ⁴ 'àmbe àtìnà dǒ: «Yèsù akò làká ndàti, ìngo ndi ràrǐ ìngo! Ní kòmbí kà rǐ'ì ngbòró? Obhó tí, ròpè ndi yà àlě t'ábhúna núnvèna rò*, kóró dhu náarí'ì ìnè àdhàdhì yà Kàgàwà abhòlòna yà adzi rò ì ì'ì dhu bhěyi tí!» ⁵ Wò dhu ùno ì ì'ì rò, abádhí ònǎ rò arana àdzo rǒ dhu ní: mǔhàngú ò rò, Kàgàwà rabhòlò òrù-akpà mà yà adzi mànà òtèna nǐ, ndirò kà rabhòlò yà adzi ràhu idha ò rò, ndàdù adzi-kpa mà-ǒnga nùndò idha mànà. ⁶ Ndirò ndi ǒte-ǒbì nǐ tí, yà angyi ì'ì adzi nínza ní òtòtù, rùpìlǐ ndi idha*. ⁷ Ní, wò ndi ǒte-ǒbì nǐ tí, Kàgàwà úlì wà yà kòmbí rí'ì òrù-akpà mà adzi mànà tsèna tí, ndínǐ ndi ndubìya tí kàzu ò. Kàrí abádhí òdo wò ndi ìndrǔ-ànyǎ ndi ndunoya, ndàdù nzérengatále-tse òtdì ònà idho tò.

⁸ Pbétù, yà atdíđǒ ma mózè nyǐ rò ǒdhídù, atdí dhu rǐ'ì ìnè yà ìnzá àkà ndàdzo ùkunǎ rò. Ndi dhu ní: Ádrùngbǎle Kàgàwà-nyǐkpó ǒ, atdí idho rǐ'ì àdhàdhì atdí lufù ato bhěyi, ndirò atdí lufù ato rǐ'ì àdhàdhì atdí idho bhěyi*. ⁹ Ádrùngbǎle nádzo nzá yà ndi ndakò pbìndà làká nábhǔ ndi ndi ràkà dhu rǒ rò, àdhàdhì yà atdí dhená ale náarírèna dhu bhěyi. Obhó tí, kàrí dzìku òndù, ìnzá ndi ndózè atdí ale mà ràwǐ, pbétù ndi ndózè kóró ale rùgèrè ì 'ùbhà fíyó nzérenga nídhunǐ.

¹⁰ Ádrùngbǎle bhà idho nísíya àdhàdhì ogbotále rǐrà ònà idho náarí ìsǐ ìnzá ka kùnì rórò dhu bhěyi. Ndi nínganí, òrù-akpà náawíya girítina rùva

* **2:22** 2.22 Mbà 26.11 * **3:4** 3.4 Ábhǒ ale rǐrèna dhu ní, «Àlě t'ábhúna» tí ka kátina iró ale ràrǐ kákà wemberè tí Yèsù Krístò na'u ale. * **3:6** 3.6 Ǫpt 1.6-9; 7.11-23 * **3:8** 3.8 Zàb 90.4

rórò. Ndirò, yà Kàgàwà abhòlò kóró dhu-tsí, yà inga àwù arí òrù-akpà-nyì-rò dhu-tsí, níidhoyà ì kóró kàzù-fó. Yà adzi, òná arí'ì kóró dhu-tsí mànà núuwíya kóró átò. ¹¹ Nírò, wò dhu bhěyi kóró dhu núnzaya ì rò, nyí nyàkă nyòkò ìlìlă ófò ǒ Kàgàwà-nyìkpó ǒ, nyádù afíku àpba kòzè dhu ònzi nyí nyí dhu rǒ. ¹² Nyí nyàkă nyòkò ndi dhu bhěyi yà Kàgàwà bhà idho òdo nyí nyí atdyúku nyú nà rākă tsakàtsakà òná kàsùmì ǒ. Ndi idho ǒ, Kàgàwà ubiyya òrù-akpà kàzù nǐ, yà òrù-akpà-nyì rǒ arí inga àwù dhu ràdù 'idhò ndi kàzù bhà igbétá nǐ. ¹³ Adhàdhì yà Kàgàwà akò làká-bvù rǒ, àlě kódona dhu ní òrù-akpà-owútá mà, adzi-owútá mànà rǔvò dhu. Ndi òrù-akpà-owútá mà adzi-owútá mànà ǒ róko ale rǒngo ònzìnà dhu ní obhónánga tó dhu kèlě.

¹⁴ Yà atdídǒ ma mózè nyí rò odhídù, wò ndi idho òdo nyí nyí ònană, nyí nyàkă nyòkò màrùngà ǒ Kàgàwà nà. Nyí nyàkă nyònzì obi nyòkò ìlă nyí nyìlă kà-nyìkpó ǒ rórò, ndirò ìmbă nzére dhu tí ka kádù òzùnà atdí dhu mà rǐ'ì nyukùtsi rórò. ¹⁵ Nyí nyàkă nyùni dhu ní, yà àlě tó Ádrùngbàlè rádi ìnzǐ ndàmbe ìngo dǒ dhu ràrǐ ndi otu nùbhà fùkú ndínǐ nyí nyugù tí. Ndi dhu rǐ'ì àdhàdhì yà àlě t'ádònà ndirò àlě t'ódhìnà Polò ándǐ fùkú yà Kàgàwà ábhù fǐndà dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta-bvù rǒ dhu bhěyi. ¹⁶ Kóró pbìndà bhàrùwà ùndǐ ndi ndí rò, kǎrǐ òte ì dhu dǒ. Pbétù ì bhàrùwà ò, ngǔkpà dhu rǐ ale-do àlě dhu náarí'ì obi tí. Ní kākà ìnzá nga núni, ndirò ìnzǐ 'àdù ò'ò afíya òná rò ale, náarádù ì dhu-tì ùlè ávàya dò, àdhàdhì ì arí Ìlìlă Andítá ò ngǔkpà dhu-tì ùlě dhu bhěyi. Wò dhu bhěyi ì ì dhu ònzi rò, abádhí arí 'ìnzá ìtírò.

¹⁷ Nírò nyí, yà atdídǒ ma mózè nyí rò odhídù, kòní ma mòvò wà dhu angyangyi fùkú. Ní nyí nyàkă nyòdò nyí mběyi, akye nyí nyowuna kòkò nzére ale tó nzérenga àbhù rùwǐ nyí, ìnzǐ nyádù ìko pòtsó fùkú a'uta ǒ nǐ. ¹⁸ Pbétù nyí nyàkă nyámbe ò'ò dǒ ìdzìnga ǒ, ndirò àlě tó Ádrùngbàlè, ǒgàba Yèsù Krístò ùnǐ nyí nyí mběyi nyú dhu mànà dhu ǒ. Ilèta àkă àlě ràbhù kà tò ròpè ndi kòmbí, ndirò dhòdhóhónganà! Àmìnà.

Yùwanì andí wemberè tí bhàrùwà Yàrí bhàrùwà ò ì nòtù ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí ní wemberè tó bhàrùwà yà Yèsù bhà uvitatále Yùwanì núundí ìbhù bhàrùwà nzínzì ǒ. Kündí abádhí mbèmbè àrùgyètdí kumì ato nùdà Yèsù ka kùgù dhu-dzidǒ rórò. Kändí yà ɔvòna arí'ì dóná Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkürù mà átò. Ndirò ka kirè nga kà randí ndi Upfòta tó bhùkù.

Yà wemberè tó bhàrùwà nófò ndì Kàgàwà bhà Ɔte ɛno ka kí indrù tò dhu nà. Yùwanì náandí ka Àziyà-Ngba tó pbirì, yà Tùrùkiyà tí ka karí àtina kòmbí ǒ pbàkrístò tò. I pbàkrístò nùri nzá ì nzínziya ǒ ndi màkürù àlù dòya tí dhu dǒ. Ní atdídhéná ale núuvò fíyó kànìsà ò rò 'òwù. Ngùkpà ale náadù òngo títò tó màlímó tí, 'àmbe pbàkrístò àbhù dǒ tsiya ràva ì nzínziya ǒ. I màlímó nóowúnà 'ùvo rǒ ìnzǐ 'à'ù Yèsù Krístò angò indrù tí dhu. Ndirò, abádhí nóowúnà 'ùvo rǒ ìnzǐ 'òzè ka Kàgàwà t'Ídhùnà tí (2.22; 4.2-3; 5.10). Abádhí náagò nzérenatále tí ì í'ì dhu (1.8; 3.7-10), ìnzǐ 'àdù àzè nitè fíyò nzínziya ǒ (2.9-11; 3.14-15; 4.20-21).

Yùwanì azè ndòvò ìbhù dhu pbìndà bhàrùwà ò: kǎzè ndàbhù pbàkrístò mà nzínzì ǒ rí'ì Kàgàwà Àba mànà irita ràbà ɔbi. Ndirò kǎzè pbàkrístò nzínzì ǒ rí'ì tsí ràbà ka átò. Kǎzè átò dhu ní, ndàbhù sedzà pbàkrístò tò ròkò yà Yèsù Krístò ndítirò nyú nala, 'àdù kà rǎnɔna dhu nyú níri ale rùdhèna fíyò dhu ìfù ì í ró tí.

Bhàrùwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàrùwà-dòkpa (1.4).
- Awáwù mà ìnò mànà (1.5-2.29).
- Kàgàwà bhà inzo mà pfòmvo Sìtanì bhà-tsí mànà nzínzì-ǒnga nùtu dhu (3.1-24).
- Obhóná pbànábí mà títò tó pbànábí mànà (4.1-6).
- Indrù àkǎ 'òzè ì òzè tí nzínziya ǒ, Kàgàwà ózè ì atdídǒ nídhunǐ (4.7-21).
- Mùlèmà tó a'uta (5.1-21).

Ípìrǒnga tó Ɔte

(Yùw 1.1-14; 1Yù 5.11-13)

¹ Ma mí yà dhu nándí fùkù, Ípìrǒnga tó Ɔte-okú dò rò. Ndi Ɔte ní'ì inè kórò dhu-tsí rǐ 'òpè rò. Ndi Ɔte mà miri ngùkpà ɔdhídu uvitatále mànà, màdù àlanà nyìkpóka nyú nǐ. Ndirò mà màndà ka, màdù ngbǒna ùlu ɔsúka nyú nǐ. ² Obhó tí, ndi Ípìrǒnga náavì ndi indrù tò, màdù àlanà. Ní ndi dhu-okú dò rò, mà ní ndi dhu tó ngàmbì, ndirò mà mí dhòdhódhóna tó Ípìrǒnga, yà Àba Kàgàwà-tí'ò ì'ì òvo fùkù. Ndi Ípìrǒnga ní ndi yà ndi nitè fákà. ³ Ní wò mà mà mala, màdù ìrìnà dhu òvo mà mí átò fùkù, ndíní àlè kungbò tí àlè atdíkpá nyí mànà. Wò ndi àlè tó ungbòta rǐ àlè àbhù àlè rǐ'ì atdíkpá Àba Kàgàwà mà Idhùnà Yèsù Krístò mànà. ⁴ Ní, mà mí wò dhu àndí fùkù ndíní àlè tó dhèdhe náaká tí bhùnà ǒ.

Kàgàwà ní Awáwù dhu

(Zàb 32.1-5; Mbà 28.13; Èfè 5.8-14; Tit 2.14)

⁵ Kànǐ yà Yèsù Krístò-tsù mà miri dhu. Ndi dhu ní ndi yà mà móvɔna fùkù. Kǎtì: «Kàgàwà ní awáwù. Ní ìnò arí'ì màbǎ akekpá màtí kà-nyutsi.»

⁶ Àlè kapé àtina iwà àlè rùngbò àlè Kàgàwà mànà, àlè ràdù ì'ì inè ìnò ǒ àlè

kúbhi ró, ní àě ní tìtòtále, ndirò àě kónzina dhu ní nzí obhóngá. ⁷ Pbéù, àě kapé àmbé ùbhi dǒ awáwù ǒ, àdhàdhì Kàgàwà narí awáwù ǒ arádi ale dhu bhèyi, ní àě kùngbò wà àě àě nzínzì ǒ. Ndirò ndi Kàgàwà t'Ídhùnà, Yèsù-azù nú'ò wà àě kóró àě tó nzérenga ǒ rò, àě rìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.

⁸ Àě kapé àtina ìmbǎ àě rǎrǎ'ì nzérenga nà, ní àě kùtrǎ wà àě àlétírò, ndirò obhóngá rǎ'ì mbǎ àě-nyutsì. ⁹ Àě kapé àě tó nzérenga òvò kpanya Kàgàwà-ònzì, ní kà rǎdù àě tó nzérenga núbà, ndàdù àě ù'ò àě rìlǎ nyìkpóna ǒ. Obhó tí, àbadhi ní yà ndi ndùnò dhu nífù arí ale, ndirò ka ní Obhónángatále. ¹⁰ Àě kapé àtina ìnzá àě rònzì nzérenga, ní àě kòzù wà Kàgàwà tìtò-ba tí, ndirò kàbhà ɔte rǎ'ì ìmbǎ àě-afí ò.

2

Yèsù ní ndi àě dǒ arí ndùgye àvùkǎ dhu (*Yùw 13.34-35; 14.21-24; 15.12-14*)

¹ Pbanǎnzó, ma mǎndí yà dhu fùkù ìnzì nyí nyonzi tí nzérenga. Pbéù, atdí ale mà náapé nzérenga ònzì, ní àě kí'ì ìnè àě dǒ rí ndùgye àvùkǎ nà, Àba Kàgàwà-ti'ò. Ndi ale ní Yèsù Krístò, Obhónángatále. ² Ndirò, àbadhi abhè ndi nditírò, ndòvè perè tí, ndínì Kàgàwà ùbà tí àě tó nzérenga. Kǎvè nzá àě tó nzérenga-okú dò rò tí, pbéù kǎvè yà adzi ǒ kóró ale tó nzérenga-okú dò rò átò.

³ Àě kapé Kàgàwà bhà Úyátá nífù, ní àě kùni wà Kàgàwà. ⁴ Atdí ale náapé àtina: «Íwà ma múni Kàgàwà», pbéù ìnzì ndàdù kàbhà Úyátá nífù, ní ndi ale ní tìtò-ba. Ndirò obhóngá rǎ'ì mbǎ kà-nyutsì. ⁵ Pbéù, Kàgàwà bhà ɔte nóvò arí mbèyi afína ò ale ní ndi Kàgàwà nózè àkǎkǎ dhu bhèyi ale. Wòrí ní ndi àě kádù Kàgàwà mànà àě kùngbò àě dhu ùni róná dhu. ⁶ Ndi ale náapé àtina iwà ì rùngbò ì Kàgàwà nà, ní ndi ale àkǎ ndùbhi yà Yèsù ubhì dhu bhèyi.

Úyátá ɔwátá (*Màt 6.24; Ròm 12.2; Yàk 4.4*)

⁷ ɔdhídù, yà atdí dǒ ma mózè nyí rò, yà ma mǎndina fùkù úyátá ní nzí úyátá-ɔwátá. Pbéù, ma mǎndina fùkù dhu ní úyátá-ayí. Ka ní yà dònakpa ò rò nyí nyabà, ndirò yà iwà nyí nyiri Kàgàwà bhà ɔte. ⁸ Ngǎtsi otu ǒ, yà ma mǎndina úyátá rǎ'ì àdhàdhì úyátá-ɔwátá bhèyi. Ndi úyátá tó obhóngá návi ndi Yèsù Krístò-nyutsì, ndirò nyukutsì màtí átò. Obhó tí, kòmbí ìnò rǎ'ì ùda ndi ndúda ró, awáwù nyú rǎdù ndòpè ndàwù nga. ⁹ Atdí ale náapé ndàtì awáwù ǒ ndi ndí'ì dhu tí, pbéù ndàdù ì'ì ìnè ɔdhìnà ndi ndóndrò ró, ní ndi ale rǎ'ì ìnè ìnò ǒ kòmbí màtí. ¹⁰ ɔdhìnà nòzè ale rǎ'ì awáwù ǒ, ndirò ìndrú àbhù rí ròtsù nzérenga ò dhu rǎ'ì ìmbǎ kà-nyutsì. ¹¹ Pbéù, ɔdhìnà nòndrò ale rǎ'ì ìnò ǒ. Kǎrúbhi ìnò ǒ, ndirò kùni nzá àdhà màtí ndi ndàrà dhu, ìnò ìtì kà-nyínga dhu-okú dò rò. ¹² Pbanǎnzó, ma mí dhu àndí fùkù, Kàgàwà ùbà wà fùkù nzérenga Yèsù-ɔvò-okú dò rò nídhunì. ¹³ Abádù, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyúni yà ìnè ì'ì dònakpa ò rò kóró dhu-tsí rǎ'ì 'òpè rò ale dhu-okú dò rò. Zàdhǎ, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyónzì wò Nzére-ale-akpà lè mà nídhunì.

¹⁴ Pbanǎnzó, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyúni Àba Kàgàwà dhu-okú dò rò. Abádù, ma mí dhu àndí fùkù, iwà nyí nyúni yà ìnè ì'ì dònakpa ò rò kóró dhu rǎ'ì 'òpè rò ale dhu-okú dò rò. Zàdhǎ, ma mí dhu àndí fùkù, ɔbi nà nyí nyí'ì dhu-okú dò rò: Kàgàwà bhà ɔte rǎ'ì afíku ò, nyǎdù Nzére-ale-akpà lè mà nónzì. ¹⁵ Nírò, àpé nyòzè yà adzi, ndirò àpé nyòzè kà ǒ rǎ'ì dhu-tsí.

Ndi ale náapé yà adzi òzè, ní ndi ale nózè nzá Àba Kàgàwà. ¹⁶ Obhó tí, yà adzi ǒ rí'ì kóró dhu-tsí núvò nzá Àba Kàgàwà bhà rò, pbétù i dhu-tsí núvò yà adzi ǒ rò. I dhu-tsí ní, ale-ngbò òzè dhu-atdyú òho ka kí atdíǒ dhu, àlě ka kàla dhu-atdyú òho ka kí kabà dhu, ndirò ongyéngá-okú dò rò ka kí ale òyò dhu. ¹⁷ Yà adzi mà, òná kóró dhu-tsí yà ìndrũ arí atdyúya òho màna rãda ùda. Pbétù, Kàgàwà ózè dhu ònzi arí ale náarádi dhòdhòdhóngana.

Nyòdo nyí Krístò bhà òmvũ rǒ rò

(Yüw 1.12-13; 16.13-15; Rom 8.14-19; 1Yü 4.1-6; 5.18)

¹⁸ Pbanĩnzó, yà adzi ǒ dhu-tsù rĩ ndòdì òná idho nĩndù wà ndì. Nyí nyiri wà dhu, Krístò bhà òmvũ rǎr'ì ìrà ndì ndìrà ró. Ní kòní Krístò bhà òmvũ nũnyà wà i abho nyú kòmbí. Ní àlě kàni wà dhu, kàri idho rǎr'ì yà adzi ǒ dhu-tsù nyú rĩ ndòdì òyá idho. ¹⁹ Kǒkò i ale núvò àlě nzínzi ǒ rò tí, pbétù abádhí ní'ì nzi àlě t'ódhina nyú. Obhó tí, abádhí ní'iyana gukyè àlě t'ódhina nyú tí, ní abádhí ókòyana atdíkpá àlě màna. Abádhí úbhà àlě, ndín'ì dhu nitè tí kpangba ìnz'ì rǎr'ì i àlě nzínzi ǒ ale.

²⁰ Pbétù nyí, nyí nyábà wà Krístò ábhu fũkù Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí. Ní nyí kóró, nyí nyàni wà obhónga. ²¹ Ma màndí nzá dhu fũkù inzà nyí nyàni obhónga dhu-okú dò rò. Pbétù ma màndí dhu fũkù, iwà nyí nyàni obhónga dhu-okú dò rò. Ndirò nyí nyàni wà dhu, ìnz'ì tìtò tó atdí dhu mà rǎràdù àhu obhónga ò rò.

²² Tìtò-ba ní àdhi? Tìtò-ba ní yà Yèsù àgò arí ndàtì ìnz'ì ní Krístò tí ale. Kòní ndi ale ní ndi Krístò bhà òmvũ. Kǎri Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù màna nágò. ²³ Obhó tí, Kàgàwà t'Ídhùnà nása rí ìngbatí ìli ndì ale mà, nása wà Àba Kàgàwà átò. Ndirò, ndi Kàgàwà t'Ídhùnà nà'ù ale, ná'ù wà Àba Kàgàwà átò.

²⁴ Nírò, yà dóna-kpa ò rò nyí nyiri òte náakã ndàdi afikũ ò. Wò ndi dóna-kpa ò rò nyí nyiri òte náapé àdi afikũ ò, ní nyí átò nyí nyóko òko Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù màna ò. ²⁵ Ndirò, kàni àlě tò Krístò akò làkà: ndi làkà ní dhòdhòdhónga tó ípìrǒnga.

²⁶ Ma màndí wò dhu fũkù kǒkò nyí nózè 'ùtrǎ ale-okú dò rò. ²⁷ Pbétù nyí, yà Krístò irá nyí nĩ Hlǎ-Alafí rí'ì ìnè ùkù. Ní ndi dhu-okú dò rò, nyí nyí'ì mbǎ ùdhè tí ka kí dhu ùdhè fũkù dhu-atdyú nà. Obhó tí, Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí arí kóró dhu ùdhè fũkù. Ní wò kǎrúdhèna fũkù dhu ní obhó dhu, ìnz'ì ní tìtò. Ní, dhu àkã nyòkò Krístò màna nyí nyúngbò nyí rórò, àdhàdhì Hlǎ-Alafí núde ka fũkù dhu bhèyi.

²⁸ Ní kòmbí pbanĩnzó, dhu àkã nyòkò Krístò màna nyí nyúngbò nyí rórò, ndín'ì Kà rĩtsi ìngo nínganí, àlě kí'iya tí mànzì nà, ndirò ìnz'ì àlě-nyí adùya tí iwũ Kǒnzì-tsu ǒ. ²⁹ Nyí nyapé dhu ùn'ì Krístò rǎr'ì obhónángatále, ní nyí nyàkã nyùni dhu ní, obhónánnga ònzi arí ìngbatí ìli ndì ale mà ní rǎr'ì Kàgàwà bhà ingba.

3

Kàgàwà bhà inzo

¹ Ìgyò! Nyàndà pé ìngbà dhu bvùtí àzè nĩ màtí Àba Kàgàwà náazè àlě dhu. Kǎr'ì àlě ànzi pbandà inzo tí. Ní àlě ní obhó tí, kà bhà inzo. Wò dhu-okú dò rò, yàrí adzi nũni nzá àlě, inzà kũni Kàgàwà nĩdhun'ì. ² Odhídù, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, kòmbí àlě ní Kàgàwà bhà inzo. Ndirò olùnǎ rò àlě kí'iya tí dhu nápè nzá ndàv'ì kpangba. Pbétù, àlě kàni dhu ní, Krístò rĩtsi ìngo nínganí, àlě kuliya àlě kà bhèyi, àlě kalaya ka yà ka nyú arí'ì

dhu bhëyi nídhuní. ³ Ní, Krístò ndì ndalaya dhu nà'ù ale, náká ndù'ò ndì ndítírò ndílà Kàgàwà-nyìkpó ǒ, àdhàdhì Krístò ílǎ kà-nyìkpó ǒ dhu bhëyi.

⁴ Ìndrű náapé nzérenga ònzi, ní ndi ale nífu nzá Kàgàwà bhà Ƴyátá. Obhó tí, nzérenga ní ìnzí ka kí Kàgàwà bhà Ƴyátá nífű dhu. ⁵ Ní nyí nyùni wà dhu, Yësù Krístò rira ndíní ndì ndu'ò tí ìndrű tó nzérenga. Ndirò, kà-nyutsi nzérenga rí'ì mbǎ akèkpá màtí. ⁶ Yësù ò rádi ìngbàtí íli ndì ale mà, náarí nzí nzérenga ònzi. Pbéttù ìngbàtí íli ndì ale mà náapé àmbe nzérenga ònzi dǒ, ní ndi dhu ìtè dhu ní, ndi ale rála nzá Yësù, ndirò kà rúni nzá ka.

⁷ Pbanínzó, àpé nyàbhu atdí ale mà rùtrǎ nyí. Obhónánga ònzi arí ale ní ndì nyú tírò obhónángatále, àdhàdhì Yësù Krístò ní obhónángatále dhu bhëyi. ⁸ Nzérenga ònzi arí ale ní Pfòmvo bhà ale, ndi Pfòmvo náapé ndònzì nzérenga dóna-kpa ò rò kóró dhu-tsí rí 'òpè òná kàsùmì ǒ dhu-okú dò rò. Ní Kàgàwà t'Ídhùnà níra ndíní ndì ndugolo tí pfòmvo bhà kasu.

⁹ Ìngbàtí íli ndì ale mà Kàgàwà bhà ingba tí rí'ì, ní rí nzí nzérenga ònzi, Kàgàwà bhà ɔte rí'ì kà-afí ò itse bhëyi nídhuní. Ndirò, ndi ale rí nzí àdù àmbe nzérenga ònzi dǒ, Kàgàwà bhà ingba tí ndì ndí'ì nídhuní. ¹⁰ Yà dhu bhëyi ní ndi ka kádù Kàgàwà bhà inzo mà Pfòmvo bhà inzo mànà núnì: ìngbàtí íli ndì ale mà, ìnzí arí obhónánga ònzi, ndirò ngǎtsi nǐ ìnzá ɔdhìnà nózè, ní nzí Kàgàwà bhà ingba.

*Dhu àká ìndrű ròzè ì nzínziya ǒ dhu
(Yüw 15.12-21; 1Yü 4.7-8,16-21)*

¹¹ Obhó tí, kòní yà dóna-kpa ò rò nyí nyírì ɔte: dhu àká àlě ròzè àlě àlě nzínzi ǒ. ¹² Dhu àká nzá àlě rònzi dhu Kàyinà bhëyi, ka ní'ì Nzére-ale-akpa bhà ale, ndirò kǎhò adónà. Ádhu kǎhò ka okúna dò rò? Kǎhò ka okúna dò rò dhu ní, kàbhà kasu ní'ì nzére, pbéttù kà t'ádónà bhà tsí ràdù ì'ì mbëyi.

¹³ Adódù, àpé nyàbhu idho rùko nyí yà adzi ǒ ale rí nyòndrò rò. ¹⁴ Àlě nyú àlě kùnì wà dhu iwà àlě rùvò ɔve ò rò, àlě rùdà ípìrǒnga ò, àlě t'ádóna àlě kózè nídhuní. Obhó tí, ìnzá ɔdhìna nózè ale nádì àdì ɔve ǒ. ¹⁵ Adónà nòndrò ìngbàtí íli ndi ale mà ní abvo ɔkye arí ale. Ndirò nyí nyùni wà dhu, abvo ɔkye arí ìngbàtí íli ndi ale mà, ní rǎr'ì mbǎ dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga nà nyunatsi. ¹⁶ Yàrí ní ndi àlě kùnì àzè róná otu: Yësù Krístò adzi pbìndà ípìrǒnga àlě-okú dò rò. Ní àlě mà átò, àlě kàkǎ àlě ràdzi àlě tó ípìrǒnga àlě t'ádóna-okú dò rò. ¹⁷ Ìngbàtí íli ndi ale mà náapé ì'ì yà adzi ǒ ongyéngá nà, ndàdù adónà nála mùhetù ǒ rí'ì ró, pbéttù ndàdù ɔtsúna ùtsi ìnzí ndònzì ndi ɔdhìnà dzùnà, ní ndi ale ràdù àtìnà ìngbà dhu bhëyi, iwà ndì rózè Kàgàwà? ¹⁸ Pbanínzó, àpé kí'ì àzè nà àlě-òtè ǒ tí, ndirò àlě-ìdà dǒ tí. Pbéttù, àlě kàkǎ àlě rìtè àzè àlě kàsű ǒ, ndirò obhóngà dǒ.

Kàgàwà-nyutsi ka kóko dhu núnì ka kádù róná dhu

¹⁹ Wò dhu-otù ǒ ní ndi, àlě kádù obhóngatále tí àlě kí'ì dhu núnì, ndirò àlě-afí ràdù ndòpè Kàgàwà-ònzí. ²⁰ Obhó tí, àlě-afí apé àlě òbhu, ní àlě kùnì wà dhu Kàgàwà bhà Ádrùngbǎnga ròsè wà àlě-afí tó ádrùngbǎnga dónà, ndirò kà rùnì wà kóró dhu. ²¹ Ɔdhídù, yà atdí dǒ ma mózè nyí rò, ìnzí àlě-afí náapé àlě òbhu, ní àlě kí mbǎ àdù ì'ì ɔdɔ nà Kàgàwà-ònzí. ²² Ndirò, ìngbàtí íli ndi dhu mà kà-fó àlě kònzì, nábà àlě kádù àbà, kàbhà Ƴyátá àlě kífu, àlě ràdù kà-nyìkpó nòfò dhu ònzì dhu-okú dò rò. ²³ Ndirò, kànì kàbhà Ƴyátá: Dhu àká àlě rà'ù kà t'Ídhùnà Yësù Krístò-ɔvò, àlě ràdù àlě òzè àlě nzínzi ǒ, àdhàdhì ndi Krístò nùuyá ka àlě tò dhu bhëyi. ²⁴ Kàgàwà bhà Ƴyátá nífű rí ale ní rí'ì Kàgàwà-nyutsi, ndirò Kàgàwà rí'ì ndi ale-nyutsi

átò. Ndirò, kàní àlě kádù Kàgàwà rǐ'ì àlě-nyutsì dhu ùni róná dhu: kǐbho pbìndà Ìlǐlǎ-Alafí àlě tò.

4

Kàgàwà bhà Alafí mà Krístò bhà òmvù bhà ale-afí màna nùni ka kádù róná dhu

(Tòr 13.1-4; Yüw 2.18-25; 2Yü 7-11)

¹ Ɔdhídù, yà atdíđ ma mózè nyǐ rò, nyǐ nyàkǎ nzá nyá'ù Kàgàwà bhà Alafí rǐ'ì nyunatsì dhu tí rí ndàti ìngbàtí ìli ndì ale mà rùnɔna dhu. Pbétù, dhu àkǎ pé nyǎndà i ale rùnɔna dhu-ònga mběyi, ndíní nyǐ nyuni tí ìnè Kàgàwà bhà Alafí rǐ'ì abádhí-nyutsì dhu. Obhó tí, tìtò tó pbànábí núnnya wà i ibí nyú yà adzi ǒ. ² Ní, kàní nyǐ nyádù Kàgàwà bhà Ìlǐlǎ-Alafí nùni róná dhu: ìngbàtí ìli ndì ale yà kpangba rí dhu òvɔ, ndàti Yèsù Krístò rírà yà adzi ǒ ale-ngbò tó ófò ǒ, ní Kàgàwà bhà Alafí rǐ nyunatsì ale. ³ Ìngbàtí ìli ndì ale mà yà ìnzá Yèsù nùni, rǐ'ì mbǎ Kàgàwà bhà Alafí nà nyunatsì, pbétù kà-nyutsì rǐ'ì ní Krístò bhà òmvù bhà ale-afí. Nyǐ nyírì dhu Krístò bhà òmvù rǎrǐ ìrà. Ní kòní, kòmbí kìrà wà àhɔ yà adzi dǒ.

⁴ Pbànǐnzó, nyǐ ní Kàgàwà bhà ale, ndirò nyǐ nyónzì wà tìtò tó pbànábí lèma. Obhó tí, nyukutsì rǐ'ì Kàgàwà bhà Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nózè wà yà adzi ǒ rǐ'ì Krístò bhà òmvù bhà ádrùngbǎnga tó obi dònǎ. ⁵ Tìtò tó pbànábí ní yà adzi ǒ ale. Abádhí náaróte yà adzi ǒ ale bhěyi, yà adzi ǒ ale ràdù tsùyá dhu ìrì. ⁶ Pbétù àlě nyú, àlě ní Kàgàwà bhà ale. Ní, iwà Kàgàwà nùni ale rǐ àlě-tsù dhu ìrì ìrì. Ndirò, ìnzì ní Kàgàwà bhà ale rǐ nzì àlě-tsù dhu ìrì. Wò dhu rǒ ní ndi, àlě kádù obhóna tó Alafí mà, tìtò tó ale-afí màna nùni nǐ.

Kàgàwà itè pbìndà àzè ìndrù tò tí dhu

(Yüw 3.16-17; Ròm 5.5-8; 1Yü 3.11-24)

⁷ Ɔdhídù, yà atdíđ ma mózè nyǐ rò, kòzè àlě àlě nzínzì ǒ, àzè ní Kàgàwà bhà dhu nǐdhunǐ. Ndirò, ìngbàtí ìli ndì ale mà, yà ìndrù nózè ní Kàgàwà bhà ìngba, ndirò kùni wà Kàgàwà. ⁸ Ìnzá ìndrù nózè ale nùni nzá Kàgàwà, Kàgàwà ní àzètále nǐdhunǐ. ⁹ Kàní Kàgàwà nǐtè pbìndà àzè àlě tò tí dhu: kǐvi atdí tí arǐ'ì Idhùnà rǐrà yà adzi ǒ, ndíní àlě kabá tí ípìrǒnga otùna ǒ. ¹⁰ Yàrí ní ndi àzè tí ka kátina dhu: ìnzì ní àlě'ì ndi àlě kazè Kàgàwà wemberè tí, pbétù, ka ní ndi àlě nazè. Kǐvi Idhùnà rǐrà òvè perè tí àlě-okú dò rò, ndíní ndì ndubà tí àlě tó nzérenga otùna ǒ.

¹¹ Ɔdhídù yà atdíđ ma mózè nyǐ rò, dhu apé ì'ì wò dhu bhěyi Kàgàwà náazè àlě dhu tí, ní dhu àkǎ àlě ròzè àlě átò àlě nzínzì ǒ. ¹² Atdí ale mà nàpè nzá Kàgàwà-nyìkpa àlà. Pbétù, àlě kapé àlě òzè àlě nzínzì ǒ, ní Kàgàwà rǐ'ì ìnè àlě-nyutsì, ndirò àlě Kòzè nǐ àzè návi wà ndì àkǎkǎ dhu bhěyi àlě-nyutsì.

¹³ Kàní àlě kádù Kàgàwà-nyutsì àlě kòkò dhu, ndirò Kàgàwà rǐ'ì àlě-nyutsì dhu nùni róná dhu: Kǐbhò pbìndà Ìlǐlǎ-Alafí àlě tò. ¹⁴ Ndirò àlě nyú àlě kála wà dhu, àlě ràdù ì'ì fìndá ngàm̀bì tí: Àba Kàgàwà ìvi Idhùnà rǐrà yà adzi ǒ ale tó Ɔgùba tí. ¹⁵ Ndi ale apé Yèsù ùnǐ Kàgàwà t'Ídhùnà tí, ní Kàgàwà rǐ'ì ìnè ndi ale-nyutsì, ndirò ndi ale rǐ'ì ìnè Kàgàwà-nyutsì. ¹⁶ Ndirò, àlě nyú àlě kùni wà, ndirò àlě kà'ù wà Kàgàwà ózè àlě dhu. Kàgàwà ní àzètále. Àzè nà arǐ'ì ale rǐ'ì Kàgàwà-nyutsì, ndirò Kàgàwà rǐ'ì ndi ale-nyutsì. ¹⁷ Kàgàwà àlě kòzè atdíđ dhu itè rí dhu ní, Kàgàwà rǐ ìndrù-ànyǎ itdì nínganí, àlě kǐ'iyà ìmbǎ ɔdɔ nà, àlě tó ípìrǒnga yà adzi ǒ nófò ndi Yèsù ì'ì nà yà adzi dǒ ípìrǒnga nà nǐdhunǐ. ¹⁸ Àzè nà ale ò ɔdɔ arǐ'ì

ìmbă. Ndirò, àkăkă àzè náarí ɔdo ìto ale-afí ò rò. Obhó tí, anya ɔdo rí dòná ka kotdí tí ale, náarí ɔdo ònzi. Ndirò, ɔdo ònzi rí ale-afí ò àzè nápè nzá àkă bhùná ɔ. ¹⁹ Ní, àlě nyú àlě kí'ì àzè nà Kàgàwà náazè àlě'ì wemberè tí dhu-okú dò rò. ²⁰ Atdí ale mà náapé àtina: «Ma mózè Kàgàwà», ndádù adòná nónrò, ní ndi ale ní títò-ba. Obhó tí, inzà yà nyìkpóna nyú ɔ ndi ndálàna adòná nózè ale rí nzi àdù yà ìnzì ndi ndálàna Kàgàwà nózè. ²¹ Ndirò, yàrí ní ndi Krístò ɔbhà àlě tò ɔyátá: «Kàgàwà nózè ale nákă wà ndòzè adòná átò.»

5

A'uta ní ndi yà adzi lè mà ònzì ka kádù òná otu (Yüw 1.29-34; 3.36; 20.31; 2Yü 5-6)

¹ Ìngbàtí ìli ndi ale mà, Yèsù nà'ù Krístò tí, ní Kàgàwà bhà ingba. Ndirò, ìngbàtí ìli ndi ale mà, inzo t'ábanà nózè, nózè wà kà bhà inzo átò. ² Kàní àlě kádù Kàgàwà bhà inzo àlě kózè dhu núnì róná dhu. I dhu ní: Kàgàwà òzè àlě kí dhu mà, Kàbhà Ʋyátá nífù àlě kí dhu mà. ³ Obhó tí, kàní Kàgàwà ka kòzè dhu ìtè rí dhu. Ndi dhu ní: Kàbhà Ʋyátá ìfù ka kí dhu. Ndirò, i Kàbhà Ʋyátá rí'ì mbă itù, ⁴ Kàgàwà bhà inzo kóró nónzì wà yà adzi lè mà dhu-okú dò rò. Ndirò, kàní àlě kádù yà adzi lè mà nónzì òná otu. Ndi otu ní àlě tó a'uta. ⁵ Ádhi pbá ale yà adzi lè mà nónzì rádù? Ndi ale ní Yèsù ná'ù Kàgàwà t'Ídhùnà tí ale kèlě.

Yèsù Krístò ìtè rí Kàgàwà t'Ídhùnà tí dhu

⁶ Yèsù Krístò ní ndi idha mà azu mà nà ìra ale. Kíra nzá idha-ví kèlě nà, pbétù kíra idha nà azu mà nà. Kàgàwà bhà Ìlìlă-Alafí ní ndi dhu tó ngàmbi, ndi Ìlìlă-Alafí ní obhóna dhu-okú dò rò. ⁷ Yèsù ìtè rí Kàgàwà t'Ídhùnà tí dhu rí'ì ìbhù. I dhu ní: ⁸ Kàgàwà bhà Ìlìlă-Alafí mà, idha mà, azu mà nà. Ní, kóró i dhu rí atdí dhu kèlě núnò.

⁹ Ìndrù òkò fíndá ngàmbi tí atdí dhu ná'ù àlě karí à'ù tí. Pbétù, Kàgàwà rádì atdí dhu tó ngàmbi tí dhu rí'ì ɔbi nà atdí dò. Obhó tí, kàní Kàgàwà núnò dhu. Ndi dhu ní Idhùnà-okú dò rò kúnò dhu. ¹⁰ Ndi Kàgàwà t'Ídhùnà nà'ù ale, núnì wà Kàgàwà unò dhu obhó dhu tí afína ò. Pbétù, inzà ka ná'ù ale nábhu wà Kàgàwà róngò títò-ba tí, inzà ká'ù Kàgàwà unò Idhùnà-okú dò rò dhu nídhuní. ¹¹ Ndirò, yàrí ní ndi Kàgàwà rí'ì fíndá ngàmbi tí dhu: kíbhò dhòdhóhóna tó ípìróna àlě tò, ndirò àlě kábà ndi ípìróna kà t'Ídhùnà-otù ɔ. ¹² Kàgàwà t'Ídhùnà nà rí'ì afína ò ale, nábà wà ípìróna. Ndirò, ìmbă rí'ì Kà nà afína ò ale, ní rí'ì mbă ípìróna nà.

Dhòdhóhóna tó ípìróna (Mrk 11.24; Yüw 15.7; 1Yü 3.6-9)

¹³ Nyí, yà Kàgàwà t'Ídhùnà nyí nyá'ù rò, ma màndí yàrí bhàruwà fùkù ndíní nyí nyunì tí dhu ìnè nyí rárí'ì dhòdhóhóna tó ípìróna nà. ¹⁴ Ndirò, kàní Kàgàwà-nyutsi àlě kí'ì nà a'uta: àlě kapé dhu ònzi kà-fó Àbadhi-afí nyú nózè dhu bhèyi, ní kà rádù àlě-tsù dhu níri ìri. ¹⁵ Àlě kùnì dhu kà rárí àlě-tsù dhu níri dhu-okú dò rò, àlě kùnì wà dhu átò, kà-fó àlě kònzì dhu rò, àlě ràbà wà ndi dhu.

¹⁶ Atdí ale náapé ɔdhìnà àlă nzérenge ònzi rí'ì ró, ndi nzérenge rádù ì'ì ìnzì rí ìndrù unò ɔve ò, ní ndi ale àkă ndìtsò ndi ndi ɔdhìnà dò. Ní, Kàgàwà rádù ípìróna nábhu wò ìnzì rí ìndrù unò ɔve ò nzérenge ònzi rí ale tò. Pbétù, ɔve ìbhò rí nzérenge-tidò rí'ì ìnè, ní ma màti nzá ka rìtsò

ale ndi tinàdo ònzi rí ale dǒ. ¹⁷ Nzéere ka kónzina kóró dhu ní nzérenga. Pbétù, ìnzǐ rí ìndrù ùnda ɔve ò nzérenga rǐ'ì ìnè.

¹⁸ Àlě kùni wà dhu, Kàgàwà bhà inzo rarí nzǐ nzérenga ònzi. Pbétù, Kàgàwà t'Ídhùnà náarí ndi abádhí-ngbò òdo, ìnzǐ Nzéere ale ràdù ngbǒya ùpbala. ¹⁹ Àlě kùni wà dhu, àlě rǎrǐ Kàgàwà bhà ale, ndirò yà adzi ǒ kóró ngari ní rǐ'ì Nzéere ale bhà obi-tsina. ²⁰ Pbétù, àlě kùni wà dhu, iwà Kàgàwà t'Ídhùnà rǐrà, ndàdù inga t'únita níbhò àlě tò, ndínǐ àlě kùni tí Kàgàwà nyú. Ní, àlě kùngbò wà àlě ndi Kàgàwà nyú nà kà t'Ídhùnà Yèsù Krístò-otù ǒ. Ndi Yèsù ní Kàgàwà nyú, ndirò Ka ní dhòdhóhóngà tó ípìrǒnga. ²¹ Nírò pbànǐnzó, nyòdo nyǐ mběyi nyǐ-tírò sànamù rǒ rò.

Yùwanì andí ɔɔ rí kisé nǐ bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Ɔɔ rí kisé nǐ Yùwanì andí bhàruwà nandí ale nitè ndì «mùkùrǔ» tí. Dhu àla ndì kà rarǐ mbèmbè Yèsù Krístò bhà uvitatále Yùwanì. Pbétù, kǒrù ɔvòna òru tí. Ka kirè nga Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù rǒ òmvǔ-okú dò rò kà rarù ka.

Kándí ndi bhàruwà «Kàgàwà óvò tsìbhále» tí ka kátina tsìbhále tò. Obhó tí, wò dhu ní kànisa-ɔvò t'óruta tó atdí ófò. Kà rǐ pbàkrístò àkǎ 'òzè 'òzè tí nzínziya ǒ dhu òvò abádhí tò. Kǒvò dhu átò abádhí tò, ndàti abádhí rǎkǎ 'òkò pòtsó fiyó a'uta ǒ, 'àdù 'òdò mbèyi vurò dhu ùdhè rí Yèsù Krístò bhà Ídzi Màkùrù rǒ rò ale rǒ rò.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-3).
- Dhu àkǎ kokò obhóngà ǒ dhu, kozè ale òzè tí ale nzínzi ǒ dhu, kadù tìtò tó màlímó rǔdhèna dhu àsà àsa tí dhu (4-11).
- Bhàruwà rǐku dòná rò ovita (12-13).

Yùwanì rǐ indrǔ nóvì dhu

¹ Ima, Mùkùrǔ-akpà tírò, ma màndí dhu fǔkù Iyá, yà Kàgàwà óvò nyǐ rò, pbùkù inzo yà obhóngà dǒ ma mózè mànà. Inzǐ ní ima kèlǐ ndi nyǐ ma mózè, pbétù, obhóngà núnì ale kóró nózè nyǐ átò. ² Ma mózè nyǐ yà àlǐ-afí ò arí'ì obhóngà-okú dò rò. Ndirò, ndi obhóngà rǒngo àdi àlǐ-afí ò bìlǐnganà. ³ Àba Kàgàwà mà, Idhùnà Yèsù Krístò mànà, nǎkǎ 'àso àlǐ'ì, 'àbà izu àlǐ dǒ, 'àdù àlǐ àbhù àlǐ ròkò màrùngà ǒ, obhóngà mà àzè mànà ǒ.

Obhóngà mà àzè mànà

(Yùw 13.34-35; 1Yù 2.18-23; 4.1-16; 5.1-3)

⁴ Idhèdu ìka ndì atdí dǒ atdí dhená pbùkù inzo ma mótù obhóngà ǒ aróko, àdhàdhì yà àlǐ t'Ábanà Kàgàwà nùuyá ka àlǐ tò dhu bhèyi rò. ⁵ Nírò iyádù, kòmbí ma mònzi dhu ní àlǐ ròzè àlǐ àlǐ nzínzi ǒ. Yà ma màndí indù dhu ní nzi Ɔyátá-ɔwútá. Pbétù, ndi Ɔyátá ní yà dònà-kpa ò rò àlǐ kabà. ⁶ Ndirò, kǎnǐ àzè tí ka kátina dhu: ndi dhu ní, kubhi Kàgàwà bhà Ɔyátá nónzi ka dhu bhèyi. Ndirò wò ndi dònà-kpa ò rò nyǐ nyabà Ɔyátá ní, nyǐ rǎkǎ nyòkò àzè ǒ. ⁷ Obhó tí, ɔtrátá tó ábhǒ ale nyú nǎpfòlò wà ì yà adzi ǒ. Abádhí á'ù nzá dhu, Yèsù Krístò rírà yà adzi ǒ ale-ngbò tó ófò ǒ. Wò ndi dhu ònzi arí ale ní ɔtrátába, ndirò ka ní «Krístò bhà òmvǔ» tí kátina ale. ⁸ Nírò, nyòdo nyǐ mbèyi nyǐ nyú tírò, akye nyǐ nyowuna yà àlǐ kanzì kasu tó itse níwì nǐ. Pbétù, nyòdo nyǐ mbèyi, ndínì nyǐ nyadùya tí àkǎkǎ mùkimbà nábà. ⁹ Ndi ale náapè dònà ò dhu nísè yà Krístò udhè dhu dǒ, ní Kàgàwà rǐ'ì mbǎ ndi ale-afí ò. Pbétù, ndi ale apé Krístò udhè dhu ìfǐ, ní Àba Kàgàwà mà, Idhùnà mànà rǐ'ì inè ndi ale-afí ò. ¹⁰ Atdí ale náapè ìrà àhu tikù ò, ndàdù ngàtsi dhu yà ìnzǐ rí ndàkǒ Yèsù údhe fǔkù dhu nà nùdhe fǔkù, ní nyǐ nyàkǎ nzá nyàkò ndi ale fǔ-dzá, ndirò, nyǐ nyàkǎ nzá nyǐvǔ mùlèmbè mà kà-tsú. ¹¹ Obhó tí, mùlèmbè nivǔ kà-tsú ale nádù ì'ì iwà kǎrónzina nzérenga nònzi átò.

Bhàruwà rǐku dòná rò ovita

¹² Ma mí'ì fùkù ma mándina ábhǒ dhu nyú nà. Pbéttù, ma mòzè nzá mandí i dhu bhàrwà ǒ fùkù. Nírò, ma mòzè dhu ní, marà àhù fùrábvè, madù dhu òvò fùkù tsùdu-kpò nyú nǐ, ndínǐ àlě-idhè náadù tí ndìka atdíǒ.

¹³ Yà Kàgàwà óvò awènu bhà inzo* nóvì nyì átò.

* **1:13** 1.13 Awènu bhà inzo tí ka kátina ale ní mbèmbè yàrí bhàrwà nandí ale ní'ì òná kànisa ǒ ale.

Yùwanì andí ìbhụ rí kisé nǐ bhàrụwà Yàrí bhàrụwà ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Ìbhụ rí kisé nǐ Yùwanì andí bhàrụwà nandí ale nitè ndì «mùkùrǔ» tí, ọyọ rí kisé bhàrụwà ò ka kòzù dhu bhěyi. Ndi ale ní kànisà ùnda arí atdí ale. Dhu àla ndì kà ràrǐ mbèmèbè Yèsù Krístò bhà uvitatále Yùwanì. Pbétù, kòrù ọvòna òru tí. Ka kirè nga kà rónzì ka Ídzì Màkùrù rǒ òmvù-okú dò rò.

Kándí yàrí bhàrụwà Gǎyò tí kátina atdí mùkrístò tò. Ka nǐ ì kànisà ùnda arí ale, ndàdù Ídzì Màkùrù t'únọta tò ì nípfo 'òngò ùbhi ùnòna rǒ ale dzùna ònzì, fíyó kigò ò abádhí òwù ùvò rò.

Bhàrụwà-nyítì ka kóhù tí dhu

- Bhàrụwà-dòkpa (1-2).
- Yùwanì rǐ Gǎyò ìfǔ ka kí kàsǔna-okú dò rò dhu (3-8)
- Dìyòtrěfè mà Dèmètrǐyò màna tò mètso (9-12).
- Bhàrụwà rǐku dóná rò ovita (13-15).

Yùwanì rǐ Gǎyò nòvì dhu (Màt 10.40-42)

¹ Ìma, Mùkùrǔ-akpà tírò, ma mí dhu àndí indù Gǎyò, inyi ọdhìdu, yà atdí dǒ ma mójè, ndirò obhóna dǒ ma mójè. ² Ọdhìdú, yà atdí dǒ ma mójè nyí rò, dhu àkǎ kóró pbàkù dhu-tsí rùbhi mběyi. Dhu àkǎ ngbònu rǐ ì mběyi àdhàdhì nyí nyí'ì mběyi afinụ ònǎ rò dhu bhěyi.

Yùwanì rǐ Gǎyò ìfǔ kàsǔna-okú dò rò dhu

³ Ìdhèdu ìka ndì atdí dǒ, àlè t'ádóna níwù ùvò iró, 'àdù dhu àwe nyunutsì rǐ'ì obhóna dǒ, ndirò nyí nyarúbhi obhóna ọ́ tí dhu dǒ rò. ⁴ Ìdhèdu nìka ròsè dhu ní pbàkà inzo rùbhi obhóna ọ́ dhu ma mǐrì dhu. ⁵ Yà atdí dǒ ma mójè nyí rò Gǎyò, nyí nyítè a'uta nà nyí nyí'ì dhu kpangba yà àlè t'ódhína pbàkrístò dzùna nyí nyónzì dhu-otù ọ́, ìmbǎ í'ì inzá nyí nyúni ale màtí. ⁶ Abádhí íwù fíyò nyí nyítè àzè nówò kànisà-ònzì. Ní ma mònzì nyí, nyonzi abádhí dzùna fíyó abhi ọ́, àdhàdhì Kàgàwà-nyìkpó òfò rí dhu bhěyi. ⁷ Obhó tí, abádhí ọpè abhi Yèsù Krístò-ọvò-okú dò rò, ìnzì ì rónzì atdí dhu mà inzá Kàgàwà núnì ale-fó. ⁸ Nírò àlè nyú, dhu àkǎ àlè rónzì kòkò àlè t'ádóna-tidò dzùna, ndínì àlè kǐ'ì tí iwà àlè kònzì obhóna tò ọte t'úndota tò kasu atdíkpá abádhí màna dhu tí.

Dìyòtrěfè mà Dèmètrǐyò màna tò mètso (Mbà 22.1; Luk 20.46-47; 1Kò 4.18-21; 1Pé 2.12)

⁹ Ma mándí dhù-ngba kànisà tò. Pbétù, Dìyòtrěfè, yà ndi kànisà ọ́ kóró dhu dǒ ndì nózè ndì'ì ádrùngbále tí ale, nádù nzá fíyò ma mùyǎ dhu à'ù. ¹⁰ Ní, ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ma mǎrà àhụ nínaganí, ma mítsi yà kǎrónzina nzére dhu nùte kóró. Kǎrì nzére dhu nǎwè dòkǎ ìndrù-ònzì. Ròsè tdít dǒ, kǎrì ndùvò ìnzì ndàkò abhi ọ́ rǐ'ì ngùkpà pbàkrístò. Ndirò, ì pbàkrístò nòzè 'àkò ale-tsù nútò kǎrì ìnzì ràkò abádhí, ndàdù àrà òdìna rǒ kànisà ọ́ rò. ¹¹ Ọdhìdú, yà atdí dǒ ma mójè nyí rò, dhu àkǎ nzá nyungu nzére dhu ònzì arí ale-owù. Pbétù dhu àkǎ nyungu ídzì dhu ònzì arí ale-owù. Ídzì dhu ònzì arí ale ní Kàgàwà bhà ale. Pbétù, nzére dhu ònzì arí ale núnì nzá Kàgàwà.

¹² Dèmètriyò-okú dò rò, kóró ale rǐ ídzì dhu àwě. Ndirò, kàbhà obhóngá rǐ kàbhà ídzìngá nítè ndítírò. Ndirò mǎ'í mà, mǎ mí kàbhà ídzìngá nítè átò. Ndirò nyí nyùnì wà dhu, yà ma maráwěna kà dǒ dhu rǎrǐ obhó dhu.

Bhàruwà rǐku dóná rò ovìta

¹³ Ma mí'í indù ma mándina ábhǒ dhu nyú nà. Pbétù, ma mòzè nzá mandí i dhu bhàruwà ǒ indù. ¹⁴ Nírò, atdyúdu ní mala nyí inzà òtrò idho ǒ, àlě ràdù òte àlě-tsù nyú ǒ. ¹⁵ Dhu àkǎ nyadi màrùngà ǒ. Odhínù òvì nyí mběyi. Ndirò, òvì nyóvì odhídu kóró, nyovì ngǎtsi ale ovòna nyú rǒ.

Yudhà andí bhàruwà

Yàrí bhàruwà ò ì nòtù ádròdrö dhu tí dhu

Yàrí ídö bhàruwà nandí ní «Yudhà, Yàkòbhò t'ádònà» tí kátina ale (1). Ndi Yudhà mà adònà Yàkòbhò màna òyòrò kóró ní'ì Yèsù t'ádóná-nzo (Màt 13.55). Kándí ndi pbìndà bhàruwà mbèmbè azà kumì atò údà Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidö rórò.

Ndi andítá rí dhu ìtè Yudhà rambénà dhu òvò dö atdí kànisa tò, ndirò ngàtsi nǐ ibí kànísá tò. Pbétù, ka kùni nzá atdí kànisa mà abádhí nzínzi ò náarí'ì ònà kigò. Pbìndà bhàruwà ò, kítsu átò Ungbòta-Ayí ò bhùkù mà Pbàyàhúdí tó ngùkpà andítá màna ò arí'ì irèta. Ní ka kùrè dhu ní kándí dhu fíyò ábhö ale rí'ì pbàkrístò tí rí'ì Pbàyàhúdí.

Yudhà í'ì nà irèta ní pbàkrístò tò ndi ndí dhu àndí Yèsù arí ìndrù ìgù dhu dö nǐ irèta (3). Pbétù, kála dhu ní dhu ràkã nditdyu abádhí-nyìkpó tsàkàtsàkà nyú abádhí nzínzi ò ì nítsu pbàkrístò tí arí 'àti ale rö rò (4). Í ale owúnà 'àti rö pbàkrístò tí, pbétù ìnzí 'àdù Kàgàwà nyú ná'ù. Ndirò abádhí ní'ì mànyònitále.

Bhàruwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàruwà-dòkpa (1-2).
- Yudhà rí pbàkrístò àvì rùgyè ì, 'òdò yà atdí-gùna tí Kàgàwà íbhò pbìndà dhu tí arí'ì ale tò a'uta mbèyi (3-4).
- Yudhà rí Ádrùngbàle Kàgàwà itdìya atdídö pbàkrístò tí arí 'àti ale, pbétù ìmbà 'àdù ì'ì pbàkrístò tí ale-ànyà tí dhu tó atdídhená ófò nítè dhu (5-19).
- Yudhà rí pbàkrístò ònzi ròwù angyi tí fíyó a'uta ò, ndirò ròngò ídzìnga ònzì yà afíya arúguru Yèsù ì á'ù dhu dö ale tò dhu (20-23).
- Yudhà rí Kàgàwà ìfù pbìndà ádrùngbànga tó obi-okú dò rò dhu. Ndi obi nǐ, Kàgàwà arí pbìndà ale-ngbò òdò ndíní oko tí rónà ì ápbà ì rórò tí (24-25).

Yudhà rí pbàkrístò nóvi dhu

¹ Ima Yudhà, Yèsù Krístò bhà ìno-akpà, ndirò Yàkòbhò t'ádònà, mà màndí dhu fùkù yà Àba Kàgàwà únzi nyí, kòzè nyí, ndàdù àmbè nyòdò dö Yèsù Krístò tò rò. ² Dhu àkã Kàgàwà bhà izu mà, Kà bhà màràngà mà, Kà bhà àzè màna rí'ì abho nyú fùkù.

Títò tó màlímó (2Pé 2.1-17)

³ Òdhídù, yà atdídö mà mòzè nyí rò, mà múbhi dhu-atdyú òhò rö atdídö, ndíní mà màndí tí dhu fùkù yà atdíkpá àlè kí'ì nà nyí màna ògù-okú dò rò. Ní, mà mála dhu kà ràkã wà màndí, ndíní nyí nyabá tí obi, nyámbe nyügyè dö nǐ, nyòdò yà atdí-gùna tí Kàgàwà íbhò pbìndà dhu tí arí'ì ale tò a'uta mbèyi. ⁴ Obhó tí, atdídhená nzére ale nítsu wà nzínziku ò ìnzá nyí nyùni rórò. Í ale ní iwà Kàgàwà náatdì ànyàya angyangyi nyú ale. Abádhí úgèrè Kàgàwà bhà izu tó òte rí'ì yà ì ózè 'ònzì nzére dhu ònzi ì í ònà otu tí. Ndirò, abádhí ódhò wà Yèsù Krístò, yà atdí tí arí'ì àlè tó Màlímò, ndirò àlè tó Ádrùngbàle. ⁵ Ìmbà dhu ì'ì iwà nyí nyùni yà mà mòvona fùkù dhu angyangyi dhu màtí, ní mà mòzè misè fùkù dhu ní, Ádrùngbàle Kàgàwà

nígú p̄bìndà ale Mísri tó p̄birì ǒ rò dhu. Tdítdǒ, kǎdù abádhí nzínzì ǒ ì nùvǒ, ìnzǐ 'à'ù ndì ale-tse nábhũ ròtdì ndì. ⁶ Ndirò, nyǐ nyàkǎ nyǐrè atdídhená màlàyíká náanzì dhu: abádhí náadò nzá fíyó ádrùngbǎnga, p̄bétù abádhí núubhà yà ì aróko òná ngari nyú. Ní Kàgàwà arí abádhí òdo ìndò ǒ ùsǒ ndì ndúsǒ dhòdhódhóngá tó imbi ò rórò, róngò àmbe ìndrũ-ànyǎ ìtdì ndì ndaraya òná ádrùngbǎ idhò nódò dǒ. ⁷ Ndirò, dhu àkǎ nyǐrè átò ní Sòdomò mà Gòmòrà màná tó kigò, tiyá arí'ì kyèròkyèrò kigò màná. I kigò ǒ bhà náanzì nzérenga ndi dhu bhèyi tí. Abádhí níipfo ì m̀nyòni tò, 'àdù àmbe ìnzǐ ìndrũ nyú àmbènà ònzina nzérenga-tidò ònè dǒ 'ònzì. Ní, ndi dhu-okú dò rò, Kàgàwà atdì wà abádhí-ànyǎ róngò àp̄bè àbà ìnzǐ aráve dhòdhódhóngá nà kàzũ ò, ndínǐ ì'ì tí ìndrũ-nyǐkpó ìtdyu rádù atdí ófò tí.

⁸ Ní ndi dhu bhèyi tí, kǒkò nzínzìku ǒ rí'ì nzére ale náarí dhu ònzi ì kigò ǒ bhà nóongónà dhu ònzì dhu bhèyi tí: abádhí rǐrèna nzére dhu náarí abádhí àbhũ rǐtì ngbǒya, 'àdù àmbe Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga gàyà nónzì dǒ. Ndirò, abádhí arí dhu ùno nzére nyú òrù-akpà ò aróko ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ màlàyíká nǐ. ⁹ P̄bétù, yà Músà-abvò dǒ ì ì 'àtò, 'àmbe 'àgò dǒ P̄fòmvo nà rò, Mùkǎli, Kàgàwà bhà màlàyíká ǒ ádrùngbǎle, náamvù nzá ndòtdì anya kà-dǒ, ndùnò dhu kà nǐ òná. P̄bétù, kǎdù dhu òvò kà tò, ndàti: «Ádrùngbǎle Kàgàwà àkǎ ndàbhũ nyǐ nyabà àp̄bè.» ¹⁰ P̄bétù, kǒkò ì nzére ale náarí dhu ùno ìnzá ì ùni dhu nǐ màtí. Ndirò ìzǎ, yà ìmbǎ arí'ì inga t'únita nà, ní bhà irèta tó ófò ǒ abádhí ùni dhu náarádù abádhí àbhũ rùwǐ ùwǐ tí. ¹¹ Ní, abádhí rǐ'ì àp̄bè ǒ! Abádhí ótsù Kàyinà náatsù òná otu ǒ. Abádhí ùno tìtò Bàlamà bhèyi fùrangà-okú dò rò. Ndirò, abádhí ùvè, Korà bhèyi ì ìvà dhu dhu-okú dò rò. ¹² Ndirò, abádhí màná nyǐ nyóko, nyámbe dhu ònyù dǒ atdíkpá atdí odhi bhèyi dhu náarádù nyǐ ìtǐ ìtǐ tí. Ohó tí, abádhí arí dhu ònyũ 'ùlè nǐ abhò nyú ìnzǐ nyǐya rǐwũ rórò, 'àdù àmbe ì kèlè nǐrè dǒ ìtírò. Abádhí ùli ì awe rǐrà nà àp̄bù, yà ìnzǐ rǐ igye àbhũ rǐkǒ bhèyi. Ndirò abádhí ùli ì átò yà ìnzǐ arádù itsu-kpǒ ì'ò, yà ì àkànà 'ò'ò òná kàsùmì ǒ itsu bhèyi. Tdítdǒ, abádhí ùli ì yà ìvéna ka kangbè, rádù òtdyù dòtsí itsu bhèyi. ¹³ Abádhí ùli ì ádrùngbǎ rèrù dǒ rǐ 'ùp̄bi òbi nyú nà mùkurà bhèyi, ale-nyǐ rǐwũ nǐ fíyó mùtso rádù 'ùli yà idha rǐdzìlìna idha-gì dò mùselele bhèyi. Abádhí ùli ì átò, yà dhòdhódhóngá nà ì óngo òko òná atdíð ùtì ìndò-íyà tó ngari Kàgàwà óp̄i fíyò akye rúbhi alali bhèyi.

¹⁴ Ènòkà náavò dhu angyangyi abádhí-okú dò rò. Ndi Ènòkà nǐ'ì àrùbhù rǐ rùgànda ìsè Àdamù rǒ rò ndì nòpè rùgànda ǒ atdí ale. Ní kǎti: «Kànǐ Ádrùngbǎle Kàgàwà rǐrà p̄bìndà p̄bǎfe lufù-tsù ìlìlǎ màlàyíká nà. ¹⁵ Kà rǐrà ndínǐ ndì nduno tí yà adzi ǒ kóró ale-ànyǎ. Kà rǐ yà nzére dhu ònzi arí kóró ale-ànyǎ ìtdì, róná abádhí anzi kóró nzére dhu-okú dò rò. Kà rǐ ì nzérengatále-ànyǎ nítì yà abádhí ùno ndì nǐ ododu òte-abábá-okú dò rò.» ¹⁶ I ale-idhè náarí nzi ndìkǎ akèkpá màtí, 'àdù àmbe ònu dǒ kóró kàsùmì ǒ. Ndirò abádhí arúbhi yà afíya nyú nózè ìtírò dhu bhèyi, 'àdù àmbe idzítà tó òte-abábá òtè dǒ. Ndirò, abádhí arífũna ale ní dhu àbà ì àdù foyá ale.

*Yèsù ná'ù ale tò ka kí sedzà àbhũ dhu
(Kòl 2.6-7; 2Tè 3.3-5; Yàk 5.19-20; 2Pé 3.17-18)*

¹⁷ Nyǐ'ina odhídù, yà atdíð ma m̀ozè nyǐ rò, nyǐ nyàkǎ nyǐrè Ádrùngbǎle Yèsù Krístò bhà uvitatále núuno angyí fùkù òte. ¹⁸ Abádhí atì nyǐ nǐ: «Yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ 'òdì òná kàsùmì rǐ 'ìndù rò, nyǐngò rǐ atdídhená ale ní'íya ìnè, 'àdù àmbe ùbhi dǒ afíya nyú ózè dhu bhèyi, itse nyú Kàgàwà rǒ rò.»

¹⁹ Abádhí ní ndi ìndrũ-ònga àbhũ arí r̀ndò ì ale. Abádhí arí yà adzi ǒ dhu

kèlě nírè. Ndirò, Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí rǎ'ì mbǎ abádhí-nyutsi. ²⁰ Pbéttù nyǎ odhídǔ, yà atdídǔ ma mózè nyǎ rò, nyǎ nyàkǎ nyǎsì nyǎ nzínzíkǔ ǔ, wò nyǎ nyǎ'ì nà atdídǔ ìlǎ a'uta dǔ, nyǎdù nyǎtsò Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí bhà ɔbi nǎ. ²¹ Dhu àkǎ nyǎkò Kàgàwà ózè nyǎ nǎ àzè ǔ, nyǎmbe àlě tó Ádrùngbǎle Yēsù Krístò rǎbhona fǔkù pbìndà ídzìnga ǔ dhòdhódhóngà tó ípìrǒnga nódò dǔ.

²² Ndirò, nyǎ nyàkǎ nyǎnzì kǒkò afíya arúguru Yēsù ì á'ù dhu dǔ atdídhená ale-izù. ²³ Nyǎ nyàkǎ nyǎgǔ ngǔkpà ale, nyǎdhǎ kàzǔ ò rò. Nyǎ nyàkǎ nyǎnzì ídzìnga ngǔkpà ale tó ɔɔ ònzì nyǎ nyǎ rórò, nyǎdù abádhí rǎnzina nzére dhu ábhǔ ròtì mberà mà nódhò.

Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga ìlè ka kí dhu

²⁴ Kàgàwà ní nyǎdò rádù ìnzì nyǎwà nyǎ nzéřnga ò, ndàdù nyǎbhǔ nyǎkò ìmbǎ nzére dhú na nyǎkǔtsi, ndirò ábhǔ dhédhe nyǎ nà pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù-ònzì ale. ²⁵ Ndi Kàgàwà, yà atdírò tí arǎ'ì àlě tó ɔgùba tí, Yēsù Krístò, àlě tó Ádrùngbǎle-otù ǔ ale, nǎkǎ ifuta nà, ádrùngbǎnga nà, ɔbi nà, ndirò dhu ùyǎ ka kí ìndrǔ tó nǎ ɔbi nà, ròpè ndì mùhàngú ò rò, rǎrà àhǔ kòmbí nga ò màtí, ndirò dhòdhódhóngà nà! Àmìnà.

Upfòta tó bhǔkù

Yàrí bhǔkù ò ì nòtù ádròdrǒ dhu tí dhu

Dhu àla ndì Upfòta tó yàrí bhǔkù nandí ale rǎrǎ Yùwanì, Yèsù Krístò bhà uvitatále. Kǎndí ka òná kàsùmì ǒ, Àziyǎ-Ngba tó p̀bìrì ní'ì Romà kámá dǒ ádr̀ngbǎ kamà bhà p̀bìrì nzínzì ǒ atdí p̀bìrì. Ní ndì kamà náazè kongò ndùle m̀ngǔ-ngba bhěyi. Yà ì nùvǒ ìnzì 'ùlě ka p̀bàkrístò núso ka kongónà, kadù àbhànà r̀bà àp̀bè abhò nyú. Ndi dhu bhěyi ní ndì, ka kasò Yùwanì, kowù ùbhànà Pàtemù tí kátina sòngà d̀ (1.9), Yèsù Krístò bhà Ídzi M̀kǎrù ùno kǎrì ìndr̀ t̀ dhu-okú d̀ r̀.

Yùwanì andí yàrí bhǔkù mbèmbè àr̀gyèdí kumì d̀nà ìmbò nà atò ǒ Yèsù Krístò ka kùgù dhu-dzidǒ. Kǎndí ka ndìní ndì ndabhù tí p̀bàkrístò-afí r̀òtsì obi nǎ, r̀òkò Yèsù Krístò-r̀ó tí ì àp̀bà afiya r̀ó, àzèmbè ì ì àp̀bè nábà r̀órò matí. Kǎzè dhu ní abádhí r̀òdò Yèsù Krístò r̀ingo ìnzá òtrò idhò ǒ dhu atdyúya nyú nà (22.7).

Upfòta tó bhǔkù ní p̀bànábí tó bhǔkù bhěyi r̀í dhu òvo ìndr̀ t̀ bhǔkù (22.7,10,18,19). Kà-ò ka kálàna dhu ní Ungbòta-Ayí ò ábhǒ bhǔkù ò ka kǎndí dhu d̀yá dhu. Ngǔkpàkà dhu-tsí ní ùru tí t̀iya úrù ì dhu. I ǒfò ní: «M̀nyòni», «Bàbeli», ndirò «Ozú-bv» (ifò, àr̀bhù, atdí kumì d̀nà óyò nà).

Bhǔkù-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Yùwanì r̀í ndàtì Yèsù Krístò ìvì ale tí dhu mà, Yèsù r̀í kàvì r̀undì bhàr̀wà Àziyǎ-Ngba tó p̀bìrì ǒ àr̀bhù kànísá t̀ dhu mà nà dhu (1.1-3.22).
- Yùwanì r̀í òr̀-akpà ǒ dhu àlǎ onyè bhěyi r̀ódzì d̀nà dhu tó ǒfò ǒ, ndàdù àwenà kóró dhu (4-20).
- Kàgàwà r̀í òr̀-akpà-òwútá mà adzi-òwútá mà nà dhu nóbhòlo dhu (21-22).

Bhǔkù-d̀kpa

(Àmò 3.7; Upf 22.6-10)

¹ Yàrí bhǔkù ò r̀í'ì dhu ní Yèsù Krístò abhù kani ìnzá òtrò idhò ǒ r̀í 'ònzì dhu. Kàgàwà abhù Yèsù r̀uni ì dhu, ndìní kítè tí p̀bìndà ale t̀. Ní Yèsù Krístò avì p̀bìndà màlàyikà r̀ìr̀à ì dhu òvò idù, ima Yùwanì kàbhà ìno-akpà.

² Ní ma mavò ma mala dhu ìndr̀ t̀ kóró. Ma matì ì dhu r̀ǎr̀ Kàgàwà bhà ǒte nyú ndirò Yèsù r̀ǎr̀ ì dhu tó ngàmbì. ³ Hirò nónzì r̀í ale ní wò ndì p̀bànábí tó ǒfò ǒ ka kǎndí ǒte nòzù r̀í ìndr̀ t̀ ale, ndirò ní ì ǒte ìr̀i r̀í 'àdù òd̀nà afiya ò ale. Obhó tí, ì ì nandí ǒte r̀ákǎ òná kàsùmì ìndù wà ndì.

Yùwanì r̀í Àziyà tó m̀lengù ǒ àr̀bhù kànísá ǒ bhà nóvì dhu
(M̀t 24.30-31; Upf 5.8-13)

⁴ Ima ní Yùwanì yà ma mí dhu àndí f̀kù Àziyà tó m̀lengù ǒ r̀í'ì àr̀bhù kànísá ǒ bhà tírò r̀ò. Kàgàwà, yà ì'ì ì'ì, yà ì'ì arí'ì, ndirò yà ìr̀à ir̀aya ale nákǎ ndàso nyí, ndàdù nyàbhù nyòkò màr̀ngà ǒ. Ndirò yà Ádr̀ngbǎ kamà tó kàbhà tombi-ònzì arí'ì kàbhà àr̀bhù alafí* nákǎ 'àso nyí, 'àdù nyàbhù nyòkò màr̀ngà ǒ. ⁵ Ndirò, Yèsù Krístò nákǎ ndàso nyí, ndàdù nyàbhù

* 1:4 1.4 Àr̀bhù Alafí tí ka kátina ir̀ó dhu ní àr̀bhù kànísá t̀ Hìlǎ Alafí r̀í dhu òvo dhu. Àr̀bhù r̀itèna ní atdídǒ àkǎ bhùna ǒ dhu.

nyòkò màrùngà ǒ átò. Ka ní obhó dhu kèlě ùno arí ngàmbì, wemberè tí ndì ningbè ɔve-bvù rò ale, ndirò yà adzi dǒ ádròdrǒ kámá dǒ kamà*. Kǒzè àlě, ndàdù àlě ùwɔ azùna nǐ àlě tó nzérenga bhà obi-tsiná rò. ⁶ Kǎbhù àlě àlě rǐ'ì òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ Kamà Kàgàwà bhà idzi ǒ bhà tí, ndirò ndi Àbanà tò arí kasu ònzi pbàkùhání tí*. Ní ilèta mà ádrùngbǎnga tó obi màna náká kà nà tí dhòdhòdhonganà! Àmìnà.

⁷ Àndà, kòní kà rǐrà àpbù ǒ*!

Ní kóró ale rǐ kálǎ,

ìmbǎ rǐ'ì kǒngò-kpa mà nadù àlǐ nǐ ale màtí.

Ndirò yà adzi ǒ kóró ale-tidò rǐ 'ùhù izu nǐ kǒkú dò rò*. Obhó tí, kà rǐ'ì ndi dhu bhěyi! Àmìnà.

⁸ Yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà Ádrùngbǎle Kàgàwà rǎtina: «Ìma, Ìma ní Álúfà ndirò Ǔmégà†.» Ka ní yà ì'ì ì'ì, yà ì'ì arí'ì, ndirò yà ìrà iraya ale.

Yùwanì rǐ Yèsù Krístò àlǎ ɔnyɔ bhěyi rǒdzi dònà dhu tó ǒfò ǒ dhu (Dàn 10.5-12)

⁹ Ìma ní adòkɔ Yùwanì. Yèsù nà àlě kúngbò àlě dhu-otù ǒ, àlě kí'ì atdíkpá kǎbhà ádrùngbǎnga tó idzi ǒ, àlě kí àpbè àbà atdíkpá, ndirò àlě kí dhu-dzi òndù atdíkpá. Ìma, ma mí'ì òsò ka kósò ma kowù mubhà Pàtemù tí kátina sòngà dò ró, Kàgàwà bhà Ǔte ùno ma mǎrí ìndrù tò dhu-okú dò rò, ndirò Yèsù bhà ngàmbì tí ma mí'ì dhu-okú dò rò. ¹⁰ Ádrùngbǎle Kàgàwà ùlě ka kí òná atdí yengè-idhò ǒ, kǎbhà Ǔlǎ-Alafí nírà ma, madù wàndà rǒngò dhu bhěyi rǐ ndiri obi nyú nà ale-tù ìrì dzidu dònǎ rò rǐrà ró. ¹¹ Ndi ale-tù ambénà àtìna dǒ: «Nyì nyálǎna dhu àká nyandí bhùkù ò, nyadù òvìnà àrùbhù kígó ǒ rǐ'ì kànísá tò. Ì kígó ní: Èfesò, Simurunà, Pèrgamù, Tùwàterà, Sardì, Filadèlifiyà, ndirò Làwòdikiyà.»

¹² Ní ma magéré ma ndínǐ ma mala tí wò idù rí dhu òvò ale. Nírò ní ndi ma mala ɔrò nǐ ka kóbhòlò dhu, yà àrùbhù ɔpbína dǒ ka karí tarà ùlǐ dhu. ¹³ Ndirò, ì àrùbhù dhu-ɔpbí nzínzi ǒ, ma mala Ìndrù t'Ídhùnà* bhěyi rólo ale. Ndi ale náafó pǒna ǒ nyú rǎrà àhɔ ádzí kanzù-akpà ròná, ndàdù ìsonà ɔrò nǐ ka kóbhòlò kùkyě nǐ odrùna dǒ rò. ¹⁴ Kà-dòká náawù tdyé òwǒwù tàma-ká bhěyi, ndirò mbìlìkàkù bhěyi. Ndirò kà-nyìkpó náambénà ùmbìlì dǒ kàzù-idà-dò bhěyi. ¹⁵ Kà-pfò núumbìlì álì tó kàzù ò ka kòbì rìlǎ péé mǔlingà tó suma bhěyi. Ndirò kà-tù ambénà ndiri dǒ àdhàdhì ábhǒ idha rǎwa dhu rǐ ndiri dhu bhěyi. ¹⁶ Kǐ'ì àrùbhù alalì* ndì ndùlǐ fanga tó ɔtsúna nǐ ró. Kà-lí'ò rò ambénà àhɔ dǒ ní ɔyǒ kóró kunàdò rǐ ndàkà obhi-akpà. Ndirò, kà-nyì ambénà ùmbìlì dǒ atdídǒ, àdhàdhì atdídǒ nyú ríka ádrùngbǎnga tó obi nyú nà adyifò bhěyi. ¹⁷ Ma mitdègu kálǎ, ní ma mitsi obvò kònzǐ àdhàdhì iwà òvè ale bhěyi. Pbétù, kǎdù fanga tó ɔtsúna ìlì dùdú ndàdù àtìna: «Nzǒnzi ɔdò! Ìma, ìma ní kóró dhu apè ndì ròná rò ale ndirò kóró dhu araya ìku dòná rò ale. ¹⁸ Ìma ní ìpìrǒnga t'ále. Ma mavè wà, pbétù kòmbí, ma mí'ì ìpìrǒ rò nyìkpódu nà dhòdhòdhonganà. Ma mí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà ɔve dǒ ndirò òyì ò nga dǒ. ¹⁹ Nírò, dhu àká nyandí nyì nyálǎna dhu. Ì dhu ní ì'ì rǐ'ì kòmbí dhu mà, olù rówu 'ùnyà dhu màna. ²⁰ Yàrí ní ndi yà fanga tó ɔtsúdu-tsíró nyì nyala àrùbhù alalì

* **1:5** 1.5 Zàb 89.28 * **1:6** 1.6 Uvt 19.6 * **1:7** 1.7 Dàn 7.13 * **1:7** 1.7 Zàk 12.10,14 † **1:8** 1.8 Pbàgiríkí t'ávàna ǒ Álúfà ní wemberè tó bhàrùwà-nyìkpó, ndirò Ǔmégà ní kà ríku dòná rò bhàrùwà-nyìkpó. Kà-tì ní, Yèsù rǎrí kóró dhu apè ndì ròná rò ale, ndirò kóró dhu araya ìku dòná rò ale. * **1:13** 1.13 2.18 * **1:16** 1.16 1.20

mà, wò orò nǐ ka kóbhòlò dhu, yà àrùbhù òpbína dǒ ka karí tarà ùlǐ mànà-tì: kǒkò àrùbhù alali rǐtèna ní àrùbhù kànísá tó màlàyíká, ndirò tarà ùlǐ ka karí dòyá àrùbhù dhu-òpbí rǐtèna ní i àrùbhù kànísá.»

2

*Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ rándǐ bhàrɔwà Èfesò tó kigò ǒ rǐ'ì kànísà tò dhu
(Kas 20.17,28-31; Èfe 1.15-16; 5.2; Èbr 6.10-12)*

¹ Tdítdǒ, yà idù rúbhi dhu òvò rǒ ale náati: «Ándǐ dhu Èfesò tó kigò ǒ rǐ'ì kànísà tó màlàyíkà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhɔ kǒkò àrùbhù alali nùlǔ fangà tó ɔtsúna nǐ ale, ndirò yà orò nǐ ka kóbhòlò àrùbhù tarà nzínzi ǒ rúbhi ale-li'ò rò. ² Kà rǐtina: «Ma m̀nì wà pb̀k̀k̀ m̀t̀s̀o, nyi nyarí adyò ìvò owùdu ùngǔ nyi nyí rò tí dhu, ndirò nyi nyarí dhu-dzi òndù tí dhu mà. Ma m̀nì wà dhu nyi rarí nzǐ nzére dhu ònzi rí ale tó dhu-dzi òndù. Nyi nyóm̀v̀ wà uvitatále tí arí 'àti ale-afí, tàmanyà pb̀nì ìnzǐ ní ì uvitatále rórò, nyadù dhu òsù abádhí rǐrǐ t̀t̀ò t'únɔta t'ále. ³ Ìnyi ní dhu-dzi t'òndùta t'ále, ndirò nyi nyábà àpbè ɔvòdu-okú dò rò, pb̀t̀t̀ ìnzǐ afínɔ ràdù ndingye rùdú rò. ⁴ Pb̀t̀t̀, ma mí'ì ìnè okúnɔ dò rò ma m̀nì atdí dhu nà. Ndi dhu ní: ìnyi, nyi nyarí mbǎ àzè nà idù kòmbí àdhàdhì nyi nyi'ì kà nà angyi dhu bhèyi. ⁵ Nírò, ìrè pé nyi nyitsi ró nga, nyadù nyugèrè nyubhà pb̀k̀k̀ nzérenga, nyadu nyi wemberè tó pb̀k̀k̀ m̀t̀s̀o ò. Ìnzǐ nyi nyapé nyugèrè nyubhà pb̀k̀k̀ nzérenga, ní ma m̀r̀ tìnɔ ò, madù pb̀k̀k̀ tarà ipfo fɪndá ngari ǒ rò. ⁶ Pb̀t̀t̀, nyi nyi'ì ìnè yàrí ídzi dhu nà nyunɔtsi: nyi nyóndrò Pb̀nìk̀láyí* tó m̀t̀s̀o àdhàdhì ma m̀ndrò ka átò dhu bhèyi tí.

⁷ Ìnga t'írìta tó b̀nà nà arí'ì ale náká ndirò wò Ìlǐlǎ Alafí rǒvɔna kànísá tò dhu mbèyi! Dhu lè mà ònzi rí ale tò ma mabhùya yà Kàgàwà bhà ìnga ǒ rǐ'ì ípìrɔnga tó itsu-kpǒ*, ndi ale ròtò.»

*Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ rándǐ bhàrɔwà Sìmurunà tó kigò ǒ rǐ'ì kànísà tò dhu
(Màt 5.10-12; Yàk 1.12)*

⁸ Tdítdǒ ndi ale ati ma nǐ: «Ándǐ dhu Sìmurunà tó kigò ǒ rǐ'ì kànísà tó màlàyíkà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhɔ yà kórò dhu apè ndì róná rò ale, ndirò kórò dhu ikùya dóná rò ale-li'ò rò. Ndi ale náavè wà, pb̀t̀t̀ kòmbí kà rǐ'ì ípìrò rò nyìkpóna nà. ⁹ Kà rǐtina: «Ma m̀nì wà pb̀k̀k̀ àpbè mà pb̀k̀k̀ nǎk̀ mànà. Pb̀t̀t̀ngàtí, ìnyi ní ònzítale! Ndirò ma m̀nì ìngbà dhu bhèyi màtí Pb̀yàhúdì tí arí 'àti ale náarí dhu ùnɔ nyi nǐ dhu átò, tàmanyà pb̀nì ìnzǐ ní ì Kàgàwà bhà obhóná ale rórò. Abádhí ní pfòm̀v̀ Sìtanì ùlǔ arí ale tó m̀t̀t̀! ¹⁰ Ní, nyi nyàká nzá nyonzi nyi nyábàna àpbè ɔdò. Nyi nyàká nyunì dhu ní, Pfòm̀v̀ rǐrǐ afíkɔ ùmv̀ ùmv̀, imbi-dzà ò ndì ndí nzínzikɔ ǒ atdídhena ale àbhù kusò dhu-otù ǒ. Ní nyí nyí àpbè àbà rǐrǐ àhɔ idrè idhɔ† tí. Pb̀t̀t̀, nyi nyàká nyondù dhu-dzi, ìmbǎ rǐ'ì nyi nyóvè dhu màtí. Ní ma madùya ípìrɔnga tó mùkàkù àbhɔ nyafǒ.

¹¹ Ìnga t'írìta tó b̀nà nà arí'ì ale náká ndirò wò Ìlǐlǎ Alafí rǒvɔna kànísá tò dhu mbèyi! Dhu lè mà ònzi rí ale nòvèya nzǐ ɔyɔ-gùna ɔve nǐ*.»

*Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ rándǐ bhàrɔwà Pèrgamè tó kigò ǒ rǐ'ì kànísà tò dhu
(Ìsa 11.4; Yud 3-4,11)*

* **2:6** 2.6 Pb̀nìk̀láyí ní'ì m̀ngǔ-nzo ùle arí, 'adù àmbe m̀nyòni ònzi dǒ ale. Ndirò, abádhí ongóna àdù ìndrù ùdho ì dhu t'ónzita rǒ átò. * **2:7** 2.7 ɔpt 2.9 † **2:10** 2.10 Ìdrè idhɔ tí ka kátina iró dhu-tì ní ngúfe idhó-nzo. * **2:11** 2.11 Upf 20.6,14; 21.8

12 Tdítdǒ ndi ale ati ma nǎ: «Ándí dhu Pèrgamù tó kigò ǒ rí'ì kànísà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhu yà óyǒ kóró kunàdo rǐ ndàkà obhi-akpà nà rǐ'ì ale-li'ò rò. 13 Kà rǎtina: <Ma m̀̀ni wà nyi nyarádi ònà ngari. Ndi ngari ní pfòmvo Sitanì ónyù idzi ònà ngari. Pbétùngàtí, nyi nyínè ɔ̀̀vòdu rǒ nyí nyápbǎ nyi ró tí. Ma m̀̀ni wà Àtìpasì yà pòtsó ídè pbàkà ngàm̀̀bì tí ìndrù-ònzǐ ale-rǒ ndì nónzì dhu átò. Ìmbǎ dhu rǐ'ì ka kóhò ka fúrǎbvǔ, yà pfòmvo Sitanì arádi ònà pbanga ǒ dhu màtí, ní nyi nyúbhà nzá ima nyi nyá'ù nǐ pbùkù a'uta. 14 Pbétù, ma mí'ì ìnè okúnɔ̀̀ d̀̀ò rò ma m̀̀nɔ̀̀na dhu nà. Ndi dhu ní: nyi nyí'ì nà ale nzínzì ǒ atdídhénà ale rǐ'ì ìnè, yà Bàlamà tí kátina ale udhè dhu nífǔ arí. Ndi Bàlamà ní ndi dhu nudhè Bàlakà tò, ndíní Pbàìsráyélí nabhù tí ròtsù nzérenge ò, rà'à sànamù tò ka kùbì perè tí ìzǎ, 'ádù m̀̀nyò̀̀nì nónzì‡. 15 Ndirò ròsè wò dhu dònǎ, wò nyi nyí'ìnà ale nzínzì ǒ, Pbànikòláyí* rǔdhèna dhu nífǔ arí ale rǐ'ì ìnè átò. 16 Nírò, nyi nyàkǎ nyugèrè nyi nyubhà pbùkù nzérenge. Obhó tí, ìmbǎ kǎpé ì'ì ndi dhu bhéyi, ní ma mírǎ àhu tinu ò inzǎ òtrò idho ǒ, madù ìla ùgyè kǒkò ì ale nà lidu ò rò ráhu obhi-akpà nǎ.

17 Inga t'írìta tó bǎna nà rí'ì ale, náká ndìrì yà Hlǎ Alafí rǒvona kànísà tò dhu mbéyi! Dhu lèma ònzì rí ale tò ma mabhùya yà òru ka kórù mànà§. Ndirò, ma mabhùya òwǒwù odú-ngba* kà tò. Ndi odú-ngba ní, yà ɔ̀̀vɔ̀̀wútá* ka kándí dònà odu. Ndirò, ndi ɔ̀̀vɔ̀̀wútá ní yà inzǎ atdí ale mà ǹ̀ni ɔ̀̀vɔ̀̀, inzǎ ní ndi odu ka kàbhù fǐndà ale kèlè ǹ̀ni ka rò.»

Yèsù rǐ Yùwanì àvǐ rǎndí bhàrwà Tùwàterà tó kigò ǒ rí'ì kànísà tò dhu (Kas 15.28-29; 1Kò 10.8,19-22; 1Tè 1.2-3)

18 Tdítdǒ ndi ale ati ma nǎ: «Ándí dhu Tùwàterà tó kigò ǒ rí'ì kànísà tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkǔrù ràhu Kàgàwà t'ídhùnà-li'ò rò. Ndi kà t'ídhùnà ní yà nyìkpóna arí ùmbìli kàzu-idà-do bhéyi, pfóna ràdù ùmbìli átò álì tó kàzu ò ka kòbì rǐlǎ péé m̀̀lingà tó suma bhéyi ale. 19 Kà rǎtina: <Ma m̀̀ni wà nyi nyarí ònzina kasu, nyi nyóze ngǔkpà ale dhu, nyi nyá'ù ma dhu, nyi nyarí ngǔkpà ale-dzèna ònzì dhu, ndirò nyi nyarí dhu-dzi òndù dhu. Ndirò ma m̀̀ni wà dhu, nyi rarí kasu ònzì kòmbí ròsè yà angyi nyi nyongóna kònzì tí dhu dònǎ. 20 Pbétù, ma mí'ì ìnè okúnɔ̀̀ d̀̀ò rò ma m̀̀nɔ̀̀na dhu nà. Ndi dhu ní: nyi nyúbhà Yèzèbelì* bhéyi rí dhu ònzì atdí tsibhále, yà Kàgàwà bhà nabì tí arí ndàtì tsibhále, róngò àmbe pbàkà ale ùtra dǒ. Kàbhù abádhí rùwǐ, ndàmbe m̀̀nyò̀̀nì t'ónzita mà sànamù tò ka kùbì perè tí ìzǎ mànà dhu t'á'ata ùdhe dǒ fǐyò. 21 Ní, ma màbhà wà kàsùmì kà tò ndíní ndì nugèrè tí ndùbhà pbìndà nzérenge. Pbétù, kòze nzá ndùbhà pbìndà m̀̀nyò̀̀nì t'ónzita. 22 Ní àndà nga mbéyi! Ma mí kà-ǒnga ìbvǔ àpbè tó ara dǒ, madù ádrùngbǎ àpbè àbhù átò kǒkò kà mànà arí m̀̀nyò̀̀nì ònzì ale ràbà, yà ní inzǎ abádhí ùgèrè ì 'ùbhà ndi fǐyó nzére màtso nǎ. 23 Ndi dhu-ògǔ dǒ, ma mí kǒwù ǹ̀ngɔ̀̀ ale òkye òkye tí. Ndi dhu bhéyi ní ndi kóró kànísà rǐ dhu ùnǐ ima rǎrǐ ndi ìndrù-afí mà, ìndrù tó irèta mànà ò rí'ì dhu àndà arí ale. Ndirò ma mí nzínzìkù ǒ ìngbàtí ìli ndì ale mà bhà perè nùbhò ndi ale bhà kasu-bvu rǒ.

24 Pbétù nyi Tùwàterà tó kànísà ǒ ngǔkpà pbàkrístò, nyi nyarí ìnzì Yèzèbelì rǔdhèna dhu-owù ùngǔ, ndirò nyi nỳ̀ni nzá pfòmvo Sitanì bhà

‡ 2:14 2.14 ɔ̀̀zɔ̀̀ 25.1-2; 31.16. M̀̀nyò̀̀nì rǐnè ndí'ì m̀̀nyò̀̀nì kèlè tí, ngǎtsi nǐ inzǎ ka kòdò ale Kàgàwà tò tí dhu tí. * 2:15 2.15 Upf 2.6 § 2:17 2.17 Manà tí ka kátina iró dhu ní òrù-akpà ǒ ònyù (Yùw 6.31,49-50). * 2:17 2.17 ɔ̀̀wǒwù odú-ngba ní Kàgàwà bhà Idzi ò ka kòtsù dhu tó rusà ùfà rí dhu.

* 2:17 2.17 Upf 3.12; 14.1 * 2:20 2.20 1Ká 18.4; 2Ká 9.21

Órù ò dhu tí ka kátina dhu. Ní ma mátina nyí nǎ, ma rǎrǎ nzí ngǎtsi ànò à'ě dùkú. ²⁵ Pbéttù, ma mǎnzí fukú dhu ní, nyí rǎkǎ nyǒdò wò nyí nyí'ì nà ídzi ófò mbéyi, rǎrà àhù ma mingoya ònǎ idhò ò. ²⁶ Ndirò dhu lè mà ònzi rí ale, yà ma mózè dhu ònzi rí rǎrà àhù ma mingoya ònǎ idhò ò ale, ní tò ma mabhùya ádrùngbǎnga tó obi, rǎnyè idzi kóró pǎbiri ò ale dǒ. ²⁷ Kǎndaya í ale tsumà tó mùgǒ nǎ, ndirò kǎkoya abádhí-ǒnga yà anzi nǎ ka kórù wìtù-ǒnga ùkǒ ka karí dhu bhéyi*. ²⁸ Kà-tì ní, ma rabhùya àbhù Àbadu íbho idù ádrùngbǎnga tó obi-tidò dhu lè mà ònzi rí ale tò. Ndirò ròsè wò dhu-dòná, ma rabhùya àbhù kútsingá nga tó alali* ndi ale tò, kònzì mǎlè mà dhu nitè tí.

²⁹ Inga t'írìta tó bǎna nà rí'ì ale náká ndirò wò Hìlǎ Alafí rǒvona kànísá tò dhu mbéyi!»

3

Yèsù rǎ Yùwanì àvǐ rǎndǐ bhàrùwà Sardì tó kigò ò rí'ì kànísá tò dhu
(Màt 7.21-23; 24.42-51; Yàk 2.14)

¹ Tdítdǒ ndi ale ati ma nǎ: «Ándǐ dhu Sardì tó kigò ò rí'ì kànísá tò màlàyikà tò, nyati yàrí màkǎrù rǎhù Kàgàwà-ònzǐ aróko àrùbhù alafí* nà rí'ì, ndàdù ì'ì àrùbhù alali* nà foná átò ale-li'ò rò. Kà rǎtina: <Ma mǎni wà pbùkù mùtsò. Obhó tí, ìndrù arí nyalǎ ìnè rí'ì ípìrǒnga nà ale bhéyi, pbéttù nyadù ì'ì iwà óvè ale. ² Ní, íkye! Ábhù obi wò íkyèrò òdì ndínǐ ndi ndové tí nyunutsi rò dhu tò, ma màla wà dhu pbùkù mùtsò rǎrǎ'ì mbǎ àkǎkǎ dhu tí pbàkà Kàgàwà-nyìkpó ò nídhunǐ. ³ Nírò, írè indù ka kúdhe dhu mà, nyi nyírì ndi dhu tí dhu màná. Nyi nyàkǎ nyífu ka, nyadù nyugèrè nyubhà pbùkù nzérenga. Inzǐ nyi nyapé inga àndà mbéyi, ní ma mǎrà àhù tinú inzǎ nyi nyùnì kàsùmì ò àdhàdhì ogbotále náarǐrà dhu bhéyi. ⁴ Pbéttù, nyi nyàdì àdì ngúfe ale nà Sardì tó kigò ò, yà inzǎ àpè ròyá mberù ìtǐ ale. Í ale ní í atdíkpá mǎ mubhiya màná òwǒwù mberù nùfǒ ròyá rórò, abádhí ní í àkǎkǎ ale nídhunǐ. ⁵ Ndi dhu bhéyi ní ndi, dhu lè mà ònzi rí ale ka kufóya òwǒwù mberù nǎ. Ndirò, ma mohoya nzí ndi ale-ovò ípìrǒnga tó bhùkù ò rò. Ma mǎvoya dhu kpangba Àbadu mà pbìndà màlàyiká màná-ònzǐ, matì ndi ale rǎrǐ pbàkà ale nyú.

⁶ Inga t'írìta tó bǎna nà rí ale, náká ndirò wò Hìlǎ Alafí rǒvona kànísá tò dhu mbéyi!»

Yèsù rǎ Yùwanì àvǐ rǎndǐ bhàrùwà Filàdèlìfiyà tó kigò ò rí'ì kànísá tò dhu
(2Pé 1.10-11; 2.9)

⁷ Tdítdǒ ndi ale ati ma nǎ: «Ándǐ dhu Filàdèlìfiyà tó kigò ò kànísá tò màlàyikà tò, nyati yàrí màkǎrù rǎhù Hìlǎ ale, ndàdù ì'ì Obhóngatále tí ale-li'ò rò. Ndi ale rǐ'ì ádrùngbǎ kamà Dàwudì bhà idzi ò rí ìndrù àbhù ròtsù fàngulà nà foná. Kǎpé tsǎtsù àpfo, ní kǎpbǐ rí ale arí mbǎ, ndirò kǎpé tsǎtsù àpbǐ, ní kǎpfo rí ale arí mbǎ. ⁸ Kà rǎtina: <Ma mǎni wà pbùkù mùtsò. Nírò kànǐ ma màpfò wà tsǎtsù indù, yà inzǐ atdí ale mà rǎdù àpbinà tsǎtsù. Ma mǎni wà dhu, nyi rarí'ì mbǎ ádrùngbǎnga tó obi nà abhò, pbéttù nyi rífu wà pbàkà ote, ndirò nyi rásà nzá ovòdu. ⁹ Ní, kànǐ ma mí pǎmvo Sitanì ùlǎ arí ale tó mùtù ònzi tí dhu. Í ale ní tìtò t'únota t'ále, ndirò abádhí arí 'àtì Pbhàhúdì tí, ìmbǎ í í'ì Kàgàwà bhà ale nyú tí rórò. Ní ma

* 2:27 2.27 Zàb 2.8-9 * 2:28 2.28 Upf 22.16 * 3:1 3.1 Kàgàwà-ònzǐ aróko àrùbhù alafí rǐtèna dhu ní kàbhà Hìlǎ Alafí. * 3:1 3.1 1.20

mí abádhí ùtù ròwù 'ùko otdyùya dǒ onzìnú, ràdù dhu ùni iwà ma ròzè nyi. ¹⁰ Àdhàdhì nyi nyódò nyi, nyongò dhu-dzi òndù yà indù ma múyá ka dhu bhèyi, ní ima mà átò, ma mí nyodo yà adzi ǒ kóró ngari ǒ rírá àpbè tó kàsùmì ǒ. Ndi àpbè rírá ndíní ndì ndomvú tí yà adzi ǒ arí'ì ale-afí. ¹¹ Ma mírá inzá òtrò idho ǒ. Ní dhu àkǎ nyodò wò nyi nyí'ì nà ídzi ǒfò mbèyi, ndíní ìngbàtí ìli ndì ale mà níidhá tí nzí mùlè mà tó pbùkù mùkàkù. ¹² Dhu lè mà ònzi rí ale ma mabhùya rí'ì pbàkà Kàgàwà bhà-dzá átsùta tí. Ndi ale ahùya nzí ányì-dza rò akèkpá màtí. Ndirò ròsè wò dhu-dòná, ma mandíya pbàkà Kàgàwà-òvò mà, ndí pbàkà Kàgàwà bhà kigò-òvò mà nà ndì ale-rǒ. Ndi kigò ní Yèrùsàlemà-òwútá, yà òrù-akpà ò rò rífo, pbàkà Kàgàwà-tí'ò rò kigò. Ma mandíya òvòdu-òwútá átò ndì ale-rǒ.

¹³ Ìngá t'írìta tó bǎna nà rí'ì ale, náká ndìrì wò Ìlǎ Alafí rǒvona kànísá tò dhu mbèyi!»

Yèsù rǎ Yùwanì àvǐ rándǐ bhàruwà Làwòdikiyà tó kigò ǒ rí'ì kànísá tò dhu
(Luk 14.34-35)

¹⁴ Kà rǐku dòná rò nǐ, ndì ale atí ma nǐ: «Ándǐ dhu Làwòdikiyà tó kigò ǒ kànísá tó màlàyikà tò, nyati yàrí màkùrù ràhu Àmìnà tí kátina ale-lí'ò rò. Ndi ale ní ndì Kàgàwà ònzi dhu tó obhóná ngàmbì, obhó dhu kèlǎ úno arí ale, ndirò Kàgàwà abhòlò kóró dhu apè ì dòná rò ale. ¹⁵ Kà ràtina: «Ma mùni wà pbùkù mùtso: nyi nyíre nzá ndirò nyi nyígbè nzá. Àkǎ àmbènà àkǎ dhu ní nyire ìrè tí, ndirò ngàtsi nǐ, nyígbè ìgbè tí. ¹⁶ Pbétù kòmbí, nyi nyó'ò lílílí: nyi nyíre nzá ìrè tí, ndirò nyi nyígbè nzá ìgbè tí. Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mí nyadyǒ àdyǒ tí. ¹⁷ Nyi nyarí nyati ònzítale tí, kóró dhu nà arí'ì ale tí, ndirò ìmbǎ arí'ì atdí dhu-atdyú nà màtí ale tí. Pbétù, nyi nyùnì nzá dhu, nyi rǎrǐ ìmbǎ dhu arí'ì fóná ale, izùna aró'ò ale, nǎkùtále, ndùmùndùmú, ndirò nzìnzí rò arí'ì ale. ¹⁸ Ní ndi dhu-okú dò rò, ma mònzì nyi nyodzi kàzù nǐ ka kú'ò rǐlǎ òrò fudú, ndíní nyi nyí'ì tí ònzítale tí. Ndi dhu bhèyi tí átò, nyi nyàkǎ nyodzi òwǒwù mberù, ndíní nyi nyafó tí rùnù, akye ka kalana wò ale-nyì rǐwu nǐ pbùkù nzìnzínga nǐ. Ndirò, nyi nyàkǎ nyodzi nyìkpónù ò nyi nyútdèna pbabǐ, ndíní nyi nyala tí nga tdídǒ. ¹⁹ Ìma, ma marí kóró ale yà ma mózè tó afátá ìtè ì ale tò, madù ì dhu òsò fíyò. Nírò, nyi nyàkǎ nyonzi òbi, nyùgèrè nyi nyubhà pbùkù nzérenga. ²⁰ Kànǐ, ma mìdè tsàtsùnǎ mambe hódhi òpbì dǒ. Ní, ndi ale apé túdu ìrì, ndàdù tsàtsù àpfò idù, ní ma màdù òtsù kàbhà idza, màdù dhu ònyè atdíkpá kà mànà. ²¹ Dhu lè mà ònzi rí ale ní ndi, ma mìliya ràdì ìkyèrǒ tidú ádrùngbǎ kamà tó pbàkà tombi dǒ, àdhàdhì ima, ma manzi dhu lè mà màdù àdì ìkyèrǒ Àbadu-tí ádrùngbǎ kamà tó kàbhà tombi dǒ dhu bhèyi.

²² Ìngá t'írìta tó bǎna nà rí'ì ale, náká ndìrì wò Ìlǎ Alafí rǒvona kànísá tò dhu mbèyi.»

† **3:15** 3.15 Làwòdikiyà-tí ì'ì kyèròkyèrò Kòlòsayi tó kigò ǒ idha ní'ì atdídǒ ìrè idha, ndàdù ì'ì mbèyi nyú omvú tò. Ndirò Hiyèròpòlì tó kigò ì'ì átò kyèròkyèrò ndi kigò-tí, ònà idha ràdù ìgbè tí ìgbè. Pbétù, Làwòdikiyà ǒ idha-tsí náadù ì'ì lílílí, ìnzǐ ràdù òvù. ‡ **3:18** 3.18 Làwòdikiyà-òvò nabhù ròtò ndi atdídǒ dhu ní'ì fàrangà t'úlita tó bǎki nà kí'ì dhu, ndirò atdídǒ úya mberù mà ale-nyìkpò tó pbabǐ mànà dhu òbhòlò ka kongónà kà-ò dhu.

4

Kàgàwà ùlě ka kí adyi nř p̀b̀indà tombi dđ àdi rórò dhu
(Ìsa 6.1-4; Zèk 1)

¹ Wò dhu-dzidđ, ima Yùwanì, ma mala ɔnyu bhěyi ródzi dùdù ngătsi dhu. Ní ndi ɔnyu ǒ, ma mala atdí tsătsù kpangba ndi năpfò òrù-akpà ò ró. Ní yà iwà ma m̀r̀r̀ angyi, r̀am̀be ò'ò dđ wàndà r̀ng̀ò dhu bhěyi ale-tù, náavò dhu idù, ndàti: «Úpò àzú! Ní, ma mí olună rò rí 'ònzì tdítđ dhu itè indù.»

² Ní ànyìrò rò tí, Kàgàwà bhà Ɔlilă-Alafí irá ma. Ní ma mala ádr̀ng̀bã kamà tó tombi òrù-akpà ò ka k̀l̀l̀ r̀adi ró, atdí ale r̀ad̀ù ì'ì ndi tombi dđ ndi ndàdi ró. ³ Ndi ale ambénà ùmbìli dđ atdíđđ àdhàdhì ɔrú odziya nà odu, yăspì mà sardi mànà tí kátina náarúmbìli dhu bhěyi. Ndi tombi ní'ì zùmàridi tí kátina odu bhěyi rúmbìli angò àkpòrò ngbõna ró*. ⁴ Ndirò, k̀í'ì ádr̀dr̀dđ kámá tó óyǒ kumì dòná ìfo nà ng̀k̀p̀a tombi àkpòrò ngbõna ró. Ndirò, i tombi dđ ì òkò ró ì'ì ale ní, óyǒ kumì dòná ìfo nà pbàkùr̀ǔ*. Abádhí ì'ì òwǒwù mberù ì ùfǒ r̀oyá ró, ndirò abádhí-dò rǒ ì'ì ní ɔrò nř ka kóbhòlò mùkàkú. ⁵ Ádr̀ng̀bã kamà tó tombi dđ rò, inga ùmbìli, wògò iri ndi, ɔvo r̀ad̀ù ùtã. Ndi tombi-ònzì ì'ì dhu ní kàzù r̀òr̀ù r̀oyá àr̀ùbhù mùle. I mùle ní'ì Kàgàwà-ònzì aróko àr̀ùbhù alafí†. ⁶ Ndirò, ndi tombi-ònzì-tsù nga náala ndi ádr̀ng̀bã r̀èr̀ù bhěyi. Kà-ò nga náambénà àwù dđ atdíđđ àdhàdhì k̀r̀aẁl̀i-ǒ nga náarí àwù dhu bhěyi.

Ípìr̀ng̀a nà ìfo dhu-tsí‡ náakpòrò ndi ádr̀ng̀bã kamà tó tombi-ngbò, '̀l̀i átsí. Ndirò abádhí-nyìkpó ì'ì angyi nã rò màtí ndirò abádhí-dzidò nã rò màtí. ⁷ Wemberè tó dhu níli ndi àr̀i bhěyi, ɔvo rí k̀is̀é dhu r̀ad̀ù ndi ìkyi-akpà-ngba bhěyi. Ɔbhu rí k̀is̀é-tsí-nyì níli ndi ìndr̀ù-nyì bhěyi, ìfo rí k̀is̀é r̀ad̀ù ndi yà ɔrú arángìli sàmbà bhěyi. ⁸ Ndirò, i ìfo dhu ní'ì pékéléya nà azàzá, nyìkpóya r̀ad̀ù ùle ngbõya-rǒ màtí ndirò pékéléya-tsinã màtí. Abádhí owúnà adyi ùyù rǒ adyìbhengá ndirò kùbhingá màtí ìnzì ì ì ìngyè rórò, '̀am̀be àtì nã dđ:

«Ɔlilă ale, Ɔlilă ale, Ɔlilă ale ní àlě tó Ádr̀ng̀bãle, yà ádr̀ng̀bãnga tó ɔbi nà arí'ì kóró dhu dđ ale, Kàgàwà*!

Ka ní ì'ì ì'ì, ì'ì arí'ì, ndirò ìrà iraya ale.» ⁹ Ndirò, abádhí owúnà adyi ùyù rǒ, '̀l̀è p̀b̀indà ádr̀ng̀bã kamà tó tombi dđ àdi Kàgàwà, yà dhòdhódhonganà arí'ì ípìr̀ng̀a nà ale nř. Abádhí owúnà kifu rǒ, '̀ad̀ù àm̀be òtsò àbhu dđ Ɔf̀ndà. ¹⁰ Abádhí rř dhu ònzì wò dhu bhěyi òná kóró kàsùmì ǒ, kòkò óyǒ kumì dòná ìfo nà pbàkùr̀ǔ nòowúnà '̀ùkò rǒ ɔtdyùya dđ wò p̀b̀indà tombi dđ àdi Kàgàwà, yà dhòdhódhonganà arí'ì ípìr̀ng̀a nà ale-ònzì. I ale owúnà kùle rǒ, '̀ùwà dòya-rǒ mùkàkú, '̀ùl̀i obvò kàbhà tombi-ònzì, '̀ad̀ù àtì nã:

¹¹ «Fàkà Ádr̀ng̀bãle, fàkà Kàgàwã, nyì nyàkã ilèta nà, ifuta nà, ndirò ádr̀ng̀bãnga tó ɔbi nà.

Obhó tí, nyì nyabhòlò ndi kóró dhu.

Nyì nyabhòlò i dhu, nyì nyazè ndi abádhí rì'ì dhu-okú dò rò.»

* **4:3** 4.3 Zèk 1.26-28 * **4:4** 4.4 Kòkò óyǒ kumì dòná ìfo nà pbàkùr̀ǔ ní'ì Kàgàwà bhà ale itè arí kònzì òrù-akpà ǒ bhà. † **4:5** 4.5 Ɔzù wò dhu dđ ka kàndì dhu 3.1 ò. ‡ **4:6** 4.6 Zèk 1.4-24. Ɔzù-bvu ǒ, ìfo rřtèna Upfòta tó bhùkù ò ní yà adzi ǒ arí'ì kóró dhu-tsí. * **4:8** 4.8 Ìsa 6.2-3

5

Àkākā ndùngbe Kàgàwà bhà kàràtasì-yà-ba-tsù rǒ ando ale
(Ròm 11.33-34; Fìl 2.5-11; Upf 1.5-6; 7.9-12)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala dhu ní àkpòrò ka kákpòrò kàràtasì-yà-ba ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale tó fanga tó kǒtsù-tsíró. Ndi kàràtasì ní'ì ɔyɔyɔ kóró ka kándí dòná nga kàràtasì, kadù tsùna núpba àrùbhù ngari ǒ rǒ ando ní kàsé tí, ìnzì atdí ale mà náanga tí. ² Ní, ma mala ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì màlàyikà, ràmbe dhu òvò dǒ ɔrú tǔna nyú nà, ndàti: «Ádhi pbá ale ndi àkākā ndùngbe wò kàràtasì-yà-ba-tsù rǒ ka kùpbǎ ando, ndàdù ndi kàràtasì nánga?» ³ Pbétù, àkākā ndànga ndi kàràtasì, ndàdù ònà nga àndà ale ní'ì mbǎ atdí màtí ɔrù-akpà ò, yà adzi dǒ, ndirò ùvùvè ale nzínzì ǒ màtí. ⁴ Ní, ma madzì atdí dǒ, àkākā ndàngbe ndi kàràtasì-yà-ba-tsù, ndàndà ònà dhu, ndàdù òzùnà ale rǐ mbǎ atdí màtí dhu-okú dò rǒ. ⁵ Nírò ní ndi pbàkùrǔ nzínzì ǒ atdí ale náavò dhu idù, ndàti: «Nzòdzi! Ándà, kànǐ, Yudhà-dhù-bvǔ àrì*, ádrùngbǎ kamà Dàwudi bhà màdzukuru, nónzì wà dhu lèmà. Kà ní ndi àkà àkà ndùngbe kǒkò àrùbhù ngari ǒ ka kùpbǎ kàràtasì-tsù rǒ ando, ndànga ka, ndàdù ònà dhu òzù ale.»

⁶ Ní, ma mala Tàmǎ-ngba tí kátina ale ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, ípirǒnga nà ìfo dhu-tsí mà kǒkò pbàkùrǔ mànà nzínzì ǒ idè ró. Kǐlì ndi òho ka kòhò dhu bhéyi. Kǒtdyú i'ì àrùbhù, kà-nyìkpó ràdù i'ì àrùbhù átò. I àrùbhù kà-nyìkpó rǐtèna ní Kàgàwà-ònzì aróko àrùbhù alafí*, yà adzi ǒ kóró ngari ònǎ kǔvǐ. ⁷ Ní, ndi Tàmǎ-ngba indrí ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale tí-ò, ndàko wò àkpòrò ka kákpòrò kàràtasì-yà-ba fangà tó kǒtsù-tsíró rǒ. ⁸ Kìtdègu ndi kàràtasì àkǒ, ní kǒkò ípirǒnga nà ìfo dhu-tsí mà, kǒkò ɔyǒ kumì dòná ìfo nà pbàkùrǔ mànà núuko ì ɔtdyàya dǒ kònzì. Ìngbàtí ìlì ndi ale mà abádhí nzínzì ǒ ní'ì dùmù mà ndrùù róngu màrasì àlè ònà ɔrò tó kópà mànà fóná. I màrasì rǐtèna dhu ní Kàgàwà bhà ale tó itsòta. ⁹ Abádhí ambénà yàrí adyi-ɔwútá núyù dǒ, 'àmbe àtìnà dǒ:

«Nyi nyákǎ ndi nyako yàrí kàràtasì,
nyadù kà-tsù ka kùpbǎ ní ando ùngbe.

Obhó tí, ka kahò nyi. Ní wò azùnɔ ufɔ ndi dhu-otù ǒ,
nyi nyadzì kóró rùgànda-tidò nzínzì ǒ ale mà,

kóró aláwà-tidò nzínzì ǒ ale mà, kóró ale-tidò nzínzì ǒ ale mà, kóró pbìrì ǒ
ale nzínzì ǒ ale mànà Kàgàwà tò.

¹⁰ Nyi nyáli abádhí rǐ'ì pbàkùhání tí, ndínǐ kasu nonzi tí àlè tó Kàgàwà tò.
Ndirò, nyi nyábhɔ abádhí rǐ'ì kàbhà idzi ǒ bhà tí, ndínǐ abádhí ɔnyu
tí idzi yà adzi ǒ ale dǒ.

Ndirò, abádhí ɔnyuya idzi ònyu yà adzi ǒ ale dǒ*.»

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, ma màndà nga tdít dǒ, ní ma miri ádrùngbǎ kamà tó tombi-ngbò nàkpòrò ábhǒ màlàyíkà-tù mà, ípirǒnga nà dhu-tsí-tù mà, pbàkùrǔ-tù mànà. Abádhí-bvɔ ní'ì milliyoni-tsù, ndirò milliyoni-tsù, lufù-tsù, ndirò lufù-tsù. ¹² Abádhí ambénà ùkù dǒ ɔrú tǔya nyú nà, 'àmbe àtìnà dǒ:

«Àho ka kahò Tàmǎ-ngba náká ndi
ndàbà ádrùngbǎnga tó obi mà,
ònzì mà, dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta mà, obi mà,
ifata mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mà, ilèta mànà!»

* 5:5 5.5 ɔpt 49.9 * 5:6 5.6 ɔzà wò dhu dǒ ka kándí dhu 3.1 ò. * 5:10 5.10 2.26-27; 20.4; 22.5

¹³ Ndirò ma miri Kàgàwà abhòlò òrù-akpà ò, yà adzi dǒ, yà adzi-tsi, ndirò ádrùngbǎ rèrù ò kóró dhu-tù. Abádhí kóró náambénà adyi ùyù dǒ, 'àmbe àtìna dǒ:

«Ádrùngbǎnga tó awáwù, ifuta, ilèta, obi mànà náká dhòdhóhónganà, ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale, Kàgàwà tò, ndirò Tàmǎ-ngba tò!»

¹⁴ Ní, kǒkò ípìrǒnga nà ìfò dhu-tsí náadúnà òwu dhu àdu rǒ, 'àti: «Àmìnà.» Ndirò ndi kàsùmì ǒ tí, kǒkò pbàkùrǔ adù 'ùkò ɔɔdyùya dǒ, 'ùlě wò tombi dǒ àdi ale mà, Tàmǎ-ngba mànà.

6

Tàmǎ-ngba tí kátina ale rǐ kàràtasí-yà-ba-tsù rǒ ando nángbě dhu
(Zèk 14.21; Zàk 1.8-10; 6.1-7; Mát 24.6-8; Luk 18.7-8; Upf 7.13-14)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala dhu ní: Tàmǎ-ngba angbe wemberè tó ando yà kàràtasí-yà-ba-tsù rǒ ka kùpbǎ àrùbhù ando nzínzi ǒ dhu. Ní, ma miri kǒkò ípìrǒnga nà ìfò dhu-tsí nzínzi ǒ atdí dhu, dhu òvò rí àdhàdhì ɔvò àtà dhu bhěyi rí ndiri tǔna nǐ, ndàti: «Áhǔ!» ² Ní ma mandà nga, madù òwǒwù atdí mǔhàgù àla ndi nìtò ró. Ndirò, ndi mǔhàgù dǒ ùpò ndàdi ale* í'ì ɔsù nà fóná, kadù mǔkàkú àbhù fǐndà. Kǎdù àhù mǔlèmátále tírò, ndíní ndi ndara tí dhu lè mà ònzì tdítǒ.

³ Wò dhu-dzidǒ, Tàmǎ-ngba angbe ɔvò rí kìsě ando. Ní ma miri ípìrǒnga nà ɔvò rí kìsě dhu, ràti: «Áhǔ!» ⁴ Ní kàzù bhěyi ngbǒna ilù ngàtsi mǔhàgù níitò ndi. Ní kà-dǒ ndi ndùpò ndàdi ró í'ì ale-fó ka kabhù ádzí obhi-akpà. Ka kadù yà adzi ǒ rò kà rǐ mǎrùngà ìtò nǐ ádrùngbǎnga tó obi àbhù kà tò átò. Kà-tì ní, kà rabhùya ìndrǔ ròkyè ì nzínziya ǒ.

⁵ Tàmǎ-ngba itdègu ìbhù rí kìsě ando nángbě, ní ma miri ípìrǒnga nà ìbhù rí kìsě dhu, ràti: «Áhǔ!» Ní ma mǔbè nga mandà rò, ma mala òtǒtì mǔhàgù rìtò ndi. Ndi mǔhàgù dǒ ndi ndùpò ndàdi ró í'ì ale ní'ì kilo nà fóná. ⁶ Ní ma miri ale-tù bhěyi rí ndiri dhu ípìrǒnga nà ìfò dhu-tsí nzínzi ǒ rò rí dhu òvò ró, ndàti: «Nganù-ra tó atdí kilo-odzi ní atdíku idhò tó kasù tó mǔkimbà nyú, ndirò sàyiri-ra tó ìbhù kilo-odzi ní atdíku idhò tó kasù tó mǔkimbà nyú átò! Pbétù, akye mà òvayì mànà nàndà dhu nǐ, nyi nyàkǎ nzá nyidzì í-tsí-odzi.»

⁷ Tàmǎ-ngba níitdègu ìfò rí kìsě ando nángbě, ní ma miri ípìrǒnga nà ìfò rí kìsě dhu, ràti: «Áhǔ!» ⁸ Ní, ma mandà nga, madù irìbìta tó ikána nà mǔhàgù àla rìtò ndi. Kà-dǒ ndi ndùpò ndàdi ró í'ì ale-ɔvò ní'ì ɔve. Ndirò, kǒwù ǒ í'ì ní Òyì ò nga tí kátina ale. Abádhí tò ka kabhù ádrùngbǎnga tó obi, ndíní yà adzi tó atdí nga ìfò dǒ ǒ ale nòkye tí obhi-akpà nǐ, àwù nǐ, kóró andi-tidò nǐ, ndirò irí ǒ ìzǎ nǐ.

⁹ Tàmǎ-ngba itdègu imbo rí kìsě ando nángbě, ní mǎzàbahù-tsìnǎ, ma mala Kàgàwà bhà ɔte t'únɔta-okú dò rò, ndirò ndi ɔte tó idzi ngàm̀bì tí ì í'ì dhu-okú dò rò ka kókyè ale. ¹⁰ Ní, ì ale ambénà ùkù dǒ ɔrú tǔya nyú nà, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádrùngbǎle Kàgàwǎ, nyi ní Hǐlǎ ale ndirò Obhóngatále. Nyi nyádi, nyambe inga ɔdò dǒ rǎrà àhù ìngbà kàsùmì ò, ndíní nyi nyitdì tí anya yà adzi ǒ ale dǒ, nyutsè ròká dhu, yà azùka nífù abádhí nzínzi ǒ ale-okú dò rò?» ¹¹ Ìngbàtí ìli ndi ale mà kǒkò ka kókyè ale nzínzi ǒ tò, ka kabhù òwǒwù kanzù. Ndirò ka kati abádhí nǐ: «Nyí nyàkǎ nyòdò adóku, yà Kàgàwà-owù ùngǔ arí ale. Ka kí abádhí nzínzi ǒ atdídhénà ale òkye

* **6:2** 6.2 Mǔhàgù dǒ ùpò, 'òkò ìfò ale rǐtèna dhu ní Kàgàwà arí mǎlipò àbhù nzére ale tò dhu (Zàk 6.1-8).

yà nyí ka kókyè dhu bhěyi. † òkye ka kókyena ale-bvu rǎkǎ rò nga ní ndi Kàgàwà adèya rùkù dhu ùtsè nǎ.»

¹² Wò dhu-dzidǒ ma mala dhu ní, Tàmǎ-ngba rǎ aza rí kisé ando nángbě dhu. Ní, yà adzi níivi atdíǒ, adyifò ugèrè ndi ndòti inyi tó mberù bhěyi, àbǐ rǎdù ndùgèrè ndòlù azu bhěyi. ¹³ Ɔrù-akpà-nyì rǒ alali náawà ì yà adzikpa dǒ, àdhàdhì itsu-kpǒ náarí 'àwà kázurǒ rò, obi nà rópili àpùpù rǎ kpàna-ǒnga ùyǎ ònà kàsùmì ǒ dhu bhěyi. ¹⁴ Ɔrù-akpà níidhá ndi, ndàmbe ndàduru dǒ, àkpòrò ka kákpòròna kàràtasǎ-yà-ba náarí ndàdùrù dhu bhěyi. Kóró pbìrì mà, kóró sòngà mànà nùungbe ì fiyó ngari ǒ rò, 'òwù. ¹⁵ Yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá mà, ádròdrǒ ale mà, pbànowí tó ádròdrǒ ale mà, ònzítale mà, obítale mà, ndirò kóró ngǔkpà ale mà, yà ino tí arí'ì mà, dòyá arí'ì itírò ale mànà náatsè, 'òwù 'ùrù odu-tsi arí'ì ibhu ònǎ màtí, ndirò pbìrì-rǒ arí'ì odu nzinzi ǒ màtí. ¹⁶ Abádhí ambénà dhu òvò dǒ pbìrì mà odu mànà tò, 'àmbe àtìnà dǒ: «Nyàwà nyí dòkà, nyǎdù mǔrù itse wò ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale-rǒ rò, ndirò Tàmǎ-ngba bhà nàwí rǒ rò. ¹⁷ Obhó tí, abádhí tó nàwí tó ádrùngbǎ idho ìrà wà. Ní ádhi pbá ale ndi inè rí'ì ndàdi pbìndà ípìrǒnga nà tdítdǒ?»

7

*Kàgàwà bhà ale-nyìndri rǒ ka kí kàsé ùpbi
ndíni abádhí nɔɔ tí kàbhà nàwí rǒrò dhu
(Yùw 10.16; Ròm 11.25-26; Upf 14.1-5; 21.3-4)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala ifo màlàyíkà, ikikò ifo yà adzi-pbidò ònǎ ró. Abádhí utò awe-tsù ì adzi pbidò ònǎ, ìnzí opili tí yà adzi dǒ màtí, ádrùngbǎ rèrù dǒ màtí, ndirò kóró itsu-tidò dǒ màtí. ² Ndirò, ka kabhù ádrùngbǎnga tó obi abádhí tò, ndíni abádhí inza tí yà adzi mà, ádrùngbǎ rèrù mànà nǎ. Ní, ma mala ngǎtsi màlàyíkà adyifò arí ndìto inǎ rò rúpo ró, ndàdù ì'ì Kàgàwà, yà ípìrǒnga nà arí'ì ale bhà kàsé nà fónà. Kǎdù òkù ɔrú tǔna nyú nà kǒkò ifo màlàyíkà tò, ndàti: ³ «Ìnzí nyìnza yà adzi mà, ádrùngbǎ rèrù mà, itsu mànà, rǎrà àhɔ kàsé ùdu àlě kí àlě tó Kàgàwà bhà ale-nyìndri-rǒ dhu ò.» ⁴ Ní, ma miri Kàgàwà bhà kàsé ka kùdù nyàya-ndri rǒ ale-bvu. Abádhí-bvu ní'ì, atdí miyà dòná ifo kumì dòná ifo nà lufù ale*, yà kàsé ka kùdù ròyá. † ale ní'ì yà Pbàisràyéli tó atdí kumì dòná óyǒ nà rùgànda kóró† nzinzi ǒ rò úvò ale. ⁵ Yudhà bhà rùgànda ǒ ale, yà kàsé ka kudu nyàya-ndri rǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Rùbenì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Gádi bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. ⁶ Àserì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Nàfùtalì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Mànasì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. ⁷ Sìmiyonì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Lawì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Isàkàrà bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. ⁸ Zàbùlonà bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Yòzefù bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale. Ndirò, Bènyàminì bhà rùgànda ǒ ní'ì atdí kumì dòná óyǒ nà lufù ale.

* **7:4** 7.4 Atdídhénà ale arí ìrèna dhu ní, atdí miyà, ifo kumì dòná ifo nà lufù ale-bvu nìbhò dhu rǎrǎ Pbàisràyéli tó atdí kumì dòná óyǒ nà rùgànda-bvu ka kǎtrǒ atdí kumì dòná óyǒ nà Yèsù bhà uvitatále-bvu gùna, kadù ìtronà tdítdǒ atdí lufù gùna dhu. Ndi atdí lufù rǎtèna dhu ní abhò nyú ìndrù-bvu rǎ'ì dhu kèlè! Atdí kumì dòná óyǒ nà rǎtèna átò dhu ní Kàgàwà bhà ale. † **7:4** 7.4 Pbàisràyéli tó atdí kumì dòná óyǒ nà rùgànda kóró tí ka kátina iró ní Kàgàwà bhà ale tí arí'ì ale kóró, ìnzí ní Ungbòta-Ayí kèlè ǒ.

Kóró pbìrì ǒ ale tó ádrùngbǎ anduta

⁹ Wò dhu-dzidǒ, ma mandà nga, ní ma mala ìnzǐ òná ale-bvù rǐ ndòzè ádrùngbǎ mùtù-ba. Ndi mùtù ǒ í'ì ale ní'ì: kóró pbìrì ǒ ale, kóró rùgànda-tidò, kóró ale-tidò, ndirò kóró aláwà-tidò t'ále mànà. Abádhí í'ì ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzǐ ndirò Tàmǎ-ngba-ònzǐ ì ikò ró, 'àdù òwǒwù kanzù ùfǒ ròyá, ndirò 'àdù ngazì-kpa-dòká ùlù fòyá. ¹⁰ Ndirò, abádhí ambénà ùkù dǒ orú túya nyú nà 'àmbe àtìna dǒ: «Àlě tó ògù irà wà àlě tó Kàgàwà, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale bhà rò, ndirò Tàmǎ-ngba bhà rò!» ¹¹ Ndirò, kóró màlàyíkà ní'ì ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, pbàkùrǔ mà, ípìrǒnga nà ifo dhu-tsí mànà-ngbò ì àkpòrò ró. Ní abádhí kóró núugú-nyíya ràpǎ adzikpa-ngbò nyú ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzǐ, 'àdù àmbe Kàgàwà ùlù dǒ. ¹² Abádhí ambénà àtìna dǒ: «Àmìnà! Ilèta mà, ádrùngbǎnga tó awáwù mà, dhu-ǒnga t'òvòta mà, òtsò t'ábhuta mà, ifuta mà, ádrùngbǎnga tó obi mà, obi mànà náká kabhù àlě tó Kàgàwà tó dhòdhóhonganà! Àmìnà!»

¹³ Ní, pbàkùrǔ nzínzì ǒ atdí ale ivú dhu tsùdú, ndàti: «Kǒkò òwǒwù kanzù nùfǒ ale ní àdhi mà? Ndirò, abádhí iwù àdhà rò?» ¹⁴ Ní ma madù dhu àdu kà tò, mati: «Pbàkà Ádrùngbǎlě, inyi ní ndi nyi nyùnì ka.» Nírò ní ndi kǎdù dhu òvò idù, ndàti: «Kǒkò ale ní ábhǒ àpbè ǒ rò ùvò ale. Abádhí ù'ò ròyá kanzù ròwù tdyé Tàmǎ-ngba-azù nǐ. ¹⁵ Ndi dhu-okú dò rò nga ní ndi, abádhí ikò Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzǐ, ndirò abádhí rǐ kasu ònzì kà tò kàbhà idza ǒ adyìbhengá nga mà kùbhingá nga mànà ǒ. Ndirò wò ndi pbìndà ádrùngbǎ kamà tó tombi-dǒ àdi Kàgàwà rǐ pbìndà hemè-idza ùpě abádhí dǒ, ndínǐ ongó tí abádhí òdò. ¹⁶ Àwù rǐ nzǐ abádhí òho tdítǒ, idha-atdyú mà rǐ nzǐ abádhí òho tdítǒ, adyifò mà rǐ nzǐ abádhí òbi tdítǒ, ndirò abádhí rǐ nzǐ igbétá inè tdítǒ. ¹⁷ Obhó tí, Tàmǎ-ngba, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi nzínzì ǒ rí'ì ale, rǐ abádhí ùnda pbìndà tàrà bhěyi, ndàdù àrà abádhí nà ípìrǒnga tó idha-dòti ò. Ndirò, Kàgàwà rǐ abádhí-nyìdha ùndǒ kóró.»

8*Tàmǎ-ngba tí kátina ale rǐ kàràtasǐ-yà-ba-tsù rǒ àrùbhù rí kisé ando nángbě dhu**(Upf 5.8)*

¹ Tàmǎ-ngba níitdègu àrùbhù rí kisé ando nángbě, ní òrù-akpà ò nga níimbè bhì ràrà àhù mbèmbè atdí adyifò-sisì-go tí.

² Wò dhu-dzidǒ, ma mala Kàgàwà-ònzǐ arí ikò àrùbhù màlàyíkà, kadù àrùbhù wàndà àbhù foyá.

³ Ndirò, ngàtsi màlàyíkà ira, ndidè íkyèrǒ màzàbahù-tí. Kǐ'ì ndrùù róngu aládra bhěyi sobǐ ùbi ka karí dóná orò nǐ ka kóbhòlò wìtù nà foná. Kà-fó ka kabhù ndi sobǐ abho nyú, ndínǐ kàbhù tí perè tí atdíkpá Kàgàwà bhà ale kóró tó itsòta mànà orò tó ndi màzàbahù dǒ. Ndi màzàbahù í'ì Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzǐ. ⁴ Ndi sobǐ-ikò núupò ndi màlàyíkà-fó rò Kàgàwà-ònzǐ atdíkpá ndi Kàgàwà bhà ale tó itsòta mànà. ⁵ Wò dhu-dzidǒ, ndi màlàyíkà idyi wò ndrùù róngu sobǐ ùbi ka karí dóná dhu, ndirà màzàbahù-dǒ rò ndi ndidyì kàzù nǐ, ndàdù ìbvùnà yà adzi dǒ. Nírò, ovo utá, wògò iri ndi, inga umbìlì, yà adzi ràdù ivi.

Àrùbhù màlàyíkà rǐ yà adzi ǒ ríà àpbè itè rí wàndà ùmi dhu
(Uvt 7.19-21; 9.22-25; 10.21-23)

⁶ Kòkò àrùbhù màlàyíká, foyá àrùbhù wàndà nà náabhòlò ì ndíní ì umi tí ì wàndà.

⁷ Ní, wemberè tó màlàyikà náamì p̀b̀indà wàndà, kadù azu nà ì nàngbò ifo mà kàzù mànà níbvù yà adzi dǒ. Yà adzi tó atdínga ìbhù dǒ náagbè, itsu tó atdí nga ìbhù dǒ ràdù ògbè átò. Ndirò irí agbè kóró.

⁸ Wò dhu-dzidǒ, ɔyɔ rí kisě màlàyikà náamì p̀b̀indà wàndà. Ní, kàzù rǒgbè róná ádrùngbǎ p̀b̀irì nà ndì nǒfò atdí dhu ka kibvu ádrùngbǎ r̀èr̀è ò, ndì r̀èr̀è tó atdí nga ìbhù dǒ ràdù ndùgèrè ndòngò azu tí. ⁹ Ádrùngbǎ r̀èr̀è ò aróko Kàgàwà abhòlò dhu-tsí tó atdí nga ìbhù dǒ núuvè, bató tó atdí nga ìbhù dǒ ràdù 'inza.

¹⁰ Ìbhù rí kisě màlàyikà-tsí náamì p̀b̀indà wàndà. Ní, mùlè-rǒ kàzù bhèyi rórù ádrùngbǎ alali-ba nítsi òrù-akpà ò rò, idha-apká tó atdí nga ìbhù dǒ ní dǒ, ndirò idha-dòti dǒ. ¹¹ Ndi alali-ɔvò ní'ì «Ogú». Ní wò dhu ìtsi d̀ỳỳá idha-apká tó atdí nga ìbhù dǒ náadù ògyè tí ògyè. Ndirò ì idha nùmvǎ ábhǒ ale nyú náadù ̀v̀e, ògyè tí ì idha ògyè nídhuní.

¹² Wò dhu-dzidǒ, ifo rí kisě màlàyikà amì p̀b̀indà wàndà. Ní adyifò mà, àbì mà, alali mànà tó awáwù-kudò tó atdí nga ìbhù dǒ náavè, ndòngò ìnò tí. Ndi dhu bhèyi ní ndi, atdíku ùbho nga ǒ, awáwù-kudò tó atdí nga ìbhù dǒ náavè, kùbhingá nga tó ràdù àvè ndi dhu bhèyi tí átò.

¹³ Ndirò, ma mandà nga tdítǒ, ní ma mala atdí sàmbà ɔrú nyú rángili awe ǒ ró. Ní kǎmbénà dhu ̀v̀ò dǒ ɔrú t̀ǹa nyú nà, ndàti: «Nyí nyí'ì àp̀b̀è ǒ! Nyí nyí'ì àp̀b̀è ǒ! Nyí nyí'ì àp̀b̀è ǒ yà adzi óvò nyí rò, yà ìbhù ì nùbhà ngǎkpà màlàyíká rǎm̀ina tdítǒ wàndà-tù ìri nyí nyí rò!»

9

(Zèk 5.5-11; Yòw 2.1-11; Upf 16.10-16)

¹ Wò dhu-dzidǒ, imbo rí kisě màlàyikà náamì p̀b̀indà wàndà. Ní ma mala òrù-akpà ò rò ìtsi atdí alali yà adzi dǒ. Kà-fó ka kabhù òyí tí kátina ádzí ìbhù-akpà-tsù t'ápfota tó fùngulá. ² Ní, ndi alali náapfo ndi ìbhù-akpà-tsù, ádrùngbǎ furù ò rò ráhù ìko bhèyi ndi ǹl̀i ìko ràdù ùpo ndi ìbhù ò rò. Ndi ìko náabhù adyifò-nyìkpó dǒ nga mà òrù-akpà-nyì rǒ nga mànà r̀t̀i. ³ Ní ifè núuvò ndi ìko ò rò, 'àdù 'ìfàlà yà adzi dǒ. Ní ka kabhù yà áwina nǐ arí ìndrù ̀b̀b̀i àwù-tidò bhà ɔbì-tidò abádhí tò. ⁴ Ka kadù dhu ̀v̀ò abádhí tò ìnzì abádhí r̀ǹza ìngbatì ìli ndi irí-b̀i-tidò mà, itsu-tidò mà, ndirò ìnga tí arí ìnga dhu-tidò mànà, p̀b̀étù abádhí rávu ìmbǎ rí Kàgàwà bhà kàsè nà nyíya-ndrìnǎ ale rǒ tí. ⁵ Ì ifè tò ka kuyá dhu ní, àp̀é abádhí r̀òk̀ye ì ale òk̀ye tí, p̀b̀étù abádhí r̀àk̀á 'àvu àvù tí ì ale rǒ, r̀àrà àhù ìmbò àbì tí. Ndirò, abádhí r̀àbh̀na ìndrù r̀ǹè r̀òỳá r̀àndì dhu, náaraya ì'ì rǒ àdhàdhì áwina nǐ arí ìndrù ̀b̀b̀i àwù-tidò nóbì ale arí ìnèna róná r̀àndì ró dhu bhèyi. ⁶ Ndirò ndi idho ǒ, ìndrù owuya ɔvè ̀ǹè rǒ f̀ỳỳò, p̀b̀étù ìnzì 'àdù àbànà. Abádhí owuya 'òzè rǒ '̀v̀e, p̀b̀étù ɔvè ràdù òk̀u tí òk̀u tsùyá rò.

⁷ Ì ifè tó ̀f̀f̀ò ní'ì àdhàdhì ìla t'úgyeta tò ka kònzì t̀r̀òna mùhàgù bhèyi. Abádhí d̀-̀s̀író ì'ì dhu ní ɔrò tó mùkàkù nà ndi nǒfò dhu, ndirò abádhí-nyì afò ndi ìndrù-nyì nà. ⁸ Abádhí-d̀òk̀á ì'ì vèbhále-d̀òk̀á bhèyi, kuyá ràdù ì'ì àrì-kù bhèyi. ⁹ Ndirò, abádhí-òdrùdò dǒ ì'ì làtù ní sùma tó làtù. Ndirò, abádhí-pékélé r̀ǹzina wògò ní'ì àdhàdhì ìla ùgyè ka kótse nà ábhǒ mùhàgù r̀àdhana gèrègèrè-tidò tó wògò bhèyi. ¹⁰ Abádhí-áwì ní'ì àdhàdhì yà áwina nǐ arí ìndrù ̀b̀b̀i àwù-tidò-áwì bhèyi. Abádhí tó ɔbì, yà abádhí rávu nǐ ìndrù-rǒ ìmbò àbì tí, ní'ì ì abádhí-áwì ò. ¹¹ Ndirò, abádhí

tó ádrùngbǎ kamà ní'ì òyí ǒ màlàyikà. Pbàèbràniyà t'ávàna ǒ, kǒvò ní'ì Àbàdoni. Ndirò Pbàgìríkí t'ávàna ǒ, ka ní'ì Àpòliyonì*.

¹² Wò wemberè tó àpbè ùdà wà. Ndirò olù rí 'ìpe tǎítǎǎ ní óyǒ ngǔkpà àpbè.

¹³ Ní, aza rí kisé màlàyikà náamì pbìndà wàndà, madù atdí ale-tù ìrì, rìtò ndì yà Kàgàwà-ònzì rí'ì ǒrò tó màzàbahù tó ìfò pbinàdò ònǎ rò. ¹⁴ Ndi ale-tù avò dhu wò aza rí kisé màlàyikà, ndàdù ì'ì wàndà nà fóná tó, ndàti: «Ékòlò Fùratì tó idha-akpà-bidǒ ka kúsò ìfò màlàyíkà.» ¹⁵ Ní kǎdù ì màlàyíkà ùkòlò, ndínì yà adzi óvò ale tó atdí nga ìbhù dǒ nǎkye tí. Kàgàwà ùli abádhí angyangyi ndi ǒkyeta tó adyifò-sisì tò, idho tò, àbì tò ndirò ato tò. ¹⁶ Ma miri mùhàgù dǒ arúbhi abádhí tó pbànówí tó mǎtù-bvù. Abádhí-bvù ní'ì óyǒ miyà miliyonì ale. ¹⁷ Ndirò, wò ǒnyù bhèyi ródzì dùdù dhu ò, ma mala ì mùhàgù mà dòyá ùpò 'òkò pbànówí mànà. Ì pbànówí tó làtù ní'ì kàzù bhèyi ìlù làtù. Ndirò, ngǔkpà tó làtù ní'ì kenekè tó ndirò áwùse tó. Ì mùhàgù-dò núuli ì àrì-dò bhèyi. Ndirò, abádhí-li'ò rò ambénà àhù dǒ dhu ní kàzù mà, ìkò mà, atdí dǒ arúla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra mànà. ¹⁸ Ndirò, kǒkò ìbhù àpbè, kǒkò mùhàgù-li'ò rò rúvò kàzù mà, ìkò mà, atdí dǒ arúla ògbe ndógbe rò áwùse tó dhu-ra mànà náakyè yà adzi óvò ale tó atdí nga ìbhù dǒ. ¹⁹ Obhó tí, kǒkò ì mùhàgù tó ádrùngbǎnga tó ǒbì ní'ì abádhí-li'ò ndirò abádhí-áwì ò. Abádhí-áwì ní'ì àdhàdhì osu-dò bhèyi, 'àdù òwu nzéere dhu ònzì rò ìndrù rò ì áwìya nǎ.

²⁰ Ì nùbhà ìnzì 'ùve kǒkò àpbè nǎ ale nùugèrè nzá ì 'ùbhà yà ǒtsúya nyú nǎ ì ǒbhòlò sànamù t'úlétá. Abádhí akò 'òngò àmbè nzéere-alafí mà ì sànamù mànà ùle dǒ. Ì sànamù abádhí abhòlò ǒrò mà, fùrangà tí kátina suma-tidò mà, mùlingà mà, odu mà, ndirò itsu mà nǎ. Ì dhu-tsí ní'ì ìnzì rí ìnga mà àlǎ, ìnzì rí ìnga mà ìrì, ndirò ìnzì rí ùbhì tí mǎtí ùbhi dhu. ²¹ Ndirò, abádhí ugèrè nzá ì 'ùbhà ìndrù t'ókyeta mà, òndrù t'óndrùta mà, m̀nyòni t'ónzita mà, ogbo t'ónzita mànà tó fíyò nzéere m̀tsò.

10

Yùwanì rǎ kàràtasǎ-ngba ákǒ màlàyikà-fǒ rò ndàdù ùkanà, ndòtò dhu (Zèk 2.8-3.3)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala ádrùngbǎnga tó ǒbì nà ngǎtsi màlàyikà òrù-akpà ò rò rífo ró. Kǎ'ì àpbù ìbvù ndì dóná, angò-sisì ràdù ndàkpòrò dóna rǒ ró. Kà-nyì ambénà ùmbìli dǒ adyifò-nyìkpa náarúmbìli dhu bhèyi. Ndirò, kà-pfò níli ndì kàzù tó átsùta bhèyi. ² Kǎ'ì àngǎ ka kànga ònángà kàràtasǎ-ngba nà fóná. Ní, kǐdè ndìli fangà tó pfóna ádrùngbǎ rèrù dǒ, ndàdù ìgù tó pfóna ìli adzi-kpa dǒ. ³ Kǎdù òkù ǒrú tǔna nyú nà àdhàdhì àrì rǎ tǔna-ǒnga ìdho dhu bhèyi. Ndirò, kòkù rò, ma miri àrùbhù ǒvò àtà dhu nádu kà tò dhu. ⁴ Ndirò, ì àrùbhù ǒvò àtà dhu níitdègu ndìrì, ní ma madù m̀obhòlò abádhí ùnò dhu t'ándítá tò. Pbétù, ma miri atdí ale-tù òrù-akpà ò rò rí dhu ǒvò idù ró, ndàti: «Ódò kǒkò àrùbhù ǒvò núnò ìndù dhu òdhù ò. Àpé nyandí ka.»

⁵ Ní, wò ma màlanà ádrùngbǎ rèrù mà, adzi-kpa mànà dǒ ìdè ró màlàyikà náava fangà tó ǒtsúna òrù-akpà ò. ⁶ Kǎdù dhu òtsò Kàgàwà, yà dhòdhòdhonganà arí'ì ale, yà òrù-akpà mà, adzi mà, ádrùngbǎ rèrù mà, óyá arí'ì kóró dhu-tsí mànà nanzì ale-ǒvò rǒ, ndàti: «Ìmbǎ ndì nùbhà kàsamì rǎ'ì tǎítǎǎ! ⁷ Àrùbhù rí kisé màlàyikà rǎ wàndà òmi ònà kàsamì ǒ,

* 9:11 9.11 Àpòliyonì-tì ní Dhu-tsè òtdì arí ale.

Kàgàwà rǐ yà ndì ndarù ròngò òko órù ò dhu àbhě rākă, àdhàdhì pbìndà ino-akpá, pbànábí-otù ǒ ndì ndavò Ídzi Màkürù-bvü rǒ.»

⁸ Wò dhu-dzidǒ, ma miri yà òrù-akpà ò rò dhu nòvónà idù ale-tù, ròvò dhu tdítǒ idù, ndàti: «Árà nyakò wò àngbě ka kàngbɛ rórò rǐ'ì kàràtasǐ-ngba yà ka nálǔ foná màlàyikà-fó rò. Ka ní yà ididè ndìli atdí pfǒna ádrùngbǎ rèrù dǒ, ndàdù ngàtsi pfǒna ìli adzi-kpa dǒ màlàyikà.»

⁹ Ní, ma madù àrà ndì màlàyikà-ti'ò, madù kònzì ribhò ndì kàràtasǐ-ngba fudu ò. Ní, kǎdù dhu òvò idù, ndàti: «Ákǒ ka, nyadù ùkanà, nyotò. Kà rǒgyè ògyè finu-tsù ò, pbétù linú kà rǒkye iti-dha bhěyi.»

¹⁰ Ní, ma makò wòrǐ kàràtasǐ-ngba ndì màlàyikà-fó rò, madù ùka nà. Ní, kǎkyè lidú, rò'ò iti-dha bhěyi. Pbetù, ma mitdègu kòto, ní kǎdù ògyè tí ògyè fidu-tsù ò.

¹¹ Ní, ka kavò dhu idù, kati: «Dhu àkă nyovò dhu tdítǒ nabi bhěyi ábhǒ ale-tidò mà, ábhǒ pbìrì ǒ ale mà, dhèdherò aláva-tidò tó ábhǒ ale mà, ndirò ábhǒ ádròdrǒ kámá màná-okú dò rò.»

11

*Kàgàwà arí pbìkì ngàm̀bì àbhě rùvò àpbè ò rò tí dhu
(Uvt 7-10; 1Ká 17.1; Luk 21.24)*

¹ Wò dhu-dzidǒ, ka kibho dhu ùdhě ka karí nǐ itsukpó bhěyi ndì nìli ízò fudú, kadù àtìnà ima nǐ: «Íva nyi, nyudhe* Kàgàwà bhà idza mà màzàbahù màná, nyadù ànyì-dzá rò arí Kàgàwà ùlě ale-bvü nózù. ² Pbetù, wò irinǎ rò rǐ'ì kà tò odhó nákă nyubhà ìnzǐ nyudhe. Obhó tí, wò ndi-tsi ka kàbhü wà yà inzà àpè Kàgàwà ùnǐ ale, kǎkà ìfo kumì dòná óyǒ nà àbǐ† tí rǐ ìlǐlǎ kigò-tsidò‡ òbè ale tò. ³ Ndirò, ma mí óyǒ pbàkà ngàm̀bì§ òvì ròwù dhu òvò ìndrù tò, gòníyà ì ùfǒ ròyá inyi tó mberù tí rórò. Ní, abádhí rǐ dhu òvo ìndrù tò pbànábí bhěyi ràrà àhü atdí lufù, dòná óyǒ miyà, dòná azà kumì nà idho* tí.» ⁴ Kǒkò ì óyǒ ngàm̀bì ní ì kǒkò óyǒ mizèyituni-tsù-kpa*, ndirò abádhí ní ì tarà ùlǐ ka karí dòyá m̀narà*, kǎkà yà adzi ǒ Ádrùngbǎle-ònzǐ aríko ale. ⁵ Ndirò, ndi ale apé ndòzè ndònzì abádhí nzére, ní kàzù rǎdù àhü abádhí-li'ò rò, rǎdù ì abádhí tó òmvù núbì*. Ndi dhu bhěyi tí ní ndì, ìngbàtí ìli ndì ale mà yà abádhí nòzè ndònzì nzére ní rǎdù òvè. ⁶ Ndirò, abádhí rǐ'ì inè ádrùngbǎnga tó obi nà, 'ùtsi òrù-akpà-tsù*, ìnzǐ igye níkó tí yà ìndrù tò abádhí rǐ dhu òvo pbànábí bhěyi òná kàsùmì ǒ. Abádhí rǐ'ì inè ádrùngbǎnga tó obi nà átò, 'ùgèrè idha ròngò azu tí*, 'àdù ìngbàtí ìli ndì àpbè-tidò mà nábhü yà adzi ǒ ale ràbà, ì òzè ka dhu bhěyi.

⁷ Abádhí rǐ wò ìndrù tò ì aróvona pbànábí bhěyi dhu t'óvota ito rò, òyǐ ò rò ráhü ìzǎ† núugyeya ìla abádhí nà. Kònzíya abádhí-lèmà, ndàdù abádhí òkyè. ⁸ Ní, abádhí-abvò nóokoya ádrùngbǎ kigò, yà abádhí tó Ádrùngbǎle

* **11:1** 11.1 Udheta-tì ní Kàgàwà rǎrǐ pbìndà ale-ngbò òdò (Zàk 2.5-9; 4). † **11:2** 11.2 Ìfo kumì dòná óyǒ nà àbǐ ní atdí dhu kèlě ìbhü ato dòná gòna nà nà. Atdídhená ale arí ìrèna dhu ní, ìfo kumì dòná óyǒ nà àbǐ tí ka kátina dhu-tì rǎrǐ Kàgàwà rǒtdì wà pbìndà ale abáya àpbè òná idho-bvü idò. ‡ **11:2** 11.2 Ìlǐlǎ kigò tí ka kátina iró ní Yèrùsàlemà tó kigò. Ndirò ndi kigò ìtè ní Kàgàwà bhà ale. § **11:3** 11.3 Jyò ngàm̀bì tí ka kátina iró ní Yèsù ná'ù ale tó mùtù, àdhàdhì Mùsà mà Eliyà màná tó ófò ǒ. * **11:3** 11.3 Atdí lufù, dòná óyǒ miyà, dòná azà kumì nà idho ní atdí dhu kèlě wò 11.2 ò rǐ'ì ìfo kumì dòná óyǒ nà àbǐ nà. * **11:4** 11.4 Zàk 4.3,11-14 * **11:4** 11.4 Zàk 4.2; Upf 1.12,20 * **11:5** 11.5 2Ká 1.9-10 * **11:6** 11.6 1Ká 17.1 * **11:6** 11.6 Uvt 7.17-21 † **11:7** 11.7 Òyǐ ò rò ráhü ìzǎ àti atdídhená ale arí Krístò bhà òmvù tí: 1Yù 2.18. Ngǔkpà ale arí kàti Dànyelè tó bhùkù ò ka kítè ìzǎ tí: Dàn 7.7,23-27. Ngǔkpà ale-tsi arí kàti yà adzi ǒ ale núnnda arí Kàgàwà nà arí ndügè fíyó nzére ìrèta nǐ ale tí.

ka kutó mùsàlabhà dǒ ònà kigò tó ngudhà ǒ. Ndi kigò ní ndi ka karí ìpǒbèna kanzi Sòdòmò* tí, ndirò ngàtsi nǐ Mísri* tí. ⁹ Ní, ìngbàtí ìli ndì ale-tidò nzínzi ǒ ale mà, ìngbàtí ìli ndì rùgànda-tidò nzínzi ǒ ale mà, ìngbàtí ìli ndì alávà-tidò t'ále nzínzi ǒ ale mà, ìngbàtí ìli ndì pbìrì ǒ ale nzínzi ǒ ale mà nà náandáya kòrí abvo ìbhù idho dóná gòna nà tí‡, ndirò abádhí a'uya nǐ kutdǔ i abvo. ¹⁰ Kǒkò i yà adzi óvò ale-idhè níikaya ndì ìkǎ tí abádhí ève dhu-okú dò rò. † ale-idhè níikaya ndì, 'àdù àmbè perè mà núbho dǒ fǐyò nzínziya ǒ, atdídǒ nyú kòrí óyǒ pbànábí náabhù ì 'àbà àpbè nídhuní. ¹¹ Kòrí ìbhù idho dóná gòna nà dzidǒ, Kàgàwà bhà rò ìrà ípìrǒnga tó ale-ìhè náatsù abádhí-abvò ò, abádhí ràdù 'ìvà, 'ìkò pfǒya dǒ. Nírò ní ndi ádrùngbǎ odò níisí abádhí àndà rǒ rúbhi ale ò. ¹² Ndirò, kǒkò i óyǒ pbànábí níirì orú-tǔna nà rí dhu òvo fǐyò òrù-akpà ò rò ale-tù, ndàti: «Nyùpò àzú!» Ní abádhí upò òrù-akpà ò àpbù ǒ, àzèmbè kǒkò i abádhí tó òmvù rándàna rórò. ¹³ Wò ndì kàsùmì ǒ tí, ádrùngbǎ mùtiti níisí, kigò tó atdìnga idrè dǒ ràdù ndùgòlò. Àrùbhù lufù ale náadù ève wò ndì mùtiti ǒ. Ní ádrùngbǎ odò nyú níisí òdòdì ale-go ò, ràdù Kàgàwà, yà òrù-akpà ò arí'ì ale nílè.

¹⁴ Dhu ìnzǎ rí oyo rí kisè dhu núdà wà, ndirò ìbhù rí kisè rǐ nǐ àperè, ìnzǎ ndì ndìtò ndì rórò!

*Àrùbhù rí kisè wàndà rǒngò dhu
(Zàb 98; Upf 12.10; 19.6)*

¹⁵ Wò dhu-dzidǒ, àrùbhù rí kisè màlàyikà náamì pbìndà wàndà. Ní ábhǒ ale náavò dhu orú tǔya nyú nà òrù-akpà ò rò, 'àti:

«Kòmbí yà adzi ǒ idzi núdà wà atdídǒ àlè tó Ádrùngbǎle Kàgàwà mà-fò ò, yà kǔtri fǐndà ale, Krístò màná.

Ní, ndì idzi ràdì dhòdhódhónganà!» ¹⁶ Ndirò óyǒ kumì dóná ìfo nà pbàkùrǔ, yà fǐyó kámá tó tombi dǒ aróko Kàgàwà-ònzǐ, núugú ì, nyíya ràpbǎ adzikpa-ngbò nyú, 'ùlè Kàgàwà. ¹⁷ Abádhí ambénà àtìnà dǒ:

«Mǎ màbhù òtsò indù, fàkǎ Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó obi nà arí'ì kóró dhu dǒ alé!

Nyi nyarí'ì ìnè, ndirò nyi nyi'ì ìnè.

Obhó tí, nyi nyónzì kasu pbùkù ádrùngbǎnga tó obi nǐ, nyidì pbùkù Idzi.

¹⁸ Ìnzǐ arí nyifǔ ale ní'ì nàwí nà rùnù,

pbétù kòmbí, pbùkù nàwí nítè ndì ndì abádhí-rǒ.

Ndi kàsùmì ní, yà èvè ève ale-ànyǎ ìtì nyi nyí ònà kàsùmì.

Ndirò ka ní, yà indù kasu nanzì ale, pbùkù pbànábí mà, kóró ngǔkpà ale kǎkà ovònu ìfǔ arí màná tò nyi nyí mùkìmbà ùbhǒ ònà kàsùmì,

ìmbǎ rǐ'ì ìndrǔ arí ìfǔna ale màtí, ndirò ìnzǐ ìndrǔ arí ìfǔna ale màtí.

Ndi kàsùmì ní kǎkà yà adzi ìnzǎ arí ale-tse òtì nyi nyí ònà kàsùmì!»

¹⁹ Wò dhu-dzidǒ, yà òrù-akpà ò arí'ì Kàgàwà bhà idza-li'ò náapfo ndì, Kàgàwà màná ìndrǔ ùngbò ì dhu ìtè rí Sàndukù ràdù ndàla ònà. Ní inga núumbìlì, ale-tù mà, oyo rǔtǎ dhu màná ràdù 'ìrì. Ndirò, yà adzi níivì, ìfo ràdù ìkǒ atdídǒ.

* **11:8** 11.8 Opt 18.20-19.29 * **11:8** 11.8 Uvt 1.8-14 † **11:9** 11.9 Atdídhéná ale arí ìrèna dhu ní, ìbhù idho dóná gòna nà tí ka kátina dhu-tì ràrì Kàgàwà rótì wà pbìndà ale-abvò onziya ngudhà ǒ idho-bvu ìdò, ìnzǐ tsànà nonzi tí dhu.

12

Kàgàwà rǐ òna nà tsìbhále òdo ádrùngbǎ osu-akpà-ba rǒ rò dhu*

(Opt 3.15; Dàn 12.1; Luk 10.18; 1Pé 5.8; Upf 2.26-27)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ádrùngbǎ ize náavi ndì òrù-akpà ò. Ndi ize ní'ì adyifò nàfǒ róná mberù bhèyi atdí tsìbhále, àbǐ ràdù ì'ì pfóna-tsinǎ. Ndirò kà-do rǒ ì'ì mùkàkú ní atdí kumì dóná óyǒ nà alali rǐ'ì róná mùkàkú*. ² Wò ndi tsìbhále ní'ì ari nà. Ní, kǎmbénà ùkù dǒ, ndùgu ndì ndí rò, ndì ndí àpbè àbà dhu-okú dò rò.

³ Wò dhu-dzidǒ, ngǎtsi ize náavi ndì òrù-akpà ò. Ndi dhu ní'ì kàzù bhèyi ìlù ádrùngbǎ osu-akpà-ba. Ndi osu-akpà-ba-do ì'ì àrùbhù, otidyúna ràdù ì'ì idre. † àrùbhù kà-do rǒ, mùkàkú ní'ì atdátdí. ⁴ Ní, kǐdhá òrù-akpà rǒ alali tó atdínga ìbhu dǒ áwina nǐ, ndàvò yà adzi dǒ. Ní wò osu níidè, wò ìkyèrǒ òdì ndínǐ ndì ndùgu tí ndì tsìbhále-ònzǐ, ndínǐ ndì ndòtóna tí kà rǔguna ngbángba ányǐrǒ rò tí. ⁵ Ní wò ndi tsìbhále núugu kpatsìbhá ngbángba, yà kóró pǐrì ǒ ale ùndà* róngo tsumà tó mùgǒ† nǐ ngbángba. Pbéttù, ka kadù ndi kàbhà ingba òdyì, kowù nà Kàgàwà-tí'ò, yà ndi Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi-tí'ò. ⁶ Ndirò, wò ndi tsìbhále adù òku rùngù‡ ò, yà Kàgàwà óbhòlò angyangyi fíndà ngari ò, ndínǐ ka kòdo tí ndì mbèyi ányì, ràrà àhu atdí lufù, óyǒ miyà dóná azà kumì nà idhò tí*.

⁷ Ní, ìla nítsi òrù-akpà ò, ádrùngbǎ màlàyikà Mùkàlì mà pǐndà màlàyíkà mànà rùgyè ì wò ndi osu-akpà-ba mà pǐndà màlàyíkà§ mànà nà. Ní wò ndi osu mà pǐndà màlàyíkà mànà núugye ì átò abádhí mànà. ⁸ Pbéttù kǎnzì nzá dhu lè mà, ndirò ngari adù ì'ì mbá abádhí tó tdítǒ òrù-akpà ò, pǐndà màlàyíkà mànà. ⁹ Ní, ka kibvu wò ndi ádrùngbǎ osu-akpà-ba obvò. Àbadhi ní ndi yà mùhàngú ò rò ì'ì osu*, yà Nzére Ale tí, ndirò ngǎtsi nǐ Pfòmvo tí ka karánzina, yà adzi ǒ kóró ale ùtrǎ arí Ale. Ní ka kibvu ka yà adzi ǒ pǐndà màlàyíkà mànà.

¹⁰ Wò dhu-dzidǒ, ma miri orú túna nyú nà rí dhu òvo òrù-akpà ò rò ale-tù, ràmbe àtìna dǒ: «Kòmbí ògù mà, ádrùngbǎnga tó obi mà, àlě tó ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà idzi mà, yà kǔtri fíndà ale, Krístò bhà ádrùngbǎnga mànà níwù wà ùvò! Obhó tí, wò àlě t'ádóna òbhù rǒ arúbhi kùbhingá màtí ndirò adyìbhengá màtí àlě tó Kàgàwà-ònzǐ ale, ka kibvù wà òrù-akpà ò rò. ¹¹ † àlě t'ádóna ónzǐ kà lè mà Tàmǎ-ngba-azù-òbì nǐ, ndirò, abádhí ónzǐ kà lè mà, yà ì aróvóna ìndrù tó Kàgàwà bhà Ɔte nǐ. Abádhí náadzi fíyó ìpìrǒnga, ràrà àhu ì úve dhu ò màtí. ¹² Wò dhu-okú dò rò ní ndi ìnyì òrù-akpǎ, yà ùnú aróko ale mànà kóró, nyǐ nyákǎ nyílè nyǐ! Pbéttù nyǐ yà adzi ǒ ndirò rèrù ò nyǐ nyáróko rò, nyǐ nyí'ì àpbè ǒ, wò ndi Pfòmvo nófò wà dükù nídhunǐ. Ndirò, kàlè àlè tí nàwí nǐ, kùni dhu yà fíndà ndì nùbhà kàsùmǐ-ngba rǎrǐ'ì akekpá nídhunǐ.»

¹³ Wò ndi osu-akpà-ba níitdègu ndì ka kibvù yà adzi ò dhu àlǎ, ní kǎdù ndòpè, ndònè yà kpatsìbhá ngbángba nugu tsìbhále, ndínǐ ndì ndonzi tí nzére. ¹⁴ Pbéttù, ka kadù sambà-pékélé nà ndì nòfò óyǒ pékéléna àbhu wò ndi tsìbhále tó, ndínǐ kǎdù tí ndòbè nǐ, ndàrà rùngù ò yà fíndà ka kabhòlò

* **12:** 12.0 Tsìbhále tí ka kátina iró ale ní nzǐ Màriyà, Yèsù tsánà, pǐttù kà rǐtèna ní Pǐàsràyélí, Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù Màsiyà ahù nyuyatsi rò ale (Opt 3.14-16; Ìsa 54.1-8; 66.7-8). * **12:1** 12.1

Opt 37.9 * **12:5** 12.5 Zàb 2.9 † **12:5** 12.5 Suma tó mùgǒ nǐ ní ndi tà mà ùndà arí ale nóongóna fíyó tà mà-ngbò òdò. ‡ **12:6** 12.6 Rùngù ní òmvù-tsù rò ka karí òtse, kowù ale ùrù ònà ngari (Uvt 2.15; 16). Ndirò ka ní átò nzére dhu arí'ì ònà ngari (Màt 4.23). * **12:6** 12.6 11.2,3 § **12:7** 12.7

Osu-akpà-ba bhà màlàyíkà ní nzére màlàyíkà. Ndirò nzére-alafí tí ka karí àtina ní abádhí kèlě átò.

* **12:9** 12.9 Opt 3.1

itse wò ndi osu-akpà-ba rǒ rò ngari ò. Ányì ka kadò ka mběyi nyú, ràrà àhù ìbhù atò dóná góna nà* nà tí. ¹⁵ Ní, wò ndi osu-akpà-ba náadyò idha abhò nyú lina ò rò, rìlì ndi bhùna ǒ rókù idha-akpà bhěyi ndi tsibhále-owù ǒ, ndíní íyàdhiyà natdú tí ndàrà nà. ¹⁶ Pbéù, adzi-kpa adù ndi wò tsibhále dzùná ònzì: kǎngbe lina'ò, ndòtò wò ndi osu-akpà-ba àdyò lina ò rò idha-akpà. ¹⁷ Ní, wò osu-akpà-ba náakó atdíǒ wò tsibhále rǒ, ndàdù àrà ìla ònzì kàbhà ngùkpà inzo mànà. I ale ní kǎkà Kàgàwà bhà Úyátá ìfù arí ale, 'adù yà Yèsù unò fíyò dhu nífù ale. ¹⁸ Nírò ní ndi wò ndi osu-akpà-ba naadù àrà ìde ádrùngbǎ rèrù-bidǒ osokpó dǒ.

13

Osu-akpà-ba tò rí kasu ònzì nzére óyǒ ìzǎ
(Dàn 7.19-25; Upf 14.9-11; 17.3,7-17; 19.20)

¹ Wò dhu-dzidǒ ma mala atdí ìzǎ, ádrùngbǎ rèrù ò rò ráhù ró. Kà-dò ì'ì àrùbhù, ɔtdyúna ràdù ì'ì idre. Ndirò kóró ì kǒtdyú rǒ mùkàkú ní'ì ìnè, ndirò ì àrùbhù kà-dò rǒ, ka kundí ɔvo ní'ì Kàgàwà nǐ ka kí dhu unò nzére òná ɔvo. ² Wò ndi ma mala ìzǎ nílì ndi atdáta bhěyi. Kà-pfò mà, kà-pfò-ɔdzèkélé mànà ní'ì tsamangèrě bhà bhěyi. Ndirò kà-tsù náadù ndìlì àrì-tsù bhěyi. Ní osu-akpà-ba náabhù p̀b̀ndà ádrùngbǎnga tó ɔbi mà, p̀b̀ndà ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, p̀b̀ndà ádrùngbǎnga mànà-ròrò kà tò. ³ Wò ndi ìzǎ-dò nzínzì ǒ, atdí ale-dò náambénà òlo dǒ ɔve-ngbò rǒ otú nàbà dhu bhěyi, p̀béù ndi otú náadù ɔgù ɔgù tí. Ní idhò núuko yà adzi óvò ale atdíǒ kóró ndi ìzǎ-okú dò rò, 'adù kǒwù núngu. ⁴ Ní abádhí ukò ì ɔtdyùya dǒ, 'ùlě wò osu-akpà-ba, p̀b̀ndà ádrùngbǎnga tó ɔbi-ròrò kàbhù wò ndi ìzǎ tò dhu-okú dò rò. Abádhí núuko ì 'ùlě ka, 'àmbe àtìna dǒ: «Ádhi p̀b̀á ale ndi yàrí ìzǎ bhěyi p̀b̀ndà ɔbi rǐ'ì? Ádhi p̀b̀á ale ndi ndùgyè ràdù kà nà, ndàdù kà lèrà ònzì?»

⁵ Ní, wò ìzǎ tò ka kabhù ale-tsù ní ale ìdzì ka kí nǐ ɔte t'óteta mà, Kàgàwà nǐ ka kí dhu unò nǐ mànà tó ale-tsù. Ndirò kǎdù ìfò kumì dóná óyǒ nà àbì* tí ndi ndí wò kasu ònzì nǐ ádrùngbǎnga tó ɔbi nábà. ⁶ Ní wòrí ìzǎ náapè ndùnò dhu Kàgàwà ní: ndùnò dhu kǒvò nǐ, ndùnò dhu kǎrádi róngà nǐ, ndàdù dhu unò òrù-akpà ò aróko ngùkpà ale nǐ átò. ⁷ Ka kufà rusà kà tò ndíní ìla nugye tí Kàgàwà bhà ale mànà, ndònzì lèràya. Ndirò, ka kabhù ka rǐ'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà ìngbàtí ìlì ndi rùgànda-tidò dǒ, ìngbàtí ìlì ndi ale-tidò dǒ, ìngbàtí ìlì ndi aláwà-tidò dǒ, ndirò ìngbàtí ìlì ndi p̀b̀irì dǒ. ⁸ Yà adzi óvò ale kóró núuléya ka. I ale ní, kóró ale kǎkà, yà adzi ka kanzina rò, ìnzá ka kandí ɔvòya yà àhò ka kahò Tàmǎ-ngba tí kátina ale bhà ìpìrǒnga tó bhùkù ò ale.

⁹ Ìnga t'írìta tó b̀ina nà arí'ì ale, náká ndirò nga mběyi! ¹⁰ Nyí Kàgàwà bhà alé, nyí nyàkǎ nyí'ì dhu-dzi òndù arí ale tí, ndirò fíyó a'uta òdò arí ale tí. Kàgàwà ì'iyà gukyè imbi ò ka kosóya tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kosóya ndi ale imbi ò. Ndirò, kǐ'iyà gukyè ìla t'úgyeta tó obhi-akpà nǐ ka kohoya tí atdí ale nudhé dhu tí, ní ka kohoya ndi ale obhi-akpà nǐ.

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala ɔyo rí kisé ìzǎ, adzi ò rò ráhù ró. Kǒtdyú ì'ì ɔyo, ì ɔtdyúna ràdù 'ùlì tàmǎ-ngba-ɔtdyú bhěyi. Ndirò kǎránà òte rǒ osu-akpà-ba bhěyi. ¹² Kǎránà kasu ònzì rǒ yà angyinǎ rò ì'ì f̀indà ìzǎ-fó ndi ndábà ádrùngbǎnga tó ɔbi nǐ kóró ndi ìzǎ-ònzì. Kǎránà yà adzi mà òná

* **12:14** 12.14 Ìbhù atò dóná góna nà ní atdí dhu kèlě atdí lufù, óyǒ miyà dóná azà kumì idhò nà nà (12.6). * **13:5** 13.5 Atdídhénà ale arí ìrèna dhu ní, ìfò kumì dóná óyǒ nà àbì tí ka kátina dhu-tì ràrì Kàgàwà rǒtdì wà wò ìzǎ rǐ kǒkò dhu ònzì òná idhò-bvù ìdǒ.

aróko ndì ndóvò ale mànà nábhù rǒ rùlě wò ndi wemberè tó ìzǎ, yà ndi natsú ndòhò otù-bhu rǐì dóna rǒ ìzǎ. ¹³ Wò ndi ɔɔ rí kisé ìzǎ, náanzì ádròdrǒ wiwì. Obhó tí, kǎránà kàzɛ mà nábhù rǒ rìfò òrù-akpà ò rò, rìrà àhù yà adzi dǒ kóró ale-nyìkpó ǒ rò. ¹⁴ Kǎbà wò wemberè tó ìzǎ-ònzǐ ndì ndi wiwì ònzì nǐ ádrùngbǎnga tó ɔbi. Ní, kǎránà yà adzi óvò ale àbhù rǒ rùwǐ ndi wiwì-otù ǒ, ndòvò dhu abádhí tò, ndàti abádhí rǎkǎ 'òbhòlò ndi ìzǎ-wòyǒ. Ndi ìzǎ ní ndi ìla t'úgyeta tó obhi-akpà nǐ ka kalú ngbǒna ɔve-ngbò rǒ, pbétù rǎdù ìkye. ¹⁵ Ndi ɔɔ rí kisé ìzǎ náabà ádrùngbǎnga tó ɔbi ní, wò wemberè tó ìzǎ-wòyǒ tò ndi ndi ípirǒnga àbhù nǐ, ndíní ɔpé tí ndòtè, ndàdù kǎkà 'ùvǒ rí ìnzǐ 'ùkò ì, 'ùlě ndi ale nókyè. ¹⁶ Ndirò wò ndi ìzǎ náadù kóró ale ɛtu, ìndrù arí ìfǔna ale mà, ìnzǐ ìndrù arí ìfǔna ale mànà, ònzítále mà nǎkùtále mànà, dǒyá arí'ì ìtírò ale mà ìno tí arí'ì ale mànà, ndíní ka kùlì tí ize fangà tó ɔtsúya rǒ màtí, ndirò ngǎtsi nǐ nyìya-ndri rǒ màtí. ¹⁷ Dhu òdzi ka kǐ, ndirò dhu ùdzǐ ka kǐ dhu tó otu ní'ì mbǎ atdí ale tó màtí, ìmbǎ ndi ale ì'ì ndi ize nà rò. Ndi ize ní'ì wò ndi ìzǎ-ɔvò, ndirò ndi ɔvò nà ndi nǎkò ɔzú-bvù†.

¹⁸ Iró dhu àkǎnà kǐ'ì dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà. Ní, ìnga t'únita tó irèta nà arí'ì ale, nǎkǎ ndùpǐ wò ndi ìzǎ bhà ìmòrò. Obhó tí, ndi ìmòrò ní atdí ale-ɔvò nà ndi nǎkò ìmòrò. Ndirò ka ní azà miyà, azà kumì, dóná azà nà‡.

14

Tàmǎ-ngba úwù ale rǐ adyi-ɔwútá náyù dhu (Èbr 12.22-24; Upf 7.3)

¹ Wò dhu-dzidǒ ma mandà nga, ní ma mala Tàmǎ-ngba tí kátina ale Sàyunì tó pbìrì dǒ idè ró. Kǐ'ì atdíkpá atdí miyà, ìfo kumì, dóná ìfo nà lufù ale mànà, ndirò, ì ale-nyìndri rǒ ka kundí ɔvò ní'ì kǒvò mà kà t'Ábanà-ɔvò mànà. ² Ní, ma mìrì atdí ale-tù òrù-akpà ò rò rìrà, ràmbe àwa dǒ àdhàdhì ábhǒ idhá-yà-ba rǐ ndìsòlò dhu bhèyi, ndirò, atdí dǒ rǔtá ɔvò-tù bhèyi. Ndi ale-tù níri ndi átò ràmbe ò'ò dǒ dùmù òti rí ale rǐ fǐyó dùmù òti dhu bhèyi. ³ Ní kǒkò atdí miyà, ìfo kumì, dóná ìfo nà lufù ale náambénà adyi-ɔwútá úyù dǒ Kàgàwà bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi mà, ípirǒnga nà ìfo dhu-tsí mà, pbàkùrǔ mànà-ònzǐ. Atdí ale mà wò ndi adyi ùdhe rǎdù ndùni ní'ì ìmbǎ, ìnzá ní kǒkò atdí miyà, ìfo kumì dóná ìfo nà lufù ale, kǎkà yà adzi ǒ rò Tàmǎ-ngba úwù kèlě nùdhe ka 'ùnì rò. ⁴ Ì ale ní ì nódò atdí dǒ, 'òkò ìlátá ǒ Kàgàwà-nyìkpó ǒ ale, yà ìnzá ì níti vèbhále nà ì úbhi dhu-otù ǒ ale. Ndirò abádhí arúbhi Tàmǎ-ngba-owù ǒ, yà kà rǔbhi ònà kóró ngari ǒ. Obhó tí, abádhí ní ì ka kùwù ngǔkpà ale nzínzì ǒ rò, rǐ'ì àdhàdhì wemberè tí ka kùbhòna Kàgàwà tò, ndirò Tàmǎ-ngba tó perè bhèyi. ⁵ Abádhí ní ìnzá àpè títò ùno atdí-gùna màtí ale, ndirò ìmbǎ nzére dhu tí ka kózàna dhu rǐ'ì nyuyatsì ale.

Ìbhù màlàyíká rǐ Kàgàwà rǐ anya ìtdì yà adzi óvò ale dǒ dhu òvò dhu (Kas 17.30-31; Upf 18; 19.19-20)

⁶ Wò dhu-dzidǒ, ma mala atdí màlàyikà ɔrú nyú rókù awe ǒ ró, ndàdù ì'ì yà adzi óvò ale tó ndi ndóvòna dhòdhóhóngà tó Ídzì Mǎkǎrù nà. Ì ale

† **13:17** 13.17 Pbàgiríkà mà Pbàyàhúdì mànà t'ávàna ǒ, kóró andítá-nyìkpó ní'ì ndi nà ndi nǎkò ɔzú-bvù nà. Ní atdí ale-ɔvò nà ndi nǎkò-tsí ka kuni tí, dhu akána kupǐ ndi ɔvò ò rǐ'ì andítá-nyìkpó-nzo nà ndi nǎkò ɔzú-bvù kóró, kadù àngbòna atdíkpá. ‡ **13:18** 13.18 Azà dhu tí kátina andítá rǐtèna dhu ní ìnzá àkǎ bhùna ǒ dhu, ndirò àrùbhù dhu tí kátina-tsí ní atdí dǒ àkǎ bhùna ǒ dhu. Ìzǎ-rǒ rǐ'ì azà miyà, azà kumì, dóná azà nà tó ìmòrò rǐtèna dhu ní, kà rǎrǐ'ì ìnzá àkǎ bhùna ǒ irèta nà dhu, ndirò ìnzǐ kà rǐ dhu lè mà ònzì akekpá màtí dhu.

ní ìngbàtí ìlì ndì p̀bìrì ǒ ale mà, ìngbàtí ìlì ndì r̀ugànda-tidò mà, ìngbàtí ìlì ndì aláwà-tidò t'ále mà, ndirò ìngbàtí ìlì ndì ale-tidò mà. ⁷ Ní kàmbénà dhu ǒwò dǒ ǒrú t̀na nyú nà, ndàmbe àtìnà dǒ: «Nyí nyàkǎ nyǒnzì Kàgàwà ǒdò, nyádù ilènà! Obhó tí, kàbhà kàsùmì yà ìndr̀-ànyǎ ìtdì kà r̀ ònà nàkǎ wà. Nyí nyàkǎ nyǔlě wò ndì ǒr̀-akpà mà, adzi mà, ádr̀ngbǎ r̀èr̀ mà, idha-d̀tí-nzo mà nanzì ale!»

⁸ Ǫyò r̀í kisé màlàyikà náadù ìrà wò ndì wemberè tó-tsí dzidǒ, ndàdù òkù, ndàti: «f̀yàdhiyà ìtsì wà! Bàbelì tó ádr̀ngbǎ kigò* ìtsì wà! Kǎbhù kóró p̀bìrì ǒ ale r̀òmvè Kàgàwà bhà ádr̀ngbǎ nàwí tó d̀vayì, yà abádhí ndì ndábhù r̀òtsù p̀bìndà m̀nyòni ò dhu-otù ǒ.»

⁹ f̀bhù r̀í kisé màlàyikà níra kǒkò angyi iwù ǒyǒ màlàyiká dzidǒ. Ní, kǎvò dhu ǒrú t̀na nyú nà, ndàti: «f̀ngbàtí ìlì ndì ale yà wòyǒna ka kóbhòlò ìzǎ mà ndì kà-wòyǒ mà ǔlě r̀í, kadù ndì ìzǎ bhà ize àpba nyina-ndri r̀ò màtí ndirò ngǎtsi nǐ ǒtsúna r̀ò màtí ale, ¹⁰ ní r̀í Kàgàwà bhà ádr̀ngbǎ nàwí tó d̀vayì nòmvè átò. Obhó tí, ndì d̀vayì ka kabhòlò ìnzì kisi idha ònà, kadù òdhòna kàbhà nàwí tó kópà ò! Kǒkò dhu bhèyi ale náabáya àpbè kàzù ò, ndirò abádhí abáya ka yà atdídǒ ar̀ula ògbe ndógbe r̀ò áwùse tó dhu-ra ò, ìlìlǎ màlàyiká mà, Tàmǎ-ngba mà nà-ònzì. ¹¹ Ndirò, wò ndì abádhí tó àpbè tó kàzù-ikò náarúpo ǒr̀ dhòdhòdhònga nà. Kǒkò ndì ìzǎ mà, wòyǒna mà nà núle ongónà ale, yà kǒvò tó ize ka kùpbá r̀òyá ale kóró, náarí nǐ 'àsò atdíkù màtí kùbhingá, ndirò adyíbhengá màtí àpbè ǒ r̀ò.»

¹² Wò dhu-okú dò r̀ò ní ndì, Kàgàwà bhà ale, kǎkà Kàgàwà bhà f̀yátá ìf̀ ar̀í, 'adù Yèsù à'ù ale, nàkǎ ì'ì dhu-dzi òndù ar̀í ale tí.

¹³ Ndirò, ma miri ale-tù ǒr̀-akpà ò r̀ò r̀í dhu ǒwò r̀ó, ndàti: «Ándí yàrí dhu: «Hirò ǹonzì ní yà kòmbí ndì ǹpè r̀ò r̀úve Ádr̀ngbǎle Yèsù ì á'ù r̀órò ale!» Hlǎ-Alafí r̀atina: «Obhó dhu ní ndì! I ale r̀í 'àsò f̀yó ododu kasù ǒ r̀ò, abádhí anzì ìdzi dhu nódhò wà ì, 'òwù abádhí-owù ǒ nídhunì.»»

Yà adzi ǒ ale-ànyǎ ìtdì ka kí dhu

(Ìsa 63.1-8; Yòw 4.12-14; Màt 13.37)

¹⁴ Ma màndà nga tdítǒ, ní, ma mala òwòwè àpbù, ndirò ndì àpbù dǒ ndì ndàdi r̀ó ì'ì ale ní Ìndr̀ t'Ídhùnà nà ndì nòfò ale†. Kà-dò r̀ò ì'ì ní ǒr̀ò tó mùkàkù, ndirò kà-fò ì'ì dhu ní inga ǒ dhu ǒtse ka karí nǐ atdídǒ ndì nàkà obhi-tidò. ¹⁵ Ní, atdì màlàyikà náahù ǒr̀-akpà ò ar̀í'ì Kàgàwà bhà idza ò r̀ò, ndòkù ǒrú t̀na nyú nà ndàti wò ndì àpbù dǒ àdi ale nǐ: «Ídyì p̀bùkù obhi, nyòpè nyogù inga ǒ dhu nǐ. Obhó tí, yà adzi àdi wà t̀mbà tí, ònà dhu ka kogu tí, ndirò ndì ǒnzì-bvè dhu ògu ka kí ònà kàsùmì àkǎ wà!» ¹⁶ Ní, wò ndì àpbù dǒ àdi ale núudà p̀bìndà obhi yà adzi ǒ, ndòtsè kà ǒ dhu nǐ.

¹⁷ Ngǎtsi màlàyikà náadù àhù ǒr̀-akpà ò ar̀í'ì Kàgàwà bhà idza ò r̀ò, ndì mà átò ndàdù ì'ì inga ǒ dhu ògu ka karí nǐ ndì nakàní obhi nà foná.

¹⁸ Ngǎtsi màlàyikà ní'ì ádr̀ngbǎnga tó ǒbi nà màzàbahù-dǒ ar̀í'ì kàzù dǒ*. Ní ndì-tsí náahù ndì màzàbahù dǒ r̀ò, ndàdù òkù ǒrú t̀na nyú nà wò atdídǒ ndì nàkà obhi r̀í'ì foná màlàyiká tò. Kǎti: «Ídyì wò atdídǒ ndì nàkà p̀bùkù obhi, nyazè yà adzi ǒ r̀í'ì v̀nyò-kpò nǐ, iwà ndì v̀nyò-kpò nó'ò nídhunì.» ¹⁹ Ní, wò màlàyikà núudà p̀bìndà obhi yà adzi dǒ, ndàzè yà adzi ǒ v̀nyò-kpò nǐ, ndàdù ndì v̀nyò-kpò àwà kùzù ka karí ònà ádr̀ngbǎ ìbhù-ba ò. Kǒkò dhu kóró r̀itèna dhu ní Kàgàwà bhà nàwí. ²⁰ Ka kaha ndì

* **14:8** 14.8 Bàbelì tó kigò r̀itèna dhu ní Kàgàwà nà r̀í ndùgye ádr̀ngbǎnga-tidò kóró. Atdì ndì ǒfò ní'ì Ròmà tó kigò (Upf 17-18). † **14:14** 14.14 Ìndr̀ t'Ídhùnà ní Yèsù Krístò, Màsiyà (Upf 1.13; Dàn 7.13). * **14:18** 14.18 8.5

vinyò-kpö bhüna ò, irinä rò kigò tò. Ní, azu* isòlò ndì abho nyú ndi kà-bhu ò rò, gùgùna rùpò, ndàrà àhu mēhàgù-tsù rǒ nyú. Ndirò, ndi azu adù òku, ndàrà àhu mbēmbē ìbhu miyà kilòmētèrè tí#.

15

Músà bhà adyi mà, Tàmă-ngba bhà adyi mà nà náyü ka kí dhu
(Upf 11.19; 16.1; 19.1-4)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala ngätsi ádrùngbǎ ndirò idho rǐ ìndrǔ mà ùkǒ atdí dǒ nǐ ize òrù-akpà-nyì-rǒ. Ndi dhu nǐ'ì àrùbhù màlàyíkà àrùbhù dhèdhèrò àpbè-tidò nùlǔ foyá. Kǒkò ì àpbè nǐ'ì ndi kà rǐku dǒyá rò àpbè, abádhí rǒ rò Kàgàwà rǐ pbìndà nàwí ìto nídhunǐ.

² Tdítdǒ, ma mala kiràwulì bhèyi ònà nga rǎwù, ndàdù ì'ì kàzù nà ònà átò ádrùngbǎ rèrù. Ndirò, ma mala ìzǎ lè mà nónzì ale, yà ìnzá kà-wòyǒ nùlǔ, ndirò ì nùvǒ ìnzǐ kupbì kǒvò nà ndi nàko ɔzú-bvü nyiya-ndrinǎ ale. Abádhí ikò ndi ádrùngbǎ rèrù dǒ, 'àdù Kàgàwà bhà dùmù ùlù foyá. ³ Ní, abádhí ambénà Músà, Kàgàwà bhà kasutále bhà adyi mà, Tàmă-ngba bhà adyi mà nà, náyü dǒ*. Abádhí ambénà àtìnà dǒ:

«Ádrùngbǎle Kàgàwà yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà alé, kàsǔnu nǐ ádrùngbǎ, ndirò idho rǐ ìndrǔ ùkǒ nǐ kasu!

Ìnyi, kóró pbìrì ǒ ale tó Ádrùngbǎ kamǎ, pbùkù kasu nǐ obhónánga tó, ndirò ka nǐ obhónánga tó kasu!

⁴ Ìnyi Ádrùngbǎlé, ádhi pbá ale ndi ìnzǐ rádù ɔdònu ònzì?

Ndirò, ádhi pbá ale ndi ìnzǐ rádù ɔvònu ìlè?

Obhó tí, ìnyi atdí rǒ nǐ ndi ìlǐlá ale!

Ndirò, kóró pbìrì ǒ ale rǒngo iwu 'ùko ɔnzìná, 'ùlǔ nyi,

pbùkù obhónánga tó kasu nála wà ndi kpanya abádhí tò nídhunǐ!»

Kàgàwà bhà nàwí rǐ'ì òyà àrùbhù kópà

⁵ Ndirò wò dhu-dzidǒ, ma mala Kàgàwà bhà idza-lí'ò ndàngbǎ rǐ òrù-akpà ò ró. Kà-ò ì'ì nǐ Kàgàwà bhà Ɔyátá rǐ'ì ònà sàndukù rǐ'ì ònà hemě-dza. Ányì ì'ì dhu ní, yà Kàgàwà arí ndìtè ìndrǔ tò ònà rò hemě-dza. ⁶ Ndirò àrùbhù dhèdhèrò àpbè-tidò nùlǔ foyá àrùbhù màlàyíkà núuvò wò ndi Kàgàwà bhà idza ò rò. Abádhí ufó mberù nǐ'ì òwǒwù tdyé mberù, 'àdù odrüya-dɔ iso ɔrò tó kùkyě nǐ. ⁷ Ndirò, ìpìrǒnga nà ìfo dhu-tsí nzínzì ǒ atdí dhu núubhò ɔrò nǐ ka kóbhòlò àrùbhù kópà, kǒkò àrùbhù màlàyíkà-fó. Ì kópà núulè ùlè tí Kàgàwà, yà dhòdhóhónánga nà arádi ale bhà nàwí nǐ. ⁸ Ní, wò ndi Kàgàwà bhà idza náalè Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù mà, kàbhà ádrùngbǎnga tó obi mà nà ò rò ráhu ìko nǐ. Ndirò, ányì rǒtsù atdí ale mà ní'ì ìmbǎ, ràrà àhu kǒkò àrùbhù màlàyíkà rǐbhona àrùbhù àpbè rǒwu ìku dhu ò.

16

Àrùbhù màlàyíkà rǐ àrùbhù kópà ò rǐ'ì
Kàgàwà bhà nàwí ùdhǒ yà adzi dǒ dhu
(Uvt 7-10; Upf 8.6-9.21)

* **14:20** 14.20 Ìsa 63.1-6 † **14:20** 14.20 Iró, uvitatále Yùwanì azè ndìtè Kàgàwà ìtǐya kóró ale-ànyá dhu. * **15:3** 15.3 Uvt 15.1-18

¹ Wò dhu-dzidõ, ma miri ɔrú ale-tù nyú nà ka kí dhu ɔvɔ Kàgàwà bhà idzá rò àrùbhù màlàyiká* tò dhu. Ka kati: «Nyòwu nyùdho kǒkò àrùbhù kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí yà adzi dǒ!»

² Ní wemberè tó màlàyikà náadhò p̀b̀indà kópà ò nàwí yà adzi dǒ. Ní nzére otú-tidò, yà atdíidǒ rándi otú, náahù kǒkò ìzǎ tó kàsé nà rí'ì ròyá, 'àdù ambe kà-wòyǒ nùle dǒ ale rǒ*.

³ ɔyɔ rí kisè màlàyikà náadhò p̀b̀indà kópà ò rí'ì nàwí ádrùngbǎ r̀èr̀ù ò. Ní idha ɔgèrè ndì ndòngò ɔvè ɔvè ale ò rò ráhɔ azu bhèyi, ndi r̀èr̀ù ò ì nòtù ípìrǒngà nà arí'ì idha ǒ dhu-tsí ràdù ̀̀ve kóró.

⁴ ̀b̀hɔ rí kisè màlàyikà náadhò p̀b̀indà kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí idha-akpá mà, idha-dòtí-nzo mànà ò, ̀yá idha ràdù '̀gèrè, 'òngò azu tí átò. ⁵ Ní ma miri yà idha dǒngà àndà arí màlàyikà rí dhu ɔvɔ dhu, ndàti: «Inyi ̀l̀l̀l̀ alé, nyi nyarí'ì inè ndirò nyi nyi'ì inè. Nyi nyòtdì kòrí anya obhónánga dǒ. ⁶ Obhó tí, ìndrù núufu p̀b̀ùkù p̀b̀anábí mà ngǔkpà p̀b̀ùkù ale mànà-azu. Ní ndi dhu-okú dò rò, kòmbí nyi nyàbhɔ wà abádhí r̀òmvè azu átò. Wòrí ní ndi abádhí àkàná 'àbà dhu!» ⁷ Wò dhu-dzidõ, ma miri ale-tù màzàbahù dò rò rí dhu ɔvɔ ró, ndàti: «Obhóngatí, inyi fàkà Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà ádrùngbǎnga tó ɔbì nà arí'ì kóró dhu dǒ alé, nyi nyòtdì wò anya obhónánga dǒ ndirò obhónánga dǒ!»

⁸ ̀fɔ rí kisè màlàyikà náadhò p̀b̀indà kópà ò rí'ì nàwí adyifò dǒ. Ní ndi adyifò náabà ìndrù ̀̀b̀ì ndi ndí ̀nà rò ráhɔ kàzɔ nǐ nǐ ádrùngbǎnga tó ɔbì. ⁹ Ní, ìndrù náagbè wò ndi atdíidǒ igbè kàzɔ nǐ, r̀àrà àhɔ ì ì dhu ̀̀nɔ wò ndi àp̀b̀è t'íbhòta tó ádrùngbǎnga tó ɔbì nà arí'ì ale, Kàgàwà-ɔvɔ nǐ dhu ò. Abádhí uvó ì ìnzǐ '̀gèrè ì '̀bhà f̀yó nzérenga, ndirò abádhí adù '̀vo átò ìnzǐ '̀lè ka.

¹⁰ Imbo rí kisè màlàyikà náadhò p̀b̀indà kópà ò rí'ì nàwí ìzǎ* bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ. Ní, ìnò níibvú ndi kǒnyè idzi dóná p̀b̀irì dǒ. Ní, ìndrù apè 'à' à idàya ì ábàna àp̀b̀è-okú dò rò. ¹¹ Abádhí núunɔ dhu Kàgàwà, yà ̀r̀ù-akpà ò arí'ì ale nǐ, r̀òyá rí otu rándi dhu-okú dò rò. P̀b̀étù, abádhí ɔgèrè nzá ì, ̀bhà f̀yó nzére m̀t̀sɔ.

¹² Aza rí kisè màlàyikà náadhò p̀b̀indà kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí F̀urati tí kátina ádrùngbǎ idha-akpà ò. Ní ndi idha-bhù ǒ idha atdyù ndíní otu nùbhà tí adyifò arí ndìto ìnǎ rò arí iwu ádròdrǒ kámá tò. ¹³ Níró ní ndi ma mala àngbè bhèyi ì nùlì ̀b̀hɔ nzére-alafí: atdí náahù ádrùngbǎ osu-akpà-ba-li'ò rò, ngǎtsi náahù ìzǎ-li'ò rò, ndirò ngǎtsi ràdù àhɔ ɔyɔ rí kisè ìzǎ, yà tìtò tó nabi tí kátina-li'ò rò. ¹⁴ Abádhí ní'ì idho rí ìndrù ̀kò nǐ dhu ̀nzì rí nzére-alafí. Ndirò, abádhí ní ì yà adzi ǒ kóró ádròdrǒ kámá d̀yànǎ ubhìya, '̀undu abádhí-tsù alafí, ndíní Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó ɔbì nà ale, nuyge tí kàbhà Ádrùngbǎ Idho ǒ.

¹⁵ Ádrùngbǎle rí dhu ɔvɔ, ndàti: «Kànǐ ma mírà ogbotále náarírà dhu bhèyi, yà ìnzá nyí nyùnì kàsùmì ǒ. Hirò ̀nzì rí ale ní nyìkpóna nà rádi ndàdù p̀b̀indà mberù ̀d̀d̀ mbèyi r̀óná ìnzǐ ndùwà ale, akye ndi ndarana ìla ò nzìnzì rò, nyìna ràdù àmbe ìwɔ dǒ ìndrù nzìnzì ǒ nǐ.»

¹⁶ Níró ní ndi kǒkò ̀b̀hɔ nzére-alafí núundu kǒkò ádròdrǒ kámá-tsù yà Hàrmàgèdonì* tí ka kátina P̀b̀àèbràniyà t'ávàna ǒ atdí ngari ǒ.

* **16:1** 16.1 15.1,6-7 * **16:2** 16.2 14.9 * **16:10** 16.10 13.1-2; 15.2 * **16:16** 16.16 Hàrmàgèdonì-tì ní Mègidò tí ka kátina kígò ǒ p̀b̀irì. Ndi ngari ní Kàgàwà mà p̀b̀indà ale mànà nuygeya ̀mvù núunduya ì tdù Yèsù Kristò ira rò ̀nà ngari (Zòz 5.19; 2Ká 23.29).

17 Àrùbhù rí kisé màlàyikà náadhò pbìndà kópà ò rí'ì Kàgàwà bhà nàwí awe ǒ. Nírò ní ndi atdí ɔrú ale-tù nyú níri ndi Kàgàwà bhà idza, yà ádrùngbǎ kamà tó tombi rí'ì i rò, ndàti: «Kòmbí kóró dhu ònzì wà ndi!»
 18 Ní, inga umbìlì, ɔvɔ utá, wògò iri ndi, yà inzà apèna isí angyi yà ìndrù apèna 'òngò òko yà adzi dǒ rò ádrùngbǎ mùtiti ràdù isí. Obhó tí, ndi mùtiti ní'ì ádrùngbǎ mùtiti nyú! 19 Ní, kǔgolo ádrùngbǎ kigò Bàbeli*, ndàbhù ònánga rùndò ndi ìbhù, kóró ngǔkpà pbiri ǒ kigò ràdù 'ùgolo átò. Ndi dhu bhèyi ní ndi ndi ádrùngbǎ kigò náadzò nzá Kàgàwà ònǎ rò, kǎbhù ka ròmuvè atdí dǒ ɔrù pbìndà nàwí tó òvayì átò nídhuní. 20 Kóró sòngà núuwí, ìnzí pbiri ràdù 'àla tdít dǒ. 21 Wò dhu-dzidǒ, ádròdrǒ kpóna nà ifo nà igye níkò ìndrù dǒ. I ifokpǒ i'ì ádròdrǒ nyú, fíyó mùgèrè ròsè ifo kumì kilo dónǎ. Ní ìndrù núuno dhu Kàgàwà ní wò ndi ifo nà igye rǎbhùna fíyó apbè-okú dò rò. Obhó tí, wò ndi ifo nà igye níinza dhu abho nyú atdí dǒ.

17

*Atdí dǒ arí m̀nyòni ònzi atdí tsibhále tó mbólí
(Upf 16.19; 18)*

1 Nírò ní ndi yà Kàgàwà bhà nàwí tó kópà nà ì'ina foyá àrùbhù màlàyíkà nzínzi ǒ atdí màlàyikà níra dhu òvò idù. Kǎti: «fà ndíní ma mìtè tí ìngbà dhu bhèyi màtí Kàgàwà rí anya òtdì yà atdí dǒ arí m̀nyòni ònzi tsibhále dǒ dhu ìndù. Ndi tsibhále ní yà ádròdrǒ idha-bidǒ* ka kasì ádrùngbǎ kigò.
 2 Yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá nóongónà m̀nyòni ònzi kà mànà, yà adzi ǒ ngǔkpà ale ràdù òri kǎbhà m̀nyòni tó òvayì ní.»

3 Ní, Kàgàwà bhà Hìlǎ-Alafí níra ma, màlàyikà ràdù modyì, ndàrà ma nà rùngù ò. Ní ànyì, ma mala atdí tsibhále òlòlù atdí ìzǎ* dǒ àdi ró. Ndi ìzǎ rǒ ka kadù ùndina ɔvɔ ní Kàgàwà ní ka kí dhu ùno ní ɔvɔ. Ndirò, ndi ìzǎ-do i'ì àrùbhù, ɔtdyúna ràdù i'ì idre. 4 Wò ndi tsibhále ufó ní'ì ìtiti òlòlùnga mà ngbó òlù mberù mànà, ndàdù ngbóna núyò ùmbìlì rúmbìlì ɔrò tó dhu-tsí mà, ɔrú odzina nà odu-tidò mà yòkpó mànà ní. Ndirò kǎlú foná dhu ní'ì ɔrò ní ka kóbhòlò yà àlè tí àlè íyàdhíyà bhà m̀nyòni tó òndrò ka kóndrò atdí dǒ mùtso, yà inzà ìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu ní kópà. 5 Kà-nyì rǒ ka kandí ɔvɔ ní'ì, òru tí ka kórù tǎna ɔvɔ. Ndi ɔvɔ ní'ì: Bàbeli*, Ádrùngbǎ kigò, m̀nyòni ònzi arí vèbhále-tsánà ndirò yà adzi ǒ arí 'ònzi òndrò ka kóndrò atdí dǒ dhu-tsánà. 6 Ndirò, ma mala dhu ní wò ndi tsibhále òri Kàgàwà bhà ale, yà Yèsù bhà ngàmì tí ì akò dhu-okú dǒ rò ka kakyè ale-azù ní dhu.

Ní, íyàdhíyà ma màla rò, idho núuko ma atdí dǒ. 7 Nírò ní ndi màlàyikà náavò dhu idù, ndàti: «Ádhu idho ùko nyi ní? Ima, ma mí wò tsibhále-nyutsi ndi nòrù dhu-tì àwě ìndù. Ndirò, ma mí wò ka nàno àrùbhù dóna nà, ɔtdyúna ràdù i'ì idre ìzǎ-nyutsi ndi nòrù dhu-tì àwě átò ìndù. 8 Wò nyi nyàla ìzǎ ní'ì ìnè angyi, pbétù kòmbí kà rí mbǎ i'ì. Ní, kà rǔpo ùpo, òyí ò rò, ndíní òtèna ikù tí atdí dǒ. Ndirò yà adzi ǒ aróko ale, kǎkà inzà ka kundí ɔvòya ípìrǒnga tó bhükù ò, ròpè ndi yà adzi Kàgàwà anzina rò ale, ní idho ukoya wò ndi ìzǎ àlǎ ì í rò. Obhó tí, ndi ìzǎ ní'ì ìnè angyi, pbétù kǎrí'ì mbǎ kòmbí, ndirò kǎraya nditò ìto tdít dǒ!

9 Iró dhu àkànà kí'ì dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nà ndíní i dhu alú tí ale-do mbèyi! Kòrí àrùbhù ndi ìzǎ-do ní àrùbhù pbiri-akpá, yà wò ndi tsibhále

* 16:19 16.19 14.8 * 17:1 17.1 17.15 * 17:3 17.3 Ndi òlòlù ìzǎ ní yà 13.1 ò ka kítè ìzǎ. * 17:5 17.5 14.8

náarádi dòyá. Kòrí i kà-dò ní átò àrùbhù ádròdrò kámá. ¹⁰ Abádhí nzínzi ò imbò ale tó idzi-tsù òdì wà ì. Atdí-tsí nádì àdì idzi ndì ndónyù ró, yà inzà àrùbhù rí kisé-tsí nápè ìrà àhù ònaná. Ní, kà rírà àhù rò, kǎdìya ídò kàsùmì kèlè tí. ¹¹ Wò ndi inè i'ì angyi ìzǎ, pbétù yà ìmbǎ arí'ì tǎítǎ kòmbí, nyú ndítírò ní àrù rí kisé ádrùngbǎ kamà. Ka ní atdí ale kǒkò àrùbhù ale nzínzi ò, ndirò kà rǎrà ndínì òtǎna ikù tí atdíídǎ.

¹² Kǒkò nyi nyàla idrè ndi ìzǎ-òtǎyú ní idrè ádròdrò kámá, yà inzà àpè idzi òpè 'ònyù. Pbétù, abádhí rí ádrùngbǎnga tó ɔbi àbà, 'ònyù idzi atdíkpá wòrí ndi ìzǎ mànà ídò kàsùmì kèlè tí. ¹³ I idrè kámá kóró rí'ì nà dhu ní atdí irèta kèlè, 'àngbò fíyó ádrùngbǎnga tó ɔbi mà, fíyó ádrùngbǎnga mànà wò ndi ìzǎ dzùnà ì ɔnzi tí nǎ. ¹⁴ Abádhí rí Tàmǎ-ngba tí kátina ale ùgye atdíkpá, pbétù ndi Tàmǎ-ngba náadùya abádhí lèmà ònzì ònzì tí ádròdrò ale dǎ Ádrùngbǎle tí kà rí'ì, ndirò ádròdrò kámá dǎ Ádrùngbǎ Kamà tí kà rí'ì dhu-okú dǎ rò. Kàgàwà únzi ndàdù òvònà fíndà ale, kǎkà atdí afíya nà arí kǒwù ùngǔ ale, náadùya dhu-lèmà ònzì atdíkpá ndi Tàmǎ-ngba mànà.»

¹⁵ Wò ndi màlàyikà náadù àtina ima nǎ tǎítǎ: «Wò nyi nyàla yà m̀nyòni tó tsìbhále àdì biya dǎ idha ní dhèdhèrò ale-tidò mà, dhèdhèrò ihé yà mà, dhèdhèrò pbìri ò ale mà, ndirò dhèdhèrò aláva-tidò t'ále mànà. ¹⁶ Kǒkò nyi nyàla idrè ndi ìzǎ-òtǎyú, ndi ìzǎ nyú mànà, rí wò m̀nyòni tó tsìbhále nòndrò òndrò tí. Abádhí rí kǎrí'ì nà dhu ùdhǎ kóró kà-fó rò, 'àdù kùbhà tíròrò. Ndirò abádhí rí kà-zǎ à'a, 'àdù ndi nùbhà ka-go ùbì kàzu ò. ¹⁷ Obhó tí, Kàgàwà nǎli wà abádhí ìtù rí rònzi ndi ndùdhè dhu kèlè irèta abádhí-afí ò. Abádhí rí 'ìri atdí ɔte dǎ, 'àdù fíyó ádròdrò kámá tó ádrùngbǎnga àngbò atdíkpá ndi ìzǎ dzùnà t'ònzita tò, rǎrà àhù Kàgàwà unɔ ɔte rǎkǎ dhu ò. ¹⁸ Wò nyi nyàla ndi tsìbhále ní ádrùngbǎ kigò, yà yàrí adzi ò ádròdrò kámá dǎ idzi nónyù ádrùngbǎ kigò.»

18

Màlàyikà rí Babelì tó kigò rí ndùkǒ dhu òvɔ dhu (Ìsa 13; 47; Yèr 50-51)

¹ Kòrí dhu-dzidǎ, ma mala ngǎtsi màlàyikà òrù-akpà ò rò rífo ró. Àbadhi i'ì ádrùngbǎ ádrùngbǎnga tó ɔbi nà, ndirò yà adzi-ònga kóró náawù kàbhà ádrùngbǎnga tó awáwù nǎ. ² Nírò ní ndi kǎkù ɔrú tǔna nyú nà, ndàti: «Íyàdhíyà itsì wà, Babelì tó ádrùngbǎ kigò itsì wà! Kòmbí kòngò wà pǎm̀vɔ aróko ró nga tí, ndirò kóró nzére-alafí-tidò aróko ró nga tí. Kòngò wà yà ìndrù óndrò Kàgàwà-nyìkpó ò òtì àrè-tidò mà ìzǎ-tidò mànà náaróko ró nga tí. ³ Obhó tí, kóró pbìri ò ale nóm̀vù Kàgàwà bhà ádrùngbǎ nàwí tó dìvayi, yà kǎbhù abádhí ròtsù pbìndà m̀nyòni ò dhu-otù ò. Yà adzi ò ádròdrò kámá nónzi m̀nyòni íyàdhíyà nà, ndirò yà adzi ò mùtùruzitále nónzi kàbhà ábhǒ ònzì-okú dǎ rò.»

⁴ Wò dhu-dzidǎ ma mìri ngǎtsi ale-tù òrù-akpà ò rò rí dhu òvɔ ró, ndàti: «Pbàkà alé, nyùvò wòrí kigò ò rò, akye nyí nyowuna òtsù kàbhà nzérenga ò, nyǎdù kà rǎbàna àpbè àbà átò nǎ. ⁵ Obhó tí, kàbhà nzérenga núpò wà atdíídǎ, rǎrà àhù òrù-akpà nyú ò, ndirò ndi atdíídǎ kǎfǎ dhu tó dhu nàrà wà ìse Kàgàwà ò. ⁶ Dhu àkǎ kònzì dhu kà-rǒ àdhàdhì yà ngǎkpà ale-rǒ kǎnzì dhu dhu bhèyi. Dhu àkǎ kùbhò ngǎkpà ale-rǒ kǎnzì dhu ɔyɔ-gùna ròsè. Ndirò yà ngǎkpà ale tó kǎrì dìvayi ùngbò ònǎ kópà ò, dhu àkǎ kungbò dìvayi kà tó fíndà ògyè ròsè ɔyɔ-gùna. ⁷ Ndirò àdhàdhì kòngónà ndòzè ndàdì ádrùngbǎ ilèta mà ònzì mànà ò dhu bhèyi, ní dhu àkǎ kabhù ka ràdì àpbè mà ɔve tó izu mànà ò. Obhó tí, afína ò kǎrátina: <Ìma, ma

marádi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ tsibhá ádrùngbǎ kamà bhěyi, ma ní nzi abvo-ayi, ndirò ma mí nzi adi ɔve tó izu ǒ akekpá màtí!»⁸ Wò dhu-okú dǒ rò ní ndi, atdí idho ǒ tí kà rǐ pé kóró andi-tidò mà, ɔve tó izu mà àwù màrà tó àpbe nábà. Ndirò, kàzu rǐ kùbi rògbè atdíǒ, kà-dǒ anya nòtdì ale, Ádrùngbǎle Kàgàwà ní ádrùngbǎnga tó ɔbi nà ale nídhunǐ.»

⁹ Yà íyàdhíyà màrà m̀nyòni nanzì yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá, 'àdù òko ònzi ǒ kà màrà, náambèya ɔdzi dǒ, 'àdù ɔsúya ùli ngàngàya-rǒ, íyàdhíyà rògbe ní kàzu-ikò àlǎ ì í rò. ¹⁰ Abádhí níkòya itse wò ndi àpbe-ɔdò ònzi ì í rò, 'àdù àmbe àtìna dǒ: «Nyi nyí'ì àpbe ǒ! Nyi nyí'ì àpbe ǒ, inyi Bàbeli tó ádrùngbǎ kigò, ndirò ádrùngbǎnga tó ɔbi nà arí'ì kigò! Obhó tí, Kàgàwà ɔtdì wà anya d̀nù atdí adyifò-sisì ǒ tí!»

¹¹ Yà adzi ǒ mùtùruzitále rǒdzi, 'àdù òko izu ǒ íyàdhíyà-okú dǒ rò, ìmbǎ odzi rǒ ì iwù nà dhu ɔdzi rí atdí ale mà rǐ'ì nídhunǐ. ¹² I dhu-tsí ní: ɔrò mà, f̀rangà tó s̀ma-tidò mà, ɔrú odziya nà atdíǒ úya odu-tidò mà, yòkpó màrà. Ndirò ní ùyǎya uzì ní ka kódyù mberù mà, it̀tì òlòlùnga tó mberù mà, s̀wá tó mberù mà, òlòlù ngbó mberù màrà. Ngǔkpá dhu ní mběyi aróngu kóró itsukpó-tidò mà, ɔyu-kù ní ka kóbhòlò kóró dhu-tsí mà, àtsà tí ka kátsà ɔrú odziya nà itsukpó ní ka kóbhòlò kóró dhu-tsí mà, ndirò m̀lingà tó s̀ma-tidò ní màtí, tsumà ní màtí, àtsà ka kátsà odu ní màtí ka kóbhòlò dhu màrà. ¹³ Ngǔkpá dhu ní ndrùù ikòya aróngu ùbi ka kùbi rò itsu-ndi-tidò mà sobǐ màrà, màrasì mà, mànèmanè mà alindra-tidò màrà. Ndirò ní d̀vayi mà, akye mà, awíí rǒ'ó idyi-ra mà nganù-kpǒ màrà, ìkyi-akpá mà tàrà màrà, m̀hàgù mà abádhí arádhana gèrègèrè-tidò màrà, inɔ tí arí'ì ale mà ndirò ùsǒ ka kúsǒ ale màrà. ¹⁴ Ndirò ka kátina ndi kigò ní: «Yà nyi nyazè atdíǒ nyabà kǒkò ídzi dhu-tidò kóró núwǐ wà funú rò! Ndirò, ònzi tó kóró pb̀kù dhu-tsí mà, nyabhù ongónà nyaya atdíǒ pb̀kù dhu-tsí màrà kóró núwǐ wà! Nyi nyí inzi ì dhu-tsí àlǎ tdítǒ akekpá màtí!»
¹⁵ Wò ndi kigò ínzi mùtùruzitále níkòya itse wò ndi kigò rábàna àpbe ɔdò ònzi ì í rò. Abádhí ambèya ɔdzi dǒ, 'àdù òko izu ǒ, ¹⁶ 'àmbè àtìna dǒ: «Íyàdhíyà rǐ'ì àpbe ǒ! Kà rǐ'ì àpbe ǒ, ka ádrùngbǎ kigò! Kǔfǒ ndi atdíǒ úya mberù ní, f̀ndá òlù it̀tì tì mberù ní, ndirò òlòlù ngbó mberù ní. Kǔyò ngbóna ɔrò tó dhu-tsí mà, ɔrú odziya nà odu-tidò mà, yòkpó màrà ní! ¹⁷ Ní atdí adyifò-sisì ǒ tí wò dhu bhěyi ábhǒ ònzi-íyà nínza wà ì!»

Bàtò-dò ̀tdyǎ arí ale mà, ì bátó ǒ arúbhi ale màrà, bátó ǒ arí kasu ònzi ale mà, kóró ale kǎkà yà ádrùngbǎ r̀r̀r̀ ǒ ì arónzina kasu náarí f̀yó ípìr̀nga ɔdò màrà níkò itse. ¹⁸ Ní, wò kigò nùbi kàzu-ikò àlǎ ì í rò, abádhí ambénà ùkù dǒ, 'àtì: «Íngbà kigò ndi yàrí ádrùngbǎ kigò nà ndi nòfò?»
¹⁹ Ní abádhí ambénà àhù ̀trɔ dǒ d̀ya ǒ izu-okú dǒ rò, 'àdù àmbe ɔdzi dǒ atdíǒ. Ndirò abádhí ambénà ùkù dǒ, 'àmbè àtìna dǒ: «Íyàdhíyà rǐ'ì àpbe ǒ! Kà rǐ'ì àpbe ǒ, ka ádrùngbǎ kigò! Yà bátó nà arí'ì ádrùngbǎ r̀r̀r̀ dǒ ale kóró nínzi ní kà-ò rò aráhu ònzi. Pb̀tù, atdí adyifò-sisì ǒ tí, kòdì wà m̀táyángá.»

²⁰ Inyi ̀r̀r̀-akpá, ábhǔ idhènu r̀ika ndi ndi kigò nùgolo ndi dhu-okú dǒ rò! Ndirò nyí Kàgàwà bhà alé, nyí uvitatálé, ndirò nyí Kàgàwà bhà pb̀nábí, idhèku ákǎ r̀ika ndi átò! Obhó tí, Kàgàwà ɔtdì wà anya kà-dǒ r̀kù kǎnzi dhu-okú dǒ rò.

²¹ Wò dhu-dzidǒ, atdíǒ rǐ'ì ɔbi nà atdí màlàyikà níitdu dhu ò'ù ka karí d̀nà odu bhěyi rólo ádrùngbǎ odu-ba, ndidò ádrùngbǎ r̀r̀r̀ ǒ. Kǎdù àtìna: «Wò dhu bhěyi ní ndi ka kí Bàbeli, ádrùngbǎ kigò nídò ɔbi nyú nà ádrùngbǎ r̀r̀r̀ ǒ, ínzi ràdù ndàla akekpá màtí tdítǒ. ²² D̀m̀-ù mà,

adyi ùyɛ rí ale-tù mà, rùgě-tù mà, wàndà-tù màna, rí ìnzí 'ìrì ùnú akekpá màtí tdítđ. Dhèdhèrò kasu-tidò ònzi arí ale rí ìnzí 'àlǎ ùnú tdítđ akekpá màtí. Ndirò dhu t'ó'ùta tó odu-gìrití mà rí ìnzí ndìrì ùnú akekpá màtí tdítđ. ²³ Tarà tó awáwù rí ìnzí inga àwù ùnú akekpá màtí tdítđ. Ndirò àdhìngbǎ-ɔwútá mà p̀b̀ìndà kpatsibhále màna-tù rí nzí 'ìrì ùnú akekpá màtí tdítđ. Kóró kǎkò dhu rí 'ònzì ùnú mùtùruzítále náarí 'òzù yà adzi ǒ kóró ngǎkpá ale tó ònzì-dòná f̀ỳỳó ònzì ósè ale tí dhu-okú dò rò. Ndirò, nyí nyarí kóró p̀b̀ìrì ǒ ale ùtrǎ p̀b̀ùkù òndrù nǐ. ²⁴ Ùnú nga ní ndi ka kótù p̀b̀anábí-azù, Kàgàwà bhà ale-azù, yà adzi ǒ ka kakyè kóró ngǎkpá ale-azù màna nǐ.»

19

Kàgàwà ònzì mùlè mà dhu tó adyi ùyɛ ka kí dhu

¹ Tdítđ, ma miri ádrùngbǎ ihé-yà-tù bhěyi ró'ò ɔrú tǔna nyú ǒ rí dhu òvɔ òrù-akpá ò rò ale-tù, ndàti: «Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Kǎrì ndi àlě ìgǔ! Ádrùngbǎnga tó awáwù mà, ádrùngbǎnga tó ɔbi màna ní kàbhà dhu! ² Obhó tí, kǎrì ìndrǔ-ànyǎ ìtdì obhóngà dǒ ndirò obhónána dǒ. Kòtdì wà anya wò mùnyòni tó ndirò ádrùngbǎnga tó ɔbi nà tsibhále* dǒ, yà adzi ǒ ale níti ongónà p̀b̀ìndà mùnyòni tó nzére mùtsɔ nǐ tsibhále. Kàgàwà nátsè wà yà kǔfɛ p̀b̀ìkì ale-azù íyàdhiyá rǒ!» ³ Ɔyɔ rí kisè nǐ ndi ale-tù náavò dhu ɔbi nyú nà, ndàti: «Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Wòrí ádrùngbǎ kigò ùbi rí kàzɛ-ikò rǒngo ambe ùpo dǒ wò dhu bhěyi tí dhòdhódhóngà nà!» ⁴ Ɔyɔ kumi dòná ìfɔ nà p̀b̀àkùrǔ-akpá mà, yà ípìrǒnga nà ìfɔ dhu-tsí màna náadù 'ùko ɔtdùya dǒ, ì rùlě f̀ìndá ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ àdi ale Kàgàwà, 'àmbe àtìna dǒ: «Àmìna! Kàgàwà àkǎ ilèta nà!» ⁵ Ndirò, ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi dǒ rò atdí ale-tù náavò dhu, ndàti: «Dhu àkǎ nyífɛ àlě tó Kàgàwà, nyí kóró kàbhà alé, yà kǒdò ònzì nyí nyarí rò, ìndrǔ arí ìf̀ùna, ndirò ìnzì ìndrǔ arí ìf̀ùna alé!»

Tàmǎ-ngba tí kátina ale bhà ndɛwà tó dhu òvɔ ka kí dhu

⁶ Wò dhu-dzidǒ, ma miri ádrùngbǎ ihé-yà-tù bhěyi ró'ò atdí ale-tù. Kǎmbénà ndirò dǒ átò ábhǒ idha rí ndòbvù dhu bhěyi ndirò atdí dǒ rúttá ɔvɔ bhěyi. Ndi ale-tù ambénà àwa dǒ atdí dǒ, ndàti: «Kàgàwà àkǎ ilèta nà! Obhó tí, àlě tó Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó ɔbi nà ale, nídi wà p̀b̀ìndà idzi! ⁷ Ní, kàbhɛ àlě-idhè rìka ndi, àlě ràmbe ùkú dǒ dhèdhe nà, ndirò àlě ràdù ambe kilè dǒ. Obhó tí, Tàmǎ-ngba bhà ndɛwà tó kàsùmì àkǎ wà, ndirò kàbhà tsibhále* nóbhòlò wà ndi. ⁸ Ndi tsibhále tó ka kàbhɛ ùyǔya uzì nǐ ka kódyù mberù ndí nǐ kǎfó tí. Ndi mberù ní átò ùmbìlì rúmbìlì, ndàdù ìlǎ mberù.» Ndi ùyǔya uzì nǐ ka kódyù mberù rítèna ní Kàgàwà bhà ale tó obhónána tó mùtsɔ.

⁹ Nírò ní ndi màlàyikà náadù àtìna ima nǐ: «Ándí yàrí ɔte: Hirò nònzì ale ní yà Tàmǎ-ngba bhà ndɛwà tó mùhendù ò ka kùnzi rìwù ale!» Ndirò, kǎdù àtìna tdítđ: «Kǎkò f̀ùkù ma mòvò ɔte ní Kàgàwà bhà ɔte nyú.» ¹⁰ Ní, ma mibvú ma kònzì ɔtdyèdu dǒ, ndí nǐ ma mùlé tí ka. P̀b̀étù, kǎdù àtìna ima nǐ: «Ìnzè! Nzònzì dhu wò dhu bhěyi! Ima ní kasútale kèlě inyì bhěyi, ndirò adónu bhěyi. Kàgàwà ní ndi nyí nyákǎ nyuko nyí ɔtdyùnɛ dǒ ɔnzíná nyalě ale!» Àlě'ì kóró àlě kábà yà Yèsù ira nà obhóngà tó ɔte. Obhó tí, atdí

* **19:2** 19.2 17.1-7 * **19:7** 19.7 Tàmǎ-ngba bhà tsibhále tí ka kátina ale ní kànìsà, Yèsù ná'ù ale (Èfè 5.25-32; 2Kò 11.2).

Hlǎ Alafi kèlě rǐ ndote yà Yēsù uno ote-nyutsinǎrò ndirò wò pbànábí tó ófò ǒ rǐ'ì yàrí bhùkù ò ote-nyutsinǎrò.

Ɔwǒwù mǔhàgù dǒ ùpò ndàdi ale, Yēsù rǐ mǔlèma ònzi dhu
(Zàb 45.4-8; Ìsa 11.4; 63.1-6; 2TÈ 2.8; Yud 1-15)

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala òrù-akpà-li'ò ndi nàngbe ró, òwǒwù mǔhàgù ràdù nditò ònà rò. Wò ndi mǔhàgù dǒ ùpò ndàdi ró i'ì ale-òvò ní'ì atdí dǒ ka kí'ì a'uta nà ònà ale, ndirò obhó dhu kèlě únó arí ale. Obhó tí, kǎrí indrù-ànyǎ únó, ndàdù ila ùgyè obhónánga dǒ. ¹² Kà-nyìkpó náambénà ùmbili dǒ àdhàdhi kàzù-idà-dò bhěyi, ndirò kà-dò rǒ mǔkàkú ní'ì abhó nyú. Kǎ'ì róná ka kándi atdí òvo, yà inzà atdí ale mà úni òvo nà, pbétù yà ka kèlě úni atdí rǒ òvo. ¹³ Kǎ'ì azu òwì ndi róná mǔdzarù ndi ndàfǒ róná ró. Ndirò kǒvò ní'ì «Kàgàwà bhà Ɔte.» ¹⁴ Ɔrù-akpà ǒ pbànowí tó pìkò náambénà òwu dǒ kǒwù ǒ òwǒwù mǔhàgù dǒ 'ì 'òkò rórò. Ndirò, abádhí ufó òwǒwù atdí dǒ úya 'àdù ilǎ mberù. ¹⁵ Atdí dǒ ndi nàkà ila tó obhi-akpà náadù àhù kà-li'ò rò, ndíní kǒnzi tí kóró pbìrì ǒ ale lèma nǐ. Ndirò, kà rǐ idzi ònyu, ndùndà indrù tsumà tó mùgǒ nǐ. Ndirò, kà rǐ i ale-ǒnga òbè Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎ tó obi nà ale bhà ádrùngbǎ nàwí tó òvayì náha ka karí ònà ibhu ò. ¹⁶ Kà-dzo ònǎ rò, ka kándi kàbhà mberù-rǒ òvo ní: «Ádròdrǒ kámá dǒ Ádrùngbǎ Kamà, ndirò, ádròdrǒ ale dǒ Ádrùngbǎle.»

¹⁷ Wò dhu-dzidǒ, ma mala atdí màlàyikà adyifò ò idè ró. Kǎkù Ɖrú tǔna nyú nà òrù-akpà-nyì rǒ rángili kóró àrè tò, ndàti: «Nyìwù nyàndu nyì atdíkpá Kàgàwà bhà ádrùngbǎ mǔhendù tò. ¹⁸ Nyìwù ndíní nyì nya'a tí ádròdrǒ kámá-abvò mà, pbànowí tó ádròdrǒ ale-abvò mà, obi nà arí'ì ale-abvò mà, mǔhàgù-abvò mà, kǎkà abádhí-dǒ ùpò 'òkò ale-abvò mà. Nyìwù ndíní nyì nya'a tí kóró ale-abvò: kǎkà dòyá arí'ì itírò ale-abvò, ino tí arí'ì ale-abvò, indrù arí ifùna ale-abvò, ndirò inzi indrù arí ifùna ale-abvò.»

¹⁹ Tdítdǒ, ma mala ìzǎ* mà atdíkpá yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá mà, fìyó pbànowí tó pìkò mà nà iwà ì nùndu atdíkpá, ndíní ì ugye tí ì mǔhàgù dǒ àdi ale mà, pbìndà pbànowí tó pìkò mà nà. ²⁰ Ní ka kulú ndi ìzǎ mà yà kǒnzǐ arúbhi wìwì ònzì rǒ tìtò tó nabi* mà nà. Ndi wìwì-otù ǒ, ndi nabi aránà wò ndi ìzǎ bhà kàsé ka kùpbì ròyá ale, yà kà-wòyǒ ùlě arí ale núwi rǒ. Wò ndi ìzǎ mà atdíkpá ndi tìtò tó nabi mà nà ka kawà ípìrǒrò áwùse tó dhu-ra tó ádrùngbǎ kàzù yà atdí dǒ arúla ògbe ndógbe rò ò. ²¹ Ndirò, kǒkò òdòdì ale-go nakyè ní wò ndi mǔhàgù dǒ àdi ale-li'ò rò ráhù ila tó obhi-akpà, kóró àrè ràdù abvòya ná'à 'ùlè nǐ.

20

Osu-akpà-ba nósò màlàyikà rǐ atdí lufù ato tí dhu
(Dàn 7.22,27; Upf 5.9-10)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala atdí màlàyikà òrù-akpà ò rò rífo ró. Kǎ'ì òyǐ-tsù tó fùngulà mà, ádrùngbǎ àdrà-mbǐ-ba mà nà fóná. ² Ní, kǎlú wò ndi ádrùngbǎ osu-akpà-ba, yà màhàngú ò rò i'ì osu, Pfòmvo, ndàdù òsònà atdí lufù ato tí. ³ Obhó tí, wò ndi màlàyikà náabvù ka ndi òyǐ ò, ndàdù ndi ibhu-akpà-li'ò nǎpbi. Wò dhu-dzidǒ, kǎdù kàsé idù kà-tsù rǒ. Kǎnzì ka ndi dhu bhěyi tséngbá wò ndi osu-akpà-ba náàhùna, ndùtrǎ kóró pbìrì ǒ ale rùwǐ nǐ, rǎrà àhù wò atdí lufù ato rǐku dhu ò. Wò dhu-dzidǒ, dhu akáya kikòlò ka ákě kàsùmì tí.

* 19:19 19.19 13.1; 17.8 * 19:20 19.20 16.15

⁴ Ndirò, ma mala pbàkámá tó tombi, i tombi dǒ òkò ale tò Kàgàwà ràdù ìndrù-ànyǎ ìtdì abádhí rǒngo nǐ ádrùngbǎnga tó obi àbhu. Ma mala átò dhu ní'ì yà Yèsù bhà ngàmbì tí ì í'ì dhu mà, Kàgàwà bhà Ɔte ì uno ìndrù tò dhu màná dhu-okú dǒ rò ka kakyè ale. I ale ní kǎkà inzǎ ì nuko ìzǎ-ònzǐ màtí, ndirò kà-wòyǒ-ònzǐ màtí, 'ùlǎ ka ale. Ndirò, ka kǎpbi nzá ndi ìzǎ bhà kàsé abádhí-nyìndri rǒ màtí, ndirò abádhí-òtsú rǒ màtí. Ní, abádhí nǎungbe ì ɔve-bvù rò, 'àdù idzi ònyù atdíkpá Krístò màná atdí lufù ato tí. ⁵ Wòrí ní ndi wemberè tó ungbeta. Yà òdòdì ùvǔvè ngǔkpà ale-go náadù nzá 'ùngbe, rǎrà àhu wò atdí lufù ato rǎkǎ dhu ò. ⁶ Hirò ònzǐ rí ale ní kǎkà ndi wemberè tó ungbeta ǒ rí 'ùngbǎ ale! Abádhí ní Kàgàwà bhà ale, ndirò ɔyo rí kǐsǎ ɔve rǐ mbǎ ádrùngbǎnga tó obi nà abádhí-dǒ. Abádhí ní'ìya Kàgàwà bhà ndirò Krístò bhà pbàkùhání. Ndirò abádhí nǒnyuya idzi atdíkpá Krístò màná atdí lufù ato tí.

Pfòmvo òtǎ rǐku atdí dǒ dhu
(Zèk 38-39)

⁷ Wò ndi atdí lufù ato rǐku rò, ka kikòlòya pfòmvo Sìtanì rǎhu pbìndà imbi-dzà ò rò. ⁸ Ní kǎdùya àrà ìfò yà adzi-pbidò ònǎ arí'ì pbìrì ǒ kóró ale-tidò ùtra rùwǐ. I pbìrì ní Gǒgì mà Mǎgǒgì màná*. Kǎnduya abádhí-tsù, ndínǐ 'ì nugye tí Kàgàwà bhà ale màná. Ndirò, abádhí ní'ìya abho nyú àdhàdhì ádrùngbǎ rèrù-bidǒ ɔsokpó bvùtí. ⁹ Abádhí náadùya 'ìfàlà yà adzi ǒ kóró ngari ònǎ, 'àdù Kàgàwà bhà ale tó pbanga, yà atdí dǒ kǒzè kǐgò-ngbò nákpòrò. Pbétù, kǎzù nǐsǐya òrù-akpà ò rò, ndùbì abádhí. ¹⁰ Ní Pfòmvo, yà abádhí nǎtrá ale, ní ka kobvúya yà atdí dǒ rórù ádrùngbǎ kǎzù ò, yà ìzǎ mà, tìtò tó nabì màná rǐ'ì ì. Ní abádhí abáya àpbè adyǐbhengá màtí ndirò kùbhingá màtí, dhòdhódhóngà nà.

Kà rǐku dòná rò anya t'ítàta
(Yùw 5.26-29; Kas 17.30-31; 2Pé 3.7-12)

¹¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala ádrùngbǎ kamà tó òwǒwù tombi-ba atdíkpá kà-dǒ àdi ale màná. Yà adzi mà òrù-akpà màná náatsè itse nyú àbadhi-ònzǐ rò, ìnzǐ 'àdù 'àla tdít dǒ. ¹² Ndirò, ma mala ùvǔvè ale, ìndrù arí ìfǎna ale mà ìnzǐ ìndrù arí ìfǎna ale màná wò ndi ádrùngbǎ kamà tó tombi-ònzǐ ìkò ró. Ní ka kǎngbe ìbì bhükù, ndirò ka kǎngbe ngǎtsi bhükù átò. Wò ndi-tsí ní'ì ìpìrǒnga tó bhükù. Ní ka kǐtdì kǒkò ùvǔvè ale-ànyǎ àdhàdhì ì ìbì bhükù ò ka kundí yà abádhí anzì dhu-bvù rǒ. ¹³ Obhó tí, ádrùngbǎ rèrù nípfò yà ònǎ ùvè ale. Ndirò ɔve mà ɔve-bvùnga màná nípfò òyà ì'ì ùvǔvè ale átò. Ìngbàtí ìlì ndi ale mà-ànyǎ ka kǐtdì àdhàdhì ndi ale anzì dhu-bvù rǒ. ¹⁴ Wò dhu-dzidǒ, ka kawà ɔve mà ɔve-bvùnga màná yà ìnzǐ aráve ádrùngbǎ kǎzù ò. Wò ndi kǎzù ò ka kǐ ìndrù òbvù dhu ní ndi ɔyo rí kǐsǎ ɔve nǐ ka kǒvè dhu. ¹⁵ Ndirò, ìnzǎ ka kòtù iwà ka kándí ɔvòna ìpìrǒnga tó bhükù ò ró ale, ní ka kabvù wò ndi kǎzù-yà-ba ò.

21

Ɔrù-akpà-ɔwútá mà adzi-ɔwútá màná
(Ròm 8.17-18; 2Pé 3.13-14)

¹ Wò dhu-dzidǒ, ma mala òrù-akpà-ɔwútá mà adzi ɔwútá màná. Obhó tí, wemberè tó òrù-akpà mà wemberè tó adzi màná ní'ì iwà ì úwǐ ró, ndirò ádrùngbǎ rèrù náadù ì'ì ìmbǎ tdít dǒ. ² Ndirò, ma mala Kàgàwà bhà ìlǐlǎ kǐgò, Yèrùsàlemà-ɔwútá òrù-akpà ò rò rífo, ndi Kàgàwà bhà rò ró. Kǐ'ì iwà

* **20:8** 20.8 Zèk 38-39 rǐ Gǒgì mà Mǎgǒgì màná náti Kàgàwà bhà ale tó òmvù tí.

ka kòbhòlò àdhàdhì tóròna ka kònzì ndíní owu tí 'òtù p̀b̀indà kpatsibhále nà àdhìngbã bhèyi ró. ³ Ní ma miri orú t̀na nyú nà rí dhu òvo ádr̀ngbã kamà tó tombi-tí'ò rò atdí ale-tù, r̀m̀be àt̀nà d̀: «Kòmbí, Kàgàwà arádi ró nga r̀í'ì ìndr̀ ǹzínzi ò! Kà r̀ngò àdi atdíkpá abádhí mànà, ndirò abádhí ní'íya kàbhà ale. Kàgàwà nyú ndítírò ní'íya atdíkpá abádhí mànà, ndirò ka ní'íya abádhí tó Kàgàwà. ⁴ Kùndoya abádhí-nyìdha kóró. Òve ní'íya ìmbã tdítđ, ndirò òve tó izu mà, uhútá mà, àpbè mànà ní'íya ìmbã tdítđ. Obhó tí, yà angyi i'ì dhu-tsí ní'íya iwà ì úwí ró.»

⁵ Ndirò, wò ndi ádr̀ngbã kamà tó tombi d̀ ndi ndàdi ró ì'ì ale náavò dhu átò ndàti: «Kàní ma mí kóró dhu-tsí ònzi r̀ngò òwátana tí.» Wò dhu-dzidò, kàdù àt̀nà ima ǹ: «Ándí yàrí òte. Obhó tí, ndi òte ní obhóná òte, yà ìmbã títò r̀í'ì ònà òte.» ⁶ Kàdù àt̀nà tdítđ: «Kòmbí kóró dhu àkã wà! Ima ní Álúfà ndirò Òmégà, kà-tì ní kóró dhu apè ndi r̀oná rò ale ndirò kóró dhu r̀iku dòná rò ale. Idha-atdyú nà r̀í'ì ale tò, ima, ma mí ípìr̀ngà tó idha-dòti ò rò ráhu idha àbhù kà r̀omvù tír̀rò. ⁷ Dhu lè mà ònzi rí ale, náabáya fudú rò ní kòkò rí dhu. Ndirò, ima ní'íya kàbhà Kàgàwà ndirò kà ní'íya pbàkà ingba. ⁸ Pbétù òdotále mà, inzà Kàgàwà ná'ù ale mà, nzére dhu ònzi arí ale mà, ìndr̀ òkye arí ale mà, m̀nyòni ònzi arí ale mà, òndr̀ òndr̀ arí ale mà, s̀anamù èlè arí ale mà, kóró ale, títò èno arí mànà, ní tó ngari ní'íya áwùse tó dhu-ra tó ádr̀ngbã kàzu yà atdíđ arúla ògbe ndógbe rò ò. Wòrí ní ndi òyo rí kisé òve.»

Yèrùsàlemà-òwátá, Tàmã-ngba bhà tsibhále

(Ìsa 60; Zèk 48.30-35; Èbr 11.10,16)

⁹ Wò dhu-dzidò, atdí màlàyikà níndri tidu ò. Ndi màlàyikà ní'ì yà Kàgàwà bhà nàwí r̀iku d̀yá rò àpbè nùlè òyá àr̀bhù kópà nùl̀nà foyá àr̀bhù màlàyiká ǹzínzi ò atdí màlàyikà*. Ní kàti ma ǹ: «Írà kòwu atdíkpá, ndíní ma mítè tí àdhìngbã, Tàmã-ngba tí kátina ale bhà tsibhále indù.» ¹⁰ Ní, Hlã-Alafí nírá ma, ndi màlàyikà ràdù modyi ndàrà ma nà ádr̀ngbã ndirò ádzí atdí pbìr̀i-akpà d̀. Ní kítè Kàgàwà bhà ìl̀lã kigò, Yèrùsàlemà idù. Ndi kigò ambénà ifo d̀ òr̀-akpà ò rò, ndàmbe ìrà d̀ ndi Kàgàwà bhà rò. ¹¹ Ndi kigò ambénà ùmbìlì d̀ Kàgàwà bhà ádr̀ngbãnga tó awáwù-okú d̀ rò. Kàbhà awáwù ní'ì àdhàdhì yà kiyó bhèyi ar̀mbìlì yàspi tí kátina orú odzina nà odu bhà awáwù bhèyi. ¹² Kà-ngbò ka kàkpòrò ǹ lubhà ní'ì odu ǹ ka kórù, mbèmbèna nà ndirò ádzí kunatì nà lubhà. Ndi lubhà tó tsàtsù i'ì atdí kumì dòná óyò nà, atdí kumì dòná óyò nà màlàyiká ràdù àmbe ngbòya òdò d̀. Ndirò ì tsàtsù r̀ ka kundí òvo ní'ì atdí kumì dòná óyò nà Pbàisràyéli tó r̀gànda-tsù-òvò. ¹³ Adyifò arí ndìto inã rò, kà-r̀ tsàtsù i'ì ìbhù, adyifò aròtsù inã rò, tsàtsù i'ì ìbhù. M̀layí dònã rò, tsàtsù i'ì ìbhù, ndirò mùsùngú-dò nã rò, tsàtsù i'ì ìbhù. ¹⁴ Ndirò wò ndi kigò-ngbò nákpòrò lubhà ní'ì atdí kumì dòná óyò nà ádr̀drò odu ka kúli tsinà, ndíní ka nabhù tí r̀dzò lubhà. Ndirò, kóró ì odu r̀ ka kundí òvo ní'ì Tàmã-ngba bhà atdí kumì dòná óyò nà uvitatále-òvò.

¹⁵ Wò ndi idù ubhínà dhu àwe r̀ màlàyikà ní'ì dhu ùdhè ka karí ǹ dhu nà fóná: ndi dhu ní'ì orò ǹ ka kòbhòlò-ngbòna izò. Kálú ndi dhu ndíní ndi ndudhè tí ndi kigò ǹ kóró, kóró kà tó tsàtsù mà, kà-ngbò ka kàkpòrò ǹ lubhà-òngò-kpa mànà. ¹⁶ Wò ndi kigò ka kasì ìginado r̀í'ì ifo àdhàdhì: kà tó ádzìnga mà kà tó íhùnga mànà ní'ì àdhàdhì. Ní, màlàyiká núudhè kóró ndi kigò-òngò-kpa wòrí izò ǹ. Ì kòngò-kpa tó ádzìnga, íhùnga, k̀vè

* 21:9 21.9 15.1; 16.1; 17.1

mànà ní'ì àdhàdhì* mbèmbè óyó lufù kilòmètèrè tí†. ¹⁷ Málàyikà núudhè lubhà átò ìndrù arí dhu ùdhè dhu bhèyi. Ní, kǒngò-kpa-ivè nóowúnà ì'ì rǒ mbèmbè àrùbhù kumì kilòmètèrè tí‡. ¹⁸ Kǒngò-kpa ní'ì yǎspì tí kátina orú odzina nà odu nǐ ka kósi. Ndirò, ndi kigò ní'ì vǐnà dǒ rǒ rí'ì orò nǐ ka kósi, kadù àmbè ale-sisi àla dǒ òná kiyó ǒ dhu bhèyi kigò. ¹⁹ Ndi kigò-ngbò nákpòrò lubhà-pfò-ngbò tǒrò ka kanzì nǐ ní'ì orú odziya nà dhèdhèrò odu-tidò. Kà-pfò ka karù nǐ wemberè tó odu ní'ì yǎspì tí kátina odu, oyo rí kisé ní'ì sàfilò, ìbhu rí kisé ní'ì kàlèdonì, ìfo rí kisé ní'ì zùmàridì, ²⁰ imbo rí kisé ní'ì sàdonìkì, azà rí kisé ní'ì àkikì, àrùbhù rí kisé ní'ì krisòlitè, àrù rí kisé ní'ì bèlulò, arùgyèdí rí kisé ní'ì tǒpazò, idre rí kisé ní'ì krisòparazò, atdí kumì dóná atdí na rí kisé ní'ì hàyìkitò, ndirò atdí kumì dóná óyó nà rí kisé ní'ì àmàzisitò*. ²¹ Ndirò, kǒkò i atdí kumì dóná óyó nà tsàtsù ní'ì atdí kumì dóná óyó nà yòkpó tó odu. Ìngbatí ìli ndi tsàtsù mà ka kabhòlò nǐ ní'ì atdí yòkpó. Ndi kigò ǒ ádrùngbǎ ngudhà ní'ì vǐnà dǒ rǒ rí'ì orò nǐ ka kóbhòlò, ràdù àmbè ale-sisi àbhu dǒ rǎla ndi kiyó ǒ dhu bhèyi ngudhà.

²² Ma mala nzá Kàgàwà bhà idza wò ndi kigò ǒ. Obhó tí, àlè tó Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà kóró dhu dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà ale mà, Tàmǎ-ngba mànà ní ndi kàbhà idza. ²³ Wò ndi kigò arí'ì ìmbǎ adyifò mà àbì mànà atdyú nà ndínì ònànga nawù tí. Obhó tí, Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù náarí ndi kà-ǒnga àwù, ndirò Tàmǎ-ngba ní ndi kà-ǒ tarà. ²⁴ Ndi dhu bhèyi ní ndi, kóró pbìrì ǒ ale nóokoya kàbhà awáwù ǒ, ndirò yà adzi ǒ ádròdrǒ kámá níiwúya fiyó ònzì nà kà ò. ²⁵ Wò ndi kigò tó tsàtsù ní ka kupbíya nzǐ atdí idho ǒ màtí, ìmbǎ kúbhingá nga ní'ìya ányì nídhunì. ²⁶ Kóró pbìrì ǒ ale nóowuya fiyó ifuta mà fiyó ònzì mànà nà ndi kigò ò. ²⁷ Ányì, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ótì atdí dhu mà nóotsúya nzǐ. Ndirò yà òndrò ka kóndrò atdí dǒ dhu ònzì arí ale mà, tìtò ùno arí ale mànà nóotsúya nzǐ ányì átò. Pbétù, kà-ò otsúya ale ní yà Tàmǎ-ngba bhà ípìrǒnga tó bhùkù ò ka kándì óvòya ale kèlè.

22

(Zèk 47.1-12)

¹ Wò dhu-dzidǒ, málàyikà ní'tè ípìrǒnga tó idha-akpà idù. Ndi idha ní'ì kǐràwulì ǒ nga bhèyi ale-nyìkpó rǐ ndòto òna nǎ, ràdù àmbè àhu dǒ Kàgàwà bhà ndirò Tàmǎ-ngba tí kátina ale bhà ádrùngbǎ kamà tó tombi ò rò. ² Wò ndi idha náambénà òku dǒ átsì Kàgàwà bhà kigò ǒ ngudhà ǒ. Ndirò, oyooyo ndi idha-bidǒ ì'ì dhu ní ípìrǒnga àbhù rí ìndrù tó itsu. Ndi itsu aránà ò'ò rǒ atdí kumì dóná óyónà-gùna, atdí ato rǒ, kà-tì ní, kà raránà ò'ò rǒ atdí-gùna atdí àbì rǒ. Ndi itsu-bì nónzì rǒ ka kowúnà pbabǐ tí, kigù kóró pbìrì ǒ ale nǐ. ³ Kàgàwà ófù dhu tí ka kózùna atdí dhu mà ní'ìya ìmbǎ tdítǒ. Kàgàwà mà Tàmǎ-ngba mànà tó ádrùngbǎ kamà tó tombi ní'ìya wò ndi kigò ǒ. Ndirò, Kàgàwà bhà ale núuléya ka. ⁴ Abádhí náalaya Kàgàwà-nyìkpa, ndirò ka kandíya kǒvò abádhí-nyìndri rǒ. ⁵ Kúbhingá nga ní'ìya ìmbǎ tdítǒ, ndirò ka kǐ'ìya ìmbǎ tarà mà adyifò mànà tó awáwù-atdyú nà. Obhó tí, Ádrùngbǎle Kàgàwà náawùya ndi abádhí-dǒnga, ndirò abádhí ónyaya idzi dhòdhóhóngà nà.

(Màt 16.27; Gàl 6.7-8; Upf 1.1-3,7-8)

* **21:16** 21.16 Kàgàwà bhà idzá atdí dǒ ìlǎ ngari-ongò-kpa tó ádzínga, ìhùnga, kǐvè mànà ní'ì àdhàdhì Yèrùsàlemà-owútá tó kigò-ongò-kpa tó ófò bhèyi (1Ká 6.19-20). † **21:16** 21.16 Iró, uvitatále Yùwanì azè nditè dhu ní ndi kigò ràrì atdí dǒ àkǎ kigò. ‡ **21:17** 21.17 Iró, uvitatále Yùwanì azè nditè dhu ní ndi lubhà ràrì atdí dǒ àkǎ lubhà. * **21:20** 21.20 Uvt 28.15-21

⁶ Wò dhu-dzidò, wòrí málàyikà náadù àtìna ima nǎ: «Yàrí bhùkù ò rí'ì ɔte ní obhóná ɔte, yà ìmbǎ tìtò rí'ì ònà ɔte. Ndirò, Ádrùngbǎle Kàgàwà, yà pbànábí ùnda arí pbìndà Ǽlǎ-Alafí-otù ǒ ale, nívi ima, pbìndà málàyikà ndínǎ inzǎ òtrò kàsùmì ǒ rí 'ònzì dhu mitè tí pbìndà kasutále tò.»

Yèsù rǐngò dhu

⁷ Yèsù rǎtina: «Kànǎ ma mǐrà inzǎ òtrò kàsùmì ǒ! Hirò ònzì rí ale ní yà pbànábí ùno ɔte tó ófò ǒ rí'ì yàrí bhùkù ò ɔte nífǔ rí ale!»

⁸ Ima Yùwanì ní ndì ma mǐrì ndì dhu, madù àlanà. Ní, ì dhu ma mǐrì, madù àlanà rò, ma mitsi wò ì dhu nìtè idù málàyikà-ònzǐ, mǔlě ka. ⁹ Pbétù kǎdù àtìna ma nǎ: «Ìnzě! Nzǒnzì dhu wò dhu bhěyi! Ima ní kasutále kělě inyì bhěyi, adónu pbànábí bhěyi, ndirò yàrí bhùkù ò rí'ì ɔte nífǔ arí ale bhěyi! Kàgàwà ní ndì nyì nyádù àkǎ nyuko nyì ɔnzíná ale!» ¹⁰ Tdítò, kǎdù àtìna ima nǎ: «Àpé nyodo yà pbànábí ùno ɔte tó ófò ǒ rí'ì yàrí bhùkù ò ɔte òdhǔ ò, ì dhu rǎkǎ ònǎ kàsùmì níndù wà ndì nídhunǐ. ¹¹ Nzéere dhu ònzì arí ale nǎkǎ ndòngò nzéere dhu kělě ònzì. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ótì ale nǎkǎ ndòngò ndìti ndì dhu bhěyi tí. Ídzì dhu ònzì arí ale nǎkǎ ndòngò ídzì dhu kělě ònzì. Ndirò, Kàgàwà-nyìkpó ǒ ìlǎ ale nǎkǎ ndòngò ndì kělě ù'ò ndìlǎ Kàgàwà-nyìkpó ǒ.»

¹² Yèsù rǎtina: «Kànǎ ma mǐrà inzǎ òtrò kàsùmì ǒ! Ní, ma mǐrà mùkìmbà nà fudú, ndínǎ ma mubhò tí ìngbàtí ìlì ndì ale mà ndì ale anzì kasu-bvu rǒ.

¹³ Ima ní Álúfà ndirò Ǽmégà, kà-tì ní kóró dhu apè ndì róná rò ale ndirò kóró dhu rǐku dóná rò ale.»

¹⁴ Hirò nonziya ale ní kǎkǎ ròyá mberù ù'ò rí rǐlǎ ale. Abádhí ní ndì kigò ò otsúya ndì kigò tó tsǎtsù ǒ, 'àdù ípìrǒnga ìbho arí ìndrǔ tò itsu-kpǒ òtò.

¹⁵ Pbétù, irinǎ rò okoya ale ní itsé, yà inzǎ nga nòfò dhu ònzì arí ale mà, òndrù òndrù arí ale mà, m̀nyònì ònzì arí ale mà, ìndrǔ òkye arí ale mà, s̀namù ùlě arí ale mà, tìtò nòzè 'àdù kùnò ale mànà.

¹⁶ Yèsù rǎtina: «Ima, ma mòvì pbàkǎ málàyikà ndínǎ adì tí kóró kòrì dhu tó ngàmbì tí kànísá ǒ. Ima ní Ádrùngbǎ kamà D̀awudi-dhú tó m̀dzukuru, yà kútsingánǎ arúmbìlì alalì.»

¹⁷ Ndirò Ǽlǎ-Alafí mà Àdhìngbǎ mànà rǎtina: «Írà!»

Ndirò, yà dhu ìrì rí ale nǎkǎ ndàtì átò: «Írà!»

Ídha-atdyú nà rí'ì ale nǎkǎ ndìrà, ndirò ípìrǒnga tó idha nòzè ale àkǎ ndìrà kàkò tíròrò.

Dhu rǐku dóná rò ɔte

¹⁸ Ima Yùwanì, ma mí yàrí dhu òvo kpanjangba yà pbànábí ùno ɔte tó ófò ǒ rí'ì yàrí bhùkù ò ɔte ìrì rí ale tò kóró: ndì ale apé dhu isé yàrí bhùkù ò ka kándì dhu dǒ, ní ndì ale rǎbàna àpbè dǒ, Kàgàwà iséya yà yàrí bhùkù ò ka kándì àpbè isé tí. ¹⁹ Ndirò, ndì ale apé atdí dhu mà nípfò wò ndì pbànábí ùno ɔte tó ófò ǒ ka kándì yàrí bhùkù ò ɔte ò rò, ní Kàgàwà níipfoya ndì ale àmbènà àbàna yà ndì bhùkù ò ndì ndókò f̀ndá làkǎ ndì ale tò dhu-d̀ngadhu-d̀nga. Ndi ale otsúya nzǐ Kàgàwà bhà ìlǐlǎ kigò ò, ndirò kótòya nzǐ yà ípìrǒnga àbhǔ arí ìndrǔ tò itsu-kpǒ.

²⁰ Wòrí dhu tó obhóna ìtè rí ale rǎtina: «Kànǎ ma mǐrà inzǎ òtrò kàsùmì ǒ!»

Àmìnà! Írà, Ádrùngbǎle Yèsù!

²¹ Ádrùngbǎle Yèsù àkǎ ndàso nyǐ kóró!